სულხან-საბა ორბელიანი

ლექსიკონი ქართული

II

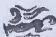
საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია
კ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტი

სულხან-საბა ორბელიანი

ლექსიკონი ქართული

II

ავტოგრაფული ნუსხების მიხედვით მოამზადა,
გამოკვლევა და განმარტებათა ლექსიკის
საძიებელი დაურთო ილია აბულაძემ

თბილისი „მერანი"
1993

81.2 Гр—4
ო 521

სულხან-საბა ორბელიანის „ლექსიკონი ქართულის“ წინამდებარე გამოცემა ფოტოტიპიურად იმეორებს 1965-1966 წლებში ს.-ს. ორბელიანის თხზულებათა ოთხტომეულში ილ. აბულაძის მიერ გამოქვეყნებულ ტექსტს. ახალი გამოცემა შეივსო ილ. აბულაძის გამოკვლევითა და მის მიერვე შედგენილი ისეთი სიტყვების საძიებლით, რომლებიც განმარტებებშია ნახმარი, ხოლო ლექსიკონში სალექსიკონო ერთეულებად გამოყოფილი არ არიან. როგორც გამოკვლევას, ისე საძიებელს უდიდესი სამეცნიერო ღირებულება აქვს: გამოკვლევაში საბას ლექსიკოლოგიურ მოღვაწეობასთან დაკავშირებით არა ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია განხილული და გარკვეული, საძიებელს კი თავისი მდიდარი მასალით (იგი ცხრა ათასამდე სიტყვას შეიცავს), უთუოდ დიდი დახმარების გაწევა შეუძლია იმ მკვლევართათვის, რომლებიც ქართული ლექსიკის ისტორიის შესწავლით არიან დაინტერესებულნი.

წინამდებარე I ტომში ქვეყნდება ლექსიკონის მასალა ან-იდან სან-ის ჩათვლით. მას წინ უძღვის „სასწავლო ყრმათა“ — ს.-ს. ორბელიანის მიერვე შედგენილი ქართული ენის „ღრამმატიკა“.

რედაქტორები: ელ. მეტრეველი
ც. ქურციკიძე

ო $\frac{4602030000}{M\ 607(06)-93}$ 143—93

ISBN 5-520-00393-9 (ტ·I)

რ

რ˜ ქარაგმით ითქმის რ ა მ ე თ უ Z.

რ ა მ ე თ უ ქარაგმით ითქმის AB.

[რ ნ. განერა, განრინება, განრომა].

რ˜ა რ ა თ ა ქარაგმით Z.

რ ა თ ა ქარაგმით ითქმის AB.

რა რაჲ არს ZAB.

განუმარტავია CDE.

ნ. რამ, რამე, რაჲ, რაჲთა.

რაარსობა რაჲა (რაია B) კითხვა. რაარსობისათვის კატიღორიაჲ მეორვეს თავსა (თავში AB) იძიე[1] ZAB.

კატიღორიას 8 თავში იძიე და რ ა ს ა მ ი მ ა რ თ ი ს ა თ ვ ი ს 34 თავში იძიე.[1] აქ გრძლად მოვიდოდა C. რაარსობა კატიღორიის მეორეს თავში იძიე და ˝ რ ა ს ა მ ი მ ა რ თ ი ს ა თ ვ ი ს ლდ თავში იძიე. აქ გრძლად მოვიდოდა D. დედას არ აჩნდა, 8 თავში კატიღორიაში იძიე და რ ა ს ა მ ი მ ა რ თ ი ს ა თ ვ ი ს 34 თავში იძიე E.

რაზამ (+ 4, 10 ქება ZAB) როგორსავით ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. შეერაზამების.

რა გაგვა (რა გაგუა ZAB) რა გენაღვლება ZAB.

რა (გ)გლის CD.

შდრ. რა გავა.

რაგადობა საუბარი(ა) (+ ალერსივით Cb)CD.

რა გავა რა გაგვასავით ZAB.

შდრ. რა გაგვა.

რა გგლის რა გრჯის ZAB.

რაგინდრა რაც რამ ZAB.

[რაგუ ნ. შარაგული (ჱურჱელ'თანაც)].

რაგუარი რას გვარისა ZA.

რას გვარისაგან B.

რად რას(ა)თვისავით ZABCD.

განუმარტავია E.

რადგან[2] (+ 14, 8 ესაია Z) ვინადგანსავით ZCqD.

(+ 14, 8 ესაია Aa) ვინათგანსავით ABCab. განუმარტავია E.

რადი მრუდი ZABCDE.

ნ. მრუდი.

რადმე (1 მეფ. 24, 10) რისათვისმე ZAa.

რაებნი (კათიღ.) რანი ZAa.

რავესშნი (+ ვისრამ. ZAa) შინაური ZAB.

ერთ(ა) უფროსი (+ რაოდენათმე Cb) CD. ვ ი ს რ ა მ.: „ხოჯანი და რავესნში და ყოველი თავადნი“ E.

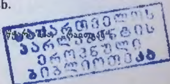
რაზა კარის გარდასაცმელი რკინა ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

რაზდონ მირონის სუნ(ნ)ელია ZABCb.

---

[1] იგულისხმება იოანე დამასკელის დიალექტიკა. [2]

მირონის სურნელი(ა) CqD. მირონის სურნელი(ა) CaE.

რაზმი მწყობრი ჯართა ZA.

მწყობრი ჯარი B. მწყობრი CD. განუმარტავია E.

რაზომი სიმრავლის საზომი ZAB.

სიმრავლის რიცხვი Cab. სიდიდის რიცხვი CqD.

რათა რ ა ს ა ერთისათვის ითქმის, ხოლო რ ა თ ა — მრავლისათვის. (მრავალთათვის B) ZAB.

რასა ერთისათვის ითქმის, ხოლო რ ა თ ა მრავალთათვის (მრავლისათვის D) ითქმის CD. განუმარტავია E.

[**რათა** ნ. რ‴ა].

რათამცა რათასავესავით ZAB.

რათავესავით Cb. განუმარტავია Caq.

რათურთით (8, 22 ისო) რაითცა რით ZA.

რაითაც რით B. რითაც რით, გინა ყოვლითურთ(სავით) Cab. რითაც რით, გინა ყოვლადვე, თუ ყოვლითურთ Cq. რითაც ფერით D. რაც რამე E.

[**რათხ** ნ. განრთხმა, გარდართხმა, გართხმა, გართხმული, მორთხმა, მორთხმული, რთხმა, ზართხმული (მუშაბალ'თანაც)].

რაი 16, 15 ესაია ZAa.

რაიმე (13, 20 იობ) რამ ZAa.

რაინდი ესე არს ცხენთა გამწვრთელი ZA.

რაინდნი არიან ცხენთა გამწვრთნელნი B. რაინდი ეწოდების, რომელნი ცხენთა კეთილად განსწვრთიდეს ნებად მჴედართა, გინა ეტლთა ავლენდეს კეთილად CD. რაინდნი მათ ეწოდებიან, რომელნი ცხენთა კეთილად განსწრთვიდეს და გაჰქედნიდეს კაცთა ნებისად E.

ნ. ვრაინდობ.

რაკა (5, 22 მათე) ასურულითა (ასურთა B) ენითა ვ ა ჲ შ ე ნ, გინა სანერწყველ ZAB.

ასურთა ენითა რაკა ვაი (მე Caq) შ ე ნ, გინა სანერწყველ(ი) CD. ასურულითა ენითა რაკა მ ი შ ე ნ, სანერწყველი E.

[**რაკა** ნ. თეთრი რაკა].

რაკრაკი კულის ჴმა, გინა კლდეში კენჭის ჩუყრის ჴმა ZA.

კულის, ჴმა და მისთანა B. რაკარუკი CD. განუმარტავია E.

რაკუნი ჴმა რამ ტკეცებისა ZAB.

რამ საზელი არს ერთის რასამე ნივთთა, გინა (თუ B) საქმეთ(თ)ა ყოველთა მოეზავების ZAB.

რამე CD. განუმარტავია E.

რამე იგივე რამ ZAB.

განუმარტავია C.

რამეთუ ისომ ZABE.

ისომ. გინა ამისთვის C. ისომ. რ ა მ ე თ უ არს ისომ, რამეთუ ითქმის ამისთვისავითცა D.

ნ. რ‴.

[**რამლი** ნ. მერამლე].

რაჲ (რაჲ. რა Cb) (+ 16, 15 ესაია ZAa) რ ა და რ ა ჲ, იგივე და ერთ ZAaB.

რ ა და რ ა ჲ, იგივე და ერთ (3. 50 დანიელ) Ab. ერთ არიან Cb.

[**რაჲათ** ნ. მანანა].

[**რაჲცა** ნ. რაცა].

რაოდენ არიან რიცხვისა და საზომისა ქუეემდებარენი, ესე იგი არს განზომილნი და აღრიცხულნი (33 კათიღორიაში[1]) B.

[1] გამოღებულია იოანე დამასკელის დიალექტიკიდან, თავი 33 (S — 1463, 48 v).

რაოდენობა რამდენობა, ესე არს შეკრებაჲ ერ[თ]თაჲ, რამეთუ ერთსა უკვე არა იტყვიან რაოდენად, არამედ დასაბამად რაოდ(ე)ნობისად, რამეთუ ერთისა და ერთისა იქმნების ორი, ვინაჲცა არა განმწვალებელი არს რაოდენობაჲ, არამედ შემკრებელი (სრულიად 33 კათილორიაში იძიე [1]) ZA.

(+ სიმრავლის რიცხვი CD) რაოდენობაჲ არს შეკრება ერთთაჲ, რამეთუ ერთსა უკვე არა იტყვიან რაოდენად, არამედ დასაბამად რაოდენობისად, რამეთუ ერთისა და ერთისა შეკრებითა იქმნების ორი, ვინაცა არა განმწვალებელი რაოდენობა(ჲ), არამედ შემკრებელი და შემნაწევრებელი ერთთაჲ. რამეთუ ორთა ვიდრემე განყოფაჲ ერთად და ერთად თვის-თვისად, ესე განწვალებაჲ არს, ხოლო ერთისა და ერთისა ორად თქმა, ესე უფროჲსღა შეერთებაჲ არს. ხოლო საქმარ არს ცნობად, ვითარმედ რაოდენობაჲ უკვე არს საზომი და რიცხვი და მრიცხ(ვ)ელი, რომელი რიცხვიდეს და ზომიდეს. [+ ხოლო შერწყმანი სარაოდენონი არიან ეპიფანია, ღრამმი, ადგილი (+ და C) ჟამი. საქმარ არს ცნობად, ვითარმედ წერტილი ურაოდენო არს, რამეთუ არა აღირიცხვის, არცა განიზომების, ვინაითგან არა აქვს არცა ერთი განფენილობაჲ. ხოლო ღრამმ(ი)სა (+ რომელ არს ხაზი Cb) აქვს ერთი განფენილობა, რამეთუ არს იგი სიგრძე უსივრცოჲ. ესე შერწყმითად რაოდენობ(ის)ად აღიყვანების, რამეთუ ერთობისა მქონებელი განიზომების და კერძოთა მისთა აქვს ზოგადად საზღვრად შემ(ა)რწყმელად (+ კერძოთა მისთა CD) საშუალი წერტილი; ხოლო ეპიფანიაჲ (+ რომელ არს სიფრიფანა, ესე Cb) არს გარეგნით (გარეგანი E) კერძი სხეულისაჲ და საჩინოჲ და აქვს ორკერძო(ვე)ჲ განფენილობაჲ სიგრძედ (+ მიმართ E) და სივრცედ და ესეცა ერთობისა მქონებელი განიზომების და კერძოთა მისთა ჰქონან ზოგადნი რამე საზღვარნი შემ(ა)რწყმელნი საშუალისა მის ღრამმისანი. ხოლო სათანადო (+ არს CbE) ცნობად, ვითარმედ ვიკე (+ ვიდრემე CD) და სწორი ეპიფანიაჲ ველოვ(ა)ნად ითქმის, ხოლო უვაქოჲ ღელარჭნილი (და გელარძნილი E) მარტივად ეპიფანიად ოდენ, (+ ხოლო სხეულსა ჰქონან სამნი განფენანი: სიგრძე, სივრცე, სიღრმე, რომელ არს სიზრქე; და ერთობისა მქონებელი განიზომების და კერძოთა მისთა აქვს ზოგადად საზღვრად შემარწყმელად მათდა ეპიფანიაჲ CD), შეუდგის სიდიდესა რაზომობა, ხოლო სიმრავლესა რაოდენობა CDE] BCDE (+ 33 თავს კათილორიაში BE [1]).

რასა (+ 2, 11 გამოსლ. ZAa) ქითხვა(ა), თუ «მაცოლინე» ZAB.

ნ. რათა.

რასამიმართი ესე იგინი არიან, რაოდენნი ვითარ თვით იყვნენ, ეგრეთვე სხვათა ყოფად იქმოდიან, ვითარ-იგი მამა ძისად, რამეთუ მამა ძისად ითქმის მამად და მოყვ(ა)სისა მიმართ, ვითარ-იგი დიდი მცირისა მიმართ და ეგევითარნი (სრულიად

[1] იგულისხმება იოანე დამასკელის დიალექტიკა (S — 1463, 48 v — 49 r).

34 კათიღორიას თავსა იძიე [1]) ZA.

34 კათიღორიაში იძიე B.

ნ. რაარსობა.

რასაშინაობა 21 კათიღორიაში [2] ZAa.

რაულად (+5 ნემეს. ZAa [3]) რა რიგად ZABCD.

რა გვარად, II კავშირში [4]; ნ. 14 ნემესიოში: „რაულადცა აღება პირისა, ვითარცა რომელ ბობლნი" E [5].

[**რაფა** ნ. სარკმელი, საფანჯალი].

რაფათა პურის საცხობი ბალიში(ა) ZACD.

პურის საცხობი ბალიში, იოხი B. პურის საცხობი E.

რაფიკი მოყვასი, აჩემებით ერთი სხვაზე უსაყვარლესი B.

რაფიკობა (+ 6, 66 მამათ-ცხ [6]. Ab) მოყ(ვ)სობა აჩემებული, ერთი მეორეზედ ნამეტნავად უსაყვარლესად ZA.

მოყსობა, აჩემებით ერთი სხვაზე უსაყვარლესად B. მოყ(ვ)სობა, მეტად მოყვარული (+ სხვაზედ მეტად Cab) C (+ ეფრემში Cq). განუმარტავია DE.

რაფინდი (რაფინი CD, რაფნი E) (ხე) დაფნა ZABCD.

„ბერმა დამიჭირნა სამხრად და ნთაურთა ოსპსა მცირე რ-ანისა ზეთი" — მამა(თ)-ცხ. E

ნ. დაფნი.

რაყა ფერი თხელი ZAa.

ფევრი თხელი Ab. (ხე) ფევრი BCDE.

რაც ZABCDE.

რაცა რაც და რაჲცა ყოველობისა რასმე საქმეთა წარმოაჩენს, ესრეთ რამეთუ ვიტყვით: რაჲც იცოდა, თქვა, გინა რაჲც (რაცა B) აქვნდა, მოიღო (მიუღო A, მიუღეს B) და ეგევითარ(ნ)ი ZAB.

რაც რამ რაც ყოველი ZAB.

[**რაცხ** ნ. განრაცხილ, შეერაცხა, შერაცხა, შეურაცხება].

რაძი (2, 4 გამოსლ.) რაიცა ZAa.

რახარუხი ფიცართ ქმანი მრავალნი ZA.

ფიცართ ქმიანობა B.

შდრ. რახუნი.

რახი ბერძულია, არაყი არაბულია და იყი ქართულად ჰქვიან ZA.

(უქმ.) ბერძულია. არაყი — არაბული, ქართულად იყი ჰქვიან B. ბერძულია, ქართულად იყი ეწოდების C. რახი არა არს ქართული, ერთჯერ გამოხდილსა ეწოდების, ქართულებ — იყი, ხოლო ორჯელ და სამჯერ გამოხდილსა — აბექამჭი D. განუმარტავია E.

[**რახრახი** ნ. სიცილი]

რახსი (რახსი, რაქსი D, რახსი და რაქსი E). (ოთხფ.) შავ-მოწითალო ცხენი ZAB.

---

[1] გამოკრებილია იოანე დამასკელის დიალექტიკიდან (S — 1463, 49 r). [2] იგულისხმება იოანე დამასკელის დიალექტიკის 21-ე თავი (S — 1463, 46 v). [3] იგულისხმება „ბუნებისათვს კაცისა", გვ. 70, 5. [4] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (II წიგნი, გვ. 42, 16). [5] იგულისხმება იგივე წიგნი, გვ. 93, 22. [6] შდრ. A — 1105: 134 v, b 21.

(ოთხვ.) DE.

ნ. რაკსი.

რახტი თურქთ(ა) ენაა, ქართულად ა ლ ვ ი რ ე დ ი ჰქვიან ZAB.

რახუნი ფიცრის ჴმა(ჲ) ZAB.

შდრ. რახარუხი.

რაჴხი (რაჴსი, რახსი C) (ოთხვ.) იგივე რახსი ZA.

იგივე B. (ოთხვ.) შავ-მოწითალო C.

რბევა დ ა რ ბ ე ვ ა არს ერთისა ანუ ორისა კაცისა ხვასტაგთა წარტაცება; ა ფ ო რ ი ა ქ ე ბ ა — ყოველთავე რაჲცა აქვნდეს, ყოვლითურთ წარხმა; მ ო რ ბ ე ვ ა — სოფლებთა და თემთა ყოვლისავე წარტაცება; ა კ ლ ე ბ ა, რომელ არღარა დაუშთინოს რა; ო ნ ა ვ ა რ ი არს, კაცნიცა მოსწყვიდონ და ალაფი და ხვასტაგი ივავარ ყონ ZA.

აფორიაქება. მორბევა ესრეთ განიყოფებიან: ფ ო რ ი ა ქ ი არს კაცნი არა დაატყვეო და რაიც აქვნდენ, სრულიად წარიტაცნენ; ა ლ ა ფ ო ბ ა არს საყოლელი არა წარიტაცო და საქონელი სრულიად მიუღიონ; ო ნ ა ვ ა რ ი არს ვიეთნი კაცნიც მოსრან და ხვასტაგი სრულობით წარიხვნან B. აფორიაქება C. განუმარტავია DE.

ნ. ნარბევი; შდრ. რბევა 2, რბენა.

რბევა რბოდეს, გინა ჴენება ZA.

რბოდეს B.

ნ. ვარსკულავ-მორბედი (მნათობ'თანაც), ვრბი, მარბიელი (1 ელატ'თანაც), მალემსრბოლი, მორბედი, მსრბოლი, ნარბოლი, სარბევი, სარბენი, სარბიელი, სირბილი, სრბა (სლვა'სთანაც), სრბოლა, ცხენთ-სარბიელი (იპოდრომ'თან), წინამორბედი, წინამსრბოლი; შდრ. რბევა 1, რბენა.

რბენა სირბილით სლვა ZA.

იგივე B.

ნ. აარბენინე, ვირბინე, ირბინა, მოურბინე, ნარბენი, სიარული, სლვა; შდრ. რბევა 1, 2.

რბიან (1, 16 იგაჳ.) დარბიან ZAa.

რბიედ 1 კორინთ. 9, 24 Z.

რბილი ZAa.

ნ. ნარბილი, სირბილე; შდრ. ლბილი.

რბოლა იგივე ZAB.

დარბოდეს C. განუმარტავია DE.

ნ. ნარბოლი.

[რგ ნ. მოურგე].

რგება (+ 47, 12 ესაია ZAa) წამალმა რა ულხინოს სნეულსა, რ გ ე ბ ა არს ჴირვეულის შეწევნა, გინა წილად რაჲცა მიხვდეს ZA.

რ გ ე ბ ა არს წამალმა რა ულხინოს სნეულსა; რ გ ე ბ ა ა ჴირვეულის შეწევნა; რ გ ე ბ ა არს წილად რამე მიხვდეს B. განუმარტავია CDE.

ნ. ასარგებლა, ერგება, ერგო, ესარგებლა, ვარგე, ირგო, ისარგებლა, მარგებელი, მარგებენ, მემარგე, სარგებელი, სარგი, სარგო, ურგები, შემრგე, შერგება.

რგვა ნერგთ დარგვა ZAB.

ნერგის დარგვა C. განუმარტავია DE.

ნ. გარდარგვა, დანერგვა, დარგული, მნერგავი, მრგველი, ნერგვა, ნერგი (ნათესავ'თანაც).

რე ესე არს სიტყვათა შვენიერმყოფელი, რამეთუ ვეტყვით თა-

ნამავალთა ჩვენთა: „ვიდოდე წინარე", გინა მოამბეთა: „გვითხრა (გვითხარ A) უჴეშმარიტესადრე" და ეგევითარნი ZA.

ესე არს ართრონი რამე სიტყვათა, რამეთუ ვეტყვით თანამავალთა ჩვენთა: „ვიდოდე წინარე", გინა მოამბეთა: „თქუ უჴეშმარიტესადრე" და ეგევითარი B. (+ ესე C) რე არს მარილი რამე სიტყვათა, რამეთუ ვეტყვით თანამავალთა (+ ჩვენთა C): „ვიდოდე წინარე", გინა მოამბეთა (მოანბეთა Ca) ეეტყოდეთ: „თქუ უჴეშმარიტესადრე" და ეგევითარ(ნ)ი CD.

რე: წინარე, უჴეშმარიტესადრე E.

რეა * გამოითარგმანების დ ე დ ა ს ა მ დ ე დ რ ს ა ძ ა ლ ი ს ა ს ა ZAB.

(+ რეა Cb) ითარგმანების დ ე დ ა ს ა მ დ ე დ რ თ ა ძ ა ლ ი ს ა ს ა C.

რება სლვა ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. არ 3.

რეგვა (რეგუა ZAB) დიდად დასეტყვა ZAB.

დარეგვა (+ დაქვაება გინა დიდად დასეტყვა Cb) CD. განუმარტავია E.

ნ. დარეგუა, სარეგუავი (მახე'სთანაც).

რეგვენი ნ. რეგუენი.

რეგონი მთავარი, გუთთა ენითა ZAB.

ნ. რიგონი.

რეგუა ნ. რეგვა.

რეგუენი (რეგუჱნი Z, რეგვენი CDE) გიჟთან ნახე ZAB.

რომელსა (+ არა Caq) აკლდეს სიბრძნე და მცირედ (+ რასმე Cb) ხელურსა იქმოდეს C. განუმარტავია DE.

ნ. სირეგუნე.

რევა მორევა, ძლევა ZAB.

ნ. გარდამრევიეს, გარდარევა, ერევიედ, მორევა, მრე; შდრ. რევნა.

რევა შერევა, არევა ZABD.

შერევა, გინა არევა C. განუმარტავია E.

ნ. არევა, არეული, აღრევა, გოლის-(ს)არეველი, სარეველი, სარევი, შერევნა (შეზავება'სთანაც), შეურეველი, შეურივე, წარევა.

რევამაჲ ნ. რევმაჲ.

რევანდი (ბალ.) ZABCDE.

რევანი რევმაჲ ZAB.

რევმაჲ (რევმაჲ, რევანი Cab, რევამაჲ, რევანი CqD) ესე არიან ოთხნი იგი ასონი ცხოველთანი: მწითური ნავღელი, რომელ არს ს ა ფ რ ა; შავი ნავღელი, რომელ არს ს ე ვ დ ა (სავდა Ab); ფ ე ლ გ ა მ ი, რომელ არს ბ ა ლ ღ ა მ ი და ს ი ს ხ ლ ი; ხოლო ვიეთთა ფელგამი რევმად აღუწერიათ ZA.

ესე რევმაჲ არიან ოთხნი იგი ასონი კაცთანი: მწითური ნავღელი, რომელ არს ზ ა ფ რ ა; შავი ნავღელი, რომელ არს ს ა ვ დ ა; ფ ე ლ გ ა მ ი, რომელ არს ბალღამი და სისხლი. ვიეთთა ფელგამი რევმად აღუწერიათ B. ესე (რევამაჲ და რევანი D) ოთხნი ასონი არიან კაცთანი: მწითური ნავღელი, რომელ არს ს ა ფ რ ა; შავი ნავღელი, რომელ არს ს ა ვ დ ა; ს ი ს ხ ლ ი და ბ ა ლ ღ ა მ ი CD.

ნ. ფელგამი.

რევნა მორევა ZAB.
მორევნა CD. განუმარტავია E.
შდრ. რევა 2.

[**რეზინეს** ნ. რეტინე].

რეკა კარზე(დ) დარაკუნება; რ ე-კ ა მორეკა ნადირთა; რ ე კ ა სარეკლის კრვა ZA.
მორეკა; რ ე კ ა, სარეკელთ კრვა B. მოდევნა CD. ნადირთ მოდევნა E.
ნ. მორეკა, სამრეკლო. სარეკელი. სარეკი.
რეკა კაკაკუკი კართა B. კაკაკუკი CD კარის კაკუნი E.

რემა (რემა და რემაკი C, რემა, რემაკი D) (ოთხფ.) უჭედი ცხენ(ნ)ი ZAB.
(ოთხფ.) უჭედი CD. (ოთხფ.) E.
ნ. უმწყსი, ცხენი. ჯოგი.

რემაკი (ოთხფ.) უჭედი ჭაკი ცხენ(ნ)ი (+ იობ A) ZAB.

რეტი ცხოელს(ა) რა ტვინი შეუშინდეს და ცნობა მიექადოს ZA.
ესე არს ცხოელსა რა ტვინი შეუშინდეს და ცნობას მიჰქდეს, B. რეტიანი არს რა ცხო(ვ)ელს(ა) თავზე (თავსა D) ეცეს რამე და ხან რაოდენსამე (რაოდენმე D) უცნობო(დ) იყოს CD.

რეტინე (43,11 დაბად.) ხის მანანაა, ქველებას არგებს, ტკბილია და მწვანე(ა) ZA.
43, 11 დაბად. B. რეტინე, რომელსა ლათინურად ეწოდების რ ე ზ ი-ნ ე ს, რომე არს მ კ ვ რ ი ს-კ ე ვ ი, ხოლო მ კ ვ რ ი ს-კ ე ვ ი ეწოდების ყოველსავე ნაწვეთსა ხეთაგან საკმე(ვე)ლთა სუ(ლ)ნელთა გინა მანანათაგანსა მას, რომელსა თურქნი გ ა-ზ ა ნ (გ) ო ს უწოდენ C. მანანათაგანია D. განუმარტავია E.
ნ. როტინი.

რეფერენდარი კატასტეოსი ZABC.
რომელსა ეწოდების კ ა ტ ა ს ტ ე-ო ს ი (კატასტასეოსი E) DE.

[**რეც** ნ. გირეცონ, დარეცა, სარეცელი].

რეცა (+ 2 კორინთ. 10, 10 ZAa) ვითამსავით ZABC.
ვითამ DE.

რეცხა გარცხა ZA.
რცხა BCD. განუმარტავია E.
ნ. მრცხელი, ნარცხი, რცხა, რცხილი, სარეცხი, სარცხელი.

რეწა მუშაკობით მოშოება ZA.
მოშოება BDE. მოშვება C.
ნ. ირეწა, მორეწა, მრეწავი, სარეწავი.

რეჰანი (ბალ.) სხვათა ენაა, ქართულად შ ა შ პ რ ა (+ ჰქვიან ZB) ZAB.

რვა ორჯელ ოთხი ZABC.
განუმარტავია DE.
ნ. მერვე.

რვალი (I კორინთ. 13, 1) ესე არს სპილენძთა და კალათა შერევენ და მას შთამოასხმენ სარეკელ ზარად, ლინად და ექვნად ოხრისა და ჭმა-ყლერისათვის, ვიეთთა ნაცვ(ა)ლად სპილენძთასა ალუწერიათ, გასწორება სჯობს ZA.
(I კორინთ. 13, 1) რვალი არს სპილენძთა და კალათა შერევენ და მას შთამოასხმენ სარეკელ ზარად, ლინად, ექვნად ოხრისა და ჭმა-ყლერისათვის; ვიეთთა სპილენძის ნაცვლად ალუწერიათ, გარჩევა და გასწორება სჯობს B. რვალი არს სპილენძთა და კალათა შერევენ და ეგრე შთამოასხმენ სარეკელთა ზართა, ლინთა და ექვანთა და ზარბაზანთა და ანდრიატთა და რაიც რავე (რამე Cq) უნებსთ;

ვიეთთა სპილენძის ნაცვლად ადუწე-რიათ, არა სპილენძის(ა) საზელია C. რვალი არს სპილენძთა და კალათა შეურევენ და მით შთამოასხმენ სა-რეკელსა ზარსა და ზარბაზანსა, ლინ-სა და რაიც რამე უნებს, გინა ანდ-რიატსა D. სპილენძი E.

ნ. სინა.

რვითმოდს, რვითმოდსად ნ. რვთ-მოდს.

რვილი ერქვნის (ერქვანთ B) ხე ZAB

ლვილი, ერქვნის ხე C. ლვილი D. განუმარტავია E.

შდრ. ლვილი.

[**რთ** ნ. მრთველი, წართვა, წართ-ვით]

[**რთ** ნ. მორთვა, მორთულება, [illegible] ([illegible]თ'თანაც), მო-[illegible], [illegible] რთვა].

[**რთ** [illegible]ამ[illegible], [illegible]ერთო, დამრ-[illegible] დართვა, დაჰრთენ, ნარ-[illegible]რთვევი, [illegible]ართი, სარ-[illegible]ული, ურთი-[illegible] (შეზავება'სთან). [illegible]]

[**რთვ** [illegible] მორთმევა. მიერთვა, [illegible]. მი[illegible]თო, მირთმა, [illegible] მ[illegible]რთვა, მეურთვი, [illegible]მა]

რთვა ([illegible] Ca) მორთვა ZABCD

განუმარტავია E

რთხმა გაზიდვა, გაჭიმა, გართხმა ZA

გაზიდვა, გაჭიმვა B. გაჭიმვა C. ჭიმვა D. განუმარტავია E.

ნ. რათხ.

[**რთხმული** ნ. მურყანი].

რ˜ი ქარაგმით რ ო მ ე ლ ი იტქ-მის Z.

რ ო მ ე ლ ი, ქარაგმით იტქმის AB.

რიალი ბოროტი მთქმელობა ZAB.

ბოროტი ზრახვა CD. განუმარტავია E.

[**რიბლ** ნ. დარიბლვა].

რიგა სოკოა ერთი ZAB.

სოკოს სახელია CD. ერთი სოკო E.

რიგი განწესებასავით ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

ნ. გაარიგა, გამრიგე (იკონო-მოს'თან), ვარიგე, მრიგებელი, ნა-რიგები, სარიგებელი, სარიგო, ურიგო, შერიგება, შერიგებით; შდრ. კარქი.

რიგიტი ბრტყელი ჭურა ZAB.

(მძრომ.) C.

რიგონი რეგონი ZAB.

რეგონი, გინა მთავარი Cb. მთავა-რი CaqD.

რიდე ესე არს თავსახვევი ინდო-თა, სპარსთა (+ და Z), არაბთა. ქუდისა წილ საბურავი ZA.

ესე არს თავსახვევი ინდოთა, არაბ-თა, სპარსთა ქუდისა წილ B. რიდედ უწოდენ თავსახვევთა, რომელსა მოიხვევენ თავსა ინდონი, არაბნი, სპარსნი და სხვანი(ცა) ვინანი CD. რიდე არს თავს საზვეველი ინდოთა და არაბთა და სპარსთა და ვინა მო-იხვევს თავთა E.

ნ. მირიდა.

რიდება (15, 5 იერემ.) რიდის ქო-ნება ZA.

რიდი (+ 20, 17 ეზეკ. ZAa) მო-რიდება, დარიდება ZAB.

მორიდება C. განუმარტავია DE.

ნ. გარდამრიდა, გერიდები,

ერიდებოდა, ვერიდები, ვრიდობ, ირიდებოდა, მარი 2, მირიდა, მრიდებელი, ნარიდები, სარიდო, ურიდი.

რიზარინ მირონის სუნ(ნ)ელია ZABCb.

მირონის სულნელი(ა) CaqDE.

რით Cb.

[**რიკ** ნ. ნარიკი].

რიკაობა Cb.

რიკი სამღერელი ჯოხია, ერთი მუჭა ZA.

სამღერელი ჯოხი მუჭედი B. ჯოხი ერთმუჭედი სამღერლად Cb. განუმარტავია CaqDE.

რიკრიკა მდინარის მონატანი ჩინჩხვარი ZAB.

მდინარის მონატანი შეშა CD.

რიმა რიმათა შორის თანა-მოსაქელობა ვერა ვ(3)პოეთ, რიმანი (+ თვით ZAB) თავით თვისით სახელებ არიან და დანიშვნენ რასმე ZABCD.

[**რინ** ნ. რ 2].

[**რინდ** ნ. გარინდება].

რინვა რჩენა B.

რიო (+ რიო C) მეორესა პირსა და(3)ნიშნავს, რამეთუ ვითარ ხვა არს სული სულიერისაგან, ერეთვე სხვა გონება გონებისაგან (გონიერისაგან BCqD, გონიერებისაგან Cb), ოდეს სთქვა სული და სულიერიო, გინა გონება (გონიერება D) და გონიერიო და ეგევითარ(ნ)ი[1] (+ 14 კავშირი ZABCb) ZABCD.

14 კავშ. E.

რიოში შერყვნილი ZÁB.

არაწმიდა (+ [გინა ყალბი] Ca) CD.

ნ. მრღვე, სარიოში, ურიოშო (წმიდა'სთანაც), ყალბი.

[**რიოში** ნ. სარიოში].

[**რიყრაყი** ნ. გაცისკრება].

რიყურაყი (რიყურაყ D) (1, 35 მარკოზ) ბინდ-ბანდი ZAB.

რ ი ყ უ რ ა ყ ი და გ ა რ ი ყ რ ა ყ ი ბინდ-ბანდი C. რიყურაყი, გარიყრაყი — გაცისკრების შედეგია D. გარიყრაყი E.

ნ. გაცისკრება, შერიყუება (ღამე'სთანაც), ცისკარი.

რირო რომელ არს მ ჭ ვ ი ნ ვ ა ლ B.

რისვა ცხო(ვ)ართ პარსვა ABCDE.

ნ. ერისვა, მრისველი.

რისხვა (რისხუა Ca) (3, 8 კოლასელ.). ესე არს ვნება ურიდი და ურცხვინო; რ ი ს ხ ვ ა უძლრესისათვის ითქმის. ლ ა ლ ვ ა — სწორისათვის და დ რ ტ ვ ი ნ ვ ა — უდარესისათვის ZA.

ესე არს ვნება ურიდი და ურცხვინო; რ ი ს ხ ვ ა უძლრესთათვის ითქმის, ლ ა ლ ვ ა — სწორთათვის და დ რ ტ ვ ი ნ ვ ა — უდარესთათვის B. რისხვა არს ვნება ურიდი და ურცხვინო (+ ხოლო რ ი ს ხ ვ ა უძლრესისათვის ითქმის და ლ ა ლ ვ ა — სწორისათვის და დ რ ტ ვ ი ნ ვ ა — უდარესისათვის Cb) CDE.

ნ. განრისხება, გულისწყრომა, დარისხება, მრისხანე, მრისხანება.

რიტინი[2] (+ 51, 8 იერემ. ZA) რომელ არს კ უ ლ მ უ ხ ი, ას(რ)ე ეწერა ZAB.

[1] ამოღებულია იოანე პეტრიწის თარგმანებიდან (წიგნი II, გვ. 47, 3 — 5). [2] წყაროში: „რიტინე".

რომელ არს კ უ ლ მ უ ხ ი C.
რიტორება „არს ძალი ჴელოვნებითი დამარწმუნებელი (დამრწუმელი ZA) სიტყვისაჲ საქმესა შინა სამოქალაქოსა დასასრულად მქონებელი კეთილად მეტყველებისა",[1] (+ რომელსა ქართულად ბ ა ს ა ლ ი კ ო ნ ი ეწოდება B) ZAB.
რიტორი ელლენთა ენაა, ქართულად ბ ა ს ი ლ ი კ ო ნ ი და მ ჱ ე ვ რ ი ჰქვიან ZA.
ელლენთა ენა არს, ქართულად მ ჱ ე ვ რ ი ჰქვიან B. „რიტორება [illegible] ძალი ჴელოვნებითი დამარწმუ-[illegible]) სიტყვისაჲ საქმესა შინა [illegible] დასასრულად მქონე-[illegible]ლად მეტყველებისა" CD[2]. [illegible] E
[illegible]
რიყე ([illegible] 1 [illegible] 17. 40 ZA) წყლის [illegible] ZABCD.
[illegible] E
[illegible]
რიცხვ (რიცხვი ABCbqDE) (+ [illegible] ZAa) სათვალა-
[illegible]
[illegible]
რიხი [illegible] ტუქვა ZAB.
[illegible] CD. განუმარ-
[illegible]
რკენა [illegible] ნახე ZAB.
[illegible] CD [illegible]დება E
[illegible], ირკინებოდა, მორ-
[illegible], მრკენელი, ნარკენი.

რკვევა ნ. რკუევა.
რკვეული ნ. რკუეული.
რკინა 44. 12 ესაია ZAa.
განუმარტავია AbBCDE.
ნ. ხერკინა.
რკო (ხე) (2, 13 ესაია) კრკო, მუხა ZABCb.
ნ. კრკო.
რკოცხი კუნცხი ZAB.
ნ. კუნცხი.
რკუევა[3] გარჩევასავით ZA.
გარჩევა BE. რჩევა CD.
ნ. გარკუევა.
რკუეული[4] წმიდაში ნახე ZA.
რ˜ნ ქარაგმით რ ო მ ე ლ მ ა ნ Z.
რ ო მ ე ლ მ ა ნ, ქარაგმით (+ ითქმის B) AB.
რო ZABC.
[**როარტაგი**] Cb.
ნ. პროარტაგი.
რობა ჴელგობი ZA.
განუმარტავია BE. როფი, გორდა, ჴელგობი CD .
შდრ. როფი.
რობინ მხალი ფქვილით შემზადებული ZAB.
ესე მხალს(ა) ეწოდება ფქვილით(ა) შემზადებულსა CD.
როგო ხის სკა ZABCDE.
ნ. სკა.
როგორ ვითარსავით ZABCD.
განუმარტავია E.
როდი (ხე) ვარდი ZABCD.
როდინი სანაყ(ვ)ელი ZAaBC.
განუმარტავია DE.

---

[1] ამოღებულია „სხვა კათიდღორიიდან" (A — 250, 47 r). [2] ამოღებულია „სხვა კათიდღორიიდან" (A — 250, 47 r). [3] ნუსხებშია: „რკვევა". [4] ნუსხებშია: „რკვეული".

როდის ოდეს ZABCD.

განუმარტავია E.

როკვა (14, 6 მათე) სამა, ცეკვა და მისთანანი ZA.

ესე არს სამა, ცეკვა, ბუქნა და რაოდენთა იქმენ მგოსნები B. ესე არს სამა, ცეკვა, ბუქნა და რაოდენსა რას(ა)მე იქმან მგოსნებითა (მგოსნები D) CD. სამა, ცეკვა, ბუქნა და რაოდენს შეექცევიან მგოსნები E.

ნ. გოგმანი, ეროკვა, თამაშობა, იროკვა, სათამაშო.

როკი ხის შტოს ძირი ZAB.

ხის შტოს ძირი ამონაყარი C. განუმარტავია DE.

რომ სიტყვა-საქმეთ(ა) მოკავნება ZAB.

სიტყვისა თუ საქმის მოკავნება Cb. განუმარტავია CaqDE.

ნ. რომე.

[რომ ნ. რ 2]

რომე იგივე რომ ZA.

რომელი ესე თუ იგი ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

ნ. რ̃ი.

რომელმან ამან თუ იმან ZAa.

ნ. რნ.

რომელობა ესე არს რომელობითაცა რა იკითხვიდიან, კათიღორიას(ა) შინა (+ ვრცელად ZAa) იძიე[1] ZA.

ესე არს რომელობითაც რა იკითხვებიან, კათიღორიაში იძიე B. ესე არს სიმჭურვალე, სიგრილე, სიკმელე, სინოტიე, ფერნი (+ და ქამნები C) და ეგევითარ(ნ)ი. ვრცელად იოვანე დამასკელის წიგნში იძიე CD. რომელობა არს სიმჭურვალე, სიგრილე, სიკმელე, სინოტიე, ფერნი და ეგევითარნი E.

ნ. ხუთნი ქმანი.

რომლისა (1, 8 იონა) სადავისსავით ZAa.

რონაკი 24, 8 გამოსლ. CDE.

რონინი (+ 27 ლავსაიკონი ZAa) ქელით ტარება ZABCD.

განუმარტავია E.

შდრ. არ 4.

როპანაგი (როპანაგნი E) (29, 26 გამოსლ.) სარჩულიანი ნიფხავი ZAB.

ორკეცი ნიფხავი CD. სამღდელო ნიფხავი E.

ნ. შალვარი, წვესაცმელი.

როპი რომელ არს ძალი ZABCD[1].

[**როსბიკი** ნ. საროსბიკე; შდრ როსკიპი].

როსკიპი (+ 2 მეფ. 23, 17 ZA) ურიდად მეძავი ZAB.

ურიდად და მარადის მეძავი CD. როსკიპი არს დიაცი მარადის საანჯმნოდ მეძავი E.

შდრ. როსბიკი.

როტვა შეუგვანი საუბარი ZABCD.

უგვანი საუბარი E.

როფი რობა ZAB.

[როჭა დარეჯანი: „როჭასა ესდენ

[1] შდრ. „სხვა კათიღორია" (A — 250, 191 r).

დიდსა ვერა სჭამენ" D.

როქი გასაცემელი ZABCD.

მისაცემელი: „მონაზონნი გამროქვე-ლო, გამცემელი" E.

ნ. მროქავი, როლაი.

როლაი (როლაჲ B) იგივე საბოძვა-რი ZAB.

ესეც საბოძვარი(ა) CD. როლა და როქი ერთი მგონია: ა ი ა ს ო ფ ი ი ს გ ე ბ ა შ ი: „ყოველთა დღეთა იყო კლიტორი და მიეცემოდა მთავართა როლაი და მადლობდეს ღმერთსა" E.

ნ. როქი.

როყით მაღალი და უშნო ქმა ZAB.

მაღალი და უშნო(ო) C. მაღალი, უნდომი (უშნო D) DE.

როში სხვილად დაფქული ZAB CD.

სხვილად დაფქვილი E.

როჟი როჟიკი ZAB.

როჟიკი (როჟიკი, როჟი CD, როჟიკი და როჟი E) (3 ეზრა, 4, 55) ულუფა. (+ ესე არს ZA) სამეუფოთა გამოსაზრდელი, შჯულიერი მთავრობის(ა) ნიჭი ZAB.

(+ ულუფა D; + როჟიკი E) ცხად არს სამეუფოსა გამოსაზრდელსა და სჯულიერსა მათ მთავრობისა ნიჭსა (ნიჭთა DE) იტყვის CDE.

ნ. ულუფა.

როჟო (ფრინ.) ZABCDE.

განუმარტავია DE.

როხვა ძლომა B.

ნ. ამოროხვა, ალმოროხვა.

რტო (რტო და შტო E) შტო ხისა ZA.

შტო BCD. (ხე) E.

ნ. გრჯლა, ხე.

რტყმა დარტყმა, შერტყმა ZAB.

დარტყმა CD. განუმარტავია E.

ნ. დარტყმა, მორტყმა, სარტყელი, ურტყა, შემორტყმა, შერტყმა.

რტყმა შემორტყმა CD.

რუ ესე არს წყალი სარწყავად გაღებული (+ საქმარად) ZAB.

რუ ეწოდების წყალსა სარწყავად გატანილსა საქმარად Cb. რუ არს წყალი გაღებული სარწყავად და საქმარად Ca. განუმარტავია CqDE.

ნ. რუსხმული.

[**რუარტაგი** ნ. წერილი].

რუბი ქართულად—რ უ მ ბ ი, თათრულად — ნ ა ო თ ხ ა ლ ი ZA.

ქართულად — რ უ მ ბ ი, თურქთ ენით — ნ ა ო თ ხ ა ლ ი BCb. ქართულად—რ უ მ ბ ი, ფრანგულად—ნ ა ო თ ხ ა ლ ი Ca. ვეფხისტყაოსანი Cq[1].

რუდუნება (+ 25, 23 ლევიტ. ZA) გარჯილი შრომა ZAB.

შრომა დიდი (დიდი შრომა D) გინა სარჯელი CD. შეჭირვება, დიდი შრომა E.

ნ. ვრუდუნებ, ვრუდუნებდი, ნარუდუნევი.

რუკა შეწყობილი, გინა მობმული ZABC.

შეწყობილი თუ მობმული DE.

რული[2] (+ 131, 4 ფსალმ. ZA) მცირე რამ ძილი ZAB.

მცირე ძილი CD. განუმარტავია E.

ნ. მიერულა; შდრ. ჰრული.

რუმბი ზროხის დიდი ტიკი, (+

[1] შდრ ვეფხის-ტყაოსანი, სტროფი 1146, 3; წყაროს დასახელება Cab ნუსხებში გადახაზულია. [2] წყაროში: „ჰრული".

რუბი ZAa) ZA.

ზროხის ტიკი დიდი B. ზროხის ტყავი ტიკივით (მთლად D) გაქდილი CD. განუმარტავია E.

ნ. რუბი.

რურიი ხაროისთან ნახე ZAB.

[რუხი წითელი კაცი] E.

[რუსხ ნ. მორუსხვა, მორუსხვას].

რუსხმული მაღლა შეშენებული რუ ZAB.

რუ ბელტით ამაღლებული C. განუმარტავია DE.

რუხა (რუხი Cb) ყომრალ-ჭრელი (+ მურა და ინდუშა — შავ-წითელი; მრეში — წითელ სისვი; ლიბრი — ლურჯ-მოისფრო; ყვიჟილი — შავ-მოისფრო; სისვი — შავ-თეთრნარევი; ვეჟანა — ლომის ფერი ZAB) ZABCb.

რუჯვა ცეცხლში გავლება ZABCD.

განუმარტავია E.

რვთმოძს (რვითმოძს ZABE, რვითმოძსაძ Cb) 34 კავშ.: „დანართი არსთა რვითმოძსაძ თანა მოიგ(ო)ნე"[1] ZABCbE.

რქა (21, 22 ფსალმ.) რქა არს პირუტყვთა თავსა ნაზამი; რქა ეწოდების ვენაჴის ლერწსა (79, 12 ფსალმ.); რქა ეწოდების, რომელსა ჭამდა უძღები(ს) შვილი (15, 16 ლუკა); რქა ეწოდების ხილსა ერთსა, ლობიოსა ჰგავს; რქა ეწოდების ასოსა ზედეთ წარზიდულსა, — იოტასთან ნახე (5, 18 მათე) ZA.

რქა არს პირუტყვთა თავთა ზედა აღმოსრული; რქა ეწოდების ვენაჴის ლერწსა; რქა ეწოდების, რომელსა ჭამდა უძღები შვილი (ლუკას 15, 16); რქა ეწოდება ხილსა ერთსა, ლობიოს ჰგავს; (მათეს 5,18). რქა იოტასთან ნახე B. რქა არს, რომელი პირუტყვთა თავთა აღმოსულდ აქვს; რქა ეწოდების ვენაჴის რტოთა; რქად იტქმის საჭმელი უძღების შვილისა, რომელი არს მსგავსი ლობიოსა. იოტა და რქა არს Cb. განუმარტავია CaqDE.

რქა რქა და იოტა სახარებაში (სახარებასა შინა Cb) რომ სწერია (წერილ არს Cb). რქა წიგნის ასოთა განზე(და) წარზიდულს ეწოდების, ხოლო იოტა ქვეშეთ ჩაზიდულსა CD. სახარებაში E.

ნ. თხის-რქა (ზოდიაქო'სთანაც), იოტა I, კერატი, მარტორქა, ურქინა, ყაყაჩო რქიანი; შდრ. რქენა.

რქენა (+ 21, 28 გამოსლ. ZAa) რქით ჯგვლემა ZAB.

განუმარტავია Cb.

ნ. დავერქნეთ, მრქენელი, ნარქენი.

რქვა ნ. რქუა.

[რქის გურკა ნ. ლიტრა].

[რქის მშვილდი ნ. აჯის მშვლდი].

რქოსანი (23, 32 იგავ.) რქაბმული გველი ZAa.

[რქუ ნ. დარქმა, მირქმა, სარქუელი, ურქუელი; შდრ. ქუ 1].

[რქუ ნ. რქუა, წიაღთა ჰქუა, ჰრქუა, ჰქუა].

რქუა (რქვა CbqDE) ჰრქვა, უთხრა ZA.

[1] ამოღებულია იოანე პეტრიწის თარგმანებიდან (წიგნი II, გვ. 86, 24).

ეთხრა BCD. განუმარტავია E.
რღვევა ნ. რღუევა.
რღვნა ნ. რღუნა 1, 2.
რღია ბარბაროზთ ლაშქრის (ლაშქართ BC) წინამძღვარი ZABC.
რღია ეწოდების ბარბაროზთ ლაშქართ წინამძღვარსა D.
რღუევა (რღვევა ZABCbqDE) ZAE.
ნაშენებთ მოშლა B. დარღვევა CD.
ნ. აარღვე, განრღუეული, დარღუევა, მარღვ, ნარღუევი.
რღუნა[1] (7, 8 დაბად.) წყლით მოცვა ZA.
7, 8 დაბაც. B
რღუნა (რღვნა ZACDE) გარცხა ZAB.
რცხა CDE
რყევა (+ 1, 15 იონა ZAa) დიდი ძრვა ZA.
[illegible] (+ 1, 15 იონა B) [illegible] განუმარტავია E.
ნ. [illegible] იწოლა.
რყუნა ([illegible] D) გარყვნა, მორყვნა ZA.
[illegible] ქცენა, გინა მო[illegible] B [illegible] ნა (+ რყვნილება [illegible] CD) განუმარტავია E.
ნ. [illegible] გარყვნა (სვრინ[illegible] მორყუნილი.
რყუნილება შერყვნილება, გარყვნილება ZA
[illegible] B.
[**რჩ** ნ. მოსარჩლე, სარჩელი, სარჩლე].
[**რჩ** ნ. ღარჩილთა].
[**რჩ** ნ. დარჩილი, დარჩობა, სარჩობელი; შდრ. შთე].

[**რჩ** ნ. ემორჩილა, ერჩიან, ემორჩილობ, მივერჩდი, მორჩილი, ურჩი].
რჩევა გამორჩევა ZABCD.
განუმარტავია E.
ნ. არჩევანი, გამორჩევა, გამორჩეული, ნარჩევი 1, 2, ურჩეულესი, წინაარჩევა.
რჩენა დარჩენა, გამოზრდა (+ ანუ ჭირთაგან ქსნა B) ZAB.
დარჩენა (+ გამოზარდოს C) CD განუმარტავია E.
ნ. გარდარჩენა, დარჩენა, მორჩენა, ნარჩენი, სარჩო, შერჩენა.
რჩეული (+ 1 კორინთ. 11, 19 Z) გამორჩეული ZABCD.
განუმარტავია E.
ნ. დიაკრისი.
[**რჩთენ** (რჩთინ) ნ. და-ვე-ირჩთინება; შდრ. ჩრთენ].
[**რჩილ** ნ. დარჩილვა].
რჩოლა ავნოს რამე ZAB.
აწყენინოს CD. განუმარტავია E.
ნ. ერჩოლებიან, მრჩოლელი, ნარჩოლი.
რჩომა სარჩომელი ZABCb.
განუმარტავია CaqDE.
ნ. გარდარჩომა, დარჩომა, ნარჩომი.
რჩული (რჩული და რჯული E) შჯული ZAB.
შჯული, სჯული (+ რჯული CqD) CD. განუმარტავია E.
ნ. ურჩულო, შერჩულვა; შდრ საჯ, რჯული, სჯული, შჯა.
[**რჩუნ** ნ. ალრჩუნვა, განრჩუნვა].
რცხა გარცხა ZA.

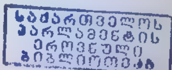
[1] ნუსხებშია: „რღვნა“.

რეცხა BCD. განუმარტავია E.
[რცხილა ნ. ქრცხემლი, ქრცხილი].
რცხილი გარცხილი ZAB.
[რცხუ ნ. ერცხვან, ერცხვნა, ისირცხვლა, სარცხვნელი, სასირცხო, სირცხვლი (შიშ'თანაც), ურცხვ (ლირბ'თანაც), ურცხვნო, შეერცხვნა].
რძალი ძმის ცოლი ZABCb.
სძალი CaqD. განუმარტავია E.
ნ. ნარძლევი, პატარძალი; შდრ. სძალი.
რძე სძე ZABCD.
განუმარტავია E.
ნ. სძე.
რძიანა (ბალ.) ZABCDE.
რძლვამლი კრიკინა B
ნ. კრიკინა, უსურვაზი.
რწება [illegible]ვნის ქანება ZABC.
განუმარტავია CaqDE.
რწმენა (2, 13 დანიელ.) დაჯერე[illegible]
ნ. [illegible]რწამს, მრწამს, მრწამსი; შ[illegible] [illegible]უნება.
რწმუნი [illegible]უნებულნი ZAB.
განუმარტავია CDE.
რწმუნება დაჯერება ZABCD.
განუმარტავია E.
[illegible]არწმუნებენ, განრწმუნე[illegible] რწმუნა, ერწმუნა, ირწმუ[illegible] [illegible]თლმორწმუნე, მევერწმუნეთა, მორწმუნე, ნარწმუნები. ს[illegible]უნო, სარწმუნოება, ურწმუნო; შდრ. რწმენა.
[რწუ ნ. უკუნერწყუს].
რწყევა[1] (+ 2, 6 დაბად. ZAa) ნთხევა ZABC.
განუმარტავია D.
რწყვა (რწყუა ZACa) წყლის მიშვება ნაყოფზე ZA .
წყლით მოსველება BCab. განუმარტავია CqDE.
ნ. გამორწყვა, მერწყული, მორწყვა, სარწყავი, სარწყული, ურწყო, ურწყული; შდრ. წყალი.
[რწყილი შდრ. გრწყილი].
რწყმა მახის დადგმა (დაგება CD) ZABCD.
განუმარტავია E.
ნ. დარწყმა, დარწყმული.
[რწყმა ნ. შერწყმა, შეურწყმელი].
რწყუა ნ. რწყვა.
რჭმა დარჭმა ZABCD.
განუმარტავია E.
ნ. დარჭმა, შერჭმა.
[რჭმა ნ. მორჭმა].
რჯა გარჯა ZABCD.
განუმარტავია E.
ნ. გარჯა, გასამრჯელო, სარჯელი; შდრ. სჯა, შჯა.
[რჯული ნ. სარჯულავი, სარჯულო, ურჯულო].

Ს

ს ა ნ ი არს მრავალრიგი ართრონი და თავადაც ყო(ვ)ელთა სიტყვათასა მოვალს და მოიზავების და ბოლოდაცა, და მყოფთა და ადგილთა გაჩვენებსთ ესრეთ: საღ'თო, საანგელოზო, საშმაკო, სამოქალაქო, სასოფლო, საკაცო, სადედაკაცო, საყმა(რ)წვილო, საბერო და მისთანანი; ხოლო სანი თავსა და ბოლოს ვითარ მო-

[1] წყაროშია: „რწყვიდა".

ვა, ამა წიგნისა თავსავე დავგიწერია. ყო(ვ)ელსა სიტყვასა ზედა ესრეთ მოვალს, რომელიც გინდეს ZA.

სანი არს მრავალრიგი ართრონი და თავადაც ყოველს სიტყვას მოუზავების და ბოლოდაცა; მყოფთა და ადგილთა გაჩვენებს, თავი და ბოლო სხვას ყოველთა B.

[ს ნ. გესავ, ესავს, ესვა, ვესავ, მოსავი, მსასოებელი, სასო, სასოება, სასოებიანი, სასოწარკუეთა, უსასო].

სა სადას ნაკვეთი ZAB.

საბანოე აბანოსათვის საკმარი ZA.

აბანოსათვის B.

საბეზრო აბეზართ ადგილი ZAB.

საბრეშუმე აბრეშუმთ ადგილი ZAB.

საბჯრედ აბჯართათვის საკმრად ZA.

აბჯრად შესამზადად B.

საადვილო ადვილად საქნელი ZAB

საავაზაკო ავაზაკთ სადგური ZAB.

საავოდ აეისათვის ZAB.

საზრო აზრად საქნელი ZAB.

[**საათი** ნ. საჟამნე].

საალერსოდ ალერსისათვის ZAB.

საამებელი სიამოვნის მქნელი ZA.

საანგელოზოდ ანგელოზთათვის B.

საანდაზო ანდაზად დასადებ(ელ)ი ZAB.

საანდერძო ანდერძად დასაგდები ZAB.

საანჯმნო (საანჯმნოდ Ca) საჯარო ZABDE.

საჯაროდ C.

საარაო არ-მიქნიად სათქმელი ZAB.

საარება (1, 15 იოელ) იავარქმნა ZAa.

შეუძლებელის საქმის ქმნის ნდომა D.

საარებელი[1] (+ 1, 10 იოელ ZAa) სავლელი ZAB.

ნ. ვსაარებლებთ.

საარებელი (+ 20, 8 იერემ. ZA[2]) საქონლისა და მამულის იავარყოფა ZAaB[3].

არამც დაყინება იყოს: „იწყეს ჩემდაცა საარებად და იძულებად, რათა თაყვანის-ცეცე ცეცხლსა" E.

საარებული[4] (+ 15, 8 იერემ. ZAa) საარებელივე ZAaB.

ყოვლის ნივთის იავარ-ყოფა (1, 10 იოველ) Ab. საარებელი, უბადრუკი C. საარებელი D.

სააქაო ეს სოფელი ZAB.

საალაპო ალაპისათვის ZAB.

საალვსებად ნ. საალვსებოდ.

საალვსებოდ (საალესებად ZAa) ალვსებისათვის ZAB.

საალღუმედ ალღუმისათვის ZAB.

საალსარებე ალსარების სანდო კაცი ZAB.

საალსარებო გასანდობელი სიტყვა ZA:

სიტყვა გასანდობელი B.

---

[1] წყაროშია· „საარებული". [2] წყაროშია: „საარებულობასა". [3] Ab-ში „საარებელ"-თან იგივე განმარტებაა, რაც „საარებულ"-თან; ჩანს, შეცდომაა. [4] წყაროშია: „საარებაი".

საახლოდ ახალზე მისაცემ(ე)ლად ZAB.

საავგო საყედრებელი ZAB[1].

საბადური ბადის მოსადგამი ადგილი ZA.
  ბადის ადგილი B.

საბაზიერო სახლი ბა°.თა და ბაზიერთა ZA.
  სახლი ბაზიერთა და ბაზთა B. საქორე სახლი C. განუმარტავია DE.

საბაითი ოთხის ვეგით მღერა ZABCDE.
  ნ. ოთხო.

საბალახე ბალახთ ბეგარი ZAB.

[საბამი ნ. ყელსაბამი, კელსაბამი].

საბანაკე ბანაკთ ადგილი ZAB.

საბანელი (+ 4, 2 ქება ZAB) აბანო, გინა ავაზანი, გინა ემბაზი ZABC.
  განუმარტავია DE.

საბანი ზედ საბურავი ZABC.
  განუმარტავია DE.
  ნ. ტერი.

საბაჟო ბაჟთა ადგილი ZAB.

საბარგე ბარგისათვის ZAB.

საბარებულობა შენ გებარაო ZABCD.
  განუმარტავია E.

საბარკალი (13, 8 ივდით) ესე არს მოკლე კრმალი ცხენზედ დასაკრავი ZA.
  (13, 8 ივდით) ესე არს მოკლე კრმალი ცხენთა დასაკრავი ანუ ბარკალთა დასაკიდი B. მოკლე კრმალი CDE[2].

საბარკული (+ 2 ეზრა 4, 18 ZA) საწვი(ვ)ე აბჯარი ZABCD.

საბარო მცირე ურემი ZACaqD.
  მცირე ურემი, გინა ბარისად BCb.
  ნ. ურემი.

[საბარული ნ. ქარი].

საბასრობელი ბასრობის საქნელი ZA.
  საკიცხარი B.

საბატონო ბატონთა საფერი, გინა ადგილი ZA.
  ბატონთ ადგილი, გინა საშისო B.

საბეგრო ბეგარათათვის ZAB.

საბედნაწლოდ ბედის წილად ZAB.
  ბედის ნაწილად Cab.

საბელი ზოგადი სახელი არს ყო(ვ)ელთა შეგრეხილთა; მქედის უსხოთა და გრძელთა ეწოდების ხ ე ზ ი; ხეზისა უსხოსა — ბ ა წ ა რ ი; ხოლო ლ ა რ ო ხეზისა მსგავსი არს; შ ი შ თ ვ ი ლ ი არს საბელი სარჩობელი და თ ო კ ი — მაზედ უსხოსი; ს ა კ ო ჰ ა ვ ი (+ არს საბელი Z) საპალნის შესაკრავი; ჰ ა პ ა ნ ი (+ არს საბელი Z) სხვილი და ურემთა ალსატვირთველი; ბ ა გ ი რ ი (+ არს საბელი Z) ყო(ვ)ელთა უსხოსი, ნავთა ლუზათა მოსაბმელი; წ ა ლ ა ე ბ ი არს თოკი კარავთა გასაბმელი; მ უ კ უ დ ი არს (+ საბელი Z) ცხენის ყელის(ა) მოსაბმელი (საბელი, და A) ტოილო (+ არს საბელი

---

[1] მოსდევს ავტორის შენიშვნა: „ორორი (ოროლი Ab) ა-ნი ასრე მრავალზედ ძოვა და უფროსად ა-ნზე რაც სახელია — მაზედ“. ZA. [2] E-ში განმარტების შემდეგ შენიშვნაა: „ვიცი ამ საბარკალის ქლმობას შორ დაიჭერთ, ივდითის წიგნში იპოვნით“.

ცხენის Z) ფერჴზედ (ფერჴთა A) მოსაბმელი; გვარლი არს საბელი თივათაგან შეგრეხილი; ა ვ რ ი-ტ ი (+ არს Z) საბელი ხის ხრალ-თაგან შეგრეხილი; ს ა გ დ ე ბ ე-ლ ი არს (+ საბელი Z) შორით შესატყორცი, რემათა შესაპყრო-ბელი ZA.

საბელი ზოგადი სახელი არს ყო-ველთა მკედთა უსხოთა შეგრეხილ-თა: მკედის უსხოთა და გრძელთა სა-ბელთა ეწოდების ხ ე ზ ი; ხეზისა ესხოსა ეწოდების ბ ა წ ა რ ი; ხო-ლო ლ ა რ ო ხეზთავე მსგავსი არს; შ ი შ თ ვ ი ლ ი არს საბელი სარჩო-ბელი; თ ო კ ი — საბელი მოსხო მა-ხედა; ს ა კ ო ჭ ა ვ ი — საბელი საპალ-ნით შესაკრავნი; ჭ ა პ ა ნ ი არს სხვილი საბელი ურემთა აღსატვირთა-[illegible], ბ ა გ ი რ ი — ყოველთა უსხოსი, [illegible] და [illegible]ხათა მოსაბმელი; წ ა-[illegible]ბ ი [illegible] თოკი კარავთა; მ უ-[illegible] არს ცხენის ყელისა საბე-[illegible], ხ[illegible]ლო ტ ო ი ლ ო — ფერჴთა მო-[illegible] [illegible]რლი არს საბელი თი-[illegible] შე[illegible]რეხ[illegible]. ა ვ რ ი ტ ი — [illegible]ავან შეგრეხილი; ს ა გ-[illegible] საბელი შორით შე-[illegible] რემ[illegible] [illegible] პყრობლად. [illegible] რომელიმე ლეედ-[illegible]ბის, რომელიმე აბრე-[illegible] მისთანათაგან B. საბელი [illegible] სახელი არს ყოველთა შეგრე-[illegible] სხვილ(ით) წვრილამდე. (+ [illegible] (Caq) [illegible]თაგან უსხოსი და [illegible] ხ ე ზ ი არს, და ხე-[illegible] უ[illegible] საბელსა (საბელთა Cq) [illegible]წოდების ბ ა წ ა რ ი, ხოლო ლ ა რ ო (+ არს საბელი Cb) რომე-ლიძე ბაწართა უსხოსი (უწვლოსი Cbq) და გრძელი არს, და რომელი-მე — უსხვილესი და მოკლე (+ სა-ბელი Caq); შ ი შ თ ვ ი ლ ი არს სარ-ჩობელი საბელი; თ ო კ ი — მოსხო საბელი; (+ ხოლო Caq) ს ა კ ო ჭ ა-ვ ი არს საპალნეთა შესაკრავი, თოკ-თა უსხოსი საბელი, რომელ(ნ)იმე შ ა რ ი ტ ს ა უჭმობენ; ჭ ა პ ა ნ ი არს უსხოსი მისი ურმისა აღსატვირთავი საბელი; ბ ა გ ი რ ი არს ყოველთა უსხოსი და გრძელი საბელი; წ ა-ლ ი ე ბ ი არს კარავთა გასაბმელნი საბელი (საბლები Cq); მ უ ქ უ დ ი არს ცხენთა ავშარათა მოსაბმელი საბელი, და ტ ო ი ლ ო ცხენთა ფერჴთა მოსაბმელი საბელი; გ ვ ა რ-ლ ი არს თივათა ანუ ფინიკთა მიერი დაგრეხილი საბელი, ვითთნი ა ლ ი-ქ ა შ ა დ სახელ-სდებენ; ა ვ რ ი ტ ი არს თელათა, ლაფანთა და მისთანათა ხეთა ქერქთაგან შეგრეხილი საბელი; ს ა გ დ ე ბ ე ლ ი არს რემათა შე-ტყორცით თავგარდასაცმელი სა-ბელი შესაპყრობ(ე)ლად [+ მშვილ-დის საბელი რომელიმე ლეღვისაგან (ლეღვთაგან Cb) იქმნებიან, რომელიმე აბრეშუმთა და მისთანათაგან Cab] C. განუმარტავია DE.

საბრველი (+ 6, 29 იერემ. ZAa) ქარის შესაბერავი ZA.

განუმარტავია BCDE.

საბეჭური მოკლე მაზარა ZAB.

ლევიტონი, გინა სამკრე Cb.

საბიძალი ნიფხვის უბე ZABC.

ნიფხვის შესაყარი D.

საბლარდნილი (2 ეზრა 5, 13) შე-სახვეველი ZAa.

საბნელო გლოვის კარავი ZAB.

ქელეხის სადგომელი, გლოვის კა-რავი Cb.

საბოგანოო ბოგანოს ადგილი ZAB.

საბოდიშო ბოდიშის სათქმელი საქმე ZAB.

საბოლოო ბოლოს მოსაგონებე-ლი ZA.

ბოლოდ საჴსენებელი B

საბოძვარი უაღრესთაგან მისაცე-მ(ელ)ი ZAB.

საბრა: „საბრა სამურითა ტურფითა და სანადიროთა“ CqDE.

საბრი (ბალ.) ქართული არ არი(ს), ა ზ უ ა (ს) ჰქვია(ნ) ZA.

(ბალ.) არ არი ქართული, აზუა ჰქვიან B. (ბალ.) აზუა C. (ბალ.) D.

საბრძანებელი ბრძანების გასავა-ლი ZAB.

საბრძოლველი (+ 9, 10 ზაქარ. ZAa) ბრძოლის(ა) ადგილი ZA.

ბრძოლათა ადგილი B.

ნ. მბრძოლი.

საბრძოლი საქმე საშულარი ZAB.

ნ. მბრძოლი.

საბრჯე მაცილებელთ გასასინჯა-ვი ZA.

გასასინჯავი მცილებელთა B.

საბრქე (+ 90, 2 ფსალმ. ZA) მახე'სთან ნახე ZAB.

[illegible]-კუნდი. მახე ზოგადი სახე-[illegible] ყოველთა მახეთა. ხოლო მახე[illegible] ნიყოფებიან ცსრეთ: რა-[illegible] ს ა ბ რ ქ ე არს მახე-ქუნდი, [illegible]ემზადებენ რკინათა მიერ [illegible] ძიერ და დაჰფლევენ მარჯ-[illegible]გილთა ირემთა, (+ და Cq) [illegible] და დიდთა ნადირთათვის; [illegible]ტი არს მახე შემზადებული [illegible] მჴეცთათვის თავს-დასაცე-[illegible] ი რ ე ჰ ი არს მახე ხითა და [illegible] შემზადებული ფერქთ(ა) [illegible]ელი, (შემპყრობელი D), [illegible]ლა შეჰკიდოს ნადირი; ს ა ი-[illegible] ო არს მახე თოკ(ი)თა და [illegible]თვე შემზადებული დაბლა შემ-პყრობელი ფერქ(ი)თა მელ(ა)თა და ეგევითართა; ძ ლ ი ნ ჭ ა (+ არს მახე მსგავსი გალიისა; ა ქ ძ ნ ძ თ ჯ Cb) არს მახე ძუითა და ხით(ა) შემ-ზადებული სირთა და ჩიტთა(თვის); პ ო ტ ი კ ო არს მახე კაკაბთა და კოჭობთანი; გ ა წ ა რ ი არს მახე გრძ(ე)ლად დარწყმული მწყერთა და მისთანათათვის; ფ ა ც ე რ კ ო დ ი არს მახე გრკლითა და მშვილდით(ა) შემზადებული ტრედთა, ქედანთა და მისთანათათვის; გ უ ლ ყ ო არს მა-ხე ხაშარზე მკედით შემზადებული ქორის(ა)თვის (ქორის D) ყელს გარ-დასაცმელად; დ ა ს ა კ ა ვ ი არს (+ მახე C) ბაწრით მორთული (მოურ-თვენ D) ქორთა და მისთანათა, რა (რათა Caq) ნანადირევი გააშვებინონ, (+ მუნვე დაუგონ Cb) და მით შე-იპყრობენ; ს ა რ ე გ ვ ა ვ ი არს სხვა-დასხვა რიგი მახე, რომელიმე დიდი(ს) ქვითა მჴეცთათვის თავს დასაცემ-(ელ)ი, რომელ(ნ)იმე მცირენი თაგვთა და მისთანათათვის (+ და C) სხვანი მახენიცა CD[1]. მახე-ქუნდი E.

საბუდარი (10, 21 იერემ.) ბუდის ადგილი ZA.

საბუნაგე დასაბუნაგებელი ადგი-ლი ZAB.

საბურავი რაიც ზეიდამ დაიბურ-ვოდეს, გინა ფრინველის წერვა-ლის ზეითი ფრთა ZA.

რაიც ზედიდამ დაიბურვის, გინა წერვალის ზედა ფრთა B.

ნ. პირსაბურავი, სახურავი.

საბურველი ზედ დასაფარებელი ZAB.

ნ. ალგესაბურველეს, ალსაბურ-ველებულ, ესაბურველა.

საბურველი მუცლისა[2] (29. 22 გამოსლ.) დუმა ZABCab.

---

[1] ასეთი ვრცელი განმარტება მოიპოვება ZAB-შიც „მახესთან“. [2] წყაროშია: „დამფარველი მუცლისაჲ“.

ნ. მფარველი მუცლისა.

საბულდათ საზლაური ZA.

საზლაურივით B.

საბუქარი საფუქარი, ქელსაცვამი. ZA.

ქელ(ს)საცვამი BC. განუმარტავია DE.

ნ. ქურო.

საბძელი საბზე(ე) სახლი ZAB.

საბზელი (+ საბზე სახლი Cb) CD.

განუმარტავია E.

საბწინი (საბწინთა E) 34 ქ ა ც შ: „მარადის ყვავილი საბწინთა და ინდალმათა მის პირველისა შვენიერებისამან“ [1] ZABCDE.

ნ. ინდალმა.

[**საბხეკი** ნ. ტაბარაკი].

საგალი (ბალ.) თევზთათვის სამსალა ZA.

თევზის სამსალა B. (ბალ.) ძირ-ნაოტ(ი) CD. (ბალ.) E.

საგალობელი (+ 14, 4 ტობია ZAa) გალობის სათქმელი ZA.

სათქმელი BCb.

ნ. ფსალმუნი.

[**საგამზრახით** ნ. სახლი].

საგანგიო სახლნი სამოქელიონი ZABCD.

განუმარტავია E [2].

შდრ. სამანგიო; ნ. სახლი.

საგანი (+ 3, 12 გოდება ZAa) ისრის (ისართ D) ნიშანი ZABCDE.

ნ. სასაგნო, უსაგნობა.

საგანმზრახოთ (საგანმზრახით AbBCab) სახლი სალაპარაკო ZABCb.

სახლი Ca.

საგარეთო გასავალი კარი E.

საგარეო გარეობისათვის ZAB.

საგარი (40, 5 იერემ.) ნუზლი ZAa.

საგზალი Ab. მოსაგრე BC.

ნ. საგრობა.

საგბოლისა ბაზრის სამზარეულო ZABCD.

საგდებელი საბელთან ნახე ZAB.

ესე არს შორით თოკი შესტყორცო და ყელს გარდააცვა Cb. განუმარტავია CaqDE.

საგდოლი კარის მიგდების გასაყრები ZA.

კარის მისაგდებელი გასაყრები B. კარის კეტი CDE.

საგებელი (+ 51, 56 იერემ. ZAa) ქვეშ საფენი, გინა მისაგებელი ZAB.

ნ. დათვს-საგებელა, მანდარი 1.

საგები მარადის სამყოფი (სამყოფივით B) საჭიროსთან ნახე ZAB.

საგენცობელად (+ 16, 5 ესთერ ZAa) გენც'თან ნახე ZAB [3].

საგვახალი ნ. საგსვალი.

საგვასალი და **სავალალი** ნ. საგსვალი.

საგვიანო ნ. საგვანო.

საგვსალი ნ. საგსვალი.

საგზალი (+ 1 კორინთ. 9, 7 Z) გზათ მავალთ საზრდო ZA.

გზის საზდო B.

საგზაურ (11, 16 ესაია) გზად სავალი ZAa.

---

[1] ამოღებულია იოანე პეტრიწის თარგმანებიდან (წიგნი II, გვ. 87, 12—13).
[2] E-ში ამ სიტყვის განმარტებად წერებულა: „სამზარეულო“, რაც გადახაზულია
[3] B-ში ძველი განმარტება „საიმედოდ“ გადახაზულია.

საგზებელი კაცის ჰურჭელთ გამოსაწვავი ZA.

ჰურჭელთ გამოსაწვავი B. გამოსაწვავი ორმო C.

საგინებელი გინების ღირსი ZAB.

საგიობელი (+ 20, 8 იერემ. ZAa) გიობის ღირსი ZAB.

საგლახაო გლახაკთათვის ZAB.

საგლეხო გლეხთ საფერი ZAB.

საგლოველი (საგლოველი AB) (2 მეფ. 14, 2) გლო(ვ)ის ღირსი ZA.

გლოვის საფერო B.

საგმირო გმირის საფერი ZAB.

საგმობარი გმობის ღირსი ZAB.

საგოდისი საგოდებელი ZABCab.

ნისიმეს ნეტაფრასი: „არს ცოტ საგოდის და არს ნაკლულევან გონებითა" CqDE[1].

[საგოდრე ნ. საპალურო].

საგოზელი (+ 13, 12 ეზეკ. ZAa) გასაგლესელი ZABCb.

განუმარტავია Ca.

საგონებელი (+ 2 მეფ. 13, 33 ZA) გონებად მოსასლველი (მოსასვლელი AB) ZAB.

ნ. ფიქრი.

საგორავი ლოდი დასაგორებელი ZAB.

საგრაგნელი წასახვეველი ZAB.

წასახვევი CD. განუმარტავია E.

საგრემილველი (საგრემელი AbBC) (4, 30 იერემ.) წარბთ სალებავი ZAB.

(იერემ. 4, 30) (+ არს Caq) წარბთა და წამწამთ(ა) სალებავი C. იერემია: „თუალთა საგრემელები" D.

საგრილი (1, 16 ქება) საგრილობელი ZAB.

საგრკუელი (საგრკუწლი ZAa, საგრკველი BCDE) (1 მეფ. 5, 6) ესე არს უკანა კარი, გინა ქვრელი ძარღვთა ZA.

(1 მეფ.) ესე არს ნაჭვრეტი რამე, გინა უკანა კარი B. ნაჭვრეტი, გინა უკან კარი CD. უკანა კარი E.

შდრ. პროჭი.

საგრობა (1 ტიმოთე 1, 18) გარეობით მგზავრ ბრძოლა და მიქდომა პირმილმა ZA.

(1 ტიმოთე 1, 18) გარეობით მგზავრობა, ბრძოლად პირმილმა მიქდომა B. მგზავრობა (+ გარეობითა ბრძოლად პირმილმა მიქდომად Cb) CD. საგრობა ესე იგი არს მ გ ზ ა ვ რ ო ბ ა. წინამდებარეს უწოდს მართლმადიდებლობისა შჯულთა აწ გამომეტყველებასა E.

ნ. ვსაგრობ, ვსაგრობდი, მოსაგრე, მსაგრობელი, საგარი.

საგრძნობელი (+ საგრძნობელნი B) ასონი, რომლისა (რომელთა B) მიერ ვიგრძნობთ, არიან ხუთ და გრძნობანიცა ხუთ: პირველი საგრძნობელი თ ვ ა ლ ი, რომლისა საკუთარ მისა არს ფერი და ადგილი, სადა იყოს სიდიდე და სიმცირე მოძრაობისა და დგომისა, სიმქისე და სიწყლტუვე, ვაკე და უვაკობა და ესევითარი; მეორე ს ა ს მ ე ნ ე ლ ი ც ა მგრძნობელი ბგერათა და ქმათა, რამეთუ შეტყუებითა განარჩევს სიმახვილესა და სიგვიანესა და სიდიდესა მათსა; გრძნობა(ი)

[1] წყაროს დასახელება და მოწმობა Ca-ში გადახაზულია

არს ყ ნ ო ს ა ც ა, რომელი ტვინი ორთქლთა მიერ იგრძნობს სუნნელობასა და სიმყრალესა; გრძნობა არს გ ე მ ო ს-ხ ი ლ ვ ა-ც ა, ვითარ სიტკბო, სიმწარე (სიძნელე B), სიმრმე, სიმჟავე (+ სიმყვირტლე, სიმწარე B), სიმლაშე, სიმსუქნე, სიმჭლე და ესევითარ(ნ)ი; გრძნობა არს შ ე-ხ ე ბ ა ც ა; (+ რომელი საზოგადო არს ყოველთა ცხოველთა B): ტფილი (+ და B) გრილი, ლბილი (+ და B) მაგარი, მძიმე (+ და B) სუბუქი, რამეთუ [illegible] ოდენ იცნო-[illegible] ZAB [1].

საგსვალი [2] ([illegible] AB, საგვა-[illegible] CD; საგვა-[illegible] ([illegible] ZAa) [illegible] ZABCD.

[illegible] ბამბი ლარია, [illegible] და სა-[illegible]

საგუბარი [illegible] [illegible]ნებელი Cb.

საგუდალი ([illegible] ცხვ.) გუდაში [illegible] ZAa.

საგუემელი ([illegible]ემელი Z) (+ 31, [illegible] 8. Z) გვემის საქნე-[illegible] ZAB.

[illegible] რეშ. 31, 19) გვემი[illegible]

საგულე [illegible]ით საცვამი ZAB.

[illegible] შიგნით საცვამი (საცმელი Cq) C. განუმარტავია D.

საგულითადო გულის საშინაო ZAB.

საგუშაგო გუშაგთ ადგილი ZAB

საგვაწო [4] Cb.

საგძალი (საგძალი, საგზალი CD) საგზალი ZAB.

საგზალი და ნუზლი გზად საზიდარს საზდოს ეწოდება (ეწოდების Cb) C. განუმარტავია DE.

ნ. ბაბუსაგიალა.

სად სადას ნაკვეთი ZAa.

სადას ნაკლები AbB.

ნ. სადით, სადით, სადმე, სამ, სამე, საცა, სით.

სადა (+ 3, 14 ბარუქ ZAa) ადგილსა ცხად-ჰყოფს ZA.

სადა ადგილსა ცხად-ჰყოფს, რამეთუ კითხულნი თუ: სადა არს იგი ვინმე, ეიტყვით, ვითარმედ: სახლთა შინა, ქალაქთა შინა; ხოლო ესე ადგილსა დაჰნიშნავს და სხვანი სადაობისა შესმენანი არიან განყოფილებისაებრ ადგილისა: ზემო, ქვემო, მარჯულ, მარცხულ, წინაით, უკანის B. სადა ადგილსა ცხად-ჰყოფს, რამეთუ კითხულნი, თუ სადა (+ არს CbE) იგი ვინმე, ეიტყვით, ვითარმედ: სახლსა შინა, ქალაქსა შინა; ხოლო ესე(ნი) ადგილსა და(ჰ)ნიშნენ. და სხვანი (სახენი E) უკვე სადაობისა (სადაობითისა D) შესმენისანი არიან განყოფილებისაებრ ადგილთაასა: ზემო, ქვემო, მარჯულ. მარცხულ, წინაით, უკანის CDE.

ნ. სა.

სადავველი შანთი დასადაღავი ZAB.

სადაგი (+ 26 კავშ. ZAa) ძნელსა და ადვილს საშუალი ZABCE.

---

[1] [illegible] ოიანე დამასკელის გარდამოცემის 31-ე თავიდან (იხ. S—1463, 71 V — 72 r) [2] წყაროში: „საგუვასლსა". [3] E-ში წყაროს დასახელება გადაშავებულია. [4] ნუსხაში: „საგვიანო".

ესე არს ძნელისა და ადვილის საშუალი D.
ნ. საშუალო.

სადავე (+2, 3 ნაომ ZAa) ლაგმის საპყრობი ZABCb.
განუმარტავია CaqDE.

სადაშე (18, 3 დაბად.) სადაზე მეტი ZA.
სადა იყოფის B. განუმარტავია Cb.

სადარაჯო დარაჯათა სადგური ZA.
დარაჯათ ადგილი B.

სადარბაზოდ დარბაზს მისასვლელად ZAB.

სადარი შესადარი, დასადარი ZAa.

სადარნო (+ 8, 7 ისო ZA) საბუსუნო ZABCDE.

სადაო წასადავებელი, გინა სად არისო ZA.
წასადავებელი B.

სადაფა (ბალ.) ZA BCDE.

სადაფი მარგალიტის ქეცტყავი ZAB.
(მძრომ.) ოსტერა CD. ოსტრია E.
ხ. ზაბაკი, ზამბაკი, ზუმილი.

სადგამი (ოთხფ.) ცხოვარი ქეთილ ... ზვე ZAB.
(ოთხფ.) ცხოვარი მსხმელ(ი) ქეთილი CD. (ოთხფ.) ხვასტაგი საშენებელი E.
ნ. ცხოვარი.

სადგენი დგენა-შესაძლებელი ZAB.

სადგისი (+ 21, 6 გამოსლ. Ab) ტყავის საჭვრეტელი ZA.
განუმარტავია BCaqDE. საჭვრეტელი წვლილი Cb.

სადგმელი (+ 9, 16 მათე ZAB) აკერებელი ZABCDE.
ნ. ვარჯის-სადგმელი, ფერქთსადგმელი.

სადგომი დასადგომ(ელ)ი ადგილი ZAaB.
ნ. ნასადგომარი.

სადგური (10, 34 ლუკა) სადგომი ZA.
სადგომივით (10, 34 ლუკა) B.
ნ. ვსადგურობ, ვსადგურობდი, ისადგურა, უცხოთსადგური (ქსენდოქს'თან), ყოველთა სადგური.

სადგურის-მოლუაწე (სადგურისმოღვაწე ZA) (10, 35 ლუკა) მესადგომე ZAB.

სადღაისაჲ (1, 24 ეზეკ.) ყო(ვ)ელთა საყოფი, რომელ არს ღ̃თი ZABC.

სადები რაც რაზედ დაედება, ყვალა სადებია ZAB.

სადედუფლე დედუფლობის ღირსი ZAB.

სადედუფლო დედუფლის საქონი B.

სადეთ საიდამსავით ZA.

სადველი კმელი წვრილი (+ ყველი ZAa) ZA.
წვრილი ყველია ჭმელი B. წვლილი ყველი(ა) (+ ჭმელი Cb) CDE.

სადით სადეთ ZA.
საიდამსავით, გინა სით B.

სადილი (+ 43, 25 დაბად. ZAa) დილის საჭმელი ZAB.
დილაზე საჭმელი CD. განუმარტავია E.
ნ. ისადილა, სამხარი.

სადმამწყვტე (სადმამწყვიტე ABC DE) ავი სოკო(ა) ZABCD.
ერთი სოკო E.

სადმე ადგილს(ა) მონახავს ZAB.

განუმარტავთა C.

სადრისტავი სასალუქო ZAB.

სასამსახურო C. 35 მოციქულთ თარგმანი: „უკეთუ საშიში მიეთხრას, (+ ყოვლისა D) ქალისა უჯაბნეს იქმნების იგი, უკეთუ სადრისტავი — ყოვლისა (+ ყრმისა უდიკსნილეს“ CqD) CaqD [1].

სადუმარი (+ 51, 18 იერემ. Z) საჩუმარი ZAB.

დასაჩუმებელი C.

სადუნი სხვადასხვას ენის მცოდინარე კაცი ZA.

ესე არს კაცი სხვადასხვა ენათა მცოდნელი B. მოენე. სადუნი არს სხვათა და სხვათა ენათა კეთილად მცოდნელი კაცი C. ესე არს სხვადასხვა ენათა კეთილად მცოდნელი DE

სადღუებელი (სადღვებელი ZABCqDE) დოს გასათქვეფი ZACb.

დოს შესათქვეფი B. განუმარტავთა CaqDE

საელვებელი რკინის სარკე ZAB.

საეპისკოპოსო (საეპისკოპოზო B) ეპისკოპოსის ადგილი ZA.

ეპისკოპოსის საქონი B.

საერთო საზოგადო ZAB.

საერკოლატო [2] (11, 5 გამოსლ.) მთავართ საჯდომი ZAB.

მეფეთ საჯდომი CD. (11, 5 გამოსლ.) [illegible] E

საერო ერისგანთათვის ZAB.

ნ. დედაკაცი საერო.

საეშმაკო ეშმაკთ საქნელი ZAB.

საეჭუო (საეჭვო ZA, საეჭო B) ეჭვის საქნელი ZAB.

[**საჯ** ნ. ს 2].

[**სავადა** ნ. წერილი].

სავაზირო რჩევისათვის ZA

სარჩევი საქმე B.

სავათი (ფრინ.) ZABCDE.

სავალებელი ვალად ასაღები ZAB.

სავალი (16, 9 ესაია) სასიარულო ZA.

სავანე (+ 14, 8 იერემ. ZA) დასასადგურებელი ZAB.

სადგომი Cab.

სავარგებელი ვარგის საქმის მოქმედი ZAB.

სავარდე ვარდის ადგილი ZAB.

ნ. მულღანზარი.

სავარდი (სავარდე B) ესე არს 150 მარცვალი კრიალესვანი ფსალმუნის სათვალავზე, საუფლო საიდუმლოთათვის ლოცვის სათქმელი ZA.

ესე არს კრიალოსანი 150 მარცვალი ფსალმუნის სათვალავზე, საუფლო საიდუმლოზედ სათქმელი ლოცვა B.

სავარდისწყლე ვარდის-წყლის ჰურჭელი ZA.

განუმარტავია B.

სავარცხალი (თევზ.) (კანონი 120) თევზიო B. (თევზ.) ოხტაპოტი D. (თევზ.) E.

სავარცხელი (სავარცხალი C) თმათ დასავარცხნელი; სავარცხელი ეწოდების ფეიქრის ლაფათინსა ლერწმისაგან (ლერწამთაგან A) შეწყობილსა, გინა კარის ფიცართა გარდასაბამსა, გინა ერთსა თევზსა, ხამანწკასა ჰგავს; სავარცხალი ჰქვიან

[1] Caq ნუსხებში წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია. [2] წყაროში: „საერკოლოტოთა“. [3] წყაროს დასახელება E-ში გადახაზულია.

ერთსა მძრომსაცა, ვითარცა ჯოჯო, მხვლიკი და მისთანა ZA.

ესე არს თმათ დასავარცხნელი. სავარცხალი ეწოდება ფეიქრის ლაფათინის ლერწამთაგან შეწყობილსა, გინა ქარის ფიცრის გარდასაბამთა, გინა ერთს თევზსა, ხამანწკას ჰგავს: სავარცხალი ჰქვია ერთს მძრომსაცა, ვითარცა ჯოჯო, მხვლივი, მისთანა რამ არს B. თავის დასავარცხნელი. სავარცხალი ეწოდების თავი(ს) სავარცხნელსა (დასავარცხნელსა Cq), გინა ქართა ფიცართა შესაწყობთა გარდასაბამთა, გინა საფეიქროთა შეწყობილთა საბეჭავთა ლელწამთაგან; სავარცხალი ეწოდების ერთსა თევზსა ზღვისათა სავსესა მელნითა (+ მსგავსსა Caq) ოხტაპოტისასა; სავარცხალი (სავარცხელი Cq) არს მძრომი ერთი, ვითარცა ჯოჯო და მხვლივი და მყვართა მსგავსი რამე C განუმარტავია DE.

სავარცხალი (მძრომ.) ჯოჯოსა და მყვართან ქსენა D.

სავარძელი (+ 3 მეფ. 22, 10 ZAB) ხის სკამი ZABCD.

სკამი ხუთამიერი E.

ნ. სკამი.

სავატო (საველატო D) ებრაულად მ ე შ ვ ი დ ე, გინა შაბათი ZAB.

მეშვიდეს(ა) ეწოდების (ეწოდება CqD) CD. მეშვიდესა საველატოდ უწოდენ E.

საველალი (13, 51 ლევიტ.) საქსოვალთ ქსელი ZAa.

საქსვალი ქსელი AbBCD. საქსვალი ქსელია (13, 51 — 55 ლევიტ.) E.

ნ. საქუსალი.

სავაჭრო (17, 5 საქმე) ბაზარი ZAB.

[**სავდა** ნ. სევდა].

საველატო ნ. სავატო.

სავნებელი ვნების მომცემი ZA.

ვნების მოქმედი B.

სავსე (+ 3, 15 რუთი ZA) უნაკლული ZABCD.

განუმარტავია E.

სავსებელი ასავსებელი, დასავსებელი ZAB.

საზავებელი სუნნელნი საჭმელთ სართავნი ZA.

ესე არიან ყოველი სუნელი საჭმელთა სართავნი B. საჭმელში სუნელები სართავი Cb.

საზამთრო ესე არს, რამცა (რაიცა Ab) ზამთრისათვის შეინახება; ხოლო მას ხილსა, რომელი ნესვთან მოვა, მ ე ლ ს ა პ ე პ ო ნ ი ეწოდება ZA.

საზამთრო არს, რამცა ზამთარ შეინახების, ხილი თუ მხალი; ხოლო ნესვთან მოსულსა მას არა ჰქვიან საზამთრო, არამედ მ ე ლ ს ა პ ე პ ო ნ ი B. საზამთრო არს, რაიც ზამთართათვის შეინახების, მხალი ანუ ხილი; ხოლო (+ ხილი Cq) რომელი ნესვთან ითესება, არა ეწოდების საზამთრო, არამედ მ ე ლ ს ა პ ე პ ო ნ ი C. (ბალ.) საზამთრო არს, რაიცა ზამთართათვის შეინახების, მხალი ანუ ხილი. ხოლო საზამთროსა მ ე ლ ს ა პ ე პ ო ნ ი ეწოდება, რომელი ნესვთან ითესება, მას ხილსა D). (ბალ.) E.

საზარდული ბარკლის სადრეკი ZAB.

საზარელი (+ დიოლოღ[1]. ZAa) ზარის დასაცემელი სასმენელი

[1] შდრ. A — 1103, 109 r, 25.

ესმას, ანუ საოცარი რამე იხილოს, შიშისა და წყენისა ზარმა ესრე შეიპყრას, დიდხანს შემშთვარივით იყოს ZA.

ზარის დასაცემი. საზარელი არს ძნელი რამ სასმენელი ესმას, ანუ ესეთი საოცარი რამე იხილნეს, შიშისა ანუ წყენისა ზარმა ესრეთ შეიპყრას, დიდხან შემშთვარივით იყოს B.

საზაფხულო ზაფხულისათვის ZAB.

საზედაო ქსელში გასავლები (გასავლებელი Cb) ძაფი ZABCb.

საქსოვრის გასავლები Cq.

საზეპირო ზეპირად სათქმელი ZAB.

საზეპურო (19, 5 გამოსლ.) ზეცის პურისმტე ZA.

(19, 5 გამოსლ.) ფალრესი; (1 მეფეთა 12, 22) გინა ზეცისა პურისმ[ტე] B. (19, 5 გამოსლ.) ფალრესი Cab.

საზიანო ზიანის საქნელი ZAB.

საზიარებელი სიწმიდე-შისალებელი ZA.

სიწმიდე-მისალები B.

საზიარო საამხანაგო ZA.

საწილოსავით B.

საზიდავი ზიდვის საქნელი ZA.

ზიდვა-საქნელი B.

საზიზლარი წამ ლი თუ საჭმელი ეზიზლოს ZA.

საზიზღებელი იგივე ZA.

წამალი თუ საჭმელი ეზიზლოს B.

საზოგადო საერთო ZAB.

სასწორიო, გინა საერთო C. სასწორიო DE.

ნ. ზოგი.

[**საზოგადო** განყოფილება ნ. შემთხუევითი].

საზოზღნარი ზოზღნით სათქმელი ZAB.

საზომი (+ 5, 6 ზაქარ. ZAa) ესე არს გოჯი (+ ციდა ZAa), მტკაველი, წყრთა, ადლი, მკარი, ბიჯი და რაცა ზომათა შესატყობია ZA.

ზომის შესატყობი, ესე არს გოჯი, მტკაველი, წყრთა, ადლი, მკარი და რაიც.

საზორავი[1] (+ 1 ეზრა 3, 3 ZA) დასაწველი(ა) ZABCab.

საზორველი (+ 3 მეფ. 7, 48 ZAaE) შესაწირავი ZAaBCDE.

საზრახავი ზრახვა(დ) სათქმელი ZAB.

საზრდელი (+ 41, 35 დაბად. ZAa) სასმელ-საჭმელი ZAB.

საჭმელი Cb. საჭმელები Caq. განუმარტავია DE.

ნ. ჰილლონ.

საზრი გონებით მოსინჯვა ZAB.

სააზრებელი C.

ნ. ვსაზრავ, ვსაზრევდი, მოსაზრვა, მსაზრავი, ნასაზრი; შდრ აზრი, ჰაზრი.

საზროხე (+ 2 ნეშტ. 32, 29 ZAa) ზროხათა ადგილი; საცხვარე, საღორე, საცხენე, საძაღლე. ყო(ვ)ელთა ცხოველთა სადგომი ესრე(თ) მოვალს.

ზროხის ადგილი, რაც ცხოველთ ადგილი გინდა, საზროხესავით მოვალს B. განუმარტავია *Cb*.

საზრუნავი სანავლლო საქმე ZAB.

საზუერე (საზუჩრე ZA) (2, 14 მარკ.) ზვერის(ა) ადგილი ZA.

[1] წყაროშია: „საზორველნი“.

ზღვრის ასაღები ადგილი B.

საზურგე ზურგისათვის, გინა ორხოის (ორხოათ B) საზიდაო ZAB.

საზღაური ზღვევინების მონაცემი ZAB.

საზღვარი (საზღუარი ZABCab) (+ 7, 24 მარკოზ ZA) (+ სამძღვარი D). საზღვარი არს სიტყვა მოკლე საცნაურმყოფელი საქმისა წინამდებარისა არსებისისა, მსწრაფლ გარეშემცველი ძალსა გულისხმისყოფისასა. (+ უწყება ჯერ-არს CDE)[1], ხოლო (ვითარმედ CDE) საზღვარი განსამძღვრებასაცა (განსაზღვრებასაცა ABCqDE) და(ჰ)ნიშნავს და [illegible]ღვრის დადებასა და დასას[illegible]ა, ვითარ-იგი საზღვრად სა[illegible]ა ითქმის დასასრული [illegible] (+ და საზღვრად ადგილისა [illegible] ადგილი ZABCb) და [illegible]ვე, რომელ(ი) საზღვარ ყოს [illegible] (+ [illegible]ცელად ეტვემოლო[illegible] CDE) ZABCDE [illegible] ვსაზღვრავ, ვსაზღვრევდი, [illegible]ე, უსაზღრო: შდრ. სა[illegible]

სათაბარუქო Cb

[illegible] Cb

სათავადო Cb

სათავდებო Cb

სათავე დასაწყისი ZAB.

ღირარეთ დასაწყისი Cb.

სათავისთაო Cb

ოსრამეში.

სათავნო სასარგებლო ZABCD.

განუმარტავია E.

სათაკილო უკადრისი საწყენი ZAB.

განუმარტავია Cb.

სათალი დასათლელი ZAB.

(თევზ.) კმელი თევზი დასათალი CD. განუმარტავია E.

სათამამო Cb.

სათამაშო თამაშობის (თამაშობით B) საქნელი ZAB.

სათამაშოცა განიყოფებიან: ასპარეზობად, მღერად, ფუნდრუკად, ხუნტრუცად, როკვად და შექცევად. ა ს პ ა რ ე ზ ო ბ ა არს თამაშობა მკვეართამიერი, ძელთა ისრისა სროლა, ბურთთა ყეანჩითა ცემა, აგრეთვე სანავთა სროლა და ეგევითარი; მ ღ ე რ ა არს თამაშობა ნარდთა, ჭადრაკთა, ქოსთა და ეგევითარი, ხოლო ორორითა მღერასაცა იტყვიან; ფ უ ნ დ რ უ კ ი არს ვაკეთამიერი თამაშობა, რომელნი რბიან და ხლდიან, დღე და ღამე იქმან მრავალრიგთა სხვასხვაობითა; ხ უ ნ ტ რ უ ც ი არს დედათამიერი ფუნდრუკები; რ ო კ ვ ა არს სამა და ცეკვა, ბუქნა და ფერხული და მგრგვალთა წყობა და რაოდენი ებანთა და ბობღნთა სამწყობრითა და ტყველეითა იქმნებიან; შ ე ქ ც ე ვ ა არს გინა ამათ ყოველთა ზედა, გინა კენჭებითა და ჩხირებითა ანუ სხვათა ღონისძიებითა გაიქარვებდენ ჰმუნვათა და თამაშობდენ E[3].

სათანადო (16, 22 გამოსლ. Ab) თანგაუყარი ZAB.

სათანაო, თანგაუყარად Cb. სათან(ა)ო CaqD. განუმარტავია E.

სათანაო თანწასატანი ZAB.

სათაო Cb.

[1] [illegible] მოლომდის ([illegible] ყოა ვინმე) აღებულია იოანე დამასკელის კა[illegible] (S 1463, 53 r). [2] ნუსხაშია: „სათავეე". [3] ასეთი დაწერილებითი [illegible] სხვა ნუსხებში მოიპოვება „თამაშობა" სიტყვასთან.

სათარი შეშა მოთრეული ZAB.
შეშა უღლეულისა CD. განუმარტა-ვია E.
სათასე წედათ სადგმელი ZAB.
სათაყვანო ნ. სათაყუანო.
სათაყუანებელი Cb.
სათაყუანო (სათაყვანო Z) თაყვა-ნის-საცემელი ZAB.
სათბობი თუნგი ZA.
განუმარტავია B.
სათემქუეყნო Cb.
სათესვი Cb.
სათესლე Cb.
სათვალე ნ. სათუალე 1, 2.
სათველი ნ. სათუელი.
სათი გოშერი ZABCDE.
სათიბელი ჰალვი ალერდის მო-საჭრელი ZA
[illegible] B.
სათიბი გასათიბავი ZAB.
გასათიბი C. განუმარტავია D.
სათივე თივის სასათიბრო ZABCb.
განუმარტავია CaqDE.
სათითე თითის საცმელი სამკერვ-ლოდ ZA.
[illegible] ([illegible] C) საცვამი BC.
განუმარტავია DE.
სათირკეცლე [illegible]
სათიქარი [illegible]მლის ბუნიკი ZAB.
სათლელი [illegible] შესაძლისი ZA.
[illegible] ბი B
სათმე [illegible] ZABCD.
[illegible]
სათნო (1 მეფ. 18, 5) ნების მყო-ფი ZAa.
(+ 1 მეფ 18, 5) ნებას მყოფი AbB.
სათნოება (+ ნებამყოფობა. ს ა თ-ნ ო ე ბ ა B) არს საშუალო ნა-მეტნაობისა და ნაკლებობისა; ს ა თ ნ ო ე ბ ა არს საშუალი უსამართლოდ მოხვეჭისა და უწესოდ წარგებისა; უკეთუ ძლიერება სიმართლისა და სი-ბრძნისაგან განშორებულ იყოს, არა არს სათნოება(ა) ZAB.
ს ა თ ნ ო ე ბ ა არს ნებამყოფობა (ნებამყოფელობა CqD); ს ა თ ნ ო ე-ბ ა არს საშუალი ნამეტნაობისა და ნაკლებობისა; (+ ს ა თ ნ ო ე ბ ა არს საშუალი უსამართლოდ მოხვეჭისა და უწესოდ წარგებისა C) CD. სათ-ნოება არს საშუალი ნამეტნაობისა და ნაკლებისა E.
ნ. მოსელნი, საშუალო.
სათრომელი (13, 47 მათე) ესე ბა-დე გრძელი და შორს მოსაყარი სათევზედ ZA.
ესე არს ბადე გრძელი და შორს მოსაყარი B. დიდი ბადე C. დიდ-ბადე D. ერთი ბადე E.
სათუალავი რიცხვი ZAa.
სათუალე (სათვალე Z) Z.
მძივნი რამ B.
სათუალე (სათვალე CDE) ბროლი არს თვალთა საფარი წიგ(ნ)თა კეთილად წასაკითხავად; ს ა თ-ვ ა ლ ე ს უწოდენ მძივსა რასმე შესაბმელსა რეცა არა თვალის ცემად; ს ა თ ვ ა ლ ე ს უწოდენ ზუჩის(ა) თვალის(ა) სახედველსა ZA.
განუმარტავია BCDE.
ნ. შორსათუალე (დურბინ'თა-ნაც).
სათუელი[1] (5, 10 ესაია) საწყავია, 30 ქსესტია ZA.

[1] ნუ. ხებშია· „სათველი".

(5, 10 ესაია) 80 ქსესტის საწყავი B. (+ ესაია 5, 10 Cb) ერთი სათველი 80 ქსესტია, გინა ერთი საწყაული C. ერთი სათველი ოთხმეოცი ქსესტი არს, ერთი საწყაულიცა D. 80 ქსესტი. ე ს ა ი ა 5, 10: „რომელმან სთესოს ექვსი სათველი, ყო მან სამი საწყაული გრივი, სადა-ივი იქმოდა ათეული ქართა, ყო მან ლაგვანი ერთი“; 3 მეფ. 4, 22 E.

ნ. საწყავი, საწყაული.

სათუთი უტუქს(ა)რად ზრდილი ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

სათუნალი (3 ეზრა 3, 8) თავსადები ZAa.

შდრ. სასთუნალი.

სათუო „თუ“ — დასატანებელი ZAB.

სათქვენო ნ. სათქუენო.

სათქმელი თქმა-მართებული ZAB.

სათქუენო (სათქვენო ZAaB) თქვენ მრავალთათვის ZA.

თქვენ მრავალთა B.

სათხედი (+ 41, 18 იობ ZAa) მოკლე შუბი, ლახვართან ნახე ZAB.

მოკლე შუბი Cab. მომცრო შუბი CqD. ბერძულში შ უ ბ ა დ გამოაჩინა, მეგრულად — ქელშუბად E.

სათხეველი (+ 140, 10 ფსალმ. ZA) სასროლი ბადე ZAC.

ბადე (140, 10 ფსალმ.) B. განუმარტავია D. სასროლი E.

ნ. ბადე, ისათხევლა.

სათხელელი[1] (1 ეზრა 5, 8) ესე არს კედელში დატანებული (დასატანებელი A) ძელი სიმაგრისათვის ZA.

კედელში სიმაგრისათვის დასატანებელი ძელი (1 ეზრა 5, 8) B.

სათხეპელი (1 ეზრა 5, 8) იგივე სათხელელი ZA.

იგივე (1 ეზრა 5, 8) B. (+ 1 ეზრა 5, 8 Cb) ს ა თ ხ ე პ ე ლ ი და ს ა თ ხ ე ლ ე ლ ი კედელში დასატანებ(ელ)ი ხეა (+ სიმაგრისათვის Cb; ხათილი CqD) CD.

სათხოელი (სათხოველი A; სათხოვნელი B) თხო(ვ)ის ღირსი ZAB.

საია უპრელო ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

ნ. ქარაი.

საია Cb.

საიბედიო ბედით თუ მო(პ)კდეს ZAB.

თუ მოპკდეს (+ ბედით Cb) CD. განუმარტავია E.

საიგა (ოთხფ.) CaqD.

საიგაო იგავსაყოფელი ZAB.

საიდუმლო (8, 10 ლუკა) ხვაშიადი გინა დაფარული ZA.

საიდუმლო არს ხვაშიადი, ხოლო საიდუმლო ღ˜თისა პირველ იდუმლად მოსწავებული, აწ საანჯმნოდ გაცხადებული B. განუმარტავია Cb.

ნ. შვდი საიდუმლო.

საიკე Cb.

საიმედო Cb.

საინაქე საჯდომი ადგილი ZAB.

ჩამოსაჯდომელი (ჩამოსაჯდომი D) მაღალი CD. საინი ·მისი არშივი საჰმელი Cab. "მსხულს ქაშანურს ეძახიან" D.

---

[1] წყაროში: „სათხეპელად“.

საისრე (6, 22 სიბრძნე) ZAa.
გაწუმართავია Cb.

საისრულითა (24, 8 რიცხვ.) ZA.

საიფექიო მახესთან ნახე ZAB.
მახე(ა) მჭეთა CD. ირეჰი E.
ნ. საბრჯე.

საიფქლე Cb.

საიქიო მერმის(ი) სოფელი, სიკვდილის უკან ZAB.

საიძულო დაჯინებული ZA.
დასაჯინებელი B. უნებური C. უნებურად დაჯინებით D. საძალად E.

საკაზმავი კაზმის საქმარი ZAB.

საკათილლი (საკანთილლი A, საკანთილლო B, საკანთელლით CD) ძნელის მსგავსი ZAB.
ნ[illegible] CD.

საკამონივა და კონონი E.

საკანთელლით, საკანთილლი, საკანთილლო ნ. საკათილლი.

საკანი საპყრობილესთან . ნახე ZAB
საკანი არს [illegible]ხლის ღსკერს ქვეშე საპყრობილე ნავები C. საკანი არს ესკერსა ქვეშე ნავები საპყრობილე [illegible]

საკანონო ცოდვის საზღაური ZAB.
[illegible] აკადი C.

საკაპილონი Ca

სა[illegible]ავი [illegible]ებელი ZABCD.
[illegible] E.

ს[illegible] [illegible].

საკა[illegible]ილი [illegible]ავი ZB.

[საკა[illegible] ნგი [illegible] საკოამანგი, საკარა-[illegible]]

საკარობი (საკართობი Ca) (თევზ.) CDE.

საკარცხული (+ 2, 2 დიოლოღ. ZAa) მცირე სკამ-ლოგინი ZAB.
საკარცხული არს სკამზედ (სკამებრ CaqD) უკუსაჯდომ(ელ)ი და მისაყუდებელი (მისაყრდნობელი CqD) CD. უკუსაჯდომია რაღაც E.
ნ. სკამი.

საკაცე (+ 5, 15 საქმე ZAB) მკვდრის წასაღები ZABCD.
გაწუმართავია E.
ნ. მუაბა.

საკაცრავი საქციელი-მართებული ZABCD.
გაწუმართავია E.

[**საკაჭკაჭე** ძვალი ნ. კუდუსუნი].

საკახარობ (ბალ.) კალვიქსი ZABC.
ნ. კალვიქსი.

საკდემელი (2 კორინთ. 11, 21) კდემის საქნელი ZAa.

საკეთე (1, 2 გოდებ.) ესე არს თვალის ქუთუთოს დასასრული, ცრემლთა ადგილი ZA.
(1, 2 გოდებ.) ესე არს ქუთუთოს დასასრული, ცრემლთ საღენი B. კლიტე ღაწვთა, ქვეითის (ზეით Caq) ქუთუთოს გარეშემო (გოდებ. 1, 2) C.

საკეთილო საკარგო ZAa.
გაწუმართავია Cb.

საკელარი (მაქსიმე აღმსარებელი ZA) ZAB.

საკერავი (7, 15 მამათ-ცხ.)[2] სანემსველი ZAa.

საკერძო საწილოსავით ZAB.

საკვალთი ნ. საკუალთი.

საკვესე ნ. საკუესე.

---

[1] შდრ. [illegible] თან-დარეჯანიანი, ს. ყუბანეიშვილის გამოც., გვ. 62 3 [illegible] [illegible] IX[illegible], [2] შდრ. A — 1105, 168 r.

საკვითარი ნ. საკუთარი.
საკვირველი ნ. საკვრველი.
საკვლადიოდ ნ. საკულადიოდ.
საკითხავი (8, 8 ლევიტ.) ZAa.
საკინძავი შესაკრავი ZA.
საკინძელი[1] იგივე შესაკრავი ZA.
საკინძი შესაკრავი ZAB.
საკინძული ნ. საკინძელი.
საკიხარი აზარმაცის წვერის სამაგრებელი ZABCD.

აზარმაცის თავის სადებელი E.

საკლავი (+ 21, 10 ეზეკ. ZAa) საკორცე (+ საკლველი ZAa) ZA.

(ოთხთ.) საკორცე B. განუმარტავია Cb.

საკლიტე კლიტის შესაყოფელი Z. კლიტის შესაყოფი AB. განუმარტავია Cb.

საკლიტე სასის ჩამონაკიდარი ZAB

საკმაებელი კმასაყოფელი, საყოფინარი ZA

საყოფინარი B.

საკმეველი (+ 140, 2 ფსალმ. ZA) რაიც სუნ(ნ)ელი დაიკმევა ZAB.

ყოველი დასაკმეველი C. ყოვლი [illegible] D განუმარტავია E
([illegible]) კმეველე

საკმელი ZABD.

[illegible]საკმეველი C.
([illegible]მსაკმელი.

საკმუნია ZABCD

საკოჭავი ს.ზელთან ნახე ZAB.

საკოჭური პაიჭის ლანჩის თასმა ZABCD.

პაიჭის ქვეითი თასმა E.

საკრავი (+ საკრავი არს B) ყო(ვ)ელი სამწყობრო ძალთა და ნესტვთანი (ნესვტვთანი Aa); საკრავი არს ძარი, თოფი, ქვა(ა) და მისთანანი; საკრავად ითქმის შესაკრველიცა (შესაკვრელიცა Aa) ZAB.

საკრავი არს ქნარი და ძალთა სამწყობრო, გინა ნესტვნი და მისთანანი; საკრავი არს, რაიც სცეს კაცმან ვისმე: ისარი, თოფი, მახვილი, გინა არგანი და ქვაჲ; და საკრავად ითქმის შესაკრავი რამე, რაიცა იყოს Cb. განუმარტავია CaqDE. ნ. თავსაკრავი.

საკრამანგი სკარამანგი, იქ ნახე ZA.

სკარამანგი BCa. სკარმანგთან ნახე Cb. 9 დარეჯანი[2]: „საკრამანგის სისთაული დაუდვეს ამირანსათ"; „საკრამანგის კარავი უდგა იმარინდოსათ" CqD. გრიგოლ ორთის მეტყველის სხოლიონთა სწერია: „ფილასოფოსნი შეიმოსენ შავთა, რიტორნი — პორფირსა და ძოწეულსა, ვითარცა პოლიტნი საკრმანგსა"[3] E.

საკრებელი პერანგის გულისპირის მარგალიტი ZAB.

საკრებელი და შთამოსატევებელი (ჩთამოსატევებელი D) გულის-პირზე პერანგისასა მარგალიტს რომ მოივლებენ (მოავლებენ Cb), მას უწოდს წერილი; (+ ქველად საკრებელი საუნჯე არს, სადა შე(ჰ)კრებენ C) CD. გულის-პირის. ესე საკრებელი და შთამოსატევებელი გულის–

[1] ნუსხებშია: „საკინძული". [2] წყაროს დასახელება და მოწმობა Ca-ში გადახაზულია. [3] შდრ. ამირან-დარეჯანიანი. ს. ყუბანეიშვილის გამოც., გვ. 60, 13.

პირის მარგალიტი E.

საკრებელი საუნჯე შესაკრებელი ZAB.

საკრებო კრების ღირსი ZAB.

საკრებულო კრებულთ ადგილი ZAB.

საკრეფი კრეფად მოწევნილი ZAB.

საკრველი (+ 4, 8 ეზეკ. ZAa) შესაკრავი ZABCDE.

საკრულავი კრულვის წიგნი ZAB.

საკრძალავი კრძალვით საქნელი ZAB.

საკუალთი[1] კართ ასაყარ-ჩა(მო)საყარი ZAB.

კარ(ი)ს ზეიდამ ჩამოსაყარი (ჩამოსაყრელი D) პალო CD. კარის პალო ჩასარჭობი E.

საკუეთელი (საკუწთელი Z) ერქვნის მახვილი ZAB.

საკუეთელი (საკუწთელი ZACb) რაიც გამკვეთელია ZA.

რაიც გამკვეთი B. განუმარტავია CD.

საკუეთი (საკუწთი ZAa) გასაკვეთი ZAaB.

საკუერთხი[2] (50, 18 ფსალმ.) ესე არს მსხვერპლი მრგვლიად-დასაწველი ZAB.

მრგვლიად-დასაწველი CD. განუმარტავია E.

საკუესე[3] მცირე ჩანთა ZAB.

საკუეხნარი[4] დასაკვეხი რამ ZA.

დასაკვეხნარი B.

საკუთარი ესე არს განთვისებული საქმე ZA.

ესე არს განთვისებული საქმე, ვითარცა თვალისათვის — ფერი, ყურისათვის — სმენა, ცხვირისათვის — ყნოსა, პირისათვის — გემო და ესევითარნი საკუთარნი B. განთვისებულივით Cb. განუმარტავია CaqDE.

ნ. მარტივი, საკუთარი, უსაკუთრესი, შესაკუთრება, შეუსაკუთრე.

საკუთხი კუთხის ქვა ZAB.

საკულადიოდ[5] მას სხვა(სა) წელს(ა) ZAB.

საკურთხეველი[6] (+ 50, 18 ფსალმ. ZA) მსხვერპლის საცავი ZAC.

ესე არს მსხვერპლის საცავი B.

[**საკურთხი** ნ. საკუერთხი].

საკურნებელი კურნების შემძლებელი ZAB.

საკუჭნაო საჭმელთ (საჭმელებთ B) სამარხავი სახლი ZAB.

სახლი საზდოს სამარხავი Cb. განუმარტავია CaqDE.

საკუხი ტოლამა, გინა წამოსასხამი, გინა ღურა ZAB.

წამოსასხმელი ტყავი, გინა ტოლამა CD. წამოსასხამი E.

ნ. ტყავი.

საკჳთარი[7] საკუთარი ZABCD.

ნ. საკუთარი.

საკჳრველი[8] 135, 4 ფსალმ. ZAB.

განუმარტავია CDE.

ნ. აჳაფთა.

[1] ნუსხებშია: „საკვალთი“. [2] ნუსხებშია: „საკუწრთხი“. [3] ნუსხებშია: „საკვესე“. [4] ნუსხებშია: „საკუწხნარი“. [5] ნუსხებშია: „საკვლადიოდ“, [6] წყაროშია: „საკუწრთხი“. [7] ნუსხებშია: „საკვითარი“. [8] ნუსხებშია: „საკვირველი“.

სალა ბრტყელი ქვა სამღერელი ZAB.

ბრტყელი ქვა მცირე CD. განუმარტავია E.

ნ. ქვა.

სალაგმე ცხენის (ცხენთ Cb) დიდი კბილი ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

სალათა (ბალ.) ფრანგულია, ქართულად ტ ა ბ უ ც უ ნ ი ჰქვიან ZAB.

მხალი ზეთ-ძმრიანი Cb. განუმარტავია CaqDE.

სალალავი საშუღარი ZAB.

სალამანდრა (მძრომ.) იტყვიან (+ სალამანდრასათვის B) ცხოველი არს, ჰაერით შთამოიგდების, სწორი ისავრომსაა, გინა მცირი(სა) ხვითქისა, ცეცხლსა (ცეცხლთა B) შინა შევალს, თვით არ(ა) დაიწვის(ო) და ცეცხლი დაშრტების ZAB.

(მძრომ.) სალამანდრა არს (ºº არს სალამანდრა CaqD) ცხო(ვ)ელი, რომელი ჰაერით შთამოიგდების მსგავსი მცირისა კორკოდილოსა, რომელ არს ხ ვ ი თ ქ ი; ცეცხლსა შინა შევალს, თვით არ(ა) დაიწვის და ცეცხლი დაშრტების. სალამანდრა ცხოველი არს სწორი ისავრასაა სიდიდით(ა), გინა თუ მცირისა კორკოდილოსა, რომელ არს ხ ვ ი თ ქ ი CD. (მძრომ.) არს სალამანდრა ცხოველი ერთი, რომელი ჰაერით შთამოიგდების მგზავსი მცირისა კორკოდილოსა, რომელ არს ხვითქი, ცეცხლსა შინა შევალს, თვით არა დაიწვის და ცეცხლი დაშრტების E.

სალამური ზურნაიკი ZA.

ზურნაიკს ჰქჳს B. ზურნაიკითი არი(ს) CD.

ნ. ნესტჳ.

სალაპარაკო სასაუბრო ZAB.

სალარო ლარით საუნჯე ZAB.

ლარის საუნჯე Cb. განუმარტავია CaqDE.

სალაღობელი ლაღურად საქნელი ZAB.

სალაშქრო (სალაშქროდ B) ლაშქართათვის ZA.

ლაშქრისათვის B.

სალბილობელი ესე არს სნეულთათვის შემრგე და უწყინარი საჭმელი ZAB.

სალბო საჭმელები CDE.

სალბობი Cb.

სალბუნი (+ 1, 6 ესაია ZAC) მალამო ZACD.

(1, 6 ესაია) მალამო; ºსამალამე მგონია˺ B.

ნ. ლბუნი.

სალდა (ბალ.) ZAB.

სალესავი ესე არს ქვა ბრტყელი, რომელსა ზედა გალესვენ სამხატროთა ფერებთა, გინა ხუთოთა და მისთანათა, გინა ფიცარი ქარტათა გასალესავი ZA.

ესე არს ქვა ბრტყელი, რომელსა ზედა გალესვენ სამხატვრო ფერებთა, გინა ხუთოთა და კენჭებთა და სპეტთა და უმარილთ გასალესავნი B. განუმარტავია CDE.

სალი მაღალი ტინი, კლდე, ZAB.

მაღალი კლდე და ტინი CD. განუმარტავია E.

ნ. კლდე.

სალიანი ლამპტი (დიონოსი 6, 65 სრულყოფადთათვის) B.

[სალიკ ნ. მესალიკე, სასალიკო (საპალუროსთანაც)].

სალიქნელი ლიქნის სიტყვა ZA.

ლიქნის საქნელი სიტყვა B.

სალმობა (+ 2 შჯულ. 2, 25 ZA) სატკივარი ZAB.

განუმარტავია Cb.

სალმობიერი (+ 30, 13 იერემ. ZAa) სატკივრიანი ZAB.

სალოკელი მჟავე შაქრით შეგბოლილი (შეგბობილი Ab) სნეულთათვის შესალოკად ZA.

მჟავით შაქარსა შეაგბობენ სნეულის სალოკელად B.

სალოკი ცერის შედეგი თითი ZAB.

სალოცველი ლოცვის სათქმელი (+ სავედრებელი B) ZAB.

სალპინგი საყვირი მკვდართა აღდგომისა, სალპინგად ითქმის სარეკელიცა ლოცვად აღმადგინებელი ZA.

ყვირი მკვდართა აღმადგინებელი B

სალპინი იგივე სალპინგი ZA. იგივე B. სალპინი და სალპინგი ითქმის საყვირნი მკვდართა აღდგომისანი, გინა სარეკელი ლოცვად შემკრებელი C. სალპინი და სალპინგი ითქმის სარეკელი ლოცვად შემკრებელი, გინა საყვირი მკვდართა აღდგომისათვის D.

სალტე ლტენი არს ქალთა მაჯათა სამკაული ოქროსაგან, გინა მშვილდთა [illegible] უქმნან მოსაქდომად და მისთანანი: ოქრო, გინა ვეცხლი, ანუ თუითბერი და რაიცა Cq. განუმარტავია DE.

სალუქი შემკობის მოყვარე ZAB CD.

განუმარტავია E.

სალხენი საშველებელი ZAB.

სალხინებელი (+ 25, 17 გამოსლ. Ab) ლხინების მომცემელი ZA.

განუმარტავია B.

სალხინებელი (+ 9, 1 ამოს ZAa) ტრაპეზზე გავალაკი ZA.

ტრაპეზის გავალაკი B.

სალხინო ლხინის საქნელი ZAB.

სამ (+ 29, 34 დაბად. ZAa) სადმე ნაკვეთი ZAB.

სადმე CD. განუმარტავია E.

სამ სამის ნაკვეთი B.

სამა როკვა შუშპარი ZAB.

როკვა(ი) CD. განუმარტავია E.

ნ. პარი.

სამაგალითო (+ 8,2 იერემ. ZAa) საანდაზო ZAB.

სამაგდანი (6, 6 გამოცხ.) 12 უნკიის წონა ZAB.

გამოცხ. 6, 6 Cab.

სამაგდარი (35, 11 გამოსლ.) Ab.

სამაგიერო საქმის სანაცლო ZAB.

[სამაგირო ნ. სამანგიო].

სამადლო მადლისათვის ZAB.

სამადლობელი დასამადლებელი ZAB.

სამალავი (+ 23, 24 იერემ. ZAa) დასაფარავი ZAB.

განუმარტავია Cb.

სამალდი (უქმ.) აპაური ZAB CDE.

სამალი ისართან ნახე ZAB.

ისარია მოკლე ღარით სასროლი C. ისრის სასროლი ღარი D.

სამანგიო საგანგიო ZAB.

სამანგიო და სამაგირო სახლნი არიან სამსახურებელთა ყო(ვ)ელთანი CD. სამანგიო და სამაგირო სამსახურებელი სახლია ქარხნისა რამ E.

ნ. საგანგიო.

სამანდრო ელვარე საჭურველი ZA.

ელვარე საჭურველი თვალ-შეუდგამი B. წ მ ი დ ი ს გ ი ო რ გ ი ს: „შემოსილ ხარ (შემოსილსა D) ჯაჭვითა სამანდროთა და მორტყმულ(სა) სარტყლითა ოქროსითა“ CD[1].

სამანი (+ 4 მეფ. 23, 17 ZAa) სომხურია, ს ა ზ ღ ვ ა რ ს ჰქვიან ZABCD.

ესე სამანი სომხურია, ქართულად— საზღვარი E.

სამანქანი ჯაჭვთან ნახე ZAB.

აბჯარია ერთი (+ რიგი Cb) CD. ერთი აბჯარია E.

ნ. ჯავშანი.

სამარაგდე (+ 6 ლავსაიკ.[2] ZAa) ზურმუხტი ZAB.

ეს(ე) თვალი მწვანეა და ყვითელი, ფისონის ზღვაში (წყალში CqDE) იპოების (იპოება E) CDE.

ნ. ამეთვისტომი ანთრაკი.

სამარად სამარადისო(დ) გინა შენს (ს)ამარს ZAB.

სამარადისოდ, (+ გინა სამარედ, კინა შენს ამარს Cb) CD. (კავშ.[3]) მარადის E.

სამარადისო (16, 3 ესაია) სამუდამო ZA.

სამუდმოდ B.

სამარგალიტე მარგალიტის ადგილი ZAB.

სამარე (+ 24, 31 ისო ZA) საფლავი ZABCD.

განუმარტავია E.

სამართალი (+ 118, 102 ფსალმ. ZA) სამართალი არს შჯა, მართლად გამყოფელობა ღირსებისაებრ თითოეულებასა (თითოეულებათა A, თვითოეულობად B) ZAB.

მსჯავრსავით (+ მართალი Cb) C. განუმარტავია DE.

ნ. ლესტიკი, მოსამართლე.

სამარი მისი იმედნეული ZAB.

ზრუნვა(დ) იმედნეული CD. განუმარტავია E.

სამარილე მარილის ჭურჭელი ZA.

განუმარტავია B.

სამარტვლე (სამარტვილე AB, სამარტვილო C) მოწამეთ სასაფლაო ZAB.

წამებულთ საფლავი, რომელ არს კ რ უ ნ ე Cb. წამებულთ (წამებულის D) საფლავი. სამარტვილენი საყოფელნი იწოდებიან და კ რ უ ნ ე სახელ-ედების CaqD. წმიდათ საფლავია E.

სამარხო დასამარხავი ZAB.

სამარხო მარხვაში საჭმელი Z.

მარხვაში საჭმელები A. მარხვის საჭმელი B.

სამასალო საგუშაგო ZABCDE.

სამასპინძლო მასპინძლობის ძღვენი ZAB.

ნ. ხადილი.

სამაცხოვარებო (5, 22 ამოს) სალხინებელი ZA.

(5, 22 ამოს) სალხინებელი; სასიცოცხლო მგონია B.

სამახარნო სადა ღვინოს(ა) ჰყიდიან ZAB.

სამბიკე ნ. ნაღარა.

---

[1] წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია B-ში. [2] შდრ. A — 154, 274 v, b 31. [3] შდრ. ი. პეტრიწის თარგმანები, წიგნი II, გვ. 42, 29.

სამგდარე ამოჭვრეტილი ZAB.

გვერდზე მუშაბაილი CD.

სამდგომი (15, 4 გამოსლ.) (+ სამდგომად B) მას იტყვის მებრძოლმან, რომელმან სამთა რაზმთა ბრძოლა ყოს: პირველისა, მეორისა და მესამისა. სხვანი იტყვიან საქმარებისათვის მბრძოლთასა დიდთა ეტლთა შექმოდენ (+ სამთა მებრძოლთა დამტევნელთა B), რათა ერთი ინიოხობდეს, ხოლო ორნი იბრძოდიან ანუ სამთა ცხენთა ზედა მსხდომარეთა (მხლდომარეთა AB), რამეთუ ძველნი კაცნი ბრძოლათა ორთა ანუ სამთა ცხენთა ზედა მიმოვლდებოდიან, ანუ სამდგომად იტყვის, რომელი მესამედ დგის, სადა მეფე მჯდომარე იყოს. ესე იგი არს, მესამე აქვნდეს ადგილი ZAB.

(გამოსლ. 15, 4) სამდგომად ამას იტყვი[illegible], რომელ(ნ)ი სამთა მიერ შემ[illegible] ბრძოლად, ანუ გან[illegible] პირველისა რაზმი[illegible] და [illegible] მდგომისა და შემდგომ[illegible] მესამისა წესთა შინა მდგომი[illegible], ხოლო [illegible] იტყვიან, ვითარ[illegible] საქმარე[illegible]სათვის მბრძოლთასა ეტლთა შექმოდეს დიდთა, რომელნი [illegible] სამთა მბრძოლთა, რათა ერთი უკვე ინიოხობდეს, ხოლო ორნი იბრძოდენ, ანუ სამთა ცხენთა ზედა მსხდომარეთა (მხლდომარეთა Caq), რამეთუ ძველნი კაცნი ბრძოლათა შინა ორთა ანუ სამთა ცხენთა ზედა მიმოვლდებოდიან, გან-რა-ვი-დოდიან ეტლებითა; ანუ სამდგომად იტყვის, რომელი მესამედ დგის, მჯდომარე იყოს რა მეფე, ესე იგი არს მესამე აქვნდეს საჯდომი C.

სამდურავი მადრიელობის წინაალმდეგი ZAB.

მადლიერობის (მადრიელობის Cb) წინაუკმო C.

სამდღევრო (+ 2 ნეშტ. 13, 10 B) საყო(ვ)ელდღეო ZAB.

სამე (+ 62, 15 ფსალმ. ZAa). სადმეს ნაკვეთი ZAB.

სადმე C.

სამება ერთი ღ̃თი სამგვაროვანი, ერთი არსება, (+ და ZA) ერთი უფალი ZAB.

სამელისხაგო უქეთურთათვის შესაწირავი ZAB.

შეწირულად უქეთურთათვის Cb.

სამეოცდაათი (სამეოცდათი AB) შვიდათეული ZAB

სამეოცი (+ 7, 8 ესაია ZAa) ექვსათეული ZAB.

ნ. სამოცი.

სამერქულები ბულაურები ZAB Cab.

სამეუფო (19, 6 გამოსლ.) Ab.

სამვიკი (13, 10 დანიელ) მცირე ნალარა ZAB.

სამპიკი, ებანია (დანიელ 3, 10) Cab.

ნ. ნალარა, სამპიკი.

სამზარეულო[1] 46, 24, ეზეკ. ZAa.

განუმარტავია AbBDE. საჭმლის სამზადი (სამზადისი Cq) სახლი C.

სამზერელი დასანახავი ZAB.

სამზეური საჩრდილო ZAaB.

მზის საჩრდილობელად (საჩრდი-

[1] წყაროშია: „სამზარეულოთანი".

ლო Cq) საბურავი C. განუმარტავია DE.

სამზირალი მზირის ადგილი ZA.

მზირთ ადგილი B. განუმარტავია Cb.

სამზნელი B.

სამზრახი კათიდ. ZABCb.

სამზრუნველო მონასტერი ZAB.

ესე არს მონასტერი Cab. (+ სამზრუნველოს CqD) წვრილთა შინა მონასტერს(ა) უწოდენ (უწოდს CqD) CDE.

ნ. მონასტერი.

სამთავი Cb.

სამთავნო Cb.

სამთავრო (40, 13 დაბად.) საბატონო ZA.

სამთხზული (სამთხული ZACab) (23, 15 ეზეკ.) ესე არს მრავალსაკვირველი, გინა მრავალფერი ZA.

(23, 15 ეზეკ.) მრავალსაკვირველი, გინა მრავალფერი, გინა სამ-წნული B. (23, 15 ეზეკ.) უცხო და უცხო, ანუ სხვადასხვა საკვირველი, გინა ყოველ(თ) მსგავსება Cab.

სამი (+ 25, 21 ლევიტ. ZAa) ორი და ერთი ZABCab.

განუმარტავია CqDE.

ნ. მესამე, ნასამალი, სამდგომი სამება, სამეოცდაათი, სამეოცა, სამყური.

სამინდალი ბერძულია, ქართულად ზ ა ნ დ უ რ ი (ი) ს ფქვილს ჰქვიან, რომელ არს თ ა თ უ ხ ი, ვიეთთა ს ა მ ი ნ დ ო დ აღუწერიათ, რომელ არს ქ ლ ა რ ჩ ი ZA.

(უქმ.) ბერძულია, ქართულად ზ ა ნ დ უ რ ი ჰქვიან, რომელ არს თ ა თ უ ხ ი. მისი ფქვილი ვიეთთ ს ა მ ი ნ დ ო აღუწერია B. სამინდო C.

სამინდო (1, 13 ესაია) ესე არს ზ ა ნ დ უ რ ი ს ფქვილი, რომელ არს ქ ლ ა რ ჩ ი, წვრილად გაცრილი ZA.

ზანდური (1, 13 ესაია); ესე არს ფქვილი ზანდურისა ქლარჩიდ და წვლილად გაცრილი B. (+ ესაია 1, 13 ქლარჩი Cb). სამინდო (ესე CqD) არს ქეთილი ფქვილი კარგად გაცრილი, ბერძულად ს ა მ ი ნ დ ა ლ ი ჰქვია(ნ) (ეწოდება D) CD. კეთილი ფქვილი კარგად გაცრილი; ბერძულად ეწოდების ს ა მ ი ნ დ ა ლ ი E.

ნ. სამინდალი.

სამისნველი (22, 7 რიცხ.) მისნის შესატყობი ZAa.

მისნის საჩვენებელი (22, 7 რიცხ.) Ab.

სამკალი (23, 10 ლევიტ.) ყანა მოსამკალი ZAa.

სამკაული (1 კორინთ. 11, 15 Z; გამოსლ. 11, 2 Ab) შესამკობელი ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

სამკერდული ცხენის მკერდს მოსადები ZA.

ცხენის სამკერდე BCb. განუმარტავია CaqDE.

სამკვეთი, სამკვეთო ნ. სამკუეთო.

სამკვიდრებელი ნ. სამკვდრებელი.

სამკლავე მლ(ვ)დლისა ZAB.

სამკლავე ქელნავი ZAB.

სამკუეთო სამკვეთი ZACqE, სამკუწთო CaB. სამკვეთო D, ყველის შესადედებელი ZABCD.

ყველის დედა E.

სამკვდრებელი[1] 3 მეფ. 21, 3 ZAa.

სამლოცველო (სამლოცუელო A) სალოცველად მისაცემელი ZA.

ქველი საქმე B.

სამნეო (+ 16, 3 ლუკა ZA) საჭელო ZABCb.

სამოგუე[2] ტარსიკონი ZAB.

სამოთხე (2, 8 დაბად.) წალკოტი შვენიერი, გინა ფუფუნება, გინა ყვავილთა მტილი, რომელ და(ა)სხა უფალმან აღმოსავალისა მკარესა ქვეყანასა ზედა ZA.

(2, 8 დაბად.) სამოთხე არს ქვეყანასა ზედა აღმოსავალსა, საშვებელი, ყვავილთ მტილი; სამოთხე ეწოდების მსოფლიოსა წალკოტთა შვენიერთა B. საშვებელი (+ ყვავილთ მტილი C) CD. განუმარტავია E.

სამოთხეველი (41, 23 იობ) სასეირნო ZAa.

სამონველი ცხენის საფხანი ZAB.

ცხენის საფ[illegible]ლი C. განუმარტავია DE.

სამორინე (სამორინო B) სახლი მენარდეთა ZAB.

სამორ[illegible] სახლი, სადა ნარდ[illegible] (მისთანას Cb) იმღერიან C. განუმარტავია D.

ნ. მორინე.

სამოსელი (+ 41, 42 დაბად. ZAa) ტანს საცმელი ZA.

ტანისამოსი B. ტანსაცვამი C. განუმარტავია DE

სამოსმურო მემთრვალეთ (მემთვრალეთ AB) შესაკრებელი ZAB.

ესე არს, სადა შეკრბებიან ღვინის მსმელნი მლიქნელნი C.

სამოქალაქო (სამოქალაქოჲ Cab) ესე (სამოქალაქოჲ BCab) არს სრულისა ქალაქსავით (ქალაქისა Cab) შემკობაჲ, ვიეთნი მოქალაქობითი ყოფაქცევად იტყვიან ZABCab.

სამოცი სამეოცი ZABC.

ნ. სამეოცი.

სამოციქულო მოციქულთ სიტყვა ZA.

განუმარტავია BCaqDE. წიგნი მოციქულთა, გინა სიტყვა Cb.

სამოძღრო (სამოძღვრო A) საოსტატო ZAB.

სამოწაფო მოწაფისათვის ZAB.

სამოწმო მოწამის საქმე B.

სამოწფო სასწავლო ZABCD.

საშაგირდო E.

სამპიკი[3] (3, 10 დანიელ) სამვიკი, ნაღარა ZAB.

ნ. სამვიკი.

სამრავალკაცო (+ 2, 23 იერემ. ZAa) ქორბა ZAB.

სამრავალკაცო (+ 19, 2 იერემ. ZAa) საძვლე აკ(ა)ლდამა ZA.

საძვლე აკლდამა (ეზეკ. 39, 11) B. აკლდამა ძვალთა, გინა ქორბა C.

სამრევლო (სამრემლო C) (+ 3, 3 დიოლოღ. ZAa) სამწყსო ZABC.

სამრემლო[4] (სამრმელო CD) მოსარები ადგილი ZAB.

სამრმელო არს სასიარულო, ადგილი მოსარებელი (მოსარონებელი D) CD.

სამრეკლო სასარეკლე კოშკი ZAB.

განუმარტავია Cb.

სამრმელო ნ. სამრემლო.

[1] ნუსხებშია: „სამკვიდრებელი". [2] ნუსხებშია: „სამოგვე". [3] წყაროშია: „სამვიკოსა". [4] შდრ. A — 1103, 62 v, b 14 („სამრემლო").

სამროწლე (+ 18, 6 დაბად. ZA) სანახირო ZAB.

სამხალა წამალი მაკვდინებელი ZABCDE.

სამსახურებელი სასამსახურო ZAB.

სამსახური მონებრივი ქცევა. ZA.

მონებრივი ქმნა B.

ნ. მოსამსახურე

სამხგეფსო მსგეფსის საქმარი ZAB.

სამსტოვრო მსტოვართ სასინჯავი ადგილი ZA.

მსტოვართ ადგილი B.

სამსტრო[1] (+ 41, 9 ესაია ZAa) იგივე სამსტოვრო ZA.

სამსჭუალი (სამსჭვალი ZACqDE) (41, 7 ესაია) ლუსმარი Z.

(+ 41, 7 ესაია Aa) ლუსმანი A. სამსჭვალი არს, რაიც გაეჩრება ყოელივე; ხოლო დიდთა სამსჭვალთა ჭ ი ბ უ კ ი ეწოდების და ცხენის ფერჴთა საჭედთასა და მისთა ტოლთა — ლ უ ს მ ა რ ი, ხოლო წვლილთა სხვათა (?) B. დიდი ლუსმარი. სამსჭვალი ეწოდების ყოველთა სამსჭვალთა გასაწონელთა, გინა განსაჩრელთა რასამე შინა; ხოლო სამსჭვალთა დიდთა ვიდრე მტკაველამდე ეწოდების ჯ ი ბ უ კ ი, ხოლო ცხენთა ლუმბათა სამსჭვალთა და მისთანათა — ლ უ ს მ ა რ ი, ხოლო გარდანადებთა რკინათა ნაქვრეტთა ჩასაყართა სამსჭვალთა ეწოდების ფ ა რ ე შ ი, ხოლო ხეთა სამსჭვალთა ხეთავე შინა გასაწონსა ჭ ი ნ ჭ ი კ ი ეწოდების Cab. დიდი ლუსმარი CqD. გაწუმარტავია E.

შდრ. მანჭუალი.

სამსხუერპლო (სამსხვერპლო ZA) მსხვერპლისათვის ZAb.

მსხვერპლისავით Aa. მსხვერპლთათვის B.

სამსჯავრო სასამართლო ZA.

მსჯავრთ ადგილი B.

სამტერო მტერთ საქმე თუ ადგილი ZAB.

სამუმლე (10, 9 იგდით[2]) ესე არს თხელი კარავი ზაფხულის მუმლთა მაყენებელი ZA.

(10, 9 ივდით) ესე არს თხელი კარავი მუმლთა მაყენებელი ზაფხულ B.

სამურავი მკვდართ შესასუნნელებელი ZA.

მკვდართ შემასუღნელებელი B.

სამურაკი (ოთხფ.) ZABCDE.

სამურკნო სამრეცხლო ZABCDE.

სამუსთა (სამუსთა, სამუსი D, სამუსთაჲ E) საკრავთა ZAB.

(კავშ.)[3] საკრავად გამოაჩინა, სალმოსი მგონია, გასინჯე D. სამუსიკო (კავშ.)[3].

სამუსი (სამუსი, სამუსთა C) (2 კავშ.)[4] საკრავი(ა) ძალებიანი ZABCb.

[საკრავით ძალებიანი] Ca. (კავშ[4].) საკრავად გამოაჩინე (+ სალმოსი Cq) მგონია, გასინჯე(თ) Caq.

სამუქფო საქმის საპასუხო ZAB.

სამუშაკო იგივე სამუშაო ZA.

იგივე B.

სამუშაო სამოქმედო ZAB.

სამუჩირო (სამუჩრო BCb) მუჩირობასთან ჰპოებ ZA.

მუჩრობასთან ნახე B. სთველში ტყბილის მოშოებას ეწოდების Cb.

[1] წყაროშია: „სამსტუროთაგან. [2] შდრ. A — 51: 10, 16; 13, 10; 13, 19. [3] ძგუ-ლისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 22, 24). [4] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 22, 24).

სამუხოელი ჩიგორგალის ამოსალები ZAB.

ხაიათის ამოსაღები ჯოხი C. ხაიათის ამოსაღები DE.

სამფარჩხი (სამფარჩიხი Cb) (სამწყ(ე)რე ჯოხნი ZAB.

განუმარტავია CDE.

სამფირონი საფირონი ZAB.

შდრ. საფირონი.

[სამღრთო წერილი ნ. წერილი].

სამყარო (1, 6 დაბად.) ესე ცაა არს უძრავი და მყარი გარეგან სხვათა ცათა ZA.

(1, 6 დაბად.) ესე არს ცა ყოველთა ცათა გარეგან უძრავი და მტკიცე B. სამყარო არს გარეშე ყოველთა ცათა Cab. სამყარო ცა არს უძრავი და განუზომელი, რომელსა ზედა(თ) არს სასუფეველი და მხედრობა ცათა CqD. ესე არს ცა უძრავი და განუზომელი, რომლისა ზე მისსა არს სასუფეველი და ძალნი ცათანი E.

ნ. ცა

სამყი (ბალ.) თუთუბო[1] Z.

სამყოვრო დასაყოვნებელი ZAB.

სამყოფი სადგური ZAB.

განუმარტავია Cb

სამყური (ბალ.) ZABCDE.

[სამყური ნ. გუერდი 4].

სამშაბათი არიასი ZA.

არეასი B.

ნ. არეასი, კვრა, შაბათი.

სამშვიდობო ნ. სამშვდობო.

სამშვილდველი ნ. სამშვლდველი.

სამშვინველი ნ. სამშვნველი.

სამშობლო დედის აახლი ZABCD.

განუმარტავია E.

სამშვდობო[1] მშვიდობის საქმე ZAB.

სამშვლდველი (სამშვილდველი Aa) (51, 11 იერემ.) ხილიფა ZAa.

სამშვნველი[2] (2, 22 ესაია) უტყვი სული ZAB.

(+ ესაია 2, 22 Cb) საფშვინველი CD. განუმარტავია E.

სამცველო[3] დაცვის ქმნისათვის ZAB.

სამძიმარი მძიმედ დასადები ZA.

მძიმედ მისაჩნევი B.

სამწეროზელი მწერთა წარსადგენელი, რომელი დიაკონთა უპყრიათ სიწმიდის მოსაქროლად, სერაბინთ სახენი ZA.

მწერთა წარსადევნელი, გინა დიაკონი სიწმიდესა რა უმწეროჲნ სერაბინთა სახითა B. სამწეროზელი არს რაითაც(ა) მწერთა და ბუზთა განაფრთხობენ, გინა დიაკონნი რომელ ეკლესიათა შინა უმწერობენ სიწმიდეთა, ვითარცა მსგავსად ფრთეთა სერაბინთასა C. სამწეროზელი არს, რომელსა დიაკონნი იქონებენ ეკლესიათა შინა და უმწეროზენ მით სიწმიდესა, ვითარცა ფრთენი სერობიმთანი D. „ეპყრეს ძელთა სამწეროზელები და საბანელები“ E.[4]

სამწვანო ნ. სამწუანო.

სამწიგნობრო (სამწიგნობრე C) სახლი მწიგნობართა ZAB.

განუმარტავია CD.

---

[1] ნუსხებში: „სამშვიდობო“. [2] ნუსხებში: „სამშვინველი“. [3] ნუსხებში: „სამცველი“. [4] განმარტი სიტყვისა და წყაროს ადგილი მოხეულია.

სამწიკული[1] ძმანის ქისა ZAB.

სამწუანო[2] (ბალ.) ZAB.

სამწუხრო (14, 7 ზაქარ.) მწუხრის დროსა ZAa.

სამწყელი დამწყებელი ZAB.

სეკდენბერს 13, ენკენიასთვის ოქროპირის თქმულში: „გარეშე ოროლოსან(ნ)ი, შინაგან ზრუნვანი (ზრახვანი DE) ღ[~]თის მსახურებისანი; გარეშე ლახ(ვ)როსან(ნ)ი, შინაგან სამწყელნი სიმდომლისანი“[3] CDE.

სამწყობრო მუსიკათ(ა) გაწყობა ZAB.

სამწყობრო რაზმთა ადგილი ZA.

რაზმის ადგილი B.

სამწყსო (+ 1 კორინ. 9, 7 Z) ცხოვართ სადგური ZAB.

ნ. ჯოგი.

სამჭედური ესე არს ყო(ვ)ელივე კავი თევზთა შესაპყრობელი, ხოლო უპატარ(ა)ესსა ჰქვიან ანკასი, რომელ არს ნემსკავი, ხოლო გრძლად ნასხამსა ანკასსა წილკავი ეწოდების ZA.

სამჭედური არს ყოველივე კავი თევზთა შესაპყრობელი; ხოლო უმეტარაესსა ანკასი, რომელ არს ნემსკავი, ხოლო გრძლად მრავალ სამჭედურთა წილკავი ეწოდება B.

სათევზე კავი Cab.

სამჭელნი (სამჭელი D) ჭაბუკთ მღერა ZA.

ჭაბუკთ მღერანი B. სხვადასხვა რიგი ფუნდრუკი(ა), სიცთურიანი ჭაბუკთანი Cab. ილარიონის ცხოვრებაში 21: „მჭედრობათა სარბიელ(ნ)ი, წყობანი განცხადებულად შესაქცეველნი, და სიცთურნი ყოველნი სიჭაბუკისანი და სამჭელნი ჩჩვილთანი“ CqD.[4]

სამჭელო Z.

სამხარი (+ 43, 16 დაბად. ZAa) ჭამადთა ჟამთა სახელი არს. ვინათგან ორთა ჯერთა ჭამენ, შუადღე ჭამადი არს სამხარი, ხოლო მიმწუხრი ჭამადი — სერობა; უკეთუ სამხარი არა შუადღე მიიღო და უადრესად ჭამა, მესამე ანუ მეორე ჟამსა, უწოდენ სადილსა და არა სამხარსა; დილაზე მცირესა საჭმელსა ეწოდების საუზმე და სამხრისა შემდგომად ჭამადსა — ზარმელი და უკეთუ სერობისა შემდგომად ჭამადი მიიღო, სერის-კუდი ეწოდება ZA.

სამხარი ჭამადთა ჟამთა სახელი არს; ვინადგან ორთა ჯერთა ჭამენ კაცნი; შუადღე ჭამადი უკვე არს სამხარი, ხოლო მიმწუხრი ჭამადი — სერობა; უკეთუ სამხარი არა შუადღე მიიღო და ჭამა უადრეს, მე-

---

[1] ნუსხაშია: „სიმწიკვლე“. [2] ნუსხებშია: „სამწვანო“. [3] წყაროს დასახელება და მოწმობა B-ში გადახაზულია. E-ში განსამარტი სიტყვა და წყაროს სახელწოდების ნაწილი მოხეულია. სინურ მრავალთავში ზემორე მოყვანილი ციტატა ასე იკითხება: „გარეშე — ჰორლოსანნი და შინაგან — ზრახვანი ღმრთის მსახურებისანი; გარეშე — ლახუროსანნი და შინაგან — სამწყელნი სიმდაბლისანი“ (224, 30—31). [4] წყაროს დასახელება და მოწმობა Ca-ში გადახაზულია.

სამე ჟამ არუ მეორე, უწოდენ სადილსა და არა სამხარსა. არიან კაცნი მუცელთ-მაძღოვნებელნი, რომელნი ჭამენ ოთხ-ხუთთა ჯერთა. არს პირველი ჭამადი განთიად — საუზმარი; მეორე ჭამადი—სადილი ანუ სამხარი; მესამე სამხრის შემდგომად — ზარმელი; ხოლო მეოთხე — სერი და მეხუთე შემდგომად სერობისა—სერისკუდი B. სამხარი ჭამა(დ)თა ჟამთა (ჟამსა D) ცხად-ჰყოფს, რამეთუ ვინათგან ორთა ჯერთა ჭამნ კაც(ნ)ი; შუადღე ჭამადი არს უკვე სამხარი, ხოლო მიმწუხრი ჭამადი — სერობა; უკეთუ სამხარი არა შუადღე მ[illegible] და ჭამა უადრეს(ად), მეორე [illegible] ანუ მესამესა ჟამსა, უწოდენ სადილსა და არა სამხარსა. არიან [illegible]ცნი პირუტყვებრივნი, რომელნი [illegible] ოთხ-ხუთ გზის. არს პირველი [illegible] განთიად — საუზმარი; [illegible] სადილი ანუ [illegible]ამედ, სამხრისა შემ[illegible] ზარმელი, [illegible] ჭამა(დი) — სერი [illegible](ო)ა, შემდგომად [illegible]კუდსა უჭმო[illegible] [illegible] ჭამათა ჟამსა ცხად [illegible](ნ) ორთა [illegible] შუადღე ჭა[illegible] სამხარი, ხო[illegible]ერობა — მიმწუხრი. და [illegible] არა შუადღისას იქმის [illegible] უადრეს, ორ ჟამ ანუ სამ ჟამ, [illegible]ენ სადილად და არა სამ[illegible] კაცნი პირუტყვებ[illegible] რომელნი ჭამენ ოთხ და ხუთ [illegible] პირველი ჭამა განთიად — საუზმარი, მეორე ჭამა — სადილი ანუ სამხარი, მესამე სამხრის შემდგომად — ზარმელი, ხოლო მიმწუხრი — სერი, და მეხუთე ჭამა სერსა შემდგომად, რომელსა სერის-კუდად უჭმობენ E.

სამხვეწილო ნ. სამხუეწილო.

სამხრეთი (47, 19 ეზეკ. ZAa) ბღვარი, თემანი, ონოტო, ორიო, ყოველივე სამხრეთის სახელია ZA.

სამხრეთი: ბღვარი, თემანი, ონოტო; სამხრეთია ორიო და ეორიო B. სამხრი, ბღვარი, ეორია (ეორიონ D), თემან, ონოტო სამხრეთს(ა) ჰქვიან CD. ვორიონ E.

სამხუეწილო[1] კარის ზეითი ქუდი ZABCb.

იოსიპოს: „ხოლო სწორი წირთხლთაგან და კართა სამხვეწილოთა მტკიცე იყო ერთბამად განმზენებული" CaqD[2].

სამჭარი (+ 28, 4 გამოსლ. ZAa) ვაკასი ZAB.

ვაკასი(ა) კვალად სამჭარნი ეწოდების სამოსელთა, რომელ არს კართა აქათ და იქით კედლები ზმისა Cab. (+ ფსალმ. 132,[2] E) ვაკასი CqDE.

ნ. ვაკასი.

სამჭარი კართ სამოსელი ZAB.

სამჭრე (8, 7 ლევიტ.) ZAa. [სამჭრე ზორტი ნ. ალამი].

სანაგვე (სანაგუჱ, სანაგუე A) ნაგავთ დასაყრელი ZA.

ნაგავთ დასაყარი B.

სანადირო ნადირთ სამყოფი ZAB ნ. ისარი.

სანადიროდ ნადირთათვის ZAB.

სანავე (+ 27, 5 ეზეკ. ZAa.) ნა-

---

[1] ნუსხებშია: „სამხვეწილო". [2] წყაროს დასახელება და მოწმობა Cb-ში გადახაზულია.

ვის მიზდი, გინა ნავისათვის ZA.

ნავთ მიზდი B. განუმარტავია Cb.

სანავო ნავთ სავალი ZAB.

სანათესაო ნათესავთ საქმე ZAB.

სანათი ბაზმა და ცეცხლი ZAB.

სანთებელი Cb.

ნ. კანდელი.

სანათური სინათლის შემოსავალი ZA.

სასინათლო BCb.

სანაკავში ესე არს გალატოზთა სასწორი და რუთა გასაღებელი ZA.

ესე არს სასწორი გალატოზთა, გინა რუს გასაღებელი B. განუმარტავია C

სანაკუერცხლე[1] ZAa.

სანამეტნაო მეტად საქნელი ZAB.

სანანელი სინანულის საქნელი ZAa.

სინანულ-საქნელი B.

სანაპირო კიდურთა ადგილი ZAB.

სანაჟური ნაჟურთ ჭურჭელი. ყოველთა ნივთთა ჭურჭელთა სახელი ესეგვარად ითქმის ZA.

ნაჟურთ ჭურჭელი. ყოველთა ნივთთა ჭურჭელთა სახელი ესრე ედება B

სანასრელა მკედის ამოსახვეველი ZA.

კანაფის ამოსახვევი B. კანაფის ტარიბუა Ca.

სანატრელი (+ 3 მეფ. 10, 8 ZA) ნატრა-სათქმელი ZAB.

სანაყელი დასანაყელი ZAB.

სანაძლეო ნაძლევით მონაგარი ZA.

ნაძლევით მონაგები B.

სანაწილე ნაწილთ ჩასადები ZAB.

სანაჭყეპო (სანაჭყვეპო AbBCD) მღდელთაგან ბეგარა ყოფილა, სჯულს (რჯულს A) ამოუკვეთია ZA.

შჯულის კანონი: „ნუ აიღებს მღდელი სანაჭყვეპოსა“ BCD.

სანახავი ნახვის ღირსი ZAB.

სანახაპეტო (13, 3 ისო) სამთავრო ZA.

სანახები (+ 19, 25 დაბად. ZAa) ახლო-მახლო ZABCqD.

ახლო-მახლო, გინა გარეშემო Cab. განუმარტავია E.

სანახევრო შუა გასაყოფი ZAB.

სანახშირე ესე არს რა მესისხლენი დაზავდენ, პირველად სანდო რამე მისცენ სისხლის გარდაქდამდე ZAB.

სანახშირე ნახშირის ადგილი ZAB.

სანგი დიდი კვერი რკინისა ZABCb.

დიდი კვერი CaqD. 14 დეკემბერს, ნეტაფრასი თვირის და ლევკი(სი)“ .(. .) უბრძანა სანგებითა რკინისათა გვემა მათი“ E.

სანგორელი (2 პეტრ. 2, 22) საგორვებელი ZAa.

სანდალი (ხე) ხეა სუნნელი ინდოეთს ZA.

(ხე) ხეა სუნელი ინდოური B. ხეა სუ(ლ)ნელი CD. (ხე) E.

სანდალი (6, 9 მარკ.) ფერხ(თ)საცმელი ZA.

ფერხს საცმელი B. ცანდალი, სქე-

---

[1] ნუსხებშია: „სანაკვერცხლე“.

ლი მაშია CD. სქელი მაშია E.

ნ. მანშური, ფერჯსაცმელი; შდრ. ცანდალი.

სანდალი (6, 63 მამათ. ცხ. [1]) ნავია მომცრო ZAa.

ნავია ერთი CD. ერთი ნავი E.

ნ. ნავი.

სანდო მისანდობელი ZAB.

სანდომი მოსაწადი; ს ა ნ დ ო მ ი — მოინებოს; სანდომი — მისანდოსავით ZAB.

ნ. ლამაზი.

სანდომობა სილამაზის მარილი ZAB.

სანელებელა ერთი სოკო(ა) ZA BE

სოკოს სახელია CD.

სანელებელი ესე არს რაჲ(ცა) სუნ(ნ)ელი საჭმელს შეანელებს ZAB.

კოჭი და პილპილი Cb. განუმარტავია CaqDE.

ნ. კოჭი სანელებელი.

სანერწყუე (სანერწყვე ZABCDE) ჩასათუქებელი ZAB

... Cb განუმარტავია CaqDE

სანეშტე ... ZABCD

[illegible]

სანთელა (ბალ.) ZABCDE.

სანთელი (+ 15, 8 ლუკა ZAB) ალსანთებელი ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

ნ. კეროვანი, სასანთლე (2 მანალთანაც).

სანიადაგო სამარადისო(ღ) საჭმარი ZAB.

[სანი ნ. ს.]

სანიავო (22, 14 იერემ.) ნიავის მოსადენი ადგილი ZAa.

სანიშნო ნიშანთან პპოო ZA.

ნიშანთა რამე B.

სანიჭარი (სანიჯარი, სანიჭვარი C) ქორწილის შესაწევარი (+ [სა-ბოძვარი] B) ZABCE.

ქორწილის შესაწიერი D.

სანიჭვარი იგივე ZAB.

სანობარი (ექვსთა დღე [2] 20) B.

სანოვაგე (+ 27, 4 დაბად. ZA) სალხინო საჭმელები ZAB.

ყო(ვ)ელი (სა)ჭამადი შენავებული უამოვნეს იქმნების და ს ა ნ ო ვ ა გ ე ეწოდების CDE.

სანუზლე ნუზლისათვის ZA.

ნუზლისა B.

სანუკვარი (სანუკუარი AB) ესე არს, რომელსა სპარსნი მ ა ზ ა ს უქმობენ, გინა სათხო(ვ)ელი რამ ZA.

სანუკვარი არს, რომელსა სპარსნი მ ა ზ ა ს უწოდენ; ს ა ნ უ კ ვ ა რ ი არს სათხოვარი რამ B. (+ ნუკვა თხოვისა ეწოდების, ხოლო CaqD) სანუკვარი (+ ეწოდების Cb) მციერსა (მცირედსა D) რას(ა)მე ქმნილსა საჭმელსა სმასა შინა, ხილთაგანსა ანუ გემო(ვ)ანსა რას(ა)მე, რომელსა სპარსნი მ ა ზ ა ს(ა) უქმობენ (+ სანუკვარი არს სანდომელი რამ Cb) CD. მაზაა სანუკვარი E.

საოლავი (+ 3, 18 გამოცხ. ZAa) თვალის სურმა ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. სურმა.

---

[1] შდრ. A — 1105, 153 v, a 23. [2] იგულისხმება გრიგოლ ნოსელის „კაცთა შესაქმისათვს" (S — 1141).

ხაოლავი ცხენის ქაჩაჩს ზეითი ZABCD.

ცხენის ფექისა E.

ხაოლველი აშია სამოსელთა ZAB.

აშია CD.

ხაომარი ომის საქნელი ZAB.

ხაორახე ძვალთ საკაფავი ZAB.

საძვლე საკაფავი C.

საორძლე საკრავთა ZAB.

საკრავი Cb.

ხაოსტატო ოსტატის მიზდი ZAB.

განუმარტავია Cb.

საოსტიგნო საკუჭნა(ო) ZABE.

ს ა ო ს ტ ი გ ნ ო ეწოდების პური, ღვინო და ყოველივე სამარხავი ერთისა სახლსა შინა დამარხულ იყოს და ერთისა კაცისა მიერ წარეგებოდეს; მას კაცსა ოსტიგანი ეწოდების CD

საოფლე ესე არს სნება, გარდამდები; ს ა ო ფ ლ ე არს ოფლისათვის შემზადებული რამე ZA.

საოფლე არს სნება გარდამდები, ს ა ო ფ ლ ე არს ოფლისათვის რამ შემზადებული რამე B.

საოცარი (16, 30 რიცხ.) ZAa.

საოცრება (25, 23 საქმე) საკვირველის დიდებითა ZAB.

ხაოზი მოსაქმარებელი ZAB.

ხაოხრელი (30, 6 იობ) ZAa.

საპალნე ულაყის სატვირთავი ZA.

ულაყთ სატვირთავი B. საკიდრის ტვირთი CD. განუმარტავია E.

საპალურო არს კეთილი სათევზე ადგილი სხვათა რითამე შესაპყრობელი, ხოლო ს ა ს ა ლ ი კ ო — ბადეთა მოსაყრელი ადგილი და მ ე ს ა ლ ი კ ე — კელმარჯვე მებადური ZA.

საპალურო არს კეთილი სათევზე ადგილი სხვა რითაც შესაპყრობი, ხოლო ს ა ს ა ლ ი კ ო — ბადეთა მოსაყარი ადგილი B. საპალურო ეწოდების ყოველთა საწყლისპიროსა ადგილთა თევზთა საპყრობელსა, მ ე ს ა ლ ი კ ე თ ა ადგილთა; ხოლო ს ა ს ა ლ ი კ ო, სადა ბადენი ესროლებიან და მოეყრებიან: ფ ა ც ე რ ი, კ ო კ ო ზ ა, კ უ დ მ ო ზ ვ ე რ ი და დ ა ვ ე ლ ა მ უ რ ი არიან ჩამომავ(ა)ლის თევზთა საპყრობი: ფ ა ც ე რ ი ლასტითა და სხვები გოდრითა, სხვადასხვა რიგი: კ ო ნ ი, ჰ ყ ო რ ვ ი ლ ი და ს ა გ ო დ რ ე — ქვემოდამ აღმავალის თევზის საპყრობი გოდორი პირშექცეულითა; ო ს ა რ ო — გალობილი და ბადით საჭერი, ხოლო ო ჩ ხ ი — განთხრილი ქვით ამოყორვილი და ს ა ფ ი ჩ ხ უ ლ ე აგრეთვე ოჩხთა (+ მსგავსად Cb) ფიჩხით თევზთა საბუნაგე, გოდრით საპყრობი C. საწყლისპირო (+ სათევზე Cq) CqDE.

საპარავი მოსაპარავი, გინა ზროხის მუცლის ქორცი ZAB.

საპარიკონომთხო (ეფთვიმის ცხოვრება) B.

საპატიმრო პატიმართ ადგილი ZA.

პატიმართ სადგური B. განუმარტავია Cb.

ნ. საპყრობილე.

საპატიო პატივ-სადებელი ZAB.

განუმარტავია Cb.

საპატიუო პატიჟის საქნელი (პატიჟსაქნელი B) თუ ქნა ZAB.

საპირე ორკეცსა ზედათს ს ა პ ი რ ე და ქვედა(თ)ს ს ა რ ჩ უ ლ ი ეწოდების ZA.

ორკეცსა ზეითს ს ა პ ი რ ე და ქვედას ს ა რ ჩ უ ლ ი ეწოდება B. სამოსელი, გინა საგებელი უკეთუ იყოს ჩოდკეცი, ზედითსა ს ა პ ი რ ე ეწოდების, ხოლო ქვედითსა — ს ა რ-

ჩ უ ლ ი; უკეთუ საგებელთაგანი ოთხკეცი იყოს, შიგანსა (შინაგანსა D) ეწოდების მ ი თ ე ლ ი; უკეთუ ოქროქსოვილი ანუ ეგეეითარი გარეგან შეზეწრო(ს), რეცა კეთილად ქმარებისათვის, მას შ ა ლ ი თ ა ს (შ ა ლ თ ა ს ა C) უწოდენ (უწოდთ D) CD. განუმარტავია E.

ნ. მითელი.

საპკურებელი (13, 1 ზაქარ.) სასხურებელი ZAa.

საპონი (საპოვნი CD) ფრანგულია, ქართულად წერილით შ ენ ა ზ ა ვ ე ბ ი და გ ა ნ ს ა წ მ ე დ ე ლ ი ეწოდების (ეწოდება B), ხოლო სოფლურად კ უ მ პ ი ZAB.

[illegible] ენათა მიერ მოპოვ[illegible], ხოლო [illegible] წერილ[illegible] შენაზა[illegible] გან[illegible]წერითა, ხოლო [illegible] წიგნ[illegible]წერითა, [illegible] ენაეთარ[illegible] გან(ს)ცხიან [illegible] და [illegible] C განუ[illegible] DE

სა[illegible] ZAa

საპფირი (9, 2 ეზეკიე) ZAa.

საპფორი (+ 50, 16 იერემ. AB) [illegible], წ უ რ წ უ მ ა ს ჰქვიან ZA

[illegible] ჰქვიან სომხურად B [illegible], [illegible]რწყულია C. წყლის [illegible] D

საპყარი [illegible]-დამჭკნარი ZA.

[illegible] დამავებული B. კუტი CD განუმარტავია E.

ნ. კუტი, მოისაპყრა.

საპყრად შესანახავად, გინა საპყართათვის ZAB.

საპყრებისად C. ე ფ თ ვ ი მ ე ქ ა რ თ ვ ე ლ ი: „ნახევარი ქალვ(ა)ისას (+ და Cq) ნახევარი საპყრად მისცა" Caq[1].

[საპყრობი ნ. ქელისაპყრობი]

საპყრობილე (11, 2 მათე) საპყრობილე განიყოფებიან სამად: დილეგად, საკანად და საპატიმროდ. დ ი ლ ე გ ი არს სახლი საპყრობილე შებორკილებულთანი; ს ა კ ა ნ ი არს საპყრობილისა (საპყრობილესა B) ფსკერთა ქვეშე ბნელი საპყრობილე და ს ა პ ა ტ ი მ რ ო საპყრობილე სახლი ქსნილი უჯაჭო (~ ქსნილი უჯაჭო სახლი B) ZAB.

ესე საპყრობილე განიყოფების ორად: დილეგად და საკნად. დ ი ლ ე გ ი (+ იგი Cab) არს სახლი საპყრობილე, ხოლო ს ა კ ა ნ ი ფსკერსა სახლისა(სა) ქვე(შე) მსგავსი აკ(ა)ლდამისა აღშენებული საპყრობილე(დ) CDE.

საჟამნე ჟამთ საჩვენებელი, საათი ZA. ჟამთ საჩვენებელი B.

[სარ ნ. მომსრველი, მოსრვა, მსრველი, სრვა (სვრინდება'სთანაც)].

[სარ ნ. დამასრინა, ზრევა].

სარავარები (3, 21 დანიელ) ნიფხავ(ი)-პერანგი ZAB.

ნიფხავ-კვართი C.

სარანგი ესე არს რაოდენთა კაცთა უფროსი, რათა მათ მიერ ბოროტნი კაცნი შეშინდენ ZA.

ესე არს რაოდენთა კაცთა პეტი, რათა მათ მიერ ზაფთი იქმნას ბო-

[1] მოწმობა და წყაროს დასახელება გადახაზულია ნუსხებში.

როტთა კაცთა ზედა B. სარანგნი არიან რაოდენთამე კაცთა მთავარნი, რათა მათ მიერ ზაფთი (ზავთი D) რამე იქმნას ბოროტთა კაცთა ზედა CD. ქელჯოხიანს ჰგავს. ქ ა რ თ ლ ი ს ც ხ ო რ ე ბ ა[1]: „სარანგი ალხაზ" E.

სარასალი ნაქსოვია დიდფასი(სა) ZAB.

ნაქსოვია მძიმე ფასისა Cb. განუმარტავია CaDE.

სარასინი: „რაჟამს (ოდეს CD) წარ(ს)დგე ლოცვად წინაშე ღ̃თისა,. შერაცხე თავი შენი მსგავსად ჯინჭვლისა (+ და CD) სარასინისა და მწერისა" ZAB CD.

სარაფარდა ქედელთ ფარდაგი ZABCb.

განუმარტავია CaqD.

სარალუჯი ქალთ თავსახურავი ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

სარაჯა ქვისა და ძელის ლარიეით რუსათვის ZA.

იგივე[2] B

სარაჯი (სარაჯი, სარაჯა Cab) [illegible] ლარულად ნაქმარი ZA.

[illegible], გინა ძელთა B. ქვა ანუ [illegible] ქით იდვის, შუა რუსა- [illegible] მოდიოდეს (მიდიოდეს Ca) Cab. აჟზი CqD.

[illegible] Cb

[illegible] Cb

სარბენი Cb

სარბიელი სარბენელი ადგილი ZAB

განუმარტავია Cb.

ნ. ცხენთ-სარბიელი.

სარბიკი საზედაო ZABCb.

8 ნოემბერს, ო ქ რ ო პ ი რ ი ს თ ქ მ უ ლ შ ი ს ე რ ო ბ ი ნ თ ა თ ვ ი ს: „პეტალ(ი) ოქროსა არს თხრობა წვრილთა ქსელ ოქროსა სარბიკ ოქროსა" Caq.[3]

სარგანი (+ 2 კორინთ. 11, 33 ZA) მაგარი დიდი სფირიდი ZAB.

სარგანი, სფირიდი, ზამბილი და მალაკი (მულაკი CaqD), ბაიას ფოთელი და ჭილი არიან, დაწნული ჰურჩლად, რომელიმე დიდი და რომელიმე მცირე CD.

ნ. სარგნით.

სარგებელი (+ 2 ნეშტ. 2, 4 ZAa) თავნის მონაგარი ZA.

განუმარტავია BE. სარგებელი ზოგადი სახელი არს ყო(ვ)ელთა სარგებელთა: სულიერთა ანუ ჴორციელთა, წესიერთა, გინა უწესოთა (უწესურთა CqD), მოსაღვაწთა, გინა მოსაჩვეჰელთა: ს უ ლ ი ე რ ი ს ა რ გ ე ბ ე ლ ი არს პირველად წმიდათა წერილთა აღსრულება და მუშაკობა და ქელთსაქმარი; (+ ჴ ო რ ც ი ე ლ ი ს ა რ გ ე ბ ე ლ ი არს მუშაკობავე და ჴელთსაქმარი C) ყოველთათვის განზოგებით და სხვა უმეტესი ჴორცთათვის უცოდველი ქრთამი, ვასხი არა ვაზშითურთ (ვაშხითურთ D) და მომადლებულთაგან მიგიერი; წ ე ს ი ე რ ი ს ა რ გ ე ბ ე ლ ი არს მუშაკობავე მიწისა და ვენაჴთა: ღალა, მიზდი ყოვლისავე საქმ(ა)რისა, ხარკი მეფეთაგან, ძღვენი მთავართათვის და სარეწავი ქელოსანთათვის; უ წ ე ს უ რ ი ს ა რ გ ე ბ ე ლ ი ხარკზე ნამეტნაობა, შესაწური უდები, მუყა ჴვასტაგთა და აღნადგინები ვალისა; მ ო ს ა ღ ვ ა წ ი ს ა რ გ ე ბ ე ლ ი არს

---

[1] იგულისხმება „მატიანე ქართლისაჲ" (წიგნი 1, გვ. 212, 18). [2] ამ ნუსხაში ჯერ „სარაჯი" არის განმარტებული და მერმე „სარაჯა". [3] წყაროს დასახელება და მოჭმობა Cb-ში გადახაზულია.

ნათხოვნი ნებსით მიცემული ნამუშაკევი(ვე) დიდითა ჭირითა ნაშოვნი თვინიერ ცოდვისა; მონახვეჲი სარგებელი არს ნატაცები სხვათა, ნარბევი თემთა, წანართმევი ჴლეხთა. რამეთუ ვალი ეწოდების „აცმან კაცსა ზედა (კაცზე D) რაჲცა სიკეთე ჰ(მ)ნას (+ და C) თანა-აცგარდაჲქდა; ხოლო ვახხი არს, ვინცა ვეცხლი და რაჲცა სხვა ივალოს და წესიერი სარგებელი მისცეს; ალნადგინები არს ვასხისა უწესურად ილება ანგა(ა)რებით, ხოლო ვახში გამოწვლილვით ვასხის ვასხთაგან სარგებელი მამონასაგან (მამონათაგან CaqD; + აღებული C) CD

ნ. ასარგებლა, ესარგებლა, ისარგებლა.

სარგებელი (30, 13 იერემ.) რგების მომცემი ZAa.

სარგი (23 ნემეს) Նარგო ZAB.

სარგილი კოლოტის ჩხირი, ტიზი ZAa

ოლოტის ჩხირი AbB. კოლოტის საკვრეტის დასარჭობი ჩხირი Cb. განუმარტავია CaqDE

სარგნით (2 კორინ. 11, 33) სარანით ZAa

განი (2 კორინ. 11, 33) B. სლორიდი (ისო და პავლე) D.

Ր სარგანი

სარგო მეტი სარგებელი ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

სარდიონი ეს(ე) თვალი სისხლის თ... სენთა ჰკურნებს ZA.

თვალი წითელია, სისხლის ფერი, სენთა ჰკურნებს B. ეს(ე) თვალი [illegible]თურია, სისხლის ფერი, მსგავსი სარკისა და სნეულებას(ა) ჰკურნებს, იპოების ბაბილონს დიდს(ა) ასურეთს CDE.

ნ. ამეთჳსტომი, ანთრაკი.

სარდიონიქო (სარდიონიოქ ZAa) ბრტყელი მოგრძე. მომრგვალებული იყოს ZA.

მომრგვალებული, რომელ სიგრძე მეტი ჰქონდეს და ბრტყელი იყოს B. მოხრილი, გინა მომრგვალებული C. სარდიონიქო მოგრგვალებული მგონია: „მარგალიტი, ზაბაკი და რვალი დადგა სათუალმუნედ არდიბაგებითურთ სარდიონიქოთა კარომეტალით ცურვილი“ D. ზაბაკ'თან სწერია E.

სარეზა Cb.

სარეგუავი (სარეგვავი AbBCqDE) მახესთან ნახე ZA.

მახეში ნახე B. თავს დასაცემი მახე C. თაგვის მახე D. განუმარტავია E.

ნ. Նაბრჭე.

სარევილი E.

სარევი E.

სარეკელი ლოცვაზე(დ) მისაწოდებელი ZAB.

ლოცვაზე საჭმობელი C. განუმარტავია DE.

ნ. კანკური.

სარეკი ნადირთ მოსალალავი ZAB.

ნადირთ მოსადენელი C. განუმარტავია DE.

სარეცელი (3, 1 ქება) ქვეშსაგები ZAB.

ქვეშ საგებელი C. განუმარტავია DE.

ნ. თანამესარეცლე, ცხედარი.

სარეცხი გასარცხელი ZA.

დასარცხელი B. დასარცხელი, სამოსელთ რცხა C. განუმარტავია DE.

სარეწავი (+ 16, 16 საქმე ZA) ქელფასი ZACDE.

მოსაგები B.

სარვაგი ესე არს გასინჯვა მის-

მის ალაგს (ადგილს AB) იყოფი-ნოს და მოუკლებელად იქო-ნიოს და ცუდად არ წარაგოს ZAB.

სარჯაგი არს გასინჯულობით და-ხარჯოს მის-მის ადგილს, ცოტა იქ-მიოს (აქმიოს D) და მოუკლებე-ლად იქონიოს საზ(რ)დო CD. მაზა. Ნარჯიანადა1 E.

სართვანელი (სართვანელი C) (6, 69 ბარუქ) საფ(რ)თხული ZAB.

საფრთხოლი C.

სართი საცვალზე(დ) დასამატი ZABC.

განუმარტავია DE.

სართული (+ 6.3 მათე ZA) სახლთ ზედა კერძო ZAB.

სამყოფის ზე(და) კერძო CDE.

ნ. ალსართულება, სახლი, უსა-ფრთულო; შდრ. ბაგოვნები, ელე-ილნი.

სართხმელი სათხეპელი ZAB.

საგეერდულზე მუშაბილი CD.

ნ მუშაბალი.

სარი ვაზის მანა ZAB.

[illegible] და მისთანათა ასაკრავი (+ [illegible]Cb) C. განუმარტავია DE.

სარიგებელი რიგის გასაგებელი ZA

[illegible]დასადები B.

სარიგო რიგის ჩასაგდები, ანუ რიგმოდებული გამოსადები, გი-ნა [illegible]დები, გინა სნება გარდამ-დები ZA.

[illegible]ის რიგში ჩასაგდები, ანუ რიგით [illegible]ული გამოსადები, გინა სადე-ბი, გინა სენი გარდამდები B.

სარიდო რიდის საქნელი ZAB.

სარიოში წყლის დიდი ჯამი, წე-დათა გასარცხელი ZA.

წყლის ჯამი წედათ სასარცხლო B: სარიოში სირჩაა, რომელში ორმოცი თუხტი ჩავიდეს CD.

[სარისველი ნ. დუქარდი].

სარკე მიჰვრიტანა ZABC.

განუმარტავია DE.

სარკინოზი სარას ძალლი ZAB CDE.

სარკმელი (2, 9 ქება) სახლთ სა-სინათლო გარდასაჰვრეტი ZA.

(2, 9 ქება) სახლთა სასინათლო ანუ გარდასაჰვრეტელი B. ს ა რ კ მ ე ლ ი ეწოდების, სადა სახლიდამ გარდასა-ჰვრეტი აქვნდეს, გინა სინათლეთა შემოსავალი (+ კეთილად ნაშენები კაცთა მიერ Caq); ხოლო ბ ა გ ა ეწო-დების სარკმელსა არაგასაჰვრეტობსა, არცა სასინათლოსა, არამედ მოდაბ-ლოდ კედელთა შინა შესადებელსა ანუ შესადგმელად რისათვისმე ქმნი-ლისა; ხოლო ს ა ფ ა ნ ჯ ე ლ ი არს კაცთა სიმაღლედ მცირედ რამე ქუ-ლის სიფართედ სახლად (სახლთა Cq) მოვლებულსა (მოვლებულთა Cq), რომელსა სპარსნი რ ა ფ (ა) ს ა უწო-დენ; ხოლო ე ლ ე ვ ე ნ ი არს სა-ფანჯალს(ა) ზედით სარკმელნი კამარ-კამარად შეკრული გა(ნ)წყობილად; ა რ მ ა რ ი არს სარკმელი კარებია-ნი, რომელსა ვიეთნი გ ან ჯ ი ნ ა დ სახელ-სდებენ; ხოლო ა რ მ ა ნ ი უკუ-თეს(ი) მის(ს)ა მოქმედებული და მცირე; [+ ბ ა ტ უ ნ ა ქ ი (ბ ა ტ უ-ა ნ ქ ი Cq) არს სხვა რიგი არმარი Caq]. ხოლო თ ა რ ო არს მოდაბ-ლოდ სახლთა შინა (+ ნაგები Cb) სიგრძედ დასაწყობელი ჭურჭელთა-ნი; არამედ ხის თაროთა (თაროსა Cq) ი კ ო რ თ ა ეწოდება (ეწოდების Cbq), ეგრეთვე (და Cq) საგებელთა დასაწყობთა (დასაწყობსა Cq) წ ი-ლ ო ეწოდებიან C. განუმარტავია DE.

ნ. ბადისახე.

სარმუზა (უკმ.) მაშია ZABCD.

განუმარტავია E.

სარო (ბალ.) ZABCDE.

სარო (ხე) (+ 2 ნეშტ. 2, 8 ZAa) კვიპაროზი ZABCE.
(ხე) D.
ნ. კვპაროზი.

საროთი პატიოსანთა თვალებთა და აღრალებთა ღასთლიან და მით შეაწყობენ ხატთა და ყვავილთა ძვირფასთა, იგი არს საროთი ZA.
პატიოსანთა თვალებთა და აღრალებთა ფერადთა ღასთლიან და მით შეა[illegible] ხატთა და ყვავილებთა ძვირ[illegible], მას უწოდენ საროთსა BCb. [illegible] „ერთი საროთითა შემ[illegible] თვალ-მარგალიტითა და [illegible] ქრითა ხატები (ხატნი D [1])“ CaqD

სარონბიკე სახლი სამეძაო ZAB Cb
ახლი [illegible]ეძაო სასიძველად Ca.

[**სარონკიბე** ნ. სარონბიკე].

სარსარაკი (ფრინ.) ZABCDE.

სარტყელი (+ წელსარტყამი A) [illegible] მათე) წელსარტყამი. სარ[illegible]ქე მთ შვიდნი იგი [illegible]ანი, რომელთა [illegible] ცთომილნი, ხო[illegible] ლესა ოქრო(ა)ს [illegible] ეწოდების ზ ო ს ტ ე[illegible]ოლო [illegible] ცუდსა სარ[illegible] — კ ე ნ დ ო ა ZA.
[illegible]ალი [illegible]ან წელსარტყამთა; [illegible] შვიდნი იგი [illegible]ანი, რომელთა ვლელან [illegible]ვიდნი ცთომილნი, კენდო, ზოსტერი B. განუმარტავია CDE.

ნ. ცისარტყელა.

სარქვანი ნ. სარქუანი.

სარქველი ნ. სარქუელი.

სარქუანი (სარქვანი CDE) (+ 3 მეფ. 17, 12 ZA) მცირე დერგი ZABD.
მცირე დერგი, გინა ჭურჭელი რამე C. (3 მეფ.) ყუბარი E.

სარქუელი (სარქუჱლი Z, სარქველი CqDE) ჭურის პირის საფარი ZA.
ჭურთ პირ(თ)საფარი BC. განუმარტავია DE.

სარჩა ისართან ნახე ZAB.
ისარი(ა) ზომიერი CD. ერთი ისარი E.

სარჩელი (+ 2 ნეშტ. 19, 10 ZAa) მოსამართლესთან ჩივილი ZAB.
მოსამართლესთან ორთავეგან ჩივილი C. განუმარტავია DE.
ნ. ისარჩლა, მოსარჩლე.

სარჩლება [2] სხვა მის მაგიერ ჩიოდეს ZAB.
სიტყვით მოჭმარება მოსარჩლისა C.

სარჩო გამოსაზ(რ)დელი ZABC.
განუმარტავია DE.

სარჩობელი Cb.
ნ. შიშთვლი.

სარჩული საპირესთან ნახე ZAB.
საპირის ქვე ნადები C. განუმარტავია DE.
ნ. მითელი.

სარცხელი გასარ(ე)ცხელი ZABC.
განუმარტავია DE.

სარცხვნელი [3] (+ 18, 12 ლევიტ. ZA) აუგი ZABC.

სარწმუნო (2, 22 ესთერ [4]) დასაჯერებელი ZAa.

---

[1] წყაროს დასახელება და მოწმობა Cb-ში გადახაზულია. [2] ნუსხებში: „სარჩელა“. [3] ნუსხებში: „სარცხვინელი“. [4] წყაროში: 2, 23.

სარწმუნოება (+ 11, 1 ებრაელ. ZA) სარწმუნოება ვიდრემე მრჩობლი არს, რამეთუ არს სარწმუნოებაჲ სმენითგან, რამეთუ გვესმოდინ რაჲ სღთონი წერილნი, ვირწმუნებთ მოძღვრებასა სულისასა (მოძღვრისასა D) [+ ხოლო (+ ესე E) სრულ იქმნების ყოვლისა ქრისტეს მიერ სჯულსა (შჯულისა BDE) საქმით რწმუნებითა კეთილად მსახურებითა (+ და E) მცნებათა განმა(ა)ხლებელისა ჩვენისათა ქმნითა, რამეთუ რომელსა არა მოცემისაებრ კათოლიკე ეკ[illegible]ისა რწმენეს ანუ უჯეროთა [illegible]მეთა მიერ ეზიარებოდის (ეზიარებოდეს B) ეშმაკსა, ურწ[illegible] არს BCDE)]. არს კვალად [illegible]უნოება(ჲ) ზსოება(დ)თა [illegible], საქმეთა მამხილებელ არა [illegible]თა. შეურყეველი და [illegible]ებელი სასოება(ჲ) [illegible] აღთქმულთაჲ ჩვე[illegible] და ლოცვათა ჩვენთა მიმთხ[illegible]საჲ. პირველი უკვე ჩვენისა [illegible]ბისაჲ არს, ხოლო მეო[illegible]ულთა სულისათაჲ [+ [illegible] უწყება, ვითარმედ [illegible] მიერ წინა-და[illegible] ყო(ვ)ელსა შობით[illegible]ურველსა, რომელ არს [illegible] და სულიერად ისრაჱ[illegible]ერად ღთისა(დ) საცნა[illegible] იქმნებით CDE] ZABCDE[1].

სარწმუნოებაა შეთვისებით მყოფობა და ნებსით თანა მიყოლა E.

სარწყავი წყლის მოსავლები ZA.
წყლით სასველებელი B

სარწყული (+ 24, 45 დაბად. ZA) ჭურჭელთან ნახე ZAB.
სარწყული არს იათული, გოვზაკი, ატამნი, საპთორი, კუტალი, კუმკუმა, წურწუმა, წყლისაქანელი, მათარა, თასუხა და მისთანანი C. განუმარტავია DE.
ნ. მაშრაპა, ჭურჭელი.

სარჯელი საქმის მიჯირვება ZAB.
მიჯიოვება Cb.
შდრ. სასჯელი, საშჯელი.

სარჯულავი Cb.

სარჯული შჯულის საქმე ZAB.
შდრ. საშჯულო.

სასა (2, 3 ქება) ენას ზედათი ქაქა(მდე) ZAB.
კბილთ (კბილს Cb) ზედეტი ქაქამდე C. განუმარტავია DE.

სასაგნო ასაბადი. ესე არს მშვილდოსანნი, სადა ნიშანსა დასდებენ ისართა სასროლელად ქელის წაყრის სიმარჯვისათვის (წაყრისათვის მარჯვეობად B) ZAB.
ასაბადი; სასაგნო არს მშვილდოსანი, სადა ნიშანსა დასდებენ ისრის სასროლელად სწავლებისათვის, გინა ქელის წასაყრელად C. განუმარტავია DE

სასაკმეველი საკმევ(ე)ლის ჭურჭელი ZAC.
პარაფსიტი B. განუმარტავია DE.

სასალიკო ბადის მოსაყარი ადგილი (+ წყალში ZA) ZAB.

---

[1] განმარტება აღებულია იოანე დამასკელის „გარდამოცემიდან“, 83-ე თავი (S — 1463, 92 r).

ბადის სასროლი ადგილი Cb.

ნ. საპალურო.

სასანთლე 25, 31 გამოსლ. ZA.

განუმარტავია BE. სასანთლე, მანალი, მანუალი, კელეპტარი (კელაპტარი CqD) ყველა (ყვალა D) სასანთლე(ებ)ს ჰქვია(ნ), მაღალ-(მ)დაბლობით განიყოფ(ვ)იან (+ მანალი ბერძულია Cb) CD.

ნ. მანალი.

სასაფლაო საფლავთა ადგილი ZA.

განუმარტავია B.

სასახლე სახლთ(ა) ადგილი, გინა სახლებ(ი) ZAB.

სასახლისშჯული (სასახლისსჯული Cab) (+ სასახლისსჯული არს Cab) თვისთა სახლთა შემკობა და გარიგება(ჲ) ZAB Cab

სასდუნი მწვირის გასადინარი ნაჯვრეტი ZAB

სასთაული (+ 11, 5 გამოსლ. ZA) ბამბის ბალიში ZAB.

ბალიში მოგრძე C. განუმარტავია DE

სასთუნალი (სასთუმალი E) თავ(ის) სადები ფიცარი (+ თუ რაც ZAB) ZABCD.

თავსადები E.

შდრ. სათუნალი.

სასთუნლით[1] (3 მეფ. 19, 6) თავით კერძო ZAB.

[**სასირე** ნ. ბადე].

სასირცხო Cb

სასიტყუელი (სასიტყველი ZACa) (+ 17, 6 იობ ZAa) სალაპარაკო ZABCab.

სასკე საფუტკრე Z.

სასმელი (10, 42 მათე) წყალი, ღვინო და მისთანა; ხოლო ქრისტეს მიერ(ი) თქმული ერთი იგი სასმელი სიკვდილი არს (26, 42 მათე); და რაჲც დაესობის, სასმელად ითქმის ZA.

რაჲც შეისმის ნოტიო, სასმელი არს. ხოლო ქრისტეს მიერ თქმული ერთი იგი სასმელი სიკვდილი არს; რაიც დაესობის, სასმელად ითქმის B.

სასმენელი (+ 11, 8 იერემ. ZAa) ყური ZABCaq.

ყური, გონება Cb.

ნ. საგრძნობელი.

სასმისი Cb.

ნ. აყირო.

სასო (+ 90, 9 ფსალმ. ZA) იმედი ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. ს 2, უსასო.

სასოება (+ 34, 28 ეზეკ. ZA) იმედნეულობა ZAB.

იმედობა C.

ნ. მოსასოებელი, ს 2.

სასოებიანი იმედიანი ZAaB

სასოწარკუეთა (სასოწარკუეთა ZA) იმედის გარდაწყვედა ZA.

იმედის მოწყვედა B.

სასრბო (8, 6 იერემ.) სარბიელი ZAa.

სასრევი (+ სასრევიცა B) განიყოფებიან შვიდად: სასრევი არს ქვა(ჲ) ჴრმალთა, მანგალთა და ცელთა ალმლეს(ვ)ელი; ხოლაზნა არს (+ ქვა Z) სამართებელთა და შაშართა ალმლეს-

[1] წყაროშია: „სათუნლით“.

(ვ)ელი; მაქური არს (+ ქვა Z) დანათა და მისთანათა(სა) ალმლეს(ვ)ელი; ხარტი არს (+ ქვა Z) ცულთა, წალდთა და პირ-ბლაგვთა ალმხარტველი; აფუარი არს (+ ქვა Z) სასრევი მგრგვალი და მბრუნავი; ლანგი არს (+ ქვა Z) სასრევთა (სასრევი B) უკეთესი და (+ ყოველთა B) ალლესულთა პირის მომ(ა)წყობელი (მომწყობი B); მასათი არს ბასრისაგან, მსგავსი მაქურისა (~ მაქურის მსგავსი AB) ZAB.

ხოლო სასრევი განიყოფების შვიდად (ექვსად D): სასრევად, ხარტად, (+ აფუარად D) ხოლაზნად, მაქურად, ლანგად და მასათად: სასრევი არს ქვაა, რომელი კრმალსა, მან[illegible] და ცელსა ალლესავს; ხარტი [illegible] ომელი ცულსა, წალდსა და [illegible] პირ-ბლაგვნი არიან, ალხარ[illegible] და ალლესავს ქვაა (+ გინა [illegible]D, მთლი იყოს, გინა მგრგვალი; [illegible]ფუარი არს სასრევი მგრგვა[illegible] ბრუნვით C) მ(ა)ქცეველი; [illegible]ლაზნა არს ქვაა სამართებელთა და [illegible]ომლესველი; მაქური [illegible] და მისთანათა ალმლეს[illegible](ა). ლანგი არს ქვათა [illegible] ალლესულისა პირის მომ[illegible] ქეთილად ალმლესველი და [illegible]ელებელი; მასათი მას [illegible], რომელსა იქონებენ მზა[illegible] (მზარეულნი D) ბასრისაგან [illegible] მსგავსად მაქურისა CD. [illegible] სასრევი განიყოფების ექვსად: სასრევად, ხარტად, ხოლაზნად, მაქურად, ლანგად და მასათად: სასრევი არს ქვა, რომელი კრმალსა, მანგალსა და ცელსა ლესულ ჰყოფს; ხარტი არს, რომელი მრგვალ არს და ქცევითა ცულთა და წალდთა ლესულ ჰყოფენ; ხოლაზნა არს სამართებელთა და შაშართა და ვგევთართა მახვილმყოფელი; მაქური არს დანათა და მისთანათა ქვა; ლანგი არს ქვა უკეთესი და პირთა შემწყობი მახვილებთა; ხოლო მასათსა მას სახელ-სდებენ, რომელ ბასრთაგან იქმან მგზავს მაქურისა E.

ნ. ქვა.

სახროლი (13, 13 ეზექ.) შესატყორცი ZAa.

სასტვარი, სასტვარი და სასტური, სასტვარი, სასტური ნ. სასტუარი.

სასტი (1, 1 ამბაკ.) ბრძანებით მილებად ითქმის ZAB.

ბრძანებისა მილებად ითქმის, მილება, მილებაში ნახე Cab.

სასტიკი (+ 2, 2 საქმე ZA) დიდად ძლიერი ZABCD.

ძლიერი მეტად E.

სასტუარი (სასტვარი ZABD, სასტვარი და სასტური C, სასტვარი, სასტური D) სამსტოვრო სასინჯავი ZA.

სასინჯავი სამსტოვრო B. სასინჯაეი CDE.

ნ. სასტური.

სასტური (სასტურსა E) სასტვარი(ვე) ZAB.

„თვალთ შეუდგმე[ლსა] და ხილვად ვერ სასტურსა განუცდელსა მის ბუნებასა“ E[1].

სასტჳნველი (3, 7 დანიელ) სტვირები ZAB.

სასუამადი (ეპიტაფიაში) სასმელები ZAa.

სასუენებელი (სასუჱნებელი Z)

[1] განსამარტი სიტყვა და მოწმობა E-ში გადახაზულია.

(2 შჯულ. 6, 7) ქვეშაგებზა ZA.
ნ. მესასუენებლე.

სასულე (2 ნემეს.[1]) ყარყანტო ZAa.

საყლაპავი AbBCaqD. საყლაპავი ყელისა Cb

სასუმლობა შვილობილობასავით. (+ რამეთუ ZAa) უკეთუ კაცი მოკვდეს და ცოლი მისი დაშთეს უშვილოდ და იგი შეირთოს მოყვარემან (მოყვასმან A) მისმა(ნ) და აგარაკიცა მისი მოიგოს...... ვითარცა ყო ბოოზ რუთისა, რომელსა ესასუმლა და არა ისასუმლა სხვამან მის თანა სასასუმლომან, ესე იგი არს მის მკვდრისა დედას(ა) ეშვილოს და იგი ეუფლოს ყო(ვ)ელსავე ZA.

შვილობილობა BCaqD. შვილობილობა. ისასუმლა — აშვილა Cb.
ნ. ასასუმლა, ვასასუმლე.

სასურველი (4, 8 ეკლესიასტე) სურვილით სანდომი ZA.

სასუფეველი (5, 3 მათე) ესე არს სამყოფი ანგელოზთა, სადა წმიდანი არიან ZA.

ესე არს სამყოფი ანგელოზთა, სადა წმიდანი არიან წინაშე ღმრთისა B ანგელოზთ ადგილი. არს სასუფეველის(ა) სიმგრგვლე ათი ათის სამის თოთხმეტი ბევრის ბევრი და ორისა (ორას Cb) ოთხმოცდა ხუთი ათას შეიდასი (+ ათასი Ca) ეჯი Cab. ანგელოზთ ადგილი Cq. განუმარტავია DE

სასყიდელი (+ 6, 1 მათე ZAB) ფასი ZABC.

განუმარტავია DE.

სასწაული (+ 2, 11 იოანე ZA) საქმე გამოჩენილი ZAB.

გამოსაჩენელი საქმე C. განუმარტავია DE.
ნ. დღესასწაული, ნიშანი.

სასწორი (4 მეფ. 4, 23) ერთი, ერთი სატირია ZA.

ვეცხლი (4 მეფ. 4, 23) B.
ნ. ლიტრა.

სასწორი მეშვიდე ზოდიაქო ZA.
ნ. ზოდიაქო.

სასწორი (19, 35 ლევიტ.) ასაწონი ZA.

შესასწორებელი B. გასასწორებელი Cb. განუმარტავია CaqDE
ნ. წამი სასწორისა.

სასწორით Cb.

სასხლევი (+ 1 მეფ. 13, 20 ZA) მევენახის დანა ZABCD.
ნ. დანა.

სასხრტომ დასასხლეტით სასროლი ZA.

დასხლეტით სატყორცი B. სატყორცი (სატყორცელი Cq) რამ არის დასასხლეტი (დასასხლეტელი Ca) C. სატყორცელივით რამ არის D.

სასქნე BCDE (საქსნე ZAB) (+ 1 ეფრემ 89, 19 ZAaB) უკანა ნაწლევი სკორის(ა) საუნჯე ZABC.

სასქნე არს უკანა ნაწლევი, სკორის საუნჯე D. უკანა წელი E.

სასჯელი (+ 142, 2 ფსალ. ZA) საშჯელი ZAB.

სამართალი E.[2]
შდრ. სარჯელი, საშჯელი.

სატა (+ 2, 17 ანგია ZA) ერთი მოდი და ნახევარი ZAB.

ერთი სატა მოდი და ნახევარია,

---

[1] იგულისხმება ნემესიოს ემესელის „ბუნებისათვს კაცისა“ (გვ. 28, 13) [2] E-ში განსამარტი სიტყვა გადახაზულია.

(+ ხოლო ს ა ტ ო ნ—სამი მოდი Ca) CD.
ნ. საწყავი, საწყაული.

სატალი სენია, მუცელა მომსრვე-ლი (მომსვრელი AB) ZAB.
(+ 6 აპრილს Caq) (+ თუცლი Ca), სენია, მომსრველი (მომსვრელი Caq) მუცელა C. შდრ. სატლი 1, სატლობა.

სატანიკური რჯულის კანონში 30 კართავენის B.

სატანჯველი უწყალო საგვემელი B.

სატაცური (ბალ.) ZABCDE.

სატები საჩდილობლები ZAB
საჩრდილობელი Cb. საჩრდილებ-[illegible] Ca 10 დარეჯანი[1]: „დი-[illegible] ულნი დასხდეს და დადგეს სატე-[illegible] [illegible] ხეა [illegible] (+ [illegible] „შეკ-ს [illegible]" CaD[3]) CaqDE.
[illegible] ოუქური

სატევარი ხანჯალი
განუმარტავია E
[illegible]

სატეხელა ნ [ცხვრ-სატეხელა]

სატეხი [illegible] ძელისა ZA
[illegible] BC განუმარტავია DE.

სატვიროსი ნ. სატვროსი.

სატირალი ტირილის ღირსი ZAB.
[illegible] Cb

სატირი (+ 17, 27 მათე ZA) სამი [illegible]ნის წონა ZABD.
ერთი სატირი სამი დრაჰკნის წონა [illegible] [illegible] დრაჰკნის წონა ერთი [illegible] E
ნ. ლიტრა.

სატიხარი (+ 3 მეფ. 7. 17 ZA) შუა ჩასაყარი ფიცარი ZABCD.
[illegible] ჩასაყრავი ფიცარია სატიხარ-[illegible] გ ა ტ ი ხ ვ რ ა — გაფიცვრა E.

სატკბური გართხმული მუწუკი ZAB.
მუწუკი(ა) გართხმული CD.

სატკივარი Cb.

სატლი სატალი, სენი მუცლისა ZA.
სატალი, მუცლის ყვანა B
ნ. სატალი, სატლობა.

სატლი (+ დიოლოღ. ZAa) საკიდარი ქვაბივით მცირე ZA.
საკიდარის ქვაბივით B. საკიდარი, ყურიანი(ი) ქურჭელი(ა) C. საკიდ-რი D. ყველიერის შაბათის ნეტარი-სი E.

სატლობა ხშირი მუცლით ყვანა ZA.
ხშირი მუცლის ყვანა B. სენია მომსრველი Cb.

სატონ[4] (2. 17 ანგია) ვიფი. საწყავია ZAB.
რომელ არს ვიფი (+ ანგია 2, 17; სამი მოდია Cb) Cab .
ნ. ვიფი.

სატრაპესთა (+ 3. 48 დანიელ AB) სტრაფთა ZAB.

სატრფიალო ტრფიალების ღირსი ZAB.

სატრფო (+ იგივე ZA) სატრფიალო ZAB.

სატურფალი (სატურფალო B) ტურფათ (ტურფად B) უკეთესი ZAB

სატუხელი (+ რა ZAB) ფრიად კეთილი ფრიად ბოროტად შეიცვალოს ZABC.
ფრიად კეთილი ფრიად ბოროტ იქმნას D. ბარაკლიტონში E.

[1] შდრ. ამირან-დარეჯანიანი, A — 441, 121 v. [2] შდრ. ვეფხ.-ტყაოსანი, სტროფი [illegible]7, 4 [3] Ca-ს ეს მოწმობა წინასთან ერთად გადახაზულია. [4] წყაროში: „სატა".

სატვროსი[1] პავლე თებაელის ცხორებაში სწერია: „(მამა (!) ანტონი იხილა ZA) მაცთური რა(ძ)მე ასაკითა ციდამტკავ(ე)ლისა ოდენი, სრულიად კაცის მსგავსი, რქანი და ჩლიქნი თხისანი“ ZAB.

[+ ამისთვის (სატვიროსისათვის D) წერილ არს C] ასაკითა ოდენ ციდამტკავ(ე)ლისა ოდენი და (არს E) სხვით განცხადებულად კაცი, არა თუ რქანი აღმოცენებულ იყვნენ შუბლთა მისთა და ფერჴნი აქვან მსგავსნი თხისანი CDE.

სატფურება (1 ეზრა 6. 16) განახლებასი საქმისასა იტყვის წლითი წლად ZAB.

განახლებასი საქმისასა იტყვის, რა წლითი-წლად მსხვერპლთა განაახლებდეს, ესე იგი არს ჰყოფდეს CD. გა[illegible]ულებულს საქმეზე მსხვეპლი და [illegible]ული E

სატყვეო ნ. სატყუეო.

სატყორცი (+ 19, 13 გამოსლ. ZA) შესატყორცი ZABC.

სატყუარი მოსატყუარი ZA.

ტყუვილ-სათქმელი B.

სატყუეო[2] ტყვისათვის ZAB.

საუბარი სალაპარაკო ZAB.

[illegible] C. განუმარტავია DE.

ნ. [illegible]უბრა, სიტყუა.

საუდიერო ბეგარაზე(დ) მეტი აღებული ZAa.

[**საუზმარი** ნ. სამხარი].

[**საუზმე** ნ. სამხარი]

საუკუნო (+ დაუსრულებელი Cbq) (+რამეთუ CDE) საუკუნოდ ითქმის თ(ვ)ით(ო)ეულისა მყოფთაგანისა ცხო(ვ)რება. კვალად ითქმის საუკუნოდ ათასეულთა წელიწადთა ჟამნი. კვალად (+ საუკუნოდ ZAB) ითქმის ჟამ(ნ)ი ესე აწინდელი(სა) ცხო(ვ)რებისა და საუკუნეთა მიმართ ყოფადი იგი დაუსრულებელი განსვენება. ხოლო მხოლო არს საუკუნე ღ͠თი (+ იგი რომელ არს CDE) შემოქმედი ყო(ვ)ელთა საუკუნეთა (+ და გარე-შემცველი მათი. საუკუნოდ საუკუნოჲსა ითქმის აწინდელი ყოფადი CDE). ხოლო საუკუნე საუკუნესა (საუკუნო ZA, საუკუნე E) ცხო(ე)რებასა (ცხორებაჲ E) და საუკუნე(სა) (საუკუნოსა D) ტანჯვა(სა) დაუსრულებ(ე)ლობასა ცხად-ჰყოფს ყოფადისასა (+ საუკუნეობა მარადის მყოფად ითქმის ZAa; ვრცელად იოვანე დამასკელის წიგნში 15 თავში იძიე CDE) ZABCDE[3].

ნ. სოფელი.

საუნჯე (6, 45 ლუკა) შესაკრებელი საქონლისა ZA.

შესაკრებელი საქონელთა (6, 45 ლუკა) B შესანახავი C. განუმარტავია DE

საუნჯენი სამხრისანი[4] (9, 9 იობ) ქარია სამხრისა საწვიმარი ZAB.

იობ 9, 9 Cab.

საურავი გა(ნ)საგებელთათვის მოვლა ZA.

---

[1] ნუსხებშია: სატვიროსი" [2] ნუსხებშია „სატყვეო“. [3] განმარტება უძრავოულად გამოკრებილია იოანე დამასკელის „გარდ-მოცემიდან“, თავი 15 (S — 1463, 62 r — v). [4]წყაროშია „საუნჯე სამხრისაჲ“.

ესე არს ელთათვის იურვოდეს, რათა კეთილად განაგოს; საურავად ითქმის ცხენთა მოფხანა B. რიგი. საურავი არს ყოველივე განსაგებელი, ვისაცა ჭელთ იყოს, დაიურვოდის კეთილად გაგებისათვის მათისა; საურავად ითქმის მესისხლეთა [illegible] სისხლის მისაცემელში რაიც დაიურვოს: საურავს უქმობენ [illegible] ცხენთა მოფხანით გან[illegible] Cb. რიგი Caq.

საურავი ცხენის მოფხანა და გაქოცა ZA.

საურვალი ყვერი ZA.

[illegible] BCD. საურვალი არს ყვერი E

საური ხარკი ZABCD.

საურწყო სხე. ერბო, ყველი და [illegible] ZAB.

[illegible], რძე (ურძე, ყველი C#) და [illegible] შინაოანანი C. განუმარტავია

სა[illegible]ლისწული უფლის შვილისა [illegible]

სა[illegible] უფლისა ZAB.

[illegible] რა, შაბათი.

სა[illegible]ვხოო უცხოთათვის ZAB.

საუჯაო ქნა-შეუძლებელი ZAB.

[illegible] შეეძლოს C. საუჯაო [illegible] საქმის ქმნა დასდვა, ვი[illegible] D

საფათერაკო ფათერაკ-საქნელი ZAB

საფანელი მცირე ფქვილი მოსაყა[illegible] ZABC

განუმარტავია DE.

საფანვალი (საფანვლად D) მაღლა ვიწრო თარო, რომელსა სპარსნი რაფ(ა)ს უწოდენ ZAB.

ესე არს სახლთა შინა მაღლა იწრო თარო, რომელსა სპარსნი რაფ(ა)ს(ა) უწოდენ C. თარო რა[მ] ვეობ, ან გადებული რამ D. ან თაროა, ან ხე რამ სახლში E. „ტრედი შიშით(ა) დაფრთხის და განკრთის (+ და E) საფანვლად აღფრინდან და სარკმლით განვლასა ეძიებნ“ DE[1].

ნ. სარკმელი.

საფანტი Cb.

საფარდული (+ 27, 20 ეზეკ. ZAa) სამოსასყიდლო ZABCD.

სასყიდელი ადგილი E.

საფარველი (+ 25, 5 ესაია ZAa) დამცველობა ZAB.

მფარველობა Cb. განუმარტავია CaqDE.

საფარი პატნეზი. ბრძოლაში მოსაფარებელი ZA.

ესე არს აიფაროს რამე, გინა დაიბუროს რამე, გინა პატნეზი B. საფარი არს დაიფაროს რამე, გინა დაიხუროს, გინა პატნეზი Cb.

საფასე (10, 24 მარკ.) საქონელი, უნჯი ZAa.

საფეთქელი წარბის ბოლოს ქვეით(ი) ZAB.

წარბთა დასასრულთა ქვეშე Cb. განუმარტავია CaqDE.

საფეთქი ბაზთ საჩვენებელი ZAB.

საჩვენებელი Cb. განუმარტავია CaqDE

საფენი გასაშალი ZAB.

ნ. მუქლსაფენი.

საფერებელი პირფერობის სიტყვა ZA.

პირს საფერი სიტყვა B.

საფერი მისი შესაგვანი ZAB.

საფერცხე მიმინოს სამკაროლიე ZACDE.

ბაზთ სამკაროლიე B.

---

[1] მოწმობა Cq-შიც მოიპოვება, მაგრამ გადახაზულია.

საფიდა ელლენებრ მაღალი ZA.

მაღალი ელლენებრ B. მაღალი ელლენურად C. სიმაღლე D.

საფიო ZAa.

ნემესიოს[1] AbBCDE.

საფირონი ლურჯი იაგუნდი, იის-ფერი და მყიის-ფერი, სამსავე ჰქვიან ZA.

ლურჯი იაგუნდი. ეს თვალი იის-ფერი, მყიის-ფერი და ლურჯია ინდოეთით B. ეს თვალი იის-ფერია, მყიის-ფერი (მქიის-ფერი D) და ლ[illegible], ინდოეთს იპოება CD. ეს [illegible] იის-ფერია, ინდოეთს იპოება. [illegible] და ლურჯი E

[illegible] მეთვსტომი, ანთრაკი, სამფირონი; შდრ. სოფირი.

[**საფიჩხულე** ნ. საპალურო].

საფიცარი ფიცის წერილი ZAB.

საფლავი (27, 53 მათე) მკვდართ სამარხო ZA.

მ[illegible]რთ სამარხო (35, 20 დაბად.) B მკვდართ დასამარხავი Cb. განუმარტავია CaqDE.

ნ. სასაფლაო.

საფლობი ესე არს ღრმა ტალახი, რომელსა შინა დაეფლვის ცხოველი, რა შევიდეს, ხოლო ლერწმოვანთა საფლობთა ეწოდებიან ლია, და წყალთა და ზღვათა საფლობსა — ფუე, და ტევრთა შინა და მინდორთასა ეწოდებიან ნოყა ZA.

ესე არს ღრმა ტალახი, სადა ცხოველი დაეფლვის; ხოლო ლელწმოანთა საფლობთა ეწოდების ლია; წყალთა და ზღვათა შინა საფლობთა ეწოდების ფუე; ტევრნალთა და მინდორთა შინა საფლობთა ეწოდების ნოყა B. საფლობი ეწოდების ყოველთა დასაფლობთა ადგილთა ტალახოვანთა, არამედ სადა არს ლერწმოვანთა ადგილთა ღრმა საფლობი, ეწოდების ლია; უკეთუ ზღვათა ანუ ტბათა, გინა დიდთა მდინარეთა შინა იყოს საფლობი, ეწოდების ფუე; ხოლო კორდთა ადგილთა ანუ ტევრთა შინა წყალთა ნადინობთა საფლობთა ეწოდების ნოყა C. განუმარტავია DE

საფოელი პურის ცომი აღსაფოებელი ZAB.

ნ. საფუარი.

[**საფრა** ნ. რევმად].

[**საფრამანგი** ძველს მეფის რიგში?[2] Cb

საფრთე ისრის ყობული ZAB

[**საფრთული** ნ. უსაფრთულო].

საფრთხილო გასაკრძალავი ZAB.

განუმარტავია Cb.

საფრთხოლი (6, 69 ბარუქ) დასაფრთხობელი ZAB.

(ბარუქ 6, 69) საფრთხული რამე Cab.

საფრთხული (+ 6, 69 ბარუქ ZAa) იგივე საფრთხოლი ZA.

საფრთხოლი B.

საფრინავი ფრინველთ მკლავი ZA.

ფრინვლის მკლავი B.

საფრქვე (+ ფსალმ. 90, 3 A) მახესთან ნახე ZAB.

საფსალმუნე (3, 5 დანიელ) ესე არს წვრილთა აღმოსაკითხავი მაღალი კონქი, გინა ყოელი სამწყობრო ZAa.

ესე არს წვრილთა აღმოსაკითხავი მაღალი კონქი (+ 5, 12 ესაია

[1] შდრ. ნემესიოს ემესელი, ბუნებისათვს კაცისა... 52, 8. [2] შდრ. ქელმწიფის კარის გარიგება, გამოცემა ე. თაყაიშვილისა, გვ. 16.

Ab) AbB. საფსალმუნე არს კონქი რამე, აღგებული ანუ ეკლესიასა შინა, ანუ პალატთა შინა, რათა მას ზედან წერილთა იკითხვიდენ C. განუმარტავია DE.

საფუარი საფოელი ZAB.

საფოელი, პურის ცომი C. განუმარტავია DE.

ნ. საფოელი.

საფუძველი (+ 1 კორინ. 3, 11 ZA) საძირკველი ZABCD.

განუმარტავია E.

საფუქარი B

ნ. საბუქარი.

საფქავი ხვარბალი საფქვილე ZA.

ხვარბალი დასაფქველი B.

საფქვილი (18, 6 მათე) წისქვილი სავირე ZA.

წისქვილი B.

შდრ. ქელსაფქავი.

საფხეკი Cb

ნ. ტაბარაკი.

საქანელი ჩამობმული თოკი თუ [illegible] ZA.

[illegible] თოკი თუ ხენი B.

[illegible] მობმული, გინა ყლა ხისა C.

[illegible] წყლის-საქანელი (ზოდიაქო[illegible])

საქანელ[ნ]ი ცათანი (7, 11 დაბად.; [illegible] 10) კარად ითქმის, გი[illegible] ZAB.

[illegible] ცათა (დაბად. 7, 11 და [illegible]. 3, 10) კარი, გინა სარკმელი C.

ნ. კატალატი.

[საქართველო ნ. ჯორჯიანი].

საქებელი ქების ღირსი ZAB.

საქივარი საქირდალი ZABCb.

საქირდალი საკიცხარი ZA.

საკიცხელივით B.

საქიქელი (7, 16 ოსე) უკუსაწბილებელი ZAB.

საქლეში საფხეკი ZA.

საფხეკივით B. სახოხინებელი საცვეთად C. განუმარტავია DE.

საქმე მოქმედება სიტყვიერი და რაჲცა ZA.

საქმე არს მოქმედება სიტყვიერებრივი და მოქმედება რაიცა B. მოქმედება სიტყვიერებრივი (+ საქმე არს მოქმედება რისამე Cb) C.

ნ. ვსაქმობ, ვსაქმობდი, მოსაქმე, ნასაქმი, საშუალო, ქველისსაქმე.

საქონელი უსულო ხვასტაგი ZAB.

განუმარტავია Cb.

საქონდაქრე (საქონდრაქე ZAD) ქორცთ საკაფავი. გინა თავის მოსაკვეთელი ZA.

ესე არა ქორცთ საკაფავი, გინა კაცთ თავის მოსაკვეთი B. ქორცის ასაკაფავი (+ გინა თავის მოსაკვეთი მახვილი Cab) C. ქორცის ასაკაფი D. ესე მზარეულის საქმარი რამ არის და არ ვიცი, რაა E.

საქორწილე ქორწილად გა(ნ)მზადებული ZAB.

საქორწილო ქორწილისათვი(ს) ZAB.

ქორწილის წილი, გინა ხარკი C. განუმარტავია DE.

საქრისტიანო ქრისტიანთ რაჲც ZAB.

საქუეყნო[1] ქვეყნისათვის ZAB.

საქულბაქე (საქულბაგე AbB) ZAB.

საქუშელი მოაბასთან ნახე ZB.

მუაბასთან ნახე A. საკაცე CDE.

საქუხალი ქსელი საქსოვი სადამე

[1] ნუსხებშია: „საქუშუნო“.

ს ა გ უ (ა) ს ა ლ ა დ აღუწერიათ, სადამე ს ა ვ ა ლ ა ლ ი. საქუსვალი უმჯობეს ჰგავს ZA.

ქსელი საქსოვი. სადამე ს ა გ უ ა ს ა ლ ი აღუწერიათ, სადამე ს ა ვ ა ლ ა ლ ი, საქუსვალი უმჯობეა B. ქსელი (+ საქსოელი C) CD. საქსოელი ქსელი E (ეს განმარტება წარწერილია წყაროზე. „მათეს თავის თარგმანში“).

შდრ. საგსვალი.

საქუხლე ქუსლთ ადგილი ZAB.

საქუფთე (22, 36 ლუკა) მახალაკი, გინა შთასადებელი ZAB.

მახალაკი, გინა ხალთა (ჰარკი D) CD. მახალაკია E.

[**საქონდრაქე** ნ. საქონდაქრე].

საქცევი მუსიკათა (მუსიკელობათა B) კილოთა გასაყოფელი, გინა სხვა(დ) და სხვარიგად აქციოს რა(ჲ)მე, რომელ არს სხვებრ ჩვენება (+ და AbB), სხვებრ სმენა; ს ა ქ ც ე ვ ა დ ითქმის საყანურთ(ა) დასასრული; (+ კვალად ZA) საქცევად ითქმის დ ა ს ა ქ ც ე ვ ე ლ ი (დასაქცევი B) რაიც(ა) ZAB

საქციელი კაცი ქცევის საქმე ZAB

კაცის ქცევა C კეთილი ქცევა D. განუმარტავია E

საქცრომ აქცევი ZAa

საღამურო Cb

საღარი (ოთხფ.) შუბლ-თეთრი ცხენი ZAB.

შუბლ-თეთრი (+ ცხოველი Cb) CD. განუმარტავია E.

საღარიბოდ Cb.

საღებავი შეღების ქნის საქნელი ZA.

ღებილის ქმნა საქნელი B

საღვაწი ნ. საღუაწი.

საღვინე ნ. საღჳნე.

საღობავი Cb.

საღონე ბადის ანაკეცი (+ მუქერო ZAa) ZAB.

ბადის შენაკეცი CD.

საღორე Cb.

ნ. იშელი.

საღრტილი უნაგრის საწყვეტი ZAB.

საწყვეტი (+ უნაგრისა C) CD.

საღრტილი კაცი ZAB.

კაცი, ტალი CD. საღრტილის ქაწმიდათ წერილებში კაცად სწერია ცეცხლის მშობლად, ს ა წ ყ ვ ე ტ ა დ, მთის კაცნიც ს ა წ ყ ვ ე ტ ს საღრტილს ეძახიან E [1].

საღუაწი [2] Cb.

საღუაწო (4, 16 რიცხ.) მოსაღვაწი ZA.

საღჳნე [3] ჰურჭელთან ნახე ZAB.

საღვინენი არიან: სურა, საწდე, ქიშა, ფარჩი და მისთანანი; ჰურნი და წედანიცა საღვინედ ითქმიან C. განუმარტავია DE.

ნ. (კარაბა'სთან) ჰიქის საღჳნე, ჰურჭელი.

საყა დასასაყავი ხალა ZAB.

ნ. დასაყული.

საყალნო ისართან ნახე ZAB.

პირ-წერილი (პირ-წელილი D) ისარი CD. ერთი ისარია E.

---

[1] E-ში განმარტებას გაგრძელებაცა აქვს, რაც გადახაზულია და იკითხება ასე: „რომ ტომიანიასა ნერვინ ირწმუნებთ, ბრიყვისა მიერ ვისგანმე აღწერილი“. [2] ნუსხაში: „საღვაწი“. [3] ნუსხებში: „საღვინე“.

საყანური (21, 11 ისო) ყანის ადგილი ZA.

ყანათ ადგილი B. განუმარტავია Cb.

საყანყური (მძრომ.) სხვათა ენაა, ქართულად მისანა ჰქვიან ZAa.

საყდარი (+ 5,35 მათე ZA) ტახტი ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. სკამი, ტახტი.

საყდარნი საყდრობანი გამოითარგმანებიან განკჳრვებულად და გამფენელ სიბრძნეთა, (+ ხოლო ZA) ზეცისა ძალთა ცხრა დასობათა კარგნი ესრეთ განიყოფვიან (არიან B): პირველი კარგი — საყდარნი, სერაბინნი და ქერობინნი; მეორე კარგი — უფლ[illegible], ძალნი და ჴელმწიფებანი [illegible] მესამე კარგი — მთავრობანი, მ[illegible] [illegible]ელობ(ნ)ი და ანგელოზ[illegible]ი ZAB

საყდრობანი ღმთისანი ძალნი არიან [illegible] უპირველესნი სერაბინ[illegible] [illegible]ვებულად უკეთ ითარგმა[illegible] [illegible] გამფენელ სიბრძნისა C.

[illegible] [illegible] 17 ესაია ZAa) იგივე ZAB

[illegible] ხაშარი C. დასასაყაეი [illegible]

[illegible] [illegible]რჭილის ქელნები ZA.

[illegible] მარჭილთა B. ქელნები [illegible] განუმარტავია E.

საყელე (30, 18 იობ) საყელო ZAa

საყელო[1] (+ 39, 21 გამოსლ. ZA) ყელის სამოსი ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

საყვავე ნ. საყუავე.

საყვარელი ნ. საყუარელი.

საყვარლობა ნ. საყუარლობა.

საყვედური ნ. საყუედური.

საყვინელი ნ. საყჳნელი.

საყვირი ნ. საყჳრი.

საყინულე ყინულის ჭურჭელი ZAB.

საყირმუზა სამუკლე პოლოტიკი ZABCDE.

საყნოსელი[2] (+ 20, 28 ეზეკ. ZAa) ცხვირით სასუნე ZAB.

ცხვირის სასუნებელი CD. [ცხვირი][1] E.

საყოვლთაო (საყოველთაო ABC DE) ყო(ვ)ელთათვის საქონი ZAB.

საყველთაო, ყოველთათვის საქონი Cb. (+ საყველთაო CaqD). უსაყოველთაოესი (უსაყოვლთაო E) უკეე არიან უზემოესნი, ხოლო კერძობითნი უქვემოესნი CaqDE

ნ. უსაყოველთაოესი.

საყოფაქცეოდ ესე არს თავთა თვისთა შემამკობელი (+ და ZA) ყოფა-ქცევათა მისთა და ცხორებისა მისისათა ZAB.

საყოფაქცეოდ არს თავისა მომართ თვისისა შემამკობელ ყოფაქცევათა მისთა და ცხოვრებისა Cab.

საყოფელი (+ 4 მეფ. 6, 2 ZAa) ადგილი რამ სავანე ZAB.

[**საყოფი** ნ. თმისაყოფი].

საყოფი არც მომეტდეს (+ და ZA) არც დააკლდეს ZAB.

[**საყრელი** ნ. ქელსაყრელი].

საყუავე[3] სართულის ზეითი (ზედა B) ლატანი ZAB.

---

[1] წყაროში: „საყელე“. [2] წყაროშია: „საყნოსი“. [3] ნუსხებშია: „საყვავე“.

შდრ. კესი.

საყურელი [1] (+ 12, 6 მარკ. ZAa) შეყვარებული ZAB.

საყუარლობა [2] სიყვარულის ქნა (ქონება B) ZAB.

საყუდელი (4, 7 იერემ.) სამყოფი ZA.

ნ. (ლიმენა'სთან) ნავთ-საყუდელი.

საყუედრელი (საყუშდრელი Z) (2, 17 იოელ ZAa) ყვედრე-[illegible] ლისა ZAB.

საყუედური [3] ყვედრების ნაწილი ZAB

საყუნელი (7, 20 ესაია) სამართე-[illegible] ZAB.

[illegible]ჟნელი

საყური (+ [illegible] 2 გამოსლ. ZA) [illegible] ZABC.

[illegible] DE.

საყუნელი [4] (+ 7, 20 ესაია ZA) [illegible] ZABC.

[illegible]

საყვრი [illegible] ZABC) (+ 25, [illegible] Ab) [illegible]ყვირნიცა მრა-[illegible] ნ. მზახებელნი მა-[illegible]თა: ბუკი, იო-[illegible] ყვირო-სტკვ-[illegible] როხაკუდი და სხვა-[illegible]

[illegible] არიან მძახელნი მ-[illegible] ბუკი, იობე-ნი, ზროხაკუდი, ყვი-[illegible] ტვირი და მისთანანი B. სა-[illegible] მრავალრიგნი არიან მაღალ-მდაბლობით მკმობელნი: ბუკი, იობელისნი, ზროხაკუდი, ყვირო-სტვირი (+ და ემგვათარნი Cb) C. საყვირი მრავალრიგია, (მრავალრიგი არს D) მაღალ-მდაბლობით მყივანი (ქმიანი D) DE.

ხ. ასოსრა.

საშავე Cb.

საშევარი ფიჩვისა და ორხოის დგიმი ZA.

ფარდაგ-ორხოათ დგიმი B. ორხავის დგიმი C. განუმარტავია DE.

საშველებელი ნ. საშუელებელი.

საშველი ნ. საშუელი.

საშვილო შვილის ადგილი(ს) ნაწ-ლევი ZAB.

საშინელი (+ 2 ნეშტ. 26, 15 ZAa) შიშის დამტეხელი ZA.

საშიშარი შიშის ადგილი ZA.

საშიში შიშის საქმე (საქნელი B) ZAB.

საშლილი მოსაშლელი ZAB.

საშო (3, 11 იობ) აშვილო ZA.

საშვილო (29, 31 დაბად.) B. საშვილე Cb. განუმარტავია CaqDE

საშოვარი შოვნის ქნა ZAB.

განუმარტავია Cb.

საშრდილი დარღვეული, თუ ოჭერი, თუ დატევებული ZAB.

დარღვეული, გინა ოჭერი, გინა დატევებული Cab.

საშრეტი ცეცხლის დასავსები ZAB.

საშრიალი შესაპყრობელი ZAB Cab.

მათეს თავის თარგმანი „საშრიალი კაპანთა(ნი) და პარეხთანი და წყუდიად(ნ)ი საყოფელთანი

[1] [illegible]ეში „საყვარელი“. [2] ნუსხებშია: „საყვარლობა“. [3] ნუსხებშია: „საყვე-[illegible] [4] ნუსხებშია: „საყვინელი“.

(საპყრობილეთანი" CqD) CqDE[1].

საშრობელ ბადეთა (26, 14 ეზეკ.) ბადის საშრობი ZAB.

ეზეკ. 26, 14 Cb.

[**საშრობი** ნ. ბადე].

საშუალი 31, 37 დაბად. ZAaB.

საშუალო (+ საშუალო B) ეწოდების ყო(ვ)ელთა შუაობით მყოფთა, რომელი ორთავე საქმეთა შორის იყოს და არც(ა) ერთი მოკლებულ იყოს, ვითარცა ს ო ფ ე ლ ი ესე საშუალ სასუფევ(ე)ლისა და ჯოჯოხეთისა, ვითარცა ს ა ქ მ ე საშუალ მადლისა და ცოდვისა, ვითარცა ს ა [illegible] გ ი საშუალ ადვილისა და [illegible]ლისა (ძნელისა და ადვილისა B) ვითარცა სათნოება საშუალ [illegible]ილოდ მოგებისა და უწე[illegible]ისა, ვითარცა ს ა ყ ო[illegible] [illegible]შუალ ZB) ნამეტნაო[illegible] [illegible]კლებობისა, ვითარცა [illegible] საშუალ სიჩქარისა [illegible]ა, ვითარცა მ ი ლ მ ა [illegible]ორ სა და ახლოსა, ვი[illegible] [illegible]ტ ა ბ ა ხ ი საშუალ [illegible] გრილისა (გრი[illegible] [illegible]სა B), ვითარ[illegible] [illegible]ლ ი საშუალ მძიმისა [illegible], ვითარცა ფ ა რ ს [illegible] [illegible] ქეთილისა და (ბ)ავი[illegible]ცა ხ ო შ ო რ ი საშუალ [illegible] და წვრილისა, ვითარ[illegible] [illegible] ნ ა ჰ ი საშუალ დენთისა [illegible]ნისა, ვითარცა შ ა ნ დ ა[illegible] [illegible]შუალ ვრცელისა და იწროსა, ვითარცა ს ი მ ჴ ი დ რ ო ე საშუალ გასაძლისისა და გაუძლებელობისა (გასაძლებელისა და გაუძლებელისა B) ვითარცა შ ე ხ მ უ ხ ი საშუალ ჭკვიანისა და უჭკო(ა)სა (ბრძნისა და ხელისა B), ვითარცა ფ ე რ ო ჲ საშუალ თეთრისა და შავისა, ვითარცა ჟ ი ვ ჟ ა ვ ი საშუალ თვალ-შავისა (შავისა B) და მაჩხისა, ვითარცა ჯ ი ნ ჯ ი ხ ი საშუალ თბილისა და ცხელისა, ვითარცა ძ უ ნ ძ უ ლ ი საშუალ სირბილისა (რბილისა B) და სლვისა; ვითარცა ხ რ ტ ი ლ ი საშუალ ძვლისა და ჴორცისა; ვითარცა თ ი რ ი საშუალ ქვისა და მიწისა და ესევითარნი ZAB.

საშუალო ეწოდების ყოველსა შუაობით მყოფსა, რომელი ორთავე საქმესა აღასრულებდეს და არცა ერთისაგან მოკლებულ იყოს, ვითარცა ს ო ფ ე ლ ი ესე საშუალ სასუფევე(ვ)ლისა და ჯოჯოხეთისა, ვითარცა ჰ ა ე რ ი საშუალ ქვეყანისა და ეთერისა, ვითარცა მ ი ლ მ ა საშუალ შორის(ა) და ახლოსი, ვითარცა ო რ ტ ა ბ ა ხ ი საშუალ გრილისა და მჴურვალისა, ვითარცა ს ა დ ა გ ი საშუალ ძნელისა და ადვილისა, ვითარცა ფ ა ნ დ ა ლ ი საშუალ მძიმისა და სუბუქისა, ვითარცა ს ა თ ნ ო ე ბ ა საშუალ ნამეტნაობისა და ნაკლებობისა, კვალად საშუალ უსამართლოდ მოგებისა და უწესოდ წარგებისა, ვითარცა მ დ ო რ ე საშუალ სიჩქარისა და სიწყნარისა, ვითარცა ხ ო შ ო რ ი საშუალ სხვილისა და წვრილისა, (+ ვითარცა პ ე რ ი ს ა ტ ი ო საშუალ ერთ

[1] წყარო და მოწმობა Ca-ში გადახაზულია.

თისა და მრავლისა Ca), ვითარცა შ ა ნ ა რ ი საშუალ ცხარისა და დუ-ნისა, ვითარცა ფ ა რ ს ა გ ი საშუალ ქეთილისა და ავისა, ვითარცა შ ა ნ-დ ა კ ი საშუალ ვრცელისა და იწროლ-სი, ვითარცა შ უ ხ მ უ ხ ი საშუალ მკვიანისა და ხელისა, ვითარცა ფ უ-რ თ ა საშუალ შავისა და თეთრისა, ვითარცა გ რ ე მ ა საშუალ ფერკე-თილისა და უფერულისა, ვითარცა ქ ი ვ ქ ა ვ ი საშუალ თვალ-შავისა და მარჩხისა, ვითარცა ჯ ი ნ ჯ ი ხ ი სა-შუალ თბილისა და ცივისა (ცხელისა Cb), ვითარცა ძ უ ნ ძ უ ლ ი საშუალ სრბოლისა და სლვისა, ვითარცა ხ რ ტ ი ლ ი საშუალ ძვლისა და რბი-ლისა, ვითარცა თ ი რ ი საშუალ კლდისა და მიწისა და ეგევითარნი Cab. განუმარტავია Cq.

საშუეპელი (საშუწბელი ZA) (+ 2, 15 დაბად. ZA) უზრუნველი ადგილი ZAB.

საშუელებელი[1] (+ 4 მეფ. 4, 13[2] \a) შველების მქნელი ZAB.

საშუელი[3] შველების ღირსი ZAB.

საშუელობა (კატიღორია[4] 41) ორკერ-გან ჯმნა B

საშ[illegible]ველი შურად ასოები ZAB.

ს[illegible]ურად საქნელი ZAB.

საშჯელი (საჯელი Cb) (+ 142, 2 ფსალმ. ZA) (+ სამართალი B) სასჯელი უკვე არს სიტყ-ვა[illegible]ულიხებული არაქმნისათვის [illegible]ატივითა ვიდრემე მსმე-ნელთათვის, ხოლო პატიჟითა ბრ[illegible]ანებულთა წარმსმენელთათ-ვის ZAB.

სამართალი CD. განუმარტავია E.

შდრ. სარჯელი, სასჯელი.

საშჯული (+ 1, 6 ზაქარ. Z) შჯულის საქმე ZAB.

შდრ. სარჯულო.

საჩემებელი ჩემების საქნელი ZAB.

საჩემო ჩემი საფერი ZA.

ჩემი ღირსი B.

საჩენი დასანახავად სამყოფი ZAB.

საჩეხი ქართულად დერეფნის პი-რის საჩრდილობელს ფიცარს ჰქვიან, ხოლო სხვათა ენითა ბუ-ქუქიანს ცხვრის ტყავსა ZA.

საჩეხი ქართულად დერეფნის პი-რის საჩრდილობელს ფიცარს ჰქვიან, ხოლო სპარსულად ბუქუქიანს ცხვრის ტყავსა B. დერეფნის საჩრდილი C. განუმარტავია DE.

ნ. ხუპუპი.

საჩივარი ძალდატანების ამბავი ZAB.

საჩინო (2, 2 ესაია) გამოჩენილი ZAa.

საჩუმარი ჩუმად სათქმელი ZAB.

საჩურჩნელი ჩურჩნით სათქმელი ZAB.

საჩუქარი სწორის ძღვენი ZAB.

საჩქარო სწრაფად საქნელი ZAB.

საჩხვეპელი ნ. საჩხუეპელი.

საჩხვლეტელი ნ. საჩხულეტელი.

საჩხუბარი, ჩხუბის ასაშლელი ZAB.

---

[1] ნუსხებში: „საშველებელი". [2] წყაროში: „საშუწბელი". [3] ნუსხებში: „სა-შველი". [4] იგულისხმება იოანე დამასკელის კატიღორია, 41 თავი (S — 1463, 51 v)

საჩხუეპელი [1] დამჩხვლეტელი ZAB.

საჩხვლეტელი CDE. სულთ მიცვალებისა ოქროპირის თქმული — „სათნო თუ ვისმე წარუწყმდეს, განძვინებულ არიან გლოვა ორწილ არიან საჩხვეპელნი" E.

საჩხულეტელი[2] საწერტელი ZAB.

საცა სადას ნაკვეთი ZAB.

სადაც C. განუმარტავია DE.

საცავი (+ 1 ნეშტ. 23, 32 ZAa) საკმილავი, გინა სადარაჯო, გინა შესანახავი, გინა სიმაგრე ZAB.

საცავი არს საკმილავი, გინა სადარაჯო, გინა შესანახავი, გინა სიმაგრე C

ნ გრძნობის-საცავი, მსხუერპლის-საცავი, ფასის-საცავი, წიგნის-საცავი, წინასაცავი, ხილისაცავი.

საცანდავი ერქვანთ(ა) რა(ა)მეა ZAB.

გუთნის ხეა CD. გუთნისა E.

საკემელი (+ 25, 6 დაბად. ZA) აცემელი, გინა ქრთამი, გინა ...გვემელი ZABCab.

[illegible]ე ცერზე შესაცმელი ZA.

ცერზე საცმელი B. ცერზე საცვამი CD. განუმარტავია E.

საცერი ფქვილის გასაცრელი ZA.

ფქვილის გასაცარი BCb. განუმარტავია CaqDE.

საცერკოდი ფაცერკოდი Z.

ნ. მახე.

საცეცხლე (+ ესე B) არს ჰადა მარადის ცეცხლი ეგზების (ენთების B), გინა ცეცხლთა ჰურჰელი ZAB.

საცეცხლე ეწოდების ყოველსავე ცეცხლის აღსანთებელსა, გინა სახლსა ცეცხლის მსახურთა შესაკრებელსა, გინა სამზარეულოთა და მისთანათა ადგილთა ცეცხლთა აღაანთებელთა, გინა ჰურჰელთა ცეცხლის შთასაყრელთა; ხოლო საცეცხლური — სამღდელოთა ცეცხლის ჰურჰელთა სუ(ლ)ნელთა საკმეველთა დასაკმეველად; მუჯამარი — ავრევე საცეცხლეთა დიდებულთა წინაშე სადგმელთა სუ(ლ)ნელთა დასაკმეველად; (+ ბერვარი — საცეცხლურსა უდიდესთა მათთასა Ca); მანკანა — საცეცხლურთა რკინათა და რვალთაგან შემზადებულსა, საზამთროდ წინაშე დიდებულთა წინა სადგმელად, სითბოსათვის ნახშირთა აღსაგზებელად; ქერაკნი — მსგავს მისსა და სხვა რიგსა; ბუხარი არს სახლთა კედელთა შინა აღსანთებელი ცეცხლისა საკვამლე კედელთა შინა აღტანებული; ყვერბი არს ერდოიანთა სახლთა საშუალ ცეცხლისა აღსანთებელი; აკუთა არს, სადა ქვაბთა შემოსდგმენ, ნაგები ქვათა და კეცისაგან საცეცხლე(დ); თორნე არს პურისა საცხობი მსგავსი ორმოსი; ლუმელი (+ არს Cb) კედელთა შინა კამაროსანი საცეცხლე პურთა საცხობლად და საჭმელთა შესაწველად; საქმილი არს მძლავრი საცეცხლე კაცთა დასაწვავად ანუ მისთანათა რათამე; თუნი არს საცეცხლე ჰურჰელთა კეცისა და მარტაცისა გამოსაწვავი; ხოლო ბრძმედი — ოქრომჭედელთა ჰურჰელი ოქროსა და ვეცხლთა დასადნობელი (დასადნობელთა Cb) Cab. განუმარტავია CqDE.

საცეცხლური (16, 16 ლევიტ) სამღდელო საკმეველთ დასაკმეველი ZA.

ესე არს სამღდელო ცეცხლის ჰურ-

[1] ნუსხებში· „საჩხვეპელი" [2] ნუსხებში: „საჩხვლეტელი".

ჰელი საკმეველთა დასაკმეველი, გინა მუჯამარი, გინა მანკანი B. სამღრღელი ცეცხლის ჰურჰელი Cb. განუმარტავია CaqDE.

შდრ. ბერვარი; ნ. საცეცხლე.

საცეხველი (+ 23, 31 იგავ. ZA) მარცვალთ საძეგვი ZAB.

სანაყელი Cb.

საცთენი ცთომის საქნელი ZAB.

საცთომელი კეთილზე მოსაცთენელი ZA.

იგივე B.

საცთური (19, 4 იობ) საცთომელი ZAa.

საცილობელი სასარჩლო ZAB.

საცინელი (17, 6 იობ) სასაცილო ZAa

საციქუელი (საციქველი ZAB CqD. საციქუმლი Cb) სამოციქულო ZAB.

მოსაქმარებელი C. სათხოვნელი საქმართა D. სათხოვარი E.

საცნაური (+ 1, 19 საქმე ZA) ს ა ც ნ ა უ რ ი ეწოდების თვით საცნობელსა (მცნობელსა C), ხოლო მ ც ნ ო ბ ე ლ ი თვით მის მიერ ცნობილსა. (+ ს ა ც ნ ა უ რ ნ ი — ანგელოზნი ZAa) ZABC.

საცნობი D. განუმარტავია E.

საცნობელი ცნობად მოსაღები ZAB

საცო (+ 18, 3 რიცხ. ZA) დასაცველი ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. თავის-საცო.

საცოდავი ცოდვის მომატყვებელი ZAB.

საცუმელი კართ აქათ-იქით კედელთ კუთხენი ZAB.

კართა აქათ და იქით კედლებს კუთხედი Cb.

საცხადო ცხადად საქნელი ZAB.

საცხებელი (+ 1 მეფე 10, 1 ZA) ზეთი სუნ(ნ)ელი, გინა ფერები ZAB.

ფერის გამაკეთებელი (+ გინა შესაცხებელი Cab) C. ფერის გამაკეთილებელი D.

საცხინველი ესე არს მარგალიტთა სამკაულთა სარევად თვალნი დათლილნი და ოქრო(ჲ)ს მძივები ZA.

ესე არს სამკაულთა და მარგალიტთა სარევები, თვალნი დათლილნი, გინა ოქრონი მომძივებულნი B. საცხინველები უწოდიან ნივთთა მათ სამკაულთასა, რომელთა სარევებაჲ სახელ-სდებენ, რომელთამე თვალთა თლილთა (+ და Cq) დაკვრეტილთა, რომელთამე ოქროთა შემზადებულთა მათებრვე (მისებრ D) CD. მათეს თავის თარგმანში E.

საცხოვარი (9, 3 გამოსლ.) ცხვარ(ა)ს არვე ZA.

საძაბუნო ძაბუნად გასაქადი ZAB.

განუმარტავია Cb.

საძაგელი (2, 20 ესაია) ძაგების ღირსი ZAB.

საძაგებელი (ესაია 2, 20) Cb. განუმარტავია CaqDE.

საძაგრავი ცხენის მეორე ჩული ZAB.

ცხენის ჩულზე ნაბადი C. განუმარტავია DE

საძალნი კარის ურდული ZA.

კართ ურდულნი B. კლიტე-ურდული C. კლიტენი, ურდული D.

საძალო ძლიერთაგან საქნელი ZAB.

განუმარტავია Cb.

საძახელი ძახილით სათქმელი ZAB.

საძებნელი ძებნის საჭამსო ZAB.

საძეველი მცირედ დასანაყელი ZAB.

საძელი ჭურის სარცხელი ZAB CD.

საძიებელი საძებნელი ZAB.

საძირკველი ნ. საძირკუელი.

საძირკვი ნ. საძირკჳ.

საძირკუელი[1] (+ 3 მეფ. 7, 9 ZA) კედლის დასაწყისი ZAB.
კედლის დასაბამი CD. განუმარტავია E

საძირკჳ[2] ქვეშმდებარე იგივე ZAB.

საძლები შე[illegible]საძლებ(ელ)ი ZAB.

საძნაური (+ 10, 4 ესაია ZA) საძნელო ZABCDE.

საძნე ბელო, ძნის სახლი ZAB.

საძნელო ძნიად საქმარი ZAB.

საძოვარი (საძოარი B) (+ 7, 25 [illegible] ZA) [illegible] სამჭმო [illegible]B.

საძრაობა [illegible] ღონე ZAB.

სა[illegible]ური ZA.
[illegible] B. ცხენის საკუდური
[illegible] CaqDE

სა[illegible] [illegible]ულვების ღირსი Z[illegible]
[illegible] Cb

სა[illegible] ძლვნად გამზადებული [illegible]B

სა[illegible]ული (+ 44, 9 ესაია ZAa) [illegible] ვეით ZA.
[illegible]მელი BCb.

საწათხე დუგუნი ZAB.
ნ. დუგუხი.

საწამებელი (+ 31, 44 დაბად. B) დასამოწმებელი ZABCD.

საწამლავი სამსალა, გინა სახიბლავი ZAB.
სასიკვდინე (+ წამალი Cb) CD. განუმარტავია E.

საწანგრო ZAa.
ეფთვიმი ქართველი:[3] (+ „პარიკონომოსი და BC) საწანგრო (და) საჯორე (და) სამქედლო (და) ხურონი (და) კალაფატნი (და) მანდრინნი, ვენაჭ(ნ)ი და მენავე(ნ)ი; ესენი იკონომოსის განსაგებელნი იყვნენ (არიან Ab)“ AbBC.

საწაფი ულლის დასამძიმებელი ZAa.

საწდე სალვინე ZABCDE.

[**საწებელი** ნ. წოწოქა].

საწევნელი (+ 3 ეზრა 8, 15 ZAa) შესაწევარი ZABCqDE.
შესაწევნელი Cab.

საწერელი (+ 19, 24 იობ ZAa) მელან-კალამი ZAB.
კალამ-მელანი C. განუმარტავია DE.

საწერი წერად მდებარე ZA.
წერად განმზადებული B.

საწერტელი (+ 2 კორინთ. 12, 7 ZAa) სახხვლეტელი ZAB.
სახხვლეტელი გვსლიანი Cab.

საწესო წესის წილი ZAB.

[**საწეწელა** ნ. კაკბის-საწეწელა].

საწვივე ნ. საწჳვე.

საწვიმარი ნ. საწჳმარი.

საწვრთელი ნ. საწურთელი.

საწიგნე წიგნთ ადგილი ZA.
წიგნის დასადები B.

---

[1] [illegible]ში „საძირკველი“. [2] ნუსხებშია „საძირკვი“. [3] შდრ. ცხოვრება იოანესი და [illegible], ივ. ჯავახიშვილის გამოც., გვ. 98, 3.

საწილი ერქვანთ მეორე უღლეუ-ლი ქარნი ZA.

ერქვნის მეორედი უღლეული ქარნი B. გუთნის მეორე უღლის ქარნი (ჯარები E) CDE.

შდრ. საწკეპი.

საწინათ წინ დასაგდები ZAB.

საწინასწარმეტყუელო (საწინასწარმეტყუმლო ZAaCab, საწინასწარმეტყველო AbBCqDE) ZABCDE.

საწინაშო უალრესთ წინ მისაღები ZAB

საწინწკარა (მ)ფრინველის ლავიწი ZABCDE.

საწირავი წირვისათვის ZAB.

საწკეპი [illegible] მესამე უღლის ქარნი ZA

[illegible] მესამე უღლეური ქართა [illegible] უღლის ქარნი [illegible] CDE

შდრ. საწ[illegible]

საწმართული [illegible] ZABCD [1].

[illegible]

[illegible] მელი.

საწმიხი [illegible] მატყლი ZAB

[illegible] CD. მატყლი: [illegible] E.

საწნეხელი [illegible] ყურძნის [illegible] ZAB

[illegible] ადგილი Cb.

განუმარტავია CaqDE.

საწოლი (+ 16, 26 ივდით [2] ZAa) სახლი საძილო, გინა ცხედარი ZABC

ნ. მესაწოლე, სახლი.

საწოლის მწიგნობარი საწოლთა წიგნის მკითხავი ZA.

საწოლში წიგნის მკითხავი BCb.

განუმარტავია Caq.

საწონი (+ 8, 5 ამოს ZAa) ლიტრა, თუხტი და მისთანა(ნი) ZABCb.

განუმარტავია Caq.

საწუთო წუთის ხნისა ZAB.

წუთის ხნისა, გინა ესე სოფელი Cb.

საწუთრო (+ 5, 277 დიონს ZAa; 2 კორინ. 4, 17 Z) ეს სოფელი ZAB.

მსოფლიო Cb.

საწულო მამაკაცის ასონი ZAa.

საწუნარი [3] (+ 49, 15 იერემ. ZAa) წუნის დასადებ(ელ)ი ZAB.

საწუნელი Cb.

საწურავი Cb.

საწურთელი [4] წვრთათ სიტყვა ZAB.

საწური Cb.

საწუხარი წუხილის საქნელი ZAB.

საწვევი [5] პაიჭი და მისთანა ჯაჭვისა ZA.

პაიჭი და მისთანა აბჯარი B. ნიფხავი CD.

საწვიმარი [6] ღრუბელი წვიმის მომყვანი, გინა სამოსელი წვიმის ჟამისათვის ZA.

ესე არს ღრუბელი წვიმის მომყვანი, გინა სამოსელი წვიმის ჟამისა B.

[illegible] ZA ნუსხებში ახლავს შენიშვნა: „(+ 3, 21 დანიელ A) ერთში [illegible] მეორეში პერიკმები, ერთსა ჰქვიან ორივ". [2] შდრ. A — 51: [illegible] „საწუნეელ". [4] ნუსხებშია: „საწვრთელი". [5] ნუსხებშია: „საწვე[illegible]" [6] [illegible]ბშია: „საწვიმარი".

წვიმის დასაფარავი Cb. განუმარტავია CaqDE.

საწყავი[1] (5, 10 ესაია) საწყაული. საწყავი და საწყაული ეწოდების პურჭელთა რაიცა აიწყვის: ნოტიო კოკითა, გინა მარცვალი კოდითა და მოდითა და რაიცა; ხოლო რიცხვი კოკისა და კოდისა თემითი-თემად სხვადასხვა არს: რომელსამე ადგილსა ათორმეტი ახალი ლიტრა დამტევნელი, რომელსამე ათი და სხვაგან რვა და რაიცა, ხოლო სწორე ათ-ლიტრიანი არს. (+ და Aa) ყო(ვ)ელი საწყაულთა სახელი დიდმცირობით ესე არს: ქრესტი, მარი, ინ, ხოისი, სათუელი, კოტვილი, სატი, მოდი, ვადი, არტავი, ლომორი, კორის, გრივი, კოდი, კოკა, ჩაფი და მისთანანი ZAa. საწყაული AbB.

ნ. პურჭელი.

საწყალი საბრალო ZAB.

განუმარტავია CbE.

საწყალობელი[2] (9, 19 იერემ.) შესაბრალისავით ZA.

საბრალისავით B. შესაბრალისი Cb განუმარტავია Caq

საწყაული (+ 5, 10 ესაია Ab) ესე არს ქსესტი, მარი, ინ, ხოისი, ათუელი, კოტვილი, სატი, [illegible]და, ვადი, არტავი, ლომორი, კორის, გრივი, კოდი, კოკა, ჩაფი და მისთანანი [illegible] ა რაიცა B) AbB. ერთი ქსესტი არს ორი ლიტრა და ნახევარი. ძველის ლიტრითა, რომელ ერთი ქსესტი ოცდა(ა)თი უნკია იქნების; ერთი მარი არს ათი ქსესტი, რომელ არს ხოისი; ინ შეიტევს ორსა ხოისსა, რომელ(ი) ოცი ქსესტი იქნების; სათველი არს 80 ქსესტი; ორი ასსირონი ერთი კოტვილი არს; სატი არს ერთი მოდი და ნახევარი; ერთი ვადი შეიტევს სამეოცდა ათვრამეტს საწყავს(ა); არტავი არს ორმოცდა ათორმეტი ქსესტი; ლომორი არს მეათედი არტავისა, რომელ არს შვიდი ქსესტი და მეხუთედი ქსესტისა; ათი მოდი ერთი კორის არს; ერთი გრივი ოცდაორი ქსესტია; ათხუთმეტი ლიტრა ერთი მეტროა; ერთი დოქი არს 40 თუხტის შეასატევი; პარიკი არს ნახევარ კოკა; დორა არს სამი დოქი; ასოცი თუხტი იქნება, რომელ არს პარიკი; დორაკი არს დორას ნახევარი; კასრი არს, რომელსა შინა რვა დოქი შეიტევის, რომელი სამასოცი თუხტი იქნება; ორი კასრი ერთი გორა არს, რომელ არს ექვსას ორმოცი თუხტი C. ერთი ქსესტი არს ორ ლიტრანახევარი ძველის ლიტრითა, რომელ ერთი ქსესტი ოცდათი უნკია იქნების; ერთი მარი არს ათი ქსესტი, რომელ არს ხოისი; ინ შეიტევს ორსა ხოისსა, რომელი ოცი ქსესტი იქნება; სათველი არს 8 ქსესტი; დოქი არს 8 თუხტი

[1] შდრ.: „საწყაული" [2] წყაროშია: „საწყალობლობისა".

შთასხტევი; ჭ ა რ ი კ ი არს ნახევარკოკი; დ ო რ ა არს სამი დოქი; ასოცი თ უ ხ ტ ი იქნება, რომელ არს ჭარიკი; დ ო რ ა კ ი არს დორას ნახევარი; კ ა ს რ ი არს, რომელში რვა დოქი შთაიტეოდის, ასოცი თუხტი იქნება. ორი კასრი ერთი გ ო რ ა არს; ს ა ტ ა არს ერთი მოდი და ნახევარი; ერთი ვ ა დ ო შთაიტევს ოჩ საწყავსა D. განუმარტავია E.

საწყევარი (+ 25, 18 იერემ. ZAa) წყევის ღირსი ZAB.

საწყეო (46, 14 ეზეკ.) საწყავი ZAa.

[საწყვეტი ნ. სალრტილი].

საწყვეტი ნ. საწყუეტი.

საწყინარი Cb.

საწყლისპირო Cb. ნ. საპალურო.

საწყობი ლაწყობის საქმე ZAB.

განუმარტავია Cb.

საწყრომი წყრომის სახე ZA.

წყრომის სიტყვა B.

საწყუდევი. Cb

[საწყუეტილა ნ თავსაწყუეტელა].

საწყუეტი [1] უნაგ(ი)რის თასმა, რისაც ჩასაკრავი, გინა ძაფი გარდა- [illegible] გინა მდინარის შტო გარ- [illegible] გდები ZAB.

უნაგრის თასმა ჩასაკრავი C. სალრტილი D. განუმარტავია E.

საჭაბუკო ჭაბუკთ საქმე ZAB.

საჭამადი (47, 12 ეზეკ.) საჭმელები ZAa.

საჭამაო ჭამის საქმე ZAB.

საჭანგე ბაზთ მომყვანის მიზდი ZAB.

საჭაპნავი Cb.

საჭარბე სასწორის აბრა ZAa.

ნ. აბრა.

საჭდობი Cb.

საჭე (27, 40 საქმე ZA) მენავის ხალა ZAB.

მენავის გ(რ)ძელი ხე (ხალა Cb) ქელსაჭერი CD. განუმარტავია E.

საჭედარი ცხენის ლუმბა ZAB.

ცხენის ნალი C. ნალი D. განუმარტავია E.

ნ. ნალი.

საჭერი გასაკვეთი ZA.

გასაკვეთელი B.

საჭეშმო (+ 22 კავშ.[2] ZAB) საჭეშმარიტო ZABCD.

საჭიდარი Cb.

საჭირო საჭიროსა ორგვარად იტყვიან, რამეთუ: საჭიროდ უწოდენ საჭმარსა, ესე იგი არს შესაწევნელად (+ რაჲსა მიმართ B), ვითარ-იგი შესხმა-ჩაცმა, რამეთუ შეეწევის არა განხრწნისათვის სხეულთა(სა); (+ და ესრეთ გვბად უმრავლეს ჟამიერად, საჭიროდ ითქმის თანა დართვით B); მეორედ საჭიროდ ითქმის (ითქმის უკვე საჭიროდ B) წინა-უქმო განწვალებულიცა საგებელისაჲ, რომლისა თვინიერ ყოფაჲ შეუძ-

[1] ნუსხებშია: „საწყვეტი". [2] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 61, 30).

ლებელ არს; ვითარ საჭირო არს მქონებელთა სამშვინველისათა აღმოფშვინვაჲ უეჭველად, რათა ცოცხალ იყოს (იყვნენ B); (+ ნანდვილ ZA) საჭირო ვიდრემე უკვე არს მარადის იგივეობისა მქონებელი და საჭიროობით მყოფი; ხოლო საგები, რომლისა (რომელსა B) ძალითად ჰქონდის მყოფობაჲ ორთა წინააღმდგომთა, ვითარ-იგი აღმოკითხვისა და არააღმოკითხვისაჲ, არა რომლისა უკვე ყოფათა (ყოფითა B), არამედ ძალსა შინა, ხოლო მყოფად სახილველობითა; ხოლო გამყოფებული არს მოქმედებად მოყვანებული მდგომი საგები, რამეთუ ყოველი(ვე), რაჲცა არს ს... ო, ანუ საგებ, ანუ გამყო... ულ, იგი ნანდვილიცა არს[1] Z ...

¹ ... სათანადო არს ცნობად, ვი... ...ილასოფოსნი საჭიროსა ... იტყვიან: რამეთუ საჭი... ...ს ანუ საქმისა, ანუ წი... ...ულებულსა საგებისაჲ; ... ვიდრემე იტყვიან შესაწევ... ...წევნელსა CqD) რაჲსა... ...ი, ვითარ-იგი შესხმასა, ...ეთუ შეეწევის უდარესი... ...ისწრაფნისათვის ახეულ... ...ით გებად უმრავლეს ჟამი... ...ისა უკვე საჭიროდ, ვითარ ... უკმო განწვალებულიცა ...ისაჲ (საგებისაჲ D), რომლი... ...ინიერ ყოფაჲ შეუძლებელ არს, ... საჭირო არს მქონებელთა სამშვინ(ვ)ელისათა აღმოფშვინვაჲ უეჭველად, რათა ცოცხალ იყვნენ, ვინაცა საჭიროდ ითქმის წიგნი ესე CD[2].

საჭიქე ჭიქის სამზადისი, გინა ჭიქის ადგილი, გინა ჭიქით სმაზე დასდებელის თქმა ZA.

ჭიქის სამზადისი, გინა ჭიქის ადგილი, გინა ჭიქით სმისათვის დასდებელი B.

საჭმელი (+ 2, 16 რუთ ZA) საზრდო ZAB.

საჭმუნავი ჭმუნვის მომმ ტებელი ZA.

ჭმუნვის მომატყვებელი B.

საჭრეთელი ძელის ამოსაკვრეტი რკინა ZA.

ხის ამოსაკვრეტელი BC. განუმარტავია DE.

საჭურეტელი Cb.

საჭურველი (+ 18, 16 მსაჯ. ZA) აბჯარი, ალსაკაზმავი ZAB.

შესაკაზმავი იარაღი CD. განუმარტავია E.

საჭურისი ყვერული (19, 12 მათე). ხოლო საჭურისად სახელ-იდების სხვადცა შინამოსამსახურე მეფისა, რომელსა აქვნდეს საჭურისთა თანა ადგილი ყოფისა (39, 1 დაბად.) ZA.

ესე არს კაცი ყვერული; ხოლო საჭურისად სახელ-იდების სხვაჲ მეფისა შინამოსამსახურე, რომელთა აქვნდეს საჭურისთა თანა ადგილი ყოფისა B. კაცი ყვერული. საჭურისი მხოლოდ არა ყვერულთა ეწოდების, არამედ მეფისა შინამოსამსახურეთა, რომელთა ჰქონდეს ადგილი საჭურის-

---

¹ ნაწილობრივ გამოკრებილია ამონიოსის წიგნიდან: „მოსაჴსენებელი ხუთთა ჴმათადმი“ (A — 250, 67 r — v). ² აღებულია ამონიოსის წიგნიდან: „მოსაჴსენებელი ხუთთა ჴმათადმი“ (A — 250, 67 r — v).

თა თანა მნეობათა დადგინებად Cab. კაცი ყვერული CqD. განუმარტავია E.

ნ. ბიტორიტი.

საჭურჭლე მას სახლსა ეწოდების, სადა საომარი ჭური და აბჯარი შეინახვიან და საჭურჭლედ უთქვამთ კიდობანიცა ZA.

მას სახლსა ეწოდებიან, სადა ჭურნი და აბჯარნი შეინახებიან; საჭურჭლედ უთქვამსთ კიდობანიცა B. საჭურჭლე არს (+ სახლი Cb), სადა შეინახვიან ჭურჭელნი, გინა სახლნი, [illegible] ობანი, გინა შთასადებელი [illegible] განუმარტავია DE.

სახაზავი ხაზის იარალი ZAB.

სახამებელი ZABCb.

სახანო ხანის ადგილი, ორს კე[illegible], კაცმა(ნ) გაია[illegible] Z [illegible]

[illegible] ლი, ორს კედელს სა[illegible]ეალ BCb. დანიელ მესვე[illegible] სახანოთა მღევართა[illegible]ეს". ნავია თუ რაცა[illegible]

[illegible]

[illegible] ლი, სახარება [illegible] მართლე და ძლიმივე სწორე და ერთ Z [illegible]

[illegible] ხარებელი AbBCD განუმარტავია [illegible]

სახარო ([illegible]ხარ Z) (27 კავშ.[1]) სა[illegible]ანი ZAa.

სახარულევანი სასიხარულო ZAB.

სახახო სხვათა ენაა, ქართულად ბ ლ ი ს ტ ი ჰქვიან ZAa.

სახე ნათესავთან ნახე ZA.

ნათესავთან ნახე, სხვა B. ნათესავისაგან განყოფილი. სახისათვის კათილორის[2] 2 თავში და იოვანე დამასკელის 47 თავში იძიე[3] C. სახეთათვის (სახისათვის D) იოვანე დამასკელის 47 თავში იძიე[3] DE.

სახე (+ 4, 31 ლევიტ. ZA) შესახედავი ZABC.

ნ. ბადისახე, გამოსახვა, ესახა, მსახობელი, ნასახური, პირისახე, სახნიერი (ლამაზ'თან), სახონი სახე, უსახეენი სახენი, უსახი, უსახური, შესახვა, ხუთნი ჭმანი.

სახედველი თვალი ZAB.

სახელდებ (სახელდობ C) სახელწარმოთქმით ZAB.

სახელის წარმოთქმით C.

სახელდობრ იგივე ZAB.

სახელი (+ 10, 2 მათე ZA) საწოდებელი ZACb.

საწოდებელი, ერთი ლექსი B. განუმარტავია CaqDE.

ნ. გარდასახელა, თანამოსახელე, ისახელნართაულა, მეორე სახელი (ლაყაფ'თან), მრავალსახელი, სახელდებ, სახელდობრ, სახელმოდგამი, სახელნართაული, სახელოვანი.

სახელმოდგამი ს ა ხ ე ლ მ ო დ გ ა მ უკვე არიან სახელითა ვიდრემე ზიარნი, ხოლო საზღვრ-

[1] [illegible] იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 72, 16). [2] იგულისხ[illegible] [illegible] "წყაროდ ცოდნისადმ" I ნაწილი, ე. წ. კათილორიი ანუ დია[illegible] " იგულისხმება ამავე ავტორის ამავე შრომის მეორე ნაწილი, ე. წ. იგარდ[illegible]

თა, ანუ წარწერითა განყოფილნი, ვითარ-იგი სახელი ძაღლისაჲ სახელ-ოდგამ, არს, რამეთუ ცხად-ჰყოფს ჭმელისა(სა)ცა და ზღვისა(ს) (ზღვისასა E) ძაღლსა, გარნა სხვა საზღვარი აქვს ჭმელისასა და სხვა — ზღვისასა, ვინა(ჲ)თგან სხვადასხვა არს ბუნება მათი; ხოლო წარსწერენ სახელმოდგამთა ესრეთ: სახელმოდგამ არიან, რომელთა სახელი ზოგადი იყო(ს) (+ თ ა ნ ა მ ო ს ა ხ ე ლ ე ვიდრემე არიან, რაოდენნი სახელითა და საზღვრითა წარწერითა სახელისათა ზიარ არიან. ვითარ-იგი ცხო(ვ)ელი [illegible]ხადჰყოფს კაცსაცა და ცხენსა, [illegible]მეთუ თ(ვ)ითოეული მათი სა[illegible] და საზღვარსა(ცა) ცხო[illegible]ასა მიითვალავს; ხოლო [illegible] განყოფილთა ანუ თუ [illegible]ვემდებარე აქვს და ითქმი[illegible] სახელად. ვითარ-იგი ალ[illegible]შთასავალი, რამეთუ [illegible] ერთი ქვემდებარე, რო[illegible] ანუ არა აქვს ერ[illegible] და ითქმიან [illegible] არსებაჲ და შემ[illegible] სახელიცა სხვა [illegible]წერაცა სხვა, არცა [illegible]ი ქვემდებარე: ხოლო [illegible]რამე საშუალ სახელმოდ[illegible] და თანამოსახელეთა ზი[illegible] და განყოფილნი სახელი[illegible] და საზღვრითა, რომელნი [illegible]ე ლ ნ ა რ თ ა უ ლ ა დ იწოდებიან, ვითარ-იგი ღრამმატიკოსობისაგან ღრამმატიკოსი, რამეთუ ზიარ არიან სახელითა, ხოლო განიწვალებიან დასასრულითა სახელებისათა, რომელ არს მარცვალი უკანასკნელი, და კვალად საზღვ(ა)რითა ზიარ არიანცა და განიყოფ(ებ)იან, რამეთუ ღრამმატიკოსობაჲ უკვე მეცნიერებისა არს, ხოლო ღრამმატიკოსი არსება, რომელსა შინა არს მეცნიერებაჲ[1] CDE) ZABCDE.

სახელნართაული სხვა სახელი მომატებული, რომელსა მსოფლიონი უ კ ა ნ ს ა ყ ი ვ რ ა დ უწოდენ მეორე სახელსა ZA.

სხვა სახელ მომატებული B.

ნ. ისახელნართაულა, სახელმოდგამი.

სახელოვანი (1 ნეშტ. 17, 8) სახელდიდი ZAa.

სახეწი ძაფთ ჩასასწორებელი ZAB

სახვედრი ნ. სახუედრი 2.

სახვეპელი ნ. სახუეპელი.

სახვეწარი ნ. სახუეწარი.

სახვეწი ნ. სახუეწი.

სახვეწნარი ნ. სახუეწნარი.

სახვრეტელი ნ. სახურეტელი.

[**სახიზღავი** ნ. საწამლავი].

სახიდ (+ 2, 3 ესაია ZABCb) სახლად ZABCDE.

სახიერი (19, 17 მათე) ჭეშმარიტი სახიერება იგი არს, რომელი სამართლისა და სიბრძნისა და ძლი-

[1] [illegible]ამარტება გამოღ[illegible]ულია იოანე დამასკელის კათილორიის 14, 15, 17 და 18 თა[illegible]ვ (S — 1463, 45 v — 46 r).

ერებისა თანა შეწყობილ იყოს. რამეთუ უსამართლოა და არა-ბრძენი და უძლური არა არს სა-ხიერ ZA.

ქეთილისმყოფელი (19, 16 მათე). ჭეშმარიტი სახიერება იგი არს, რომელი სიმართლისა და სიბრძნისა და ძლიერებისა თანა შეწყობილ იყოს, რამეთუ უსამართლო და არა-ბრძენი და უძლური არა არს სახიერ. ნათელ საცნაურ სახიერებასა ეწოდების (დიონოსი 4, 23 [1]) და სახიერება დიდთა ღ~თისმეტყველთაგან ესრეთ იქების, ეითარცა კეთილი, ვითარცა სიკეთე, ვითარცა სიყვარული, ვითარცა საყვარელი და რაოდენნი-რამე სხვანი არიან კეთილად შვენიერნი, კეთილმყოფელიაა და სახარულევანისა შვენიე[რე]ბისა ღ~თის სახელნი B. კეთილის მყოფელი CD. კეთილმყოფელი E

შდრ. სახნიერი.

სახილავი (+ 23, 18 იერემ. ZAa) [illegible]ანახავი ZAB.

სახილველი ესე არს საოკეაავით [illegible]ზადებული, გინა სანახა-[illegible]ა სიზმარი და ჩვენება, გინა მისანთა (მის თანა ZAa) აღმონობელი, ვინა მაღლით გამო-[illegible]ზირი ZAB.

[illegible]ავით შემზადებული C.

სახიმარი ცხენის კუდი უძუოდ ZAB

სახინძავი (სახინძაკე E) სამალავი ადგილი ZABC.

სამალავი D. სახიზარი, სამალავია E

სახიობა (სახიობი E) (3, 7 დანიელ [2]) ესე არს მუსიკა მწყობრი ძალთა და საკრავთანი და ჭმოანება ტკბილი, გალობა თუ სიმღერა ZA.

(31, 27 დაბად.) მუსიკა. ესე არს მწყობრი ძალთა და საკრავთანი და ჭმოანება ტკბილი გალობათა თუ სოფლიერთა სიმღერათა B. ჭმა-ტკბილობა CD. სახიობი ჭმა-ტკბილსა ჰქვიან სამღერელსა E

ნ. მუსიკა.

სახის მწერალი სახით (სახის CD) მეტყველებით თქმულს(ა) სიტყვას(ა) ჰ(რ)ქვიან ZABCD.

სახის შემოღება იგავის მოყვანა ZAa.

სახიჩარი გაუწყობლობა რამე [illegible] წყენი ZA.

გაუწყობლობა რამე B.

სახლაკი მცირე რამ სახლი ZAB.

მცირე სახლი CDE

ნ. სახლი.

სახლები მრავალ სახლნი, გინა სახლებული, გინა ეხლოს რამე ZAB.

სახლი (12, 3 იოანე) სახლი ზოგადი სახელი არს ყო(ვ)ელთა სახლთა, არამედ ყო(ვ)ელთა სხვადასხვა რიგთა სხვადასხვა სახელი სძეს ZA.

სახლი ზოგადი სახელი არს ყოველთა, არამედ ყოველთა სხვ-დასხვ. რიგთა სხვადასხვა სახელი სძ.ს. სახლი არს საფუძველი, მაყენებელი წვიმათა და სიცხეთაა ქვათაგან და ძელთა B: სახლი ზოგადი სახელი არს ყოველთა სახლთა, ხოლო ესრეთ განიყოფებიან სახლნი, რამეთუ: ს ა ხ ლ ა-კ ი ეწოდების მცირესა რასმე სახლთაგანსა; ხოლო ს ა წ ო ლ ი—სახლს

[1] შდრ A — 163, გვ. 255, 16. [2] წყაროშია „მუსიკთაჲსა“ (?).

განსასვენებელსა საძილად, გინა ცხედარსა; კასრი არს მომცრო სახლი სამეფო თავის-წინ საჯდომელი, ხოლო კასრაკ'ი — უმცირეს მისსა; დარბაზი არს სახლი დიდი სამეფო სამყოფი; პალატი არს სახლი დიდი და ვრცელი სანადიმოდ და შესაკრებელად; ტაძარი ეწოდების სახლთა ღ˜თისათა სალოცველთა, კვ˜ლად სახლებთა მეფეთათა; სეფე ითქმის დიდებულად (დიდებულისად Cb); კეიტონი [illegible]-ს სახლი (+ სადა დედანი შეილთა შობენ, გინა სახლი სალხინო; სიკრიტონი არს სახლი Cbq) თვისაგან [illegible]დომი არა ერთა მრავალთა; (+ საგამზრახიო არს სახლი სალაპარაკო Cb); გომური არს [illegible] გლეხური ერდოიანი; (+ ჯი[illegible] არს სახლი მოდიდო და კარ[illegible]ლი Cab); დელაქარი არს [illegible] დიდი უგვანად აღშენებული; [illegible] (+ არს Cbq) სახლი [illegible] მცირე; დერეფანი [illegible] სამგნით ფარლია, საზა[illegible] საჯდომი; დეფანი არს [illegible] ერეფნისა, რომელსა სპარ[illegible] (თალარს Cb) უქ[illegible] ქორი არს სახლი სახლთა [illegible] მაღალი (მაღლა Cbq); [illegible] სვეტთა ანუ მაღალ[illegible] წაკიდებული მსგავსად [illegible] ივანი არს მცირე [illegible] და კედლით (კეთილ Cbq) [illegible] სენაკი არს (+ სახლი Chq) [illegible] (მონოზონთა Cb, მონო[illegible] Cq) მცირე; კელეპი არს სე[illegible] [illegible] მცირესი და უცუდესი; სარ[illegible] [illegible]ლი ეწოდების ზედა კერძოთა [illegible], გინა თავის შესაფარე[illegible]; ტალავარი არს (+ მცი[illegible] Caq) საჩრდილობელი რამე ნა[illegible] ქოხი არს თივითა, გინა [illegible]ელტითა აღშენებული მცირე რამე ჩაბურვილი (ჩადგმული Cb); ფაცხა არს წნელითა და ჩალით(ა) აღშენებული (აგებული Caq) სახლი (+ ლაპყორი — სახლი ლერწმითა გინა წქეპლითა დაწნული Cb); ფანჩატური არს ფოთლითა და ჩალით აღშენებული მსგავსი დერეფნისა; ნალია არს სახლი სალომე; ბელო არს სახლი საძნე; არდგმული არს სახლი კალოს პირს ნაგები, რომელსა სომეხნი კარაპან (კალაპანს Cab) უწოდენ; ქარვასლა ეწოდების სახლთა სამგზავროდ ნარმათა და ლართა მიერ შეკერილთა (შეკრულთა Cb), გინა ქოხთა მაღლად აგებულთა; ფალანგი არს სახლი ნაბდისა სამგზავრო, რომელსა თურქნი (თურქმანნი Cbq) იქონებენ; ხარგა არს კარავი თხის ბალნისა; (+ საგანგიო არს სახაბაზო, სამზარეულო და მისთანანი Cb); საჯინიბო არს სახლი ცხენთა და ჯორთა; ბოსელი არს სახლი ზროხათა და კამბეშთა; ფარეხი არს სახლი ცხოვართა და თხათა; იშელი არს სახლი ღორთა; სტოვა არს ქვით კამრებითა შეკრული და გარ(ე)შემო ფარლია; პარეხი არს მცირედი რამე კლდეთაგან გამონახვეთში დასავანებ(ე)ლად; ქვაბი არს გამონაკვეთი კლდეთა მიერ სახლი; (+ სანეშტე არს სახლი განსაყალთა Cb) C. განუზარტაეია DE.

ნ. განსახლვა, განსახლულობა, გარდასახლება 1, 2; დიასახლისი, ესახლა, მამასახლისი, მესახლეობა, მოსახლე, მსახლობელი, ნასახლარი, სასახლე, სახიდ, სახლაკი, სახლიერობა, სახლის ნაშვ, სახლი სულმწარისა, სახლისწული, ტომი; შდრ. მსახური.

[სახლი გამამწარებელთა ნ. ბალვივაში, სახლი სულმწარისა].

სახლიერობა (3, 6 იერემ.) სახლის თესლობა ZAa.

სახლის ნაშვი (სახლის ნაშვ Z, სახლის ნაშვთა Cab) (17, 27 დაბად). სახლში ნაშობი ვისიცა; (2, 7 ეკლესიასტე[1]) მკევლის ბუში; ორივ ერთი მგონია ZAB.

(დაბად. 17, 27) სახლში ნაშობნი (ეკლესიასტე 2, 71) სახლის ნაშვი მკევლის ბუში მგონია Cb. დაბად. !7, 26 Ca.

[illegible] სულმწ[illegible] სახლი განმა-მ(ა)წარებელთა ZABC.

[illegible]

[illegible] შჯული ნ. სასახლის-[illegible]]

ს[illegible]ისწული 17, 12 დაბად. ZA.

სახლტომი ხლტომის ადგილი ZAB

სახნიერი კეთილ-სანახავი ZAB.

[illegible] D შ[illegible]რი E.

[illegible] რი.

[illegible], ძაღლი ZA..

[illegible]

სახოიშნო მოსაქმარებელი შვე-[illegible]

[illegible] B

[სახო ელი [illegible] მ[illegible]. სახუე-პელი]

[**სახორმე** ნ. თაფული].

სახრვა [illegible] ს შელოცვა ZAB.

[illegible] ლოცვა, გინა ითიჯო-[illegible]

[illegible], ტილისმა.

[illegible] 1

სახხნილო ნ. საჭხნილო.

სახხოვარი ნ. საჭხოვარი.

[სახტარი] Ca.

სახუედრი [2] მისახვედრი ZAB.

სახუედრი [3] მისი საწილო მისაცე-მელი ZAB.

სახუჸდრი ნ. სახუედრი 1.

სახუეპელი[4] სახოპელი, ბადეა ერთი ZA.

ბადეა ერთი B. სახოპელი, ბადეა CD. განუმარტავია E.

სახუეწარი [5] საყედრებელი ZA.

შესავედრებელი B.

სახუეწი [6] იგივე ნაკლებად ZA.

იგივე B.

სახუეწნარი [7] იგივე ZAB.

სახუმარი განსაცხრომელი ZA.

სამასხარაო B. განუმარტავია Cb.

სახურავი რაიცა ზეიდამ დაიხურვის ცხო(ვ)ელსა, სახლსა, ჭურ-ჭელსა; ს ა ხ უ რ ა ვ ი ეწოდე-ბის ქუდსა (ქუდთა A) კაცისათა, ხოლო ს ა ხ უ რ ა ვ ი ქალთა თავსაბურველთა ZA.

ესე არს, რაიცა ზეიდამ დაიხურვის ცხოველსა, სახლსა, ჭურჭელთა და მისთანათა B. განუმარტავია Cb.

ნ. ჩული.

სახურეტელი [8] ყავა, თერმონი, ჩოკოლატა და მისთანანი ZA.

ყავა, თერმონი, შეზავებულნი რაცა თბილი B. ყავა, თერმონი და შეზა-ვებულები C.

საჰადელი Cb.

საჰამლე Cb.

საქამროობელი (საქმარობელი Ca)

[illegible] „[illegible] ნაშობნი“. [2] ნუსხებში. „სახუჸდრი“. [3] ნუსხებშია: „სახ-[illegible] [4] ნ[illegible] „სახვეპელი“. [5] ნუსხებშია: „სახვეწარი“. [6] ნუსხებში. „სახ-[illegible] [7] ნ[illegible] „[illegible]ახვეწნარი“. [8] ნუსხებშია: „სახერეტელი“.

ქაცთ ფერჴთ-საცმ(ე)ლები ZA.

ფერჴის სამოსი BC. ფერჴს საცმელნი D. წინდა-პ[ა]იჭი E.

საქამხო რაჲცა ჴამდეს ZAB.

საქედარი (+ 21, 7 ესაია ZAa; 3 მეფ. 22, 4) ცხენი ნიადაგ საჯდომელი, (+ ვირი, აქლემი თუ რაც ZAa) ZA.

(ოთხფ.) (+ 3 მეფ. 22, 4 B) ცხენი მარადის საჯდომი BCD. (ოთხფ.) საჯედნელი ცხენი E.

ნ. ცხენი.

საქელი მკლავის სამოსი ZABC.

განუმარტავია DE.

საქელო მისი გასაგებელი ZAB.

საქვინი ნ. საქვნი.

საკივი (27, 2 იერემ.) ქედის ბორკილი ZAB.

რკინა ქედზე(დ) სადები ბყრობილთა CD. განუმარტავია E.

საქლე ფერჴთ ქვეშ (გა)საშალი (+ ნაქსოვი ZA) ZACD.

[illegible]ჴთ ქვეშ საფენი B. განუმარტა-[illegible]

[illegible]მარი ჩასაცმელი, შესასხმე[illegible] და რაჲცა შესაწევნელი ZAB.

[illegible]აქმ(ა)რად ეიდრემე იტყვიან შე[illegible]ელსა რასამე მიმართ, ვითარ[illegible]ში ხმალი, ჩაცმასა CD.

[illegible] ასაქმრებს.

[illegible]ქმარობელი ნ. საქამრობელი.

[illegible]ქმიანო ქმის გასასვლელი ZAB

[illegible]ქმილავი (129, 6 ფსალმ.) სამი [illegible]ი ღამისა ერთი საქმილავი არს [illegible]ქმ[illegible]ავია B) მქმილავთა წე[illegible]ოთა ZAB.

მოლაშქრენი განჰყოფენ ოთხ საცვლად (საცავად E) ღამესა და ამას იქმენ ცვალებით: ურთიერთ(ა)ს მოავლენენ და (და)ჰქმილევენ საქმილავსა მას ღამის პაოთხალსა, (+ არამედ სამი ჟამი ერთი საქმილავი არს CD) CDE.

საქმილი (3, 6 დანიელ) ესე არს ცეცხლთა საგზებელი კაცთა დასაწვავად, გინა აბანოს (აბანოთა B) საგზებელი და მისთანა; (+ თ უ ნ ი არს კეცის ჰურჰელთა გამოსაწვავი; თ ა კ ა რ ა არს ჭიქათა დასადნობელი და შესაქნელი; ლ უ მ ე ლ ი არს პურის საცხობი, რომელსა ფ უ რ ნ ე დ უწოდენ; თ ო რ ნ ე არს ღრმად პურის ჩასაკრავი; ა კ უ თ ა არს ქვაბთა ქვეშ შესაკეთებელი; ბ რ ძ მ ე დ ი არს ილექროთა დასადნობელი ადგილი ZAa) ZAB.

საქმილი არს ცეცხლით აღსატყინებ(ე)ლად შემზადებული კაცთა დასაწველად (დასაწვავად CqD; + გინა აბანოს სათბობი ადგილი და მისთანანი Cb) CD განუმარტავია E.

ნ. საცეცხლე.

საქნეელი (+ 9, 62 ლუკა ZAa) ერქვანი, ჯილღა, ოქოქა და მისთანა ZA.

საქნისი (+ 2, 4 ესაია ZABCb) საქნეელის სათხროლი ZABCab

განუმარტავია CqDE.

[საქოცი ნ. პირსაქოცი, ცხვრსაქოცი, ჭელსაქოცი].

საქსარი[1] ცხო(ვ)ელთ ნაწევარი, გინა ტყვეთ გამოსაქსნელი ZA.

ნაწევარი BCD განუმარტავია E.

საქსარი (+ 21, 30 გამოსლ. ZA) გამოსაქსნელი ZABCD.

[1] ნუსხებში: „სახსარი".

[საქსენებელი ნ. იადგარი].

საქნნე ნ. სახნე.

საქნილო[1] ხნილში საჭმელი ZAB.

საქსოვარი[2] არდასავიწყარი ZAB.

საქუნდარი ნადირთ მოსავალი ადგილი ZAB.

ადგილი ნადირთ მოსავალი CD. განუმარტავია E.

საქუნი[3] (საქვინი ZACD) (+ 2, 6 ისო ZAB) სხვენი ZABCD.

საქშველი (საქშველნი Cb) (5, 6 ქება) კართ დასამაგრებელი (დასამაგრებლები B) ZAB.

კლიტენი Cb.

[საჯ ნ. განაჯა, განშჯა, დასჯა, დაშჯა, ეაჯოდეს, ეუშჯულოვა, ვშა-ჯულობ, ვშჯი, ვშჯიდი, მოსაჯული, მაჯული, მსჯავრი, რჩული, რჯული, სარჯელი, სარჯულო, სასჯელი, საშჯელი, საშჯულო, სჯა, სჯი, სჯული, ეჯან[ ]მსჯელობითესად, ურჩული, შეშჯა, შჯა, შჯადი, შჯიდა, შჯულველნი, შჯული, წინამო[ ]ჯული].

საჯავუავი (საჯავვავი ZABCqDE) კშირად სასაქმო ZABCD.

(ოთხუ) E.

საჯავრო Cb.

საჯარო ჯარისათვის ZAB.

ჯართათვის(ა) Cab.

საჯაროდ ჯართ(ა) საცნაურად ZABCab.

საჯგუღემელი Cb.

საჯერო დასაჯერებელი ZAB Cab.

საჯი (სე) ურთხლი ZABD.

(სე) ურთხლი CE.

საჯილდოე ჯილდოს ღირსი ZAB.

საჯილდოო ჯილდოდ მიცემული ZA.

ჯილდოდ მისაცემელი B. განუმარტავია Cb.

საჯინიბო ცხენთ საბამი ადგილი ZA.

სახლი ცხენთა BC. საცხენე სახლი D. განუმარტავია E.

ნ. სახლი.

საჯობინარი საუკეთესო ZAB.

განუმარტავია Cb.

საჯოგე ჯოგთ(ა) ადგილი ZAB Cab.

ს~დ ქარაგმით სრულიად ითქმის და რიცხვში ორას და ოთხად დაჯდების Z.

სრულიად ქარაგმით ითქმის და რიცხვში ორას და ოთხად დაჯდების A. სრულიად ქარაგმით ითქმის B.

სდაგავს Cb.

სდგამს Cb.

სდგემდა Cb.

სდედავს Cb.

სდევ (+ 21, 6 იოანე ZA) დევნას უყოფ; სდევ — ბადე მოაყარე; სდევ — ზედ დაადევ ZAB.

სდევნიდა Cb.

სდევს Cb.

სდევსო ნ. სდევსო.

სდვა ბადე მოაყარა, გინა მოსდვა რამე ZA.

ვეე სდევ B. დასდვა თუ მოსდ-

[1] ნუსხებში: „სახსნილო". [2] ნუსხებში: „სახსოვარი". [3] წყაროში: „საქუჩნსა".

ვა C. განუმარტავია DE.
ხდნეზი Cb.
ხდომობ Cb.
ხდრტუნჟ[1] Cb.
ხდუმ Cb.
ხებინი (სებენი Cab) ბაიასა, ხრალისა და ჭილის ნათხაზი ZA.
ბაიას ნათხაზი, გინა ჭილთა BCb. მამათ-ცხ.[2] 16, 19: „სებინის სანდალი ესხნეს"; ხისა არის Cb.[3] განუმარტავია Ca.
შდრ. ზებინი, ჭევინი, სირა 3.
ხედევხო (სდევსო D) განთვისებული სიკეთე CaqD. სედევსო არს ვითარ განთვისებული სიკეთე E.
ხეერანი მიმოელა B.
ხეერნობა მოსვენებით მისლვა-მოსლვა ZA.
მოსვენებით მივლა-მოვლა, სხვათა ენაა B
ნ. ვისეირნე, სიარული, სლვა.
[ხეე ნ. მისევა].
ხევა პურობად ძახება B.
ხევახტოხი თაყვანის-საცემელი ZA
სევახტოხი მოქელობა რამ არის B.
სევდა, სავდა (ევდა CaqD) სხვათა ენაა, ქართულად შავი ნაღველი ჰქვიან ZAB.
(ევდ.) ქართული არ არის, შავს ნაღველს ჰქვიან Cb. (უკმ.) Caq. ...[გავრით შეწუხება] D.
... რევმაა.
სევინი (+ 7, 4 მამათ-ცხ.[4] ZAa) ...ი ZA.
... ბაიისი, გინა ჭილთა ნათხაზი B ბაია ნათხაზი, (+ გინა ჭილი C) CD. სევინი არს ბაიასაგან თხზული სამოსელი. დანიელისა... „საჭურისსა მას ემოსა სევინ თხზული ბაიისი" E.
შდრ. ზებინი, სებინი, სირა 3.
სევისტოხი რაცადა მოქელეა ბერძულ B [სეთ ნ. დასთომილი; შდრ. ცეთ].
სეკდემბერი (სეკდენბერი CDE) ბერძულია, ქართულად ახალწლისა Z.
ბერძული, ახალწლისა ქართული A. ახალწლისა BCDE.
ნ. ახალწლისა (თთუეჲსთანაც).
სეკრეტიკოსი საეკლესი(ა)ო დასი. პატივის უფალი ZAB.
დასი არს (ესე არს დასი D) საეკლესი(ა)ო პატივისა უფალი CD.
სეკრეტონი სახლი თავის-წინა საჯდომი ZAB.
შდრ. სიკრიტონი.
სეკუნდიკარი ZAa.
მოქელობაა, ბაქოს იყო Ab. მოქელე რამ არის, ბაქოს იყო B. რაცალი მოქელობაა, ბაქოს იყო CD. იყო ბაქოს, რაღაც მოქელეა E.
[სელანი, სელაპინ ნ. ნარკნი].
სელაპი ლალეოსი, ძაღლ-თევზი და სელაპი უქვირითოდ შობენ შვილთა ZA.
(თევზ.) ლალეოდი, ძაღლ-თევზ და სელაპი უქვირითოდ შობენ B (თევზ.) ლალეოდი(ა). ძაღლ-თევზი და სელაპი შობენ უქვირითოდ. სელაპი არს ლალეოდი CD. (თევზ.) ძაღლ-თევზია. ესენი შობენ უქვირითოდ: ლალეოდი და ძაღლ-თევზი, რომელ არს სელაპი E.[5]
სელევკო (ფრინ.) ტარბი ZABCE

---

[1] ნუ ხაშია: „სდრტვინავე". [2] შდრ A — 1105, 336 v, b 24. [3] წყაროს დასახელება და მოწმობა Cb-ში გადახაზულია. [4] შდრ. A — 1105, 165 v, b 16. [5] გამოკრებილია „ექვსთა დღეთა"-დან (გვ 82, 22).

(ფრან.) ტარპიაო D.

სელი (ბალ.) (+ 2, 6 ისო ZAB) ZABCDE.

სელი სკამი შესაკრავ-გასაქსნელი ZAB.

რკინისა და მისთანა(თა)ს სკამი (+ შესაკრავ-გასაქსნელი Cb) C. რკინის სკამი DE.

ნ. სკამი.

სელქანი[1] (თევზ.:) (+ 2 ნემეს. ZAaCab) ზუმილთან ნახე ZAB Cab.

2 ნ ე მ ე ს: „არიან უსისხლონი, ვითარ სელქანი, (+ და E) მალაკ(ნ)ი, სიპიანი, ტეეთიდნი და ზმულნი (ზუმილნი CqD) და ყო(ვ)ელ(ნ)ი კეცტყაოან(ნ)ი“[2]. ზღვაში არიან (ნიჟარასავით რამ არის CqD) CqDE.

სელშავი (?ე) მოკვე ZABCE. (ხე) D.

სემ ნ მე მ ., შეესესმინ, შეესემინ; შდრ სმენა]

სეწაკაპანი (+ 3 ეზრა 3, 4 ZAa) ძესაწოლი ZABCDE

სენაკი (+ 4 მეფ. 9, 6 ZAa) მცირე საპლაკი ZAB

პონოზნის (პონაზვნის Cb) სადგომ C. კელენი, მცირე სადგომი D. განუმარტავია E.

ნ. ოდა, სახლი

სენი (+ ესე არს B) რადც(ა) ავადობა დაესნების ცხო(ვ)ელსა, ნუ გარდედების; ს ე ნ ა დ ვიპყვით ყო(ვ)ელთა ჭეეულებათა ბუნებისასა ZAB

განუმარტავია CDE.

ნ. სოკოს სენი (ბუასილ'თან), სნეულება, სნეული, უსნო, **სეოტი** ZABCDE.

მ ა თ ე ს თ ა ვ ი ს თ ა რ გ მ ა ნ შ ი: „ესე სეოტსა კაცსა“ AbBCDE.

სერა ქოთნის პირის მოსაკრავი ZAB.

ქოთნის პირ(ი)საკრავი (პირსაკრი D) CD განუმარტავია E.

სერანგი ლარია ყუმაშთაგანი ZAB.

ლარია ერთი კუმაშთაგანი Cab გ უ ჯ ა რ ი: „ხატის გარდასახურავი ხავედი; ერთი სერანგი ერთი ქამხა ერთი“ CqD[3].

სერი (12, 39 მარკ.) ესე არს მიმწუხრი საზრდელის მიღება; ს ე რ ს უწოდენ მოგრძედ წარზიდულ(ს) გორასა; ს ე რ ს უწოდენ მეცხო(ვ)რენი ცხოვართ ყურის დაჭდევასა ZA.

(12, 39 მარკ) ჩენა, სერი არს სერობა, მიმწუხრი საზრდოს მიღება; ს ე რ ს უწოდენ მოგრძედ წარზიდულს გორასა; ს ე რ ს უწოდენ მეცხოვრენი ცხოვართა ყურთა დაჭდევასა B. მოგრძე გორი; ს ე რ ი — სერობა, ვახშამი; ს ე რ ი — ცხოვართ ყურის დასერვა C.[4] ცხოვართ დასერვა; ს ე რ ი — მოგრძე გორი; სერობა — ვახშამი D.[4] ს ე რ ი ცხერისა; ს ე რ ი გორისა E.[4]

ნ. ისერა, მსერობელი, სერი, სერის-კუდი (სამხარ'თინ, სერობა, სერ-სერი.

---

[1] წყაროში „სელაქნი“. [2] მოწმობა განმარტებიანად გადახაზულია Cab-ში. მოწმობა აღებულია ნემესიოსის წიგნიდან (გვ 27, 22—23) [3] წყაროს დასახელება და მოწმობა Ca-ში გადახაზულია. [4] სერი C და D ნუსხებში სამ ლექსიკურ ერთეულადაა გატანილი, E-ში კი — ორად.

[ხერახ-კუდი ნ. სამხარი].
ხერობა (13, 2 იოანე) მიმწუხრი საზრდელი ZAB.
ვახშმობა Cb. განუმარტავია E.
ნ. სამხარი.
ხერსერი გორის სერი და სერი ZA.
განუმარტავია Cb.
ხერხეროთი (+ 2 ნეშტ. 3, 16 ZAa) რკინა დაწნული ბადი(ს) სახედ ZAB.
დაწნული(ს) ბადის სახე(დ) სანათურისათვის, გინა სხვად CD.
ხერტუი (სერტყები E) (2 მჯულ. 16, 21) ნერგი კერპთანი საზორავნი ZA.
ნერგნი კერპთანი B. (ხე) ნერგნი ხე(ნი) კერპთა CD. (ხე) ნერგები E.
ხესტეითურთი და გამოჯებით (ექვსთა დღე [1] 29) B.
ხესხებული 15 სიბრძნე ZAa.
ხესხა (+ 2 მჯულ. 23, 20 ZA) ვალი უსარგებლო(დ) ZAB.
ვალავით C. განუმარტავია DE.
ნ. ასესხა, ისესხა, მასესხა.
სეტყუა (სეტყვა AbBCqDE) (+ 9, 18 გამოსლ. ZA) წვიმასა შთამომავალსა უკეთუ ეკვეთა ქარი ქუეყ., შეჰყინდების (განიყინე-ბი, B) და სეტყვა(დ) იქმნების. ამისთუის მრავალგზის ვიხილავთ სეტყვასა შინა ბზესა, ბალიჭსა (ბალანთა B), ვინადგან ცვარნი თანა აღიხმენ შარავანდედის(ა) (+ ატანის B) მიერ ZAB.
ოდეს მზის (+ შარავანდედის CD) სიმჴურვალე აღიღებს წყალთა და მიწათა, ცვართა (ცვარსა CqDE) და ღრუბელსა შერთავს, მუნით წვიმად შთამომავალსა თუ(ცა) ეცემის ქარი ცივი, განიყინების და სეტყვად იქმნების, ამისთვის მრავალგზის ვიხილავთ სეტყვასა შინა (სეტყვაში E) მიწასა, ბზესა და ბალანთა (+ რომეთუ ცვარი თან(ა) აიხყამს მას CD) CDE.
ნ. ცისიერი.
ხეფარამი [2] 4 მეფ. 17, 31 Ca.
სეფე დიდებულთათვის ZAB.
დიდებული CD. განუმარტავია E.
ნ. სახლი.
სეფექალი დიდებულთ ქალი ZABC.
დიდებულთ ასული D. დიდებული ქალი E.
სეფეწული დიდებულთ ვაჟი ZABCD.
დიდებული ვაჟი E.
სეფილა ხონჩა (+ სიფლი ZAa) ZA.
ლანკანი მოგრძე B.
სეფის-კუერი (სეფის-კუწრი ZA, სეფის-კვერი BCabD) დიდებულთ კვერი ZABCD.
განუმარტავია E.
სეფისტინი წიგნია საფილასოფოსო ZA.
წიგნია ფილასოფოსთა B.
სეფური (+ ითიკა ZAa). ესე (+ იგი ZA) არს მრავალჯერ ქ(მ)ნით(ა) საქმე გაიადვილოს, რ ა ჲ (ც) ენებოს საქნელად, გინა სწავლად ZAB.
განუმარტავია Cb. "არს მრავალჯერ ქმნითა საქმე, რაიც ენებოს, გაიად-

[1] შდრ გრიგოლ ნოსელი, კაცისა შესაქმისათჳს S — 1141, 50 r. a („სესტჳთურთ და გამოჯებით“). [2] წყაროშია: „სიეფრუიმისათა“.

ვილონ ძნელი[1] ითიკა, იგავის თარგმანი:[1] „ვითარცა მონადირე-სა გამოცდილსა ადგილთა ძნელთა, ვითარცა სეფურისა გამოცდილებასა სირბილისასა იქმს, რათა სცნას სირ-ბილისა მის სიმალე" Ca.[2]
ნ. ვარჯიში.
ხეფქა ისართან ნახე ZAB.
გრკლიანი ისარი CD. განუმარტავია E.
ხეხნა[3] (2 ნემეს. ZAa) ორთავ რომ ერთი სახელი ერქვას ZA.
სახელ-მოდგამი B. სახელის მოზია-რე CD. განუმარტავია E.
ხვა Cb
ხვავი (ფრინ.) ZABCDE.
[სვ(ამ) ნ. სმა]
[სვ(ამ) ნ. სუ(ამ)].
[სვახ ნ. დასვასა].
ხვე ნ. სუ:
ხვეინტოხი რაღაც(ა) (რაცაღი BCD) მოქნეულა ZABCDE.
ხველი ნ. სუელი.
ხვენება ნ. სუენება
ხვეტი ნ. სუეტი.
ხვია (ბალ.) ღმალა ZABCDE.
ხვია (თევზ.) ZABCDE.
ხვილი (ბალ.) ჰვავი ZABCDE.
ხვილლოგიზმოსანი ნ. სვლლოგი-ზმოსანი
ხვილოგიზმოს ნ. სვლოგიზმოს.
ხვინა წყლის მომნათლავი ZAB CD
განუმარტავია E.
ხვინაქსარი ნ. სვნაქსარი.
ხვინაღროსი ნ. სვნაღროსი.
ხვინგელოზი ნ. სვნგელოზი.
ხვინდიკოზანი ნ. სვნდიკოზანი.
ხვინდიმო, ხვინდიმოს ნ. სვნდი-მოს.
ხვინიდისი ნ. სვნიდისი.
ხვინკელი ნ. სვნკელი.
ხვინკლიტიკოსი, ხვინკლიტიკოსი და ხვინკლიტობა ნ. სვნკლიტი-კოსი.
ხვინკლიტობა ნ. სვნკლიტობა.
[ხვინოღროსი ნ. ვაჭილი].
ხვინტრი (ბალ.) ZABCE.
[სამელი ბალახი[1] D.
ხვინღარი ნ. სვნღარი.
ხვირინგება ნ. სვრინგება.
ხვირინდება ნ. სვრინდება.
ხვირი მცველი ZABCDE.
ხვისტატიკოსი ნ. სვსტატიკოსი.
ხვლა გლეხურია, სლვა უნდა ZAB.
სიარული C. განუმარტავია DE.
ნ. ვალ, სლვა.
ხვლება ნ. სულება.
ხვრა ნ. სრვა.
ხთავს ძაფს(ა) გრეხს ZAB.
ხთარგმნის Cb.
ხთეხავს თესლს ფანჩავს ZA.
თესლს ფანტავს B. განუმარტავია Cb.
ხთვა (+ 35, 26 გამოსლ. ZA) ძაფთ გრეხა ZAB.
ძაფის შესთვა C. განუმარტავია DE.
ნ. ნასთი, სთავს, შდრ. რთ 1.
ხთველი ნ. სთუელი.
ხთვლისა ნ. სთულისა.
ხთიბავს Cb.
ხთილის Cb.

---

[1] ითიკა, H — 2251, 254 r. [2] წყაროს დასახელება და მოწმობა Ca-ში გადახაზულია. [3] წყაროშია: „სეხნაობა" (გვ. 37, 3).

სთნავს ნებავსავით ZA.
ნებავს BCD. განუმარტავია E.
სთომა ცთომა B.
სთრავს Cb.
სთუელი[1] შემოდგომა, გინა ყურძნის მოკრეფა ZA.
შემოდგომა BC. განუმარტავია DE.
ნ. მესთუელე, შემოდგომა.
სთულისა[2] ოკდომბერი (+ ქართულად ZA) ZAB.
ოკდონბერი CDE.
ნ. (თთუე'სთან) ოკდომბერი, შემოდგომა.
[სთქ, სქ ნ. განსთქდა, სქდება, სქდომა, წასქდა; შდრ. ხეთქა].
სიავი (1 მეფ. 2, 14 ZA) (ს)პილენძის ქვაბი ZACDE.
სპილენძის ქვაბი, გინა ავაზანი B.
სიათა თოფია ერთრიგი ZAa.
[illegible]თფია (+ ერთი AbB) AbBC.
[illegible]რტავია DE.
[illegible]ალა ჩჩვილთ ტარება-ტაატი ZAB
[illegible]
სიამე სიაპოვნის (სიამოვნეს B) [illegible] ZAB
სიამოვნე საამებელი საქმე ZA.
საქმე B
[illegible]რტავნე ამპარტავნების ქონება ZAB.
[illegible]ეთი (+ 9, 8 ზაქარ ZAa) [illegible] ნა ZAB.
[illegible] არიან მრავალ-სახელ, [illegible] ყოველთა ცხოველთა სლვა[illegible] განიყოფებიან, რამეთუ: ნებიერისა ქალისა სიარულსა უჴმობთ ვ ლ ა ს ა (ს ლ ვ ა ს ა Cb) და ვ ი დ ო დ ა ს ა ეგრეთვე ნავთასა; ხოლო სიარულსა ჰმუნვათა განსაქარვებელთა ანუ სამოთხესა (სამოთხეასა Cb), და ასპარეზსა (ასპარეზთა Cbq) შინა ნებიერ სიარულსა (ვლასა Cq) უწოდენ მ ო თ ხ ვ ა ს ა, რომელსა ვიეთნი ს ე ვ რ ნ ო ბ ა დ სახელ-სდებენ; ხოლო კაცთა უჩქარესად სიარულსა ეწოდების გ ვ ა ლ ე და ზოგად კაცთა სიარულსა—ტ რ ვ ა, გინა ტ ა რ ე ბ ა; მალიადობასა — ს რ ბ ა; შეშინებულისა მიერ სრბასა—ლ ტ ო ლ ვ ა; მაღალსა კისკასად რეცა შეფრენასა—ხ ლ დ ო მ ა; უსაქმოდ და უბადოდ სიარულსა—ტ ა ნ ტ ა ლ ი; სანდომსა სლვასა—გ ო გ მ ა ნ ი; სნებო(ვ)ანისა მიერ უსუსურსა სიარულსა— ლ ო ნ ღ ი ლ ი; (+ ფერჯ-გადგმით სლვასა — ბ ა ჯ ბ ა ჯ ი Cab); ჩჩვილთაგან ოთხზე სიარულსა—ჩ ო ჩ ვ ა და ბ ო რ დ ღ ვ ა; მუცლითა და ბარკლითა სიარულსა — ც ო ც ვ ა; კაცთა მიერ მუცლით ცოცვასა ნადირთათვის მისაპარავად — ც ო რ ვ ა; მოგზაურთაგან სიარულად ი ა რ ე და ქ ო რ ე ც ითქმის. პირუტყვთ(ა) ყოველთა სლვათა ს ი ა რ უ ლ ი; მათსავე მალიად სიარულსა—რ ბ ე ნ ა და ჴ ე ნ ე ბ ა; პირუტყვთ კისკასად რეცა შეფრენასა ხ ლ ტ ო მ ა; მათსავე ჰაერში გრძლად გახელტასა — ლ ი ვ ლ ი ვ ი; ჴენებისა და სიწყნარის სლვის საშუალსა—ძ უ ნ ძ უ ლ ი; პირუტყვთ ავს სიარულსა—ჩ ა ქ ჩ ა ქ ი; კეთილისა ცხენისა გოგმანით სიარულსა — მ ე რ ნ ო ბ ა და ავად სიარულსა — ჯ ა გ ჯ ა გ ი; (+ ფერჴი რომ ვერ ანდოს და ავად იარებოდეს — ბ ო ბ ვ ა Cab); სხვისა ცხენისა სხვარიგ კეთილ სიარულსა — თ ო ხ ა რ ი კ ო ბ ა; უბადოსა ცხენისა ავად სიარულსა — ჩ ა ნ ჩ ა ლ ი; ფრინველთა კეთილად სლვასა—გ ო გ ვ ა და ავად სლვასა — ლ ა ხ ლ ა ხ ი; გველთა სლვასა—გ ლ ი ნ ვ ა; მძრომთასა—ძ რ ო მ ა; ჴიათა და ბობოლ(ა)-

[1] ნუსხებშია: „სთველი“. [2] ნუსხებშია: „სთვლისა“.

თასა — დოლვა; მელთასა — ცუნცული C. სიარულიცა არიან მრავალ-სახელ, რამეთუ ყოველთა სახეთა სლვანი განიყოფებიან: რამეთუ ნებიერისა კაცისა სიარულსა უქმობით ვლასა და ვიდოდასა, ეგრეთვე ნავთასა; ხოლო კაცთა უჩქარეს სიარულსა — გვალე; ზოგად კაცთასა — ტრვასა გინა ტარებასა; მალიადობასა—სრბასა; შეშინებულისა მიერსა სრბასა—ლტოლვასა; მალსა კისკასად რეცა შეფრენასა — ხლდომასა; უსაქმოდ და უბადოდ სიარულსა — ტანტალსა; სანდომად სლვასა — გოგმანსა; სნებოანის მიერ უსუსურსა სიარულსა — ცოცვასა; კაცთა მიერ მუცლით სლვასა ნადირთა მიპარვად — ცოცვასა; მოგზაურთაგან სიარულად იარე და ძარეც ითქმის. პირუტყვთა ყოველთა სლვათა— სიაოულსა, მათსავე მალიად სიარულსა — რბენასა და ჰენებასა; პირუტყვთ კისკასად რეცა შეფრენასა — ხლტომასა; მათსავე ჭაერში გრძლად გახელტასა — ლიგლიგსა; ჰენებისა და სიწყნარის საშუალად სლვასა — ძუნძულსა; პირუტყვთა ავსა სიარულსა — ჩაქჩაქსა, კეთილისა ცხენისა კეკელად სიარულსა—მერნობასა და ავად სიარულსა — ჯაგჯაგსა; სხვან ცხენის სხვა რიგ კეთილ სიარულსა— თოხარიკობასა; უბადოს ცხენის ავად სიარულსა — ჩოხჩალსა; ფრინველთა კეკელად სლვასა—გოგვასა და ავად სლვასა—ლახლახსა; გველთა სლვასა — გლინვასა; მძრომთასა — ძრომასა; ჭიათა და ბობოლთათა — დოდვასა D. ხოლო სიარულიცა არს მრავალსახელ, რამეთუ ყოველთა ცხოველთა სლვანი განიყოფებიან: ნებიერისა კაცისა სიარულსა უქმობით ვლასა და ვიდოდასა; ხოლო უჩქარეს სიარულსა გვალე; ზოგად კაცთასა — ტრვასა; მალიადობასა—სრბასა. შეშინებულისა მიერსა — ლტოლვასა; მალსა კისკასად შეფრენასა— ხლდომასა; უსაქმოდ და უბადოდ სიარულს — ტანტალსა, სანდომად სლვასა — გოგმანსა; სნებოანისა მიერ უსუსურს სიარულსა — დონდილსა; ყრმისაგან ოთხზე სლვასა — ჩოჩვასა; მუცლითა და ბარკლით სიარულს — ცოცვასა; კაცთა მიერ მუკლით მიპარვასა ნადირთასა — ცოცვასა. პირუტ[ყვ]თა ყოველთასა — სიარული; მათსავე მალე სიარულსა—რბენა და ჰენებასა; პირუტყვთა კისკასად შეფრენასა — ხლტომას გრძლად და მაღლა მათსავე გახელტასა — ლიგლიგსა; ჰენებისა და სიწყნარის საშუალსა — ძუნძულსა; პირუტყვთა ავს სიარულსა ჩაქჩაქსა; კეთილის ცხენის ავად სიარულსა — ჯაგჯაგსა; უბადოს ცხენის ავად სიარულს — ჩანჩალსა; ფრინველთა კეთილ სიარულსა — გოგვასა; ფრინველთა ავად სვლასა — ლახლახსა; გველთა და მისთანათასა — ძრომასა; ჭიათა და ბობოლთასა — დოდვასა E.

ნ. სლვა.

სიასამური სხვათა ენაა, ქართულად ხაზიდი (ხაზადი B), ჰქვიან ZAB.

(ოთხფ.) ზაზიდი Cb. (ოთხფ.) CaqD განუმარტავია E.

სიახლე ახალყოფა ZA.

ახლობა B.

სიახლე ახლოს ყოფა ZAB.

ახლოობა CD. განუმარტავია E

სიახლოვე ახლო(ს) ყოფა ZAB

სიბა სარტყლის ადგილი ZAB

სასარტყლე CD. განუმარტავია E.

ნ. წელი 3.

სიბილა ქალწულ წინასწარმეტყ-

ველი (წინასწარმეტყველა Ab). ამისთვის ეწოდა ეს(ე) სახელი. ვინათგან კერპთ ღ̃თთ საიდუმლონი გამოეცხადებოდენ და ათ-ნი სხვანი იყვნერ სიბილანი ZA.

სიბორგილე განბორგებათ კარი ZAB.

განბორგება. ჯავრითა და ძვირის-ქსენებით (ჯავრისა და ძვირის-ქსენებისაგან D) შეშლილს ჰგვანდეს CD. ძვირის-ქსენება E.

სიბოროტე Cb.

სიბრალული შებრალების ქონება ZAB.

სიბრძნე (+ 6, 2 მარკ. ZAa) ესე (სიბრძნე B) არს მშობელი ჰკეთ(ე)ისა და გამსინჯველი) გამსჯელი B) ცნობათა. სიბრძნე და სივერაგე ემსგავსებიან: ს ი ბ რ ძ ნ ე — კეთილ, ხოლო ს ი ვ ე რ ა გ ე — არა ZAB.

[illegible]ოვოლი ღ̃თისმეტყველი[1] იტყ[illegible] ემსგავსებიანო (ემგზავსებიანო E) [illegible] და სივერაგე(ო): ს ი ბ რ ძ ნ ე — კეთილ, ხოლო ს ი ვ ე რ ა გ[illegible] (+ სიბრძნე არს მშობე-ლ[illegible] და გამაჯელი მოყონე[illegible] Cb. CDE

[illegible] სიბრძნა.

სიბრჯუე (სიბრჯუჱ ZAaCa, სიბრჯგუჱ BCb) სიგვიანე ZAa BCD.

ი ო ვ ა ნ ე დამასკელისა: „სიმახვილე და სიბრჯუე" E.

სიბუშქე ბუშქთან ნახე ZABC.

სიგელი წყალობის წიგნი ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. მანშური, წერილი.

სიგემე გემოს ნაწილი ZAB.

სიგემრიალე გემრიალობის (გემრიელობის AB) მქონებელი ZAB.

სიგვესე ნ. სიგუესე.

სიგვიანე ნ. სიგვანე.

სიგიჟე გიჟთან ნახე ZAB

სიგლახაკე გლახად ყოფნა ZA.

გლახაობა B.

სიგლისპე დიდი სიანჩხლე ZA.

გლისპობა B.

ნ. გლისპი, კადნიერება.

სიგრილე სიცივის ნაწილი ZAB.

ნ. სიცივე. ცივი.

სიგრძე წარზიდული ZA.

წანაზიდარი B. განუმარტავია Cab.

სიგუესე[2] (7, 5 მამათ-(ცხ. [3]) მზაკრობა დიდი ZAa.

სიგვანე[4] არ-სისწრაფე ZAB.

სიდაბლე მაღლის ნაკლებობა ZA.

დაბლობას ნაკლებობა B.

ნ. სიმდაბლე.

სიდედრი (+ 4, 38 ლუკა ZAa) ცოლის დედა ZABCD.

განუმარტავია E.

სიდიდე (+ 11, 3 ზაქარ. ZAa) დიდობა ZAB.

სიდირიტიდონ (სიდირიტიდო BC DE) (ბალ.) ZABCDE.

სიდონი თეთრი ლარი ZAB.

თეთრი ზეწარი CDE.

სიეშმაკე ეშმაკობის კარი ZAB.

[**სივ** ნ. განსივება, სიმსივნე].

სივაკე ვაკეობად (ვაკეობათ B) შესავალი ZAB.

[**სივერაგე** ნ. ვერაგობა, სიბრძნე].

სივილი გველის სისინი ZAB.

[1] შდრ. A — 1, გვ. 599, 12. [2] ნუსხებში: „სიგვესე". [3] შდრ. A — 1105, 12 v, b. [4] ნუსხებში: „სიგვიანე".

სიზმარი არს ძალი სულისა მშვინ(ი)ვიერისაჲ და, რა დაეძინოს სხეულსა, სული მშვინვიერი და სული გონიერი არა მძინარე არს და სული გონიერი ზრახავნ თავსა შორის თვისსა და გონებითა განიცდის რაჲსაცა; იქ(მ)ნების სიზმარი ოთხთა რევმათა მიერ და იქ(მ)ნების ჩაყოლითა ღლიასი წადილისა და ნდომისა მიერ, ხოლო უფროსადრე ეშმაკისა მანქანებითა, ხოლო სალ̃თოთა ძალითა ჩვენებასა არა ეწოდების (ეწოდება Ab) სიზმარი ZA.

სიზმარი არს ძალი სულისა მშვინვიერისაჲ და, რა დაეძინოს სხეულსა, სული მშვინვიერი და სული გონიერი არა მძინარე არს და სული გო[illegible] ზრახავნ თავსა შორის თვისსა [illegible]ნებითა განიცდის რაისაცა. და [illegible] სიზმარი ოთხთა რევმათა[illegible] ეშმ[illegible]თა მიერცა მანქანებით[illegible] ხოლო სალ̃თოთა ძალითსა ჩვე[illegible] ეწოდებიან სიზმარ B. [illegible] არს ზრახვა თავთა შორის [illegible] გონივრისა სულისაჲ, რამე[illegible]ბაქისა მიერ აღორთქლებისა [illegible] მეთუ ორთქლი იგი [illegible] და შევალს ძარღ[illegible](ქ)ჰშავს ორღანოთა სა[illegible]ბელთასა: თვალთა, ყურთა, [illegible] საყნოსელთასა; ხოლო [illegible] თვინიერ ამათ(თა)სა იქმნების უქმ და მძინარ(ე), არამედ სული [illegible] და გონიერი არ(ა) მძინარე [illegible] არამედ ზრახავნ თავთა შორის [illegible]სთა, ანუ ქვეყანათა და ადგილთა [illegible]ნიცდის გონებითა CD. განუმარტავია E

ნ. ესიზმრა, მესიზმრა, მესიზმრე.

სიზრქე სქელობა ZAB.

სით სადეთის ნაკვეთი ZAB.

სადით CD. განუმარტავია E.

სითამამე Cb.

ნ. კადნიერება, ლაღი.

სითარხნე Cb.

სითაც სადეთაც Cb.

სითბო თბილის წინაბჭე ZA.

თბილყოფა B. განუმარტავია Cb.

ნ. სიცხე, ჭრტიალი.

სითეთრე თეთრობის წინაბჭე ZAB.

განუმარტავია Cb.

სითიკანი (სითიკინი CDE) მამამთავართ საჯდომი ადგილი ZAB.

პატრია(რ)ქის საჯდომი CD. განუმარტავია E.

სითხე Cb.

სიიეფე კშირი იეფობა ZA.

იეფობა კშირი B.

სიკეთე წინაბჭე და ეზო კეთილობისა ZABCD.

სიკეთე არს წინაბჭე და ეზო კეთილობისა E.

ნ. კეთილი.

სიკილა (+ 30, 23 გამოსლ. ZA) ერთი დიდრაქმა(ა) ZABCDE.

ნ. ლიტრა.

[**სიკილონი** ნ. ლიტრა].

[**სიკომოროს** ნ. ლეღუსულელი].

სიკოხტავე Cb.

სიკრიტონი სეკრიტონი ZAB.

სეკრიტონი. (+ ესე არს D) სახლი (+ არს C) თვის(ა)გან საჯდომი არა ჭრთა მრავალთა CD. განუმარტავია E.

შდრ. სახლი, სეკრეტონი.

სიკრული[1] (1 მეფ. 28, 12) ულუკის სამეცრო ZAB.

[1] წყაროში: „სიკრულისა“

ულუკი(ს) საკითხავი სამეცრო CD. ულუკის საკითხავი E.

სიკუდილ (+ 6, 17 ბარუქ ZAa) სიკვდილად ZAB.

სიკუდილი (+ 3, 4 დაბად. ZA) სულისა და ჴორცის (ქორცთ Ab) გაყრა ZAC.

განუმარტავია BDE

საკუნი ნასკვი B.

ნ. განსიკუნება.

სილა წვლილი ქვიშა ZABCD.

ნ. ქვა.

სილა რაიც საწყაო პილპილ თავ-შეუდგმელი ZAa.

განუმარტავია D.

სილავშარა ZABCqD.

მცირე იეშარასავით Cab.

სილაღე (+ 12, 7 ზაქარ. ZAa) წინაბჭე ლაღობისა ZAB.

განუმარტავია Cb

ნ. ამპარტავნება, მჴნე, უგუ-ნური.

სილახოსა Cb

სილახო Cb

სილენძი თვისის ნებით დაქსნი-ლი, ზანტი ZAB.

[illegible] შოიზანტის C. შოიზანტის D.

[illegible] დაზარებული E.

სილი ქვე[illegible] სენი ZAB.

[illegible] უშეელებელი Cb.

სილირბე (სილირბით D) თავქე-დობა ZABCb

თავქედი CaqD. თავქედობით E.

სიმაგრე (+3 14 ესაია Aa) მაგარი ადგილი ZAa.

სიმალე მალეობის ქონება ZA.

[illegible]ალობის წინაბჭე B.

სიმამრი (+ 3, 1 გამოსლ. ZA) ცო-ლის მამა ZABCD.

განუმარტავია E.

სიმართლე (+ 2 კორინთ. 6, 7 Z) მართლობის ქონება ZA.

წინაბჭე მართლობისა B.

სიმარტოე (სიმარტოვე B) მარტო ყოფა ZAB.

სიმარჯუე[1] (+ 11, 18 იერემ. ZAa) მარჯვე(დ) ქცევა ZAB.

სიმაღლე (+ 2, 17 ესაია ZAa) მაღლობის ქონა ZA.

მაღლობის ჩენა B.

სიმძღრე (1, 14 ესაია) მაძღრო-ბის ქონა ZA.

1, 14 ესაია B. განუმარტავია Cb.

სიმახულე[2] მახვილთან ნახე ZAB.

განუმარტავია Cab.

სიმგრგულე[3] მგრგვალობის ქონე-ბა ZA.

განუმარტავია B.

სიმდაბლე (+ 29, 15 ეზეკ. ZAa) გული აღუზვა(ვ)ებელი და შე-მუსრვილი ZA.

სიდაბლე არს ზომით მაღლობის უმოკლესობა, ხოლო სიმდაბლე გუნება აღუზვავებელი და გული შე-მუსრვილი B.

სიმდიდრე დედობრიობა ZAB.

სიმდიდრე მდიდრობის ქონება ZA.

მდიდრობის შესავალი B.

სიმედგრე მედგრობის წინაბჭე ZAB.

სიმთელი (13 სიბრძნე) ZAa.

სიმთრვალე (+ 23, 32 ეზეკ. ZAa) მთრვალობის შესავალი ZAB.

ნ. მთრვალი.

---

[1] ნუსხებშია: „სიმარჯვე". [2] ნუსხებშია: „სიმახვილე". [3] ნუსხებშია: „სიმგრგვლე".

სიმიათა მწერალი წარსაგებ(ე)ლის მწერალი, გინა მონასმენის მწერალი ZA.

რაც ესმას, წეროს (დაწეროს CD) BCD. რაც ესმას, რომ დაწეროს E. შდრ. ჰრეუმისი.

სიმიაჲ (სიმიაი CD) რომელ არს წერტილი (წენტილი CD) ZABCD.[1]

სიმიკინი სარტყელი, გინა ქელმანდილი ZAB.

სარტყელი CD.

სიმინდი (ბალ.) ZABCDE.

[**სიმისი** ნ. ლიტრა].

სიმკაცრე (7, 16 დანიელ) სიფრთხილე ZABCb.

განუმარტავია Ca.

სიმკოდოვნე ფრიადი სიგლახაკე ZA

[illegible] უქონელობა B.

სიმრავლე (32, 32 ეზეკ.) მრავალ-[illegible] ZAa

სიმრთელე (+ 1, 6 ესაია Aa) მ(რ)თელობის ბჯე ZAa.

სიმსივნე კორცთ გასივება (+ [illegible]ლიერ A), ხოლო შუპილი მ[illegible]. და ადრე საკურნებელ[illegible] [illegible]ების და დაჯირჯვე-[illegible] [illegible]ლად რა სხეული დასივდე[illegible] [illegible] [illegible]დრე განქარდეს ZA.

[illegible]ებულობა. შუპილი, დაჯირჯვე[illegible] B გასივება Cab. განუმარტავია [illegible]DE

სიმსიმი შიოს ცხორებაში (ნეტაფრასში[2] E): „აჰკიდეს (აჰკიდა CDE) კერძო-ვირთა ზეთი, სიმსიმი, თაფლი და ლედვი" ZABCDE.

[**სიმსლიკე** სიმწლე] D

სიმტიერე (სიმტიერი ZAa) (13, 40 ლევიტ.) სიქაჩლე ZA.

ნ. მტიერი.

სიმტკიცე მტკიცეობის ქონებ ZA.

მტკიცეობის წინაბჯე B.

სიმღერა (+ 32, 7 გამოსლ. ZA) მსოფლიო ქმოანება ZAB.

მღერასთან ნახე Cab. განუმარტავი Cq

სიმღიერე (სიმღიერ D) შუნიანობა ZABCDE.

სიმყრალე ავი სუნი; სიმყრალე ეწოდების ყო(ვ)ელთა ბილწთა ყნოსათა მძორთა და მისთანათა(სა); ხოლო წარმართიდა მისთანანი (მთის B) კაცნი, რომელ(ნი) ყარან, ანუ სამოსელი მათი, ეწოდების ზინზლი: ხოლო მის(ს)ა უდარეს(ს)ა ავსუნობას(ა) — ფსიტი; (+ და ZA) სალხთა ნოტიობით ავსუნობასა, გინა (ი)მის მსგავს(ს)ა ღვინისა ანუ სამოსლის(ა) სუნთა ეწოდების შმორი; საჭმელ[illegible]ა სიჩქარით ალისმიერ ასუნებასა — ხრაწი; მატყლთა წვისა სუნთა (სუნსა B) — ტრუსი; ბამბათა და ფ[illegible]რატინთა(სა) (+ ნამწვისა სუნსა

[1] სიტყვა განმარტებისათვის აღებულია იოვანე პეტრიწის თარგმანებიდან (წიკნი I., გვ 215, 12). [2] შდრ ასურელ მოღვაწეთა ცხოვრების წიგნთა ძველი რედაქციები, გამოცემა ილ. აბულაძისა, თბ., 1955 წ., გვ. 201, 16.

ZA) — ნატისული (ნატი-ესალი B) ZAB.

სიმყრალე ეწოდების ყოველ-თა ბილწად ყნოსასა მძორთა, გინა ახვათა სიმყრალეთა ძნელთა; ხოლო ყაცნი მთისანი, გინა წარმართნი, რომელნი ყარან ანუ სამოთელნი მათნი, ეწოდების ზინზლი; ხოლო უდა-ესსა მისსა სიმყრალესა ეწოდების ესეტი(ს); ხოლო სახლისა ნო-ტიობით ყნოსასა, გინა მის მსგავსსა და ამოსულთა და ჭურჭელთა ანუ [illegible]ნისა მის მსგავსად შესულებასა [illegible]ებასა Cb) ეწოდების შმო-[illegible]მელთა სიჩქარით ცეცხლ-[illegible]ს მიერ მცირედ ასულე-[illegible]სა Cb) — ხრაწი; ზა-[illegible]ებათა წესისა ყნოსასა — [illegible]მბათა წესისა ყნოსათა — [illegible]ი Cab განუმარტა-

[illegible]ვის გარდა-[illegible]არეულობა B)

[illegible]ბის ეზო ZAB.

[illegible] ZAB

[illegible] ZA

[illegible]ტავია ნახ

[illegible]აურე Cb) (11, [illegible]რობის ქონება

[illegible] ეზო B. განუმარტავია

[illegible]რე ძულვებასთან ნახე

[illegible]განუმარტავია CqDE

სიმწარე 21, 25 იობ ZAa.

სიმწუხე[3] (მეფ. 16, 7) სისრულე ტანითა ZA.

სიძჰიდროე საშუალთან ნახე ZAB.

სიმჰლე უქონობის სენი ZA.

სიმჰნე[4] ძალი და შეძლება ZA.

განუმარტავია B.

სინა რვალი არს უთეთრესი და ქმა-ქეთილ მჟღერალე (მჟღერე-ლი B), ხოლო სინა (სინა Z, სინი Aa) — უშავეს(ი) და უდარეს (უარეს AbB) მის(ს)ა ZAB.

სინათლე ნათლის ნაწილი ZAB.

სინანული (+ 3, 8 ლუკა ZAa) ესე არს ცოდვის ქნისათვის მწუ-ხარება და ვაება, ხოლო შე-ნანება საკანონოს(ა) გარდა-ქდა ZA.

სინანული არს ცოდვისათვის ვაება, ხოლო შენანება — საკა-ნონოს გარდაქდა B. შეცოდებისათვის წუხილი Cab. განუმარტავია CqDE.

სინგორი და სინგური (სინგორი B) წითელი სახატავია, ვეცხლის წყალთა და გოგირდთა ცეცხლში გამოადნობენ ZA.

ვეცხლის წყალსა და გოგირდს ცეცხლში გამოადნობენ B.

სინგური იგივე ZAB.

სინგორი. სინგური არს გოგირდითა და ტყვიით (ვეცხლის წყლით Cb) შემზადებენ სახატავსა წითელსა Cab. სინგორი CqD. სინგორი E.

[სინდიკი ნ. სინდიყი].

[illegible] სიმყრ[illegible]," [3] ნუსხებში: „სიმშვიდე". [3] ნუსხებში: „სიმწვი-[illegible] მნიშ[illegible] მენა: „სან"ზედ ინ-მობმული, ყო(ვ)ელი სიტყვა [illegible](ი) ძოკალი ZA, „სან"ზედა ინ მიბმულზე ყოველი სიტყვი ესრე [illegible] B

სინდისი (16, 10, 13 ეზეკ.) ჲიაკინთი ZAB.

ჲიაკინთი (+ კვალად სინდისი არს ტრიხაპტონი Cb) Cab. ჲიაკინთე Cq.

სინდიყი ვეცხლის წყალი ZA.

სომხურად სინდიკი ვეცხლის წყალს ჰქვიან და სინდიყი იგივე არს თუ არა, არ ვიცი B. სინდიკი სომხურად ვეცხლის წყალსა ჰქვიან (+ და C) სინდიყი ისივე(ე) არის, თუ სხვა რამ(ე), არ(ა) ვიცი (უწყი D) CD. „სინდიყის თვალნი უსხენ" Cb.[1] სომხურად სინდიკი ვეცხლის წყალს ჰქვიან, ეს ის არი, თუ სხვა რამ არის, არა უწყი E.

სინდონი კარკის ზლუდე(ა) ZAB CD.

თეჯირია E.

ნ. ზლუდე.

სინიბი (6, 3 ზაქარ.)[2] ცხენი [illegible]არი და გამძლე ZAa.

(1, 8 ზაქარ.)[3] ცხენი ფეჭ-შაგარი და გამძლე Ab. (6, 3 ზაქარ.) ცხენსა [illegible]სა და გამძლეს სინიბი ჰქვიან [illegible] 1, 8) ცხენი გამძლე და [illegible] ხონოლრო ფ.: „რაქსი [illegible]ი სინიბი და ჭრელი" DE[4].

სინოხი (სინოლ Ab, სინოხს და კატარრაკატსა C) (29, 26 იერემ.) კატარრა (ცარრა Ab) ZA.

(29, 26 იერემ.) შესაწყვდეველი B. (29, 26 იერემ.) შესაწყდომელი მლვი[illegible]ით Cb. (29, 26 იერემ.) [შესაწყვდ[illegible]ელი მლვიმისებრივი] Cq. 29, [illegible] იერემ: „რათა მისცეს იგი შესაწყვდეველად სინოხს და კატარ(რ)აკატსა მას". სხვაში: შესაწყდომელი და მლვიმეები Cq.[5]

შდრ. კატარრაკატი.

სინჯაბი (ოთხფ.) რუსული თრითინა ZAB.

(ოთხფ.) CD. განუმარტავია E.

სინჯვა გაჩხრეკასავით ZAB.

გამონახვასავით C. განუმარტავი DE.

ნ. გასინჯვა, ვსინჯავ, ვსინჯევდი, მსინჯავი.

სინჯი ნახულთ წუნი რამ ZAB.

ნახულთ წუნი C. წუნი D. განუმარტავია E.

სიო სიგრილის ნაწილი ZAB.

მცირე სიგრილე CD. განუმარტავია E

ნ. სიცივე, ცივი.

სიორძლე (სიორძლით E) (+ 4, 16 ეფეს. Z) აღორძინების ქნა ZAB.

აღორძინება CD. აღორძინებითა E.

სიპი ქვა პირ-გლუსუნი (პირ-გრუსუნი Ab) ZAB.

ქვა პირ-გლუვი CD. განუმარტავი E.

ნ. ქვა.

სიპიანი (თევზ.) (+ 2 ნემეს. ZAa)[6] პინას(ს) ჰგავს, მოგ(რ)ძოა და ჩვილკეცი ZAB.

(თევზ.) ზღვის თევზია უსისხლო, მუცელი მელნით სავსე აქვს CD (თევზ.) ესე ზღვის თევზია, მელნით სავსეა და უსისხლო E.

ნ. ზუმილი.

---

[1] [illegible] გამოხაზულია ეს მოწმობა და ავტორის შენიშვნაა: „კიდევ მოვინახოვ [illegible] ზირაქ". [2] [illegible] [3] წყაროში საუბარია „ხსედ ცხენზე" წყაროს [illegible] შეცდომით არის დაწერილი „ზირაქ". [4] ასეთივე მოწმობა [illegible] Cac-ში მხოლოდ იქ წყაროდ დასახელებულია: „ზაქარ. 1, 8". [5] წყაროდან მოწმობა Ca-ში გადახაზულია. [6] იგულისხმება ნემესიოს ემესელის „ბუნებისათვს კაცისა" (გვ. 27, 24)

სიპინოს (ხე) ZABCDE.

სიპოხე (17, 4 ესაია) სიმსუქნე ZAa.

სიპრტყე (40, 47 ეზეკ.) პრტყელობა ZAa.

სირა (+ 28, 32 გამოსლ. ZA) მორიგეებითი ZAB.

რიგი CD. რიგს ჰქვიან E.

[**სირა** ნ. კიდოვნება].

სირა (მამათ-ცხ. [1]) ეს(ე) არს ბაიათა, გინა ჭილთა და ბრჭალთაგან სამ თითთა სიფართედ დასწნიდენ და მით სფირიდთა და ძის-თ[illegible]სა შეჰკერევდენ და შეიქმოდენ ZA

[illegible] ათ-ცხ.)[1] ესე არს ბაიათა, გინა ჭ[illegible] სამთა თითთა სიფართეს [illegible] მით სფირიდსა და მის- [illegible] (კავშ. 11)[2] რომ[illegible] არს ნათხზი" B. რომელ არს (+ თხზეა, გინა Cb) ნათხაზი CbqDE. [illegible] თხზეა ბაიასი Ca. [illegible]ბინი, სებინი, სევინი. სირა[illegible] რს წყობით რიგზე [illegible]ხით DE) კაცთა დგომა [illegible]

სირაქლემი (ფრინ.) (+ 2 შჯულ. 14, 15 ZAB) ZABCDE.

სირ[illegible] ([illegible]რინ.) ZAB.

სირ[illegible] (ა) ენაა, ქართუ[illegible] ტ უ ჯ ა რ ი ჰქვიან ZAB

სირბილე [illegible]ილობა ZAB.

[illegible] C.b) განუმარტავია CqDE.

სირბილი ქენებასავით ZABCab.

განუმარტავია CqDE.

სირევგუნე [3] Cb.

სირვა [illegible]ელი ერბო-კვერცხი ZAB.

ზრქელი ერბო-კვერცხი BC. თხელი ერბო-კვერცხი (+ საჭამლო E) DE.

სირვაშლა (ხე) ZABCDE.

სირი ჩიტი (10, 29 მათე). სირი სირაქლემს იტყვის (43, 20 ესაია; 4, 3 გოდება) ZA.

(ფრინ.) ჩიტი (10, 29 მათე). სირი — სირაქლემი (43, 20 ესაია; 4, 3 გოდება) B. (ფრინ.) ჩიტი CDE.

ნ. სასირე (ბადე'სთანაც), სირაქლემი, სირვაშლა, სირკაჭკაჭი.

სირიკა ალისფერი წითელი ZAB.

ალისფერი CD.

სირიკონი ალისფერივე ZAB.

სირიკონისფერი ალისფერი(ა) CDE.

[**სირინ** (სირინო, სირინოზი) ნ. ოჩხოლი].

სირინი ბერძულია, ქართულად უ რ ჩ ხ უ ლ ი ჰქვიან ZAB.

ნ. ურჩხული.

[**სირინო** (სირინ, სირინოზი) ნ. ოჩხოლი].

[**სირინოზი** (სირინ, სირინო) ნ. ოჩხოლი].

სირინოზი (ფრინ.) (+ 50, 39 იერემ. Z) ZABCDE.

სირინოზი (თევზ.) (43, 20 ესაია) ამას იტყვიან ზღვაში ცხო(ვ)ელსა; წელს ზეით ქალის მსგავ(ს)სა და ბოლოს თევზისასა, ტკბილად მჴმობელსა ZA.

(თევზ.) (43, 20 ესაია) იტყვიან ზღვაში ცხოველსა, წელს აღმა ქალის მსგავსსა და ბოლოს თევზისას, ტკბილად მჴმობელსა B. (თევზ.) (+ ზღვაში D) არს ცხო(ვ)ელი ერთი (+

[1] ვ[illegible] A — 1105, 93 v, b. [2] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, აგ 42, 23). [3] ნუსხაშია: „სირევგუნე"

'ილვასა შინა C), წელთ ალმა(რთ) მსგავსი ქალისა, ხოლო (და D) ბოლო თევზისა აქვს და ესრეთ ტკბილად კმობენ, კაცნი სიამოვნით გახელდებიან (+ ᴦთუ დაბნდებიან ᴵ Cb) CD. (თევზ.) ზღვასა შინა არს ცხოველი ერთი, წელს ალმა მგზავსი ქალისა და ბოლო თევზისა, ესრე ტკბილად კმობენ, კაცნი სიამოვნით გახელდებიან, იგი არს სირინოზი E.

სირიფი წვლილი სარტყელი ZAB.

სირ-კაპკაპი (ფრინ.) ZABCDE.

სირმა სხვათა ენაა, ქართულად ო ქ რ ო ს-თ მ ა ჰქვიან ZAB
ნ. ოქროს-თმა.

სირსუალი რაიც მარცვალი წყლით ოდენ მოიხარშება, მას ეწოდება ZA
[illegible] რაიც მარცვალი წყლით [illegible] ოშება B. წყლით ოდენ [illegible] უწნო(ი) Cab. განუ[illegible] (qD).

სირჩა კათხა ჰიქისა ZA.
[illegible] კათხა B
[illegible] ეში, წედა.

სირცხვილი[1] (22. 10 ეზეკ.) შიში [illegible] საქმეთა ზედა ZA.
[illegible] ხელი არს შიში ებადოთა (აქმესა E) ზედა BCDE
[illegible], სასირცხო, შიში.
[illegible] ინ.) ყო(ვ)ელთ სირთ [illegible] ZA
[illegible] ელთ სირთ უმცირეა [illegible] სირთ უმცირესია (უმცი-[illegible] E) CDE

სისვი [illegible] ერთ-შავ არეული ბალანი ZAB
[illegible] ერთ-შავ არეული CD განუმარტავია E
[illegible]

სისიკონი ე ფ თ ვ ი მ ე ქ ა რ თ ვ ე ლ ი: „აგარათა მონასტრისათა. ვითა(რ) სისიკონი არს და კარავ(ი)ნი და სხვაცა ესევითარ(ნ)ი თავის გა(ნ)სარომელთა (განსარომელნი ZA) (+ სრულიად B. სრულებით C) მისცემდინ (მიეცემოდინ ZA, მისცემდეთ B)“ ZABC.

სისინი ბატის სივილი ZA.
გველის სივილი B. სივილი გველსა CD. გველისა E.

სისრა (+ 63, 6 ფსალმ. ZA) გატყორცა ZABCDE.

სისხამი ნაკრავთაგან თვალთ სიმწარე ZA.
ნაკრავთაგან თვალთ სიმწრე B.

სისხლი 7, 19 გამოსლ. ZA.
განუმარტავია B.
ნ. რევმაჲ, ქრისტეს-სისხლი.

[**სიტირიონი** ნ. კასსიტირიონი].

სიტკბო თაფლთა და მანანათ(ა) გემო და მისთანანი ZA.
თაფლ-მანანას გემო B.
შდრ. სიტკბო.

სიტკბოება კაცთაგან ტკბილად მოუბნება ZA.
განუმარტავია B. თაფლის გემოები Cb.

სიტკბო ტკბილის გემო ZAB.
შდრ. სიტკბო.

სიტკბო სიბრტყე ZABCD.

სიტყვა ნ. სიტყუა.

სიტყვიერი ნ. სიტყვერი.

სიტყვილა ნ. სიტყვლა.

[ᴦ**სიტყვის კონა**ᴵ ნ. ლექსიკონი].

სიტყუა (სიტყვა CqE) (+ 1, 1 იოანე ZA) (+ კვალად CDE) გა-

[1] ნუსხებში: „სირცხვილი“.

ნიყოფვების (განიყოფვის Cq) სიტყვიერებაჲ სულისაჲ ში(ნა)გან მდებარისა (მდებარე ZAB) სიტყვისა და ჴმო(ვ)ანისა მიმართ და არს ში(ნა)გან(ი) მდებარე უქვე სიტყვა მოძრაობა სულისაჲ განმსიტყველობით(ი)სა ძალსა შინა ქმნილი თვინიერ რომელიესე ვიდრემ(დ)ე ჴმა-ყოფისა, რომლისათვის მრავალ-გზის მდუმარენი სრულითა სიტყვითა ვეზრახებით თავთა ჩვენთა და სიზმართა შინა ვზრახვიდით და უფროჲს[ად (+ ესე Cb)] (+ არს CDE) საცნაურება(ჲ) სიტყვიე[illegible] ჩვენისა(სა). [ვინაჲ](ი)თგან ყრუნიცა და სენისა რასამე (+ [illegible]BCDE) შემთხვევ[ითისა] მიერ [illegible] ქმისაი არა [illegible] [..]]რ (+ ჴმიანთა ZAB) არიან ხოლო წარმონილსა სიტყვასა ჴმასა შინა [illegible] აქვს მოქმედვ[illegible] ენისა და პირი[illegible] მოჩენილ(ნ)ი სი[illegible] თვის წარმოჩე[illegible] ის, ხოლო არს [illegible] გ(ი) მოგონებისა(ჲ) [illegible] ნებათა ZAB) და ამის (გამო ZAB) მზრახველო[illegible] (მზრახვე[illegible] CbqDE) [illegible] ZABCDE[1]. [illegible] მზრახველობანი [illegible] ზეშთა სი[illegible] თვის (+ და ZA) [illegible] და დამ[illegible]

ხე — ქელქვეშეთათვის ZAB. სიტყვა ეწოდების ერთსა სიტყვასა (სიტყვათა Cb) თქმულთა სიბრძნითა თვისითა; ხოლო მრავალთა სიტყვათა ლ ა ჰ - რ ა კ ი და ჰამბ(ვ)ისა სიტყვათა თქმასა ს ა უ ბ ა რ ი; ხოლო კაცთა მომადლებისა და ტკბილთა შესაქცევლად — ა ლ ე რ ს ი; ხოლო მისგან მაგიერისა სიტყვისა თქმასა — პ ა ს უ ხ ი; ჩუმსა და დაბალსა სიტყვასა — ჩ უ რ ჩ უ ლ ი; ყურთა შინა სიტყვის(ა) თქმასა — ც უ ნ დ რ უ კ ი, რომელ არს ჩ უ რ ჩ ნ ა; ჯავრიანსა და მცირედ შესაშინებელსა სიტყვასა — ბ ა ქ ი; ცუდსა და მრავალ-სიტყვასა — ტ ი ტ ი ნ ი; ენა-დაუყენებელისა მრავალ-სიტყვასა — ტ ა რ ტ ა რ ი; სიტყვაჩქარა თქმასა და კაეუა განუმარტებელსა — ტ ა რ ა ტ უ რ ა; უკეთუ სხვასა ესიტყოდეს — ე ტ ყ ო დ ა, გინა ჰ ქ ვ ა (+ უკეთუ სიტყვითა ქეთილთა გზათა აჩვენებდეს ანუ სასწავლოსა ასწავლიდეს — ა ს წ ა ვ ა და ეგევითარი Ca) Cab.

ნ. აღმგულისსიტყუანი, აღმსიტყუელი, აღსიტყული, გულისსიტყუა, გუსიტყუავს, ესიტყუა, ვსიტყუე, ესიტყუევდი, იდიდსიტყუა, ისიტყუა, იუსიტყოს, სასიტყუელი, სიტყვერი (ნათესავ'თანაც), უსიტყუელი, უსიტყუესი, უსიტყჳ, უსიტყვერესი, შეგულისსიტყუა, შიგამდებარე სიტყუა, ჰსიტყო.

სიტყვერი (სიტყვიერი B) სიტყვის მქონებელი ZA.

განუმარტავია B.

ნ. ნათესავი.

სიტყვლა (სიტყვილი BC) (5, 11;

[1] [illegible] თამასელის „გარდამოცემიდან" (S — 1463, ფ. 72 r — v).

33, 40 ნემეს.)[1] სიტყული ZAB.

(11 ნემეს.[1]) ისიტყვა Cab. 11 ნემეს.[1]: „ორთქლთა ადვილად მითვალვენ სიტყვილა ვინავე წინათვე“ CqD. 40 ნემეს.[1] E.

სიფართე (40, 48 ეზეკ.) ფართოობა ZAa.

სიფართოვე Cb.

სიფიცხე 4, 6 ესაია ZAa.

სიფლი მოგ(რ)ძე ტაბაკი ZABCb.

სვიმეონ სალოსი: „წამსა შინა ერთსა შეჭამა სიფლი სავსე ცერცვი(თა)“ CaqD.[2]

ნ. ხონჩა.

სიფონი (სიფონ Ca) (+ ესე არს B) ქარი რამე (+ არს ZA) ზღვით აღმოს(რ)ული, რომელი აღანქრევს წყალსა ზღვისასა და აღმოჩნდების, ვითარცა სვეტი რა[illegible], [illegible]აფქვრეველი წყლისა და [illegible]ბს ნავთა, უკეთუ მახლობელ არს ZAB.

[illegible]ფონი არს ღრუბელი რამე [illegible] რომელი აღწოვს წყალთა; [illegible] ;წოდების ღრუბლისა [illegible] რომელი ჩადგების [illegible]ღრუბს წყალთა C. სი[illegible] ღრუბელი რამე ქარია[illegible] აღწოვს წყალთა; სი[illegible] მ[illegible] „წოდების, ღრუბლისა [illegible]ოდგების ზღვასა ზედა და [illegible]ებს D. ქარი [ერთი]. [illegible] დამასკელის 22: [illegible] სიფონის მიერ მარადის შობითა უწვლილესითა“[3]; ხრონოლოგი[4]: „სიფონი რამე საცხორებელად ჩვენდა“ E.

სიფრიფანა ესე არა, რომლისა სიგრძე და სივრცე განიზომებოდეს და არა აქვნდეს სიღრმე განსაზომი, ვითარცა ქარტა და მისთანანი, რომელსა ელლინი ეპიფანიად სახელ-სდებენ ZAa.

ესე არს, რომელთა სივრცე და სიგრძე განიზომების და არა აქვს სიღრმე განსაზომი, ვითარცა ქარტა და მისთანა, რომელსა ფილასოფოსნი ეპიფანიად სახელ-სდებენ B. (+ ეპიფანია Cb). სიფრიფანა ეწოდების, რომლისა სიგრძე და სივრცე განიზომებოდეს და სიზრქე — არა (+ განიზომოს C) სითხისა მიერ (+ და არცა განიკვეთოს C) ვითარცა ქარტა და მისთანანი CD. განუმარტავია E.

სიფუდული ფუდულობასთან ნახე ZAB.

საქმართ ნამეტნაობით მკობა C. მომკაზმაობა D. განუმარტავია E.

სიქადული (+ 1 კორინ. 9, 15 Z) ქადილად სათქმელი ZAB.

[**სიქაჩლე** ნ. მტიერი].

სიქორაგი (კარაბად.)[5] წონაა თუ საწყავი ZAB.

საწონი(ა) თუ საწყავი C. საწყავი თუ საწონი რამ D.

სიღალორი (+ განაჩენში BC): „ალარდენი, სიღალორი, ლელვი და ბროწეული“ ZABC.

სიღამე ღამის მოწევნა ZA.

ღამის მოსწრება B.

---

[1] ეს მოწმობა გადახაზულია Ca-ში. იგი აღებულია ნემესიოსის „ბუნებისათვს კაცისა“ (გვ. 88, 6). [2] Cb-ში წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია. [3] აღებულ[illegible] ლამ[illegible]კელია „გარდამოცემიდან“ (S — 1463, ფ. 67 v). [4] შდრ. ხრონოლოგი გიორგი ამარტოლისა, ს. ყაუხჩიშვილის გამოც., გვ. 228, 5-9. [5] შდრ. წიგნი სამკურნალო Q — 916, გვ. 234, 35.

სიღოდა (5, 21 გალატ.) ესე არს მთრვალისა მიერ ხუმრობა, მასხარ(ა)ობა, ზველვა, სიმღერა, როკვა, გინა სამეძაო ტრფიალებათა აღსაძრველი რამენი, გინა ღვინით ცნობის მიღებით ჰმოანება, უკადრი და უშვერი, გინა მემთრვალობისათვის ვალის აღება (+ სიღოდანი იგივე ZAa) ZA.

(5, 21 გალატ.) სიღოდანი არს მთვრვალისა მიერ ხუმრობა, ზველვა, სიმღერა, როკვა, გინა სამეძაოთა [illegible] ებათა აღსაძრველი რამენი, [illegible] ცნობის მიღებით ჰმოანება უკა[illegible] და უშვერი, გინა მემთვრალობისთვის ვალს იღებდეს B. სიღოდანი [illegible] ლობა განუძლომელი და [illegible] გინა მთრვალობისა [illegible] ული სიმღერა და როკ[illegible] [illegible] ტრფიალება აღი[illegible] [illegible] ყალთაგან სიცილი [illegible] ვა ბილწებისა, გი[illegible] [illegible] მიღებულთა, [illegible] ს რამე თვი[illegible] [illegible] ყიდე, კა[illegible] [illegible] სიმღერო[illegible] [illegible] [illegible] და 63 [illegible] [illegible] (თქვა D), [illegible] ელის სხო[illegible] [illegible] არს მთვრა[illegible] [illegible] ბა, სიმღერა, რო[illegible] [illegible] ება აღიძრას სა[illegible] [illegible] ითარ შედგომი[illegible] [illegible] უვანი გამოენებანი [illegible] თარგმანში ეწერა: [illegible] გს სიღოდა, რო[illegible] [illegible] ლი სიმღერა მო[illegible] [illegible] გარდარეულები[illegible]

თა სმისათა სხვა არღარა ეძლის თვთნიერ ქმანი რამე უძლურნი და აღსავსენი დაჴსნილობითა D) DE.

სიღრმე (4, 5 მარკ.) ღრმის სიგძე ZAa.

ნ. ფსკერი.

სიყარტლე Cb.

სიყვარული ნ. სიყუარული.

სიყვითლე ნ. სიყვთლე.

სიყმაწვილით Cb.

სიყმილი (+ 15, 14 ლუკა ZAB) შიმშილობა ZABCD.

განუმარტავია E.

სიყუარული (სიყვარული CqDE) 2 კორინთ. 5, 14 Z.

განუმარტავია ABCDE.

ნ. ყავ სიყუარული.

სიყვთლე [3] Cb.

სიშავე Cb.

სიშემცდრე Cb.

სიშვენიერე ნ. სიშუენიერე.

სიში შიში ZABC.

ნ. შიში.

სიშიშულე [4] Cb.

სიშლეგით Cb.

სიშლუვე (სიშუკე Z, სიშლუკე Aa) (13, 43 ლევიტ.) ბელატი ZA.

სიშმაგე Cb.

სიშორე Cb.

სიშტერით Cb.

სიშუენიერე [5] Cb.

სიშუკე ნ. სიშლუვე.

[სიჩუანე ნ. ჩუანე**]**.

სიჩქარე ჩქარობის ქონება ZA.

ჩქარობის ბჲე B. განუმარტავია Cb.

სიჩქური (24, 11 ლუკა) ესე არს საგონებლობით და არა ჭეშმარიტად, გინა ნაცილად ZAB.

[illegible] A — 673 [illegible] v 11 [2] შორ A — 292, 78 r., 28. [3] ნუსხაშია: „სიყვითლე“. [4] ნუს[illegible] „[illegible]იშიშვლე“. [5] ნუსხაშია: „სიშვენიერე“.

სიჩქერი(სი) არს საგონებლობით(ი) და არა ჭეშმარიტებით, გინა ნაცვლად CD. სიჩქერი არს საგონეალობით და არა ჭეშმარიტებით, გინა უცოდინრობა E.

სიჩხიე (4 კათიღ.[1]) ჩიხად სანაზავი ZA.

(4 კათიღ.) ჩიხად სანახაობა BCb. 4 კათიღ.: „სიგრძე, სიმოკლე, სიჩხიე, სიმაღლე, სიგვიანე“ CaqDE[2]. ნ. ჩხიობა.

სიჩხინტე მცირე რამ ცხიმი ZAB.

მცირე რამე ქონი CD. განუმარტავია E.

სიცბილი (+ 9, 7 ოსე ZAa) ცბის ქონება ZA.

მომაცდენ(ე)ლობა BCD. განუმარტავია E.

სიცხილი Cb.

სიცივე ცივი ჰაერი. სიცივეცა განიყოფებიან შვიდად: სიოდ, სიგრილედ, სუსხად, ტეხვრად, ხვატად, ნეფხვად, და ყინელად; სიო არს სიცხესა შინა მცირედი რამე სიგრილე; ხოლო სიგრილე — საამოვნო, მცირე სიცივის მსგავსი; სუსხი არს სიცივის ნაწილი რამ დამწველი და დამაჭნობელი; ტეხვრა არს ზამთარ თოვლში სიცივე; ხვატი არს მისგან უძლიერესი სიცივე; ნეფხვა არს ზამთარ ქმელი და მოუთმინარი სიცივე; ხოლო ყინელი — ესეთი სიცივე, ლბილნი წყალნი ქვებრ შექმნას და ჰირხლი შეაყინოს Z.

ცივი აერი AB.[3] განუმარტავია Cb. „ხვატ“-ის სხვაგვარი ახსნა ნ. სიცხესთან; ქსივნა.

სიცილი (8, 21 იობ) განყოფანი სიცილთანი ესე არს: ღიმილი არს სიცილი სიმშვიდით, უქმო, ბაგეთა ოდენ შეეტყობოდეს; სიცილი არს მცირედ ქმიანი და მდაბალი; კაშკაში არს სიცილი მაღალი და მოქდომილი; კასკასი არს სიცილი მაღალი და წვლილი; რახრახი არს სიცილი მაღალი და უშვერი; თქართქარი არს სიცილი მრავალთაგან შექმობილი; ღინცილი არს სიცილი მიწყივ უწესო; ხოლო ფრუსტუნი, ვის არა ენებოს სიცილის გამოჩინება და ერთს საცინელს საქმეზედ წარსცინოს და მალიად დაიდუმოს Z.

(+ 8, 21 იობ Aa) განყოფანი სიცილთანი ესე არს: ღიმილი არს სიცილი სიმშვიდით, უქმო, ბაგეთა ოდენ შეეტყობოდეს; სიცილი არს მცირედ ქმიანი და დაბალი; კაშკაში არს მაღალი. სიცილი და მოქდომილი; კასკასი — მაღალი და წვლილი სიცილი; რახრახი — მაღალი და უშვერი სიცილი; თქართქარი არს მრავალთაგან შექმობილი სიცილი; ღინცილი არს მიწყივ უწესო სიცილი; ხოლო ფრუსტუნი, ვის არა ენებოს სიცილის გამოჩინება და ერთს საცინელს საქმეზედ წარსცინოს და მა-

---

[1] წყაროდ ნუსხებში „კავშირია“ დასახელებული ნაცვლად კათიღორიისა. [2] B-სა და Cb-ში მოწმობა გადახაზულია; 4 კათიღორია გულისხმობს იოანე დამასკელის „კათიღორიას“ (S — 1463, 43 r), სადაც მხოლოდ „სიჩხიეზეა“ საუბარი. [3] Aa-ში შენიშვნაა: „ცივისა აქ დაწერე“.

ლიად დაიდუმოს A. განყოფანი სიცილთანი ესე არს: ღიმილი არს სიცილი სიმშვიდით, უჴმო, ბაგეთა ოდენ შეეტყობოდეს; სიცილი არს მცირე ჴმიანი და დაბალი; კაშკაში არს მაღალი სიცილი და მოჴდომილი; კასკასი მაღალი და წყლილი სიცილი; თქართქარი არს მრავალთაგან შეჴმობილი სიცილი; ხარხარი არს მაღალი და უშვერი სიცილი; ლინცილი არს ნიადაგ ცუდი, უწესო სიცილი; ხოლო ფრუსტნი, ვის არ ენებოს სიცილის გამოჩინება და ერთს საცინელს საქმესა ზედა წარსცინოს და მალიად დაიდუმოს B. სიცილიცა განიყოფე[illegible]ან რვად. ღიმილად, სიცილად, კაშ[illegible] კასკასად, თქართქარად, ხარ[illegible], ლინცილად და ფრუსტ(უ)ნად: [illegible]ლი არს სიცილი სიმშვიდით [illegible] უჴმო, რომელ ბაგეთა ოდენ შეტყვებოდეს კაცთა; სიცილი არს [illegible] ჴმიანი და სიმშვიდითვე [illegible] კაშკაში არს ჴმამაღ[illegible], არამედ ამო და სანდო[illegible] ([illegible]ფომი Cb); კასკასი არს [illegible]ი და წყლილი სიცილი; თქარ[illegible] არს მრავალთა ერთბამად [illegible]ლი; ხოლო ხარხა[illegible] და ჴმამაღალი სი[illegible] [illegible]ნცილი არს მრავლად D) ცუდი სიცილი; ფრუს[illegible] (+ რომელ C) არა ენებოს [illegible]ჩინება და მყის ერთსა [illegible] სიტყვათა (+ ანუ [illegible] და წა(რ)სცინოს და [illegible]ადრე D) დადუმდეს (დაიდუ-D) CD. განუმარტავია E.

სიცონილი (3, 1 ფილიპ.) დაზარე[illegible]ობა ZAB.

სიცოფე (2, 10 ოსე) ცოფიანობა [illegible]Aa

სიცოცხლე (2, 7 დაბად.) ცოცხალყოფა ZA.

განუმარტავია Cb.

სიცრუე (სიცრუვე ABCDE) (7, 15 ფსალმ.) დიდი სიმტყუ(ვ)ნე ZA.

სიმტყუვნე დიდი BCab. განუმარტავია CqDE.

ნ. ტყუვილი.

სიცქაფე სისწრაფესავით ZAB.

სიცხე (3, 66 დანიელ) სითბოგარდარეული ჭრტიალი. სითბო ეწოდების სიცივისა წინააღმდეგსა რასამე მცირესა ნაწილსა; მზვარე არს მზემდეგი ადგილი მოთბო; ყუდრო არს, სადა ქარი ძლიერად ვერა ჰვდებოდეს, გინა ჴმელთა, გინა ნავთსაყუდელსა მშვიდთა; სიცხე არს განძლიერებული სიმჴურვალე მზისა თუ ცეცხლისა, გინა ჰაერისა, გინა სნებითა განჴურვებულისა; ხვატი არს მეტად ძლიერი სიცხე მზისა; პაპანება არს მოუთმინარი სიცხე მზისა; ჭრტიალი არს, რა მზემან კლდენი, გინა ბარნი ადგილნი განაჴურვნის და თვალნი ვერ შემძლებელ იყონ შედგმად, გინა ილეკრო, გამდნარი ცეცხლისაგან, ელვარობდეს საზარლად; ხოლო უნჯუფა—აბანო ცხელი და გინა სახლი მისთანა Z.

(+ 3, 66 დანიელ A; 31, 4 დაბად. B) სითბო გარდარეული AB[1]. განუმარტავია CDE.

[„ხვატ"-ის სხვაგვარი ახსნა ნ.

[1] ა ზ· შენიშვნაა: „ჭრტიალი აქ დაწერე".

სიცივე'სთან, ჭრტიალ'თან].

სიძაგული (სიძაგულსა B) საძაგლად მიჩნევა ZA.
საძაგლად მიჩნევასა B

სიძე (25, 6 მათე) სულის სიხარული ქრისტე ZA.

სიძე ქალის ქმარი ZABC.
განუმარტავია DE.
ნ. ესიძა, ისიძა.

სიძვა (+ 5, 19 გალატ. ZA) უმეუღლოს(ა)გან (უმეუღლოს D) ბოზობა ZABCD.
უქორწინოს ბოზობა E.
ნ. ბოზობა, ესიძვა, ისიძვა, მსიძავი.

სიძვირე ნ. სიძვრე.

სიძნელე ძნელობის ბჭე ZAaB.
ძნელობის ყოფა Ab.

სიძნოვით სიძნელით ZABC.

სიძულილი ძულვება'სთან ნახე ZAB.
ძულვებაში ნახე Cab. განუმარტავია CqDE.

სიძუნწე არაუხვება ZA.
არაუხვობა B. განუმარტავია Cb.

სიძვრე[1] ძვირობის ქნა ZA.
ძვირობის ბჭე B. განუმარტავია Cb.

სიწვლილე ნ. სიწულილე.

სიწითლე Cb.

სიწმიდე (სიწმინდე Caq) (7, 6 მათე) ყოვლის ბიწისაგან თავისუფალი ZA.
წმიდაობის ბჭე. ესე არს ყოვლისა ბილწებისაგან თავისუფალი B. სიწმი(ნ)დე უკვე არს, ვითარ-ესე ჩვენ მიერ სათქმელ არს, ყოვლისა ბილწებისაგან თავისუფლება (თავისუფალი D) CD.
ნ. ქუებურობა.

სიწრფოება 2 კორინთ. 11, 3 Z.
განუმარტავია Cb.

სიწულილე[2] Cb.

სიწყნარე Cb.

სიჭაბუკე (13, 6 ზაქარ.) სივაჟკაცე ZAa.
განუმარტავია Cb.

სიჭარტლე მრავალ-მოუბრობა ZAB.
ენა-დაუწყნარებლობა CD. ენა-დაუყენებლობა E.

სიჭკვიანე Cb.

სიჭრელე ჭრელობის ქონება ZA.
ჭრელობის შეტყვება B.

სიხარბე ხარბობის ქონება ZA.
ხარბობა აჩნდეს B. განუმარტავია Cb.

სიხარული (+ 50, 14 ფსალმ. ZA) ესე არს ყოვლის ჭმუნვისაგან თავისუფლება (თავისუფალი B) ZAB.
განუმარტავია CDE.

სიხამმე (2 შჯულ. 15, 21) ხამმიანობა ZA.

სიხელე Cb.

სიხუესტე[3] (16, 12 ივდით) სილაღესავით ZAB.
ნ. ხუესტი.

სიქმელე Cb.

სიქშო ესე არს ღრუბელი თუ ნისლი და მისთანანი ზრქელად და ქშირად იყოს ZA.
ესე არს ნისლი თუ ღრუბელი ზრქელად და ქშირად იყოს B. სიქშირე CDE.

სიჯაბნე გულდედლობა ZAB.
განუმარტავია Cb.
ნ. მშვდი.

სიჯიმი (უჯმ.) სხვათა ენაა, ქართულად ხ ე ზ ი ჰქვიან ZAB.

---

[1] ნუსხებშია: „სიძვირე“. [2] ნუსხებშია: „სიწვლილე“. [3] ნუსხებშია: „სიხვესტე“.

(უქმ.) თურქთ ენაა C. (უქმ.) DE.

სკა (სკა, როგო, ფუკა C) (+ 2 დიოლოლ.[1] ZAa) ფუტკრის სახლი. წნელით წნულსა ეწოდების სკა, ხოლო როგო და ფუკა — ხის(ა) გამოთლილსა ZA.

სკა არს წნული, როგო და ფუკა — ხისა, ფუტკართ პურჭელი B. სკა არს ფუტკართა (ფუტკრისა D) გოდორი წნული; როგო არს ხე გამებული ამოთლილი და შეწყობილი ფუტკართათვისვე; ფუკა არს მრთელი გამოთლილი ხისა ფუტკართათვის CD. როგო, ფუკა E.

ნ. სასკე.

სკამი ბერძულია, რომელიც სკამი შეიკრვის (შეიკვრის Z) და გაიქსნების, სელი ეწოდების; სხვა კეთილ-ჭრელებულსა დასადგმელსა — სავარძელი; გრძელსა და მრავალთ სასხდომელსა — მერქი; მეფეთა და მღ(რ)დელ(თ)-მთავართ საჯდომელსა და ზედ გავალაკიანსა — საყდარი, ვიეთნი ტახტს უწოდენ ZA.

სკამი ბერძული. რომელიც სკამი შეიკრვის და გაიშლება, სელი ეწოდება ქართულად; სხვა კეთილჭრელებულს სკამსა — სავარძელი და გრძელსა და მრავალთ სასხდომელსა — მერქი; მეფეთა და ეპისკოპოსთ ხარისხ-კვარცხლბეკოანსა საჯდომსა, ზედით გავალაკიანსა — საყდარი, ვიეთნი ტახტს უწოდენ B. სკამი ბერძენთა ენით(ა) ეწოდების და ქართულადაც საქმარ(ი) (+ არს C); ხოლო ქართულად სელი ეწოდების სკამსა რკინისა(სა), გინა ოქროთა (ოქროსა D) და ვეცხლითა (ვეცხლისასა D) (+ შეჭედილსა C), რომელი განიშლების და შეიკვრის (გასაქსნელსა და შესაკრავსა D) სასუბუქით თან სადევნებელად (სადევნებელსა D); მერქი ეწოდების სკამსა გრძელსა (გრძელთა Cq) ხეთასა (ხეთაგან D), გინა კედელთასა (კედელთაგან D) მრავალთა საჯდომ(ე)ლად შემზადებულსა; სავარძელი ეწოდების სკამსა ხეთაგან შემზადებულსა, ერთისა კაცისა დასაჯდომელსა კეთილად ჭრელებულსა, გინა მოპეტალებულსა; საქარცხული ეწოდების მსგავსად სკამთასა დასაჯდომელსა და მისაყრდნობელსა რასამე მცირესა CD. (უქმ.) ესე სკამი ბერძულია, ხოლო ქართულად უწოდენ სავარძელსა და სელსა: სავარძელი არს სკამი ხისა მიერ შემზადებული ჭრელებული; ხოლო სელი არს სკამი რკინისა ოქროთი ანუ ვეცხლითა შემზადებული შესამკობგასაქსნელი E.

სკანთარი (მძრომ.) ZABC.

სკარა ესე არს ფეჭედი რკინა გაწყობილი მწვადთა შესაწვავი ZAB.

სკარა არს ფერჯიანი მწვადის საწვავი ლასტის მსგავსად, რომელსა ზედა შესწვევდენ მოწამეთა C. ფეჯიანი შამფური ლასტივით D. ლანძვია, სვინაქსარში ლანძვად იწერა სკარას მაგიერ: „განაჭურეს სკარა და დააწვინეს მას ზედა“ E.

სკარამანგი ესე არს ძვირფასად და ყვავილოვნად ნაკერი ოქრო(ა)ს თმითა და ჩიგინითა ZA.

ესე არს ძვირფასად ყვავილოვნად ნაკერი სირმითა და ჩიგინით B. სირმითა და ჩიგინით ნაკერი Cb. [ნაკერი სირმითა და ჩიგინითა] Ca. გრო-

[1] შდრ. A — 1103, 52 v., ხ 4.

გოლის სხოლიონში: „ვითარცა რიტორნი იისფერსა და მეწამულსა ჰმოსიედ (+ და Cq) ფილასოფოსთა შავი ასანიშნელად, ვითარცა პოლიტნი მოქალაქენი სკარამანგსა შეიმოსენ“ CqD. გრიგოლ ღ̃თის მეტყველის სხოლიონი: „ტრიონ უწოდიან თვისგანსა რასამე სამოსელსა სწავლულებათასა, ვითარ-იგი რიტორთა იისფერი და მეწამული ჰმოსიენდ და ფილოსოფოსთა შავი ასანიშნელად თითეულისა მათისა, ვითარ-ესე აწ პოლიტნი მოქალაქენი სკარამანგსა შეიმოსენ“ E.

შდრ. საკრამანგი, სუნდიკსი.

სკა, როგო, ფუკა ნ. სკა.

სკაროსი (თევზ.) თევზია აღმომცოხნელი ZAB.

[**სკვ** ნ. სკუ].

[**სკვენ** ნ. სკუენ 1, 2].

სკვილლი (+ კათილორია ZAa) უსიტყვ(ად) და უკვდავად უთქვამთ (+ ტყუილად ZAa) ZA.

კათილორია, განყოფილების თავში, სკვილლისათვის BCD.

სკვინჩა ნ. სკუნჩა.

სკვიტორი მეფის მოსამსახურე რამ არის (რამეა A) ZA.

მეფეთ მოსამსახურე რამეა B. რაცალა მეფის მოსამსახურეა, მნე C. რაცალა მოქელეა მეფისა მოსამსახურე D. რაღაც მოქელეა E.

სკივრი ZABCDE.

სკილისკანტური E.

სკიმატი მთავარანგელოზთ ქელთ რომ აქვსო მგრგვალიო ZA.

მთავარანგელოზთ რომ ქელთ აქვსთ მგრგვალი B.

სკინდაფსნი „სკინდაფსნი რამმე, გინა ვაც-ირემნი“ Z.

განუმარტავია B.

სკინტლი ფრინველის სკორე ZABCD.

ფრინველთ სკორე E.

ნ. სკორე.

სკიპტრა (+ 6, 13 ბარუქ ZA) ელლენთა ენაა, სამეფო ჯოხი, ქართულად ფაენი ჰქვიან ZAB.

ესე არს სამეფო კვერთხი (ჯოხი D) რომელსა თავსა ზედა არს ხვირი (+ და ჯვარი მცირე Cb) CD. სამეფო ჯოხი E.

ნ. ჯოხი.

სკირა[1] (+ 48, 31 იერემ. ZAa) თიქის კედელი (+ სხვას წიგნშია Ab) ZAB.

ნ. ყორე.

სკირადათა განზიცუზისათა (48, 31 იერემ). ესრე(თ) ითქმის თიქის კედელ(ნ)ი განქმობად(ნ)ი ZA.

(+ 48, 31 იერემ. B) ესრეთ ითქმის ვითარმედ თავნი მათნი აღპარსულ და წვერნი (+ მათნი C) დაყვნილ (+ სკირა — თიქის კედელი C) BC.

სკიფი ვეცხლის საჩხირე, გინა სატანტრაბეჩე ZA.

ვეცხლის საჩხირე თუ სატანტრაბეჩე B. ვეცხლის საჩხირე (+ ქალთა Cb) CD.

სკიჭი, სკიჯი (სკიჭი და სკიჯი DE) (+ 1 მეფ. 25, 18; 2 მეფ. 16, 1 ZA) ჩამიჩი ZAC.

(1 მეფ. 25, 18; 2 მეფ. 16, 1) ძიძიბო B. განუმარტავია DE.

ნ. ქიშმიში, შკიჭი, ჩამიჩი.

[**სკლატი** ნ. ვაკინთი].

სკმა დაკვრა ZA.

ცემა რამ B. ცემა CD. უსკვა, მის-

[1] წყაროშია: „სკირადათა“.

ავა, ცემა E.
ნ. მსკნელი.

[სკნა მტკიცება] B.
ნ. დასკუნა.

სკნელი (+ კიდურივით B). რამეთუ ვიტყვით: ზესკნელი, ქვესკნელი, გარესკნელი და უკანასკნელი, ესე არს ვითარცა დასასრული რამე კიდეთა(ნი) ZAB.

კიდესავით(ა). რამეთუ ვიტყვით: ზესკნელი, ქვესკნელი, გარესკნელი და უკანასკნელი, ვითარცა დასასრული კიდეთანი CD. განუმარტავია E.

სკნირიანი ექსსკეპტრობისა საქმე ეწერა ▮

სკნისკი ჩალის კალათა ZAB.

კალათა ჩალისა CD. მარიამ მეგვიპტელი:[1] „ადილო სკნისკი და შთაძვა ოსპი და ლეღვის ჩირი" E.

სკოპოსი პირი საქმისა ZABCD.

სკორე (5, 25 ესაია) განავალი. სკორე ზოგადი სახელი არს (+ ყოველთა ZA) განავალთა ცხო(ვ)ელისათა (ცხოველთა განავალთა B). ხოლო ფრინველთასა ეწოდებიან სკინტლი, თევზთასა — ტურტლი, მძრომთასა — ცურცლი, ცხოვართასა — დენგრა, თხათა და გარეთხათა(სა) (+ და მისთანათასა ZA) — კურკლი, (+ ზროხათა და AbB) კამბეშთასა — ნეხვი და კელი, ღორთასა — ჩხრინკელი, ცხენთა და ვირთასა — ჩონჩორიკი, ძაღლთა და მჴეცთასა (მჴეცთა B) (+ და ეგევითართა B) — მჩორე, კაცთასა — მძღნერი, ქმელს(ა) ნეხვსა — წივა და ფუნე, თხელს(ა) სკორესა — ტრაწ(ი) (+ ტრედის სკინტლსა — ნაედომი. 4 მეფ. 6, 25 ZA) ZAB.

განავალი ყოველთა. (+ სკორე ზოგადი სახელი არს ყოველთა სკორეთა. ხოლო სკორესა კაცისასა ეწოდების მძღნერი, ძაღლთა და მჴეცთასა — მჩორე, თხელსა სკორესა — ტრაწი, ზროხათა და კამბეშთა სკორესა — ნეხვი და კელი, ცხენთა, ვირთა და ჯორთასა — ჩონჩორიკი, ცხოვართასა — დენგრა, თხათა და გარეთხათა — კურკლი, ღორთასა — ჩხრინკელი, მძრომთასა — ცურცლი, ფრინველთასა — სკინტლი და ქმელთა ნეხვთა — წივა და ფუნეც ეწოდების Cab) C. განავალი D. განუმარტავია E.

სკრიბონი (+ სკრიბონი არს D) ქვრივთა და ობოლთ(ა) მსაჯული ZABCDE.

სკრინიარი ხარტოფილაქსი ZAB.
(+ სკრინიარი და C) დივანთა ზედა ქელმწიფე (+ სკრინიარი D; + და C) ექსსკეპტრობის მოქმედი იგინი არიან, რომელთა (რომელსა D) ბერძულად ხარტოფილაქსი ეწოდების. ხოლო სპარსულად მუსტოფი და დავთარტარუდა CD. დივანთა ზედა ქელმწიფეა, რომელ არს ხარტოფილაქსი[2] E.

[სკუ ნ. სკმა].

[სკუ(ამ) ნ. სკმა].

[სკუენ ნ. გამოსკუნილი, დასკუნა, მონასკუება, ნასკჳ, სკული; შდრ.

[1] შდრ. A — 272, 930, b. [2] ნუსხა აქ ურთავს: „ასე ეწერა".

განსაკუნება].
[სკუენ ნ. ამოსკუნა].
სკული გამოსკვნილი ZABC.
სკუნელი (ხე) ZABCDE.
[სკუპ ნ. ისკუპი].
სკუპა პატარა ქუდი ZACD.
პატარა ქუდივით B. განუმარტავია E.
სკჳლლი (აკვილლი ZABCD) (+ კათილორია[1] ZAa) უსიტყვ(ად) და უქცდავად უთქვამთ (+ ტყუილად ZAa) ZA.
კათილორია[1] განყოფილების თავში, სკვილლისათვის BCD.
სკჳნჩა (სკვინჩა ZABCE) (ფრინ.) ZABCDE.
სლბობა არევა B.
ნ. შესლბი, შესულიბნა.
სლვა (33, 2 რიცხ.) სიარულიცა მრავალ-სახე(ლ) არიან, რამეთუ სლვანი სხვადასხვაობით განიყოფებიან: ნებიერად კაცთ(ა) სლვასა უქმობენ ვიდოდასა და სლვასა, ეგრეთვე ნავთასა; ხოლო ჴმუნვათა განმაქარვებელად წალკოტთა ანუ მინდორთა მიმოვლასა — მოთხვასა და იმოთხვიდასა, რომელაა მსოფლიონი სეერნობას(ა) უქმობენ; ჩქარა სლვასა — გვალე; ზოგად მრავალთაგან სლვასა — ტრვა და ტარება; მალიადობასა — სრბა; შეშინებულის(ა) მიერ სრბასა — ლტოლვა; მაღლად კისკასად რეცა შეფრენასა — ხლდომა; უსაქმოდ ცუდად სიარულსა — ტანტალი; სნებოანთა მიერ უსუსურსა სიარულსა — ლოწლილი; ფერჴ-გადგმით სლვასა — ბაჯბაჯი; ჩჩვილთაგან ოთხზე სიარულს(ა) — ჩოჩვა და ბორდღვა; მუცლითა და თეძოთ სლვასა — ცოცვა; ჩჩვილთ ჴელ-მოკიდებით ტარებასა — ტაატი; მონადირეთაგან ნადირთ მისაპარა(ვა)დ მუცლით ცოცვასა — ცორვა; მოგზაურთაგან სიარულსა — იარე და ვარე; პირუტყვთ(ა) სლვასა — სიარული; მათსა მალიად სიარულსა — რბენა და ჭენება; პირუტყვთა ხლდომასა — ხლტომა; მათსავე ჰაერში გრძლად გახლტომასა — ლივლივი; მათს თამაშობით რბენასა — კუნტრუში და იბეკნ(ი); (+ მათსავე Z) ავად სიარულსა — ჩაქჩაქი; ცხენთა გოგმანით სიარულსა — თოხარიკობა; სხვარიგს კეთილსა სიარულსა — მერნობა; ავს სიარულს(ა) — ჯაგჯაგი; ფერჴი რომ ვერ ანდოს, კრთომით სიარულს(ა) — ბობვა; უბადო ცხენის ავს სიარულს(ა) — ჩანჩალი; ფრინველის კეთილად სიარულს — გოგვა; (+ მისავე Z) ავად სიარულს — ლახლახი; გველთაათა (გველთასა Ab) — გლინვა; მძრომთასა — ძრომა; ჭიაჭუათასა — ღოღვა; მელთასა — ცანცალი; სლვა-

[1] შდრ. A — 250, 117 r.

სა და სირბილის საშუალსა — ძუნძული; თევზთა და ზღვიერთასა — ცურვა ZA.

სიარული. სიარულიცა მრავალსახელ არიან, რამეთუ ალვანი სხვადასხვაობით განიყოფებიან: ნებიერად კაცთა სლვასა უქმობენ ვიდოდასა და სლვასა, ეგრეთვე ნავთასა; ხოლო ქმუნვათა განმაქარვებელად წალკოტთა შინა ანუ მინდორთი მიმოვლასა — მოთხვა და იმოთხვიდა, რომელსა მსოფლიონი სეირნობას უქმობენ; ჩქარა სლვასა — გვალე; ზოგად მრავალთაგან სლვასა — ტრვა და ტარება; მალიადობას — სრბა; შეშინებულისა მიერ სრბასა — ლტოლვა; მაღალს კისკასად რეცა შეფრენას — ხლდომა; უსაქმოდ ცუდად სიარულსა — ტანტალი; სნებოანთა მიერ უსუსურთა სიარულთა — ლონდილი; ფერხგადგმით სლვასა — ბაჯბაჯი; ჩჩვილთაგან ოთხზედ სიარულს — ჩოჩვა და ბორდღვა; მუცლით და თეძოთ სლვასა — ცოცვა; ჩჩვილთ ჴელით ტარებასა — სიალა და ტაატი; მონადირეთაგან მუცლით ცოცვასა მისაპარად — ცორვა; მოგზაურთაგან სიარულად იარე და ქარეც ითქმის; პირუტყვეთა სლვასა — სიარული; მათს მალიად სიარულსა — რბენა და ჭენება; პირუტყვეთ ხლდომასა ხლტომა; მათსავ ჰაერში გრძლად გახელტასა — ლივლივი; მათს თამაშობით რბენასა — კუნტრუში და იბეკნ; მათს ავად სიარულს — ჩაქჩაქი; ცხენთა გოგმანით სიარულსა — თოხარიკობა; სხვარიგს კეთილს სიარულს — მერნობა; ავს სიარულსა — ჯაგჯაგი; ფერჴი რომ ვერ ანდოს, კრთომით სიარულსა — ზობვა; უბადო ცხენის ავს სიარულსა — ჩანჩალი; ფრინველის კეთილად სიარულს — გოგვა და ავად სიარულს — ლახლახი; გველთასა — გლინვა; მძრომთასა — ძრომა; ჭიაჭუათასა — ლოდვა; მელთაჲა — ცანცალი; სირბილისა და სლვის საშუალსა — ძუნძული, თევზთა და ზღვიერთასა — ცურვა B. განუმარტავია Cb.

ნ. ბანდალი, ბზაკუნი, ბორტყუა, გამოსლვა, წიაღმოსლვა; შდრ. ვალ, სლვა, სიარული.

ხლოკინი ZABCDE.

ხლუკ-ხლუკი ტირილთან ნახე ZAB.

ტირილში ნახე Cb.

[ხმ. ნ. სემ, სმენა].

ხმა (+ 1, 5 იობ ZAa) სასმელთან ნახე ZAB.

სმად ითქმის ყოვლისავე სასმელისა სმა, არამედ უფროსად ღვინისა, ხოლო სახარებისა მიერ თქმული იგი ერთი სასმელი სიკვდილი არს სჯულისა სიმართლისათვის Cab. განუმარტავია CqDE.

ნ. ვსუამ, მოსმურნი, მსმელი, ნასუამი, სამოსმურო, სასმელი, სასმისი, სასუამადი, სვა, სმული, სუ.

სმენა (+ 51, 46 იერემ. Z) ყურით შეტყობა ZAB.

ყურით მოსმენა Cab. განუმარტავია CqDE.

ნ. დასმენა, ვსმენელობ, ისმენდა, ისმინე, ისმოდა, სასმენელი (საგრძნობელ’თანაც), ესმი, შეისმინე, შემსმენელი, შესმენა, შესმენითი, წარსმენა; შდრ. სემ.

სმნიერი ZABCE (მსნიერი CaqE, სმნიერი, მსნიერი D) (+ 1 მეფ. 1, 24 ZABCab) სამწლისა ZABCD.

გვრიტისა და ეკლესიასთვის: „დიაკეული ერთი სმნიერი, ვაცი ერთი სმნიერი და ვერძი ერთი სმნიერი". 1 მეფ. 1, 24: „ზვარაკი მსნიერი ერთი" E.

სმული ნასვამი; სმული — დასობილი; სმული — მჯდარი ZA.

ნასვამი B.

სნატი სუზანი საფენი ZA.

სუზანი BCb.

ნ. დასნატული.

სნება სნეულება ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. სვრინდება.

სნეკვა კვნესა ZABCDE.

სნეულება (42, 5 დაბად.) სენთ დართვა ZA.

სნეული (+ 2 მეფ. 13, 2 ZA) სენის მქონებელი ZAB.

ნ. დასნეულდა.

სოგმანი ქვასა ანუ ფიცარს(ა) მცირე აკლდეს, მისი გამოსაწყობ(ელ)ი ZAB.

ფიცრის ნაკლების გამოსაწყობი CD. ფიცარში გამოსაწყობი E.

[**სოდომის ნალეწი** ნ. გოხი (კლდე'სთან, ქვა'სთან)].

[**სოდომის ნამსხვრევი** ნ. გოხი].

[**სოდომური ნამსხვრევი** ნ. გოხი]

[**სოველი** ნ. დასოვლება].

სოთი კვთილი ცხვირი ZA.

კარგი ცხვირი B. კაი ცხვირი CDE.

სოინარი სტვირნი შეწყობით შეწებულნი ZA.

სტვირნი წყობილნი B. სტვირნი შეწყობილ(ნ)ი Cab.

შდრ. სოლინარი.

სოი-სოი ბატთ გადე(ვ)ნა კმა ZA

ბატთ გადევნა BE. ბატის გა(ნ)დევნა CD.

სოკო ZABCDE.

სოკო სენია ერთი ZA.

სენი(ა) BCD.

ნ. ბავასირი, ბუასილი.

[**სოკოს სენი** ნ. ბავასირი, ბუასილი].

სოკოფიჩხა ხის ხმელი სოკო ZAB.

ხმელი სოკოა ხისა Cb. განუმარტავია CaqDE.

[**სოკოწითელი** ნ. ნიყვ].

სოლი ძელთ გასაპობი ZAB

ხეთა და ქვათა გა(ნ)საპები C განუმარტავია DE.

შდრ. მანა.

სოლინარი წყალთ მილი ZA.

წყლის მილი BCD. მილი E.

ნ. მილი; შდრ. სოინარი.

სოლინჯი (ბალ.) ლეალოსა ქვიანი Z.

(ბალ.) ABCD. (ბალ.) ულბო E.

შდრ. სონიჯი.

სომეხი [1] (37, 38 ესაია) ჰაოსიანი ZAa.

სომი [2] (1 ნეშტ. 29, 2) საკამრე ქვა მოხრილი ZAB.

საკამრე ქვა (+ რადად გათლილი Cb) CD.

სომი ხუთი აბაზი, მინალთუნი Z.

მინალთუნი, ხუთი აბაზი Aa

სომინი დიდი პური C.

სონდასობა შრომისაგან განსვენება ZABC.

შრომისაგან განსვენება D.

სონიჯი (+ 28, 25 ესაია ZAa) სოლინჯი ZAB.

რომელსა ბერძულად ეწოდების

[1] წყაროშია: „სომხეთად". [2] წყაროშია: „სოომი".

მელა(ნ)ტიონ, პილპილის მაგიერ იჭმარებენ C.

ნ. გოლისარეველი.

სონლული (ფრინ.) ZABCDE.

სორგა ხეზის დასახვევი (დასახვეველი B) ხე ZAB.

წერის სიჯიმის ხე CD.

სორეტი სრუტი წყალთა ZA.

წყალთ სრუტი B.

სორო (48, 28 იერემ.) მჴეცთ ჩასაძრომელი. სოროდ ითქმის საფლავი ZA.

მჴეცთ ჩასაძრომელი, სორო — საფლავი B. ფოთორო. საფლავი, გინა ჩასაძრომელი Cb. საფლავი CaqD. განუმარტავია E.

სორსალი დასორსალებული ZABC.

განუმარტავია E.

ნ. დასორსალება, წასორსალება.

სოსანი (ბალ.) ZABCDE.

სოუდა (ბალ.) ZABCDE.

სოფელი სამ სახედ ითქმის: საუკუნო იგი სოფელი და წუთისსოფელი და კაცის ბუნებაც სოფლად ითქმის ZA.

კაცრიელი. სოფელი ეწოდების სრულიად საწუთროსა; ხოლო დაბა — მცირესა შენობასა B. კაცრიელი C. განუმარტავია DE.

ნ. მსოფლელი, მსოფლიო, ნასოფლარი, საშუალო.

სოფერი 1 ნეშტ. 29, 4 B.

სოფირი[1] (13, 12 ესაია) ახალს ქვეყანას არის ZAa.

13, 12 ესაია Ab.

სოფირი ლურჯი იაგუნდი ZAB.

(იობ 22, 24[2]; ესაია 13, 12[3]) ლურჯი იაგუნდი Cb. (+ იობ 22, 24[2] Ca) ესაია 13, 12[3]; „ბადენი და სოფირი" CaqD. ბადენთან ნახე E.

შდრ. საფირონი.

სოფისტინი (სოფისტენი D) სოფისტიკა, ლვიკოსი, ლოგიკა, დიალოგიკა, დრამატიკოსი, ექსოთერიკა, აქსომათიკა, (აქსომატიკა Ab), ისალოგია, ანალვიტიკა პერიერმინაი, სეფისტინი, პროტოლოროს, ფედრონი — საფილასოფო(სო) წიგნები არიან Z.

სოფისტიკა, ლვიკოსი, ლოგიკა, დიალოგიკა, დრამატიკოსი, ექსოთერიკა, აქსომატიკა, აკრომატიკა, ისალოგია, ანალვიტიკა, პერიერმინია, სეფისტინი, პროტალოროს — საფილოსოფო წიგნები არიან B. სოფისტიკა, ლვიკოსი, ლოგიკა, დიალოგიკა, დრამატიკოსი, ექსოთერიკა, აქსომატიკა, აკრომატიკა, ისალოგია, ანალვიტიკა — საფილასოფო(სო) წიგნები არიან CD.

სოქალი სპეკალი ZAB.

ნაქსოვია C.

სოღდა (ბალ.) ყვავილია მრავალფერი ZAB.

სოღო (ფრინ.) დიდი ქათამი ZABCDE.

სოყილი რაცაღა სენია ZABCD.

სოჭვა მკედის ხეწა B.

ნ. დასოჭვა.

სოჭი (ხე) (+ 31, 8 ეზეკ. ZA) ZABCDE.

სოხანო სძხანო ZAa.

ნ. სახანო.

სოხასტ[ე]რთა ეფთვიმის ცხოვრებაში B.

---

[1] წყაროშია: „სოფირული". [2] წყაროშია: „ქვესა სოფირისასა". [3] წყაროშია: „ქვა სოფირული".

სპა მჴედარი ZAB.

მჴედრობა C. განუმარტავია DE.

სპათარი (დიოლოლო[ნ]ში [1]) ZAa.

სპათარ-კოვკლარი (სპათარ-კოვოკლარი BDE, სპათარ-კოვოკოლარი C) მჴედრობათ აღმწერელი ZAB.

რაცაღ(ა) მოჴელეა C. რაღაც (+ დიდი E) მოჴელეა DE.

[**სპათი** ნ. მრავალსახელი].

სპანი მჴედრობანი ZA.

მჴედარნი B.

სპანქერი ს ვ ი მ ე ო ნ ს ა ლ ო ს ი ს ა: „დაუქცია ტაბლები მსყიდ(ვ)ელთა სპანქერისათა" ZABCD.

სპანძელი (სპაძელი Cb) (ბალ.) ZABCD.

ნ. ისპანალი.

სპარაზენი (4 მეფ. 9, 25) სამდგომი ZAB.

ესე არს ყოვლითა საჭურველითა შეჭურვილი და მჴნე (+ მჴედარი CD) CDE.

სპარი E.

სპასალარი სპარსულია, ქართულად ს პ ა ს პ ე ტ ი ჰქვიან Z. სპარსულია, სპასპეტსა ჰქვიან A.

მჴედართმთავარი BC. განუმარტავია DE.

ნ. ამირბარი.

სპასიაკი სამეფო წამოსასხამი(ა) ZABCD.

(1 მეფ....) კ თ ავგისტოს ნეტაფრასმა ს პ ა ს ი ა კ ი სამეფო წამოსასხმლად თქვა: „რამეთუ მეფესა მას სპასიაკნი ესხნეს და შემკულ იყო იგი სიმდიდრითა სამეფოთა" E.

სპასპეტი (3, 3 დანიელ) მჴედართ მთავარი ZA.

მჴედართ უხუცესი (3, 3 დანიელ) B. მჴედართ მჴვანებელი C. სპათ მთავარი DE.

ნ. ამირბარი, სპასალარი, სპეტი 2.

[**სპაძელი** ნ. სპანძელი].

სპეკალი ყო(ვ)ელი თვალი პატიოსანი ZABCb.

ქვა(ა) მნათობი (+ „გინა ჯავაირი" Ca) CaqD. ქვა არს მნათობი E.

ნ. ალრალების ქვა, ქვა.

[**სპენდ** ნ. ისპენდვის; შდრ. სპონდი].

სპერე სარკმელი შესადებელი ZAB.

სარკმელი CD.

სპერიმური სპილენძ-ჭური ZAB Cab.

(ქართლის ცხ. [2]) ნალარასაეთ რამ არი(ს) CqDE.

სპეტაკი (+ 9, 2 მარკ. ZAa) თეთრი ZACD.

თეთრი (30, 35 დაბად.) B. განუმარტავია E.

სპეტი უმარილი ZA.

უმარული B. ტყვი(ვ)ის უმარილი CDE.

სპეტი (სპეტი, შპეტი D) მრავალთა ზედამდეგი ZA.

ზედამდეგი მრავალთა B. ზედამდეგი CDE.

შდრ. შპეტი.

სპილენძი ZABCDE.

ნ. თითბერი, პილენძი, რვალი.

სპილენძ-ჭური დიდი ნალარა ZA BC

განუმარტავია DE.

ნ. ქოსი 2; შდრ. სპერიმური.

---

[1] შდრ. A — 1103, 83 r, b 23. [2] ქართლის ცხ-ბა, ს. ყაუხჩიშვილის გამოც., II წიგნი, გვ. 27, 4.

სპილენე სალბუნი ZABC.

[**სპილო** ნ. პილო].

სპინთირა ესე (რომელ C) არს საღ˝თო სურვილი(ს) ცეცხლი ჩვენ შორის ძალისა მიერ სულის(ა) წმიდისა ZABC.

სპირა სფერო ZAB.

მომრგვალებული CDE.

შდრ. სფერო.

სპოლვა არღარა ყოფა B.

ნ. მომსპოლველი (აბადდონ'თან), მოსპოლვა.

სპონგინი ოსტრიდ(ს)თან ნახე ZAB.

ოსტრიადსა თანა ნახე Cb.

სპონდი შესაწირავი ZABC.

შდრ. სპენდ.

სპონდიო ქვასთან ნახე ZA.

ქვა(ა) წყალთაგან ქმნილი BCD. განუმარტავია E.

ნ. კლდე.

სპოტვა წმედა B.

ნ. მოსპოტვა.

[**სრ** სარ 1, 2].

[**სრ** ნ. დაჭსრენით].

სრა სახლი ZAB.

სახლები CD. განუმარტავია E.

სრავალი საფენი ხვარბალი (ხვარბალთა B) ZAB.

ხვარბალი ფენილი CD. განფენილი ხვარბალი E.

შდრ. ცრავალი.

სრბა (+ 2 მეფ. 18, 22 ZAa) სირბილი ZABCb.

ნ. სასრბო, სლვა.

სრბოლა რბენა ZAB.

ნ. მსრბოლი, წინამსრბოლი.

[**სრეც** ნ. სასრევი].

სრევა გასროლა ZABCDE.

ნ. მსრეველი, ნასრევი, სარ 2; შდრ. სისრა.

სრელა პირუტყვთ(ა), რომელსაც(ა) ზურგზედ გრძლად სხვა ფერი წასდევს ZAB.

სრესა ქელით და თითებით დაჭყვლემა (დაჭყვლება B) ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

ნ. გასრესა, მოასრისე.

სრვა (სვრა D) (2, 20 ესაია) ძენი მომსრველი ZAB.

მომსრველი სენი (+ ესაია, 2, 20 Cb) CD. ავი ჟამი E.

ნ. სვრინდება, სარ 1.

სროლა შეტყორცა ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. ისროლა, ნასროლი, სასროლი, შდრ. სარ 2, სრევა.

სრსვილი (2 ტიმოთ. 2, 17) კორცთ მძოარი ZAB.

განუმარტავია CDE.

სრულებისა (29, 34 გამოსლ.) შეწირვისა ZAB.

შეწირვას ეწოდების (გამოსლ. 29, 34) Cab.

სრული (2, 1 დაბად.) (+ სრული Aa) გასრულებულს ჰქვიან უნაკლულოსა ZAa.

წარმატებული (+ 2, 1 დაბად. Ab) AbBCD. სრული. კავშირმა[1] წარმატებულად თქვა E.

ნ. აღსასრული, აღსრულება, გაასრულა, განსრულება, დასასრული, თამამი, მოსრულება, უსრული, უუსრულეს, ღსრულება, შემასრულებელი, შესრულება.

---

[1] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 14, 16).

[სრული კაცი ნ. კაცი].

სრულიად (+ 23, 3 იობ ZAa) უნაკლულოდ ZABCab.
განუმარტავია CqDE.

ნ. სრ͠ლ.

სრუტი (სრუტი და სორეტი C) ესე არს, სადა ზღვა დავიწროვდება (დავიწროვდების B) და ჴმელეთი ახლო-ახლო მოიწევის; მდინარის სივიწროეცა ZAB.
მდინარე იწრო(დ) და ჩქარა მიდგინილი C.

ნ. სორეტი, წყარო.

სრუტნა ამოწოვებსავით ZA.
ამოწევასავით B.

ნ. ამოსრუტვნა, მოსრუტვა.

სტაგი რუს სათავე ZABCb.
ქართლის ცხოვრება: „გამოიღო რუ და დასხნა კაცნი მერუ(ვ)ენი და სტაგითა რუსითა და რქვიან ადგილსა მას ნასტაგისი" Caq[1].

[სტადი ნ. სტადიონი].

სტადიონი უტევანი ZAB.
ერთი სტადიონ(ი) ორასი მჴარი არს (მჴარია D) და ექვსი სტადიონი და ნახევარი ერთი მილია (მილიონია CqD) ერთ(ს) წიგნში შვიდი და ნახევარი ეწერა CD. ექვსი სტადიონი და ნახევარი ერთი მილიონია. ერთს წიგნში შვიდი და ნახევარი ენახე E.

ნ. ასპარეზი; შდრ. უტევანი.

სტავრა სირმის ნაქსოვი ZA.
ნაქსოვია სირმისა BC. განუმარტავია DE.

სტაკტოს „რომელსა-ეგე ქალწულებრივი მაგის მენუგეობისა — წმიდის ღმთისმშობლის მობის საკითხავში B

სტამბა ესე არს დასაბეჭდავი წერილთა, რომელ არს თეგი ZAB.
დაბეჭდული, გინა ციკად დადალულივით Cb.

ნ. დასტამბა.

სტამნი (7, 4 მარკ.) სარწყული (+ არს B) პირ-ფართო ZAB.
სარწყულია პირ-ფართო (+ მარკ. 7, 4 Cb) C. სარწყული D. სარწყული, პურჭელი E.

სტანაგი ქალთ სამკლავე B.

ნ. დასტანაგები.

სტაფილი (სტაფილო D) (ბალ.) ZABCDE.

სტაქანი მოღრმო თასი ZAB.

სტევი აქლემის მატყლი ZABCDE.

ნ. თმა.

სტევოედი სტევ-ნარევი ZABC.

სტერეონ ქვეყნის მზომელობათა ნიშანი არს ⳩ ამგვარი ZA.
ქვეყნის მზომელთა ნიშანია ⳩ ამგვარი [და მყარადაც ეწერა] B. ⳩ ამ ნიშანს ეწოდების Cab.

სტერი შტერი, რომელ არს მოკლებული ZA.
შტერი BCb. განუმარტავია Ca.

სტერი (სტერისნი E) მოკლებული, იგივე B. მოკლებანი CD. სტერისნი, რომელ არიან მოკლებანი E[2].

სტეჭობა სხვა კათიდ[3].: „გზ(ა)ჩენის(ა) ლოცვისა მზრძანე-

---

[1] დასახელებული წყარო და მოწმობა გადახაზულია BCb-ში. მოწმობა აღებულია „მოქცევაჲ ქართლისაჲდან" (ნ. ე. თაყაიშვილი Описание., II წიგნი, გვ 703).
[2] E-ში განსამარტი სიტყვა განმარტებიანად აღებულია იოანე პეტრიწის თარგმანებიდან (წიგნი II, გვ. 125, 14 — 15). [3] შდრ. A — 250, 80 v 3.

ბ(ე)ლობისა სტეჰობისანი და სხვანიც(ა) არიან, უკეთუ მწვლილებით განვიხილოთ“[1] ZABCD.

სტვანვა ნ. სტუანვა.

სტვენა ნ. სტუენა.

სტვირი ნ. სტვრი.

სტვიქოლ ნ. სტვქოლ.

სტივა ცხედარი ZABCD.

ესე სახელი ცხედრისა, რომელ არს სტივა: მოილებვის (!) პინაკებსა მასცა და ლოდაკებსა ოქროსასა და ვეცხლისასა, სამსახურებელთა მეფეთასა E.

ნ. ცხედარი.

[**სტილი** ნ. ლიტრა].

სტირიო ნ. სტრიო.

სტილმა წერტილი ZABCab.

სტიხარი სამღ(რ)დელო კვართი ZA.

სამღვდელო კვართი B მღვ(რ)დლის კვართი C. განუმარტავია DE.

ნ. კოლობი.

სტიხონი სტრიქონი ZABCD.

ნ. ტრიქონი.

[**სტოვ (სტუ)** ნ. სასტუარი, სასტური; შდრ. მსტოვარი, სტუანვა].

სტოვა (+ 35, 11 გამოსლ. ZA) კამარა ZABCDE.

ნ. სახლი.

სტოლარი (4 ფებერვლის სვინაქსარი) მოქელე რამ არი D.

სტოლი მრავალი ნავი საბრძოლველი ZA.

საბრძოლველი ნავი მრავალი B. საბრძოლველს ნავს(ა) სტოლი ეწოდების (ეწოდებიან D) CD. მრავალ ნავთა ზოგად სტოლი ეწოდებიან E.

ნ. ნავი.

სტომანი ამპოლი ZAB.

სტომანი და ამპოლი ორივ(ე) საზეთე(ს) რქას ეწოდების (ეწოდებიან D) CD.

სტომატეოს წიგნია ერთი კლიმისა ZAB.

ნ. სტრომატოს.

სტომაქი 1 ტიმოთ. 5, 23 ZAB.

საჭმლის მოსადნობი შიგნიერი Cab. განუმარტავია CqDE.

ნ. პირის-მბრძოლი.

სტომი და **წენტილი** (სტომი CD) სხეულთა შორის ყო(ვ)ელთა უმცირეს და ურაოდენო არიან ZAB.

„სტომი, წენტილი სხეულსა შორის ყოველთა უმსწრაფლეს და უჟამო არიან“[2] CD. სტომი და ნეინი E.

სტრაპეტი[3] (+ 3, 2 დანიელ AB) სტრაპი ZAB.

სტრაპი ქალდეულის ენით თ ა ვ ა დ ი და ხაზარულად მ ო უ რ ა ვ ი ZA.

ქალდეურთ ენით თ ა ვ ა დ ი, ხაზარულად მ ო უ რ ა ვ ი B. სტრაპსა ქალდეველნი თ ა ვ ა დ ს ა უწოდენ, ხოლო ხაზარნი მ ო უ რ ა ვ ს ა CD. სტრაპსა ქალდეველთ ენითა თ ა ვ ა დ ს უწოდენ, ხოლო ხაზართა ენითა მ ო უ რ ა ვ ს ა E.

სტრატიკოსი ბერძულად მჴედართ მყვანებელი ZAB.

მჴედართ მყვანებელი CD. რაღაც

---

[1] აღებულია ამონიოს ერმისის წიგნიდან „მოსაჴსენებელი ხუთთა ჴმათადმი“ (A—230, 80 v). [2] აღებულია იოანე პეტრიწის თარგმანებიდან (წიგ՚ი II, გვ. 114, 22—23). [3] წყაროშია: „სატრაპეზთა“.

მოქელეა: „მთავართა და ყოელთა სტრატიკოსთა“ E.

სტრატილატი ბერძულ(ად) მ ჴ ე-დ ა რ თ მ თ ა ვ ა რ ი ZAB.

მჴედართ მთავარი (+ ბერძულად E) CDE.

ნ. ამირბარი.

სტრატიოტი ბერძულ(ად) მ ჴ ე-დ ა რ ი ZAB.

მჴედარი CDE.

სტრატილოსი ბერძულ(ად) ე რ ი ს-თ ა ვ ი ZAB.

ერისთავი CD.

სტრატული (42 ითიკა[1]) ჯორთ შვიდეული ZAa.

ჯორთ შვიდეული, რომელ არს ყ ა თ ა რ ი B.

ნ. ყათარი.

[**სტრიდია** ნ. ოსტრაკუ, ოსტრია].

სტრიო (სტირიო ZAa) ტრიობის მჴნელი ZA.

ტრიობის მჴრელი, ბოზური ტრფი-ალი B. ტრიობა Cab.

სტრიქონი წერილის ნაწერთ რიგი C.

განუმარტავია DE.

ნ. ტრიქონი, სტიხონი.

სტრომატოს სტომატეოს ZAB.

ერთი წიგნია კლიმისა C.

სტრომი (თევზ.) კეცტყაოვანია ZAB.

(თევზ) CDE.

სტრუკი (სტრუკ D) ესე (სტრუკი B) არს რეცა არარა, გინა მდარე, ღნიოში, ნაკლულევანი, მკოდოვანი (მკოდოვი B), გინა სახლის ნაშვი, შეურაცხი რამე ZAB.

სტრუკი არს არარა, გინა მდარე, გინა ღნიოში, (ფინთი D), გინა მაკ-ლულევანი, გინა ოჲ?ად გლახაკი ? ანუ სახლისა ხ?მიჲი C) CD. მ ე-ლ ე ტ ი ს შ ე ს ხ მ ა შ ი ნ ო ს ე-ლ ი ს ა გ ა ნ[2] „ყოველნივე ანზორ-თაგანი შობილნი და არავინ არს, ამათგანი სტრუკ, არცა განგდებული ბუში მგონია E.

სტუანვა[3] გა(ჰ)მსტრობა ZABC DE.

ნ. ვოსტუანვი, მიმოსტუანვა, მოსტუანვა; შდრ. მსტოვარი, სტოვ.

სტუენა[4] (+ 22, 14 იერემ. ZAa) ბაგით წვილი ZAB.

განუმარტავია CDE.

ნ. ვისტუნავ, ვსტუენ, ვსტუენ-დი, ისტვნიდა, სასტვნელი; შდრ. სულელვა.

სტულობა (+ 4, 2 მალაქ. ZAa) ხლტომა ZABC.

სტუმარი ZABCDE.

ნ. გასტუმრება, ესტუმრა, ის-ტუმრა, მესტუმრე.

სტურაკი საკმეველია, გუნდრუკს ჰგავს ZAB.

(+ სტურაკი C) გუნდრუკს(ა) ჰგავს, ხის რძეა სუ(ლ)ნელი CD.

სტუქო (სტუქო და სტვიქო C, სტუქო, სტვიქო D) ესე არს (სტუქონი B) ოთხთა კავშირთა ანაქსვნი, ალსლვა და მოხრა(ნი) (+ არიან B), რამეთუ ჴ ვ ე ყ ა-ნ ა გრილი და ჴმელი არს; წ ყ ა-ლ ი — გრილი და ნოტიო. წყალი სიგრილით ეზიარების ქვეყანასა

შდრ. A — 100, 408 v, a 5. [2] შდრ. A — 55, 319 r, b 5. [3] ნუსხებშია: „სტვან-ვა“. [4] ნუსხებშია: „სტვენა“.

და ნოტიობით(ა) ჰაერსა; ჰ ა ე რ ი ნოტიო და მქურვალი არს, ნოტიობითა ეზიარების წყალსა და სიმქურვალითა ცეცხლსა; ც ე ც ხ ლ ი მქურვალი და ჴმელი არს, სიმქურვალითა ეზიარების ჰაერსა და სიჴმელითა ქვეყანასა ZAB.

სტუქო (+ თუ C) სტვიქო, რომელ არიან ასონი პირველ შედგმულნი. ოთხნი ნივთნი. ეს ასონი არიან CD. ქ ა რ თ ლ ი ს ც ხ.[1]: „სხვად რამცა ოთხ სტუქოსგან დამჴირვად სული სახლსა შინა“ თ ა მ ა რ ი ს ა მ ბ ა ვ შ ი E.

ნ. სტჳქოდ.

[**სტჳნ** ნ. სტუენა].

სტჳნ ნ. ისტჳნვიდა; შდრ. ვისტუენე].

სტჳრი[2] (18, 22 გამოცხ.) სასტვირავი ZA.

18, 22 გამოცხ. B. განუმარტავია CDE.

ნ. ასოსრა, ზურნა, მესტჳრე, ნესტჳ, ყჳროსტჳრი; შდრ. ფსტჳ-რ.

სჳქოდ[3] სტუქოსთან ნახე ZAB.

ნ. გასტჳქებულად.

სუ (9, 1 ესაია) სვი ZAB.

ნ. სმა.

[**სუავთ** შდრ. ფსოუი].

[**სუ(ამ)** ნ. სმა]

[**სუ(ამ)** ნ. ა) დაასო, დასობა; ბ) დასმა, ესუა, მოუსვი].

[**სუარ** ნ. დასუარვა, შესუარე, შესუარვა, შესუარული].

სუარი უქამო ZABCab.

[**სუარი** ნ. ლელუსუარი].

სუბუქი (19, 1 ესაია) მომჩატე. ს უ ბ უ ქ ი არს ლრუბელი, ქარი, სული და მისთანა; მ ჩ ა ტ ე არს ქვა სუბუქი და აგური და მისთანანი; ქ ო ი ე ტ ი არს ნოტიონი, რაც უსუბუქესი იყოს ZAa.

მჩატე (+ 19, 1 ესაია Ab) AbB. მჩატე (+ გინა მალე C) CD. განუმარტავია E.

ნ. აასუბუქე.

სუბუქი (5, 26 ესაია) მალი, სწრაფი ZA.

სწრაფიერით (5, 26 ესაია) B.

სუდა (ბალ.) შვრია ZB.

სუდარი (20, 7 იოანე) მკვდართ სახვეველი ZA.

მკვდართ სამოსი B. მკვდრის სამოსელი C. განუმარტავია DE.

ნ. ვსუდრავ, ვსუდრევდი, ზეწარი, მანშური, მსუდრავი.

სუე[4] [+ უმეცარნი (+ და წარმართნი ZA) იტყვიან ZAB]: სვე არსო მაიძულებელი ძალიო, რათა იძულებული მის მიერ აღესრულებოდეს(ო) ვარსკვლავთა ზედა შობისა მიერ (რა იშვას კაცი B) ZAB.

სვე არსო მაიძულებელი ძალიო, რათა იძულებული მის მიერ აღესრულებოდესო, მაგრამ (+ ტყუილი არს სიტყვა ესე Caq). სვისათვის ნემესიოსის წიგნის 24, 25, 26, 27 თავ-

---

[1] შდრ. ქართლის ცხ-ბა, ს. ყაუხჩიშვილის გამოც., II ტ, გვ 23, 2 (სტვქოª).
[2] წყაროშია: „მესტჳრე“, ხოლო ნუსხებში: „სტვირი“. [3] ნუსხებშია: „სტვიქოდ“.
[4] ნუსხებშია: „სვე“.

სა შინა ჰპო(ე)ო C[1]. სვე არს მაიძულებელი ძალი, რათა იძულებული მის მიერ აღესრულებოდეს, ხოლო ბედი შემთხვევითი არს. (+ უკეთუ გინდეს E) სვისათვის ნემესიოსის 24, 25, 26, 27 თავში იძიე (ჰპოო D) DE[1].

ნ. მარმენიო.

სუელი[2] დალტობილი ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. მოუსუელე.

[**სუენ** ნ. სუენება].

სუენება[3] მცირედ დაყოვნება სლვათა, ლაპარაკთა თუ მუშაკობათა ZA.

დაყოვნებ. კხინი სლვათა, ლაპარაკთა თუ მუშაკობათა B. სლვის დაყოვნება, გინა თქმისა (+ გინა მუშაკობისა Cb) C. განუმარტავია DE.

ნ. აასუენე, განსუენება (შაბათ'თანაც), ესუენა, ისუენა, მესასუენებლე, მიისუენა, მოისუენა, მოუსუენე, მუუსუენე, სასუენებელი.

სუეტი[4] (+ 13, 22 გამოსლ. ZA) ბოძი ZABCDE.

ნ. მესუეტე.

სუთი გავის ქონი ანაძრობი ZAB.

გავის ქონი CDE.

ნ. ცხიმი.

სუკი ზურგის ძვლის კორცი ZAB.

ზურგის ძვლის აქათ-იქით კორცი Cb. განუმარტავია CaqDE.

სულა (ბალ.) შაქრის ლერწამი ZABCD

სულადი საზრდო ZAB.

ნ. უსულადი.

სულგრძელება (+ 15, 15 იერემ. ZAa) აუჩქარებლობა ZA.

სულგრძელი (სულგძელი DE) აუჩქარებელი B. აუჩქარებლად მყოფი C. განუმარტავია DE.

ნ. ისულგრძელა.

[**სულეიმანი** ნ. აკატი].

სულელვა ცხენთ დასამშვიდებელი სტვენა ZA.

ცხენთათვის სტვენა დასამშვიდებლად B. სულელვა არს, რომელ-იგი მჭედარნი ბაგეთა წივილებითა ლოქნიდიან ცხენთა, რომელ არს სტვენაები (სტვენა D) CD.

სულელი (25, 2 მათე) გიჟთან ნახე ZAB.

ჰკუა-მოკლე CD. განუმარტავია E.

ნ. მოროს, ლელუსულელი.

სულება[5] ძაღლთაგან წვნის სმა ZAB.

ძაღლისაგან წყლის სმა C. განუმარტავია DE.

სულთამდის სულამდის ZA.

სულამდისინ B.

სულთა-მხუთავი მსოფლიონი სულის ამომქდელს უწოდენ ZA.

გლეხნი სულის ამომრთმეველს უწოდენ B.

სულთქმა (+ 6, 5 გამოსლ. ZA) ამოკვნეშა ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. ისულთქმა, სულის-კუეთა.

სული (+ 2, 7 დაბად. ZA) ნერგნიცა სულიერად ითქმიან (ითქმის B), რამეთუ აქვს მათ მოძრაობისა და აღორძინებითისა და თესლოვ(ა)ნებისა ძალი. ხოლო

[1] ნემესიოსის გამოცემაში დასახელებული თავები უდრიან: 35, 36, 37 და 38-ა.
[2] ნუსხებში: „სველი". [3] ნუსხებში: „სვენება". [4] ნუსხებში: „სვეტი". [5] ნუსხებში: „სვლება".

ს უ ლ ი პ ი რ უ ტ ყ ვ თ ა, რომელ არს სამშვინველი, სისხლისაობითი (სისხლისაობითა AbB) და სიცოცხლით(ი) განმატფელობითი, (+ და AB) მოძრაობითი ნივთიერისა ძალისა მოქმედება და გრძნობის ქონება; ხოლო კ ა ც თ ა ს უ ლ ი — სიტყვიერი, არსება-გონიერი, უსხეულო, უცნაური, სიტყვიერი და უკვდავი, არსება-წვლილი, უსახო, ხატი და მსგავსი ღ~თისა; ს უ ლ ი ა ნ გ ე ლ ო ზ ი—(+ ეგრეთვე B) სიტყვიერი და გონიერი (+ არს ZA) და მეორე ნათელი; და ეშმაკნიცა, რომელთა(ცა) თვით დაიბნელეს თავ(ნ)ი თვის(ნ)ი ამპარტავ(ა)ნებითა; და სული—ს უ ლ ი წ მ ი დ ა — დამბადებელი ამათ ყო(ვ)ელთა, პირველი ნათელი და მიუწდომელი; (+ ვიეთთა B) ქარ(ნ)იცა სულად უთქვამთ (ითქმის Ab, აღუწერიათ B) ZAB.

სული გულისხმა-იყოფების (გულისკმა-იყოფების CqDE) ოთხგვარად ს უ ლ ი — სული-წმიდა; ს უ ლ ი — ანგელოზი, სახიერი; ს უ ლ ი — ეშმაკი; (+ და E) ს უ ლ ი — სულიცა ჩვენი. ხოლო არს, (+ სული Cb) ოდესმე გონებაცა სულად ითქვის (+ სული CaqDE) ქარისა, ხოლო განეყოფვის სული სიტყვიერი სულსა პირუტყვთასა: არს ს უ ლ ი ს ი ტ ყ ვ ი ე რ ი არსება-გონიერი, უსხეულო და უცხოური, სიტყვიერი კორცთა ცხო(ვ)ელსმყოფელობითი და მდგომარეობისა მიმცემ(ე)ლობითი; სული არს არსება-წვლილი უნივთო, უსახო, ხატი და მსგავსი (მგზავსი E) ღ~თისა; ხოლო პ ი რ უ ტ ყ ვ თ ა ს უ ლ ი არს სისხლისაობითი (+ და C) სიცოცხლითი და განმატფობელობითი და მოძრაობითი ნივთიერისა სულისა მიერ მოქმედება და ძალი ნივთიერი მოქმედებითი და გრძნობითი და კორცთ. შემამტკიცებელობითი CDE.

ნ. დასულავს, დასულება, ვასულე, ვსულგრძელებ, ისულა, მასულა, სასულე, სახლი სულმწარისა, წმიდა სული; შდრ. შევსლბი.

[**სული ანგელოზი** ნ. სული].

სულიერი (+ 1 კორინ. 10, 3 Z) სულიანი ZAB.

ნ. ნათესავი.

[**სულიერი სარგებელი** ნ. სარგებელი.].

[**სული პირუტყვთა** ნ. სული].

სულის დადება სულის გაწირვა ZAB.

სულის დალება დაჩუმება ZABCDE.

სული სიბრძნისა 1, 6 სიბრძნე ZA.

[**სული სიტყვიერი** ნ. სული].

სულის-კუეთა (სულის-კვეთა ZA DE, სულის კუწთა BCab). (+ სულის-კვეთა B, სულის-კვეთაცა CDE) სულისავე (სულთავე D) საქმე არს მოქმედება(ლ), რამეთუ თაგვნი მყესნი არიან გა(ნ)მლებელ მკე(რ)დის(ა) თავთა საკუთართა (საკვითართა D) სულის-კვეთისა(თა) ორღანოთა(სა) და იჩქითი და სულ(ის)-თქმითი სულის-კვეთა დიდთა ზედა წუხილთა ქმნილი აჩვენებს სულთა

მოქმედებასა.[1] [(+ ესეცა განიყოფებიან, რამეთუ ს უ ლ თ ქ მ ა არს შეცოდებულთა მიერ სინანულით სულის-კვეთა; კ ვ ნ ე ს ა არს სნეულისაგან ლმობით სულის-კვეთა; ქ ო შ ი ნ ი არს სირბილით სულის-კვეთა; ე ქ ვ ა არს დიდად მაშვრალისა(ა, მიერ სულის-კვეთა; ა ხ ი ო ს და ო ხ რ ა არს გამწყრალის(ა) მიერი მოუთმენლად სულის-კვეთა ZAa; (+ სულთქმა Ab) ოხრა, ახიოს, ამოჰკვნეშა სულის-კვეთისა ნაწილ(ნ)ი არიან, ხოლო ექვა ქშინვა, ქოშინი დაშრომისაგანი სულის-კვეთანი არიან ZA]. (+ 27 ნემესიოსის თავში ვრცელად იძიე CD; + ვრცელად 27 თავში ნემესიოსის ფილასოფოსობაში იძიე E) ZABCDE.

სული წმიდა (2 ეზრა 9, 30 ZAa; 3, 22 ლუკა Ab) სული წმიდა სული ღ~თისა, რომელი მოგვეცემის ძისა მიერ ალთქმა იგი მამისა, ხოლო წმიდა სული არს სული ანგელოზი და ყო(ვ)ელთა წმიდა(ნ)თა სულნი ZA.

სული წმიდა არს სული ღ~თისა, რომელი მოგვცა ძემან ალთქმა იგი მამისა, ხოლო წმიდა სული არს სული ანგელოზი და ყოველთა წმიდათა სულნი B.

ნ. სული.

სულმოკლე რომელმა(ნ) ვერარა მოითმინოს და მყის შეწუხდეს ZA.

ესე არს, ვერარა თავს-იდვას, მყის შეწუხდეს B. ვერა მოითმინოს რა, გინა ადრე შეწუხდეს Cb. ვერა მოითმინოს რა, გინა ვერა დაიტიოს რა გულში Ca. სწრაფისა Cq. განუმარტავია DE.

ნ. ისულმოკლა.

სულმცირე სულმოკლესავით ZA Cab.

სულმოკლე B.

ნ. ისულმცირა.

სულნელი კეთილი სული უდიოდეს Caq.

შდრ. სუნნელი.

სულტანი დიდს მეფედ ითქმის ZA.

დიდს მეფედ გამოითარგმანება B. განუმარტავია D.

სულუგუნი გარდაზელილი ბრტყელი ყველი ZA.

ბრტყელი ყველი გარდაზელილი B. ბრტყელი ყველი ნაზელი CD. განუმარტავია E.

სულ-შემოსილი (სულ-შემოსილობა C) (+ 9, 7 ოსე ZAa) სულით აღსავსე ZABC.

სუმბული (ბალ.) სხვათა ენაა, ქართულად ნ ა რ დ ი (+ ჰქვიან ZAbB) ZAB.

(ბალ.) სუმბული არაბთა ენაა ქართულად ნ ა რ დ ი ეწოდების (ეწოდება Cq) C. (ბალ.) DE.

ნ. ნარდი 2.

სუმპერაზმა (1 კავშ.[2]) (+ ესე არს CDE) თან(ა)გა(ნ)სავალი გვართა (გვარად CDE) ურთიერთ(ი)ს(ა) კიდურისა(სა) (კიდურთა DE) ZABCDE.

ნ. სუმპერაზმა.

სუნად-სუნნელად 1, 13 ლევიტ ZA.

[1] აქამდის განმარტება აღებულია ნემესიოსიდან (B 120, 3-8). [2] იგულისხმება იოანე პეტრიწის „თარგმანება“ (წიგნი II, 11, 5 — 6).

სუნგალი ფშვინვა და არ(ა)-ძრვა ZABC.

ესე არს ცხოველისა მიერ ფშვინვა და არა-ძრვა D

სუნდიქსი გ უ ჯ ა რ შ ი[1]: „ფილონი 1 სუნდიქსი(სა), 1 ოქსინო(სა), 1 საკარმანგისა (სკარიმანგისა D)" ZABCD.

სუნება ყნოსა ZAB.

იყნოსოს Cb. განუმარტავია CaqDE.

ნ. დასუნება.

სუნელი ნ. სუნნელი.

სუნთქვა (სუნთქუა Cb) სულისქვეთა ZAB.

უკუსუნთქვა CDE.

სუნი სუნ(ნ)ელთან ნახე ZAB.

ყნოსა ფშვისა თუ სიმყრალისა Cb.

ნ. ძნელსუნობა.

[**სუნიდისი** ნ. სვნიდისი].

სუნნელი (სუნელი BCb) (+ კეთილი სუნი აქვნდეს. სუნელი Cb) მრავალთა (+ სუნნელი B) ს უ ლ ნ ე ლ ა დ ალუწერიათ, არამედ არა ეწოდების (ეწოდებიან BCb) სულნელი, არამედ სუნ(ნ)ელი, ვინათგან სული ეწოდების სულსა კაცისასა, ხოლო სახელი სუნ(ნ)ელისა არს სუნი, ვინათგან უსუნებთ და ვისუნებთ საყნოს(ე)ლითა, რომელსამე ავი სუნი უვა (+ და ZA), რომელსამე კეთილი სუნი და ნელი ZABCb.

შდრ. სურნელი.

სუნტაქსვა (აუნტაქსვაა B[2]) სვინტაქსვა. (+ ერთი ოთხთა თავთაგანისა ღრამმატიკისა მესამე, რომლისა მიერ გვესწავებიან სიტყვისა შეთხზით წყობილობანი Z) ZAa.

განუმარტავია Ab. ესე არს 3 თავი ღრამმატიკისა და ამის მიერ ვისწავებთ სიტყვის დაწყებით შეკრებასა B. ს ხ ვ ა კ ა თ ი ლ.[3]: „ვითარ სახელ(ა)ცა დასასუნტაქსებელად. მერმე ვითარცა ჩვენდა მომართ პირველობა (პირველება BCD) არიან თანადმდებარენი განსაზღვრებისა მიერ შესწავებულნი, ვინაჲ ღალა(ცა)თუ არა სხვებრ (ხვედრებ CD) ასუნტაქს(ვ)ა" ZABCD.

ნ. ასვნტაქსვა.

[**სურ** ნ. გსურიან, გსურის, ვისურვო, მამასურვა, მოისურვა, მოსურნე, სასურველი].

სურა ილექროს საღვინე ZAB.

ვეცხლის საღვინე C. განუმარტავია DE.

[**სურა** ნ. დევსურა].

სურავანდი ZABCD.

[**სურგრძელი** ნ. სული].

სურდო (6 ნემეს.[4]) საყნოსელის სენი ZAa.

განუმარტავია AbBCD.

ნ. კატარა.

სურეულნი ბეგარი ZAa.

სურვა (ხე) ZABCDE.

სურვიელი (15 სიბრძნე) ZAa.

სურვილი შეყრის წადილი ZAB.

ნდომა შეყრისა C. ნახვის ნდომა DE.

---

[1] D-ში წყარო დასახელებული არ არის. [2] B-შიც თავდაპირველად განსამარტი ყოფილა: „სუნტაქსვა", რაც მერმე გადაუსწორებიათ. [3] შდრ. A — 260, 77 r, 10. [4] იგულისხმება ნემესიოსის „ბუნებისათჳს კაცისა" (გვ. 74, 3).

ნ. სასურველი.

სურმა სხვათა ენაა, მოსაქდომს სურმას ქართულად ს ა ო ლ ა-ვ ი ეწოდების (ეწოდება B) და სამკურნალო საოლავს — კ ო ლ-ლ უ რ(ი)ო ZAB.

სურნელი მხალნი სუ(ნ)ნელნი შენაყილნი ZAB.

კეთილსაყნოსელი Cab. განუმარტავია CqDE.

შდრ. სუნნელი.

სურო (ხე) ელიანდრე, ზმილაკი ZAaCD.

(ხე) ელიანდრე AbBE.

შდრ. სურვა.

სურსუტი შეურაცხი (1 მეფ. 1, 16) Ca.

სურწყუნისა ფებერვალი ZABC DE

ნ. ფებერვალი (თთუე'სთანაც).

სუსტი[1] (+ 8, 27 დანიელ ZAa) უსუსური ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. დასუსტება.

სუსუნატი ავმუცელი ZAB.

მალმომშევი CD. განუმარტავია E.

სუსხი მცირე(დ) დაზრობა ZAB CD.

დაზრობა E.

ნ. მოსუსხვა, სიცივე, ცივი.

სუსხუნი გატყორცის ჴმა ZAB.

გატყორცილის ჴმა C. განუმარტავია DE.

სუფევა (+ 3 მეფ. 6, 1 ZAa) მაღალი მეფობა ZA.

მეფობა მაღალი B. მეფობა დიდი CD. განუმარტავია E.

ნ. სასუფეველი.

სუფთა განწმედილსავით ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. წმიდა.

სუფრა სპარსთა ენაა, ქართულად ტ ა ბ ლ ა ჰქვიან ZA.

სპარსთა ენითა არს, ქართულად დ ა ს ტ ა ხ ა ნ ი ჰქვიან B. ტაბლა CD. ესე სუფრაც ითქმის ქართულად. არამედ სხვა ენად ჰგავს და ქართულთა ენა ტ ა ბ ლ ა ს ა უწოდს E.

[**სუქ** ნ. მსუქანა, მსუქანი, ნასუქარი].

სუქური (ქართლის ცხ.) საჩრდილობელი შესაკეცელი ZAa.

საჩრდილობელი შესაკეცელი, ქოლგა Ab. თავს-სადგმელი ქოლგა სამეფო (ქ ა რ თ ლ ი ს ც ხ ო რ ე ბ ა: ლ ა შ ა ს შ ვ ი ლ ი ს დ ა ვ ი თ ი ს) B.[2]

ნ. სატები.

სუჭი ნახშირი ZABCab.

სუხსური (ფრინ.) დიდი იხვი ZAB.

(ფრინ.) CDE.

სჳინემზა ნ. სჳნემზა.

სჳლლოგგიზმოსანი[3] ესე შესიტყვა რამე არს, ვითარმედ შეყრა სიტყვათანი ZAB.

(+ 2 კავშ. Cb [4]) სჳილლოგგიზმოსანი და სჳილოგიზმოსი შესიტყვა არის, ვითარმედ შეყრა რამე არს სიტყვათა CD. სჳილლოგგიზმოსანი რომელ არს თანაშესიტყვა E.

---

[1] წყაროშია: „დავსუსტენ", [2] წყაროს დასახელება A-ში გადახაზულია, შდრ. ქართლის ცხ-ბა, II, გვ. 222, 71; 230, 13. [3] ნუსხებშია: „სჳილლოგგიზმოსანი". [4] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 22, 5); წყაროშია: „სჳლლოგიზმოსანი".

სჳლოგიზმოს[1] იგივე ZAB.

სჳმპერაზმა სუმპერაზმა ZA.

სუმპერაზმა'სთან ნახე B.

სჳნაქსარი[2] შეკრება ZABCD.

რომელ არს კრება E.

[**სჳნაღორი** ნ. დასჳნაღრება].

სჳნაღროსი[3] ვაქილი, (+ სჳინოღროსი ბერძულია ZAa) ZAB.

სჳინაღროსი არაბულად თ ა ნ ა მ ო ს ა რ ჩ ლ ე დ გამოითარგმანების, რომელსა მესხნი ვ ა ქ ი ლ ა დ (ვაქირად D) უწოდენ CD[4].

სჳნგელოზი[5] მოწესეთ მოციქული ZABCa.

განუმარტავია Cbq.

სჳნდიკოზანი[6] მომნათლავი ZAB CD.

ნათლია თუ სჳინაა E.

სჳნდიმოს[7] (სჳინდიმოს ZAB, სჳინდიმო CDE) სუნდიმო(ს) 4 ნ ე მ ე ს.: „(+ რამეთუ CD) ტუნონ(ნ)ი ორთაგან არს: სჳინდიმო(ი)საგან (სჳინდიმოსისაგან Cb) და ძარღვებრივთა ინოთაგან“[8] ZABCD.

[4] ნ ე მ ე ს ი ო ს: „ტუნონი სჳინდიმოსაგან არს“[7] E.

სჳნემბა[9] ქვეშეთას ღრამმსა უწოდენ —, ესევითარსა B.

სჳნიდისი[10] (+ 1, 4 ზირაქ ZAa) სუნიდისი. (48 კათილ.[11]) მამხილებელი გონება ZA.

მამხილებელი გონება, სჳინიდისი (48 კათილ.) B. მამხილებელი გონება CD. ს ჳ ი ნ ი დ ი ს მამხილებელი გონება არს E.

სჳნქელი[12] სჳინგელოზივე ZAB.

სჳინგელოზივით Cb. ი ო ვ ა ნ ე მ ო წ ყ ა ლ ე: [13] „სჳინქელი თუ ვისი აქვნდეს თანა-მლოცველად“ CaqD[14].

სჳნკლიტიკოსი (სჳინკლიტიკოსი ZABCD, სჳინკლიტიკოსი და სჳინკლიტობა E) ტაძრეული, დარბაზის ერი Z.

ტაძრეული, დარბაისერი AB. სჳინკლიტიკოსი და სჳინკლიტობა არიან ტაძრეულნი, რომელ არიან დ ა რ ბ ა ზ ი ს ე რ ნ ი, (დარბაისელნი D) გინა მთავარნი CD. რჩევის მოქმედნი; ტაძრეული, რომელ არს დ ა რ ბ ა ი ს ე ლ ი E.

სჳნკლიტობა[15] ტაძრეულობა ZAB.

[**სჳნტაქსვა** ნ. სუნტაქსვა].

სჳნღარი[16] ზღვით ქეთილ გზათა მსინჯავი B.

სჳრინგება[17] (13, 30 ლევიტ.) უკეთუ კაცსა, რომელსა ზედა იქმნას მათ შორის ნიშები, იგი ქ ე თ რ ო ვ (ა) ნ ე ბ ი ს ა ჲ არს, ხოლო რომელსამე ზედა ტყავისა შინა მისსა წყლული კორცი დამწვარი ცეცხლითა, იგი ს ჳ ი რ ი ნ გ ე ბ ა ჲ არს ZA.

---

[1] ნუსხებშია. „სჳილოგიზმოს“. [2] ნუსხებშია: „სჳინაქსარი“. [3] ნუსხებშია: „სჳინაღროსი“. [4] გამოკრებილია ეფრემ მცირის „სამოციქულოს თარგმანებიდან“ (იერუს. № 16). [5] ნუსხებშია: „სჳინგელოზი“. [6] ნუსხებშია: „სჳინდიკოზანი“. [7] წყაროშია: „სუნდისმოძსაგან“. [8] იგულისხმება ნემესიოსის „ბუნებისათჳს კაცისა“ (გვ. 59, 16—17). [9] ნუსხაშია: „სჳინემბა“. [10] ნუსხებშია: „სჳინიდისი“. [11] შდრ. S — 1453, 99 r. [12] ნუსხებშია: „სჳინქელი“. [13] შდრ. A — 199, 33 v. a 1. [14] Cb-ში წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია. [15] ნუსხებშია: „სჳნკლიტობა“. [16] ნუსხაშია: „სჳინღარი“. [17] ნუსხებშია: „სჳირინგება“.

სჳრინდება[1] ესე არს სამოსელთა ანუ კედელთა სხვა ფერი ალმოჩნდეს, რომელსა მსოფლიონი ზ ა ყ ა მ ს უქმობენ, ვითნი ლ ა ქ ა ს B. (+ სჳრინდებისა მრავალი გამოცემი D). ლათინურს ლექსიკონში ლ ა ქ ა დ გამოითარგმანა, ხოლო ელლენურს ლექსიკონში გ ა (ნ) რ ყ ვ ნ ა, განა ს ნ ე ბ ა, გინა ს რ ვ ა, რომლისათვის დავით ილოცა და დაეყენა(ო), (+ მაგრამ ლათინური უფრო მემართლება C) CD. სიქაჩლე E.

სჳსტატიკოსი[2] სამოწმო უსტარი ბეჭდებიანი ZA.

მოწმებიანი უსტარი B. [მოწმობის წიგნი, თუ გეჯარლამა] (!) Cb.

ნ. წერილი.

სფარი ტაგარი ZABCDE.

ნ. მენა.

სფარღტიიგსა შინა ესე იგი არს, მსაჯულთა წიგნსა შინა B.

სფერო (სფერო და სპირა D) ესე არს სიმგრგვლე ცათა და მსგავსი მისი, რომელი ყოელთ (ყოვლით A) კერ'ო მრგვალ იყოს, არა მხოლოდ ზედით, არამედ ქვედათაცა, რომელი იყოს მიზეზი ერთიმეორისა: სადა იწყოს, მუნვე დასრულდეს და, სადა დასრულდეს, მუნვე იწყოს ZA.

სფერო ეწოდების სიმგრგვლესა ცის მსგავსსა, რომელი ყოვლით კერძო მრგვალ იყოს არა მხოლოდ ზედათ, არამედ ქვედათაც, რომელი იყოს მიზეზი ერთიმეორისა: სადა იწყოს, მუნვე დასრულდეს და, სადა დასრულდეს, მუნვე იწყოს B. სპირა. ს ფ ე რ ო ეწოდების სიმგრგვ(ა)ლესა ცის(ა) მსგავსსა, რომელი იყოს მიზეზი ერთიმეორისა: სადა იწყოს, მუნვე დასრულდეს (+ და სადა დასრულდეს C), მუნით იწყოს. ს ფ ე რ ო (+ მას D) ეწოდების, რომელი ყოვლით კერძო მგრგვალი იყოს, არა მხოლოდ ზედათ, არამედ ქვედათ(ა)ცა CD. ს ფ ე რ ო ეწოდების სიმგრგვლესა ცის მგზავსსა, რომელი იყოს მიზეზი ერთიმეორისა: სადა იწყოს, მუნვე დასრულდეს და სადა დასრულდეს, მუნით იწყოს, ვითარმედ ს ფ ე რ ო უწოდიან მერძელებ ესევითართა ქმნულებასა კუმბათისა და კამარისასა, რომელი ყოვლით კერძო მრგვალ იყოს, არა მხოლოდ ზედათ, არამედ ქვედათაცა E.

ნ. ისფერებს, ისფეროებს, სპირა, უკუნისფრა.

სფინლო (სფინლოს Caq) უგვამო რამ არს (რამეა ABCb) ვითარცა კენტავროსი ZABCb.

უგვამოა, ვითარცა კენტავროს(ი) Caq.

ნ. ტრიხონი.

სფირიდი (+ 15, 37 მათე ZA) ჭურჭელთან ნახე ZAB.

სფირიდი არს ჭურჭელი ნართხაზი ჭილთაგან და ბაიასა(გან) და ხის ქერქისაგან; ზამბილი, ზმილაკი და ყოველივე თხზული Cab. ზამბილი CqD. ხისა E.

სფირმიგლოსი (ეკატერინას მეტაფრასი[3] (+ სფირმიგლოსი E) ფილასოფოსსა(ვით) და რიტორსავით (რიტორივით CbD) რამ არის, შეამოწმე(თ) ZABCDE.

სქდა დასქდა ZA.

განს(თ)ქდა BCab. განუზიარდაგა CqDE.

---

[1] ნუსხებშია: „სჯერინდება“. [2] ნუსხებშია: „სვისტატიკოსი“. [3] შდრ. H—1347, 435 v, ხ 6.

ხქდება Cb.
ხქდომა ფრეწა B.
ხქელი (+ ესე ZA) სქელი ითქმის ნოტიოთა (+ და ZA) სისხლთა და წვენთათვის, ხოლო ზრქელი ყოვლისა სხეულიანისათვის და გაუმჭვირვალისათვის (გაუმჭვირვალთათვის B) ZAB.
განუმარტავია CDE.
ნ. ზრქელი, მუასქელე.
ხქესი (+ სქესი B) რომელ არს თანა-მინახეთქი, ანუ თანა-მიეგრობა. სქესი არს ვითარცა კიბე რამე, გინა ნიშანი რამ(ე) გამყოფელი, ვითარცა განეყოფ(ვ)ის ალსავალი შთასავალსა სქესითა, უკეთუ ჭელოვნებისა მიერ, ვითარ-იგი მოძღვრისაჲ მოწაფისა მიმართ, ანუ (+ თუ B) ბედისა მიერ, ვითარ-იგი მეფისაჲ მონისა მიმართ, ანუ წინა-ალრჩევისა მიერ, ვითარ-იგი მოყვსისაჲ მოყვსისა მიმართ, ანუ ბუნებით, ვითარ-იგი მამისაჲ ძისა მიმართ; ხოლო აწ თქმულთა ამათ სქესი ბუნება არს [1] ZAB.
სქესი რომელ არს თანა-მინახეთქი ანუ თანა-მიეგრობა, ხოლო თუ თანა-მიეგროს, თანა-იქცეს და თანა-ივხოს. ხოლო სათანადო არს ცნობად, ვითარმედ სქესი ითქმის ანუ ჭელოვნებისა მიერ, ვითარ-იგი მოძღვრისაჲ მოწაფისა მიმართ; ანუ ბედისა (ნებისა D) მიერ, ვითარ-იგი მეფისაჲ მონისა მიმართ; ანუ წინა-ალრჩევისა მიერ, ვითარ-იგი მოყვსისა მიმართ; ანუ ბუნებითი, ვითარ-იგი მამისაჲ ძისა მიმართ. ხოლო აწ თქმულთა ამათ სქესი ბუნება არს (+ სქესი ნიშანი რამე არს განყოფათა Cab), ხოლო განეყოფვის ალსავალი შთასავალსა სქესითა მხოლოთა[2] CD. სქესი რომელ არს თანა-მინახეთქი, ანუ თანა-მიეგრეობა. ხოლო თუ თანა-მიეგროს, თანა-იქცეს და თანა-ივნოს. სქესი სულისა, რომელ არს დანახეთქი E[3].
ხქეტი (სქეტი, ასქეტო CD) (8 კავშ.[4]) დაუპყრობელი ZAB.
[(8 კავშ.[4] Cb; 3 კავშ[5].) ასქეტოსთან ნახე C]. „არცა ვითარ რიცხვთა შორის, არამედ ოდენ გვარ და (გვარად C) მხოლო და ბუნება, რამეთუ უსქეტო არს, ხოლო ხუთი რიცხვსა შორის იხილვების სქესსა და მწყობრსა სათვალავთასა (სათვალავისასა C)". CDE.
ნ. ასქეტო, უსქეტო.
ხქიდიანობა კავშირის ბოლოს[6]: „შეპყრობანი მრავალ-სქიდიანობისა ნივთთასა" ZAB CE.
ახვა კითილორია: „შეპყრობანი მრავალ-სქიდიანობისა ნივთისა" D.
ხქიმა (სქიმაჲ E) ბერძულია, ნაკვეთს ჰქვიან ZAB.
ნაკვეთი. სქიმა ეწოდების ნაკვეთსა, ხოლო მონაზონნი რა შეიმოსენ სქიმასა (სქემასა Cn), ჯერ-

---

[1] შდრ. A — 250, 85 r-v, [2] უმთავრესად ეს განმარტება აღებულია ი. პეტრიწის „თარგმანებიდან" (წ. II, გვ. 161, 16-17) და ამონიოსის წიგნიდან „მოსაჴსენებელი ხუთთა ჴმათადმი" (A — 250, 85 r-v). [3] ამოღებულია ი. პეტრიწის „თარგმანებიდან" (წ. II, გვ. 161, 16-17 და 214, 20-21). [4] ეხება ასქეტოს. ნ. იოანე პეტრიწის „თარგმანება" (წიგნი II, 35, 10). [5] იქვე (გვ. 24, 18 — 20). [6] შდრ. ი. პეტრიწის თარგმანება. (წიგნი II, გვ. 212, 10).

არს განიკვეთოს მსოფლიოთა საქმე-
თაგან CD. სქიმაჲ, რომელ არს ნაკ-
ვეთი E[1].

სქოვილე[2] (გამოსლ. 36, [35—37]) CaqDE.

[**სქოლასტიკოსი** შდრ. ქოლასტი-
კოსი; ნ. სხოლასტიკოსი].

სყიდვა მოსყიდვა (+ და Ca) გას-
ყიდვა ZABCa.

განუმარტავია CqDE.

ნ. განმსყიდელი, მსყიდველი,
ნასყიდი, სასყიდელი, უსასყიდ-
ლო; შდრ. ყიდ.

სყიდული ნასყიდი ZAB.

სჩმახავს ცუდს უბნობს ZAB.

სცა მისცა; ს ც ა — სცემა. (+
ს ც ა — ჰფარა ZAa) ZAB.

სცავს ჰფარავს ZAB.

ჰფარავსავით Cab. განუმარტავია CqDE.

სცარავს Cb.

სცბოდიან ემცდენელებოდიან ZAB.

ემეცთუნლებოდიან Cb. განუმარტა-
ვია Caq.

სცდილობს Cb.

სცევდა Cb.

სცემდა Cb.

სცემდეს Cb.

სცემდი Cb.

სცეხუავს[3] Cb.

სცოები Cb.

სცლავაგ Cb.

სცნობ Cb.

სცნობდიან იცნობდიან, გინა აგრ-
ძნობდიან Z.

სცნობენ აგრძნობენ, გინ[ა] [იცნო]ბენ Z.

სცნობს იცნობს, გინ[ა] აგრძნობ[ს] Z

სცოხნი Cb.

სცრის Cb.

სძალი (38, 24 დაბად.) ძის ცო[ლი];
ს ძ ლ ა დ ვ ე ითქმის მაზ[ლ]...
გან ძმის ცოლი; ს ძ ა ლ ი [არს]
ქორწილოსანი ქალი; ს ძ ლ[ად]
ქრისტესა ითქმის უბიწონი სუ[ლ]-
ნი ქალწულთანი (+ 25, 1 მათ.
ZAa). ს ძ ლ ა დ იწოდებ[ის] [ე]-
ლესია ქება-ქებათა შინა; ს[ო]-
ბიძის ცოლსა არა ეწოდ[ების]
სძალი, არამედ ნ უ ს ა დ ი ა ZA

ძის ცოლი. ს ძ ა ლ ი არს [ქორწი]-
ლი; ს ძ ლ ა დ ითქმის მა[ზლ]...
ძმის ცოლი; ს ძ ა ლ ი არს ქ[ორწი]-
ლოსანი ქალი; ს ძ ლ ა დ ...
ქრისტესი უბიწონი სულნი ქალწულ-
თანი; ს ძ ლ ა დ იწოდების ეკლ[ესია]
ქება-ქებათასა შინა; ხოლო ბი[ძის]
ცოლსა არა ეწოდების სძალი, ა[რა]-
მედ ნ უ ს ა დ ი ა B. ძის ცოლი C[b].
რძალი CaqD. განუმარტავია E.

შდრ. მძლიოხნი, რძალი; [ნ.]
უსძლოო.

სძგერებია Cb.

სძე (+ 1 კორინ. 9, 7 Z) ეწოდე-
ბის ცხო(ვ)ელთა ძუძუთა ნადი-
ნებთა, ხოლო რ ძ ე—მისსა მსგა-
ვსსა ლელვისა და რძიანისა და
მისთანანათასა ნაწვეთსა ZA.

ს ძ ე ეწოდების ცხოველთა ძუძუთ
ნადინებსა, ხოლო რ ძ ე—მისა მსგავ-
სსა ლელვთა და რძიანთა და მის-
თანათა, ხეთა და ბალახთა ნოტიოთა

---

[1] E-ს განმარტება ამოღებულია იოანე პეტრიწის თარგმანებიდან (წიგნი II,
გვ. 11, 3). [2] წყაროში (36-ე თავში) მხოლოდ „ქსოვით“ სიტყვა გვხვდება, „სქოვილე
შეცდომა ჩანს. [3] ნუსხაშია: „სცეხვავს“.

ნაწყეთთა B. რძე CD. განუმარტავია E.

ნ. განსძეება, განსძეებული; შდრ. რძე.

სძინავს Cb.

სძლის და რძლის და Cb.

სძმობს Cb.

სძრახავს Cb.

სძულს Cb.

სძულხარ Cb.

სწავლა არს, რაჲ(ც) არა იცოდეს, უთხრას და სწვართოს (+ 13, 9 ეზეკ. ZAa). ს წ ა ვ ლ ა არს ქადაგება, ხოლო სხვა ს წ ა ვ ლ ა არს საკანონოდ შოლტის მიღება, ვითარცა წერილ არს 2, 12 ფსალმ.; 23, 16-22 ლუკა: „ვსწავლო ეგე და განუტეო" ZA.

სწავლა არს, რაჲ არა იცოდეს, უთხრა და სწვართო. ს წ ა ვ ლ ა არს ქადაგება, ხოლო სხვა ს წ ა ვ ლ ა არს შოლტის მიღება, ვითარცა 2, 12 ფსალმუნში, გინა 23, 16-22 ლუკას: „ვსწავლო ეგე და განუტეო" B. სწავლა არს, რომელი არ იცოდეს და ასწაოს საქმე რამე, გინა ქადაგება Cb. განუმარტავია CaqDE.

ნ. ასწავა, ასწავლა, დაასწავლა, დღესასწაული, ესწავა, ესწავლა, ვსწავლი, ვსწავლიდი, ვსწავლო, ისწავა 1, მოასწავა, მოსასწავებელი, მოსწავება, წინასწარ მოსწავება (ხრიზმო'სთან), მცნება, ნასწავები, სასწაული, შესწავება, შესწავებული. შესწავლა.

სწავლობს Cb.

სწამლობს Cb.

სწამობს ეწამება რასმე ZA.

ავს რასმე ეწამები B.

[სწარ ნ. დასწრება, დასწრობა, სწრობილი, უსწრო, შეუსწარ, წარუსწრო, წასწრება].

სწევს Cb.

სწერია Cb.

სწვები Cb.

სწირავ Cb.

სწკუნპლავს Cb.

სწმახნი Cb.

სწნეხს Cb.

სწოვს Cb.

სწონს Cb.

[სწორ-გვერდი ნ. კუოდ].

სწორე არა-მრუდი ZAB.

ნ. წრფელი.

სწორი მისთანა ZABCa.

მისთანა, გინა უმრუდო Cb. განუმარტავია CqDE.

ნ. სასწორი (ზოდიაქო'სთანაც), სასწორიო, სიტყუა, შეუსწორე, წამი სასწორისა, წრფელი.

[სწორ-წვივედი ნ. გუერდი 4].

[სწორ-წყვილედი ნ. გუერდი].

სწრაფა (15, 8 იერემ.) სიმალე ZAa.

[სწრაფად ნ. ფიცხლავ].

სწრაფი სიცქაფის მოქმედი ZA.

ცქაფობის მოქმედი B. მყისობითი Cab. განუმარტავია CqDE.

ნ. ანაზდი, ასწრაფა, ასწრაფება, ასწრაფებდა, ესწრაფა, ისწრაფა, მოსწრაფე, მსწრაფლ.

სწრახნი Cb.

სწრობილი დასწრობილი ZAB.

სწუნობ Cb.

სწუნობს ნაკლებად უჩნს ZAB.

სწუხხარ Cb.

სწყალობ Cb.

სწყევლი Cb.

სწყევლის Cb.

სწყინობ Cb.

სჭამ Cb.

სჭამე Cb.

სჭამს Cb.

სჭედ Cb.

სჭვირს ნ. სჭჳრს.

სჭიდავობ Cb.

სჭიმავ Cb.
სჭირს ზნედ აქუს ZAB.
 განუმარტავია CaqDE.
სჭმუნავ Cb.
სჭორავ Cb.
სჭორავს ჭორს ამბობს ZAB.
სჭრის Cb.
სჭურეტს უმზერს ZAB.
სჭვრს[1] Cb.
სჭყრტიალებ Cb.
სჭყუნავ Cb.
[**სხ** ნ. ა) გამოვისხენით, განასხა, დაასხა, დასხმა, დასხნა, კილოს დასხმა, მოსხმა, მსხმელი, ნასხამი, რუსხმული, სხმა 2, 3, ჩამოსხმა, წ[illegible]ხმა, ქელის დაასხმა; ბ) სხმა 1, 4; გ) შემასხმელი, შესხმა].
[**სხალ** ნ. სხლვა].
სხალი (ხე) ZABCDE.
სხამი შხამი ZAB.
 შდრ. შხამი.
სხაპა-სხუპი ჩქარა(დ) და ზედიზედ თქმა, გინა (თუ Ab) წვიმაჲ ZA
 ჩქარად და ზედაზედ B. განუმარტავია CDE
სხარტი სამწყერათ ჯოხი კაპედი ZAB.
 განუმარტავია CDE.
სხდა (3 ეზრა 9, 45) იჯდენ ZAa.
სხდებიან Cb.
სხდებით Cb.
სხდომა მრავალთ ჯდომა ZAB.
 განუმარტავია CDE.
 ნ. ნასხდომი, სხდა, სხენან.
სხენან სხედან ZAB.
სხეპა გარდაკაფვა ZAB.
 წაკაფვა (+ სხლვა Cb) CDE.
 ნ. ვსხეპ, ვსხეპდი, ჩანასხეპი.

სხეპლა (39, 3 გამოსლ.) ესე არს ოქროსა და ვეცხლის თმა გაბრტყელებული, რომელსა სპარსნი მ უ ყ ა ი შ ს უწოდენ ZAB
 ოქროს თმასავით ბრტყელი (ბრტყელი მუყაიში D) CD
 ნ. ოქროს-თმა.
[**სხერკ** ნ. სხირკ].
[**სხერტ** ნ. ისხერტი, სასხრტოჲ. შდრ. სხლეტა].
[**სხეულეანი** უსხეულო ნ. ნათესავი].
სხეული (+ 12, 4 ლევიტ. ZA) საჯმარ არს ცნობად, ვითარმედ წ ე რ ტ ი ლ ი ურაოდენო არს, რამეთუ არა აღირიცხვის (აღირაცხვის C) (+ და ZAB) არცა განიზომების, ვინადგან არა აქუს არცა ერთი განფენილობაჲ; ხოლო ღ რ ა მ (მ) ს ა, რომელ (ღრამმი C) არს ხ ა ზ ი, აქვს ერთი განფენილობაჲ, რამეთუ არს იგი სიგრძე უსივრცოჲ და ესე შერწყმითად (შერწყმულად ZAB) რაოდენობად აღიყვანების, რამეთუ ერთობისა (ერთისა ZAB) მქონებელი განიზომების; ხოლო ე პ ი ფ ა ნ ი ა (ჲ), რომელ (ეპიფანია C) არს ს ი ფ რ ი ფ ა ნ ა, არს გარეგნით(ი) კერძი (კერძო ZAB) სხეულისაჲ და საჩინოჲ და აქვს ორ კერძო(ვე) განფენილობაჲ: სიგრძედ მიმართ და სივრცედ; ხოლო ს ხ ე უ ლ ს ა ჰქონან სამ(ნ)ი განფენანი: სიგრძე(დ), სივრცე(დ) და სიღრმე(დ),

[1] ნუსხაშია: „სჭვირს“.

რომელ. არს სიზრქე, და ერთობისა მქონებელი განიზომების. და კერძოთა მისთა აქვს ზოგადად საზღვარი შემარწყმელად მათ(დ)ა ეპიფანიაჲ. ხოლო უსხეულო არს, რომელსა არარა აქვნდეს ამათგანი არცა ერთი საზომი და სიზრქე და რაჲც-რავე. სრულიად (+ გენეზოს C) კათიღორიას 33 თავში იძიე რაოდენობისათვის (განყოფილებისათვის ZAB) თქმულში (თქმულები Cab[1]) ZABC.

სხეული არს შემზადებული და ყოელი (ყოვლად D) განფენილი სამკერძო(ვე), ესე იგი არს, რომელსა აქვნდეს სიგრძე, სივრცე და სიღრმე (+ რომელ არს სიზრქე D) CD.

ნ. რაოდენობა, უსხეულო, უსხეულსაქმეთ.

სხეულის-მცველი (სხეულის-მცუელი B, სხეული-მცუელი Ca. სხეულის-მცველნი D, სხეულისა-მცველი E) ესე არიან კაცნი შეჭურვილ(ნ)ი მეფისა (მეფესა B) თანა მარადის მყოფნი, რათა ბოროტი ვერ(ა)ვინ იკადროს ZAB.

ესენი არიან კაცნი შეჭურვილნი მარადის თანამყოფნი მეფეთა და მეპატრონეთა თანა, რათა არავინ იკადროს ბოროტი უფალთა ზედა CD. თავსმდევნი მარადის შეჭურვილნი E.

სხვა ნ. სხუა.

[**სხვა ღომორი** ნ. ღომორი].

სხვენი ნ. სხუენი.

სხვეპა ნ. სხუეპა.

სხვილბარკალი ნ. სხვლბარკალი.

სხვილი ნ. სხვლი.

სხვირპლა ნ. სხჳრპლა.

სხივი (+ ესე არს B) მზისა, ვარსკვლავთა (+ და ZA) მნათობთა გარშემო განფენილი ბრწყინვალება(ჲ) ZAB.

სხივი არს მზისა და მნათობთა და ვარსკვლავთა გარეშემო განფენილი ბრწყინვალება CD. მზისა და ვარსკვლავთა და მნათობთა განფენილს ბრწყინვალებას ეწოდებიან E.

ნ. დასხივება, შესხივებული.

სხივილი შხივილი ZAB.

[**სხირკ** ნ. შესხირკვა].

სხირპვა გაჭიმვა თუ დაჭირება ZAB.

გაჭიმა, გინა დაჭირება C. განუმარტავია DE.

ნ. განსხირპვა, დასხირპვა, მსხირპანე.

სხირტლი შტოების წვრილი წანაკაფი ZAa.

სხლეტა დასხლეტა არს, რა ერთი რამ უნებურ(ად) გაეარდნასავით რამ იქნას, გინა თვით სასხლეტი დასხლიტოს; ასხლეტა არს, რა ნასროლი ადგილს (რასც B) მოხვდეს, (+ და ZA) იქიდამ გაექანოს და სხვაგნით წავიდეს; მოსხლეტა არს ფერჴი თუ რაჲც(ა) რაზედაც მოუცორდეს ZAB.

სხლეტად ითქმის ყინულთა ანუ თიკათა (თიკათა Cg) ზედა ანუ სველთა კორდთა ზედა ფერჴის(ა) მოსხლეტა და მოცორება, გინა მარტაცთა და

[1] იგულისხმება იოანე დამასკელის შრომის I ნაწილი, ე. წ. კათიღორია ანუ დიალექტიკა (S — 1463, 48 v).

რველისა მაგავსთა ზედა რისაცა მო-
ცორვება C. განუმარტავია DE.

ნ. ასხლეტა, გასხლეტა, დასხ-
ლეტა, ისხლეტდა, მესხლეტი, მო-
სხლეტა, ნასხლეტი; შდრ. სხერტ.

სხლვა (2, 12 ქება) რტოთ მოკვე-
თა ZAB.

განუმარტავია Cb.

ნ. გასხლვა, ნასხლევი, სასხლე-
ვი (დანა'სთანაც).

სხმა ხილთ მრავლად ბმა ZAB.

ხილის ბმანი (+ გინა წყლის დასხ-
მა Cb) C. განუმარტავია DE.

ნ. მოსხმა, მსხმელი. მსხმო.

სხმა შვილთ ყოლა ZAB.

ნ. [illegible], მსხმელი; შდრ.
ესუ[illegible]

სხმა წყლით დასხმა ZAB.

სხმა საკუხთა და წამოსასხამთ წა-
მოსხმა ZAB.

სხმული (ლ [illegible] 74. [?]) B

ნ. რუასხმული.

სხოლარი სახლი ფილოსოფოსთა
ZABC.

სხოლარი არს სახლი ფილოსოფოს-
თა D

სხოლასტიკოსი სხოლარის მნე
ZAB.

სხოლასტიკოსი არს ფილოსოფოს-
თა (ფილოსოფოსთა CqD) სახლ-
თა მნე CD. ოკდონბერს 2,
სვინაქსარში. კვიპრია-
ნეს:[1] „იუსტინას რომ გაუმიყდა,
სხოლასტიკოსი იყო" E.

შდრ. ქოლასტიკოსი.

სხოლიო (სხოლიონი CaqDE)
წიგნთ თარგმანი გარ(ე)შე-მო-
წერილი ZAB

(+ 5 კაეშ. Cb[2]) გარეშე-მოწერი-
ლი თარგმანი წიგნთანი C. სხოლიო-
ნი არს გარეშე-მოწერილი თარგმანი
D. გარე-მოწერილი თარგმანი E.

სხრტე ნედლ(ნ)ი ხენი (+ რომე-
ლიმე გარდადრეცილი, რომელი-
მე ZA) ნახევარ-კვეთილი, გარ
ზლუდედ მოვლებული, რტო
ამონახეთქი კშირად სიმავრისა-
თვის ZAB.

სხრტე არს ნედლი ხე, ნახევარზე
კვეთილი, წაქცევით ზლუდედ (ზლუ-
დედ წაქცევით D) მოიელოს (მოვ-
ლებული D) CD. ნედლი ხე, ნახევარ-
ზე ჭრილი, წაქცევით ყარმოზლუდეი-
ლი E.

სხრუკვა ბლუნძვა B.[3]

სხუა (სხვა CDE) (+ 12, 5 მარკ.
ZAa) არა იგი ZA.

არა იგი (8 კატიღორიაში[4]). იგი
სხვა ბუნებით განყოფილსა ეწოდე-
ბის, ვითარ: კაცი, ცხენი, ხოლო სხვაი
ბუნებითა განუყოფელსა, ვითარ:
პეტრე, პავლე B. არა ესე, არამედ
იგი Cb. განუმარტავია CaqDE

ნ. მესხუე.

სხუაგან სხვას(ა) ადგილს(ა) ZAB.

სხუაგნი Cb.

[**სხუა ნათესავი** ნ. თანამონათესა-
ვე].

სხუანი Cb.

სხუენი (სხუჱნი Z, სხვენი Cb)
სართულში შესანახავი ZA.

---

[1] შდრ. H — 1661, 24 v [2] იგულისხმება იოანე პეტრიწის „თარგმანება" (წიგნი I, 33 28, 16). [3] ეს სიტყვა ლექსიკონში შეტანილია „ხან"-ის რიგში. [4] იგულისხმება იოანე დამასკელის შრომის I ნაწილი, ე. წ. კათილორია ანუ დიალექტიკა (S—1463, 44 r).

სართულში შესანახავი რისამე BCb.
შდრ. საჭვნი.

სხუება[1] თავთავთა და (თუ B) ყუთელთ წაგლეჯა ZAB.
თავთავის წაგლეჯა (+ გინა ფუთ-ლისა Cb) CD. განუმარტავია E.
ნ. ისხუებდა.

სხუნვა დაჭინჭვრა ZAaCD.
დაჭინჯვრა Ab. დაჯინჭვრა B. განუმარტავია E.

სხუნი ბაქან-ბაქნად ზით ჩაკიბუ-ლი მიწა ZA.
ესე არს ჩაკიბულთ ზე-დადებული ბაქან-ბაქნად B. სხუნი არს ჩაკიბუ-ლის გზის ზე-დადებული ბაქან-ბაქ(ა)-ნად CD. ჩაკიბულის გზის სადები ზეა სხუნი E.
ნ. ალსავალი.

[**სხურ** ნ. ნასხურ].

სხურება წყალთ შეფრქვევა (შე-ბრქვევა Aa) ZAB.
შეფრქვევა C. განუმარტავია DE
ნ. ასხურა, ისხურებდა, ნასხუ-რები.

სხურებული (30, 32 დაბად.) შე-რეული ZAB.
სხვადასხვა შერეული ფერი C.

[**სხურკლ** ნ. დასხურკლვა].

სხულბარკალი[2] (146, 10 ფსალმ.) ესე არს მუკლზედეთ(ი) თეძომდი-სი (თეძომდე B) ZAB.
ბარკალი მუკლ(ს)-ზეით(ი) C

სხჳლი[3] მსხვილი ZABC.
განუმარტავია DE.
ნ. მოსხო, უსხო.

სხჳრპლა[4] ტანთ მუწუკთ სხმა B.
ნ. დასხჳრპლვა.

სჯა სამართლა B. შესჯა, განსჯაში ნახე CD.
ნ. საჯ.

სჯაბნი Cb.

სჯავრობ Cb.

სჯაზულემ Cb

სჯადები Cb.

სჯავამ Cb

სჯი (3, 2 ტობია) სამართლობ ZAa.
განუმარტავია Cb

სჯილავ Cb.

სჯობს Cb.

სჯუამ[5] Cb.

სჯული, რჯული (სჯული Cb) (2 ეზრა 9, 14). შჯული არს სი-ტყვა მბრძანებელობით ვიდრემე, რომელ-რომელთა ჯერ-არს ქმნად; და უარმქნელი უშჯუ-ლო არს ZAa.
განუმარტავია Cb.
ნ. ნამუსი; შდრ. რჩული, რჯუ-ლი, შჯული.

სჯულის მდებელი Cb.

სმინოდ (ნე) ხეა სუნნელი (სუნ-ნელთ Ab. სუნელთ B) მაცრებ-ლებელი ZAB.
(ნე) CDE

[1] ნუსხებში: „სხეეპა“. [2] ნუსხებში: „სხვილბარკალი“. [3] ნუსხებში: „სხვილი“. [4] ნუსხაში: „სხვირპლა“. [5] ნუსხაში: „სჯეამ“

ლექსიკონის გვერდი ვახტანგ VI-ის მიერ გადაწერილი. S 2498 ხელ...

ტ

[ტაატი ნ. სლვა, ტატი].

ტაბაკი ZABCaqDE.
    ხონი Cb.
  ნ. ხონჩა.

ტაბაკისაგან[1] 2, 5 ლევიტ. ZA.

ტაბარაკი (2 მეფ. 12, 31) ვიეთთა ხ ე რ ხ ი მითხრეს, ვიეთთა ს ა ფ ხ ე კ ი ZA.
    (+ 2 მეფ. 12, 31 BCb) ვიეთთა ხ ე რ ხ ი თქვეს, ვიეთთა — ს ა ჭ ხ ე კ ი (ს ა ფ ხ ე კ ე ლ ი C) BC. 2 მ ე ფ. 12, 31: „მოსწყვიდნა ტაპარაკითა და ვაზირით(ა) რკინისათა" CqDE[2]

ტაბარზადი შაქარია ერთ(ი) რიგი ZABCb.
    შაქარია (+ მყინვარე Ca) Caq.

ტაბარი სპარსთ(ა) (სხვათა BCb) ენაა. ნ ა ჯ ა ხ ს ჰქვიან ZABCb.
    [illegible] ნაჯახია, მობტყე[1] Ca. [illegible] „რომელი ტაბარს სცემ-[illegible] [illegible]ობენ საყვირისა ჴმასა აწთო-[illegible] Cq[3].
    შდრ. ტაბარძენი.

ტაბარუკი გლეხი ახალ-მოსული ZABC.
    (-უკე) DE.

ტაბარძენი სპარსულია, უნაგირზე დასაკრავს ნ ა ჯ ა ხ ს ჰქვიან ZA.
    სხვათა ენით(ა) არის, უნაგირზე დასაკრავს ნ ა ჯ ა ხ ს ჰქვიან BCb. [უნაგირზედ რომ ნაჯახს დაკიდებენ] Cq. „რომელიმე მოსჭრიდეს ფერჴთა წათებითა, რომელიმე ჴელთა ტაბარძენებითა" CqDE .

ტაბასტა სისხლის დინება ZABCDE.

ტაბასტაკი ტაბასტო ZAa.

ტაბასტო (2 მეფ. 17, 28) ლები ZA.
    ლეპი ქვეშსაფენი (2 მეფ.) B. (2 მეფ.) ლებილი ჭვეშსაფენი Cb. 2 მ ე ფ.: „ათი ტერი, ათი ტაბასტო" Caq. 2 მეფ. D.
  ნ. ტერი; შდრ. დაბასტაკი.

ტაბაცობა თამაშობა ZABCb.
    თამაშობასავით რამ არი(ს) CaqD.
    უგვანი როკვა E.

ტაბახტა ცხენის სასის ჩამოსლვა ZAa.

ტაბელა (ბალ.) ჩადუნასავით არი(ს) ZAB.
    (ბალ.) ჩადუნა CDE.

---

[1] წყაროშია: „ტაპაკისაგან". [2] Cq-ში წყაროს დასახელება გადახაზულია. [3] წყაროს დასახელება და მოწმობა Cab-ში გადახაზულია. [4] წყაროს დასახელება და მოწმობა Cab-ში გადახაზულია.

ტაბიკი ფილის საყელური ZABC.
განუმარტავია DE.

ტაბლა (25, 23 გამოსლ.) ფიცარი, სუფრა ფეხედი ZA.
ტაბლა არს სუფრა და ყოველი ფეხედი ფიცარი წინ სადგმელი B. სუფრა CD. განუმარტავია E.
ნ. მეტაბლე, სუფრა, ტრაპეზი.

ტაბლაისანა საქანჩავის ძირის ფიცარი ZAB.
სადა ქაჯას გამოჰქანჩევენ, ძირი ქვაა თუ ხე, მას უწოდენ C.

ტაბლაკი მცირე ნალარა ZABCD.
განუმარტავია E.

ტაბლი საქორე ნალარა ZAB
კორის ნალარა CD. ქორის საბლაკი E.

ტაბლი ბერძულად ნარდის ფიცარი ZA.
ბერძულად ნარდის ფიცარს ჰქვიან B. ნარდი (+ სამღერელი C) CD. ბერძულად ნარდი E.

ტაბლი სენისაგან რა მუცელში წყალი შეიქნების, რომელსა ბერძულად ტოპვანის ეწოდების ZA.
მუცელში სენისაგან წყალი რომ შეიქმნების, მას ეწოდება (ეწოდების Cb); ხოლო ბერძულად ჰქვიან წყალსა მას ტოპვანის BCb. კარაბადი:[1] „სნება ქარისა ადგილსა მას იქმნას, მისგან წყალი იგი (+ რომელსა D) სახელ-იდების ბერძულად ტოპვანი" CbqD: ტაბრაზადი კარაბადი. [illegible] რიჰადი შეასვა: [illegible] ტაბრაზადითა" D

ტაბუცი მრცხელის [illegible] ZAB.
სამრეცხლოსა (სამრეცხლო [illegible] ნე(ა) სატყეპელი CD.

ტაბუცუნი სალათი ზეთ-ძმრიანი ZA
ზეთ-ძმრიანი B ნიგვზითა და [illegible] ზავებული ჭამადი C. განუმარტავია DE.
ნ. სალათი.

ტაბუხი მუკლის-თავი კლებუილი ZAB.
მუკლ(ს) ზეითი C. განუმარტავია DE

ტაგანა გუშის ნახევარი(ა) ZAB.
გუშ(ი)ს ნაცირები CD.
ნ. კოდი.

ტაგარი (+ 2, 17 ანგია ZAa) ტყვილის სალგომი ZAB
[illegible] CD [illegible] ჰელი ტაბილისა [illegible]. წინა მყოფი, ხოლო არიან სამგ[illegible] მენა[illegible] და ტაგარი: მენა [illegible]რი კეცისა ძლგარი წინაშე სანეხ[illegible]ლისა, ხოლო სტაგარი [illegible] ნაგვა ქვითკირითა მგზავსი ქურისა და ტაგარი ნაშენები ქვიტკირ[illegible] არა ქურისა მგზავსად, რამეთუ [illegible] და პირ-განიერად აგებული E[2].
ნ. მენა.

[1] შდრ. [illegible] კარაბადინი, ლ. კოტეტიშვილის გამოც., გვ. 307, 3. [2] წყა[illegible] [illegible] [illegible] და მოწმობა Cb-ში გადახაზულია. [3] E-ში განმარტება გადახაზულია.

ტაგრუცი მაღლა ნაგები საფლავი ZA

ნაგები საფლავი BCD. საფლავი [illegible]ნაგები E.

ტაეპი წიგნის მუქლი ZA.

წიგნის მუქლედი B. მუქლედი. ტაეპი მუქლედად გამოითარგმანების (გამოითარგმანება D), რომელ არს [illegible]იგნი [illegible]უქლედი, ფილოსოფოსთა სა[illegible]წაელო, გინა სხვა მუქლედი წიგნი CD.

ტავარნა ფერქთ ანაკრავი (ანაკ[illegible] B) ტალახი ZAB

[illegible]რქის ანაკრავი ტალახი C. ტერ[illegible]ალახი DE.

[illegible]ჯუხი (ტავრჯუხი Cb) სომხური (სხვათა ენაა B), ქართუ[illegible] [illegible] ალთა ჰქვიან ZB.

[illegible] ხილთას ჰქვიან A. [illegible] [illegible]D განუმარტავია E.

[illegible]რო ცალი პეშვი ZAB.

[illegible] ჰაჰვი (+ პეშვი Cb) Cab.

[illegible]ჯუხი ნ. ტავარჯუხი.

[illegible]იმი (ოთხფ.) გამოყვერული [illegible]

[illegible] გამოყვერილი ცხენი AB. [illegible] [illegible]ეთილი ცხენი CD. (ოთხფ.) [illegible] E [illegible]ცხენი

[illegible] მოიტაკნეს].

[illegible] E. შეტაკება].

¹ [illegible] „ტაკვი"

ტაკვი ნ. ტაკჳ.

ტაკუკი (16, 33 გამოსლ.) მომცრო ჰურჭელი სალეინე ZA.

მომცრო ჰურჭელი B. ალაბასტრი, მცირე ჰურჭელი(ა) C. ალაბასტრი D განუმარტავია E.

ტაკჳ[1] ქელ-მოკვეთილის მკლავი ZA.

ქელ-მოკვეთილი მკლავი B.

ტალა მოგზაურთ დარაჯა (მოდარაჯე B) ღამით ZAB.

ტალა არს, რომელი მოგზაურთი (მოგზაურსა D) ღამე უდარაჯებდის CDE.

ნ. დარაჯა 1.

ტალავარი (+ 9, 33 ლუკა ZA) საჩრდილობელი ZABD.

ტალავარი არს საჩრდილობელი გინა დასაფარებელი CD.

ნ. სახლი.

ტალავრობა (+ 3 ეზრა 5, 51 ZAa) ესე არს პასექიდამ მეერგასისე დღე ZA.

ტალავრობისა დღესასწაულში ნახე B

ტალანტი (+ 25, 22 მათე ZAa) ოქროსა და ვეცხლის ზოდი ZA.

ოქროსა და ვეცხლის ზოდია. ლიტრასთან ნახე B. ქანქარი, მნა. სომხურს ლექსიკონში ესრე ეწერა: ტალანტი საწონისა სახელი არსო, არათუ სათვალავთაო, რომელ არს ბევრი დ ა ე კ ა ნ ი, გინა 525 ლიტრა, ლიტრითა სამ(ე)ოცდა ათის მიტყლიანითა. (+ დიეკანი არს დ რ ა ჰ კ ა ნ ი Cab) C. მნა, ქანქარი D. 125 ლიტრა E.

ნ. ლიტრა, მნა

ტალახი თიქა ZABCD.
განუმარტავია E

ტალი კაჟი, ტ ა ლ ი — კბილის ანახეთქი ZA.
კაჟი BCE. კაჟი, სალრტილი D ტალი კბილის ანახეთქი BCDE.

ტალიკი აბჯრის(ა) ZA.
აბჯრის შთასადებელი BCb. აბჯრის ბუდე CaqDE.

ტამაზლუხი ხვასტაგი მომშობელი ZA.
ხვასტაგი მომშენებელი B. ტამაზილუხი არს ხვასტაგი მოსაშენებ(ე)ლად რა მოიშოოს CD. (ოთხუ.) E.

[**ტან.** ნ. აიტანა, ატანა, გაატანა, გამოტანა, გატანა, მიტანა, მოიტანე, მოტანა, მოუტანე, მუუტანე. ნატანები, ტანება, შეიტანა. შეტანა, შეუტანე, ჩაიტანა, ჩატანა, წაიტანა, წატანა, წატანება]

ტანადობა ზრო-შვენიერობა ტანთა ZA.
ტან-შვენიერობა B.

ტანახობა ასპარეზთა შინა მქედართაგან (მქედართ BCb) მლერა ZA.
ნ ავგისტოს (ფერისცვალების D) მეტაფრასი „ვითარცა მქედარნი გა(ნ)ცვივიან ასპარეზსა ტანასობად და აღასრულიან თქერება იგი (+ უნეთა მათთა CqD)“[2]

ტანება გატანება, წატანება ZAB.
წატანება, გინა გატან. Cab. განმარტავია CqDE.

ტანი გვამი ცხო(ვ)ელთა ZAB.
გვამი ცხოველთა. თავი ეწოდების ყელს ზეითსა (ზედეთსა Ca), ხოლო ტ ა ნ ი ყელს ქვეშეთსა Cab. განუმარტავია CqDE.

ტანისამოსი ZAB.

ტანტალი ცუდი სიარული ZAB(.
ცუდი სვლა DE.
ნ. სიარული, სლვა.

ტანტალოს ZAB.

ტანტრაბეჩი კბილთ (კბილის CD) საჩიჩქნელი ZABCD.
კბილის საკრტენი E.

ტანჯვა უწყალო(დ) გვემა ZAB.
დიადი გვემაები Cab. განუმარტავია CqDE.
ნ. გულის-ტანჯვა, იტანჯა, მტანჯველი, სატანჯველი.

ტაო ქუნთის გ(რ)ძელი ხაო ZAB.
ქუნთის ხაო CD. ქუნთური ხაო E

[**ტარ** ნ. მატაროთ, ნატარები, ტარება (სლვა'სთანაც)].

[**ტარ** ნ. გატარული].

ტარაბუა საშუალო(ვ)ე ZAB.
შულოს სახვევი CDE.

---

[2] წყაროს დასახელება და მოწმობა Cb-ში გადახაზულია.

ტარა-ტურა ჩქარმოუბარი ვერ კეთილად ZAB.
ჩქარმოუბარი CD. განუმარტავია E.
ნ. სიტყუა; შდრ. ტარტარი.

ტარბი (ფრინ.) ZABCE.
(ფრინ.) ⸢სელევკო⸣ D.

ტარება სიარულ(ნ)ი ZABC
განუმარტავია DE.
ნ. სიარული, სლვა, ტარ 2.

ტარეხი დამარილული ZABCDE.
ნ. აპოხტი.

ტარი ქალთ თითისტარი (+ 13, 19 იგავი ZAa); ტ ა რ ა დ უწოდენ დანისა (ტანისა ZAa), ხანჯლისა და ხიშტის კოტასა; (+ მსოფლიონნი A) ტ ა რ ა დ უწოდენ (+ მსოფლიონნი Z) შუბთა, ცელთა და მისთანათა ბუნსა ZA.
ტ ა რ ი ეწოდების ქალთ თითისტართა; ტ ა რ ა დ უჴმობენ დანისა, ხანჯლისა და ხიშტის კოტათა; მსოფლიონი ტ ა რ ა დ უწოდენ შუბთა, ცელთა და მისთანათა ბუნსა B. ტ ა რ ი ეწოდების ქალის თითისტარსა, კვალად ტ ა რ ა დ სახელ-სდებენ დანისა და ხიშტის კოტასა, კვალად მსოფლიონნი შუბისა და ოროლისა და მისთანათა ბუნსა ტ ა რ ა დ უწოდენ C. თითისტარი DE.
ტ ა რ ი დანისა თუ რისაც ტარი D. ტ ა რ ი რისაც ტარი E.
ნ. ტარკოში, ხეტარი.

ტართვა (ოთხფ.) (1, 36 იოანე) კრავი უბიწო ZAB.
(ოთხფ.) წლის კრავი C. (ოთხფ.) D. (ოთხფ.). თოხლი E.
ნ. თოხლი, ცხოვარი.

ტარკოში ტარიანი სასმისი ZAB.

ტაროსი დარი და ამინდიცა განიყოფებიან: ა მ ი ნ დ ი არს რაჲცა ჟამსა შეენოდეს წვიმა, თოვლი ანუ დარ-კეთილობა კნვისა, თესვისა და ნადირობისათვის დარის შეხდომა, რაიცა არგებს; ტ ა რ ო ს ი არს ამინდისა მსგავსი მოგზაურთათვის, კეთილი დარი თუ ბოროტი ზღვასა თუ ჴმელზე შეხვდეს ZAa.
დროსავით (+ რამ AB) AbBC. დრო DE.

ტარტარი მრავალი ცუდი უბნობა Z.
ცუდ(ი) მრავალ(ი) უბნობა AB. ცუდ(ი) მრავალ საუბარი CD. მრავალ ცუდ საუბარი E.
ნ. სიტყუა; შდრ. ტარა-ტურა.

ტარსიკონი (+ 35, 7 გამოსლ. ZA) სამოგვე ZABCD.
⸢ჭუდარი⸣ (გამოსლ. 25, 14) E.

ტარტაროზი (+ 40, 15 იობ. ZAa) ჯოჯოხეთი ZA.
ყოველთა ჯოჯოხეთთა სახელი არს B. ტარტაროზი (ესე D) არს ჯოჯოხეთი ულრმესი და უფროსად სატანჯველო(ვ)ანი (+ არამედ სხეათა ჯოჯოხეთთაცა ტ ა რ ტ ა რ ო ზ ა დ სახელ-ედების Cab) CD. ესე არს ჯოჯოხეთის ულრმესი კერძი E.

ტარფი ოთხკუთხად ოქრომკედით ნაქერის შენადგამთაგან ერთი ZA.

მოთხვილთ შენაწყობთაგან თითო B. ბრტყლად რაიც შექერო ხარყაფითა შენაწყობებისა ერთი Cab. განუმარტავთ CqD. მფორისა E.

ტარხუნა (ბალ.) სხვათა ენაა, ქართულად ტ ე გ ა ნ ი ჰქვიან Z.

(ბალ.) სხვათა ენაა, ტ ე გ ა ნ Aa. (ბ ლ.) AbBCDΓ

ტახტი ტაშტი ZAB.

ნ. ტაშტი.

ტატაბო (ტატაბო, უტურა, გუგუმა Cab) დიდი ლილი ცელ გვერდბრტყელი (პრტყელი Z) ZA.

[illegible]დი ლილი მობრტყე B. ლილსაკით [illegible] C.

ტატან[illegible] [illegible]ვმორბედი. ესე არს რა მზისა შარავა(ნ)დედი ალიხვამა ორთქლსა რასამე ქვეყანი[illegible] ორთქლი იგი სიმაღლესა ჰაერისასა მზისა და ეთერისა მიერ შეგვამდებიან და იქმხების ვითარცა ცეცხლი და მნათობი; და სადაცა (ჰ)აერისა სიზრქე არს, მუნ დაალგრების და, რა ძლიერი ქარი ეკვეთების, გაიტაცებს და გამოჩნდების მორბედად. ვითარცა ვარსკვლავი ZA.

ვარსკვლავმორბედი ეს არს, რამეთუ შარავანდედი მზისა ალიხვამს ორთქლსა რასამე ქვეყანისაგან და ჰაერთა სიმაღლესა ორთქლი იგი მზისა და ეთერისა მიერ შეგვამდების, იქმნება ვითარცა ცეცხლი და მ[illegible]ობი, და სადაცა ზრქელი ჰაერია, მუნ დაადგრების და, რა ძლიერი ქარი ეცემ., იგი გა[ი]ტაცების და გამოჩნდების მორბედად, ვითარცა ვარსკვლავი B არეთა (აერთა Cb) შინა რამცა იქმნების: ელვა, ქუხილი, ვარსკვლავმორბედი ანუ შუქნი უცხონი, გ[illegible] მქრი და რამცა სხვა(ნი) ნიშანი [illegible] ვარსკვლავნი კუდედნი C.

ნ. მნათობი, ცისიერი.

ტატაში (ბალ.) სომხურია, ქართულად კ უ რ ო ს თ ა ვ ი [illegible] ZAB

(ბალ.) კუროსთავი CDE.

ტატი ჩჩვილთ ქელით [illegible] ZABCD

ჩჩვილის ტარება E.

ნ. ტაატი, სლვა.

ტაფა საგბოლველი ZABC.

სახარშავსავით რამ[illegible] რი (1 მეფ. 27 D. განუმარტავია E.

ნ. ვანტაფხა, დევატაფა.

ტაფაკი (+ 4, 3 ეზექ. ZAa) მოსახრაკავი ZABCq.

მოსახარშავი Cab. განუმარტავია DE

ტაფაკისგან[1] 2 მეფ. 6, 19 ZA.

ტაფელა სარიკაო ჯოხი ZAB.

ნ. ჯოხი.

ტაფილა 1 მეფ. 28, 24 ZABC[2].

განუმარტავია D.

[**ტაფულ** ნ. მოტაფულებული].

ტალანა „ბოსტანსა მას, რომელსა ტალან(ა) ეწოდების“ ZABCDE

ტაში ნების (ნებთ B) ნებზე ცემა ZAB.

[1] [illegible] [2] C-ში შემორჩენილია ძველი მოითება (1 მეფ 27; რაც სხვა ნუსხებში გასწორებულია.

ტყველვა, ნებთა ცემა CD. განუმარტავია E.

მდრ ტყუელვა.

ტაშიყი ბაზთ საუზმე ZAB.

ფრინველის (ფრინველთ D) საუზმე CD. განუმარტავია E.

ტაშტი (ტაშტი და ტასტი D) (+ 4 მეფ .12, 13 ZAa) ქელის სა[illegible]ანი ZAB.

[illegible]სტი CD. განუმარტავია E.

ნ. ლანკანი; შდრ. ტასტი.

ტაცება (18, 12 ეზეკ.) წართმევა [illegible]

[illegible] AbB. იავარ-ყოფა Cb. განმარტავია [illegible]F.

[illegible] ტაცა, მოიტაცეს, მოტამტაცებელი, ნატაცები.

[illegible]ნარი (+ 8, 9 გამოსლ. ZA) სახ[illegible]ილო ZAB.

[illegible] განა შეფეთა განუმარტავია DE.

[illegible]ლი.

[illegible] (+ 1, 4 იობ ZAa) ნადი-

[illegible] BCab.

[illegible] ტაშკანაგი ნ. ტაჯგა-

[illegible] ი[illegible]ური ენა]

[illegible] ლორი მამალი

[illegible]

[illegible] 1, 6 ესთერ ZAa) სკამ-

[illegible] ZAB.

[illegible] ეწოდების მაღალსა საჯ[illegible] მტკავლამდე სი[illegible] ქვალად ტახტი [illegible] ქალაქთა, სადა [illegible]ბენ, ხოლო საყდარი ეწოდების მაღალსა (მაღალთა CaqD) საჯდომელსა მეფეთასა ხარისხ-ხარისხად აღსავალსა და ზედა კამარათა გარდადგმულთა, ხოლო დალიჭი ეწოდების მსგავსსა საყდრისასა (საყდართასა D) და არა სართულ-კამაროსანსა, არამედ აღძრცეილსა CD.

ნ. აჯილა, აჯის ტახტი.

[ტახტირევანდი ნ. თახტირევანდი (მუაბა'სთან)].

ტაჯგანალა (ტაჭკანაგი Aa, ტაჭგანაგი AhE, ტაჯგანაგი BCD) (+ 2 დიოლოღ. ZAa) მათრაჭი ZABCDE.

ტბა[1] (3 მეფ. 18, 32) ზღვა არს მომცრო. (27, 12 საქმე) ტბას უწოდენ ნავთსაყუდელსა Z.

არს მომცრო ზღვა (+ 3 მეფ. 18, 32 Aa). ტბას უწოდენ ნავსაყუდელსა (27, 12 საქმე) A. ტბა არს ზღვა პატარა; ტბად აღუწერიათ (საქმე მოციქ. 27, 12) ნავსაყუდელი ზღვისა B. ზღვა პატარა C. განუმარტავია DE.

ნ. შერიდის ტბა, წყარო.

ტბორე ავი გუბე ZABCDE.

ნ. წყარო.

ტბოში (ტბოშტი AbBCD) მაღალი გრძელი სუფრა ZA.

მაღალი სუფრა BCD.

ტეგანი (11, 42 ლუკა) ტარხუნა. ბერძულში სხვა მხალი სწერია (+ და Z), ლათინურში სხვა და სომხურში სხვა ZA.

(ბალ.) ტარხუნა (11, 42 ლუკა). ტეგანი. ლათინურში სხვა მხალი აღუწერიათ, ბერძულში სხვა და სომხურში სხვადასხვა მოუყვანიათ B. (ბალ.) C. განუმარტავია D. ტეგანი

[illegible] იპოვებ[illegible] „ტბა“, იქ მხოლოდ „ტაბლიდ“ არის.

ქორაფიაო — კარაბადინში [1]. (სახარებაში) E.

ნ. ტარხუნა.

[**ტევ** ნ. სატევარი (ხანჯალ თანაც)].

ტევანი (40, 10 დაბად.) მთელი ყურძენი ZA.

განუმარტავია BD. ტ ე ვ ა ნ ი მრთლივ კუფხლოვანს(ა) ეწოდების, ხოლო კ უ ფ ხ ა ლ ი ტევნის(ა) ნამქრევსა უდიდესსა და კ ი მ ე ლ ი — უმცირესსა CD.

ტევება დატევება. მიტევება ZABCab.

განუმარტავია CqDE.

ნ. განტევება. დატევება, დატევებული, დატევნა. მიტევება (შეალნება'სთანაც), მოტევება, მტევებარი. მტევებისა, ტევნა, შეუტევე. შთამოსატევებელი, წყალი მიტევებისა.

ტევთიდი (+ 2 ნემეს [2]. ZAaCb) ზღმილთან ნახე ZABCab.

[2] ნემეს [2]. „ტევთიდი, სიმიანი და ელაქნი CqDE [3].

ტევნა დატევნა ZABCab.

განუმარტავია CqDE.

ნ. დატევნა.

ტევრი დიდი და ჭმირი ტყე ZAB.

დიდი ტყე, ჭმირი CD. დიდი ტყე E.

ტეზი ნედლი და ცუდი შეშა ZA.

ნედლი, ცუდი შეშა B. ნედლი, ავი შეშა CD.

ტენა გატენა ZABCab.

განუმარტავია CqDE.

ტენება (4 მეფ. 7. 17) ჯრა ZAB.

ტენი მცირე სისველე ZAB.

მცირე რამ სისველე Cab. განუმარტავია CqDE.

ნ. ნამი.

ტენონი (26 ნემეს.) [4] ყო(ვ)ელი(ვე) ძარღვი მგრძნობელი(თი) (+ და CE, + არს D) მრგვალი (+ და ZABD) უჩჩვესი და დასაწყისი ტვინისაგან (ტვინიდამ ZA) აქვს, ხოლო ტენონისა დასაწყისი ძვალთაგან (ძარღვთაგან ZABCD) აქვს და ძარღვთა უფიცხ(ე)ლეაი (+ არს CDE) და უგრძნეული (უგრძნობელი ZAB) და ოდესმე ბრტყელ(ი) ZABCDE.

ტენცო (ბალ.) წყლის პიტნა ZAB.

(ბალ.) წყაროს პიტნა CD. (ბალ.) E.

ტერევინთო (ტერევენივთო Cab) (ხე) ბელეკონი ZABCD.

იოსებს ძლევნად E.

ტერი (+ 2 მეფ. 17, 28 ZAa) ესე ტერი არს (+ სამოსელნი B) ქვეშსაფენელ(ნ)ი და საგებელ(ნ)ი ო რ ხ ო (ვ) ა, ძ ო ლ ო, (+ და Z) ფ ი ჩ ვ ი, ხ ი რ ა უ ლ ი, ტ ა ბ ა ს ტ ო, ს ა ბ ა ნ ი, შ ა ტ ქ უ ნ ი, ნ ა ბ ა დ ი, თ ა ქ ნ ა ბ ა დ ი, ქ უ ნ თ ი, კ ი ლ ი კ ი და მისთანანი ZAB.

ქვეშსაფენი. ტერი არს ჰურჩელი ქვეშსაფენელი და საგებელი: ო რ ხ ო ვ ა, ძ ო ლ ო, ფ ი ჩ ვ ი, ხ ი რ ა უ ლ ი (ხიარული Ca), ტ ა ბ ა ს ტ ო, ნ ა ბ ა დ ი, თ ა ქ ნ ა ბ ა დ ი, თ ე ქ ა,

[1] შდრ. უსწორო კარაბადინი, ლ. კოტეტიშვილის გამოც., 227, 1. [2] იგულისხმება ნემესიოს ემესელის „ბუნებისათვს კაცისა“ (გვ. 27, 22). [3] ასეთივე მოწმობა და მითითება წყაროზე გადახაზულია Cab-ში. [4] იგულისხმება ნემესიოს ემესელის წიგნი „ბუნებისათვს კაცისა“ (გვ. 118, 9 — 13), წყაროზე მითითება არაა CaqD-ში

ქუხთი, სიბანი, შატქუნი, (+ ხირაული Ca; + კილიკი Cab) და ეგევითარნი C. ქეეშაფენი D. ქეეშსაფენი. მეორე მეფეთა 17, 28: „მოართვეს დავითს ათი ტერი, ათი ქვაბი, სიავი, ათი კეცის ჰური იფქლი“ E.
ნ. ჰურჰელი.

ტერფი (+ 49, 17 დაბად. ZA) ფერჴის ქვეითი სიბრტყე ZAB.
ფერჴის გული C. განუმარტავია DE.
ნ. მტერფავი, ვირის-ტერფა, ჯორის-ტერფა.

ტერფ-მოსილნი (ტერფ-მოსილი Cab) (1 ნემეს.[1]) ცხენი, ჯორი (+ და Ab) ვირი და მისთანა(ნი) ZA.
ცხენი და მისთანანი (1 ნემეს.[1]) B. (1 ნემეს.[1]) ცხენი, ვირი და მისთანანი Cab.

ტეტერი გიჟთან ნახე ZAB.
ტუტუცი CD. განუმარტავია E.

ტეტიქსი (ფრინ.) ZAB.
(ფრინ.) ფრინველია CD.

[**ტეტკ** ნ. ჩატეტკილი].

ტეტრაფარმაკონ (ტეტრაფარმასკონ D) (+ 5 ნემეს.[2] ZAB), რომელ არს ოთხწამალი ZABCD.
ესე არს ოთხწამალი, ნემესიოსის წიგნში ეწერა E.

ტეხა მწარე ტკივილი ZAB.
მწარე(დ) ტკივილი, გინა მოტეხა Cab. განუმარტავია DE.

ტეხა მოტეხა, გატეხა ZAB.
ნ. ატეხა, განტეხა, გატეხა, დატეხა, დატეხილი, მოტეხა, მტეხელი, ნატეხი, სატეხი, ცის-ნატეხა, ცხვრ-სატეხელა.

ტეხურა[3] დიდი ყინვა ZABCDE.
ნ. სიცივე, ცივი.

ტვია ნ. ტყვა.

ტვინი ნ. ტჳნი.

ტვირთი ნ. ტჳრთი.

ტვიფარი ნ. ტჳფარი.

ტვიფი ნ. ტჳფი.

ტვიფონი ნ. ტჳფონი.

ტვიფრვა ნ. ტჳფრვა.

ტვიქი ნ. ტჳქი.

[**ტიალად ცმა** ნ. ტიალი].

ტიალი არს, სადა [არცა] შენობა ანუ დასაფარებელი, არამედ ყოვლით კერძო საჩინო იყოს ZA.
ტიალი არს, სადა არცა შენობა და არარა ნაყოფიერება, არცა დასაფარებელი ანუ წინა აღსაფარველი იყოს, არამედ ყოვლით კერძო საჩინო იყოს B. ტიალი ითქმის სიშველსავით (შიშველსავით Cq), რამეთუ ვიტყვით აღოკრებულისა ქვეყანისათვის გატიალებასა (გატიელებასა Cab) კვალად გავაკებულთა ადგილთა ვიტყვით ტიალსა და ჯავშანთა გარეგან ცმასა — ტიალად ცმასა C. განუმარტავია D.

ტიარები (ტიარმები Cab) (3, 21 დანიელ) ხოირი მრავალფერად ნაღებავი ZA.
ხოირი მრავალფერ ნაღები (3, 21 დანიელ) B. ვარშამანგები, გინა ხოირი (+ გინა მრავალფერ ნაღებრ Cab) C.

ტიბი-ტიბი ლეკვის ხადილი Cb.

---

[1] იგულისხმება ნემესიოსის წიგნი „ბუნებისათჳს კაცისა“ (გვ. 18, 9). [2] ამოღებულია ნემესიოსის წიგნიდან „ბუნებისათჳს კაცისა“ (გვ. 65, 22 — 23). [3] ნუსხებშია: „ტეხვრა“.

ტიბეირი ჭახრაკით რასაც აბრუნებდე Ca.
[ტივ ნ. მოუტივე; შდრ. მოიტივა].

ტივი (ფრინ.) (+ 2 შჯულ. 14, [16] ZABCbqE) ZABCE. (ფრინ.; (სჯულ.) D.

ტივი (+ 2 ნეშტ. 2, 16 ZAa) ძელნი შეწყობილ(ნ)ი წყალთ სავალად ZAB.
ხენი შეწყობილ(ნ)ი წყალში სავალად C. განუმარტავია DE.
ნ. მოიტივა; შდრ. ნავ-ტიკი.

ტიზვნა ნ. ტიზნვა.

ტიზი სარგილი ZAa.
ნ. სარგილი.

ტიზნვა[1] განკრება ტილთა ZAa.
განკრება AbB. განკრიბნა C. განუმარტავია DE.

ტიკი (+ 1 მეფ. 10, 3 ZAa) სომხურია, ქართულად თ ხ ი ე რ ი (+ ჰქვიან ZB) ZAaB.
სომხურია, თ ხ ი ე რ ი — ქართული Ab. (უქმ.) CD. (უქმ.) თხ[ი]ერი E.
ნ. ნავტიკი.

ტიკიხა მუცლის ქმიანობის სენია, რომელსა ბერძულ(ად) ა ს ფ ი ტ ა ჰქვიან ZA.
მუცლის ჰუპყუნის სენია, რომელსა ბერძულ ა ს ფ ი ტ ა ჰქვიან B. მუცლის ჰყივილის (ჩყვირილის Cq) სენ[ი] ჰქვიან და ბერძულად (ბერძულებ Cq) ა ს ფ ი ტ ა C. მუცელსა შინა ჰყივილის სენსა ჰქვიან და ბერძულად ა ს ფ ი ტ ა D.

ტიკპორა სომხურია, ქართულად თ ხ ი ე რ ა კ ი ჰქვიან ZB.
სომხურია, თ ხ ი ე რ ა კ ი — ქართული A. (უქმ.) ეს(ე) ორივ სომხურია: ქართულად ტიკს თ ხ ი ე რ ი ჰქვიან და ტიკპორას — თ ხ ი ე რ ა კ ი CD. (უქმ.) ტიკი და ტიკპორა ორივე სომხურია: ქართულებ ტიკსა თ ხ ი ე რ ი ეწოდების, ხოლო ტიკპორას — თ ხ ი ე რ ა კ ი E.

ტილი (მძრომ.) მკბენარ[ი] [...] ZABCb.
(მძრომ.) მკბენარი Caq. (მძრომ.) [...]

ტილისმა ჭახრაკ[ებ]ით მო[...] ფარულად რამ(ე) მოძრაობ[დე], გინა ვარსკვლავთა გამო შე[...] რამე წერითა ZA.
ტილისმა არს ჭახრაკებით მ[...]ლი ფარულად რამე მოძრაობდეს, ხოლო სპარსულად [...] რეა არს გრძნეული B. განუმარტავია CDE

ტილო (19, 40 იოანე ZAB) სელთა და კანაფო(ა) [...] ZA[...]
განუმარტავია CqD. [...] E.
ნ. ნიტრიონი.

ტიმონი ფრანგულია, ქართულად პ ი დ ა ლ ი ო ჰქვიან ZB.
ფრანგულია, ქართული — პ ი დ ა ლ ი ო A. ნავთ სამართი ფიცარი C. ტიმონი არს ხომალდის სამართი ფიცარი D. ხომალდის სმართი F
ნ. აფთიონი.

ტინბანი (ტინბანა Cab) ლათინურად ე ბ [ა] ნ ი ZA.
ლათინურად ე ბ ა ნ ს ა ჰქვიან B საკრავი არს განმარისხებელი გულთა კაცთასა (კაცთანა CB) C. ტინბანი საკრავი რამე არს განმარისხებელი გულთა კაცთა D.

ტინი კლდესთან ნაჴე ZAB.
კლდე მაგარი (+ და Cq) დაუმშხალ(ვ)ელი C. ტინი არს კლდე ლოდი, მაგარი და დაუმშხალველი DF
ნ. ქვა.

ტირილი (15, 2 ესაია) ტირილი[ს]ა ესრეთ განიყოფებიან: რამეთუ ც რ ე მ ლ ი (ცრემლოთ AbB) არს უჴმო ოდენ ცრემლის დენა; ვ ა ე ბ ა არს ავაჯით და კეთილის[ა] ტყვითა სატირალს რასმე იტყ[...]

[1] ნუსხებშია: „ტიზვნა“

-ეს და ცრემლეოდეს; გ ო დ ე ბ ა არს ქმაკეთილობით (+ და ZA) ზრუნ-შეწყობით (ზრუნ-შებანებით B) გული(ს) სატკივართა სიტყვათა მგოსნობა, ხოლო ზ რ უ ნ ი — შებანება მისი; ქ ვ ი თ ი ნ ი არს მწარეს ტირილზე(დ) გულ-შეწუხებულისაგან უკაფიო(დ) მაღალი დაძახილი, რომელ არს კ ო კ ო ც ე ბ ა; ს ლ უ კ ლ უ კ ი არს გულ-ამოსკვნილისაგან სულდაუღებ(ე)ლად ტირილი; წ უ წ უ ნ ი არს გულ-უტკივარი, უცრემლო, უგვანი, უნდომი ოეცა ტირილი; ბ ღ ვ რ ი ა ლ ი [illegible] ყრმათა მიერ მ ა ღ ა ლ ი ცუდი ტირილი; ჩ უ ხ ჩ უ ხ ი არს [illegible] უმი და უქმო მწუხარების ტი[illegible] ვითარცა ქვაბი ა(დ)დუ[illegible] ი გულითა; წ უ წ კ უ ნ ი [illegible] ლეკვისა ტირილი, [illegible] ო წ კ მ უ ი ლ ი ძაღლისა ტირით ქმის ZAB.

[illegible] გად(ი) სახელი [illegible] ა, ხოლო (ოა- [illegible] ესრეთ განიყო- [illegible] მ ღ ო ა არს [illegible] ნრანად და შებანებით [illegible] ხოლო ზ რ უ ნ ი — შებანება ქ ვ ი თ ი ნ ი არს მას მწარეს [illegible]ზედ გულ-შეწუხებულისაგან [illegible]ი, უკაფიო დაზახილი (დაძახილი Cb), რომელ არს კ ო კ ო ც ე ბ ა; [illegible] გულ-ამოსკვნი- [illegible] დაუღებლად გუ- [illegible] მოუღობად ტირილი; წ უ წ უ-

ნ ი არს უგვანად და უცრემლოდ გულ-უტკივრად უნდომი ტირილი თვალსაჩვენისად; ბ ღ ვ რ ი ა ლ ი არს ყრმათა მიერ ქმა-მაღალი ცუდი ტირილი; ჩ უ ხ ჩ უ ხ ი არს ჩუმი და უქმო მწუხარების ტირილი, ვითარცა ქვაბი ადუღებული გულითა; წ უ წ კ უ ნ ი მცირეს ლეკვის ტირილად და წ კ მ უ ი ლ ი ძაღლის ტირილად ითქმის Cab. განუმარტავია CqDE

ნ. აატირე, ეტირა, ეტირ, ეტიროდი, იტირა, მატირა, მოიტირნეს, მტირალი, ნატირალი, ქვითილი, სატირალი.

ტირისდენი დეკენბერი ZABCD.
დეკემბერი E.

ნ. თთუე'სთანაც.

[**ტირისკნისი** ნ. ტირისკონი].

ტირისკონი (ტირსიკონი CqD, ტირსიკონისი E) ნოენბერი ZABCDE.

ნ. ნოენბერი (თთუე'სთან), შემოდგომა.

ტირიფი (ხე) ესე ტირიფი ოთხგვარია: ძ ე წ ნ ი არს კაცთა მიერ დანერგული წვრილ-ფურცელი: მ დ გ ნ ა ლ ი არს ბრტყელ-ფურცელი. ვიეთნი კ ა ტ ა ტ ი რ ი ფ ა ს უქმობენ, რომელსა სპარსნი ბ ე დ მ უ შ კ ა დ სახელსდებენ; წ ნ ო რ ი არს თვით მდგარი წყლის(ა) პირთა, ხოლო მ ა რ ნ ე უ ლ ი ვენაქთა შესაყელავი ZA.

(ხე). ტირიფი ოთხგვარი არს: ძეწნი, მდგნალი, წნორი და მარნეული. ძ ე წ ნ ი არს კაცთა მიერ დანერგული, წვლილ-ფურცელი; მ დ გ ნ ა ლ ი ბრტყელ-ფურცელი, ვიეთნი კ ა ტ ა ტ ი რ ი ფ ს უწოდენ, რომელსა სპარსნი ბ ე დ მ უ შ კ ა დ სახელ-სდებენ: წ ნ ო რ ი არს თვით მდგარი წყალთ პირსა, ხოლო მ ა რ ნ ე უ ლ ი — ვენაქ-

თა შესაყელავი B. (ხე). ტირიფი ოთხ-გვარი არს: ძეწნი, მდგნალი, წნორი და მარნეული: ძ ე წ ნ ი არს ტირი-ფი კაცთა მიერ დარგული; მ დ გ ნ ა-ლ ი არს ტირიფი მთისა ბრტყელ-ფურცლოვანი (+ რომელსა სპარსნი ბ ე დ მ უ შ კ ს უქმობენ C); წ ნ ო-რ ი არს ტირიფი კიდეთა (კიდესა D) წყლისათა (წყლისასა D) თვით მდგარი (+ და CaqD) არა დანერგუ-ლი; მ ა რ ნ ე უ ლ ი არს ტირიფი ვე-ნაჴის(ა) შესაყელავი CD. ტირიფიცა ოთხგვარი არს: ძეწნი, მდგნალი, წნო-რი და მარნეული: ძ ე წ ნ ი არს ტი-რიფი კაცთა მიერ დანერგული; მ დ გ ნ ა ლ ი არს ტირიფი მთათა ბრტყელ-ფურცელი; წ ნ ო რ ი არს ტირიფი კიდურსა წყალთასა თვით მდგარი და არა დანერგული, ხოლო მ ა რ ნ ე უ ლ ი არს ტირიფი ვენაჴთა შესაყელავი E.

ტირსიკონი, ტირსიკონისი ნ. ტი-რისკონი.

ტიხნა რთმევა B.
ნ. განტისნა.

ტიტა (ბალ.) ZABCDE.

ტიტანო თეთრი სპეტი ZA.
სპეტი თეთრი B. თეთრი კირი CD. ? ი ო ს ი პ ო ს ი: „მოსეს ჴელი იქმნა სპეტაკი, მგზავსი ტიტანოის ფერისა, წიაღით გამოიღო რა“ [1] E.

ტიტვა ფრიად დამარილვა B.
ნ. დატიტული.

ტიტველი ნ. ტიტუელი.

ტიტიბი ბროწეულის ნარჩევი ქერ-ქი Z.
ბროწეულის ნარჩევი შიგნითი A. ბროწეულის ნარჩევი BCDE.

ტიტინი ცუდი საუბარი ZA.
ცუდი დიაცური უბნობა BCDE
ნ. მეტიტინეში, სიტყუა.

ტიტრიბი წინათ მცირე რამ წაშვე-რილი, ჴელის უმცირე ZAB.
სკის წინათი წვერი (+ წაშვერილი Cb) CDE.

ტიტუელი [2] სრულობით შიშველი ZA.
შიშველი BC. განუმარტავია DE
ნ. შიშუელი.

ტიფარი ფიცარი შეწყობილი ZAB.
სკის ფიცარი (+ შესაყარი Cbq) CbqD. სკის უკანა ფიცარი Ca განუ-მარტავია E.

[**ტიხ** ნ. მოტიხული, სატიხარი].

ტკაცნი ტაშის ჴმა ZA.
ტყვეღვის ჴმა B. ტყვეღვის ჴმა-სავით Cab. განუმარტავია CqDE.

[**ტკბ** ნ. სატკბური, სიტკბო, სიტ-კბოება, ტკბილი, ტყბილი].

ტკბანური პირის წლაპუნივით ZAB.

ტკბილი (ტკბილი და ტყბილი D) თაფლის გემოსავით ZA.
თაფლის გემო B. განუმარტავია Cb ტყბილი CaqD. ძველად ტყბილ ეწო-დენ E.
ნ. ტკბ, ძირტკბილა, ჭურ. შდრ. ტყბილი.

ტკბილის-კუერი (ტკბილის-კვერი CqDE) თათარა CaqD. განუმარტავია E.
ნ. ტყბილის-კუერი.

ტკეზნა დატკეპნა ZA.
დატერფვა B. ტკეპნა CD. განუ-მარტავია E.
ნ. ტკეპნა.

ტკენა ტკივილის ნაწილი ZA.
ლმობათ ნაწილი B. ლმობასავით Cab. განუმარტავია CqDE

ტკეპნა დატერფვა ZA.
ტკეზნა B.
ნ. ტკეზნა.

---

[1] შდრ. A — 675· 32 v 9. [2] ნუსხებში: „ტიტველი“.

ტკეცება შეხეთქება ZABC.
ნ. შეტკეცა; შდრ. ნატკუეფი.

ტკეცი ნაკვერცხლის ასაღებელი რკინა, გინა თოფის ფითილის საპყრობი ZA.
ესე არს ნაკვერცხლის ასაღებელი, გინა თოფის ცეცხლის მისაცემი B. მაშა CD. რკინა გაპობილი ან ჯოხი E
ნ. მაშა.

ტკვერა ნ. ტკუერა.

[**ტკვეფ** ნ. ტკუეფ].

[**ტკვეც** ნ. ნატკვეცი (ნატკუეფ-თან)].

ტკივილი ლმობა ZABC.
განუმარტავია DE.
ნ. მტკივა, სატკივარი.

[**ტკინ** ნ. ტკენა].

ტკიპი (მძრომ.) ZABCDE.

[**ტკიც** ნ. ტკეცება].

[**ტკნ** ნ. მტკნარე (შდრ. მკდნარი)].

ტკრციალი ცეცხლის ტკრცოლა ZABCDE.

ტკრცოლა მკურვალის ქვის დახეთქა ZA.
ცხელის ქვის ლეწა B. გაკურვებულის ქვათ ლეწა Cab. განუმარტავია CqD.

ტკუერა[1] კვნეტა ZABCD.
განუმარტავია E.

[**ტკუეფ** ნ. გამოგტქფა, მტკუეფრობა, გამომტკფოლვარი, მტკფოლვარე; შდრ. ნატკუეფი].

ტლანქი უსუფთაოდ შექ(მ)ნილი ZA.
უსუფთაოდ ქმნილი B. უსუფთაო CabD. განუმარტავია CqE[2].

ტლაპო თხელი ტალახი ZABCD.
უსუფთაო E.

ტლე სიცხიანის სადები წამალი ZAB.
სიცხიანის წამალი სადებად შემზადებული C. განუმარტავია DE.

ტლიკვი (ტრიკვი Ab) უროკ(ვ)ო; არას მოედვას ZA.
ურიკო, არა მოედვას რა B. არას მოედვას, უროკო (+ გინა უქონელი კაცი Cb) CD. უგრკლო სეფქა E.

ტლინკი წ ი ხ ლ ი არს ცალის ფე(რ)ქის კრვა, გინა დაცემა, ხოლო ტ ლ ი ნ კ ი ცხენთაგან წყებით ორის უკანას ფე(რ)ქის გაქნევა ZA.
წ ი ხ ლ ი არს ცალის ფეჰის კრვა, გინა დაცემა, ხოლო ტ ლ ი ნ კ ი ოთხფერჴთაგან ორთავე ფერჴთა უკან გაქნევა წყენისათვის B. წ ი ხ ლ ი არს ცხენთა და ჯორთაგან ცალის ფერქისა გა(ნ)ქნევა, ხოლო ტ ლ ი ნ კ ი ორთავე ფერჴთა ერთპამად გა(ნ)ქნევა წყენისათვის Cab. განუმარტავია CqDE.

[**ტმასნვა** ნ. მომტმასნება; შდრ. მწმასნელი, წმასნა].

ტოგუნი მაღალი საჯდომი მოვლებული ZAB.
მრგვლივ (მგრგვლივ Cq) მაღალი საჯდომი C. მაღალი საჯდომი მგრგვლად D. ტოგუნი არს მაღლად საჯდომელი სიმგრგვლივ E.

[**ტოვანის** ნ. ტაბლი 2].

ტოზიკი უშჯულოთ დღესასწაული და მ ე ტ ო ზ ი კ ე — მისი ვოქმედი ZA.
უსჯულოთ დღესასწაული, მ ე ტ ო-

---

[1] ნუსხებშია: „ტკვერა“. [2] Cq-ში ადრე „უსუფთაო“ წერებული, რაც მერმე გადაუხაზავთ.

ხიკე – მისი მოქმედი B

ნ. მეტოზიკე.

ტოილო ცხენის ფე(რ)ქის მოსაბმელი (მოსაბამი B) ZAB.

ცხენის ფერქ(ი)თ დასაბმელი (დასაბამი Caq) C. განუმარტავია D

ნ. საბელი.

ტოკვეცი მოკლე კეტი(ა) ZAB CDE.

ნ. ჯოხი.

[ტოლ ნ. ატოლა, მოუტოლე]

ტოლამა ფართო სამოსელი ბეწვიანი ZAB.

ფართო სამოსელი ბეწვი[ა]ნი (ბ,წ-ეოსანი Cb) Cab. განუმარტავია CqDE.

ტოლვიბი (ტოლვინბი Cb, ტოლვიმბი Ca) (ბალ.) მხალი (მო)მაკვდინებელი ZABCD.

განუმარტავია E.

ტომარა საცალო ZAB.

საცალო შთასადებელი Cab. განუმარტავია CqDE

ნ. ვაშკარანი.

ტომარი (1 ეზრა 6, 3) გრძლად გარდაბმული ZA.

ქარტა გრძლად გარდაბმული (1 ეზრა 6, 3 BCab) BCD. [ი. ოქროპირის] გვრიტისა [და] ეკლესიისათვის: „მოიღე შენ ჩემდა ტომარი ერთი ქარტა და დაწერე მას ზედა საწერელითა სულისათა" E.

ნ. წერილი.

ტომი (+ 2, 36 ლუკა ZAa) რამეთუ ოდეს ითქვას: ნათესავი, რომლისა ნათესავისაგანიცა, ვიტყვით ისრაილისა, შემდგომად ვიტყვით: რომლისა ტომისაგან? ვიტყვით: რუბენის ტომი[ს] [illegible] გინა ლევისა, გინა სიმ[eო]ნისა [illegible] რამეთუ ერთი ნათე[სავი] [illegible] ბის ტომად-ტომად, [illegible] განიყოფებია სახლად-სახლ[ად] [illegible] სახლი ვანიყოფვის [illegible] ტომად ითქმის გვამოვ[ნ]ებ[ით] ყოფილებაცა [illegible] დასობათა ZA.

ტომისა ცნობა [illegible] ოდეს [illegible] ნათესავ [illegible] ვიტყვ[ით] [illegible] ლისა, შემდგომად რომ[ლისა] [illegible] ანუ ლევისა, იუდასა ანუ სხ[ვათა] სამე; რამეთუ ერთი ნათე[სავი] [illegible] ყოფების ტომად-ტომად და [illegible] [illegible] ლი განიყოფების კაცად-კაც[ად] მად ითქმის გვამოვნებითა განყ[ოფილ]ებაცა სიმრავლედ დას-დასობა[თა] ტომისა ცნობად ჰპოვე[ბ] [illegible] ოდეს ითქვას ნათესავი, თუ[რმე რომლი]სა ნათესავისაგან არს, ვიტყვით [illegible] ბენისა ანუ სვიმეონისა, ლევისა რომლისაგანცა ერთისა; ხო[ლო შემ]დგომად ნათესაობისაგან გა[იყოფ]ვიან ტომად-ტომად, რამეთუ ტომში იქსების ხუთ სახლად, [illegible] სახლად, ანუ ნაკლებად, შემდგომად სახლნიცა განიყოფებ[იან] [illegible] ცად-კაცად [illegible] Cab. [გა]ნუმარტავია CqDE.

ნ. ადამის ტომი, [illegible]

ტონებრივი[1] (2 ნეშტ. [3]) ([illegible] [ტო]ნებრივი C[1]) ესე ([illegible]) არს ძალი ნასხამი [illegible] [illegible] ცა რაი(დ) მიმდ[illegible]

---

[1] ხუცური დაწერილობის გამო სულხანს შეშლია და წყ[illegible] ნებრივი' ნაცვლად „ტონებრივია". [2] ლებულია ნიმუში, [illegible] „ბუნებისათვს კაცისა" (გვ. 17, 19).

BCD) სჯეულთაჲ ძალითი შიგნით გამო, გინა გარეგნით ერთბამად მიმდრეკი (მიმდემად Ca) ZABCD.

ტონთიო ოქრო(ა)ს მთა ZA.
ვითარმედ ოქროს მთა B

ტონი საზომი და მისთანა ZABC.
სხვა კათილ. „ტონტა და ხროხითადვის შთამოვალს"; საზომი და წელიწადითი D.

ტოპაზიონი (ტოპაზი BCab) (30, 10 გამოსლ. ZA) თეთრი იაკუნდი და თილია ტოპაზიონი (+ არიან ZA) ZAB.
განუმარტავია Cab.
...ოზიონი (ანთრაკ'ოაბ), პა... (ამეთუსტომ'ოანაც).

ტოპვა .უსპეში (წუმპეში A) ვლა ZA
ტალახში ვლა B. ტალახში სლვა (სვლა F) CDE

[ტოპვანის ნ. ტაბლი 2].

ტორანტოსი 1, 6 ესთერ: „ტორანტოსები ვეცხლისა და სვეტები ბრინჯისა". ქარვის სვეტის ჰდასაბმელი მგონია ZA.
... ესთერ. „ტორანტოსები ...

... ოქრო ... ოსი ZA.
... ჯოხი დიდი B. დიდი ... ჯოხი არგანი E.
...

ტორტმანი ცხენზე(და) ბარბაცი ZAB.
... ცივით CD. განუმარტავია E.

ტორღუა (ფრინ) ZABCDE.

ტორღალი წატოლებასავით ZAB
წატოლება CD. განუმარტავია E

ტოტი წინა ფე(რ)ჴი მჴეცისა, გინა ნიფხვის ცალი მჴარი (მჴარე Z) ZA.
წინა ფეჴი, გინა ნიფხვის ცალი მჴარე B წინა ფე(რ)ჴი CD. განუმარტავია L.

ტოლი ვეგის ჯდომა ZABCDE.

ტოხვისა (ტოხვის CaqD) სიფართე მტკაველზე(და) მეტი და გრძელი ZABCb.
კოიფუჯოს ნაჭე CaqD.
ნ. კოხუჯი.

[ტრ ნ. იტრა, იტრნეს, ტრვა, წარიტრა].

ტრაბახი ნამეტნავი სიტყვა ამპარტავნული ZA
ცუდი ნამეტნავი სიტყვა დიდური B. მეტი სიტყვა ცუდი C. განუმარტავია DE.

ტრაკი საჯდომი ZABCab.
განუმარტავია CqDE.

ტრაკუნტი (თევზ.) ZABCDE

ტრალი საკვირველი მპარავი ZA.
მპარავი საკვირველი B. მპარავი ქელოვანი საკვირველი CD. ტრალი არს მპარავი საკვირველი ქელოვნებითა E.

ტრამალი ესე არს გრძელი და ვრცელი (+ და Ab) ნაყოფიერი მინდორი ვაკე, ხოლო მინდორი არს ფორო (მომცრო AbB) ადგილი, რომელსა თურქნი მეიდანს (მეიდნად AbB) უქმობენ; ხოლო ველი არს უტყეო ვაკე იყოს, თუ გვერდობა დიდი და ვრცელი ZAB.
მინდორი Cb.

ტრაპეზი (30, 28 გამოსლ.) ბერძულია, ტაბლას ჰქვიან ZA.
ბერძულად ტაბლას ჰქვიან B. განუმარტავია DE.

შდრ. ვეხნები.

ტრაყვი დიდი რამ ყუშნო(ო) ZAB
 დიდი რამ გაუწყობელი C. დიდი რამ გაუწყობარი DE.

[**ტრაწი** ნ. სკორე].

ტრბუ ერთს საქმეზე(დ) დაუდგომელი და ცუდი ZAB.
 ერთ სიტყვაზე დაუმდგარი Cb. განუმარტავია CaqDE.

ტრედა სოკოა ერთი ZAB.
 სოკოა CD. ერთი სოკო E.

[**ტრედბადე** ნ. ბადე].

ტრედი (ფრინ) (8, 8 დაბად.) ZA.
 (ფრინ.) (+ 3, 16 მათე B) BCDE.

ტრედფილი სინის როდინი ZABCD.
 ავანგი (!) E.

[**ტრეზა** ნ. ტრიზა].

ტრელი ფერობასთან ნახე ZAaB.
 ერთს პირსა და ერთს საქმეზე(დ) დაუმდგარი (დაუდგრომი Ca) C. კარგა გასინჯე, რა არი Cq. ქველი მგონია D. განუმარტავია E.

[**ტრელობა** ნ. ფერობა].

[illegible]რვა (+ 40, 35 გამოსლ. ZA) მრავალთ სლვა ZAB.
 [illegible] CDE.
 ნ. სიარული, სლვა, ტრ.

[illegible] ტარაბუასავით შემობრუნება ZA.
 [illegible]რუნება ტარაბუასავით B. [illegible]ბრუნვება თითისტარივით Cb. განუმარტავია CaqDE.
 ნ. ნატრიალები.

ტრიბონი სპასალარი(ა) ZABCDE.
 ეკატერინეს ნეტაფ, სოლობისტრო: „კოსტა, რომელი იყო ოდესმე ტრიბონი, [illegible] შემდგომად მეფე იქმნა“; „ერისთავთა მთავართა და ტრიბონთა“ E.[1]
 ნ. ამირბარი.

ტრიგონი (თევზ.) ZACDE.
 (თევზ.) ტრიღონი B.
 ნ. ტრიღონი.

[**ტრიზ** ნ. გატრიზავება].

ტრიზა ცხენის ფერქმა რომ კაცს ტალახი შეასხას ZAB.
 ტრიზა (ესე D) არს ცხენის ფერქმა რომ ტალახი (ლაფი D) შეასხას კაცსა CD.

ტრიკვი ნ. ტლიკვი.

ტრიმიხი დრაჰკნის მესამედი ZAB CDE.
 ნ. ლიტრა.

[**ტრიმონ** ნ. მარტი].

ტრიობა[2] (+ 4, 16 ოსე ZAa) ბოზთ ტრფიალება დაუტევნელი ZA.
 ბოზური ტრფიალება დაუტევნელი B. ტრიობა არს სამეძაო (სასიძავე D) ტრფიალებისა დაუტევნელობა CD. დაუტევნელი ტრფიალება სამეძაო. ტრიობა მეტს დაუტევნელს აშიკობას ჰგავს, შენც გასინჯე E. სეკდემბრ. ია, თიოდორას ნეტაფრ.: „რომელთა სიმდიდრე ნივთ ტრიობისა ამისა მიმართ ტრფიალებად აღძრა“; „შინაგან მოტყინარესა ცეცხლსა ტრიობისასა ვერ შემძლებელმან“ E.[3]
 შდრ. სტრიო.

ტრიონი ფართო სამოსელია ფილასოფოსთა ბალანთაგან, შეურაცხებისათვის იქმან (იქმოდენ B) ZAB.
 ტრიონი არს ფართო სამოსელი,

---

[1] წყაროს დასახელება და მოწმობა D-ში გადახაზულია. [2] წყაროში: „მტრიობაში“. [3] E-ში კიდეზე მიწერილი ყოფილა: „ტრიობა და ფუდულება“, რაც გადუხაზავთ.

რომელთა ფილასოფოსნი შეიმოსენ, კვალად ტ რ ი ო ნ ი ეწოდების (ეწოდებიან CqD) კაცთა ტრიონთა CD. ესე ტრიონი არს ფართო სამოსელი, რომელთა ფილასოფოსნი შეიმოსენ E.

ტრიონნი კაცნი არიან ერთის თემისანი ZAb.

ტრიფსიდი მირონის სუ(ნ)ნელია ZAB.

მირონის სუ(ლ)ნელია CD. მირონის სულნელი E.

ტრიქონი წერილთ ნაწერთ რიგი ZAB.

ტრიღონი (თევზ.) ტრიგონი ZAB.

ტრიხაპოტი (ტრიხაპტონი და სინდისი Cb, ტრიხაპოტი და სინდისი Ca) (16, 13 ეზეკ. [1]) სინდისი ZAa.

სინდისი (16, 11-13 ეზეკ.[1]) AbB. (ეზეკ. 16, 11-13 [1]) სამოსელი ძვირფასი ქსოვილი Cab.

ტრიხონი უგვამო რამ არს (რამეა AB), ვითარცა სფინლოსი ZAB.

ტრიხონი და სფინლოსი და კენტავროსი უგვამონი რამე არიან და ... ჩვენებითნი C.

ტრო ბრტყელი ჭიქაა სარკმლის ა ნათურის ასაფარად, რომელსა თურქ... ჯამრუზს უწოდენ ZA

...ელი ჭიქა სარკმლისა B

[**ტროა** ნ. ტროფელი].

ტროპი კავშირში ეწერა: ტროპი [2] რომელ არს ცხო(ვ)ელთ(ა) ზურგიო. სხვაში ეწერა: რომელ აღუშენების (არს აღშენების ZA) ნივთი, რომელ არს ტროპი. მე ორივ ერთი მგონია. ნემესიოს 27 [3] თავში ზურგის ძვლად იტყვის, გინა ნავის საძირკვ(ლ)ად ZAB.

კავშირში ეწერა: ტროპი, რომელ არს ცხოველთა ზურგიო; სხვას წიგნში ეწერა: რომელ აღეშენების ნივთი, რომელ არს ტროპი(ო) (+ ორივე ერთი მგონია C) CD. ტროპი, რომელ არს ცხოველთა ზურგი; სხვაში ეწერა: რომელი აღეშენების ნივთი, რომელი არს ტროპი E.

ტროფელი ერთი თემია ZABCb.

ს ხ ვ ა ქ ა თ ი ღ.: „ტროფელი ბრძოლაი ანუ პელეპონისური (პელოპონისური CqD)“ CaqD.[4]

ტროფის ვიეთის ქარაგმის სახელია ZA.

ქარაგმათა ნიშანთა სახელია ვიეთისა B. ნიშანთ სახელია წიგნთა ქარაგმისა Cab.

ტრუკი მსუქანი B.

ნ. გატრუკება.

ტრუპანი ჭელის შალ(ა)ფი ZAB CDE.

ტრუსი მტყულის წვის სუნი ZAB.

მტყულის წვის ყნოსა CDE.

ნ. სიმყრალე.

ტრფიალება (+ 16, 16 ეზეკ. ZAa) ესე არს დაჭმირება ნებისა საწადლისა ZA.

ესე არს დაჭმირება ნებისა საწადლისა, [სიტკბოება და სურვილობა (დიონისი [5] 4, 40)] B. ტრფიალება

---

[1] წყაროში: „ტრიხაპტანი“ და „ტრიხაპტონი“. [2] წყაროშია: „ტროპად“. [3] ნემესიოსი, „ბუნებისათვს კაცისა“ (გვ. 124, 16). [4] ამოღებულია ამმონაოს ერმისის შრომიდან „მოსაკსენებელი ხუთთა ჴმათადმი“ (A — 250, 165 r.); Cb-ში წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია [5] შდრ. A — 110: 257, 14.

[illegible] არარა არს თვინიერ და[illegible] ნებასა წადილისასა Cq.

[illegible]ალი (+ 22, 26 იერემ ZA)

ტრფიალების მოქმედი ZAB.

მეტრფე, სატრფო (+ ტრფიალება Cq) სხვა არარა არს (+ ტრფიალება DE) თვინიერ დაკმირება ნებასა წადილისასა CqDE.

ნ. აშიკი, სატრფიალო, სატრფო, შეეტრფიალა.

ტუზვა ფარვა B.

ნ. ამოტუზვა.

[illegible]

[illegible]: [1] „ტუინონი (ტუნინი E) [illegible]მოსაგან არს“; „(+ რამეთუ E) ტუინონი ორთაგან არს [illegible]მოსაგან და ძარღვისა ([illegible]ვებრივისა E) ინოთაგან“

ტუჯი (ხე) წლის წიდნა ZABCD. განუმარტავია E

[illegible]თობა (ტულობა CaqDE) [illegible]ტლთ ფუვილით ძრვა ZAB.

[illegible]ტლის ფუილი, ძრვა (+ გინა თევზთ პეპლვა Cb) CD. მატლთ ფუილი, ძრვა E.

ტულაობა თევზთ პეპლვა ZAB.

ნ. კურაობა.

ტულობა ნ. ტულაობა 1.

[illegible] (უკმ.) ლეინის გასაცი(ვ)ებელი(ა) CaqD. ლეინის საყინულე E.

ტუნინი ტვინონივე ZAB.

ტუნკია მცირე ჩაქვი ZAB.

ჩაქვი საკიდარი Cb. ნაცრის ჩახვი [illegible]

[ტუნტული ნ. ნატუნტულევი].

[illegible] ობის წიგნში Cq.

[illegible]ქირი საწნეხლის (საწნახლის [illegible]

[illegible] BCbD) [illegible] ZABCDE.

[ტურა ნ. ტ[illegible]]

ტურა (ოთხფ.) ZABCDE.

ტურტლი თევზი (თევზთა B) სკორე ZAB

[illegible] CD [illegible]

ნ. სკორე

ტურფა უცხო რამ ლამაზ [illegible]

უცხო რამ CD. (უკმ.) E.

ნ. სატურფალი.

[illegible] ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. შეტუსვა; შდრ. [illegible]

ტუტა (ხე) სართუთა ZA (ხე) BCDE.

[illegible]

[illegible]

[illegible] წვენი [illegible] [illegible] მისთანა(ნი) (+ წვენები B) ZAB.

(+ ნაცარწმული B) ტუტა არს ნაცრის წვენი საპნისად, ვინა გვიჯილის მიწის წვენი საფუარეულე [+ და მისთანა(თა) წვენ(ნ)ი C] CDE.

ტუტუა ჩჩვილთ ქალთ ასო Aa უასაკოს ქალის ასო C. განუმარტავია DE.

ტუტუნი ჩუმი ღრტვინვა ZAB [illegible]

[ტუტუნობა ნ. ცუნდრუკი].

ტუტუცი ტეტერი ZAB.

(უკმ.) გაუსინჯავი CD. სიტყვა მცდარი E.

ტუტყი ნაბანი მწიკვლი (მწიკლე B) ZAB.

ნ. ჭუჭყი.

[illegible]

1 [1], წყაროშია: „ტენონი“.

ტუფი ბოსტნის კვალი [illegible] ბი ZAB.
ბოსტნის კვალი (კვალები D) CDE.

ტუქსვა საწვრთელი რისხვა ZA.
რისხვა საწვრთელი B. ტუქსვა (ესე Cq) არს რისხვა არა სამტერლად, არამედ საწვრთ(ნ)ელი CD. ტუქსვა არს რისხვა არა მტრობა, არამედ საწვრთნელად E.
ნ. მცნება.

ტულრული (ფრინ.) (+ ქართლის ცხ. ZAa) ZABCDE.

ტუჩი პირთ ორივ ბაგე ZAB.
ორივ ბაგე პირისა C. განუმარტავად DE.
ნ. ზარზაცი.

ტუხი ლორის მოწოდება ZAB.
ლორის დაძახილი CDE.
შდრ. ტუხუნი.

ტუხილი სატუხელი, გატუხვილი ZABC.
სატეხელი D გახუხული E.
ნ. სატუხელი.

ტუხტი (ბალ.) ZAB.
ხეც არის და ბალახიც Cb.

ტუხტი (ხე) ZAB.
ნ. ხეტუჩა.

ტუხუნი ლორის ქმიანობა ZABC.
ლორის (+ ერთი D) ქშა DE.
შდრ. გოხინება, ტუხი.

ტვავ[1] (ხე) (+ 55, 13 ესაია ZAa) გია ZABCDE.

ტვნი (ტვინი BCDE) 21, 24 იობ ZAa
45, 18 დაბად. AbB ძვალს შიგნით ჭონი Cb. განუმარტავია CaqDE.
ნ. განტვნა, განტვნვა.

ტვრთი (ტვირთი BCDE) (+ 44, 11 დაბად. ZA) საკიდარი ZAB.
საზიდარი CDE.
ნ. გარდატვრთვა, იტვრთა.

ტვფარი ZAB (ტვიფარი BCDE) შემაღლოდ ამოჭრილი ZAB.
აღმოჭრილი მომაღლოდ Cb. აღმოჩენილი მომაღლოდ Ca ამოყვანილი (+ მომაღლოდ Cq) CqD. საბრტყე. „ტკიფართა ნებისათა გამოწერიან" E.
ნ. აღმოტკფრვა, აღტკფრულობა, გარდიტკფრის; შდრ. ნატვრნი.

ტვში (ტვიკი BCDE) პაერი კვამლებში ჩნდეს ZA.
პაერის კვამლებში ჩნდა B. ლული (+ ჰაერის კვამლივით Cb) CDE.

ტვფონი ZAB (ტკიფონი BCD) ქარი(ა) უმძლავრესი (უმძლავრესი B) ღრუბელთა სიქშოსაგან
ქარი უწოდიან ქარსა უმძლავრესა (უმძლავრესსა CqD) ღრუბელთა სიქშოსაგან (შიქშოთაგან D) CD.
ნ. ქარი.

ტვფრვა ZAB (ტვიფრვა BCDE) ეკმაკით, ბრწყინვალედ შექმნა (+ მასყალი Aa) ZABC.
ეკმაკით, ბრწყინვალება D. ეკმაგით E.
ნ. ეკმაგით, ტვფარი.

[illegible] (BCDE) [illegible] ნი ZAB.
ბეში, სასხლომლები მრავალთა (+ შალალი Cb) Cab. ბეში, სასხდომელი Cq [ოიყანე ლმრთისმეტყველი: „მუნ მოვედით, რომელ არს ბეჰემ ქალაქისა და იყო მუნ კაცი

[1] ნუსხებშია: „ტვია".

განრღვეული და აქვნდა სნეულება-(სა) ათორმეტ წელ (წელიწადი D)]" DE.[1].

ნ. ზემი, ზემონი.

[ტფ ნ. სატფურება; შდრ. თბ.].

ტფილი (3, 16 გამოცხ.) თბილი ZAa.

(+ 3, 15 გამოცხ. Ab) თბილი AbB.

ნ. თბილი.

[ტყ ნ. ატყობდენ, გატყუებს, შეეტყო].

ტყავი (3, 21 დაბად.) კაცისა და ცხო(ვ)ელთ ჴორცთ გარეგანი საფარველი, ხოლო ვინათგან არიან ტყავნი, რომელიმე ბეწვ-კეთილნი, ვითარცა: ხაზიდი, კვერნა, ყარსალი და ეგევითარნი, რომელსა სითბოსათვის სამოსელთა დაუდებენ კაცნი წამოსასხმელად, ს ა კ უ ხ ს ა უწოდენ, ხოლო მსოფლიონი ტ ყ ა ვ ს ა უჴმობენ, ამისთვის რამეთუ ტყავი არს ცხო(ვ)ელთა (+ და Ab) საფარველიცა ჴორცთა დამატფობელი ZA.

ტყავი არს ცხოველთა ჴორცთა სამოსი. ხოლო ვინათგან არიან ტყავნი რომელნიმე ბეწვ-კეთილნი: ხაზიდი, კვერნა, ყარსალი და ეგევითარნი, რომელსა სითბოსათვის სამოსელთა დაუდებენ კაცნი და წამოსასხმელად ს ა კ უ ხ ს ა უწოდენ, მას მსოფლიონი ტ ყ ა ვ ს ა უჴმობენ, ამისთვის, რამეთუ ტყავი არს ცხოველისა დასაფარველიცა ჴორცთა დამათბობელად B. ტყავი ეწოდების საფარველსა ჴორცთა ცხოველთასა, ხოლო ვინათგან არიან ტყავნი ბეწვ-კეთილნი: სიასამური, კვერნა და ყარსალი და სხვანი ეგევითარნი, რომელთა სითბოსათვის (სითბოსათვის Cq) დაუდებენ კაცნი სამოსელთა თვისთა და წამოსასხმელს ს ა კ უ ხ თ ა უწოდენ მსოფლიონი ტ ყ ა ვ ს ა, ამისთვის ტ ყ ა ვ ა დ ითქმის, ვინათგან ტყავი არს ცხოველისა, ხოლო მეორედ საფარველიცა არს ჴორცთაჲ C. კანი DE.

ტყავი საკუხი (+ წამოსასხამი D) DE.

ნ. კეცტყავი (ქერქ'თანაც), კეცტყაოვანი, ლბილტყავი, ქერქი, ცხრატყავა, წიგნის ტყავები

ტყავკაბა ბეწვიანი ჩასაცმელი ZA.

ჩასაცმელი(ა) ბეწვიანი BC. განუმარტავია DE.

ტყავკორა პურის სარცხელი ბლის ქერქისა B.

ტყაიერი (ლევიტ.) ტყავთაგანი ZAa.

ტყაპნი ბრტყლად დაცემის (დაცემულის C) ჴმა ZABC.

განუმარტავია DE.

[ტყაპუნა ნ. განჯაფა].

ტყაფუჩი (ტყაპუჩი B) ცხვრის ტყავი მოქნილი (+ სამოსლად ZA) ZAB.

ნ. ბოხოხი.

ტყბილი ძველნი ყურძნის წვენს ტ კ ბ ი ლ ს ა (+ ესრე ZA) ტყბილს უწოდენ ZAB.

ტყბილსა ძველნი ტ კ ბ ი ლ ს ა უწოდენ, (+ რომელ არს ყურძნის წვენი Cab) C. ტკბილი. ძველთაგან ტყბილ უწოდიან ტკბილსა D.

ნ. ბადაგი, სიტყბო 1, ღვინო, ჭური; შდრ. ტკბილი.

ტყბილის-კუერი (ტყბილის-კვერი

---

[1] ნუსხებში წყარო დასახელებული არ არის, ციტატი აღებული ჩანს ნაწარმოებიდან: „საქმენი და სწავლანი იოვანე ღმრთისმეტყუელისანი"...

ZCb, ტყბილის-კუწრი A) თითა-რა ZABCb.

ტყე (ხე) (+ 2 მჯულ. 19, 5 ZA) მრავალ-ხენი ZAB.

(ხე) ტყე ეწოდების ყოველსა ხესა ერთბამად მდგარსა, არა თუ ტევრთა ოდენთა (ოდენსა Caq) სიდიდითა, არამედ უმცირესთა C. (ხე) DE.

ნ. ტყის-ქათამი, ტყიურა, ყაყაჩო ტყისა.

ტყემა (+ 50, 10 დაბად. ZA) თავს ცემა ZABCDE.

ნ. ეტყება, იტყება.

ტყემალი (ხე) ZABCDE.

ნ. შუშტყემალი.

[**ტყეპ** (ტყიპ) ნ. იტყეპდა, მოტყიპა, ნატყეპი].

ტყვე ნ. ტყუე.

ტყვებულ არს ნ. ტყუებულ არს.

ტყვედრი ნ. ტყუედრი.

ტყველვა ნ. ტყუელვა.

ტყვენვა ნ. ტყუენვა.

ტყვეობა ნ. ტყუეობა.

ტყვერბი ნ. ტყუერბი.

ტყვერდი ნ. ტყუედრი.

ტყვია ნ. ტყვვა.

ტყვნა ნ. ტყუნა.

[**ტყვრ** ნ. ტყუერ].

ტყინება ცეცხლის ვზ(ნ)ება ZABC.

გზება ცეცხლისა D. ნთება E.

ნ. აღტყინება, ეტყინებოდა, მოტყინარე.

ტყირპი (+ 6, 5 ტობ. ZAa) ფაწალა ZABCq.

ფაწალი Cab. განუმარტავია DE.

ნ. ელელეცი, ელენთა.

ტყის-ქათამი (ფრინ.) ZABCDE.

ტყიურა (ბალ.) ZABCDE.

ტყლეჟა ცომის ავად ზელა ZABCD.

ავად ცომის ზელა E.

ნ. მოიტყლიჟეს, მოტყლეჟა, ნატყლეჟი.

ტყობა ცნობასავით B.

ნ. ატყობდენ, ატყობენ, შეეტყო, შეტყობა; შდრ. გატყუება, გატყუებს.

ტყორცა შორ(ს) გასროლა ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. გატყორცა, ეტყორცა, მტყორცელი, ნატყორცი, სატყორცი, შეტყორცა.

[**ტყრ** ნ. გატყრობა].

ტყრუშული სხვილი(ს) წნელის ლობე ZABCDE.

[**ტყუ** ნ. ატყუებენ, აღიტყუა, აღმსიტყუელი, აღსიტყული, გამომეტყუელი, გულის-სიტყუა, გუსიტყუავს, ესიტყუა, ეტყოდა, ვეტყჳ, ვეტყოდი, 'ვიტყჳ', ვმეტყუელებ, ვატყუე, ვსიტყუევდი, იდიდსიტყუა, იმეტყუელა, ისიტყუა, იტყოდა, იუსიტყოს, მეტყოდა, მეტყუელი, მეტყჳ, მრავალ-მეტყუელი (ჭარტალ'-თან), პირმეტყუელი, პირუტყჳ, სასიტყუელი, სიტყუა, სიტყჳერი (ნათესავ'თანაც), ტყუებულ არს, უსიტყუელი, უსიტყუესი, უსიტყჳ, უსიტყჳერესი, უტყჳ, შეგუეტყუების, შეგულისიტყუა, შევიტყუნეთ, 'შესიტყუა, ძჳრისმეტყუელება, წარმეტყუელი, წინამეტყუელი, წინასწარმეტყუელი, ჰსიტყო].

[**ტყუ** ნ. ტყუ(ვ)].

ტყუბი ზოდიაქ = ZABCE.
 = D.

ტყუბი უკეთუ იყვნენ ყრმა ორნი მუცელსა შინა, ეწოდების მარჩბივ; ხოლო პირუტყვთა ორთა, ანუ ხულნი (სულნი ZAa) და მისთანათა ორთა ერთსა ბუდესა შინა (მყოფსა Ab) ეწოდების ტყუბი; ხოლო ხილთა და ხმილთა ორთა შეერთებულთა ეწოდების ტყუბი [illegible]

ტყუბი განეყოფის მარჩბივსა. უკეთუ იყვნენ ცხოველნი ორნი მუცელსა შინა — კაცი, ცხენი და მისთანა — მარჩბივი არს; ხოლო ხილი ანუ ნაყოფი რამე იყოს ორნი შეერთებულნი, ითქმიან ტყუპი; ხოლო ორნი ერთსა ბუდესა შინა ტყუპად ითქმიან B. ესე ტყუბი განეყოფ(ვ)ის (განეყოფების D) მარჩბივსა, უკეთუ იყვნენ ცხოველნი ორნი მუცელსა შინა — კაც(ნ)ი, ცხენ(ნ)ი, (+ ქარი D) და ზროხანი (რაიცა ცხოველნი D) — ითქმიან მარჩბივ; უკეთუ ხილი, გინა ნაყოფი რამე [illegible] ორნი ბუდესა [illegible] ული, ითქმის ტყუპ(ი) CD. [illegible] ყუბი განეყოფების მარჩბივსა: [illegible] ნენ ცხოველნი ორნი მუცელსა შინა — კაცი, ცხენი, ქარი და [illegible] — ითქმიან მარჩბივ; ხოლო უკეთუ ხილი, გინა ნაყოფი რამე იყოს ორნი ბუდესა შინა ერთსა, ანუ ორნი შეერთებული, ითქმიან ტყუბ E.

ნ. ნატყუბარი.

[illegible] ZAB, [illegible] (31, 26 დაბად.) ტყვე არს ლაშქართაგან წარტაცებული, გინა [illegible] ZA

ტყვე [illegible] მრებით აყრილნი, [illegible] მონატაცნი, გინა [illegible] C გარდარეკულ

[illegible] ტყვე [illegible] ტყუე [illegible] რტყუევ(ა)ა (აყრა'სთან).

ტყუებულ არს[1] თქმული ZAB
 იტყოდა C.

ტყუედრი (ტყუმდრი ZAB, ტყვედრი ZABC, ტყვერდი D) წარტაცებული ZA.
 წარტაცებულნი ZA. [illegible] B

ტყუმ ნ. ტყუე.

ტყუმდრი ნ. ტყუედრი.

[ტყუელ ნ. აღტყუელვა, მტყუელვარე, ტყუელვა, შეტყუელვა]

ტყუელვა[2] ქალთა ქალზედ მიდება ZA.
 ტაში, გინა ქალთ ქალზედ მიდება B. ტაში CDE.

[illegible] ნ [illegible] ნავი, ტყუენვა]

ტყუენვა[3] აფორიაქება ZAB.
 ფორიაქი CD.

ნ. წარტყუენვა (აყრა'სთანაც). ტყუ[illegible] (15, [illegible] იერემ.) ტყვედ წაყვანა ZA.

[illegible] ქსებშია: „ტყვეობა".

[ტყუერ ნ. გატყრობა]

ტყუერბი[1] [illegible] დიდი ცეცხლი ფრიად D. ესე არს დიდი ცეცხლი ალგზნებულ ფრიად L.

[ტყუ(ვ) ნ. გატყუება, გატყუება, დაატყუვა, ვტყუი, ვტყუდი, მოტყუება, მოტყუვება, მტყუარი, მტყუარი, სატყუ[illegible], [illegible]ტყუ-ებუარი, შეტყუვება, შეტყუ-ვილი].

ტყუვა (6, 3 ლევიტ.) იმტყუვა [illegible]

ტყუვილი (ტყუილი BCqDE) (II, 11 ოსე ZAa; ფსალმ. Ab) ტყუ(ვ)ილი განიყოფების სამად: ცრუობად, ცილად და ჭორად [illegible] რუ(ვ)ე არს [illegible] იყოს; ცილი არს შე-[illegible]ილი და მსგავსი ტყუ(ვ)[illegible] ჭორი არს, რაი [illegible] [illegible]ისძას და ჰამბ(ე)ის მომ-[illegible] საცნაურ იყოს და არცა [illegible]ვისა მის ჭეშმარიტება [illegible]ოდეს ZA.

[illegible] განიყოფების სამად [illegible] ცილად და ჭორად. სიც-[illegible] სრულიად ტყუვილი ცილი არს შეწამებული და ტყუვილისა, ხოლო ჭორი [illegible]

[illegible] ოდეს ჭეშმარიტო-[illegible] B. ტყუ(ვ)ილი განი-ის სამად: ცრუობად, ცილად [illegible]რად. სიცრუვე არს, რომელი სრულიად ტყუვილი იყოს და [illegible] არარა ესმის მას შინა [illegible] [illegible]სწრილი; ხოლო ცილი არს ტყუ-(ვ)ილი შეწამებული მაგალითად, ხოლო ჭორი ესე არს, რომელ [illegible] [illegible] რამე [illegible] და ამბ(ე)ისა მომღებნი [illegible] არა რნდეს და [illegible] [illegible] ჭამბავი იყო, მართალი არს ანუ ტყუილი C. განუმარტავია DE.

[illegible]ყუნი ([illegible] CqDE) კაცი [illegible] [illegible] დაპ[illegible] ZA.

კაცი [illegible] B. კაცი [illegible] Cq) [illegible] ქალ[illegible] C. განუმარტავია DE.

ნ. მოტყუნა, მოტყუნა, მტყუ-ნილი

[ტყურ ნ. ტყუერ].

ტყურბლა ხის [illegible](ა) საჭმელი ZABCD.

ხის [illegible] E.

ტყუბი[2] ტყუბთან [illegible] ZA.

ორი შეერთებული ხილი B. ორი შეერთებული C. განუმარტავია DE.

ტყუვა (ტყვია ZAaBCDE) ბრპენი ZABC.

განუმარტავია DE

უ

უ უნი ქრისტე ასო არს და ერთ-[illegible] უმრავლესთა (მრავალთა B) და თავად მოვალს ყოვლისა უქონელობისა (+ და უყოლე-[illegible]ობისა ZA) ვითარცა (ვითარმედ B) ულ[illegible]თოდ (ულმრთოდ A), უკა-ცოდ, უცხენოდ (უმამულოდ ZA), უსაქონლოდ, უთვალოდ, უქელოდ. ესრეთ ყო(ვ)ელთა სი-

[illegible] ვერბი". [2] B-ში ამ [illegible] ტყუ[illegible]ან შენიშვნ:: „ტვინი და მას ქვეითი [illegible] [illegible]ოწერე" და ჩამოთვლილია სიტყ[illegible] ტვე[illegible], ტვინი, ტვირთი, ტვირთვა და ტვინი გან-

ტყვათა (+ და სახელთა ZA) ზედა მოვალს ZAB.

უ͠ ქარაგმით უკეთუდ ითქმის ZA.

უკეთუ ქარაგმით ითქმის B.

უადგილოს Cb.

უადვილებს Cb.

უავადო არ(ა) ავად მყოფი ZAB.

უავებს Cb.

უაზნო უგვარდიდო ZAB.

უგვარიანო C. უგვარო DE.

უამავრი ნ. უამრავი.

უამბე Cb.

უამბო Cb.

უამბობს Cb.

უამრავი (უამავრი ZA) ურიცხვი ZAB.

უმარი (უმარა CqDE), ურიცხვი CDE.

ნ. უმარა.

უანგარიშე Cb.

უანდერძა[1] (11, 10 იერემ.) ანდერძი იყო ZA.

განუმარტავია Cb.

უაოდ არა-მყოფი ZAB.

უარესი უკეთესის წინააღმდგომი ZAB.

[illegible] ინ[illegible]მო C. განუმარტავია DE

[illegible]

უარი (+ 26, 70 მათე ZA) არას [illegible] ZAB.

[illegible]ამბა CD. ვარძმი E.

[ეუარა, იუარა, იუარებდა.

[უარის-ყოფა ნ. უკუთქუმა].

უარს უვლის ZAB.

უარშიო კაცის გაუწყობელი ZA.

გაუწყობელი კაცი B. გაუწყობელივით Cab. განუმარტავია CqDE.

უაღრესი (+ 5, 275 დიონის.[2] ZAa) საქმით უნამეტნავესი ZA.

უნამეტნავესი საქმით B. ესე (უაღრესი E) არს უნამეტნავესი და უდიდებულესი CDE.

ნ. უმცროსი.

უაწ აწ ი არს აჰა, წამსა შინა; ხოლო უაწ — ანუ უწინარეს, ანუ შემდგომად მყისობით ZAB.

უბადო ცუდი, ავი ZA.

ავი B. ცუდი CDE.

უბადრუკი (+ 6, 24 ჰრომ. A) ცეტარებასთან ნახე ZAB.

უბადრუკება არს შესაწუხებელთა და ვნებათა განსაცდელთა (+ შინა D) მყოფი CD. უბადოს უარესი E.

[**უბალნო** ნ. წყლტუ].

უბანი (3, 2 ქება) ერდო, გინა ქალაქთ ერთი კერძო ZA.

ქალაქთ ერთი კერძო (3, 2 ქება), გინა ერდო B. ქალაქის ერთი მხარე Cb. განუმარტავია CaqDE.

ნ. ნაუბნარი.

უბარი უზრახი ZABC.

განუმარტავია DE.

უბე (3 მეფ. 22, 35) სიღრმე, (1, 5 იონა) უბე—ნავისა; უბე მსოფლიოდ წიაღს უწოდენ, უბე — ლარი ოთხკუთხი, ურიბად შეკეცილი ZA.

სიღრმედ ითქმის, გინა ლარი ურიბად შეკეცილი (3 მეფ. 22, 35), უბე. ნავისა (1, 5 იონა) B. სიღრმედ ითქმის CD. განუმარტავია E.

უბედავს Cb.

უბედაურება Cb.

უბედური არ(ა) ბედნიერი ZABC. განუმარტავია DE.

უბელო (+ 8, 10 მამათ-ცხ.[3] ZAa)

---

[1] წყაროშია: „ანდერძი“. [2] შდრ. A — 110; 114 — კიდეზე. [3] შდრ. A — 1105: 177 v, b 5.

ცხენი ალუკაზმავი ZA.
ცხენი შეუკაზმავი B. შეუკაზმავი CD.
უბელლო დათვი უბოკვრო ZAB.
უბეწო Cb.
უბირი უმეცარი და უცნობი კაცი ZAB.
უმეცარი და უცნობი C. განუმარტავია DE.
უბიწო (118, 1 ფსალ.) ბიწშეუ-ხებელი ZA.
რყვნილობათგან, ბიწთაგან განშორებული B.
უბნელდება Cb.
უბნობა ლაპარაკი ZABC.
განუმარტავია DE.
ნ. აუბნე, აუბნა, ესაუბრა, იუბნა, მიიუბნა, ნაუბარი, ნაუბნარი, საუბარი, ცუდ-მოუბარი (ლაყაფ'თან).
უბოროტესი ბოროტის უარესი ZA.
უფროსად ბოროტი B. განუმარტავია Cb.
უბოროტო ბოროტისაგან უცხო (+ უა(ვ)კეთილო B) ZAB.
უბორჯღლა პაემანი მისცა ZA.
უბრალო (44, 11 დაბად.) ბრალთაგან უცხო ZAB.
განუმარტავია Cb.
ჩ. აუბრალოებ.
უბრიალებს Cb.
უბრკმა დაბრკოლება ექმნა ZA.
ბრკოლებად ექმნა B.
უბრძანე Cb.
უბრძნე Cb.
[**უბრძოლველი**, **უბრძოლი**, **უუბრძოლესი** ნ. მბრძოლი].
უბრწყინა Cb.
უბრწყინვალე Cb.
უბუნებიერესი უფროსად ბუნებიანი ZAa.
უგანთვისებულესი უფრორე განთვისებული ZAB.
უგანმსჯელობითესად უფრორე განმსჯელობითა ZA.
უფროსად გამსჯელობით B.
უგბილი თ(ა)ვის ჭკუაზედ (ჭკვაზედ B) დაყინებული, გინა შეუმგბარი ZAB.
დაყინებული. უგბილობა არს, რომელი თანაგანმზრახთა კეთილი განზრახვა არა ესმინოს და თვით რომელი ენებოს, იგი ქმნას და არა ეგონებოს ბოროტება CD. უგბილობა იოსიპოსში[1] სიავეს მიამგზავსა, თქვენ მართლა მოიძიეთ, ზალუმად გამოაჩინე E.
უგდო მიუგდო, ჩაუგდო ZAB.
უგე (+ 1 კორინ. 10,20 Z) უკმიეგინა შეწირე ZAB.
შე(ი)წირე C. განუმარტავი DE.
უგეხდეს უკმევდეს ZAB.
უგემურად სნეულ რამე(დ) ZAB.
უგემური (+ 4, 8 ლავსაიკ[2]. ZAa) არ(ა)რა გემო ჰქონდეს ZA.
არარა გემოს მქონი B. უგემური არს, რისაც(ა) გემო არა ჰქონდეს; ავადმყოფიც(ა) უგემურად ითქმის CD განუმარტავია E.
უგვანი ნ. უგუანი.
უგვარო ნ. უგუარო.
უგი უკრაოდ მეწველი ZAB.
(ოთხფ.) ცხოვარი (ცხვარი Cq) უკრაოდ მწველელი CD. (ოთხფ.) ცხვარი უკრაო მწველი E.
ნ. ცხოვარი.
უგინოს Cab.

---

[1] შდრ. A — 675: 267 v, 26. [2] შდრ. A — 154: 321 v, b 15 („უგემურობა“).

უგინოს Cab.

უგიობელი გიობასთან ნახე B.

უგლარგაჯი წვრთა - შეუსმინარი ZA.

არი წვრთა შეისმინოს B შეუ [illegible]ნარი C. შეუ შენელი D გ[illegible]ვია E

უგლიმი[1] (+ 49, 4 იერემ. ZAa)

[illegible] ZAB

[illegible] C. [illegible] D.

ნ უუგლიმო.

[illegible] E

უგო (უგო BC) [illegible]

[illegible] B [illegible]

[illegible] 11 [illegible] ნავ[illegible]

[illegible] ZABC

[illegible] E.

[illegible] ZA

[illegible] E

[illegible] ZA.

[illegible]

[illegible] ZA

[illegible]

უგიანი[3] [illegible] ZABC.

[illegible] D

[illegible] 1a

[illegible]

[illegible] (1 2 [illegible]

[illegible]

[illegible] D[illegible]

[illegible]

უგუგლისყური [illegible]

ნა შეუსმინარი Aa

[უგუნურება ნ. [illegible]]

უგუნური (13, 1 [illegible]) [illegible]

[illegible] ZA

[illegible], ვსე არს [illegible] გონ[illegible] B [illegible] არს [illegible] გონებისათა, [illegible] მანქანი[illegible] (D [illegible] E

უ[illegible] მნი (9, 1 გამოსლ) [illegible] ZAB.

[illegible] იგი არს, [illegible] C) შენებულობა [illegible] D; + [illegible] E) CDF

უდაბური უსიტყვლო ZABCD

[illegible] E.

უდარესი (+ 5, 275 [illegible] ZAa) საქმით ნაკლები [illegible] ZA.

ნაკლები საქმით B. [illegible] Cb. ნაკლ[illegible], განა მო[illegible] ([illegible]) CaqD ნა[illegible]

[illegible]

[illegible] E [illegible]]

[illegible] ZAB

[illegible] მასწავლი[illegible]

[illegible] (S — 1463, 44 r). [3] ნუსხებში [illegible] [4] [illegible] [5] წყაროში „[illegible]". [6] [illegible] A [illegible] 131 [illegible]

უდბი (უდბი, უდ[illegible], უდბე[illegible] (CD) უდები ZAB.

უდბება არს მოქმედება ვიდრე-[illegible] გარნა მცონარებით, გინა თუ დამ-[illegible]უებულისა მოლბობა CD. „ხოლო მა-[illegible], რამეთუ უდბად იხილა, ჰგო-[illegible]ებდა ვითარმედ მემტილე იგი არს“; „[illegible]ავით არიდიბაგით იხილა იგი უდბად [illegible] ევნო“ E.

უდგრეში ბრიყვად დაყინებული ZAB

ბრიყული რამ C. განუმარტავია D

უდები (+ 3 ეზრა 6, 32 ZAa) ესე არს მცონარებით, გინა თუ დამ-[illegible]უებულისა მოლბობა, (+ გინა [illegible]ლი ZAa) ZA

[illegible] მოქმედი ვარნა მცონარე[illegible] ა თუ დამწყებულისა შილ-მოგვია[illegible], სწოლა ლბილი[illegible] [illegible]

[illegible]ლბება, უდბი.

უდვისხეოის ნ. უდვსსეოის.

უდე (ხე) ხეა სუნ(ს)ელი ZABCb

(ზე) CaqDF

უდიდებულეს 16 სიბრძნე ZAa

უდიერი ძალის დატანება სიტყ-[illegible] (და Cb) საქმით ZABCb

[illegible] CaqDF

[illegible]ლოხა (+ ვეფხის-ტყ. ZAa) [illegible]ზე(ლ) ZAaB.

[illegible]

[illegible]

[illegible]თუ მას უდისად აქვს თავისა [illegible]სა თვითებაი“, არამც მოუდი-ნე[illegible] E.

უდინი მოუდინებელი ZAaB

უდრეკი მოუდრეკელი ZAB.

უდუსსეოის[3] ოდვისსეოის ZAa.

„ვითარ მას რომელსამე სხეულსა შორის სითეთრე, ანუ უდვისსეოა-ს(ა) შორის მრძვილი, რომლისაგან იცნობებოდა იგი“[6] ZABCD.

[უებრო უსწორო თუ უამხანაგო[1] Cb.

უელი (ბალ.) მოგრძე მარწყვი ZABCD.

(ბალ.) გრძელი მარწყვი E.

ნ. მარწყვ.

[უესპასიანე ნ ოუსპასიანე].

უეროის 21 კავშ.[4] ZAa.

უესი უვიცი ZAa.

უვარადოთ (50 კავშ.[5]) მას მივაბა-[illegible]

უვაზირა საქმე ურჩივა ZABCb.

[illegible]ურჩივა, ასე ქენო[illegible] Ca.

უვალნი[6] (+ 2, 6 იერემ.) კაცთა-გან უხვედრი ZAB.

უველისკოსითა ველისკოსთან ნახე ZA.

განუმარტავია B.

უვის (+ 6, 10 ტობ. ZAa) ჰყავს ZABCDE.

უვიცი (+ კათილ. ZAa) უცოდი-ნარივით ZAB.

უცოდინარსავით CD.

ნ. უეცი.

უვლი გარე მოვიხილავ ZAB.

უვნ უვნებელის ნაკვეთი ZA.

უვნებელ(ი) BCD.

[illegible] (ციგსი 11, გვ. 118, 11-12). [2] ნუსხ[illegible] [illegible] მშისრთის ერმისის წიგნიდან [illegible] (A [illegible]) [4] შდრ. იოანე პეტრიწის შრომ[illegible] [illegible] [5] [illegible] იოანე პეტრიწის თარ[illegible], ტომი II, გვ. 107, 18). [6] წყაროში: „უვალსა“.

უვნებილი ვნება-უქნელი ZAB.

უზაბარი (ოთხფ.) ZABCDE.

უზადო (1, 4, 29, 114 კავშ. [1]) უზადო არს მარტივი, რომელსა შივ არარაჲ ერიოს და არცა შეიცვალოს ერთობიდამე, ვითარცა წმიდა და ურაოდენო; უზადო არს პირველად, რათა ერთი იყოს და მეორედ (+ თვით B) სრული ZAB.

უზადო არს სრულიად უმანკო Cab. უზადო არს სრული და უმანკო (+ კავშირმან დამტკიცა D) CqDE.

უზავი (2 ტიმოთე 3, 3) უწესო, გინა უპირობო (+ შეურიგალი B) ZAB.

უწესო, გინა აღთქმის გარდამავალი C.

უზამს უყოფს ZABC.

განუმარტავია D.

უზანი (ხე) ZABCDE.

უზარმაზარი საზარლად დიდი ZABC.

საზარელი D. გლეხურად ფრიად დიდი E.

უზეშთაესი (18, 22 გამოსლ.) უმაღლესი ZA.

18, 22 გამოსლ. B.

უზვერული ნ. უზუერული.

უზვი ბერწი ცხო(ვ)ელი ZAB.

ნ. იზვება.

უზიდავს Cb.

უზმა [2] (+ 27, 21 საქმე ZAB) არა ეჭამოს რა ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. საუზმე.

უზმასალოც Cb.

უზმო [3] (24, 6 იობ) უზმა ZAa

უზომო ზომაშეუგებელი ZAB

გაუზომელი Cb.

უზორეს უკმიეს ZA.

განუმარტავია B.

უზორვიდენ უკმევდენ თუ შესწირვიდენ B. უკმევდენ, გინა შესწირვიდენ, გინა უძღნობდენ C.

უზორვიდეს უკმევდეს, თუ შესწირვიდეს ZA.

უზრახავს Cb.

უზუერული [4] არდასაზვერავი ადგილი ZA.

სადა კაცი არ დაინახებოდეს საფართაგან B. უზვერული იგი არს, მუნ, სადა კაცი არა დაინახ(ე)ოდეს CD. დაუნახველი. ხე უ ზ ვ ე რ უ ლ ი ამას ჰქვიან, მის ძირში კაცი არ გამოჩნდეს E.

უზურგული Cb.

უთავა გაუთავა ZAB.

განუმარტავია Cb.

უთავა თავქაცად ექმნა ZA.

თავად ექმნა B.

უთავდება Cb.

უთავს ვერავინ ითავსოს ZAB.

ვერ ითავსოს CD.

61 ფ ს ა ლ მ უ ნ ი ს თ ა რ გ მ ა ნ ა: „ფიცხელ არს ნანდვილევ. საშინელ და უთავს ვერ ითავსოს მოგუნი“ E.

უთაკილო Cb.

უთარგმანა Cb.

უთბობდა Cb.

უთევდა Cb.

უთეთრებდა Cb.

უთესევდა Cb.

უთვალა ნ. უთუალა 1, 2.

უთვალავი ნ. უთუალავი.

უთვლიდა ნ. უთულიდა.

---

[1] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 12, 10 და სხვ.)
[2] წყაროშია: „უზმობა“. [3] წყაროშია: „უზმობით“. [4] ნუსხებშია: „უზვერული“.

უთიბეველი Cb.
უთილიდი Cb.
უთმინო Cb.
უთმო (22, 21 იობ) ZAa.
უთნო ულთო Z.
უთნო (5, 23 ესაია) ესე არს ულთო მოუთმინარი, გინა ყოვლად უკეთური (უკეთილო B) ZAB.

(+ ესაია 5, 23 Cb) უთნო არს მოუთმენელი, გინა ულთო, გინა ყოვლის კეთილის შემწყნარებელი, გინა თავმოთნე, გინა უკეთილო C.

უთო ნაკეცრავის გამძეგვი ZAaB.

განუმარტავია CDE.

უთრევდა Cb.
უთუალა[1] მრავლად დათვლა უყო ZAB.
უთუალა[2] მრავალგზის მიუმცნო ZA.

მრავალგზის შეუთვალა B.

უთუალა თვალი მიუპყრა ZAB.
უთუალავი[3] დაუთვლელი ZAB.
უთულიდა[4] Cb.
[**უთუოდ** ნ. ულონიოდ].
უთუსობა ZAa.
უთქმელი არსათქმელი ZA.

არსათქვამი B.

უთქმიდა 1 კორინ. 10, 6 Z.
უთქოლ თქმაშეუძლებელი ZA.
უთქუამს Cb.
უთქუნო Cb.
უთხლებს Cb.
უთხრა ეტყოდა ZABC.

განუმარტავია DE.

უილიკრინეს (ულიკრინეს E) (18 კავშ.) თან(ა)ვე სხოლიოსა ზედა (სხოლიოზე B) ეწერა: „ნუთუ უძლიერეს“. ZAB.

(+ 18 კავშ. Cb)[5] უილიკრინეს: „ნუთუ უძლიერეს“; კავშირში თანვე ასე ეწერა CD. 18 კ ი ვ შ.:[6] „რაიც ხრთა იყოს განცდა ხედული იგი უწმიდეს და ულიკრინეს“ სხოლიოზე თანვე ეწერა: „ნუთუ უძლიერეს“ E.

უიმედო Cb.

ნ. უსასო.

უიმისო Cb.
უიცად უცოდინლად E.
უკადრი უკადრისის ნაკვეთი ZA.
უკადრისა (ბალ.) ძაღლის ენა ZABC.

(ბალ.) DE.

უკადრისი არ იკადრებოდეს ZABC.

განუმარტავია DE.

უკან (+ 8, 3 ისო-ნავესი ZA) შემდგომსავით, გინა ზურგის(ა)კენ ZAB.

შემდგომში და მერმესავით Cab. განუმარტავია CqDE.

ნ. სახელ-ნართაული, უკანასკნელი.

უკანასკნელი (+ 2 მეფ. 13, 16 ZA) უკან, ბოლო(ს) ZABCD.

ნ. სკნელი.

უკანასტარი (უკანსტარი D) ნავსტრის ზურგი ZA.

ნავსტარი BC. განუმარტავია DE.

[**უკანაწარ** ნ. წინაუკმო].
უკანსაყივრალი ნართაული სახელი ცუდი ZA.
უკანსაყივრალ ნართაულ სახელად B.

ნ. სახელნართაული.

უკანსტარი ნ. უკანსტარი.

[1] ნუსხებშია: „უთვალა“. [2] ნუსხებშია: „უთვალა“. [3] ნუსხებშია: „უთვალავი“. [4] ნუსხებშია: „უთვლიდა“. [6] შდრ. [illegible] ოენე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, [illegible]).

უკასრველი (+ 11, 3 ეფრემ[illegible] ZAa) უმეურკ(ვ)ნელი ZABCD.

ეფრემ: „არავი(ნ) შეიდგია სადგმელი უკასრველი სამოსელსა ძველსა“ E.

უკაცრავად კაცთ უკადრისად ZAB.

განუმარტავია DE.

უკაცრავი იგივე ZA.

უკაცრაული (უკაცრაული, უკაცრავი C) კაცთ უკადრისი ZAB.

კაცებთ უკადრისა Cb. არა კაცებრ [illegible]

უკეთესი (14, 21 მარკ) სამჯობინარი რომელ(ი) სჯობდეს, ხოლო უარესი — დასაწუნარი ZA.

უკეთესი არს საჯობინარი [illegible], ხოლო უარესი [illegible] B. უკეთეს სა(მ)ჯობინარისათვის ვიტყვით, ხოლო უარესს — [illegible] C. განუმარტავია DE

უკეთუ (+ 3, 7 ლევიტ ZA) თუმცაისავით ZABCb.

განუმარტავია CaqDE

ნ. უ.

უკეთური (7, 11 მათე) ესე არს [illegible] კეთილისა და მოქ[illegible] [illegible]ოტისა ZAB.

[illegible] [illegible] და მოქ[illegible] [illegible]

ნ. [illegible]

უკვდავა ნ. უკუდავა

უკვდავი ნ. უკუდავი.

უკვე ნ. უკუე

უკვირდა ნ. უკვირდა

უკ[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ZABCD

[illegible] [illegible] E [illegible]

[illegible] C

[illegible]

[illegible] ქვეყანა [illegible] [illegible]

[illegible]A

[illegible] E

[illegible] ქნევით [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] B [illegible] უქნევდეს CD. კუდს [illegible] E

უკმო უკმობრუნ(ვ)ე[illegible] ZA[illegible] C

უკმობრუნება D.

ნ. წინაუკმო.

უკუ[illegible]საგებელი ნაჭამალი ([illegible] საგებელი Cb) ესე არს [illegible] აგარაკისაგან (აგარაკიდამ B) უკ[illegible] მოსხ, ყო(ვ)ელივე [illegible] ZAB

[illegible] ქონებისა ყოველთა რო[illegible] [illegible] ძილებულისა მის განსრულებულისა ნიში Cb.

ნ. მოცემა.

უკუმიცემა (11, 5 ოსე) გამობრუ[illegible] ZAa.

უკუმიცემა წანართმევი მისვე მისკეს ZA.

წანართმევი, რომელ მასვე [illegible] B. არს ოდესმე ქონებული [illegible] რაოდენთამე მიღებისა[illegible] კვალად-აგების Cb.

ნ. მოცემა.

უკუღავა (უკვდავი CbqDE) (ბალ[illegible] მთლია კლდისა ZAB.

[illegible] ყაუხჩიმვილის [illegible] ორივე გადახურულია.

(ბალ.) მსუქანი CD. (ბალ.) E.

უკუდავება უსიკვდილობა [+ სამარადისოდ ცხორების(ა) განგრძობა ZAa] ZAB.

უკუდავებისა-წამალი ZAB.

უკუდავების-წყალი ZAB.

უკუდავი (უკვდავი CbqDE) რ(ა) მოკვდეს ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. ნათესავი

უკუ-დგება Cb.

უკუ-დება Cb.

უკუ-ზიდვა ესე [illegible] [illegible], [illegible] შე-დგომსა საკითხავსა შინა პირველისა საკითხავისათვის მოვიქსენებდე, ვითარმედ მუნ ესრე ვთქუ ZAa.

უკუმ (უკვმ E) (+ 1 კორინ. 9, 25 Z) ლასავით ZAB.

განუმარტავია CDE.

უკუთქუმა (უკუთქმა ZAB, უკუნთქმა Caq) (+ კათილორ.[1] ZA) რამეთუ ჯერ-ჩინება წ ა რ თ ქ მ ა დ ითქმის, ვითარ-იგი, ვითარ[illegible] კეთილ არს, ხოლო უარის-[illegible] უ კ უ ნ თ ქ მ ა დ, ვითარ[illegible]არმედ: არა კეთილ არს; [illegible] ვთქვათ, ვითარმედ: იგი [illegible]რძენ არს—წ ა რ თ ქ მ ა დ [illegible]ო Z; + და AB) [illegible] ვთქვათ: იგი ვინმე არა [illegible] არს, იგი უ კ უ (ნ)თ ქ მ ა დ არს. (+ და C) ესრეთ არს ყოვ(ე)ლი(ვე) წართქმა(დ) და უკუ(ნ)თქმა(დ) ZABC.

უკუმოქმედის მოქმედება [illegible] აბრუნოს ZAa.

უკულავილად Cb.

უკუმართთამი (7, 24 იერემ.) უკულმართისაკენ ZAa.

[უკუნ ნ. მართლუკუნ].

[უკუნ ნ. საუკუნო (სოფელ თანა(ც))].

უკუსერწყვს[2] შენერწყულ ექმნე[illegible]ბის ZA.

შერწყმულ ექმნების B.

[უკუნთქმა ნ. უკუთქუმა].

უკუნი ბნელი წყვდიადი ZABC

ბნელი ქვლით სიძიებული D. განუმარტავია E.

ნ. ღამე.

უკუნითი საუკუნოდამ ZABCD

[illegible] CD.

განუმარტავია E.

ნ. მიუკუნისამდე.

უკუნისფრა (+ კავშ. ZA[3]) ესე არს უკუისფეროვა, ვითარმედ სფერო ყოფა მოშალა ZAB.

უკულმა წალმას წინაალმდეგად ZAB.

წალმას წინაალმდეგად C. განუმარტავია DE.

[illegible] ნაშარდი (ხე) ZABCDE.

უკულმართ (19, 17 დაბად.) პირუკულმა ZA.

უკულმართი (+ 19, 17 დაბად. B) არა(ს) წალმართ(ის) მოქმედი ZABC.

განუმარტავია DE.

უკუწოდება (უკუწმილება [illegible]

[1] [illegible] 1463 [illegible] h29; 53r - ნუსხაშია: „უკუსერწყვის". [3] იგულისხმება [illegible] თარგმნება (წიგნი II გვ. 103, 17).

საკდემელს საქმეზე შერცხომა და დაკრთომა ZAB

განუმარტავია Cb.

უკვრდა[1] (17, 8 იობ) საკვირველ უჩნდა ZAa.

ულამი მრავალ-ტვირთული, გრძლად მომავალი ZAB.

ულაყი საკიდარი ცხენი, ჯორი და მისთანანი ZA.

ესე არს საკიდარი ცხენი, ჯორი, აქლემი, ვირი, ტაივერი და მისთანანი B.

ნ. ცხენი.

ულბო (ბალ.) ZABCD.

(ბალ.) სოლინჯი E.

ნ. ჰულბაგ.

ულვაში ბაგის თმა ZABCab.

განუმარტავია CqDE.

ნ. თმა; შდრ. ქილვაში.

ულვიმპიად, ულვიპიად ნ. ულვმპიად.

ულიკრინეს ნ. უილიკრინეს.

ულიტონესი 15 სიბრძ. ZAa.

ულო (ბალ.) ძნის შესაკრავი ZABC.

განუმარტავია D. (ბალ.) E.

[**ულპოლველი** ნ. ძელი ულპოლველი].

ულუ (+ ქართლის ცხ.[2] ZAa) დიდად ითქმის ZABC.

ულუკი (1 მეფ. 28, 7) ესე არს დედაკაცი, რომელსა მუცელსა ეშმაკი უჯდეს და მუნითგან გამოუბნობდეს, ანუ ეშმაკის(ა) მიერ მეტყველებდეს, ანუ მკვდრის ძვალთა ჰკითხვიდეს და ყო(ვ)ელივე მსგავსი მისი ZA.

(1 მეფ. 28, 7) ულუკი არს დედაკაცს რომელსა მუცელთა ეშმაკი უჯდეს და მუნითგან გამოუბნობდეს, ანუ მამაკაცი ეშმაკისა მიერ მეტყველებდეს, ანუ მკვდრისა ძვალთა ჰკითხვიდეს და ყოველივე მსგავსი მისი B ულუკი იგი არს, დედაკაცსა რომელსა მუცელსა ეშმაკი უჯდეს და მუნით გამოუბნობდეს, ანუ მამაკაცი ეშმაკისა მიერ მეტყველებდეს, ანუ მკვდრის(ა) ძვალთა ჰკითხვიდეს CD. იგი არს ულუკი, დედაცსა რომელსა მუცელსა ეშმაკი უჯდეს და მუნით გამოუბნობდეს, ანუ მამაკაცი ეშმაკისა მიერ მეტყველებდეს E.

ულუმელი ილუმელი ZABCD

ავადმყოფი უცნობო E.

ულუმპია მოელვარე, გინა მძლე ZAB.

ნ. ულვმპიად, ქარი.

ულუმპიანი ელვაროვანი, მძლეველი ZA.

მძლე, გინა მოელვარე B. (+ ულუმპიანი C) მძლედ გამოითარგმანების, მოელვარედ ითქმის, ერთს ქარსაც ჰქვიან CD. ულუმპიანი მძლედ გამოითარგმანების და მოელვარედ ითქმის, ქარსაც ეწოდების ერთსა E.

ულუსი თურქთ(ა) ენაა, ბანაკს ჰქვიან ZAB.

თურქთ ბანაკი Cb. *განუმარტავია* Ca.

ულუფა სხვათა ენათაგან შემოღებულა, ქართულად გაქვემოლი ჰქვიან და როჭიკი ZA

სხვათა ენაა შემოღებული, ქართუ-

[1] ნუსხებშია: „უკვირდა". [2] შდრ. ქართლის ცხ-ბა, ს. ყაუხჩიშვილის რედ., წიგნი II, გვ. 225, 17.

ლად გაკვეთილი ჰქვიან B. განუმარტავია CDE.

ულუმპიადა (ულვიმპიადა ZAB, ულვიპიადა Cab[1]) ქარია ერთი ZABCab.

ნ. არგესტი, ულუმპიადა (ქარ'-თან).

უმადური არის დამმადლებელი ZABCD.

განუმარტავია E.

უმალავს Cb.

უმანვან (+ 27 კავშ.[2] ZABCb) გაუმანაებია ZABCD.

27 კავშ.: „რამეთუ მის შორის უმანვან მას ნაქვსთა თვისთა თვითებანი"[2] E.

უმანკო (+ 10, 16 მათე ZA) (+ ესე არს B) გულითა, გონებითა და საქმითა წმიდა, გინა ძვირუქსენებელი ZAB.

გულითა, გონებითა და საქმით წმიდა, გინა თუ ძვირნი გულთა შინა არა ეაიმარხოს ყოვლად(ვე) C. განუმარტავია DE.

უმარა უამრავი ZABCDE.

უმართლესი უფროსად მართალი ZAa.

უმართლობა (13, 22 იერემ.) არასიმართლე ZAa.

უმარილი კალის ნაცარი ZABC.

განუმარტავია DE.

შდრ. სპეტი 1.

უმარილო (9, 49 მარკ.) მარილუქონებელი ZAa.

მარილ-ნაკლები Cb.

უმალვებ შეისმენ, თუ დაარისხებ BCD.

ნუ უმალვებ — ნუ დაარისხებ, თუ ნუ შეისმენ E.

უმალვებს შეისმენს, თუ დაარისხებს ZA.

უმაღლესი Z.

უმენესი (უმენესნი CDE) (+ 2 ნემეს[3] ZABE) ამკი ZABCDE.

„მკერდი ადგნ თანა-შემზადებულნი უმენესნი, ინიანი თმანი და ფრჩხილნი უმენებოდენ რომელ არს ამკი" E[3].

უმეტესი (+ 5. 37 მათე ZA) უ მ ე ტ ე ს ო ბ ა (ა) (+ უკვე CD) არს გა(ნ)ვრცობაა (განვრცომაა D). ხოლო უ დ ა რ ე ს ო ბ ა ა — შემოკლებაა ZABCD.

უმეცარი თვით არ(ა) იცოდეს, თუ ვინმე სიმთრვალით (სიმთვრვალით A), ანუ გულმწყრალობით ქ(მ)ნას რამე, ნუ აბრალებ უმეცრებასა. ვინათგან (ვინადგან A) ნებსით დაითრო; არამედ ესე არს უმეცრება, რომელმან ჩვეულობისა (ჩვეულობითა Aa; ჩვეულებისა B) მსროლელმან მამა ანუ ძმა (ძე B) წარმავალი დაჰკლა, წყლა და მოკლა ZAB.

(+ უცოდნელი Cb). ხოლო თუ ვინმე სიმთვრალით (სიმთვრალით CqDE) ანუ გულმწყრალობით ქმნას რამე, ნუ აბრალებ უმეცრებასა, ვინათგან (ვინაჲთგან E) ნებსით დაითრო, არამედ არს უმეცრება, რომელ ჩვეულებისასა მსროლელმა(ნ) მამა ანუ ძე წარმავალი დაჰკლა, წყლა და მოკლა (+ რომლისათვისცა ალმო-

[1] აღებულია იოანე დამასკელის შრომის მეორე ნაწილიდან, ე. წ. „გარდამოცემიდან" (S — 1463, 67 r). [2] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 77, 12). აქედანაა აღებული E-ს მოწმობა. [3] ნემესიოსი, „ბუნებისათვს კაცისა" (გვ., 59, 12-13).

ჰჩინებს, რამეთუ არა სათნო უმეცარი უმჯობესისა და არცა მეეჰვნე ბოროტად კეთილისა უნებლიათა ვნებათა მოითმენს, რამეთუ თვისისა ვერაგობისაგან არს უმეცრება იგი DE) CDE.

უმეცრება (26, 10 დაბად.) უმეცრებაჲ სამ სახე არ(ი)ს. პირველი არცა სმენა და არცა სწავლა; მეორე(დ) იჭვით ცოდნა და არა მართლად და სხვის გამოკითხვამდე ქ(მ)ნა; მესამე(დ) არცა მართლიად ცოდნა და არცა სხვის(ა) კითხვა, რათა არა დაუშალოს და ვერღარა ქმნას. დიდი გარჩევა (ა)ქამს ZAB.

უმზადე Cb.

უმზარეული Cb.

უმზეოდ Cb.

უმზერდა Cb.

უმზირდა მოკლევად ეძიებდა ZAB.

მოკლევა უნდოდა Cb.

უმთხოველობდა არავს ითხოვდა ZAB.

უმი ნედლი ჭორცი ZABC.

განუმარტავია DE.

უმიზეზო 9 კავშ. ZAa [1].

უმიზეზოდ Cb.

უმისნიან 8, 16 მამათ-ცხ. [2] Z.

მამათ-ცხ. 8, 19 B.

უმისო მის გარდა ZAB.

განუმარტავია CDE.

უმისოდ მისდა უცოდინრად ZAB.

უმკვიდრო ნ. უმკვდრო.

უმკვირცხესობა, უმკვირცხლესობა ნ. უმკვრცხლესობა.

უმკვდრო [3] უსამკვიდრო B. განუმარტავია Cb.

უმკვრცხლესობა (უმკვირცხლესობა ZABCb, უმკვირცხლესობა Ca) უმალ ქვეითობა ZAB.

უმალესობა C.

უმორჩილოდ (კავშ. 59 [4]) უსმენოდ B.

უმოქენო 9 კავშ. [5] ZAa.

უმოძღვრე Cb.

[**უმრთად** ნელიად] Ca.

უმრკნველი (9, 16 მათე) გაურცხელი ZAa.

შდრ. უმურკნელი.

უმრუმ (31 კავშ. [6]) არ მრუმე ZAB.

უმრწემესი (+ 15, 13 ლუკა ZA) მერმე შობილი ZAB.

უმსგავსო უსწორობასა და სხეულობასა და ცვალებასა ცხადჰყოფს ZAB.

უმსუამრეობა უნესვტომბერაობა ZAB.

ნ. მსუამარე.

უმსუამრეობად უნესვტომბერავად Cb.

უმურკნელი (უმურკუნელი ZAC) (9, 16 მათე) გაურცხელი ZAB.

გაურ(ე)ცხელი C.

შდრ. უმრკნველი, უკასრველი.

[**უმქისო** ნ. წყლტუ].

უმყურტესი [7] გარდარეულად გარდამატებული ZAB.

უმცირესი უმცროსი ZAB.

---

[1] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 36, 6). [2] შდრ. A—1105: 188 v, b 22. [3] ნუსხებშია: „უმკვიდრო“. [4] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 126, 23). [5] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 36). [6] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 82, 8-9). [7] ნუსხებშია: „უმყვირტესი“.

უმცოდვად უცოდავად ZAB.

უმცროსი (+ უმცროჲ B) ზოგადი სახელი არს ყო(ვ)ელთა უმცირესთა. ხოლო ესე უმცროსი განიყოფებიან ექვსად: უმცროსად, ცოტად, პატარად, დარედ, მრწემად და კნინად. უ მ ც რ ო ს ი ითქმის ყო(ვ)ელთა სულიერთა და უსულოთა გვამოვნებასა (გვამოვანთა B) ზედა, სადა ითქმის უფროსი, მისთა უმცირესთა უმცროსად სახელ-ე(ს)დებთ; ხოლო ც ო ტ ა ჲ ითქმის ნოტიოთა და სასმელ-საჭმელთა ზედა, რამეთუ მრავლისა უმცირესი ცოტად ითქმის; ხოლო პ ა ტ ა რ ა ჭურჭელთა და ქვათა (+ და ZA) ძელთა და მისთანათა, რამეთუ დიდისა უმცირესთა (უმცირედ B) პატარად (პატარას B) ვიტყვით; ხოლო დ ა რ ე პატივის უფალსა (უფალთა B) ზედა, რამეთუ უაღრესისა უმცირესი უდარესი არს; ხოლო მ რ წ ე მ ი კაცთა ზედა(ნ) ოდენ ითქმის (არს B), რამეთუ პირველ შობილსა უხუცეს უწოდენ და შემდგომად შობილსა მრწემი (მრწემსა B); ხოლო კ ნ ი ნ ი ყო(ვ)ელთა მცირეთა უმცირეს(ი) არს, ვითარცა ზვავი დიდთა უმეტესი, რამეთუ ზვაობა მეტად დიდობა არს. ხოლო მოლექსეთათვის სიტყვა და ლაპარაკი არ(ა) დაიდება, რაჲც გაეწყობა (+ ლექსთა B), მას იტყვიან. ვიეთთ(ა) მთარგმნელთაც(ა) ესრე(თ) უქნიათ, ვინც(ა) სიტყვას რიგით გააწყობს, (+ იგი ZA) უმჯობესია (სჯობს B) ZAB.

მცირე ზოგადი სახელი არს ყოველთა უმცირესთა (მცირეთა D), რამეთუ მცირე ყო(ვ)ელთა მცირეთა ზედა ითქმის, ხოლო ესე მცირე განიყოფების ექვსად: უმცროსად, ცოტად, პატარად, უდარესად, მრწემად და კნინად. უ მ ც რ ო ს ი ითქმის სულიერთა და უსულოთა გვამოვანთა ზედა: სადა ვიტყვით უფროსთა, მუნცა უფროსისა უმცირესთა უმცროსად სახელ-ე(ს)დებთ; ხოლო ც ო ტ ა ჲ ითქმის სიტყვათათვის და საუბართა, წყალთა, ღვინოთა და ყოველთა ნოტიოთა და სასმელ-საჭმელთათვის, რამეთუ მრავლისა უმცირესთა ცოტათა ვიტყვით; ხოლო (რამეთუ D) პ ა ტ ა რ ა ითქმის ჭურჭელთა ზედა, ქვათა და ძელთა და ეგევითართა, რამეთუ დიდისა უმცირესი პატარად ითქმის; ხოლო უ დ ა რ ე ს ი (+ ითქმის D) პატივ(ი)თა და საქმეთა და ბუნებათა ზედა, რამეთუ უაღრესისა უმცირესი უდარესად ითქმიან; და (ხოლო D) მ რ წ ე მ ი კაცთა ზედა ოდენ არს, რამეთუ პირველ შობილსა უხუცესსა უწოდთ და შემდგომსა მისსა უმცირეს(ს)ა უმრწემესად (უმრწამესად E) სახელ-ე(ს)დებთ; არამედ კ ნ ი ნ ი ყოველთა უმცირესთა (მცირეთა CqD) უმცირესი არს (+ ხოლო მოლექსეთათვის, სადა რა გაეწყობა, კეთილობით მოიჯდენენ, აუგი არა არს Cb) CD.

უმწარესი Cb.

უმწყსი უმწყსი (ესე B) ზოგადი სახელი არს ყო(ვ)ელთა გაუწვრთელთა: უმწყსთა კაცთათვის — უ წ ვ ა რ თ ი; უმწყსთა პირუტყვთათვის — რ ე მ ა; (+ და ZA) უმწყსთა ფრინველთათვის — ქ ს უ ვ ი ZAB.

უმწყსი ზოგადი სახელი არს ყოველთა გაუწრთელთა, არამედ კაცთათვის (+ ოდენ C) ითქმის უ წ ყ ო რ თ ი; ხოლო უმწყსთა პირუტყვთათვის — რ ე მ ა; (+ ხოლო Cab) კაცთათვის — უ რ ა: ხოლო ფრინველთათვის — კ ს უ, (კსუვი D) გინა ქ ს უ ვ ი (კსუ D) CD. უმწყსი ზოგადი სახელი არს ყოველთა გაუწვრთელთა, ხოლო კაცთათვის ითქმის გ ა უ წ ვ რ თ ე ლ ი და უმწყსსა ზვასტაგთათვის — რ ე მ ა და კაცთათვის — უ რ ა, ხოლო მფრინველთათვის — ქ ს უ ვ ი E.

უმხარკესად მოჰირვებით ZAB.

უმხარკესადრე (4 ნემეს. [1]) უმოძჰირვე(სუ)ლესადრე ZAB.

უმომჰირნესადრე (+ 4 ნემეს. Cb [1]) CD. 4 ნემეს.[1] E.

უმჭნე Cb.

უმჭრდლე Cb.

უმჭურვალე Cb.

უმჯობესი (1 კორინ. 10, 33) უკეთესი Z.

განუმარტავია Aa.

უნა უნდას ნაკვეთი ZAB.

უნაბი (ხე) ZABCDE.

უნაგირი (15, 9 ლევიტ.) ცხენის (ცხენთ B) შესადგმელი ZAB.

განუმარტავია CDE.

უნათესავესი ნათესავი (კათილორ. [2]) რამეთუ ითქმის უნათესავ(ეს)ი ვიდრემე ყო(ვ)ელთა მის ქვეშეთა ნათესავთა და ხახეთა და განუკვეთელთა ZAa.

უნანარესი უფრო ნანარი ZAa.

უნანელი Z.

უნასი 10, 17 გ ა მ ო ს ლ.: „ამას ჯერსა შე-ლა-მიწყნარეთ მე ვ... უნასსა ზედა.“ ZA [3]

(10, 17 გამოსლ.) უ... B. გამოსლ. 10, 17 C. (გამოსლ. 16). უნასს მთის ... ხიან, ... D ... უ ნ ა ს ი ... ბულოზას ჰგავს (გამოსლ. 10, 17) E

უნაყოფო ZAa.

უნდა Cb.

უნდი (ბალ.) ZABCDE.

უნდილი არ(ა) დაყამებული ZAB CD.

განუმარტავია E.

უნდო (+ 4 მეფ. 17, 15 ZAa) არად საკმარი ZAB.

უკან დაშთომილი, გინა არად ...რი C. განუმარტავია DE.

ნ. უუნდოესი.

უნდოდა ნდომა აქენდა ZAB

განუმარტავია Cb.

უნდომი არ(ად) სანდომი ZABCD

განუმარტავია E.

[უნე ნ. ჰუნე].

უნებლიე (+ 2 მეფ. 13, 20 ZA) ნებადაურთავი ZAB.

უნებლიეთი (უნებლიეთ D) (— ... კორინ. 9, 17 Z) უნებლიეთი უკვე არს, რაჟამს სხვისა მიერ ვაიძულებოდეთ რაითურთა არა მრწმუნებელი ZA.[4]

უნებლიეთი უკვე არს, რაჟამს სხვისა მიერ ვიძულ(ვ)ებოდით რაი(თა)თურთ არა მრწმუნ(ვ)ებელნი, არცა თანა-დამრთველნი თვისისა ნებისაგან, არც(ა) არად ყოვლად თან-...

---

[1] იგულისხმება ნემესიოსის „ბუნებისათვს კაცისა“ (გვ. 60, 19). [2] შდრ. A—250: 110 v. [3] ეს მოწმობა მოიპოვება B-შიც. [4] ალებულია იოანე დამასკელის შრომის II ნაწილიდან: „გარდამოცემა“ (S — 1463, 74r).

მოქმედ(ნ)ი, ანუ თვეთი მიერ თვისთა მოქმედ(ნ)ი მის იძულებისანი (+ რომელსა განმსაზღვრებელნი ვიტყვით, უნებლიეთი არს C), რომლისა დასაბამი გარეთ ვინა(ი)მე იყოს და არა-(რა) ჯერჩინებისა თანა შერთვეითა იძულებულისაგან (იძულებისაგან Cab) აღძრვისა [+ მიერ თვისისა; დასაბამად ვიტყვით შექმნასა მიზეზისასა. ხოლო უმეცრებითი უნებლიეთი არს, რამეთუ არა თვით მოვიტყვეთ მიზეზი უმეცრებისა, არამედ ეგრეთ ვითამე შეემთხვიოს, მთრვალმან ვინმე მკვლელობა ქმნა, უმეცრებით მოკლა, გარნა არა უნებლიეთ, რამეთუ მიზეზი უმეცრებისა, რომელ არს მთრვალობა, თვით ქმნა, ანუ ჩვეულებისა ადგილსა საგნისა მცემელმან მოკლა (+ მამა Caq) თანაწარმავალი, უმეცრების მოქმედად ითქმის C] BC.[1] უნებურად D. განუმარტავია E.

ნ. ნება.

უნებური უნებლიეთი ZAB.

უნივთო ZAa.

უნიშნო (30, 42 დაბად.) ერთფერი ZA.

30, 42 დაბად. B.

უნკია ლიტრაში ნახე ZA.

უნკია არს ექვსი დრაჰკნის წონა, გინა ორი სატირი B. უნკი(ა) არს 6 დრაჰკნის წონა, გინა 24 გრამა, (+ გინა 2 სატირი C) CDE.

უნოსკოპოსი (უნოსკოპონი Cab) ფრინველთ მძნელი ZAB.

(მ)ფრინველთ მზმნელს ჰქვიან Cab.

უნჯი საქონელი ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. განძი, იუნჯა, მეუნჯე, ნაუნჯარი, საუნჯე, საუნჯენი სამხრისანი.

უნჯუფა სახლ(ნ)ი მეტად თბილი ZAB.

უნჯუფად უწოდენ სახლი ანუ საჯინიბო, ანუ აბანო დიდად ტფილი (თბილი CqD) იყოს, არა თუ წყალი, რამეთუ დიდად ტფილს (თბილთა CqD) წყალს(ა) (წყალთა CqD) ცხელი ეწოდების CD. უნჯუფად უწოდენ სახლი ანუ საჯინიბო, ანუ აბანო დიდად თბილი იყოს, არა წყალი, რამეთუ დიდად თბილი წყალი მდუღრად ითქმის E.

ნ. სიცხე, ტფილი, ჰრტიალი.

უპ (35 კათიღ.[2]) უარისყოფასა ცხად-ჰყოფს ZAB.

უოცნო არსაოცნებელი ZAa.

უპატიო[3] (6, 25 ბარუქ.) პატივაქდილი ZA.

უპატიოსნი 11 სიბრძნე ZAa.

უპატიური პატივ-წარწყმედილი ZA.

უპე (+ 7, 2 ქება ZAB) ჰიპი ZABCD.

უპედ მას უწოდენ, ახლადშობილსა ქიპთა წელებრ რომ აბია E.

უპირატესი (+ 23, 28 გამოსლ. ZA) უპირველესი ZADE.

უპირველესთ უმაღლესი (23, 28 გამოსლ.) B. უპირატესი არს უპირველესი, გინა უწინარესი, გინა უზემოესი C.

უპირველესი უპირველესი ორხსა დანიშნავს: უსაკუთრესსა და საკუთარსა; მეორედ ბუნებით უპირველესსა, ვითარცა ცხო(ვ)ელი უპირველეს(ი) არს კაცისა; მესამედ (მესამეს B) წესითა, ვითარცა ანი, ბანი და მისთანა(ნი);

---

[1] აღებულია იოანე დამასკელის შრომის II ნაწილიდან. „კარდამოცემა“ (S—1463, 74 r). [2] შდრ. S — 1463: 50 v, b 33. [3] წყაროშია. „უპ. ტ. [illegible]“

მეოთხედ პატივითა, ვითარცა ეპისკოპოსი, ხუცესა (ხუცესი B) და მისთანა(ნი)[1] ZAB.

უპირო კაცი პირობის გამტეხი, გინა ისართ ზრო, გინა (და B) შუბის (შუბთ B) ბუნი პირდაუს-ხმელი ZAB.

უპირობდა (15, 14 ივდით) ესე არს საგალობელთა და ძნობთა წინა უძღოდეს ქმითა ZA.

(15, 14 ივდით) ესე არს საგალო-ბელთა და ძნობთა ქმითა წინა-უძღო-და B. ქმით წინა-უძღოდა საგალობე-ლითა C. წინა უძღოდა ქმითა D. წინ უძღოდა რაითაც: „უპირობდა მწყობ-რითა მამათასა მოსე, ხოლო დედათა-სა — დად მისი მარიამ" ძ ლ ი ს პ ი-რ ი: „და მარიამ უპირებდა ბრძენთა მათ დედათა" E.

უპირობო პირგაუთავებელი ZA.

უპიროხს პირს უდებს ZAB.

[უპოვარი უქონელი, გინა ღარიბი[2] Cb.

უპოოთ უპოვარი ZAa.

უპრიანებია მოუწყალინებია ZAB.

უჟადაუჟეი მჴეცური დაუნდობ-ლობა ZA.

დაუნდობარივით მჴეცურად B.

უჟამო (22, 16 იობ) ქამუქონელი ZAa.

[ურ ნ. ურვა].

ურა (ოთხთ.) ახტა კიცვი ZA.

(ოთხთ.) კიცვი ახტა B. (ოთხთ.) უმწყსი კიცვი CDE.

ნ. უმწყსო, ცხენი.

ურაკი (+ 49, 27 იერემ. ZA) ურაკპარაკი ZABC.

ურაკპარაკი (16, 37 საქმე) სახინო წარსავალი ადგილი, გინ[illegible] გინა თიატროთა ზედა წ[illegible]ბულთა სადგომი ZA.

(16, 37 საქმე) [illegible] სახინო[illegible] ცხადოდ წარსავალი ადგილი, [illegible] თიატროთა ზედა წარჩინებ[illegible] [illegible]გომი, გინა უბანი B. ესე არს სახინ[illegible] ადგილი წარსავალი საცხადო[illegible] თიატროთა (— ზე Cb) ადგილი, [illegible] წარჩინებულნი დადგებიან, გინა უბა-ნი C. ესე არს თიატროთა ადგილ[illegible], სადა წარჩინებულნი დგებიან D ურაკპარაკი არს ვითარცა თიატრო ადგილი, სადა წარჩინებულნი დადგე-ბიან შვრეტად. საქმე მოც. 16, [37] გ რ ი გ ო ლ ი ღ თ ი ს [illegible] შ ო ბ ი ს ს ა კ ი თ ხ ა ვ ი: [illegible]ნა მჴეთა გვირგვინოსან ეყო[illegible] მემრგვლეთა განვაწყობთ, ნუ [illegible]პარაკთა შევამ[illegible]თ, ნუ თვალთა [illegible] სერებით, ნუ ყურთა ვან[illegible] საყნოსელთა ვადიდ[illegible] E.

ურანიხკო (დამასკელის კათოლ[illegible] 3.. 4) ზედა კერძოვნისა B.

ურანო (ურანო, ორანო Cq) ცაი. გინა ზე ალსახედი ZABCab.

ცა, გინა ალსახედავი Cq.

ურანობით 2 ე ფ რ ე მ ა ს უ რ ი „[illegible] მელი-იგი იობ მოაზრენა ურანობით მოზარდული" DE.

ურასტი სიმრავლესავით ZA.

მრავალსავით BC. მრავალი D. განუმარტავია E.

ურგები (44, 11 ესაია) არმარგები-ლი ZAa.

ურდო სხვათა ენაა, ქართულად მ ე ფ ი ს ჯ ა რ ი ჰქვია(ნ) (ეწო-დება B) ZAB.

ჯარი მეფისა Cb.

---

[1] განმარტება გამოკრებილია იოვანე დამასკელის კათოლიკიდან (S — 1463. 52 r).
[2] შდრ. S — 1463: 71 v, b 30.

ურდული კართ (კარის CD) წასაყარი კეტი ZABCD.

[კე]ტი კარის წასაყარი E.

ურემი (17, 13 ესაია) ძნისა, შეშისა და მისთანათ საზიდავი. ს ა ბ ა რ ო არს მცირე ურემი; ე ტ ლ ი არს ურემსავით შემზადებული, ზედ საჩრდილობელი პატიოსანი კაცთა საჯდომი; მ ა რ ქ ი ლ ი არს ურმის მსგავსი და უგოგორო, თოვლზე სათრევი; მ ა ნ ჯ ი კ ი არს მომცრო მარქილი და ც ი გ ა — პატარა მარქილი; ნ ა ლ ო არს მარქილი, ეტლსავით შემზადებული, თოვლზე სათრევი, კაცთა საჯდომი; ფ ო რ ა ნ ი — ზზის საზიდავი ურემი ZA.

(17, 13 ესაია) ეტლი, მარქილი, ნალო, ციგა B. განუმარტავია CDE.

ურემ-ქარნი (9, 9 იობ) ესე არს ზროხა-ვარსკვლავი, შვიდნი არიან, რა ალმო(ჰ)ქდება, წვიმა მოვა ZA.

(9, 9 იობ) ზროხა-ვარსკვლავი, რომელი ალმოვალს, წვიმა მოვალს. შვიდი ვარსკვლავია B. იობ 9, 9 Cab.

ურვა (+ 26, 37 მათე ZAa) მწუხარება დამამძიმებელი ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. დაუურვოს, დედათ-მოურავი, ეურვებოდა, იურვებდა, იურვოდა, მოურავი, მწუხარება, საურავი 1, საურვალი, ურვეული, ურვილი.

ურვაგი ზავის გარდამავალი ZA BCDE.

72 ფ ს ა ლ მ უ ნ ი ს თ ა რ გ მ ა ნ ი: „ვინაცა მოუზავებელ ვიგონებდ ერისთავის უფროსლა ურვაგსა და მოუვალსა ზავის გარდამავალსა" E[1].

ურვება ცხენია დაფხანა ZAB CDE.

ნ. საურავი 2.

ურვეული შეწუხებული ZA.

ურვილი (ურვილნი Cab) (6. 18 ლუკა) შეპირვებული ZA.

შეპირვებულნი (+ 6, 18 ლუკა BCb) BCab.

ურთავი (ურთავა Cb) (40, 14 ეზეკ.) სართული ZAa.

სართული (10, 4; 40, 14 ეზეკ) AbB. სართული სახლთა (ეზეკ. 10, 4: 40, 14) Cb. სართული სახლთა (+ ეზეკ. 10, 4 Ca) Caq.

ურთიერთს (ურთიერთას Cab) (+ 2 მეფ. 14, 6 ZAa) ერთმანერთს(ა) ZAaCqDE.

ერთმანერთი (+ 2 მეფ. 14, 6 Ab) AbB. ერთმანერთსავით Cab.

ურთხლი (ურთხელი ABCDE) (ხე) ძელი ულპოლველი ZAB.

(ხე) ურთხოვარი, საჯი CD. (ხე) საჯი E.

-ური ესე არს დასასრული ერთისა ადგილის სახელისა, რამეთუ რა უცხოსა ვისმე ვიკითხავთ „სადაური არს", გვეტყვიან: „აქაური. იქიური" და ესევითარი ZA.

ესე არს დასასრული ერთისა ადგილისა მყოფთაგანისა სადაურიცა იყოს. რამეთუ ვიკითხავთ რა- „სადაური არს იგი ვინმე", გვასწავლიან: „აქაური, გინა იქიური", გინა სხვაგვნებურად იტყვიან B -ური არს დასასრული ერთსა ადგილ ა მყოფთაგანი-

[1] წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია.

სა, სადაურიცა იყოს, რამეთუ ვჳთ-ხოთ რა: „სადაური არს იგი ვინმე“. გვასწავლიან: „აქაური“, გინა „იქი-ური“ („იქაური“ Cb), გინა სხვაგნი-ბურად იტყვიან CD. განუმარტავია E.

[**ური** ნ. ჰაერის-მცველი].

ფურია წმინდათ! E.

ურიბი ირიბი. მრუდად გაჭრილი ZAB.

ირიბი (+ მრუდად ნაჭერი Cb) CD. განუმარტავია E.

შდრ. ირიბი.

ურიგო რიგის უცოდინარი ZA.

ურიდი (+ 3 ეზრა 8. 69 ZAa) ირ-მრიდებელი ZAB.

დაურიდალი CD. განუმარტავია E.

ურიონ ვოოტა. ოცდაორნი იგი ვარსკვლავნი იწოდებიან ურიონ-ნად, რომელსა ვიეთნი ვ ო-ო ტ ა დ სახელ-სდებენ და არიან იგი(ნი) კერძოსა ჩრდილოსასა ერთბამად, ვითარცა ერთი ვარს-კვლავი ZAB.

ოცდაორი იგი ვარსკვლავნი იწო-დებიან ურიონად, რომელსაცა ვიეთ-ნი სახელ-სდებენ ვ ო ო ტ ა დ და არიან ვარსკვლავნი იგი კერძოსა (მას D) ჩრდილოსასა (ჩრდილოეთი-სასა. D) ერთბამად, ვითარცა ერთისა ვარსკვლავისა CD

ურიოშო შეუმრღვეველი ZAB.

ნ. წმიდა.

ურიშა (ბალ.) ZABCDE.

ურმის-თუალნი (ურმის-თვალნი ZCab) (1, 19 ეზეკ.) ეტლის თვა-ლი ZA.

(ეზეკ. 1, 19) (+ ეზეკიელ B) ურ-მი, ... ძალის მსგავსი (მსგავსად Cb ... ... სა ... ქვეშე ... (ლ... Cb) BCb. ეზეკ. 1, ...

ურო (ბალ.) ZABCDE.

ურო (+ 41, 2 იობ Aa) ... ჭვედა ZABC.

განუმარტავია DF.

ურტყა ... ZA.

განუმარტავია B

ურუხი ... ZAB CDE.

ურქვილი ნ. ურქუელი.

ურქინა რქა ჰკრა ZAa.

ურქუელი[1] (19, 15 რიცხვ.) ... ბურავი ZA.

ურჩეულესი (1, 5 ამოს.) ... ზე მეტი ZAa.

ურჩი (+ 17, 10 რიცხვ. ZA) ... მორჩილი ZABCDE.

ნ. ეურჩებოდა.

ურჩული[2] (2 მჯულ. 4, 16) ე... ჯული ZA.

ურჩხი უკანა ნაწლევი ZABCat

უკანა წელი CqDE

ნ მრავალურჩხი, წელი ...

ურჩხული (50, 39 ... არს, რომელსა ბერძენნი ... უწოდენ, ხოლო ლათინნი ... გ ო ნ (ა) ს ა. დიდის გველის ... პის ტოლია, ფრთენი ასხენ ... თარცა მღამიობთანი, არა ... ფრინავად, არამედ სლვისა ... ლებელად. მრავალ წელ ... ლებს. უმრავლეს ხნოვ... თარცა ვასილი(ს)კო, თუალ... კაცს(ა) ავნებს. ინდოეთის ...

[1] ნუსხებში: „ურქვილი“ [2] წყაროში: „ურჩულოებთ“

გვარობს. ორგვარი არიან, ერთი არა გესლოვანი(ა) და კაცნი მის თემისანი ჭამენ ZAD.

(50, 39 იერემ.) ურჩხული არს, რომელსა ბერძულად სირინ ეწოდების და ლათინურად დრეგონ. დიდის გველვეშაპის ტოლია, ფრთენი აქვს, ვითარცა მღამიობითანი. არა საფრინავად, არამედ სლვის სამალებლად. მრავალ წელ იცოცხლებს, უმრავალხნიერნი, ვითარცა ვასილისკო, თვალითა კაცს მოაკვდინებს, ინდოეთის თემს გვარობს. ორგვარი არიან, ერთი არა გესლოვანი და კაცნი მის თემისანი მას ჭამენ B. (მძრომ.) (+ იერემ. 50, 39 Cb) (+ ურჩხული არს Cab) რომელსა ეწოდების ლათინურად დრეგონი, ხოლო ბერძულად სირინ, დიდის გველვეშაპის ტოლია, ფრთენი აქვს არა თუ მსგავსი ფრინველთა, არამედ ვითარცა მღამიობთა, ვერ აღფრინდების, არამედ სლვასა უმალებს და მრავალ წელ(ს) იცოცხლებს, უმრავალხანიერნი შეხედვით(ა) კაცთა, ვითარცა ვასილისკო, მოაკვდინებს. ინდოეთს გვარობს და კაცნი მის თემისანი ჭამენ რომელსამე არა გესლოვანებისათვის, რამეთუ ორგვარ არიან C. (ფრინ.) E.

ნ. სირინი.

ურცი (ბალ.) ZABCDE.

ურცხვი E. ურცხუ.

ურცხვინო ნ. ურცხვნო.

ურცხუ [1] უსირცხვილო ZAB.

ნ. ლირბი.

ურცხვნო [2] იგივე ურცხვი ZA.

იგივე B. ურცხვი CD. განუმარტავია E

ურწანი (ოთხთ.) ცხენი უზვი ZAB.

(ოთხთ.) ცხენი არამშობელი CDE

ურწმუნო Cb

[ურწყ ნ. დაურწყუებ-, აურწყო].

ურწყო (74, 9 ფსალმ.) უწყლო ZAB.

მარტივი, შიგ არა ერთის რა (+ ფსალმ. 74, 9 Cb) CDE

ურწყული (+ 9, 12 იგავ. ZAa) ქვეყანა უწყლო ZAB.

განუმარტავია Cb.

ურჯუკი უშჯულოსავით ZAB.

მოუწვრთელი (+ ვერის ლონითა Caq) C. განუმარტავია DE.

ურჯულო Cb.

ნ. უშჯულო

უსაგნობა (4, 260 დიონის.) საგანთ სროლა არ იცოდეს ZAa.

უსაზმნო ZACqDE.

უსაზომო (+ 2 შჯულ. 28, 22 ZA) ზომა-მიუწდომელი (ზომა-მიუწთომელი Ca) ZACDE.

საზომ-მიუწდომელი B.

უსაზღრო Cb.

უსაკუთრესი ყამით(ი) (ყამითა B) უპირველესი ZAB.

უსამართლო [3] (3, 7 ბარუქ) არასამართალი ZAa.

უსასირა კავშ. 36 [4] B

უსახო (18, 2 ესაია) უიმედო ZAB.

უსასყიდლო 1 კორინ. 9, 18 Z.

უსაფრთული (+ 9, 3 ეზეკ. Z) სართულ-აღძრცვილი ZBCab.

სართულ-აღცრცვილი (+ 9, 3 ეზეკ. Aa) A.

---

[1] ნუსხებშია: „ურცხეი“. [2] ნუსხებშია: „ურცხვინო“. [3] წყაროშია: „უსამართლოება“ [4] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 89, 20—21), წყაროშია: „სირასა“, „სირაჲ“.

უსაყვარლესი ნ. უსაყუარლესი.
უსაყოველთაოესი უფროს(ად) საყო(ვ)ელთაო ZABCb.
უსაყუარლესი [1] Cb.
უსაცილო ცილუქნელი ZA.
უსაცილოდ ცილუქნელ B.
ნ. უღონოდ.
უსახეესნი **სახენი** (კათიღ.) სახე სახეზე უზემოესი ZAa.
უსახი Z.
უსახური (18, 2 ესაია) კეთილის უმოქმედო, გინა უსახო ZAB.
კეთილის უმოქმედო CD. კეთილის უყოფელი E.
უსიანი კაცთაგან უხვედრი ZABCD.
მთანი უხვედრი E.
უსიტყველი ნ. უსიტყუელი.
უსიტყვესი ნ. უსიტყუესი.
უსიტყვი ნ. უსიტყვ.
უსიტყვიერესი ნ. უსიტყვერესი.
უსიტყუელი (უსიტყუმლი Z, უსიტყველი B) ZAB.
ნ. ნათესავი.
უსიტყუესი (უსიტყუმსი ZA, უსიტყვესი B) უმართლესი და უსაკუთრესი წარმოთქმა სათანადოთათვის ZAB [2].
ნ. მჳევრი.
უსიტყუმლი ნ. უსიტყუელი.
უსიტყუმსი ნ. უსიტყუესი.
უსიტყჳ [3] უთქმელი.
უსიტყვერესი (უსიტყვიერესი BCaq) ნამჳევრი რამე სიტყუა (+ შესატყვისი ZAa) ZA.
ნამჳევრი რამე სიტყვათა B. უსიტყვიერესად ითქმის ნამჳევრი რამე სიტყვიერთა [+ ხოლო უსიტყვიერესად (უსიტყვიერესად Ca) იწოდების უმართლესი და უსაკუთრესი წარმოთქმა სათანადოთათვის Cab] C. [4]
ნ. მჳევრი.
უსკურა ესე არს ილეკროთა ჯამნი ხუთნი, ანუ (თუ A) მეტნაკლები ერთსა ლანკან(ა)თა ზედა, ღეროიანად ქმნული სხვადასხვა საჭმელთათვის ZA.
ესე არს ილეკროთ ჯამნი ხუთი ანუ მეტნი ერთს ლანკანზე ღეროვანად ქმნილი სხვადასხვა საჭმელთათვის B ესე არს ოქროსა და ვეცხლის ჯამ(ნ)ი ოთხნი-ხუთნი (სამი-ოთხი Cq) ერთს თეფშზედ ნაქმარი (+ ღეროიანად სხვადასხვა საჭმელთათვის Cab) C ოქროსა, ვეცხლის ჯამი D.
უსმი (+ 37, 15 ფსალმ. ZA) არა ესმოდეს რა ZABCb.
არ(ა) ესმოდეს CaqD გაუგონარი E.
უსნო „უვნებელ და უსნო“, — უვნებო მგონია ZAB.
უსო გლეხთ დიაცთ უპატიოსნესი ZABCD.
უსო არს გლეხ დიაცთა უპატიოსნესი E.
ნ. დედუფალი.
უსრული (77 კავშ.) [5] არ(ა) გასრულებული ZAB.

---

[1] ნუსხებშია: „უსაყვარლესი“. [2] აღებულია ამონიოს ერმესის წიგნიდან: „მოსაჴსენებელი ხუთთა ჴმათადმი“ (A 250, 81 v-ს კიდე). [3] ნუსხებშია: „უსიტყვ“ [4] აღებულია ამონიოს ერმესის წიგნიდან: „მოსაჴსენებელი ხუთთა ჴმათადმი“ (A—250, 81 v-ს კიდე). [5] იგულისხმება პროკლე დიადოხოსის „კავშირნი“ (წიგნი I, გვ. 50, 11).

უსტარი მინაწერი ZABCDE.
ნ. ნაუსტარი, წერილი; შდრ. უკანასტარი.

[**უსუარა** ნ. კაცი].

უსუარი კაცთან ნახე ZAB.
მცირე ყრმა CD. განუმარტავია E.

უსულადი უსაზრდელო ZA.
უსაზდოო B.

უსული მოკდომილობა ZABCD.
მოკდომილი E.

[**უსულო** ნ. ნათესავი].

უსუპი (ბალ.) (50, 9 ფსალმ.) უ ს უ პ ი არს ბალახი სუნნელი და ფრიად გამრეცხელი სარცხელთა; უ ს უ პ ი თ ასხურებდენ ერსა განსაწმედელად; უ ს უ პ ი ქონდარიაო ZA.
(ბალ.) (50, 9 ფსალმ.) უ ს უ პ ი არს ბალახი სუნელი და ფრიად გამრეცხელი სარცხელთა; უ ს უ პ ი ეწოდების სასხურებელსა ერისა განსაწმედელად; უ ს უ პ ი ქონდარიაო B. (ბალ.) (+ ფსალმ. 50, 9 Cb) უ ს უ პ ი არს ბალახი (ბალახი არს D) სუ(ლ)ნელი (სურნელი D) და ფრიად გამრეცხელი სარცხელთა, ფსალმუნის თარგმანში ას(რ)ე ეწერა. იოსიპოსში[1] ეწერა: ვ ი ს ს ო პ ი თივის მსგავსი არს, რომლისა შემკვრელნი ასხურებენ ერსა განსაწმედელთა, ქვალად (+ უსუპი Cab) ეწოდების სასხურებელსა, (+ უ ს უ პ ი ქონდარიაო Cb) CD. ესე არს ბალახი ერთი სულნელი და ფრიად განმრეცხელი. იოსიპოსში[1] ეწერია: ვისსოპი თივის მგზავსი არს, რომლისა შემკვრელნი ასხურებდიან ერსა განსაწმედელთა E.
ნ. ჰსსოპი.

უსურვაზი (ხე) კრიკინა(ს) ვაზი ZACD.
კრიკინას ვაზი. რ ძ ღ ვ ა მ ლ ი — ქართულად B. (ხე) E.

უსუსური (+ 7, 22 იგდით ZAa) სუსტი ZABCD.
განუმარტავია E.
ნ. მოუსუსურდენ.

უსქეტო (3: 21 კავშ.[2]) არა-სქეტიანი ZAB.
სქეტია. კავშირში დაუპყრობელივით Cb. სქესია CaqD. 3 კავშირი[3] E.

უსძლოო Aa.

უსწრო (+ 17, 25 მათე Aa) დაასწრო ZAa.

უსხეულო სხეულთან ნახე. (17 კავშ.)[3] უდიდო ZAa.
სხეულთან ნახე AbB. უსხეულო უკვე არს, რომელი სხეულთანსა იქვნდეს, მას არარა აქვნდეს. არცა ერთი საზომი და სიზრქე და რაოც(ა) რაიე C.
ნ. ნათესავი.

უსხეულსაქმეთ (34, 4 ეზეკ) სხეულის მოვლა ZA.

უსხი (ოთხფ.) (22, 4 მათე) ზროხა საკლავი, მსუქანი ZA.
(ოთხფ.) საკლავად მსუქანი ზროხა (22, 4 მათე) B. (ოთხფ.) საკლავად გასუქებული CD. (ოთხფ.) უსხი არს ქარი, ან ფური უშრომელად ამყოფოს, რათა განპოხდეს საკლავად E.
ნ. ზროხა.

უსხო წვრილის უზრქელე ZA.
წვლილის უზრქე B.

[**უსჯულო** ნ. ცოდვილი; შდრ. უშჯულო].

---

[1] შდრ. A — 675: 57 v, 28. [2] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 24, 19; 61, 12) [3] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 51, 9.

უტევანი (11, 18 იოანე) უტევანი არს სტადიონი, რომელსა სომეხნი ასპარეზს უწოდენ, ხოლო ლათინნი და ელლენნი სტადის, რომელი 143 ბიჯი იქ(მ)ნების ZA.

(იოანე 11, 18) უტევანი არს სტადიონი, რომელსა სომხურად ასპარეს უწოდენ, ხოლო ლათინნი და ელლენნი სტადის, რომელი იქმნების 143 ბიჯი B. უტევანი არს სტადიონი, რომელსა სომეხნი ასპარეზად სახელ-სდებენ, ხოლო ბერძენნი და ლათინნი სტადის უწოდენ, რომელი იქმნების ასორმოცდა სამი ბიჯი Cab. არს სტადიონი, რომელსა სომხურად ასპარეზი, ხოლო ბერძულად და ლათინურად სტადი ეწოდების Cq. 100 მკარი. (+ 12 ათასი უტევანი 1714 მილიონია E) DE.

ნ. ასპარეზი.

უტურა გრძელი ღილი ZAB.

ტატაბოსავით Cb

ნ. ღილი.

უტუსუნა (ბალ.) ZABCDE.

უტყვი ნ. უტყუ.

უტყუა (9. 2 ოსე) მოატყუა ZAa.

ღატყუა Cb.

უტყუარი არატყუ(ვ)ილი ZAa.

უტყუ (უტყვი ZABCD) მუნჯი ZABCD.

განუმარტავია E.

უუგლიმო „ში, უუგლიმობა მოწათვისა" E.

შდრ. უგლიმი.

უუნდოესი (49, 20 იერემ.) სრულიად უნდო ZAa.

უუპატიოსნეს უფროსად პატიოსანი ZAa.

უუსა სხვა კათილ:[1] „ხოლო ნუუკვე უუსა ეწევითარი ძალი ფრიადობით აღმოაჩინა" ZABCD.

უუს ყურით ელინურად (ელინურად ყურით Cq). განიხ Caq. არ ელინურად ყურით, გასინჯეთ მართლა D.

უუსრულეს უფროსად სრული ZAa.

უუფლო (+ 2, 31 იერემ. ZAa) უპატრონო ZABC.

უუქმეს უფროსად უქმი ZAa.

უუცხადოესი[2] უფროსად ცხადი ZAa.

ნ. უცხადესი.

[**უფ** შდრ. მეუფე, სუფევა].

უფალა (+ 24, 2 ესაია ZAa) პატრონი ქალი ZAB.

პატრონი ქალი. უფალი იტყვის კაცისა მეპატრონისათვის, ხოლო უფალა — ქალისათვის C.

ნ. დედოფალი, დედუფალი, დიოფალი, ხეთუფალი.

უფალი (12, 1 დაბად.) პატრონი ვაჟი, გინა ღმერთი ZA.

პატრონი ვაჟი B. პატრონი (+ კაცი C) CDE.

ნ. გააუფლა, დააუფლა, დედოფალი, დედუფალი, დიოფალი, ეუფლა, ვაუფლე, თავის-უფალი (აზატ'თანაც და თარხან'თანაც), მეუფე, ნაუფლარი, ო''ი, საუფლისწულო, საუფლო (ცვრა'სა და შაბათ'თანაც), უუფლო, უფალა.

---

[1] ამოღებულია ამმონიოს ერმესის წიგნიდან: „მოსაჴსენებელი ხუთთა ჴმათაჲთ" (A — 250, 217 v) [2] ამ სიტყვასთან Aa-ში კიდეზე ჩამოწერილია: „ცხადი, უცხადო, უცხადესი, უუცხადესი".

უფლება, უფლებანი, უფლო, კელთა-უფალი; შდრ. სუფევა.

[**უფალი მოვიდა** ნ. მარანათა].

[**უფალმან** ნ. ო˜ნ].

[**უფალო** ნ. ო˜].

[**უფალო შეგვიწყალენ** ნ. კირიელეისონ].

[**უფალსა** ნ. ო ჾ ა].

უფასო ფას-დაუდებელი ZAB.

უფასოდ ფას-მიუცემ(ე)ლად ZA

უფეთი ნახშირი დაუწვავი Ab.

უფლება უფლება არს (+ ხოლო CD) უდარესთა ზედა ოდენ ქონებაჲ უმეტესობისაჲ (უმეტესობით) D, არამედ ზოგად ყო(ვ)ელთა კეთილთა და სახიერთა ყოვლითურთ ყოვლად მომგებელობაჲ და ჭეშმარიტი და ყოვლად განუვრდომელი მტკიცედ პყრობაჲ, ვინა(ჲ)ცა უფლად ითქმის მფლობელობისათვის, სიმტკიცისა და საკუთრებისათვის ZABCD.[1]

უფლებანი მეოთხე დასი ანგელოზთა ZAB.

[**უფლისა** ნ. ო˜ჲ].

[**უფლისწული** ნ. საუფლისწულო].

უფლო მფლობელობა ZAB.

უფლება, მფლობელობა C. ფლობა, მფლობელობა D. უფლო ფლობას ჰქვიან E.

უფოველი (5, 11 ისო) უცოდო ZAB.

უფროთ Cb

უფრო უდიდეს(ს)ავით ZAB.

უფროსავით Cb

უფროსად უფრო დიდად ZAB.

[**უფროსად წმიდა** ნ. წმიდა].

უფსკრული (1, 2 დაბად.; + 5 ნემეს.[2] ZAa) (+ ესე არს B) სიღრმე მიუწდომელი, რომლისა სახელი ნივთისა უზომოობასა და (ჰ)ნიშნავს ZAB.

სიღ(რ)მე მიუწდომელი, (+ [უძირო] E) CDE.

ნ. ატლანტიკოსი.

უფროსი (+ 1, 45 რიცხ. ZA) უმცროსთან ნახე ZABCb.

უმცროსის უდიდესი Caq განუმარტავია DE.

უქადი Cb.

უქადავი Cb.

უქებს Cb.

[**უქვეკერძო** ნ. უქუეკერძო].

უქველისმოქმედე (13 სიბრძნე) ქველის-მოქმედება უყავ ZAa.

უძი ქება შეუსხი B.

უქმელი უქმი ZAB.

უქმი (+ 12, 36 მათე ZAa) არსაქმო ZAB

უქმელი (+ არასაქმობაჲ C) CD.

ნ. ეუქმა, იუქმა, უუქმეს.

უქმნოდ (2 კავშ.)[3] შეუქმნელი ZAa.

უქმობა (5, 11 ისო) უქმის დამარხვა ZA.

უქმის დამარხვა (1, 14 ესაია) B.

უქონო მქლე ZAB.

უქონი (53 კავშ.[4]) არამქონებელი ZAB.

უქსოვი Cb

უქუეკერძო (უქუეწკერძო Z, უქვე-

---

[1] D-ში ეს განმარტება „უფალ"-თანაა მოტანილი. [2] იგულისხმება ნემესიოსის „ბუნებისათვს კაცისა" (გვ. 69, 23). [3] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 22, 2; 23, 10). [4] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 116, 13).

კერძო Cq) ქვეშეთ(ი) ადგილი ZAB.

ქვეშე კერძო C.

უღამდება Cb.

უღაღადა Cb.

უღადი (+ 10, 21 გამოსლ. ZAB) ძნელ სავალი ZABCD.

გამოსლ. 10, 21 E.

უღელი (2, 3 ფსალმ.) კართ ქედთ ადებით ზე შესაბმელად, გინა სასწორის საქიდარი (6, 5 გამოცხ.), ანუ ქრისტეს სათნოებისა აღება ZA.

უღელი არს კართ ქედთა სადებელი შესაბმელად, გინა სასწორის საქიდარი, გინა ქრისტეს სათნოებისა აღება B. უღელი ეწოდების კართ(ა) ქედსა (ქედთა ზედ Cq) სადებელსა (სადებსა Cq) ხესა შესაბმელად (შესაბმად Cq) გინა სასწორის(ა) საზიდსა (+ გინა ქრისტეს სათნოების აღებასა Cab) C. განუმარტავია DE.

ნ. ცანკუშუღელი, შუღელი.

უღირს (1 მეფ. 25, 3) უყვარსავით, (+ გინა Z) ეფასების ZAa.

უღირსი არაღირსი ZAa.

უღმრთო 18, 23 დაბად. ZAB.

ღმრთისაგან განშორებული C. განუმარტავია DE.

უღმრთოდ არა ღმრთით ZAB.

უღნარი (უღნარ-მალნარი C) კაპან-ტყიანი ZA.

კაპან-ტყეოვანი BC.

უღონიოდ ვიეთნი ნივთად სწერენ და ღონემოლებულსავით; უ თ უ ო დ ქმნად ჩანს ZA.

უღონიოს ვიეთნი ნივთად სწერენ, მაგრამ უ ს ა ც ი ლ ო დ ს ა ვ ი თ მრა[illegible] B [illegible] Cab, [illegible] CD [illegible] E

უღონისძიებო ([illegible] B) ღონისძიებ[illegible] ZAB

უღონო ღონის [illegible] ZAB

[**უღონოება** ნ. შიში].

უყავ (10, 11 ესაია) უქენ ZAa

უყე (უყი CDE) [illegible] ZAB.

[illegible] CD. [illegible] დამზიდველი E.

უყვავოდა ნ. უყუაოდა [illegible]

უყი ნ. უყე.

უყივლა Cb.

უყო (+ 10, 11 ესაია ZAa) უქნ. ZABC.

განუმარტავია DE.

უყოველო (22 კავშ.[1]) ერთი ZAa.

[**უყრელი** ნ. ქელ-უყრელი].

უყუავებდა[2] (+ 3, 17 მალაქ ZAa) დაყვავებას უზემდა ZA.

დაყვავებას უზმიდა B.

უყუაოდა (უყუავოდა A, უყვავოდა Cbq, უყუვაოდა Ca)[3] (+ 3. 17 მალაქ. ZAa) უყვავებდა ZAB.

დაუყვავებდა C.

უყუაოდა ყვავილი გამლოდა ZA

ყვავილი გამლილ იყო B.

უყუარდა (1 მეფ. 19. 2) [illegible]ბულ იყო ZAa.

---

[1] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 61, 30). [2] წყაროში: „უყუაოდეს“. [3] წყაროში: „უყუაოდეს“.

უყუვალდა ნ. უყუალდა 1.
უყური Cb.
უყურჰუმა თავი წყალში ჩაუყო ZAB.
ნ. ყურჰუმელ..
უშავს Cb.
უშანა და კაკა რაცალა (რალაც D) წამალია ZABCD.
უშენებია პირველ(ად) ვისმე უგია ZABCh.
უშენებო (უშენობო AbBCb) არშენობიანი ZABCb.
უშენებს Cb.
უშენი (+ 18, 4 იობ ZAa) არმოშენებული ZAB.
არშენობიანი Cb.
უშენობა Cb.
უშენობო ნ. უშენებო.
უშენოდ Cb.
უშვ (+ 7 კავშ.[1] Cb) (+ ესე არს CqD) უნაყოფო, უსრული და უქმი ZABCD.
ესე არს უნაყოფე და უსრული და უქმი E.
უშვერი ნ. უშუერი.
უშვი[2] (+ 15, 9 იერემ. ZA) უშვილო ZAB.
უშვილო (+ 20, 30 ლუკა ZAa) შვილ-უყოლელი ZAB.
განუმარტავია Cb.
უშინაგანე Cb.
უშმაგო Cb.
უშნი უშის თქმა ZAB.
უშნო არ შნოს მქონებელი (მქონე B) ZAB.
უშორესი მისგან შორს უფრო ZA.
უშორიელესი ZAa.
უშრეტი (+ 3, 12 მათე B) დაუშრეტელი ZAB.
უშტი (+ ესე არს რიცხვი ქართულის ანგარიშისა ყო(ვ)ელთა რიცხვთაგან სხვა რიგი, რამეთუ ZA) ათჯერ ათი არს ა ს ი, ათჯერ ასი არს ა თ ა ს ი, ათჯერ ათასი არს ბ ე ვ რ ი, ათჯერ ბევრი არს ბ ე ვ რ ი ს-ბ ე ვ რ ი. ათჯერ ბევრის-ბევრი არს უ შ ქ ა რ ი. ათჯერ უშქარი არს უ შ ტ ი, ათჯერ უშტი არს უ შ ტ ი ს-უ შ ტ ი. (+ აჰა სახეცა თან დამირთავს ZA): 10-ათი; 100-ასი: 1000-ათასი; 10.000-ბევრი: 100.000 ბევრის-ბევრი 1 000.000-უშქარი;, 10.000.000 - უშტი; 100 000.000-უშტის-უშტი ZAB
ათჯერ ასს ეწოდების ა თ ა ს ი, და ათჯერ ათასსა — ბ ე ვ რ ი, და ათჯერ ბევრსა — ბ ე ვ რ ი ს-ბ ე ვ რ ი, და ათჯერ ბევრის-ბევრსა ეწოდების უ შ ქ ა რ ი და ათჯერ უშქარსა ეწოდების უშტი, და ათჯერ უშტსა ეწოდების უ შ ტ ი ს-უ შ ტ ი. (+ 10: 100; 1000; 10.000: 100.000; 1.000 000: 10.000.000; 100.000.000. Cb) Cab.
[**უშტის-უშტი** ნ. უშტი].
უშუერი[3] (+ 23, 29 ეზეკ. ZAa) უპატიური ZA.
უპატიურივით B. შვენიერობა-განშორებული C. შვენიერება-განშორებული D. უშვენიერო E.
უშუჩრი (23, 29 ეზეკ.) Z.
რუდუნება (23, 29 ეზეკ.) A.

[1] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 31, 19). [2] წყაროშია: „უშვილო". [3] ნუსხებშია: „უშვერი".

შდრ. უშუერი.

უშურველი არა შურდეს რა ZABCD.

განუმარტავია E.

უშქარი უშტთან ნაზე ZAB.

ათჯერ ბევრის-ბევრი ერთი უშქარია Cab. ათჯერ ბევრის-ბევრია Cq. განუმარტავია D.

უშხუნი (ბალ.) ZABCb.

უშჯულო 1, 4 ესაია ZAa.

განუმატავია AbBE. უსჯულო, ურჯულო Cab. ურჯულო, ურჩულო CqD.

5. უშჯულოვა, ცოდვილი; შდრ. ურჯუკი.

უჩაკუნებს Cb.

უჩეჩქვა Cb

უჩიგანი (უჩიგან B) კენჭით მღერა(ა) ZACD.

კენჭებით მღერაა B. განუმარტავია E.

ნ. უჩმაჩიგან.

უჩინარი დანახვად უხილავი ZA.

დაუნახველი B.

უჩინო (34, 25 ეზეკ.) გამოუჩენელი ZA.

უჩმაჩიგან (უჩმაჩიგან Cb) უჩიგანისავე(ა) ZAB.

მისივე(ე) მღერა(ა) CD. განუმარტავია E.

უჩურჩულა ყურში უთხრა ZAB.

უჩურჩულე Cb.

უჩურჩხუნებს Cb.

უჩუხი მუცლის პიდება დიდი ZAB.

განუმარტავია CD. ან[ა]ზდი სიგიჟე E.

უჩქმიტა Cb.

უჩხულიტა[1] Cb.

უც უძეს ნაკვეთი ZAB

შდრ. უძა.

[**უც** ნ. უუცა. შდრ. უცა]

უცა გველმა(ნ) და პირითა(ნ)ა უკბინა ZAB.

განუმარტავია Cb

უცალო მოუცლელი ZAB.

უცბი (+ 1 კორინ. 14. 16 Z) უცები ZAB.

უცები (+ 1 მეფ. 17. 39 ZAa) უცოდინარი ZA.

უცნობო BD. უცნობი C. განმარტავია E.

ნ. უცბი.

უცევი 6, 20 სიბრძ. ZAa.

უცვალებელი მარადის შეუცვალელი ZAB.

განუმარტავია Cb

უცვლის Cb.

უცთომელი არშეცთომილი ZAB

უცნაური (+ 33 ნეშტ. ZAa[2]) არცოდნილი ZAB.

არ(ა) მცოდნელი CD. განუმარტავია E.

უცნაური ნესტვ (უცნაური ნესტვი A, უცნაური ნესტნი B) ტყავთა და კორცთ(ა) ნაჭრეტ(ნ)ი, სადა ოფლნი დიან ZAB.

[**უცნობი** ნ. იუცნობეს].

უცნოდ **უცნოდსა** (11 კავშ.[3]) უცნაური ZAa.

უცოდველი ცოდვისაგან შორი ZA.

ცოდვისაგან შორს B.

უცომო (19, 3 დაბად.) უსაფუვრო ZA.

---

[1] ნუსხებშია: „უჩხვლიტა“. [2] ნ. „ბუნებისათვს კაცისა“ (გვ. 139, 6). [3] ნ. იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 43, 12).

19. 3 დაბად. B.

უცომოობის დღესასწაული (უცომოობისა B) 14, 1 მარკ. ZA.
განუმარტავია AbB.
ნ. დღესასწაული უცომოობისა.

უცონველი დაუზარებელი ZAB.

უცხადესი უფროსად ცხადი; უ ც ხ ა დ ო — არა ცხადი; უ უ ც ხ ა დ ო ე ს ი — სრულიად ცხადი ZAa.

უცხო სხვა(ს) ქვეყ(ა)ნისა ZABC.
განუმარტავია DE.
ნ. ეუცხოვა, იუცხოვა, საუცხოო, ლარიბი.

უცხოთესლი (+ 1 მეფ. 28, 1 ZAa) სხვა გვარის(ა) უშჯული ZA
უშჯულოს გვარი B. განუმარტავია Cb.

[**უცხოთ სადგური** ნ. ქსენდოქსი, ქსენდუქაი].

უცხოტომი (2, 6 ესაია) სხვა გვარისა ZAB.
ესაია 2, 6 Cb.

უძალიანე Cb

უძგერს Cb.

უძეს შიგ აქვს ZAB.
განუმარტავია Cb.

უძვირესი ნ. უძვრესი.

უძილარი Cb.
ნ. მლვძარე.

[**უძლები** ნ. დაგაუძლება].

უძლიერესი უფრო ძალიანი ZAB.

უძლური (11, 1 იოანე) შეუძლებელი, ვითა სნეული ZA.
შეუძლებელი B. სნეული, გინა ბერი C. განუმარტავია DE.
ნ. მუაუძლურა.

უძნელე Cb.

უძოვნია Cb.

უძრავი ძრვა-უმოქმედო ZAB.
განუმარტავია Cb.

უძუნწესი უფროსად ძუნწი ZAB.

უძუნწო არაძუნწი ZAB.

უძვრესი[1] უარესი ZAB.
განუმარტავია Cb.

უძლებება (უძლებობა D) საქმართ მეტნობა ZAB.
საქმართ ნამეტნაობა CD. ესე საქმართ ნამეტნობა E.
ნ. ქუებურობა.

უძლები ყოვლი(ს) საქმით გაუძლომელი ZA.
ყოვლით გაუძლომელი B.

უძლებობა ნ. უძლებება.

უძლოდიან მიუძლეებოდიან ZAB.

უწამაგო Cb.

უწამლე Cb.

უწანო მცირედცა უსინათლო ZAB.
უსინათლო Cab.

უწეს ნ. უწესს.

უწესო[2] (+ 3 მეფ. 17, 18 ZAa) ურიგო ZABCD.
განუმარტავია E.

უწესს (უწეს CqDE) უქმობს ZABCDE.

[**უწესური სარგებელი** ნ. სარგებელი].

უწიგნო არწიგნიანი ZAB.
განუმარტავია Cb.

---

[1] ხუსხებში „უძვირესი". [2] წყაროში: „უწესოთათა".

უწინ წინამოსლვით Z.
წინამოსვლით AB.
უწინარეს (უწინარესი Caq) (+ 12, 1 იოანე ZA) უწინ ყოფით ZAB.
უწინ ყოფილი C.
უწინდელი Cb.
უწკაპუნებს Cb.
უწკარუნებენ Cb.
უწკეპს Cb.
უწმაწური Cb.
უწმიდესი უფრო წმიდა ZAB.
უწნიხე Cb.
უწოდა (2, 8 გამოსლ.) დაუძახა ZABCqD.
დაუზახა Cab. განუმარტავია E.
[**უწუართი** ნ. უმწყსი].
უწყალო (+ 5, 10 იგავ. ZAa) მოწყალებისაგან უცხო ZABC.
განუმარტავია DE.
ნ. იუწყალოვა.
უწყება (+ 1, 1 ლევიტ. ZAB) შეტყობა ZABCD.
განუმარტავია E.
ნ. აუწყა, გაუწყებ, ეუწყა, იუწყა, იუწყე, მაუწყე, ნაუწყები.
უწყვეტელი ნ. უწყუეტელი.
უწყვეტი ნ. უწყუეტი.
[**უწყინარი**] Ca.
ნ. შემრგე.
უწყუეტელი[1] მოუკლებელი ZA.
მოუკლებელივით B.
უწყუეტი (უწყვეტი ZABCqDE) შეწყობილის სასიმაგრო(დ). გასაყარი ZAB.
უწყვეტი არს შეწყობილის ფიცართ გარდასაბმელი ჩხირი სასიმაგროდ Cab. შეწყობილის გარდასაბმელი(ს) ჩხირი (+ სასიმაგროდ Cq) CqD
განუმარტავია E.
უჭაბუკე Cb.
უჭიდი Cb.
უჭეშმარიტე Cb.
უჭვირს ნ. უჭვრს.
უჭვრიტე ნ. უჭურიტე.
უჭინტარი დაუცადებ(ე)ლად ზედიზედ ZAB.
დაყინებით დაუცადებელი C. ყინებულსავით D.
უჭით არაჭიანი ZAB.
უჭირს Cb.
უჭკუო Cb.
უჭმევია Cb.
უჭნო (27 კავშ.[2]) იუჭნო, დაჭნობილი ZAa.
უჭოჲ (უჭოი C) (2, 6 იოელ) ჯეჯქშირი ZAB.
ქოთნის გა(რ)დმონადუღარი ძირად (+ იოველ 2, 6 Cab) C.
უჭორავს Cb.
უჭრიალებს Cb.
უჭუარ (2, 28 ფილიპ.) უჭმუნვე(ლ) ZAB.
უჭურველა ზავსში ფოთელი რამ(ეა) ZAB.
ხავსშია ფოთელივით C. ხავჭურეთვია D. (ბალ.) E.
[**უჭურიტა** ნ. მზეს-უჭურიტა].
უჭურიტე[3] Cb.
უჭვრს[4] Cb.
უჭყრტიალებს Cb.
უხავსო Cb.
უხანო არს ხან-გრძელი ZAB
უხანწეს უხმაწეს ZAB.
ნ. უწმაწეს.
უხახუნებს Cb.
უხდეს Cb.

---

[1] ნუსხებში: „უწყვეტელი". [2] ნ. იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 72, 78). [3] ნუსხაში: „უჭვრიტე". [4] ნუსხაში: „უჭვირს".

უხევსო Cb.

უხვაიშნა ნ. უხუაიშნა.

უხვაიშნო ნ. უხუაიშნო.

უხვი ნ. უხვ.

უხილავი (1, 2 დაბად.) ვერსანახ:-ვი ZAB.

განუმარტავია Cb.

უხილავს Cb.

უხილო Cb.

უხლტება Cb.

უხმაწეს (უხმაწეს და უხანწეს Cab, უხმაწეს, უხანწეს Cq DE) თოკი წაუჭირეს ZAB.

წაუჭირეს CD. ხმაწვა წაჭირებაა, არის მახინთელად E.

შდრ. უხანწეს.

უხოიშნო Cb.

უხრწნელი ([უხწნელი[1] E[1]) (+ 1 კორინ. 15, 53 Z) რაჲ რაჲთა მოუკლებელი, არცა ვნებული, არცა ბრძოლა-შესაძლებელი, არცა განსალევველი ZA.

უხრწნელი არს არარაჲთ მოკლებული, არცა ვნებული, არცა ბრძოლა-შესაძლები, არცა განსალევველი B. ხრწნილებისაგან უცხო. ხრწნაში ნახე (იძიე Ca) Cab. ხრწნათაგან უცხო Cq. განუმარტავია E.

უხრწოდ [2] (17 კავშ.; [3] + კორინთ. 9, 25 Z) უხრწნელი ZAa.

უხსარი ნ. უქსარი.

უხუავი ნ. თუალუხუავი, თუალ-უხუაობა].

უხუაიშნა [4] მოექმარა ZAB.

უხუაიშნო [5] მოუქმარებელი ZAB.

უხუცესი (25, 23 დაბად.) უმცროსთან ნაბე ZAB.

დღით უწინდელი, გინა საქმით უმცროსი C. დღით უწინდელი DE.

ნ. მანდატურთ-უხუცესი, უმცროსი.

უხვ [6] (+ 11, 26 იგავ. ZAa) მრავლის გამცემ(ელ)ი ZABCbq.

მრავლის გამცემელი, ვითარცა ვახტანგ ბატონიშვილი Ca. მრავალგამცემი D. ბევრ-გამცემი E.

ნ. იუხუ-.

უჭადი ჭური მოუქდელი, გინა სნეულება (სნეულობა A) არ ეჭადოს ZA.

ჭური მოუქდელი B.

უჭამლო (1, 8 მიქია) ფეხშიშველი ZAa.

განუმარტავია Cb.

უჭამხი რაც არა ჭამდეს ZA.

არა ქმნა ჭამდეს B. განუმარტავია Cb. არ(ა) ჭამდეს CaDE.

უჭდებოდა წინ(ა) აღუდგებოდა ZABCaq.

განუმარტავია Cb.

უჭდებოდა კარგა შვენოდა ZA.

მოჭდომილ ექმნებოდა B.

უჭდური საურწყო ZABCDE.

უჭედი დაუჭედნელი ZAB.

უჭიდო Cb.

უჭლიჩა Cb.

უჭმარი არად საჭმარი ZAB.

არად საჭმარად იყოს C. განუმარტავია DE.

ნ. შილავათი.

უჭმდა (+ 2, 25 მარკ. ZAa) საჭმ-

---

[1] წყაროშია: „უხრწნელებაჲ“ [2] წყაროშია: „უხრწნელი“, [3] ნ. იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 53, 10) [4] ნუსხებშია: „უხვაიშნა“. [5] ნუსხებშია: „უხვაიშნო“. [6] ნუსხებშია: „უხვი“.

რაჲ უნდოდა ZAB.
განუმარტავია Cb. უნდოდასავით Caq.

უქმო მოუწოდა ZAB.

უქმო ქმა-უქონელი ZA.
ქმის უქონელი B.

უქსარი[1] დაუხსნელი ZABCDE.

უჭურვებს Cb.

უჭმირებს Cb.

[**უჯჲა** ნ. საუჯაო].

უჯაბნავნ Cb.

უჯავრებია Cb.

უჯგუფებია Cb.

უჯერო ZAa.

უჯმაჯური მას ეწოდების (ეწოდების B) კვამლი ანუ ღრუბელი მჭეცისა ანუ (და B) პირუტყვის სახედ აღმოჩნდეს ZAB.
უჯმაჯური არს კვამლი მჭეცის მსგავსი, გინა ნისლი და მისთანანი C. უჯმაჯური არს კვამლი მჭეცის მსგავსი (მგზავსი E) DE.

უჯმნა (+ 6, 46 მარკ. ZAa) გაიცალა ZAaB.

უჯობნებია Cb.

ფ

ფაგედანა (ფაგედენა DE) (+ 24 ლევიაიკ.[2] ZAa) ესე არს წყლული უმრთელებელი, რომელსა სდის მარადის ბაყლი და შალალი (+ ყვერის კაკალთან ZAa) ZA.
ესე არს წყლული უმთელებელი, რომელსა სდის ბაყლი და შალალი მარადის B. ესე არს წყლული უკურნებელი, რომელსა სდიან (სდის D) ბაყლი და შალალი DE. მჭლოვანი [illegible] E.

ფადილი სიტყვით ქელზე(დ) ხვეწ(ნ)ა ZABCDE.
ნ. მოფადილება.

ფადიშა [illegible] მეფე ZA.
ინდოთ მეფის სახელია B.

ფაენი სკიპტრა, [illegible] ZA
სამეფო ჯოხი [illegible] ფი, რომელსა თავსა [illegible], ჯვარი B. სარიკაო ჯოხი CD.
ნ. სკიპტრა.

ფაზარი ესე არს ქვაჲ ნავღელთა შინა, რომელი ნიამორთა უფროსად გვარობს, სამკურნალოდ საკმარი. ქვათაგანცა იქმნების ფაზარი რომელთამე თემსა ZA.
არს ქვა ნავღელთა ანე [illegible] შინა შექმნილი, რომელი მკ[illegible] თათვის საკმარ არს, ნიამორთა [illegible] ღელთა უმრავლესი იქმნების. ქვათაგანცა არს ფაზარი, კლდეთაგან გამონადებ B. ესე (ფაზარი D) არს (+ ქვაჲ C) ნავღელთა ანუ ღვიძლთა შიგან (შინა Cb) მყოფი (+ ქვა D), რომელი მკურნალთათვის საკმარ არს (+ კჳალად ქვათაცა ეწოდების კლდისაგან გამონადებთა, რომელი [illegible] სუფთა და წამალცა C) CD. [illegible] არს ნავღელთა ანუ ღვიძლთა [illegible] მყოფი ქვა, რომელი სამკურნალოდ იქმარების, არამედ სახელი ამისი ვერა ვპოვე E.

ფათალო (ხე) სურო ZACDE.
(ხე) სურო, კაზურაჲ B.

ფათენი ფართოსავით ZABCD

ფათერაკი მოულოდებელად და უნებლიედ (უნებლიეთ Z) იქმნას რამ ანაზდად ZA.
ესე არს მოულოდებელად და უნე-

[1] ნუსხებშია: „უხსარი". [2] შდრ. A — 154: 300 v, a 21.

ბელად იქმნას რამე ანაზდ B. ფათერაკი არს მოულოდებელად (მოულოდნელად D) და უნებლიეთ და უძულოდ იქმნას რამე (საქმე D; + ანაზდად C) CD. ფათერაკი არს მოულოდებელად და უნებლიეთ და უძულოდ მოევლინოს საქმე იჩქითად და იშვით E.

ნ. საფათერაკო.

ფათილა (6 ნოენბერს, საკითხავი) სასმელი წამალი რამ იყო მთავარანგელოზთ საკითხავში ZAB.

(6 ნოენბერს მეტაფრასში) სასმელი წამალი რამ არის მთავარანგელოზთ საკითხავში(ა) C. რაცაღა სასმელი წამალია, მთავარანგელოზის საკითხავშია D. ფათილა რაღაცა სასმელი წამალია, მთავარანგელოზთ ნეტაფრასში სწერია E.

ფათხა (ფათხა და ჩხაჲი Cab; ფათაა, ჩხაჲი CqD) ბადის საქსოვარი ჩხირი (+ ჩხართი Z) ZA.

ბადის საქსოვი(ა) BCD. ჩხაჲი E.

შდრ. ჩხაჲი, ჩხართი.

ფაიკი შიკრიკთაგანი (შიქრიკთაგანი AB) არს ZAB.

წინამცურვალთაგანია C. განუმარტავია DE

ფაიტოტთა (ფაატოტთა C) თემია ფაიტოტი ZABCb.

პამთან ნახე Caq [1].

ფაკეღი თავ(ს)-სახვევი(ა) ZAB CDE. [2]

ფაკლა ილეკროთაგან შემზადებული ცეცხლის (ა)სანთებელი არს, წინსაძღომად გა(ნ)სანათლებელად ZA.

ესე არს შემზადებული რამე, რათა შიგან ცეცხლი ღლენთოს წინსაძღომად გასანათლებელად B. ფაკლა არს შემზადებული, რათა შიგან ცეცხლი ალანთონ გა(ნ)სანათლებელად ღამე, წინაშე მეპატრონეთასა საძღოლად, რათა არა ბნელ იყოს C. განუმარტავია DE.

[ფალ. ნ. დაფალვა (წმიდა'სთანაც)].

[ფალ ნ. ფლვა].

ფალანგი ნაბდის სახლი; ფალანგი ეწოდების (ეწოდება A) კედელთ სიმაღლისათვის გალატოზთ ფერჯის სადგმელსა; ფალანგი ბერძულად ეწოდება ქერჯსა ZA.

ფალანგი არს სახლი ნაბდისა, რომელსა თურქმანნი იქონებენ და ალაჩუხად სახელ-სდებენ; ფალანგი ეწოდების კედელთ სიმაღლისათვის გალატოზთ ფერჯთ დასადგმელს შემზადებულსა; ფალანგი ეწოდების ქერჯთა და ვერაგობასა ბერძულად B. ფალანგი არს (ეწოდების Cq) სახლი (სახლთა Cq) ნაბდისა(თა), რომელსა თურქმანნი იქონებენ და ალაჩუხად სახელ-სდებენ; კვალად ფალანგი ეწოდების კედელთა სიმაღლისათვის გალატოზთა (გალასტულთა Cq) მეშენთა ფერჯის სადგმელთა შემზადებულთა; კვალად ფალანგი (ფალანგები Cq) ეწოდების ქერჯთა და ვერაგობათა ბერძენთა ენითა C. ესე არს საშენებელად კედელთა სიმაღლისათვის გალასტული გალატოზთა დადგომისათვის D. (უქმ.) ესე ფალანგი ორად ითქმის: ერთი არს კარავი ნაბდისა, რომელსა თურქმანი ალაჩუხად უქმობენ, ხოლო მეორე უმე-

[1] Cb-ში „პამთან ნახე“ გადახაზულია. [2] E-ში გადახაზულია ავტორის შენიშვნა: „ერთს ამბავში ფაკელი ეწერა, მეორეში — ოლარი, სხვისა და სხვის ნაღარგმშია“.

ცარნი კედელთა ჩათრსა, რომელსა სიმაღლისათვის გარმოადგმენ, მას უქმობენ E.
ნ. ჩათრი, კედლის ფალანგი (იქვე).

ფალანგები ქერქი ქნა D

ფალენე (ფალენი CDE) (თევზ.) ZABCDE.

ფალი თურქთ(ა) ენაა, ქართულად მ ი ს ნ ო ბ ა ჰქვიან ZAB.
(უქმ.) ფალი არა არს ქართული და უქმარცა, მ ი ს ნ ო ბ ა დ უწოდენ CD. (უქმ.) ესე არა ქართულია, არამედ მ ი ს ნ ო ბ ა დ ითქმის E.

ფალკიდიონ თივის მკვეთელი ცელი ბერძულ, რომლისაებრ მკვეთელობს სჯულიცა B.

ფალტინი (ფატლინი CqDE) ZAB CDE.

ფალუტაკი ZABCD.
(უქმ.) E.

[**ფამენოთის** ნ. მარტი].

ფამო არს მთავრობისა რასმე ღირსქმნილისა საქიქებელ-საგინებელსა გიჟებულად ვიეთგანმე დაწერულს (!) კანონის ჯნს საძიებელში B.

ფამფალაკი ერქვნის იარაღია ZAB.
გუთნისა არი(ს) C. განუმარტავია DE.

ფამფარა (ბალ.) ZABCDE.

[**ფან** ნ. საფანელი].

ფანარი ფრანგულია, ქართულად ლ ი ფ ლ ი ფ ი ჰქვიან ZAB.
განუმარტავია CDE.
ნ. ფანოსი.

ფანდაკი მაშიის(ა) და მოგვის მაღალი ქუსლი ZABCb.

ქ ა რ თ ლ ი ს ც ხ.[1]: „განხორციელ[ე]ბული ეპისკოპოსმან და მიამთხვია პირსა მეფისასა ფანდაკითა და შემუსრა კბილ(ნ)ი მისი“ Caq.[2]

ფანდალი არც მძიმე (+ და D) არც სუბუქი ZACD.
არც მძიმე, არც მჩატე B. ბ ა ს ი ლ ი ს ა, მ ა რ ხ ვ ა თ ა თ ვ ი ს: „არავი დამძიმებულნი ტვირთითა უკეთეს არს ღელვ-ათაგან განრინებულად ვიდრე ადვილად მოსაქცეველნი და ფანდალნი, რამეთუ სავსე იგი ღელვასა ზედა აღდგომამა და სიმძიმეთა ქვე დაანთქის, ხოლო რომელსა შეწესებული ჰქონდეს ტვირთი, ადვილად იქცევის“ E.
ნ. საშუალო.

[**ფანდურა** ნ. ჭიაფანდურა].

ფანდური Cb.

ფანიერი მალულიეთ B.
ნ. მიფანიერება.

ფანოსი არაბულია, ფ ა ნ ა რ ს ჰქვიან ZA.
არაბთ ენაა, ფ ა ნ ა რ ს ჰქვიან B.

[**ფანტ** ნ. მოუფანტე, ნაფანტი, საფანტი].

ფანქლი ([ფანქალი] Cb)[3] (+ 9, 9 გამოსლ. ZA) ფაქლი ZAB.
„სნეულება რაღაც“ Cb.
ნ. ფაქლი.

ფანჩატური ფოთლის დერეფანი ZABCD.
ფოთლის დეფანი E.
შდრ. მყოლდოლი, საჩლი.

ფანჩვა დაფანტვა ZA.
გაფანტვა BCDE.

ფანცქალი გულის ჩქარი ძგერა ZAa.

---

[1] შდრ. ქართლის ცხ-ბა, ს. ყ ა უ ხ ჩ ი შ ვ ი ლ ი ს გამოც., წიგნი I. გვ. 196, 21. წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია Cb-ში. [3] წყაროში: „ფაქლი“.

ფანჯარა თურქთა ენაა, ქართულად კანკელი და ლანძვი და არდაბაგი ჰქვიან ZA.

(უქმ.) თურქთ ენაა, ქართულად კანკელი და ლანძვი ჰქვიან B. ⌈არდაბაგი⌉ Ca.

ნ. ბადისახე.

[**ფარ** ნ. ფარვა].

ფარა ნადირთ ჯოგი ZABCDE.

ნ. ჯოგი.

ფარაგი წელ(თ) სარტყამი ჯიბიანი ჩასადებელი ZA.

ესე არს წელსარტყამი ჯიბიან-ჩასადებლიანი B. ფარაგი არს სარტყელსა შინა შთასადებელი იყოს, გინა ჯიბე Cab. ფარაგი არს სარტყელი, რომელსა შინა შეიდებოდეს რამე, (+ გინა ჯიბე Cq) CqD. სარტყელი. ანდრია სალოსი: „გამოიღო ფარაგისაგან თვისისა“; „შთაიდვა ფარაგთა შინა“. ჯიბეა თუ მისთანა რამ E.[1]

ნ. ფარაქი.

ფარანდა ფრინგ(ე)ლად გამოითარგმნება ZA.

ფრინველი B.

ფარატინი ძველის ნაგლეჯი ZAB.

ძველი ნაგლეჯი(ს) ნაჭერი CD. ძველი ნაჭერი E.

ნ. კონკი, ძონძი.

ფარაქი ფარაგივეა, (+ ჯიბე ZAa) ZA.

ფარაგია B. ფარღია CD. ჩალურში ფიცარი E.

ფარგა (თევზ.) ZABC.

[**ფარგელი** ნ. ოთხფარგელი].

[**ფარდ** ნ. ფრდა].

ფარდა კანის საცერი ZABCDE.

ნ. სარაფარდა; შდრ. ფარდაგი.

ფარდაგი კედლის შესამოსია. კოზიმიტი, მცირე ფარდაგი, სარკმელთ წამოსაფარებელია და კრეტსაბმელი უდიდესი ფარდაგია, კართა ჩამოსაკიდარი ZA.

კედელთ შესამოსი· კრეტსაბმელი, კოზიმიტი B. ნაქსოვისა ანუ ნაკერი მრავალფასისა (ძვირფასი D) კედელთა მოსაფარებელი CD. ესე არს ნაქსოვნი კედელთ მოსაფენად შეკერილი E.

შდრ. ფარდა.

ფარდი ტოლი-ტოლი ZA.

მისი ტოლი B. ტოლივით C. ტოლი D. განუმარტავია E.

ფარდული წალმის სართული ZAB.

წალმის სახლი რამ Cab. წალმული CqD განუმარტავია E.

ფარეში რკინის ჭანჭიკი ZABCDE.

ფარეში შინა მოსამსახურე ZABC

განუმარტავია DE.

ფარეხი (+ 2 მეფ. 7, 8 ZA) საცხო(ვ)რე ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. სახლი.

ფარვა დაფარვა ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. აფარე, გფარავ, დააფარა, დაფარვა, დაფარნა, ემფარველა, იფარა, მეფარება, მიიფარა, მეუფარე, მეცლის მფარველი, მფარველი, მფარველი მეცლისა, საფარველი, საფარი, ფარული, შეეფარა.

---

[1] D-ში მოწმობები გადახაზულია.

ფართო (+ 2 ნეშტ. 18, 9 ZAa) განიერი ZAB.

ვრცელოვანი CD. განუმარტავია E.

ნ. სიფართე, სიფართოვე; შდრ. ფათენი.

ფართოება (26, 22 დაბად.) გაშლილი, განიერი ZAB.

ფარი (4, 4 ქება) დასაფარებელი საჭურველი ZA.

დასაფარებელი (4, 4 ქება) B. დარაკა CDE.

ნ. გლემურძა, იფარა.

ფარიკა ცხენის (ცხენთ B) სარცხვენელთ დადუხშირების სენია ZAB.

ცხენის სარცხვენელის (სარცხვენელის Cb) დადუხშირებას ქვიან (ეწოდება Cb) Cab.[1] კარაბადი: „ბახელ-სდებენ გაზერვასა ფარიკასა მას და არს ესე სახელი ცხენისა, რომლისა სარცხვენელი მისი დადუხშირდების“ CqD.

ფარილი ბაზმის მური (+ შავი CD) ZAaBCD.

მურია E.

ნ. მური, შევაფარილე, შეიფარილა, შეიფარილნეს.

ფარისხი სპარსულად (სპარსულია BC) ეჯს(ა) ჰქვიან ZABC.

ეჯი არს D. განუმარტავია E.

შდრ. ფარსანგი.

[**ფარმანდი** ნ. წერილი; შდრ. ფარმანი].

ფარმანი სხვათა ენაა, (+ ქართულად Z) დასტურის წიგნი ZA.

ესეც სხვა ენაა, დასტურის წიგნი, თურმანი B.

ფარნა (ოთხთ.) ზროხა ფერადთეთრი ZABCD

ზროხა ქამარია E.

ფარიანი ბალე თვალ-აჟრილი ZABCDE.

ფაროსანი 2 მეფ. 10, 8 ZA.

ფარსაგი საშუალთან ნახე ZAB.

[illegible] CqD. [illegible] თილი E.

ფარსანგი სხვათა ენაა, ეჯი ეჯია ZA.

(უცხ.) სხვათა ენაა, [illegible] ჰქვიან B. (უცხ.) [illegible] ლია სხვა(ს) ენით C [illegible] რადაც საზომია E

შდრ. ფარისხი.

ფარტენა მატყლის ლართი ZAB

მატყლი დარჩენილი CDE

ფარუემისთა (ფარუემისთა CD, (2 ნეშტ. 3, 6) ოქრო(ა) განწმედილი (განწმედელი B) ZAB.

2 ნეშტ. [3, 6]: „ოქროთა [illegible] ჩენვა ფარუემისათა“ და მოქმნა [illegible] CD.

ფარული (11, 33 ლუკა) დამალული ZAa.

ფარფლი თევზის (თევზთ B) ფრთა ZABCD.

ფარფლი თევზის და მარქვალის ფრთას უწოდებენ და რასაცა მგზავსი მისი აქვან, ხოლო ფრთა — მფრინველთა E.

ნ. ფრთე.

ფარლია სახლი გვერდლია (გვერდებ ლია Cq) ZABCq.

---

[1] Ca-ში წყაროს დასახელება გადახაზულია, მოწმობა კი გადაუხაზავადაა. [2] მოწმობა აქამდის გადახაზულია A და B-ში.

ს-ხლის გვერდი ლია Cab. განუმარტავია DE.

ფარღულ[1] (+ 8, 26 მსაჯ. ZA) მარგალიტის ყელსაბამი ZAB.

ყელსაბამი მარგალიტისა C. ყელსაბამი(ა) DE.

ფარშავანდი 10 დ ა რ ე ჯ ა ნ. „მზეჭაბუკ ფარშავანდი მოკვდებოდა“(ო) ZABCE.

უსწორო D.

ფარშამანგი (ფრინ.) (3 მეფ. 10, 22) ZAa.

(ფრინ.) AbBCDE

ფარჩა თურქთ(ა) ენაა, ნ ა ჭ ე რ ს ჰქვიან ZA.

(უქმ.) თურქთ ენაა, ქართულად ნ ა ჭ ე რ ი ჰქვიან B. (უქმ.) ლარი CD. (უქმ) E.

ფარჩი სალვინეა მომცრო ZA.

სალვიხე, სომხურია B. სალვინე CD სირჩა E.

ფარჩხატი შორი-შორ წყობილი ZABC.

სინათლე გაალღვემოეს D. ფარჩხატი არს წნული, ანუ ქსოვილი შორი-შორ თხლად E.

[**ფარჩხი** ნ. სამფარჩხი].

ფარცხი კაბდოს ლაპტი ZABC.

განუმარტავია DE.

ფასათი, ფსათი (ფასათი და ფსათი BE) ბერძულია, ჭ ი ლ ო ბ ს ჰქვიან ZAB.

ბერძულად ჭილობი C. ჭილობია პერძულად D. ბერძულად ჭილოფი: ა ლ ე ქ ს ი ს ნ ე ტ ა ფ რ ა ს შ ი, ს ქ ე მ ი ს კ უ რ თ ხ ე ვ ა შ ი: „დაუფინა ფასანთი“ E.[2]

ნ. ფსათი, ფსიადი.

ფახი (+ 2 შჯულ. 3, 7 ZA) სამყიდელი ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. ნაფასები, საფასე უფასო, უფასოდ, ძვრფასი.

ფასის-საცავი (ფასისაცავი Aa) (12, 41 მარკ.) თეთრის შესაკრებელი ZAa.

ფასკუნჯი (ფასკუნჯი, პასკუნჯი CD[3]) (ფრინ.) (+ 2 შჯულ. 14, 13 ZA) (+ პასკუნჯი ZA) ეთიოპიას გვარობს, ტანით(ა) მსგავსი ლომისა; თავი, ნიკარტი, ფრთე და ფერჴი მსგავსი არწივისა, ნაკრტენ-მრავალი. რომელიმე არს ოთხფერჴ(ი) (+ და ZA) რომელიმე ორფერჴ. პილოს ა(ლ)იტაცებს, (+ და B) ცხენთ მაზიანებელ არს. სხვაგვარიც(ა) არ(ი)ს სრულიად არწივის მსგავსი და ფრიად დიდი ZAB.

ფასკუნჯი არს, რომელსა ლათინნი გრიჯემ(ს) უწოდენ. ხოლო [illegible] მეხნი — პასკუნჯ[illegible] [illegible] ველი ეთიოპიას არს, ტანითა მსგავსი ლომისა; ნიკარტი, თავი (+ და Caq) ფრთენი და ფერჴნი მსგავსი არწივისანი, ნაკრტენ-მრავალი, რომელიმე არს ორფერჴ და რომელიმე ოთხფერჴ. პილოთა ალიტაცებს და ცხენთა მაზიანებელ არს; კვალად სხვა რიგიც არს ყოვლად არწივის მსგავსი და ფრიად დიდი C. (ფრინ.) DE.

ნ. პასკუნჯი.

[**ფასტიფულანგი ხაველი** ნ. ოქსინო].

[**ფასლანონ** ნ. ჭრავალსახელი].

ფატ არს მქნელობათა გინა ქმნილობათა

[1] წყაროში: „ფარღულულებისა“. [2] წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია [3] წყაროში: „ფასქუჯი“.

რამეთუ საქმეთასა ლატინთა და არალქვთა (!) მიერ B.

ფატარი (ფატარი და ფუტური D) ფუტურო ZACq.

ფუტური BCbD. განუმარტავია E.

ფატლინი ნ. ფალტინი.

[**ფატრვა** შდრ. დაპატრული].

ფაფა დუღებით (დუღილით B) შესქელებული ZAB.

განუმარტავია CDE.

ფაფარი ცხენის (ცხენთ B) კისრის თმა ZABC.

განუმარტავია DE..

ნ. თმა.

ფაფარუჭი იშნის მხიარულება (მხიარულობა BCaqD) ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. ღუაღვაშობა.

ფაფუჭი სხვათა ენაა, ქართულად ჩ უ ს ტ ი ჰქვიან ZAB.

(უქმ.) ფე(რ)ქსაცმელი(ა) C. (უქმ.) DE.

ფაფხვა ცხენის მიტუქსვ-მოტუქსვა ზედ ჯდომით Z.

ცხენის მიტუქვს-მოტუქსვა ჯდომით AaB. ცხენის მიტუქ(ვ)ს-მოტუქსვა C. განუმარტავია DE.

ფაქლი (ფაქლი, ფანქლი C) (9, 9 გამოსლ.) წყლულება (+ რამე B) არს კორცთ(ა) ამაქავებელი და განმაფიცხებელი ZAB.

(+ გამოსლ. 9, 10 C) ფაქლი არს წყლულება რამე კორცთა ამაქავებელი და განმაფიცხებელი CD. კეთრის ავი ქერტლი E.

ნ. ფანქლი.

ფაშარი პური საფუხვნელი ZAB.

პური რომ იფხვნებოდეს CD. განუმარტავია E.

ფაშატი (ოთხფ.) ჭაკა. ძროხა ZABCD.

(ოთხფ.) კრცვი კრდალი E.

ნ. ცხენი.

ფაშვი ნ. ფაშვ.

ფაშიდაჯჯი კარაბად.[1] ZABCD.

[**ფაშუნიერი** ნ. ფუშნიერი].

ფაშვ (ფაშვი CDE) ZABCDE.

ფაჩარი სასირცხოს ბალანი ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. თმა.

ფაჩვნიერი ნ. ფაჩუნიერი.

[**ფაჩუნი, ფაჩვნი** ნ. თმა].

ფაჩუნიერი[2] (+ 27, 11 დაბად. ZAB) ბალნიანი ZABCDE.

ფაჩქა (ბალ.) ფეტვი ZAa.

(ბალ.) შავი ფეტვი AbBC.

ფაცა-ფუცი ნ. ფაცი-ფუცი.

ფაცახი მატყლი (მ)სხვილ-ბეწვი ZABCDE.

ფაცერი თევზის მახე ZABC

განუმარტავია DE.

ნ. სკალური.

ფაცერკოდი ტრედის მახე, (+ საცერკოდი Z) ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. მახე, საბრჯე.

ფაცი-ფუცი (ფაცა-ფუცი BCDE) აჩქარებით მიმოდენა (მიმოდევნა Aa) ZAB.

აჩქარებით მიმოდენა კაცთა C. ფაცუნი. ფაცაფუცი არს აჩქარებით მიმოდენა კაცთაგან D. ოდეს ერთი საჩქარო ჰამბავი მოუქდეს და მას ზედა სიჩქარით მიმოდენა იქმნას, იგი არს E.

ფაცკოკუკუ ნ. ფაცქიკუკუ.

ფაცუნი ნ. ვეფაცუნები.

---

[1] შდრ. Q — 916: 225, 32. [2] ნუსხებშია: „ფაჩვნიერი“.

ფაცური მცირე გაძრვა ZAa.
ფაცფაცი ფე(რ)ქზე(დ) ვერ შემაგრება ZAD.
ფე(რ)ქზე(დ) ვერ შემაგრდეს BC. განუმარტავია E.
ფაცქიკუკუ (ფაცკიკუკუ A) კუკილით (კუკით D) ხლტომა ZABCD.
განუმარტავია E.
ფაცხა წნული სახლი ZABCD.
სახლი წნული E.
ნ. სახლი.
ფაწალა (ფაწალი CDE) (+ 27 ნემეს.[1] ZAa) ტყირპი ZABCD.
განუმარტავია E.
ფაშა ცვილის ნაწური ZABCDE.
[**ფახ** ნ. დაფახვა].
ფახანგარი ცუდი ბარგი ZABCD.
ფახაფუხი (ფახაფუხი, ფახუნი Cab) ცუდი ბაქი ZE.
იგივე ცუდი ბაქი A. იგივე ფახუნი B. ცუდი ზაფთი CD.
ფახვა ხუჭვა B.
ფახუნი იგივე ცუდი ბაქი Z.
ცუდი ბაქი AB.
ფ˝დ ქარაგმით ფ რ ი ა დ ZA.
ფ რ ი ა დ, ქარაგმით B.
ფებერვალი სურწყუნისი ZA.
სურწყუნისა BCDE.
ნ. სურწყუნისი (თთუე'სთან.).
ფედრონი (ფედონი CaqDE) პლატონის წიგნი(ა) ZABCD.
განუმარტავია E.
[**ფეთ** ნ. განაფეთნეს].
ფეთა ჭრა B.
ნ. დაფითა.
ფეთი ღამით (ღამე C) საოცრისაკან შეშინება ZABC.
განუმარტავია DE.
ნ. დაფეთება, ეფეთებოდა, ნაფეთი.
[**ფეთიანი** ნ. გიჟი].
ფეთმაგი წვევის სახვეველი ZA.
წვევსახვევი BC. განუმარტავია DE.
ნ. ფერქსამოსი.
ფეთნა ჩქარა ხვნა, ლება B.
[**ფეთქ** ნ. მოუფეთქე, საფეთქელი. საფეთქი].
ფეთქა ბაზი ქელზე არ დადგეს (დგებოდეს B) ZAB.
ქორის ქელზე(დ) არ დადგომა C. განუმარტავია DE.
ნ. საფეთქი, შეუფეთქე.
ფეიქარი ლარის მქსო(ვ)ელი ZABC.
განუმარტავია D. პირველად ეწოდა ექსტილიონი E.
⌜**ფელაკონი**⌝ Cb.
ფელამუში სქელი თათარა ZA.
თათარა სქელი B. მჭადის თათარა CD. მჭადიანი ტკბილისკვერი E.
ფელგამი (ფელგამა, ფელღამი Cab, ფელგამი, ფელღამი CqD) ბალღამი. ვიეთთა ბელგამი რ ე ვ მ ა დ აღუწერიათ; ბ ა ლ ღ ა მ ი სხვათა ენაა, ქართულად ფ ე ლ გ ა მ ი ჰქვიან ZA.
ბალღამი. ვიეთთა ფელგამი რ ე ვ მ ა დ აღუწერიათ. რევმა ოთხნი ასონი არიან: სისხლი, ნავღელი, წათხი და ბალღამი, ხოლო ბ ა ლ ღ ა მ ი სხვათა ენაა, ფ ე ლ გ ა მ ი ჰქვიან ქართულად B. ფელგამი არს ოთხნი ასონი: სისხლი მწითური და შავი ნავღელი, წათხი და ბალღამი CD.
ნ. ბალღამი, თელგამი, რევმაჲ, ფელლამი; შდრ. ფილეხმა.
ფელვანდი დუშაყი E.

---

[1] იგულისხმება ნემესიოსის „ბუნებისათჳს კაცისა“ (გვ 120, 10).

ფელიკი (+ 36, 9 გამოსლ. ZAB) კარვის ზღუდე ZABCq.

კარვის ზღუდეთაგანი. ფელიკად ითქმის სიდიდასაგან, რომელი არა იზიდებოდეს, და მოკვეთილად ანუ შეიკრვოდეს, ანუ შეიმზადებოდეს ნაკვეთისაგანი ერთი ანუ ორი (+ და Ca) ათი და ვიდრე მრავალამდე. ზღუდენი კარავთანი, გინა მისთანანი, რაიც რავე იყოს Cab. განუმარტავია DE.

ფელიკი მაშხის ნაკვეთს უწოდენ გლეხნი ZA.

მაშხის ნაკვეთს ფელიკად უწოდენ გლეხნი B. ლორის ჩამონასხეპი, გინა თევზისა Cb.

ფელონი 2 ტიმოთე 4, 13 ZA.

ფელოსი ბადის ზეითი რიკი (+ დასაკრავი ZA) ZABE.

ბადის რიკი (რიკები CqD) CD.

ფელღამი ფელგამი ZAB.

განუმარტავია E.

ნ. ბალღამი; ფელგამი, ფილეხმა.

ფენა დაფენა, მოფენა ZAB.

მოფენა C. განუმარტავია DE.

ნ. დაფენა, დაფენილი, მოფინა, მოფენა, მუკლსაფენი, ნაფენი, საფენი, ქვაფენილი, ჩაფენა, წინმოსაფენი.

[**ფენტ** ნ. მოფენტა].

[**ფერ** ნ. ფერობა].

ფერადი სხვადასხვა ფერი ZAB.

ნ. ფერი.

ფერად-ფერადი (+ 1 ნემეს.[1] ZAa) იგივე ZAB.

ნ. პირად-პირადი.

ფერდა ალკაპი ZABCD.

განუმარტავია E.

ფერდელა (ოთხფ) ზროხა ფარნა ZAB.

სენია. კვალად ზროხა ფარნ. (ფერ(ა)-თეთრი Cq) C სენია D. განუმარტავია E.

ფერდუკუა სენია ფერდის (ფერდუ B) ტკივილი(სა) ZAB.

ფერდი გვერდის ქვეწელი (ქვეწელ- B) ZAB.

გვერდის დასასრული C. განუმარტავია DE.

ნ. გამოფერდილი.

ფერდილი გამოფერდილი ZAB.

ნ. გამოფერდილი.

ფერეზიკი (+ ესე არს ZA) რომელი სავაჭროთა ატარებს მუკათა შინა და არა დასდებს (+ სავაჭროთა და ZA) დუქანთა ZAB.

ფერეზიკი არს, რომელი სავაჭროთა ატარებდეს მუკათა შინა და . დასდებდეს დუქანთა ზედა CD ... იოვანე კლიმაქსისა: „ესე ადგილი მოლევანეთა ... არა ვაჭართა და ფერეზიკთა“ E

ნ. დალალი 2.

[**ფირი** ნ. პაერის მცველი].

ფერი (4, 7 გამოსლ.) თეთრი, წითელი, შავი (+ და მისთანა ZA) ZAB.

წითელი, შავი თუ რაიცა (+ ფერი Cab) C. განუმარტავია DE.

ნ. ალისფერი, დაფერადება, ისფერა, ორფერი 1, 2, საფერი, შეაფერა, შეეფერა, შესაფერი, შეუფერე, შეფერება, შეფერვა, ცისფერი.

ფერიმჭამელა პირზე მსხმო რამე ZAB.

---

[1] იგულისხმება ნემესიოსის „ბუნებისათვს კაცისა“ (გვ. 10, 3).

ფერმიქდილი ფერწასული ZAB Cab.

ფერო ნ. ფეროდ.

ფერობა ესე არს რა კაცი ვინმე (ვისმე AbB) სწორედ თქმასა ვერ შეასმენდეს და სხვის ღონისძიებით(ა) ანუ ქებითა კეთილი აქ(მ)ნევინოს (აქმნიოს B); ხოლო ტ რ ე ლ ო ბ ა უწესოდ (ურიგოდ B) ყო(ვ)ელთა მიფერება საშოვრისათვის ZAB.

ფერობა არს, რა კაცს შეატყოს კაცმან, რომელ მართალი არა ეთქმოდეს და სხვით ღონეთა იძიებდეს; რამეთუ განეყოფვის ლიქნა ფერობასა. ლ ი ქ ნ ა იგი არს, რა მოტყუარითა სიტყვითა ქება შეასხა, ანუ ტკბილნი და საიმედონი რამე უთხრა მოსაცთუნებელად, ხოლო მ ი ფ ე რ ე ბ ა, რომელსა კეთილითა ვერა შეასმინო, იცნა ბუნება მისი და რაითაც ვაეწყობოდე, კეთილი აქმნიო (აქმნიოს Cb) C. განუმარტავია CqDE.

ნ. დაფერება, მაფერებელი, შეფერება, მიფერება, მფერებელი, საფერებელი.

ფეროდ (ფერო AbBCDE) (30, 33 გამოსლ.) თეთრსა და შავს საშუალი ZAB.

თეთრისა და შავის საშუალი (საშუალი Cb) CD. საშუალ თეთრისა და შავისა ფერო ეწოდების E.

ნ საშუალი.

ფერსო ყურმის თვალის (თვალთ B) გარ(ე)შემო ZABE.

ყურმის თვ(ა)ლის გარეშეს (გარშემო CqD) ... CD

ფერფლი ნაკვერცხლის ნაცარი ZABCD

განუმარტავია E.

[**ფერცხ** ნ. საფერცხე].

ფერცხალი (2, 21 დაბად.) გვე... ... დის წიბო ZABCD.

წიბო E.

ფერცხალი მოქლონის ენა და მისთანა ნაწყობ(ო)ებთაგანი ZAB.

მოქლონის ენა CDE.

ფერქგრძელი (მძრომ.) ZAaBC.

ფერქთ-სადგმელი (2 ნეშტ. 4. 16) ზედადგარი ZAB.

ფერქი 21, 24 გამოსლ. ZAB.

განუმარტავია CDE

ნ. ვირის-ფეხი, ლომის-ფეხი, ნაფეხარი, ოთხფერხი, ორჩოფეხა, საბრხე, საიფეხიო (მახე'სთანაც), საფერხე, ფერხივ, ცხრაფეხა.

ფერქი დაიპყრა (1 მეფ. 17, 40) დაიცადა ZAa.

ფერქისა მრავალთა მობმით როკვა ZA.

როკვა მობმითა მრავალთა B. როკვა მობმით მრავალთაგან C. როკვა D. განუმარტავია E

შდრ. ფერხული.

ფერქისამოსი ნ. ფერხსამოსი

ფერქის-ფერქ (+ 41, 2 ... ZAa) კვალის-კვალ დევნა ZAB

კვალის-კვალ უკან დევნა C.

ფერქმრავალი (თევზ.) ზღვის თევზია, რა მონადირეს (+ რა ZA) ნახავს, კლდესა მიეკრვის, ვიდრე ფერხნი არ(ა) მოსწყდეს, ვერ მოკლავენ ZA.

(თევზ.) ზღვის თევზია, რა ... ... ნახავს, კლდეთა მი... ... ვიდრე ფერხი არა მოსწყდე... ... მოკლავენ B. (თევზ.) ერთი ... ზღვისა, რა მონადირე ნახავს ... ... მიეკრვის (მიეკრვის Ca) ... ... ფერხი არ(ა) მოსწყდე... ...

ჯ ველიჯონ CD. (თევზ.) ესე ერთი თევზია ზღვისა, რა მონადირეს ნახავს, კლდეს ესრე მიეკვრის, ვიდრე ფერჭის მოწყვეტამდე არ მოგლეჯდეს E.

ფერჭსამოსი (ფერჭისამოსი Cb) ესე არს: პაიჭი, წინდა, კარაჭინი; წუღა, ფეთმაგი და მისთანანი ZA.

ესე არს: პაიჭი, წინდა, კარაჭინი, წუღა, ფეთმაგი და მისთანა B. პაიჭ-წინდა, კარაჭინი და მისთანანი Cb.

ფერჭსაცმელი მაშია, (+ წუღა ZA) ჩუსტი, ქალმანი, სანდალი, მოგვი და მისთანა(ნი) ZAB.

მაშია, სანდალი, ქალმანი და მოგვი Cb. განუმარტავია Ca.

ნ. ბანდული.

ფერჭული მგრგვალთ(ა) წყობა ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. ხორო; შდრ. ფერჭისა.

ფესანგი ჭრელი ცხოველი ZA.

ჭრელი ცხოველი ,[შავ-თეთრი, ჭრელოვანი (დიონის. 15, 175 (!))] B. ჭრელი ამლაკი CD.

ფესვედი ნ. ფესუედი.

ფესვი ნ. ფესჳ 1, 2.

ფესუედი[1] (+ ესაია 3, 19 Cb) (ჴ)ურიათა მწიგნობარნი ფესვთა გამოიბემდენ (~ ფესვთა გამოიბემდენ ურიათა მწიგნობარნი D) სამოსელთა ქვეშე მოსაჴსენებელად მცნებათა უფლისათა ZABCD.

განუმარტავია E.

ფესჳ[2] ძირის ჩინჩილი ZAB.

ძირის ჩინჩილები, გიხა სამოსლის ქვედა კიდე C. განუმარტავია DE.

ნ. განიფესუნეს, განფესულ არს.

ფესჳ[3] ფესვედი (23, 5 მათე) ZAB

ნ. ფესუედი.

ფეტჳ[4] (ბალ.) (28, 25 ესაია) ZAa

(ბალ.) AbBCDE

ფეშო ცალი ჩანასხეპი ZABCDE.

[ფეშრები ანარეპი] Cb.

[**ფეშ(უ)** ნ. ეფეთებოდა, ეფეშოებინ; შდრ. ფეჩხუ].

ფეშხუმ (ფეშხვე ZABC, ფეშ-ვუმ D) 25 კავშ. იტყვივითარმედ (+ ვითარ E) ფეშხვე გარდაეცა(ო) ზესთა სრული[5] ZABCbE.

25 კათილორ.[6] Caq. 25 კავშ. D

ფეშხუმი (+ 37, 16 გამოსლ. ZAB) თეფში ZABC.

ფეშხუემი D. განუმარტავია E.

ნ. კრატირი, ლანკანი.

[**ფეჩხუ** ნ. ეფეთებოდა, ეფეჩხუებინ; შდრ. ფეშ(უ)].

[**ფეც** ნ. ვეფეცები].

ფეცხი ცდილობა რამე B

ნ. ვეფეცხები.

[**ფეხი** ნ. ფერჭი].

ფვილიტი (მძრომ.) ZABC.

ფვინიქსი ნ. ფჳნიქსი.

ფვიშო[7] ფვიშო დედალოსთან (დედალოზთან Cb) ნახე Cab.

---

[1] ნუსხებშია: „ფესვედი". [2] ნუსხებშია: „ფესვი" [3] ნუსხებშია: „ფესვი". [4] ნუსხებშია: „ფეტვი". [5] აღებულია იოანე პეტრიწის თარგმანებიდან (წიგნი II, 68, 27). [6] კავშირს უნდა გულისხმობდეს. [7] ბ-სა და შ-ს გრაფიკული აღრევაა, უნდა იყოს „ფიბოს", აპოლონის სახელია (რედ.)

ფეთა ერქვანთ საგვერდული(ს) ფიცარი ZAB.

ერქვნის ფიცარი საგვერდული Cab.

ფეთილა ბამბის სორსალი ZAB CabD.

სორსალი ბამბისა Cq განუმარტავია E.

შდრ. ფითილა.

[ფეთხალი ცხენის დამხედაობა] D.

ფეია უძუძურის ჩჩვილი(ს) შეჰამადი ZA.

უძუძოს ჩჩვილთ შეჰამადი B. ჩჩვილთ შეჰამადი უძუძურისა (უძუძურობისა Cq) C. ჩჩვილთ საჰამადი D. განუმარტავია E.

ნ. კოტაკი.

ფიალა[1] (+ 9, 15 ზაქარ. ZAa) ღვინის სასმისი(ა) ZABC.

ფიალი D. განუმარტავია E.

ნ. წედა.

ფიალი (+ 5, 13 ქება ZA) ტაშტი ZAC.

ტაშტიეთ (5, 13 ქება) B.

ნ. დელფიკურთა, ლახკახი.

ფიაფალი (ფიაფალსა Cq) სურვილით გონება-დასაყრელი ZAB Cab.

ეფთვიმი ქართველი:[2] ტკბილსა მას ფიაფალსა წიგნსა შვრებოდა“ Cq.

ფიდაკი ხალი პირისა ZAa.

ნ. ხალი.

[**ფივლავტორიონ** ნ. ფილავტორიონი, ქლამინდი].

ფივო (2 შჯულ. 13) მტყუან მისანსა ჰვითიასასა უწოდენ ZAa

ნ. პითონი; შდრ. ფიო.

[**ფით** ნ. ფეთა].

ფითილა ბამბის წნული თოფისათვის ZA.

ბამბის წნული BC. განუმარტავია DE.

შდრ. ფეთილა.

ფითლა ოქრომკედის (ოქრომკედით B) დასახვევი ZAB.

ოქრომკედის დასახვეველი CD (უკმ) E.

ფითრი (ხე) ZABCDE.

ფითხი რკინის ნიჩაბი ნაკვერცხლის ასალები ZA.

ესე არს რკინის ნიჩაბი ნაკვერცხალთ ასაღებელი B. ნაკვერცხლის ასალები რკინისა ნიჩაბსავით Cb. [ნაკვერცხლის ასაღებელი რკინის ნიჩაბიეთ] Ca. განუმარტავია CqDE

ფიკია (ბალ.) ფუკია ZAB.

[**ფილა** შდრ. ბილა].

ფილაგი პატარა დათვი, სპარსულად ცა ZA.

ქართულად ჩრდილოთ კერძო შვიდთ მოქცევს ვარსკვლავსა უწოდენ, ხოლო სპარსულად ცასა B. ფილაგი არს შვიდი ვარსკვლავი ჩრდილოთ კერძო მოქცევი(თ) (+ კვალად ფილაგი ცას(ა) ჰქვიან სპარსთა ენითა C) CD. არით პაგელის ნეტაფრ.[3]: „მოქცევი ფილაგისა“, გრიგოლ ნოსელი: „ანუ მოქცევსა ფილაგისასა“ E.

ფილავტორიონი ძველის სპარსულით ბიალონი ZAB.

სპარსულად ბიალონი Cb

---

[1] წყაროშია: „ფიალთა“. [2] შდრ. იოანე და ეფთვიმეს ცხ-ბა, ივ. ჯავახიშვილის რედაქც., გვ. 48, 7 („თაფლსა“). [3] შდრ ქართულ-სომხური ლიტ. ურთიერთობა, გვ. 135, 19 („ფილაქი“).

ნ. ფივლავტორიონ (ქლამინდ'-თან).

ფილაკვანი (ფილაკავანი Cb) ქამთა პირველთა ციხის მებრძოლნი, სასხლეტსა რასმე მომართევდენ დიდის ლოდის სასროლად ციხის შესამუსრავად ZA.

ესე არს ქამთა პირველთა ციხის მებრძოლნი მომართევდენ სასხლეტით სატყორცელსა დიდთა ლოდთასა, რათა მის მიერ შემუსრნეს B. ესე არს (+ რა Cb; + რამეთუ Caq) მებრძოლნი ციხისანი მო(ჰ)მართვენ სატყორცებელსა დიდთა ლოდთასა, რათა მის მიერ შემუსრონ ციხე CD. ფილეკვანი მას ეწოდების, რომელ ციხეს მოუმართვენ ქვის სატყორცებელსა და მით ესრვიან გარედამ, რათა აღილონ ციხე E.

ფილაკვანი ვარხვს ჰქვიან ფრანგულად ZAB.

(ღრინ.) ვარხვი C.

ფილასოფოსი სიბრძნის მოყვარე (+ ყოველივე იცოდეს B) ZAB.

ესე იგი არს სიბრძნის მოყვარედ წოდება მათი, რამეთუ (რა DE) სიბრძნის ხარისხთა ა(ღ)ვლენ, არცა ერთსა რასა სიტყვისა ქელოვნებასა დაყენებულ იყვნენ უმეცრებით CDE.

შდრ. ფილასოფოსი.

ფილენჯი სენია დამგრეხელი ZABC.

სენია D. განუმარტავია E.

ფილეხმა წათხი(ა), მლაშე ბალღამი ZABCDE.

შდრ. ფელგამი.

ფილთამეხი ყუმბარის ზარბაზანი ZAn.

ნ. მეფილმეხე.

ფილი (11, 8 რიცხვ.) ტაშტი ქელის საბანი; ფილად იწოდება ლოდი როდინი; ფილს უწოდენ ცვილის კვერსა ZA.

(11, 8 რიცხვ.) ფილი არს ტაშტი ქელ-ფერჴ საბანელი, ფილად იწოდების ლოდი როდინი; ფილს უწოდენ ცვილის კვერსაცა B ფილად ეწოდების ტაშტთა საბანელთა ქელთა და ფერჴთასა, კვალად როდინსა დიდსა და კვალად ცვილის კვერთათვისცა იტყვიან ფილთა შინა განცივებისათვის და აღმოღებისათვის Cab. ფილი ეწოდების ტაშტთა და საბანელთა ქელთა და ფერჴთასა, გინა როდინთა დიდთა, გინა კვერთა ფილთა შინა განცივებულთა და აღმოღებულთა Cq. დიდი როდინი DE.

ნ. ტრედფილი, ფილჯამი.

ფილი (უქმ.) სანთლის კვერეული D. სანთლის ყურსი E.

ფილონი სამღდელო შესამოსი ZAB.

მღ(ვ)დლის შესამოსი C. მღვდლის ჩასაცმელი D. განუმარტავია E.

ფილოპატი ადგილი არს შემოზღუდვილი სხვადასხვა ნადირთა შესაწყვდეველი ქალაქთა მახლობელად ZAB.

ფილოპატი არს მინდორი მოზღუდვილი, სადა ნადირთა შეაწყვდევენ მეფენი სანადიროდ ქალაქთა მახლობლად C. მეიდნის მოყვარეობა D. ქართლის ცხორ. თამარისა[1]: „სრა ფარდაგთა და კოშკთა და ფილოპატთა მოკაზმულობა შემკულად“ E.

ფილოტიმია პატივის-მოყვარება ელლენებრ ZAB.

პატივის-მოყვარება CD.

[1] შდრ. ქართლის ცხ-ბა, ს. ყაუხჩიშვილის გამოც., წიგნი II, გვ. 64, 12.

ნ. გიფილოტიმე.

ფილჯამი დიდი ჯამი ZA.

განუმარტავია B.

ნ. ჯამი.

[ფინ ნ. ფენა].

ფინდიხი თოფის ტყვია Ca.

ფინთი შერყვნილი ZAB.

ბილწი, გინა ავი; ფინთ-ფუნთიც(ა) (+ ეგრეთ Cab) C. [ავი] D. განუმარტავია E.

ნ. მეფინთეება, მოუფინთე.

ფინთ-ფუნთი მრავალფინთი ZAB.

ფინი ქქვსთა დღე ZAB.

[ფინია ნ. ძაღლი].

ფინიკი (ხე) ბერძულია, ქართულად დ ა ნ ა კ ი ს კ უ დ ი და გ ა ლ ა ნ ო ს ჰქვიან ZAB

(ხე) ბერძულია, დანაკისკუდსა (დანაკისკუდი Cb) ჰქვიან C. (ხე) დანაკისკუდი DE.

ფინიკი (ხე) ბერძულია, ხ უ რ მ ა ს ჰქვიან ZAa.

ფინიკი (2 ეზრა 8, 15) ტალავარი Ab.

ფინიქსი (ფინიკსი CDE) (ფრინ.) იტყვიან ამა ფრინველსა: რა დაბერდება, შეშასა შეჰკრებსო და ზედ ჯდომით მუნამდე უბერავს, ცეცხლი აღედვას და დაიწვას. ხოლო ნაცართა მისთა შინა არს რამე, რომელი მზისა სიცხისაგან მატლ იქნებისო და აღიზრდების და იგივე ფრინველი აღორძნდებისო ZA.

(ფრინ.) იტყვიან ამა ფრინველსა: რა დაბერდეს, შეშა შეკრიბოს და ზედ მჯდომმა ფრთით მუნამდე უბეროს, ცეცხლი აღედვას და დაიწვას. ხოლო ნაცართა მისთა შინა არს რამე, რომელი მზისა სიცხისაგან მატლ იქმნას და აღიზარდოს და იგივე ფრინველი აღორძნდეს B. არს ესე ფინიკსი (ფინიქსი D) (მ)ფრინველი, რა დაბერდების, შეჰკრებს შეშასა (შეშათა DE) და დაჯდების მას ზედა და იწყებს ფრთითა თვისითა ბერვას (ბერვად CaqDE), ვიდრემდის აღედვას ცეცხლი და თვით დაიწვას, შემდგომ(ად) ნაცართა (+ მისთა CqDE; + შორის CD) იპოების მსგავსი რკინისა, რომელი სიცხითა მზისათა იქმნების მატლად (+ და DE), აღიზრდების (აღიზარდოს DE) რა, იქმნების ეგრეთვე (მ)ფრინველ(ი) ვითარცა (ვითარ-იგი D, ვითარ იყო E) დაწვამდე CDE.

[ფინიქსი ნ. ფუნიქსი, ქარი].

ფიო პვითიასსა Aa.

ნ. ფივო.

[ფიორი ყოვლის რისამე უმცირესი] Aa.

ფირტუ[1] 3 მეფ. 22, 34 ZAB.

განუმარტავია CDE.

ნ. გულფირტვს-ბალახი.

ფისი ფიჭვის (ფიჭვთ B) ნაღნობი ZAB.

ფიჭვისა და ნაძვის (+ ნაღნობი Cab) კევი C. ფიჭვის კევი D. განუმარტავია E.

ნ. გომფისი, ღღვილო, მოუფისე, მოფისვა, შეეფისა, ძივთი.

ფისონი სტუმართ საჭურველთ შემნახავი ZAB.

სტუმარს რომ საჭურველი აჰყაროს და შეინახოს, მას კაცს(ა) ეწოდების Cab.

ფისტა (ხე) თურქთ(ა) ენაა, ქართულად ბ უ ს ტ უ ლ ი ჰქვიან ZAB.

(ხე) სხვა ენაა, ბ უ ს ტ უ ლ ი ჰქვიან ქართულად Cab. (ხე) ბუსტული Cq. (ხე) DE.

[1] წყაროშია: „ფილტვ" („ფილტუსა"), ნუსხებშია „ფირტვი":

ფიხუა (ოთხფ.) კატა ZABC.

ფიტა (თევზ.) ZAB.

ფიტი თაფლის ნაჩენჩი ZAB.

ფუტი (+ თაფლის ნაჩენჩი C) CD. განუმარტავია E.

ნ. ფუტი; შდრ. ფიტკრ.

[**ფიტკრ** ნ. მოეფიტკრა; შდრ. ფიტი].

ფიფანური ბისტი(ა), ოთხი ფოლი (ფულდი A) ZAB.

ფიფინა ბრინჯის ფუშრუკი ZAB.

ფუშრუკივით Cab.

ფიფქი ახალი თოვლი ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. თოვლი.

[**ფიქალი** ნ. ქვა].

ფიქრი არაბთა ენაა, ქართულად საგონებელი, განზრახვა, (+ და A) გულის-თქმა, (+ და Z) წვლილ-მოგონება ჰქვიან ZAa.

არაბთა ენაა, ქართულად საგონებელი, განზრახვა და გულის-თქმა ჰქვიან AbB. (უქმ) ფიქრი არა არს ქართული და უქმარც (+ არს Ca) ქართულად საგონებლად და გული(ს)-ზრახვად და განზრახვად უწოდთ Cab. (უქმ.) ფიქრი არაბთა ენაა, ქართულად საგონებლად და გულის-ზრახვად და განზრახვად უწოდთ. ფიქრი უქმარ არს ქართველთა ენათა შინა Cq. (უქმ.) ფიქრი არაბთა ენაა, განკვირვებად და გულ-ზრახვად უწოდენ ქართველთა ენანი. ფიქრი უქმარ არს ქართველთა ენათა D. (უქმ.) ფიქრი არაბულია, გულის-თქმას და გულის-ზრახვას უქმობენ. უქმრად ვიტყვით ქართველნი E.

ფიშო ეკალჩალა (+ სომხური მგონია B) ZAB

ფიჩვ[1] (+ 2 მეფ. 15, 30 ZA) მატყლის ფარდაგი ZABCab.

განუმარტავია CqD. ჩირუწ (?), ფარდაგი E.

ნ. ტვრი.

ფიჩხაურა მომცრო სალვინე(ა) ZABCD.

ფიჩხი (+ 2 დიოლოდ.[2] ZAa.) შტოედი შეშა ZAB.

გაფანჩხული შეშა C. განუმარტავია D.

ნ. სოკოფიჩხა.

ფიჩხული (თევზ.) ZABCDE.

ფიცარი (34, 1 გამოსლ.) ბრტყელი ZA.

34, 2 გამოსლ. B. ბრტყელი ნათალი C. განუმარტავია DE.

ნ. ნარდის ფიცარი (3 ტაბლ'-თან), პლაკა.

ფიცი 14, 7 მათე ZAB.

განუმარტავია CDE.

ნ. აფიცა, გფიცავ, ეფიცა, ვეფიცები, იფიცა, ნაფიცი, საფიცარი; შდრ. ფუცი.

ფიცხელი (25, 24 მათე) ძნელ-მაგარი ZA.

ძნელოვნება მაგარი B. ფიცხელად გულისხმა-იყოფების ძნელოვნება ბრძოლისა, გინა ძნელოვ(ა)ნად მაგარი CD. ფიცხელად გულისყმა-იყოფების ძნელოვნება ბრძოლისა. სხვაგან მაგრადაც გამოაჩინა E.

ნ. გულფიცხელი, ქედფიცხელი.

ფიცხი გამაგრებული ZA.

გამაგრებულა, გინა სწრაფი (+

[1] ნუსხებშია: „ფიჩვი". [2] შდრ. A — 1103: 49 r, a 5.

გლეხურად Cq) BCq. გამაგრებული, სწრაფადაც ითქმის გლეხურად ნ C. განუმარტავია DE.

ნ. განფიცხება, აფიცხე.

ფიცხლივ გლეხურად სწრაფად ZA.

სოფლურად სწრაფად B.

ფიწალი[1] (+ 2, 44 დანიელ ZA) თით(ე)ბიანი ნიჩაბი ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. განუფიწლნე, ვფიწლავ, ვფიწლევდი.

ფიჭვ (ფიჭვი ABCDE) (ხე) ZABCDE.

ნ. კატარი.

[ფლ ნ. ფლვა].

[ფლ ფლობა].

ფლავი ZAa.

ნ. ჭიმური.

ფლანგვა ცუდად გაბნევა B

ნ. დაფლანგვა.

ფლანგი (ფლანგვი B) დასაფლანგავი ZA.

საფლანგავი B.

ფლასი (+ 7, 10 მამათ-ცხ. [2], ZAa) ბალნის ძაძა ZAB.

ბალანთაგან სხვილად ქსოვილი C. ბალანთაგან ქსოვილი სხვილი D. ფლასი არს სხვილად ქსოვილი ბალანი თხათა E.

ფლასკი ხის სალვინე ZAB.

ხის ჭურჭელი(ა) სალვინე CD

ფლატე მიწა ჩამონგრეული ZAB.

მიწა ჩამონახეთქი Cb. [მიწა გამონახეთქი] Ca. განუმარტავია CqDE.

ფლაფნა უკბილოს ლაპარაკი ZA BCDE.

ფლვა დაფლვა ZACD.

მარხვა B. განუმარტავია E.

ნ. დაფლვა, ნასაფლავი, საფლავი, ჩაფლვა.

ფლიდი ესე არს, ვინც ოდენ ენოვანებითა მოიმადლოს კაცი და თვისი ნება აქმნიოს, სიცრუვით ამაონი, და არა შეირცხვინოს ZA.

ფლიდი არს, ვინცა ოდენ ენოვანებითა მოიმადლოს კაცი და აქმნიოს ნება თვისი, სიცრუვითა ამაონი, და არა-რა შეირცხვინოს B. ფლიდი არს ვინაცა ენოვანებითა თვისითა მოიმადლონ კაცნი, არა თუ ოდენ სიმარილითა, არამედ სიცრუვითაცა აქმნიონ ნება თვისი C. განუმარტავია D [თალპის გავ] E.

ფლისკინა (ფლისკინა, ბირქი Cab ფლისკინა, ბირქ Cq, ფლისკინა ბირქა D) ბირქი, ციხესა და ქალაქსა გარეშემო აღუშენებენ სიმაგრისათვის, რომელიმე წყალთა შეაყენებენ, რათა მტერთ(ა) ბრძოლით ადვილად ვერ აიღონ ZA.

ფლისკინა არს ბირქი, რომელ ციხეთა და ქალაქთა გარშემო აღუშენებენ სიმაგრისათვის. რომელნიმე წყალთა შეაყენებენ, რათა მტერმან ბრძოლით ადვილად ვერ აიღონ B. ფლისკინა და ბირქი (ბირქა D) არს ციხეთა გარემოს აღშენებული წყალთა შემოსადგომელად (დასადგომელად D), რათა ადვილად ვერ მიეახლონ (მიეახლონ D) მ(ე)ბრძოლნი CD. ბირქი. ფლისკინი და ბირქი ეწოდების ციხის გარემოს წყალთ დასადგომს აღშენებულსა. ბო-

---

[1] წყაროში: „განფაწლნეს“. [2] შდრ. A — 1105, 167 r a 20.

ნ ო ღ რ.:[1] „ბაბილონს მთხრებლი შექმნა იგი ფლისკინად, ალაშენა და გარე შეზღუდა“; ს პ ი ლ ე ნ ძ ი ს ქ ა ლ ა ქ ი: „ფლისკინასა ზედა ეწერა“; 3 ე ქ ვ ს თ ა დ ღ ე: „და ფლისკინანი და (...) წვიმათაგან შეკრებულნი წყალნი“ E.

ფლობა (+ 1 კორინ. 11, 10 Z) შეძლების ქნა ZAB.

მაზე(ღ) შეძლება C. შეძლება DE.

ნ. მიფლო, მფლობელი; შდრ. უფალი.

[**ფლობა** ნ. საფლობი].

ფლომი (ფლომოი DE) (ბალ.) დათვი წყლულს გამოიტენს და მით იკურნებს ZAB.

ესე არს, რომლითა დათვი წყლულს(ა) გამოიტენს, რათა იკურნოს CD. დათვი წყლულს გამოიტენს და იკურნებს E.

ფლური დრაჰკანი ZABCD.

განუმარტავია E.

[**ფო** ნ. ფუ (ვ)].

[**ფოთ** ნ. დაფოთებული, მოფოთება; შდრ. ფუთ].

ფოთე დალევრა, გინა დაქსნა ZAB.

ფ ო თ ე დალევრად ითქმის ანუ დაქსნად (დაქსნილად D), ფ ო თ ე მოშვებადაც (მოშვებულადაც D) ითქმის CD. ფ ო თ ე დალევრად გამოითარგმანება, ანუ დაქსნილად. E.

ფოთე (+ კათილორ. ZAa) მოშვებული ZAaB.

განუმარტავია E.

ფოთელი ფოთოლი Cb.

ფოთოთი (ბალ.) ZABCDE.

ფოთოლი ფ უ რ ც ე ლ ი ეწოდების ჴეთა და მოლთა მწვანეთა, ხოლო ფ ო თ ე ლ ი — ყვავილთაგან(სა) ეროსა ფურცელი ZAB.

ლოფოთი CD. განუმარტავია E.

ფოთორო მიწაში სორო Cb.

ფოთქი (ფოთქვი ZABCE) ხე მალ გამტეხი ZAB.

ხე მალ გამტეხელი (გამტეხი D) CD. ხე გამტეხი E.

ფოკინი (ოთხფ.) ზღვის ძაღლი ZABCb.

(თევზ.) ზღვის ძაღლი CaqD.

ფოლადი სხვათა ენაა, ქართულად ბ ა ს რ ი ჰქვიან ZAB.

ფოლი ფული ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. აბაზი.

ფოლიო (ბალ.) ZABCDE.

ფოლორცი (+ 14, 23 ლუკა ZAB) შუკა ZABCE.

განუმარტავია D.

ფოლორცის-ბალახი (ბალ.) ZABCDE.

ფოლხუე[2] მოფონებული ZABC.

ნ. აფოლხუება, მოფოლხუება.

ფომფლე მოფონებული ZABC.

განუმარტავია DE.

ფონე მოშვებული, მოფონებული ZAB.

მოფონებული C. მოშვებული D. განუმარტავია E.

ნ. მოფლე, მოფლებრივი.

ფონი მდინარის (მდინარეთ B) გასავალი ZAB.

წყლის გასავალი CD. განუმარტავია E.

ნ. წყარო.

[**ფოყოლ** ნ. მოფოყოლება].

[1] შდრ. გიორგი ამარტოლი, ს. ყაუხჩიშვილის რედაქც., 130, 5. [2] ნუსხებში: „ფოლხვე“.

ფორანი ბზის საზიდარი (საზიდი E) ურემი ZABCDE.

ნ. ურემი.

[**ფორე** მოედანი[1] Cb.

ნ. მეედანი, ქვაფორე.

ფორეჯი (თევზ.) ზუთხს ჰგავს ZABCb.

(თევზ.) CaqDE.

ფორთომმინთაგან (ფორთომმინათაგან Cab) (1, 3 დანიელ) ფორთომმინად იოსიპოსი სხვა ნათესავთაგან პოლიხრონიასის იტყვის; ხოლო ვიეთმე რჩეულთა თარგმ(ა)ნეს, რამეთუ ებრაელთას მიერ ნათესავ-კეთილი მდებარე არს; ხოლო (+ იოანე ZA) ოქროპირისად ფლოსთამმისიდ ნათესავი არს ბარბაროზი; ხოლო შეენდობის ესე, რათა თანა-შეშჯით გამოჩნდეს ყოვლად ძლიერი ძალი ღმრთისა ZAB.

(დანიელ 1, 3) ფორთომმინად იოსიპოსი (იოსიპოსმა Cb) სხვათა ნათესავთაგან პოლიხრონიოსის იტყვის, ხოლო ვიეთმე რჩეულთა თარგმნეს, რამეთუ ებრაელთას მიერ ნათესავ-კეთილი მდებარე არს; ოქროპირისად ფლოსთამმისიდ ნათესავ არს ბარბაროზი, ხოლო შეენდვობის ესე, რათა თანა-შეშჯით გამოჩნდეს ყოვლად ძლიერი ძალი ღ̃თისა Cab.

ფორთხალი ქმელზე(დ) თევზის ძრვა ZAB.

თევზის ქმელზე (მშრალზე D) ძრვა CD. განუმარტავია E.

ფორი მეედანი ZAB.

ნ. მეედანი, ფორო.

ფორიაქი საქონლის აკლება, რბევასთან ნაზე ZAB.

იავარი CDE.

ნ. ნაფორიაქალი, რბევა.

ფორო (ფორო, ფორი CD; ფორო და ფორი E) ფორი ZAB.

მეედანი CDE. ხ ო ნ ო ღ რ ო ფ შ ი: „ფოლორცი და ფორი, სადა-იგი მარტო ქვა"; ა ნ დ რ ი ა ს ა ლ ო ს შ ი:[1] „საშუალ ფოროსა ქმნა სვეტი ქვისა". მეიდანი მგონია E.[2]

ფორო ვეგი ამოღრუტვნილი ZAa.

[**ფორო და ფორი; ფორო, ფორი** ნ. ფორო].

[**ფორფირიონემ** ნ. აკაური].

ფორღელი (+ იერემ. 44, 19 Cab) მსუნევანი ZABC.

ნ. მსუნევანი[3].

ფორხუენა[4] (ბალ.) ZAB.

ფოსვი ნ. ფოსჳ.

ფოსო (ფოსო, ფოსვი C) ფოსვიევე ZAB.

მცირედ დაღრმავებული (დაღრმობილი CqD) CD. განუმარტავია E.

ფოსრონიკი დედათ ლხინთ გამრიგე დიაცი ZAB.

ფოსჳ[5] ფოსო, მცირე დაღრმობილი ZA.

მცირე დაღრმავებული B.

ფოტორო ფლატე ZAB.

დიდი ფლატე CDE

ფოფინება დუღილივით ZAB.

დუღილივით რევა CD. დიდად დუღილი E.

ნ. მფოფინარე.

---

[1] შდრ. A — 1200: 20 r, 13. [2] წყაროთა დასახელებანი და მოწმობები გადახაზულია. [3] წყაროშია: „მსუნევანნი". [4] ნუსხებშია: „ფორხვენა". [5] ნუსხებშია: „ფოსვი".

ფოფინი ჩჩვილთაგან შხორკალი ZAB.

ჩჩვილთ' (+ ყრმათ Cab) შხორკალი CD. ყრმის ჭელთ შლა E.

ფოფრი (ბალ.) ZAa.

ფოფხი ნაზუქთან ნახვ ZA.

პლაკუნტი, პურებთა სახელნი არიან კვერცხითა, ერბოთა, შაქრით ნაცხობთა B. პლაკუნტი. ესენი ხვეულთა ჰქვიან პურთა, შემზადებულთა ერბოთა და ზეთთა მიერ, რომელსა შემზადებენ კეთილად C. პლაკუნტი. ესენი ხვეულსა ჰქვიან პურთა, შემზადებულთა ერბოთა მიერ და ზეთთა, გინა თუ სხვა ხვეულთა D.

ფოლორი (რიცხ.) გამოითარგმანების დავალად, ანუ პირად ტყავისად, ესე იგი არს მწევრვალად ვემოთ-მოყვარებისად და მკვდრობად სიტყვისად, რომელთა მიერ მეცადინობდა ბალაამ წყევად ღმრთისა ZAa.

ფოლორო ხის ღრუ ZAB.

ფულურო (+ ხის ჭვრელი C) CD. განუმარტავია E.

შდრ. ფულურო.

ფოშფოში თხელი ნისლი ZAB.

თხელ-ნისლიანი C.

ნ. ნისლი, წვმა; შდრ. ფშოფშო.

ფოჩი ძაფის (ძაფთ B) კონა ZAB.

განუმარტავია CDE.

ფოცხვერი ნ. ფოცხუერი.

ფოცხვი ნ. ფოცხუ.

ფოცხი ესე არს ქნულთ ასაოშავი თითებიანი კაბდოსავით ZA.

ესე არს ბალახთ მოსაგროვებელი, გინა ქნულთ ასაოშავი B. ბალახთ მოსახვეტი, გინა ქნულის ასაოშავი Cab. განუმარტავია CqDE

ნ ფუცხუ

ფოცხუერი (ფოცხვერი ZABCbq DE) (~თხფ) ZABCDE

ფოცხუ [1] (ფრინ.) ჭაროს უქმობენ გლეხნი ZAB.

(ფრინ.) CDE

ფოხალი ნარევარკოლი ZAB.

განუმარტავია CD. ფოხალი ქართული არაა და უქმარცა, რამეთუ ერთ კაბიწი სამი კოდი არის და ერთ კოდი — ორი ქილაკი; ერთ ... ლაკი — ორი გუში; და ერთ ... ში — ორი კოდიკი E.[2]

ნ. კოდი, ქილაკი.

[**ფრ** ნ. დააუფროსე. მეუფრ... უფრო, უფროსად, უფროსი (უმცროს'თანაც), ფრიად].

[**ფრ** ნ. ეფრობა, შეფრობა].

[**ფრანგი** ნ. ლოთრანგი].

ფრდა (+ 27, 17 ეზეკ. Aa) სყოდვა ZAa.

ნ. გამოიფრდიდეთ, გამოიფრდიდით, განმფრდელი, განფრ... განფრდილი, მოფარდული, ...ფრდული, ფრდილი.

ფრდილი სყიდული ZABCDE

ნ. ვეცხლის-ფრდილი.

ფრე წყარო ჭისა ZAB.

წყარო CDE.

ფრენა ფრინველის (ჰ)აერში სლვა ZAB.

ფრინველის წა(რ)ფრენა C. განუმარტავია DE.

ნ. აფრინდა, გამოფრინდა, ეფრინდა (შიქრიკ'თან). მფრინავი,

---

[1] ნუსხებშია: „ფოცხვი". [2] E-ში განმარტება გადახაზულია

მფრინველი, ნაფრინავი, საფრინავი.

ფრეწა ZAa.

ნ. გამოფრეწა, გაფრეწა, ნაფრეწი.

[ფრთა ნ. ფართლი].

ფრთე (19, 4 გამოსლ.) ფრინვლის მკარი; ფრთენი ეწოდებიან გრძელს ნაკრტენს ფრინვლისასა, რომლითა ფრინვენ; ხოლო თევზთა და მლამიობთა და ურჩხულთასა არა ეწოდებიან ფრთე, არამედ ფ ა რ ფ ლ ი, ვინადგან (ვინათგან Aa) არა ნაკრტენთაგან არიან, არამედ გაბანდულ კანთა მსგავსი; ხოლო ბუზთა და ბზიკთა და ფუტკართა, პეპელთა და მისთანათასა ეწოდებიან ქ ე რ ე ჭ ი. (1 მეფ. 24, 5) ფ რ თ ე ეწოდების კალთასა; (11, 12 ესაია) ფ რ თ ე ეწოდების ოთხთა კერძთა ქვეყანისათა ZAa.

ფრინვლის მკარ(ნ)ი. (19, 4 გამოსლ.) ფრთენი ეწოდებიან გრძელთა (გრძელს Ab) ნაკრტენთა (ნაკრტენს Ab) ფრინვლისასა, რომლითა ფრინვენ; ხოლო თევზთა და მლამიობთა და ურჩხულთასა არა ეწოდებიან ფრთე, არამედ ფ ა რ ფ ლ ი, ვინათგან არა ნაკრტენთაგან არიან, არამედ (და B) გაბანდულ კანთა მსგავსი (+ რამენი B), ხოლო ბუზთა (+ და Ab) ბზიკთა, (+ და AB) ფუტკართა, პეპელთა და მისთანათასა ეწოდებიან ქერეჭი AbB. ფრინვლის მკრები. ფრთე და ფარფლი განიყოფებიან: ფ რ თ ე (ნი) ეწოდების (ეწოდებიან Cq) მკართა ფრინველთასა, რომელი აქვს ნაკრტენთაგან საფრინავად. ხოლო ფ ა რ ფ ლ ი ფრთეთა თევზთა (თევზისათა Cq) და მლამიობთასა (+ და პეპელთა Cq) და ურჩხულთასა და ქვევითთართა(სა), არა ვითარცა ფრინველთა (+ მკარნი Cab) ნაკრტენოვანი, არამედ ვითარცა გაბანდული კანთა მსგავსი (მსგავსად Cq) (+ რამე; ხოლო ბუზთა, ბზიკთა, ფუტკართა, პეპელთა და მისთანათა არა ეწოდებიან ფრთა, არცა ფარფლი, არამედ ქ ე რ ე ჭ ი Cab) C. განუმარტავის DE.

ნ. განვიფრთენ, მფრთეებელთასა, საფრთე.

ფრთედი (3, 15 ამოს) ჩარდახი გარდმოკიდებულები ZAa.

ფრთოგვინება ნ. ფრთოგუნება.

ფრთოგთა ნ. ფრთონგუთა.

ფრთოგუნება (ფრთოგვინება CD) საკრავთ კრვათ რიგი(ა) ZAB.

მოშლილის საკრავის კვრა Cab. საკრავთა კრვა (+ მოშლილთა Cq) CqD

ფრთონგუთა (ფრთონგვთა B, ფრთოგთა E) საკრავთ შეწყობა ZA.

საკრავთ შეწყობათა B. ქ ა ფ შ.: ფრთოგოვინებათა სამუსთა მორთულებასა დასვას მზახ, ქირ და ბამ. ბოლო სამივ ალყის ბოხობა და ზილობა და სა (...) ალობას ჰგავს[1] E.

ფრთოხანი ფრთიანი ZAB.

ფრთხვინვა ნ. ფრთხვნვა.

ფრთხილი განკრძალული ZAB CD.

განუმარტავს E.

ნ. გაფრთხილა, ვეფრთხილები, ვფრთხილობ, ვფრთხილობდი, საფრთხილო.

---

[1] განმარტებული ჩანს იოანე პეტრიწის თარგმანების ბოლოსიტყვაობის მიხედვით (იხ. წიგნი II, გვ. 217).

ფრთხოლა (ფრთხოლი Cb) პირ-უტყვთ შეშინება ZAB.

ცხო(ვ)ელთ შეშინება C. განუმარტავია DE.

ნ. განფრთხობა 2, ნაფრთხალი, საფრთხოლი, საფრთხული, შეუფთხე, ჰფრთხებით.

ფრთხუნვა[1] ცხენთ შიშის ჴმიანობა ZA.

ცხენთ შიშის ჴმა B. ცხენთ ფრთხოლის ჴმიანობა Cb. განუმარტავია CaqDE.

ფრიად (ფრიადი, მფროჲ C, ფრიადი, მფროი D, ფრიადი და მფროი E) (26, 13 დაბად.) დიალ-დიალ, გინა მრავლად (მრავალ B) ZAB.

დიდად მრავალი, გინა მეტი (მეტად CqD) CD. დიდად მრავალი E.

ნ. ფ˜დ.

ფრიალი ქართაგან სამოსლის (სამოსელთ B) ქანება ZAB.

პრიალი, ჩალის ცეცხლის ადება CD. ცეცხლის აგზება E.

ფრიალო (+ 1 მეფ. 24, 3 ZAa) მეტად ციცაბო ZABCDE.

ნ. აღმართი, პირაღმართი.

ფრიდი ნარდის მღერაა ერთი (ერთრიგი Cq) Caq. ნარდის მღერაა D. ერთი ნარდის მღერა E.

ფრინვა (ჰ)აერში სლვა ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. ფრენა.

ფრინველი (ფრინ.) (1, 22 დაბად.) ფ რ ი ნ ვ ე ლ ი არს ფრთოსანი ცხოელი; ხოლო მ ფ რ ი ნ ვ ე ლ ი — რა მოფრინვიდეს, მაშინ ZAa.

(ფრინ.) 1, 22 დაბად. Ab. (ფრინ) B. ჰაერში მჴვლელი ცხო-(ვ)ელი C.

ნ. ფარანდა.

[**ფრინწ** ნ. ფრეწა].

ფრტვინვა ნ. ფრტუნვა.

ფრტიალი ფრინველ(თ) გაუფრე-ნ(ე)ლად ფრენის ჴმა ZAB.

განუმარტავია Cb.

ფრტუნვა[2] (24, 21 ეზეკ.) ქუნტ-რუში და ტლინკვა ZA.

სილაღით სლვა B. სილაღით სლვა, გინა სიმაღლედ აღიწეოდეს Cab. სიმაღლედ ხლტომა, გინა სილაღით სლვა Cq. ფრთხვინვა DE. გ რ ი გ ო ლ ღ˜ თ ი ს მ ე ტ ყ ვ ე ლ ი: „ნაცვლად ვაუღლებთ. ნაცვლად ვმფრტვინველობთ კნინღა და ჰაერსა ვსცემთ, ვითარცა იგინი და მტვერსა აღვაფქჳრევთ ცად“ E.

ფრუსტუნი სიცილთან ნაზე ZAB.

მოკლე, ჩუმი გაცინება CD. ანაზდი, მოკლე, ჩუმი სიცილი E.

ფრუსტუნი პირუტყვთ დაცხროვე-ბა ZAB.

ცხოველთ ცხვირის ცხიკვება Cab. მრავალი ცხვირის ცხიკვება ცხოველთა Cq. მრავალი ცხვირს... D. განუმარტავია E.

ფრუტი ნისლიანი თქორი ZAB CDE.

ნ. წვმა.

[**ფრუშკ** ნ. შეფრუშკვა].

ფრფინვა გუნებით შეხარილი ZABCD.

გუნების სიხარული E.

ნ. შეფრფინვა.

ფრქვევა ნ. ფრქუევა.

ფრქვეული ნ. ფრქუეული.

---

[1] ნუსხებშია, „ფრთხვინვა“. [2] ნუსხებშია: „ფრტვინვა“.

ფრქუევა (ფრქვევა ZABCqD) პკურება, გინა ბნევა ZAB.
ბნევა, გინა შეპკურება Cab. ბნევა ანუ შეპკურება (შესხმა D) CqD.
შდრ. ბქუ; ფქურევა.

ფრქუეული[1] შებნეული ZAB.
ჲაღაფრქვევს, ააბნევს ზე იერუში? E.

ფრჩხილი არს კაცის თითისა რქანი; ჩლიქი არს ზროხათა და მისთანათა განპებული ფერჴის ფრჩხილი; ქაჩაჩი არს ცხენთა, ვირთა და მისთანათა მრთელი ფრჩხილი; ჭანგი (+ არს A) მჴეცთა ფერჴის მოდრეკილი ფრჩხილი; კლანჭი არს მაზთა და ფრინველთა ფრჩხილი ZA.
თითისა B.[2] თითთა რქანი Cb. განუმარტავია Caq.
ნ. დევის-ფრჩხილა, ყუავფრჩხილა, ჭანგი.

ფრჩხილი თვალში რამ მცირე თეთრი შევა ტკივილითა ZA.
თვალში რამ მცირე თეთრი ტკივილითა B.

[**ფრჩხილი** ნ. ამეთვსტომი, ფრცხილი, ფჩხილი].

ფრცქუნა (ფრცქვნა ZACqDE) ქერქის შემოთლა ZABCD.
განუმარტავია E.
ნ. გაფრცქუნა, ნაფრცქუენი (ქერქ'თანაც); შდრ. ბცქუნ.

[**ფრცხენ** ნ. ნაფრცხენი].

ფრცხილ-თუალი[3] (ფრცხილ-თვალი ZCDE) (+ 39, 13 გამოსლ.) ZAB.
ეს თვალი მოწითლოა, ინდოეთს იპოება (იპოების Ca) ZABCab. ეს(ე) თვალი მოწითანოა (მოწითანო არს Cq), ინდოეთს იპოების (იპოება Cq) CqDE

ფრცხილი (ნე) ესე არს მსგავსი სხლის ხისა და ნაყოფთა ფრჩხილის მსგავსსა მოისხამს ფრიად სუნნელსა ZA.
(ნე) (39, 13 გამოსლ.) ესე არს მსგავსი სხლის ხისა და ნაყოფთა ფრჩხილთა მსგავსთა მოისხამს ფრიად სუნელთა B. (ნე) სუ(ლ)ნელია CD.
ნ. ფრჩხილი, ფჩხილი.

ფრცხილი[4] (+ 11, 3 ლევიტ. ZA) ფრჩხილი ZAB.

ფრჴივ ჴვეითად, ფერჴით ZA
ფერჴით, ჴვეითად B. ფერჴით Cb.

[**ფს** ნ. ფსმა].

ფსა მოფსა ZAB.

ფსათი ბერძულად ჭილობი ZA.
(უჴმ.) ბერძულად ჭილობს ჰქვიან B.
ნ. ფსათი, ფსიადი.

ფსალიტი (მძრომ.) ბერძულად ყურბელა ZACq.
(მძრომ., უჴმ.) ყურბელას ჰქვიან ბერძულ B. (მძრომ.) ყურბელა ბერძულებ (ბერძულად Cb) Cab

ფსალმუნი (+ ესე არს B) საგალობელი, გინა ღმობიერმყოფელი ZAB.
ფსალმუნი ეწოდების ღმობიერმყოფელსა (+ გინა საგალობელს Cb) CD. განუმარტავია E.
ნ. ვფსალმუნებ, ვფსალმუნებ-

---

[1] ნუსხებშია: „ფრქვეული". [2] ამ სიტყვასთან B-ში ავტორის შენიშვნაა: „ჭანგთან რომ სწერია ფრჩხილების გარჩევა, აქ დაწერე". [3] წყაროშია: „ფრცხილი". [4] წყაროშია: „ფრჩხილითა ფრცხენდეს".

დი, მეფსალმუნე, ნაფსალმუნევი, საფსალმუნე.

ფსასქი კ ა რ ა ბ ა დ... „დაიწყოს ტკივილმან მისმან მოდინებად ფსასქის შუაა და კოლინჯის(ა) უფალსა“ ZABCD.

ფსელი (+ 4 მეფ. 18, 27 ZA) შარდი ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. თხიფსელა, კარურა.

ფსვენი (ოთხფ.) Cb.

ფსიადი (ფსიადი, ფსათი, ფჴსათი CD) ფსათი ZAB.

(უქმ.) ჭ ი ლ ო ბ ი ა ბერძულებ (ბერძულად Cbq) C. ჭილობია D. განუმარტავია E.

ფსილი ქარაგმაა ·ჶ· ამგვარი, სადა სიტყვის(ა) უჯდეს წვლილად, ანუ უკუსაქცევლად ZAB.

ქარაგმაა ·ჶ· ამრიგი, სადა უჯდეს სიტყვასა წვლილად ანუ უკუსაქცევად Cb. ·ჶ· წვლილად ანუ უკუსაქცევად Ca.

ფსინი ესე არს მამალს დანაკისკუდს თავში ვითარცა ფქვილი (+ რამე B) უძეს (აქვს B) ZAB.

ფსინი არს მამლის დანაკისკუდის თავსა შინა ვითარცა ფქვილი რამე Cab. ფსინი არს ფინიკისა მამლისა თავსა შინა ვითარცა ფქვილი რამე Cq. განუმარტავია D.

ფსკერი (+ 9, 18 იგავ. ZAa) ნერჩი, იატაკი და ძირი განიყოფებიან: ფ ს კ ე რ ი არს კიდობანთა და ჭურჭელთა, ნავთა და მისთანათა შინაგანი ძირის კერძი; ხოლო ნ ე რ ჩ ი გარეგანი ქვედაა მიწის კერძოა, რამეთუ ფ ს კ ე რ ი გამოითარგმანების სიღრმედ; ხოლო ი ა ტ ა კ ი — ფსკერი სახლისა და ძირი ეწოდების ხეთა და ბალახთა ქვედა კერძოსა ZA.

ფსკერი, ნერჩი, იატაკი და ძირი განიყოფებიან: ფ ს კ ე რ ი არს ჭურჭელთა, კიდობანთა, ნავთა და მისთანათა შინაგანი კერძი; ხოლო ნ ე რ ჩ ი — გარეგანი მიწის კერძოა ქვედად, რამეთუ ფ ს კ ე რ ი გამოითარგმანების სიღრმედ; ხოლო ი ა ტ ა კ ი — ფსკერსახლთა; და ძ ი რ ი ეწოდების ხეთა და ბალახთა ქვედა კერძოსა B. ფსკერი და ძირი განიყოფებიან: ფ ს კ ე რ ი ეწოდებიან ჭურჭლისა გინა ქვაბთა გინა სასმისთა და კიდობანთა ქვედა კერძოთა და ეგევითართა. ხოლო ძ ი რ ი ხეთა და ბალახთა ქვედა კერძოთა ძირთა, არამედ ფსკერთათვისცა ესრეთ ითქმის ჭურჭელთა და რაისაცა შიგანი ქვერელე კერძი ფ ს კ ე რ ა დ ითქმის, ხოლო გარეგანი მიწის კერძი ნ ე რ ჩ ა დ სახელიდების ამისთვის, რამეთუ ფ ს კ ე რ ი გამოითქმის (გამოითარგმნის Cb) სიღრმედ გინა იატაკად, ხოლო ნ ე რ ჩ ი გარეგანი (+ ძირი Ca) არს, რომელი სხვასა ზედა დაიდებოდის Cab. (+ ესე D) ფსკერი და ძირი განშორებულ არიან: ფ ს კ ე რ ი ეწოდების ჭურჭლისა, ქვაბთა, გინა სასმისისა და კიდობანთა ქვედა კერძოთა და ეგევითართა, ხოლო ძ ი რ ი ხეთა და ბალახთა ქვედა კერძოთა ძირთა. არამედ ფსკერთათვისცა ესრეთ ითქმის: ჭურჭელთა შინაგანი ქვედა კერძი ფ ს კ ე რ ა დ ითქმის, ხოლო გარეგანი მიწის დასადგმელი ნ ე რ ჩ ა დ სახელ-იდების, (+ ქვალად ფსკერი არს სიღრმე, გინა მიუწდომელი, გინა იატაკი Cq) CqD. ესე ფსკერი და ძირი განიყოფებიან: ფ ს კ ე რ ი ეწოდების ჭურჭლისა, გინა სასმისის და კიდობნისა ქვედა კერძოსა, ხოლო

ძ ი რ ი — ხეთა და ბალახთა ძირსა E.

ნ. უფსკრული.

ფსმა ფსლის დათხევა ZAB.

ნ. მოუფსი, მოფსმა, ნაფსამი, ფსა, ფსელი.

ფსოვი (ფრინ.) ესე არს რომელსა აწ მსოფლიონი ა რ წ ი ვ ს უწოდენ; რომელსა ბოლოს წერვალო შავი აქვს და უკანა კერძო — თეთრი, რომელი კუსა აღიტაცებს და ჰაერით გამო კლდესა დასცემს და, რა განიპება, ჭამს ZA.

(ფრინ.) მფსოვი მას ეწოდების, რომელსა აწ მსოფლიონი ა რ წ ი ვ ს უწოდენ, რომელსა ბოლოს წერვალი შავი აქვს და უკანა კერძო — თეთრი, რომელი კუსა აღიტაცებს და ჰაერით გამო დასცემს კლდესა, რა განიპება, ჭამს B. ფსოვი მას ეწოდების, რომელსა აწ მსოფლიონი ა რ წ ი ვ ს ა უწოდენ, რომელსა ბოლოს წერვალი შავი აქვს და უკანა კერძო — თეთრი, რომელი კუსა (კუთა CqD) ა(ღ)იღებს და აღიტაცებს ჰაერთა (ჰაერსა D) შინა (და Cq) მუნით დასცემს კლდე-თა და განპებულსა ჭამს; ხოლო ა რ-წ ი ვ ი მას ეწოდების, რომელსა ბო-ლო(ს) წერვალის (+ წინა C) კერძო თეთრი აქვს და თევზსა (თევზთა CqD) და ფრინველსა (ფრინველთა CqD) ჭამს (ჭამნ CqD) CD. (ფრინ.) E.

ფსტვრი[1] (2 ნეშტ. 29, 26) სტვი-რი ZAa.

ფსუტი ზინზლის ჩუნი ZABCb.

ზინზლი CaqD. ავსულობა E.

ნ. სიმყრალე.

ფუ სიტყვა სანერწყველი ZAB Cab.

სანერწყველი სიტყვა Cq. განუმარ-ტავია DE

ფუდული „არა ვანცხრომითა, არა ფუ-დულობითა და ტრფობითა, არა მოს-მურობითა და ნაყროვანებითა“; ე პ ი ტ ა [ფ ი ა]: „მგზავსება მისი არა იყო ვითარცა სხვათა რიტორთა, ესრეთ ფუდულ და ზვავ“ E.

ფუდულობა ბერძულია, ესე არს (+ ამპარტავნებით B) საქმართ ნამეტნაობა, რომელ არა ქართუ-ლად პ ე რ პ ე რ ა (ა) ZAB.

პერპერაჲ. ესე არს საქმართა ნა-მეტნაობითა კაზმა სამკვებელად Cab. ნამეტნავი საქმართ მიერ კაზმა სამ-ვენებელად, რომელ არს პ ე რ პ ე-რ ა Cq. მოკაზმვა უქონელთაგან D

ნ. სიფუდულე.

ფუება ღვივება B.

[**ფუ(ვ)** ნ. აღფუვნება, გაფუება, მფუვანი, საფოელი, საფუარი (თბ'სთანაც), უფოველი, ფუვი-ლი].

ფუვილი (+ 7, 1 ამოს[2] ZAa) ბუზთა და ჭიათ(ა) მრავლად რე-ვა ZABCD.

ბუზთა და ჭიათ სიმრავლე E.

ფუზა ზეთიანი მატყლი, ფეიქრის სავარცხელზედ წასასმელი ZAa

ფუზე (ფუზე, ფუძე CD, ფუზე და ფუძე E) (+ 32, 16 იგავ. ZAa) სამკვიდრებელი ZABCD.

ნატამალი E.

ნ. ნაფუზარი, შდრ. ფუძე.

[**ფუთ** ნ. დაფუთება; შდრ. ფოთ].

ფუთხი ფინთი სიქაჩლე ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. მტიერი.

ფუკა ესე არს ხეთაგან ნათალი:

---

[1] ნუსხებშია: „ფსტვირი“. [2] წყაროშია: „ალმოფუილი“.

ტაბაკი, სიფლი, (+ რობა B), როგო, თეფში, პინა, კოკა და რაჲც(ა) ძელთაგან ჭურჭელია ZAB.

ხე გამოთლილი CDE.[1]

ნ. ნკა, ჭურჭელი.

ფუკია (ფუკია და ფიკია Cab, ფუკია, ფიკია CqD, ფუკიათა E) (ბალ.) (+ 1 ნემეს.[2] ZAa) ზღვის ბალახი(ა) ZABCD.

1 ნ ე მ ე ს.:[2] „მპოვნელი მწვანეთა და ფუკ(...) სხვათა წყალთა შინათა" E.

ნ. ფიკია.

ფუკინი (ფუკინნი CDE) (თევზ.) დელფინისა და ფუკინისას იტყვიან: ოდეს შეშინდეს (შეშინდენ Ab), მართვეთა მათთა შეისხმენ საშოსავეო; ამას კიბორჩხალიცა იქს ცხრაფეჴა ZA.

(თევზ.) ფუკინთა და დელფინთასა იტყვიან: ოდეს შეშინდენ, მართვეთა მათთა შეისხმენ საშოსავეო. ამას კიბორჩხალი ცხრაფეჴაცა იქს B. ფუკინთა და დელფინთასა იტყვიან: მართვეთა მათთა შეისხმენ საშოსავე, ოდეს შეშინდენ, (+ ამას Cab) კიბორჩხალიცა იქს ცხრაფეჴა CD. ფუკინთა და დელფინთასა იტყვიან: მართვეთა მათთა შეისხმენ საშოსავე. ოდეს შეშინდენ E.

[**ფული** ნ. ფოლი].

ფუმფლა (მწერ.) მწერთ მართვე (მართვი B) ZAB.

(მწერ.) CDE.

ნ. მართუ.

ფუნდრუკი თამაშობასთან ნახე ZA.

ესე არს ჰაბუკთამიერი მღერა, რბოლა, ხლდომა, ქვათა სრევა, მრავალრიგნი სხვადასხვაობანი სახისონი B. ესე არს მღერა ჰაბუკთა მიერ: ხლდომა, რბოლა, ქვათა სრევა და მრავალრიგნი სხვადასხვარიგნი (სხვადასხვანი CqD) გადარებითა CD. ფუნდრუკი არს მღერა ჰაბუკთა მყვირცხლეთა, ხლდომა, რბოლა, ქვათ გდება, მრავალრიგნი სხვანი E.

ნ. მეფუნდრუკე, სათამაშო.

ფუნდუკი (ფუნდრუკი Cb) პანდუქსიონი ZABCDE.

ნ. კაპილონი, მეფუნდუკე, ქარვასლა.

ფუნდურა (მწერ.) ნეხვის დამამ(გ)რგვალებელი ჭუა ZAB.

(მწერ.) ნეხვის ჭია Cab. (მწერ.) ნეხვის ბუზი CqDE.

ფუნე (4, 12 ეზეკ.) წივა ZABC.

ნ. სკორე.

ფუნთუში კეცში ნამცხვარი (მაფუანი ZAB.

კეცის (+ ნამცხვარი Cab) პურცომიანი CD. განუმარტავია E.

[**ფუნჩ** ნ. აფუნჩვა].

ფუნჩი ცხვირ-მომგრგვალო ZA. ცხვირ-მ(გ)რგვალი BE. ცხვირმომგრგვალო (მრგვალი CqD) CD.

[**ფურ** ნ. მეფურე].

ფურთხი დიდი დუქი ZABCb.

ნ. ხრასტი.

ფური (ოთხფ.) (+ 21, 10 იობ ZAa) ზროხა დედალი ZABC.

(ოთხფ.) DE.

ნ. ზროხა, კამბეში.

---

[1] E-ში განმარტება მიწერილია წითლით ნაწერზე: „ფუკის კეტალი". [2] იგულისხმება ნემესიოსის „ბუნებისათვს კაცისა" (გვ. 19, 21).

[**ფურ-ირემი** ნ. ირემ-ვაცი].

ფურის-ენა (ბალ.) ZAB.

ფურისულა (ბალ.) ZABCD.

ფურნე ფ უ რ ნ ო ლათინურია, ქართულად ღ უ მ ე ლ ი ჰქვიან ZA.

(ეკმ.) ფ უ რ უ ნ ლათინთა ენაა, ქართულად — ღ უ მ ე ლ ი B. ფ უ რ-ნ ე ბერძულებ (ბერძულია CqD; + არს Cab), ქართულად პურის საცხობს ღ უ მ ე ლ ი ჰქვიან (ეწოდების CqD) და პურქლის საწვავს — თ უ ნ ი CD. განუმარტავია E.

ნ. საქმილი.

ფურჩი ილექროს შუა ნაკეცი რომ (რამ AbB) დაჰყვეს ZAB.

ფურჩი არს ვეცხლ(ი)სა, ოქროსა და რკინისა (რკინათა CqD) და მისთა-ნათა(სა) შუა ნაკეცი და ღრუ რამე ჰქონდეს CD. განუმარტავია E.

ფურცელი 23, 40 ლევიტ. ZAB.

ფურცელი არს ხისა და ბალახის ფოთელი, ხოლო წიგნისა და ქაღალ-დისასაც ჰქვიან, არამედ მათი მართა-ლი სახელი ქ ე ფ ი და ქ ა პ ა ტ ო-ნ ი არს Cb. განუმარტავია CaqDE.

ნ. ფოთოლი, შავფურცელი.

ფუტი ფიტი. ფ უ ტ ი — ხის ქერ-ქი ანაძრობი დიდი, ფ უ ტ ი — ავი კვამლი ZA.

ფიტი, გინა ხის ქერქი ანაძროპი, გინა ავი კვამლი B. ფუტი ეწოდების ფიტსა თაფლისასა, კვალად ხის ქერ-ქსა დიდად შემოქერქილსა, კვალად ავსა კვამლსა Cab. ხის ქმელი ქერქი CqD. ხის ტყავი სქელი E.

ნ. ქერქი, ფიტი; შდრ. ფუჰო.

ფუტკარი (მწერ.) 7, 18 ესაია ZAB.

(მწერ) თაფლის ბუზი Cab. (მწერ) CqDE

შდრ. ბრუტი.

ფუფული გართხმული მუწუკი ZABCD.

მუწუკი E.

ფუფუნება[1] (+ 2 შჯულ. 5, 12 ZA) ნებიერად (ნებიერობით CqD) განსვენება ZABCD.

ნამეტნავი ხახარული: „მას რა მსა-ხურებდე და აფუფუნებდე" E.

ფუფუნი მატლთ(ა) რევა ZABCD.

განუმარტავია E.

ფუფქი ცხელი ნაცარი ZAB.

ცხელი ნაცარი ძლიერად Cab. ცეცხლის ღველფი (+ ნაცრიანი Cq) CqD. ფუფქი ღველფი ცეცხ-ლის E.

ფუქვა ნ. ფუქუვა.

ფუქსავატი თვალში საცოტაო ZAB.

თვალში ეცოტაოს Cb. მეტად ასაკ-ნცირე Ca. ასაკ-მცირე, ჯუჯი CqD. განუმარტავია E.

ფუქუვა (ფუქვა ABCbqDE, ფუ-ქუა Ca) გაბერილის დაცლა ZACDE.

გაბერილის დაფუქვა, დაცლა B.

ფუღუ მოხუნველი B.

ფუღურო ხე ღრუ(ვ)იანი ZABCD.

განუმარტავია E.

შდრ. ბელღოჯი, ფოღორო.

ფუყი ბოლოკი და მისთანა დალ-რეებული ZAB.

* ბოლოკი (+ და Cab) ჰარხალი და-ფუჰებული CD. განუმარტავია E.

ფუშვა მოშლა ZABCD.

განუმარტავია E.

---

[1] წყაროშია: „ფუფუნეულ".

ნ. გაფუშვა; დაფუშვა, ნაფუშევი.

ფუში ყვერ-მეტი ZAB.

დიდი ყვერი ჩამოსული CD. განუმარტავია E.

ნ. მყარის ძაძურა.

ფუშნიერი (4, 11 ლევიტ.) ფაშვფულანგი ZAB.

ფუშრუკი ფქვილის შეჭამადი ZABC.

განუმარტავია D.

ფუჩი D.

ფუცი[1] (ფუცი და ფიცი E) (+ 23. 16 მათე ZA) ფიცი ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. აფუცა, ეფუცა, ვეფუცები, მეფუცე, შეფუცება.

ფუცუნი ქვანი დაბზარული ZAB.

დაბენძლილი CD.

ფუცხვ (ფუცხვი ZABCbqDE, ფუცხი Ca) (38, 3 გამოსვლ.) ესე არს კავოედნი რკინა ქვაბით კორცით(ა) ა(ღ)მოსაღებელი ZAB.

რკინის ფოცხი. (+ ფ უ ც ხ ვ ი არს რკინის კავი თითებიანი ქვაბით კორცის ამოსაღებელი, ხოლო ფ ო ც ხ ი ხისაგან შემზადებული ვითარცა კაბდოს მსგავსი და თითებსხმული დიდდიდი, რათა მათ მიერ ჭნული აოშონ, კვალად ჴ ე ლ ფ ო ც ხ ი ხისავე და რომელსამე თითნი ხისანი, რომელსამე რკინათანი, რათა ანუ ნაგლეჯი შამბი ანუ ჩინჩხვარნი მოაგროვნეს ადგილ(ი)ს დასაფალეველად Cab) CD. განუმარტავია E.

[**ფუცხვლი** ნ. შეფუცხვლობა].

ფუძე ფუზე ZACD.

ფუზე, საძირკველი, გინა სამკვიდრებელი B. [ნატამალი] E.

ნ. ნაფუძარი; შდრ. ფუზე.

ფუძნვა (ფუძვნა ABCDE) საძირკვლის (საძირკვის A) დამტკიცება ZABCab.

საძირკვლის დადება CqD. განუმარტავია E.

ნ. დააფუძნა, დაფუძნება, ...ფუძველი.

ფუჩი უგული ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. ჭროუვი; შდრ. ფუტი.

ფუხალი (ხე) ZABCDE.

[**ფუჯ** ნ. საფუჯარი].

ფვნიქსი[2] ქარია ერთი ZAB

ევროწოტოს, ქარია ერთი Cab

ნ. ქარი.

ფქვა ZBCqDE.

24, 41 მათე A. ფქვა არს, ... ხვაბალთა მარცვალთა და ცერცვთა წი- ... ქვილზე ფქვიდენ Cab.

ნ. დაფქვა, მფქველი, საფქვ- ... საფქველი, შეფქვა, ჴელსაფქვავ-

ფქვილა (ფქუილა Ca) სოკო (+ ერთი ZAB) ZABCD.

განუმარტავია E.

ფქვილი (ფქუილი Ca) (+ 24. 41 მათე ZA) ნაფქ(ვ)ავი ZABCb

განუმარტავია CaqDE

ფქვრევა ნ. ფქურევა.

ფქნარება (+ 17 ლავსაიკონ ZAa, მთქნარება ZAB.

ნ. მთქნარება.

ფქრვევა ნ. ფქურევა.

[**ფქუ** ნ. ფრქუევა, ფქურევა, ფქ... რეული].

ფქუილა ნ. ფქვილა.

ფქუილი ნ. ფქვილი.

---

[1] წყაროშია: „ჰფუცის". [2] ნუსხებშია: „ფვენიქსი".

ფჭურევა (ფქრვევა Cq, ფქვრევა DE) შებნევა თუ შეპკურება ZAB.

ფრქვეული, შებნევასავით Cb. განუმარტავია CaqD. ბუზთ მოგერება E.

ნ. მფქურევლი; შდრ. ბქუ, ფრქუევა, ფჭუ.

ფქურეული შებნეული თუ შეპკურებული ZAB.

ფშა (ფშა, ფშანი E) მდინარისაგან წყარო მუნვე ახლო გამოდენილ(ნ)ი ZA.

ფშანი არიან მდინარეთაგან მუნვე ახლო წყაროდ გამოდენილნი B. ფშანი არიან (არს Cb) მდინარისაგანვე გამონაწოვნი წყარონი მუნვე Cab. ფშანი მდინარისაგან გამონაწოვი წყარო Cq. განუმარტავია DE.

ნ. წყარო.

ფშალა (ბალ.) ZABCDE.

ფშანი მრავალ-ფშა ZA.

ფშატალა გაზაფხულ წყალ(ნ)ი თოვლ-ნარევი ZAa.

ესე არს გაზაფხულური წყალი თოვლ-(ფოთოლ-Ca)-ნარევი C. (+ ფშატალა არს D) გაზაფხულური წყალი ფოთოლ-ნარევი CqD. გაზაფხულ წყალი ფოთოლ-ნარევი E.

ფშატი (ხე) ZABCDE.

ფშა, ფშანი ნ. ფშა.

[**ფშეკ** ნ. გაფშიკული, ფშიკი].

ფშვა (5, 13 ქება) სუნ(ნ)ელების დენა ZAB.

სუ(ლ)ნელების დენა CDE.

ნ. მფშუელი, ფშოდა; შდრ. ფშვნვა.

ფშვიერი ნ. ფშვერი.

ფშვინვა ნ. ფშვნვა.

ფშვნა ნ. ფშუნა.

ფშვნეტა, ფშვნეტა და ფშვნა ნ. ფშუნეტა.

ფშიკი გაფშიკული, ავად გამჭმარი ZAB.

(+ გაფშეკილი Cab) ავად გამჭმარი CD. მეტად გამჭმარი ავად E.

ფშოდა სუნნელის სუნი ადენდა ZA.

სულნელებდა B.

ფშოფში თბლად რომ ღრუბელი იყოს Cb.

ნ. ფოშფოში.

ფშო-ფშო ცხენის დაყვა(ვ)ება ZACb.

ცხენთ დაყვავება B.

[**ფშუ** ნ. ფშვა].

ფშუნა[1] პურის დაწვრილება ZA.

პურის დაწვლილება BCD.

ნ. ფშვერი.

ფშუნეტა (ფშვნეტა ZABCD, ფშვნეტა და ფშვნა E) ქვათა და მიწათა დაწვრილოვანება ZA.

ქვათა და მიწათ(ა) დაწვლილება BC. განუმარტავია E.

ნ. ნაფშუნეტი; შდრ. ბშუნეტ.

[**ფშუტა** ნ. გუდაფშუტა].

ფშვერი[2] მშრალი წვრილი (წვლილი BCqDE) მიწა ZABCDE.

ფშვნვა[3] მძინარისაგან სულის ბერვა; ხ ვ რ ი ნ ვ ა — მძინარის(აგან) ხრტინვა; ხ რ ტ ი ა ლ ი — მოკვდავის ხრტინვა; ღ რ ი ა ლ ი — ბნედიანისა და მისთანათა კმა-ყოფა; კ ვ რ ი ნ ვ ა — ვეფხთა, ფოცხვერთა (+ და B) კა-

---

[1] ნუსხებში: „ფშვნა“. [2] ნუსხებში: „ფშვიერი“. [3] ნუსხებში: „ფშვინვა“.

ტათ(ა) (+ და მისთანათა ZA) კრუტუნი; ხრუტუნი მაჩვისა (მაჩვთა და B), ყურდგლისა (ყურდგელთა მიერ B; + და მისთანათას ZA) ფხუკუნი ZAB.

მძინარის მიერ სულის ბერვა C. განუმარტავია DE.

ნ. კცენა, მფშვნავი, ფშვა, ქშენა; შდრ. მშვნვა, მშვნვიერი.

ფჩილი (ფჩხილი BCDE) ფ(რ)ჩხილი ZABCqD.

ფრჩხილი თითის წვერვალთა Cab. განუმარტავია E.

ფჩხილი [1] (ხე) (39, 13 გამოსლ.). ფრჩხილი, ხეა სუნნელი Z. [2]

(ხე) ფრცხილი, ხეა სუნნელი (39, 13 გამოსლ.) A. (ხე) ხე სუნელი B. (ხე) სუ(ლ)ნელი(ა). ესე არს ხე მსგავსი (მზგზავსი Cq) სხლის ხისა, რომელი მოისხამს სუ(ლ)ნელსა რასმე კეთილსა, მსგავსსა ფრჩხილთასა CD.

[**ფცქიალი** ნ. ნაფცქიალი].

[**ფცქუნ** ნ. ფრცქუნა; შდრ. ბცქუნ].

ფხა თევზთა და გველთ ძვალი ZAB.

თევზისა და გველის გვერდის ძვალი Cab. თევზის გვერდის ძვალი CqD. განუმარტავია E.

ფხა ყანის თავთავის ეკალი; ფხად ითქმის მახვილის პირთა მლესველობაცა ZA.

ყანის თავთავთ ეკალივით B. (ბალ.) ყანის თავის ფხა (+ გინა კრმლისა და დანის მკვეთელობა Cb) Cab.

(ბალ.) ყანის თავთის ფხა CqD.

ფხაკანი ქმა რამე არს ZAB.

განუმარტავია CDE.

ფხაკო გვერდობა კლდიანი ZAB.

გვერდკლდიანი Cb.

ფხანა (+ 2 მეფ. 28, 27 ZA) მოქავება ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. გფხან, იფხანდა, მეფხანა; შდრ. ბხან.

[**ფხარ** ნ. მოფხურა, ფხურა].

ფხაწი-ფხუწი Cb.

ფხაჭა თევზთ ლაყუჩთ ასო(ნი) ხერხებრივი ZAB.

ფხაჭა არს თევზის ლაყუჩში ასო ხერხებრივი Cab. ფხაჭა არს თევზთა ლაყუჩთა შინა ასონი ხერხებრ (+ დაჭრილი D) CqD. განუმარტავია E.

[**ფხეკ** ნ. საფხეკი (ტაბარაკ'თანაც)].

ფხვნა ნ. ფხუნა.

ფხვრა ნ. ფხურა.

ფხიზელი ძილისაგან უძილო, გინა სიმთრვალისაგან განფრთხობილი ZA.

ძილისაგან განფრთხობილი, გინა სიმთვრალისაგან BCab. არა-მძინარი Cq. არა-მძინარე D. განუმარტავია E.

ნ. იფხიზლა.

ფხიკი E.

ფხიკიანი ავგული, ყველა (ყვალა AbB) მალე ეწყინოს ZAB.

(+ ფხიკიანი არს D) ავგული, ყველა (ყველა D) რამ ეწყინოს CD.

ნ. ფხუკიანი.

[**ფხიკიანობა** ნ. ხუი].

ფხინი რქა ქს(ე)ლის სასწორებელი ZABCq.

რქა ორხავის ქსლის სასწორებელი Cab. განუმარტავია DE.

ფხიჯი (მწერ.) ზურგმწვანე ჭია ZAB.

---

[1] წყაროშია „ფრცხილი". [2] კიდეზე შენიშვნაა: „ქაჩაჩი აქ დაწერე".

(მწერ.) ზურგმწვანე ჭია CDE.

[**ფხლეზ** ნ. დაფხლეზა].

[**ფხლიკ** ნ. იფხლიკება].

ფხუკიანი ცხენი ფხიკიანი ZAB.

ფხუკუნი ყურდგლისა და მაჩვის რეცა საშიშარი ქმიანობა ZAC.

ყურდგელთა და მაჩვთაგან რეცა საშიში ქმიანობა B. განუმარტავია DE.

ნ. ფშვნვა.

ფხუნა (ფხვნა ABCDE) დაფშვნეტასავით ZAB.

ფშვნეტა(სავით) CD. განუმარტავია E.

ნ. ნაფხუენი; შდრ. ფშუნა.

ფხურა (ფხვრა CqDE) თმათ(ა) გლეჯა ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. აფხურა, ალმოფხურა, დაფხურა.

ფხუწვილი ნაოჭიანი ZA.

ნაოჭიანივით B. ნაოჭის მსგავსი Cab. განუმარტავია CqDE.

ნ. მოფხუწვილი.

ფხუწი მამიდაშენს Cb.

ფხუწნი Z.

[ქ ნ. ქება].

ქა ქრისტესა, ქარაგმით ესრე(თ) ითქმის ZA.

ქრისტესა ქარაგმით B.

ქა ქალი, ნაკვეთი გლეხურად ZA.

ქაა ქალოსავით Cb.

ქაბაბი ფუნთუში ZAa.

ქაბნა სიტყვის გარდაცქაფნა (გარდაცქაფვა AbBC) ZABC.

გარდაცქაფვა D.

ქაბრაწოვანი (ქაბრაწოანი B) მეტად დიდი პური ZABC.

დიდი პური DE.

[**ქად** ნ. ქადება].

ქადა ერბოთ ზელილი პური ZAB.

ერბოიანი პური C. განუმარტავია DE.

ნ. ნაზუქი

ქადაგება (41, 43 დაბად) მაღლის ქმით სწავლება ZA.

(+ 41, 43 დაბად. B) მაღლიად (მაღალი Cq) სწავლება BC. განუმარტავია DE.

ნ. ვქადაგებ, ვქადაგებდი, იქადაგა, იქადაგებდა, მიუქადაგა, მიქადაგა, მქადაგებელი, ნაქადაგები, უქადაგა; შდრ. კუერექსი.

ქადაგი (3, 4 დანიელ) მაღლა მძახებელი სწავლისა ZA.

ქადაგების მთქმელი (3, 4 დანიელ) B. მაღლის ქმით მასწავლებელი (+ გინა დამძახებელი Cb) Cab. მაღლის ქმით მძახელი Cq. განმანათლებელი D. განუმარტავია E.

ქადება[1] (+ 5, 17 ესაია ZAB) ნათხოვ(ნ)ის დაპირება ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. დაქადა, დაქადება (მუქარაჲსთანა(ჲ)), იქადოდა, მიქადა, მქადებელი, ნაქადები, სიქადული, უქადა, ქადილი.

ქადილი არს სიტყვით თვისსა სიკეთესა იტყოდეს, ხოლო კვეხნა ესე არს: თვისს(ა) ქელით გამომავლობასა, გინა მართლიად ანუ ცრუობით იქად(დ)ეს; მუღრათ(ო)ბა არს განძვინებულის

---

[1] წყაროში: „ქადებულთასა“.

რისხვით ქადილი: „ესრე ვიქ და ესოდენსა ბოროტსა შევამთხვე-(ვ)ო"; ხოლო დ ა მ დ ა მ ი ვ ა მსგავსი მეღრაოობისა და წადილი მისი ZA.

მძლავრობის დაპირება: ქ ა დ ი ლ ი, ძ ვ ე ხ ნ ა, მ უ ღ რ ა ო ო ბ ა, დ ა მ-დ ა მ ი ვ ა B. მძლავრობის დაპირება C განუმარტავია DE.

ნ. ვქადილობ, ვქადილობდი, იქადილა.

[ქავ ნ. აქავდეს].

ქავილი ფხანის ავარდნა ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. იქავება.

ქათამი (ფრინ.) მამალ-დედლობა ყო(ვ)ელთა სულიერთა ზედა ითქმის, არამედ ფრინველთათვის უფროსად საკუთარ არს: ხოლო ქათმისა მართვესა ეწოდების წ ი წ ი ლ ი და მისსა უდიდესსა— ვ ა რ ი ა, უკეთუ ვარია სადედლეა, უწოდენ წ რ ი ა პ ს ა და სამამლესა — ჩ ი ო რ ა ს ა და დიდსა ჩიორასა — ყ ვ ი ნ ჩ ი ლ-ს ა (+ 26, 74 მათე ZAa) ZA.

(ფრინ.) სახელი დედალ-მამლობისა ყოველთა ცხოველთა ზედა არს, არამედ უფროსად ფრინველთათვის და ქათამთათვისცა იგივე: ხოლო მართვეთა ქათმისათა ეწოდება წ ი წ ი-ლ ი და წიწილის უდიდესსა — ვ ა-რ ი ა და უკეთუ ვარია სადედლეა, უწოდენ წ რ ი ა პ ს ა და სამამლესა უწოდენ ჩ ი ო რ ა ს ა და დიდსა ჩიორასა — ყ ვ ი ნ ჩ ი ლ ს ა B. (ფრინ.) ყოველთა ფრინველთათვის არს სახელი (სახელად D) მამალ-დედლობა(ჲ) და ქათამთათვისცა; არამედ ქათამთა მართვესა (მართვეთა CqD) წ ი წ ი ლ ი ეწოდების (+ და C) წიწილისა უდიდესსა — ვ ა რ ი ა; უკეთუ ვარია სადედლე იყოს, ეწოდენ წ რ ი ა პ ს ა (+ და C) სამამლესა უწოდენ ჩ ი ო-რ ა ს ა, ხოლო (უკეთუ D) უდიდე-(ს)ა (უდიდეს D) მისსა (+ არს D) ყვინჩილ(ა)სა (ყ ვ ი ნ ჩ ი ლ ი D) უწოდენ (ეწოდება D) CD. (ფრინ.) ყოველთა მფრინველთათვის არს სახელად მამალ-დედლობა და ქათამთათვისცა: არამედ ქათამთა მართვესა ეწოდების წ ი წ ი ლ ი და წიწილის უდიდესსა ვ ა რ ი ა; უკეთუ ვარია სადედლე იყოს, უწოდენ წ რ ი ა პ ს ა და უკეთუ სამამლე იყოს, უწოდენ ჩ ი ო რ ა ს ა; უკეთუ მისგანცა უდიდესი იყოს, ყ ვ ი ნ ჩ ი ლ ი ეწოდების E.

ნ. ინდოური ქათამი, ნაცარქათამა, ტყის-ქათამი.

ქათიბი CbE.

ნ. თავალი.

ქათინაური ტკბილად და ტკბილად მოუბნება ZAa.

განუმარტავია Cb.

ქათმის-კუბეჭა (ბალ.) ZABCDE

[ქალაკოდა ნ. ნიუკი].

ქალამანი (ქალმანი Cab) მობაწრული ფე(რ)ჯსაცმელი ZAB.

ფე(რ)ჯსაცმელი(ა) C.

შდრ. კოხუჯი, ჩიჩლათანი.

ქალაქაპეტი ნ. ქალაქპეტი.

ქალაქი (+ 24, 43 დაბად. ZAB) (+ კაც-სამრავლო Cb). თანა-მავლობასა და თანა-სახლობასა ქალაქ სახელ-ედვა (სახელ-ედების ZAB), ვინათგან კაცი ერთი ვერ კმა-ეყოფ(ვ)ის თავსა თვისსა, არამედ რათა შევეწეოდეთ (+ ერთი-მეორესა ცხოვრებად საქმართ მიმოცვალებისათვის, რამეთუ Cb) ერთი-მეორესა (+ და

ZAB) სარგებელსა მივანაყოფებდეთ (+ სრულად გენებოს, ნემესიოსის პირველს თავსა ჰპოვნა იძიე Cb) ZABCb[1].

კაც-სამრავლო Ca. განუმარტავია CqDE.

ნ. მოქალაქე, ნაქალაქევი, სამოქალაქო.

ქალაქპეტი (ქალაქაპეტი Z) (3 მეფ. 4, 16) ქალაქის უფროსი ZAB.

ქალაჩუნა Cb.

ქალაჯგოში დოს კონჩოლი ZABCDE.

ქალბანა სუნნელი ხე არს დაბალი, კმელი და ნედლი, ორივე მფშვეელი, ინდოეთს არის, ესე არს ბ ა ნ ე ZA.

(ხე) ესე ქალბანა სუნელი ხე არს დაბალი, კმელი და ნედლი, ორივე მფშველი არს, ინდოეთს არის, რომელ არს ბ ა ნ ე B. (ხე) (+ სულნელი Cq) ქალბანა სუ(ლ)ნელი ხე არს დაბალი, მფშველი სუ(ლ)ნელებისა, მოუკვეთელიცა ფშვის ქვეყანასა ინდოეთისასა C. (ხე) სულნელი. ქალბანა სულნელი არს ხე დაბალი, მფშველი მოუკვეთელადცა ქვეყანასა ინდოეთისასა D.

ქალბანა ჯარაოტი (+ ეს მყრალია ZA) ZABCb.

ჯაოტი Ca. განუმარტავია CqDE.

ქალდეველი (ქალდეველნი B) შუამდინარელი, ბაბილონის თემი ZAa.

შუამდინარელ(ნ)ი AbB.

ქალი (1, 16 გამოსლ.) დიაცი ჩჩვილით ბებრადმდე ქ ა ლ ი არს ZA.

დიაცი მცირით ბებრამდე (+ 1, 16 გამოსლ. B) BCb. განუმარტავია CaqDE.

ნ. კაცი, ქა, ქაა, ქალწულა. ქალწული.

[**ქალმანი** ნ. ქალამანი].

ქალწულა[2] (+ 21, 12 მსაჯ. ZA) ქალი უბიწო ZABCb.

ქალწული ვაჟი უბიწო ZAB.

კაცი უბიწო Cb. განუმარტავია CaqDE.

ნ. გარდაქალწულება, ზოდიაქო; შდრ. ქალწულა.

ქამა ნეხვის სოკო ZABCDE.

ქამანდარი სპარსულია (სპარსთ ენაა B), ქართულად ჩ უ ბ ი ნ ი ჰქვიან ZAB.

ქამანი (+ ქამანდი CaqDE) სუსტი მშვილდი ZABCDE.

ქამარი თურქთ(ა) ენაა, ქართულად ზ ო ს ტ ე რ ი ჰქვიან ZA.

სხვათა ენაა, ზ ო ს ტ ე რ ი ჰქვიან ქართულად B. სარტყელი Cb.

ქამი კარის კმის ამოღება Cb.

ქამხა ნაქსოვია ZABC.

განუმარტავია DE.

შდრ. ხამხა.

[**ქან** ნ. ქანება].

ქანდა ოქროს ვარაყი ZABCDE.

ნ. ვარაყი.

ქანდაკებული (10, 10 ესაია) გამოყვანილი ZAB.

ნ. გამოქანდაკებულო.

ქანდაკი ამოყვანილი, გინა ამოჭრილი ZA.

---

[1] განმარტება გამოკრებილია ნემესიოსის წიგნიდან „ბუნებისათვს კაცისა" (გვ.16, 1 — 6). [2] წყაროშია: „ქწ˜ლი".

ალმოჭრილი BCD ალმოჭრილი, გამოყვანილი E.

ნ. მქანდაკებელი.

ქანდარა ფრინველის (ფრინველთ D) საჯდომი ლატანი (ხე CD) ZABCD.

განუმარტავია E.

ქანება ჩამოკიდებულის რყევა ZAB.

ჩამოკიდებით რყევა C. განუმარტავია DE.

ნ. გარდმოქანება, მოუქანე, საქანელი, საქანელნი ცათანი, ძრწოლა, წაქანება, წყლის-საქანელი (ზოდიაქო'სთანაც), ქნევა; შდრ. მქანრ, მქნარება.

ქანთილი ბუშტი, (+ ესე არს B; + ქანთილი C) პარკი ფსლისა, ხოლო სახელ-სდებენ ნავღლისასა (ნავღელსა Caq), პარკი ნავღლისა და აგებულობით(ა) (აგებულებით ZAB) ქანთილისა, ვინათგან ჰგავს ZABC.

ქანთილი არს პარკი ფსლისა და სახელ-სდებენ ნავღელსა. პარკი ნავღლისა და აგებულობითა ქანთილისა D.

ქანი სხვათა ენაა, ქართულად ლ ი თ ო ნ ი ჰქვიან ZAB.

ნ. ლითონი.

ქანქელი კანქელი ZABCb.

გ ა მ ო ს ლ.: „ქმნული ქანქელად ქვეშე საცეცხლურისა (საცეცხლურთა D)" CaqD[1].

შდრ. კანქელი.

ქანტჳრიონი[2] ასისთავი ZABCD.

დიდი მოქელე რამ არი E.

შდრ. კენტირიონი.

ქანქარი (+ 38, 24 გამოსლ. ZAB) ტალანტი ZABDE.

(+ და Cq) ტალანტი არს (სწორია Cq), რომელ არს ბევრი დრაჰკანი C.

ნ. ლიტრა.

ქანჩი ხრახნილის (ხრახნილთ B) მოსაჭირებელი ZABCD.

ხრახნილის მოსაჭირი E.

ქანცი მეტად დამაშვრალი ZAB.

დაქანცული, მეტად (და)მაშვრალი C. დაქანცვა (+ მეტად დაშრომა CqD) CqDE.

ნ. დაქანცვა.

ქარა ნაკაფი ხისა; ქ ა რ ა — უყურო ცხოვარი ZAB.

(ოთხფ.) უყურო ცხოვარი (+ რამეთუ მოკაფულს ჰგავს თავიცა C) CD განუმარტავია E.

ქარა ხის ნაკაფი CD.

ქარაბაკი ნაყოფის (ნაკაფის Ab) ბაკი ZA.

ბაკი ნაკაფთაგან B.

ქარაბიჭა (ოთხფ.) უქამოდ მაკე ZABCDE.

ნ. ცხოვარი.

ქარაგმა ასონაკლების ნიშანი ZAB.

ასონაკლებობის ნიშანი Cab. ნაკლების ასოს ნიშანი Cq. განუმარტავია DE.

ქარაგოზი ქვის ხავსი რამ მცირე ZAB.

ქვათ (+ რამ Cab) ხავსი მცირე CD განუმარტავია E.

ქარადული მაწონი გაწურვილი ZAB.

გაწურვილი მაწონი CDE.

ქარავანი (უქმ) სხვათა ენაა, მ ოგ ზ ა უ რ ს ჰქვიან ZA.

[1] წყაროს დასახელება და მოწმობა Cb-ში ვადახაზულია. [2] ნუსხებში: „ქანტვირიონი".

(უკმ.) სხვათა ენაა, ქართულად მ ო გ ზ ა უ რ ი ჰქვიან B. ქარავანი ქართული არ არის, (+ ქართულად C) მ ო გ ზ ა უ რ (ნ) ი ჰქვიან CD. ესე ქარავანი არაბთა ენაა, ქაძთა ვითარებით შემოლებულა, ქართულად მ ო გ ზ ა უ რ ნ ი ეწოდების E.

ქარაი (ქარაჲ B) ს ა ი ა, ხ ა რ ა— ესახო ოქრო-ქსო(ვ)ილი ZAB.

ნაქსოვია C. რაღაც ნაქსოვია D.

[ქარათცი ცქვიტად მავალი ქალი] D.

ქარასტა ქართულად ჰქვის კ რ ი- ა ლ ე ს ო ნ ი (კრიალესვანი A), სხვათა ენით მ ა ს ა ლ ა ZAB.

ჰქის კრიალესონია (კრიალესვანი Cb) ცუდი Cab.

ქარაფი დიდი კლდე ZAC.

დიდი კლდენი BD. განუმარტავია E.

ქარაძენძი (ბალ.) ZABCDE.

ქარაქსი[1] დიდი ყანწი ZAB.

ამპოლი, რქის ყანწი (ჰურჭელი Cq) C. ამპოლი (+ სურასავით E) DE.

ნ. ქარახსი.

ქარგა სხვათა ენაა, ჯ ა ლ დ ა ს ჰქვიან ZAa.

(უკმ.) სხვათა ენაა, ქართულად ჯ ა ლ დ ა ჰქვიან AbB. სამოსაქმო (+ რომელსა ქართულად ჯ ა ლ დ ჰქვიან Cb) C. განუმარტავია DE.

[ქარგარდანი ნ. ვიგრი].

ქარვა ესე (ჭარვა B) არს ნივთი რამე ყვითელი, რომელი გამოილების ლიტოვის (+ მჭარეს B) ზღვიდამ(ე). ვიდრე წყალთა (ზღვათა B) შინა არს, ლბილ არს და რა გამოილების, განფიცხნების; ამისთვის იხილვების მას შინა (შიგა B) ჯინჭველი, ბუზი და რადცა. ხოლო მისსა (მისას B) იტყვიან რომელ(ნ)იმე თევზთა შავათა (+ და ZA) რომელიმე ხეთა გომიზთა და რომელიმე სხვათა ZAB.

ქარვა არს ნივთი ყვითელი, რომელი გამოილების ლიტოვის ზღვიდამე (ზღვისაგან Cq); ვიდრე ზღვათა შინა არს, ლბილ არს, ხოლო რა გამოილება (გამოაგდებს Cq), შემდგომად განფიცხნების; ამისთვის იხილვების მას შიგან ჯინჭველი, ბუზი და ესევითარნი, ხოლო მისთვის იტყვიან რომელ(ნ)იმე თევზის(ა) შავ(ა)თაგან (ნაყოფთაგან Cq), რომელიმე სხვათა, რომელიმე ხეთა გომიზთა C. განუმარტავია DE.

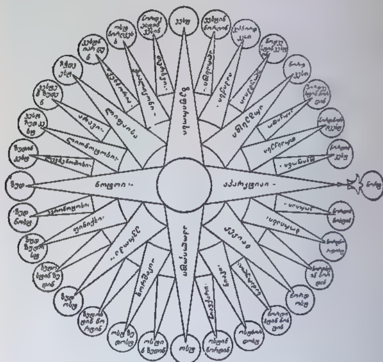
ნ. ალრალების ქვა.

ქარვასლა (უკმ.) სხვათა ენაა, ქართულად ფ უ ნ დ უ კ ი ჰქვიან ZAB.

ქარი (+ 3, 65 დანიელ ZA) ქარი არს მზისა და ვარსკვლავთა მიერ ქვეყ(ა)ნით აღტაცებული სიმჭურვალისა და სიჭმელის(ა) აღორთქლებაჲ და ჰაერთა შინა მოძრავი. უკეთუ ზე აღჭდა ღრუბელთასა, იქმნების უცივეს, ხოლო უქვემოესი — უთბოს. ხოლო ქართა გარეშემოწერანი ესე არიან (არს B) და სახელებიც(ა) მათნი რაოდენ(ნ)ი არიან, ანუ სადით ქრიან (+ იგინი B). ხოლო ქრიან ქარნი აღმოსავ(ა)ლით დღისა და ღამის ვასწორებისაჲთ ა პ ო ლ ი ო ტ ი, და დასავ(ა)ლით — ზ ე ფ ი რ ო ს ი, სამ-

[1] ნუსხებშია: „ქარახსი".

ხრით — ნ ო ტ ო ჲ და ჩრდილოთ — აპარქტიაი; აპოლიოტსა და აპარქტიას(ა) საშუალ— კეკიაჲ; აპარქტიოსა (აპარქტიასა B) და ზეფიროსს საშუალ — არგესტი; ზეფიროს(ს)ა (+ საშუალ—თრასკეს; არგესტისა და ზეფიროსის საშუალ— იაპიქსი; ზეფიროსისა და ლიფსის საშუალ — ჰალიკონი; ლიფსისა და ნოტოის (ნოტოისა B) საშუალ — ლიონოტო;

და ZB) ნოტოჲს საშუალ — ლიფსი; ნოტოჲს(ს)ა და აპოლიოტსა საშუალ — ევროპი; აპოლიოტსა და კეკიაჲს საშუალ — ნიავი; კეკიაჲსა და აპარქტიას საშუალ — ბორიასი; აპარქტიოსა და არგესტისა ნოტოისა და ევროპის საშუალ — ფინიქსი; ევროპისა და აპოლიოტისა საშუალ—ხორშაკი; აპოლიოტისა და ნიავის(ა) საშუალ—ნიავქარი; ნიავისა და კეკია(ჲ)ს საშუალ — საბარული; (ხაბარული

AbB); კეკიაჲსა და ბორეაჲს(ა) საშუალ(. .)[1]; ბორეაისა (ბორიაჲს B) და აპარკტია(ი)ს საშუალ—ვორიაჲ; აპარკტიასა და თრასკეაის (თრასკესის B) საშუალ—ტვიფონი; თრასკესისა და არგესტის საშუალ — კირკიდო(ჲ); არგესტისა (+ და ZAbB) იაპიქსის საშუალ—ულუმპიაჲ; იაპიქსისა და ზეფიროსის საშუალ — ეღრასტი (ეროლასტი B); ზეფიროსისა და ჰალიკონის საშუალ—თერხვი; ჰალიკონისა და ლიფაის(ას) (ლიფასის B) საშუალ — ქუსბორიაჲ; ლაფაისის (ლიფაისა B) და ლიონოტოსის საშუალ—არავი; ლიონოტოს(ი)სა და ნოტოსის საშუალ — ლევბენმონოსი (ლევბენომოსი B); ნოტოსისა და ფინიქსის საშუალ — ევრონოტოსი; ფინიქსისა და ევროპის საშუალ — [. . . .][2]; ევროპისა და ხორშაკის(ა) საშუალ [. . . .][2]; ხორშაკისა და აპოლიოტის საშუალ — [. . .][2]. ესრეთ არს (არიან B) ყო(ვ)ელი(ვე) ქროლა, განმხილველო ZAB[3].

ქარი არს მზისა და ვარსკვლავთ(ა) მიერ(ი) ქვეყანისაგან (ქვეყანათაგან CqD) სიმქურვალისა და სიჭმელისა აღორთქლება, აღტაცებული (+ და Cab), ჰაერთა შინა მოძრავი; უკეთუ სიმაღლესა ღრუბელთასა აღ(პ)ქდა, იქმნების უცივეს, (+ ხოლო C) უქვემოესი—უთბოს[4], ხოლო ქოიას ქარნი აღმოსავ(ა)ლით უავე სახაფხულოჲთ კეკიაჲ; აღმოსავ(ა)ლით დღეთა განსწორებისაჲთ აპილიოტი (აპილიოტი D); აღმოსავ(ა)ლით ზამთრისაჲთ — ევროსი, (+ და CqD) დასავ(ა)ლით საზამთროჲთ — ლიფსი, დასავ(ა)ლით დღეთა განსწორებისაჲთ — ზეფიროსი, დასავ(ა)ლით საგაზაფხულოჲთ — არგესტი, რომელ არს ულუიპიაჲ (ულუმპიაჲ CqD) და იაპიქსი და ეღრასტი (ეღრასტი Cab). და მერმე ნოტოსი და აპარკტიაჲ ურთიერთას წინააღმდგომად ქრიან. (+ და CqD) ესრეთ საშუალ აპარკტ(ე)ოჲსა და კეკ(ი)ოჲსა (კეკიოსა Cb) ბორეასი, ხოლო ევროსისა და ნოტოსისა საშუალ ფვინიქსი, რომელსა-იგი ევრონოტოსად უწესეს, ხოლო საშუალ ნოტოჲსა და ლიფაჲსა ლიონოტოსი და ლევევბნომოსი, ხოლო საშუალ აპარკატოჲსა (აპრაკატოისა CqD) და არგეტოისა (არგეტოჲსა Cb) თრასკესი (თრასკესი CqD), რომელ არს კირკიდო სახელდებული იგი სპარსთაგან. ხოლო არიან (+ ყოველნივე D) ათორმეტნი, რომელთა გარემოწერა არს ესე.[5] (+ და Cab) არიან ქარნი სხვანიცა, რომელსა ეწოდების ეორიაჲ, დამაყენებელი ნავთა, და ტვიფონ უწოდიან ქარსა უმძ(ლ)აფრეს(ს)ა და უმძლავრესსა ღრუბელთა სიქმოსაგან; სხვა ქარი (+ ქვალად C) მძ(ლ)აფრი—ჰალიკონი, აღმაშფოთებელი ზღვათა; არავი არს ქარი სამხრით (+ მქროლელი Cab), განმადნობელი ყინელთა: თერხვი (თერყვი უწოდიან CqD)

[1] თავისუფალი ადგილია გამევებული. [2] ადგილია გამევებული. [3] ნაწილობრივ გამოკრებილია იოანე დამასკელის წიგნიდან, „გარდამოცემიდან“ (S — 1463, გვ. 67) [4] აქიდან იწყება „გარდამოცემის“ შესატყვისი ნაკვეთი. [5] აქამდის ატანს „გარდამოცემის“ შესატყვისი ნაკვეთი.

ქარსა სასტიკსა და ცოტასა ადგილს(ა) მქროლელსა და არა ყოველ(თა)გან, ვითარცა-იგი სხვანი (+ ქარნი C) და სხვანიცა არიან ქარნი და ნიავნი, რომელთა სახელები ვერა ყოველთანი ვპო(ვ)ე(ნ) CD. ქარი არს მზისა და ვარსკვლავთა მიერ ქვეყანათაგან სიმჴურვალისა და სიჴმელისა აღორთქლება, აღტაცებული ჰაერთა შინა, მოძრავი. უკეთუ სიმაღლესა ღრუბელთასა აღჰკდა, იქმნების უცივეს და უქვემოესი — უთბოს[1]. ხოლო ქრიან ქარნი აღმოსავალით უკვე საზაფხულოდთ კეკიაჲ; აღმოსავალით დღეთა განსწორებისათა — აპილიოტი; აღმოსავალით საზამთროდთ — ევროსი; დასავლით საზამთროდთ — ლიფსი; დასავლით დღეთა განსწორებისადთ — ზეფიროსი; დასავლით საგაზაფხულოდთ — არგესტი, რომელ არს ულევიმპიად და იაპვიქსი და ერდასტი, და მერმე ნოტოსი და აპარქტიად, ურთიერთს წინაალმდგომად ქრიან. და ესრეთ საშუალ აპარკტიოდსა და კეკიოდსა — ბორეასი; ხოლო ევროსისა და ნოტოსისა საშუალ — ფვინიქსი, რომელსაიგი ევრონოტოსად უწესენ. ხოლო საშუალ ნოტომისა და ლიფადსა — ლიონოტოსი და ლევევბნომოსი. ხოლო საშუალ აპრაკტიოსა და არგეტოისა — თრასკეასი, რომელ არს კირკიდო, სახელდებული იგი სპარსთაგან. ხოლო არიან ყოველნივე ათორმეტნი, რომელთა გარემოწერა არს ესე:[2] არიან ქარნი სხვანიცა, რომელსა ეწოდების ვორიად, დამაყენებელი ნავთა, და ტვიფონ უწოდიან ქარსა უმძაფრესსა და უმძლავრესსა ღრუბელთა სიჴმოსაგან. და არავი არს ქარი საქრეთით, განმადნობელი ყინულთა, და ჰალიკონია არს ქარი ალმაშფოთებელი ზღვათა; თერჟვე არს ქარი ერთსა ადგილსა ძლიერად მქროლელი და არა ყოვლგან, და სხვა ქარნი და ნიავნი მრავალ არიან, რომელთა სახელები ვერა ვპოვე. ჩა მიერ არს ხავთა ნლევანი[3] E.

ნ. განქარვება, გარდაქარა, მოუქარვე. ნიავქარი, შეუქარვე ჰქარავს.

ქარიშხალი წვიმა ქარიანი მძ(ლ)აფრი ZAB.

ქარიანი წვიმა მძ(ლ)აფრი CD ; რიანი წვიმა ძლიერი E.

ნ. წვმა.

ქარსალა (თევზ.) წვრილი (წვლილი B) ჰიჭყინა ზღვისა ZAB.

(თევზ.) წვიტოვანი თევზი ((თევზ.) DE.

ქარტა (+ 36, 2 იერემ. ZA) ქაღალდი ZABCDE.

[ქარტა ქვეყნების მდებარეობის მაჩვენებელი] Cb.

ნ. ეტრატი, მანშური.

ქარტლი (17, 13 ესაია) ესე არს რა ქარი მტვერთა აღიტაცებს და ტრიალით წაიღებს (წარიხვამს B) ZAB.

(ესაია 17, 13) ქარტლი არს მტვერი ურმისთვალთა ქარისაგან აღებული და მოტრიალე, განა მტვ(ე)რის მსგავსი ბზე C.

ქარქაბი (ფრინ.) შურთხი ZABC

(ფრინ.) DE.

ქარქარაკი წყალთაგან გამონაყ-

---

[1] აქიდან იწყება „გარდამოცემის“ შესატყვისი ნაკვეთი. [2] აქამდის ატანს „გარდამოცემის“ შესატყვისი ნაკვეთი. [3] აქ ავტორი შენიშვნას ურთავს: „ესე ქართა ნიშანი ლათინთა მიერ გარდმოვიღე, ხოლო ქართა წესნი და საქმენი მადგან ვერა გარდმოვიღე, რამეთუ ენის მცოდნე არა მყვანდა, თქვენ ეცადეთ“.

რი წვრილი (წვლილი B) შეშა ZAB.

ზღვათა და მდინარეთა (+ მიერ D) გამონაყართა ხეთა ეწოდების (ეწოდება D) წვლილთა CD. წყალთა გამონაყარი ხე წვლილი E.

ქარქაში (18, 11 იოანე) ესე არს ქრმლისა, დანისა და მისთანათა ჩასადებელი, გინა კაპარჭი ZA.

ისრის კაპარჭი; ესე არს ქრმალთა, დანათა და მისთანათა შთასადებელი B. ისრის ბუდე; ქრმლისა და დანის ბუდე. ქარქაში ეწოდების ყოველთა მახვილისა და ლახვრისა შთასადებელთა (შთასადებელისა Cq) C. ისრის ბუდე D განუმარტავია E.

ქარქაში ქრმლისა, დანისა D.

ქარქუეტი (ქარქუშტი Z. ქარქვეტი CbqDE) (28, 3 საქმე) ქმელი კაჭაჭი ZAB.

(პალ.) CDE.

ნ. ბურბურა.

ქარყუნილობა (ქარყვნილობა ZA, ქარყვნილება BCb) (8, 18 ოსე [1]) ქარისაგან წაჭდენა ZABCb.

ქარშიკი არღანჩი, ბრტყელი საბელი ZA.

არღანჩი BCD. განუმარტავია E.

ნ. არღანჩი.

ქარცი წარბ-უფერული ZA.

წარბ-უფერული, კოვსაკი B. წარბწაძწამ უფერული CDE.

ნ. კოვსაკი.

ქარწბია (ქარწაბი E) ქვა ჰიქის მსგავსი (მგზავსი E) ZABCDE.

ნ. ქვა.

ქასრი (4. 25 გამოსლ.) ცის-ნატეხარას ქვის დანაკი ZA.

ცის-ნატეხარა, ქვის დანაკი (დანა Cq) (+ 4, 25 გამოსლ. B) BCq. ცის-ნატეხარას ქვის დანა (+ გამოსლ. 4. 25 Cb) Cab. ქვა ცის-ნატეხარა, შაქი D. ქვა ცის-ნატეხი E.

ნ. თივაქასრა.

ქასუნი ქელით დაცემა ZABCD.

განუმარტავია E.

შდრ. ჩუკნობა.

ქატო (+ 6, 42 ბარუქ ZA) ანაკვეთი ZAB.

ანაკვეთი, ანაცარი CD. განუმარტავია E.

[**ქაუ** ნ. ველის ყრდელი].

ქაფი (უჴმ.) სხვათა ენაა, ქართულად პ ე რ ი ჰქვიან ZAB.

ქაფი თურქთ(ა) ენაა, ქამთა ვითარებით (ვითარებათ Cq) შემოღებული, ქართულად პ ე რ ი ჰქვიან (+ და ქ ა ფ ქ ი რ ს ა ეწოდების ქ ი ტ ი Cb) CD. (უჴმ.) ესე ქაფი თათართა ენაა, ჟამთა ვითარებით ვიტყვით, ხოლო ქართულად უწოდთ პ ე რ ს ა E.

ნ. პერო.

ქაფი ჯავშანთ სამქარლლიე ZA.

ჯაჭვთ სამქარლლიე B. „ვეფხის-ტყაოსანში" [2] სწერია. ქაფი არს აბჯართა შემოსაქირებელნი (შემოსაკრავნი Cq) (+ ზორნები Cab), ჯაჭვთა სამქარლლიენი C. აბჯართა რამ არის D. აბჯრის ქაფი როა E. „ჯაჭვეთა-ჯავშან-ქაფითა"; „ჯაჭვენი ავად მოექაფნეს" DE.

[**ქაფით** ნ. გაქაფითება].

ქაფური ხეა ინდოეთს, დაჰკოდენ. ქაფურს გამოიდენს ZAB.

(+ ქაფური Cb) ინდოეთ(ს) ხეა, რომელსა დაჰკოდენ და ქაფურსა გამოიყრის, ვითარცა გომიზი Cab. ინდოურის ხის ნადენია Cq. განუმარტავია DE.

ქაფქირი სხვათა ენაა. ქართულად ქ ი ტ ი ჰქვიან ZAB.

[1] შდრ. A — 51 („ქარრყუნილებისა"). [2] შდრ. ვეფხის-ტყაოსანი, სტროფი 441, 2

ქაფშია (თევზ.) ZABCDE.

ქაქანი მაშვრალის სულის-კვეთა (+ ძაღლთა Cb) ZABCDE.

ნ. ქშენა, შეუქაქანე.

ქაქუნი დედლობის(ა) თანა ძრვა ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. ქუქუნი.

ქაღალდი (+ 2, 84 მამათ-ცხ.[1] ZAa) ქარტა ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. ეტრატი.

ქაშაგი მოზრდილი ტყვე, და ბ ა ლ ა ნ ა — ჩჩვილი ტყვე ZA[2].

მოზდილი ტყვე BCDE.

ქაშანი შამბთა და თოვლზე(დ) გაქელილი გზა ZAB.

ქაშანი არს შამბთა ანუ თოვლთა გაქელილი აჩნდის გზასავით Cab.

ნ. გზა.

ქაშაპი (თევზ.) ZABCDE.

ქაშთაჯი წამალი არს მარცვლე-ოად შეზელილი, რომელსა თურ-ქთა მკურნალნი ჰ ა ბ ა დ უწო-დენ ZA.

წამალი არს მარცვლედად შემზა-დებული სნეულთა შთასანთქმელად, რომელსა თურქთა მკურნალნი ჰ ა ბ-ს ა უწოდენ B. ესე არს წამალი მარცვლედად შემზადებული სნეულ-თა (სნებოანთა რომელიმე CqD) შთა-სანთქმელად (+ ანუ საჭმლად CqD), რომელსა თურქთა მკურნალნი ჰაბ-სა უქმობენ CD.

ქაში ფეტვის ფაფა სძითა ZA.

რძით მზბარი ფაფა B. ფეტვი რძით, ფაფა C. [რძე და ბრინჯი მოდუღე-ბული ერთად] D. განუმარტავია E.

ქაშოეთი კორცის დარღვევა წყლულებითა ZA.

კორცთ დარღვევა BCD. კაცთ დარღვევა E.

ქაშქანი ჯავშნის სამკარღლე ZAB.

ჯაჭვის სამკარღლე(ნი) CD.

შდრ. ქაფი 2, ჩაჩქანი.

ქაშქის-წყალი ნადუღარი ქერის წვენი ZAB.

ქერის (+ ნადუღრის C) წყალი CD.

ქაჩაბური სამწყემსო დიდი ჯო-ხი ZA.

სამწყემსო ჯოხია დიდი B. ი პ ო-ლ ი ტ ე: „ადიდო ქელითა თვისითა ქაჩაბურად ჯვარი თვისი, ვითარცა მწყემსმა(ნ) (+ კეთილმა E) დიდად-ყო და თქვა“ CDE.[3]

ქაჩალი მტიერი ZABCD.

განუმარტავია E.

ქაჩაჩი ცხენისა, ვირისა და მისთა-ნათა გაუპობელი ჩლიქი ZA.

ესე არს ცხენთა და მისთანათა გაუ-პობელი ჩლიქი ფერჭთა B. ქაჩაჩი

---

[1] შდრ. A — 1105: 32 v, გ 14 („ქაღალდი“). [2] აქ ZAB ხელნაწერებში ავტორის შენიშვნაა: „რასათვის დაწერა სულხან-საბამ ესენი? — ამისთვის, რამეთუ მას ჟამთა ლიხთ-იმერეთს უმეფობა იყო და ულ(მრ)თოებასა დაეპყრა დიდნი და მცირენი და ქრისტეს სისხლით მოსყიდულთა კაცთა მოჰმადიანთა მიყიდდენ და კაცთასა არა თუ ოდენ კორცთა, არამედ სულითურთ ჰამდენ და გასასყიდელთა ტყვეთა ასაკისა მათისა მსგავსთა სახელსა უწოდდენ“ ZA. „ესე ქაშაგი რასათვის დაწერა საბამან ანუ ბალანა? — ამისთვის, რამეთუ მას ჟამთა იყო ლიხთ-იმერეთს უმეფობა და ულ˝თოება. ყოველნივე დიდით მცირემდე ქრისტეს სისხლით მოსყიდულთა კაცთა უსჯულოთა მიჰყიდდნენ და კაცისა არა ოდენ კორცთა, არამედ სულითურთ ჰამდენ და მათ უწოდიან გასასყიდელთა ტყვეთა ყრმათა სხვადასხვა სახელი ასაკისა და ტანისა გვარად“ B. [3] მოწმობა წყაროდან B-ში გადახაზულია.

ეწოდების ცხენთა, ვირთა, ჯორთა მროელს ფრჩხილთა განუპობელთა Cab. ცხენის ფრჩხილი CqD. განუმარტავია E.

ნ. ფრჩხილი 1; ჭანგი.

ქაცჳ [1] (ხე) ხის ეკალი ZABCD.

(ხე) ხის დიდი ეკალი E.

ნ. ეკალი.

ქაცქაცა ხის ტკეცი ZAB.

ხის ტკეცი კიცვის საცემელად Cab. ხის ტკეცი საკიცვედ (საკეიცედ D) CqD. ტვეცი E.

ქაწუა ქალაჩუნასავით Cb.

ქაჯი მაცთურთა რასმე იტყვიან საეშმაკოთა, ვითარცა მ ი ნ ო ა - თ ა, ჭ ი მ კ ა თ ა, ა ლ ს ა, კ ო რ - ვ ი ა ნ ტ ს ა (+ და ი რ ო ნ ს ა ZAa) ZA.

მაცთურსა რასმე იტყვიან საეშმაკოთა, ვითარცა მინოათა: ჭ ი მ კ ა, ა ლ ი, კ ო რ ვ ი ა ნ ტ ი, მ ი ო ნ ა, ა ე რ ი ს-მ ც ვ ე ლ ი B. მაცთურს(ა) რას(ა)მე იტყვიან C.

ნ. ჰაერის-მცველი.

ქაჯიანი ქაჯთაგან შეპყრობილი ZA.

ქაჯის მქონებელი B.

[**ქაჭრიზი** ნ. ღრუდო]

ქ˜ე ქარაგმით იტყვის ქ რ ი ს ტ ე ZA.

ქ რ ი ს ტ ე ქარაგმით B.

[**ქე** ნ. კი].

ქება (+ 2 კორინთ. 6, 8 Z) (+ ქება არს BCab) შესხმა. დიდება (დიდებისა ABCab), გინა კეთილთა მისთა წარმოთქმა, გინა პადლობა, გინა მითხრობა ქველის (ქვეყნის Z) მოქმედებისა მისისა ZABCab.

შესხმასავით Cq. განუმარტავია DE.

ნ. აქებდით, აქეთ, ვაქნე, იქება, იქებოდა, მაქო, მქებარე, მქებელი, ნაქები, საქებელი, უქებს, უქო, ქებულება, ქებული.

ქება-ქებათა სოლომონის წიგნი მესამე ZA.

განუმარტავია B.

[**ქებინი** ნ. მარი].

ქებულება ქებაები ZAB.

ქებული (+ 2 ნეშტ. 21, 12 ZAa) ქება-ქ(მ)ნილი ZAB.

განუმარტავია Cb.

ქედანი (ფრინ.) დიდი ტრედი ZAB.

(ფრინ.) ტრედს უდიდეა ქედ-თეთრი C. (ფრინ.) DE.

ქედი (+ 4, 4 ქება ZAB) კისერი ZABCDE.

ნ. თავქედი.

ქედი გორთა გარდასაპვრეტ(ელ)ი ZABCaqD.

გორისა E.

ქედმაღლობა ბრიყული (ბრიყვი B) ამპარტავნობა ZAB.

ამპარტავ(ა)ნება, გინა წარმდებება C.

ქედ-ფიცხელი (33, 3 გამოსლ.) კისერმაგარი, გინა დაუჯერებელი ZAB.

ქევქევი ცხენის მიქუს(ვ)ლ-მოქუსლვა ZAB.

ცხენის გელვება CD. განუმარტავია E.

ქეზება სიტყვით ალაზვაონ ბოროტის საქნელად ZA.

სიტყვით ალაზვაონ, რათა ბოროტი აქმნიონ B. ქეზება (ესე CqD)

[1] ნუსხებშია: „ქაცვი".

არს უცებთა სიტყვითა (სიტყვისა CqD) ქარნი შეასხან, რათა ავი ყონ (ყოს CqD) CD. განუმარტავია E.

ქეთომენდი სელისაგან ითქმის: ებრაელებ ქ ე თ ო ნ სელს ჰქვიან ZA.

სელისაგან ითქმის: ებრაელებ სელს ქ ე თ ო ნ ჰქვიან B. (+ ქეთომენდი CD) სელისაგანად ითქმის, რამეთუ სელსა ებრაულად ქ ე თ ო ნ ეწოდე-ბის (ჰქვიან E) CDE.

[**ქეთონ** ნ. ქეთომენდი].

ქეიბური ისართან ნახე ZAB.

სანადირო ისარი (+ პირ-ბრტყელი Cb) CD. ერთი ისარი E.

ქელვა ბალახთ (ბალახის C) გა-ლაქვა ZABCD.

განუმარტავია E.

ქელინი (ოთხფ.) რქიანი ცხოვარი ZABCD.

ქელონი (თევზ.) (+ 1 ნემეს.[1] ZAa) სადაფიეით არის ZA.

(თევზ.) სადაფიეით რამ არის B. (ოთხფ.) სხვარიგი კუა C. სხვა რიგი კუ არას D. ერთი რიგი კუა E.

ქენება (+ 19, 17 იობ ZAa) ხვეწ-ნა, ჩემი ნება ქენო ZAB.

ხვეწნა CDE.

ნ. ემოქენობ, მოქენე, მქენებე-ლი, უმოქენო.

[**ქენტურიონი** ნ. ქანტვრიონი].

ქენჯნა (22, 23 გამოსლ.) გარჯა, გინა გაგლეჯა ZAB.

გარჯა (+ თუ გაგლეჯა C) CD. განუმარტავია E.

ნ. გქენჯნი.

ქერეთი (37, 14 იერემ.) საპყრო-ბილეში მუშაობა ZAa.

ქერელი სელთა, კანაფთა და მის-თანათ(ა) ქერქი ZAB.

(ბალ.) მარცვლის ქერქი(სა) CDE ნ. ქერქი.

ქერეჭი ფრთასთან ნახე ZAB.

ქერეჭი არს ფრთე (ფრთა D) ბუზ-თა, (+ ბზიკთა C), მკალთა, პეპელ(ა)-თა და მისთანათა CD.

ქერი (ბალ.) (+ 28, 25 ესაია ZAa) გაზაფხულ ნათესს ქ ე რ ი ეწო-დება, ხოლო შემოდგომისასა ქ რ თ ი ლ ი ZA.

(ბალ.) გაზაფხულ ნათესს ქერი ჰქვიან, შემოდგომურს — ქ რ თ ი ლ ი B (ბალ.) გაზაფხულ ნათესი ქერი Cab. (ბალ.) გაზაფხულ (გაზაფხულე-რი D) თესული (+ ქერი Cq) CqDE ნ. მექერე.

ქერტლი თმათ (თმაში C) ანაც-ვივ(ნ)ი თებო ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. თებო.

ქერქეჭანა ფიჭვის განაყარი ქერ-ქი ZB.

ქერქი (+ 13 სიბრძნე ZAa) ქ ე რ ქ ი საზოგადოდ ითქმის ყო-(ვ)ელთა ქერქთათვის, არამედ ქ ე რ ქ ი საკუთარ(ი) არს ხეთა კანისათვის; ხოლო ტ ყ ა ვ ი ეწოდების ქერქთა ცხო(ვ)ელ-თასა; ხოლო ფრინველთასა — კ ა ნ ი; თევზთა, გველთა და მისთანათასა — ქ ე ც ე დ ი; კუ-თა, ოსტრაკუთა, სადაფთა და მისთანათასა — კ ე ც-ტ ყ ა ვ ი და კ ე ც ო ვ ა ნ ი; კირჩხიბთა, ასთაკვთა (ათთაკვთა Ab) ლო-კოკინათა და მისთანათა — ჩ ვ ი ლ-კ ე ც ი; დილთა და ზრქელთა ხე-თასა — ფ უ ტ ი; ხეთ შენაძრობ-თა ქერქთა, თხელთა, ჭურჭლად

[1] იგულისხმება ნემესიოსის „ბუნებისათვს კაცისა“ (გვ. 15, 1).

და ბოყვად, საქმართა—ნაფანგი; თელათა, ცაცხვთა, ლაფანთასა და რომელნი დაიხევიან და მისგან ნეჭა და სფირიდი მოიქსოებიან და ავრიტნი შეიგრიხებიან, ეწოდებიან ხრალი; ხის ქერქთა შიგნით(ს) აფსკათა ეწოდების ქურთლი და ქურთენი; ხილთა ქერქთა — ნაფრცქვენი (ნაბრცქვენი Z) და ნაქრცვენი; კვერცხთასა — ხეჭუჭი; ნიგოზთა, ნუშთა(სა), თხილთასა — ნაჭუჭი; წაბლთა, წიფელთა და მისთანათასა — ხეჭბი; ხახვთა, ნიორთა და მისთანათასა — ნაქურჩალი; შამბთა, რომელთა ქერქი საჭმარ არს, სელთა, ექვსუნჯთა, ჯინჭართა და მისთანათასა — ქერელი; ტვინთა გარემოთა, გინა კვერცხის ხეჭუჭსა შიგნით თხელს რასმე და მისთანათას(ა) — აფსკი; ყურძნისა და რაცა გამოიწურვიან — ჭაჭა; ცერცვთა და ლობიოთა პარკთა — ჭოტი; ხოლო სხვა პარცვალთასა—ქუჩუბო ეწოდებიან ZA.

ესე ქერქი ზოგადად ითქმის ყოველთა ქერქთათვის, არამედ ქერქი საკუთარი არს ხეთა კანთათვის; ხოლო ტყავი ეწოდების ქერქთა ცხოველთასა; და ფრინველთა ქერქსა — ქანი; თევზთა, გველთა და მისთანათასა—ქეცედი; ხოლო კუთა, ოსტრაკუთა, ქელონთა, სადაფთა და მისთანათასა — კეცოვანი; კირჩხიბთა, ასთაკვთა, კარკინოთა და ლოკოკინთასა—ჩვილქეცი; დიდთა და ზრქელთა ხეთასა — ფუტი; ხეთ შენაძრობთა ქერქთა თხელთა ჭურჭლად და ბოყვად საქმართა— ხაფანგი; თელათა, ცაცხვთა, ლაფანთა და რომელთანი დაიხევიან და მისგან ნეჭა და სფირიდი მოიქსოებიან და ავრიტნი შეიგრიხებიან, ეწოდებიან ხრალი; ხის ქერქთა შიგნით აფსკათა ეწოდებიან ქურთლი და ქურთენი; ხილთა ქერქთა — ნაფრცქვენი; კვერცხთასა — ხეჭუჭი, ნიგოზთა, ნუშთა, თხილთა და მისთანათასა—ნაჭუჭი; წაბლთა, წიფელთა და მისთანათასა — ხეჭბი; ხახვთა, ნიორთა და მისთანათასა — ნაქურჩალი; შამბთა, რომელთა ქერქი საჭმარ არს, სელთა, ექვსუნჯთა, ჯინჭართა და მისთანათასა — ქერელი; ტვინის გარემოთა, გინა კვერცხის ხეჭუჭს შიგნით თხელს რომესა და მისთანათა — აფსკი; ყურძნის ქერქსა და რაიც დაიწურვიან ჭაჭა ეწოდებიან; მარცვლებთა ქერქთა — ქუჩუბო B. ქერქი ზოგადი სახელი არს ყოველთა ქერქთა, რაიც რამვესი იყოს და უფროსად ტყავთა ხისათა; უკეთუ ხეთა ქერქი ესყოდენ დიდნი ალქადო, ვითარცა ფიცარი და უდიდესი ფიცართასა, ქოხთა დასახურავად და მისთანათასა, ეწოლებიან ფუტი; ხოლო უმცირესთა მისთა ფაცერთათვის საქმართა (საქმარად Ch), გინა ირყთა და ბალთა ქერქი ჭურჭლად და ბოყვად შემზადონ, ეწოდებიან ხაფანი; ხოლო ქერქთა თელისა, ცაცხვისა (+ და Ch) ქოლასა, ლაფანთა და მისთანათა, ყოველნი, რომელნი დაიხ(ვ)ევიან და მისგან მოიქსოვიან ნეჭა გინა სფირიდ(ნ)ი, გინა ავრიტნი შეიგრიხებიან, ეწოდებიან მას ხრალი; ქერქთა ხის ქერქთა შიგნით აფსკათა ანაძრობთა — ქურთენი, გინა ქურთლი; ქერქთა ხილთასა— ნაფრცქვენი და ნაქურცვენი; ქერქსა კვერცხისასა — ხეჭუჭი; ქერქთა ნიგოზთა, ნუშთა და ატ-

მის გურკათა და რაიც მისთანა მაგარნი არიან და დიდნი, ეწოდების ნ ა პ უ ქ ი; ქერქთა უმცირესთა და უჩჩილესთა მისთასა — ხ ე პ ბ ი; ქერქთა მარცვალთასა — ქ ე რ ე ლ ი; რაგინდარა ცუდსა ქერქთა და ანაძრობთა — ქ უ ჩ უ ბ ო; ქერქთა ხახვთა და ნიორთა და მისთანათასა — ნ ა ქ უ რ ჩ ა ლ ი; ქერქთა შამბთასა, კანაფთა, სელთა, ჯინჭართა (ჭინჭართა Cb) და მისთანათასა, რომელნი დაიხევიან და ტილონი მოიქსოვიან ანუ მკედ იქმნებიან — ე ქ ვ ს უ ნ ჯ ი (ქერელი Cb); ქერქთა ცხოველთასა — ტ ყ ა ვ ი; თხელსა და მცირესა ტყავსა — ჯ ა ნ ი; ქერქთა კუთა და ოსტრაკუთა, სადაფთა და მისთანათასა — კ ე ც ტ ყ ა ვ ი; ქერქთა ლოფორთქინათა, კიბორჩხალთა და მისთანათასა — ჩ ვ ი ლ კ ე ც ი; კვერცხთა (კვერცხის Ca) ხეპუ(ქ)თა ანაძრობთა ქერქთა და მისთანა(თა)სა, გინა ტვინისა და მისთანა გარე თხელთა ტყავსა რასმე — ა ფ ს კ ი და ა პ კ ი; ქერქთა ყურძნისა, კოწახურისა, მოცხრისა და მისთანათა, რაიც დაიწნეხვიან ანუ გამოიწურვიან, ჭ ა ჭ ა ეწოდების C.
განუმარტავია CqDE.

ქეჭა ცუდი ფხანა ZABCD.
განუმარტავია E.

ქეშელი მოუკუპრავი თხიერი ZAB.
მოუკუპრავი ტიკი CD. უკუპრო ტიკი E.

ქეშეო ხაზსა და ხაზს შუა საზომი ZAB.
ქეშეო არს რა ერთის ლაროდამ მეორეს ლაროშდის საზომი ალიღო, ჩხირი Cab. ლარო(ს) ნაკრავის საზომი(ს) ჩხირი CqDE.

ქეჩერა მოკოხტაო (+ და Cab) მოშულ(ა)რის მსგავსი ZABCab.
მოკოხტაო, მოშულარ გვანდეს Cq. განუმარტავია D.

ქეჩო ამოზეული კისერი ZABC.
ამოსმული კისერი D. განუმარტავია E.

ქეჩხო მოქნილი ცხვრის ტყავი ბეწვიანი ZA.
მოქნილი ტყავი ბეწვიანი ცხვარი. B. მოქნილი ცხოვარის (ცხვრის CqD) ტყავი CD. მოქნილი ტყავი E.

[**ქეც** ნ. ქცევა].

[**ქეცედი** ნ. ქერქი].

ქეცი მქავანი ძნელად საშველებელი (საშველი D) ZABCD.
განუმარტავია E.

ქეცი (11, 11 ლევიტ.) თევზთ ქიცვი ZAB.
ნ. ქიცვ.

ქეჯიმი სამკაულია, ცხენთა გვერდთა საფარი, შეჭედილი ანუ ოქრომკედოვანი, მოსაკდომელადცა და ომში საფარად ZA.
ესე არს სამკაული ცხენთა გვერდების საფარი, შეჭედილი ანუ ოქრომკედოვანი, მოსაკდომელადაცა და ომში საფარადაცა B. ქეჯიმი ეწოდების მას სამკაულთა (სამკაულსა Cb) ცხენთასა, რომელ უნაგირთა დამოჰკიდებენ კეთილად შეჭედილთა ანუ სირმითა ნაკერთა, რათა გვერდნი დაუფარნეს ცხენთა ომსა შინა. კვალად საშვენებელც არს Cab. განუმარტავია CqDE.

ქვა (29, 2 დაბად.) ქვათაცა ესრეთ განიყოფებიან: რამეთუ ს ი ლ ა არს (+ ქვაჲ Ab) ვითარცა გაცრილი; ქ ვ ი შ ა — ხვარბილთა ო დ ე ნ ი; კენჭი — ცერცვთა ტოლი და უდიდესი; ლ ო რ ღ ი — ნამტვრევი და მისი უდიდესი. ვიეთნი პ ო პ ყ ს (ა) უქმობენ; ხ ვ ი ნ ჭ ა არს კენჭი წყალთა შინაჲ; რ ი ყ ე — ქვა-ქვიშა წყლის

კიდურისა; (+ კაჭარი—უწყლოს ალაგს რიყის მსგავსი ქვაჲ ZAa); ლოდი არს ქვა დიდი; არძანი (+ არს Z)—ქვა კაცთაგან აღებად საჭირო; მარილის ქვაჲც არძანად ითქმის; ბალავარი არს უდიდესი და საძირკვ(ლ)ად დასადები კედელთათვის; კარკალი არს ქვანი ლოდ-არძანნი სიმრავლით მიყრილი ვრცელად; სალა არს ქვა ბრტყელი ვაქთ სამღერელი (სამღერი Aa); ფიქალი არს ქვის ფიცარი; სპონდიო არს წყალთა მიერ ქვაქმნილი; სასრევი არს ქვა მახვილთ(ა) აღმლესველი (წამლესველი Aa); სიპი არს ქვა გლუსუნი და ცეცხლში მტკრცოლელი; კოხი არს მქისე და ცეცხლში არა მტკრცოლელი; კაჟი არქს ქვა ცეცხლის მშობელი; ქარწბია არს ქვა ჭიქის მსგავსი; გოხი არს (+ ქვა ZAa) ქვითკირის (ქვიტკირის Ab) მსგავსი, ვიეთნი სოდომის ნალეწს უჭმობენ; კიდონტი არს ქვა გიშრის ფერი, ოქროსა და ვეცხლის გამომცდელი; ალრალები არს ქვა ძოწი, ამარტა და ლაჟუარდი (ლაქურდი Ab) და მისთანანი; სპეკალი არს ქვა ყო(ვ)ელივე თვალი პატიოსანი და ძვირფასი ZA.

(22, 2 დაბად.) ქვაიცა ესრეთ განიყოფებიან: რამეთუ სილა არს ქვა ვითარცა გაცრილი; ქვიშა არს ხვარბალთ ტოლი; კენჭი—ცერცვთა ტოლი და უდიდე; ღორღი—ნამტვრევები და კენჭთ უდიდესნი, ვიეთნი ჭოჭყს უჭმობენ; ხვინჭა არს კენჭი წყლის პირისა; რიყე არს ქვა-ქვიშა წყლის კიდისა; ლოდი არს ქვა დიდი; არძანი—ქვა კაცთაგან აღებად საჭირო, მარილის ქვაც არძანად ითქმის; ბალავარი არს უდიდესი ყოველთა და საძირკვლად დასადები კედელთათვის, კარკალი არს ქვანი ლოდ-არძანნი სიმრავლით მოყრილი ვრცლად; კარკარი არს სალი წლტუ კლდე; სალა არს ქვა ბრტყელი ვაქთ სამღერელი; ფიქალი არს ქვის ფიცარი; სპონდიო არს წყალთა მიერ ქვაქმნილი; სასრევი არს ქვა მახვილთ აღმლესველი; სიპი არს ქვა გლუსუნი ცეცხლში მტკრცოლელი; კოხი—მქისე და ცეცხლში არამტკრცოლელი; კაჟი არს ქვა ცეცხლის მშობელი; ქარწბია არს ქვა ჭიქის მსგავსი; გოხი არს ქვიტკირის მსგავსი, ვიეთნი სოდომის ნალეწს უჭმობენ; ალრალები არს ქვა ძოწი, ამარტა, ლაჟურდი და მისთანანი; სპეკალი არს ქვა ყოველივე თვალი პატიოსანი და ძვირფასი B.

ქვა(ჲ) ზოგადი სახელი არს ყოველთა ქვათა; არამედ ქვათა სახელნი(ცა) განიყოფებიან (განიყოფვიან Cq) მცირითგან ვიდრე დიდა(დ)მდე: რამეთუ სილა არს ქვა წყალთა წვლილი, ვითარცა გა(ნ)ცრილი; ქვიშა არს ქვა წყალთა (ჩვლილი Cq) ფეტვისა ოდენი (+ და Cab) უდიდეს(ი) მისსა, ვიეთგან ჭმელთაცა იქმნების; კენჭი არს ქვა ცერცვთა ოდენი და უდიდესი მისა მცირითა; ღორღი არს ქვა ნალეწი ვაშლთა ოდენი და უმცირეს(ი) მის(ს)ა, (+ ვიეთნი ჭოჭყად სახელსდებენ; ხოლო Cab) ხვინჭა არს კენჭი წყალთა კიდეთანი; რიყე

არს ქვა მრავალი, ქვიშა ხრინწოვანი წყალთა კიდეთანი; **ლოდი** არს ქვა დიდი კაცთაგან ა(ღ)საღებელი, **არძანი** არს უდიდეს მის(ს)ა კაცთაგან აღებად შეუძლებელი, **მარილის ქვაცა** არძანად ითქმის; **ბალავარი** არს უდიდესი ყოველთასა (+ და საძირკვლად დასადები კედელთათვის Cb); **კარკალი** არს ქვანი ლოდ-არძანნ-ბალავართა სიმრავლე განვრცელებულად გვერდოვანთა ანუ ვაკოვანთა ყრილი, სავალად საჭირო და ძნელი; **სალა** არს ქვა ბრტყელი მომცრო ვაკეთა მიერ სამღერელი; **ფიქალი** არს ქვა დიდი, (+ და Cab) ბრტყელი და თხელი; **სპონდიო** არს ქვა წყალთა მიერ ქვაქმნილი; **სასრევი** არს ქვა ლახვართა და მკვეთელთა აღმლესველი; **სიპი** არს ქვა გლუვი და ცეცხლსა შინა მტკრცოლელი; **კოხი** არს ქვა მქისე და ცეცხლსა შინა არამტკრცოლელი; **კაჟი** არს ქვა ცეცხლის მშობელი; **ქარწბაი** (ქალწბაი Ca) არს ქვა მსგავსი ჰიქისა; **ცის-ნატეხარა** არს ქვა შავი (+ და Cab) მსგავსი ჰიქისავე და გა(ნ)მკვეთელი ვითარცა მახვილი; (+ **გუპარი** არს ქვანი ძვირფასი და პატიოსანნი; ხოლო **გუარსა** სპარსნი მარგალიტთა უქმობენ Ca); **გოხი** არს ქვა გორთა ზედა(ნ) ფანჩვით კლდოვანი (Cb-ში: „ქვა გორთა ზედან ფანჩვით კლდოვანი, ვინა ქვითკირის მსგავსი“ გადაუხაზავთ და მის ნაცვლად დაუწერიათ: „ქვითკირის მსგავსი, ვიეთნი სოდომის ნალეწს უქმობენ“). **კლდე** არს ქვა მ(რ)თლივ მთა ანუ გორი და გვერდი სრულ(იად) იყოს; **ტინი** არს კლდე ალმა ალმართული და მაგარი; **სალი** არს კლდე ვრცელი და მაღალი, თხათაგანც უვალი; **თირი** არს ქვა ლბილი და ადვილად საჭერი (საჭრელი Cq); **აკრა** არს ზღვის პირი კლდოვანი, რომელსა თანა იყოს სიღრმე ზღვისა მ[illegible]ულად; **კბოდე** (კბოდე Cq) არს ზღვისა და მდინარის (წყალთა Cq) კიდური არა ჩაქცეული, არამედ ჩასაჭრელი კლდე იყოს (+ თუ Cab) განაფლატე C. ქვა ზოგადი სახელი არს ყოველთა ქვათა. არამედ ქვათა სახელნი განიყოფებიან მცირითგან ვიდრე დიდამდე; რამეთუ **სილა** არს ქვა წყალთა წვლილი, ვითარცა განცრილი; **ქვიშა** არს ქვა წვლილი, მსგავსი ფეტვთა და ხვარბალთა, **კენჭი** არს ქვა ცერკეთ ოდენი და უდიდესი მისა მცირითა; **ღორღი** არს ქვა ნარევი, ნალეწი ვაშლთა ოდენი და უმცირესი მისთა; **ხვინჭა** არს კენჭი წყალთა კიდეთანი; **რიყე** არს ქვა-მრავალი და ქვიშა-ხრინწოვანი წყლის კიდეთანი; **ლოდი** არს ქვა დიდი კაცთა აღსაღებელი; **არძანნი** არს უდიდესი მისსა და კაცთაგან აღებად შეუძლებელი, **მარილის ქვაცა** არძანად ითქმის; **ბალავარი** არს უდიდესი ყოველთასა; **კარკალი** არს ქვანი ლოდ-არძანნ-ბალავართა სიმრავლე განვრცელებული გვერდოვანთა ანუ ვაკოვანთა, სავალად საჭირო და ძნელი; **სალა** არს ბრტყელი ქვა მომცრო, ვაკეთა მიერ სამღერელი; **ფიქალი** არს ქვა დიდი, ბრტყელი და თხელი; **სპონდიო** არს ქვა წყალთა მიერ ქვაქმნილი; **სასრევი** არს ქვა ლახვართა აღმლესველი; **სიპი** არს ქვა გლუვი და ცეცხლსა შინა მტკცოლეარე; **კოხი** არს ქვა მქისე და ცეცხლსა შინა არა მტკცოლეარე; **კაჟი** არს ქვა ცეცხლის მშობელი; **ქარწბაი** არს ქვა მსგავსი ჰიქისა; **გუარი** არს ქვა ძვირფასი და პატიოსანი; **გოხი** არს ქვა გორთა ზედან ფანჩვით კლდოვანი; **კლდე** არს ქვა მთლივ მთა ანუ გორი და გვერდი სრულიად იყოს; **ტინი** არს

კლდე ამართული აღმართ და მაგარი; სალი არს კლდე ვრცელი და მაღალი თხათაგანცა უვალი; თირი არს ქვა ლბილი და იდვილად საჭრელი; აკრა არს ზღვის პირი კლდოვანი, რომელსა თანა იყოს ღრმე ზღვისა მეყსეულად; კბოდე არს ზღვისა და წყალთა კიდური არა ჩასავალი, არამედ ჩასაჭრელი კლდე გინა ფლატე D. ქვა ზოგადი სახელი არს ყოველთა ქვათა. ხოლო ქვათა სახელნი სხვად-სხვა არიან მცირით დიდადმდე, რამეთუ სილა არს ქვა წყალთა წვლილი ვითარცა ვანცრილი; ქვიშა არს ქვა წვლილი მგზავსი ხვარბალთა; კენჭი — ქვა ცერცვთა ოდენი და უდიდესი მცირედ; ლორდი არს ქვა, ნარევი ნალეწი ვაშლთა ოდენი და უმცირესი მისა; ხვინჭა არს კენჭნი წყლის პირთანი; როყე არს ქვა მრავალი წყლის პირთა; ლოდი არს ქვა დიდი კაცთა ილსალებელი; ბალავარი არს უდიდე მისა და კაცთაგან აღება-შეუძლებელი; კარკალია ქვა მთათა შინა ლოდთა და ბალავართა სიმრავლე ფრიადი და სავალად ძნელი; სალა არს ქვა ბრტყელი მომცრო ვაქთა სამღერვალად; ფიქალი არს ქვა დიდი და ბრტყელი; სპონდიო არს ქვა წყალთა მიერ და ხავსთაგან შექვაებული; სასრევი არს ქვა ლახვართა ალმლესველი; სიპი არს ქვა ცეცხლთა შინა მტკცოლვარე; კოხი არს ქვა ცეცხლსა შინა არა მტკცოლვარი; გოხი არს ქვა გორაკათა ზედა ფანჩვით კლდოანი; კლდე არს ქვა მრთელა მთა ანუ გვერდი სრულიად; ტინი არს კლდე ამართული აღმართ და მაგარი; სალი არს კლდე ვრცელი და მაღალი, თხათაგან უვალი; თირი არს ქვა ლბილი, ხოლო აკრა არს ზღვის პირი კლდოვანი, რომელსა თანა იყოს [illegible]

წაბი არს ქვა ჰიქის მგზავსი; ზუარი არს ქვა-თვალნი პატიოსანი ძვირფასი E.

ნ. არღევანი(?), ასპიტის ქვა, ალრალების ქვა, დაქვავება, ოქროს ქვა, პორფირის ქვა, ბელქვა. [ქვაბი ნ. ქუაბი 1, 2].

ქვაბის-ყური ნ. ქუაბის-ყური.

ქვა კაპოეტი (2, 12 დაბად.) ზურმუხტი ZA.

2, 12 დაბად. B.

შდრ. ქვა მწუანე.

ქვა მწუანე (ქვა მწვანე BCbqD). (+ 2, 12 დაბად. ZABC) ზურმუხტი(ა) ZABCD.

შდრ. ქვა კაპოეტი.

ქვა პატიოსანი სპეკალი ZAB.

ქვაფენილი (+ 19, 13 იოანე ZA) ქვით დაზლვავებული (დაზღვევებული AB) ZAB.

ქვაფორე ქვის ორე ამოთლილი ZAB.

ქვის ორე (+ ამოჭრილი C) CD.

ქვე ნ. ქუე.

ქვებუდანი ნ. ქუებუდანი.

ქვებურობა ნ. ქუებუროზა.

ქვეგანხედვა ნ. ქუეგანხედვა.

ქვევრი ნ. ქუევრი.

ქვეითი ნ. ქუეითი.

[ქველთობისა ნ. აგვსტო (თთუე'სთანაც), აგვსტოსი].

ქველი (+ 6, 1 მათე ZAa) მოწყალე, გინა კეთილი ZAB.

კეთილი, გინა მოწყალება CD.

კაცსა ზედა კეთილი E.

ნ. ჯომარდი.

ქველის-მოქმედი მოწყალების მოქმედი ZAB.

ნ. ქველისმოქმედი.

ქველის - საქმე (ქველის - საქუმე Cb) (3, 2 საქმე) მოწყალების საქმე ZA.

(ნ, 2 მათე) მოწყალების საქმე, გინა კეთილისა B. კეთილი საქმე და მოწყალების ქმნა Cab.

ქვემდებარე ნ. ქუემდებარე.

ქვემეხი ნ. ქუემეხი.

ქვემქურვალი ნ. ქუემქურვალი.

ქვესკნელი ნ. ქუესკნელი.

ქვეყანა ნ. ქუეყანა.

ქვეყნით-მქმობელი ნ. ქუეყნით-მქმობელი.

ქვეყნის-გული ნ. ქუეყნის-გული.

[**ქვეყნის მანათობელი** ნ. ლაშა].

ქვეყნის-მქმობელი ნ. ქუეყნის-მქმობელი.

ქვეშ ნ. ქუეშ.

ქვეშაგები ნ. ქუეშსაგები.

ქვეშეთ ნ. ქუეშეთ.

ქვეშნიგვზისა, **ქვეშნიგუზისა** ნ. ქუეშნიგუზისა.

ქვიბრობი ზღვის პირი B.

ქვითინი; ქვითინი, კოკოცება, კაკანება ნ. ქვთინი.

ქვირდემლი ნ. ქვრდემლი.

ქვირითა ნ. ქვრითა.

ქვიქვირი, **ქვიქვირი** და **კვიკვირი** ნ. ქვქვრი.

ქვიშარი ნ. ქვშარი.

ქვიშნა ნ. ქვშნა.

ქვიჯა ნ. ქვჯა.

ქვრივი ნ. ქურივი.

ქვრიმა ნ. ქურიმა.

ქია (ოთხფ.) (+ 3 მეფ. 10, 22 ZAa), ყ ა პ უ ზ უ ნ ა, ა ნ თ ა რ ი, ც ი დ ა მ ტ კ ა ვ ე ლ ი სხვადასხვა გვარი მაიმუნებია ZA.

(ოთხფ.) მაიმუნი. ქია, ყაპუზუნა, ციდამტკაველი სხვადასხვა გვარი მაიმუნია B. (ოთხფ.) მაიმუნი CDE.

ნ. მაიმუნი.

[**ქიბორჯი** ნ. ისარი].

ქიეტი ნოტიოთ სასუბუქე ZAa.

ნ. ქოიეტი (სუბუქ'თან).

[**ქივ** ნ. საქივარი].

ქითილი არა თუ ეზრე გლახაკი, არამედ მჩემებელი და მათხოვარი Cb.

ყოვლით გლახა და უნამუსო Caq.

ქილა (უქმ.) სხვათა ენაა, ქართულად დ ე რ გ ი ჰქვიან ZAB.

(უქმ.) დერგია Cab. (უქმ.) CqDE.

ქილაკი ბერძულია, ფ ო ხ ა ლ ს ჰქვიან ZAB.

ნახევარკოდი (+ ბერძულია Cb) CDE.

ნ. კოდი.

ქილვაში წვერთაგან ულვაშის შენადგამი ZAB.

ულვაშის შენადგამი (შედგმული Cq) წვერთაგან C.

ქილიკი მოხუმარი ZABCDE.

ქილიკი ფიცარი დაჭდობილი ერთმანეთში გასაწყობლად B.

ქიმი ნაპირთან ნახე ZAB.

ქიმი ეწოდების ჰურჰელთა კიდურსა და არა კიდური და არცა პირი; რამეთუ პ ი რ ი სხვა არს და კ ი დ ე — სხვა და გ ნ დ ე — სხვა და ნ ი ღ რ ი — სხვა და ბ ა კ ო — სხვა; ხოლო ქ ი მ ი ეწოდების თევზის ლაყუჩსაცა Cab. კიდური უსულოთა (+ და ჰურჰელი Cq) CqD. ნაპირი ჰმელთა E.

ქიმი (თევზ.) Cq. თევზის ლაყუჩი D.

ქიმია გრიგოლ(ი) ნოსელის წიგნში სწერია: არაბთა ენითა გამოითარგმანების მ ო ს ა ჩ ვ ე ნ ე ბ ე ლ ი ZAB.

გრიგოლ ნოსელის წიგ(ნ)შია Cab. ღრმა წიგნში (+ ვწერა D) CqD. განუმარტავია E.

ქინქლა (მწერ.) ZAaBCDE.

ქინძი (ბალ.) 16, 14 გამოსლ. ZAB.

(ბალ.) CD. განუმარტავია E.

ქინძისთავი თავ-მგრგვალეები ქალთ თავის სარჭობი ZAa.

თავ-მგრგვალი ნემსი (+ ქალთ თავს სარჭობი Ab) AbB. ქალის თავს-(ს)არჭობი ნემსი C. განუმარტავია DE.

ქინძმანძუკა (ქინძმაძუკა ADE) (ბალ.) ZABCDE.

ქინჯილოჯჯა (ბალ.) ZAB.

[ქიოქა სუბუქის საქციელის და ურგოდ მქცევი კაცი] D.

ქირა (უკმ.) სხვათა ენაა, ქართულად მ ი ზ დ ი ჰ(რ)ქვიან ZAB.

ქირაფქა ჯაჭვთან ნახე ZAB.

აბჯარი(ა); ჯაჭვი Cab. აბჯარი(ა) CqDE.

ნ. ჯავშანი.

ქირდვა თავ(ს)საცილი ZAB.

აგდება CDE.

ნ. გაქირდვა, გქირდავ, მქირდნელი, საქირდალი, ჰქირდავს.

ქირქირი ZABE.

უშვერი სიცილი C. ცუდი სიცილი D.

ქირშმონი (ბალ.) ZAa.

[ქისა შდრ. კისა].

ქისიბი (უკმ.) საშოვარი C.

[ქისტი ნ. მუჭი, ქიშტი].

[ქიტ ნ. განიქიტნეს, იქიტნა].

ქიტი ქაფქირი ZABCb.

კოვზი Ca.

ნ. ქაფქირი.

ქიტნა ლევნა B.

ნ. იქიტნა.

ქიტონთი საბლარდნელი რამ ZAB.

საბლარდნელი(ა) CDE.

ქიტონისკნი იგივე ZAB.

ქიტონთი Cab.

ქიქი წბილი B.

ნ. განქიქება, საქიქელი.

ქიშა საწდე(ა) ZABCDE.

ქიშვადი თემი(ა) (როსტომიანში)[1] ZABCb.

თემი Ca. როსტომ.: „შვიდთა ქიშვადთა ლაშქარი" Cq[2].

ქიშვადიანი გვარია (როსტომიანში)[3] ZAB.

ქიში ჰადრაკის მღერის(ა) წ ა დ ი ZAB.

ჰადრაკის მღერისა(ა), წ ი დ ი (ა დ ე გ D) CD. ჰადრაკის E.

ქიშმიში თურქთ(ა) ენაა, ქართულად ს კ ი ჯ ი ჰქვიან ZAB.

(უკმ.) ქ ი შ მ ი შ ი თურქთაა, ჩ ა მ ი ჩ ი სომხურია, ს კ ი ჯ ი და ს კ ი ჰ ი ქართულია CD. (უკმ.) ქ ი შ მ ი შ ი თათრულია და ჩ ა მ ი ჩ ი — სომხური, ხოლო ქართულებ ს კ ი ჯ ი უწოდენ და ს კ ი ჰ ს ა E.

ქიშპი ავის მდომი ZABCD.

განუმარტავია E.

ქიშტი ბლიკვი ZAB.

ნ. მუჭი.

ქიჩილორია (ქიჩილორი CqDE) ჩოგნის ბრუნება ZABCDE.

ქიცჳ[4] თევზთა და გველთა ტყავ-

---

[1] შდრ. შაჰნამეს ქართული ვერსიები, წიგნი II, სტროფი 3709 დ. [2] წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია Ca-ში. [3] შდრ. შაჰნამეს ქართული ვერსიები წიგნი II, სტროფი 2963 გ. [4] ნუსხებშია: „ქიცვი".

ზე (ტაყვზე Ab) ქეცი რომ აქვს(თ) ZA.

ესე არს თევზთა და გველთ ტყავზე ქერტლი რომ აქვს B. თევზთა და გველთ(ა) ტყავის ქერტლი C. თევზის და გველის ტყავი D. განუმარტავია E.

ქლამინდი (ქლამინდი, ხლამინდი BCD) (1 მეფ. 24, 5) სამეფო წამოსასხმელია ფილონის მსგავსი. უსაქლო ZA.

(1, მეფ. 24, 5) ებრაულია, სამეფო სამოსელია, ფილონის მსგავსად ზედ წამოსასხმელი B. ებრაულია, სამეფო შესამოსელია უბეწო, ზედ წამოსასხმელი, ვითარცა ფილონი გინა ბიალონი, რომელსა სპარსნი ფ ი (ვ)- ლ ა ვ ტ ო რ ი (ა) ო ნ ს უწოდენ C. ხლამინდი ებრაულია, სამეფო შესამოსია, უბეწო წამოსასხამი ვითარცა ფილონი, გინა ბიალონი. ქლამინდი, რომელსა სპარსთა მიერ ფ ი ვ ლ ა ტ ო რ ი ო ნ ეწოდების D. ქლამინდი ებრაულად ქ ე რ ა ქ ი ლ ს უწოდენ E.

ნ. ფილავტორიონი.

ქლეშა ძლიერი (ძლიერად B) ხეხა ZAB.

ქლეშაა ქვითა გინა კეცის ნალეწითა კაცთა კორცთა ფხეკდენ სატკენელად, გინა ხეთა და ფიცართა ვინმე გახეხდის Cab. ხეხა (+ თუ ფხეკასავით Cq) CqD. განუმარტავია E.

ნ. იქლიშა, მოქლეშა, მქლეშელი, საქლეში.

ქლიავი (ხე) ZABCDE.

ქლიბი რკინის გასაფხეკი ZA.

განუმარტავია BCaqDE. რკინით გაფხეკი რკინა Cb.

[**ქლიშ** ნ. ქლეშა].

ქლოველი (ქოლელი CD) (+ 1 კორინთ. 1, 11 ZAB) გამომეტყველი(ა) ZABCD.

[ქმ ნ. ქმნა].

ქმარი (2. 23 დაბად.) ცოლის მეუღლე ZAB.

ცოლის მეუღლე. რაჟამს ორნი შეერთდებიან ღ~თისა მიერ მამაკაცი და დედაკაცი, ვაჟსა ეწოდების ქ მ ა რ ი, ქალსა — ც ო ლ ი Cab განუმარტავია CqDE.

ნ. კაცი, ქრმიელი.

ქმნა (+ 1,1 დაბად. ZAB) ქმნა ვიდრემე არს არამყოფობისაგან მყოფად მოსლვა, რამეთუ რა-იგი არა იყო, პირველ იქმნა; ხოლო ხ რ წ ნ ა (ხრწნილება CDE), წინაუკმო, მყოფობისაგან (მყოფისაგან E) არამყოფად შეცვალება. ქმნილთაგან(ნ)ი რომელ(ნ)იმე (+ უკვე CqDE) ჩვენ ქვეშე არიან,[1] ხოლო რომელიმე არა ჩვენ ქვეშე. (+ და E) ჩვენ ქვეშე ვიდრემე არიან, რომელთა ჩვენ ვართ მფლობელ ქმნისა და არაქმნისა მათისა, ესე იგი არს (არიან CDE) ყო(ვ)ელივე (ყოველნი CDE) ნებსით ქმნილ(ნ)ი (ქმნული AB) ჩვენ მიერ, (+ ხოლო არა ჩვენ ქვეშე იძულებით ქმნილი CabE) საქმარ არს ამის(ა) ცნობა(დ), ვითარმედ გამორჩევა(დ) (ვიდრემე CabDE) საქმეთა მარადის ჩვენ ქვეშე არიან (არს CDE); ხოლო ქმნად დავევყენებით (დავეყენებით DE)

[1] აქედან Cq ხელნაწერს აკლია ფურცელი.

მრავალგზის სახითა რათამე წინა განგებისა(დ)თა[1] ZABCDE.

ნ. აქმა, აქმნია, აღმოქმნა, აღმ-ქმნელი, გაკუეთილის შექმნა, გა-ნიქმნა, ემოქმედა, ეუქმა, ვაქმნიე, ვაქნევინე, ვიქ, ვიქმენ, ვიქნები, ვმოქმედობ, ვსაქმობ, ვსაქმობდი, იმოქმედა, იუქმა, იქ 1, იქმნა, იქ-ნა, იქნება, იქნებოდა, მექმე, მიქ, მიქმ, მიქმნა, მოსაქმე, მოუქნელი, მოქმედება, მოქმედებითი 1, 2 (ძა-ლით'თანაც), მოქმედი, მოქნა, მუ-ცელქმნული, მქმნელი, მქნელი, ნასაქმი, ნაქმარი, ნაქნარი, საქმე (საშუალო'სთანაც), უკუიმოქმე-დოს, უსხეულსაქმეთ, უუქმეს, უქველისმოქმედე, უქმელი, უქმი, უქმნოდ, უქმობა, ქველისმოქმედი, ქველის-საქმე, შემოქმედებითი, შემოქმედი, შემქნელი (მამა'ს-თან), ძვრის-მოქმედი, ჴელთ-მოქ-მედება, ჴელით-ქმნული; შდრ. ქნა.

ქ~ნ ქარაგმით ქ რ ი ს ტ ე მ ა ნ ZA.

ქ რ ი ს ტ ე მ ა ნ ქარაგმით B.

ქნა ქმნა ZAB.

ქმნასავით C. განუმარტავია DE.

ნ. ქმნა.

ქნარი (5, 12 ესაია) ჩანგი ZAB.

მეგრული ჩანგი CDE.

ქნართ ✱ ვარსკვლავი ZABC.

ქნევა არ დაჰკრას და საშიშრად მოუქნიოს, გინა მარაოთ უგრი-ლებდეს, გინა საქმე აქნევინოს ZA.

ესე არს, არც დაკვრა ენებოს და საშიშრად აქანებდეს, გინა საქმე აქმ-ნიოს B. ქნევა(ა) მახვილისა, გინა კვერთხისა კრვა ენებოს და ვერა შე-ამთხვიოს და მან სხვამან მოიცილ-ვოს კრვად განმზადებული Cab. დაკ-რვის ლამუნი და არდაკვრა Cq. განუმარტავია DE.

შდრ. ქანება.

ქობა სამოსლის კიდურის (კი-დურთ B) სადები ZAB.

განუმარტავია CDE.

ქობარო ერთი სოკო E.

ქობინი კარავთა სვეტის თავთა ზედა, გინა ეტლისა კამარათა ზე-და, ანუ გავალაკთა და დორი-ულთა ზედა ოქროცურვილთა ვაშლისა ანუ ყვავილის სახეთა და ეგევითართა ჩამოაცმენ ZA.

კარავთა სვეტის თავთა ზედა ანუ გავალაგთა და ეტლთა ზედა, გინა დორიულთა ზედა ოქროცურვილი ვაშლის სახე ანუ ყვავილედი და მის-თანა B. კარვის სვეტის თავზედ ოქროცურვილი ბუშტიეთ რომ იქ(მ)ნება, მას ეწოდების (ეწოდება D) CD. კარვის სვეტის თავზე ოქრო-ცურვილი ბუშტები რომ იქმნება, მას უწოდენ ქობინთა E.

ქოგური ხის ბურთი ZACDE.

ხის ბურთივით B.

ქოთანი (11, 8 რიცხვ.) სადუღარი ZA.

ქეცის სადუღარი (+ 11, 8 რიცხვ. B) BCab. კეცის სახარში Cq. განუ-მარტავია DE.

ნ. მექოთნე.

ქოთანკაველონი (ქოთანკაკლონი ZA) დიდი ქვაბ-ქოთანი ZA.

---

[1] ნაწილობრივ ამოღებულია იოანე დამასკელის „გარდამოცემიდან“ [S — 1463, 74 v).

ქვაბ-ქოთანა B. ქვაბი(ა) ქოთნის მსგავსი C. ქოთნის სახე ქვაბი D. ი ო ს ი პ ო ს:[1] „ხოლო ამაში ქმნა ქოთანქალონიცა ითნი, რომელთაგანი შთაიტევდა ორმეოცთა ხოისთა“ E.

ქოთაო ცხენის (ცხენთ B) ყელ(ს) ჭირება ZABC.

განუმარტავია DE.

ქოთარეთი (2 ნეშტ. 4, 12) სვეტის თავზე მგრგვალი ZAB.

ქოთება ხეთქება ZABCD.

„იჩემა სახე ეშმაკეულებისა და იწყო ქოთებად და მიმოკვეთებად“ E.

[ქოიეტი ნ. სუბუქი, ქიეტი].

ქოიჭი ქოიჭი არის ვირის საკიდარი ხარაკები E.

ნ. ქოჭი.

ქოლასტიკოსი მოწაფეთაგანი ZA BCb.

რაცალა მოჭელეი, ალლაია (ალლადია CqD) იყო[2] CaqD. რაიცა მოჭელეა: „ალლადია ქოლასტიკოსი“ E.

შდრ. სხოლასტიკოსი.

ქოლეული ნ. ქლოველი.

ქოლვა ქვის დაკრება ZAB.

დაქვა(ვ)ება, ქვის დაკრება CD. განუმარტავია E.

ნ. დაქოლვა.

ქოლიკი (ოთხფ.) ურქო ცხოვარი ZABCD.

[ქოლოხი, ქოლოხია ნ. მასარიკა].

[ქონ ნ. ქონება].

ქონდა ადგილი დაუფენელი ZA BC.

ქონდა აქვნდა, გინა ჰქონდა ZAa.

ქონდარი (ბალ.) ZABCD.

ნ. უსუპი.

ქონდაქარი (39, 10 იერემ.) მკვლელობის მოჭელე ZA.

ესე არს მკვლელობის მოჭელე კაცთა თუ საკლავთა B. ქონდაქარი არს მკვლელობის მოქმედი, რომელსა თურქნი ჯალათს უჭმობენ Cab. ქორცის მკაფელი (+ ქონდაქარად ითქმის ჭორცის მკაფელნი, არამედ უფროისად კაცთა მკვლელობისა მოქმედნი, რომელსა თურქნი ჯ ა ლ ა თ ს უჭმობენ Cq) CqD. მზარეული; ქონდაქარი მზარ[ა]ულია თუ კასაბი E.

ნ. მზარეული, საქონდაქრე.

ქონება უსულო საქონელი ანუ სიბრძნე, სწავლა და მისთანანი ქ ო ნ ე ბ ა დ ითქმის; ხოლო სულიერთა არა ქონებას ვიტყვით. არამედ ყოლასა ZA.

ქონებად ვიტყვით უსულოთა საქონელთა, კვალად სიბრძნეთა, სწავლათა, მეცნიერებათა და მისთანათა. გინა ასოთა; ხოლო სულიერთა არა ვიტყვით ქონასა, არამედ ყ ო ლ ა ს ა B. ქონებაა არს არსებაა (არსებისაა E) არსებისაგან, ხოლო ცხადჰყოფს გარე-შეცულსა ანუ გარე-შემცველსა და ვითარმედ არა არს კერძოა რამე საქმისაა და გარე-შეიცავს უკვე შესამოსელი (+ და CabE) საჭურველი და ეგევითარ(ნ)ი, [+ ხოლო გარე-შეიცვის ზექედი (+ და E) რაჲც (რაცა E) რაჲმე სხვა(ჲ) ეგევითარი CE] მცირე. ჯერ-არს უკვე, რათა გარე-შემცველიცა და გარე-შეცული არსება იყვნენ, რამეთუ უკეთუ ერთი ვიღრემე არსებაჲ იყოს, ხოლო მეორე შემთხვევითი, ვითარცა მიწთომილი და მიწთომილებაჲ, არლარა ქონებისა მიმართ აღიყვანებიან, ხოლო ვანყოფილებანი ქონები-

---

[1] შდრ. A — 675; 139 r, 28. [2] Cb-ში Ca-ს მსგავსი განმარტება გადახაზულია.

სანი იქმნებიან განყოფილებისაებრ მყოფთასა (მყოფისა DE), რამეთუ ანუ სულიერი არს, ანუ უსულოდ; და სულიერისა ვიდრემე ყოლასა ვიტყვით, ვითარ მონისა, ცხენისა და ეგევითართასა (ეგევითარისა D), ხოლო ითქმის ქონება(დ) სხვათაცა მრავალთა დანიშნისაებ(რ) სახელ-მოდგამობით[1] CDE.

ნ. აქონიო, აქონიოს, თანამექონებით, მაქო, მაქუსიერი, მექონე, მქონებელი, ნაქონები, საქონელი, უქონო 2, ქონდა.

ქონი (+ 15, 27 იობ ZAa) კორც(თ) სიპოხე ZABCab.

კორცთ სიმსუქნე Cq. განუმარტავია D. გარდამდნარი E.

ნ. მექონე, უქონო, ცხიმი.

ქონიერი (2 დიოლოღ.[2]) მქონებელი ZAa.

ქორაკანდელი საკიდარი კომლი ZAB.

ქორაკანდელი არს მაღლა საკიდარი სასანთლენი მრავალ-ქერნი და სხვადასხვა რიგად შემზადებულნი და მისთანანი Cab. სანთლის კომლი და მისთანა Cq. კომლი და მისთანა DE.

ქორაკი ავშარი ZABCD.

ქორანიკონი წლის რიცხვი ZABC.

განუმარტავია DE.

ქორაფი (ბალ.) ZABCDE.

ნ. ტეგანი.

ქორაფი (ხე) კორაფი ZAB.

ქორედი ერთმანერთზე სახლი სახლზე მრავლად B.

[ქორედ-ქორედი ნ. ქორი].

ქორეპისკოპოსი უმეცარსა მწერალსა ქართლის ცხოვრებაში გაურყვნია ქორიკოზი ქარაგმით ქორეპისკოპოზი (ქორეფისკოპოზი A) (შ)გონებია. ქორეპისკოპოზი უსამწყსო ეპისკოპო(ზ)ს ეწოდების ბერძულად (ბერძულად ეწოდების A) და ქორიკოზი მეფის მონაცვ(ა)ლეს ჰქვიან ZA.

უმეცარს მწერალთ სხვებრ გაურყვნიათ, ბერძულად ხორებისკოპოსი ეწოდების ეპისკოპოსსა უსამწყსოსა, ხოლო ქართლის ცხოვრების მწერალთა ქარაგმის გამო მოცთუნებულთა ქორიკოზი ქორეპისკოპოზად აღუწერიათ B. ქორეპისკოპოსი არს ერთსა სამთავროსა ადგილსა მთავარი არა ჯდეს და (+ მისდა CqD) მონაცვლედ ქორეპისკოპოსი ჯდეს, რათა თემთა მოურნეობდეს (მოურნეობა ყოს CqD), არამედ (ხოლო D) მთავრობისა სახელი ვერ იკადროს CD.

ქორი (ფრინ.) 11, 15 ლევიტ. ZAB.

(ფრინ.) CDE.

ნ. ბაზი, ძერქორი.

ქორი[3] (1 ნეშტ. 28, 20) სახლზედ სახლი აგებული; ქორედ-ქორედი ოთხ(ი)-ხუთი სახლი სახლზედ შენებული ZA.

(1 ნეშტ. 28, 20) ქორი არს სახლის ერდოზე სახლი; ხოლო ქორედ-ქორედი ერთმანეთზე სახლი სახლზე მრავლად B. ქორი არს სახლსა ზედა(ნ) სახლი დგმული კამაროსანი ანუ სართულოსანი (სართულითა Cq), გინა (ანუ Cq) ფიცართა (ფიცრითა Cq), ხოლო ქორედ-ქორედი სამი (+ და Cab) ოთხი სახლი ზექვემო-

---

[1] ამოღებულია იოანე დამასკელის შრომიდან „კათიღორიაი“ (S — 1463, 51 r-v).
[2] შდრ. A — 1103: 55 r, h 18. [3] აქედან გრძელდება Cq ხელნაწერი.

ობითა C. ქორი არს სახლსა ზედა(ნ) (+ სხვა E) სახლი დგმული კამ(ა)როსანი, გინა (ანუ D) ხით (სართულით D) ანუ ფიცრით DE.

ნ. სახლი.

ქორიკოზი მონაცვლე მეფისა, რომელმან ვერ იკადროს მეფედ სახელის-დება, არამედ გამოითარგმანების მ წ ყ ე მ ს ა დ ZA.

ესე არს მონაცვლე მეფეთა, რომელთა ვერ იკადრონ სახელი მეფობისა, რომელი ითქმის მ წ ყ ე მ ს ი B. მწყემსი C. [მეფის მონაცვლე, მ წ ყ ე მ ს ა დ გამოითარგმნება]. მ ი რ ქ მ ი ს ნ ე ტ ა ფ რ. ე ვ ს ე ბ ი ხ უ ც ი ს თ ქ მ უ ლ ი: „უკეთუ ქორიკოზი იყო უმეცარი, მიეცემ ბეთლემად“. მწყემსი მგონია D. მ ი გ ე ბ ე ბ ი ს ა თ ვ ი ს, ე ვ ს ე ბ ი ხ უ ც ი ს თ ქ მ უ ლ ი: „უკეთუ ვინმე ქორიკოზი იყოს უმეცარი, მოეიდეს ბეთლემად და ისწავ[ოს]“. მწყემსსა ჰგავს E.

[**ქორონიკონი** ნ. ქორანიკონი].

ქორწილი (+ 29, 22 დაბად. ZAB) სძლის მოყვანა ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. დუგუნი, იქორწინა, მექორწილე, საქორწილე, საქორწილო.

ქორწინება 1, 5 ესთერ ZAa.

ქოსა (უკმ.) სხვათა ენაა, ქართულად პ ო პ ლ ი კ ა ჰქვიან (+ და კ ო ს ა კ ი ZAa) ZAB.

(უკმ.) ქოსა არა არს ქართული, არამედ (და უქმარც Cab) ჟამთა ვითარებისაგან (ვითარებათაგან Cq) შემოღებულია, ქართულად პ ო პ ლ ი კ ე ეწოდების (ეწოდება Cq) C. ქოსა არა არს ქართული, ჟამთა ვითარებით შემოღებულია, ქართულად პ ო პ ლ ი კ ე ეწოდება D. (უკმ.) ქოსა არა არს ქართული, არამედ პ ო ლ ი კ ი E.

ნ. კოსაკი.

ქოსი ჩხირებით სამღერელი(ა) ZABCD.

სამღერელი E.

ქოსი სხვათა ენაა, ქართულად ს პ ი ლ ე ნ ძ-ჭ უ რ ი ა ZA.

(უკმ.) სხვათა ენაა, ქართულად ს პ ი ლ ე ნ ძ-ჭ უ რ ი ჰქვიან B (უკმ.) თურქთაა, ქართულად ს პ ი ლ ე ნ ძ-ჭ უ რ ი Cb. (უკმ.) თურქთაა, ს პ ი ლ ე ნ ძ-ჭ უ რ ი ქართული Ca. (უკმ.) თათრულია, ს პ ი ლ ე ნ ძ-ჭ უ რ ს ა ჰქვიან Cq. (უკმ.) სპილენძ-ჭური DE.

ქოსმენი (ოთხთ.) სასუქი(ს) ღორი ZABCDE.

ნ. ღორი.

[**ქოქ** ნ. დაქოქვა].

ქოქანიკი ნ. ქოქონაკი.

ქოქი (ქოქი, აქოქ Cab) (ხე) ეკალი ჩირგვიანი ZAB.

ეკალი C. (ხე) ე ლ ი ა ნ ო ს ი: „უბრძანა ქოქითა ცემა“, „ვითარცა ქოქითა იგვემებოდა (იცემებოდა D) გონება ავაზაკისა და ვითარცა (+ სახვეტელითა E) იხვეტებოდა ზრახვამისი“ DE.[1]

ქოქი გვარსავით Cb.

ქოქი, აქოქ ნ. ქოქი 1.

ქოქონაკი (ქოქანიკი BCDE) ღრუდის გამომთხრელი და ქელოვნებით წყლის გამომყვანებელი ZA.

ესე არს ქელოვნებით წყალთ გამომყვანელი ღრუდის გამოთხრით B. წყლის გამომთხრელი (+ ორმოთ·

---

[1] წყაროს დასახელება და მოწმობა Cq-ში გადახაზულია.

Cab) CD. განუმარტავია E.

ქოში (ოთხფ.) ვაცაკი, წლის ბოტი ZABCD.

(ოთხფ.) წლის ბოტი E.

ნ. თხა.

ქოშინი დამაშვრალის სულის-კვეთა ZA.

დამაშვრალის (დაშრომილის Cq) სულთქმა BC. განუმარტავია DE.

ნ. სულის-კუეთა, ქშენა.

ქოჩაბანდი რა მებრძოლთა ციხე-ქალაქნი გარე-მოიცვან, არცა ვინ შეუშვან (და A) არცა ვინ გამოუშვან ZA.

ესე არს მებრძოლნი ციხე-ქალაქთანი, რათა გარეშემო მოიცვან მუნით კაცთ გაუპარველობისათვის B. ესე(ნი) არიან კაცნი მებრძოლნი ციხეთა გარეგან წყობით მდგარნი, რათა ციხით კაცნი (კაცი Cq) ვერსადით (ვერსადა CqD) წარვიდ(ნ)ენ (წარვიდეს D) CD.

ქოჩი (ხე) შებარდული ხე(ნი) ZABCD.

(ხე) მაყვლის ბარდი E.

ქოჩორი მგრგვლად (შე)მოკვეცილი თმა ZA.

მგრგვლად ნაკვეცი თმა BCD. განუმარტავია E.

ნ. თმა.

ქოცო მცირე (მომცრო D) ჭური ZABCD.

ნ. ჭური.

ქოჭი ხეთაგან (ძელთაგან A) შემზადებული ვირის საკიდარი, კოკის ჩასადგმელი წყალთ საზიდავად ZA.

ძელთაგან შემზადებული ვირთ საკიდარი კოკათ შთასადგმელი B. ესე არს ხითაგან შემზადებული ჯორთა და ვირთა საკიდ(ა)რად, რათა მით ქვანი და აგურნი ზიდნეს C. ესე არს ძელთა და ჯორთა საკიდარი ხეთამიერი შემზადებული, რათა მით ქვანი და აგურნი ზიდნეს D. ვირის ხარაჯია E.

შდრ. ქოიჭი.

ქოხი ფოთელთა და ჩალათ(ა)გან სახლაკი Z.

ფოთლის სახლი (+ გინა ბელტისა C) CD. განუმარტავია E.

ნ. სახლი.

ქრევა წვლილი ლეწა B.

ნ. ნქრევა.

ქრთამი (5, 23 ესაია) საცოდავი ძღვენი ZAB.

ნაქადები ძღვენიეთ, საცოდავი Cb განუმარტავია CaqDE.

ნ. ექრთამა, ექრთამებინა, იქრთამა, ნაქრთამევი.

ქრთილი (ბალ.) (9, 21 გამოსლ.) ქერთან ნახე ZAB.

(ბალ.) შემოდგომური ქერი CDE.

ქრისტე (4, 20 გოდება; 9, 25 დანიელ) ცხებული უფლისა, გინა ღმერთი და კაცი სრული ZA.

(4, 20 გოდება; 9, 25 დანიელ) ცხებული უფლისა, გინა სრული ღმერთი და სრული კაცი B. ქრისტე გამოითარგმანების (გამოითარგმანება DE) ცხებული უფლისა; ქრისტე(დ) ითქმის სრული ღმერთი და სრული კაცი CDE.

ნ. ანტექრისტე, ქ͠ე, ქრისტენა, ქრისტიანი.

[**ქრისტემან** ნ. ქ͠ნ].

[**ქრისტეს** ნ. ქ͠ს].

[**ქრისტესა** ნ. ქ͠ა].

ქრისტეს-მეჭედა (ბალ.) ZABCDE.

ქრისტეს-სისხლა (ბალ.) ZABCDE.

ქრისტეს-ქელა (ბალ.) ZABCDE.

ქრისტვნა (ქრისტენა D) მირონისცხება (+ უემბაზოდ Cq) ZABC.

ქრისტენა არს მირონის-ცხება უემბაზოდ ვითარცა დაწინდვა D.

ქრისტიანი ქრისტეს მოსავი ZABC.

ნ. საქრისტიანო.

ქრმიელი ქრმოსანი Z.

ქმროსანი A. ქრმიანი BCD.

ქროლა (+ 7, 27 მათე ZA) ქართ მობერვა ZABC.

ქართა ბერვა D. განუმარტავია E.

ქრცვინი ნ. ქრცვნი.

[**ქრცუენ** ნ. ნაქრცუენი; შდრ. ქურცენ].

ქრცვნი[1] (ოთხთ.) 11, 30 ლევიტ. ZAB.

(ოთხფ.) CDE.

ნ. დედალოსი, დედალუბი.

ქრცხემლი (ხე) კეთილ-ფურცლო(ვ)ანი შავქრცხილა ZA.

(ხე) კეთილ-ფურცლოსანი B. (ხე) CDE.

ნ. ქრცხილი.

ქრცხილი (ხე) თეთრქრცხილა ZA.

(ხე) უკეთილ-ფურცლო B. (ხე) ქ რ ც ხ ი ლ ი არს ხე უთეთრესი და ვერა კეთილ-ჩრდილოვანი, ქ რ ც ხ ე მ ლ ი — მობნელო (+ და C) კეთილ-ჩრდილოვანი ხე CD. (ხე) E.

ნ. ქრცხემლი.

ქ̄ს ქარაგმით ქ რ ი ს ტ ე ს ZA.

ქ რ ი ს ტ ე ს ქარაგმით B.

ქსანი ერთი (ორი Ab) თუხტი და თუხტის ნათხალი (მეოთხედი CD) ZACD.

ერთი თუხტი და ნათხალი თუხტისა B. ორ თუხტ-ნახევარი E.

ნ. ლიტრა.

[**ქსაქს** ნ. დაქსაქსვა].

ქსელი (+ 2, 20 ტობია ZAa) საქსოვარი ZA.

საქსვალი B. განუმარტავია CDE.

ქსენდოქსი ბერძულია, უ ც ხ ო თ ს ა დ გ უ რ ი ZAB.

ქსენდუქსი (ქსენდუქსი, ქსენდოქსი CD) იგივე (+ ბერძულ B) ZAB.

ესე არს უცხოთ(ა) სადგური მონასტერსა (მონასტერთა D) შინა CD. სნეულთ სადგომი თუ უცხოთ სადგური მონასტრისა E.

ქსენონი სასნეულო სახლი ZABCDE.

ქსერქსი (ხე) ZABCab.

ქსესტი 2 ძველი ლიტრა და ნახევარი ZAaB.

ორი ლიტრა და ნახევარი Cab. ორ ლიტრა-ნახევარი CqD. (ფქმ.) ორი ლიტრა. პირველი. ეს ქსესტი სომხურია, ორ ლიტრა-ნახევარს შთაიტევს E.

ნ. საწყავი, საწყაული, ლომორი.

ქსირიანი (ქსირია CD) წამალი(ა). რომელი წყლულსა გააქმობს და მოამშრალებს ZAB.

ქსირიანი წამალნი არიან, რომელ(ნ)ი წყლულსა (წყლულთა D) განაქმობს და მოამშრალებს CD.

ქსიროზინ მირონის სუნ(ნ)ელი ZAB.

მირონის სუ(ლ)ნელი(ა) CDE.

ქსიფენი (თევზ.) ZABCDE.

[**ქსიფოხ** ნ. მრავალსახელი].

---

[1] ნუსხებშია: „ქრცვინი"; წყაროშია: „ქურცინი".

ქსოვა (ქსოი ZA) ქსელის ზედით შეძერწვა ZA.

ქსელი ზედით შეძერწო B. განუმარტავია CDE.

ნ. ანაქსვ, განაქსუა, ექსოვა, ვქსოვ, ვქსოვდი, მიქსოვა, მქსოვე-ლი, ნაქსოვი, ნაქსვ, საგსვალი, საქუსალი, უქსოვა, ქუსავს, შეექსოვა, წარმონაქსვ.

[ქსოვილი ნ. ოქროქსოვილი].

ქსუვი ფრინველი შეუჩვეველი ZAB.

კსუ (სკუ Ca), ფრინველი გაუწვრთელი CD. (ფრინ). კსუ, მფრინველი მოუმშვიდებელი E.

ნ. უმწყსი, კსუ.

[ქუ ნ. ქონება].

ქუ ნ. აიქუა, ამქმელი, აქმა, მიიქუა, მიქმა, საქუმელი, ქუმული; შდრ. რქუ].

ქუაბი[1] (1 მეფ. 2, 14) სპილენძისაგან სადუღარი ZA.

სპილენძის სადუღარი B. სიაგი, სპილენძის სახარში C. სიავი DE.

ქუაბი[1] (2, 19 ესაია) კლდე გამონაკაფი ZAB.

კლდე გამოკვეთილი (+ ესაია 2, 19 Cb) Cab. კლდე გამოკაფული CqDE.

ნ. სახლი.

ქუაბის-ყური[2] კარბა ZAB.

ქუბი (ოთხფ.) ლორი დედალი ZAB.

(ოთხფ.) ბურვაკი CDE.

ნ. ლორი.

ქუბი (ბალ.) ჭვავი ZABCDE.

ქუდი კაცის თავსახურავი ZAB Cab.

განუმარტავია CqDE.

ნ. მექუდე; შდრ. თალფაქი.

ქუდუნა (ბალ.) ZABCDE.

ქუე (ქუჱ ZAB, ქვე CDE) (5, 30 ესაია) ქვეით(ი) კერძო ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. ვექუევე, კი, ქუეყანა, შთამომაქუეებელი.

ქუებუდანი[3] ჩუმი ვერაგი ZAB DC.

განუმარტავია E.

ქუებურობა[4] სიწმიდის (ა) წინააღმდეგი არს უძლებება, ხოლო უძლებებისა—ოდესმე სიწმიდე, ოდესმე ქვებურობა; ხოლო ქვებურობა არს აღუძრველობა ვნებათა; უძლებება უკვე არს მოკლება სიწმიდისა, ხოლო ქვებურობა—გარდამატება ZAB.

სიწმიდის(ა) წინააღმდგომ(ი) არს უძლებება, ხოლო უძლებებისა წინა-აღმდგომ(ი) ოდესმე სიწმიდე, ოდესმე ქვებურობა; ხოლო ქვებურობა არს აღუძრველობა ვნებათა; (+ ხოლო D) აწ უკვე უძლებება მოკლება არს (არს მოკლება D) სიწმიდისა, ხოლო ქვებურობა — გარდამატება მოკლებისა; ქვებურობა უკვე არს მოკლებით მოძრავი, ხოლო ლირწი უფროსობით და უწესოდ მოძრავი CD. სიწმიდისა წინააღმდგომ არს უძლებება, ხოლო უძლებებისა — ოდესმე სიწმიდე და ოდესმე ქვებურობა; ხოლო ქვებურობა არს აღუძვრელობა ვნებათა. აწ უკვე უძლებება მოკლება არს სიწმიდისა, ხოლო

[1] ნუსხებში: „ქვაბი“. [2] ნუსხებშია. „ქვაბის-ყური“. [3] ნუსხებშია: „ქვებუდანი“.
[4] ნუსხებშია: „ქვებურობა“.

ქ ვ ე ბ უ რ ო ბ ა — გარდამატება მოკ-ლებისა ვითარცა მგზავსი ქვისა E.
ნ. ლირწი.

ქუეგანხედვა (ქუჱგანხედვა ZAB, ქვეგანხედვა CD [1]) (+ 1 მეფ. 18, 9 ZAa) ავის (ავად C) გულის დადგმა ZABC.
გულის დადგმა ავად D.

ქუევრი [2] კეცის ჭური ZABC.
ჭური D. განუმარტავია E.
ნ. ჭური.

ქუეით [3] ქვეშეთ ZAB.

ქუეითი (ქუჱითი ZAB, ქვეითი CD) ფრჴივ მავალი ZAB.
ფერჴით თვისით მოარული (მავა-ლი Cb) C. განუმარტავია D.
ნ. მკვრცხლ.

ქუეითკენ [4] ქვედა კერძო ZA.
[**ქუეკერძო** ნ. უქუეკერძო].

ქუემდებარე (ქუჱმდებარე ZAB, ქვემდებარე CDE) ორხ (ვითარ-მედ ორ CDE) სახედ ითქმის ქვემდებარე: ერთი ვიდრემე მყოფობით, ხოლო სხვა(ჲ) იგი შესმენით. მყოფობით უკვე ვი-თარ-იგი ქვე(დ)-უც არსება(ჲ) შემთხვევითთა და მის შორის მქონებელ არიან ყოფისა და თჳნიერ მისსა ვერ წარმოიჩინე-ბიან. ხოლო შესმენისა მიმართ ქვე(დ)მდებარე არს კერძობითი, რამეთუ ქვე(დ)-უც(ს) კერძობი-თი უსაყო(ვ)ელთაოეს(ს)ა შესას-მენელად, ვინათგან (ვინადგან CbqDE) უკვე უსაყო(ვ)ელთაო-ესი შეისმინების კერძო(ო)ბით-სად, ვითარ-იგი ცხო(ვ)ელი შე-ისმინების კაცისად (კაცად BCab) და ეწოდების საყო(ვ)ელ-თაოეს (საყოელთაოსა E) უკვე საქვე(დ)მდებარ(ე)ოდ. ხოლო კერძობითსა ქვე(დ)მდებარე შე-სასმენელად. ძვალად ითქმის შემთხვევითიცა (შემთხვევითისა Ca) ქვემდებარის(ა) შიდა (ში-ნად DE) არსებისად, ხოლო არ-სებაჲ ქვე(დ)მდებარედ მყოფისა მიმართ (+ სრულიად კათიღო-რიაში იძიე [5] CD) ZABCDE.

ქუემეხი [6] ზარბაზანი ZAa.
თოფი Ca.
ნ. მექუემეხე.

ქუემო [7] (2, 5 ბარუქ) ქვეითი კერ-ძო ZAa.

ქუემკურვალი (ქუჱმკურვალი ZAB, ქვემკურვალი CD) მიწის (მიწით B) სიმკურვალის ზე ა(ღ)-მოზევა ZAB.
განუმარტავია CDE.
ნ. ზემკურვალი.

[**ქუერე** ნ. ზერე-ქუერე].

ქუესკნელი (ქუჱსკნელი ZAB, ქვესკნელი CDE) (+ 2, 10 ფი-ლიპელ. ZA) ჯოჯოხეთი ZAB CD.
განუმარტავია E.
ნ. სკნელი.

ქუეყანა (ქუჱყანა ZAB, ქვეყანა CqE) (1, 1 დაბად.) ქვეყანა ერ-

---

[1] წყაროშია: „ქუჱგამხედველ", [2] ნუსხებშია: „ქვევრი". [3] ნუსხებშია: „ქუჱით". [4] ნუსხებშია: „ქუჱითკენ". [5] გამოკრებილია, შდრ. A — 250: 162 r, 6. [6] ნუსხებშია: „ქვემეხი". [7] ნუსხებშია: „ქუჱმო".

ვი არს ოთხთა კავშირთაგანი, ჴმელი და გრილი, მძიმე და უძ-რავი, არამყოფობისაგან ყოფად პირველსა დღესა მოყვანებული ღ~თისაგან; ხოლო ქვეყანისა ში-ნა კერძო არს ჯოჯოხეთი და ქვეყანა გარე-შეცულ არს ჰაე-რისაგან (ჰაერისა მიერ B); ხო-ლო ჰაერი შეცულ არს (შეცული B) ეთერისა მიერ და ეთერი შე-ცულ არს (შეცული B) ცათა-გან ZAB

ქვეყანა ერთი არს ოთხთა ნივთთა-განი ჴმელი და გრილი (+ და CabD) მძიმე და უძრავი არა(მ)ყოფობისაგან ყოფად პირველსა დღესა მოყვანებუ-ლი ღ~თისაგან, რამეთუ დასაბამად ჰქმნა ღ~თან ცა და ქვეყანა. ხოლო ქვეყანისა შინა კერძო(სა) არს ჯოჯოხეთი და იგი შეზღუდვილ არს ცვლდეთა და მიწათა მიერ, ხოლო (და D) ზედა კერძო (+ მისსა C) არს სა-დამე ჴმელი, (+ და D) სადამე ზღვა. (+ და C) უმრავლესთა ადგილთა ჴმელთა რა თხარონ სიღრმისა მი-მართ, აღმოეცენებიან წყალნი, გამო-

წოვნებისა მიერ ზღვათაგან ჴმელნი მიიზიდვენ (მოიზიდვენ CqD), ხოლო ქვეყანა მგრგვალ არს ზღვითურთ და გარე-შეცულ(ი) ჰაერისა მიერ და ჰაერი შეცულ(ი) (+ არს CqD) ეთერისა მიერ. და არს სრულიად ზღვისა და ჴმელისა (ჴმელეთისა CqD) სიმგრგვლე ორი ბევრის-ბევრი (ბევრი CqD) და ათას ექვსასი ეჯი, ხოლო სიგრძე მისი არს ერთი ბევრის-ბევრი (ბევრი CqD) და რვაასი ეჯი; სივრცე მისი არს ექვსი ათას რვაას ოცდაორი ეჯი; სიღ(რ)მე მისი არს ათას ოთხას ოცდაათექვსმეტი ეჯი. (+ [ქვეყანა შეცული აერისაგან, აერი გარე-შეცული ეთერისა მიერ და ეთერი მთოვარისა ცისა მიერ, რომლისა სახელი არს ჷ ი რ ა ნ ო; და მერმე ერმის ცა, რომელსა ეწოდების ც ო რ ა ნ ო, და მერმე აფროდიტის ცა, რომელსი ეწოდების მ ე ლ ა ტ ა რ ო, მერმე მზის ცა, რომელსა ეწოდების ქ ო ჷ ი მ ე ლ ი, მერმე არიას ცა, რომელსა ეწოდების ჷ ი მ ჷ ი მ ე ლ ი, მერმე დიას ცა, რომელსა ეწოდების ქ ი მ ქ ი მ ე ლ ი, მერმე კრონოსის ცა — ა რ ბ ა ს ტ რ ო, მერვე ვარსკვლავთ ცა, რომელიცა აღმოსავალით დასავალად მიიქცევის, მერმე მეორე მძვრელი ცა და მერმე პირველი მძვრელი ცა, რომელი ყოველთა ცათა აღმოსავალით დასავალად გარდააბრუნებს და მსგავსი არს ბროლისა. ხოლო გარეგანი ცა არს სამყარო, რომელი შეცულ არს სასუფეველისაგან] D). აჰა მაგალითიცა ქვეყნისა და ზღვისა, ესრეთ მგრგვალ არს და არა რასა ზედა(ნ) (რაზედ Cq) მდგომარე, არამედ თვით თავით თვისით მდგომარე ბრძანებითა ღ˜თისათა (ღ˜თისითა Cq) და ჰაერ(ი)თა (მიერ D) გარე-შეცული. ესრეთცა (ასეცა D) იტყვიან, ვითარმედ ერთსა ანგელოზთაგანსა (ანგელოზსა D), ეპყრას ძალითა (ჴელითა D) CD. ქვეყანა ერთი არს ოთხთა ნივთთაგანი. ჴმელი და გრილი და მძიმე და უძრავი. არამყოფობისაგან ყოფად პირველსა დღესა მოყვანებული ღ˜თისაგან. რამეთუ დისაბამად იტყვიან: ქმნა ღ˜თნ ცა და ქვეყანა, რომელნიმე იტყვიან ჰაერ(თ)ა შინა მდგომარესა, რომელნიმე წყალთა ზედა დამტკიცებასა. ესე არა წინააღუდგებიან ურთიერთსა, რამეთუ ჯოჯოხეთი არს შუაკერძოსა ქვეყანისასა და იგი შეზღუდვილ არს კლდითა და მიწითა და გარე-შეცულ არიან წყალთა მიერ და მას ზედან არს რომელთამე ადგილთა ზღვა და რომელსამე ადგილსა ჴმელი. ვინადგან ბრძანა ღ˜თნ: შეკრბ წყალი ესე შესაკრებელსა ადგილსა თვისსა და გამოჩნდინ ჴმელი. ხოლო ქვეყანა ზღვითურთ მრგვალ არს და გარე-შეცული ჰაერითა სიმრგვლე მისი. და ჰაერი შეცულ არს ეთერისა მიერ. არს სრულიად ზღვისა და ჴმელეთისა სიმგრგვლე მილიონი ორ ბევრი და ათას ექვსასი, სიგრძე მისი არს ერთი ბევრი და რვაასი მილიონი, სივრცე მისი არს ექვსი ათას რვაას ოცდაორი მილიონი, სიღრმე მისი არს სამი ათას ოცდათექვსმეტი მილიონი. აჰა მაგალითი ქვეყნისა ზღვითურთ, ესრე მრგვალ არს და არა რასა ზედა მდგომარე, არამედ ჰაერისა მიერ გარე-შეცული და მდგომარე თვით თავით თვისით ბრძანებითა ღ˜თისითა შორის ჰაერთასა. ქვეყანა ზღვისა და ჴმელეთსა ორსავე ჰქვიან E.

ნ. ასო 2, დაქუეყნა, მექუეყანენი, საქუეყნო, სტუქო, ქუეყნიერი, წყალი.

ჭუეყნიერი[1] ქვეყანაზე(დ) მყოფ(ნ)ი ZAB.

[1] ნუსხებშია: „ჭუჭყნიერი“.

ქუეყნით-მკმობელი[1] (ესაია 19, 3) მისანი Ca. ესაია 19, 3 Cq.
ნ. ქუეყნის-მკმობელი.

ქუეყნის-გული (ქუჱყნის-გული ZAB, ქვეყნის-გული CDE) სოკოა, წამალი ZABCD.
ერთი სოკოა, წამალი E.

ქუეყნის-მზომელი[2] გეომეტრი ZAB.

ქუეყნის-მკმობელი[3] (ქუჱყნის-მკმობელი ZAB, ქვეყნის-მკმობელი Cb) (19, 3 ესაია) მისან(ნ)ი ZABCb.
ნ. ქუეყნით-მკმობელი.

ქუეშ (ქუჱშ ZAB. ქვეშ CDE) ძირსავით ZAB.
ძირს, განა ძირში C. ძირში D. განუმარტავია E.

ქუეშე[4] (1, 9 დაბად.) დაბლა ZAB.

ქუეშეთ (ქუჱშეთ ZAB, ქვეშეთ CD) ბოლოს კერძო ZABCD.

ქუეშნიგუზისა (ქუჱშნიგვზისა ZAB, ქვეშნიგუზისა Cab, ქვეშნიგვზისა CqDE) (ბალ). ZAB CDE.

ქუეშსაგები (ქუჱშსაგები ZAB, ქვეშაგები Cb) საფენელ-საგებელი ZAB.
განუმარტავია Cb.

ქუეწარ (ქუჱწარ ZAB) ქვეით კერძო ZABCD.

ქუეწარმავალი (ქუჱწარმავალი ZAB) (+ 1, 21 დაბად. ZA) მიწაზე მავალი ZAB.
ყოველი ცხოველი Cab.

ქუეწარმძრომელი (ქუჱწარმძრომელი ZAB) (მძრომ.) (15, 9 ესაია) გველ(ნ)ი და ჳუანი ZAB.
(მძრომ.) გველნი და ჳიანი, მხელივნი და მსგავსნი მათნი Cab.

ქუჱ ნ. ქუე.

ქუჱგანხედვა ნ. ქუეგანხედვა.

ქუჱით ნ. ქუეით.

ქუჱითი ნ. ქუეითი.

ქუჱითკენ ნ. ქუეითკენ.

ქუჱმდებარე ნ. ქუემდებარე.

ქუჱმო ნ. ქუემო.

ქუჱმკურვალი ნ. ქუემკურვალი.

ქუჱსკნელი ნ. ქუესკნელი.

ქუჱყანა ნ. ქუეყანა.

ქუჱყნიერი ნ. ქუეყნიერი.

ქუჱყნის-გული ნ. ქუეყნის-გული.

ქუჱყნის-მზომელი ნ. ქუეყნის-მზომელი.

ქუჱყნის-მკმობელი ნ. ქუეყნის-მკმობელი.

ქუჱშ ნ. ქუეშ.

ქუჱშე ნ. ქუეშე.

ქუჱშეთ ნ. ქუეშეთ.

ქუჱშნიგვზისა ნ. ქუეშნიგუზისა.

ქუჱშსაგები ნ. ქუეშსაგები.

ქუჱწარ ნ. ქუეწარ.

ქუჱწარმავალი ნ. ქუეწარმავალი.

ქუჱწარმძრომელი ნ. ქუეწარმძრომელი.

ქუთუთო თვალის (თვალთ B) საფარი ZAB.
თვალთ საფარი, წამწამთ სადგური C. განუმარტავია DE.

ქულა მართველთან ნახე ZA.

---

[1] ნუსხებში: „ქვეყნით-მკმობელი“. [2] ნუსხებში: „ქუჱყნის-მზომელი“. [3] წყაროში: „ქუეყნით მკმობელთა“. [4] ნუსხებში: „ქუჱშე“.

(ფრინ.) მართვეთან ნახე B. (ფრინ.) ქორთა, შავარდენთა, მიმინოთა და ჴანგიანთა (ფრინველთა Cb) მართვეთა ეწოდების C. (ფრინ.) ქორთა, შავარდენთა, მიმინოთა და ეგვევითართა მართვეთა ეწოდების D. (ფრინ.) შავარდენთა, ქორთა, მიმინოთა და ეგევითართა მართვი E.

ქულბაქი სხვათა ენაა, ბ ა ზ ა რ ს ჰქვიან ZAB.

(უქმ.) C. განუმარტავია DE.

ნ. საქულბაქე.

[**ქულიჩა** ნ. ზაპები].

ქუმელი ქალის ფქვილი ZABC.

მოქალული ფქვილი D. განუმარტავია E.

ქუმეჯაკი (39, 22 გამოსლ.) ქვართი ZAB.

(36 გამოსლ.) შთასაცმელი რამეა CD. გამოსლ. 36 E.

ქუმული 2 1, 2 2 გ ა მ ო ს ლ. „უქეთუ იბრძოდეს ორნი კაცნი და დასცეს დედაკაცი მუცელ-ქუმული" B.

ქუნთა ბოჰკოიანი ქსოვილი, საგებელი ZA.

ბოჰკოიანი ქსოვილი B. მატყლისაგ(ან) ბოჰკოიანად ქსოვილი Cab. ბოჰკოიანი მატყლისაგან ქსოვილი Cq. განუმარტავია DE.

ნ. გაბა, ტერი.

ქუნთრუში სენია, წითელას(ა) ჰგავს (მსგავსი Cab) ZABCab.

სენია წითელასაებით Cq. განუმარტავია DE.

ნ. ვარდკოხა.

ქურანი (ოთხფ.) წაბლის ფერი ცხენი ZAB.

(ოთხფ.) წაბლის ფერი (ხზედი Cab) CD. (ოთხფ.) ცხენი წაბლის ფერი E.

ქურდი (უქმ.) მპარავი (+ გლეხურად ZAB) ZABCDE.

ნ. გქურდავ, ნაქურდალი.

ქურდუცი 2 ეფრემ ZAa.

ქურთენი (ქურთენი, ქურთლი C) ქერქთან ნახე ZAB

ხის ქერქს შიგნით(ი) აფსკი CD. ხის შინა აფსკია, ქერქი E.

ნ. ნაქურთენი.

[**ქურთი**] E.

ქურთლი ქერქთან ნახე ZA.

ქურთენი B.

ქურივა ქალი მეუღლე-მკვდარი ZAa.

ქურივი (ქვრივი CDE) (2, 37, ლუკა) ვაჟი მეუღლე-მკვდარი ZAa.

(+ 2, 37 ლუკა Ab) მეუღლე-მკვდარი AbBCD. განუმარტავია E.

ნ. ქურივა.

ქურიმა[1] (ბალ.) (+ ვეფხის-ტყ.[2] ZAa) ლომს(ა) ჰგავს, ფეტვია ZABCab.

(ბალ.) CqDE.

ნ. კარწუმელი.

ქურო არს ორთავე ჴელთა შესაყოფელი ფართო ბეწვიანი სითბოსათვის; ს ა ბ უ ქ ა რ ი არს ჯირისა ცალის ჴელის გაწყობილი, თითებიანი, ხოლო თ ა თ მ ა ნ ი — წინდურად ნაქსოვი, საბუქრის მსგავსი ZA.

ქ უ რ ო არს ფართო ბეწვიანი სითბობად ორთავე ჴელთა შესაყოფელი; ს ა ბ უ ქ ა რ ი — ჯირისა ცალის ჴელისა გაწყობილი თითებიანი; ხოლო თ ა თ მ ა ნ ი — წინდურად მოქსოვილი საბუქრის მსგავსი B. საქელური. ქ უ რ ო მას ეწოდების, სა-

[1] ნუსხებშია: „ქვრიმა". [2] შდრ. ვეფხის-ტყაოსანი, სტროფი 1219, 3 („ქვრიმი").

ზამთროდ იქმენ ქელთა საშურეელსა ბეწვიანთა სითბოსათვის, არა საბუ ჭრის მსგავსთა, არამედ ორთა ქელთა შესაყოფ(ე)ლად ნამზადსა რასამე Cab საქელური CqD.

ქურუმი (3 მეფ. 22. 10) კერპთ მღდელი, მისანი ZAB.

მღდელი კერპთა, მისანი CD. მღდელი კერპთა E.

ნ. არგოლეო.

ქურუსა წარბ-შეჭუხვილი ZABD.

ქურუხა, წარბ-შეჭუხვილი Cab.

ქურუხა (ქურუხი Ca; ქურუხა, ჭურუსა Cq) იგივე ZAB.

ქურუსასავით Cab. წარბ-შეჭუხვილი Cq.

ქურქუმა (4, 14 ქება) ყვავილია, სუნ(ნ)ელი, ყვითელი (+ და ZA) ორტაბახი ZAB.

(+ ქურქუმა CqD) ყვავილია ყვითელი(ა), სუ(ლ)ნელი და ორტაბახი CD. ყვავილია სულნელი და ორტაბახი; გრიგოლის 12 ქებსთა დღე: „რამეთუ განყვითლებული ფერი შეწუხებულისა, ქურქუმისა სახე იქმნების" E.

[**ქურჩ** ნ. ნაქურჩალი (ქერქ'თანაც)].

[**ქურცენ** ნ. ნაქურცუენი; შდრ. ქრცუენ].

ქურციკი (ოთხფ.) (+ 2, 9 ქება ZAB) გარეთხა ZABC.

(ოთხფ.) შველი DE

ნ. ჯერანი; შდრ. ლიკლიკა.

ქურჯვა მძილის (მჯილის BCabD) წაკვრა ZABCD.

გრიგოლი ღ̃თისმეტყველში კურთის ცემა არისო E.

ნ. მუჭი, კურთი.

ქუსავს (+ 11 კავშ.[1] ZABCb) ქსოვს ZABCD.

ქსოვა. 3 ეფრემ ასური; 11 კავშ.:[1] „რომელიმე ქუსავს იმართა, არამედ არსთა თანა წარმოდგომილი"... E.

ნ. საქუსალი.

ქუსბორია ქარია ერთი ეთიოპიისა ZA.

ქარია ეთიოპიისა B. ეთიოპი(ი)ს ქარი(ა) Cab.

ნ. ქარი, ქუს.

ქუსეტი (+ 3, 3 ლევიტ. ZAB) გრძელი ნაწლევი ZABC.

გრძელი წელი D. ენტერა E.

ნ. იქუანჩი.

ქუსლი (+ 13, 22 იერემ. ZA) ფერჴის უკანა კერძო (კერძი BC) ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. გაქუსლვა, საქუსლე.

[**ქუფთ** ნ. საქუფთე].

ქუქუნაკი (ქუქუნიკი CDE) მოკლე ტოლამა ZABCD.

განუმარტავია E.

ქუქუნი (23, 20 ეზეკ.) ესე არს ცხო(ვ)ელთა მამალ-დედლობისა აღრევათა შინა ძრვა, რომელსა გლეხნი ქაქუნს(ა) უწოდენ ZA.

(23, 20 ეზეკ.) ქუქუნი ეწოდებიან ცხოველთა მამალ-დედლობის აღრევათა შინა ძრვასა, რომელსა გლეხნი ქაქუნს უწოდენ B. (ეზეკ. 23, 20) (+ ქუქუნი Cb) ეწოდების ცხოველთა მამალ-დედლობათა (მამალ-დედალთ Cb) აღრევათა შინა ძრვასა, რომელსა მსოფლიონი ქუქუნს(ა)

[1] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 40, 3-4).

უქმობენ Cab. ეზეკ. 23, 20· „რომელთა ჴორცნი იყვნეს ვითარცა ვირთა ჴორცნი და ქუქუნი ცხენთანი — ქუქუნი მათნი“ Cq.[1]
ნ. ქაქუნი.

ქუქუნიკი ნ. ქუქუნაკი.

ქუშად ქუშობით მყოფად ZAB.
ქუშობით მყოფად. ესე არს მწყრალის მსგავსობა, რათა ადვილ სიტყვა ვერ შეჰკადროს კაცმან Cb. მრუდმწყრალად CaqD. მწყრალად E.

ქუში ძველი ქვევლა ZABCD.
გრძელი ქველა E.

ქუშობა (+ ესე არს B) მწყრალის მსგავსობა, რათა ადვილ(ად) სიტყვა ვერ შეჰკადროს კაცმან ZAB.

[**ქუჩ** ნ. შექუჩება].

ქუჩუბო მარცვალთ(ა) ჴერქი ZAB.
ჴერქი მარცვალთა Cb. ცუდი ანაძრობი CaqDE.
ნ. ქერქი.

ქუჩულა ყვავთ დამათრობელი წამალი ZABCb.
(უკმ.) CaqDE.

ქუჩ-ქუჩი ერთს ძირზე(დ) მრავლად ა(ღ)ყვა(ვ)ებული ZABCb.
(უკმ.) CaqDE.

[**ქუცვნ** ნ. გამოქუცვნის].

ქუხილი (9, 23 გამოსლ.) ქუხილი იქმნების (იქმნებიან B) ქართა მიერ ღრუბელთა კვეთებათათა, რამეთუ ჰაერთა სიკშოთა შინა არიან ტატანნი მრავალნი; ხოლო ჰაერთა შინა რა ურთიერთს წინააღმდგომნი ქარნი იწყებენ კვეთებასა (+ და B) რომელიმე ტფილნი, რომელიმე ცივნი ეკვეთებიან, ტატან(ნ)ი (+ და B) ღრუბელთა (ღრუბელნი B) თანაჰყვებიან და ღრუბელთა სიღრუვისა და ტატანთა შემუსრვისაგან გამოვლენ ჴმანი ქუხილისანი (+ და ZA) უკეთუ ქარმან ერთის(ა) კიდით(ა) სძლო, გაივლტის ტატანი იგი განხეთქილი და მისგან გამო(ჰ)კრთებიან ელვანი ZAB.
ქუხილი იქმნებიან ქართა და ღრუბელთა კვეთებათა მიერ, რამეთუ შარავანდედი მზისა(ნი) აღილებ(ე)ნ ორთქლსა ქვეყანისაგან (ქვეყანათაგან D) და აღიხვამს ჰაერთა შინა, ეთერისა და მზისა სიცხეთა (სიცხისა D) მიერ ორთქლი იგი შეგვამდების და შეიქმნების ვითარცა ცეცხლი და მნათობი, და სადაცა უზრქელე(სი) ჰაერია, მუნ დაადგრების (დადგების D); ესევითარნი მრავალ(ნი) არიან ჰაერთა შინა, ხოლო ქარნი ქრიან (არიან D) ჰაერთა შინა ურთიერთ(ა)ს წინააღმდგომნი, რომელიმე ტფილნი, (+ და C) რომელიმე ცივნი; თდეს იწყებენ კვეთებად, ორთქლ(ნ)ა იგი გვამქმნილ(ნ)ი თანა-ჰყვებიან ქართა და ღრუბელთა კვეთებასა, ხოლო რა განძლიერდების (განძლიერდეს D) კვეთება(ჲ) ქართა, განსთქ(რ)დებიან ორთქლი იგი განცეცხლებული და მის მიერ გამოვლენ, ჴმანი ქუხილისანი; უკეთუ ქარნი სასტიკნი ეკვეთნეს კიდესა ერთსა და განხეთქა გვამქნილი (შეგვამებული D) იგი ცეცხლი, განვლის სივრცესა (სივრცედ CqD) ჰაერისა(სა) და გამო(ჰ)კრთებიან მისგან ელვანი; ხოლო ქვეყანთა

[1] მოწმობა წყაროდან Ca-ში გადახაზულია.

ქუხილის ჟამმდე არს ეჯი ოცდაოთხი, ხოლო ღამესა შინა მრავალგზის (მრავალ-მრავალგზას Cq) ვიხილავთ მსგავსთა (მსგავსსა CqD) ვარსკვლავთასა განფრენილთა, ანუ გრძლად ცეცხლებ(რ) წარვლილსა ჰაერთა შინა. უმეცარნი მათსა ვარსკვლაობასა ჰგონებენ, არა ვარსკვლავი არს იგი, არამედ შეგვამებული ორთქლი იგი ცეცხლებრი, რომელსა სახელად ვ ა რ ს კ ვ ლ ა ვ-მ ო რ ბ ე დ ა დ ეწოდების წერილთა მიერ, ღლისითაც (ღღეაცა D) განფრინდების (განფრინდებიან D) CD. ქუხილი იქმნებიან ქართა და ღრუბელთა კვეთებათა მიერ, რამეთუ შარავანდედნი მზისანი აღიღებენ ორთქლსა ქვეყანათაგან და აღიხვამს ჰაერთა შინა და ეთერისა და მზისა სიცხისა მიერ ორთქლი იგი შეგვამდების და შეიქმნების ვითარცა ცეცხლი. ესევითარნი მრავალნი დაიწვსებიან ჰაერთა შინა. ხოლო ქარნი არიან ჰაერთა შინა ურთიერთს წინააღმდგომნი, რომელნიმე ტფილნი და რომელიმე მყინვარნი, ოდეს იწყებენ კვეთებად, ღრუბელნი შესცვენ ჰაერთა და ქართა და ღრუბელთა კვეთებისა თანა-ჰყვებს ორთქლი იგი გვამქმნილი ცეცხლის მსგავსი. ოდეს რა განძლიერდეს კვეთება ქართა, ვერლარა თავს-იდებს, ორთქლი იგი განსქდების და გამოვალს ქუხილთა ჟამსა მის მიერ. უკეთუ ქარნი სასტიკნი ეკვეთონ კიდესა ერთსა და განხეთქა, გვამი იგი განვლის სივრცედ ჰაერისა და გამოკრთებიან მისგან ელვანი. ხოლო აქათ ქუხილის ჟამმდე არს მილიონი ოცდაოთხი. ხოლო ღამეთა შინა მრავალგზის ვიხილავთ ვარსკვლავისა სახეთა განფრენილთა ანუ გრძლად ცეცხლებრ წარვლილსა ჰაერთა შინა. უმეცარნი მათსა ვარსკვლაობასა ჰგონებენ, არა ვარსკვლავი არს იგი, არამედ ორთქლი იგი შეგვამებული ცეცხლებრი E.

ნ. მქუხარე, ცისიერი.

ქუჯო ფქვილის მოსაგველი ZAB.

საგველი პურისა Cab.

ქჳთინი (ქვითინი ZABCqD; ქვითინი, კოკოცება; კაკანება Cab) ტირილთან ნახე ZAB.

ესე იგი არიან გულ-მწუხარემან მოტირალმან მაღლითა ჟმითა დაივაიოს Cab. კოკოცება, გინა კაკანება Cq. ქვითბა, კოკოცება D.

ქჳრდემლი ZAB (ქვირდემლი ZABC) (+ ქვირდემლი ZA) მყარი, გინა მაგარი ZABC.

შდრ. გრდემლი.

ქჳრითა[1] თევზის (თევზთ B) კვერცხი ZABCD.

განუმარტავია E.

ქჳსლი[2] ორთა დათა ქმარნი ქ ვ ი ს ლ ნ ი არიან და ორთა ძმათა ცოლნი შ ი ლ ნ ი არიან Z.

ცოლის დის ქმარი (+ ორ დათა ქმარნი ქ ვ ი ს ლ ნ ი არიან, ორ ძმათა ცოლნი შ ი ლ ნ ი არიან Aa) ABCD. განუმარტავია E.

ქჳქჳრი (ქვიქვირი ZABCD, ქვიქვირი და კვიკვირი E) კისრის მიდამო ZAB.

კვიკვირი, კისრის მიდამო CD. მკარზე ჯდომა E.

ქჳშა ZA (ქვიშა ZABCDE) (7, 26 მათე) ქვიშა. ქვასთან ნახე ZAB.

ქვა მსგავს(ი) ფეტვთა და ხვარბალთა C. განუმარტავია DE.

---

[1] ნუსხებშია: „ქვირითა". [2] ნუსხებშია: „ქვისლი".

ქჳშარი[1] ნარდის პაიკის მარტო ჯდომა ZA.

ნარდში მარტო პაიკის ჯდომა B. ნარდის მღერაშია, (+ ერთი პაიკი Cab) C. ნარდის მღერისა D. განუმარტავია E.

ქჳშნა (ქვიშნა ZABC) (ბალ.) (+ ქვიშნა ZA), უგრეხელი ZAB.

უგრეხელი. ქვიშნა თესლთაგანი, რომელ არს მარჯვე საზრდელად ზროხათა C.

ქჳჯა[2] მცირე როდინი ZABCD.

ქშენა (ქშინვა CDE) ესე (ქშენა B) არს ჩნეულისაგან საძნელო სულის-კვეთა, რომელი მკართა ატანებინებდეს; ე ქ ვ ა არს დამაშვრალისა და ნარბენის(.) ცხო(ვ)ელისაგან სულის-კვეთა(ჲ), რომელსა მსოფლიონი ქ ო შ ი ნ ს უწოდენ; ქ ა ქ ა ნ ი არს მაშვრალის ძაღლისაგან (ძაღლისა B), გინა ძუსა ზედა ქოშინი; ფ შ ვ ი ნ ვ ა (+ არს მძინარისაგან სულის-ბერვა ZA) ZAB.

ჩნეულთ სულის-კვეთა C. განუმარტავია DE.

ნ. სულის-კუეთა.

ქში-ქში ქათმის (ქათამთ B) შერისხვა ZAB.

ქცევა (+ ქცევა B) არს კაცი კეთილის(ა) ყოფა-ქცევითა, გინა (ანუ B) ბოროტითა იქცეოდეს; ქ ც ევ ა არს მგალობელი და ქმოანი (ქმოსანი B), რა სხვასა და სხვასა (სხვადასხვა B) კილოთა აბრუნებდეს (აქცევდეს B); ქ ც ე ვ ა არს მენავე ნავსა, ანუ ინიოხი ეტლსა, ანუ რაინდი ცხენთა (ცხენსა B) კეთილად ავლინებდეს მიმობრუნებასა შინა; ქ ც ევ ა დ ითქმიან (ითქმის B) ნაშვნებთ(ა) დარღვევა ZAB.

ქცევა არს ნაშენების დარღვევა, გინა კაცი კეთილად იქცეოდეს (+ გინა კალოს გარდაბრუნება Cb)Cab. კეთილი საქციელი Cq. კეთილად ქცევა D. განუმარტავია E.

ნ. აიქციე, აქცევდა, ალ-თავსიქცა, გააქცივა, გაქცევა, დააქცია, დაქცევა, ეზოსა შინა მქცეველი, ვიქცევი, იქცა, იქცევა, იქცევისა, მაქციენ, მზის-მოქცევი, მთოვარის-მოქცევი, მიმაქცეველი, მიქცევა, მოქცევა, მოქცევი, მოქცეული, საქცევი, საქციელი, საქცოდ, უკმოქცევა, ყოფა-ქცევა, შეაქცია, შექცევა (თამაშობა'სთანაც), წარქცევა.

ქცევა რაისაც დაქცევა D. განუმარტავია E

[ღ ნ. ღება].

ღა ესე ღ ა (ჲ) არს ბოლოდ ართრონი, საქმეთა ზედა გვარიანმყოფელი სიტყვათა. რამეთუ ოდეს საქმვი (+ რამე B) ვიკითხნეთ, დაურთავთ ღ ა ს ა და ვიტყვით წამსვლელთათვის: „წავ ა-ღ ა?“ (+ ანუ ZA) წარსულთათვის: „მ ო ვ ა ლ ს-ღ ა?“ გინა (ანუ B) ყოფისათვის: „არის ღა?“ ანუ ქ(მ)ნისათვის „იქ(მ)ნების-ღა?“ ესრეთ ყო(ვ)ელთა საქმეთა დასასრულად და ბოლოდ ZAB.

[1] ნუსხებშია: „ქვიშარი“. [2] ნუსხებშია: „ქვიჯი“.

ესე ლაჲ არს სიტყვისა დასასრულთა რომელთამე საქცევთა (~საქცევთა რომელთამე D) გვარიან-მყოფელი, რამეთუ ლათა მიერ გვარიან-იქმნებიან სიტყვა კითხული, ოდეს ოდენ საეჭვი რამე იყვის, ვიკითხავთ: „საკითხავად წარსრული მოვალს-ლა?“ გინა. „საიჭვი რაჲმე არის-ლა?“ ანუ: „საქმე იჭვიანი იქმნების-ლა?“ და ესევითართა დასასრულთა სხვათასა CD. ესე ლაჲ არს სიტყვისა დასასრულთა საქცევთა რაჲმე გვარიან-მყოფელი, რამეთუ ლათა მიერ გვარიან იქმნებიან სიტყვა კითხული ოდენ, ოდეს საიჭვი რამე იყვის, ვიკითხავთ: „საკითხავად წასრული მოვა-ლა?“ გინა: „საიჭვი რაიმე არის-ლა?“ ანუ: „საქმე იჭვიანი იქმნების-ლა?“ და ესევითართა დასასრულთა სხვანიცა E.

ნ. დალა, დალათუ, დალაცათუ.

ლ̃ა ქარაგმით ლმერთსა ZA.

ლმერთსა ქარაგმით B.

ლაბაბი ყელის ჩამონაშვები ZAB.

ყელი ჩამოშვებული (ჩამოშვერილი Cb) CD. განუმარტავია E.

ლაბუა (ფრინ.) ქათამი ულვაშიანი ZABCD.

(ფრინ.) ქათმის ულვაში E.

ლადარა (ლადარი CDE) წვრილი (წვლილი BCDE) ნაკვერცხალი ZABCDE.

ნ. ცეცხლი; შდრ. ნალუერდალი.

ლადარი კაცი დაუნდობელი ZA.

დაუნდობელი კაცი B. დაუნდობელი CD.

ნ. ლადრობა.

ლადარი ნ. ლადარა.

ლადა-ლუდა კაპან ავი სავალი ZAa.

განუმარტავია D.

ლადირი ქედი გორაკათა წარზიდული ZA.

ქედი გორაკ(ა)თაგან BCD. ლადალუდა თუ პორინტალი და ლადო E.

ლადო, ზღვის ღელვის ნჩქრევა ZABCD

განუმარტავია E.

ლადრობა დაუნდობლობა ZACaq DE.

დაუნდობრობა BCb.

ლავლავი შეთქმულობა უბრალოთა (უბრალოსა Ca) ზედა ZABCab.

ქართლის ცხოვრება[1] CqDE.

ლაზარინელი (ლაზარენელი, გაზარენელი Cq) (+ 5, 15 დანიელ ZA) სიზმრის ამხსნელი, გინა ვარსკვლავთ-მრიცხველი ZAB.

ლაზარინელი და გაზარონელი მესიზმრენი არიან, რომელნი ალქსნიან Cab. მესიზმრენი Cq. შდრ. ზალარინელთა.

ლაზირი (ლარიზი D) კარაბადი: „შე(ე)ქმნას (შეიქმნას CaqD) მისსა ბუნებასა ლაზირისასა და შეექმნას (შეიქმნას BCD; + იგი BCD) საზრდელად მისთვის“; ოთხ(ი)თა ძარღვთა (ძალითა BCD) ლაზირისათა“ ZABCD.

ლაზლა მატყლის მქედი ძაფი სხვილი ZABCD.

მატყლის მქედი E.

ნ. ძაფი.

ლაზო შურთან ნახე ZAB.

---

[1] შდრ. ქართლის ცხ-ბა, ს. ყაუხჩიშვილის რედაქც., წიგნი I, გვ. 349, 12.

შურით ალსავსე CD. მეშურნე გული E.

[**ლაზობა** ნ. შური; შდრ. ლაზო].

[**ლალ** ნ. დალალვა].

ლალა ყანის ბეგარა ZA.

პურის ბეგარა B. ლალა არს რა აგარაკისა უფალი სხვისა ნამუშაკევსა ზედა თვისსა განწესებულსა სარგოსა აღილებდეს Cab. განუმარტავია CqDE.

შდრ. კულუხი.

ლალანგარი (ლალანგა CDE) მირონის სუნ(ნ)ელია ZAB.

მირონის სუ(ლ)ნელი(ა) CDE.

[**ლალანოს** ნ. ნაზუქი].

ლალატი მუხთლად მოკლვა ZAB.

მუხთლად სიკვდილი C. განუმარტავია DE.

ნ. მოღალატე.

ლალეოდი (თევზ.) ZABCD.

„ლალეოდი და სულაპი“ E.

ლალვა სვლით შეპირვება B.

ლალვაჲ (ლალვაი C) (51, 33 იერემ.) სამკალი ZABC.

ლალია სუ(ნ)ნელი ზეთი ZAB.

სუ(ლ)ნელი ზეთი CD. განუმარტავია E.

ლალოსი (ლალლოსა C) 20 იოსიპოს[1] ZABC.

ლალფირა (ლალფვირა C) წიგნია წმიდის კვირილეს თქმული ZAB.

წიგნია კვირილესი (+ თქმული Cb) C.

ლალლა (ფრინ.) ZABCDE.

ლალლაცობა ეკლესიასტის 4 თავის მიზეზში Aa.

ლამე (1, 5 დაბად.) ღამე ეწოდების მწუხრიდამ ვიდრე განთენება(დ)მდე; ხოლო მწუხრი — დასლვასა მზისასა და შერიჟვება — მცირედღა მოღამებასა; ხოლო ბინდი ეწოდების უსინათლობასა, სადა ძვილ ჩნდეს რამე დილას(ა) თუ საღამოს; (+ და Z) წყვდიადი — ფრიად ბნელსა, სლვა-შეუძლებელსა, და უკუნი — მისგან უბნელესსა, ხოლო ქაქაჩი — მთოვარიანს ღამესა ZA.

(1, 5 დაბად.; 15, 1 ესაია) ღამე ეწოდების მწუხრიდამ ვიდრე განთენებამდე, ხოლო მწუხრი — დასვლასა მზისასა; შერიძვება — მცირედრე მოღამებასა; ხოლო ბინდი — ღამის მოწევნასა, გინა დილის განთიადობასა; ბნელი ეწოდების უსინათლობასა, სადა ძვილ ჩნდეს რა ღამით თუ დღისით; წყვდიადი — ფრიად ბნელსა, სლვა-შეუძლებელსა და უკუნი — მისგან უბნელესსა; ქაქაჩი — მთოვარიანს ღამესა B. ღამე ეწოდების მწუხრითგან ვიდრე განთენება(დ)მდე; ხოლო მწუხრი — დასლვასა მზისასა; შერიჟვება — მცირესა რას(ა)მე მოღამებასა; ხოლო ბინდი — ღამისა მოწევნასა, გინა დილისა განთიადობასა, რომელ მცირედღა საჩინობა იყოს; ბნელი ეწოდების ღამესა უსინათლოსა, გინა სახლსა და მისთანათასა, სადა სინათლე არცად იპოებოდეს; წყვდიადი ეწოდების ფრიად ბნელსა სლვა-შეუძლებელსა, ხოლო უკუნი — უდიდესსა მისგან Cab. განუმარტავია CqDE.

ნ. აღების ღამე, მარადღამე, მღამიობი, ნაღამევი, ნაღამური, საღამური, სიღამე, უღამდება, შეღამება, შუაღამე.

[1] შდრ. A — 675; 68 v, 27.

ღამის-თევა ღამე გაათენოს ZAB.

ღამის-მქმობელი (ღამის-მქმობა-რი B) (ფრინ.) 11, 16 ლევიტ. ZAB.

ღამორი (ფრინ.) (+ 11, 19 ლე-ვიტ. ZA) ღამურა ZAB.

(ფრინ.) (2 სჯულ. 14) ღამურა Cab. (ფრინ.) (2 სჯულ. 14) რაცაღა ფრინველია Cq. (ფრინ.) (გამოსვლა-თაში) რაღაც მფრინველია D. (ფრინ.) E.

ღამურა ღამის ფრინველი(ა), გუ-გულს(ა) ჰგავს ZAB.

(ფრინ.) გუგულს გავს, ღამის ფრინველია Cb. (ფრინ.). CaqDE.

ნ. ასიღამა.

ღანუქობა გაზაფხულის დრო ZA[1].

თამარის ამბავი[2] B.

ღანძილი სომხურია, ქართულად ჯ ი შ კ ი ლ ა ჰქვიან ZAB.

(ბალ.) ჯიშკილა Cab. (ბალ.) ღან-ძილი სომხურია, ქართულად ჯ ი შ-კ ი ლ ა ჰქვიან (+ ღანძილიც ჰქვიან Cq) CqD. (ბალ.) ღანძილი სომხუ-რია, ქართულად ჯ ი შ კ ი ლ ა ეწო-დება E.

ღაპა-ღუპი ქშირი წვეთი (წვეთა AbB) ZAB.

ქშირად ცრემლის დენა CDE.

ღაჟო (ფრინ.) ჯინჯვა ZABCbqDE. (ფრინ.) ჯიმჯვა Ca.

ღაჟღაჟა ფურცელთ ფერადობა ZABCab.

ნ. ხაზალი.

[**ღარ** ნ. ნაღარი].

ღართი საწვიმარი ნაბადი ZABCD.

განუმარტავია E.

[**ღარი** ნ. ბელღარი].

ღარიბი გარეშე წერილში სწე-რია, უ ც ხ ო ს (ა) ჰქვიან ZA.

(უქმ.) უცხო, გარეშე წერილში B. უცხო C. განუმარტავია DE.

ნ. საღარიბოდ.

ღარიზი ნ. ღაზირი.

ღარღილი მცირე რამ ჰაზრი ZAB.

ჰაზრი რამე მცირე Cb. ჩამი-ჩუმი, გინა (ჰ)აზრი Caq. ჩამი-ჩუმი DE.

ღატაკი უსირცხვილო გლახაკი ZA.

გლახაკი უსირცხვილო B. მეტად გლახაკი (+ და უნამუსო Cb) CD. მეტად გლახა E.

ღაფალი არს ღ ა ფ ლ ო ბ ა კაცი დიდად გაკრძალული, ანუ თვით მოსცდეს, ანუ სხვამან მოაცთუ-ნოს და განუკრძალველად იპოოს ZA.

ღ ა ფ ლ ო ბ ა არს კაცი გაკრძალუ-ლი, ანუ თვით მოსცთეს განკრძალვა-სა, ანუ სხვამან მოაცთუნოს და გა-ნუკრძალველად იპოოს; მ ო ღ ა ლ-ფ ე ბ ა — მოცთუნებასავით B. მოც-თუნვებულივით Cb. ღონემოლებული CaqDE.

ნ. მოღაფლება.

ღაფიტი მირონის სუხ(ნ)ელია ZAB.

მირონის სუ(ლ)ნელი(ა) CDE.

ღაღადება (3, 8 გამოსლ.) ესე ითქმის ყო(ვ)ელივე ქმამაღლო-ბით ქმა-ყოფა, ხოლო ღაღადე-ბაცა ესრეთ განიყოფების: შო-რით ერთისა კაცისა მაღალსა უკაფიოსა ქმასა ეწოდების კ ი-

---

[1] A-ში წერებულა წყარო. „ქართლის ცხოვრებაში, თამარის ამბავში“, რაც გა-დაუხაზავთ. [2] შდრ. ქართლის ცხ-ბა, ს. ყ ა უ ხ ჩ ი შ ვ ი ლ ი ს რედაქც., წიგნი II, გვ. 24, 1.

ვ ი ლ ი, ხოლო ჭმიანითა სიტყვითა ღაღადისსა — ყ ი ვ ი ლ ი; დიაცთა კივილსა ეწოდების კ რ ჩ ხ ი ა ლ ი; მრავალთა ერთა უსმინართა ლაპარაკთა — ყ ა ყ ა ნ ი; დიაცთა ყაყანსა — ძ ი ძ გ ი ნ ი და ჯ ი ჯ გ ი ნ ი; ომთა შინა ღაღადებასა — კ ი ჟ ი ნ ა; მტერთა განრომილთა კაცთაგან სასიხარულო ჭმა-ყოფით ღაღადებასა — ზ რ ი ნ ვ ა; შეწუხებულთ(ა) საგლოელს ღაღადისსა — ზ რ ი ა ლ ი; უვვანსა მაღალსა ჭმიანობასა — ყ ვ ი რ ი ლ ი; ქათმისა და მისთანათა ზახილსაცა ყ ი ვ ი ლ ა დ იტყვიან ZA.

(3, 8 გამოსლ.) ღაღადებად ითქმის ყოველივე ჭმამაღლობით ჭმა-ყოფა(ა), ხოლო ღაღადებაცა ესრეთ განიყოფებიან: შორით ერთის კაცისა მაღალს უკაფიოსა ღაღადებასა ეწოდება კ ი ვ ი ლ ი; ხოლო ჭმიანითა სიტყვითა — ყ ი ვ ი ლ ი; დიაცთა კივილსა ეწოდება კ რ ჩ ხ ი ა ლ ი; ერთა მრავალთა უსმინრად ლაპარაკსა — ყ ა ყ ა ნ ი; დიაცთა ყაყანსა — ძ ი ძ გ ი ნ ი, გინა ჯ ი ჯ გ ი ნ ი; ომთა შინა ღაღადისსა — კ ი ჟ ი ნ ა; მტერ-განრომილის კაცთაგან სასიხარულო ჭმა-ყოფით ღაღადებასა — ზ რ ი ნ ვ ა, შეწუხებულთ საგლოველს ღაღადისსა — ზ რ ი ა ლ ი; უვვანს მაღალს ჭმიანობასა — ყ ვ ი რ ი ლ ი; ქათმის ზახილსაც ყ ი ვ ი ლ ა დ იტყვიან B. ღაღადებად ითქმის ყოველივე ჭმამაღლობით თქმული; ხოლო ესე ღაღადება განიყოფების: რამეთუ შორით კაცისა ერთისა ღაღადებასა მაღლიადსა ეწოდების კივილი; ხოლო სხვარიგსა ზახილსა — ყ ი ვ ი ლ ი, გინა ქათამთა ზახილსა; დედაკაცისა კივილსა ეწოდების კ რ ჩ ხ ი ა ლ ი; ერთა მრავალთა სახლთა შინა მყოფთა ურთიერთას მრავალ ლაპარაკთა და არაჩუმობით ყოფასა ეწოდების ყ ა ყ ა ნ ი; აგრეთვე დედაკაცთასა მრავალთ საუბართა — ჯ ი ჯ გ ი ნ ი და ძ ი ძ გ ი ნ ი; ომთა შინა ღაღადებას(ა) — კ ი ჟ ი ნ ა; ომთაგან განრომილთა კაცთა სასიხარულო ღაღადების(ა) ჭმასა — ზ რ ი ნ ვ ა; შეწუხებულთ საგლო(ვ)ელს ღაღადებასა — ზ რ ი ა ლ ი; უვვანსა მაღალსა ჭმიანობასა — ყ ვ ი რ ი ლ ი Cab. დიდი ზახილი CqE. ზახილი დიდი D.

ნ. ილალადა, მღალადებელი. უღალოდა.

ღაღად-ყო (7, 37 იოანე) ღაღადება ქმნა ZA.

განუმარტავია B.

ლაწჳ[1] (+ 5, 13 ქება ZAB) ლოყა ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. კლიტე ლაწუთა.

ლაშა-ღუში ცოხნის ჭმა(ნი) ZAB CD.

განუმარტავია E.

ლაჭუნი იგივე ZAB.

განუმარტავია CDE.

ლაჭლაჭი (27 ნემეს.)[2] ვრონოხო ZAB.

(27 ნემეს.)[2] არს კორჴთა[3] ნაწყობი, რომელ არს ვ რ ო ნ ო ხ ო Cb. Гესე არს ჭორჴთა ნაწყობი, რომელ არს ვ რ ო ნ ო ხ ო] Ca. განუმარტავია CqD.

ნ. კრონოხო; შდრ. ღრაჭა.

---

[1] ნუსხებშია: „ლაწვი". [2] იგულისხმება ნემესიოსის „ბუნებისათჳს კაცისა" (გვ. 122, 15—16). [3] ნუსხაშია: ჭორცთა".

ლება გალება, მოლება ZABCb.
განუმარტავია CaqDE.

ნ. ალება, ალებანი, ალების ლამე, ბავთის მომლები, გამოლება, გამოლებული, განალო, გალება, დალება, თუალთ-ლება, თუალლება, თუალლებული, ილო, მიილე, მიილო, მიმლებელი, მილება, მოულე, პოულო, მოლება, მუცლადლება, ნალბლი, ნალები, სახის-შემოლება, ყურადლება, შეელო, შემოლება, წალება.

ლებვა დაფერადება ZABCD.
განუმარტავია E.

ნ. დალებვა, ვლებავ, ვლებევდი, მლებავი, მლებარი, ნალებვი, სალებავი, ლებილი, შეულებე.

ლებილი (1, 18 ესაია) შელებული (შელებილი B) ZAB.
ცუდი წითელი (ესაია 1, 18) C.

ლელაღუნტა (ბალ.) ZAB.
(ბალ.) ძირხვენა CDE.
ნ. ძირხუენა.

ლელე (69, 7 ფსალმ. Z; 59, 7 ფსალმ. A) ლელედ ითქმის ქევი მცირე; (+ ხოლო ღულე მისი უდიდესი ZAa); ხოლო ჭევი უდიდეს და ულრმეს და წყლოვანებითაცა მეტი ლელეთასა და ნაღვარევი — ლელე ჴმელი თვინიერ ღვართასა; ხოლო ხრამი — უდიდე და ულრმე და ფრიად კლდოვან(ი) ZA.
ლელედ ითქმის ჴევი მცირე; ხოლო ჴევი მისა უდიდეს და ულრმეს და წყლოვანებითაცა მეტ და ნაღვარევი — ლელე ჴმელი თვინიერ ღვართასა; ხრამი — უდიდე და ულრმე და ფრიად კლდოვანი დიდი ხ. ლელე არს ქევი მცირე; ხოლო ქევი უდიდეს მისაა სიღ(რ)მითაცა და ჸყლოვანებითა; ხოლო ნაღვარევი ქევი ჴმელი და ურწყული თვინიერ ღვართასა; ხოლო ხრამი ქევთაგან ულრმესი და ფრიიდ კლდოვანი და დიდი C. განუმარტავია DE.

ლელვა (+ 27, 14 საქმე ZA) ზღვის აღშფოთება ZAB.
აღძრულის ზღვის ხეთქება Cb. განუმარტავია CaqDE.

ნ. აალელვე; აღელვება, ილელვებოდა, ნალელვები.

ლელვა-გუემული (ლელვა-გვემული Z) ლელვისაგან შეიწრებული ZAB.

ლელვილი ლელვისაგან გატანჯული ZAB.

ლეო (ბალ.) ძნა მდგარი ხუთეულით ოცეულამდე ZAB.
(ბალ.) ლეო არს ძნა მდგარი ათეული ანუ ოცეული, მეტი ანუ ნაკლები, ნამკალთა შინა ყო(ვ)ელთა ერთბამად (+ ძნეულად Cab) ეწოდების (უწოდენ CqD) CD. (ბალ.) ლეო არს ათეული თუ ოცეული ანუ მეტ-ნაკლები ძნა, ნამკალსა შინა მდგარი E.
ნ. ზვნი.

ლეპეპი ფრთის ლერო ZABCDE.
[ლერ ნ. მოლერება; შდრ. ლირება 2].

ლერი (25, 31 გამოსლ.) სასანთლის შტოები ZA.
(ბალ.) ჩალის ლერო, გინა სასანთლისა (25, 31 გამოსლ.) B. (ბალ.) ჩალის ლერო C. განუმარტავია E.

ლერო (ბალ.) ჩალის ლერი ZA.
განუმარტავია D.

ლერო მხალთა და ბალახთ გვამი ZAB.

(ბიბლ.) გვამი მხალთა (+ და C) ბალახთა CD. განუმარტავია E.

ღერო ბეჭდის გრგოლი ZAB.

ღეროვის აღერო(ვ)ებულა ZAB CD.

განუმარტავია E.

[**ღერღ** ნ. დაღერღლა, იღერღლება, მოღერღლა, ღერღილი].

ღერღედი (ღერღეტი E) (ფრინ.) ბატი ZABCDE.

ნ. ბატი.

ღერღილი (2, 14 ლევიტ.) ღ ე რ ღ ი ლ ი არს მარცვალნი ცერცვთა და მისთანათანი, საფქველზედ ხოშრად დალეწილი; ღ ე რ ღ ი ლ ი ითქმის მჭეცთა და ძაღლთა კბენილი; ღ ე რ ღ ი ლ ს უწოდენ მცირეთა კიტრთა ZA.

(2, 14 ლევიტ.) ღერღილი არს ცერცვი და მარცვლები საფქველზედ ხოშრად დალეწილი; ღ ე რ ღ ი ლ ს იტყვიან მჭეცთა და ძაღლთა კბენილთა; ღ ე რ ღ ი ლ ს უწოდენ მცირეთა კიტრთა B. ღ ე რ ღ ი ლ ი ეწოდების, ცერცვი რომელიმე ქელსაფქვავთა ზედა ხოშრად დალეწო, ვიეთნი მ უ კ ა შ ა რ ს უქმობენ, კვალად კალი რამე მარცვალთა დაღერღლო, კვალად ძაღლთა და მჭეცთა ნაკბენსაცა დ ა ღ ე რ ღ ი ლ ა დ ვიტყვით და მცირესა კიტრსაცა ღ ე რ ღ ი ლ ი ეწოდების Cab. დაღერღილი (+ გინა მუკაშარი Cq) CqDE. ღ ე რ ღ ი ლ ი (ბიბლ.) ჩჩვილი კიტრი CqDE.

ნ. დაღერღლა.

ღერძი (14, 25 გამოსლ.) საბრუნავ(თ) გასაყარი ZAB.

ურმის თვალთ გასაყარი და მისთანათა (მისთანანი Cb) Cab. ურმის თვალთა და საბრუნავთ გასაყარი Cq. განუმარტავია DE.

ღიღა შიშვლება B.

ნ. გარდაღეღა.

ღეჭა მცირე ცოხნა ZAB.

ცოხნა მცირედ Cab. ცოხნასავით Cq. განუმარტავია DE

[**ღვ** ნ. შთაღვა].

ღვალო ნ. ღუალო.

ღვალოშმაგა ნ. ღუალოშმაგა.

ღვარი ნ. ღუარი.

ღვარძლი ნ. ღუარძლი.

ღვაფი ნ. ღუაფი.

ღვაწლი ნ. ღუაწლი.

ღვაწლისა-მძლე ნ. ღუაწლისა-მძლე.

ღვედი ნ. ღუედი.

ღვედკეცი ნ. ღუედკეცი.

ღველფი ნ. ღუელფი.

ღველფური, ღველფურნი ნ. ღუელფურნი.

ღვერფი ნ. ღუერფი.

ღვეძილი ნ. ღუეძილი.

ღვია, ღვივა ნ. ღვვა.

ღვივება ნ. ღვვება.

ღვივის ნ. ღვვის.

ღვინიო ნ. იღუნიო.

ღვინო ნ. ღვნო.

ღვინჭა ნ. ღვნჭა.

ღვინჭილა ნ. ღვნჭილა.

ღვიძილი ნ. ღვძილი.

ღვიძლი ნ. ღვძლი.

ღვლარჭნილი ნ. ღულარჭნილი.

ღვლერჭი ნ. ღულერჭი.

ღვწა; ღვწა, ღვწოლა ნ. ღუწა.

ღვწოლა ნ. ღუწოლა.

ღ͠ი ქარაგმით ითქმის ღმერთი. უკეთუ დამბადებელსა ღ͠თსა ქარაგმა დაუსვა, ზედეთ ჯამს დასმა, ხოლო ცრუსა და ამაოსა ღ͠თსა კერპთასა ქვეშეთ ჯამს

დასმა ქარაგმისა. რათა გარჩი-ოდეს ZA.

ღ˜თი ქარაგმითა. ღ˜თი — ჩვენი, ღ˜თი — კერპი B.

ღია არდაჭმული ZABC.

განუმარტავია DE

ნ. ფარღია.

[**ღივ** ნ. აღივება, გაშლივარი].

ღილი (26, 10 გამოსლ.) ღ ი ლ ი არს მრგვალი და კილო-გარდა-საცმელი შესაკინძველი; გ უ გ უ-მ ა არს დიდი ღილი და ბოლო-გრძელი, დასაკერებელი; უტუ-რა — მოგრძე-თა(ვ)ოანი და მო-ბრტყე, ბოლო-დასაკერებიანი, ნახევარი მრგვალი და ნახევარი ბრტყელი ღილი ZA.

მრგვალი შესაკრავი: უტურა, გუ-გუმა (26, 10 გამოსლ.) B. განუმარტა-ვია CDE.

ღიმი (ბალ.) ZABCE.

(ფრინ.) D.

ღიმი ღიმილის ნაკვეთი ZA.

მცირე სიცილი BCab.

ღიმილი (ღიმილი, ღიმი, ღიმღიმი CqD) (+ 21 ზირაქ ZAa) სი-ცილში ნახე ZAB.

იგივე მცირე სიცილი Cab. მცირე სიცილი CqDE.

ღიმ-ღიმი პირის შეცინილი ZAB.

პირის შეცინილი უჭმოდ Cab.

ღინცილი უბადო(დ) სიცილი ZABCDE.

ნ. ეღინცილება, სიცილი.

ღინწი დანა მცირე და წვლილი (წვრილი AB) ZAB.

⌈ყალამთრაში⌉ Cb.

ნ. დანა.

ღირება ფასის დადება ZAB.

ფასის დებულობა C. განუმარტა-ვია D. მართებულობა E.

ნ. მიღირს, უღირს; შდრ. ღირ-სება, ღირსი.

ღირება დასაკრავად დაქანება ZABCab.

ნ. დაღირება; შდრ. ღერ.

ღირებული E.

ღირსება მართებულის გება ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. ეღირსა, ეღირსება, ღირსი; შდრ. ღირება 1.

ღირსეული მართებულიანივით ZAB.

ღირსი (+ 3, 87 დანიელ ZAB) მართებულივით ZABCab.

მართებული CqD. განუმარტავია E.

ნ. ვღირსვარ, უღირსი, ღირსე-ული; შდრ. ღირება 1.

ღირღალი ღელე-ღულე ადგილი ZAB.

აღრინტალი CDE.

[**ღირღვილო(ვ)ანება, ღრიღვილო-ბა** ნ. ღირღვლოვანი].

ღირღვილოვანი, ღირღილოვანი ნ. ღირღვლოვანი.

ღირღიტი მცირე გოგორა ZAB.

პატარა გოგორა CD.

ღირღიტი ბაზთაგან დაცქერა და თავის ქანება ZAB.

ფრინველთაგან დაცქერა Cab. ფრინვლის ჩაცქერა CqDE.

ნ. ეღირღიტება.

ღირღოვანი (ღირღოიანი D) (40, 4 ესაია) ღირღვილოვანი ZA.

(40, 4 ესაია) მრადი-მრუდი, გინა დამშხალული B. ღ ი რ ღ ო ვ ა ნ ი და ღ ი რ ღ ო ა ნ ი მრადი-მრუდი, გი-ნა დამშხალული C. დამშხალული. ღ ი რ ღ ო ა ნ ი და ღ ი რ ღ ო ვ ა ნ ი

მრადი-მრუდი, დამშხალული D. მრადი-მრუდი E.

ნ. ღირღვლოვანი.

ღირღვლოვანი (ღირღვილოვანი ZABCaq, ღირღილოვანი Cb) (+ 7 ნემეს.[1] ZAa) დამშხალული. რა სიფიცხე უწყნარობასა შეერთოს, ღირღვილო(ვ)ანებასა (ღირღვილოვანობასა B) შეიქმს; ხოლო წყნარობა სიმტკიცესა რა შეერთოს, წყლტუობასა შეიქმს ZAB.

ოდეს რა სიფიცხე უწყნარო(ო)ბას(ა) შეერთოს, ღრიღვილობასა (ღრიღვილონობასა Cq) შეიქმს; ხოლო წყნარობა სიმტკიცესა რა შეერთოს, წყლტუობასა შეიქმს, რომელ არს ღირღოვანი გინა დამშხალული C.

ნ. ღირღლოვანი.

ღიტინი ხიჩინი ZA.

განუმარტავია BCaqDE.

თითო ხლება ეხიჩაოს Cb.

ღიღველი (ღიღველა E) ფრინველი ნაკრტენ-დაცვივნული ZAB.

(ფრინ.) ღიღეელი არს დიდი ფრინველი ნაკრტენ-დაცვივნული Cab. (ფრინ.) (+ ღიღეელი არს CqD) დიდი (მ)ფრინველი უნაკრტენო CqDE.

ნ. შიშუელი.

ღიღინი საამო (ამო B) ჴმის თქმა ZAB.

ამო ჴმათა თქმა Cb. ამო ჴმა CaqDE.

ღიჯა (ბალ.) ZABCDE.

ღიჯი (ხე) ბრწამლი ZAB.

(ხე) ბურწუმელი CDE.

ნ. ეკალა.

ღიჯინი უგვანი ვედრება ZABCD.

განუმარტავია E.

ღლაბუტა (თევზ.) პატარა ლოქო ZA.

ღლავი (ღლავი, ღლანი CD) (თევზ.) ლოქო ZAB.

(თევზ.) ლოქო სომხურია, ქართულად ღლავი და ღლანი ჰქვიან Cab. (თევზ.) ლოქო სომხურია, ღლავი და ღლანი ქართული(ა) CqD. (თევზ.) E.

ნ. ლოქო, ღლანი.

ღლაგკოხი (ფრინ.) (2 მჯულ.) ZAa.

ღლაკნა (ღლანკა Cab, ღლარკნა CqE, ღლანკნა D) კლაკნა ZABCDE.

ღლანი (თევზ.) ლოქო ZA.

(თევზ.) იგივე ლოქო B. (თევზ.) ლოქო სომხურია და ღლანი — ქართული, პატარას ლოქოს ღლავი ეწოდების E.

ნ. ღლავი.

ღლანკა, ღლანკნა ნ. ღლაკნა.

ღლაპი (ოთხფ.) თაგვთ შვილი ZAB.

(ოთხფ.) თაგვთა და მისთან(ა)თა(ა) შვილი CD. (ოთხფ.) თაგვთა და მყვართ შვილი E.

[**ღლაპუტა** ნ. ღლაბუტა].

ღლარკნა ნ. ღლაკნა.

ღლეტა კიდებით კოდა B.

ნ. დაღლეტა, დაღლეტილი.

ღლია[2] (+ 38, 12 იერემ. ZA) მკრის ძირი ZABCD.

განუმარტავია E.

ღლოფო წვიმასთან ნახე ZAB

---

[1] იგულისხმება ნემესიოსის „ბუნებისათვს კაცისა“ (გვ 79, 4 — 5). [2] წყაროში: „ღლიათა“.

მეტად დიდი წვიმა CDE.

ღმერთი (3, 6 გამოსლ.) ღ˜თი არს სული ნათელი დაუსაბამო და მიზეზი ყო(ვ)ელთა დასაბამიერთა და დამბადებელი ყო(ვ)ელთა; ღ˜თი გამოითარგმანების ხედვა და წვა ZAB.

ღმრთაება ითქმის ყოველთა მხედველი(სა) წინაგანმგებელობისათვის და ყოვლად სრულისა სახიერებისათვის, ვითარ ყოველსავე მოიხილავს და შემოკრებით იპყრობს და თავისა მიერ თვისისა ალავსებს (+ და C) ზეშთა მათ ყო(ვ)ელთა გარდა-რაეფინების, რაოდენიცა არიან მიმღებელ(ნი) წინაგანგებულებისა მისისა; (+ კვალად ითქმის ღმერთი ყოველთა მიზეზი და შემოქმედი და უხილავი Cab; + ღმერთი გამოითარგმანების ხედვად და წვად C) CD. განუმარტავია E.

ნ. გაღმრთობა, მამა, სამღრთო წერილი (წერილ'თან), უღმრთო, უღმრთოდ, ღ˜ი.

[ღმერთმან ნ. ღ˜ნ].

[ღმერთსა ნ. ღ˜ა].

[ღმერთო ნ. ღ˜ო].

ღმეჭა სახის ქცნობა B.

ნ. დაღმეჭა, დაღმეჭილი.

ღმრთაება (+ ღთ˜აება B) ითქმის ყო(ვ)ელთა მხედველი წინაგამგებელობისათვის, ვითარ ყო(ვ)ელსავე მოიხილავს და შემოკრებით აღავსებს თვისითა მოწყალებითა და იპყრობს ZAB.

[ღმრთისაჲ ნ. ღ˜ჲ].

ღ˜ნ (1, 1 დაბად.) ქარაგმით ღმერთმან ZA.

ღ˜ნ ღმერთმან ქარაგმით (1, I დაბად.) B.

[ღნავ ნ. მღნავი].

ღნიოში ფინთი ZABCD.

ფინთი რამეა, სიღნიოშე რა არის E.

ღნიშვა ავსახეობა B.

ნ. მოღნიშული.

ღ˜ჲ (5, 34 მათე) ქარაგმით ღმრთისა ZA.

ღმთისა ქარაგმით B.

ღ˜ო ქარაგმით ღმერთო Z.

ღმერთო ქარაგმით AB.

ღობე (5, 5 ესაია) ზღუდესთან ნახე ZAB.

ჯალჯის ზღუდე C. განუმარტავია DE.

ნ. მოუღობე, საღობავი.

ღობე დაჭენებული 61 ფსალმ. ZAa.

ღოლოშმაგა (ბალ.) CDE.

ღომენარხი ბერძულ(ად) ადგილის-მთავარი ZAB.

ადგილის-მთავარი Cab. რაცაღა (რაღაც D) მოქელეა CqD. განუმარტავია E.

ღომი (ბალ.) ZABCDE.

ღომინტარი უცხოთ მოსამსახურედ დადგინებული ZAB.

(+ ესე CD) არს უცხოთ(ა) მსახურებისათვის დადგინებული CDE.

ღომორი (16, 16 გამოსლ.) ღომორი არს მანანას ტაკუკიცა, რომელი შთაიტევდა სამთა (+ და ნახევართა B) კოტვილთა; ხოლო მცირე ღომორი არს მოდი ათი და დიდი ღომორი—მოდი ათხუთმეტი; (+ ხოლო ZAa) სხვა ღომორი არს მეათედი დიდისა საწყავისა, რომელ არს არტავი, ესე იქმნების შვიდი ქსესტი და ქსესტის ნახუთალი; სხვა ათი კოტვი-

ლი ერთი ლომორი არს. საწყავი თემით(ი)-თემად ზოგან მეტია (დიდია B), ზოგან ნაკლები (ცოტაა B). რა(ჲ)ც ვ(ჰ)პოე (ვიპოე B), იგი (ის B) დავ(ს)წერე ZAB.

(+ მანანას ტაკუკი იყო ლომორი, რომელი შთაიტევდა სამთა და ნახევარსა კოტვილსა, ხოლო Cab) დიდი ლომორი არს მოდი ათხუთმეტი; ხოლო მცირე (+ ლომორი Cb) — მოდი ათი, და მოდი არს ქსესტთა ოცდაორთა (ოცდაოთხთაჲ Cq); კვალად ლომორი არს მეათედი დიდისა საწყულისაჲ, რომელ არს არტავი, რომელი შეიქმნების ქსესტთალ შვიდთალ (ქსესტი შვიდი Cq) და მეხუთედი ქსესტისა; (+ კვალად ათი კოტვილი ერთი ლომორი არს Cab). ზოგან დიდი სწერია წონა საწყავისა, (+ და Cab) ზოგან-ცოტა, მე ნუ მაბრალებთ, ყოველივე (სულ Cq) წერილთაგან მიპოვნია და ნურც მათსა(ს) შეურაცხ-ჰყოფთ, რამეთუ აწცა ადგილით-ადგილად (ადგილ-ადგილთა Cq) სხვადასხვისა (სხვადასხვას Cq) წონისა არს საწყავიცა და ლიტრა(ცა) C.

ნ. საწყავი, საწყაული; შდრ. ჰფ.

ლონა (თევზ.) სომხურია, ქართულად ლორჯო ჰქვიან ZAB.

(თევზ.) (+ ესე E) ლონა სომხურია, ქართულად ლორჯო ეწოდების (ეწოდება D) CDE.

ლონება ლონისძიება B.

ლონე (+ ლონე არს B) ნაწილი სიმჴნისა და ძლიერებისა ZAB.

ესე არს ნაწილი ძლიერებისა და სიმჴნისა Cab. განუმარტავია CqDE.

ნ. დალონება, ველონები, ულონო, ულონოება (შიშ'თანა(ქ)), ულონოდ, ულონისძიებო.

ლონი გონი, კერპი ZAB.

ნ. გონი.

[ლონისძიება ნ. ვერაგობა, ულონისძიებო].

ლონდილი სლვაში ნახე ZAB.

სნეულთ (სნეულის E) სიარული CDE.

ნ. სიარული.

ლორგია დიდებულთ საჯდომი (საჯდომელი B) საზარო ZABC.

სხვა კათიღორ.: „ცილსა სწამებენ ფილასოფოსნი, რამეთუ თქმულთაგან ლორგიისა შინა არს საცნაურ, ვითარმედ ყოფას დახატავს"; ლორგია ასე თქვეს ბოროტმან... Cq[1]. (სხვა კათიღორ.) ლორგია არს ბოროტმა კაცმა კეთილად გაჩვენოს თავი D.

ლორდათუ (მძრომ.) მიწის ბზოლი შავი ZA.

(მძრომ.) მიწის შავი ბობოლი B. (მძრომ.) C.

ლორეხა ტყუება B.

ნ. მოლორება.

ლორთა-მგორვალა სენია (+ მსხმო ZA) ZABCDE.

ლორი (ოთხფ.) (11, 7 ლევიტ.) ლორსა მამალსა ეწოდების ეშვი და დედალსა — ქუბი; შვილთა მათთა — თელი და გოჭი; დიდს(ა) გოჭსა — ბურვაკი; გამოუყვერავსა — ტახი და კერატი; სასუქად წყვდეულსა — ქოსმენი ZA.

(ოთხფ.) (11, 7 ლევიტ.) ლორსა მა-

[1] წყაროს დასახელება და მოწმობა ნუსხაში გადახაზულია.

მალსა ეწოდების ე შ ვ ი; დედალსა — ქ უ ბ ი; შვილთა მათთა — თ ე ლ ი, განა გ ო ჭ ი; დიდს გოჭს — ბ უ რ ვ ა კ ი; გამოუყვერავს — ტ ა ხ ი და სასუქსი — ქ ო ს მ ე ნ ი B. (ოთხფ.) CDE.

ნ. საღორე.

[ღორიზონტი] Ca.

[ღორის ქნდური ნ. კალვიქსი].

ღორტავა (მძრომ.) გვერდელა ZAB.

ღორღი ქვა(თ) ნალეწი ZAB.

წვრილი (წვლილი CqDE) ნალეწი ქვა CDE.

ნ. ქვა.

ღორძანი ზრდილობა B.

ღორჯო (თევზ.) ZABCDE.

ნ. ღონა.

[ღოლვა ნ. სიარული, სლვა].

ღოღნაშო (ხე) მგრგვალი წვრილი ქლიავი ZA.

(ხე) მგრგვალი ქლიავი BCD. (ხე) E.

[ღოღო ნ. ზროხა, კამბეში].

ღოჯი დიდი კბილი პილოსა და მისთანა ZA.

დიდი კბილი BCD. დიდი კბილები E.

ნ. კბილი.

ღრამმატიკოსი ელლენთა ენაა (ენითა არს B). ესე არს ყო(ვ)ელთა საბ(რ)ჭოთა და სასიბრძნოთა ცოდნისა განმარტება, რომელ არს მწიგნობრობა, რომელ ქართულ(ისა) თარგმანებითა (თარგმანობითა B) ესრე მოვალს: ღ რ ა მ მ ა ტ ი კ ო ს ი — მხაზველი (+ და B) ღ რ ა მ მ ა ტ ი კ ო ს ო ბ ა — მხაზველობა და ღ რ ა მ მ ი — ხაზი (+ 33, 18 ესაია ZAa) ZAB.

ესე არს ყოველთა საბრჭოთა და სასიბრძნოთა ცოდნისა განმარტება, რომელი ქართულად ითქმის: ღ რ ა მ მ ა ტ ი კ ო ს ი — მხაზველი და ღ რ ა მ მ ა ტ ი კ ო ს ო ბ ა — მხაზველობა, ხოლო ღ რ ა მ მ ი — ხაზი Cb. ესე (ღრამმატიკოსობა E) არს ყო(ვ)ელთა საბ(რ)ჭოთა და სასიბრძნოთა (სასიბრძნოს E) ცოდნის(ა) განმარტება CaqDE.

[ღრამმატიკოსობა ნ. ღრამმატიკოსი].

ღრამმი სიგრძე უსივრცო, რომელ არს ხ ა ზ ი ZAB.

ღრამმი არს სიგრძე უსივრცო (უვრცო Cb), რომელ არს ხ ა ზ ი CD. რომელ არს სიგრძე უსივრცო E.

ნ. რაოდენობა, სხეული, ხაზი, ღრამმატიკოსი.

ღრაჭა ძვალთა და რბილთ საშუალი ZAB.

არც ძვალი, არც რბილი C. განუმარტავია DE.

შდრ. ღაჭღაჭი.

ღრაჭუნი კბილთ ღრჭენა ZAB.

ღრე დაფლატული ადგილი და სოროვანი ZAB.

დაფლატული ადგილები Cab.

ღრედი (ფრინ.) ობარა ZAB.

(ფრინ.) CD. ი ი ა ს ო ფ ი ს გ ე ბ ა: „მინოშოლი, რომელი გამოითარგმანების ღრედის მართვე“ E.

ნ. ობარა.

[ღრე(ვ) ნ. გაღრევება, ღრეული].

ღრეკა დრეკა CDE.

ღრეკილი კაცი მოდრეკილი ZAB.

ნ. დაღრევა, დაღრეკილი.

[ღრენ ნ. ღრინვა].

ღრეული სიმთრვალით (სიმთვრალით BCq) აღარა ესმოდეს რა. ZABC.

ნ. გაღრევება, მთრვალი.

ღრეჯა დაღრეჯა (+ დიდად მოწყენა B) ZAB.

დაღრეჯა, დიდი ჭმუნვა Cab. დიდი ჭმუნვა CqD. მოწყენა დიდად E.

ნ. დაღრეჯა, დაღრეჯილი, ეღრიჯების, იღრიჯება.

ღრიალი (+ 1 მეფ. 15, 14 ZA) უკადრი ყვირილი ZACDE.

უკადრი ყვირილი ბნედიანისა B.

ნ. ფშუნვა.

ღრიანკალი (მძრომ.) (+ 2, 6 ეზეკ. ZA) ZABCDE.

ნ. ზოდიაქო.

ღრინვა ძაღლთა და მჴეცთაგან წყრომა ZAB.

(+ ესე არს CD) ძაღლთა და მჴეცთამიერი წყრომა CDE.

ნ. მღრინავი.

ღრინჭოლა (ბალ.) ZABCDE.

ღრიპონი ბადე დიდი და გრძელი ZAB.

ბადეა CD. ერთი ბადეა E.

ნ. ბადე.

ღრიფა (+ 17 კავშ.[1] ZABCb) ღრმასავით ZABCD.

25, 68 კავშ;[1] [კავშ.] 164[1]: „ამათ ორთა თავთა სიჭმოსა მიეც გონება, დასჭვრიტე, რამეთუ მეტად ღრიფ (.)“ [17 კავშ.]:[1] „თვით გონებანიცა ძნელ და ღრიფა უჩვევველთა უსხეულოთა განცდა, ხოლო ჩვენ [თანა]დგომათა პირველისა ათინათსით აღვძრათ ჩვენ შორისნი ერმი, რათა მოვიდეს ჩვენ(...) ქ[რი]სმიერი პრომითიად“. 122 [კავშ.]: „ეს თავი მეტად ღრიფობს, კეთილად დახჭვრიტე“ E.

ღრილო (ღრილოი DE) ოღრო-ჩოღრო ZABCD.

დაგრეხილი, ოღრო-ჩოღრო E.

[ღრიჯ ნ. ღრეჯა].

ღრმა (+ 4, 11 იოანე ZA) ძნელ(ი) ჩასაწდომი ZAB.

ჩაწდომად ძნელი Cab. განუმარტავი CqDE.

ნ. სიღრმე.

ღრომა მცირედ წყენა B.

ნ. დაიღრომა, დაღრომა.

ღრუ ესე არს ქვეყანათა შინა შეკვრეტილივით სოროს მსგავსნი; ვიეთნი ხის ფუღუროსაც ღრუს უწოდენ ZA.

ღრუ არს ქვეყანათა შინა შეკვრეტილ სოროს მსგავსნი; ვიეთნი ხეთ ფუღუროთაც ღრუს უწოდენ B. ღრუ არს ქვეყანასა შინა ანუ კლდესა (კლდეთა Cb; კლდოვანთა Cq) შინა შეკვრეტილივით რამე სოროვანთ მსგავსი გამოჩნდეს, ანუ იყოს; ხეთა ფუღუროსაც (+ ვიეთნი Cab) ღრუდ იტყვიან (+ ვიეთნი Cq) C. განუმარტავია DE.

ღრუბელი (5, 6 ესაია) წყალთა (+ და ZA) მიწათა (+ და AbB) ჰაერის(ა) ორთქლისა მიერ შეიქმნებიან ZAB.

წყალთა (წყლისა D) და მიწათა (მიწისა D) და ჰაერისა ორთქლთა მიერ შეიქმნებიან ღრუბელი, ხოლო ქვეყანით ღრუბლამდე არს ეჯი ხუთი CD. წყლისა, მიწისა და ჰაერის ორთქლისა მიერ შეიქმნების ღრუბელი, ხოლო ქვეყნიდამ ღრუბლამდე არს მილიონი ხუთი E.

ღრუბელი (+ 19, 29 იოანე ZA)

---

[1] ყველგან იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. გვ. 51, 8—11; 161, 10; 183, 22—23).

ესე არს გასაჭოცელი ღრუბელი. არის რამე ზღვათა შინა მცირე ცხო(ვ)ელი, იგი შეიქმს თვისად ბუდედ და ქვათა მოაბამს ზღვის კიდეთა, ვითარცა მხავსთა, (+ და ZA) არს სხვა, რომელ(ი) ხეთა ფულუროთა შიდა (შიგან B) შეიქმნების ვითარცა სოკო. და იტყვიან (არს B) სხვასაცა (სხვა B) სავარიგთა (სხვარიგიცა B) (+ ღრუბელთაცა ZA) ZAB.

ღრუდო ესე არს ორმო და ორმო ამოთხრილი და გამოქვრეტილი წყალთ პოვნისათვის ურწყულთა ადგილთა, რომელსა სპარსნი ქ ა ჰ რ ი ზ ს უწოდენ; ხოლო მსოფლიონი ღ რ უ დ ო ს უწოდენ მდინარის(ა) კიდეთა წყაროსა, გამომდინარესა კლდის ქვრელთაგან, ზამთარ თევზთა საბუნაგოსა ZA.

ღრუდო არს ორმო და ორმო ამოთხრილი და გამოქვრეტილი წყალთ პოვნისათვის ურწყულთა ადგილთა; ხოლო მსოფლიონი ღ რ უ დ ო ს ა უწოდენ მდინარის კიდეთა შინა წყაროსა გამომავალსა და თევზთ საბუნაგოსა ზამთარ B. ღრუდო არს ორმოებითა გამოქვრეტილთა ნადენი წყალი, ხოლო მსოფლიონი წყლის პირს კლდეში წყაროთაცა უქმობენ, სადა თევზნი შევლენ ზამთარ Cb. ღრუდო არს წყარო (+ ღრუთა მიერ Ca) მომდინარე (ღრმა Cq) მდინარისა კიდესა, რომელ მდინარისაგან(ვე) შევალს თევზი (მას შინა Cq) და ზამთარ დაისადგურებს ვიდრე გაზაფხულამდე ღრუთა მათ შინა Caq. ღრუდო არს წყარო ღრმა მდინარისა კიდესა, რომელ მდინარეთაგან შევალს თევზი მრავალი ზამთარ და დაისადგურებს შიდა ვიდრე გაზაფხულამდე D.

ღრღნა ძვალთ (ძვლის DE) ხვრა ZABCDE.

ნ. ხრვა.

[**ღრღუნ** ნ. იღრღუნება].

ღრძილი (ღრძილი, გრძილი CD; ღრძილი და გრძილი E) კბილთ საპყრობი ჴორცი ZA.

კბილის (კბილთა C) ჴორცი BC. განუმარტავია DE.

ნ. გრძილი.

ღრძობა დარჩობა (+ ჩუმად ZA) ZAB.

ნ. დაღრძობა, წაღრძობა.

ღრძობა ფერჴის(ა) და ჴელის მოპყრობა ZA.

ფერჴის მოპყრობა B. ილრძო (+ დარობასავით Cb) CDE

ღრჭენა კბილთ ღრაჭუნი ZABCD.

განუმარტავია E.

ღრჯგა ისართან ნახე ZAB.

ისარი(ა) ჩხირ-დასხმული C. ისარი D. ერთი ისარი E.

ღრჯენა ZAa.

ღსრულება ძარულება, გასრულება ZA.

აღსრულება (+ გინა C) განსრულება BCD. განუმარტავია E.

ღუალო[1] (ბალ.) ZABCDE.

ღუალოშმაგა[2] (ბალ.) ZAB.

ღუარი (ღვარი CDE) (+ 123, 5 ფსალმ. ZA) ღ ვ ა რ ი ეწოდების (ეწოდება B) წყალსა წვიმისასა;

[1] ნუსხებშია: „ღვალო“ [2] ნუსხებშია: „ღვალოშმაგა“.

9 Зак 3601

ლ ე შ ტ ე რ ი—წყალსა სეტყვი-სასა და ლ ა ნ ქ ე რ ი — წყალსა თოვლისასა (+ ნადენთა ZA; + ნადენსა B) ZABCD.

ლვარი ეწოდების წყალსა წვიმისასა და წყალსა სეტყვისასა — ლ ე შ-ტ ე რ ი, ხოლო წყალსა თოვლისა-სა — ლ ა ნ ქ ე რ ი E.

ნ. მიილუართს, ნალუარევი (ლელესთანაც), ნიავლუარი.

[ლუარლუაშობა ნ. ლუალვაშობა].

ლუარძლი ZAB (ლვარძლი ZAB CDE) (ბალ.) მარცვალი მაწყინარი (მაწყენარი A) (13, 25 მათე) ZA.

(13, 27 მათე) ხვარბალი მაწყინარი ZA. 13, 25 მათე B. (ბალ.) (+ 13, 27 მათე B) BCDE.

ლუაფი[1] დიდი ცვარი ZA.

დიდი ცვარი მრავლად BC.

ნ. წვმა.

ლუალვაშობა (ლუალაშობა Cb) სიხარული რამ(ე) უმსგავსო ZA.

[illegible]ხარული რამე უმსგავსო, რომელ-[illegible] [illegible]ოფლიონი ფ ა ფ ა რ უ ჰ ს უწო-დ[illegible]ნ B განუმარტავია Cb.

ლუაწლი ZA (ლვაწლი ZAaBCDE) (3 მეფ. 22, 35) გაჭირებული [illegible] ZAa.

(3 მეფ. 22, 35) გაჭირებასა და [illegible] ZA (3 მეფ. 22, 35) ღვაწ-ლი [illegible] გაჭირებაში ყოფნა და უფ-[illegible] B. ლვაწლი არს დიდად გაჭირებული საქმე ბრძოლისა (+ [[illegible] სათნოებისა] Cb) CDE.

ნ. ელუაწა, ვილუაწო, ილუაწა, მოლუაწე; მონალუაწი, ნალუაწი, მოსალვაწი სარგებელი (სარგე-ბელ'თან), სალუაწი, სალუაწო, ლუწა, ლუწოლა.

ლუაწლისა-მძლე (ლვაწლისა-მძლე) ბრძოლაში გამარჯვებული ZA.

გამარჯვებული ბრძოლისა B.

ლუდლუდი ნელი ცეცხლის ქმა და დუღილისა ZAa.

განუმარტავია AbB.

ლუედი ZA (ლვედი ZABCDE) თასმა (+ გინა ევანი და იმანტა ZAa) ZA.

თასმა ZABCD. განუმარტავია E.

ლუედკეცი[2] (ხე) ZABCDE.

ლუელფი (ლველფი BCDE) ნაკვერცხალი შეგროებული ZAB.

ნაკვერცხალი მრავალი CDE.

ნ. ცეცხლი, შდრ. ფუფქი.

ლუელფურნი[3] (ლუწლფურნი ZA, ლველფურნი B, ლველფური CDE) შეგრო(ვ)ებულ(ნ)ი ZA BC.

შეგროებული მგონია D. კ ვ ი რ ი-ა კ ი ს ს ა კ ი თ ხ ა ე ი, [ევსე]ბის თ ქ მ უ ლ ი: „მლდელნი რეკ(დე)ნ სარეკელსა ეკლესიად წოდებად და ყოველივე... უგუნურნი (უკეთურნი D) და ლველფურნი სხენედ (სხედან D) და არავინ მივალს (+ წოდებად მას E) DE.[4]

ნ. ლუერფი.

ლუერფი (ლუწრფი ZA, ლვერფი BCD) (+ 8, 29 ისო ZA) შეგროვებული ZABCabD.

უსულო შეგრო(ვ)ებული CqE.

ნ. ლუელფურნი.

---

[1] ნუსხებშია: „ლვაფი". [2] ნუსხებშია: „ლვედკეცი". [3] შდრ A — 144, 78 v, b 10 „ლუელფული". [4] Cq-ში წყაროს დასახელება გადახაზულია.

ღუეძილი[1] პურში საჭმელს გამოაცხობენ გემოიანს ZA.

ღვეძილი არს პურში კორცთ გამოაცხობენ გემოიანად B. პურთა შიგა რაცა გამოაცხო კორცი, თევზი, ერბოთა (კვერცხი Caq) და რაიც (+ მაში Cab) დატანებით C. პურთა შიგა რაც გამოაცხო კორცი, თევზი, კვერცხი დატანებით D. ღვეძილი არს პურსა შიგან რაიცა რამვე დაატანო ცხობად კორცი ანუ კვერცხი ანუ თევზი E.

ღუზა ხომალდის კავი ZAB.

ხომალდის (და)საყენებელი რკინა(ა) CD ხომალდის რკინა E.

შდრ. ანკურა.

ღუწლფურნი ნ. ღუელფურნი.

ღუწრფი ნ. ღუერფი.

ღულამბარი (⌈ღულამარი⌉ Cb) ზილფი, მაწაკი (+ წინამო ZAa) ZAB.

განუმარტავია Cb.

ნ. ზილფი, თმა, წინამო.

ღულარჭნილი (ღვლარჭნილი BCDE) (+ 30, 3 გამოსლ. ZAB) მიგრეხილ-მოგრეხილი ZABCD.

მოგრეხილი E.

ნ. დაილულარჭნა; მრუდი.

ღულე წვრილი (წვლილი B) ღელე ZAB.

ნ. ღელე.

ღულერჯი[2] წნელი ZABCDE.

ღული ხერხივით მანგალი(ა) ZABCD.

განუმარტავია E.

ღულიაში[3] ფრინვლის მართვე (მართვი B) უნაკრტენო ZAB.

უნაკრტენო ფრინვლის მართვი (მართვე D) CabD. (ფრინ.) უნაკრტენო მართვი ფრინველთა Cq. (ფრინ.) უნაკრტენო მფრინველი E.

ნ. შიშველი.

ღუმელი (+ 2 ეზრა 12, 37 ZAa) ფურნე ZABDE.

ფურნე, პურის საცხობი C.

ნ. საცეცხლე, საკმილი, ფურნე.

[**ღუმენ** ნ. ვღუმენ, ილუმენდეს].

[**ღუნ** ნ. მღუნავი].

ღუპვა წყალთაგან დანთქმა ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. დალუპვა.

ღურინვა[4] (3, 12 დიოლოღ.) ღორის ჭყვირილი (ჭყივილი Aa) ZAa.

ღურკანი ბეჭში წახრილი ZABCD.

განუმარტავია E.

ღურტუმი გულბოროტ-ალუკოცელი ZABC.

განუმარტავია D.

ღურღულა მუცლით ხშირად ყვანა ZAB.

მრავალ-ყვანა მუცლით C. მალმალ ყვანა D.

ღურჭუმელა დაყვინთვა ZAa.

ნ. შთაილურჭუმო; შდრ. ყურჭუმელა.

ღუღუა მოშლით ყოფა B.

ნ. მოღუღვილი.

ღუღუნი წარზიდული კმა ZA.

გაზიდული (+ ამო Cq) კმა BCD. ტრედის ზახილი E.

ღუყი ZAB.

ანდრია სალოსი CDE.

---

[1] ნუსხებში: „ღვეძილი". [2] ნუსხებში: „ღულერჯი". [3] ნუსხებში: ღულიაში". [4] შდრ. A — 1103: 61 r, a 22 („ღრჯნავნ").

ლუწა (ლვწა CabD, ლვწა, ლვწოლა CqD) (+ 13, 19 ეზეკ. ZAa) ძნელი მოჴირვება ZA.

მომჴირნეობა ძნელთა B. მომჴირნეობა CD. მოჴირვება E.

ნ. ლუაწლი.

ლუწოლა ZABD (ლვწოლა BCab; ლწოლა ZAB; ლწოლა, ლუწოლა CD) მოლვაწება ZABCDE.

იგივე B. იგივე მომჴირნეობა Cab. 44 ფსალმ. თარგმანი: „იწყო რა კორციელად კაცობრივსა მოსწრაფებასა ლუწოლად (...), მიდრკა უდები". ექვსთა დღე 6:[1] „უთნათგან მათ უწყიან ლუწოლა და ზრუნვა მოშა(...)" D.

ნ ლუაწლი.

ლჳვა ZAB (ლვია ZAaBCbE, ლვივა CaqD) (ხე) ZAaBCDE.

(ხე) (55, 13 ესაია) ხე ფოთელ-ქაცვიანი ZAaB. (ხე) ხე ფოთელ-ქაცვიანი Ab.

ლავება[2] ფუვება, გინა განაკვერცხლება B.

ს. მლვეანი, მლვნეარი; შდრ. ლჳვის.

ლჳვის[3] წითლად ჴეირს ZAB.

წითლად ბრწყინვალებს (ბრკინვალებს Cq, ბრწკინავს D) CD. განუმარტავია E.

ნ გალჳვება, გალჳვნების; შდრ. მლჳვანი, მლჳნვარი.

ლჳნო (ლვინო ZAaBCD) (5, 11 ესაია) ღვინონიცა განიყოფებიან: რამეთუ რა დაიწნიხა ყურძენი, ეწოდებიან ტ ყ ბ ი ლ (ი); უკეთუ ტყბილსა ალაზავენ წყალი, დ გ ვ ი ფ ი ნ ა ს უწოდენ და ურწყოსა ტყბილსა — ქ უ მ (ა)ს ა, ვიეთნი ა რ მ უ ნ ჯ ს (ა) უჴმობენ; უკეთუ ნაწნეხსა ჭაჭასა წყალი დაასხა (ნაწნეხი ჭაჭა წყლით დაალტვნა B) და გამოქანჩა, უწოდენ შ ა მ ა ნ ს (ა), უკეთუ ტყბილს(ა) ძლიერად არ დაედუღოს — ა მ ბ ო ხ ი (ამბოხსა; + და B) ახალსა ლვინოსა მ ა ჭ ა რ ი ეწოდების (ეწოდება B) და შემ(ო)დგომად — ლ ვ ი ნ ო; და გაწყალებულს(ა) ლვინოსა ქ ო ქ ო ეწოდებიս (ეწოდება B) ZAB.

ლვინონიცა განიყოფეზიან, ვინა და(ი)წნიხა ყურძენი, [+ ეწოდებიან ტ ყ ბ ი ლ ი (ტყბილად Cq) და ტყბილთა თუ C] ალეზავა (ალაზავა CqD) წყალი, უწოლენ დ გ ვ ი ფ ი ნ ა დ; (+ და CqD) უკეთუ ურწყო ყო (+ ტყბილი Cab), უწოდენ შ უ მ ა დ, ვიეთნი ა რ მ უ ნ ჯ ა დ სახელ-სდებენ· უკეთუ ნაწნეხი ჭაჭა დაალტვნა წყლითა და გამო(ჰ)ქანჩნა, უწოდენ შ ა მ (ა) ნ ა დ; უკეთუ ტყბილთა (ტკბილთა D) არა დაედუღნეს, იწოდების ა მ ბ ო ხ ა დ, ხოლო ლვინო ახალი იწოდებია (იწოდებიან CqD) მ ა ჭ რ ა დ და შემდგომად (შემდგომი CqD) — ლ ვ ი ნ ო დ CD ლვინონიცა განიყოფიან: ვინა დაწნიხა ყურძენი და ტკბილსა ალაზავა წყალი, უწოდენ დ გ ვ ი ფ ი ნ ა დ, და უკეთუ ურწყო ყო, უწოლენ შ უ მ ა დ; უკეთუ ნაწნეხი ჭაჭი დაალტვნა წყლითა და ქანჩთა მიერ აღინა, უწოდენ შ ა მ ა ნ ა დ; უკეთუ ტკბილი არა დალვინებულ იყოს, ა მ ბ ო ხ იწოდება; და ლვინო ახალი — მ ა ჭ-

---

[1] იგულისხმება ბასილი დიდის „ექუსთა დღეთათჳს" (გვ. 87, 2) [2] ნუსხაშია: „ლვივება". [3] ნუსხებშია: „ლვივის".

რ ა დ. ხოლო შემდგომად — ღ ვ ი- ნ ო E.

ნ. სალვნე, (ჭურჭელ'თანაც), შელვნება, შუალვნო, ჭიქის სალვნე (ცარაბა'სთან).

ღვნჭა[1] (+ 8, 17 იობ ZAa) კენჭი წყალთა ZAB.

ხვინჭა, კენჭი წყალთა CD. ხვინჭა E

ნ. ხვნჭა.

ღვნჭილა[2] (მძრომ.) ZABCD.

4 ეფრემ ასური E.[3]

ღვძილი (ღვიძილი BCDE) არა ძილი ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. გაალვძა, განმალვძებელი, გალვძება, გღვძავს, დაალვძა, ელვძა, ილვძა, მლვძარე, მლვძარება.

ღვძლი (ღვიძლი BCDE) 29, 13 გამოსლ. ZAB.

განუმარტავია CDE.

ღწოლა; ღწოლა, ღუწოლა ნ. ღუწოლა

ყ

ყ˜ა ქარაგმით ყ ო ვ ე ლ ს ა ZA.

ყ ო ვ ე ლ ს ა ქარაგმით B.

ყაბაჩა (ვეფხის-ტყ.) ლაბადა, რომელსა სპარსთ ქალნი შეიმოსენ მოკლესა გარეგნივ ZA.

ლაბადა, რომელსა სპარსთ ქალნი იცმენ მოკლესა B. მოკლე კაბა CD. მოკლე სამოსელია E.

ყადავახად ბრიყულ მთქმელობით, უგზოდ ZAB.

საბრიყვებელსავით თქმა და ქნა კაცსა (კაცთა Cb) ზედა C. ესე არს საბრიყვებელადსავით თქმა და ქნა D.

[ყავ ნ. გამყოფებული, განაყოფი, განმყოფებული (საჭირო'სთანაც), განყო, განყოფა, განყოფილება (შემთხუევითთანაც), განყოფილებაჲ (ხუთთა ჴმათა თანა), განჰყავ, გაყოფა, გეყვიან, გეჭელყვის, გიყო, გიყოფიეს, გყო, გყოლია, დასაყოფელი, დაყავ, დაყოფა, ეყვის, ეყო, ეჭელყვის, ვეყვი, ვეყოფი, ვიყავ, ვიყოფები, ვმყოფობ, ვყო, ვჰყავ, ვჰყოფ, თავ-უყო, თანავეყუნეთ, თმისაყოფი, იყავნ, იყო, იყოფება, იყოფინ, მეყჳსი, მიმოდაყუნა, მოსაყოფელი, მოყოფა, მოჰყავს, მოჰყუეს, მყო, მყოფარიანობა, მყოფი, მყოფობა (აა-სთან), მშვდობის-მყოფელი, ნამყოფი, ნაყოფი, ნაყოფიერი, საყოფაქცეოდ, საყოფელი, საყოფი (საშუალო'სთანაც), უგულებელს-ყოფა, უყავ, უყო, ღალად-ყო, ყო, ყოს, ყოფა, ყოფაქცევა, ყოფილა, ყოფნა, ყუნა, შეეყო, შემყოფი, შეყო, შეყოფილი, ჩაყოფა, ცხოელს-მყოფელი, წამის-ყოფა, წამ-უყო, ჰყო, ჰყოფს].

ყავ[4] (31, 16 დაბად.) ქენ ZA.

(31, 16 დაბად.) B.

[ყავ ნ. გყავს; შდრ. ყვან 2].

ყავა მარცვალია იამანეთისა სახვრეტელად ZA.

მარცვალია იამანური B.

---

[1] ნუსხებშია: „ღვინჭა“. [2] ნუსხებშია: „ღვინჭილა“. [3] E-ში წყაროს დასახელება გადახაზულია. [4] წყაროშია: „იყოს“.

ყავარი თხელი და ვიწრო ფიცარი ZA.

თხელი ფიცარი BDE. თხელი ფიცარი და გრძელი C.

ყავარჯენი თავ-ჯვარედი ჯოხი ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. ჯოხი.

ყავ სიყუარული (ყავ სიყვარული Z) სიყვარული ქენ, გინა ჩვენთან(ა) ჰამე (+ რამე B) ZAB.

ყავყავი ყრიალი კაცთა ZABCb.

განუმარტავია DE

[**ყაზილა** ნ. ძაღლი].

ყათარი სხვათა ენაა, ქართულად ს ტ რ ა ტ უ ლ ი ჰქვიან ZAa.

[**ყაიმაყაიმი** ნ. კულატპალატი].

[**ყალამა** ნ. ხუჰუჰი].

ყალანი ბეგარა ZABCabD.

(უქმ.) ბეგარი Cq.

ნ. მოყალნე.

[**ყალანი** ნ. საყალნო (ისარ'თან)].

ყალალანი უგვარო (უგვანი B), მაღალი და სუსტი ZAB.

უგვანი, მაღალი და ვერშემძლე Cab განუმარტავია CqD.

ყალბი (უქმ.) სხვათა ენაა, ქართულად რ ი ო შ ი ჰქვიან ZAB.

[**ყალია** ნ. ბოლღამო].

[**ყალიბი** ნ. დარიჯაგი, კალაპოტი].

[**ყამარ** ნ. ცთომილნი].

ყამბრო (ხე) კნაპი ZABCDE.

ყამირი ძველი კორდი ZACDE.

ძველითგან კორდი B.

ყანა (ბალ.) (+ 21, 33 დაბად. ZAB) ZABCDE.

ნ. ნაყანევი, საყანური. ქუეყანა.

ყანობირი (ბალ.) (20, 17 რიცხვ.) ყანები ZAB.

ყანჩი (ფრინ.) (11, 15 ლევიტ.) ოყარი ZAB.

(ფრინ.) ყანჩი არს, რომელსა ლათინნი მ ი ვ ლ უ მ უწოდენ, ხოლო სომეხნი ა ნ ქ ღ (ანგღ Cq). მიმინოს უმცირესია, ჰაერში მყოფი, განუსვენებელად მფრინავ(ი) ქვე-დაუჯდომელ. ჰაერისა და ბუზთა ჭამით გამოიზრდების (გამოიზრდება Cq) C. (ფრინ.) ლეშის (მძორის D) მჭამელი ფრინველია DE.

[**ყანწი** ნ. წედა].

ყანჭყანჭი ფიალა წიბოიანი ZA.

ხიარა B.

ყაპი (ყაპი, ყაპყი CD; ყაპი და ყაპყი D) მცირე თოვლი ZAB CD.

განუმარტავია E.

ნ. თოვლი, ყაპყი.

ყაპუზუნა (ოთხფ.) (+ 2 ნეშტ. 9, 21 ZAa) მაიმუნი ZABCD.

ნ. მაიმუნი, ქია.

ყაპყაპი (ფრინ.) (ჰ)ურიის ყვავი ZAB.

(ფრინ.) CDE.

ყაპყი ყაპი ZAB.

ნ. ყაპი.

ყაფანური ქვაბის ნაძირალი საჭმელთაგან ZAB.

[**ყარ** ნ. აყრა, გააყრევინა, გაყრა, გულს-ყრა, გყრი, დაჰყარა, ეყრება, თუალის-მიყრა, მიიყარა, მიყრილი, მოყრა, მუუყარე, მუკლის მოყრა, ნაყარი, ყრა, ყრიდეს თავთა, ყრილი, შემოყრა, წაყრა, ჭელის-წაყრა, ჭელსაყრელი, ჭელუყრელი, ჰყრია].

[**ყარ** ნ. მყრალი, ყარს].

ყარამფილი (ხე) მიხაკი ZABC.
განუმარტავია DE.
ნ. კარიოფილლა, ნეხოთაჲ.

ყარამფილის ყუავილი (ყარამფილის ყვავილი Z, ყარაფილის ყვავილი B) (ბალ.) ZAB.

ყარანა (ფრინ.) ZABCDE.
ნ. ნიბლია.

ყარაულა (ფრინ.) ZABCDE.

ყარაული თურქთ(ა) ენაა, ქართულად დ ა რ ა ჯ ა ჰქვიან ZA.

ყარაფილის ყვავილი ნ. ყარამფილის ყუავილი.

ყარაყურა ცუდმადი რამ ZAB.
ცუდი-მადი (+ რამ Cb) CD. განუმარტავია E.

ყარს ავი სუნი უვა ZAB.
ბოროტად საყნოსელ არს Cab. განუმარტავია CqDE.

ყარსაღი (ოთხფ.) თეთრი მელა (მელი C) ZABC.
(ოთხფ.) DE.
ნ. ტყავი.

ყარტლი გულის სიბილწე და სიმყრალე ZAB.
ნ. სიყარტლე.

[**ყარურა** ნ. კარურა].

[**ყარყადი** ნ. ეროდიოს].

ყარყანტი ნ. ყარყატი.

ყარყანტო ქორკი პირუტყვთა ZAB.
განუმარტავია CDE.

ყარყარა სარწყული სმაში ქმის მცემელი ZA.
სარწყული ქმიანი B. სარწყული(ა) CD. განუმარტავია E.

ყარყატი (ყარყანტი E) (ფრინ.) (+ 103, 18 ფსალმ. ZA) ესე არს, რომელსა ბერძენნი (ბერძულად B) ე რ ო დ ი ო ს უწოდენ ZAB.
(ფრინ.) რომელსა ბერძულად ე რ (ი) ო დ ი ო ს (+ უწოდების Cb), ხოლო ლათინურად ე რ ო დ ი ო ნ ე მ უწოდების. შავი არს, ტყეთა შინა დამალვით მკვიდრი, წვიმათა შინა ველთა გამოვალს ქმიანობითა და რა გარდაიწვიმა, მუნვე შევალს C. (ფრინ.) DE.
ნ. ეროდიოს.

ყარყუმი (ოთხფ.) თეთრი ბეწვაა ქრცვინსავით ZAa.
(ოთხფ.) თეთრი ბეწვიი ქრცვინისა Ab. (ოთხფ.) BCDE.
ნ. კარკუმი.

ყარხილა (ფრინ.) წეროს(ა) ჰგავს ZA.
(ფრინ.) მწეროს ჰგავს BC. (ფრინ.) DE

[**ყახაბი** ნ. ქასაბი].

[**ყაფარად** სლვა ნ. აღმართი].

ყაფარი (+ დიოლოღ. ZAa) ამართულივით ZABC.
ამართული D. ფიცრული, დაბლა დგმული E.
ნ. აღმართი, მყაფარი, პირაღმართი.

[**ყაფიდანი** ნ. კულატპალატი].

ყაღი ქმელი კორცი ცუდი CD.

[**ყაყ** ნ. აყაყვა, აყაყული].

ყაყანი მრავალ(თ) ლაპარაკი ZAB CDE.
ნ. ღაღადება.

ყაყაჩო (ბალ.) ZABCDE.

ყაყაჩოვარა (ბალ.) ZAB.

ყაყაჩო კლდისა (ბალ.) ZAB.

ყაყაჩორა (ბალ.) ZAB.
ნ. ხაშხაში.

ყაყაჩო რქიანი (ბალ.) ZAB.

ყაყაჩო ტყისა (ბალ.) ZAB.

ყაყაჩო ჭრელა (ბალ.) ZAB.
ყაწიმი ქრმლის სამკარლლიე ZABC.
სამკარლლიე DE.
ყაჭი ბოჟი გამოხარშული ZAaC.
განუმარტავია AbBDE.
ყაჭყაჭა (ბალ.) კრიალესნის მო-ლი ZAB.
ყაჯარი სხვათა ენაა, ძ ე რ ძ ე-რ უ კ ს ა ჰქვიან ZAa.
(ფრინ) სხვათა ენაა, ქართულად ძ ე რ ძ ე რ უ კ ი ჰქვია(ნ) AbB. (ფრინ) CDE.
ყბა ღაწვის ძვალი ZABC.
განუმარტავია DE.
ყბაჩუა ყბა-მრუდი ZA.
ყბედი უდარესისაგან უშვერი პა-სუხის მიცემა ZA.
ესე არს უდარესისაგან უშვერად პასუხის მიგება B. ყბედი ეწოდების, რა კეთილი ჰქვა უდარესსა შენსა, მან არაკეთილი მოგიგოს, არამედ ურჩ გექმნას და სიტყვით(აცა) უშვერითა გაწყინოს (გაწყინოს უშვერად Cq) C. ყბედი ეწოდების, რა კეთილი უთხრა უდარესსა შენსა და მან არაკეთილი მოგიგოს და ურჩი D. განუმარტავია E.
ყოდ ქარაგმით ყ ო ვ ლ ა დ ZA.
ყ ო ვ ლ ა დ ქარაგმით B.
ყდა საქსოვრის გასაბამი ZAB.
საქსოვრის გასაბამი ხე C. განუმარ-ტავია DE
ი. ყოყდანი.
ყდა წიგნია (წიგნთ B) საგვერდუ-ლი ZAB.
[**ყდუნ** ნ. დაუყდუნებელი (დაუ-ყუდნებელ'თან), დაჰყდუნდით, დაჰყდუნვება].
ყე (+ 5, 27 ესაია ZAB) კის მსგავსი(ა) და შვენიერი ZABC.
კის მსგავსია D. განუმარტავია E.
ნ. კი.
[**ყევ** ნ. მოუყევ].
ყევარი ორუღლულ(ნ)ი ქარნი ZABC.
ორი უღელი ქარი D. (ოთხე.) ორუღელი E.
ნ. საყევარი.
[**ყელა** ნ. ჭიაყელა].
ყელე (15, 27 იობ) ხანჯალი ZAB.
(იობ 15, 27) ხანჯალიი(თ) Cab.
ყელი (1, 9 ქება) ZA.
განუმარტავია BCDE.
ნ. მოუყელე, საყელე, საყელო, შეუყელე.
ყელობა წვიმა-ქშირობა ZA.
წვიმ(რ)იანობა BC.
ყელსაბამი ფარღული ZABCD.
განუმარტავია E.
ყენება დაყენება, შეყენება ZAB.
დაყენება Cab. განუმარტავია CqDE.
ნ. ააყენე, გაყენება, დააყენა, დაყენება, შეყენება.
ყენება ცდევინება B.
[**ყენი**] E
ყერო ზღუდესთან ნახე ZAB.
ყერო არს ძელი აღმართებულად (აღმართებით D) ზღუდედ მოვლე-ბული CD. ძელი აღმართებით ზღუ-ლედ მოვლებული E.
ყეფა ძაღლთ ქადილი ZAB.
ძაღლისაგან ქადილით კმიანობა C. განუმარტავია DE.
ნ. ეყეფ, იყეფა.
ყეჯალი კაპიანი ლუკმის ასაღები საჭმელთა ZA.
ესე არს კაპებიანი ლუკმათ ასაღები საჭმელად B. ესე არს (+ ორი Ca) სწორედ ტყუბსავით ორკაბი ჯოხი თუ რკინა Cab. ესე არს ორი სწორად ტყუბსავით ჯოხი თუ რკინა, თუ

ს.-ს. ორბელიანის ძმის ზოსიმეს ავტოგრაფი A—1473 ხელნაწერიდან.

რაიც Cq. ესე არს ორი სწორად ტყუბსავით რამე D. ორი სწორად E.
ყვავი ნ. ყუავი.
ყვავილი ნ. ყუავილი.
ყვავის-ფრჩხილა ნ. ყუავფრჩხილა.
ყვავის-ჭანგა ნ. ყუავის-ჭანგა.
ყვავის-ქმალა, ყვავის-ქრმალა ნ. ყუავის-ქრმალა.
ყვავიფრჩხილა, **ყვავიფჩხილა**, **ყვავფჩხილა** ნ. ყუავფრჩხილა.
ქვალა ნ. ყუალა.
[ყვან ნ. აყვანა (ალებასთან), აყვანა, აყვანილი, გამოყვანა, გამოყვანილი, მივაყვანე, მიმიყუანა, მოყუანა. მყუანებელი, მჭედართ მყუანებელი, წაყვანა (წატანასთან)].
[ყვან შდრ. ყავ 3].
ყვანა ნ. ყუანა.
ყვანცალა ნ. ყუანცალა.
ყვანჭი ნ. ყუანჭი.
ყვარება ნ. ყუარება.
ყვედრება ნ. ყუედრება.
ყველა ნ. ყუელა.
ყველაკა ნ. ყუელაკა.
ყველი, (ყუელი ZAB) ZABCDE
ნ. ყუელი.
[ყვენ ნ. ყუენ].
ყვერბი ნ. ყუერბი.
ყვერი ნ. ყუერი.
ყვერული ნ. ყუერული.
ყვიბარი ნ. ყჳბარი.
ყვიბარო ნ. ყჳბარო.
ყვითელი ნ. ყჳთელი.
ყვითლობს ნ. ყჳთლობს.
[ყვინ ნ. ყუენ].
[ყვინთ ნ. ყუნთვა].
ყვინიზი ნ. ყჳნიზი.
ყვინჩილი ნ. ყჳნჩილი.
ყვიქილი ნ. ყჳქილი.
ყვირილი ნ. ყჳრილი.
ყვირო-სტვირი, **ყვირო-სტვრი** ნ. ყჳრო-სტჳრი.
ყვიციანი ნ. ყჳციანი.
ყვლივი ნ. ყულივი.
ყვნა ნ. ყუნა.
ყვრიმლვა ნ. ყურიმლვა.
ყ˜ი ქარაგმით ყო(ვ)ელი ZA.
ყ ო ვ ე ლ ი ქარაგმით B.
ყია ყელის ყარყანტო ZAB.
ყელი CD. განუმარტავია E.
ყიბარჩობა დასიტყვა რამე წინაამდგომი ZA.
დასიტყვა (+ რამე BCb) BCDE
ნ. მეყიბარჩება.
ყივილი (24, 14 ესაია) ლალადებასთან ნახე ZAB.
მაღალი ჴმიანობა CD განუმარტავია E.
ნ. ალუყივდენ, ეყივლა, იყივლა, უკანსაყივარი (სახელნართაულ'თანაც), უყივლა, ლალადება
ყივნება აქ სახელთ განთქმა B.
ნ. მოუყივნე, მოყივნება.
[ყილმანი ნ. ჰაერის-მცველი].
ყინელი (+ 3, 69 დანიელ ZAB) ყინვა ZABC.
ნ. თაფლი შეყინებული, მყინვარი, სიცივე, ყინული, შეუყინავს, ცივი.
ყინვა D.
ყინტორი წყაროს ყინული ZABC
წვეთის ყინული DE.
ნ. ყინული.
ყინული ზოგადი სახელი არს ყო(ვ)ელთა შეყინებულთა: გ ა ძ გ ი ფ ა არს წყალთა მცირედ(ი) შეყინება; უკეთუ ესრევ(თ) შე(ი)-

ყინა კაცთა სავალად შეიქმნა, უწოდენ ხორგსა და ხორდსა; თუცა ხორგი მოსქდა და შესქელებით ზედ შეაყინა, უწოდენ შოლარსა; გზანი ანუ ადგილი თოვლთა ნადნობითა მოიყინა, ლიპი არს; ნაწვეთთი შეყინებულთა, გინა ზაფხულის წყაროთაგან შეყინებულსა უწოდენ ყინტორსა; მიწათა ქვეშე გაყინულსა და პირ-მხვალსა უწოდენ ლიჭყსა; მიწათა ქვათა ოდენსა შეყინებულსა — კოპიჭსა ZA.

ყინული ზოგადი სახელი არს ყოველთა შეყინებულთა; გამგიფა არს მცირე შეყინება; ხოლო უკეთუ მდინარე ანუ ტბა გაყინა ვიდრე კაცთ სავალად, უწოდენ ხორგსა, გინა ხორდსა; რა ხორდი მოსქდა და ზედ შესქელებით შეაყენა, უწოდენ შოლარსა; გზანი ანუ ადგილნი თოვლთა ნადნობით მოიყინა, უწოდენ ლიპსა; ნაწვეთთა შეყინებულთა ანუ ზაფხულის წყაროთაგან შეყინებულსა უწოდენ ყინტორსა; მიწათა ქვე განყინებულსა და პირ-მომხვალსა უწოდენ ლიჭყსა; მიწათა ქვათა ოდენ შეყინებულსა — კოპიჭსა B. ყინული ზოგადი სახელი არს ყოველთა შეყინებულთა: უკეთუ დიდნი მდინარენი ანუ ტბა გაყინნეს, ვიდრე კაცთა სავალ იქმნეს, უწოდენ ხორგად; [+ უკეთუ ხორგი მოსქდეს და ზედავე ხორგთა შეაყარნეს (შეაყაროს Cq) შეზრქელებად (შესქელებად Cq), უწოდენ შოლარსა C]; გზანი ანუ ადგილ(ნ)ი ნადნობთა თოვლთაგან ანუ წვიმათა მიერ დენილთა მო(ი)ყინოს, მას ლიპად სახელ-სდებენ (ლ სახელ-სდებენ ლიპად D); წვეთთა მიერ შეყინებულთა (შეყინებულსა CqD) ანუ ზაფხულის წყაროთა (წყაროსა D) ცივთაგან (ცეართაგან D) შეყინებულსა უქმობთ (უქმობენ CqD) ყინტორსა; მიწათა ქვე გა(ნ)ყინულთა (გაყინებულსა D) და პირ-მომხვალსა უწოდენ ლიჭყსა (ლიჭყად CqD); ქვათა ოდენთა მიწათა შეყინებულთა (+ გინა ტავარნათა შეყინებულთა CqD) კოპიჭად სახელ-სდებენ CD. ყინული ზოგადი სახელი არს ყოვლთა შეყინებულთა; ხოლო დიდი მდინარე რა გაიყინოს, უწოდენ ხორგად; და გზანი ანუ ადგილი რამე ნადნობთა თოვლთაგან გაყინეპულ იყოს, სახელ-სდებენ ლიპად; წყაროთაგან შეყინებულსა ანუ ნაწვეთსა შეყინებულსა უქმობენ ყინტორად; მიწასა ქვე გაყინულსა და პირ-მომხვალსა იტყვიან ლიჭყად; ხოლო ქვათა ოდენსა მიწასა შეყინებულსა—კოპიჭად E.

ნ. საყინულე.

[**ყინჩ** ნ. აყინჩული].

ყიპყიპი შავარდნისა (შავარდენთა B) და გავაზთ ქმიანობა ZAB.

შავარდენთა, გავაზთა და ეგევითართა ქმიანობა CDE

ყირა ცხო(ვ)ელთ თავზე შემართვა ალყს ZA.

ცხოელთ თავზე ამართვა B. ცხოველი რა თავთა ზედა აღემართოს და ფერჴი აღმართ ქმნას, ყირას ამართვად ვიტყვით; ხოლო უსულო რა აღმართოს კაცმან, ანუ თვით ძროვისა რისაგანმე აღემართოს ალას აღმართვად ვიტყვით C. ცხოველი რა თავთა ზედა აღემართოს და ფერჴი აღმართ ქნას, ყირად ვიტყვით, ხოლო უსულო რა აღემართოს ანუ კაცმან აღმართოს, ალას ამართვად ვიტყვით D.

[**ყირათი** ნ. ლიტრა].

[**ყირას ამართვა** ნ. ყირა].

[**ყირმუზ** ნ. საყირმუზა].

ყირჭი შეწყენით არღარა ნდომა B.

ნ. მოყირჭება.

[**ყისაზონი** ნ. მევეპე].

ყიტაწელი უკან(ა) დიდი ნაწლევი (წელი D) ZABCD.

დიდი უკანა წელი E.

ყიფი ამაყი ZABCqD.

ქართულად ა მ ა ყ ს ა ჰქვიან Cab.

ნ. ამაყი.

ყიყინი გველთა, მყვართა და ბატთა ქმიანობა ZA.

გველთა და მყვართ ბატური ქმიანობა B. გველთა და მყვართა ბატია მსგავსი ზახება (მსგავსად ზახილი CqD) CD. გველთა და მყვართა ბატის მგზავსად ქმიანობა E.

ყიშტი სავაჭროთა ხარკი ZA.

განუმარტავია BCqDE. მღებართა და მისთანათას განმსყიდ(ვ)ელთა საუფლო (საუფლი Cb) ხარკი Cab.

ყლანტნი წყალში კენჭის ჩაგდების ქმა ZAB.

წყალში კენჭის ჩაარდნის ქმა CD. განუმარტავია E.

[**ყლაპ** ნ. შეყლაპა].

ყლარტა (ბალ.) თეთრი სატაცური ZABCab.

[**ყლატნი** ნ. ყლანტნი].

ყლე მამაკაცის სარცხვინელი ZAB.

ყლე და მორი (+ ორივ Cb) მამაკაცის სარცხვინელს ასოს ჰქვიან Cab. ყლე, ყელე (ყელე D) და მორი (+ სამივ D) მამაკაცის სარცხვინელს(ა) (+ ასოს C) ჰქვიან CqD. განუმარტავია E.

ნ. ივი, მორი; შდრ. ლართი.

ყლუნტი ერთ შესმად ჩანთქმა ZAB.

[**ყმ** ნ. დაყმედა, დაყმედილი, მომყმარი, მოყმედა, მყმარი, სიყმილი]

ყმა (+ 44, 21 ესაია ZAa) მის ალაგში (აგარაკში AB) მოსახლე ZAB.

მსახური და ფრდილი Cb. განუმარტავია CaqDE.

ნ. გყმობ, იყმო, ყმა 2; შდრ. ყრმა.

ყმა ჭაბუკი ყმადაც ითქმის ZABC.

ნ. მოყმე, ყმა 1; შდრ. ყრმა, ყრმაჲ, მარტვლი.

ყმაწვილი Cb.

ნ. სიყმაწვილით; შდრ. მარტვილი.

ყმედა მშევა B.

ნ. ყმ.

ყმუილი ძაღლთა და მგელთ (მჭეცთ B) კივილი ZAB. ესე არს ძაღლთა და მჭეცთა მიერ(ი) მოსაწოდებელი ქმიანობა CD. მგელთა და ძაღლთა ზმუილით ზახილი E.

შდრ. მუვილი.

ყმუნვა დაყმუნება, შეყმუნება ZA.

დაყმუნვება, შეყმუნება, ყოყმანება B. დაყმუნება, ანაზდ საქმის დაეჭვენით C. განუმარტავია DE.

ნ. დაყმუნება, შეყმუნება.

ყ͠ნ (10, 43 ისო ნავ.) ქარაგმით ყო(ვ)ელმან ZA.

ყ ო ვ ე ლ მ ა ნ ქარაგმით B.

ყნოსა სუნება ZABCDE.

ნ. ეყნოსა, საგრძნობელი, საყნოსელი.

ყნოსვილი სუნებული ZAB.

ყო (+ 5, 7 ესაია ZAa) ქნა ZABCD.

განუმარტავია E.

ყობული საისრე, საფრთე ZAB.

საისრე კალათა (კალათი Cq) C. განუმარტავია DE.

ყოდალი ისართან ნახე ZAB.

ისარი წვერ-მგრგვალი C. უპირო ისარი D. ერთი ისარი E.

[**ყოელთა მხედველი** ნ. ღმრთაება].

[**ყოელმან** ნ. ყ˜ნ].

[**ყოელობა** ნ. კერძო].

[**ყოელსა** ნ. ყ˜ა].

[**ყოვ** ნ. ყოვნა].

ყოველთა ხადგური (ყოველთ სადგური Caq) ფუნდუკი, გინა კაპილონი ZAB.

ფუნდუკი C.

ყოველი სრულიად უკლებელი (+ 23, 23 ეზეკ. Z) ZAB.

ყველაკა C. განუმარტავია DE.

ნ. საყოელთაო, უსაყოველთაოესი, უყოველო, ყ˜ი, ყოელობა, ყოვლად.

ყოვლად სრულიადსავით ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. ოდენ, ყ˜დ.

ყოვლად-დასაწუელი (ყოვლად-დასაწველი ZABCbq) (43, 23 ესაია) ესე არს მრგვლიად-დასაწველი ურიათა მღ(რ)დელთა მიერ ZA.

(43, 23 ესაია) მრგვლიად-დასაწველი, რომელსა ურიათ მღდელნი შესწირვიდენ B. ყოვლად-დასაწველი არს მრგვლიად--დასაწველი, რომელსა მღ(ვრ)დელნი ჰურიათანი შესწირვიდენ Cab. მრგვლიად-დასაწველი Cq.

[**ყოვლად წმიდა** ნ. წმიდა].

[**ყოვლითურთი** ნ. მარტივი].

ყოვლის-მპყრობელი (12, 5 ოსე) ZAa.

განუმარტავია AbBD. ყველას მპირავი C.

ყოვნა B.

ყოვნება (+ 14, 1 ესაია ZAB) დაგვიანება ZABCD.

დაცალება E.

ნ. დაყოვნება, და-რე-ყუნა.

ყოვნა, ჰყოვნი.

ყოთურმაჯა საქლის ჩაქი ZAB CDE.

ყოლა (+ 4, 6 ივდით ZAa) ქონებასთან ნახე ZAB.

ყოლად ვიტყვით მონისა, ცხენისა და სულიერთა ქონებასა Cab. ცხოველნი აქვნდეს Cq. განუმარტავია DE.

ნ. ეყოლია, ეყოლა, ეყოლება, იყოლივა, მეყოლება, ქონება.

[**ყოლა** ნ. ამყოლი, აყოლა, მიიყოლა, მიყოლა, მოყოლა].

[**ყოლაუზი** ნ. კოლაუზი].

ყოლბი კაცნი გარ შემორიგებულნი ZAB.

კაცნი გარ შემოვლებულნი C. კაცი გარ მოელილი D. განუმარტავია E.

ყოლე სრულიადსავით ZAB.

სრულიადსავით გინა თვარემ (თვარამ Cq) C. სრულადსავით D. სრულსავით არის, სრულად რომ თქვას, ის ჩნდეს E.

[**ყომრალი** ნ. ლეგა].

ყორანი (ფრინ.) (+ 3 მეფ. 17. 6 ZAB) ZABCDE.

ყორე უტალახოთ ლიტონის ქვით ნაშენები (ნაგები A); ს კ ი რ ა

ლოქითა და ქვით ნაგები; კ ე დ ე ლ ი კირითა და ქვით ნაგები (+ 2, 6 ოსე ZAa) ZA.

უკირო ქვის კედელი B. უკიროდ (ცუდი D) ნაგები ქვათაგან CD. უტალახო კედელი E.

ნ. ზღუდე, ძელყორე.

ყოს ქნას ZABCD.

განუმარტავია E.

ყოფა (+ 9, 4 მარკ. ZAa) მყოფობის ქნა ZAB.

ნ. ყავ.

ყოფა-ქცევა (ყოფა-ქცევა, საყოფაქცეოისა Cab) მართებულის ქნა ZA.

მართებულად იქცეოდეს B. საყოფაქცევოდ მიმართ, რამეთუ მოქმედი რაიმე კეთილისად ანუ თავისა მიმართ თვისისა იქმს შემამკობელობად ყოფაქცევათა მისთად და ცხო(ვ)რებისად და ითქმის საყოფაქცეოდ ანუ სახლისა მიმართ თვისისა და ითქმის აასახლისსჯულოდ, ანუ სრულსა შეამკობს ქალაქსა და ითქმის სამოქალაქო, ხოლო ეიეთნიმე იტყვიან მოქალაქობითი ყოფაქცევითა არს სახლის სჯულობითაცა Cab.

ნ. საყოფაქცეოდ.

ყოფილა Z.

ყოფინება რაჲც რიგით იკმაოს ZAB.

ნ. მეყოფა.

ყოფნა მყოფობა ZAB.

ნ. ყავ.

ყოყდა მუქლ(თ) (მუქლის B) აშვერით ჯდომა ZABC.

აშვერით ჯდომა D. მუქლი აშვერილი E.

ყოყდანი ორი რამ ტოლ(ი) სვეტ(ნ)ი ამართულ(ნ)ი ZAB.

ორი ხე ამართული ტოლად C. ხე ამართული ორი DE.

ნ. ყდა.

ყოყმანი (+ ესე არს CD) სიტყვათქმა არ(ა) ენებოს და ზარობდეს ZABCD.

რომელსა სიტყვის თქმა არა ენებოს და ზარობდეს E.

ყოში მაჯის საქლის გარდასაკერებელი ZA.

მაჯის გარდასაკერები B. მაჯ. გარდასაკერებელი CD. განუმარტავია E

ყრა დაყრა, გაყრა ZA.

დაყრა, გაყრა, ბნევა B.

ნ. ყარ 1.

ყრა უპატიურად მრავალთ(ა) დება ZAB.

უპატიურად მრავლად დება, ცუდად C. განუმარტავია DE.

ნ. ყარ 1.

ყრანტალი ყორანთ ქმიანობა ZAB.

ყორანთა და ყვავთ(ა) ქმიანობა C ყორნისა და ყვავთაცა ქმიანობა D ყვავთა და ყორანთა ქმიანობა E.

ყრდელი (ბალ.) ზესი ZAB.

ნ. ველის-ყრდელი.

ყრდენა მიყუდება ZABCqDE.

მიყრდენა, მიყუდება Cab.

ნ. აყრდენა, მიიყრდნა, მიყრდნობა (დებაჲსთანაც).

[ყრევინ ნ. ყარ 1].

ყრიალი მწეროთ ქმიანობა (ქმიანება Aa) ZACD.

მწეროს ქმიანობა B. წეროთ ქმიანობა E.

ყრიდეს თავთა (27, 39 მათე) თავსუხრიდეს (უხრიდენ A) ZA.

თავს უდრეკდენ (27, 39 მათე) B. გაკიცხვით თაყვანი-სცემდენ C.

ყრილი ჯაჭვის თვალი აკლდეს ZA.

ჯავშანს სადა თვალი აკლდეს B. ყ რ ი ლ ი ითქმის, სადა ჯაჭვის თვალი ჯაჭვთა გამოყრილი ჰქონდეს (+ კვალად ყ რ ი ლ ი ითქმის, რაჲცა რამე მრავლად ეყარნეს ადგილთა ზედა, ქვანი თუ უპულონი; ყ რ ი ლ ა დ იტყვიან კაცთაცა შეშმუნვარეთა მიწათა ზედა მსხდომარეთა, გინა მწოლარეთა უპატიურად Ca) Cab. ჯაჭვის თვალი გამოყრილი Cq.

ყრმა (2, 40 ლუკა) კაცთან ნახე (34, 9 იერემ. ZAa) ZA.

კაცთან ნახე B. ექვს წლის ზეით 18 წლამდე ყმაწვილსა (ყმაწულსა Cq) C.

ნ. კაცი, მარტვილი, ყრმაჲ; შდრ. ყმა 2.

ყრმა მონა, გინა შეგირდი (შაგირდი AB) ZAB.

მონას უწოდენ C.

ყრმა (+ კათილ. ZA) შაგირდს(ა) უწოდენ ZABC.

ყრმაა (+ 34, 9 იერემ. ZAa) მქევალი ZAB.

მქევალს უწოდენ Cab. მქევალსა უწოდენ. ფილასოფოსთა მიერ ყ რ მ ა ეწოდების მოწაფეთა მათთა, რომელსა შ ა გ ი რ დ ა დ უქმობენ, ხოლო მამალ-დედლურს ენასა შინა მოულებით სახელად მონისათვის ყ რ მ ა, ხოლო მქევლისათვის ყ რ მ ა ა, და მონათაგანთა ანუ ყრმათა სუბუქ სახელად — ყ რ მ ა ა კ ი Cq.

ნ. კაცი.

ყრმააკი (41, 1 იერემ.) ყრმაცუდა. ფილასოფოსთა მიერ (+ ყრმა AB) ეწოდების (ეწოდება B) მოწაფესა (მოწაფეთა B) მათსა (მათთა B), რომელსა მსოფლიონი შ ა გ ი რ დ ს უწოდენ. ხოლო მამალ-დედლურითა (+ დედლურის B) ენითა ვაჟისათვის ითქმის ყ რ მ ა და ქალისათვის ყ რ მ ა ა ჲ, მონისათვის — ყ რ მ ა (+ და ZA) მქევლისათვის — ყ რ მ ა ა; (+ და ZA) მონათა ანუ ყრმათა სუბუქ სახელად — ყ რ მ ა ა კ ი ZAB.

ყრმაცუდა ფილასოფოსთა მიერ ყ რ მ ა ეწოდების მოწაფეთა მათთა. რომელსა შ ა გ ი რ დ ა დ უქმობენ, ხოლო მამალ-დედლურის ენითა მონისათვის ითქმის ყ რ მ ა და მქევლისათვის ყ რ მ ა ა, მონათაგანთა ანუ ყრმათა სუბუქ სახელად — ყ რ მ ა ა კ ი; ყრმა არს ყმაწვილიცა Cab. ყრმაცუდა CqD.

ყრმაჲ (+ 34, 16 იერემ. ZAa) ქალწულას უწოდენ ZA.

ქალს უწოდენ B.

ნ. კაცი, ყრმა, ყრმაა, შდრ. ყმა 2.

ყროყინი ვირის ქმიანობა ZAB.

ჯორთა და ვირთა ქვივილსა ყ რ ო ყ ი ნ ი, გ ო კ ი ნ ი და კ ო კ ი ნ ი CD. ჯორთა და ვირთა ქმიანობა E.

ნ. კოკინება.

ყრუ (+ 7, 37 მარკოზ ZAa) უსმი ZABCDE.

[**ყრუნ** ნ. დაჰყრუნდე].

ყრჩოლა მცირედ შეკვამლება ZAB.

შეკვამლება (+ მცირედ C) CD.

ყრჩოლება E.

ყრჩუ ადგილი (ვ)იწრო და ცხელი ZABCD.

განუმარტავია E.

[**ყუ** ნ. განყუებული].

ყუა პურის კიდური ZAB.

ყუა (ყუვა CDE) პახვილის გნდე ZA.

მახვილის ზურგი BD. მახვილის ზურგი, გინა პურის კიდური C. განუმარტავია E

ნ. ვარაგი.

[ყუავ ნ. ყუავილი 1]:

[ყუავ ნ. დაყუავება, უყუავებდა, უყუაოდა 1].

ყუავი[1] (ფრინ.) (+ 11, 19 ლევიტ. ZAB) ZABCDE.

ნ. საყუავე, ჰილყუავი.

ყუავილი (ყვავილი CDE) (2, 12 ქება) ZA.

განუმარტავია C. (ბალ.) DE.

ნ. აყუავება, უყუაოდა 2, ყარამფილის ყვავილი.

ყუავილი სენი(ა) ZAB.

ყუავილოვნება აყვავება ZAB.

ყუავის-ჭანგა[2] (ბალ.) ZABCDE.

ყუავის-ჭრმალა (ყვავის-კრმალა ZABCD, ყვავის-კმალა E) (ბალ.) ZABCDE.

ყუავფრჩხილა (ყვავფრჩხილა ZA, ყვავფჩხილა B, ყვავისფრჩხილა Cab, ყვავიფრჩხილა CqD, ყვავიფჩხილა E) (ბალ.) ZABCDE. ყუალა[3] E.

ყუანა[4] მუცლის ტარების სენი ZAB.

მუცელში ტარების სენი(ა) Cab. მუცელა, სენი CqD. განუმარტავია E.

ყუანცალა[5] (ბალ.) ZABC.

ყუანჭი[6] საბურთალი ჩოგანი (+ ვისრამ. ZA) ZABCD.

ბურთის ჩოგანი E.

ყუარება (ყვარება CDE) ... რულია ქონება ZABCab

განუმარტავია CqDE

ნ. დაიმოყურა. ... ვყუარობ, ვყუარობდი ... ლა, მიყუარ, მიყუარენი, მიყუა... მოყუარე, ნამოყურალი, საყუარე... ლი, საყუარლობა, სიყუარული, უსაყუარლესი, უყუარდა, ყვა... ყუარული, შეყუარება, ჰყუარობს.

[ყუას ნ. დაიმოყუა, მოყუასი].

ყუდილი B.

ნ. დაყუდება, მიყუდება, ნავთსაყუდელი (ლიმენა'სთან), საყუდელი.

ყუდნება მოცალედ მყოფი B.

ნ. დაყუდნება, დაუყუდნებელი.

ყუდრო ადგილი ქარ-უხვედრი ZAB.

ქარ-უხვედრი (+ ადგილი C) CD განუმარტავია E.

ნ. სიცხე, ჰრტიალი.

ყუედრება ZAB (ყუჱდრება ZA, ყვედრება CDE) (1, 25 ლუკა) საყვედურის დადება ZAa.

(+ 15, 15 იერემ. ZA) (+ ესე არს B) შეურაცხად ჴსენება, გინა კეთილმოქმედსა ჰქირდევდეს (ჰქირდევდენ ZA) და ნაკეთევარს(ა) ამწარებდეს (ამწარებდენ ZAa) სიტყვით(ა) ZAB. შეურაცხად აჴსენებდეს, გინა ბოროტსა უთქმიდეს Cab. განუმარტავია CqDE.

ნ. დაყუედრება, ეყუედრება, ვყუედრი, ვყუედრიდი, იყუედრა, იყუედრება, მეყუედრება, მყუედრიდა, საყუედური, საყუედრელი.

[ყუელა ნ. ბობოყუელა].

[1] ნუსხებშია: „ყვავი“. [2] ნუსხებშია: „ყვავის-ჭანგა“. [3] ნუსხაშია: „ყვალა“. [4] ნუსხებშია: „ყვანა“ [5] ნუსხებშია: „ყვანცალა“. [6] ნუსხებშია: „ყვანჭი“.

ყუელა (ყველა C) ყო(ვ)ელიეე ZAB.

ყოველი C.

ყუელაკა (ყველაკა C) ყო(ვ)ელი-ვე ZAB.

ყოველსავით Cab. ყოველივით Cq

[**ყუელი** ნ. ყველი. ღელამუტა. თელმუზი, კაზალა, ქვექვერი-ში]

[**ყუენ** (ყვენ, ყუნ), ყვნ, ნ. აყუენ-ვიოს, დაიყვნა (დაიყუნა), დაყუ-ენვა, საყუნელი, საყვნელი].

ყუერბი (ყუწრბი Ab, ყვერბი CDE) (+ 4, 1 ესაია გამოსლ. A) ესე არს საცეცხლე კერის(ა) ად-გილი, გინა ბოსტნის მარგი ZA.

(4, 1 ესაია გამოსლ.) ესე არს სახლთ შუა საცეცხლე, გინა ბოს-ტანთ მარგი B. ყვერბი არს ცეცხლი-სა ადგილი ოთხკუთხედად (ოთხკუთ-ხედ Cq) ქმნილი კერაით სადგმელი, გინა ბოსტნისა და ბრინჯისა მარგი (შემობრული Cab) C. ესე არს ცეცხ-ლის კერის სადგმელი, გინა ბოსტნის მარგი D. მგრგვალი პური. საცეცხლე კერა, გინა ბოსტნის ქვალი E.

ნ. საცეცხლე.

ყუერი ZAB (ყუწრი ZA; ყვერი BCDE) მამაკაცის სარცხვინელი წყვილნი (ასო B) ZAB.

სათვალი (+ ყვერი ZA) ZAB. სათვალი, კაცთა წყვილნი. C. განუ-მარტავია DE.

ყუერული (ყუწრული ZA; ყვე-რული CDE) ყვერ-დაკვეთილი ZAB.

ყვერ-დაკვეთილნი, საჭურისი Cab. საჭურისი, (+ ყვერ-დაკვეთილნი Cq) CqD. განუმარტავია E.

ნ. ზაუუმი. [illegible]

ყუვა ნ. ყუ[illegible]

ყუვილი [illegible] ZAB

[illegible]

ყუწდრება [illegible]

ყუწრბი ნ. [illegible]

ყუწრი ნ. [illegible]

ყუწრული ნ. [illegible]

[**ყუი** ნ. [illegible]

ყულაზანი [illegible] ZABC

[illegible] Cq

ყულივი[1] მკერის ტყავი ZABCDE

ყუმაში (ყუმაშა, კუმაში CD) [illegible]-მაში, ლარი ZA.

ლარი [illegible] B [illegible] არის, ნაქსოვი და [illegible] ხელ-[illegible] (ექმ) ესე ქართული არის, [illegible] [illegible] ხელ-[illegible] C. (ექმ). [illegible] ვამსთ ნაქსოვისა და [illegible] E

[**ყუმბარა** ნ. ბუმბა. შავცეცხლი].

ყუმუშ-ყუმუში (ყუმუში, ყუმუში B, ყუმუში CD) მფსონი [illegible] მფსონი ZA.

მფსონ-მფსონი B. ყუმუში [illegible] თვი არის, [illegible] მოყუსნანად ფსონ-ფსონად [illegible] (ისხენენ CqD) CD.

[**ყუნ** ნ. ყუენ].

ყუნა (ყვნა CDE) ქმნასავით შოა-ვალი ZAaB.

ქმნასავით C. განუმარტავია DE.

---

[1] ნუსხებშია: „ყულივი".

ყუნთვა ყურჭუმელა ZAB.
შდრ. დაიყვინთო (შთაილურ-ჭუმო'სთან).

ყუნცი ძაღლის ალას ჯდომა ZAB.
ძაღლის უკანა ფერჴზედ ჯდომა Cb.

ყუნცული სამ-ურმეული ძნა ZAB.
(ბალ.) სამის ურმის ძნა ერთად იდგეს C. ესე არს სამი ურემი ძნა ერთად იდგეს D.

[**ყუნწი** ნ. კუნწი].

[**ყურ** ნ. ყური].

ყურა უყურო ZABC.

ყურა (ყურასოკო C) სოკოა ერთი ZAB.
განუმარტავია C. სოკოა D. ერთი სოკო E.

ყურადღება[1] (44, 8 ესაია) ყურში შესმენა ZAa.

ყურასოკო ნ. ყურა.

ყურბელა (მძრომ.) ZABCDE.
ნ. ფსალიტი.

ყურბეული (18, 6 დაბად.) შაფართხელა (შაფართხელი AB) ZAB.
შაფართხელი (+ დაბად. 18, 6 Cb) ყურბეული არს ყვერბთა შინა გამომცხვარი უცომო C. შაფართხელი D. უხა E.

ყურდგელი (ოთხფ.) (+ 11, 5 ლევიტ. ZAB) ყურდღელი ZABCD.
(ოთხფ.) E.
ნ. ზღვს-ყურდგელი.

ყურე (+ 3, 6 სოფონია Z) ესე არს წარზიდული რამე ადგილი ჴმელეთით ზღვასა შინა, ანუ ზღვისა და მდინარისაგან უკუმდგარი ჴმელთა შინა, მცირე თუ დიდი რამე ZA.
(27, 39 საქმე) ყურე არს წარზიდული რამე ადგილი ჴმელთაგან ზღვასა შინა, ანუ ზღვისა და მდინარიდამ უკუმდგარი ჴმელეთთა შინა, მცირე თუ დიდი B. ყურედ ითქმის კუთხესავით რამე განზიდული, (+ ადგილი Cq) ზღვათაგან უკუმდგარი, გინა დიდთა მდინარეთა (+ და ტბათაგან Cab) მიერ მიმდგარი, გინა ქვეყანისაგან(ი) თემი რამე ანუ ადგილი მსგავსად მის(ს)ა C. კუთხესავით D. კუთხე E.

ყურე (3, 6 სოფონია) ზღვა ან ჴმელი წარზიდული Aa.

ყურება ყურთ მიპყრობა ZAB.

ყურედი ყურიანი ZAB.

[**ყურვა** ნ. გამოყურვისა].

ყურთა-გლეჯა ალაფალა ZA.
ალაფალა ქქეიან B.
ნ. ალაფალა.

ყური (5, 9 ესაია) სასმენელი; ყ უ რ ა დ ითქმის ძგიდეცა ZAa.
სასმენელი (+ 5, 9 ესაია AbB) AbBC. განუმარტავია DE.
ნ. ალაფალა, გულის-ყური, გყურობ, დაჰყურნეს, ეყურება, იყურა, იყურება, მოუყურე, ოთხყური, სამყური, საყური, უგულისყურო, უესა, უყურა, ქუაბისყური, ყურა, ყურადღება, ყურება, ყურედი, ყურთა-გლეჯა.

ყურიმალი (+ 4, 21 მსაჯ. ZAB) ყურის გარეშემო (გარემო D) ZABCD.
განუმარტავია E.

ყურიმლვა (ყვრიმლვა Ca) ყვრიმლის ცემა ZABCab.
ნ. მყურიმლავი.

[1] წყაროშია: „ყურად იღეთ“.

ყურიმლის ცემა (+ 14, 65 მარკ. ZAa) ქლის შემოკრვა ყვრიმალთა ზედა ZA.

ესე არს ქილის შემოკვრა ყვრიმალთა ზედა B.

ყურყუმელა თავდაღმა წყალში ჩასლვა (ჩასვლა B) ZAB.

შდრ. ყურჭუმელა.

ყურშა (ოთხფ.) კატას ჰგავს, ლომს მსახურებს ZA.

(ოთხფ.) BCE.

ყურცემულ (ყურცემული E) (14, 13 დაბად.) მოყვასი, მორჩილი ZA.

(14, 13 დაბად.) ესე არს მოყვასი მორჩილი და ჯერ-მჩინებელი B. მორჩილი, გინა (თუ Cq) დამჯერებელი C. მორჩილი D. ყურის მიმგდები E.

ყურძენი (13, 21 რიცხვ.) ZAB.

(ხე) CDE.

ნ. კატის-ყურძენა, მოჰყურძნე, ძაღლის-ყურძენა, ქმელი ყურძენი (ჩამიჩ'თან).

ყურჭი (ფრინ.) (2 შჯულ. 14, 13) მახარა ZAB.

(ფრინ.) ყურჭი არს, რომელსა ლათინნი კარდირიონად სახელ-სდებენ, (+ სენსა Cq) რომელსა მეფის სენად უწოდენ, ხილვითა მას ჰკურნებს C.

(ფრინ.) D.

(ფრინ.) 2 სჯულში [14, 13] E.

ყურჭუმელა (ყურჭუმელა, ყურყუმელა CD, ყურჭუმელა და ყურყუმელა E) ყურყუმელა ZAB.

ესენი იგი არს, კაცმან თავი შთაყოს წყალთა შინა ვიდრე დაიფაროს სრულიად, ხოლო უყურჭუმე სხვამან დაფაროს და თავი შთაუყოს Cab. ყურჭუმელა და ყურყუმელა იგი არს, კაცმან თავი ჩაყოს წყალთა შინა ნებსით თვისით ვიდრე სრულიად დაიფაროს Cq. განუმარტავია DE.

ნ. უყურჭუმა, ყუნთვა; შდრ. ყურყუმელა, შთაილურჭუმო.

[ყუყ შდრ. ყოყდა].

ყუყა მეტად შავი ZABDE.

მეტად შავი რამე C.

ყუყუნი გვამში კენესა ZABCD.

მუცლის ქმიანობა E.

ყუჩება დაყუჩება ZAa.

ნ. გაყუჩება, დაყუჩება.

ყუჩილი დუმრობა B.

ყვბარი[1] მომცრო (მცირე D) ჰური ZABCD.

ნ. ჰური.

ყვბარო[2] (ბალ.) ლომის კუფხალი ZABC.

ყვთელი[3] 15, 18 ესთერ ZA.

განუმარტავია BD. ოქროს ფერი C.

ნ. მოყვთანო, მოყვთლული, სიყვთლე, ყვთლობს.

ყვთლობს[4] ყვითელფერობს ZAB.

[ყვნ ნ. ყუენ].

ყვნიზი[5] ფრინველთ ჰოხილობა B.

ნ. გაყვნიზება.

ყვნჩილი[6] (ფრინ.) ქათამთან ნახე ZAB.

სამმლე ვარია CDE.

ყვჟილი[7] ლურჯ-ისფერ(ს) საშუალი ZAB.

---

[1] ნუსხებში: „ყვიბარი“. [2] ნუსხებში: „ყვიბარო“. [3] ნუსხებში: „ყვითელი“. [4] ნუსხებში: „ყვითლობს“. [5] ნუსხაში: „ყვინიზი“. [6] ნუსხებში: „ყვინჩილი“. [7] ნუსხებში: „ყვიჟილი“.

ძველი და მოლურჯო Cb. ძველი ვეგი მოლურჯო CaqD. ძველი ვეგი E.

ნ. რუხა.

ყურილი [1] უგვანი ზახილი ZABCb.

უგვანო ზახილი Ca. განუმარტავია CqDE.

ნ. ვჰყვრი, იყვრა, მყვრალი, საყვრი, ლალადება.

ყვრო-სტვრი (ყვირო-სტვრი Z, ყვირო-სტვირი ABC) მომცრო საყვირი ZA.

საყვირია მომცრო B. საყვირია C.

ნ. საყვრი.

ყვციანი [2] ყვითელფერო(ვ)ანი ZA.

ყვითელფერა B.

ყცოლა გაცუ(ვ)ება ZABCD.

ქუილი E.

შინი არს ართრონი თავად სიტყუათა, რომელთა შემატებასა ცხად-ჰყოფს, ვითარცა: შეზევა, შეთქმა, შეთვისება და ესევითარნი. თავად მოვალს მრავალთა ZA.

შინი არს ართრონი თავად რომელთამე სიტყვათა B. ვიეთთა თავი CDE.

ნ. შე 2.

შ῀ა ქარაგმით შინა ითქმის ZA.

შინა ქარაგმით B.

შაბა (ვეფხის-ტყ. [3]; ვისრამ.) E.

ნ. შაბა-შაბა, შაბაში.

შაბათი (20, 10 გამოსლ.) ებრაული არს, (+ შაბათი B) განსვენებად გამოითარგმანების (გამოითარგმანება B), ხოლო ქართულად შაბათისა სახელი არს კრონოსისა, კვირიაკისა — მზისა და საუფლო, ორშაბათისა — მთოვარისა, სამშაბათ(ი)სა — არიასი, ოთხშაბათ(ი)სა — ერმისა, ხუთშაბათ(ი)სა — აფროდიტისა, პარასკევ(ი)სა — დიოსისა ZAB.

შაბათი ებრაულია, განსვენებად გამოითარგმანების, ხოლო ქართულად შაბათსა ეწოდების კრონოსისა, კვირიაკესა — მზისა, ორშაბათსა — მთოვარისა, სამშაბათსა — არიასი, ოთხშაბათსა — ერმისი (ერმისა Cq), ხუთშაბათსა — აფროდიტისა, პარასკევსა — დიოსისა, ესე არს სახელები დღეთანი C. შაბათი ებრაულია, განსვენებად გამოითარგმანების. ხოლო ქართული დღეთ სახელები ესრეთ იწოდების: შაბათსა — დიოსისა, კვირიაკესა — მზისა, ორშაბათსა — მთოვარისა, სამშაბათსა — არიასი, ოთხშაბათსა — ერმისა, ხუთშაბათსა — აფროდიტისა, პარასკევსა — კრონოსისა. ესე არს სახელები დღეთანი D.

შაბათი ებრაულია, განსვენებად გამოითარგმანების E.

ნ. კრონოსისა, კვრა, ერთშაბათი, ორშაბათი, სამშაბათი, ოთხშაბათი, ხუთშაბათი, პარასკევი, შაბათობა; შდრ. სავატო.

შაბათის გზა (შაბათისა გზა AbB) ათასი ბიჯი(ა) ZAB.

შაბათობა (26, 35 ლევიტ.) განსვენების დღე ZA.

(26, 35 ლევიტ.) B.

შაბარდუხი (ფრინ.) შავი დიდი და გვარიანი ქორი ZA.

[1] ნუსხებშია: „ყვირილი“. [2] ნუსხებშია: „ყვიციანი“. [3] შდრ. ვეფხის-ტყაოსანი, სტროფი 367, 4.

(ფრინ.) შავი ქორი, დიდი, გვარია-ნი B. (ფრინ.) შავი ქორი, კეთილი და დიდი Cb. (ფრინ.) CaqD.

შაბა-შაბა (შაბა-შაბაშ CD) ინ-დოთა ენითა იტყვიან: მ ო ს ა-წ ო ნ ი-მ ო ს ა წ ო ნ ი ZAa.

(ვეფხის-ტყ.) ინდოურისა ენითა: მ ო ს ა წ ო ნ ი-მ ო ს ა წ ო ნ ი Ab. ინდოთა ენ(ა)თასა იტყვიან: მ ო ს ა-წ ო ნ ი-მ ო ს ა წ ო ნ ი B. ინდოუ-რად ითქმის(ო): მ ო ს ა წ ო ნ ი-მ ო-ს ა წ ო ნ ი CD.

შაბაში შაბა ZAB.

შაბი ZABCDE.

შაბიამანი ZABCDE.

[**შაგირდი** ნ. ყრმაა, ყრმააკი].

შადი ნაქსოვია. ვეფხის-ტყაოსან-ში რომელთამე მწერალთა შ ა რ-დ ა დ ალუწერიათ უმეცრებით ZA.

განუმარტავია Cb.

შავა ესე არს ნდომა ხალისიანი უცხო სანახავითა, გინა (ანუ B) საჭმელთა და (თუ B) რაცსაცა; ქარაბადინში ცხო(ვ)ელთ თეს-ლიც შავად აღუწერიათ, ვინათ-გან იგიცა ნდომისაგან არს (მოე-მატების B) ZAB.

შაჰვა Cb.

შდრ. შაჰვა.

შავარდენი (ფრინ.) ZABCDE.

ნ. ბაზი, ბაჰრი.

შავარნა ესე არს მზისაგან დამ-ჭნარი მხალი (+ რა ZA) მოირ-წყოს, განედლდეს და აღემარ-თოს, ანუ ნადირმა დაშვებული ბეწვი აღიმაღლოს ZAB.

შავარნა ეწოდების, რა მზისაგან დაჭნარი ბალახი მორწყვით აღემარ-თოს, ანუ ნადირმა(ნ) დაშვებული ბეწვი აღიმაღლოს CD.

შავბალახა (ბალ.) ZABCDE.

შავბედი ბედ-დაშავებული ZAa.

ბედ-გაშავებული AbB.

ნ. მოუშავბედებია.

შავება საქმის ხდენა; შ ა ვ ე ბ ა — ასოს დაკლება B.

შავთი ბავთი. შავთი და მეშავთე ეწო-დება კაცსა ბოროტის ჰამბვის მომ-ღებელსა, სამკდროსა გინა სხვასა D. მეშავთე — ბოროტად მოამბე E.

შავი (+ 1, 4 ქება ZA) ყორნის ფერი ZACab.

განუმარტავია BCqDE.

ნ. ბოლოშავი, დანაშაული, და-შავება. დაშავებული, მეშავეპა, მიშავს, საშავე, სელშავი, სიშავე, უშავს, შავი ნავლელი (სევდას-თან), ხეშავი, თავშავა, თუალშავა. მხალშავა.

[**შავი ნავლელი** ნ. სევდა].

შავფურცელი (ბალ.) ZABCD.

შავცეცხლი (შავცეცხლა Ca) ყუმბარა ZA.

ყუმბარის ფინდიხი Ca.

ნ. ბუმბა.

შათირი არაბთა ენაა, ქართულად შ ი ქ რ ი კ ი და სხვები ჰქვიან; შიქრიკთან ნახე ZA.

არაბთა ენაა, ქართულად შ ი ქ რ ი-კ ი ჰქვიან; იქ ნახე B.

შათქუნი დოშაქი ZABCD.

დოშაქი მგონია. მ ა მ ა თ-ც ხ ო რ-ეცხედარი მედგა ოქროსა, რომელსა ზედა დაგებულ იყო ძვირფასისა შა-თქუნები“ E.

ნ. დოშაქი; შდრ. შატქუნი.

შაირი ლექსი ოთხ-მუქლედი ZA.

ლექსი BCD. განუმარტავია E.

შაკი (ფრინ.) ZABE.

(ფრინ.) ჭირო CD.
ნ. ჭარო.

შაკიკი რიგით თავის ტკივილი დროსა და დროზედ ZA.
რიგზე თავის ტკივილი B. თავის ტკივილია რიგზე (რიგით Cq) C. თავის ტკივილია D. განუმარტავია E.

[**შალ** ნ. აშლა, აშლილი, აშლილობა, გაშლა, გშლი, დაშლა, ეშლება, ვეშლები, მეშლება, მიშლა, მიშლის, მოშლა, მშლელი, ნაშალი, საშლელი, შეუშლია, შლა, შლილი, წაშლა, წაშლილი].

შალალი (16, 2 გამოცხ. [1]) სქელი და მყრალი ნადენი წყლულებისა ZA.
სქელი და მყრალი წყლულის ნადენი B. (+ შალალი არს D) ბაყლი მყრალი და სქელი CD. შალალი არს წყლულება ბაყლი ბოროტი E.
ნ. შარავი.

შალაფი ფიცრის (ფიცართ Cb) საჭვრეტი ZABCab.
განუმარტავია CqDE.

შალაშინი ZABCqDE.
ხის პირის მოსასწორებელი (მოსასწორები Ca) Cab.

შალგი (ბალ.) ZABCDE.

შალვარი ბერძულია, ქართულად ორკეცს ნიფხავს(ა) რ ო ჰ ა ნ ა გ ი ჰქვიან და გარე ამოსაცმელს(ა) შალვარსა — ს ა წ მ ა რ თ უ ლ ო და ჰ ე რ ი კ ა მ ი ZAB.
შალვარი ბერძულია, ქართულად ს ა წ მ ა რ თ უ ლ ო (საწმართული D) ეწოდების (+ რომელ არს გარე ამოსაცმელი მსგავსი ნიფხვისა Cab) CD. შალვარი ბერძულია, ქართულად საწმართულო ჰქვიან E.

ნ. წვვსაცმელი.

შალთა ესე (შალთა Cab) არს საბლარდნელი სამოსელთათვის (სამოსელთა BCD), რათა არა გაბაყლიანდეს ZABCD.
განუმარტავია E.
ნ. საპირე.

შალი მატყლის ნაქსოვი ZABCD
განუმარტავია E.
ნ. ვაკინთი.

შამანი ღვინოში ნახე ZA.
ნატკვეცის ღვინო B. (+ ესე არს Cab) შუა ღვინო წყლიანი, ნაქანი C. შუა ღვინო ნაქანჩი D.

შამბი (ბალ.) (2, 3 გამოსლ.) მაღალი და სხვილი ბალახი ZA.
მაღალი ბალახი (2, 3 გამოსლ.) B
შდრ. ლიხი.

[**შამსი** ნ. ცთომილნი].

შამფური მწვადის შესაწვავი ZA
მწვადთ (მწვადის C) საწვავი BC
განუმარტავია DE.

შანა სანდო ნიშანი ZABCD.
ნიშანი E.

შანარი დეწთსა და სუსტს საშუალი ZAB.
(+ ესე არს CqD) სასტიკსა და სუსტს საშუალი CD. განუმარტავია E.
ნ. საშუალო.

შანდაკი ვრცელსა და იწროს (ვიწროს B) საშუალი ZAB.
გაშლილსა და იწროს საშუალი (+ ადგილი Cq) C. გაშლილი ადგილი D. გაშლილივით E.
ნ. საშუალო.

შანთი (+ 41, 10 იობ ZAa) გაკურვებული რკინა ZAB.

---

[1] შდრ. გამოცხადება იოანესი: 16, 11.

ცეცხლით განქურვებული Cab. გაქურვებული (+ ცეცხლით Cq) CqD. განუმარტავია E.

შანთი ოქროსა და ვეცხლის შუშა ZA.

ოქრო-ვეცხლთ შუშა და ზოლი B. ოქროსა და ვეცხლისა. შანთი ეწოდებიან გა(ნ)ცეცხლებულსა რკინასა და რაჲც(ა) მსგავსად მის(ს)ა განქურდეს; რომელი განისროდეს ნაბერწყალსი (წინწკალთა Cq); კვალად შანთი ოქროთა და ვეცხლთა ზოლთა და ვგვვითართა(თა) ეწოდების C. შანთი ეწოდება (ეწოდების D) განცეცხლებულსა რკინასა და რაიცა(ვე) მგზავსი (მსგავსად D) მისი (მისა D) განქურდეს; (+ ხოლო E) კვალად შანთი ოქროსა და ვეცხლისა ზოლსა(ცა) უწოდენ (ეწოდების D) DE.

შაპრი (ბალ.) ZABCDE.

შარა ბრტყელი გზა ZABCDE.
ნ. გზა.

შარაგული ესე არს წქეპლითა, ბრწკლითა, ღვედქეცითა, ლერწმითა, ჩალითა, ბაიათაგან დაწნული: პირლო, გოდორი, აშარული (აშალური Z), კიშტე, სკნისი, ლანკანი და რაჲც მათგან სუფთად დაიწვნიან რა(ჲ)მე; ანუ სუფთად დაწნული ლობე ZAa.

ესე არს წქეპლითა, ბრწკლითა, ღვედქეცითა, ლერწმითა, ჩალითა, ბაიათაგან დაწნული: პირლო(ჲ), გოდორი, გოდროხი, გოდორაკი, კალათი, ყობული, გიდელი, აშარული, კიშტე, სკნისი, ლანკანი და რაჲც მათგან სუფთად დაიწვნის (დაიწვნიან Ab) რამე, ანუ სუფთად(ვე) მოწნული (დაწნული Ab) ლობე (+ რამე B) AbB. შარაგული არს პურპელი წნული წვლილთა წქეპლთაგან და ბრწკალთა თლილთაგან და ღვედქეცისაგან (ღვედქეცთაგან Cq) ანუ ლერწამთა და ჩალთაგან (ჩალითა Cq) დაწნული: გოდორი, კალათი, ყობული, გიდელი, აშარული (აშალური Ca), (+ კიშტე Cab), სკნი(ს)კი და რაჲც მისთანანი იყოს; გინა ამრაგად მოწნული ზლუდე(დ) (რამე Cq) მდიდართაგან (+ ლობეცა იქმნების Cq) C. მცირე ლობე წნული D.
ნ. პურპელი.

შარავანდედი[1] (2 მჯულ. 28, 25) მზის სხივის ძლიერება, გინა მეფეთ მეფობა ZA.

მზის სხივი და ძლიერება (2 მჯულ. 28, 25) B. მზის სხივი (+ და დიდება C) CD. მზის სინათლე E.

შარავანდი სამეფო გვირგვინი მსგავსი სხივთა (სხივისა C) ZABC.

სამეფო გვირგვინი DE.

შარავანდოხანი (1 მეფ. 12, 13) მეფე ZA.

შარავი სახელი არს ყო(ვ)ელთა წყლულთა ნადინებ[ი]სა: წალა არს შარავი ვითარცა წყალი; წუთხი არს სისხლ-ნარევი მქვდართ ნადინები; ქუქლი არს წუთხი ცოცხლის წყლულთა ნადენი; შალალი არს ზრქელი და დია(ლ) მყრალი ნადენი; (+ თხრამლი არს მუწუკის ზრქელი ბაყლი ნადენი ZAa) ZA.

შარავი ეწოდება ყოველსა ნადენსა წყლულთასა: წალა არს შარავი

[1] წყაროშია: „შარავანდედებათა“.

ვითარცა წყალი; წ უ თ ხ ი არს შა-რავი სისხლი-ნარევი მკვდართ ნა-დენი; ქ უ ქ დ ი არს წუთხიერით ცოცხლის წყლულთ ნადენი; შ ა ლ ა-ლ ი არს ხრქელი და ფრიად მყრალი B. მოთხე ბაყლი Cab.

შარან შარშან ZA.

ნ. შარშან, შრანდელი.

შარდი ფსელი ZABCDE.

შარდი შადი ნაქსოია მძიმე და ლექ-სში შ ა რ დ ა დ უთქვამს რუს-თველსა ვეფხის-ტყაოსანშია B. ვ ე ფ-ხ ი ს-ტ ყ.[1]: „სრა ედგა მოფარდაგუ-ლი ოქსინოთა და შარდითა“ CD[2].

ნ. შადი.

შარი კეთილი ნარმა ZABCDE.

ვ ი ს რ ა მ.: „ქალი და შარი კი-დის კიდე გამოიცნობის“[3]; ქ ა რ თ-ლ ი ს ც ხ.[4]: „შემურეს მკვდ (...)“ E.

შარიტი სხვათა ენაა, ქართულად გ რ ე ხ ი ლ ი ჰქეიან ZAB.

საკოჰავე თოკი CD. საკოჰავი E.

ნ. საბელი.

შარტოვანი ნ. შატროვანი.

შარუხი ვ ი ს რ ა მ.: „ის დრო წა-ვიდაო, (+ რომ ZAB) ერთმა(ნ) კუმ ორი შარუხი დასცეს(ო)“[5] ZABCDE.

ჰადრაკის მღერისა (+ არს C), თუ სხვა (+ რამე C), არ ვიცი CD.

შდრ. ჩახრუხი.

შარშან წლეულის უწინ ZAB.

წლეულს უწინ C. განუმარტავია DE.

შდრ. შარან.

შარშანსწინ (შარშნსწინა Cb) ორის წლის უწინ ZA.

შარ(შ)ანდელს უწინ BCab

[**შატაბუტა** ნ. შეტაპუტა].

შატროვანი (შარტროვანი D) (7. 21 ისო) ესე არს ქვეშაგებზედ ანუ ცხენზე(დ) გარდასაფარებელი ნა-კერი მძიმე ფასისა (+ ეგრე ნაქ-სოვი ZAa) ZA.

(7, 21 ისო) ესე არს ქვეშაგებთა ზედა ანუ ცხენთა ზედა გარდასაფა-რებელი ნაკერი მრავალფასისა B. შატროვანი არს გარდასაფარებელი ქვეშსაფენელთა (ქვეშსაგებელთა Ca) ანუ ცხენთა ზედა, ანუ (+ ეგრე Ca + ეგეთ Cq) უცხო რამე (რამე უცხო Cq) საფენელი ოქროქსოვილი (ოქ-როქსოვილთაგან Cq) ანუ ნაკერი ჭრელად მრავალფასისა ანუ წა-მოსასხამი (წამოსასხმელი Cb) C. შარტროვანი არს გარდასაფარებელი, გინა ზედა ტანთა წამოსასხმელი, ოქ-როსაგან ქსოვილი ანუ ნაკერი ჭრე-ლად და ძვირფასად D. ჭრელად ნა-კერი ფარდა ანუ ყაფილეული E.

[**შატჭუნი** ნ. ღოშაქი, ტერი, შა-თქუნი].

შაური ათი(ს) ფოლის ვეცხლი ZAC.

ათფოლიანი ვეცხლი B. განუმარ-ტავია DE.

ნ. აბაზი.

შაფართხელი ქმიადი ნაცარში მცხვარი ZAB.

ესე არს ნაკვერცხალთა შინა შემ-ცხვარი ქმიადი CD. განუმარტავია E.

შაქარი ინდოურისა ენითა თ ა ფ-

---

[1] შდრ. ვეფხის-ტყაოსანი, სტროფი 331, 1. [2] B-ში წყაროს დასახელება და მოწ-მობა გადახაზულია. [3] იხ. „ვისრამიანი“ (II გამოც., გვ. 127, 10). [4] შდრ. ქართლის ცხ-ბა, ს. ყ ა უ ხ ჩ ი შ ვ ი ლ ი ს რედაქც., წიგნი I, გვ. 176, 6. [5] იხ. „ვისრამიანი“ (II გამოც., გვ. 47, 1 — 2).

ლი შეყინებული ითქმის ZA.

ინდოურის ენით თაფლად შეყინებულად ითქმის B. შაქარი ინდოურითა (ინდოურისა CqD) ენით(ა) თაფლი შეყინებულით CD. ინდოურისა ენითა თაფლი შეყინებულად გამოითქმის, ამისთვის ეწოდება ყოვლის ენით შაქარი E.

შაქი ვეგის ჯდომა ZABCD.

ჯდომა ვეგისა E.

შაქრიელი შაქარი სხვადასხვა რიგად შემზადებულნი ZA.

განუმარტავია B.

შაქრის-პური შაქრითა და ნივთებითა სხვადასხვა რიგად პურნი მცხვარნი ZA.

განუმარტავია B.

შალავათი სხვათა ენაა, უქმარი და ცუდი ZAaB.

სხვათა ენაა Ab. განუმარტავია CD.

შაშარი სისხლის გამოსაშვები ZAB.

სისხლის გამოსაშვები მახვილი Cb.

შაშვი ნ. შაშვ.

შაშკულა (შაშკვლა, შაშპრა D, შაშკვლა E) (ბალ.) DE.

შაშპრა (შაშპრა, შაშკვლა C) (ბალ.) რეჰანი ZA.

(ბალ.) BC. (ბალ.) შაშკვლა და შაშპრა ორივე რეჰანია E.

ნ. რეჰანი.

შაშვ[1] (ფრინ.) ZABCDE.

შაშხი აპოხტთან ნახე ZAB.

აპოხტი, ჭმელი ქორცი CD. განუმარტავია E.

შაჰალი ZABCDE.

შაჰანარი ნ. შაჰნარი.

შაჰვა შავა ZAB.

(+ შავა C; + შაჰვა და Cab) შავა (შაჰვა D) არს ნდომა ლიადი, რა(ც)საცა იყოს საჭმელთა, გინა (ანუ CqD) სხვათა სანდომ(ელ)თა. შავად (შაჰვად D) ითქმის თესლიცხოველთანი, ვინათგან ნდომათა მიერ არს CD. ნ დარეჯან[2]: „იყო ეზომი შაჰვა, რომელ არ უნახავს კაცისა თვალ(სა)" E.

შდრ. შავა.

[**შაჰმაი** ნ. თრისა].

შაჰნარი (შაჰანარი CD) (+ კარაბად.[3] ZA) ხილთ ნაწური წვენი ZAB.

ბროწეულის წვენი C. კარაბად: „აქამვ სახვრეტელი ოსპი და ბროწეულისა შაჰანარი"[4] CqD.

[**შდ** ნ. შთ].

შ˜დ ქარაგმით შემდგომად ZA.

შემდგომად ქარაგმით B.

შე „შენ"-ის ნაკვეთი ZAB.

შენსავით C. განუმარტავია DE.

ნ. შენ 2.

შე ართრონი არს ყო(ვ)ელთა ქმნილთა წინაკერძო თავი, რამეთუ რაჲცა ქმნად გვენებოს, ვიტყვით ესრე: შევიწყალებ, შევიწყნარებ, (+ შევიყვარებ A) შევრისხავ, შევბორკილავ, შევიქმ და ეგევითარნი, გინა სხვათ ვეტყვით ქმნად: შეიწყალე, შეიწირე, შეიძლევენ, შექენ, შეკარ. შეაერთე და ეგევითარნი ZA.

ართრონი რამე არს ყოველთა

---

[1] ნუსხებშია: „შაშვი". [2] შდრ. ამირან-დარეჯანიანი(ს. ყუბანეიშვილის რედაქც., (ლიტ. ქრესტ.) გვ. 28, 42 („შაჰვა"). [3] შდრ. Q — 916: 201, 7 („შანარი") [4] წყარო და მოწმობა გადახაზულია Cq-ში.

ქმნისა წინაკერძო თავი, რამეთუ რაა-ცა ქმნად გვენებოს, ვიტყვით: შე-ეიწყალებ, შეეიწყნარებ, შევიყვარებ, შევრისხავ, შევბორკილავ, შევდებ, შევკრავ, შევიქმ და ეგევითარნი, გი-ნა სხვად ვეტყოდეთ ქმნად: შეიწყა-ლე, შეიწირე, შეიილევენ, შექენ, შე-კარ, შეიერთე და ეგევითარნი. ქო-ველთა ზედა მოვალს B.

ნ. შ

შე შენ Ca.

შ⁻ე ქარაგმით შემიწყალე ZA

შემიწყალე B.

შეაბრძვლა (შეაბრძვილა BCD, შეაბრძვილვა E) ერთმანე(რ)თზე გარდა(ა)ბა ZAB.

შებრძვილება და შებრძე-ნება არს ოქროს ფიცართა და მის-ფანათა, გინა კარვის კალთათა და მისთანათა ორთა ერთად შეწყობა და გარდაბმა. ანუ კავშირით შეერთება Cab. შებრძვილება და შე-ბრძენება არს ორთა უსულოთა რასამე ერთად შეწყობა და მისთანა-Ea, (+ გინა დაკავშირება, გინა გარ-დაბმა Cq) CqD. ორთა ერთად შეყ-რა უსულოს რასამე E.

შეალნება მსოფლიოდ მიტევე-ბა ZAB

აახატოს C. განუმარტავია DE.

შეამტკუეფრა (შეამტკუეფრა ZA, შეამტკვეფრა CqDE) (2 მეფ. 10, 13) მიახვი(ე)ა ZABCD.

(2 მეფეთა) E

შეაფერა ფერები შეაწყო ZAB.

შეაქცია შეუბრუნ(ვ)ა, გინა ათა-მაშა. გინა მისკენ ქნა ZAB.

შეაშუს[1] (+ 1 ეზრა 7, 18 ZAa) შეერთვის თუ მაშვნე ექმნების ZAB.

1 ექვსთა დღეთა რომელ-იგი შეაშეს სუბუქსა, მბრძოლ იქმნე-ბისა[2].

შებანდული შეყინებულივით ZAB.

შებარდული ბარდით შეფარული ZA.

შებელილი გამოყვანილი, თუ ჭაა-რულებული, თუ სრულობით შე-ლებული ZAa.

შებერვა პირით სამშვინვ(ე)ლი-მიდენა ZAB.

შებმა ომში მკნე ბრძოლა; ქელ-თა, ყელთა და რაზედაც ნიშანი შეაბა, გინა ქარნი დაულო Z.

შებმა არს ბრძოლასა შინა მკნ-ობა; ქელთა, ყელთა და რაზედაც ნი-შანი შეაბა, გინა ქარნი დაულელო B. შექიდება (+ გინა მოხვევა C) CD. ომი E.

შებმა ქელსა და ყელზე (ყელსა Ch) მობმა Cab. ყელსა და ქელზე მობმა Cq ყელზედ მობმა D. ყელზე შებ-მა E.

შებორკილება (+ 14. 3 მათე ZA) ბორკილის შეყრა ZAB.

შებრალება ბრალისათვის შეწყა-ლება ZA.

ბრალისათვის შეიწყალოს B.

შებრკმა დაბრკოლება ZA.

შებრკოლება დაბორძიკება, იგი-ვეა ZA.

დაბორძიკება B.

შებრუქება შელვინება ZAa.

[**შებრძენება** ნ. შეაბრძვლა].

შებრძვილება ნ. შებრძვლება.

---

[1] ნუსხებშია: „შეაშეს“. [2] წყარო და მოწმობა გადახაზულია B-ში. მოწმობა ნახე: ბასილი კესარიელი (გვ. 13, 22).

შებრძვინება, შებრძვინვება ნ. შებრძვნება.

შებრძვლება[1] (+ 33, 6 იერემ. ZAa) გარდაბმა ZAB.
ნ. შეაბრძვლა.

შებრძვნება[2] (შებრძვინება ZAB Cab, შებრძვინვება Cq) (36, 13 გამოსლ.) იგივე ZAB.
შებრძვილება C.

შებლალვა (+ 30, 14 იობ ZAa) შესვრა ZABCD.
შესვარვა E.

შე-გარე-ვლა გარ შემოვლა ZA.
შე-გარე-ვლეს გარშემოუარეს B.

შეგბობა (24, 5 ეზეკ.) მოხარშვა ZAa.

შეგდება ქვეიდამ ზე აგდო რამე, გინა კაცსა სულზედ ფიცივით მიანდო ZA.
შეგდება არს, ქვეიდამ ზეით რაც შეაგდო, გინა კაცსა სულზედ რამ ფიციეთ მიანდო B.

შეგესმინ შეგესმას ZAB.

შეგვეტყვების ნ. შეგუეტყუების.

შეგინება შებილწება ZAB.

შეგინებული შებილწებული ZAB CqD.
შებილწებულივით Cab. განუმარტავია E.

შეგმანება შჯულიერობის გმობა ZA.
სჯულიერობის გმობა BC.

შეგნება შეტყობასავით ZABCD.
განუმარტავია E.

შეგონება გონებად მიიყვანოს ZAB.

შეგუბება დაჭერასავით ZAB.
დაყენებასავით CD. განუმარტავია E.

შეგუეტყუების[3] ჩვენში შეიტყობის ZABC.
განუმარტავია D.

შეგუვილი შეჩვევასავით ZABC.
შეჩვევა D. თავის შეყვარება E.

შეგულარძნილი (2, 3 ტობია) დამსხვრეული ZAB.

შეგულისიტყუა (შეგულისიტყვა CqD) ესე (ხოლო შეგულისიტყვაჲ BCb) არს სიტყვაჲ, რომელსა შინა დასხმულთა რათასა სხვათა(სა) რათამე მათ მდევარეთასა საჭიროდ შემთხვევითისა (შეემთხვევის Cb) იგივე ყოფაჲ. მათ თანა ამითვე სახითა შეისაბამებს ზედ დართული წარმოჩენასა, რამეთუ ვითარცაიგი უსაფუძვლო რაჲმე და მიმდგომ და არ(ა) უეჭველად ჭეშმარიტ(ი) (+ 48 კათიღ. ZAa) ZABCb.
განუმარტავია CaqD.

[**შეგწყალენ** ნ. უფალო შეგვწყალენ (კირიეელეისონ'თან)].

შედარება მისი ფარდი ქნას ZAB.
შესწორებასავით CD. განუმარტავია E.

შედგინება მიაყოლა, თუ მოაბა ZAB.

[1] ნუსხებშია: „შებრძვილება“, წყაროში კი — „შებრძვლევა“. [2] წყაროშია: „შეებრძვლოს“. [3] ნუსხებშია: „შეგვეტყვების“.

მიაყოლოს ანუ მიადევს C.

შედგინება თან მიდევნება ZAa.

შედგმული (+ 3 მეფ. 7, 6 ZAa) შენადგამთან ნახე ZAB.

შედგომა (+ 8, 16 ისო ZAB) მიდევნება ZABCD.

განუმარტავია E.

შედება არს ჴორცთა რა კეთროვნება აღმოაჩნდეს, ანუ ცეცხლი რასმე შეეკიდოს, გინა ცეცხლსა, ანუ სარკმელთა და ჴვრელთა შინა შედვას რამე, ანუ მაღალთა, ანუ თავთა და მჴართა ზედა შედვას რამე; შ ე დ ე ბ ა არს რაჲც საქმე თავს გამოიდვას, ანუ უაღრე(ს)ს ვისმე სიტყვა სამალავი ცხადად უთხრას ZA.

შედება არს, ჴორცთა რა კეთროვნება აღმოაჩნდეს, ანუ ცეცხლსა, ანუ სარკმელთა და ჴვრელთა შინა შესდვა რამე, ანუ მაღლა ანუ თავთა, მჴართა ზედა შესდვა რამე; შ ე დ ე ბ ა არს საქმე რამე თავს გამოიდვა, ანუ უაღრესსა ვისმე სიტყვა სამალავი ცხადად უთხრა B. შედება არს ჴორცსა კაცისასა, გინა კედელთა გინა ქვათა და ფიცართა, გინა სამოსელთა ზედა კეთროვანება ანუ სხვა ფერი რამე აღმოჩნდეს; შ ე დ ე ბ ა დ ითქმის ცეცხლთა შინა ანუ სარკმელთა შინა შესდვას რამე Cab.

ნ. თავს-შედება.

შედეგი ჩამო, გინა მაზე(დ) ნაკლები ZAB.

ჩამო, გინა მას ქვემო უმცრო C. ჩამო, გინა მას უკან D. მის ჩამო, უკან E.

შედედება შესქელება ZA.

შესქელებასავით BC. განუმარტავია DE.

შედრგინება შეძგინება ZABCD.

შეედვა (შეედუა Cab) ცეცხლი შეეკიდა, სნეულება მიეფინა ZA.

ცეცხლი შეეკიდა, გინა სნეულება მიეფინა B. ესე არს ცეცხლი შეეკიდოს რასაცა, გინა სნეულება გარდამდები მოეფინოს Cab.

შეევაჴრა სყიდ(ვ)ად შეეძლი(ვ). ZAB.

შეეკერტნეს გაეშტერებინათ არის. შეკერტება არის მზისა მზერით გაშტერება თუ მოუძლურებასავით. მ ა კ ა რ ი ნ ა ს ც ხ.[1]: რომლისა-იგი მამართ შეეკერტნეს თვალნი მისნი მოუდრეკელად აღმოსავალთა მიმართ" E.

შეერაბამების შეარაბამებს ZAa.

შეერაცხა 4, 9 ჰრომ. Z.

შეერთება გა(ნ)ყოფილთ საქმეთა (+ საქმით ZA) შემოკრებით ზიარება ZAB.

შეერთება არს (შეერთებაა E) განყოფილთა საქმეთა ზიარებით შემოკრება CDE.

შეერთჴმავდენ (7, 2 ესაია) ერთსიტყვა იქმნეს ZAB.

შეესხემინ შესმენა იყავნ (იყოს B) ZAB.

შესმენა CDE.

შეეტყო შეტყობა ექნა Z.

შეეფერა საფერი შეექნა Z.

შეექსოვა Z.

შეეღო შეეტანა, გინა კარი შიგნით შეეღო Z.

შეეყო (19, 5 მათე) შეერთა ZA.

(19, 5 მათე) B.

შეეშინა შიში დაეცა Z.

შეეჩუენა[2] Z.

შეეცილა დაიმისნა Z.

---

[1] შდრ. A — 55: 27 v, a. [2] ნუსხაშია: „შეეჩვენა".

შეეძლივა თავის(ი) ხლება უთხრა ZAB.

[**შვე** ნ. გეშვების, ეშვილა, ეშობა, იშვა, მეშვე, მშობა, მშობელი, მშობი, მშობიერე, მშუა, ნაშვი, ნაშვილები, ნაშობი, პირმშო, სამ-შობლო, საშო, სახლის ნაშვი, უშვ, უშვი, უშვილო, შვა, შვი-ლაკი, შვილი, შვილიერი, შვილი-შვილი, შვილობილი, შობა, შობ-ლისა, ქბოშობია].

შევაგდე საპყრობილედ შევსვი, გინა სულსა და ნამუსზე მივან-დევ, გინა მაღლა ავტყორცე ZA.

საპყრობილედ შევსვი B.

შევაგდევ სულსა და ნამუსზე მივან-დევ B.

შევარნი ქართლის ცხ.:[1] „ეგშაპოა კვლა შევარნი შევართა სახენი ას-პიტთა და იქედნეთა“E[2].

შევაფარილე ფარილით შევსვარე ZAB.

შევსვარე Cb.

შევედრება შეხვეწება ZABCD.

გამუმარტავია E.

შევიტყუნეთ (შევიტყვენეთ BCq) (+ 1, 18 ესაია ZABCb) შევსი-ტყვდეთ ZABC.

შევრდომა[3] (+ 2 ეზრა 9, 37 ZAa) ორის(ავ) მუხლით დაჩოქება ZABC.

დაჩოქება DE.

შევსლბი (87, 16 ფსალმ.) ავირი-(ვ)ე, გინა დავბნდი ZAa.

(87, 16 თსალმ.) ავირი(ვ)ე AbB. ავირივე თუ შევიშალე Cb., მოუძ-ლურდი თუ მოვიშალე (შევიშალე D) CaqD. მოუძლურდი. მოუძლურდი. გინა შევიშალე E.

შევსცბუნდი[4] (+ 8, 21 იერემ ZAa) გავშტერდისავით ZABC.

ეგნატეს ნიტათრა: „ობომ შე-რვე(ი) მე და შევცბუნდი, თუ (რომე-ლითა D) სატანჯველთა გვევმო ც დაგაჯერო ბძანება ჩემი“ DE[5].

შეზავება (18, 16 გამოსლ.) შე-რთვა და შერევნა ითქმის კმელთა განყოფად შესაძლებელ-თა, ვითარ-იგი თესლთა, იფქლთა და ეგევითართათვის; ხოლო შე-ზავება(დ) ნედლთა, ნო-ტიოთა ვითარ-იგი ღვინოთა, წყალთა, ზეთთა და მისთანათა-თვის ZAB.

შერთვა და შერევნა ით-ქმის კმელთა განყოფად შესაძლე-ბელთა, ვითარ-იგი თესლთა, იფქლთა (იფქლისათა D) და ეგევითართა, ხოლო შეზავებად ნედლთა (+ და C) ნოტიოთა, ვითარ-იგი ღვინო (ღვინოთა D) და (+ წყალი Cab) ზეთი (ზეთთა D) და ეგევითარი (ეგევითართა D) CD სხვისა და სხვის ნივთისა ერთად შეწყობა E.

შეზელილი 12. 39 გამოსლ. ZAB

შეზმნილ (შ[ე]ზმნილი B) 4, 12 ფილიპ. ZB.

შეთავება შესრულება ZA.

შესრულებასავით B

შეთვისება ნ. შეთვსება.

შეთვლა ნ. შეთუღა.

---

[1] შდრ. ქართლის ცხ-ბა, ს. ყაუხჩიშვილის რედაქც., წიგნი II, გვ. 8: („ბევრნი“). [2] განსამარტი სიტყვა და წყაროს დასახელება გადახაზულია. [3] წყაროშია: „შევრდომილ“. [4] წყაროშია: „შეცბუნებ~ლობაჲ“. [5] წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია Caq-ში.

შეთი E.

შეთიანი სნეული, ხელის მსგავსი ZAB.

სნეული, მსგავსი ხელისა C. განუმარტავია D.

ნ. გიჟი.

შეთულა (შეთელა ZABCbqDE) სხვის (სხვათა B) პირით ათქმიოს ZAB.

სხვის პირით უამბოს C. განუმარტავია DE.

შეთჯსება[1] თვისად შექმნას (შეიქმნას B) ZAB.

გათავისება CD. განუმარტავია E.

შეთქრომა (+ 9, 3 ამოს ZAa) მიფრენასავით ZAB.

შეთხზვა დაწვნა ZA.

შეთხზული დაწნული ZA.

შეთხუნვა შესრვა ZAB.

შეიგანი (+ 2, 4 ნაომ ZAa) უბანი, გინა მეიდანი ZAB.

უბანი, გინა მეედანი C.

შეიკლიმა Z.

შეიკუნძა (4 მეფ. 4, 34) ZAB.

შეიოჭა შეიხრუსტა ZABCab.

შეიჭკო, შეხრუსტვა Cq.

შეის ალმა მავალს ZAB.

ალმა ა(ლ)ვლილ(ი)ს C. განუმარტავია DE.

ნ. აღმართი.

შეისმინე (ფსალმ. 142, 1) ისმინე ითქმის, რომელსა ვიტყვი(თ) ესე მისმინე, ხოლო შეისმინე ესე იგი არს, რომელსაცა აწ ვითხოვ და რაჲ მნებავს სათქმელად და რაოდენი სახე და ძალი აქვს სათქმელსა ამას. ყო(ვ)ელივე მისმინე მის ქვეშე მყოფი (6 თავს კათიღორიაში[2]) ZAB.

ესე იგი არს, ისმინე ითქმის, რასაცა ვიტყვი, ესე მისმინე; ხოლო შეისმინე ესე არს, რასაცა ვიტყვი და რაოდენი სახე და ძალი აქვს სათქმელსა ამას, ყოველივე ისმინე Cb.

შეიტანა თან შეიდევნა ZAB.

შეიფარილა შეიმურა ZABCD.

შეიფარილნეს შეიმურნეს: — ეფრემ ასურ. 4: „ნათელი მზისა და მთოვარისა [...]“ E.

შეიწრება 2 კორინ 6, 12 Z.

შეიჭვა ნ. შეიჭუა.

შეიჭკო შეიოჭა ZAB.

შეიოჭა, შეიხრუსტა Cab. შეიოჭა, შეხრუსტვა Cq.

შეიჭუა (შეიჭვა CDE) (+ 4, 5 დაბად. ZA) შეიჭუხა ZABCab.

შეიწუხა CqD. განუმარტავია E.

შეკერვა (+ 3, 7 დაბად. ZA) მიკერება ZAB.

შეკერტება თვალის შეცქერა ZABCD.

შეცქერა: „ნუუკვე მომედგრდეს და შეეკერტნეს“ E.

შეკეცა გამლილის შეხვევა ZA

გამლილის დახვევა B.

შეკეცილი შეხვეული Z.

განუმარტავია Aa.

შეკვრა ნ. შეკრვა.

შეკიცული წარბ-აზეული ZA.

წარბ-აწეული BCD.

შეკრება (5, 7 მიქია) შეგროება ZAa.

---

[1] ნუსხებში: „შეთვისება“. [2] იოანე დამასკელთან „შესმენაზე“ საუბარია დიალექტიკის VI თავში, მაგრამ არა ჩანს, რომ მისგან აღებული ან გამოკრებილი იყოს ეს განმარტება.

შეკრვა (შეკვრა CqD) (27, 2 მათე) შ ე კ რ ვ ა არს ჯაჭვითა და საბლით შებორკილვა და შესკვნა; შ ე კ რ ვ ა არს წიგნის შეკინძვა, ყვავილთ შეკონვა, ბარგთა და საპალნეთ შეკოჭვა, ღილთა და ხრიკათა კილოში ჩაგდება, ლოგოროთა ფოთელთა შეკონვა, კაცთა კანონისა მიერ შეკრვა, გინა ფარაოს მსგავსად ცოდვითა შეკრვა ZA.

შ ე კ რ ვ ა არს ჯაჭვით შებორკილვა, გინა საბლით კაცის შეკოჭვა; შ ე კ რ ვ ა არს წიგნთ შეკინძვა, ყვავილთ შეკონვა, ბარგთა და საპალნეთ შეკოჭვა, ღილთა და ხრიკათა კილოს ჩაგდება, ლოგოროთა და ფოთვლთ შეკონვა, კაცთა კანონის მიერ შეკრვა, გინა ფარაოს მსგავსად ცოდვით შეკრვა B. შ ე კ რ ვ ა დ ითქმის კაცთა (შე)პყრობილთა შეკრვა, გინა ბარგთა და საპალნეთა შეკრვა, გინა წიგნისა ანუ ყვავილთა კონათა (გინა წიგნისა ანუ ყვავილთა კონათა ანუ ბარგთა და საპალნეთ შეკრვა Cb), ანუ ფრთათა და წვრილმანთა შეკრვა, გინა შეშათა და ლოგოროთა და პურთათა შეკრვა, გინა მოტეხილისა ქელთა და ფერჴთა და მისთანათა შეკრვა, გინა კაცისა კანონისა მიერ შეკრვა, გინა ცოდვის ჩვეულთა ფარაოს მსგავსად ცოდვისაგან შეკრვა Cab. შეკვრად ითქმის კაცთა პყრობილთა შეკრვა, გინა ბარგთა და საპალნეთა შეკრვა, გინა შეშათა და ლოგოროთა და პურთათა შეკრვა, გინა ყვავილთა კონათა ანუ ფრთათა და წვლილმანთა შეკრვა, გინა მოტეხილთა ქელთა, ფერჴთა და მისთანათა შეკრვა, გინა კაცისა კანონისა მიერ შეკრვა, გინა ცოდვის ჩვეულთა ფარაოს მსგავსად შეკრვა Cq, განუმარტავია DE.

შეკრული (46, 1 ესაია) ZAa.

შეკუმშა შეამგრგვალასავით ZAB

შეკრა თუ მოუჭირასავით C. მოჭირებასავით D.

შემასმენელი მაბეზღარი ZAa.

ნ. ეშმაკი.

შემასრულებელი (2 ნემეს.[1]) გასრულების მოქმედი ZAa.

შემაწუხებელი (8 ზირაქ) ZAa.

ნ. შეწუხებული.

შემდგომად (2, 3 რუთი) მას უკან ZA.

(+ 1, 3 ლუკა B) მას უკან BCDE.

ნ. შ~დ.

შემდგომი (+ 1, 3 ლუკა ZAa) მასუკანი ZAB.

შემთხვევა ნ. შემთხუევა.

შემთხვევითი ნ. შემთხუევითი.

შემთხუევა (შემთხუწვა Z, შემთხვევა AaBCqD) (+ 1 მეფ. 13, 10 Ab) შემოყრა ZAB.

შეყრა CD, განუმარტავია E.

შემთხუევითი (შემთხუწვითი Z· შემთხვევითი ABCqDE) (+ 4 კათიღ. A) შემთხვევითი არს, რომელი იქმნებოდეს (იქმნებოდის CDE) და უჩინო იქმნებოდეს (იქმნებოდის BCDE) თვინიერ განხრწნისა ქვე(დ)მდებარისა და კვალად, რომლისა შესაძლებელ არს მის(ი)ვე ყოფაჲ და არაყოფაჲ, რამეთუ შესაძლებელ არს კაცისა(ჲ) თეთრ ყოფა(ჲ)ცა და არა-თეთრ ყოფაჲ. ეგრეთვე გრძელ და ცნობილ და

[1] იგულისხმება ნემესიოსის „ბუნებისათვს კაცისა" (გვ. 24, 16—17).

ნიშნოვან ყოფაჲ. ესეცა შემთხვევითი განიყოფების ორად: საზოგადოდ განყოფილებად და განთვისებულად განყოფილ(ებ)ად. ს ა ზ ო გ ა დ ო ვიდრემე გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა ჲ არს განშორებადი შ ე მ თ ხ ვ ე ვ ი თ ი, ვითარ-იგი ჯდის ვინმე და სხვა(ჲ) დგის. შესაძლებელ არს უკვე აღდგომა(ჲ) მჯდომარისა(ჲ) მის და დაჯდომა(ჲ) მდგომარისა(ჲ) მის და განშორებაჲ განყოფილებათა მათთაჲ და მილებაჲ მათი სხვისაგან ნაცვლად (ნაწილად E) სხვისა. (+ და E) თავისა თვის(ის)აგანცა (+ იქმნების B; + ვინმე იქმნების CDE) განყოფილად განშორებისაებრ (განშორებადისაებრ BC) შემთხვევითისა, რამეთუ განეყოფ(ვ)ის თავსა თვისსა დაჯდომითა და აღდგომითა, ჰაბუკობითა და დაბერებითა, (+ და CDE) სნეულობითა (სნეულებითა BCDE) და განმრთელებითა და ეგევითარითა. ხოლო გ ა ნ თ ვ ი ს ე ბ უ ლ ი გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა ჲ არს განუშორებელი შემთხვევითი, ვითარ-იგი იყვის ვინმე ნიშნოვან, რამეთუ შეუძლებელ არს განშორებაჲ მისგან ნიშნოვანებისაჲ. ეგრეთვე სიჩჩიისა და ეგევითარი(თა) ეგევითართაჲ CqDE) (+ და ZA) ამათ უკვე განუშორებელთა (განშორებულთა B) შემთხვევითთაებრ განუკვეთელი განუკვეთელადაჲ (განუკვეთელთაჲ E), ესე იგი (+ არს ZABCqDE) გვამსა და გვამოვანსა (ცვამოვნებასა CDE) ხოლო თვით თავსა თვისსა განეყოფ(ვ)ის არა ოდე[illegible] ესენი არა შეისრულე[illegible] საზღვრებისა თანა, რამეთუ შესაძლებელ არს კაცისა ნიშნო(ვ)ან ყოფაჲ და არაყოფაჲ. (+ და DE) განეშორის რაჲ სიჩხიე, არა უდარეს (ჰ)გიეს კაცადვე კაცი[1] (+ შემთხვევითი ქმნული და უჩინო ქმნული ვითარცა სიჩჩოებაჲ E) ZABCDE

ნ. მყოფი, ცოდვა შემთხვევითი, ხუთნი ქმანი.

შემთხუწვა ნ. შემთხუევა.

შემთხუწვითი ნ. შემთხუევითი

[**შემიწყალე** ნ. შ~ე].

შემკმარი თავ-შეცული ZAB.

მცირე(დ) რამ(ე) შემკმარი ანუ (− თავ-შეცული Cab) C. განუმარტავია DE.

შემკული (23, 41 ეზეკ.) მოკაზმული ZAa.

შემოგარენი (ეპიტაფია) გარემომონი ZAa.

შემოგდება ესე არს ქვემოდამ (ქვეიდამ B) ზეით ა(ღ)მოუგდოს რამე, გინა ძვირფასი იაფად იშოვნოს, გინა ცხენის გავასა (გავათა B) ანაზდად კაცი შეისვას, ანუ ღლიათა ყრმა ვინმე იტვირთოს (+ და მისთანანი ZA) ZAB.

შემოდგომა ახალწლისა. სთვლისა

[1] განმარტება აღებულია იოანე დამასკელის „კათიღორიიდან“ (S — 1463, 43 r).

ტირისკონი — ესე სამი თ(თ)ვე-ნი შემოდგომად არს ZA.

შემოდგომა არს ახალწლისა, სთვლისა და ტირისკონი B. შემოდგომა არს სეკდენბერი, ოკდონბერი და ნოემბერი C. განუმარტავია DE.

ნ. ჯგუფი.

შემოდგომა მტერთაგან ციხის მოცვა, გინა წყალთაგან წელამდი, თუ მეტ-ნაკლები შემოწდომა ZA.

მტერთაგან ციხის მოცვა, ანუ წყალთა ხელამდე, თუ მეტ-ნაკლებ შემოწდომა B.

შემოვედრება შემოსვეწება ZAB.

შემოვიგდევ შემოგდება გასწავლის ZAB.

შემოთარჯვა (შემოთარჯუა ZA) საზღვარსავით აქა-იქ დანიშვნა (დანიშვნა AB) ZAB.

შემოთარჯვა არს შემოსაზღვრასავით, ნიშანთა დადება ადგილთა გარემოს C.

შემოთვლა ნ. შემოთულა.

შემოთლა ძელთა და ქვათ(ა) გარშემოჭრა ZAB.

შემოთულა[1] ზეპირ(ი) ამბავი მოუვიდეს ZAB.

შემოიკდიმონა (41, 42 დაბად.) კდემულ იქმნენ(ა) ZA.

შეკდემა მოიგონა B.

შემოკერება Cb.

შემორტყმა წელზედ შემოკრვა (შემოკვრა B) ZAB.

განუმარტავია Cb.

შემოსა (41, 42 დაბად.) ჩაცმა ZAB.

შემოუწერელი შემოწერასთან ნახე ZAB.

ნ. გარეშემოუწერელი

შემოქმედებითი შემქ(მ)ნელობითი ZABC.

განუმარტავია DE.

შემოქმედი (+ 1 მრწამსი ZA) ყო(ვ)ელთ(ა) შემქნელი ZAB.

ყოველთა მქნელი C. განუმარტავია DE.

შემოღება ახლის საქმის მოღება ZAB.

შემოყრა ესე არს წინ კაცთა შემთავევა; შ ე მ ო ყ რ ა დ ითქმის ჯარის მოგროვება; შ ე მ ო ყ რ ა არს გულის მიბნედა; შ ე მ ო ყ რ ა არს ქვათა და ძელთა (ხეთა Ab) და რაძსაც გარედამ შინ შემოგდება და მისთანანი ZA.

შ ე მ ო ყ რ ა არს წინ კაცთა შემთხვევა; შ ე მ ო ყ რ ა დ ითქმის გულის მიბნედა B.

შემოჩენა ესე არს სხვამან სხვას მზაკ(ვ)რობით (მზაკვარებით B) კაცი აახლოს, რათა (ა)ამბავსა უთვლიდეს, გინა მოღალატე ZAB.

შემოცილება ადგილთა თუ ხვასტაგთა ცილობა (ცილება A) უყოს, გინა სლვაში წამოუსწროს ZA.

გინა ცილება რამე უყოს, გინა სლვაში ამოსცილდეს B.

შემოწევა Cb.

შემოწერა ესე არს ქამთა შინა ქმნილ იყოს, ანუ თვალითა და გონებით გარ მოევლებოდეს; ხოლო შ ე მ ო უ წ ე რ ე ლ ი არს.

---

[1] ნუსხებშია: „შემოთვლა".

რომელი ამათგან უცხო იყოს ZA.

ესე არს გინა ჟამთა შინა ქმნილ იყოს, გინა თვალითა და გონებით გარ მოევლებოდეს, ხოლო შ ე მ ო უ-წ ე რ ე ლ ი ამათგან უცხო იყოს B. გარე-შემოწერა ესე არს, ვითარ-მედ (+ ესოდენ C) მცირე იყოს (+ ესოდენ D) რომელ გარე-შე(მო)იწე-რებოდეს ჟამთაგან, ანუ თვალთა მიერ შემოვლებასავით CD. გარე-შეწერა ესე არს, ვითარმედ მცირე იყოს ესოდენ, რომელ გარე-შეიწერებო-დეს ჟამთაგან E.

[**შემოწერილი** ნ. გარე-შემოწერი-ლი].

შემოწმება ორთა და სამთა კაცთა სიტყვანი შეასწორონ, გინა წე-რილნი აგრევე ZA.

განუმარტავია B.

[**შემოჭიდება** ნ. ჭიდება].

შემოხუეწნა[1] შემოვედრება ZAB.

შემრგე უწყინარი და მაშვნე ZA.

უწყინარივით B.

[**შემრეცი** ნ. აღმართი, პირაღმარ-თი].

შემსხმული (9, 17 იერემ.) მაქება-რი ZAa.

შემტკიცება შემყარებასავით ZA.

შემყარება BCab.

შემუსრვა (შემუსვრა E) (32, 19 გამოსლ.) დამტვრევა ZA.

გატეხა B. დალეწა, (+ გატეხა C) CDE.

[**შემქნელი** ნ. მამა].

შემყარება შემაგრება ZAB.

მყარი Cab.

შემყოფი (27, 16-17 ეზეკ.) თა-ნამესადგომე, (+ და B) თანამე-კარვე, მასთან მდგომი ZA.

(ეზეკ. 27, 16-17) თანამოყარეე, გინა ერთბამად მდგომნი Cab

ნ. ალხმალხი.

[**შემცდარი** ნ. სიშემცდრე].

შემცთარი გზა-დაკარგული ZAB.

შეცთომა, მცთარი, გზა-დაკარგუ-ლი C.

შემცნევა შეატყობა რა(ი)მე ZAB.

შემცოდე (+ 6, 17 ბარუქ ZAa) დანაშაულის მქნელი ZAB.

განუმარტავია Cb.

შემწე (2, 20 დაბად.) მომქმარო ZAB.

შემწუეელი[2] (4, 1 მალაქ.) წვად მიახლებული ZAa.

[**შენ** ნ. აშენე, აღშენებული, აშე-ნება, დაეშენა, იშენა, ნაშენები, უშენებია, უშენებო, უშენებს, უშენი, შენება, შენი 2, შენობა].

შენ (26, 64 მათე) თავი თვისივე აჩვენა ZA.

თავი მასვე აჩვენოს BCb. განუმარ-ტავია CaqDE.

ნ. თქუენ, შე 1, შენა, შენდა, შენდამი, შენი 1.

[**შენ** ნ. წაშენა].

შენა თვით შენ იყავ; შ ე ნ ა — დაშენა ZA.

თვით შენ იყავ B

შენა დაშენა BCab. განუმარტავია CqDE.

ნ. მიიშინა, მოუშინე, მეუ-შინე.

შენადგამი ესე არს, რაიც ზედდა-ს(ა)·ქვეშედამ შეუგდო, ანუ თა-ნა მიადვა, ანუ პირველისა უკან შეცვგმული აქვნდეს, ანუ მაღლა

[1] ნუსხებშია: „შემოსვეწნა“. [2] ნუსხებშია: „შემწველი“.

(მაღლიად B) შედგმული რაჳე) იდგას ZAB.

განუმარტავია CDE.

ნ. შედგმული.

შენაზავები (13, 17 დანიელ) საპოვნი ZA.

საპონი B. და განსაწმე(ნ)დელი საპოვნია C.

ნ. საპონი.

შენანება (+ 11, 8 ოსე ZAa) სინანულთან ნახე ZAB.

შენაჩუენები (შენაჩუჱნები Z) (7, 1 ისო ZA) შეჩვენებადადებული ZAB.

შენაჩუენები (შენაჩუჱნები Z) არს აღნათქვამი ZAa.

შენაწევრება[1] (26, 24 გამოსლ.) გარდაბმა, გინა მორთული ZAB.

მორთულად (მორთულებად Cq) ითქმის, გინა გარდაბმა(დ) C. შენაწევრება მორთულობად (მორთულებად D) ითქმის DE.

შენახვა (შენახუა ZA) დამარხვა ZABCb.

შენდა (1, 22 იოანე) შენთვის ZA.

შენდამი (24, 1 ფსალმ.) უმახლობელეს არს, ვიდრე შ ე ნ წ ი ნ ა შ ე ZA.

შ ე ნ დ ა მ ი უმახლობელეს არს, ვიდრე შ ე ნ წ ი ნ ა შ ე BCDE.

შენდობა მისი ნებისად მიმადლება ZA.

მისი ნებისად მიმადლოს B. დასტურის დაცემა CD. განუმარტავია E.

შენება აშენება; შ ე ნ ე ბ ა — შენ დაბმულ იყო; შ ე ნ ე ბ ა. [შენ ნება] — შენი ნება ZAB.

აგება რისამე ანუ შემზადება C.

განუმარტავია DE.

ნ. შენ 1.

შენერწყუა[2] შეადუღე Cb.

შენეული შენგან მოცემული Cb.

შენი შენის თავისა Z.

განუმარტავია Aa.

ნ. უშენობა, უშენოდ, შენეული.

შენი (3 მეფ. 9, 18) აშენებული ZAa.

შენობა კაცრიალობა Z.

კაცრიელობა AB. კაცრიელობა (კაცრიალობა Cb) ანუ ნამუშაკობა C. განუმარტავია DE.

შეპარვა (+ 1 მეფ. 14, 8 ZA) პარვით შესლვა ZAB.

შეპილტვა სისავსით თავს გარდადენა ZA.

თავს გარდადენა სისავსით B. თავს გარდადენა CD.

შეპირება პირობის მიცემა ZAB.

შეპოვება რიდის ქონება ZABC.

განუმარტავია DE.

შერ (შერ, შერი Cb) რჩეული ZAB.

შვენიერი Cb.

ნ. შერი.

შერაცხა (27, 11 დაბად.) შერაცხვა თუ ანგარიშში ჩაგდება (ჩაგდება B) ZAB.

მიჩნევა CDE.

შერგება საჭმელი, გინა ჰაერი, გინა (ანუ B) ადგილი მაშვენე ექმნას ZAB.

საჭმელი, ჰაერი და ადგილი მაშვენე ექმნას Cau. განუმარტავია CqDE.

შერევნა (შერევა D) (+ 11, 9

---

[1] წყაროშია: „შესანაწევრებელ~დ“. [2] ნუსხაშია: „შენერწყვა“.

დაბად. ZA) ერთმანე(რ)თში არევა ZAB.

ერთმანერთში გარევა C. განუმარტავი DE.

ნ. შეზავება.

[შერთვა ნ. შეზავება].

შერთო (30, 40 დაბად.) შეურივა ZA.

30, 40 დაბად. B.

შერი რჩეული ZAB.

ნ. შერ, ჯბოშერი.

შერიგება მწყრალთ შეწყობა ZAB.

შერიგებით რიგით, შედევნებით ZA.

რიგით შედევნება B.

შერიჟუება (შერიჟუჩბა Z, შერიჟვება BC) (4, 6 ქება) ბინდის პირი ZAB.

შებინდება C.

ნ. ღამე.

შერტყმა წელთ შებმა ZAB.

შერ, შერი ნ. შერ.

შერჩენა Cb.

შერჩულვა (შერჩულვად E) სწავლით დანახვება ZAB.

სჯულის სწავლება C. შერჯულვა D. თ~ე წამება: „შერჩულვად და სწავლად იწყო მისსა“ E.

შერწყმა შერევნასავით ZABCDE.

შერჭმა B.

[შესაბამი] Cb.

შესაგუანი ([შესაგვანი] Cb) შემსგავსებული ZA.

შესამსგავსებელი B. განუმარტავია Cb.

შესადგომელი ZAa.

შესადრგინებელი (ეფრემის 10: „სპიროდ უკეე და შეუძრგინებელად ამათ შევრაცხე“ E.

შესავალი (11, 4 მარკ.) კარი, გინა პირველ დასაწყისი ZAa.

შესაველრებელი (35, 25 რიცხ.) შესახვეწ(ნ)ელი ZAB.

შესაკრებელთ-მთავარი (+ 5, 22 მარკ. ZAa) საკრებულოთა ადგილთა უაღრესი და მპყრობელი ZA.

ესე არს საკრებულოთა ადგილთა უაღრესი და მპყრობელი B. კრებულთ უფროსი C.

შესაკრებელი (+ 1, 9 დაბად. ZAB) ყო(ვ)ელთ(ა) მისასვლელი ადგილი ZABC.

ნ. წვალება.

შესაკუთრება საკუთარკოფა ZAB.

შესამოსელი (28, 4 გამოსლ.) სამღდელო სამოსელი ZAB.

[შესანდობელი ნ. ცოდვა შესანდობელი].

[შესაფენი] Cb.

შესაძინელ (შესაძინელი B) (1, 21 ფილიპ.) შესამატებელ(ი) ZB.

შესაძლებელი ქნა ექ(მ)ნებოდა ZABCb.

განუმარტავია Caq.

შესაწირავი (5, 26 რიცხ.) შეძღვნილი ZAB.

შესაწყდობილი (37, 15 იერემ) შესაწყვდეველად ZAa.

შესახედავი (+ 2 კათოლ. ZA[1]) დასანახავი ZAB.

შესახვა დასახვა ZAa.

---

[1] იგულისხმება იოანე დამასკელის შრომის პირველი ნაწილის, ე. წ. დიალექტიკის II თავი, სადაც იხმარება ეს ტერმინი (S — 1463, 41 v).

შესლვა შედებასთან ნახე ZAB.

ესე არს რა უძღრესსა შენსა სიტყვა რამე სამალავი უთხრა ცხადად Cab.

შესვარე ნ. შესუარე.

შესვარული ნ. შესუარული.

შესვრა ნ. შესუარვა.

შესთქრა (შესთრქა Z) (+ 6, 3 ტობია ZAa) მიეტევა თუ (გინა Cq) მიჰფრინდა ZABCq.

მი(ე)ტევა, გინა მიაფრინდა (მიჰფრინდა D) CabD. შეჰფრინდათ ხ ო ნ ო ლ რ ო ფ შ ი: „შესთქრა კორცთა ხედვისასა და შთანთქა სამეფლური ცოდვისა“ E.

შესიტყუა სიტყვის თქმა ZABCb.

შესმენა - მოკლედ შეისმინესთან ნახე და გრძლად 6 კათილორიას თავში ZA.

მოკლედ შეისმინესთან ნახე და გრძლად 6 კათილორიას თავში[1]. შესმენა, დ ა ბ ე ზ ლ ე ბ ა, ბოლოს ჩხრეკით ასე იქნებაო B. ყოველივე შესმენა ანუ უდიდესისაგან იქმნების ანუ სწორისა, ხოლო უმცირესისაგან არაოდეს და უდიდესისაგან ცუდრემე, რაჟამს-იგი უსაყოფელთაოეს(ნ)ი შეისმინებიან კერძობითთად, უსაყოფელთაოესნი უკვე არიან უზემოესნი და კერძობითნი უქვემოესნი, ვრცელად (+ გენებოს E) კათილორიას (კათილორიათ E) მეექვსე(სა) თავსა შინა (თავში DE) იძიე[1] CDE.

შესმენა დაბეზღება, ბოლოს ჩხრეკით ასრე იქნებაო ZA.

შესმენითი შესმენის ძიებით ZA.

განუმარტავია B.

შესრულება გასრულება..ვით ZAB.

შესუარე[2] (18, 6 დაბად.) მოზილე ZAB.

შესუარვა[3] (+ 3, 9 იერემ. ZAa) შეთხუნვა ZAB.

შესუარული[4] (1 კორინთ. 5, 6) მოზელილი ZAa.

შესულიბნა (10, 10 ისო) არივა ZA.

10, 10 ისო B.

შესცა Z.

შესცილდა გარდასცილდა ZAB.

შესცილდენ ცილება დაიწყეს ZA.

შეიცილნენ B.

შესცოდა (+ 40, 1 დაბად. ZA) აწყენინა ZAB.

შესძინა (25, 1 დაბად.) შემატა ZAB.

შესწავება შესწავლა ZA.

შესწავებული (27, 16 მათე) თავნაჩენი ZAB.

(27, 16 მათე) თავ-ნაჩენიევით Cab

შესწავლა (63, 16 ესაია) კეთილად ცნობა ZAa.

შესწბა (+ 2, 143 მამათ-ცხ.[5] ZAa) უკუწბილდა ZAB.

უკუწბილებასავით Cb. უკუწბილდასავით Ca.

შესწრფა (+ 2, 153 მამათ-ცხ. ZAa) შეკდემის უკნინე ZA.

განუმარტავია B.

შესხივებული შეერთებულივით ZAB.

შეერთებულივით, გინა სხივ-შემო-

---

[1] იგულისხმება ი. დამასკელის „დიალექტიკა“, იქიდან არის აღებული CDE-ს განმარტება. [2] ნუსხებშია: „შესვარე“. [3] ნუსხებშია. „შესვრა“. [4] ნუსხებშია. „შესვარული“. [5] შდრ. A — 1105: 55 r, b 21.

სხმული Cab. შეერთებულსავით რამეა (რამ არის D) CqD. შეერთებულივით რამა E.

შესხივებული სხივ-შემოსხმული ZAB.

შესხირკვა (შესხრიკა CDE) მოსხრეკა ZAB.

დასხრეკა, და(ს)ხრუკვა C. დასხურკა D. დასხრუკა E.

შესხმა (2 ეზრა 12, 45 ZAa) ქება-შემკობა, გინა სამკაულთ შებმა, გინა ნოტიო რა(ჲ)მე შეათხიო ZA.

ესე არს ქებით შემკობა, გინა სამკაულთ შებმა, გინა ნოტიო რამ შეათხიო B. შ ე ს ხ მ ა არს, რა სამკაულით შეიმკოს ვინმე; შ ე ს ხ მ ა არს ქებით ვინმე შეამკოს; შ ე ს ხ მ ა დ ითქმის წყალთა და მისთანათა შეთხევა კაცთათვის Cab. სამკაულთ (სამკაულის E) შებმა CqDE.

შესხმა ქების შემკობა Cq. ქება DE.

შესხმა წყალთ შეთხევა CqD. წყალთა E.

შესხრიკა ნ. შესხირკვა.

შეტაბუტა (შეტაბუტი E) ჩქარ მოუბარი უგვარო (უგვან B) ZAB.

ჩქარ მოუბარი CD. განუმარტავია E.

შეტაკება მაგარს რასმე ეცეს ZA.

განუმარტავია B.

შეტანა თან უსულო შეიდევნოს (შეიდევნო B) ZAB.

შეტკეცა მიჯრა ZABCD.

განუმარტავია E.

შეტუსვა (9, 24 გამოსლ.) მორუჯვა ZA.

(9, 24 გამოსლ.) B.

შეტყველვა ნ. შეტყუელვა.

შეტყობა[1] (2, 36 დანიელ) სცნავით, გინა გამოცნობა ZAa.

სცნასავით AbB .ცნობასავით CD. განუმარტავია E.

შეტყორცა (4 მეფ. 19, 32) სროლა ZAa.

ესროლა Cb.

შეტყუელვა[2] ორნივე ქელნი რა ერთად შეჰკრიბო ZA.

ქელი ქელზე ორნივე რა შეაკრიბო B.

შეტყუვება ტყუვილით შეუვიდეს B.

შეტყუვილი (4 მეფ. 10, 19) შეტყუვება ZAB.

შეუალი Cb.

შეუბნდა Cb.

შეუგად შეუგებლად ZAB.

შეუგებელი არაში ვარგიყოს ZAB.

შეუგნებელი ვერა გაიგოს რა ZA.

ვერა გაიგნას რა B.

შეუგრიხე Cb.

შეუდგა (15, 41 მარკ.) მიედევნა ZA.

მიჰყვა B. იახლასავით, გინა მიჰყვა Cb.

შეუდგინე მიადევნესავით Cb.

შეუდედებია Cb.

შეუდვა Cb.

შეუდრგინებელი შეუდრგინებელს (...) შეუდგინებელი მგონია E.

შეუერთე Cb.

შეუვარდა Cb.

შეუვიდა (შეუიდა Cb) გარეგანი რაჲც შიგნით შეჰქდეს ZAB.

განუმარტავია Cb.

შეუვიწყებელი ZAa.

შეუვრდა (7, 25 მარკ.) დაუჩოქა ZA.

განუმარტავია BCb.

[1] წყაროში: „შეტყუმბაჲ". [2] ნუსხებში: „შეტყველვა".

შეუზახა Cb.
შეუთვალა ნ. შეუთუალა.
შეუთრიგა Cb.
შეუთუალი[1] Cb.
შეუიდა ნ. შეუვიდა.
შეუკაზმა Cb.
შეუკერა Cb.
შეუმატა Cb.
შეუმკო Cb.
შეუმოკლა Cb.
შეუმჭკოლა შეახეხა ZABCD.
შეუნანებელი Cb.
შეუნდო Cb.
შეუპოვარი რიდება-უქონელი ZA.
განუმარტავია BCb.
შეუპყრა Cb.
შეუპყრობელი Cb.
შეუჟღულიმე[2] Cb.
შეურაცხება (+ 31, 41 დაბად. ZA) მიუჩნევლობა და ანგარიშში არ ჩააგდოს ZAB.
მიუჩნევლობა (+ განა გაქირდვა C) CE. მიუჩნევლობა, განა ქირდად აგდება D.
შეურევნელი Cb.
შეურიგე Cb.
შეურწყმელი არშერწყმული ZAa.
შეუსაკუთრე Cb.
შეუსწორ Cb.
შეუსწორე Cb.
შეუტანე Cb.
შეუტევე Cb.
შეუფეთქე Cb
შეუფერე Cb.
შეუფთხე Cb.
შეუქარვე Cb.
შეუქაქანე Cb.
შეუღებე Cb.
შეუყელი Cb.
შეუყინავს Cb
შეუშინებია Cb.
შეუშლია Cb.
შეუშფოთებია Cb.
შეუჩვევნებია ნ. შეუჩუენებია
შეუჩინე Cb.
შეუჩუენებია[3] Cb
შეუცთენია Cb.
შეუძაბა Cb.
შეუძლებელი რაც ვერ შეიძლოს ZA.
არ ძალ-ედვის BCb
შეუძლევია Cb.
შეუძლიჲ Cb.
შეუძნდა (1, მეფ. 14, 29) გაუძნელდა ZA.
განუმარტავია Cb
შეუძრავს Cb.
შეუძრწუნებია Cb.
შეუწამებია Cb
შეუწერია Cb.
შეუწირავს Cb.
შეუწუხებია Cb
შეუჭამია Cb.
შეუჭედია Cb.
შეუჭირვებია Cb.
შეუხედავს Cb.
შეუჭმარებია Cb.
შეუჯღდება Cb.
შეუჯერებელი Cb.
შეფერება ფერების შეწყობა ZA.
ფერად-ფერადთ შეწყობა B.
შეფერვა ფერის მიცემა ZAB.
შეფრობა (+ ესსრაძ.[4] ZA) შეპირვება ZAB.
შეპირვებული, განა შეპყრობილი (შეპყრობილივით Cq) C. [illegible] „მავრის ქალაქო, მტრისაგან შეუპყრობელო;“ „ზოგჯერ მტრიანო,

[1] ნუსხაში: „შეუთვალი“. [2] ნუსხაში: „შეუჟღულიმე“ [3] ნუსხაში: „შეუჩუენებია“. [4] იხ. „ვისრამიანი“ (II გამოც., 231, 26).

ზოგჯერ მოყვრიანო და მეშველეთაგან შეუფრობელო“ D. განუმარტავია E.

შეფრუშკვა წარმის (წარბთ B) შეპუხვა ZAB.

შეფრფინვა გუნებით შეხარილი ZAB.

განუმარტავია Cb.

შეფუცება შეფიცვა ZA.

შეფიცება BCb.

შეფუცხვლობა[1] შეხრუსტვა ZABCb.

ქ ა რ ა ბ ა დ.: „და იყოს ტანსა და ძარღვსა მისსა შიდა შეფუცხვილობა(ჲ) (შეფუცხვილება Cb) ადგილსა სიგრილისათა“ CaqD.[2]

შეფქვა (შეფქუა B) წვლილად დალეწა ZAB.

შექუჩება მოსიარულეთა მცირე ხანს ერთად შედგომა ZA.

ესე არს ნამორებთა მცირედ ხან ერთად შედგომა B. შექუჩება არს ნამორების პირუტყვთა მცირე ხანს ერთად შედგომა Cab. ნამორების(ა) პირუტყვთა მცირედ (+ ხან CqD) ერთად შედგომა CqDE.

შექცევა წართმული აგრევ მის-ცეს ZA.

უკუნ სცეს რამე B. მიბრუნვებასავით C. მიბრუნება D. განუმარტავია E.

[**შექცევა** ნ. სათამაშო].

შექცევნა თამაშობასთან ნახე ZA.

თამაშობა(ჲ) BCD.

შელამება Cb.

ნ. ბინდი, მწუხრი.

შელვინება ნ. შელვნება.

შელმა პირალმა ZABCD.

განუმარტავია E.

შელმართი ნ. აღმართი, პირაღმართი].

შელვნება (შელვინება B) მცირე სიმთრვალე ZAB.

ნ. ბრუება.

შეყენება (14, 3 მათე) დილეგთა რა კაცი დაამყრა, გინა აღმართთა მაღალ ყოს, გინა მოწესედ შეასაკუთროს, გინა შეცთომილი მსგავს გზასა ზედა დააყენოს ZA.

შეყენება არს, რა დილეგთა კაცი დაამყრა, გინა აღმართთა მაღალ ჰყოს, გინა მოწესედ შეასაკუთროს, გინა შეცთომილი მასვე გზასა ზედა დაყენო B.

[**შეყინებული** ნ. (შ.ქართ.[illegible]) [illegible]ლი შეყინებული].

შეყლაპა Cb.

შეყმუნება დაყმუნებისათვის [illegible] ZAa.

შეყო (4. 20 ლუკა) წიგნი შე(ჰ)კრა ZAB.

შეყოფილი გაერთებული ZAB CD.

შეერთებული E.

შეყუარება (5, 1 ესაია) სიყვარულის დაწყება ZAB.

შეშა (2 შჯულ. 19. 5) საწვავი ხე ZA.

საწვავი (2 შჯულ. 19, 5) B. საწვავი ხეთაგანი Cab.

ნ. მეშეშე.

შეშაკეცი ძოწი და მისთანა ZAB

ქვაჲ არს წითელს(ა) ზღვასა შინა, რომელი იზრდების მსგავსად ხისა Cab.

შეშაძარღვ (შეშააარღვე B) ად-

¹ ნუსხებშია: „შეფუცხვილობა“. ² წყარო და მოწმობა Cb-ში გადახაზულია

რეკის სხვილი ძარღვი ZAB.
ნ. კართი.

შეშინება (2, 5 მალაქ.) შიშის მი-ცემა ZAa.

შეშჯა (ნემეს. [1]) შესწორებასავით ZA.
გასწორებაავით BCb.

შეჩუენება (შეჩვენება CqE) (25, 5 რიცხ.) ესე არს შჯულიერად (რჯულიერად B) აღმოფხვრა, გინა წარწყმედა, გინა განძება ZAB.
შეჩვენება (+ არს Cq) აღმოფხვრა, გინა წარწყმედა, გინა განძება C. განუმარტავია DE.
ნ. ძჟრის-შეჩუენება.

შეჩუენებული (1 ეზრა 10, 8) ZAa.
შეჩუეული Cb.

შეცბუნება გაშტერებასავით ZA BC.
განუმარტავია DE.

შეცემა (შეცმა Cb) შიგ შერჭმა ZAB.
განგმირასავით Cab. განგმირვა Cq.

შეცთომილი (37, 15 დაბად.) გზა-დაკარგული ZAB.

შეცილება ცილების ქნა ZAB.

შეცმა ნ. შეცემა.

შეცოდება ცოდვის ქნა ZAB.
განუმარტავია Cb.

შეცული ვერავინ მიეახლოოს ZA.
ვერავინ მიიახლოს BC.

შეძგერება ორნი გაჭენებულნი რა შეიტაკნენ ZA.
განუმარტავია B.

შეძერწვა შეერთება ZABD.
შეერთებასავით C. შეძერწვა ხონოდროფში ხე რომ ოქროთ შემოსოს ანუ ვეცხლითა, იმათ გამოაჩინა ექვსთა ფღემ. შეკრას ან შეაერთოს. შეაერთა არის ყოელს წიგნში E.

შეძინება (+ 1 კორინთ. 9, 18 Z) შემატება ZABCDE.

შეძლება ძალ-ედვას ქნას (ქნა B) ZAB.
ძალ-ედვას Cab. განუმარტავია Cq DE.

შეძლევა მიღება, გინა მისლვა უთხრას ZA.
მიღება უთხრას, ვინა მისლვა B.

შეძრომა ქერქის შემორთმა ZAB.

შეძრწუნება (+ 1, 29 ლუკა ZAa) შიშით ათრთოლება ZAB.
აღშფოთება შიშისა CD. შეშფოთება E.

შეწამება შემოწმება ZAB.

შეწამება ქნა დასწამოს ZA.
დააწამოს ქნა B.

შეწდომა (შეწთომა C) მაღლა ა(ღ)წევა ZAB.
მაღლა მიწევა Cab. მაღლის ქელის მიწევა Cq.

შეწება [2] (41, 4 იობ) წებოთ მიბ-მა ZAa.

შეწევა შიგნით შესლვის ცდა ZAB.
შიგნით შეზევა CaqD. განუმარტავია E

შეწევნა (+ 69, 2 ფსალმ. ZA) მოჭმარება ZAB.
მოჭმარება (+ გინა პატივი CaqD) CD. განუმარტავია E.

შეწვა ნ. შეწუვა.

შეწთომა ნ. შეწდომა.

შეწირვა სალმრთოდ შეძღვნა (შე-ზღვნა A) ZABC.

---

[1] ნ. ნემესიოს ემესელი „ბუნებისათვს კაცისა" (გვ. 58, 17). [2] წყაროშია: „შეწებულთა".

სალთოდ შეძლენა D. განუმარტავია E.

შეწმასნა (39, 4) მეტად შეგრეხა ZAB.

შეგრეხა მეტად ერთმანე(რ)თში C.

შეწუვა (შეწუა ZAB, შეწვა CqDE) ცეცხლზე(დ) მწვადად (მწვადდ B) ქმნა ZAB.

ცეცხლზე(დ) ცხუნება C. განუმარტავია DE.

შეწუხება (26, 38 მათე) წუხილის მომატება ZAa.

შეწუხებული (4 ზირაქ) მწმუნვარე; შ ე მ ა წ უ ხ ე ბ ე ლ ი — მისი დამაწმუნ(ვ)ებელი ZAa.

შეწყალება მოწყალების მიღება ZA.

განუმარტავია B.

შეწყნარება (+ 4, 24 ლუკა ZAa) კეთილად ითანიოს ZABC.

განუმარტავია DE.

შეჭამა (შეჭმა Ab) (31, 15 დაბად.; 18, 11 მსაჯ.) მოცოხნით შთანთქმა ZA.

31, 15 დაბად.; 18, 11 მსაჯ. B. განუმარტავია Cb.

შეჭამადი მარხვის საჭმელი ZAB.

განუმარტავია Cb.

⌈შეჭეჭყნილი⌉[1] Cb.

შეჭკნობა მცირედ გაჭმობა ZAB.

შეჭმა ჭამის ქნა ZAB.

ნ. შეჭამა.

შეჭმით (31, 15 დაბად.) ჭამის ქნით ZA.

31, 15 დაბად. B.

შეჭმუხვა წარბთა შინა წყენა შეეტყოს ZA.

წარბში წყენა შეატყოს B.

შეჭმუხვილი შეჭმუხვილი CDE

შდრ. შეჭუხვილი.

შეჭრა მახვილზე ქ[illegible] შ ე ჭ რ ა არს ჯარში ანუ სახლში, ანუ წყალსა და ცეცხლში ჩქარა შეირბინოს (შევიდეს B) ZAB.

შეჭურვილი (+ 11, 21 ლუკა ZAa) აბჯრით შეკაზმული ZA.

შეკაზმული აბჯრითა B.

შეჭუხვილი ჭმუხვა [illegible] ZAB

შეჭყლემული (12, 24 ლევიტ.) დაშავებული ZAB.

შეხამება ფერად-ფერადი, რომელი რომელს მოუქდეს, (+ მისი ZA) ქ(მ)ნა ZAB.

ფერადის შეწყობა C. ფერების შეწყობა D. განუმარტავია E.

შეხდომა (35 კათილორ.[1]) გრძლად მიხდომა ZA.

მიხდომა, გრძლად 35 კათილორიაში ნახე B. მიხდომა (+ 35 ვითარებაში[2] ნახე Cb) CD. განუმარტავია E.

შეხება (19, 12 გამოსლ.) მიხლება ZAB.

მიღება, გინა ეხლოს C. მიხლება DE. ნ. საგრძნობელი.

შეხვეწება ნ. შეხუეწება.

შეხმუხი ჭკვიანსა და ხელს საშუალი ZABC.

საქციელ-ხელი D. ზოგადად მქცეველი E

ნ. საშუალო.

შეხრუსტვა კანის ცეცხლში მობლუნძვა ZAB.

შეიჭკო, კანი ცეცხლმან მობლუნძოს Cab. შეიჭკო, შეიოჭა Cq.

---

[1] შდრ. S — 1463: 50 r. [2] ალბათ კათილორიას ასახელებს.

შეხუეწება[1] შევედრება ZAB.

შეხუთვა დაუქსნელად შეიპყრას ZAB.

შექდა ქერქის აძრობა ZAB.

შექვლეფა ნ. შექულეფა.

შექლა (+ 2 მეფ. 11, 20 ZA) კლდის ტაკება ZAB.

კლდეს ატაკოს რამე Cab. განუმარტავია Cq.

შექოცა მრავალთ შეკდომა ZAB.

ერთმანე(რ)თის შეკდომა C. განუმარტავია DE.

შექოცა სველის შეწმენდა ZA.

ნ. შეჰქოცა.

შექულეფა[2] ქანგისაგან (ჯანგისაგან Ca) რკინის ამოჭმა ZABCab.

ჯანგისაგან ამოჭმა CqDE.

შეჯერება (+ 1 მეფ. 24, 8 ZAa) მორჩილარი ალარ ა(ი)ჩივლოს ZAB.

შეჯლექა ცხენის შექუსლვა ZAB.

შეჯრა შეტკეცა ZAB.

შემგავს (+ 26, 14 იერემ. ZAa) მსგავსება აქვს ZAB.

მსგავსება Cab. მსგავსობა CqD. განუმარტავია E.

შეჰპალავანდა (შეჰპალავანდვა DE) პალ(ა)ვანდით შე(ჰ)კრა ZAB.

დუშაყის შეყრა (+ ფერკში Cab) CD. 29 აგვისტოსის ნეტაფრ: „რასა ჰფიცავ, რათა არა ფიცსა ზედა შეჰპალ(...) ფიცისა მისთვის სარწმუნოებისა წინაწარმეტყველი მოკლე (...)“ E.

შემრთავს Cb.

შეხჭალა ტყავი შეაძრო Z.

შეხქდა ზე ადგიდა ZAB.

შეჰქოცა სველი შეჰწმიდა (შეჰსწმიდა A) ZA.

ნ. შექოცა.

[შვ ნ. შევ].

[შვ ნ. შუ 1, 2].

შვა (+ 1, 2 მათე ZA) შობა ZABCD.

განუმარტავია E

შვავი ნ. შუავი.

შვება ნ. შუება 1, 2.

შველა ნ. შუელა.

შველი ნ. შუელი.

[შვენ ნ. შუენ].

შვენიერი ნ. შუენიერი.

შვენის ნ. შუენის.

[შვერ ნ. შუერ].

შვეტი ნ. შუეტი.

[შვიდთ მოქცევი ვარსკვლავი ნ. ფილაგი].

შვიდი ნ. შჳდი.

შვიდი საიდუმლო ნ. შჳდი საიდუმლო.

შვიდ-ქერი ნ. შჳდ-ქერი.

შვილაკი ცუდშვილა ZAa.

შვილი (+ 3, 4 რიცხვ. ZAB) ნაშობი ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. ეშვილა, იშვილა, კაცი, ნაშვილები, საშვილო, უშვილო; შდრ. შევ.

შვილიერი (12, 2 იერემ.) შვილიანი ZAa.

შვილიშვილი (შვილისშვილი CaD) ბადიში ZABCaqD.

შვილობილი ნაშვილები ZABC.

[შვირ ნ. შუერ 2].

---

[1] ნუსხებშიი: „შეხვეწება“. [2] ნუსხებშია: „შექვლეფა“.

შვრია, შვრივა ნ. შურივა.
[**შთ** ნ. შთუ].
[**შთ** ნ. დაშთომა, იშთინენით, ნაშთი; შდრ. რჩომა].
შთაგდება ჩაგდება ZAB.
შთაილურჭუმო (3, 14 ნაომ) დაიყვინთო ZAa.
შთამართ (1 მეფ. 25, 20) დაღმართში ZAa.
შთამოგდება ჩამოგდება ZAB.
შთამოვარდნა ჩამოვარდნა ZAB.
შთამოთხევა ჩამოქცევა (+ ნოტიოსი ZAa) ZAB.
შთამომაქუეებელი[1] (შთამომაქუჩბელი ZAa, შთამომაქუჩებელი Ab) დამამდაბლებელი (+ 28, 8 ეზეკ. Z) ZABC.
შთამოსატევებელი გულის-პირის მარგალიტი ZA.
გულის-პირის საკრებელი B. საკრებელი Cb.
ნ. საკრებელი.
შთანთქმა (28, 4 ესაია) ჩაყლაპვა ZAa.
შთაპარეხვა (შთაპარეხუა ZA) ნაპრალში ჩაგდება ZA.
ნახეთქში ჩაგდება BCD.
შთასადებელი (16, 23 გამოსლ.) ZAB.
შთაუნთქამი (შთაუთქამი Aa) (20, 18 იობ) ჩაუყლაპავი ZAa.
შთაღვა (21 კავშ.[2]) შთასლვა ZA.
შთასვლა (+ 21 კავშ.[2] BCb) BCD, 21 კავშ.: „სულთა სიმრავლედში შთაღვა"[2] E.
შთაწერილი (17, 1 იერემ.) ჩაწერილი ZAa.
შთაქდა ჩავიდა ZABCD.
განუმარტავია E.
[**შთვ** ნ. შთუ].
შთობა დარჩობა ZAB.
რჩობა CD. განუმარტავია E.
ნ. მწუხარება, შთუ, ჭმუნვა.
[**შთუ** ნ. დაშთობა, მშთუარი, შთობა, შიშთვლი (საბელ'თანაუ) შდრ. რჩ. 4].
ში შიგ ZAB.
შიგა, შიდა CD. განუმარტავია E.
შია შიან ZAB.
შიაზავა Z.
შიბაქი ჩჩვილთ ჩასაცვსმელი ZA BC.
განუმარტავია DE.
შიბი ყელის ჯაჭვი თვალ-მარგალიტისა (თვალ-მარგალიტითა B) ZAaB.
ქელის ჯაჭვი თვალ-მარგალიტიანი Ab. ყელის ჯაჭვი Cab.
ნ. ჯაჭვ.
შიბი ერთი ნაქსოვია ZAB.
შიგ (შიგა CqDE) შიგნით დებული ZAB.
შიგამდებარისა სიტყვისათვის (+ და CqDE) წარმოიჩინების (წარმოჩინებისა CqDE; + და Cab), ქვალდ განიყოფების სიტყვიერობა სულისა (და CqD) შიგა მდებარისა (შინაგანმდებარისა E) სიტყვისა და ქმოსნისა (ქმოანისა DE) მიმართ, და არს შიგამდებარე (შინაგან-მდებარე DE) უკვე სიტყვა მოძრაობა სულისაგ განსიტყველობითსა ძალსა (ძალისა E) შინა ქმნული (ქმნილი CqDE) თვინიერ რომლისავე ქმა-ყოფისა, რომლისათ-

[1] წყაროშია: „შთამოგაქუჩონ". [2] იგულისხმება პროკლე დიადოხოსის „კავშირნი ღმრთისმეტყველებითნი" (წიგნი I, გვ. 19, 18).

ვის მრავალგზის მდუმარენი სრულითა სიტყვითა ვეზრახებით თავთა ჩვენთა და სიზმართა შინა ვზრახვიდით და უფრო... არს საცნაურებაჲ სიტყვიერობისა სიყრმითგან (... ითგან DE). ყრუნიცა და სენისა რაჲს(ა)მე შემთხვევითისა მიერ წარწყმედულნი (წარწყმედილნი DE) ქმისანი არა უდარეს ს...რ არიან, ხოლო წარმოჩენილსა სიტყვისა ქმასა შორის აიტყვის-გებათა აქვს მოქმედებაჲ, რომელ არს ენათა და პირისა მიერ წარმოჩენილი სიტყვაჲ, რომლისათვისცა წარმოჩენილად სახელ-იდების, ხოლო არს იგი ქადაგი მოგონებისაჲ და ამის მიერ მზრახველადაც (მზრახველადცა CqDE) ვიქმენით (ვითქმით E) ჩვენ[1] CDE.

შიგა (+ 2 ნეშტ. 4, 6 ZAa) შიგ ZA.

შიგამდებარე სიტყუა (შიგამდებარე სიტყვა Z) ესე არს სიტყვა სულისა ჩვენისა უქმო, რომელი გონებით ვეზრახებით თავთა ჩვენთა ZAB.

შიგნიერი ფაშვ-წელები ZAa.

შიგნით შიგას(ა) შიგ ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

შიგნიშიგან შიგნითის უშინგნითესად (უშინაგანეს B) ZAB.

შიდა (+ 11, 33 ლევიტ. ZAB) შიგა ZABC.

შიება იხუოს რამე ZA.

ხუება B.

შიება შიმშილი ZAB.

იშია, ვეშიე, არშიობა(ა) C. იშია, ვეშიე D.

შიეება შიმშილი ZA.

შიმშილევა B.

შითი (შითა CD) მატყლის ძაფი ZAB.

წვლილი(ს) ნასთითა CD.

ნ. ძაფი.

შიის (5, 27 ესაია) შთან ZAB.

შილა წითელი სამოსელი ZAB.

მეწამული ხამი (+ გინა უწმიდესი Cab) C. განუმარტავია DE.

[შილანი ქ ა ნ ი დ ა ვ ლ ი ა ნ შ ი: „მათსა შილანსა ზედა გარდაუბედითო“] D.

შილი მაზლის ცოლი ZAB.

ორ ძმათ ცოლნი (+ მაზლის ცოლი Cb) CDE

ნ. ქვსლი.

შილინგი ესე არს სასიხარულოსა საქმესა ზედა ზარბაზანთა და თოფთა სროლანი ნესტვებთა და საყვირთა ბერვანი, გინა როკვათა ფერხთა სწრაფად რამ ქმარებანი ZA.

ესე არს სასიხარულოთა საქმეთა ზედა ზარბაზანთა და თოფებთა სროლა და ნესტვებთა და საყვირებთა ბერვა, გინა როკვათა ფერხთა სწრაფად რამ ქმარება B. განუმარტავია CDE.

შილიფი გაძრცვილი და გაუწყობელი საომარი ZA.

გაწყობილობა-მოძრცვილი საომარი B. გა(ნ)წყობილობა-მოძარცული CD. უკონდახო თოფი E.

შიმალი (ხე) ახალმოზარდი ხე ZABCD.

შიმუნვარი (2, 5 გამოსლ.) ქალი მხლებელი ZAB.

მხლებელი ქალი CD. მხლებელი E.

[1] CDE-ში განმარტება ამოღებულია იოანე დამასკელის გარდამოცემიდან (S — 1463, 72 r — v).

შიშში ნ. ლელწამი].

შიმშილ (4, 12 ფილიპ.) შიმშილად ZABC.

ფილიპელთაი 7 (?)[1] DE.

შიმშილი (+ 1 მეფ. 14, 31 ZA) სიყმილი ZAB.

მოყმობა C. განუმარტავია DE.

შიმშილობა დიდი სიყმილი ZAB.

[**შინ** ნ. ეშინოდა, მეშინიან, საშინელი, შეეშინა, შეუშინებია, შეშინება, შინება 1, შიშნეული; შდრ. შიში].

შინ სახლს შიგან ZAB.

განუმარტავია CDE.

[**შინა** ნ. ვიძილისშინე, ვიძილისშინეთ, იშინავა, შ~ა, ძილის-შინა].

შინა-გამცემელი ნ. შინა-განმცემელი.

შინაგან შიგნით (+ 16, 11 ესაია ZAa) ZAB.

ნ. უშინაგანე.

[**შინაგან მდებარე** ნ. სიტყუა].

შინა-განმცემელი (შინა-გამცემელი A) 2 ტიმოთ. 3, 4 ZAB.

შინათგამო (შინადგამო B) შიგნითიდამ ZAB.

შინდი (ხე) ZABCDE.

შინება (+ 4, 17 საქმე ZAa) აშინებდეს ZAB.

აშინებდეს, გინა შინ დაპმული იყოს Cab. განუმარტავია CqDE.

ნ. შინ 1.

შინ ება შიგნით დაპმული იყო B.

[**შინი** ნ. შ].

შინში (შინში, შინშნი D) დედიდას შვილი C. დედიდაშვილნი D

ნ. შნიში.

შიპი ნაწნავის მსგავსი (მსგავსად B) ნაქერი ZAB.

მაგრამ წნასავით ნაქერი Cb. განუმარტავია CaqDE

შირიმი ბუშტისა და თირკმლის ქვა ZA.

ბუშტის ქვა BCD. განუმარტავია E

[**შიქრიკთაგანი** ნ. ფაიკი]

შიქრიკი არს მქედართ წინამავალი და სადა გარდაჰქდეს ცხენი, შიქრიკმან იპყრას; წ ი ნ ა მ ც უ რ ვ ა ლ ი არს დიდებულთა წინამავალნი ქელთ მპყრობელ(ნ)ი გეონთა და ხიშტთა და ყო(ვ)ელთა საჭურველთა ეგეეთართა; ე ვ ს ტ ა რ ი არს ეგრეთვე წინამავალი და უპყრიეს ქელთა ნაჯახი და ჰამბავთა მოილებენ; ი ქ ვ რ ი ე ვ ი ს ი არს მოგზაური ქალაქით(ი) ქალაქად სწრაფად ჰამბ(ვ)ისა მიმღები და უტართა მიმტანი; ხოლო ი ფ რ ი ნ და ამათში საქებელი, უმალესად სწრაფად მავალი ZA.

შიქრიკი ზოგადი სახელი არს ყოველთა შიქრიკთა. ხოლო ესე შიქრიკი განიყოფებიან: წინამცურვალად ევსტარად, შიქრიკად, იქვრიევისად და იფრინდად. წ ი ნ ა მ ც უ რ ვ ა ლ ი არს დიდებულთა წინამავალნი, ქელთ მპყრობელი გეონთა და ხიშტთა ყოვლითა საჭურველითა ეგეეთართა; ე ვ ს ტ ა რ თ ა უპყრიეს კვერთხი და ნაჯახი; კვალად შ ი ქ რ ი კ ი არს მქედართ წინამავალი, სადა გარდაჰქდეს ცხენი, შიქრიკმა იპყრას; ი ქ ვ რ ი ე ვ ი ს ი არს მოგზაური ქალაქით ქალაქად სწრაფად ჰამბავთ

[1] ასეა CDE-ში

და უსტართა მისალებლად; ხოლო იფრინდა ამათში საქებურად სწრაფლს ეწოდება B. ესენიცა სხვადასხვად განიყოფებიან (სხვადასხვარიგნი არიან D): შიქრიკი, ფაიკი, იქერიეისი, (+ ევსტარი C), იფრინდა, წინამცურველი, ფარანდაც(ა) (ფარანდადაც Cq) ალუწერიათ CD. იქერიეისი. ესენიცა სამრიგი არიან: შიქრიკი, ფაიკი და იქვრიეისი; ⌈ფარანდა, იფრინდა⌉ E.

ნ. შათირი.

შიშაგი (ოთხფ.) ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. კამბეში, ცხოვარი.

შიშველი ნ. შიშუელი.

შიშთუელი (შიშთვილი BCqDE) (+ 27, 5 მათე ZA) ხარჩობელი ZABCD.

თავის ჩამორჩობა E.

ნ. საბელი.

შიში, სიში (შიში DE) (+ 1 იოანე 4, 18 ZAa) ხოლო შიშიცა განიყოფების (~ განიყოფების შიშიცა B) ექვსად: მცონარებად, კდემულებად, სირცხვილად, განკვირვებად, განცვიფრებად და ულონოებად. მცონარება ვიდრემდე არს შიში ყოფადისა მოქმედებისა; ხოლო კდემულება — შიში მოლოდებითა ძაგებისათა და კეთილ არს ესე ვნებაჲ; ხოლო სირცხვილი — შიში ბილწებისა (ბილწებასა B) რასამე საქმესა ზედა და არცა ესე უსასო არს ცხო(ვ)რებისაგან; და განკვირვება — შიში დიდისა ოცნებისაგან; ეგრეთვე განცვიფრება — შიში უჩვეველისა საოცრისაგან; ხოლო ულონოება — შიში განვრდომილებისა, რამეთუ შეგვეშინის რაჲ, ჰვებულ ყოფასა ულონოებითა[1]. ამას ზეითი იოანე დამასკელის წიგნში ეწერა. ხოლო ნემესიოს წიგნთა (წიგნში AbB) განკვირვების ნაცვლად წყლვა ეწერა, ვინადგან (ვინათგან B) გულნი კაცთანი (კაცისანი B) განკვირვებასა რა შთავარდებიან, იწყლვიანცა და ულონოების ნაცვლად ზრუნვა ეწერა. (+ ესრეთ ზრუნვა — შიში დაცემისა, ესე იგი არს ვერ მიმთხვევისაჲ, რამეთუ მოშიშარნი ვერ მიმთხვევისა. საქმისა ვზრუნავთ B) ZAB.

ხოლო განიყოფების (განიყოფვის CqDE) შიშიცა ექვსად: მცონარებად, კდემულებად, სირცხვილად, განკვირვებად, გა(ნ)ცვიფრებად და ულონოებად. მცონარებაჲ ვიდრემე არს შიში ყოფადისა მოქმედებისა; ხოლო კდემულებაჲ შიში მოლოდებითა ძაგებისაჲთა და კეთილ არს ესე ვნებაჲ; ხოლო სირცხვილი — შიში ბილწებისა რასამე საქმესა ზედა და არცა ესე უსასო არს ცხო(ვ)რებისაგან; და განკვირვებაჲ — შიში დიდისა ოცნებისაგან; ეგრეთვე განცვ-

[1] აქამდის აღებულია ი. დამასკელის შრომა მეორე წიგნიდან „გარდამოცემიდან" (S — 1463, 71 r)

ფ რ ე ბ ა — შიში უჩვეველისა სოცრისაგან, ხოლო უ ღ ო ნ ო ე ბ ა — შიში განვრდომილებისა, რამეთუ შეგვეშინის რაი, ქვებულ ყოფასა უღონოებდითა[1]. ამას ზეითი იოვანე დამასკელის წიგნში ეწერა. ხოლო ნემესიოს(ის) ფილასოფოსის წიგნში (ფილასოფობაში D) გ ა ნ კ ვ ი რ ვ ე ბ ი ს ნაცვლად წ ყ ლ ვ ა ეწერა და უ ღ ო ნ ო ე ბ ი ს ნაცვლად ზრუნვა ესრეთ:[2] წ ყ ლ ვ ა — საკვირველი შიში უჩინოსა სოც(რ)ისაგანო (საოცრებისაგანო Cb), ხოლო ზ რ უ ნ ვ ა — შიში დაცემისა, ესე იგი არს ვერ მიმთხვევისაგან, რამეთუ მოშიშარნი ვერ მიმთხვევად საქმისა ვზრუნავთ. (ხოლო C) განეყოფვის კდემა სირცხვილსა: რამეთუ ს ი რ ც ხ ვ ი ლ ი (სირცხვილეული E) მათთვის, რომელი ქმნა, მძრწოლარე არს, ხოლო მ ე კ დ ე მ ე მოშიშია შთავარდნად ვინაჲ უპატიო(ე)ბასა, ხოლო უწოდენ მრავილგზის უძველესნი კ დ ე მ ა ს ა სირცხვილად და ს ი რ ც ხ ვ ი ლ ს ა — კდემად. (+ შიში რომლისა მიზეზისაგან იქმნების, ერცელად ნემესიოსის 18 თავსა შინა იძიე C) CDE.

ნ. ეშიშვის, ეშიშოდა, ვშიშობ, ვშიშობდი, მეშიშვის, მოშიში, მშიშარი, მშიშრეული, საშიშარი; ჰაშიში; შდრ. სიში, შინ 1.

შიშინი მცირე დუღილი ZAaBCDE.

შიშლიგი (ოთხფ.) მეცხო(ვ)რის საკლავი ZAaBCD.

განუმარტავია E.

შიშნეული (41, 18 იერემ.) შეშინებული ZAa.

შიშუელი[3] (2, 25 დაბად.) წერილთ(ა) შინა ორრიგად ითქმის: შ ი შ ვ ე ლ ი ითქმის, ქორცთა ზედა არარა ემოსოს, მეორედ ნიფხავ-კვართი ოდენ ემოსოს და ზედა სამოსელი არა; ხოლო ძონძ-მოსილსა, რომელსა ქორცი სადამე უჩნდეს, ტ ი ტ ვ ე ლ ი ეწოდებიან. და დიდთა ფრინველთა ნაკრტენ-დაცვივნულთა — დ ი დ ვ ე ლ ი, ხოლო მართვეთა მათთა უნაკრტენოთა — დ ვ ლ ი ა პ ი ZA.

(2, 25 დაბად.) წერილთა შინა ორრიგად ითქმის: შ ი შ ვ ე ლ ი ითქმის, რომელსა ქორცთა ზედა არარა ემოსოს, მეორედ ითქმის ნიფხავ-კვართი ემოსოს და ზედან სამოსელი არა, ხოლო ძონძ-მოსილსა, რომელსა ქორცნიცა სადმე უჩნდეს, ტ ი ტ ვ ე ლ ი ეწოდებიან. დიდთა ფრინველთა, რომელთა ნაკრტენი არა აქვნდეს, დ ი დ ვ ე ლ ი ეწოდება და მართვეთა მათთა უნაკრტენოთა — დ ე ლ ი ა პ ი B შ ი შ ვ ე ლ ი ეწოდების კაცსა სრულიად არარა ემოსოს, ხოლო ტ ი ტ ვ ე ლ ი — ძონძ-მოსილსა და სიშიშვლე-ჩინებულსა, დ ი დ ვ ე ლ ი — დიდსა ფრინველსა, რომელსა (რომელთა Ca) გაეყარნეს ნაკრტენი კალოეტობითა და დ ვ ლ ი ა პ ი — მართვეთა ფრინველთასა, რომელთა ჯერეთ არ(ა) მოსხმოდენ საფარველნი ბუმბულნი (ბუნბულნი Cb) Cab განუმარტავია CqDE.

ნ. მოუშიშულე, სი[illegible], ხეშიშუელი.

შიშხინი ქონის დუღილის ქმა ZAaB.

---

[1] აქამდე ტექსტი აღებულია იმავე წყაროდან, რაც ზემოთ იყო აღნიშნული. [2] [illegible]დან ტექსტი აღებულია ნემესიოს ემესელიდან (გვ. 108, 18) [3] [illegible]

ქონის დნობის ჭმა CD. ქონის დნობა E.

შიხაული სტუმართ (სტუმრის D) ზედამდეგი ZAaBCD.

ზედამდეგი სტუმრის E.

[**შკმ** ნ. აშკმა].

შკიპი (6, 3 რიცხვ.) სკიპი ZAB.

ნ. სკიპი.

შკუენი (9 დარეჯან.) ZABCDE.

შლა მოშლა, დაშლა, (+ გაშლა ZAa) ZAB.

მოშლა თუ დაშლა C. განუმარტავია DE.

ნ. შალ.

შლეგი გიჟთან ნახე ZAB.

ჰაბუკი მოჩქარო CDE.

ნ. სიშლეგით.

შლილი მოშლილი, დაშლილი, (+ წაშლილი ZAa) ZAB.

შლუ (+ 13, 41 ლევიტ. B) ჰკუა-ნაკლები ZABCb.

შლუ ეწოდების, რომელსა არა აქვნდეს შუბლთა და საფეთქელთა თმანი, ხოლო ქართულთა გარეშეთა პაპბავთა (ამზვისა D) წიგნთა შინა შლუ ჰ კ უ ა-ნ ა კ ლ ე ბ ა დ დაუწე-რიათ, კეთილადაც უქმნიათ, ვითარცა გარეგან აკლს თმანი მტიერსა, (მტი-ერთა Cq), ესრეთ მოუსაზრავთ, ვი-თარმედ ამა კაცსა შინაგანი სიბრძნე აკლს ტვინთა, რეცა ამისთვის შლუ უთქვამ(ს)თ (+ არა თუ სახელი მისი არს D) CaqD. შუბლი ბელატი, შ ლ უ ს ჰკუა-თხელსაც ვიეთნი უჭ-მობენ E.

ნ. მტიერი, სიშლუვე.

შმაგა (ბალ.) თუ კაცმან ჭამა, შეშ-ლის ZAa.

(ბალ.) AbB.

ნ. ღუალოშმაგა.

შმაგი გიჟთან ნახე ZAB.

დიდად ხელი CD. განუმარტავია E.

ნ. სიშმაგე, უშმაგო.

[**შმაგი** ნ. ლახუარი].

შმორი სიმყრალე თივისა ZAB.

ნოტიოს სახლის ასულება (ასუნება Cb) C. განუმარტავია DE.

შნდო მჟევლ(ს) ზედეთ (ზეით AbE) მდოვრე ZABCDE.

შნიში დედიდაშვილი, მამიდაშვი-ლი ZA.

დედის დის შვილი, მამიდაშვილი B

ნ. შინში.

შნო მოჭდომილობა ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. უშნოო.

შობა (+ 1, 16 გამოსლ. ZAB) გა-მოსლვასავით ZABC.

შობა უკვე არს არსებისაგან მშობ-ლისა შობაჲ შობილისაჲ და არსებით მგზავსისა და თანასწორისა და ბუნე-ბით თანაზიარისა და თანამოსახელი-სა თვისისა მიზეზისა. მოგობაი (?!) B. განუმარტავია DE.

ნ. გენეთლია, შევ.

[**შობისა** ნ. გენეთლია].

შობლისა ZAa.

შობრვა მ ო ჰ მ ა დ ი ა ნ შ ი: „ესევითარნი მოშობრვანი არა ღ˜თისა მიერ შეუწყნარებიეს“: „ესრეთ მომზლაპრველი გადაჰ-ქვეთს შობრვასა (მოშობრვასა E)“ ZABCDE.

ნ. მოშობრვა.

[**შოვ** ნ. განმშოვლებასა].

შოვნა მოშო(ვ)ება ZAB.

მოიშოვნოს C. განუმარტავია DE.

ნ. გშოობ, ვშოობ, ვშოობდ. ვშოობდი, იშოვნა, მეშოება. ნა-შოვნი, საშოვარი.

შოვრად (36, 3 იობ) შორისად ZAa.

შოვრის (+ 4, 1 რიცხვ. ZAB) შორის ZABCq.

შორის, შუაში Cab.

შოთი (მოგ(რ)ძე და მოსქე ZAB CD.

მოგრძე სქელი პური E.

შოთხვ[1] (ხე) ZAB.

ხილია Cb.

შოლარი ხორგის ხორგზე(დ) შეყრა ZAa.

ხორგი ხორგზე შეყრილი AbB. თომი თომზე შეგროებული Cb. თოში თოშზე შეგროებული (შეაგროოს Cq) Caq.

ნ. ენთელი, ყინული.

შოლდო (ბალ.) მგრგვალი ჭილი ZABCb.

11, 194 მამათ-ცხ.:[2] „ჭურჭელსა შიდა, სადა ვიბანდი თავსა, ჭილი და შოლდოჲ (შოლოდი Caq) აღმოეცენა (აღმოსცენდა D)“ CaqD[3]

ნ. ჭილი.

შოლტა ერქვნის იარაღია ZAB.

გუთნის იარაღია CD. გუთნისა E.

შოლტი (+ 27, 26 მათე ZA) მათრაჭი სამ-ოთხ-ღერი ZAB.

მათრაჭი, გინა ტყავის ნაკვეთი C. განუმარტავია DE.

შოლტი ტყავის ანაჭერი გრძლად ZAa.

ტყავის ნაკვეთი გრძელი AbB.

[შორ ნ. განსაშორებელი (წერილ'თანაც), განუშორებელი და განშორებადი (შემთხუევით'თან), გშორდები, მეშორება, მოშორვება, სიშორე, უშორესი, უშორიელესი, შორიელი, შორს, შორსათუალე].

შორენკეცი ჭრელი აგური ZAB.

აგური ქაშანაურიანი Cab. ... სოფიოს გვბისა (შენებაში E): „შორენკეცი აგური“ CqDE[4].

შორიელი (1 ეზრა 6, 6) შორს მყოფი ZAa.

შორის (19, 18 იოანე) შუაში, შოვრის ZABD.

შოვრის, შუაში C. შუა E.

ნ. ვიძილისშორისე, იძილისშორისა, შ~ს, ძილის-შორისნი; შდრ. შოვრის.

შორს (+ 15, 13 ლუკა ZA) მიღმას იქით ZAB.

მიღმარს, უმიღმარეს Cab. განუმარტავია CqDE

შორსათუალე (შორსათვალე Z) დურბინი ZAB.

ნ. დურბინი.

შორშოფი გიჟური ტყება-ტირილი ZAB.

აჩქარებული ტყება-ტირილი C. განუმარტავია DE.

[შოშინ ნ. დაშოშინება].

შოხარი ცხელის ცულის წასაპარავი(ა) ZABCDE.

შპაგა ფრანგული წვრილი ქ(რ)მალი ZAB.

შპეტი სპეტი ZA.

ზედამდევი BC.

[შრ ნ. დააშრო, დამშრალი, დაშრა, დაშრობა, დაშრომა 2, მშრა-

[1] ნუსხებშია: „შოთხვი“. [2] შდრ. A — 1105: 269 v, b 28. [3] წყაროს დასახელება და მოწმობა Cb-ში გადახაზულია. [4] წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია Ca-ში.

ლი, საშრობელი ბადეთა, საშრობი, შრობა].

შრამელი სამკუთხი სახლი (+ ხისა Z) ZAa.

სამკუთხი ხის სახლი AbB. ⌈სახლი⌉ Ca.

შრანდელი[1] (+ 2 კორინთ. 8, 10 ZAa) შარშანდელი ZABCD.

შრატი ახ(ა)ლის ყველის წვენი ZABCDE.

ნ. წუენი.

შრე კლდეთ (კლდის CD) წქეპლადი ნიშანი ZABCD.

შრეტა ცეცხლის დავსება ZAB CD.

განუმარტავია E.

ნ. დასაშრეტი, დაშრეტა, დაშრტენ, საშრეტი, უშრეტი.

შრეში (ბალ.) თიორში Z.

(ბალ.) თიოში AB. (ბალ.) CDE.

შრიალება კრ(ჩ)ხიალება ZAB.

ნ. კრხიალება.

შრიალი ქართაგან ფურცლის (ფურცელთ B) ქმა ZAB.

ქარისაგან ფურცლის ქმა CD. განუმარტავია E.

შრობა სველთ (სველის C) გაქმობა ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. შრ.

შრომა Z.

გარჯასავით Cb.

ნ. შუერ.

შროშანა (ბალ.) ზამბახი ZABC.

(ბალ.) DE.

ნ. ზამბახი.

შროშანი (ფრინ.) ZABCDE.

შროშანი (12, 27 ლუკა) კრინი (+ ზამბახი A). ესე არს ყვავილი, მრავალფერი და სუნნელი ZA.

(ბალ.) (12, 27 ლუკა) კრინი. შროშანი არს მრავალფერი სუნელი ყვავილი, რომელ არს ზამბახი B. შროშანი არს მრავალფერი სუ(ლ)ნელი ყვავილნი, გინა ზამბახი სუ(ლ)ნელი C. (ბალ.) შ რ ო შ ა ნ ი არს მრავალნი სოსანსაც უწოდიან D. (ბალ.) E.

შ~ს ქარაგმით ითქმის შ ო რ ი ს ZA.

შ ო რ ი ს ქარაგმით B.

შტანგი (2, 18 ისო) ესე არს ნიშანი რამე შორით დასანახავი (დასანახველი B) საცნობი (საცნობად B, საცნობელად Cb) ZABCb.

ესე არს ნიშანი რამე შორით დასანახავი CaqD. ალამი, ქსოილი ნიშანი E.

შტახსი (44, 9 ფსალმ.) ესეცა ნივთთაგანი (შტახსიცა ნივთისაგანი B) არს მურისა უწლოსი, სახე მტვერისა ყვავილთაგან და მწვერვალთა მურისათა რა დასწურ(ა)ვენ სუნ(ნ)ელსა მას, ავრეზთა განადენი არს შ ტ ა ხ ს ი, ხოლო უზრქესი ავრეზთა შიგა(ნ) დანარჩომი (დარჩომილი B) არს მ უ რ ი ZAB.

(+ 44, 9 ფსალმ. Cb) შტახსიცა ნივთისაგანი არს მურისა უწლოსი სახე მტვერისა ყვავილისაგან და მწვერვალთა მურისათა რა დასწურვენ სუ(ლ)ნელსა მას, რომელიცა დასწუროს და გამოვიდეს მისგან, იგი არს შ ტ ა ხ ს ი, ხოლო უზრქესი,

[1] წყაროშია: „შრანდითგან".

რომელი დარჩეს საწურავსა შინა, ეგი არს მ უ რ ი CD. განუმარტავია E.

შტერი გიჟთან ნახე ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. ბიჩვერი, გაშტერება, გაშტერებული, სიშტერით; შდრ. სტერი.

შტო (+ 1 მეფ. 18, 9 ZAa) ხის რტო, გინა მდინარის გარდანადენი ZA.

რტო; მდინარის განაყარი გარდანადენიც შ ტ ო დ ითქმის B. (ხე) რტო CD. (ხე) E.

შტოში (ბალ.) ხილი რამეა ZAB

(ბალ.) ხილი რამ არის Cb.

[**შუ** ნ. გააშუებინა, განიშუა, გარდაშუება, გაშუება, დაშუება, მოშუჲ, მოშუე, მოშუება].

[**შუ** ნ. განიშუა, იშუებდა, მშუებელი, საშუებელი].

[**შუ** ნ. გაშუს, შეაშუს; შდრ. შუენ].

შუა (+ 25, 6 მათე ZAa) არცა ერთ(ი) კერძო მიზიდული ZA.

არც ერთს კერძო მიზიდული B. არც ერთ(ს) კერძო, არამედ საშუალ C. შორის D. განუმარტავია E.

ნ. საშუალი, საშუალო.

[**შუა** ნ. შუანი].

შუაგი (შუვაგ E) თავის საფარი საჩრდილოდ ZA.

თავისაფარი, შუგა B. თავის საფარი (თავსაფარი CqD) ქოხივით(ა) CD. ქოხია თუ მცირე რამ, სადგური რამ, ან დერეფანი ...; „... იყო დღე იგი. მაშინ არა გვიდგს შუვაგ გინა სახლი" E.

ნ. შუგა.

[1] ნუსხებშია: „შვავი".

შუადღე (15, 8 იერემ.) დღის განზოგება ZAB.

შუავი[1] თოვლის ძეწყერი (მეწყერი Cab) ZABCab.

ფიფქის ზვავი CqDE.

ნ. თოვლი.

შუათანა საშუალ დიდისა და მცირისა ZA.

შუათითი ZAB.

შუამავალი დამ(ა)ზავებელი ZAB.

შუანი (57, 7 ფსალმ.) მჴეცთა და ძაღლთა მაგარნი და დიდნი კბილნი ZA.

(57, 7 ფსალმ.) ძაღლნი მაგარნი, დიდნი კბილნი მჴეცთანი B. ძაღლი მაგარი, გინა დიდი კბილნი (+ უკანა კერძოთა Cab) CD. შუანი პილოსა და ლომისა და დიდთა კბილთა ეწოდების E.

ნ. კბილი.

შუაღამე (11, 4 გამოსლ.) ღამის განზოგება ZAB.

შუაღჳნო (შუაღვინო BCb) წყალნარევი ღვინო, გუმურა ZAa.

განუმარტავია AbB. შამანი Cb.

[**შუბაკი**, მოკლე შუბა ნ. ლიბარდა].

შუბი (+ 39, 9 ეზეკ. ZAa) ლახვართან ნახე ZAB.

შუბი არს ოროლი, გინა კაწკაჲ, ლახვარი ბუნ-გრძელი (გრძელი Caq) C. განუმარტავია DE.

ნ. ლახუარი, ლიბარდა, მოკლე შუბაკი (იქვე), მუზრაკი, სათხედი, ჴელშუბა (ლახუარ'თანაც).

შუბლი (+ 7, 3 გამოცხ. ZAa) წარბს ზეითი (ზედეთი Cq) ZABC.

განუმარტავია DE. ნ. ქარის-შუბლა.

შუგა შუაგივე ZA.

საჩრდილობელი B.

[**შუდ** ნ. შთუ].

შუება (შუჴბა ZAB, შვება CDE) მოშვება ZABCqD.

მოშვება, გინა ნებიარად ყოფა Cab. განუმარტავია E.

ნ. შუ 1.

შუება (შუჴბა ZAB, შვება CqE) ნებიერყოფა ZAB.

ნებიარად ყოფნა CqD.

ნ. შუ 2.

შუელა[1] შეწევნა ZAB.

შეწევნასავით C. განუმარტავია DE.

[ნ. გაშუელება, გშუელი, იშუელა, იშუელივა, მეშუელი, ნაშუელი, საშუელებელი, საშუელი].

შუელი[2] (ოთხფ.) ZABCE.

(ოთხფ.) ქურციკი D.

[**შუენ** ნ. მაშუნე, შუენიერი, შუენის; შდრ. შუ 3].

შუენიერი (შუჴნიერი ZAB, შვენიერი CDE) (+ 11, 10 ზაქარ. ZAa) შეფერებული ZABCD.

განუმარტავია E.

ნ. ლამაზი, სიშუენიერე.

შუენის (შვენის Z, შუჴნის ZAaB) (1 კორინთ. 11, 13) Z.

ფერების ZAa. შეეფერების B.

[**შუერ** ნ. დავშუერ, დაშრომა, მაშურალი, მემაშურალე, მშრომელი, ნაშრომი].

[**შუერ** ნ. წაშუერილი].

[**შუერ** ნ. უშუერი, უშუჴრი].

შუეტი[3] სწორე (სწორი BCD) გაუხრელი ZABCD.

სწორი, უმრუდო E.

შუვაგ ნ. შუაგი.

შუვილი (შუილი CaqD) ფრინველთ ფრენის ჴმა ZAB.

ფრინველთა ფრენის ჴმა(ნი) CD.

შუჴბა ნ. შუება 1, 2.

შუჴნიერი ნ. შუენიერი.

შუჴნის ნ. შუენის.

შუილი ნ. შუვილი.

შუკა ფოლორცი ZABCD.

განუმარტავია E.

შულდაკი შთასადებელი მკართ სატვირთავი ZABCb.

[შთასადებელი მკარსაკიდელი] Ca. ანდრიას მიმოვლა: „ნუ გაქვსთ ნუზლი, ნურცა შულდაკი, ნურცა კამლი“ CqD[4].

ნ. ვაზკარანი.

შულეპა პირთ წაძრცვა B.

ნ. მოშულეპა.

შულო[5] ნასთის ბოკელი ZABCb.

განუმარტავია CaqDE.

შულტა გზირი ZABCb.

ნ. გზირი.

შუმი უწყლო ღვინო ZABCD.

ნ. ღვინო.

შუნი (ოთხფ.) დედალი ჯიქვი ZABCD.

ნ. ჯიქვ.

შუპილი მცირე სიმსივნე ანაზდეული (ანაზდი B) ZAB.

მცირე სიმსივნე CD.

ნ. სიმსივნე.

[**შურ** ნ. ეშურება, ეშურებოდა, მეშურება; შდრ. შური].

[1] ნუსხებშია: „შველა“. [2] ნუსხებშია: „შველი“. [3] ნუსხებშია. „შვეტი“. [4] CqD-ში წყარო დასახელებული არ არის, Ca-ში კი წყაროს დასახელებაცა და მოწმობაც გადახაზულია. [5] აქედან E ხელნაწერს აკლია.

შურდულვა (ეფრემ) შურდულის სროლა ZAa.

ნ. ვშურდულავ.

შურდული (1 მეფ. 17, 40) ქვის გასატყორცი ZAB.

ქვის გასატყორცელი Cb. [ქვის გასატყორცალი] Ca. განუმარტავია CqD.

შურვება შურის ქონა ZAB.

შურთხი (ფრინ.) ZABCD.

შდრ. ყრუნი.

შური (31, 2 რიცხვ.) შ უ რ ი არს მწუხარებად სხვისა კეთილსა ზედა; ხოლო ლ ა ზ ო ო ბ ა არა თუ ოდენ მწუხარებისა ქონებად არამედ უძვირესიცა, რამეთუ ენებოს მოსპოლვა კეთილმოქმედისა მის მოყვსისა; ხოლო გ ვ ა ჯ ი არს არათუ მწუხარებად, არამედ სხვის წინააღმდგომად ანუ უადრეს ანუ შემდგომად ქმნას; ხოლო ბ ა ძ ი ჰგავს შურსა, არამედ განეყოფვის, რამეთუ უკეთუ კეთილი ნახოს მოყვსისა, გინა ბოროტი და კეთილად აღუჩნდეს, წადილით მსგავსად მისსა ქმნას და ეგრე იქცეოდეს ZA.

(31, 2 რიცხვ.) შ უ რ ი არს მწუხარებად სხვისა კეთილსა ზედა; ხოლო ლ ა ზ ო ო ბ ა არა თუ ოდენ მწუხარებისა ქონება, არამედ უძვირესიცა, რამეთუ ენებოს მოსპოლვა კეთილისა მის მქონებელისა მოყვსისა; ხოლო გ ვ ა ჯ ი არს არა თუ მწუხარება, არამედ მისის წინააღმდგომობით რათა მანცა ანუ უადრეს, ანუ შემდგომად ქმნას ანუ ისწავლოს რამე, ანუ იქონიოს მისებრივი; ხოლო ბ ა ძ ი ც ა ჰგავს შურსა, არამედ განეყოფვის: კეთილი ნახოს მოყვსისა ანუ ბოროტი და კეთილად უჩნდეს და მკურვალედ მგზებარეობითა საწადლისა მისა მსგავს მისდა ქმნას და ეგრე იქცეოდეს B. შური არს მწუხარებად სხვისა კეთილსა ზედა; ხოლო განიყოფებიან შური და ბაძვა: რამეთუ ბაძვად მსგავსება არს კეთილთა მკურვალედ მგზებარეობით(ა) (+ და წადიერებით D) მათ(და)მიმართ, ხოლო შ უ რ ი მწუხარება არს მოყვსისა კეთილსა ზედა CD.

ნ. აშურვება, დაშურება, ვაშური, მეშურნე, მოშურნე, მწუხარება, საშურველი, საშური, უშურველი, შურობა;

შდრ. შურ.

შურივა (შვრივა ZAB, შვრია CDE) (ბალ.) სუდა Z.

(ბალ) ABCDE.

შურის-გება (31, 2 რიცხვ) შური. მიცემა ZA.

(31, 2 რიცხვ.) B.

შურობა შეშურვება ZAB.

შუქი (+ ესე არს B) მზისა, გინა სანთლის სინათლე განფენილი ZAB.

მზის სინათლე; გინა სანთლისა განფენილი Cab. განუმარტავია CqD.

შუქურმასკულავი[1] (უკმ.) CqD.

[შუღდარი სხივი მზისა] Cb.

შუღლი სიტყვით ბრძოლა ZABCD.

ნ. იშუღლა, მაშუღლარი, მეშუღლარი, მეშუღლება, მოშუღლარი.

შუყა ქარტის ნათხალი ZABCaqD.

ქაღალდის ნათხალი Cb.

ნ. კაზალონი.

[1] ნუსხებშია: „შუქურმასკვლავი".

შუშა დამანი, ილეკრო შოთად შექმნილი ZA.

დამანი ჰქვიან. ესე არს ილეკრო, რომელიც შოთად შექმნილი B. ოქრო, ვეცხლი და მისთანა შოთად ჩამოსხმულნი (შთამოსხმულნი Cb) Cab.

შუშვა ოფლიანის გამოშრობა ZABC.

განუმარტავია D.

შუში ამადანს ჰქვიან ZA.

ამადანი B.

[შუშპარი ნ. სამა].

შუშტყემალი (ხე) შინაური ტყემალი, რომელსა სპარსნი ა ლ უ ჩ ა ს უქმობენ ZA.

(ხე) ესე არს შინაური წალკოტთა ტყემალი, რომელსა სპარსნი ა ლ ო ჩ ა დ სახელ-ადებენ B. ესე არს დიდი ტყემალი, რომელსა თურქნი ა ლ უ ჩ ა ს უწოდენ Cb. Гრომელ არს დიდი ტყემალი წალკოტისა, რომელსა თურქნი ა ლ უ ჩ ა (!)˥ Ca

შუშულა ერთი სტვირია Caq. სტვირია ერთი D

შუშხუნა ცეცხლის (ცეცხლთ B) სათამაშოები ZAB.

ცეცხლია სათამაშოები (სათამაშო Cq) C. განუმარტავია D.

შუშხუნი ჯოხის გატყორცის ჴმა ZAB.

ფრინველის ფრენის ჴმა C. განუმარტავია D.

[შჳდეული ნ. კვრა, წელიწადი].

შჳდი[1] (+ 23, 8 ლევიტ. ZA) ორჯელ სამი და ერთი ZAC.

(23, 8 ლევიტ.) B. განუმარტავია DE.

ნ. მეშჳდე, შჳდი საიდუმლო, შჳდმოქცევი ვარსკულავი (ფილაგ'თან).

შჳდი საიდუმლო[2] ZAB.

შჳდ-ქერი[3] შვიდრტოედი ZAB.

შვიდრტოიანი C. შვიდშტო D შვიდლერი სასანთლე E.

შფოთი[4] (+ 24, 19 ესაია ZAa) ჩხუბი, გინა ალტეხა ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. იშფოთა, მეშფოთე, შეუშფოთებია.

შქერი (ხე) ZABCD.

შხამი გესლი გველთა და მძრომთა, ხოლო მოლნიცა არიან გესლოვანნი ZA.

შხამად ითქმის გესლი გველთა და გესლოვანთა მკბენართანი, ხოლო მოლნიცა და მდელონი არიან გესლოვანნი B. მკბენართ გესლი, გინა აბუტარატი (+ გინა მისთანა მაწყინართ მდელოთ გესლი Cb) Cab. გესლი, გინა აბუტარატი Cq. განუმარტავია D.

შდრ. მშხამი, სხამი.

შხაპი ჩქარი წვიმა ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. წჳმა.

შხეპი წყლის ნანჩქრევი ნიჟი ZAB.

შხერო (ფრინ.) ესე არს მსგავსი კაკბისა პატარა, რომელსა სპარსნი თ უ ვ ი ს უქმობენ (უწოდენ B) ZAB.

შხივილი (შხივილი და სხივილი Cab) ˙სხივილი. ესე არს მჭურვალი ილეკრო, გინა ქვა წყალთა შთააგდო, მისის ჴმის გამოცემა,

---

[1] ნუსხებშია: „შვიდი". [2] ნუსხებშია: „შვიდი საიდუმლო" [3] ნუსხებშია: „შვიდქერი". [4] წყაროშია: „შფოთებით".

გინა დამდნარის ილეკროს მეტად ადუღებულის ქმის ცემა ZA.

სხივილი, ესე არს მჴურვალი ილეკრო, გინა ქვა რა დაასოვლო, მისის ქმია გამოცემა; გინა ილეკრო დამდნარის ქმის ცემა მეტად ადუღებულისა B. შხივილი არ(ს) მჴურვალი რკინა და მისთანა რა დაასოვლო, მისი ქმა, გინა ტყვივისა და მისთანათ გადნობის (გადნობილის Cb) ქმა Cab. სხივილი, მჴურვალის დასოვლების ქმა, გინა ტყვივის დუღილის ქმა Cq. სხივილი D.

შდრ. სხივილი.

შხნაკუ[1] მწარისა და ავის გემოს მქონებელი ZA.

მწარესა და ავის გემოსი B.

შხორკალი (+ ესე არს B) ჩჩვილთ(ა) ყრმათაგან ჩქარი ფორთხალი, გინა გაკვეთილის გველის ძრვა ZAB.

შხორკალი არს ჩჩვილთა ყრმათა ფორთხალი, გინა გაკვეთილის გველის ძრვა Cab. ყრმათა ფორთხალი, გინა გაკვეთილთა გველთა ძრვა Cq. განუმარტავია D.

შჯა (შჯ , სჯა CD) განშჯაში ნახე ZAB.

სამართალი (+ გინა გასწორება Cb) C. განუმარტავია D.

ნ. საჯ; შდრ. სჯა.

შჯადი (13, 6 დანიელ) სამართლის მდომი ZAa.

შჯიდა (1 მეფ. 7, 15) სამართლობდა ZAB.

შჯულვილნი (+ 18, 19 ეზეკ. ZAa) შჯულის სასწავლებელნი ZA.

შჯულ-სასწავლებელნი B. უშჯულონი Cb. უსჯულონი Caq.

შჯული (+ 2 ეზრა 9, 16 ZAa) ესე არს მოსეს მიერ მოღებული, რომელი ღ῀თნ ფიცართა ქვისათა დაუწერა ათნი იგი ტაეპნი, მოქალაქობა და შესმენა მათი ZA.

შჯული არს მოსესმიერი იგი მოღებულნი, რომელნი ღ῀თნ ფიცართა ქვისათა დაუწერა ათნი ტაეპნი და მოქალაქობა და შესმენა მათი B.

შჯული, სჯული, რჩული, (შჯული, რჯული, სჯული, რჩული B) ყო(ვ)ელივე და იგივე (+ და B) ერთ არიან ZAB.

ესენი ყვალაკა (ყველაკა CB) ერთისა სახელივე არს Cab. განუმარტავია CqD.

ნ. ეუშჯულოვა, ვშჯულავ, ვშჯულევდ, ნამუსი, სასახლისშჯულო, საშჯულო, უშჯულო (ცოდვილ'თანაც); შდრ. რჩული, რჯული, სჯული.

ჩ

ჩინი ყო(ვ)ელთა დამხეობათა თავი არს, ვითარცა ჩამოსლვა, ჩამოღება, ჩამოკდომა, ჩამოქცევა, ჩამოჭრა, ჩასლვა, ჩავლა, ჩადება, ჩამოქვეითება და ესევითართა ყო(ვ)ელსა ზედა მოვალს ZA.

ყოველთა დამხეობათა თავი არს, ვითარცა ჩამოსვლა, ჩამოკდომა, ჩასვლა, ჩადება, ჩამოქვეითება; ესრე სახედ ყოველზედ მოვალს B. მცირედთათვის თავი CD.

[ჩ ნ. ჩან].

---

[1] ნუსხებშია: „შხნაკვი".

ჩააქალე Cb.

ჩაბალახი ესე არს თავსახურავი საომარი, გინა წვიმაში თავს ჩამოსაცმელი რამე ZA.

ესე არს თავსახურავი საომარი, გინა საწვიმარი B. ჯაჭვის ქუდი CD.

ნ. ზუჩი.

[**ჩაბაქი** ნ. გუდალი].

ჩაბაყვა სოკო Ca.

ჩაბერე შეუბერე Cb.

ჩაბეჭა ქსლის ჩაკრვა (ჩაკვრა B) ZABC.

განუმარტავია D.

ჩაბურე დააფარე Cb.

ჩაგდება სიღრმეში ჩატევება, გინა მშვილდის საბლის გარდაცმა, გინა კავი რასმე მოსდევა, გინა ჭელი რასმე ჩაუპყრა, გინა ამოვარდნილი ძვალი მის(ა)ვე ადგილს დასდევა ZA.

ჩაგდება არს სიღრმედ რაც შთაუტეო, გინა მშვილდის საბლის გარდაცმა, გინა კავი რაშიმე ჩაუგდო, გინა ჭელთ რამე იგდო; გინა ამოვარდნილი ძვალი მისავ ადგილს ჩასვა B.

ჩაგება მახვილის ქარქაში ჩადება ZAB.

ჩაგვრა ნ. ჩაგრვა.

ჩაგვრა ნ. ჩაგურა.

ჩაგირდაგი სხვათა ენაა, ქართულად ვ ო ი ლ ი ჰქვიან, დანგის მეხუთედია ZAB.

ხუთი ჩაგირდაგი ერთი დრამია (დრომია Cq) C.

ნ. ლიტრა, ჩაქირდაგი.

ჩაგლესა გლესასთან ნახე ZA.

ჩაგლესილი გლესასთან ნახე BCb. განუმარტავია CaqD.

ჩაგრვა[1] დაჩაგვრა CD.

ნ. დაჩაგრვა, მშჩაგრავ, მჩაგრველი.

ჩაგურა[1] დაბლა ჩაყვანა ZABCaq.

ჩადალი თივის ძნეული ZABCb.

თივის ძნეული თუ ყანის ძნეული Ca.

ჩადება სიღრმეში რამე დადვას ZA.

ჩადება არს, სიღრმეში რამე დასდვა B. განუმარტავია CD.

ჩადი ქვე ჩავლე ZAB.

[**ჩადრი** ნ. თერისტრონ].

ჩადუნა (ბალ.) გვიმრა ZAB.

(ბალ.) ბლენცნარა CD.

ჩავედ ჩადი ZAB.

ჩავიდა (+ ჩავიდა ითქმის B) ცხო(ვ)ელი რა სიღრმისაკენ ჩავლიდეს, გინა მზე და მნათობი შთაქდეს, გინა ჭურჭელთა შინა (შიგა B) საჭმარი რამე შთაეტიოს (ჩაეტიოს B) ZAB.

ჩათათხვა (ჩათათხუა Cab) ავად დატუქსვა ZABCab.

განუმარტავია Cq.

ჩათლაყუჩი (ხე) Z.

ჩათმა ნაქსოვია ერთი ZAB.

ნაქსოვია Cab. ლარია Cq.

ჩათრი ქელძარივით ლასტი, სპარსულად კ ე დ ლ ი ს ფ ა ლ ა ნ გ ს ჰქვიან ZA.

ქელძარივით ლასტი, სპარსულად ფ ი ლ ა ნ გ ს ჰქვიან B. ფალანგია სპარსულებ (სპარსულად CqD) CD.

ჩაიგდო ჩაგდება თვით ქნა ZA.

განუმარტავია B.

ჩაის ქვე კერძო ჩავლით ZABC.

განუმარტავია D.

[1] ნუსხებში: „ჩაგვრა".

შდრ. მიის, აის, შეის (ალ-მართ'თან).

ჩაიტანა სიღრმეში თან ჩაიღო ZAB.

[**ჩაკუნი** ნ. უჩაკუნებს].

ჩალა (ბალ.) ZABCD.

ჩალათა ესე არს მშვილდისა და შუბისა და მისთანათასა შთასადებელი, გინა წიგნთა და უსტართა შთასადებელი, რომელსა მსოფლიონი ბუდედ უწოდენ ZA.

ესე არს მშვილდისა, შუბისა და მისთანათა შთასადებელი, გინა წიგნთა და უსტართა და მისთანათა, რომელსა მსოფლიონი ბუდედ სახელ-სდებენ; ბუდე არს სახლი ფრინველთა B. ჩალათა არს მშვილდის ბუდე საცმელი, გინა შუბთა, გინა რაიცა-ეგე შთაიდებოდის (შთაიდებოდეს Cb) რამე იწრო და გრძელი, გინა განიერი Cab. ჩალათა არს მშვილდის ბუდე საცმელი, გინა შუბთა, და ჩასადებელი, რაცა იყოს იწრო და გრძელი (+ და გინა განიერი Cq) CqD.

ჩალამბარა (ბალ.) ZABCD.

ჩალამგელა (ბალ.) საჭმელი ჰილი ZABCD.

ნ. ჰილი.

ჩალახეში ჩჩვილის საგებელი ZAB.

აკვნის საგებელი CD.

ჩალბათა კრიანტელთან ნახე ZABCb.

[**ჩალთუქი** ნ. ნაჩალთუქევი].

ჩალიკვა (ჩალიკვა, ლაჩაკვა CD) მარცხენა(ს) ქელის მკმარებელი ZAB.

მარცხნივ მკმარებელი C. განუმარტავია D.

შდრ. ლაჩაკვა.

ჩალიკი ნ. ჩალიჩი.

ჩალისობა რიგით და რიგით ომი ZA.

განუმარტავია B. (ქართლის ცხ. ჩინგიზ ყეენის ამბავში AB)[1].

ჩალიჩი (ჩალიკი Cb) საფუნდრუკო საგეემელი ტილოსა (ტილოსი B) ZAB.

ჩალიჩი (ჩალიკი Cb) ეწოდების ტილოსა შეკრეხილსა საფუნდრუკოდ (+ საცემლად Cb) CD.

ჩალუმელი მხლის სირსველი ZAB

(ბალ.) მხალი ცივად მგბარი CD

ჩალხანა სხვათა ენაა, კარდალას ჰქვიან ZA.

მცირე (მომცრო Cq) ქვაბი BC. განუმარტავია D.

შდრ. თანგირა.

ჩამ Cb.

ჩამბალილა როკვა(ა) ერთი ZABCD.

ჩამივარდა ჩაიგდოსავით ZAB.

ჩამიჩი სომხურია, კმელი ყურძენი, ქართულად სკიჯი (შკიჯი A) ჰქვიან ZAB.

(უკმ.) ჩამიჩი სომხურია, ქართულად სკიჭი (სკიჯი CqD) ეწოდების CD.

შდრ. ქიშმიში.

ჩამი-ჩუმი მცირე რამე კმა ZA.

მცირე კმა რამე B. მცირე კმაობა CD.

ჩამოსხმა გადნობილთ ჩასხმით რაც 'იქმნას ZA.

გადნობილთაგან ჩასხმით რაც იქ-

---

[1] წყაროს დასახელება ნუსხებში გადახაზულია, შდრ. ქართლის ცხ-ბა, ს. ყაუხჩიშვილის რედაქც., წიგნი II, გვ. 153, 2; 194, 20.

მნების B.

ჩამოცმა ZAB.

ჩამოქდომა მაღლით დაბლა ჩამოსლვა ZAB.

[**ჩამრეცი** ნ. დალმართი].

[**ჩან** ნ. მიჩანს, მიჩნს, ჩანედ, ჩას; შდრ. ჩნევ].

[**ჩანაგ** ნ. მოჩანაგება].

ჩანასხეპი ჩანაჭარი (ჩამონაჭარი B) ქორცი ZAB.

ჩანახი (უჯმ.) სხვათა ენაა, ქართულად მრდა ჰქვიან ZA.

(უჯმ.) დიდი პინა CD.

ჩანგი მოდრეკილი საკრავი(ა) ZAB.

მოდრეკილი საკრავია ძალთა C. განუმარტავია D.

ნ. მეჩანგე.

ჩანდრაბუხი (ჩანდრაბუხ Cb) მესამე ლუწი ZABC.

კენჭით მღერა D.

ჩანედ (23, 27 მათე) ჩანს ZAB.

ჩანთა (უჯმ.) სხვათა ენაა, ქართულად ხილინდარი ჰქვიან ZAB.

(უჯმ.) ჩანთა თურქთ ენაა, ქართულად ხილინდარი ჰქვიან C. განუმარტავია D.

ჩანჩალა (ოთხფ.) ცხენცუდა ZAB.

(ოთხფ.) ცუდი ცხენი CD.

[**ჩანჩალი** ნ. სიარული, სლვა].

ჩანჩუხი ქილზე(დ) ნახვევი ნასთი ZABCD.

ჩანჩქერი წყალი კლდეზედ გარდმონადენი ZAB.

წყალი გარ(დ)მონადენი CD.

ნ. წყარო.

ჩანჩხურა ასხმული მძივ(ნ)ი ZABCD.

ჩაპარვა ქვე პარვით ჩავლა ZAB.

ჩაჟუჟვა რა მუგუზლები დაიწვას და არგატეხილი ჩაამტვრიოს (ჩაამტვრიო B) ZAB.

(+ ჩაჟუჟვე Cb) არს რა ნაგუზლები დაიწვას და ჯერეთ არგატეხილიყოს და ჩაამსხვრიოს C. განუმარტავია D.

ჩაჟუჟუნება ჩალბობა ZABCD.

[**ჩარ** ნ. გაჩრა, ჩაჩრა, ჩრა; შდრ. ჯარ].

ჩარა კათხასავით სასმისია ყურიანი ZAB.

ღვინის სასმისია ჩარა, [illegible] ყურიანი C. ღვინის სასმ[illegible]სავით, ყურიანი D.

ნ. წვდა.

ჩარადელნი სენია პირის-სახეთ გა(ნ)მრყვნელი ZAB.

ჯვარცმის ნეტარ. იოვანე კოსტანტინეპოლელ მთავარ-ეპისკოპოსის თქმულსში: „ცოდვანი ვითარცა ჩარადელნი ფაქლად დაეხსნენ (დაეხსნეს CqD) ერსა მას და საცთურმან ვითარცა მღიერმან დაიბუდა მათ თანა (შინა Cb)“ BCD[1].

ჩარბი არწივთა, შავარდენთა. ქორთა (ო ქორთა, შავარდენთა A) და მისთანათა ნიკარტთა ჩარბი ეწოდების, ხოლო სხვათა ფრინველთასა — ნიკარტი ZA.

ბაზთა ნიკარტთა და ორ[illegible] ჩარბი ეწოდების, ხოლო [illegible]თა ფრინველთასა—ნიკარტი B. ჩარბი ეწოდების არწივთა, ქორთა, შავარდენთა და მისთანათ(ა) ნიკარტთა

[1] წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია A-ში.

C. არწივის ნიკარტი და მისთანა, იმერელნი ქევში ბაგეს ეძახიან D.

ჩარდახი მაღლა(დ) მდგარი ღერეფანი CD.

ნ. სახლი.

[**ჩარექი** ნ. ლიტრა].

ჩარყაფი ქარგა ZAB.

სირმითა და ოქრომკედით ნაკერი C. განუმარტავია D.

ნ. ქარგა.

]**ჩარჩ** ნ. დაჩარჩვა].

ჩას (22, 13 იობ) ჩანს ZAa.

ჩასაბექი ქვლის ჩასაკრავი ZAB.

ჩასლვა (ჩასვლა AB) ჩავიდასავით ZAB.

ჩატანა თან ჩაიდევნოს ZAB.

ჩატეტკილი ანაზდ(ად) ფერმკრთალი ZAB.

ანაზდ(ად) ფერ-მიქდილი CD.

ჩაუქი ცქვიტი და შემძლე ZABCab.

ცქვიტი CqD.

ჩაფენა ღრმაში ჩაგება ZAB.

ჩაფვლა ნ. ჩაფლვა.

ჩაფი (7, 16 მსაჯ.) კოკის ნათოხალი ZAB.

გვერდი საწყავი 80 თუნტისა C. გვერდი საწყავისა D.

ნ. კოკა, საწყავი, საწყაული.

ჩაფლა ნ. ჩაფულა.

ჩაფლვა (ჩაფვლა D) დაფლვა ZABCD.

ჩაფულა (ჩაფლა CD) ფერჯის საცმელი ZAB.

წუღა-პაიჭი ზე მოკერებული Cb. მონაზვნის (მონოზნის Cq) წუღა-პაიჭი Caq. მონოზნის წუღა D.

ჩაფხუტი (27, 10 ეზეკ.) ზუჩთან ნახე ZAB.

ზუჩი უზარადო C. ზუჩი D.

ჩაქი კალთის შენახევი ZAB.

კალთის შენახევივით, დაგდებულ Cab. განუმარტავია CqD.

ჩაქირდაგი ხუთი ჩაქირდაგი ერთი დანგი არს და ოთხი დანგი ერთი დრამა CqD.

ნ. ჩაგირდაგი.

ჩაქ-ჩაქი სლვაში ნახე ZAB.

ავი სლვა CD.

ნ. სიარული, სლვა.

ჩალანა მეჩანგეთ (მეჩანგის C) საქ-ღერელია ZABC.

განუმარტავია D.

ჩალმა დალმა მიმავალი ZA.

დალმასავით BC. განუმარტავია D.

ნ. დალმართი.

ჩალმართი დალმართთან ნახე ZAB.

მოდალმართო C. განუმარტავია D.

ჩაყოფა დადებასავით ZA.

ჩადებასავით B.

[**ჩაშთუ** თურქმ] D.

ჩაჩაგა ქარტაცუდა ZAB.

ცუდი ლურჯი ქაღალდი Cab.

ჩაჩა-ჩუჩი Cb.

ჩაჩი გრძელი ქუდი ZABD.

მოგრძე ქუდი C.

ჩაჩრა ნაჭვრეტში რამ (რომ Aa) ჩაშჯარო (ჩასჯარო Ab) ZA.

ნაჭვრეტში რამ ჩასჯაროს B.

შდრ. ჩაჯრა.

ჩაჩქანი ზუჩთან ნახე ZAB.

მცირე ზუჩი CD.

შდრ. ქაშქანი.

ჩაჩხვა ცხო(ვ)ელთ განპევა ZAB CD.

ნ. იჩაჩხება.

ჩაცმა სამოსლის შემოსა Z.

ჩაცუცქება Cb.

ჩაცქერა თვალ(ი)თ დალმა დამზერა ZAB.

თვალნი დალმა რასმე დააჴერილოს Cab განუმარტავია Cq.

ჩაცქნაფა გაინაბოს Cb.

ჩაწდომა სიღრმედ ქელის მიხ-ლება ZAB.

ჩაწოლა ცხენს მჯდომს კაცს ცხე-ნი დაუწვეს, გინა ცხო(ვ)ელი სიღრმეში დაწვეს, გინა კაცი სხვის საგებელში დაწვეს, გინა შარდთა სიმღვრივის დალექება, მსოფლიონი სახლის დანგრევა-სა ჩაწოლად უქმობენ, თუ-ცა არავის ავნო რა ZA.

ესე არს ცხენს მჯდომის კაცის ცხენის დაწოლა, გინა რამც ცხოელი მდგომი სიღრმეში დაწვეს, გინა კაცი სხვის საგებელში დაწვეს, გინა შარდთ სიმღვრივის დალექება, მსოფ-ლიონი სახლის სართულის დანგრე-ვასაც ჩაწოლად უქმობენ, უკე-თუ არავის რა ავნო B. (+ ჩაწოლა Ca) არს რა კაცი ცხენს(ა) იჯდეს და ცხენი დაწვეს (ჩაწვეს Cb); ჩა-წოლა არს (ჩაწოლაა Cb) რა კაცი სხვას(ა) ვისმე საგებელთა (საგებელ-სა შინა Cb) დაუწვეს (ჩაუწვეს Cb); ჩაწოლად ითქმის სახლის სარ-თული ესრე(თ) დაინგრეს, არავის რა ავნოს, ანუ წყალმა(ნ) და შარდმან და მისთანამან (მისთანათამ Cb) დაა-ლექოს რამე Cab; განუმარტავია CqD.

ჩაწყობილა (ბალ.) ZABCD.

ჩაწყობილი ღრმაში წყობით დე-ბული ZAB.

კიდობანთა და ჭურჭელთა შიგან (შინა Cq) რიგით ჩადებული (+ რაც რამ Cab) C.

ჩაჭრა თავი ჩაიგდოს ღრმაში; ჩაჭრა — ჩაჭკვეთოს განი რა-(ა)მე ZA.

შთაიგდოს თავი B.

ჩახთაული ლაშქართ უკან მარი-გებელი ZAB.

ლაშქრის უკან მიმლალველი Cab.

ჩახი საჭიე კონა ბოქიათვის ZAB.

ცახი, საბოჟე კონა C. საბოჟე კო-ნა D.

ნ. ცახი.

ჩახლათვა არევით მიბმა-მობმა ZAB.

ჩახლათული (ვეფხის-ტყ.[1]) არე-ვით დაბმული ZA.

არევით ჩაბმული B.

ჩახმახი თურქთა ენაა, მოკვე-სილი ჰქვიან ქართლ Z.

თურქთ(ა) ენაა, ქართულად მო-კვესილი ჰქვიან AB

ჩახრაკულა (ბალ.) ZAB.

(ბალ.) კანიაური CD.

ჩახრუხი (ფრინ.) ZABCD.

შდრ. შარუხი.

ჩახრჩობილი ადგილი ფოსო და ცხელი ZAB.

ჩაქვი ნ. ჩაქჳ.

ჩაქვრეტილი ნ. ჩაჴურეტილი.

ჩაქვრიტე ნ. ჩაჴურიტე.

ჩაჭირება Cb.

ჩაჭლიჩე ჩაგლიჯე Cb.

ჩაჴურეტილი[2] ZA.

ჩაჴურიტე[3] დალმა განჭვრიტე Cb.

ჩაქჳ[4] პარკი ZABCab.

განუმარტავია CqD.

ნ. ვაშკარანი.

ჩაჯრა ღრმაში გაჯრა ZA.

გაჯრა ღრმაში B.

შდრ. ჩაჩრა.

---

[1] შდრ. ვეფხის-ტყაოსანი, სტროფი 558, 1. [2] ნუსხებშია: „ჩაქვრეტილი“. [3] ნუსხებშია: „ჩაკერიტე“. [4] ნუსხებშია: „ჩაქვი“.

ჩბუნვა რა პირუტყვი შიშით მიწასა გაერთხას; განაბვა არს ფრინველთ გართხმა; გაცქნაფა — თაგვთა და მისთანათა; გაკმედა—კაცთაგან. ესრე(თ) განიყოფ(ებ)იან ZA.

ჩბუნვა არს რა პირუტყვი შიშით მიწათა გაერთხას, რათა ვერავინ ჰპოოს; განაბვა არს ფრინველთაგან; გაცქნაფა — თაგვთა და მძრომთაგან; ხოლო გაკმედა — კაცთაგან. ესრეთ განიყოფვის B. განაბვა Cb.

ნ. მჩბუნავი.

[ჩებიჩი ნ. ჩეფიჩი].

ჩეკა კვერცხთ გამოტეხა საწიწილედ ZABC.

განუმარტავია D.

ჩეკი ცეცხლის საჩხრეკელი (საჩხრეკი B) ZAB.

საჩხრეკელი (+ ხე Cq) ცეცხლისა C. განუმარტავია D.

ჩელთი (23, 24 ეზეკ.) ბრტყელი მახვილი ZAB.

ბრტყელი მახვილია ჭრმალსავით (ეზეკ. 23, 24) Cab. ბრტყელი ჭრმალია (ეზეკ. 23, 24) Cq.

ჩელტი ლასტი ZABCD.

ჩელხი (ჩელხი, ჩურეხი, კურჩხი CD) (ბალ.) ხვავის ულეწავი ანაკაზმი ZAB.

(ბალ.) ჩელხი და ესენი ხვარბლის ხვავის ულეწველ(ნ)ი ანაკაზმნი (ანაკაზმნი ულეწნი Cq) არიან C. (ბალ.) D.

შდრ. ჩურეხი.

ჩემ (3, 3 ზირაქ) ZAa.

ჩემდა ჩემთვისავით ZABC.

განუმარტავია D.

ჩემდამო (8, 3 ესაია) ჩემკენ ZAa.

ჩემება დაიმისოს ZA.

დაიმისნოს B. თავისად დათქმა C. თავსდება D.

ჩემებრივ[1] (9, 32 იობ) ჩემდა მსგავსად ZAa.

ჩემი 1 კორინთ. 9, 3 Z.

განუმარტავია AaCD. თავისი საკუთარი B.

ნ. აჩემება, აჩემებული, გააჩემა, განუჩემოთ, განჩემებული, გაჩემება, გჩემობ, დაუჩემნეს, დ ჩემება, იჩემა, მიიჩემა, მჩემებელი, საჩემებელი, საჩემო, ჩემება, ჩემებრივ, ჩ͞ი, ჩემმა.

ჩემმა ჩემა კერძმა ZAa.

განუმარტავია AbB.

ჩენა თვალის ხედვა ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. აღმოჩენა, აღუჩნდა, გააჩინა, გამოჩენა, გამოჩინებული, განაჩენი (წერილ'თანაც), გაჩენა, ზესთა-მჩენობა, მაჩინა, მზერა, მჩენი, ნაჩენი, საჩენი, საჩინო, უჩინარი, უჩინო, შემოჩენა, შეუჩინე; შდრ. ჩინ.

[ჩენჩი ნ. ნაჩენჩი].

ჩეო ცუდი მოაბა Z.

ცუდი მუაბა AB. მუაბა (+ ცუდი გაუთლელი Cb) C.

ნ. მუაბა.

[ჩერ ნ. გაჩერება].

ჩერანი წვივის გნდე ZABCD.

ჩერგილი მელეული ZAa.

ჩერია თითის-ტარი ZAB.

ჩერო მცირე ჩრდილი ZABCD.

ნ. ჩრდილი.

ჩერხულა ქელძარი ZAa.

---

[1] წყაროშია: „ჩ͞მებრი".

ჩეჟიჩი (ჩებიჩი D) სხვათა ენაა, ქართულად წ ა ლ ი ჰქვიან ZAB.

(ოთხფ.) ჩებიჩი არა არს ქართული და უქმარცა, ქართულად წ ა ლ ი ეწოდება (ეწოდების Cb) Cab. (ოთხფ.) ჩებიჩი თურქთ(ა) ენაა, ქართულად წ ა ლ ი და ვ ა ც ი კ ი ეწოდების (ეწოდება D) CqD.

ნ. თხა.

ჩექა გოგირდი ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. გოგირდი.

ჩექმა (უკი.) სხვათა ენაა, ქართულად მ ო გ ვ ი ჰქვიან ZAB.

(უქმ.) ჩექმა თურქთ(ა) ენაა, ქართულად მ ო გ ვ ი ეწოდების CD.

ნ. მოგვ.

ჩეშმი ნესტ-ო ნ. ჩისმინესტო.

ჩეჩა მატყლის დასწორება ZABCD.

ნ. ააჩეჩი, ნაჩეჩი.

ჩეჩო ჩამოსაკიდებელი, შიგ შესადგმელი საჭმელთა ZAB.

ჩეჩქვა (ჩეჩქუა Cb) მცირე(დ) დანაყ(ვ)ა ZABCD.

ნ. უჩეჩქვა.

[**ჩვევ** ნ. ჩუევ].

ჩვენ ნ. ჩუენ.

ჩვენება ნ. ჩუენება.

ჩვეულება ნ. ჩუეულება.

ჩვილი ნ. ჩჳლი.

ჩვლკეცი ნ. ჩჳლკეცი.

ჩ̄ი ქარაგმით ჩ ე მ ი ZA.

ჩ ე მ ი ქარაგმით B.

ნ. ჩემი.

ჩიბა (ოთხფ.) ასაკმცირე ძაღლი ZAB.

ნ. ციბა.

ჩიბე ღორთა (ღორისა Cab) და თაგვთ საწოლი ZABCab.

ღორის საწოლი CqD.

[**ჩიბუხი** ნ. სამარი].

ჩიგორგალი ხამი აბრეშუმი ZAB.

ჩივილი მაწყინ(ა)რი, ჭამბავი ZAB.

მაწყენრის (ჭ)ამბავი C განუმარტავია D.

ნ. აჩივლა, მაჩივლა, ნაჩივლები, საჩივარი.

ჩითახური წვლილი (წვრილი B) თეთრი ZAB.

ჩითი ჭრელი ნარმა (+ და ZA) ლაინი ZAB.

ჭრელებული ნარმა და ლაინი Cab. ჭრელი ნარმა, გინა ლაინი Cq განუმარტავია D.

ჩიკორი ქვის დიდი გუნდა ZAB

სასალათ ქვის გუნდა CD.

ჩილბური კვერცხი ძრმით(ა) (ძმრით Cb) და ერბოთ ნამზადი ZABCab.

კვერცხი ძრმით ნამზადი CqD.

[**ჩილიინგარი** ნ. ზეინკალი].

ჩიმბური ჩხირცმული სარჩოლი თოკი ZAB.

ხეცმული სარჩობი თოკი CD.

[**ჩინ** ნ. ვამოჩინებული (ჩინებულ'თან), განჩინება, მაჩინა, ჩინებული, წარჩინებული (იქვე). ჯერ-ჩინება; შდრ. ჩენა].

ჩინდრიკი როკვა (+ ცუდი Cb) Cab.

ჩინებული (22, 3 მათე) ესე არს, რომელთა ბრძანება აქვნდეს დარბაზს მისლვისა; ხოლო წ ა რ ჩ ი ნ ე ბ უ ლ ი — მათში უაღრესი; ხოლო გ ა მ ო ჩ ი ნ ე ბ უ ლ ი — თავჩენილი კაცი ZA.

(22, 3 მათე) ჩ ი ნ ე ბ უ ლ ნ ი არიან, რომელთა ბრძანება აქვსთ დარბაზს მისვლისა; ხოლო წ ა რ-

ჩინებული—მათში უაღრესი; ხოლო გამოჩინებული — თავჩენილი B. (+ მათე 22, 3 Cb) ესე არს რომელთა ბრძანება ჰქონდეს ღირსებად მისლვისა, ხოლო წარჩინებული — მათგანში უნამეტნავესი და გამოჩინებული — გამოჩენილი C. განუმარტავია D.

ჩინი (ფრინ.) სხვათა ენაა, (+ ქართულად ZAa) აკაური (აკაურს A) ჰქვიან კარაპსა ZA.

სხვათა ენა მოუყვანიათ, აკაურს ჰქვიან კარაპსა B. (ფრინ.) ასპუჰაკი (2 სჯულ. 14) Cab. (ფრინ.) (2 სჯულ. 14) CqD.

ნ. ასპუჰაკი.

ჩინი თვალის ჩენა ZAB.

ჩინი ზეთის ხის ფოთლის ფერი ZAB.

ჩინის ფერი CD.

[**ჩინი** ნ. ჩ].

[**ჩინი** ნ. ჟანგარო].

[**ჩინუმ** ნ. ასპუჰაკი].

ჩინური ჩინეთით მოს(რ)ული ZABC.

განუმარტავია D.

[**ჩინჩ** ნ. დაჩინჩება].

ჩინჩლვა[1] უასაკოსაგან (უასაკოთაგან B) დადედლობა რამ(ე) ZAB.

უასაკოთაგან დადედვლა Cab. უასაკოთაგან შეხება CqD.

ჩინჩლი წვრილი ფესვები ZAB.

ძაფსავით ხისა და ბალახის ფესვი C.

ნ. თმა.

[**ჩიოჩა** ნ. ქათამი].

ჩირგვ[2] (ხე) ცუდი ბუჩქი ZABCD

ნ. ბუჩქი.

ჩირთი ახალი ჩვილი ფურცელი ZAB.

ჩვილი ახალი ფოთოლი Cab. (ხე) ახალი ფოთოლი CqD.

ჩირი ჴმელი ხილი ZABCD.

ჩირქი თათართ ენაა, ქართულად მწიქვლი, ბაყლი (+ და ZA) გემსი ჰქვიან ZAB.

[**ჩისმინესტო** დარეჯან: „ნუღარ მომკლავ, ჰაბუკობასა შენსა, ჩისმინესტო“ D.

[**ჩიტბადე** ნ. ბადე].

ჩიტვაშლა (ხე) ZABCD.

ჩიტი (ფრინ.) წვრილი ფრინველი ZAB.

(ფრინ.) CD.

ნ. მწყერჩიტა, ნარჩიტა.

ჩიფჩიფი[3] ფლაფნით ლაპარაკი ZAB.

ფლაფნა, უკბილოს საუბარი CDE.

ჩიქვ[4] (თევზ.) ZABCDE.

ჩიჩვირი ნ. ჩიჩვრი.

ჩიჩილაგი ჰენჩის საცხები ჩხირი ZAB.

ჰენჩის საცხებელი ჩხირი (ხე CqD) CD. ჰენჩის საცხებელი E.

ჩიჩინი მარადის იდუმალ საქმეს ურჩევდეს ZAB.

ესე არს მარადის იდუმად (იდუმალ CqD) საქმეს(ა) ურჩევდეს და არა საან(მ)ჯემნოდ CD. ჩიჩინი არს მარადის იდუმლად საქმეს ურჩევდეს ნელად E.

ჩიჩლათანი ხის ქერქის ქალამანი ZABCDE.

---

[1] ნუსხებში: „ჩინჩელა“. [2] ნუსხებში: „ჩირგვი“. [3] აქედან გრძელდება E ხელნაწერი. [4] ნუსხებში: „ჩიქვი“.

ნ. ქალამანი.

ჩიჩობი (ჩიჩობი, ჩეჩები CD; ჩიჩობი და ჩეჩები E) მწბერის ჭილობი ZAB.

მწბერის საგებელი CD. (ბალ.) მწბერის ჭილოფი E.

ჩიჩჳრი[1] პილოს ხორთუმი (ხორტუმი AB) ZAB.

ხორტუმი, პილოს ცხვირი C. ხორტუმი DE.

შდრ. ნიჩური.

ჩიჩქი (მქრომ.) ჩრჩილი ZABC.

ნ. ჩრჩილი.

ჩიჩქინური ბალეა ერთი ZA.

ბალეა გრძელი B. ბალეა (+ ერთი Cab) თევზთა CD. ერთი ბალე E.

ნ. ბალე.

ჩიჩქნა ავად თხრა ZABCD.

ნ. იჩიჩქნება.

ჩიხა თვალად სახიჩარი ZA.

სახიჩარ-თვალადი, გაუწყობარი B.

ნ. სიჩხიე.

ჩიხრიხი ბამბის გურკის სარჩევი ZAB.

ბამბის (ბანბის Cb) გურკის გამოსარჩევი (გამოსარჩეველი Cq) C. განუმარტავია DE.

ჩლა ნაძენძი რამე ZAB.

ბამბის ნასთი(ს) ნაშალი CD. განუმარტავია E.

ჩლა სკლატის კიდური ZAB.

ჩლიგი ენა ლასზე მოუბარი ZA.

ენა მრუდმეტყველი B. ჩლუ, ენა მრუდმეტყველი CD. ენა მრუდი E.

შდრ. ჩლუ.

ჩლიქი ფერჴგანპებულის ფრჩხილი ZA.

ფერჴ(თ)განპებულთ ფრჩხილი BED.

განუმარტავია E.

ნ. ფრჩხილი 1, ჩლოქი, ქარისჩლიქა, ჭანგი.

ჩლოქი იგივე ჩლიქი ZA.

იგივე B.

ჩლუ (ჩლუ და ჩლუგი E) იგივე ჩლიგი ZA.

ენამაყენებელი B. ჩლიგი C. ენამრუდი E[2].

ჩლუგი ბლაგვი B. ბლაგვი, უმკვეთელი Cb.

ნ. დაჩლუგება; შდრ. ლუგი, ჯლუგი.

ჩმახვა (ჩმახუა ZA, ჩმახუვა Ca) ცუდი(ს) სიტყვის მითქმა-მოთქმა ZAB.

სიტყვის მითქმა-მოთქმა ცუდი (ცუდად Cq) C.

ნ. მოჩმახვა, სჩმახავს, ჩმახული.

ჩმახული მითქმა-მოთქმული ZA.

[ჩნ ნ. მიჩნს; შდრ. ჩან, ჩნევ].

[ჩნ-დ ნ. ჩენა].

ჩნდორი წამახული ჯოხი (+ სათხროლად ZA) ZAB.

წამახული ხე CD. ლერწმის ნატეხი E.

ნ. ჩონდარი.

[ჩნევ ნ. დაჩნევა, მიიჩნივა, მიჩნევა, ნაჩნევი; შდრ. ჩან].

ჩნოხავი (ჩნოხნავი Cb) კლდე-კაპანი ZABCb.

ჩობალი მუცლის ქონბალე ZAB.

მუცლის ბალე CD. განუმარტავია E.

ჩობაყო სოკოა ერთი ZABCq.

სოკოა CabD.

ჩოგანი საბურთალი კავი (კაკვი B) ZABCD.

[1] ნუსხებშია: „ჩიჩვირი“. [2] განსამარტი სიტყვაცა და განმარტებაც E-ში გადახაზულია.

განუმარტავია E.

ჩოდოლო მცირე სახლი გლახაკთა ZA.

სახლი გლახაკთა მცირე BCD

ნ. სახლი.

ჩოთირება ხიჩაობა ZAB.

ნ. ეჩოთირება.

ჩოლფოტი ულონო მოსიარულე ZA.

ავმოსიარულე BCDE.

ჩონდარი ჩნდორი, ხის სათხრო-ლი ZA.

ხის სათხროლი BCD. ხის ბარუ-ლა E.

ნ. ჩნდორი.

ჩონჩორიკი სკორესთან ნახე ZAB.

ცხენთა, ჯორთა, ვირთა სკორესა ეწოდების, არა სხვათასა Cab. ცხენ-თა, ვირთა და ჯორთა სკორეთა (სკო-რესა D) ეწოდების (+ და Cq) არა სხვათა CqD. ცხენთა, ჯორთა და ვირთ სკორეს უწოდენ ჩონჩორიკს E.

ჩონჩხი ფე(რ)ქის ზურგი ZA BCDE.

[**ჩორაზი** ნ. კარაჰინი].

ჩოღანი (ბალ.) ZABCDE.

ჩოღრათი ტარღარიანი ჯამი ZABCD.

ჩოყი უქამოდ ბალახთ ღერო B.

ნ. აჩოყება.

ჩოჩვა ოთხით სლვა ZAB.

ოთხზე სლვა CDE.

ნ. სიარული, სლვა.

ჩოჩი ვირის ხადილი ZAB.

ჩოჩორი (ფრინ.) მწყ(ე)რის მართ-ვი (მართვე Cab) ZABCDE.

ნ. მართჳ.

[**ჩოხა** ნ. ჩოჯა].

ჩოჯა ძატყლის სამოსელი ZA.

მატყლის სამოსელი სქელი B.

ნ. ჩოჯოსანი.

ჩოჯასტყრი ZABCD.

ჩოჯოსანი ჩოჯაშემოსილი ZA.

ჩოჯამოსილი B.

ჩრა გაჩრა, ჩაჩრა ZABC.

განუმარტავია DE.

ნ. ჩარ.

ჩრდილი აჩრდილი დიდი, ხოლო მცირეთა ხეთა და ქვათასა ჩე-რო ეწოდების, ხოლო ბალახთა-სა — ბაო ZA.

ჩრდილი არს აჩრდილი დიდი, ხოლო მცირესა ხეთასა და ქვათასა ჩეროდ სახელ-ედების და ბალახ-თასა — ბაო B. ჩრდილ(ი) ეწო-დიან აჩრდილსა დიდსა რასამე, სადა მზე არა იდგეს, კვალად კაცთასა და დიდთა ხეთა აჩრდილთაცა (აჩრდილ-საცა CqD); ხოლო მცირეთა ხეთა და ეგრეთვე ქვათა აჩრდილსა ჩეროდ სახელ-სდებენ (სახელ-ედების CqD) და უმცირესთა მისთა და ბალახთა აჩრდილსა ბაოს უწოდენ CD. ჩრდილი უწოდიან აჩრდილსა დიდსა რასამე, სადა მზე ვერა მიადგეს, კვა-ლად კაცთასა და ხეთა აჩრდილთაცა; ხოლო მცირისა ხისა ჩრდილსა ჩე-როდ სახელ-სდებენ და უმცირესსა მისსა — ბაოდ E.

ნ. აჩრდილი, ჩრდილოეთი.

ჩრდილოეთი[1] (10, 6 რიცხვ.) ნოტია, არკატიო, ბორ-რაჲსა ყო(ვ)ელთვე ჩრდი-ლოეთს ჰქვია(ნ) ZAB.

ჩრდილოჲ, ნოტიაჲ, არკა-ტიო(ი), ბორრაი(ა)სა ოთხვე არიან და ერთ Cab. ჩრდილო, ნოტიაჲ, ლიკაჲ, არკატიო

[1] წყაროშია: „ჩრდილოჲთ“

იგივე არიან (+ და ერთ Cq) CqD. ნოტიაი E.

[**ჩრთენ** (ჩრთინ) ნ. იჩრთინების; შდრ. რჩთენ].

ჩრიხვა ლაპთ დაღერება B.
ნ. დაჩრიხული; შდრ. ჩხირი.

ჩრჩილი (მძრომ.) ბეწვის (ბეწვთ B) გა(ნ)მრყვნელი ჭუა ZAB.
(მძრომ.) ჩ რ ჩ ი ლ ი (+ და C) ჩ ი ჩ ქ ი ბეწვთ(ა) გა(ნ)მრყვნელ(ნ)ი ჭია(ნი) არიან CD. ჩ რ ჩ ი ლ ი და ჩ ი ჩ ქ ი არს ბეწვის გამრყვნელი ჭია E.

ჩრჩნა ფრინველთაგან ნიკარტით ფხანა ZA.
ფრინველთაგან (ფრინველთ D) ფხანა BCD. განუმარტავია E.

ჩუბინი ესე არს კაცი ისართა, თოფთა, ქვათა უცდენელად ისროდეს ZA.
ესე არს კაცი, რომელი ისართა, თოფთა, ქვათა უცდენელად და მარჯვედ ისროდეს B. ჩუბინად (+ იგი CqD) ითქმის კაცი, რომელი ისართა, თოფთა, ქვათა, (+ შურდულთა C) და ეგევითართა უცდურად და მარჯვედ ისროდეს CD. ჩუბინად იგი ითქმის, რომელი კაცი ისართა, თოფთა, გინა ქვათა უცდურად ასრევდეს E.
ნ. ქამანდარი.

ჩუბუტო მცირე რამ ფოსო ხეთა ანუ ილეკროთა, გინა ქვათა ზედა ZA.
კნინი რამ ფოსო ხეთა ანუ რკინათა ზედა B. მცირე (მცირედი Cq) ფოსო C. მცირედ ჩაჭრეტილი D. განუმარტავია E.

ჩუგლუგი მცირე წერაქვი ZABCD.
განუმარტავია E.
ნ. წერაქვი.

ჩუდკეცი (1 მეფ. 28, 14) საპირიან-სარჩულიანი წამოსასხამი მღდელთა ZA.
(1 მეფ. 28, 14) ორკეცი, საპირიან-სარჩულოსანს უწოდენ B. (+ 1 მეფ. 28, 14 Cb) ორნაკეცს ეწოდების (ეწოდება D) ვითარცა საპირე (+ C) სარჩულიანი (სარჩულიანსა CqD) CD. აარონ მღდლისა და შემდგომთა მისთა მკერდსა ზედა მოსაბლარდნელი იყო ჩუდკეცი, რომელსა შინა ისხნა თვალნი ათორმეტნი; სარჩულ-საპიროანი E.

[**ჩუევ** ნ. დააჩვა; ეჩუევა, ნაჩუევი, შეჩუეული, ჩუეულება].

[**ჩუენ** ნ. ა) გამჩუენება, მაჩუენებელი, მეჩუენა, მიჩუენა, მოსაჩუენებელი (ქიმია'სთან), მოჩუენება, ნაჩუენები, ჩუენება; ბ) შეეჩუენა, შენაჩუენები, შეუჩუენებია, შეჩუენება, შეჩუენებული, ძვრის-შეჩუენება].

ჩუენ (ჩვენ CD) მ ე — ერთისათვის, ჩ ვ ე ნ — მრავალთათვის ZA.
მ ე — ერთი, ხოლო ჩ ვ ე ნ — მრავალნი B. მ ე — ერთისათვის, ხოლო ჩ ვ ე ნ — მრავლისათვის (მრავალთათვის Caq) C. განუმარტავია D.
ნ. ჩუენებური.

ჩუენება (ჩვენება CD) (28, 12 დაბად.) განკვირვებით ხილვა ZA.
ხილვა გა(ნ)კვირვებით (+ 28, 12 დაბად. B) BC. განუმარტავია D.

ჩუენებური ჩვენის თემისა ZAB.

ჩუეულება ZAB (ჩვეულება ZCD) დაჩვევა ZAB.
(1 კორინ. 11, 16) Z. დაჩვევნა C. განუმარტავია D.

ჩუკენი (1 კორინთ. 6, 9) ესე არს

ქელით დაცემა და იოსიპოსში[1] სადაც ჩუკნობა და სიჩუკ-ნე სწერია, სიჯაბნედ და კა-ცის გულდედლობად აღუწერიათ ZA.

ესე იგი არს ანკანაკი მამრ-მდედ-რობი. (1 კორინ. 6, 9) ჩუკენი ქელით დაცემას ჰქვიან, ხოლო იოსიპოსში სადაც სიჩუკნე და ჩუკნობაა, სიჯაბნე აღუწერიათ კაცის გულდედ-ლობა B. ჩუკნობა არს სიჯაბნე და გულდედლობა კაცთა და მოლბობა საქმეთა(გან) სამკნოთა (სამკნოთაგან CqD), ხოლო ქელით დაცემასაც (და-ცემაცა CqD) ჩუკნობა(დ) ეწო-დების (ითქმის CqD), რამეთუ თვით-(ვე) დაიდედლების თავისაგან თვისი-სა CD. ჩუკნობა არს გულდედლობა, ხოლო ქელით დაცემათაცა ჩუკ-ნად იტყვიან, რამეთუ თვითვე და-დედლავს თავსა თვისსა; ჩუკენი არს მოუძლურებული სიმკნისაგან E.

ჩუკლუკი (უკმ.) სომხურია, მცვედანს(ა) ჰქვიან ZAB CE

(უკმ.) ჩუკლუკი სომხურია, ქარ-თულად მცვედანი ჰქვიან D.

ჩუკნობა ზეით ნახე ZAB.

ნ. ჩუკენი; შდრ. ქასუნი.

ჩუკუნა მცირე სახლაკი ZAB.

მცირე და ავი სახლი Cb. ავი და მცირე სახლი CaD. განუმარტავია E.

ჩული სხვათა ენაა, ქართულად სახურავი ჰქვიან ZAB.

ცხენისა, ძაღლის სახურავი Cab. სახურავი ცხენ-ძაღლთა Cq. განუმარ-ტავია DE.

ჩულუხი დიდი საჭრეთელი ZABCDE.

ჩუმა უმი ერბო ZABCDE.

ნ. ცხიმი.

ჩუმი კმაამოუღებელი ZABCD.

უკმო E.

ნ. დაჩუმება, საჩუმარი.

ჩუმპე მუცელი დამშვებული ZAB.

დამშვებული მუცელი CD. განუ-მარტავია E.

ჩურეხი ცერცვთ ჩელხი ZAB

ჩელხი Cb.

ჩურთვა ცობა B.

ნ. დაჩურთვა.

ჩურო ფუნდრუკია ერთი ZA. ფუნდრუკი რამეა B. (უკმ.) მცი-რე ფოსო CD. ფუნდრუკი E.

ჩურქული მსუქან(ი) ბარკალი ZABCab.

ჩურჩა გურკაგამოღებული ZA BCD.

განუმარტავია E.

ჩურჩერახი (ჩუხჩერახი CaqD) ქართლის ცხორებაში[2] (თამარის ამბავი Cb): „მისცა ჩურჩერახობა მარუშიან-სა, ძესა ჩურჩერახისასა“ ZABCb

დიდი რამ კარის (კარისკაცია Cq) მოჯელე(ა) CD.

ჩურჩული ყურში ლაპარაკი ZABCDE.

ნ. ნაჩურჩულევი, სიტყუა უჩურჩულა, უჩურჩულე; შდრ. ჩურჩნა.

ჩურჩნა მცირე ჩურჩული ZA BCDE.

ნ. მჩურჩნელი, საჩურჩნელი,

---

[1] შდრ. A — 675: 30 v, 20. [2] შდრ. ქართლის ცხ-ბა, ს. ყაუხჩიშვილის რე-დაქც., II წიგნი, გვ. 25, 4 („ჩუხჩერახი“).

სიტყუა, ჩურჩნიდეს; შდრ. ჩურჩული.

ჩურჩნიდეს (2 მეფ. 12, 19) ZA.

ჩურჩხელა ასხმული კაკალი ZABCD.

კაკალი დასხმული E.

ჩუსტი ფე(რ)ქსაცმელი ZAB.

ფაფუჭი C. განუმარტავია D.

ნ. ფაფუჭი.

ჩუქება[1] ნიჭი, ბოძი და ძღვენი განიყოფებიან, რამეთუ ჩ უ ქ ე ბ ა ა არს სტუმარს რაჲ მასპინძელმან მისცეს რამე; ხოლო ნ ი ჭ ი — უაღრესისაგან უდარესის მინაცემი; და ძ ღ ვ ე ნ ი არს მოყვარემან მოყვარეს ანუ სწორმა(ნ) სწორს შორით წარუგზავნოს, გინა უდარესმან უაღრესს მიუძღვნას, ანუ თვით მიართვას; ხოლო ბოძი არს პატრონმა რა თვის(ს)ა ყმასა თვისითა ქელითა მისცეს რამე; კაცისა და უსტარისა გაგზანასაცა და ეგევითართა ბ ო ძ ე ბ ა დ ვიტყვით ZA.

ჩუქება, ნიჭი, ბოძი და ძღვენი განიყოფებიან, რამეთუ ჩ უ ქ ე ბ ა არს სტუმარს რაჲც მასპინძელმა მისცეს; ნ ი ჭ ი უაღრესისაგან უდარესის მინაცემი; ძ ღ ვ ე ნ ი არს მოყვარემან მოყვარესა ანუ სწორმა სწორს შორეთ წარუგზანოს, გინა უდარესმა უაღრეს მიუძღვნას, ანუ თვით მიართვას; ხოლო ბ ო ძ ი არს პატრონმა ყმას თვისითა ქელითა მისცეს; კაცის გაგზანასა და უსტარისასაცა ბ ო ძ ე ბ ა დ ვიტყვით და ეგევითართა B. ჩუქება, ნიჭი, (+ ბოძი C) და ძღვენი განიყოფებიან: რამეთუ ჩ უ ქ ე ბ ა დ ვიტყვით სტუმარი რა გაისტუმრონ, მასპინძლის(ა) სწორი იყოს, გინა უდარესი, ანუ (გინა CqD) უდიდესი მასპინძლისა მიერ(სა) მოსაცემელსა; ხოლო ნ ი ჭ ი უაღრესისაგან უდარესის(ა) საბოძვარსა; ხოლო ძ ღ ვ ე ნ ი იგი არს, მოყვარემან მოყვარესა (ანუ D), მოყვასმან ანუ სწორმა(ნ) სწორსა შორით წარუგზა(ვ)ნოს, გინა უდარესმან უაღრესს(ა) თვით მიუძღვნას, ანუ მონამან უფალსა თვისსა მიუძღვნის და ეგევითარ(ნ)ი; (+ ხოლო ბ ო ძ ე ბ ა იგი არს, პატრონმან ყმასა, უაღრესმან უდარესსა თვისითა ქელითა მისცეს, ანუ მასთან მყოფთა სხვისა ქელითა მისცეს, ანუ კაცი გაუგზავნოს საქმესა რასამე ზედა და წიგნი, მასცა ბოძებად ვიტყვით Cab) CD. განუმარტავია E.

ნ. ნაჩუქარი, ნაჩუქები, საჩუქარი.

ჩუქევა (მაქსიმესი) ZAB.

ჩუჩა სარცხვინელი ასოს სათარი ტყავი ZA.

ასოს საფარი ტყავი B. ასოს (+ ბუდე Cab) ტყავი C. განუმარტავია D.

ჩუჩლუება (ჩუჩულბა Cb) ვ ი ნ ე მ ე ს. „ვინათგან მიზეზი დასაბამი თვით თვის შორის უპყრიეს მათ ლირწთა ჩუჩლუებათაგან[2] (ჩუჩულბათაგან Cb) ვნებათა (+ მიერ Cb) და ადვილად წარტყვენვილნი (წარტყვენული Cb) იძაგებიან“ ZABCb.

---

[1] აქედან E ხელნაწერს აკლია ფურცლები. [2] შდრ. ნემესიოს ემესელი, „ბუნებისათჳს კაცისა“, გვ. 129, 17 (აქ წყაროში „ჩუჩულებათაგან“ იპოვება. შეცდომა გრაფიკულ ნიადაგზეა აღმოცენებული).

29 ნ ე მ ე ს: „უმჯრიეს მათ ლირწთა ჩუჩლუბათაგან(!) ვნება“ CaqD. ჩუჩა მგონია D.

ჩუჩნა მცირე (+ და ZA) წყნარი მუშაობა ZAB.

მცირედ მუშაობა (მუშაკობა Cq) C. განუმარტავია D.

ჩუჩულბა ნ. ჩუჩლუბა.

ჩუჩუნი ძრვასავით რამ (+ მცირე ZA) ZAB.

გან(ნ)ძვრასავით C. მცირე ძრვა D.

[**ჩუჩხუნი** ნ. უჩუჩხუნებს].

ჩუხჩერახი ნ. ჩურჩერახი.

[**ჩუხჩუხი** ნ. ტირილი; შდრ. ხუჩხუჩი].

ჩჳლი[1] დაუჯამებელი ZAB.

მოუწიფებელი C. განუმარტავია D. შდრ. ჩჩვლი.

ჩჳლკეცი[2] (+ 1 ნემეს.[3] ZAa) კეცტყაო(ვ)ანთან ნახე ZA.

(თევზ.) კეცტყავოანთან ნახე. ესენი არიან: კიბორჩხალი, ასთაკვი, კირჩხიბი, კარკინო, ლოკოკინი და მისთანა, რომელთაცა ძვალნი ადვილად შეიმუსვრიან B.

(მძრომ.) ჩვილკეცნი: ლოკოკინალოფორთქინა-კიბორჩხალსა და ეგევითართა ზურგ-ძვალ-ჩვილთ უწოდენ Cab. (მძრომ.) ჩვილკეცი ლოკოკინასა, ლოფორთქინ(ა)სა, კიბორჩხალსა და ეგევითართა ზურგ-ჩვილ-ძვალთა (-ძვალოვანთა D) უწოდენ CqD.

ნ. ქერქი.

ჩქარი ესე არს კაცი გულჩქარი, გინა საქციელსწრაფი ანუ სიტყვითა და მისთანანი, ანუ ცხენთა ავის წვრთილობისაგან გვიან დაწყნარდეს, გინა მდინარე ჩალმა სწრაფით ჩადიოდეს და მისთანანი ZA.

ჩქარად ვიტყვით კაცსა გულ-ჩქარსა, გინა საქციელ-სწრაფსა სიტყვათა და მისთანათა, ანუ ცხენთ ავის წვრთილობისაგან გვიან დაწყნარდეს, გინა მდინარე ჩალმა სწრაფით ჩადიოდეს და მისთანას B. ჩქარად ვიტყვით კაცსა გულ-ჩქარსა, გინა საქციელითა სწრაფი იყოს, გინა სიტყვითა, გინა ცხენთა ავისა წვრთილობისაგან გვიან დაწყნარდეს, გინა მდინარესა დალმა სწრაფით ჩამდენსა და ეგევითართა Cab. ჩქარად ვიტყვით კაცთა გულ-ჩქართა, გინა საქციელითა ჩქარსა, გინა სიტყვითა, გინა ცხენთა ავისა წვრთილობითა აჩქარებულსა, გინა მდინარესა დალმა ჩქარად ჩამდენსა Cq. განუმარტავია D.

ნ. ააჩქარე, აჩქარდა, აჩქარება, ეჩქარება, საჩქარო, სიჩქარე.

ჩქაფი წვიმა ღვარულად ჩამონადენი (ჩამოდენილი CaqD) ZABCD.

ჩქერა (4 ზირაქ) მდინარის ჩქარი სიარული ZAa.

ჩქეფა ნოტიოს სხმა თუ დინება ZAa.

სხმა თუ დინება B.

ჩქლეთა დაწვლილება კორცთა ZA.

დაწვლილება B.

ჩქმალვა მეტად დამალვა ZAB.

დიდად დამალვა (მალვა CqD) CD.

ჩქმეტა ბრწკენა ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. ნაჩქმეტი, უჩქმიტა.

ჩქოლი (ხე) ახალ-მოზარდი ნორჩი წვრილი ZAB.

---

[1] ნუსხებშია: „ჩვილი“. [2] ნუსხებშია: „ჩვილკეცი“. [3] იგულისხმება ნემესიოსის „ბუნებისათვს კაცისა“ (გვ. 15, 1).

(ხე) ნორჩი, წვლილი და გ(რ)ძე-ლი CD.
ჩქონი (ხე) დაბალი ნაშე ZAB.
(ხე) დაბალი და მცირე ტყე CD.
ჩქუეფება ბრმათ მეცება B.
ნ. ეჩქუეფებოდიან, მჩქუეფრ, მჩქუეფრი.
ჩქუთი ძელთ ამოსათლელი ZAB.
ხის ამოსაჭრელი C.
ჩქური ეჭვი B.
ნ. მეჩქურმან, სიჩქური.
ჩჩვილი ნ. ჩჩვლი 1, 2.
[**ჩჩუ** ნ. დაჩჩვან, ჩვლი, ჩჩვლი].
[**ჩჩვლა** ნ. კაცი].
ჩჩვლი[1] ყრმა მცირე; ჩ ჩ ვ ი ლ ა დ ითქმის ლბილი სამოსელი (11, 8 მათე) და სხვანიცა ჩვილები რამე ZA.
ჩ ჩ ვ ი ლ ი ეწოდების ყრმათა მცი-რეთა; ჩ ჩ ვ ი ლ ა დ ითქმის ლბილი სამოსელი; სხვა ჩვილები რამენი B. მცირე ყრმა CD.
ნ. კაცი.
ჩჩვლი[1] ლბილი CD.
ჩხაბვა ავი წერა ZABCD.
ნ. მჩხაბავი, ნაჩხიბი.
ჩხავერი ყურძენია Cb.
ჩხავილი მჩხავანთ ერთი რამ ქმი-ანობა. მჩხავანნი არიან: ყვავი, ყორანი, კაჭკაჭი და მისთანანი ZA.
მჩხავანთ ერთი რამ ქმიანობა B. ჩხიკვთა, კაჭკაჭთა და მჩხავანთა ერთი რამ ქმიანობა CD.
ჩხაპუნი წყალში გასლვის (გა-სვლის AbCaq) ფე(რ)ქის ქმა ZABC.
ჩხართი ბადის საქსო(ვ)არი (საქსო-ვი Cab) ფათხა ZABCab.
ბადის ფათხა CqD.
ჩხართვი ნ. ჩხართვ 1, 2.
ჩხართი ბადის საქსოვი ფათხა ZAB.
ჩხართვ (ჩხართვი AbBCD) (თევზ.) ZABCD.
ჩხართვ (ჩხართვი AbBCD) (ფრინ.) ZABCD.
[**ჩხერ** ნ. დაჩხერილი].
ჩხვეპა ნ. ჩხუეპა.
ჩხვერა ნ. ჩხუერა.
ჩხვლეტა ნ. ჩხულეტა.
ჩხიბვა გრძნებით შეკრვა ZAD.
მოგობით შეკრვა B.
ნ. მჩხიბავი, ნაჩხიბი.
ჩხიბი გრძნებით (გრძნების Cb) შესაკრავი ZABCD.
ჩხივილი ჰენჰთა და ფისთ შიშ-ხინი ZAB.
ჰენჰის (ჰენჰთ D) შიშხინი CD.
ჩხიკვ[2] (ფრინ.) ZABCD.
ჩხიობა (4 კათილორ)[3] ჩიხაობა ZAB.
4 კათილორ.[3] CD.
[**ჩხინტ** ნ. სიჩხინტე].
ჩხირი ხეთ მცირე მონატეხი ZA.
მცირე მონატეხი ხეთა B. მცირე რამ(ე) ხეთ მონატეხი C. განუმარ-ტავია D.
ნ. ეჩხირება, მეჩხირვის.
ჩხმატი მჟავე მაჭარი ZABC.
ჩხნდე მორევში შეყრილი (შე-ყრილნი D) შეშა (ხენი C) ZABCD.
შდრ. მოჯარი, ონჯარი.

---

[1] ნუსხებშია: „ჩჩვილი“. [2] ნუსხებშია: „ჩხიკვი“. [3] იგულისხმება იოანე დამასკელის დიალექტიკა (S — 1463, 43 r); წყაროშია: „სიჩხიე“.

[**ჩხო** ნ. მჩხოი].

ჩხორვა ცუდად აშენება ან წყობა ZA.

ცუდად აშენება BCD.

ნ. აჩხორვა.

[**ჩხრეკ** ნ. გაჩხრეკა].

ჩხრიალი წყალ(თ) დანჩქ(ე)რის კმა ZABCD.

[**ჩხრინქელი** ნ. სკორე].

ჩხუბვა ჩხუბის ქნა ZAB.

ჩხუბი ორთ მოყვასთ (მოყვარეთ A) შუა შფოთის გაშლა ZA.

ესე არს ორთა მოყვარეთა შუა შფოთის გაშლა B. ჩხუბი არს ორთა მოყვარეთა შუა შფოთი ჩამოაგდოს (ჩამოაგდონ Cb) ცდითა Cab. განუმარტავია CqD.

ნ. ეჩხუბება, მეჩხუბება, მჩხუბავი, ნაჩხუბარი, საჩხუბარი, ჩხუბვა, ჰილათი.

ჩხუეპა[1] ჩხლეტა B.

ნ. დაჩხუეპა, დაჩხუეპონ, საჩხუეპელი.

ჩხუერა[2] მუცლის გვრემა ZABCD.

ჩხუკუნი მარადის ბოროტის ჩხუბის ქნას ეტყოდეს, გინა ხალითა (ხალათი Ab) წყალსა და ჩხნდესა სჯგვლემდეს ZA.

ესე არს მარადის უთხრა ერთისა ბოროტის ჩხუბის ქნა B. განუმარტავია CD.

ჩხულეტა[3] შაშრითა და სადგისით კრვა ZA.

შაშართა და სადგისის ქვრა B. შაშრისა და სადგისის კვრა (კრვა Cq) C. განუმარტავია D.

ნ. დაჩხულეტა, იჩხულიტება, მეჩხულიტება, საჩხულეტელი, უჩხულიტა.

ჩხუნკალი მცირე კინკლაობა ZAB.

დიდი შუღლი C.

ჩხუპვა მცირე(ს) წყალში ვლა ZABCD.

ც

ც ესე ც ა ნ ი ბოლოს(ა) ართრონი არს გამყოფელობისა, რამეთუ განარჩევს პირველსა მეორისაგან, ვინადგან (ვინათგან B) ვატყვით უფალსაც(ა), მონასა, ყრმასა და ბერსაც, ცხო(ვ)ელსა და მკვდარსაც, სულიერსა და უსულოსაც(ა) და ესე (ესრეთ AB) ყო(ვ)ელთა სიტყვათა ბოლოდ მოვალს ZAB.

[ც ნ. ხუცესი].

[ც ნ. ვიცი, იცი, იცის, იცოდა, მიცი, უეცი, უვიცი, უიცად, უცბი, უცები, ცებნა; შდრ. მეც 2, ცოდნა].

[ც (ცემ) ნ. გამცემელი, გამცემი. განგცე, გარდაცემა, გარდაცემული, გაცემა, გაცემება, გცემ, დაეცა, დაცემა, ეც, ეცა, ეცემა, ვეც, ვსცემ, ვცემ 1, 2; ვცემდი, თაყუანის-ცემა, იმედის მიცემა, იცემდა, იცემება, კერპის თაყუანისმცემელი, მეც 1, მეცა, მეცით, მიიცემდა, მიმცემელი, მიმცემი, მიცემა, მოცემა, მუუცემია, მცა, მცემა, მცემელი, ნაცემი, საცემელი, სცა, სცემდა, სცემდეს, სცემდი, უკმოცემა,

[1] ნუსხაშია: „ჩხევპა“. [2] ნუსხებშია: „ჩხვერა“. [3] ნუსხებშია: „ჩხვლეტა“.

(მოცემა'სთანაც), უცა, ყურიმლის ცემა, ყურცემული, შესცა, შეცემა, შინა-განმცემელი, ცემა, ცემლი, ცხვრს-ცემა, წარცმა, ჭელცემული].

ცა ზე ალსახედი (1, 1 დაბად.) ცაჲ არს გარე-შემცველი ყო(ვ)ელთა დაბადებულთა და შექმნილთა ნივთიერთა, ხოლო ცანი შეცულ არიან სასუფევ(ე)ლისაგან, სადა არს საყოფელი ანგელოზთა და წმიდათა, ხოლო მხოლოდ ღ̃თი არს ყო(ვ)ელთა შემცველი და გარე-შემოუწერელი. ცისასა რომელნიმე ოთხთა კავშირთაგან იტყვიან შემზადებასა; ხოლო რომელნიმე გარეშე ოთხთა კავშირთასა ქმნილსა შემოქმედისა მიერ. ქვეყანა არს

სამყარო.
მეცხრე სფერო
ვარსკვლავთ ცა
კრონოსი ზუალი
დია მუშთარი
არია მარიხ
მზე შამს.
აფროდიტი ზუჰრა
ერმი ოტარიდი.
მთოვარე ყამარ
ეთერი
ჰაერი.

მრგვალი და გარე-შეცული ჰაერისაგან, ხოლო ჰაერი გარე-შეცული ეთერისა მიერ და ეთერი —მთოვარის ცისა მიერ, რომელსა სახელ-ედების ფ ი რ ა ნ ო;

და მერმე ერმის ცა, რომელსა ეწოდების ც ო რ ა ნ ო; და მერმე აფროდიტის ცა, რომელსა ეწოდების მ ე ლ ტ ა რ ო; მერმე მზის ცა, რომელსა ეწოდების კ ო ჰ ი მ ე ლ ი; მერმე არიას ცა, რომელსა ეწოდების ჰ ი მ ჰ ი მ ე ლ ი; მერმე დიას ცა, რომელსა ეწოდების კ ი მ კ ი მ ე ლ ი; მერმე კრონოსის ცა, (+ რომელსა ეწოდების ZAa) ა რ ბ ა ს ტ რ ო; მერმე (მერვე A) ვარსკვლავთ ცა, რომელი აღმოსავლით დასავლად მიიქცევის; მერმე მეორე მძვრელი ცა და მერმე პირველი მძვრელი ცა, რომელი ყო(ვ)ელთა ცათა აღმოსავლით დასავ(ა)ლად გარდაბრუნებს და მსგავსი არს ბროლისა. ხოლო გარეგანი ცაჲ არს სამყარო, რომელი შეცულ არს სასუფეველისაგან ZA.

ზე ალსახედი (I, 1 დაბად.). ცაჲ არს შემცველი ყოველთა დაბადებულთა და შექმნილთა თვინიერ ანგელოსთა და წმიდათა სულთა; ხოლო ცანი შეცულნი სასუფეველისაგან, სადა არს საყოფელი ანგელოზთა და წმიდათანი. ხოლო მხოლოდ ღ͞თი არს ყოველთა შემცველი და გარეშემოუწერელი და თვით უსაზღრო და მიუწდომელი. ცისასა რომელნიმე ოთხთა კავშირთაგან იტყვიან შემზადებასა, ხოლო რომელნიმე გარეშე ოთხთა კავშირთასა, ქმნილსა შემოქმედისა მიერ. ქვეყანა არს მრგვალი და გარე-შეცული ჰაერთაგან, ხოლო ჰაერი გარე-შეცული ეთერისა მიერ და ეთერი გარე-შეცული ცათაგან და ცანი შეცულნი სასუფეველისაგან. (კიდეზეა ჩამოწერილი: კა[...] ვნ[...]ლი, ალბასტრო, კიმკიმელი, ჰიმჰიმელი, კოჰიმელი, მელტარო, ცორასორ[...] ვირანო, იავინთელი. ლა[...] ვისტომი, ჰიმაჰიმი, დეკნა B ცა(ჲ) ...ის გარეშემცველი (შექ[...] ლი Cb) ყოველთა დაბადებულთა და მხოლოდ ღ͞თი იოენ არს გ[...] შეუსაზღვრებელი და ყოველთა [...] სებელი და ყოველთა გარე-შემცველი რომელიმე იტყვიან ცისასა ო[...] ასოთაგან შექმნასა, ხოლო რომელ(ნ)იმე გარეშე ოთხთა ასოთასა, სხვა რამე შექმნული დამბადებელისაგან. (+ ხოლო საღ͞თო ბასილი კვამლის[...] ზედ იტყვის CaqD). (+ ხოლო Cb) ქვეყანა არს მგრგვალი და გარე-შეცული ჰაერისაგან, ხოლო ჰაერი გარე-შეცული ეთერისა მიერ და ეთერი შეცული ცათა მიერ, რომელთა შინ არიან შვიდნი ცთომილნი თ(ვ)ითსარტყელსა ზედ(ა), მერმე — ვარსკვლავნი და სამყარო; (+ და CqD) დაუსრულსა ცათასა — სასუფეველი ვითარცა ქვეყანისა ზედა კ[...] არიან ცანი, ეგრეთვე და ყოვლ[...] კიდით (+ და CqD) ქვედა კერძო დ[...] იგვრდივ და სლვანი ვარსკვლავ[...] ნიცა ეგრეთვე, რომელნი უქვემოთა ცათა ზედა არიან, უმსწრაფესად მოვლიან და რომელ(ნ)ი მა[...] ზედეთ (ზედათ Cb, ზეით CqD) უგვიანესად. ვითარცა ახლოს მყ[...] ლი და შორით მომარ(თ)ებული. [...] ურთიერთ(ი)ს(ა) განშორებისა და [...] ახლისა. განსწორებისა და პირისპ[...] ჰვიოობისა მიერ იქმნებიან (იქმნე[...] CqD) მზისა და მთოვარისა მოკლებ[...] (ნი), გინა წვიმა, თოვლი, ქარი, [...] ტყვა. გინა გვალვა და ნოტიობანი, ყოველივე ვარსკვლავთაგან არს CD

ნ. ზეც(ი)ერი, მეცხრე ცაჲ. ორანო, საქანელნი ცათანი (კატალატ'თან), ფილაგი, ცად, ცათაგან. ცათ მოხილვა, ცამდის, ცანი (ცა-

თანი, ცაი, ცას, ცისად-ცისად, ციპარტყელა, ცისიერი, ცისკრისვარსკულავი, ცის-მშვლდი, ცისნატეხა, ცის-ფერი, ცისხეული.

ცად ცაში ZAB.

[**ცად(ცდ)** ნ. აცა, აცადე, აცადებდა, ვიცდი, მაცადე, მოცდა; შდრ. ცალ].

[**ცად** ნ. აგამოუცდელა, გამოსცადა, გამოუცდელი, გამოცდილი (წმიდა'სთანაც), განცდა 2, ეცადა, ესცდილობ, ვცდილობ, ვცდილობდი, მეცადნი, მცდელი, სცდილობს, ცდა].

[**ცად** ნ. განსაცდელი, განცდა 1].

[**ცავ** ნ. ცევ].

ცაზე ცას ზედედამ ZAB.

ცათ ცებთა ZA.

ცათაგან ცებიდამ ZAB.

ცათ მოხილვა ცების ნახვა ZAB.

[**ცალ (ცლ, ცლევინ)** ნ. აცალე, გცალიან, დააცალა, დამაცალა, დაცალება, დაცლა, დაცლევინება, მაცა, მაცალე, მოცლა, მცალიან, უცალო, ცლა, ცლევინება, ცლილი].

ცალბარი საპალნის ნათხალი ZAB.

(უქმ.) მომცრო მარილის ქვა CD.

ცალგნით ერთი კერძო ZAB.

ერთ(ს) მკარესავით Cab.

[**ცალგნითი** ნ. დარგი].

ცალი ორ(ის) ტოლისაგან ერთი ZABCD.

ნ. ცანკვილი.

ცალიერი (+ 3, 21 გამოსლ. ZAB) მოცლილი ZABCD.

ნ. ცარიელი.

ცალკე გათვისთვისებით ZA.

განუშარტავია B.

ცალყუა მობმული სამა (სამაია D) ZABCD.

[**ცალწუერი** ნ. მოუცალწუერე].

ცამდის ზეცამდის Z.

ცამეტი ორჯელ ხუთი და სამი Z.

ცან (47, 10 ესაია) სცან ZAa.

ნ. ცანთ.

[**ცან** ნ. აცნობა, გამოცანა, გიცნობს, ეცნობება, ვცან, იუცნობეს, იცნა, იცნოდა, მამცნედ, მიცნა, მცნაური, მცნობი, ნაცნობი, საცნაური, საცნობელი, სცნობ, სცნობდიან, სცნობენ, სცნობს, უცნაური. უცნაური ნესტჳ, უცნოდ, უცნოდაა, ცნება. ცნობა, ცნობილი; შდრ. მეც 2. მეცნ, ც 3, ცოდნა].

ცანდალი ფე(რ)ქსაცმელი, სანდალი ZAB.

ცანდარი ნაკაფის ბლაგ(ვ)ეპი ZB

ცანდი ქვაბის საკიდარი ჯაჭვი ZABCb.

ნ. საცანდავი, ჯაჭვ.

ცანთ (19, 3 იობ) იცანით ZAa.

ნ. ცან.

[**ცანი** ნ. ც].

ცანი ცათანი (2 შჯულ. 10,) ცა ცებისა ZAB.

ცანკვილი (ცანკვილისა CqD) (ცათილ.) კენტი კარი ZA.

კენტი BCab. კენტისა Cq. სხვა კათილ.: „პუღვილისა და ცანკვილისა და ცანკუპულისა“ D.

ცანკუპუღელი (ცანკვპუღელი ZA, ცანკუპულლისა C) ლუწი და კენტი ZABCaq.

წყვილი და კენტი Cb.

ნ. ჰუდელი.

ცანცალი აქა-იქ სლვა დაუდგ-(რ)ომელი ZAB.

აქა-იქ სლვა დაუდგომ(ე)ლად (დაუცხრომელად Cb) CD.

ნ. სლვა.

ცანცრაკი გაუსინჯავად ჩქარი ZAB.

გაუსინჯავი Cab.

[**ცაჲ** ნ. ცა].

[**ცარ** ნ. ანაცარი; შდრ. ცერ].

[**ცარვა** ნ. სცარავს].

ცარიელი ჰურჰელში არა იყოს რა ZAB.

ცალიერი Cb.

შდრ. ცალიერი.

[**ცარცვა** ნ. მცარცველი].

ცარცი ZABCb.

ნ. გაჯი.

ცას ZAB.

ცაცუნი ქელის[1] მოსმა ZA.

ქელის მოსმა B ქელის ჰოთრევა CD.

ნ. მოუცაცუნე.

ცაცხვ (ცაცხვი ZABCqD) (ხე) ZABCD.

ცახე რა მზის შუქი სახლად შედგეს, მას შინა იხილვებიან ვითარცა მტვერი აღმავალი, მას მცირესა ეწოდების (ეწოდებიან A) ZA.

ც ა ხ ე არს რა მზის შუქი სახლთა შედგეს, მას შინა იხილვებიან ვითარცა მტვერი აღმავალი, — მას მცირეს ეწოდება B. ც ა ხ ე არს რომელსა სახლსა შინა შეადგეს შუქი მზისა, რომელსა შინა იხილვების ვითარცა მტვერი (+ ხოლო ც ა ხ ი — კონად კაჰაჰთა Cab) CD.

ცახი ჩახი ZABCb.

ნ. ჩახი, ცახე.

ცბა მოცთუნება ZABCD.

ნ. მცბიერი, სიცბილი, სცბოდიან, ცბის, ცბოდიან, ცბოლა; შდრ. ცბუნ.

ცბის (+ 4 მეფ. 18, 32 ZAa) მაცთენელობს ZAB.

ცბოდიან მაცთენელობდიან ZAB.

ცბოლა მაცთენელობა ZA.

მაცთუნებლობა B.

[**ცბუნ** ნ. შევსცბუნდი. შეცბუნება; შდრ. ცბა].

[**ცდ** ნ. ცად 2, 3, 4].

ცდა საქმის შებმა: ც დ ა არს რაჲ არა იცოდეს და მის სწავლას ეცადოს ანუ რაი არა აქვნდეს შოება, მოიჭირვოს და ეგევითარნი ZAa.

საქმის შებმა AhB. ცდილობა საქმეთა C. განუმარტავია D.

ცდენა მართალი შეაცთუნოს ZAB

მართლის საქმისაგან შეცთენა (შესცთეს Cq) C. განუმარტავია D.

ნ. სიშემცდრე, ცდუნება.

[**ცდენა** ნ. დაცდენა. ნაცდენი; შდრ. ცთენა].

ცდილი სინჯული გინა წმენდილ· B.

ნ. ცად 3.

ცდუნება მართლის შეცთუნება ZA.

მართლის შეცთომა D

ნ. ცდენა.

ცებნა (+ 2, 78 დიონოსი[2] ZAa) ცნობა ZABCD.

[**ცევ** ნ. ცვა].

[**ცეთ** ნ. ცთენა. ცთომა, ცთუნე-

---

[1] „ცელის“ ZA. [2] შდრ A — 163: 38 კიდეზე („ძებნაჲ“)

ბა; შდრ. ცდენა].

ცეკვა ფერხის თითებით როკვა ZAB.

როკვა ფერხის თითებითა CD.

ცეკუანა (ცეკვანა ZA) (მძრომ.) ელვანა. წყალზედ რომ შავი მრავალ(ნ)ი ჭუა რბიან ZA.

ელვანა B.

ცელი (1 მეფ. 13, 20) ბუნგრძელი სათიბი (სათიბელი B) ZAB.

სათიბელი(ა) C. განუმარტავია D.

ნ. მცელავი.

[**ცელ**-**მანგალა** ნ. მერცხლის-მდევარი].

ცელქი ყრმა დაუწყნარებელი ZAB.

ყრმა დაუმდგარი C. ყრმა დაუდეგარი D.

[**ცემ** ნ. ც 4].

ცემა არგნით გვემა, ც ე მ ა — საბოძვრის ბოძება ZA.

ც ე მ ა არს არგნით გვემა, ც ე მ ა არს საბოძვრის მიცემა, ც ე მ ა არს გველთა და მისთანათაგან კბენა B. არგნის კრვა (კვრა Cab) CD.

ცემა მიცემა CD.

ცემლი[1] (+ 66, 3 ესაია ZAa) მოცემული ZAB.

ცენდარი ნაკაფი ბლაგვი Z.

შდრ. ცანდარი.

ცენება აღმოცენება ZACD.

აღმოცენება, ამოსვლა B.

ნ. აღმოცენება, მიკონის-მცენარე, მცენარე.

[**ცერ** ნ. ცრა 1].

ცერეცო (ბალ.) (+ 23, 23 მათე ZAB) ZABCD.

ცერი უსხო თითი(ა) (თითთა A'ɔ) ZAB

ახვილი თითი C. განუმარტავია D

ნ. საცერე.

ცერცველა ნ. ცერცუელა.

ცერცვი ნ. ცერცუ.

ცერცუელა (ცერ კველა ZABCb₁D) (ბალ.) ცუდცერცვა ZA.

(ბალ.) ცერცვცუდა B. (ბალ.) CD.

ცერცუ[2] (ბალ.) (+ 4, 9 ეზეკ. ZAa) ZABCD.

ნ. არაკი 2.

[**ცეტრი** სახე ტყავისა ფარისა] Cb.

ცეცება ბრმის (ბრმა Cb) პირუტყვის (პირუტყვთ Cq) სლვა ZABC.

განუმარტავია D.

ცეცქა (ბალ.) ცერცვი ინდოთ საჭმელი ZAB.

(ბალ.) ცერცვია, (+ მაშა Cab' ინდოთა საჭმელი C. (ბალ.) D.

ნ. მაშა.

ცეცხლი (+ 148, 8 ფსალმ. ZA) ცეცხლი არს ერთი ოთხთა კავშირთაგანი, სუბუქი და უზეალმავალეს(ნ)ი სხვათა, მწველობითი და განმანათლებელობითი, მკურვალი და ჭმელი პირველსა დღესა დაბადებული შემოქმედისა მიერ. ხოლო ცეცხლი რა (+ პირველ B) ტალკვესისაგან იშვების, ეწოდების წ ი ნ წ კ ა ლ ი; ხოლო რა ცეცხლი (+ ნივთსა ZA) აღედვას, ანადენსა ეწოდების ა ლ ი და ზე აღნადენს(ა) წინწკალს(ა) — ნ ა ბ ე რ წ ყ ა ლ ი; უკეთუ ცეცხლით მრავა-

---

[1] წყაროშია: „მცემლი“. [2] ნუსხებშია: „ცერცვი“.

ლ(ი) (მრავლად B) ნაზერწყალი გამო(ჰ)კრთა, ეწოდების ბურჯღული; ერთს(ა) ნაკვეთს(ა) ცეცხლისა(სა) — ნაკვერცხალი; ხოლო მრავალ ნაკვერცხალსა — ღველფი; ნაკვერცხალსა და ნაცარსა (ნაცართა B) აღრეულსა (აღრეულთა B) — ლადარი (ლადარა B); მცირესა ნაკვერცხალსა — დაკვლი, ნაკიდებთა შეშათა (შეშათა ნაკიდებთა B) — მუგუზი; უკეთუ მთათა და ველთა ცეცხლი აეგზნა — ხანძარი ZAB.

ცეცხლი არს ერთი ოთხთა ნივთთაგანი, სუბუქი და უზეაღმავალესი (უზიაღმავალესი Cb) სხვათა, მწველობითი (+ და C) განმანათლე(ბე)ლობითი, პირველსა დღესა დაბადებულ(ი) შემოქმედისა (ღ~თისა Cb) მიერ, მქურვალე და ჭმვილი, ხოლო ცეცხლთაცა ესრეთ განყოფილად სძეს სახელი: პირველად ოდეს გამოჰკდების (გამოჰკდეს CqD) კვესისა და კაჟისა (+ მიერ Cab) კვეთებითა, მას ეწოდების წინწკალი; ხოლო ოა(დ) ცეცხლი აღედვას და ზე აღმა წინწკალი ადიოდეს, ეწოდების ნაპერწყალი; უკეთუ ნაზერწყალი მრავალი გამო(ჰ)კრთეს ცეცხლისაგან (ცეცხლთაგან CqD), მას ეწოდების ბურჯღული და ერთსა ცეცხლთაგანსა — ნაკვერცხალი (+ ეწოდების CqD); ხოლო მრავალ ნაკვერცხალსა — ღველფი; ნაკვერცხალსა და ნაცართა (ნაცარ D) აღრეულთა (ნარევსა CqD) — ლადარი; (+ ხოლო C) მცირესა ნაკვერცხალსა — დაკვლი: ზე აღმავალსა ცეცხლსა — ალი: ხოლო შეშათა ნაკიდებსა (ნაკიდებთა Cb) — მუგუზი, (+ და C) უკეთუ მთათა და ველ-

თა ცეცხლი აღეტყინა (აღეტყინოს CqD) — ხანძარი CD

ნ. ასო, კავშირი 2, ნარცეცხლა, ნივთი, საცეცხლე, საცეცხლური, სტუქო, შავცეცხლი, წყალი.

ცეხვა (ცეხუა Cab) ცემით მარცვლის ქერქის შეძრობა ZAB.

მარცვალთ (მარცვლის D) ქერქის შეძრობა ცემით(ა) CD.

ნ. საცეხველი, სცეხუავს.

[**ცვ** ნ. ცუ].

ცვა დაფარვასავით ZABCD.

ნ. ბეჭდის მცველი, გრძნობის საცავი, დაცვა, ვსცავ, ვსცევდ, თავის-საცო, მოიცვა, მოცული, მსხუერპლის საცავი, მცველი, სამცველო, საცავი, საცო, სცა, სცავს, სცევდა, სხეულისმცველი, უცვავი, ფასის-საცავი, შეცული, წიგნის-საცავი, წინამცველი, წისსაცავი, ჰაერის-მცველი.

[**ცვალ** ნ. ანაცვალებდა, გამოცვლა, გამოცვლილი, დედინაცვალი, ეცვალა, ვანაცვალე, იცვალა, მამინაცვალი, მანაცვალა, მცვალებელი, ნაცვალი, უცვალებელი, უცვლის, ცვალება, ცვლა].

ცვალება გამოცვლა ZAB.

გამოცვლასავით CD.

ნ. ცვალ.

[**ცვარი** ნ. ცუარი].

ცვილი თაფლის სანთელი ZABC

განუმარტავია D.

ცვიფრი ნ. ცვფრი.

ცვლა გამოცვლა ZA.

სხვისმიერობა B. გაცვლა CD.

ცვრევა ნ. ცურევა.

ცთენა ცთომასავით ZA.

განუმარტავია B.

ნ. მაცთენელი, მაცთური, საცთენი, საცთური.

ცთომა (+ 48. 11 ეზეკ. ZAa) გზის გამრუდება ZAB.

წესის გამრუდება C. განუმარტავია D.

ნ. დასცთა. მცთარი, მცთომარე, მცთომი, ნაცთი, ნაცთომი, საცთომელი, სცთები, უცთომელი, შემცთარი. შეუცთენია, შეცთომილი; შდრ. დასთომილი, ცდენა, ცდუნება, ცთენა. ცთუნება.

ცთომილი (+ 5, 6 იგავ. ZAa) შეცთომილი ZAB.

ცთომილნი (ცთომილი CD)* შვიდნი იგი ვარსკვლავნი უკვე ითქმიან ცთომილად, რომელნი შვიდთა მათ ცათა შინა თ(ვ)ითოეულნი არიან, რომელთა სახელები მათი ესე არს (არიან B) ქართულად და არაბულად (+ და ნიშანნიცა მათნი B):

✱	მთოვარე:	ყამარ:
✱	ერმი:	ოტარიდ:
✱	აფროდიტი:	აპიროზ:
✱	მზე:	შამს:
✱	არია:	მარიხი:
✱	დია:	მუშთარი:
✱	კრონოსი:	ზუალ:

ესენი არიან რომელნიმე განმანათლებელად ქვეყანისა, რომელ(ნ)იმე დარებთა სასწაულებად. რამეთუ რომელსამე (რომელსაცა B) გაუპირდაპირდების (გაუპირისპირდების B) მთოვარე, (მით იქმნებიან AbB) გვალვა, წვიმა, (წვიმა, გვალვა B) სეტყვა, ქარნი და ყო(ვ)ელივე

დარი. ხოლო ათოთხმეტისა დღისა მთოვარე ოდეს გაივსების, პირისპირ უჭვირობს მზესა. და სრბასა შინა უკეთუ ორთავე შორის დაეპყრა ქვეყანა და (+ ქვეყანისა ZA) ზედა(თ) იყოს მთოვარე და ქვეშე (ქვედათ B) ქვეყანისა მზე (+ და B) ვერღარა იხილავს მზე პირსა (იხილოს მზემან პირი B) მთოვარისა(სა) და მოაკლდების მთოვარეს(ა) ნათელი. რამეთუ აჩრდილი ქვეყანისა დააბნელებს, ვინათგან (რამეთუ B) მთოვარესა თავით თვისით არა აქვს (არა აქვს თავით თვისით B) ნათელი. არამედ ვითარცასარკე არს ქმნულება მისი და რაოდენსა ხედავს მზე, ეგოდენი (ეგოდენსა AbB) აქვს ნათელი. ხოლო ოცდაცხრისა მთოვარე ვე-

☾	ლუნა:	ZAa
♀	ვენერე:	ZAa
☿	მერკურიო:	ZAa
☉	სოლე:	ZAa
♂	მარტე:	ZAa
♃	ჯოვე:	ZAa
♄	სატურნო:	ZAa

რა (ჰ)ხედავს მზესა. ამისთვის უნათლო არს, და უკეთუ სრბასა შინა უნათლო მთოვარემან განვლო ქვეშე სისწორ მზისა, დაჰფარავს ნათელსა მზისასა და მოაკლდების მზესა (+ ნათელი ZA) და დაბნელდების ZAB.

ცთომილად უკვე ითქმიან (ითქმის Cb) შვიდნი იგი ვარსკვლავნი, რო-

მელნი არიან შვიდთა მათ ცეთა შინა, რომელთა სახელები ესე არს ქართულებ და არაბულად (+ და ჩიშნებიცა მათი C):

მთოვარე, ყამარ ☾

ერმი, ოტარიდ(ი) ☿

აფროდიტი, ასპიროზ ♀

მზე, შამს ☉

არეა (არია CaqD), მარიხ(ი) ♂

დია, მუშთარ(ი) ♃

კრონოს, ზოჰალი ♄

ესენი არიან რომელიმე განმანათლებელად ქვეყანისა (+ და CaqD) რომელიმე წვიმათა და თოვლთა და დართა სასწაულად, რამეთუ გაპირისპირებითა მათითა იქმნებიან დარნი და წვიმანი. ხოლო ათოთხმეტისა დღისა მთოვარე ოდეს გაივსების, პირისპირ უპყრებს მზესა, უკეთუ ორთა(ვე) შორის დავმთხვა(ს) ქვეყანა და ზედათ იყოს მთოვარე და ქვეშე ქვეყანისა მზე და ვე(რ)ღარა იხილოს (+ მზემან C) პირი მთოვარისა, მოაკლდების მთოვარესა ნათელი, რამეთუ აჩრდილი ქვეყანისა დააბნელებს, რამეთუ მთოვარესა არა აქვს თავით თვისით ნათელი, არამედ ვითარცა სარკე არს ქმნულებაა (ქმნილება CqD) მისი და რაოდენსა ხედავს მზე, ეგ(ე)ოდენსა აქვს ნათელი (სინათლე Cq), ხოლო ოცდაცხრისა მთოვარე ვერა ჰხედავს მზეს(ა) და უნათლო არს, უკეთუ სრბასა შინა უნათლო(მან) მთოვარემ(ან) განვლო სისწორით ქვეშე მზისა, დაჰფარავს ნათელსა მზისასა (+ და Cq) მოაკლდების და დაბნელდების მზე CD.

ციაგი მზის სხივი ZABCD.

ციალი მცირე რამ · ელვარება ZABCD.

ციბა (ციბა და ჩიბა Cab; ციბა, ჩიბა CqD) (ოთხფ.) ასაკმცირე ძაღლი ZABCD.

ნ. ჩიბა, ძაღლი.

ციბაკი (ოთხფ.) ციბაცუდა ZAB.

(ოთხფ.) წვლილი ცუდი ძაღლი CD

ნ. ძაღლი.

ციბრუტი ფიცართ საქვრეტელი (საქვრეტი BCab) ZABCab.

განუმარტავია CqD.

ციგა მცირე მარჯილი ZAB

მანჯიკი, მცირე მარჯილი CD

ნ. მარჯილი, ურემი.

ციდა (2 ნეშტ. 4, 5) ZAa.

განუმარტავია AbBCD.

ნ. გოჯეული.

ციდამტკაველი (ოთხფ) მაიმუნ ZAB.

(ოთხფ.) ც ი დ ა მ ტ კ ა ვ ე ლ ი, ყ ა პ უ ზ უ ხ ა, ქ ი ა (+ ყველაკა Cab) მაიმუნს(ა) ჰქვიან (+ ყველა Cq, + ყვალა D) CD.

ნ. მაიმუნი, ქია.

ციერი (ციერნი BCb) ვარსკვლავ(ნ)ი ZAB.

ცის ვარსკვლავნი Cb.

ცივი სიცივეცა განიყოფებიან (+ ექვსად B): სიოდ, სიგრილედ, სუსხად, ტეხვრად (+ ხვატად A), ნეფხვად და ყინელად: ს ი ო არს სიცხესა (სიცხეთა B) შინა მცირედი რამ სიგრილე; ხოლო ს ი გ რ ი ლ ე — საამოვნო მცირე, სიცივის მსგავსი; ს უ ს ხ ი არს სიცივის(აგან) ნაწილი რამ(ე) დამწველი და დამაკ(ც)ნობელი; ტ ე ხ ვ რ ა არს ზამთარ თოვლში სიცივე; ხ ვ ა ტ ი (+ არს A) მისგან უკლიერესი სიცივე; ნ ე ფ ხ ვ ა (+ არს A) ზამთარ ქმელი (+ და A) მოუთმინარი სიცივე (სიცივე მოუთმენელი B); ხოლო ყ ი ნ ე ლ ი ესე-

თი სიცივე (სიცივე ესეთი B), ლბილნი წყალნი (წყალნი ლბილნი B) ქვებრ შექმნას და ქირხლი შეაყინოს AB[1]. სიცივეცა განიყოფებიან ხუთად: სიოდ, სიგრილედ, ტეხვრად, ნეფხვად, და ყინვლად: სიო არს სიცხესა შინა მცირედ რამე წყლის პირთა მიერ(ი) ანუ შიგან (შინაგან CqD) სახლისა რასამე სიგრილე იცის; ხოლო სიგრილე არს დღეთა ზაფხულისათა მცირე (არა დიდი Cb) სიცივე საამებელი კაცთათვის წყალთა ანუ ჩრდილთა, ანუ სახლთა შინა, ანუ ღამით, წამალ(ნ)იცა და ნივთნი ცივისა ბუნებისა(ნი) ითქმიან (იქმნებიან Ca, ითქმის D) გრილად (+ და C) ეგრეთვე სენნი; (+ ხოლო C) ტეხვრა არს ზამთარ სიცივე დი(ა)დი; ხოლო ნეფხვა არს ზამთარ სიცივე ქმელი (+ და CbD) მოუთმენელი: ყინვად (+ არს Cb) სიცივე ესეთი, წყალნი და ნოტიონი ლბილნი ქვათაებრ შექმნას (+ და C) ქირხლნი შეაყინნეს CD.

ნ. მცივანი, სიცივე.

[**ცილ** ნ. დასცილდა, მოსცილდა, მოცილვება, შესცილდა].

[**ცილ** ნ. ეცილება, ვეცილები, ვსცილობ, ვცილობ, იცილება, მაცილებელი, მოცილე, მცილებელი, ნაცილი, საცილობელი, უსაცილო, უსაცილოდ (უღონიოდ'თან), შეეცილა, შემოცილება, შესცილდენ, ზეცილება, ცილება].

ცილა კვერცხის თეთრი გული, გინა ხის ქერქის შიგნითი კანი ZA.

ცილა არს კვერცხის თეთრი, გინა ხეთ ქერქს შიგნითი B. ცილა არს კვერცხის გულს გარეთ თეთრი, გინა ხის ქერქს შიგანი (შინაგანი Cq) C. განუმარტავია D.

ცილება (18, 16 გამოსლ.) ორნი რომელ ირჩოდენ ZAB.

ორნი რომ ერთზე ირჩოდენ C. განუმარტავია D.

ცილი (+ 10, 14 იერემ. ZAa) ტყუილთაგანი ZA.

ტყუვილი რამე B. ტყუ(ვ)ილსავით (+ გინა საცილებელი Cb) C. განუმარტავია D.

ნ. ნაცილი, ტყუვილი.

ცილის-შეწამება ტყუ(ვ)ილის დაწამება ZA.

ტყუვილად დასწამოს რამე B

ცილის-წამება ტყუ(ვ)ილი(ს) მოწმობა ZAB.

ტყუ(ვ)ილი(ს) შეწამება CD.

ციმციმი მცირე წყალთ ჩამქევლება ZA.

მცირე წყალთ ჩამქ:ლევა B. მცირე(დ) წყალთ ჩამღერა CD.

[**ცინ** ნ. ეცინა, ეცინის, [ვეცინი.] იცინის, საცინელი, სიცილი].

ცინგლი თხელი წვ: ნტლი ZABCD.

ნ. იცინგლება, წვნტლი.

ცინტალი კატის კნოტი მოდიდო ZA.

(ოთხფ) კატის მართვე B. (ოთხფ.) კატის კნოტი C. (ოთხფ.) კნოტი კატისა D.

ცირცელი (ხე) ZAB

(ხე) ხილია Cb.

ცისად-ცისად (4, 24 მათე) მთოვარესა და მთოვარეზედ დაპნედა ეშმაკეულებათა ZA.

(4, 24 მათე) ესე არს მთოვარესა და მთოვარეზედ დასენება ეშმაკეულებათა B. ცისად-ცისად (მათეს თავ-

[1] Aa-ში ამ სიტყვასთან შენიშვნაა: „სიცივესთან დაწერე“.

ში 4, 24) მთვარესა და მთვარეზედ, გინა სხვადასხვა რიგად Cab. მთვარესა და მთვარეზე(დ) (+ გინა სხვადასხვა რიგად Cq) CqD.

ცისარტყელა (ცისარტყელი BC) ცის მშვილდი ZAB.

ცის მშვილდი. რა ნისლი ამაღლდების და ღრუბლამდისინ მიიწევის, ცვარნი ნისლთანი განზრქელდებიან და მზის(ა) შარავანდედისა მიერ შეიმკობიან (+ და მზისა მიერ CaqD) ფერად-ფერადად სახილველ იქმნებიან. კეთილი ნიშანია მრავალგზის მისი გამოჩინება [(ჯგამოჩინება მისი CqD) CD.

ნ. ირისე, ცის-მშვლდი.

ცისიერი ესე არს ჰაერთა შინა რაიცა იქმნების: ელვა, ქუხილი, მეხი, ტატანი, ვარსკვლავკუდედი, სეტყვა, და რაიცა შუქი და ნიშანი ვამოჩნდების ZA.

ესე არს ჰაერთა შინა რაიცა იქმნებიან: წვიმა, თოვლი, სეტყვა, ელვა, ქუხილი, ტატანი, ვარსკვლავკუდედი, და რაიც შუქნი და ნიშანი ჰაერთა შინა გამოჩნდებიან B. ესე არს (ჰ)აერთა შინა რაიცა იქმნებიან: წვიმა, თოვლი, სეტყვა, ქუხილი, ელვა, მეხი, ვარსკვლავმრბედი, ვარსკვლავკუდედი და რაიცა შუქნი და ნიშანი ჰაერთა შინა გამოჩნდა (ვამოჩნდებიან Cb), რომელსა ვიეთნი ტატანად უწოდენ Cab.

ცისკარი (5, 21 საქმე) მოწევნა განთიადისა ZA.

(5, 21 საქმე) ცისკარი ეწოდება მოწევნასა განთიადისასა[1], და შემდგომად მისა — განთიადი და შემდგომად — რიჟურაჟი; ხოლო აღმოსვლასა მზისასა — დილა და შემდგომად მწუხრამდე — დღე B. (+ ცისკარი Cb) ეწოდების მოწევნასა განთიადისასა, ხოლო შემდგომად ცისკრისა ვიდრე ნათლებამდე განთიადი ეწოდების, ხოლო რიჟურაჟ(ი) — ოდეს (ოდენ Ca) განთიადი მცირედ აღმოჩნდეს, ხოლო დილა — მზე აღმოსასვლელად იყოს და შემდგომად — დღე ვიდრე მწუხრამდე Cab. განთიადად იტქმის CqD[2].

ნ. გაცისკრება, იცისკრა.

ცისკრის-ვარსკულავი (ცისკრის-ვარსკვლავი Cq) მთიები ZAC.

მთიები, რომელ არს აფროდიტი B.

ნ. აფროდიტი.

[**ცისმზომელობა** ნ. მათემატიკა]

ცის-მშვლდი (ცის-მშვილდი AB) + დაბად. A) რა ნისლი ამაღლდების და ღრუბელთამდე მიიწევის, მზის შარავანდედისაგან ნისლთა ცვარნი გაზრქელდებიან და შეიმკობიან (+ და ფერად-ფერადად გამოჩნდებიან Ab) კეთილი ნიშანია მრავალგზის მისი გამოჩინება ZA.

რა ნისლი ამაღლდების და ღრუბელთამდე მიიწევის, მზის შარავანდედისაგან ცვარნი ნისლთანი განზრქელდებიან და შეიმკობიან და ფერად-ფერადად საჩინო იქმნებიან. და კეთილი ნიშანია მრავალგზის მისი გამოჩინება B.

ნ. ირისე, ცისარტყელა.

ცის-ნატეხა (ცის-ნატეხი Cb) (5,

[1] B-ში ამის შემდეგ განმარტება გადახაზულია. [2] Ca-ში მსგავსი განმარტება გადახაზულია.

2 ისო) ქვა(ა) შავი, ჭიქის მსგავსი ZABCb.
[ცის-ნატეხარა ნ. ქვა; შდრ. ცის-ნატეხა].
ცის-ნატეხი ნ. ცის-ნატეზა.
ცის-ფერი ლურჯი ZAB.
ცისხეული (+ 35, 7 გამოსლ. ZAB) ლურჯი ZABC.
    შავი D.
ციქუა ოხა, გინა მოციქულობა B.
    ნ. ვმოციქულობ, ვსციქუ, მციქუ, იმოციქულა, მოციქული, (მანა'სთანაც), სამოციქულო, საციქუელი.
ცილვ [1] დანა მოსაკეცი ZAB.
    ნ. დანა.
[ციუკ ნ. მციუკ].
[ციცა ნ. კატა].
ციცა ნიგოზთა და თხილთ მჭადა ZAB.
    ნიგვზისა და თხილის ყვავილი CD.
ციცაბი დალმართთან ნახე ZAB.
    ფრიალო გვერდი ამართული C. ფრიალო D.
ციცი (ოთხფ.) კატა ZAB.
    (ოთხფ.) კატა, გინა კატის ხადილი Cab. კატის ხადილი (+ გინა კატა Cq) CqD.
    ნ. კატა.
ციცინათელა (მწერ.) ZABCD.
ციცქნა (ციცხნა Ab) მცირე მონატეხი ZABCD.
ციცხვი ნ. ციცხვ.
ციცხნა ნ. ციცქნა.
ციცხვ [2] (+ 4, 7 რიცხვ. ZAB) დიდი კოვზი ZABC.

    განუმარტავია D.
    შდრ. ლაპოტი.
ციხე სიმაგრე ნაშენები ZA.
    სიმაგრე ნაგები BC. განუმარტავია D.
ციხოვანი ციხის მქონებელი ZAa.
    ციხის მცველი AbB.
[ცლ ნ. ცალ].
ცლა მოცლა, დაცლა ZAB.
    მოცლა, გინა დაცლა C. განუმარტავია D.
ცლაგვა (ცლაგუა Cab) ერთს სიტყვაზე(დ) დაუდგ(რ)ომლობა (დაუდგომელობა B) ZAB.
    სიტყვაზე დაუდგ(რ)ომლობა CD.
    ნ. მცლაგავი, სცლაგავ.
ცლევინება საქმე ადროოს ZAB.
    საქმე დააცალოს, ადროოს C. განუმარტავია D.
    ნ. ცალ.
ცლილი მოცლილი, დაცლილი ZA.
    დაცლილი, მოცლილი B.
ცმა შემოსასავით ZABC.
    განუმარტავია D.
    ნ. ცუ.
ცმა ლუსმრით მიკრვა (მიკვრა A) ZA.
    ნ. ცუ.
ცმაღირობა (მაქსიმესი) ZAB.
ცმაცური ოდენ რყევა ZAB.
ცმელი (16, 10 ფსალმ.) ცხიმთან ნახე ZAB.
    ქონი გარდ(ა)უმდნარი CD.
ცმორი (თევზ.) ZABCD.
ცმუტვა ადგომას ლამოდეს და იძროდეს ZAB.
[ცნ ნ. ცან].

[1] ნუსხეშია: „ცილვი". [2] ნუსხეშია: „ციცხვი".

ცნდალი[1] სალბუნი ZABCb.

კარაბადი: „ზეთებითა ლბილითა და ც(ა)ნდლებითა ლბილითა" CaqD[2]

ცნება ცნობის ნაწილი(ა) ZABC.

განუმარტავია D.

ცნობა (1, 4 იგავ. ZAa) სულის გულისხმის-ყოფასავით ZABCab.

სულის გულისჴმასავით Cq. ცებნა D.

ნ. ცან.

ცნობილი ცნობიანი ZAB

ცობა დანახეთქი ამოვსა B.

ნ. დაცობა.

ცოდა (+ 9, 2 იოანე ZA) ცოდვა ქნა ZAB.

ცოდვა (+ 12, 31 მათე ZA) ავის ქნა (+ 2 კორინთ. 5, 21 Z) ZAB.

ბოროტი, გინა უშჯულოება C. განუმარტავია D.

ნ. აცოდვა, გცოდავ, გცოდე, ვცოდე, ვცოდევ, იცოდვა, მცოდველი, საცოდავი, უმცოდველ, უცოდველი, შემცოდე, შესცოდა, შეცოდება, ცოდვილი.

ცოდვა ხუნების-გარეგანი (+ ესე ცოდვა B) სოდომური და პირუტყვთან(ა) ZAB.

ცოდვა მომაკუდინებელი (ცოდვა მომაკვდინებელი Ab) ყო(ვ)ელი(ვე) დიდი ცოდვა ZAB.

ცოდვა შემთხუევითი (ცოდვა შემთხუწევითი Z, ცოდვა შემთხვევითი AB) ანაზდეულ ქმნილი და არა ჩვეულებითი ZA.

ესე ცოდვა ანაზდ მოჰნდეს და არა ჩვეულებითა B.

ცოდვა შესანდობელი (+ ესე ცოდვა B) მცირე და არა მომაკვდინებელი ZAB.

ცოდვა ჩუეულებითი (ცოდვა ჩვეულებითი Z, ცოდვა ჩუწულებითი A) შეჩვეული და მრავალგზის ნაქმარი ZA.

ესე ცოდვა შეჩვეული და მრავალგზის ქმნილი B.

ცოდვილი (7, 37 ლუკა) ცოდვის მოქმედი. ც ო დ ვ ი ლ ი ეწოდების ქრისტიანესა შემცოდესა, ხოლო უ შ ჯ უ ლ ო (უსჯულო A) წარმართთა და ქრისტეს ურწმუნოთა, რომელთა არა იციან ცოდვა, თუ რაი არს ZA.

ცოდვის მოქმედი. ც ო დ ვ ი ლ ი ეწოდება ქრისტიანესა შემცოდესა, ხოლო უ ს ჯ უ ლ ო წარმართთა, რომელთა არა აქვსთ შჯული და არცა იციან ცოდვა, თუ რაი არს B. ცოდვის მოქმედი Cab. განუმარტავია CqD.

ცოდნა ესე არს უწყება, გინა თქმისა და ქ(მ)ნის სწავლების შეძლება ZA.

ცოდნა არს უწყება, გინა თქმისა და ქნის და სწავლულების შეძლება B. ცოდნა არს უწყება, გინა თქმისა და ქნისა (~ქმნისა და თქმის Cq) შეძლება (შემძლებელობა Cq), გინა სწავლულება C. განუმარტავია D.

ნ. აცოდინა, ვაცოდინე, მცოდინარე, მცოდინი, მცოდნელთ; შდრ. ც 3.

ცოთი სასწორის შესასწორებელი

[1] შდრ. Q — 916: 156, 30 [„ცანდალი"). [2] წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია Cb-ში.

რომელსა თურქნი ა ბ რ ა ს უწო-დენ ZA.

სასწორის შესასწორებელი, რომელსა თათარნი უწოდენ ა ბ რ ა ს ა B. განუმარტავია CD.

ცოლეულნი ცოლის მოძმენი ZAB.

ცოლი (+ 2, 23 დაბად. ZAB) ქრმოსანი ZABCaq.

ქმროსანი Cb. განუმარტავია D.

ნ. იცოლა, კაცი, ნაცოლარი.

ცოლოსანი ცოლიანი ZAB.

ცომი (12, 15 გამოსლ.) თბესთან ნახე ZAB.

ფქვილი მოზელილი C. განუმარტავია D.

ნ. დაცომილი, დღესასწაული უცომოობისა, უცომო, უცომოობის დღესასწაული.

ცომიანი (12, 19 გამოსლ.) ცომიანი ZAB.

ცონვა დაზარება ZABCD.

ნ. გცონნ, მცონარება (შიშ'-თანაც), მცონარი, სიცონილი, უცონველი.

ცორანი ერმის ცა(ა) ZAB.

ნ. ერმი, ცა.

ცორვა თოვლსა და მოლზე ჩაგლინ(ვ)ება ZAB.

თოვლსა ანუ მწვანეზე(დ) დაღმა დაგლინდეს C. განუმარტავია D.

ნ. აცორდა, აცორვება, დაცორვება, სიარული, სლვა.

ცოტა უმცროსთან ნახე ZAB.

მცირესავით C. განუმარტავია D.

ნ. მოუცოტავე.

ცოფი (5, 22 მათე) გიჟთან ნახე ZAB.

(+ ცოფი არს D) გონება და ცნობა მოშარცული CD.

ნ. განცოფება, გიჟი, ლგნცოფა, სიცოფე.

ცოცვა სლვაში ნახე ZAB.

ბარკლითა და თეძოთ სლვა C. ბარკლითა სლვა D.

ნ. სიარული, სლვა.

ცოცხალი სულდგმული (სულდგმური Aa) ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. სიცოცხლე.

ცოცხი მოსაგველი ZABCab.

განუმარტავია CqD.

ცოცხობა (ბალ.) ZABCD.

ცოხნა კბილით დაწვლილება ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. აღმოცოხნა, ნაცოხნი, სცოხნი.

ცოხნილი დაცოხნილი ZAB.

ცრა საცერში ფქვილის გადენა ZAB.

საცერში გავლინება ფქვილისა C. განუმარტავია D.

ნ. აღცრა, გაცრა, საცერი, სცრის; შდრ. ანაცარი.

[ცრა ნ. აცრა].

ცრავალი საფქ(ვ)ავის საფენი ZB შდრ. სრავალი.

ცრემლი (+ 9, 1 იერემ. ZA) თვალის წყალი ZACab.

თვალის წვეთი (9, 1 იერემ) BCq. განუმარტავია D.

ნ. ვცრემლოი, ტირილი.

[ცრემლოა ნ. ტირილი].

ცრიატი დღე ღრუბელ-აშლილი, ცივი ZAC.

ღრუბელ-აშლილი დღე ცივი B ესე არს დღე ღრუბლიანი, აშლილი, ცივი D.

ცრინტილა მცირე რამ გარდამდე-ბი სენი ZA.

მცირე რამ სენი გარდამდები B. მცირე სურდო CD.

ცრუ (+ 26, 59 მათე ZA) დიდად მტყუანი ZABCab.

განუმარტავია CqD.

ნ. ვეცრუვე, მოუცრუე, სიც-რუე, ტყუვილი.

ცრული კავშირის ბოლოს: „მე კაცი დავხვდი ლმობასა შო-რის ჩემსა მმადღ ტკივილთა შო-რის გონებისათა (გონებათა BCb) არ(ა)ვე ცრული სარეცელ-თა მომდორვებისა“ ZABCb.[1]

ცრუმოწამე (+ 26, 60 მათე ZA) მტყუანი მოწამე ZABCqD.

ტყუვილი მოწამე Cab.

ცრუტი მჟავით ნამზადი ჭარხალი ZAB.

ჭარხლის მჟავის (ღეროს CbqD) მჟავე CD.

[ცუ (ცვ) ნ. ააცვ, აცმა, აცუეს, განაცუნა, განცმა, გარდაცმა, გა-ცმული, დაცმა, ეცუა, მარჯუე-ნით-საცმელი; მეცვა. მცმელი, საცუმელი, ფერჴსაცმელი, ჩა-მოცმა, ჩაცმა, ცმა, წჳვსაცმელი, ჯუარცმა, ჯუარცმული].

[ცუალ ნ. ცვალ].

ცუარი ZAB (ცვარი ZABCD) ღამის ნოტიო მდგარი ZA.

(5, 2 ქება) წვიმასთან ნახე ZAB. ღამის ნოტიო B. დილის ტენი ფურ-ცელზე (ფურცელთა Cq) მდგარი C. განუმარტავია D.

ნ. წვმა; შდრ. ცურევა.

ცუდად უსარგებლოდ ZA.

განუმარტავია B.

ცუდდიდება მოგონებული დიდე-ბა ZAB.

ნ. ვიცუდდიდებ.

ცუდვა გაკერვა რამ ZAB.

გაკერვა CD.

ცუდი (+ 21, 11 გამოსლ. ZAB) ამაო, გინა ბედითი ZABCab.

ამაო CqD.

ნ. აცუდოს, მარტივი, შადა-ვათი, ქელცუდად.

ცუდმავალა უსაქმოდ მოარული ZAB.

[ცუდმოუბარი ნ. ლაყაფი].

ცუდყუავილა (ცუდყვავილა ZABCqD) სენია ყვავილივით ZABC.

სენია D.

[ცუედანი ნ. მცუედანი].

[ცუეთ ნ. დაცუეთა, იცვთება, მო-ცუეთილი, წინადაცუეთა].

ცუვა მავნეთ მიშვებლობა B.

ცულ-თოჴი (+ ეფრემ. ZAa) ცალგნით სათხროლი, ცალგნით საჭერი ჰქონდეს ZA.

ესე (ცულ-თოჴი Cab) არს ცალ-გნით სათხროლი, ცალგნით საჭერი BCab.

ცუილი ქვეშეთ ბერვა ZABC.

განუმარტავია D.

ცული (+ 10, 15 ესაია ZAB) ხეთ საჭერი (საჭრელი Aa) ZABCab.

განუმარტავია CqD.

ცულის-პირა (ბალ.) ცერცვია მრუდი ZAB.

---

[1] აღებულია იოანე პეტრიწის თარგმანებიდან (წიგნი II, გვ. 220, 20—21); B-ში წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია.

ცუნდრუკი[1] (40, 8 ფსალმ.) ესე არს ჩურჩნით და თვალის დაწამწამებით მოყვსის ბოროტის ზრახვა და ვერა პირისპირ თქმა ZAB.

(+ ფსალმ. 40, 8 Cb) ცუნდრუკება არს ჩურჩნა და თვალით დაწამწამება, მოყვსისა ბოროტისათვის ზრახვა(დ) და ვერა პირისპირ თქმა (+ გინა რომელსა მსოფლიონი ტუტუნობად სახელ-სდებენ Cab) CD.

ნ. სიტყუა.

ცუნცული მელის სლვა ZABCD.

ნ. ვსცუნცულებ, სიარული.

ცურევა[2] ნასთვლევის მოკუფხლვა ZAB.

ნასთვლევის მოხილვა (+ მოკუფხლვა Cab) CD.

შდრ. მცურევა.

ცურვა (27, 43 საქმე) წყალში გლინვით გავლა ZA.

წყალ-გავლა გლინვით B. წყალში გა(ნ)ვლა უდგომლად CD.

ნ. ვცურავ, თანამცურვალი, მცურავი. სლვა, წინამცურვალი (შიჭრიკ'თანაც).

ცური ძუძუს ძირი ZABCD.

ცურცლვა[3] (4 დარეჯან. 4) ესე არს შეღონებულისაგან ღონისძიება რამე ZAB.

დაჭირებაში შეღონებულისაგან (დაღონებულისაგან Cb) მორჩენისათვის (მორჩენის Cb) ღონისძიება C. 2 დარეჯან.: „მან ცურცვლა რამე დაიწყო“[5]. CqD.

ცურცლვა[3] მძრომთაგან მოსკორვა ZA.

ცურცლი მძრომთ (მძრომის CD) სკორე ZABCD.

ნ. სკორე.

ცუცუნა მეტად პატარა ZAB.

მეტად მცირე CD.

ცუცურა ჩჩვილთ ჰუჰუა ZB.

ჩჩვილთ ეაქთ ჰუჰუა Aa.

ცუცურაგი მჭცო(ვ)ანი ცელქი ZABCD.

ცუცქილი კუკილით ჯდომა ZAB.

კუკზე(დ) ჯდომა CD.

ნ. დააცუცქე, ჩაცუცქება.

[**ცჳვ** ნ. გარდმოცვენა].

ცჳფრი[6] შიში დიდი B.

ნ. განცვფრება (შიშ'თანაც).

ცქაფი (+ ვეფხის-ტყ. ZA) კელფერკსწრაფი ZABC.

ქელსწრაფი, ფერქითაც D.

ნ. სიცქაფე; შდრ. გარდაცქაფა.

ცქერა თვალის შეშტერება ZABCD.

ნ. დაცქერა, მზერა, ჩაცქერა.

ცქეტა დანახვის ნდომა ZAB.

ნ. დაცქეტა.

[**ცქვიტი** ნ. მკვრცხლ].

ცქვრინა ნ. ცქურინა.

ცქიმურა (თევზ.) წვრილი (წვლილი Cq) თევზი ZABC.

(თევზ.) D.

ცქიტი (+ არს B) კარაკენის(ა)

---

[1] წყაროშია: „ცუნდრუკობდეს“, [2] ნუსხებშია: „ცვრევა“. [3] ნუსხებშია: „ცურცვლა“. [4] შდრ. ამირან-დარეჯანიანი, ს. ყუბანეიშვილის რედაქც. (ლიტ. ქრესტ.), გვ. 8. 7 (კარი 11). [5] წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია Ca-ში. [6] ნუსხაში: „ცჳფრი“.

საშუალი ადგილი ZAB.

ნ. იცქიტება.

[ცქმუტვა ნ. ცმუტვა].

ცქნაფვა ადგილზე ნაბვა B.

ნ. გაცქნაფვა (ჩბუნვა'სთანაც) დაცქნაფვა, ჩაცქნაფვა.

ცქრიალი თაგვთა და ჭუათა ჩქარი სირბილი ZA.

თაგვთა და მისთანათ(ა) სწრაფი სირბილი BCb. განუმარტავია CaqD.

ცქურინა[1] (თევზ.) პატარა ზუთხი ZABCD.

[ცხ ნ. ცხება].

ცხადი (19, 2 გამოსლ.) არა სიზმრივ ZA.

ჩენილი, არა სიზმრით (10, 2 გამოსლ.) B. გამოჩინებული, გინა არა სიზმრივ C. განუმარტავია D.

ნ. გაცხადა, გამოცხადება, გამოცხადებული, განცხადება, საცხადო, უუცხადოესი, უცხადესი.

ცხავი მიწის გასაცარი ZABCb.

მიწათ გასაცერი Ca. განუმარტავია CqD.

ცხარი (+ 9, 13 იგავ. ZAa) მწვავესავით ZABCb.

მწვავე CaqD.

ნ. ცხარი (დენთ'თან).

ცხება (+ 9, 24 დანიელ ZA) ცხება არს წმიდა ზეთი, ანუ მირონი, ანუ სუნ(ნ)ელი ზეთი, ანუ წამალი რამ(ე) შესცხონ (სცხო B) ZAB.

ნაკურთხის ზეთის და მირონის წასმა (ცხება Cq) C. განუმარტავია D.

ნ. ნაცხები, ნელსაცხებელი, ოქროცხებული, საკხებელი, ცხებული.

ცხებული (2, 26 ლუკა) მეფე, გინა ქრისტე, გინა კურთხეული ZA.

ცხედარი (3 მეფ. 21, 4) ც ხ ე დ ა რ ი ითქმის შიშველი საგებელთაგან; ხოლო ს ა რ ე ც (ე)- ლ ა დ — დაგებული და გარდაგებული; ხოლო ს ტ ი ვ ა — უმცროსთა კაცთა დასაწოლთა (დასაწოლსა B; + უმცროსი მისი B) და თეემ — პატიოსანი უფროსთა (+ კაცთა ZA) ZAB.

ც ხ ე დ ა რ ი ითქმის შიშველი საგებელთაგან; ხოლო ს ა რ ე ც ე- ლ ა დ — დაგებული და გარდაგებული; ხოლო ლ ო გ ი ნ ი — მსგავსი ცხედრისა და ადგილობ (ადგილობრივ Cq) მყარი და უძრავი; ხოლო ს ტ ი ვ ა — უმცირეს(ი) ლოგინისა დასაწოლი კაცთა C. ც ხ ე დ რ ი ითქმის შიშველი საგებელთაგან, ხოლო ს ა რ ე ც ლ ა დ — დაგებული და გარდაგებული D.

ნ. თანამეცხედრე.

ცხელება ქურვება ZAB.

განუმარტავია Cb.

ნ. სიცხე; შდრ. ცხობა.

ცხელი გაქურვებულივით ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. უნჯუფა.

ცხემლები ე პ ი ტ ა ფ ი ა შ ი: „(+ ყოველთა საჭურველი იყო თვითეულისათა, რომელი ქელთა დახვდათ, ნუუკვე სხვისასა ჟამისათვისცა მოპოვნებული ZABD; ცხემლები, ქელთ(ა) ქვე-

[1] ნუსხებშია: „ცქვრინა".

ბი მომზადებული, კვერთხები განმზადებული“ ZABCD.

[ცხენთ-სარბიელი ნ. იპოდრომი].

ცხენი (ოთხფ.) (+ 31, [9] ფსალმ. ZA) მამალსა ცხენსა ეწოდების ახტა და დედალსა — ჭრდალი და ჭაკი; შვილთა მათთა კიცვი, რომელსა მსოფლიონი ქვიცად უწოდენ; ხოლო კიცვსა ახტასა ურა და ჭრდალს(ა) ფაშატი ეწოდების (ეწოდება AB), სარემაესა კურატსა — აჯილდა; გამოყვერულსა (გამოყვერილსა B) — ტაიჭი; აღსაჯდომელსა ცხენსა — საჭედარი (+ და AbB), გვარიანსა და კეთილსა (+ ცხენსა Z) — ჰუნე და ჯინიბი, რომელ არს მარქაფა; უმწყსა ცხენსა — რემა; ასაკმცირესა (+ ცხენსა Z) — გერგე; ვირთა და კერძოვირთა, რომელ არს ჯორი, — ახტა და ჭრდლობა (ახტა-ჭაკობა B) ითქმის; ხოლო კიცვთა მათთა (მისთა B) — მუტრუკი (+ და ZA) აღსაჯდომელსა ვირსა — კარაული ZAB.

(ოთხფ.) ცხენნიცა სახელებითა განიყოფებიან; რამეთუ მამალსა ეწოდებიან (ეწოდების Cb) ახტა; ხოლო დედალსა — ჭრდალი და ჭაკი; ხოლო შვილთა მათთა — კიცვი, ვიეთნი ქვიცად აჴსენებენ; ხოლო კიცვსა ახტასა ულაყი ეწოდების და ჭრდალსა — ფაშატი; არამედ სარემაესა კურატსა აჯილდად სახელ-სდებენ; ვირთა და კერძოვირთა, რომელ არს ჯორი, აგრეთვე ახტა-ჭრდ(ა)ლობას(ა) ვიტყვით და შვილთა (შვილსა D) მათთა (მათსა CqD) მუტრუკად სახელ-ვსდებთ; აღსაჯდომელსა ვირსა კარაულსა უწოდთ და აღსაჯდომელსა ცხენსა — საჭედარსა; ხოლო (+ ცხენსა D) კეთილსა და გვარიანსა (+ ცხენსა C) — ჰუნესა; (+ კვალად გვარიანსა და საკეთილო ცხენსა — ჯინიბსა, რომელ არს მარქაფა C); უმწყსსა ცხენსა რემასა და უმწყსსა კიცვსა ურასა უწოდთ; ხოლო ასაკ-მცირესა (ასაკ-მცირეთა CqD) ცხენსა (ცხენთა D), აქლემსა (აქლემთა D) და პილოსა (პილოთა D) და ყოველსა (ყოველთა CqD) მისთანათა (ოთხფერჴთა D) გერგე ეწოდების (ეწოდებიან Cq) CD.

ნ. ამლაკი, ბექანია, ნათესავი, რემაკი, სინიბი.

ცხენის-კბილა (ბალ.) ძაღლის-ენორა ZABCD.

ცხენის-წაბლა (ხე) სხვარიგი წაბლია, ხე შვენიერი, კაი ყვავილი და ხილი მწარე ZA.

(ხე) სხვარიგი წაბლია. შვენიერი ხე, კაი ყვავილი, ხილი მწარე B. (ხე) სხვარიგი წაბლია C. (ხე) D.

ცხენ-კაცი (პავლე თებაელის ძიებაში[1]) ცხენ-კაცის მსგავსი მაცთური ნახა წმიდა დიდმა ანტონი ZA.

ცხენ-კაცის მსგავსი მაცთური ნახა წმიდა ანტონიმ B. ცხენ-კაცის მსგავსი მაცთური ნახა მამა ანტონი(მ) (პავლე თებაელის ძებნაში), რომელ არს კენტავროს (ცხენ-კენტავროს Cb) C. ცხენ-კაცის მსგავ-

[1] შდრ. A — ფა: 318 b, 25.

ნი მაცთური ნახა (პავლე თებაელის ქებნაში) ანტონიმ D.

ცხენოდინ აღცხენდინ (1, 8 ამბაკ.) ZAa.

ცხენოსანი (+ 26, 7 ეზეკ. ZAa) ცხენიანი ZABC.
განუმარტავია D.
ნ. აღცხენოსნება. აღცხენოსნებული.

[**ცხენტ** ნ. ნაცხენტალი]

[**ცხერ** ნ. ცხრომა].

[**ცხვ** ნ. ცხობა].

ცხვირ-გლარჯა ნ. ცხვრგლარჯა].

ცხვირი ნ. ცხვრი 1, 2.

ცხვირ-სატეხელა ნ. ცხვრ-სატეხელა.

ცხვირსაჭოლცი ნ. ცხვრსაჭოლცი.

ცხვირს-ცემა ნ. ცხვრს-ცემა.

ცხიკვა ცხვირცემა B.
ნ. დაცხიკუება.

ცხიმი (+ ესე ZA; + ცხიმი ZB) ზოგადი სახელი არს ყო(ვ)ელთა კაიმიანთა, ხოლო ცხიმიანნი განიყოფებიან ცხრად: კარაქად, ერბოდ, ჩუმად, ქონად, ცმელად, დუმად, ჭენჭად, ზიპად და ზეთად: კ ა რ ა ქ ი არს ცხიმი ახალი, ერბო დაუმარილებელი, და ოდეს კარაქი დაიმარილოს (დაიმარილა B), უწოდენ ე რ ბ ო ს (ა); ჩ უ მ ა არს ერბო, არა მაწონთაგან, არამედ სძისაგან გამოღებული ერბო; ქ ო ნ ი არს (+ ცხიმი B) ცხო(ვ)ელთა კვამთანი სიმსუქნე გარდადნობილი; ხოლო ც მ ე ლ ი — იგივე ქონი გარდუმდნარი (გარდაუდნობელი B); დ უ მ ა ჲ არს ცხოვართა, თაჴვთა და ეგევითართა კუდთაგანისა ცხიმი, გინა აქლემთა ზურგის ქონი; ჭ ე ნ ჭ ი არს ცხიმი მწვადთა მწვეთარ(ე)ობისაგან და მისთანი (მისთანანი B), ზ ი პ ა არს ცხიმი თევზთა, რამეთუ ქონსა თევზთასა (ქონთა თევზისათა B) არა ეწოდებიან (ეწოდება B) ქონი, არამედ ზიპა; ხოლო ზ ე თ ი არს ცხიმი, ზეთი(ს)-ხილთა, ნუშთა, ნიგოზთა და მისთანათა (რაიც მისთანანი არიან B), გინა ბალახთა თესლებისაგან გამოიწურვიან; ხოლო (+ და B) ს უ თ ი არს ძუძვის ქონი ZAB.

ცხიმი ზოგადი სახელი არს ყოველთა ცხიმიანთა, ხოლო ცხიმიან(ნ)ი განიყოფებიან ცხრად: კარაქად, ერბოდ, ჩუმად, ქონად, ცმელად, დუმად, ჭენჭად, ზიპად და ზეთად: კ ა რ ა ქ ი არს ცხიმი ახალი, ერბო დაუმარილებელი და ოდეს კარაქი დაიმარილოს (დაიმარილების Cb), არღარა ეწოდების კარაქი, არამედ ე რ ბ ო ჲ; ჩ უ მ ა ჲ არს ცხიმი არა მაწვნისაგან(ი), არამედ სძისა მიერ გამოღებული ერბო; ქ ო ნ ი არს ცხიმი ცხოველთა გვამთაგან სიმსუქნე გარდადნობილი; ც მ ე ლ ი არს ცხიმი იგივე სიმსუქნე (სიმსუქნის CqD) ქონი გარდ(ა)უმდნარი; დ უ მ ა ჲ არს ცხიმი ცხოვართა (+ და Cab) თაჴვთა კუდი და ეგევითართაგანისა (— და ეგევითართა კუდთაგანისა CqD), გინა აქლემთა ზურგის ქონი; ჭ ე ნ ჭ ი არს ცხიმი მწვადთა და ყოველთა და მისთანათა(ს) მწვეთულობითი; ზ ი პ ა (ჲ) არს ცხიმი ქონი ყოველთა თევზთა; რამეთუ ქონსა თევზთასა არა ეწოდების ქონი, გინა სხვა(ჲ) რამე, არამედ ზიპა. ხოლო ზ ე თ ი არს ცხიმი მცენარეთა მიერ: ზეთის-ხეთა (ზეთის-ხილთა D)

ნუშთა, ნიგოზთა და გულიანთა ხილთა(ნი) და ბალახთა თესლთა(ნი) და ეგევითართა(ა); (+ ს უ თ ი არს გავის ქონი C) CD.

[**ცხინ** ნ. მცხინვარე, მცხინვარება, საცხინველი].

ცხობა ცეცხლით გამოქმობა ZAB.

ცეცხლით გამოშრობა C. განუმარტავია D.

ნ. აცხობს, დააცხო, ცხობილი; შდრ. თრთობა, ცხელება, ცხელი, ცხინ, ცხუნება.

ცხობილი (46, 7 ეზეკ.) პური ნამცხვარი ZA.

ნამცხვარი პური (46, 7 ეზეკ.) BCb.

ნ. ორცხობილი (პაქსიმატ'თან), ქმელცხობილი (პაქსიმატ'თანაც).

ცხოელ (ცხოველ AB) არს უფალი და ცხო(ვ)ელ არს სული შენი, (4, მეფ. 4, 30); ესე არს არა თუ კერპთა უსულოთა ვხადი, არამედ ცხო(ვ)ელსა ჩვენსა უფალსა და ცხო(ვ)ელსა სულსა შენსა არა დაგიტეობ ZAB.

ცხოელი (ცხოველი ABCD) (+ 2, 19 დაბად. ZAB) ცოცხალი ZABCD.

ცხოელ-ნერგი (ცხოველ-ნერგი AB) სადაფ(ნ)ი და პინასი და ოსტრია და მისთანანი ცხოელნერგად აღუწერიათ, ამისთვის რამეთუ კლდეთა ანუ უყეთა ზღვისათა შეწებულ არიან და ვერა ვლენან (ვლელან A) ვითარცა ნერგნი; ხოლო მგრძნობელობითი ძალი აქვსთ, უკეთუ მაიძულებელი რამე მიეახლოს (მიიახლოს A), პირთა შეიკრებენ და უკეთუ მარტოებენ ქსნილ არიან ZA.

განუმარტავია B[1].

ცხოელობა (ცხოველობა AB) სიცოცხლე ZAB.

ცხოელს-მყოფელი (ცხოველს-მყოფელი AB) გამაცოცხლებელი ZAB.

[**ცხოვ** ნ. მაცხოვარება, მაცხოვარი, ნათესავი, ორცხოელი, სამაცხოვარებო, საცხოვარი, ცხოელი, ცხოვარი, ცხონდა, ცხონება, ცხორება].

ცხოვარი (ცხოვარი, ცხვარი CD) (26, 14 დაბად.) ცხოვარსა მამალსა ეწოდების ვ ე რ ძ ი და დედალსა — ნ ე რ ბ ი; ხოლო შვილთა მათთა — კ რ ა ვ ი; დიდსა კრავსა და უბიწოსა — ტ ა რ ი გ ი; ჩჩვილსა კრავსა — ბ ა ტ კ ა ნ ი; წლის კრავსა და მცირედ ნაკლებსა — ბ უ წ ი; წელიწადს უკან — შ ი შ ა გ ი; ორის წლისასა — ა ზ მ ა ნ ი; გამოყვერილსა — ჭ ე დ ი ლ ი; კეთილ ურუხიანსა — ს ა დ გ ა მ ი; დამწერბავსა — ე რ კ ე მ ა ლ ი; ცხოვ.-რი თუ თხა, რომელი უკრაოდ იწველის, — უ გ ი; უჟამოდ დამაკებულსა კრავსა და თიკანთა ქ ა რ ა ბ ი ჭ ა დ სახელ-სდებენ (+ და A) მჭლესა და ცუდსა ცხოვარსა — ბ ა ლ ღ ი, რომელ არს ყ ო ყ ა რ ა კ ი (ყოყორაკი) ZA.

(26, 14 დაბად.) ცხოვარსა მამალსა ეწოდების ვ ე რ ძ ი და დედალსა —

[1] B-ში ამ სიტყვასთან შენიშვნაა: „ოსტრიდთან რაც სწერია, აქ დაწერე“.

ერბი; ხოლო შვილთა მათთა — კრავი და დიდს კრავსა და უბიწოსა — ტარიგი; ჩჩვილს კრავს — ბატკანი; წლის კრავსა და მცირედ ნაკლებსა — ბუწი; წელიწადს უკან — შიშაგი; ორის წლისასა — ოზმანი; გამოყვერილსა — ჰედილი; კეთილის ურუხისასა — სადგამი; დამწერბავსა — ერკემალი; ცხოვარნი თუ თხანი, რომელნი უქაოდ იწველებიან — უგი, უქამოდ დამაკებულსა კრავთა და თიკანთა ქარაბიჭად სახელ-სდებენ და მჭლესა და ცუდსა ცხოვარსა — ბალღი, რომელ არს პატრუჭაკი B. (ოთხთ.) ცხოვარნიცა განიყოფებიან ესრეთ: რამეთუ სამამლესა ეწოდების ვერძი; (+ ხოლო CqD) სადედლესა — ნერბი; ხოლო (და CqD) შვილთა მათთა — კრავი; ჩჩვილსა (+ კრავსა Cab) — ბატკანი (ბატკანსა უწოდენ CqD); წლის კრავსა (წლისასა CqD) და მცირედ ნაკლებსა — ტარიგი; ორის წლისასა — ოზმანი; გამოყვერილსა — ჰედილი (ორის წლისასა ჰედილი და ოზმანი D) და კეთილ(სა) ურუხისასა — სადგამი; ხოლო დამწერბულსა ცხოვარსა — ერკემალი (ერკემელი CbD); ცხოვარნიცა და თხანი, რომელნი უკრაოდ იწველებოდიან (იწველებოდისნ D), — უგი და უქამოდ დამაკებულსა კრავსა ქარაბიჭად სახელსდებენ და მჭლესა ცხოვარსა — ბალღი CD.

ნ. არნი.

ცხოველ ნ. ცხოელ.

ცხოველი ნ. ცხოელი.

ცხოველ-ნერგი ნ. ცხოელ-ნერგი.

ცხოველობა ნ. ცხოელობა.

ცხოველს-მყოფელი ნ. ცხოელს-მყოფელი.

ცხოვნება ნ. ცხონება.

ცხოვნებული ნ. ცხონებული.

ცხოვრება ნ. ცხორება.

[**ცხონ** ნ. ცხოვ].

ცხონდა დღეგ(რ)ძელდა (+ დაბად. ZA) ZAB.

ცხონება (ცხოვნება ABCD) დღეგრძელობა ZABCD.

ნ. აცხოვნა.

ცხონებული (ცხოოვნებული Aa, ცხოვნებული AbB) დღეგ(რ)ძელებული ZAB.

ცხორება (ცხოვრება CD) (+ 30, 5 იერემ. ZAa) ცოცხლობა ZABC.

სიცოცხლესაეთ D.

ცხორებული ცოცხლებული ZA.

ცოცხლობილი B.

ცხრა სამჯერ სამი ZABCD

ნ. მეცხრე ცაი.

ცხრამუცელა (ფრინ.) ZAB.

ცხრატყავა (ხე) ZA.

ცხრაფეჳა (თევზ.) მგრგვალი კიბორჩხალი ZAB.

ნ. ცხრაფეჳა (კარკინო'სთან). ფუკინი.

ცხრილი ხვარბლის გასაცხრილავი ZA.

გასაცხრილავი BCD.

ცხრილი კინკლოსი ZABCD.

[**ცხრილ-ცხავი** ნ. კინკლოსი].

ცხრო (2 მჯულ. 28, 22) ციების სენი. ყო(ვ)ელ დღე ცხროებას ეწოდების ენამეროს და აფიკაროს; მეორის დღის ცხროებას, რომელ შუა ერთი დღე დარჩეს, ეწოდება ლევაია; რა ორი დღე გამოუშვას და მესამეს დღეს გააცხროს, ეწოდების ეტრატეოს ZA.

(2 მჯულ. 28, 22) ციების სენი

ყოველდღე ცხროებას ეწოდების ენამეროს და აფიკაროს; ხოლო ლეკეთია — მეორ-მეოტრეს დღის ცხროებასა; და ეტრიატეოს — მესამის დღის ცხროებასა B. ციებების სენი C. ციება, სენი D.

ცხრომა გავსებულის მთოვარის მოკლება ZA.

მთოვარის გავსებაზე მოკლება და სხვათაცა B. მოკლება CD.

ნ. მცხრალი.

[**ცხრომა** ნ. განცხრომა, დასცხრა, დაუცხრო, დაუცხრომელი, დაცხრომა, მომცხრებოდა, მომცხრებოდეს].

ცხუმური ვეცხლია ერთის ქამისა ZA.

ვეცხლი რამე არს ერთის ჟამისა BCb. სისხლის გაჭაჩენი: „ესოდენი ცხუმური მისცესო" Caq.[1]

ცხუნება ცეცხლზე(დ) მიშვერა ZABCD.

შდრ. ცხობა.

⌈**ცხჳრგლარჯა**[2] ბურნიუთი, რომელ არს დანაყილი გლარჯა ცხვირში შესაყარი⌉ Aa

ცხჳრი (ცხვირი BCD) (2, 22 ესაია) საყნოსელთ ორღანო ZAB.

საყნოს(ე)ლის ორღანო Caს. განუმარტავია CqD.

ნ. გობის-ცხჳრა, ეცხჳრება, ნაცხჳრი, ნირბცხჳრი.

ცხჳრი (ცხეირი B) (15, 2 ისო) სერ-სერი ჩამოზეული ZAB.

ცხჳრ-სარეხელა (ცხვირ-სატეხელა BCD) (ბალ.) ZABCD.

ცხჳრსაჴოცი (ცხვირსაჴოცი B) ZAB.

ცხჳრს-ცემა (ცხვირს-ცემა B) დაკიცხვება(!) Z.

დაცხიყვება AB.

ძ

[**ძ**, ნ. აც, აცს, მიც, მიცს, მოუცმიძეს, უც, ძეს].

[**ძ** ნ. განძება (გაგდება'სთანაც)]

[**ძ** ნ. ძავ].

ძაბა (ძაბვა CD) მცირედ გაჭიმ(ვ)ა ZABCD.

ნ. გაძაბვა, ნაძაბი; შდრ. მძაფრი.

ძაბრი ZABCD.

ძაბუნი სიმყარისაგან (სიმყრალისაგან Z) მოშლილი ZA.

სიმყარისაგან მოშლა B.

ნ. დაძაბუნება, ვეძაბუნები, ვიძაბუნე, ნაძაბუნები, საძაბუნო.

ძაბუნობა ძაბუნად შექმნა ZAB

სიმყარიდამ მოშლა CD.

[**ძაგარი** ნ. თმა, საძაგრავი].

ძაგება ბოროტად ჴსენება ZAB.

(+ კეთილი Caq) ბოროტად აჴსენოს C. განუმარტავია D.

ნ. გაძაგ, იძაგა, მაძაგა, მოგიძაგეთ, მოძაგე, მაძაგებელი, მძაგს, საძაგელი, საძაგული.

ძაგებული ბოროტად ჴსენებული ZAB.

ძაგენი Cb

[**ძაგუნი** ნ. ვიძაგუნე, იძაგუნებს]

ძაგძაგი სიცივით ძლიერ კანკალი Z.

სიცივით კანკალი ABCD

ნ. ძრწოლა.

---

[1] CB-ში წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია [2] ნუსხაში. „ცხვირგლარჯა".

[ძავ ნ. განმეძვებულ, ესიძვა, ისიძვა, მეძავი, სიძვა].

ძალა ძლიერების ნაწილი ZAB.

სიძლიერის ნაწილი Cab. განუმარტავია CqD.

ნ. აძალდა, გააძალიანა, გეძლო, ემძლავრა, მძლავრი, ნაძალადევი, საძალო, უძლური, ღუაწლისამძლე, შეუძლია, ძალად, ძალნი, ძალოვანი, ძლება, ძლევა, ძლეული, ძლიერება, ძლიერი, ძლივ, ძლით.

ძალად ძლიერებით ZAB.

ძალაყინი ძელი რამეა კართა საძგერებელი, გინა მძიმეთა ქვათა ასაზიდი ZA.

ესე ძელი რამეა კართ საძგერებელი, ანუ მძიმეთა ასაწევი B. ესე (ძალაყინი D) არს, რა ძელის თავით(ა) ცემა დაუწყონ (დაუწყო D) რას(ა)მე ძგერებით C.

ძალი წელის ალყა ZABCD.

ნ. ათძალი, მეათძლე, საორძლე.

ძალი (2, 3 ლევიტ.) ძალითი ZAB.

[ძალიანი ნ. გააძალიანა, უძალიანე].

ძალითი (ძალითი, ძალით და ძალი CD) (+ 1 ნემეს.[1] ZA) (+ ძ ა ლ ი თ ი ABCD) არს, რომლისა ქმნა შეგვეძლოს, განალა (განალათუ CD) არა ვქმნეთ; ხოლო მ ო ქ მ ე დ ე ბ ი თ ი, რომელსაცა ვიქმოდით (ვიქმოდეთ CD). ვითარცა კვერცხი (მ)ფრინველი არს ძალითი და არა მოქმედებითი, რამეთუ შემდგომად მცირეთისა იქმ(ნ)ს კვერცხი (მ)ფრინველობისა (ფრინველისა D) მოქმედებასა (მოქმედობასა B) (+ და ZA) ყრმანი ქვეყ(ა)ნის-მზომელ არიან ძალითი და არა მოქმედებითი; აღიზარდონ (აღიზარდოს CD) რა, იწყებ(ე)ნ (იწყებ. BCD) ქვეყ(ა)ნის(ა)-მზომელობისა მოქმედებად (მოქმედობად Cb) და ეგევითარნი ZABCD

ძალნი (+ 24, 29 მათე ZA) ანგელოზთ დასნი ZACD.

ანგელოზთ დასნი მეხუთე (24. 29 მათე) B.

ძალოვანი (ძალოანი Cq) ძლიერების მქონებელი (მქონი Cq) ZACq.

ძლიერების მოქმედი BCab.

[ძან დ ა რ ე ჯ ა ნ.: „თქვენ ზედან ...ძან გრ...თ"[1] D.

ძანძახი წყალთ სმით რა სიცივე ექვეთოს (+ კაცსა ZA) ZAB

ძანძახი არს ზამთარ (ზამთრის D) რა წყალთა სმითა სიცივე ეკვეთოს CD

[ძარ ნ. ძრვა].

ძარი ქორის საჯდომი გოდორ ZABCq.

ქორო საჯდომელი გოდორი Cab ...ქორე გოდორი D.

ნ. ქელძარი.

ძარღვი ნ. ძარღჳ.

ძარღოვანი (ძარღვოანი B) ძარღვნარევი ZAB.

ძარღჳ (ძარღვი AbBCD) 32. 2.. დაბალ. ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. არკატირია, არტირია, დაძარღუა, დაძარღული, თაგუნიინო, ისქიო, კათოლიკე ძარღჳ მყესნი, ნევროა, შემაძარღვ.

---

[1] შდრ. ნემესიოს ემესელი, ბუნებისათჳს კაცისა, თვ. 7, I.

[ძარც ნ. გამოსაძრცველობა, გამოძრცვა, გამძრცველი, განძრცვა, მოუძარცვე, მძარცველი, მძრცველი, ნაძარცვი, ძრცვა].

ძარძაყი უნაგრის საშუალი ZAB CD.

[ძაფ ნ. მძაფრო, შდრ. ძაბა].

ძაფი არს წვრილად დასთული აბრეშუმი, ყაჭი, სელი და მისთანანი; ხოლო მ ქ ე დ ი — მისთანა(თა)ვე ხოშორად დასთული; შ ი თ ი წვრილი მატყლის ძაფი და ლ ა ზ ლ ა—სხვილი; ა შ კ ი—რკინისა და სპილენძის ძაფი და ო ქ რ ო ს თ მ ა — ოქროსა და ვეცხლის ძაფი ZA.

ძ ა ფ ი ეწოდება წვრილად დასთულსა აბრეშუმსა და ყაჭსა, სელსა და მისთანათა; ხოლო მ ქ ე დ ი — ხოშორად დასთულსა მისთანათასავე; შ ი თ ი — წვრილს მატყლის ძაფსა და ლ ა ზ ლ ა — სხვილსა; ა შ კ ი — რკინისა და სპილენძის ძაფსა და ო ქ ო ს თ მ ა — ოქროსა და ვეცხლის ომასა B. წვლილი ნასთი C. წმიდა ხასთი წვლილი D.

ნ. ბაწკი.

ძალარა ბეწვის გარ შემონაკერები ZAB.

ბეწვის მონაკერები კიდური Cab. ბეწვის საკიდური მონაკერები Cq. ბეწვის კიდური D.

ძაღლაპურა კონჩოლი ZAB.

ძაღლთა (+ 15, 26 მათე ZA) ძაღლებისა ZAB.

ძაღლთევზი (თევზ.) სელაპი ZAB. (თევზ.) CD.

ძაღლი (ოთხფ.) (+ 56, 10 ესაია ZAa). ძაღლთა და მქეცთა მამალსა ხ ვ ა დ ი და დედალსა ძ უ და შვილთა მათთა ლ ე კ ვ ი ეწოდებიან (ეწოდების B); ასაკმცირესა ძაღლსა — ც ი ბ ა. ვიეთნი გ ო მ ი შ ა ს უქმობენ; მის უდიდეს(ს)ა და ცუდსა — ც ი ბ ა კ ი, ვიეთნი ფ ი ნ ი ა ს უქმობენ; დიდსა ძაღლსა, მიდამოს მცველსა — თ ა რ თ ი; მეკვლესა — მ ე ძ ე ბ ა რ ი; სწრაფსა და გვარიანსა — მ წ ე ვ ა რ ი; მწევრისა და თართისაგან შობილსა— ნ ა გ ა ზ ი; მეძებრისა და თართისაგან შობილსა (თართისაგანსა B) — ყ ა ზ ი ლ ა. თუმცა ნაგაზი მგლისა მიერ (მგლისაგან B) იშობა, იგი უმჯობესია (უმჯობესი არს B). ძაღლი სამთა ნათესავთა ეწოდების: ქმელი-ასა, ზღვისაა და ვარსკვლავისა-(ცა) ერთსა ZAB.

(ოთხფ.) ძაღლსა ასაკითა მცირეთ (~ მცირე ასაკთასა CqD) ეწოდებიან ც ი ბ ა (ციბა ეწოდების CqD). რომელსა ვიეთნი გ ო მ ი შ ა დ სახელ-სდებენ; უდიდესსა მისსა (+ და Cab) უგვაროსა (+ და CaqD) ცუდსა ც ი ბ ა კ ი ეწოდების, ვიეთნი ფ ი ნ ა დ (ფინიას CqD) სახელ-სდებენ; მეკვლესა ძაღლსა—მ ე ძ ე ბ ა რ ი და სწრაფსა (+ ძაღლსა C) — მ წ ე ვ ა რ ი; ძაღლსა დიდსა და მცველსა მიდამოსასა — თ ა რ თ ი; (+ და Cab) მწევართა და თართთა (+ აღრეულთაგან — ნ ა გ ა ზ ი; მეძებართა და თართთა C) აღრეულთაგან (აღრეულთაგანსა CqD) — ყ ა ზ ი ლ ა. (+ და Cab) თუ(მ)ცა ნაგაზი შინ გაზ(რ)დილის(ა) მგ(ე)ლისა და თართთა (თართისაგან Cq) (+ ანუ მწევართა მიერ Cab) იქმნა, იგი (ისი Cq) უმჯობეს არს (სჯობს CqD); ხოლო ძაღლთა

და მჭეცთა ყოველთავე (ყოველსავე D) მამალსა ხვადი ეწოდების და დედალსა — ძუ და შვილთა (შვილსა D) მათთა (მათსა D) — ლეკვი. ბოლო ძაღლი სამთა ნათესავთა ეწოდების: ქმელისასა, ზღვისასა და ვარსკვლავსაცა ერთსა CD.

ნ. ნათესავი, ზღვს-ძაღლი.

ძაღლი ვარსკულავი (ძაღლი ვარსკვლავი Cq) ZABC.

ძაღლის-ენა (ბალ.) უკადრისა ZABCD.

ძაღლის მწერი (მწერ.) 8, 21 გამოსლ. ZAB.

ძაღლის-ნიორა (ბალ.) ZAB.

(ბალ.) ცხენის-კბილა CD.

ძაღლის-ყურძენა (ბალ.) ZABCD.

ძაძა (+ 3 მეფ. 21, 27 ZAB) ლაზლის შალი ZABCD.

ძაძა წვლილი ლობიო Cb.

[**ძახ** ნ. დაძახება, ეძახა, საძახელი, შეუძახა; შდრ. ზახება].

ძახა[1] (+ 39, 8 გამოსლ. ZAB) მეორე (მეორის BCab) ძაფის შესთვა ZABCab.

მეორის შესთვა CqD.

ძაჭუელი[2] (ხე) ZABCD.

ძგერა გულის ფეთქა ZABCD.

ნ. უძგერს.

ძგერება ძლიერად ორთ შექლა ZA.

ორთა შექლა ძლიერად B. ორთ(ა) შექლა CD.

ნ. აძგერა, ეეძგერები, ვიძგერენით, იძგერების, მეძგერების, ნაძგერები, სძგერებია, შეძგერება.

ძგიდე (+ 43, 13 ეზეკ. ZAa) (+ ესე არს Ab) შუა გასატიხრავი მუცლისა თუ ბელლისა, კიდობნისა თუ (და Ab) მისთანათასა ZA.

ძგიდე არს შუა გასაბმელი რამე მუცლისა, თუ ბეღლისა, თუ კიდობნისა თუ რისაცა B. ძგიდე არს შუა გასაბმელი რამე ქორცთაგან იყოს, ვითარცა-იგი საძგიდი მუცლისა და გულთა შორის, გინა ფიცართაგან, ვითარცა სართული რამე; ძგიდედ კუთხ(ე)ნიც(ა) უთქვამსთ უგვაროდ (სამძგიდედ, ოთხძგიდედ D) CD.

ნ. ყურე.

ძგიფი მცირედ შეყინებული ZA.

მცირე შეყინება B.

ნ. გაძგიფვა (ყინულ'თანაც).

ძე (+ 1, 35 ლუკა ZA). ვაჟიშვილი ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. კაცი, ძეებ.

ძება გდება B.

ძებნა (+ 1 მეფ. 10, 14 ZAB) მონახვა ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. ეძება, ეძებნა, ვძებნი, იძებნა, მეძებარი (ძაღლ'თანაც), მძებნელი, ნაძებარი, ნაძებნი, საძებნელი; შდრ. ძევნა, ძიება.

ძეგვა (+ მსაჯ. ZA) მცირედ დანაყ(ვ)ა ZABCD.

ნ. გამოსძეგვდა, საძეგველი.

ძეგლი (31, 13 დაბად.) სამძლვარივით წერით და ძეგლი ორონად ითქმის ZAa.

სამძლვარივით (31, 13 დაბად.; + 20 გამოსლ. B) AbB. სამძლვარსავით Cb. სამძლვარივით Caq. განუმარტავია D.

[1] წყაროშია: „ძახილისა“. [2] ნუსხებშია: „„ძაჭველი“.

ძეებ ვაჟები ZAB.
ძევნა მოძიება ZAB
 ნ. ეძევა, ეძია; შდრ. ძებნა. ძიება.
[**ძელ** ნ. ძლება].
ძელი (+ 1 კორინთ. 3, 12 ZA) ხე მოკვეთილი ZABC.
 განუმარტავია D.
ძელი ულმოლეელი ურთხლი (+ 36 B) ZAB.
ძელური Cb.
ძელქვა (ხე) (30, 37 დაბად.) ZAB.
 პალატანა ძელქვას ქერქისა სივრცისაგან ეწოდების, რამეთუ პალატია ჰქვიან სივრცესა C.
ძელყორე ქვითა და ძელით მოზღუდვილი ZAB.
 ნ. ზღუდე.
[**ძენ** ნ. ძინ 1].
[**ძენძი** ნ. ნაძენძი].
ძერა (ფრინ.) (34, 11 ესაია) ZAa.
 (ფრინ.) AbBCD.
ძერი (ფრინ.) (11, 15 ლევიტ.) ძერა ZAB.
 (ფრინ.) C. (ფრინ.) (2 სჯულ.) D.
ძერქორი (11, 15 ლევიტ.) თეთრი ძერა ZA.
 (ფრინ.) (11, 15 ლევიტ.) B.
ძერძერუკი (ფრინ.) (11, 17 ლევიტ.[1]) ყაჯირი ZAB.
 (ფრინ.) (+ 2 სჯულ. 14 CabD) CD.
 ნ. ყაჯირი.
[**ძერწ** ნ. შეძერწვა].
ძეს მდებარე არის Z.
 მდებარეა AB. მდებარესაგით, განა შეილა Cab
ძესა ვაჟამ Cb.

[**ძეძ** ნ. ძლომა].
[**ძეძუ** ნ. ძლოლა].
ძეძვი ნ. ძეძვ.
ძეძკვი ნ. ძეწკვ.
ძეძგ[2] (ხე) (9, 14 მსაჯ.) ZAB
 (ხე) CD
[**ძეწკა** ნ. იძეწკების, მუუძეწკე].
ძეწკვ (ძეძკვი ZAa, ძეწკვი AbBC) წვრილი ჯაჭვი ZAB.
 წვლილი ჯაჭვი CD
 ნ. ჯაჭვ.
ძეწნი (23, 40 ლევიტ.) ტირიფთან ნახე ZA.
 (ხე) ნერგი ტირიფი, განა ვერხვი (23, 40 ლევიტ.) B. (ხე) ნერგი ტირიფი (+ განა ვერხვი Cab) CD
[**ძეხ** ნ. ძლომა].
ძვალი ნ. ძუალი.
ძველი ნ. ძუელი.
[**ძვერ** ნ. ძრობა].
ძვილ ძლივსავით ZABCD.
ძვინად ნ. ძჳნად
ძვინვა ნ. ძჳნვა.
ძვინთა ნ. ძჳნთა.
ძვირი ნ. ძჳრი.
ძვირის-ზრახვა, ძვირი-ზრახვა ნ. ძჳრის-ზრახვა.
ძვირის-მეტყველება, ძვირის-მეტყუელება ნ. ძჳრის-მეტყუელება.
ძვირის-მოქმედი ნ. ძჳრის-მოქმედი.
ძვირის-შეჩვენება, ძვირის-შეჩუენება, ძვირის-შეჩუჳნება ნ. ძჳრის-შეჩუენება.
ძვირის-ჴსენება ნ. ძჳრის-ჴსენება.
ძვირობა ნ. ძჳრობა.

[1] შდრ. A — 51 („ძენძერუკი") [2] ნუსხებშია „ძეძვი".

ძვირფასი ნ. ძვრფასი.

ძვირხილული ნ. ძვრხილული.

ძვრა ნ. ძრვა.

ძი (5, 14 მარკ.) რასავით ZAa.

ნ. ვინძი.

ძია ბიძა. მამიდა-დედიდათაგან ძმისწულ(ი)-დისწული ძ ი ა დ იწოდებიან ZAB.

ბიძა, ძმა და თვისი CD.

ძიება (+ ძიება და გამოძიება განიყოფებიან CD; + ძ ი ე ბ ა ABCD) არს გარეწარ(ად) ძებნა და უკეთუ ვერ პოვა, არა ზრუნვა, ხოლო გ ა მ ო ძ ი ე ბ ა მას უწოდიან, ძნიად საპოვარი გამოიძიოს და გულსავსებით დაჯერებულად გამოაჩინოს ZABCD.

ნ. გამოძიება, ვეძიებ, მეძიებელი, საძიებელი, ღონისძიება (ვერაგობა'სთან), უღონისძიებო; შდრ. ძებნა, ძევნა.

ძივთი სხვათა ენაა, ფ ი ს ს (ა) ჰქვიან ZAB.

ფისი C. კუპრი D.

ძილი (31, 40 დაბად.) ძილი არს ალორთქლებაჲ სტომაქისაჲ, რა ალევალს ტვინად, შევალს ძარღვთა საგრძნობელთასა და დაჴშავს ორღანოთა თვალთა, ყურთა და ენათასა, ხოლო სხეული თვინიერ ამათსა უქმ იქმნებიან (იქმნების B) და მდებარე ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. უძილარი; შდრ. ძინ 2.

ძილის-შინა (23, 25 იერემ.) სიზმარი ZAB.

ნ. ვიძილისშინე, ვიძილისშინეთ, მეძილისშინათა.

ძილის-შორისნი (2 28 იოელ) სიზმარი ZAB.

სიზმარი თუ ჩვენება (+ იოველ 2, 28 Cb) Cab.

ნ. ვიძილისშორისე, იძილისშორისა.

ძიმწარე (ბალ.) ZABCD.

შდრ. თეთრი რაკა.

[**ძინ** ნ. შესაძინელ, შესძინა, შეძინება].

[**ძინ** ნ. გძინავს, დაიძინა, დაძინება, ეძინა, ვიძინეთ, მეძინა, მეძინების, მეძინებოდა, მიიძინა, მძინარე, ნაძინები, სძინავს; შდრ. ძილი].

ძირაკი (ბალ.) (+ 23, 23 მათე ZAB) ზირა ZABCD.

ძირი (+ 40, 24 ესაია ZAa) ფსკერთან ნახე ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. განიძირეს, ფსკერი, ძიმწარე, ქარის-ძირა.

ძირის-მჭამელი (მძრომ.) ZABC.

ძირკვალი ნ. ძირკუალი.

[ძირკუ ნ. საძირკუელი, საძირკვ].

ძირკუალი (ძირკვალი ZA) ყელის კორძი ZAB.

ძირნაოტი (ბალ.) საგალი ZAB.

ძირტკბილა (ბალ.) ZABCD.

ძირწითელა (ბალ.) ZABCD.

ძირხუჴნა (ძირხვენა ZABCbqD) (ბალ.) ესე არს ყო(ვ)ელთა მხალთა დ̂ა მოლთა ძირები, რომელიც კაცთაგან იჭმების ZA.

(ბალ.) ესე არს ყოველივე ძირები მხალთა და მოლთა, რაიც იჭმება კაცთაგან B. (ბალ.) CD.

ნ. ბულღო.

ძიძა სძის მაწოვნებელი ZABCD.

ძიძგინი დიაცთ ყაყანი ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. ღალადება.

ძლება შეძლება, გაძლება ZA.

შეძლება თუ გაძლება BC. განუმარტავია D.

ნ. გამძლე, გაძლება, გეძლო, დაგაუძლება, თემის შესაძლო, საძლები, შესაძლებელი, შეუძლებელი, შეძლება.

ძლევა (+ 3 ეზრა 3, 9 ZA) მორევნა ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. ვიძლიე, იძლევის, მძლე, მძლეველი, ნაძლევი, ძლეული; ქეთილმძლეობა.

ძლევა მიძლევა, აძლევს ZAB.

ნ. აძლევდა, აძლევს, ვაძლევინე, ვაძლივე, მაძლევდა, მაძლევინა, მაძლია, მეძლევის, მიძლევა, მიძლევიეს, მომაძლია, მძლევარი, შეეძლივა, შეუძლევია, შეძლევა.

ძლეული მორეული ZA.

მორევნილი B.

ძლიერება ძალდიდობა ZA.

განუმარტავია B.

ძლიერი (+ 102, 20 ფსალმ. ZA) ძალ-დიდი ZAB.

ძალოვანი C. განუმარტავია D.

ნ. განძლიერება (განფიცხება'სთან) უძლიერესი.

ძლივ ძალმორევით ZAB.

ძლით, ძალმორევით C. განუმარტავია D.

ნ. ძვილ, ძლით.

ძლით (+ 1, 3 იოველ ZA) ძალმორევით ZABC.

განუმარტავია D.

ძლისპირი გალობის წიგნი Cb. [ძლოცკი ნ. მყურელი].

ძმა (24, 29 დაბად.) დედის ნაშობი ვაჟი ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. აძმო, ეძმო, იძმო, მოძმე, სძმობს, ძმადი, ძმის-წული, ძმობა, ძმობილი.

ძმადი (+ 14, 20 მსაჯ. ZAB) მაყარი ZABCD.

ძმაითი აზმაითი ZB.

თოვლთაგან თვალთ ვნება Aa.

ნ. აზმაითი.

ძმარვა მჟავის წარწყევა ZAB.

ნ. დაძმარვა.

ძმარი (6, 3 რიცხვ.) ღვინო მყვირტლე ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. მოძმარებული (ჴანგ'თან), მჟავე.

ძმაცუა[1] (37, 18 დაბად.) ესე არს მტერთათვის გამორჩევა ბოროტის ღონისძიებისა, გინა ძვირის-ზრახვა ZA.

(37, 18 დაბად.) ესე არს მტერთათვის გამორჩევა ღონისძიებისა ბოროტისა B. ძმაცვა არს ბოროტის რჩევა, რომლითა საქმითა მიიღონ (მოიღონ, [ი]სძეონ Cb) მტერთა ხელი (მტერზედი D; + გინა ძვირის-ზრახვა C) CD.

ნ. ეძმაცუა, იძმაცუა, მძმაცუავი.

ძმის-წული (1, 15 ქება) ძმის ვაჟი ZAB.

ძმის შვილი Cb

ძმობა ძმა-ყოფა ZAB.

ნ. ნაძმობი.

---

[1] წყაროშია: „მოიძმაჲცვეს", ნუსხებშია: „ძმაცვა".

ძმობილი ძმად შექმნილი ZAB.

ძმად შეთქმული CD.

[**ძნ** ნ. ძნელი].

ძნა (ბალ.) (+ 17, 5 ესაია ZAB) ყანის კონა ZABCD.

ნ. საძნე.

ძნელბედი ავბედი ZABCD.

ძნელი (+ 49, 8 იერემ. ZAa) გარჯით საქნელი ZAB.

ადვილის წინააღმდეგი C. განუმარტავია D.

ნ. აძნელებს, გაძნელება, საძნაური, საძნელო, სიძნელე, სიძნოვით, უძნელე, შეუძნდა, ძნელოვანი, ძნელსუნობა, ძნიადი.

ძნელოვანი (+ 19, 6 იობ ZA) საძნელო ZAB.

ძნელსუნობა სიმყრალე ZAB.

ძნეული 13, 30 მათე ZAa.

ნ. ღეო.

ძნიადი (5, 7 ჰრომ.) ძნელი Z.

ძნელი (2, 5 ესაია) Aa.

ძნობა (+ 150, 4 ფსალ. ZA) შეწყობილი ჭმა(ჲ) ZABC.

შეწყობილი ჭმანი D.

ნ. მძნობელი.

ძნობით (ძნობითა B)[1] (+ 3 მეფ. 1, 40 ZAa) შეწყობილის ჭვით(ა) ZAB.

ძნონი თიქისა და ქვიშის საშუალი(ა) (+ გრიგოლ ნოსელში Cab) ZABC.

გრიგოლ ნოსელში, კაცის შესაქმისაში: „შთავლიან განქმელნი იგი და სიღრმედ რა მიიწიან და თიქისა მსგავს(ს)ა ძნონსა შთავიდის (შთაქდის D) და კვალად უმეტეს რა თხარიან თიქნარი იგი ძნონი, ქვეყანასა ცრემლი რამე უნდონი იხილიან" CqD.[2]

ძოვა (30, 23 ესაია) მოლის მოჭმა ZAa.

ძოვდენ (1, 14 იობ) მოლს მოსჭამდენ ZA.

განუმარტავია B.

ძოვნა მოლის მოჭმა ZAB.

პირუტყვთაგან მოლის მოჭმა C. განუმარტავია D.

ნ. აძოვა, აძოვებს, ეძოვნა, მოუძოვე, მძოარა, მძოვარი, ხაძოვარი, ნაძოვნი, საძოვარი, უძოვნია, ძოვდენ.

ძოლო მცირე ორხო(ვ)ა ZABD.

მცირე ორხავა C.

ნ. ტერი, ხალიჩა.

ძონძი (+ ესაია A) (+ ძონძი A) არს ყო(ვ)ელივე სამოსელთაგან ძველი და ნაგლეჯი; ბებკი — ძველზედ ძველი (+ და Z) დაკერებული; ფარატინი — ბებკის ნაგლეჯი რამე; ჯინჯოთი — ჩოქის ნაგლეჯი; ბრანძი — ძონძი ფარატინისა ZA.

ძონძი არს ყოველივე ძველი, დაგლეჯილი სამოსელი; ბებკი — ძველზედძველი დაკერებული; ფარატინი — ბებკის ნაგლეჯი რამე; ჯინჯოთი — ნაგლეჯი ჩოქისა და ბრანძი — ძონძი ფარატინისა B. ნაგლეჯი სამოსელი. ძონძი ეწოდების ყოველთა ძველთა სამოსელთა, ხოლო ბებკი — ძველთა და ძველთა ზედა-ზედ დაკერებულთა; ფარატინი — ნაგლეჯთა ბებკისათა და

[1] წყაროში: „ძნობდეს".

[2] Cq-ში წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია.

ჯინჯოთი — ნაგლეჯთა ჩოქისათა და ბრანძი — ძონძის ფარატინისა Cab. ნაგლეჯი სამოსელი (სამოსლისა D) CqD.

ნ. ბანდი 2.

ძოლან[1] (31, 2 დაბად.) ესე არს სამ-ოთხ დღეს უწინდელი და შარშანს აქეთი ZA.

(31, 2 დაბად.) ძოლანი არს ოთხს დღეს უწინარესი და შარშანდელს აქეთი B. ძოლანად ითქმის ოთხთა დღეთა უწინარეს და შარშანდელსა შემდგომად C. ძოლანად ითქმის ოთხისა დღისა უწინარესი და შარშანდლის შემდგომი D.

ძოწეული (1, 18 ესაია) ძოწის ფერი ZAB.

ბროწეულის ყვავილის ფერი (+ ესაია 1, 18 Cb) CD.

ძოწი (+ ძოწი B) არს მსგავსი რამე მდელოსი ჯენუას ზღვასა (ზღვათა B) შინა, ვითარცა შვლისა რქანი (რქანი შვლისანი B), ბროწეულის ყვავილის ფერი, არამედ შავი და თეთრიც(ა) იპოების. რა სიღრმით ამოიღების, უმაგრეს იქმნების ყოველთა ქვათასა, კრიალესნად დასთლიან და სხვარიგადაც (სხვარიგათცა B) მრავლად საჭმარ არს ZAB.

ძოწი არს მსგავსი მდელოსი შორის ზღვისა, ვითარცა რქანი შვლისანი (ქურციკისანი D) ფერად ბროწეულის ყვავილის ფერი, ოდეს მოჰკვეთონ (მოჰკვეთენ Cq) და აღმოიღონ სიღრმისაგან ზღვისათა, უმაგრეს იქმნების ყოველთა ქვათაგან (ქვათასა D), სამკურნალოდაც (სამკურნალოდცა Cq) იქმევენ და უფრორე კ(ი)რიალესონად განსთლიან CD.

ნ. ალრალების ქვა, კოროლიონ.

[ძრ ნ. ძრობა].

ძრახვა ზრახვა ZA.

განუმარტავია B.

ნ. ნაძრახი, სძრახავს.

ძრვა არს მიდრეკა რამე საჩინო ZA.

გაძრვა, ჩუჩუნი დიდი B. მიდრეკა CD.

ნ. აღიძრნეს, აღძრვა, იძრა, იძრვის, იძრვისი, იძრნეს, მოუძარ, მოძრავი, მოძრაობა, მყარის დაძრვა, მძრველი, ნაძრავი, საძრაობა, უძრავი, შეუძრავს.

ძრვა (ძვრა CD) მიწის რყევა (45, 3 ფსალმ.). ძრვა (+ მიწის რყევა A) ამის გამო იქმნებიან, რამეთუ ქვეყანათა შორის არიან ღრუნი და სორონი, და ყო(ვ)ელივე სიღრუვე სავსე არს ქარითა. და ვინადგან (ვინათგან Ab) ვერღარა დაიტევს, გასთქდების (განთსქდების A) მიწა, გამოვალს (+ ქარი Z) და ქართა სიძლიერისაგან შეირყევიან ადგილი გარემონი. ვიეთთა ფსალმუნი უმოწმებიათ: „რომელი მოხედავ ქვეყანასა და ჰყოფ მას შეძრწუნებულ“, და იცილებიან ამის გამო. ესე არა თუ რყევისათვის თქმულა, არამედ მეორედ მოსლვისათვის იესო ქრისტესსა. რამეთუ მაშინ შეძრწუნდენ ყო(ვ)ელი პირი ქვეყა-

[1] წყაროშია: „ძოლანდელსა“.

ნისა. არა თუ ამა ერთისა თემისა შეძრვის(ა) აგრძნობს ქვეყანა ZA.

მიწის რყევა. ძრვა არს მიღრეკა რამე საჩინო. ხოლო ძრვა მიწისა, რომელ არს რყევა, ამის გამო იქმნების, რამეთუ ქვეყანათა შორის არიან ღრუნი და სორონი და ყოველივე სიღრუე სავსე არს ქარითა. ვინათგან ვერღარა დაიტევს, განსთქდების მიწა და გამოსლვასა ქართა სიძლიერისაგან შეირყევიან ადგილნი გარემო მისნი. ვიეთთა ფსალმუნი უმოწმებიეს: „რომელი მოხედავ ქვეყანასა და ჰყოფ მას შეძრწუნებულ" და იცილებიან ამის გამო. ესე არა თუ რყევისათვის თქმულა, არამედ მეორედ მოსვლისათვის იესო ქრისტესსა, რამეთუ მაშინ შეძრწუნდენ ყოველი პირი ქვეყანისა, არა თუ ამა ერთისა თემისა შეძრვასა აგრძნობს ქვეყანა B. (+ მიწის რყევა C), ძვრა (ძრვა Ca) რომელ არს მიწის რყევა, ამის გამო იქმნების, რამეთუ ქვეყანათა შორის არიან ღრუნი და სორონი, არამედ სიღრუ(ვ)ე სადაცა არს, ყოველივე სავსე არს ქარისა მიერ, განალა არა იძვრის სისავსისა მიერ, ვინათგან ვერღარა დაიტევს, განსთქდების მიწა და გამოსვლასა ქართა სიძლიერისაგან (სიძრიალისაგან Cb, სიძლიერისა მისისაგან CqD) შეირყევიან ადგილი გარემოსნი. ვიეთნი(მე) ფსალმუნთა (ფსალმუნსა CqD) მოწმად (მოწამედ CqD) მოიყვანებენ (მოიყვანენ CqD): „რომელი მოხედავ ქვეყანასა და ჰყოფ მას შეძრწუნებულ" და იცილებიან ამის გამო, ესე არა ამისთვის არს თქმული, არამედ მეორედ მოსვლისათვის ქრისტესა, რამეთუ მაშინ შეძრწუნდენ ყოველ(ნ)ი ქვეყანანი, არა ამის ყურისა ერთისა შერყევისა (შერყევა CqD) აგრძნობს (აგრძნას CqD) ქვეყანა (ქვეყანამან CqD) CD.

[ძროზა ნ. აძრევ, შეძრობა].

ძროშა მძრომთ(ა) სლვა ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. დასძურა, დასძრომლვა, მძრომი, სიარული, სლვა, ქვეწარმძრომელი.

ძრცვა (ძრცუა ZAB) გა(ნ)შიშვლებასავით ZABCD.

ნ. ძარც.

ძრწოდა[1] (+ 15, 8 იერემ. ZAa) თრთოდა ZAB.

ძრწოლა (54, 6 ფსალმ.) ძ რ წ ო ლ ა არს ყო(ვ)ელთა შეძრწუნებულთა მიერ თრთოლაჲ; ხოლო თ რ თ ო ლ ა — ანუ სენისა ანუ სიბერითა ძრწოდეს; კ ა ნ კ ა ლ ი არს მშიშარისა მიერ ძრწოლა; ძ ა გ ძ ა გ ი — სიცივისაგან ძრწოლაჲ; კ რ კ ო ლ ა — მოგონებული და ცუდი ძრწოლა; თ ა ხ თ ა ხ ი — ხის კიდისა და ცუდის სართულის ქანება; ხოლო რ ყ ე ვ ა — მიწის ძრვა; ხოლო ქ ა ნ ე ბ ა — ხის რტოთა და დაკიდებულთა რამეთა მიდ-მოდენა ZA.

ძ რ ძ ო ლ ა არს ყოველთა შეძრწუნებულთა მიერ თრთოლაჲ; არამედ თ რ თ ო ლ ა ჲ არს ანუ სიბერით, ანუ სენისა მიერ ძრწოდეს; კ ა ნ კ ა ლ ი არს მშიშრეულისა მიერ ძრწოლა; ძ ა გ ძ ა გ ი — სიცივისა მიერი ძრწოლა; კ რ კ ო ლ ა — მოგონებული და ცუდი ძრწოლა; თ ა ხ თ ა ხ ი — ხის კიდთა და ცუდთა სართულთა ქანება; ხოლო რ ყ ე ვ ა —

[1] წყაროში: „ძრწოლაჲ".

მიწათა ძრვა B. შიშით კანკალი CD.

ნ. აძრწოლებდა, აძრწოლებს, ვიძრწოლე, ვძრწი, იძრწოლა, მძრწოლარე; შდრ. ძრწუნვა.

ძრწუნვა თრთოლა B.

ნ. ვიძრწუნე, ვიძრწუნებთ, ვძრწი, შეუძრწუნებია, შეძრწუნება, ძრწოდა.

ძუ[1] (4, 10 იობ) ძაღლთან ნახე; ძ უ ვ ი ZA.

(ოთხფ.) დედალი ძაღლი (+ და BC) მკეც(ნ)ი BCD.

შდრ. მძუვნობა, მძუვნობს, ძუვნობა (ქურაობა'სთან).

ძუა ცხენის კუდის თმა ZA.

ცხენთ კუდთ თმა B. ცხენთ კუდი თმიანი CD.

ნ. თმა, კუდი, საძუე.

[ძუა ნ. გუელაძუა].

ძუალი (ძვალი CD) 2, 23 დაბად. ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. ზურგის-ძუალი.

ძუელი (ძუწლი A, ძველი CD) (13, 52 მათე) ძველად ითქმის საქმენი და ჰამბავნი პირველნი, გინა მოსეს შჯულის წიგნი, გინა საჭურველი პირველ ნაქმარი, გინა სამოსელი ნაცვეთი და სხვა რამე ხნიერ(ნ)ი ZA.

ძველად ითქმის საქმენი და ჰამბავნი პირველი, გინა მოსეს შჯული, გინა წიგნი, გინა საჭურველი და რაიცა სამოსელი ნაცვეთი ანუ სხვა რამე ხნიერი B. ძველად ითქმის სამოსელი ნაცვეთი, გინა საქმე პირვანდელი, გინა ჰამბავი და წიგნი უწინდელი, ეგრეთვე საჭურველი და რაიც რამ Cab. განუმარტავია CqD.

[ძუერ ნ. ძრობა].

[ძუვნობა ნ. მძუვნობა (ქურაობა'სთან)].

ძუწლი ნ. ძუელი.

[ძულ ნ. გძულვარ, გძულობ, ვძულვარ, მოძულე, მძულან, მძულვებელი, მძულს, საძულველი, სიმძულვარე, სიძულილი, სძულს, სძულხარ]

ძულვება საძაგლად მიიჩნდეს ZAB.

კაცი სძაგდეს C. განუმარტავია D.

ნ. ვეძულვები, მეძულვების.

ძუმელა (ბალ.) წითელა ZACD.

(ბალ.) სომხურია, წ ი თ ე ლ ა ს ჰქვიან B.

ძუნძული სლვაში ნახე ZAB.

ძუნძული არს, არც რბოდეს, არც წყნარა(დ) (ნელიად D) ვიდოდეს, არამედ საშუალ CD.

ნ. საშუალო, სიარული, სლვა.

ძუნწი აქვნდეს და წარგება მართებდეს და არ(ა) გაიმეტოს ZA.

ესე (ძუნწი CD) არს, აქვნდეს და წარგება მართებდეს და არ(ა) იხარჯოდეს BCD.

ნ. სიძუნწე, უძუნწესი, უძუნწო; შდრ. ძუწკი.

ძურწა (ბალ.) ZABCD.

ძუძუ (4, 5 ქება) რძის სადინარი ZAB.

სძის (რძის Cb) სადგომი Cab. განუმარტავია CqD.

ნ. კატის-ძუძუ; შდრ. მძუძებანი, მამამძუძე, დედამძუძე.

ძუძუს-მტე (ძუძუს-მტი Ab) (+) 13, 2 საქმე A) სძის მოზიარე ZA.

[1] წყაროშია: „ძუვისაჲ“.

(13, 2 საქმე) B.

ძუწკი სრულიად უჭმარი ZA.

მეტად უჭმარი B. მეტად ძუნწი Cb. განუმარტავია CaqD.

ნ. ძუნწი.

ძჳნად[1] (7, 13 ოსე) მისთვის სარისხველად ZAB.

(+ ოსე 7, 13 Cb) მისთვის C.

ძჳნვა[2] ძლიერი ჯავრი ZA.

ძლიერი ჯავრი მჴეცური B. ჯავრი CD.

ნ. განძჳნება, მძჳნვარე, მძჳნვარება, ძჳნად; შდრ. მიზჳნება.

ძჳნთა შანთსა[3] (2, 153 მამათ ცხ.) ZAaB.

ძჳრი[4] (22, 7 ეზეკ.) ბოროტივით ZAB.

ძვირი ითქმის ვითარცა ბოროტი რამე, ვითარმედ ვიტყვით:

ძ ვ ი რ ი ს-მ ზ რ ა ხ ვ ე ლ ა დ (ძვირის-მზრახველსა D) — ბოროტის-მზრახველსა, გინა ძ ვ ი რ ი ს-მ ო ჴ ს ე ნ ე დ (ძვირის-მოჴსენესა CqD) — ბოროტის-მოჴსენესა, ძ ვ ი რ ი ს-შ ე ჩ ვ ე ნ ე ბ ა დ (ძვირის - შეჩვენებასა CqD) — ბოროტის-ყოფასა (ბოროტის-შეჩვენებასა CqD) (+ კაცთა ზედა, გინა Cab) ს ა ს ყ ი დ ე ლ ი ძ ვ ი რ ი ა რ ს ო (ძვირიაო CqD)—ფასი ბოროტი აქვსო; პ უ რ ა დ-ძ ვ ი რ ი — პურად-ავი. ძვირი არარა სხვა არს, თვინიერ პავისა CD.

ნ. დააძჳრა, სიძჳრე, უძჳრესი, ძჳრობა, ძჳრფასი, ძჳრხილული.

ძჳრის - ზრახვა (ძვირის - ზრახვა ZABC, ძვირი-ზრახვა D) (+ 12, 2 ესთერ ZAa) ბოროტის-ზრახვა ZABC.

ბოროტი ლაპარაკი D.

ძჳრის-მეტყუელება (ძვირის-მეტყველება ZABCq, ძვირის-მეტყუელება Cab) განკითხვასთან ნახე ZAB.

ბოროტის-მეტყველება. C.

ნ. განკითხვა.

ძჳრის-მოქმედი[5] ბოროტის-მოქმედი ZAB.

ძჳრის-შეჩუენება (ძვირის-შეჩვენება ZBCq, ძვირის-შეჩუწნება ACb, ძვირის-შეჩუენება Ca) ბოროტის ყოფა ZA.

ბოროტი უყოს B. ავად მიპყრობა C.

ძჳრის-ჴსენება[6] ავნაქმრის მოგონება ZABC.

ბოროტის მოგონება D.

ნ. ეძჳრისმოჴსენა.

ძჳრობა[7] სასყიდლის ძვირფასობა ZA.

სასყიდლის დიდფასობა B. სასყიდელი მრავალ (ბევრ Cq) ფასად იყოს C. განუმარტავია D.

ძჳრფასი[8] დიდსასყიდლოვანი ZA.

დიდსასასყიდლო B. მრავალ სასყიდლისა C.

ძჳრხილული[9] ავის მნახავი (მნახველი AbB) ZAB.

ძლარბი (ოთხფ.) გძლარბი ZAB.

(ოთხფ.) გძლარბი, ბუძგი CD.

ნ. გძლარბი.

ძლვამლი ნ. ძლუამლი.

ძლვანვა ნ. ძლუანვა.

ძლვენი ნ. ძლუენი.

---

[1] ნუსხებშია: „ძვინად“ [2] ნუსხებშია: „ძვინვა“. [3] ნუსხებშია: „ძვინთა შანთასა“. [4] ნუსხებშია: „ძვირი“. [5] ნუსხებშია: „ძვირის-მოქმედი“. [6] ნუსხებშია: „ძვირის-ჴსენება“. [7] ნუსხებშია: „ძვირობა“. [8] ნუსხებშია: „ძვირფასი“. [9] ნუსხებშია: „ძვირხილული“.

ძლოლა გაძღოლა, მოძღოლა ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. გაძღოლა, მიძღოლა, მოძღოლა, უძღოდიან; მოძღუარი (მამა'სთანაც), ეზოს-მოძღუარი, მოძღუართ-მოძღუარი, მეპურეთ-მოძღუარი, მღდელთ-მოძღუარი, მჭედართ-მოძღუარი; იმოძღურა, ნამოძღურალი, სამოძღრო; წინამძღუარი.

ძლომა გაძღომა ZAB.

გაძღომა, გააძღოს C. განუმარტავია D.

ნ. გააძღო, განძღომა, გაძღომა, ვძღები, მაძღარი, მძღომი, სიმაძღრე, უძღებება, უძღები.

ძლუამლი (ძლვამლი CD) (ხე) კრიკინა ZABCD.

ძლუანვა (ძლვანვა CD) მიძღვანა, გაძღვანება, მოძღვანება ZAB.

მიიძღვანოს (მიმძღვანოს Cb), გაიძღვანოს, მიუძღვანოს C. განუმარტავია D.

ნ. გაძღუანება, მიძღუანა, მოძღუანება, მძღუანველი.

ძლუენი (ძლუჱნი ZA, ძღვენი CD) (2, 1 ლევიტ.) გასაგზანი, გინა მისართმეველი ZA.

გასაგზანი თუ მისართმევი (2, 1 ლევიტ.) B. გასაგზა(ვ)ნი, გინა მისართმევი C. განუმარტავია D.

ნ. ეძღუნა, ვძღნობ, მიძღუნა, ნაძღუნევი, საძღნო, ჩუქება, ძღუნად, ძღუნობა; შდრ. არმაღანი, ზღუენი.

ძლუნად (66, 20 ესაია) შეძღნობად ZAa.

ძლუნობა ძღვენთ დახშირება ZA.

[წ ნ. დააწო, დავაწო, დაწება, საწებელი (წოწოკა'სთანაც)].

წა ესე წ ა არს თავი რამე ართრონვილთა (ართრონვილი B) სიტყვათა წარზიდულთანი, რამეთუ წარზიდვით ვიტყვით: წავიდა, წაიარა, წაიტანა, წაიღო, წაირბინა, წამიტანა, წამივიდა, წამართვა (წამართო B), წამომეპიდა (—B); (+ და B) ესრეთ მოვალს უმრავლესთა (ყოველთა B) სიტყვათა ზედა ZAB.

ნ. წარ.

წ~ა ქარაგმით წ მ ი დ ა ZA.

წ მ ი დ ა ს ა ქარაგმით B.

წა წარვედის ნაკვეთი ZAB.

წა(რ)ვედ C. განუმარტავია D.

წააბრუნვა გაბრუნ(ვ)ებასავით ZAB.

წაავო წაგება უყო ZAB.

წაადევნა მიდევნება უყო ZAB.

წაარება წარონინება ZAB.

წაართვა მიუღო ZAB.

წააქცია მოშალა ZA.

წაბიჯება ბიჯის გარდადგმა ZA.

ბიჯის წადგმა B.

წაბლი (ხე) ZABCD.

ნ. ცხენის-წაბლა.

წაბრიყუება[1] Cb.

წაგდება გაიძღვანოს ძალად Cb.

წაგება დაკარგვასავით ZABCaq

დაკარგულსავით Cb. განუმარტავია D.

[1] ნუსხაშია: „წაბრიყვება“.

წაგება Cb.
წაგურა (წაგვრა BCD) წართმა, გინა მიყვანა ZABC.
განუმარტავია D.
[წად ნ. ეწადა, იწადა, მოწადინე, ნაწადი, საწადელი, წადიერება, წადიერი, წადილი].
წადი გვალე ZAB.
წა, გვალე CD.
ნ. ქიში; შდრ. წარე.
[წადიერება ნ. ნება, ნებსითი].
წადიერი (+ 1 თესალ. 2, 17 Z) მოწადინებით მდომ(ელ)ი ZABC.
მოწადინებით D.
წადილი ნდომის ქნა. წადილი განიყოფების სამად: გულის-თქმად, გულის-წყრომად და განზრახვად ZAB.
(+ ნდომა C). წადილი განიყოფების (განიყოფებიან Cb) სამად: გულის-თქმად, გულის-წყრომად და განზრახვად CD.
წადინი წადილი B.
წავარნა (+ ვეფხის-ტყ.[1] ZA) კლდის ბილიკი ZAB.
ნადირთ ბილიკი კლდისა CD.
ნ. გზა.
[წავი ნ. მწავი].
წავიდა აქადამ გავლო ZAB.
სხვაგან აქადამ (აქედამ Cb) გლო C. განუმარტავია D.
ნ. მანა.
[წავიდაი ნ. მანა].
წავლა მცირედ წასვლა ZA.
წარსვლა მცირე B.
წათი (+ 26, 47 მათე ZAa) აფთ-შუბა ZAB.
დიდი აფთი C. აფთი დიდი D.
წათხი (+ 2 ნემეს.[2] ZA) მლაშე ბალღამი ZABCD.
ნ. საწათხე (დუგუნ'თანაც).
წაიტანა თან მიიღევნა ZAB.
წაკიდება გარდაკიდება ZAB.
გარდაკიდება, გინა გარდა(ჰ)ქდა (+ გინა წინარე წაზიდული Cb) C. განუმარტავია D.
წაკიდებული გარდაკიდებული ZA.
წაკიდებული წინ წარზიდული ZAB.
წაკულაკე Ca.
ნ. ბოყვ, კაწახი.
წალა შარავთან ნახე ZAB.
თხელი ბაყლი წყლებრ(ი) CD.
შდრ. ზალა.
წალაები (+ 36, 11 გამოსლ ZAB) კარვის თოკები ZABCab.
კარვის თოკნი Cq. გამოსლ: „მღვარით კერძო წალაემი იგი ეზოსა ზეზისაგანასთ"; „და აღმართე ეზო იგი წალაებითა მით" D.
ნ. საბელი.
წალამი ვაზის ნასხლევი ZABCD.
წალდი ფიჩხის (ფიჩხთ B) საკაფი ZABC.
განუმარტავია D.
წალეკვა (წალეკება, წალეკვა Cab) მდინარისაგან გარდავლა Z.
მდინარისაგან ზედ გარდავლა AB. წალეკვა არს გადიდებულის მდინარისაგან მოცვით გარდავლა C. წალეკვა არს გადიდებულისაგან მოცვით გარდავლა მდინარეთაგან D.
წალი (ოთხფ.) (28, 15 რიცხვ.) ჩეფიჩი ZA.
(ოთხფ.) წლამდი თიკანი (28, 15

[1] შდრ. ვეფხის-ტყაოსანი, სტროფი 700, 2.
[2] შდრ. ნემესიოს ემესელი, ბუნებისათვს კაცისა, გვ. 58, 9.

რიცხვ.) B. (ოთხვ.) წლის თიკანი CD.

ნ. თხა, ჩეჲიჩი.

წალიკა (ბალ.) ZABCD.

წალიკი წკრივი B.

ნ. დაწალიკება.

წალკატი ორ-წვეროსანი წერაქვი Z.

ორ-წვეტოსანი წერაქვი AB. წილკატი არს ორგნითვე რომ წვერი ჰქონდეს წერაქვსა C. წალკატი, ორგნით რომ წვერი ჰქონდეს წერაქვსა, მას ჰქვიან D.

ნ. წერაქვი.

წალკოტი ხილის ადგილი, ბაღი ZA.

ხილთ ადგილი B. განუმარტავია CD.

წალო საგებლის დასაწყობი ZACqD.

საგებლის დასაწყობი; ბ უ რ ე- ჯ ი — ჰურჰელთ დასაწყობი B. საგებლის დასაწყობი ადგილი Cab.

ნ. სარკმელი.

[წამ ნ. აწამა, აწამებდა, დაწამება, ეწამა, ეწამებოდა, ვიწამე, ვსწამებ, ვწამე, ვწამებ, იწამა, ნაწამები, საწამებელი, სწამობს, შეუწამებია, შეწამება, ცილის შეწამება, ცილის წამება, წამება 1. 2, წამებული; მოწამა, მოწამე (მანა'სთანაც, მარტჳლ თანაც), მოწმობა; ამოწმა, ემოწმა, იმოწმა, სამოწმო, შემოწმება, ცრუმოწამე; შდრ. რწმენა].

წამა (1, 15 იოანე) იმოწმა ZA.

[წამაც ნ. უწამაგო].

წამალი (+ 16 სიბრძნე ZAa) ნივთი საკურნებელი ZAB.

ნივთი სამკურნალო C. განუმარტავია D.

ნ. ეწამლა, ვწამლობ, თოფისწამალი, იწამლებს, მეწამლების, მოუწამლე, მწამლავი, მწამლელი, ნაწამლები, ნაწამლი, საწამლავი, სწამლობს, უწამლე, წამლვა, წამლობა.

წამართ (+ 2, 19 ანგია Z) დღეის იქით, გინა მეტი ZAa.

დღეის იქით AbB. დღეის უკან C.

წამართ (39, 22 ეზეკ.) ამას იქით ZAa.

წამარსითამი[1] (7, 24 იერემ.) წაღმართისაკენ ZAa.

წამახული წვერმახვილი ZA.

წვეტმახვილი B.

წამგრგუალება მოგრძედ დამგრგვალება ZAB.

წამგრგუალებული მოგრძედ შექ(მ)ნილი ZA.

წამება (+ მოწამეობა B). ეს(ე) არს ნაქმართა ზედ(ა) ღირსებითსა კურთხევისა მიერ ანუ წყევისა შემწყნარებელთა სჯულისათა (შჯულისათა B) ნაცვლისგება ZAB.

მოწმობა CD.

წამება მარტვილობა ZAB.

წამებული მარტვილი ZA.

მარტვირი BCD.

წამი აქვს ჟ ა მ ს ა ერთსა წ ა მ ი სამოცი; ხოლო ერთსა წამსა — წ უ თ ი სამოცი; წუთსა ერთსა — კ ე ს ი 60; ერთსა კესსა — მ ა ს ი 60; ერთსა მასსა — ა რ დ ი

[1] = წამართისამი(?)

60; ერთსა არდსა — მ ე ყ ი 60; ერთსა მეყსა — წ ე ნ ი 60;. ერთსა წენსა — ვ ა წ ე 60; ერთსა ვაწესა — ბ ლ ი ს ი 60; ერთსა ბლის(ს)ა — ნ ვ ი ნ ი (ნივნი Z) 60. ესე არს ცის-მზომელობათა რიცხვი ხარისხთანი ZA.

აქვს ჟ ა მ ს ა ერთსა წ ა მ ი სამეოცი და წამსა ერთსა — წ უ თ ი სამეოცი B. აქვს ჟ ა მ ს ა ერთსა წ ე ნ ტ ი ლ ი ა ოთხი; ხოლო ერთსა წენტილიას(ა) — წ ა მ ი ათხუთმეტი, რომელ ერთისა ჟამისა წამნი სამეოცნი იქ(მ)ნებიან, არამედ პირველად ვისმე ჟამთასა ერთი ჟამი ხუთ წენტილიად ყოფილა და ერთი წენტილია ათორმეტ წამად (+ და C) შემდგომად ესრეთ ჯერ-უჩენიათ CD.
ნ. დღე.

წამი თვალი(ს) ქუთუთოთ ნიშნება ZA.

თვალით ნიშნება, ქუთუთო B. ნიშნება თვალით(ა) თუ სხვით რითმე Cab. თვალის ნიშნება (+ გინა სხვა ნიშნება Cq) CqD.

წამი სასწორისა (11, [23] სიბრძნე) ZAa.
ნ. პოიტი.

წამის-ყოფა (3, 16 ესაია) თვალის ქნა ZAB.
ნ. წამ-უყო.

წამლვა მოგობა და გრძნება ZAB.

წამლობა წამლის ქნა ZAB.
განუმარტავია Cb.

წამოდღარძვა (წამოდღარძუა ACb, წამოდღარძუვა Ca) ბრიყული წოლა ZAB.

ბრიყულად (ბრიყვად CaqD) წოლა CD.

წამომჭმიდა შემოჭიდება მჰყო ZA.
განუმარტავია B.

წამომჭეხება კაცთ გაწითლება ZAB.
გაწითლება კაცთა (კაცის D) CD.

წამრეცი დალმართთან ნახე ZAB.
მცირედ(ი) მოგვერდება CD.

წამ-უყო (+ 1, 22 ლუკა ZA) ანიშნა ZAB.

წ ა მ-უ ყ ო არს თვალით ნიშნება, გინა სხვარიგად (სხვარიგი Cq) ნიშნება; ხოლო თ ა ვ-უ ყ ო — თავით ანიშნოს (რამე Cab) C. წ ა მ-უ ყ ო არს თვალით ნიშნება, ხოლო თ ა ვ-უ ყ ო — თავით ნიშნება D.
ნ. წამის-ყოფა.

წამწამი (+ 30, 13 იგავ. ZA) ქუთუთოს ბეწვი ZABCD.
ნ. თმა.

წამწე კიდის ყურზე(დ) ძელნი ჯირგვლად წარზიდული კიდის სიმაგრისათვის ZAB.

კიდის კედლებზე(დ) ხენი ჯირგვლად წაზიდული კიდის სიმაგრისათვის C.

[წან ნ. დაწანება, მაწანებელთამი].
[წან ნ. ნაწნავი, წნული].

წანდილი მგბარი ხვარბალი ZABCD.

წანწალა კიდთან ნახე ZAB.

კიპორჭი. წანწალა არს ერთი ლატანი რა კიდსავით გასდევს გასაქ(ა)ლად CD.

წანწარი წკრიალით დინება B.

წანწკარი წყლის წვრილად დინება ZA.

წარ მცირედ რამ წარზიდულ(ი) ZAB.

წარ ითქმის წინარე მჭირესავით, ვითარცა ვიტყვით: წართქმა, წა(რ)-ყვანა, წა(რ)ზიდვა, წარსლვა და მის-თანანი C. განუმარტავია D.

ნ. ქუეწარ, წა.

წარ Ab.

[წარამარა ნ. წარამურა].

წარამურა ცუდმოუბარი ZABCD.

წარაფი წვრილი მოგრძე ტყე ZAB.

წარაფი არს ორთა ველთა (ველსა CqD) შუა წვლილად და გრძლად ტყე ფიჩხოვანი CD.

წარბი 14, 9 ლევიტ. ZAB.

თვალ ზეითი ბეწვ(ნ)ი Cab. განუ-მარტავია CqD.

ნ. თმა.

წარგება დახარჯვა ZABC.

წარდგომა[1] (1, 6 იობ) ZA.

წარე[2] (+ 40, 4 იერემ. Aa) წა-დი ZAB.

შდრ. წადი.

წარევა (დიოლოღ.[3]) სიტყვის როტვა ZAa.

წარემართა (29, 1 დაბად.) წა(რ)-ვიდა, გინა ქელი მოემართა ZAB.

წარვედ (+ 4, 16 იოანე ZA) წა-დი ZAB.

შდრ. წარე.

წართვა ერთმანე(რ)თზე(დ) მობმა ZABC.

განუმარტავია D.

წართვით ერთმანე(რ)თზე(დ) მობ-მით ZAB.

დღე-დღეზე მობმით სმა CD.

წართმა საქონლის მიღება (მოღე-ბა Cq) ZABCq.

საქონელი მიუღოს Cab. განუმარტა-ვია D.

წართქმა (წართქუმა Cb) უქუ-თქმასთან ნახე ZAB.

სათანადო არს ცნობად, ვითარმედ წართქმაჲცა და უქუთქმაჲ უკან-თქმად იწოდებიან. წ ა რ თ ქ მ ა ჲ ვიდრემე არს დამნიშვნელი ამისა, თუ ვითარია იგი ვინმე, ვითარ-იგი ვი-თარმედ: სოკრატი ბრძენ არს, სოკრატი იარების; ხოლო უ ქ უ-თ ქ მ ა ჲ — ცხადმყოფელი ამისა, თუ რაჲ არა არს იგი ვინმე, ვითარმედ სოკრატი არა ბრძენ არს, სოკრატი არა იარების. ესრეთვე ყოველივე რაიცა, რამეთუ ვინათგან ყოველივე წართქმი წინა-აღუდგების უქუ-თქმასა და ყოველივე უქუთქმა — წართქმასა Cab. სათანადო არს ცნო-ბად, ვითარმედ წართქმაჲცა და უქუთქმაჲ უკანა-თქმად იწოდებიან. წ ა რ თ ქ მ ა ჲ ვიდრემე არს დამნიშ-ვნელი ამისა, თუ რაჲ არს ვისიმე, ესე იგი არს, თუ რაჲ არს იგი ვინ-მე, ვითარ-იგი ვითარმედ: სოკრატი ბრძენ არს, სოკრატი იარების; ხო-ლო უ ქ უ თ ქ მ ა ჲ ცხადმყოფელი ამისა, თუ რაჲ არა არს ვისიმე, ესე იგი არს თუ რაჲ არა არს იგი ვინმე, ვითარმედ: ესე ვინმე არა ბრძენ არს, ესე ვინმე არა იარების. ხოლო ვი-ნაჲდგან ყოველსა წართქმასა წინა-აღუდგების უქუთქმაჲ და ყოველსა უქუთქმასა — წართქმაჲ. უქუთქმაჲ წინაალმდგომი წართქმისაჲ და წარ-თქმა წინაალმდგომ უქუთქმისაჲ, წი-ნა-განსიტყვად სახელ-იდების, ხო-ლო ჟერ-არს ცნობაჲ, ვითარმედ სა-ჭირო არს, რათა ერთი ტყუოდის და

[1] ნუსხებშია: „წარდგობა“. [2] წყაროშია: „წარედ“. [3] შდრ. A — 1103: 83b 23 („წარპრევს“).

ერთი ქეშმარიტებდეს[1] CqD.

ნ. უკუთქუმა.

წართხელი წირთხლი ZAB.

წყირთლი C. 3 მეფ. 7, 50: „წართხელები და სამსჭველები, პინაგები და სეგლელები ოქროსა“ D.

ნ. წირთხლი.

წარიტრა[2] (46, 1 დაბად.) აიყარა და წა(რ)ვიდა ZA.

(46, 1 დაბად.) B.

წარკაფვა მცირედ გარდაკაფვა ZAB.

წარკუეთა (წარკუეთა ZA) სრულიად გარდაჭრა ZAB.

წარმავალი (1, 20 დაბად.) გამელელი ZAB.

ნ. ქუეწარმავალი.

წარმართება კეთილად მოსლვა (მოსვლა BCD) ZABCD.

წარმართი (28, 19 მათე) უშჯულოებით მავალნი ZA.

წარმართი ეწოდება ყოველთა უშჯულოებით მავალთა B. წარმართი ეწოდების ყოველთა უშჯულოვებით (უსჯულოებით CqD) მავალსა CD.

წარმატება (+ 1 კორინ. 12, 28 Z) საქმით და სწავლით მატება სხვაზე ZA.

საქმით და სწავლით მატება B. წარმატებაა საქმითა და სწავლით ემატებოდეს CD.

წარმდებება წარმდების მქნელი ZA.

წარმდები (2 ტიმოთ. 3, 4) თ ა ნ ა მ დ ე ბ ი არს, რომლისა საქმისა ქ(მ)ნა მართებდეს საქნელად და მას ზედ(ა)-ედვას, ვითარცა მოვალესა (მოვალე B); ხოლო წ ა რ მ დ ე ბ ი ყოვლადვე მისგან უქნელი და უგზო და არა (+ იყოს ZA) მისი საქმე, მისი მოქმედი ZAB.

თ ა ნ ა მ დ ე ბ ი არს, რომელი საქმე მას ვალად ედვას და მისი საქმნელი იყოს; ხოლო წ ა რ მ დ ე ბ ი — ყოვლადვე მისგან უქმნელი და უგზო, არა-საქმნელის მოქმედი Cb. შეუპოვარი CaqD.

ნ. ეწარმდება; შდრ. მეტიჩარა.

წარმდინარე[3] (+ 30, 25 ესაია ZAa) მდინარე მავალი ZAB.

ვითარცა მდინარე წარმდინარე (წარმდინარენი D), ეგრეთვე ითქმიან სამოსელნი გრძელნი CD.

წარმდინარე სამოსელი გრძლად მეთრევი ZAB.

წარმდროებული (11, 20 დანიელ) დროს მეძიებელი ZAa.

წარმეტყუელი (წარმეტყუელი ZA, წარმეტყველი B) პირველ მთქმელი ZAB.

წარმმართებელი (2, 6 მალაქ.) წარემართოის მქნელი ZAa.

წარმო ZAa.

ნ. იწარმოებს, მიზეზოვანი, წარმოდ.

წარმოდგება ZAa.

წარმონა (+ კავშირ. ZA)[4] წარმოდგომილი. მიზეზოანი და წარმოდ სამ სახედ განიცდების: პირველად თვისსა მიზეზსა შორის, რამეთუ პირველ წამოყენებისა

---

[1] აღებულია იოანე დამასკელის კათიღორიიდან (S — 1463, 53 r).

[2] წყაროშია: „წარმოიტროდ“. [3] წყაროშია: „წარმდგინარიდ“. [4] აღებულია იოანე პეტრიწის თარგმანებიდან (წიგნი II, გვ. 79, 34 – 80, 4).

მიზეზსა შორის ეგოს მიზეზოანი, (+ რომელსა ელლენებრ ეწოდების ZA) კატეტიან, რომელ არს მებრ მიზეზებით; ქვალად კათვიპარ(ა)ქსინ, რომელ არს მებრ მყოფობით; ქვალად კატამეთექსინ, რომელ არს მებრ თანამექონებით ZAB.

ესე იგი არს წარმოდგომილი CD.

წარმონა ZAa.

წარმონაქსვ[1] (+ კავშ.[2] ZA) წარმოქსოვილი ZAB.

წარმოა (+ კავშ.[3] ZA) წარმოსადგომი ZAB.

ნ. წარმო.

[წარმძრომელი ნ. ქუეწარმძრომელი].

წარნაქი (22, 14 იერემ.) (+ ესე ZA) წითელი სახატავია, კაპადუკიას გამოვა: ერთი უწითლესი(ა), მეორე უმქრქალესი, მესამე ცუდი(ა) ZAB.

წარნაქი (იერემიას 22, 14 სწერია) წითელი სახატავია, სამ-რიგია, კაპადუკიას გამოვა: ერთი რიგი დიად წითელია, მეორე უმქრქალესია და მესამე უცუდესი; სახლის სართულებს მოხატვენ C.

ნ. წერნაქი.

წარპარვა მოპარვა Cb.

წარსაგებელი დასახარჯავი ZABCD.

წარსმენა სმენის (ნასმენის B) უგულებელს-ყოფა ZAB.

წარტყუენვა (წარტყუჩნვა ZABCab, წარტყვენვა CqD) (+ 14, 2 ზაქარ. ZAa) სრულიად დატყვევება ZA.

სრულ დატყვევება B. წარტაცება ყოვლისავე CD.

ნ. აყრა, წდოლა.

წარუსწრო (11, 3 ტობია) გაუსწრო ZAa.

წარქცევა წინ წაყრა ZAB.

წარჩინებული ჩინებულთან ნახე ZAB.

თავნაჩენი კაცი C. თავნაჩენი D.

წარცემა გაგზავნა ძლევენთა ZAB.

გაუგზანოს C.

წარწერა (+ კათილორ.[4] ZA) რამეთუ განსაზღვრება(ჲ) არსებისაგან აჩვენებს საქმესა, ხოლო წარწერა — შემთხვევითისაგან, წარწერად ითქმის ვითარცა აჩრდილ(ი)სა წერად მყოფი, რამეთუ ვითარ მწერალთა მიერ(ი) აჩრდილის(ა) წერაჲ ცხად-ჰყოფს სადმე მსგავსებასა ხატისასა, გარნა არა დაჯოშებულსა, ეგრეთვე წარწერაჲცა აჩრდილ(ი)სა რას(ა)მე საქმისასა წარმომიდგენს ჩვენ; ხოლო განსაზღვრება(ჲ) თვით მას საქმესა ცხად წინა(დ) დასდებს, ვითარცა სრული (სრულად CD) დაწერა, რამეთუ რომელთა საქმეთა ზედა ვერ ძალ-გვედვას განსაზღვრებათა განჩენაჲ, ქვეწარწერისა მიერ გვიყვარს დანიშვნა(ჲ) მათი (+ წარწერა იგი არს მწერალი აჩრდილისა მაგა-

[1] ნუსხებში: „წარმონაქსვი". [2] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანები (წიგნი II, გვ. 151, 24). [3] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 79, 34). [4] შდრ. A — 250: 88 r, 13.

ლითთა CD) ZABCD.

წარწყრთით საზღვარი შეზავებულია არსებითთა და არსების ზედადთაგან, ვითარ-იგი კაცი არს ცხოველი სიტყვიერი, აღმართებით მავალი, ბრჭ. ლპტყელი B.

წარწყმედა (+ 11, 9 ესაია ZAB) დაკარგვა ZABCD.

წარხმა ციხე-ქალაქთ აღება ZAB.

წარჭდა (16, 4 ესაია) გაიარა ZAB.

ნ. თანა-წარჭდა.

წარჭდომა გავლა ZABD.

გავლა, გინა გაშვება (გაუშვა Cq) C.

წარჭოცა (7, 38 ლუკა) მოხოცა ZAa.

ნ. წმიდა.

წახდის Cb.

წასორსალება გრძლად წამგრგვალება ZABCD.

წარსქდა წახეთქა Cb.

წასწრება სასწრაფოს საქმეზედ წადგომა ZAB.

წახხმა ცხოველთა წაყვანა, გინა პირით სისხლი ანუ ნათხევი წაყაროს და მისთანანი ZA.

ცხოველთ წაყვანა, გინა პირით სისხლთა ანუ ნათხევთა წაყრა, მისთანანი B. ცხოველთ წაყვანა Cb.

წატანა თან წაღება უსულოთა; ხოლო წაყვანა სულიერთათვის ითქმის ZA.

თან წაღება. წატანა არს უსულოთ წაღება, ხოლო წაყვანა — სულიერთა B.

წატანება თან მიდევნება ZAB.

წატანება მიფრენა, წალამუნება Z.

მიფრენას წალამუნება A. მივარდნას დალამუნება B.

[წაფ ნ. დაწაფება, მწაფელი, მოწაფე, შდრ. სწავლა].

წაქა განაწურთ წვენი მაწვნისა და მისთანათა, რაიც გაიწურების ZA.

განაწურთ წვენი. მაწონი თუ მისთანა, რაიც გასწურო B. მაწვნისა და დოა განაწური წვენი C. ძველის ყველის წვენი D.

ნ. წუენი.

წაქანება მახვილის მიქანება ZAB.

წადა ჩუსტ-ქალმანი ZABCD.

წაღება სხვაგან გატანა Cb.

წაღმა სისწორ ZABCD.

ნ. უკუღმა.

წაღმართი უკუღმართის წინააღმდეგი (წინააღმდგომი Cab) ZABC.

განუმარტავია D.

წაღრძობა ჩუმად დარჩობა ZAB.

ნ. დაღრძობა, ღრძობა.

წაყვანა წატანასთან ნახე ZAB

წაყრა ცხენის ლაგმის პირიდამ შეხსნა, გინა ცხოველნი წინ წაირეკოს და მისდევდეს, გინა ქელით კამათელი და მისთანა გააბნიოს, გინა მოქლონთა და ურდულთა წარზიდოს, გინა ქელის წაყრა — საქმის ქნით გაადვილება ZA.

წაყრა არს ცხენთ ლაგმის პირიდამ შეხსნა, გინა ცხოველნი წინ წაირეკო და მისდევდე, გინა ქელით კამათელი და მისთანა განაბნიო, გინა მოქლონთა და ურდულთ წარზიდვა, გინა ქელის წაყრა — საქმის გაადვილება B. წაყრა არს: რა მოსაქმე ჭშირად საქმესა იქმოდეს და გაიადვილოს, ქელის წაყრად ვიტყვით; გინა ქელთა მარცვალნი რამე ეპყრას (ეპირნეს Cq) და წინარე წა(პ)ყარნეს; წაყრად ითქმის მოქლონთა და ურდულთა განყრა C.

ნ. ქელის წაყრა.
წაშენა Cb.
წაშვერილი ნ. წაშუერილი.
წაშლა ნაწერთ მოშლა ZAB.
განუმარტავია Cb.
წაშლილი ნაწერი მოშლილი ZA.
წაშუერილი (წაშვერილი ZABCq) წინ წარზიდული ZAB.
წინ წაზეული C. განუმარტავია D.
წაჭრა მცირე კიდურთ მოკვეთა ZAB.
წაჭრილი მცირე მოკვეთილი Z.
მოკვეთილი მცირე A.
წახედა წაუყურა Cb.
წახნაგი (5, 12 ქება[1]) გათლილი თვალი ZA.
თვალი გათლილი (5, 12 ქება) B. გათლილი C. წათლილი D.
ნ. გამოწახნაგებული.
წახრა წადრკა Cb
წახურვა დაფარება Cb.
წაქცა გაავდა Cb.
წაქცება გაავდება Cb.
წაქცენა Cb.
წაჴირება Cb.
წბა (7, 5 მსაჯ.) თქლეფა ZAB.
ათქლეფა C.
ნ. აღწბა, მოწბობა, მწბარი, ნაწბობი, წბოლა.
წბა წბილი, უკუწბილება D.
წბილ ნ. წბილი.
წბილად უკუწბილებულად ZA.
უკუწბილებულად. წბილება არს, რაი უნდოდენ საქნელად დავერა ქნას და შერცხვენდეს, და ესეგვარი რამე სარცხვინელი B.
წბილება არს, რაჲ უნდოდეს საქნელად და ვერა ქნას და შერცხვენდეს, და ესეგვარი რამე სარცხვინელი ZA.
ნ. გააწბილა, გაწბილება, უკუწბილება, შესწბა.
წბილი (წბილ Cab) უკუწბილების ბჭე ZA.
უკუწბილებული, რცხვენილი B. უკუწბილებული (+ წბილად Cb) C.
წბოლა თქლეფა ZAB.
ამოთქლეფა CabD. ამოთქლეფავება Cq.
ნ. წბა.
წდევა (+ 5, 22 ესაია ZAa) ღვინის დასხმა ZABC.
დასხმა ღვინისა D.
ნ. ეწდივა, იწდივა, მწდე. მწდეანი, მწდეველი, საწდე;
შდრ. წედა.
[**წდივ** ნ. წდევა].
წდომა (+ 2, 10 ნაომ ZAa) ა ყ რ ა არს, რა კაცი თვისისა ნებით(ა) დედა-წულით აიყაროს და სხვაგან დასახლდეს; წ ა რ ტ ყ ვ ე ნ ვ ა ჲ არს, რა მოძალემა(ნ) მძლავრებით აჰყაროს და სხვაგან განაბნიოს და ქონებაც მიუღოს სრულობით; წ დ ო ლ ა არს მძლავრთაგან აყრა და სხვაგან დასახლება და არა აფორიაქება, არამედ პატივით და ნებიერად წარყვანა; ჟ რ უ ნ ვ ა არს სრულიად შიშველთ გამოსხმა და სადა უნდა, წარყვანა ZA.
ა ყ რ ა არს, რა კაცი თვისის ნებით დედა-წულით აიყაროს და სხვაგან დასახლდეს; წ ა რ ტ ყ ვ ე ნ ვ ა არს, რა მოძალემან მძლავრებით აჰყაროს და სხვაგან დაფანტოს და ქო-

[1] შდრ. A — 51 („წახნაგებულ“ 5, 14; „წახნაგებული“ 7, 2).

ნებაც რაჲ მიუღოს სრულობით; წ დ ო ლ ა არს მძლავრთაგან აყრა და სხვაგან დასახლება, არამედ არა აფორიაქება და პატივით და ნებიერ წარყვანა; ჟ რ უ ნ ვ ა არს სრულობით შიშველთ გამოსხმა და სადა უნდა, წარყვანა B. [1] აყრა, გინა განსხმა, გინა განდევნა C.

წდომა მოწდომა, მიწდომა ZABC.
განუმარტავია D.

ნ. მიუწდომელი, მიწდომა, მიწდომილება, მოწდომა, მწდომი, შეწდომა, ჩაწდომა; შდრ. ამაწადი, მოწუდილი.

წ˜ე ქარაგმით წ ი ნ ა შ ე ZA.
წ ი ნ ა შ ე ქარაგმით B.

[**წებ** ნ. წ [1]].

წებო მისაწებებელი ZA.
განუმარტავია BCD.

ნ. დაწებვა, მოუწებე, შემოწება, შეწება.

წედა (3 მეფ. 7, 26) ესე (წედა B) არს ყო(ვ)ელივე ღვინის შესასმელი ჭურჭელი ZAB.
(+ მეფ. 7, 26 Cb) წედა არს ფ ი ა ლ ა, თ ა ს ი, ჭ ი ქ ა, ს ი რ ჩ ა (+ ჩ ა რ ა CqD), ბ ი დ ა ხ ი, ყ ა ნ წ ი, ჯ ა მ ი და ყოველივე ღვინოთა სასმისები(ა) ერთბამად (+ დიდი თუ მცირე C) CD.

ნ. დევატაფა, საწდე, ჭურჭელი; შდრ. წდევა.

[**წევ** (წივ, წევნ) ნ. ააწივე, ავაწივე, აწევა, ეწინეთ, ზედმიწევნული, თავის-წევა, მაწიერი, მეწიე, მიიწია, მიწევა, მოიწია, მოსაწევარი, მოწევა, მოწევნა, მეუწიე, მწევარი (ძაღლ'თანაც), ნაწევი, სწევს, შეწევა, წევნული].

[**წევ** (**წივ**, **წევნ**) ნ. მეწიე, მო-წიე, მწე, საწევნელი, შემწე, შეწევნა].

წევა მოწევა, მიწევა, გაწევა, მოწევნა ZA.
მოწევა, მოზევა, მოწ... B. წ ე ვ ა არს მორთხმა ... სა, გინა მოზევე რტოთა ხ... თა რტოთა Cb), გინა გაწევა გ... მავად, ანუ წარსაყვანელად, ანე გ... სათრეველად Cab. მოწევა ... გინა გაწევა Cq. განუმარტავია D.

[**წევნ** ნ. **წევ**].

წევნული (3, 12 ფილიპ.) Z.

[**წევრი** შდრ. ნაწევარი].

წელ (+ 89 10 ფსალმ. ZAa) წელიწად ZA.

ნ. წელი.

წელიწადი [2] (64. 12 ფსალმ.) წელიწადი დღდალი ZAa.
წელიწადი (ფსალმ. [64, 12]) Ab

წელი (+ 89, 5 ფსალმ. ZAa) წელიწადი ZABCqD.

ნ. ჭბალწლი'ა (თთუე'ათანაც, და სეკდემბერ'თანაც). მერმწლივ, წელაწადი, წელიწადი, წელ, წლევანდელი, წლეულ.

წელი (13, 2 იერემ.) სიბა ZAa
სიბა (+ 5, 27 [?] AbB) AbBCqD

წელი ნაწლევი ZAB.
წელი ეწოდებიან ნაწლევსა კაცთასა, რომელ არს უ რ ჩ ხ ი, კვალად წელი ეწოდებიან ს ი ბ ა ს ა კაცთასა და სხვათა ცხოველთასა, კვალად წელი ეწოდებიან წ ე ლ ი წ ა დ ს ა C, ნაწლევი ურჩხი CqD.

ნ. ყიტაწელი.

წელიწადი (1, 14 დაბად.) ქქო-

---

[1] ZAB ნუსხებში განმარტების ბოლოს ავტორის შენიშვნაა: „აყრასთან ლაწერე"
[2] წყაროშია: „წელიწადისა".

ნან წელიწადსა ერთსა თთვენი 12, შვიდეულნი 52, დღენი 365 და ჟამნი 6, ყო(ვ)ელნი ჟამნი დღეთა და ღამეთანი (ღამისანი B) 4380 (რვაათას შვიდას სამეოცდაექვსნი B), მათი წენტილია(ნი) ორი ბევრი და ათასასი. ზედეთ რომ ექვსი ჟამ(ნ)ი სწერია, მას ათექვსმეტი წამი აკლია და სხვანი ერთის დღისა და ღამის წამნი არიან 1440 ZAB.

ჰქონან წელიწადსა ერთსა თვენი ათორმეტნი, შვიდეულნი ორმოცდა ათორმეტნი, დღენი სამას სამოცდა ხუთნი და ჟამნი ექვსნი; ყოველნი ჟამნი დღისა და ღამისანი ოთხი ათას სამას ოთხმეოცი, წენტილიანი მათნი ორ ბევრ და ათას ასი ზედეთ წელიწადთა სამას სამოცდა ხუთს დღესთან რომე ექვსი (+ ჟამი Ca) ვაჭიენენ, მას ათექვსმეტი წამი აკლია, სხვა ერთის დღისა და ღამისა წამი ათას ოთხას ორმეოცი იქნება Cab. ჰქონან წელიწადსა ერთსა თვენი ათორმეტნი, შვიდეულნი ორმეოცდაათორმეტ(ნ)ი, დღინი სამას სამეოცდა ხუთნი და ჟამნი ექვსნი; ჟამნი დ[illegible] და ღამისანი ოთხი ათას სამ[illegible] მეოცი, წენტილიანი ორ ბევრ ([illegible] C) ათას ასი. ზედეთ(ს) წლ[illegible] ექვს ჟამს(ა) ათექვსმეტი წამი [illegible]ლია, [illegible]თის დღისა და ღამის წამი ათას ოთხას ორმოცი იქნება CqD.

ნ. ხრონო, ჯგუფი; შდრ. წელიწადი.

წელკავი სიზის (სიზას B) შეკმობა ZAB.

წელს ამ წელიწადს ZAB.

[წენ ნ. კი].

წენგო (+ იგავ. 10 Z) ნივზის ლეჯა ახალი ZAB.

ნივზი გულჩაუდებელი CD.

[წენი ნ. წამი].

[წენტილი ნ. დლე, სტომი, წვრტილი].

წენტილია ჟამის ნათხალი ZABC.

ჟამის მეოთხედი D.

ნ. წამი.

წენწურა (ოთხფ.) ავი გოჭი ZAB.

(ოთხფ.) ავი გოჭი და სნეული Cab. (ოთხფ.) გოჭი ავი და სნეული CqD.

წერა (10, 1 ესაია) კალმის მოსმა ZA.

მოკალმა B. განუმარტავია CD.

ნ. აღწერა, აღწერილი, აწერა, გარეშემოუწერელი, გარეშემოწერილი, დაწერა, ეწერა, ეწერ, იწერების, მოუწერე, ნაწერი, საწერული, საწერი, სწერია, შემოუწერელი, (შემოწერა'სთანაც), შემოწერა, შეუწერია, შთაწერილი, წარწერა, წერილი, ჭელის-წერილი; მწერალი, მოთხრობათა-მწერალი, სახის-მწერალი, სიმიათა-მწერალი.

წერა დახატვა ZAB.

წერაქვი (23, 29 იერემ. ZAa) ესე არს ცალვნით სათხროლი აქვნდეს კლდეთ დასარღვევად (დასარღვეველად A); წ ა ლ კ ა ტ ი არს ორგნითვე საკვეთი აქვნდეს ქვათა სათლელად; ხოლო ჩ უ გ ლ უ გ ი — წერაქვი ქელთ საპყრობი საომრად ZA.

წ ე რ ა ქ ვ ი არს ცალგნით სათხროლი კლდეთ სარღვეველი; წ ა ლ კ ა ტ ი ორგნითვე საკვეთელი ჰქონდეს ქვათ სათლელად; ხოლო ჩ უ გ ლ უ გ ი — მომცრო ჭელით საპყრობი, საომრად B. წერაქვი ეწოდების

დიდსა და დამარღვეველსა კლდოვანთა; ხოლო რომელთა ორგნითვე სათლელი აქვს და ქვათა განსთლიან, გინა კლდეთა გამო(ჰ)კვეთენ, წალკატი ეწოდების; ხოლო მცირეთა და კეთილად ქმნილთა, რომელთა ვაჟნი ქალთ იქონებენ საომრად, ჩუჯლუჯი ეწოდებიან C. განუმარტავია D.

წერეული (3, 7 რუთ) ყანის ნაკრეფი შეკონვილი ZAB.

(ბალ.) თავთავი ყანისა C. რუთი 3, 7: „დაწვა ზვინსა მას თანა წერეულისა მისიათა“ D.

წერი საწირავი, ამოწერილის სალებავი ZAB.

საყერავი CD.

წერილი (+ 26, 54 მათე ZAa) წერილი ეწოდების ყო(ვ)ელსა კალამთაგან აღწერილსა. გინა ბეჭდის(ა) ტვიფართა. ხოლო სამღრთო წერილი არს ძველის შჯულის მატიანე და ახალი აღთქმა; ხოლო წმიდათ წერილი არს მათი თარგმანი და ღ~თისმეტყველებანი და წმიდათა ჰამბავნი; გარეშე წერილ(ნ)ი არიან მსოფლიონი ჰამბავნი, ლექსნი და იგავნი (იგავიანი Ab) რამენი და მისთანანი; ხოლო ზღაპრობანი — საწარმართონი, საცრუო მოგონებულნი და ტყუ(ვ)ილნი შემჰევრებულნი; წიგნი ეწოდების ერთსა წერილთაგანსა მრთელსა, ვისიც(ა) იყოს; ხოლო მინაწერსა მოკითხვათა და სასაქმოთა — უსტარი; უდარესისაგან უაღრესის მინაწერსა — იერლაყი (პიტაკი Ab); (+ მეფისაგან ქველქვეშეთა მინაწერსა — იერლაყი Ah) მეფეთაგან მეფესთან მინაწერთა — პატრუცაგი; მეფეთაგან მინიჭებისა წერილსა — სიგელი; აგურაკთა და სოფლებისა დამტკიცებისა წერილსა — გუჯარი; მეფეთაგან ბრძანება-შეუცვალებელსა წერილსა — რუარტაგი (როარტაგი A); ვალის აღების ქელით-წერილსა და მისთანათა — მუჰარაკი (მოჰარაკი Z); მცირესა ნაწერსა — ავთრათი, ვითნი ბარათსა უქმობენ; სამეფოთა მოსაჴსენებელსა — მატიანე; წარსაგებელთა აღწერილთა — დივანი; გრძლად გარდაბმულთა წერილთა — ტომარი; განსაგებელთა წერილთა — (+ კომონიტორი და ZAa) განაჩენი; განყრისა და განშორებისა წერილთა — განსაშორებელი; სამოწმო წერილსა — სვისტატიკოსი, რომელსა თურქნი გუამანსარს (გუამაზარს Z) უწოდენ; ხოლო რუარტაგთა (როარტაგთა A) და სხვათა უსტართა სახესა გარდანაწერთა — პაჭენისი (პატენისი AB), რომელსა სპარსნი სავადსა უქმობენ; ღ~თისა, გინა მეფეთა ბრძანებასა — ენდალმა ეწოდების და წიგნაკი — ცუდსა წიგნსა [+ ლიველლიოსი; სიმტკიცის(ა)

ქარტასა — კათილორია (კატისიოსი Aa) ZAa] ZA.

წერილი ეწოდების ყოველსა კალამითაგან აღწერილსა, ხოლო საღმრთო წერილი არს ძველის შჯულის მატიანე და ახალი ახთქმა; ხოლო წმიდათ წერილი არს მათი თარგმანი და ღმრთისმეტყველთა თქმულნი და წმიდათა ჰამბავნი; ხოლო გარეშე წერილი არიან მსოფლიო ჰამბავნი, ლექსნი და იგავნი რამენი და მისთანანი; ხოლო ზღაპრობანი — საწარმართო, საცრუო მოგონებულნი ტყუილით შემკევრებულნი; წიგნი ეწოდების ერთსა წერილთაგანსა, ვისიცა იყოს; ხოლო მინაწერთა მოკითხვათა და საასაქმოთა — უსტარი. უდარესისაგან უაღრესისა მინაწერსა — პიტაკი; მეფისაგან ჰელქვეშეთა მინაწერთა — იერლაყი; მეფეთაგან მეფესთან მინაწერსა — პატრუცაგი; მეფეთაგან მინიჭების წერილსა — სიგელი; აგარაკთა და სოფელთა დამტკიცების წერილსა — [illegible]არი; მეფეთაგან ბრძანება-შეუცვლელსა წერილს — პროსტაგი; ქილით-წერილსა ვალისა [illegible] — მუჰარაკი; [illegible] ნაწერსა — აეთრათი, ვი[illegible] ბირათს უქმობენ; სამეფოთა მოსაჯსენებელთა — მატიანე; [illegible]გებელთა აღწერილთა — დივანი; გრძლად გარდაბმულთა წერილთა — ტომარი; განსაგებელთა წერილსა — განაჩენი; განყრისა და განშორებისა წერილს — განსაშორებელი; სამოწმო წერილსა — სვისტატიკოსი, რომელსა თურქნი გუამანსარს უწოდენ; ხოლო წიგნაკი — ცუდთა წიგნთა ვისამე; ხოლო ჰროარტაგთა და სხვათა უსტართა სახესა გარდანაწერთა პაპენისნი ეწოდების; ხოლო ენდალმა — წერილსა ბრძანებასა ღმრთისა, გინა მეფეთასა B. წერილნი (წერილი Cq) ეწოდებიან ყოველთა დაწერილთა კალამთა მიერ, რაიცა რავე იყოს, რომელთა განჰყოფენ ბრძენნი და იტყვიან: წერილნი საღმრთონი, წერილნი წმიდათანი და წერილნი გარეშენი; ხოლო საღმრთო წერილი ეწოდების ძველისა და ახლის სჯულის (შჯულის Cq) წერილთა; ხოლო წმიდათ წერილნი — თარგმანთა მათთა და წმიდათა მღდელ(თ)მოძღვართა და ღმრთისმეტყველთაგან თქმულთა და ცხო(ვ)რებასა და შესხმას(ა) წმიდათასა და საგალობელთა; ხოლო გარეშე წერილნი — მსოფლიოთა ჰამბავთა (+ და Cab) ლექსთა და ზღაპართა (ზღაპრობათა Cq) რათამე. ხოლო წიგნი ეწოდების ერთსა წიგნსა წერილთაგანსა, ვისიც(ა) ნათქვამი ანუ აღწერილი იყოს. ხოლო უკეთუ სხვასა (-თანა Cq) მიუწერო რაიც(ა) რამე საქმე, გინა მოკითხვა, მას უსტარი ეწოდების (ეწოდებიან Ca): და მეფესა და მთავართა თანა მინაწერსა(ა) — პიტაკი; მეფეთა მიერ შეწყალების(ა) წიგნსა — იერლაყი; (+ მეფეთაგან მეფესთან მინაწერსა — პატრუცი Cb): ხოლო მეფეთა მიერ მამულის დამტკიცების წიგნსა (დამტკიცებისასა Cq) — სიგელი; ეკლესიათა შეწირულობის(ა) სიგელსა — გუჯარი; მეფეთა ბრძანებათა (+ და Cab) შეუცვალებელისა და მოუშლელსა მინაწერთა (მინაწერსა Cq) — პროსტაგი; მეფეთა საბოძვრისა წიგნსა ფარმანად(აც) უქმობენ (სახელ-სდებენ Cb). არამედ სხვათა ენათაგან არს (+ და Cab) მინშური(ც)ა ეგრეთვე (ეგრეთვითარივე Cq) არს; ანდერძისა წიგნსა — დიათიკე და ვიეთნი ანდერძნამაგს უწოდენ. ხოლო ქილით-წერილთა (ქილით-წერილსა Cq) მიცემულსა (მიცემულ-

თა Cb) მუჰ(ა)რაკი ეწოდების; მცირესა მინაწერსა (მინაწერთა Cq)— ავთრათი; ვიეთნი ბარათსა სახელ-სდებენ; სამეფოთა მოსაჴსენებელთა სახლთა შინა ყოველთა აღწერილთა — მატიანე; ხოლო წარგებულთა ხარჯთა აღწერილთა — დივანი; და გრძლად გარდაბმულთა ქარტათა აღწერილთა — ტომარი [+ და განსაგებელსა წიგნსა მოჩივართასა — განაჩენი; ხოლო განყრისა და გა(ნ)ყოფისათვის დაწერილსა ქილით-წერილსა — განსაშორებელი (+ სამოწმო წერილსა — სგისტატიკოსი, რომელსა თურქნი გუამანსარს უწოდენ; ხოლო წიგნაკი — ცუდთა წიგნთა ვისასმე; პროარტაგთა და სხვათა უსტართა სახესა გარდანაწერთა პაპინისნი ეწოდების Cb) Cab] C. განუმარტავია D.

ნ. ეპისტოლე.

წერნაქი წარნაქი ZABD.

წითელი სახატავი C.

ნ. დიში.

წერო (ფრინ.) მწერო ZABCD.

ნ. მწერო.

წეროს-წჳვა (წეროს-წვივა ZA BCqD, წეროს-წვია Cab) სოკოა ერთი ZAB.

სოკოა CD.

წერტა ჩხვლეტა ZABCD.

ნ. მწერტელი, საწერტელი.

წერტილი (წერტილი, წენტილი D) (კათილორია) წერტილი არს კალმით დას(ხ)მული მცირე წინწალი, გინა ნემსით ნაჩხვლეტი, რომელი არა განიზომების და არცა აღირიცხვის, ვიეთთა წენტილად აღუწერიათ გაუსინჯავად ZA.

წერტილი არს მცირე კალამთ წინწალი, გინა ნემსის ნაჩხვლეტი, რომელი არა განიზომების, არცა აღირაცხვის. ვიეთთა წენტილად აღუწერიათ გაუსინჯაობითა B. წერტილი არს მცირე წინწკალი კალმისაგან, გინა ნემსისა მიერ ნაჩხვლეტი, რომელი არა განიკვეთების; ვიეთთა წენტილად (წერტილად Cb) აღუწერიათ, ავად უქნიათ (უქნიან Cb) C. წერტილი არს მცირედი წინწალი კალმისა, გინა ნემსთა და ეგევითართა მიერი ნაჩხვლეტი D.

ნ. რაოდენობა, სხეული.

წერწეტი ტანად წვრილი ZA.

ტანწვრილი B. მეტად ტანწვრილი (ტანწვლილი Cq) კაცი C. მეტად წვლილი ტანად D.

[**წეს** ნ. მიწესს, უწესს].

წესი (+ 16, 21 გამოსლ. ZAB) წესი უწოდიან ჩვეულებასა, განმტკიცებულსა და მდგომარესა. ვინაჲცა ჩვეულება არა ოდენ მისი სახელი არს, რომელ(სა) (მრავალ CqD) ჟამ ქმნითა ჩვეულებად შეჰქონდეს, არამედ ოდესმე მისიცა, რომელი ბუნებით ოდეს (ოდესმე BCD) რამე იყოს წეს(ი) განმტკიცებული, ვინა(ჲ)ცა უსულოთა და უძრავთა აქვს ესრეთ დაბადება, რამეთუ წეს ეწოდების მსგავსებითსა და შემსგავსებულსა საქმესა ZABCD.

ნ. განწესება, იწესა, მეწესე, მოწესე, საწესო, უწესო, წესიერი, წესნიერი.

წესიერი წესის მოქმედი ZAB.

წესიანი CD.

[**წესიერი სარგებელი** ნ. სარგებელი]. .

წესნიერი მოწესე ZABCb.

წეფხი მჴლე და ცუდი მიწა ZA.
მჴლე მიწა B.

წელან აწის უწინ (უწინარეს CqD) ZABCD.

წეწა ქელით ყაჴის გაჩეჩა ZA.
ყაჴის გაჩეჩა (+ ქელით BC) BCD.
ნ. კაკბის-საწეწელა.

წეწება ულონო(დ) სლვა ZABCD.

წეწონი ნიგოზი დამარილული ZAB.
დანაყილი ნიგოზი (+ მარილიანი C) CD.

წვა (+ 6, 18 ბარუქ ZAa) ცეცხლით დაწვა ZAB.
დაწვა ცეცხლითა, გინა წოლა C დაწვა D.
ნ. ღმერთი, წუა 1.

წვა იწვა, მწოლარე იყო ZA.
იწვა, წოლით იყო B. განუმარტავეია CqD
ნ. წოლა.

[**წვად** ნ. წუად].

წვალება (+ 24, 14 საქმე ZA) წ ვ ა ლ ე ბ ა დ უწოდთ ყოვლად ყოვლითურთ განჴრითა (განჴრილთა BCb) და თვით მის (მით Cb) სარწმუნოებისაგან უცხო-ქმნილთა, ხოლო გ ა (ს) ს ე თ ქ ი ლ ე ბ ა დ — კურნებად შესაძლებელთა, რათამე მიზეზ(ი)თა დაგებათათვის (დაძიებათათვის Cb) საეკლესი(ა)ოთა ურთიერთს(ა) (ურთიერთას Cb) გა(ნ)ყოფილთა. ქვალად შ ე ს ა კ რ ე ბ ე ლ ა დ — შემდგომად დაუმორჩილებელთა ხუცესთა ანუ ეპისკოპოზთა (ეპისკოპოსთა B) უსწავლელთა ერისა მიერ ქმნულსა რასამე კრებათა ZABCb.
განყოფა, გინა განშორება, გინა განკვეთა Ca. განყოფასაეით (+ გინა განშორვებულეით Cq) CqD.
ნ. განწვალება, მწვალებელი.

წვდილი ნ. წუდილი.

[**წვევა** ნ. წუევა].

წვეთი ნ. წუეთი.

წველა ნ. წუელა.

წველი ნ. წუელი.

[**წვენ** (წვინ) ნ. წოლა]

წვენი ნ. წუენი.

წვერი ნ. წუერი 1, 2.

[**წვეულობა** ნ. მაემანი].

[**წვივ** ნ. წუევა].

წვივი ნ. წჳვი.

[**წვივსაკრავი** ნ. ლეკუერთხი, საკართული]

წვივსაცმელი ნ. წჳვსაცმელი.

წვიმა ნ. წჳმა.

[**წვიმის ღმერთი** ნ. ნილა].

[**წვინ** ნ. წოლა].

წვინტლი ნ. წჳნტლი.

წვლილი და **წვრილი**; **წვლილი**, **წვრილი**; **წვლილი**, **წურილი** ნ წულილი და წურილი.

წვლილმოგონება ნ. წულილმოგონება.

წვრთა ნ. წურთა.

წვრთილი ნ. წურთილი.

წვრილი ნ. წურილი.

წთოდა (+ 66, 9 ფსალმ. ZAB) წვეთდა ZABCD.
ნ. წუეთ.

[**წთოლა** ნ. წუეთ].

[**წი** (**წივ**) ნ. წევ].

წიალა (მწერ.) მცირე ქინქლა ZAB.

წიალთა ჰქუა (წიალთა ჰქვა ZB)

ახლო ჩუმად (ჩუმათ A) უთხრა ZAB.

წიაღი (4, 6 გამოსლ.) კალთა და უბე, გინა ადგილი (ამმონიოსის კათილორ.) Z.

კალთა და უბე (+ 4, 6 გამოსლ. A) ACD. კალთა და უბე (4, 6 გამოსლ.) დაბადების თარგმანში წიაღი სხვარიგ უთარგმანებიათ. ჩვენში არად საკმარ არს B.

ნ. მწიალებელი, უბე.

წიაღი შეისწავე, სადა-ესე ქართულად წ ი ა ღ ი დაგვიწერია, მუნ ბერძულად პ ე რ ა ტ ი სწერია, ვითარმედ: უთხრათ აბრა(ჰა)მს პერატსა — ესე იგი არს წიაღსა, ანუ თუ (+ წიაღ Cq) მოსულსა, წიაღელსა, ანუ წიაღ კერძო მყოფსა. ხოლო პერატი ენითა ასურესტანელთათა ებრაელთა (ებრაელსა Cq) უწოდიან, ვითარცა თარგმანთა ყოვლად ბრძნისა განმმარტებელობისაგან გვესმის, წ ი ა ღ ა დ იწოდების აბრა(ჰა)მ, ვინათგან ქვეყანისაგან ქალდეველთასა, წიაღ მომდინარისა, კერძოთა მომართ ქანანისათა მოიწია. ხოლო ითარგმანების პ ე რ ა ტ ი, რომელ არს წიაღი C.

წიაღკერძო ახლო ნაპირად ZA.

ახლო კერძო B.

წიაღმოსლვა (წიაღმოსვლა AB) აქათ კერძო მოსლვა (მოსვლა AB) ZAB.

წიაღმოსული აქათ მოწევნილი ZAB.

წიბო ერთი გვერდის ძვალი ZAB.

ერთი გვერდისაგანი CD.

ნ. ნაწიბური.

წიგნაკი წიგნცუდა ZABCD

ნ. წერილი.

წიგნარა ნაკეციანი ფაშვი ZAB.

განუმარტავია CD.

[წიგნების მ ნ ე ნ. ხარტოფილაქსი].

წიგნი (36, 21 იერემ.) წერილთაგან ერთი ZAB.

წერილთაგანი C. განუმარტავია D.

ნ. დასტურის წიგნი (ფარმანთან), მწიგნველი, საწიგნე, უწიგნო, წერილი, მწიგნობარი, ვმწიგნობრობ, სამწიგნობრო.

წიგნი მოგებისა (32, 11 იერემ.) მონასყიდობისა ZAB.

ნასყიდობის წიგნი(ა) (იერემ. 32, 11) Cab.

წიგნის-საცავი (წიგნისაცავი Cab) სახლი საწიგნე ZABCab.

წიგნის-ტყავები (2 ტიმოთე 4, 13) ეტრატი ZAB.

ნ. ეტრატი; შდრ. ავთრათი.

წიდა რკინისა და ილეკრის ნადნობი ZA.

რკინის ნადნობი B. რკინისა და მისთანას (მისთანათ Cq) ნადნობი (ნადნობის Cq) ხენჯი, ნაცართაგანი (ნაცართაცა Cq) იქმნება და მისთანა(თა) C. განუმარტავია D.

წიდა სიბილწე და ფინთი რამე ZA.

სიბილწე რამე, გინა ფინთი B.

წიდნა (17, 6 ეზეკ.) ვენაკის გარდაფლვა Z.

ვაზის გარდაფლვა (17, 6 ეზეკიელ) Aa.

წიდოვანი[1] (15, 19 ლევიტ.) დიაცი დაშტანი ZA.

ღედაკაცი დაშტანი (15, 19 ლევიტ.) B.

წიდოვნება (წიდოვანი D) წ ი დ ა

[1] წყაროშია: „წიდოვნება"

ფინთ-ფუნთად ითქმის. კაცისა იყოს (+ გინა D) თუ რკინისა ანუ ნივთთა (ნივთისა CqD) რომელთამე (რასამე CqD), ამისთვი(ს)ცა დედათ წესი(ცა), (+ რომელ არს დაშტანი Cab) წ ი-დ ო ვ ნ ე ბ ა დ უთქვამსთ უთქვამსთ და კაცთა ბილწებაც(ა) რამე CD.

[წივ ნ. წევ].

წივა ქმელი ნეხვი ZABCD.

ნ. სკორე.

წივილი წვლილი (წვრილი B) რამ ქმა(ჲ) ZABCah.

წვლილი რამ ქმაა Cq. განუმარტავია D

წივწივა (ფრინ.) ZABCD.

წითელა სენია ZAB.

სენია ყვავილსაეით (ყვავილივით Cq) C. სნეულებაა D.

წითელა (ბალ.) ძუმელა ZABCD.

ნ. ძუმელა.

წითელი (+ 19. 2 რიცხვ. B) ცეცხლის ფერი ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. გააწითლა, მოწითლო, მწითური. მწითური ნავლელი (ზაფრა'სთან), სიწითლე, სოკოწითელი, ძირწითელა, წითს.

წითს (+ 16. 2 მათე ZAB) წითლობს ZABCD.

წილ (1 მეფ. 24. 18) ნაცვლად ZAB.

[წილ ნ. მოწილვა].

[წილ ნ. მეორწილე].

წილი კერძივით ZAB.

კერძი CD.

ნ. ბედნაწილი. მოწილე, ნაწილი. სანაწილე.

წილი (+ 1, 7 იონა ZAB) წილის გდება ZACD.

წილის გდება, ყრა (1, 7 იონა) B

წილია (მძრომ.) ტილის კვერცხი ZABCD.

წილკავი სამჰედურთან ნახე ZAB.

გრილად დასხმული ნემსკავი (კავი Cq) სათევზე(დ) C.

წინ (5, 2 ესაია) პირის-კერძო ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. გუშინასწინ, თავის-წინა. უწინ, უწინარეს, უწინდელი, შარშანსწინ.

წინა (30, 38 დაბად.) დასაბამი. გინა პირველი; გინა გუნდთ პირველ-მთავარი (პირველმავალი AhB), გინა ნავ-ს-თავი და მისთანანი რაჲცა (რაიც B) ZAB.

განუმარტავია Cb.

ნ. დაწინაურება, მეწინავე, საწინარო.

წინააღმდგომი (+ 41, 11 ესაია ZAa) მჴდომი, მბრძოლი ZA.

მჴდომი, გინა მბრძოლი B. განუმარტავია Cab.

წინა-აღრჩევა (35 დამასკელისა. 32 ნემესიოსში ვრცელად იძიე) უწინ გამორჩევა ZA.

უწინ გამორჩევა (35 იოანე, 32 ნემეს. ვრცელად) B. წინააღრჩევისათვის [35 იოანე დამასკელის წიგნში იძიე(თ) (+ და ნემესიოსის 32 Cb)] CD

ნ. ნება, ნებსითი.

წინაბუგა (ბალ.) თეთრი სატაცური (+ ჭალისა B) ZAB.

წინადადება (წინდადება Cb) იგავი, გინა სხვა(ს) წინ რამ დაუდვას ZA.

იგავი, გინა წინ რამ დაუდვა B. იგავი, გინა წინ რამე დაუდვას Cab.,

წინადაცუეთა (წინადაცვეთა ZB Cq, წინადაცუჵთა A) (17, 11 დაბად.) მეტკვეთილება ZAB.

მეტკვეთილობა Cab. განუმარტავია CqD.

[**წინა დღე** ნ. ნაწინადღევი].

წინათ პირის-კერძო ZAB.

წინამბრძოლი პირველ შემბმელი ZAB.

იგი არს, რომელი შემოგვებმოდის (შემოგვებმოდეს Cb) Cab.

წინამდებარე (+ 2 ნემეს.[1] ZAa) წინ ხილულად რაც ედვას ZA.

თვალით ხილულივით B.

წინამეტყუელი (წინამეტყუჵლი ZAa, წინამეტყველი B) წინასწარმეტყველი ZAB.

წინამეწყუე[2] წინა გამწყოდ მდეგი ZAa.

წინამო (4 მეფ. 4, 39) ესე არს თმა ლაწვთ მაშვენებელი, რომელ არს ლ უ ლ ა მ ბ ა რ ი ZA.

თმა ლაწვთ მაშვენებელი, (4 მეფ. 4, 39) ლულამბარი B. წინამო არიან თმანი შუბლთა და ლაწვთ(ა) მაშვენებელნი CD.

ნ. ზილფი, თმა.

წინამორბედი წინ(ა)მორბენალი ZAB.

წინამოსაჯუული (+ 5, 25 მათე ZAa) მოდავე ZABCD.

წინამსრბოლი შიქრიკი ZAB.

წინამცველი (წინამცუჵლი ZA) მკმილავი ZABCab.

ნ. წინასაცავი.

წინამცურვალი[3] (წინამცურვალი, წინამსრბოლი CD) (4 მეფ. 10, 25) შიქრიკთან ნახე ZAB.

წინამცურვალი და წინამსრბოლი არიან შიკრიკნი, ფეიკნი, გინა სხვანი ქვეითნი უძღოდენ მახვილოს(ა)ნები განმზადებით მეპატრონეთა აღმქედრებულთა Cab. წინამცურვალნი არიან შიქრიკნი და ფეიკნი, გინა სხვანი ქვეითნი მახვილებითა განმზადებული უძღოდენ მეპატრონეთა აღმქედრებულთა CqD.

ნ. დრომიკოსი.

წინამძღუარი (წინამძღვარი CqD) (49, 26 დაბად.) წინამძღვარი ეწოდების კრებულის უფროსსა, გინა მგზავრთა ეტიკსა, გინა ბრმის(ა) წინამყვანებელსა (წარმყვანებელსა A). ხოლო სამღრდელო მონასტერთა წინამძღვართა განყოფილებანი ესრე(თ) არიან: ერთის(ა) მონასტრის(ა) კრებულის უფროსსა ეწოდების წ ი ნ ა მ ძ ღ ვ ა რ ი; ხოლო შვიდთა და რვათა მონასტრის წინამძღვართა ზედამდეგსა, რათა იგი განაგებდეს — მ ა მ ა ს ა ხ ლ ი ს ი; ხოლო მრავალთა მამასახლისთა ზედამდეგსა — მ ო ძ ღ ვ ა რ თ-მ ო ძ ღ ვ ა რ ი და მრავალთა მოძღვართ-მოძღვართ(ა) ზედამდგესა მ ო ძ ღ ვ ა რ თ ა პ ე ტ ი ეწოდება (ეწოდების B) ZAB.[4]

[1] იგულისხმება ნემესიოსის წიგნი „ბუნებისათჳს კაცისა“ (გვ 34, 22—23) [2] ნუსხებშია: „წინამეწყვე“. [3] წყაროშია: „წინამცორვალთა“. [4] B-ში კიდეზე ჩამოწერილია: „მამასახლისი, წინამძღვარი, მოძღუარი, მოძღვართ-მოძღვარი, მოძღვარპეტი“.

განუმარტავია CD.

წინაპარი (+ 2, 4 ანგია ZCa) პირველად(ი) ZC.

პირველადი (+ 3, 4 მალაქ. Aa) AB.

წინაპარი (3, 4 მალაქ) წინაპირველი Z.

წინაპირველი (2, 4 ანგია) ABCb.

წინასაცავი (წინასაცავნი C) (+ 2, 5 ნაომ ZAa) წინ(ა) საქმილავი ZAB.

საქმილავი, წინამცველი, მქმილავი C.

შდრ. წინამცველი.

წინასწარი (32, 20 დაბად.) პირველი ZAB.

წინასწარმეტყუელა (წინასწარმეტყუჱლა ZAa, წინასწარმეტყველა B) (4, 4 მსაჯ.) ქალი წინასწარმეტყველი ZA.

ქალი (4, 4 მსაჯ.) B.

ნ. მანა, სიბილა, წინასწარმეტყუელი.

წინასწარმეტყუელება (წინასწარმეტყუჱლება ZAa, წინასწარმეტყველება AbB) წინასწარმეტყველთ(ა) თქმული ZA.

განუმარტავია B. უწინვე თქმული Cb.

წინასწარმეტყუელი (წინასწარმეტყუჱლი ZAa, წინასწარმეტყველი B) (1, 21 იოანე) ვაჟი წინასწარ მთქმელი ZA.

განუმარტავია B. მხილველი, წინათ შემტყობი C.

ნ. მანა, საწინასწარმეტყველო, წინასწარმეტყუელა.

[**წინასწარმოსწავება** ნ. ხრიზმო].

წინაუკმო და უკანაწარ წინა — უკუღმა და უკუღმა — წინა ZA.

განუმარტავია B.

[**წინაქარი** ნ. წინწანაქარი].

წინაშე (+ 27, 20 დაბად. ZAB) წინა, ახლოს ZABCD.

ნ. საწინაშო, წ~ე.

წინდა მოქსო(ვ)ილი ფერჴის საცმელი ZA.

მოქსოვილი ფერჴთსაცვამი B. განუმარტავია CD.

ნ. ფერჴსამოსი.

წინდადება ნ. წინადადება.

წინდი (38, 13 დაბად.) ვალისათვის მძევალი ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. გირაო.

წინმოსაფენი ესე არს მოსარტყმელი სამუშაკო სამოსლის დასაფარავად (დასაცვავად A), რომელსა გ ო ქ ნ ო ც ს ა ეწოდენ ZA.

ესე არს მოსარტყმელ სამუშაკოდ სამოსლის საცავი B.

წინწალი წერილთ მიჯნა ZAB.

განუმარტავია CD.

წინწანაქარი პირველ გამონადენი ტყბილი ZAB.

პირველი ტყბილი (ტკბილი CqD) CD.

წინწიბური ბალანთ საგლეჯი მშვილდაკი (მშვილდი B) ZABC.

(უქმ.) D.

წინწილა (წინწილანი D) (+ 150. [5] ფსალმ. ZA) ლინი ZAB.

ლინი, პარი CD.

წინწილი ტკბილი საკრავია ZAB.

ამო საკრავია C. განუმარტავია D.

წინწკალი ნაბერწყალთ ნაწილი ZAB.

ნაბერწყალი CD.

ნ. ცეცხლი.

[**წინწკიტელა** ნ. ისარი].

წიპწიპა ზონარი საჩეხიანი ZAa.

წირვა ღ̃თის შეძლვნა ZA.

ღ̃თის შეძღნობა B. უფლის ძღნობა C. განუმარტავია D.

ნ. განწირვა, გაწირვა, გაწირული, ეწირა, ვწირავ, მოწირავი, მწირველი, ნაწირავი, საწირავი, სწირავ, შესაწირავი, შეუწირავს, შეწირვა.

წირთხლი (წირთხლი, წყირთლი CD) (12, 7 გამოსლ.) კარის ანყოლი ZABD.

კარის ანყოლები C.

ნ. წყირთლი; შდრ. წართხელი.

წირი (+ ევთია B; + წირი AB) არს ვაკოვანთა შინა არარაჲ მყოფსავით რამე ჩენა მხედვარეობასა შინა, ანუ დახატული, რომელი მსგავს ცხო(ვ)ჳლისა ჩნდეს და მისთანანი (+ 7 ნემეს[1]. ZA) ZAB.

ევთია. წირად ჰგავს თუ სახულსა რას(ა)მე, უწეს სახულსა, რომელიიგი უეჲკოდ რამე აღუჩნდების მხედველობასა, დახატული (დახატულსა Cq); წირი ეწოდების ვაკეთა შინა ამართულად ეჩვენოს რამე და არა იყოს (+ რა Cq) C. ევთია. წირად ჰგავს, თუ სახულსა რასამე უწეს სახულსა, რომელი-იგი უეჲკოდ რამე აღუჩნდების მხედველობასა დახატულსა. ნემესიოსში ყოველგან თან ასე ეწერა სხოლიონად D.

წირიხტა კვერცხით მოზელილი, ერბოში მოხრაკული პური ZA.

განუმარტავია B.

წირპლი თვალის ბაყლი რბილი ZA.

თვალის ბაყლი BCD.

ნ. იწირპლების, მეწირპლება, წრიმლი.

წისქვილი დიდი საფქველი ZAB.

საფქველი დიდი C. განუმარტავია D.

ნ. ბუჲულა, ნაწისქვლევი.

წიტი (წიტვა D) სენია. განსაელით (განსვლით B) ზიდება ZAB.

სენია განსავლით CD.

წიფება შეძლება ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. ქელეწიფების, ქელეწიფებოდა, ქელმწიფე, ქელმწიფებანი.

წიფელი (ხე) ZABCD.

წიფვა მოსწრება ZACD.

სწრება B.

ნ. მოწიფვა, მოწიფული, მწიფე.

წიფხი (ხე) წვრილი (წვლილი BC) და გრძელი ყლორტი ZAB.

(ხე) წვლილი გძელი ყლორტი Cq. წელილი ყლორტი D.

წიქარა (ოთხფ.) წითელი ზროხა ZA.

(ოთხფ.) წითელი B.

წიწაკა (ბალ.) ბალახის პილპილა ZAB.

(ბალ.) გლეხური პილპილი CD.

წიწაკი ფრინველის (ფრინველთ B) სენია ZAB.

ქათმის სენია C. ნაკრტენის ძირი D.

წიწანი ცუდი ბაკი ZA.

ბაკუუდი B. (უკმ.) ბაკი Cab. ბაკანი Cq.

წიწვა მოწიწებასთან ნახე (+ კრძალვა B) ZAB.

მორიდება მოკრძალვით Cab. მოკრძალვით რიდებდეს Cq.

---

[1] იგულისხმება ნემესიოსის წიგნი „ბუნებისათვს კაცისა“ (გვ. 80, 18—19).

ნ. იწიწვი, იწიწვის, მეწიწვის.
წიწიბო (ხე) წიფლის ხილი ZABCD.
წიწილი (ფრინ.) ქათმის მართვი (მართვე B) ZABC.
ქათმის შვილი D.
ნ. მართუ, ქათამი.
წიწილკურა (ბალ.) ZABCD.
წიწინი ალყის ქმა ZABC.
განუმარტავია D.
წიწკანა (ფრინ.) ZB.
[**წიწკიტელა** ნ. ისარი].
წიწლაკიანი ყრმა სწრაფად მოშუღარი ZA.
სწრაფად მოშუღარი B.
წიწმატა (ბალ.) ZABCab.
წიწმატი (ბალ.) ZABCD.
წიწნეული[1] (2 შჯულ. 8, 9) მოწიწებით მყოფი ZA.
მოწიწებით (2 შჯულ. 8, 9) B.
ნ. წიწვა.
წიხლი (+ 9, 4 იერემ. ZAB) ფე(რ)ჴის კრვა ZABC.
განუმარტავია D.
ნ. ტლინკი.
წიხნა (+ 9, 5 საქმე ZA) წიხლვა ZACD.
წიხლვა, ტლინკთან ნახე B.
წკავილი ლეკვის ქმიანობა ZABCD.
წკაპი-წკუპი წვლილად ცემის ქმა ZACqD.
წვრილი ცემით ქმა B. წვლილად ცემა Cab.
წკაპნი წვეთის ქმა ZABCD.
ნ. უწკაპუნებს.
წკარნი ილეკროს (ილეკროთ B) ქმა ZAB.
რკინის ქმა C. რკინათა ქმა D.
ნ. უწკარუნებენ.
წკენტა მუწუკის გამოქმობა ZA.
მუწუკის გამოკვნესა BCD.
წკენტი რძე ძვირად მდენი ZAB.
რძე წვეტით მდენი CD.
წკეპა კელით ცემა ZAB.
მცირედ ცემა CD.
ნ. მოუწკაპე, უწკეპს.
წკეპლი წვრილი (წვლილი C) ჯოხი მედრეკი ZABC.
განუმარტავია D.
ნ. ჯოხი.
წკიპარტი თითის (თითით Cb) კრვა ZABC.
განუმარტავია D.
წკიპურტანა მცირე მშვილდაკი ZAB.
მცირე მშვილდ-ისარი CD.
წკირი წვრილი (წვლილი CD) ჩხირი ZABCD.
წკმუილი ძაღლის ტირილი ZABC.
ნ. ტირილი.
წკრიალი რვალის (რვალთ D) ქმა ZABCD.
წკრივად გრძლად წყობით თითო ZA.
წყობით გრძლად თითო B.
[**წკუმპლ** ნ. ნაწკუმპლი].
[**წკუნპლვა** ნ. სწკუნპლავს].
წლაკვა D.
წლაკი D.
წლიპუნი (წლაპნი Cb) პირის (მ)ტკბანურების (მტკბანურობის B)-ქმა ZAB.

[1] Aa-ში ეს სიტყვა „წიწიბოს“ შემდეგაც ყოფილა წარმოდგენილი· („მოწიწებულე: 1, 9 აბდია“) და განმარტებითურთ გადაუხაზავთ.

ენით Cb.

წლევა კორცთ პატივი და მოსვენება ZAB.

კორცთ პატივი თუ წყალობა CD.

წლევანდელი ამ წლისა ZABCb.

წლეულ ამ წელიწადს ZAB.

ამ წელს C. განუმარტავია D.

წმახნა მეტად შეგრეხა ZA.

მეტად შეგრეხილი B. მეტად შესთვა (+ თუ შეგრეხა Cab) CabD. მეტად შეგრეხა თუ შესთვა Cq.

ნ. მწმასნელი, სწმასნი, შეწმასნა; შდრ. ტმასნვა.

წმასნილი მეტად შეგრეხილი ZA.

წმახი უძრმო მწნილი ZABCD.

ნ. კოწამახი, წმახე (მჟავე'სთან).

წმედა მოჴოცა ZAB.

ნ. განსაწმედელი (საპონ'თანაც), განწმედა, დაწმედა, დაწმედილი (წმიდა'სთანაც), მოსაწმედელი, წმიდა.

წმიდა (+ 2, 23 ლუკა ZAa) წმიდა მოასწავებს: დიდებულ იყავ, ქებულ იყავ და ამაღლებულ იყავ; წმიდა ითქმის მხოლოსა ღ҃თსა ზედა და რომელნი ღ҃თნ წმიდა-ყვნა მსახურნი და სათნო-მყოფელნი მისნი; და მღდელნი რა მიიღებენ ღ҃თისა მიერ კურთხევასა წმიდა-ჰყოფენ პურსა, ღვინოსა, წყალსა, ზეთსა, კურთხევითა მით; ზეშთა წმიდა ითქმის წმიდისა სამებისა და ღ҃თაებისათვის და წმიდისა ჴორცისა და სისხლისათვის ქრისტესისა და მარიამ ღ҃თისმშობ(ე)ლისათვის, უფროსად წმიდა — ანგელოზთა და თავთა მოციქულთა; და (+ ხოლო Ab) წმიდა — ყო(ვ)ელთა წმიდათათვის და კურთხევით განწმედილთათვის, ოდესმე კაცთათჳსცა და გულთათვის კაცთასა; ხოლო შეუმრღვეველთა ღვინოსა, წყალსა, ზეთსა და ეგევითართა არა ვიტყვით წმიდად, არამედ დაწმედილად და კამკამად და მორავაყუნად; ხოლო კაცთა მბანებელთა და სამოსელ-განრცხილთა და ჭურჭელთაცა განრცხილთა ვიტყვით სუფთად; გზათა და მიდამოთა განწმედასა (+ და A) დაფალშას ვიტყვით; ოქროთა და ილექროთა ოფაზად, (ოფაზთა ZAa), ურიოშოდ, გამოცდილად ვიტყვით; ფქვილსა — ჴლარჩად; ხვარბალსა — რქმეულად და სხვათა. ღნიოშთა — წარქოცად ZA.

წმიდა მოასწავებს: დიდებულ იყავ, ქებულ იყავ, ამაღლებულ იყავ; წმიდა არარას ზედა ითქმის, გარნა მხოლოსა ღ҃თსა ზედა და რომელნი ღ҃თნ წმიდა-ყვნა მსახურნი მისნი და სათნო-მყოფელნი მისნი; გინა მღდელნი რა მიიღებენ ღ҃თისა მიერ კურთხევასა, წმიდა-ჰყოფენ პურსა და ღვინოსა, გინა წყალსა, გინა ზეთსა მღვდელთაგან კურთხევა-მიღებულსა; ზეშთა წმიდა ითქმის ღ҃თისათვის და ყოვლად წმიდა — ღ҃თაებისათვისცა და წმიდისა ჴორცისა და სისხლისა ქრისტესისათვის, მარიამ ღმ҃თისმშობლისათვის; უფროსად წმიდა — წმიდათა ანგელოზთა, წმიდა მოციქულთა; წმიდა — ყოველთა წმიდათა და კურთხევით განწმედილთათვის; ხო-

ლო შეუმრღვეველთა ღვინოთა და წყალთა, ზეთთა და ეგევითართა არა ვიტყვით წმიდად, არამედ კამკამად და მორავაყუნად; ხოლო კაცთა მბანებელთა და მრეცხელთა და ჭურჭელთა განრეცხილთაცა, სახლთაცა ვიტყვით სუფთად და გზათა და მიდამოთა დაწმედისა დაფალვად ვიტყვით; ოქროთა და ილეკროთა სადმე ოფაზიდ, გინა ურიოშოდ და გამოცდილად ვიტყვით; ფქვილთა — ჴალარჩად; ხვარბალთა — რკვეულად და სხვათა ღნიოშთა — წარქოციად B. წმიდა მოასწავებს: ღიდებულ იყავ, ქებულ იყავ (+ და Caq) ამაღლებულ იყავ; წმიდა არა რასა ზედა ითქმის, გარნა მხოლოსა ღ̃თსა ზედა (+ და CqD) რომელნი სთნო ეყვნეს (ეყვნნეს D) ღ̃თსა და ადიდნა მან და წმიდა ყო წმიდანი თჳისნი, გინა რომელთა მღ(ვ)დელ(ნ)ი მიიღებენ (მიიღებს CqD) ღ̃თისა მიერ კურთხევასა და წმიდა ჰყოფს მას, რაჲც რა იყოს: პური, ღვინო, წყალი, ზეთი და ყოველივე კურთხეული (+ და Caq) მღ(ვ)დელისა მიერ (+ განწმედილი C); ხოლო სხვას(ა) შეუმრღვეველსა ღვინოსა (+ და Ca) ზეთსა, წყალსა და ეგევითარსა არა ვიტყვით წმიდად, არამედ კამკამეულად (კამკამად D); ხოლო (და CqD) კაცთა, რომელ(ნ)ი იბანებდეს (იბანდეს CbqD) ტანთა, ზედასა-ზედა თავთა (+ და D) ჴელთა და ფერჴთა ანუ უმწიკლოთა (უმწიკლოსა CqD) და განრეცხილთა (განრეცხილს Cq) სამოსელთა (სამოსელსა Cq) იცვემდეს (+ და D) ეგრეთვე ჭურჭელთა განრეცხილთა ჰქმარობდეს და ყოველსავე საჭმელთა და სასმელთა, გინა რასაცა ნივთთაგანისა განწმედილად (განწმედილთა D) ენებოს ქმევა არცა მას ვიტყვით წმიდად, არამედ სუფთად; (+ და D) ჭურჭელთა და სახლთაცა სუფთად ვიტყვით, ხოლო გზათა (+ და C) მიდამოთა და ადგილთა არა ვიტყვით დაწმედად, არამედ დაფალვად; ხოლო ოქროთა და ვეცხლთა გა(ნ)ურყვნელთა ოფაზად ვიტყვით (+ გინა გამოცდილად Cab); ფქვილთა და ყოველთა წვლილთა — გერმაკად (ჯერმასად Cb); ხოლო (და Cq) ხვარბალთა და მისთანათა — რკვეულად; ხოლო (და Cq) სხვათა ღნიოშთა წარქოციად ვიტყვით CD.

ნ. არა-წმიდა, პირწმიდა, სიწმიდე, სულიწმიდა, უწმიდესი, წმიდანი, წმინდა, წ̃ა, წ̃ნ, წ̃ჲ.

წმიდა არს (წმიდარს Ab) 6, 3 ესაია ZAB.

წმიდა ზეთი (+ 30, 25 გამოსლ. ZA) ნაკურთხი ზეთი ZAB.

[**წმიდათ წერილი** ნ. წერილი].

[**წმიდამან** ნ. წ̃ნ].

წმიდანი ღ̃თის მსახურნი ZAB.

[**წმიდაჲ** ნ. წ̃ჲ].

[**წმიდაო** ნ. წ̃ო].

წმიდა პური სეფის-კვერი ZAB.

წმიდა სული (1, 5 სიბრძნე) ZA.

წმიდა-წმიდათა (40, 11 გამოსლ.) საკურთხეველი ZAB.

წმიდა წყალი აიაზმა ZAB.

ნ. აიაზმა.

წმული ნაცრისა და მისთანათა წვენი ZA.

ნაცრის წვენი და მისთანისა B. ნაცრის წვენი CD.

წ̃ნ ქარაგმით წმიდამან ZA.

წმიდამან ქარაგმით B.

წნელი ღვლერჭი მოუგრეხელი ZAB.

ღვლერჭი მოგრეხილად მოუგრეხელი C. ღვლერჭი D.

წნეხა ფერქით ყურძნის დაწურვა ZA.

ყურძნის დაწურვა (წურვა CD) ფერქით(ა) BCD.

ნ. დაწნეხა, ეწნიხა, მწნეხელი, ნაწნეხი, საწნეხელი, სწნეხს, უწნიხე.

წნოანი წვენიანი ZA.

წნორი (ხე) ველური ტირიფი ZAB.

(ხე) გარეული ტირიფი CD.

ნ. ტირიფი.

წნული დაწნული ZAB.

წ~ა ქარაგმით წ მ ი დ ა ა ZA.

წ მ ი დ ა ქარაგმით B.

წ~ო ქარაგმით წ მ ი დ ა ო ZA.

წ მ ი დ ა ო ქარაგმით B.

[**წო** ნ. წუა (წოწოქა'სთანაც)].

[**წოდ** ნ. მომაწოდა; შდრ. წუად].

წოდგილი ცელია სხვარიგი ZAB.

ცელი CD.

წოდება დაძახილი ZA.,

ძახება B. დაძახებასავით CD.

ნ. ეწოდა, მიუწოდა, მოწოდება, მწოდებელი, უწოდა, წოდებული.

წოდებული (23, 7 ლევიტ.) დაძახებული ZAB.

წოვანა სოკოა ერთი ZAB.

სოკოა CD.

წოვარი ZABC.

წოვნა ძუძუს ჭამა ZABCD.

ნ. მაწოვარი, მაწოვნებელი. მწოარი, მწოვარე, ნაწოვნი, პირმიმწოე, სწოვს.

წოლა დებით ყოფ(ნ)ა ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. დააწვინა, დაწვა 2, დაწოლა, დება, თანამწოლი, იწვა, მესაწოლე, მიიწვინა, მიწოლა, მოუწვევ, მოუწვევ, საწოლი, საწოლის მწიგნობარი, სწვები, ჩაწოლა, წვა 2.

წოლილი წოლაყოფილი ZAB.

[**წონ** ნ. მოწონება].

[**წონ** ნ. განწონება].

წონა სასწორის შესწორებული ZA.

სასწორის შესწორება B. სასწორით შესწორება (გასწორება Cb) C. განუმარტავია D.

ნ. აწონა, აწონილი, მიუწონა, მწონელი, საწონი, სწონს.

წონება კეთილ მიჩნევა B.

წონწილი წაქცევას ლამოდეს ZABCD.

ნ. წოწინება.

წოპი ZAbBCD.

რომელ არს დედაკაცის ძსოსა შიგან ენა Aa.

წორო (ხე) ZABCb.

წოტი (ფრინ.) პატარა ბუა ZAB.

ნ. ბუკნაწოტი, წოწოლა.

წოქო თოხლო კვერცხი ZA.

თოხლო BCD.

წოწინება წონწილი ZABCD.

წოწოლა (ფრინ.) მოდიდო წოტი ZA.

(ფრინ.) დიდი წოტი B.

წოწოქა ჴმელის მჟავის (ჴმელს მჟავეს B) გამონაწურს წ ო წ ო ქ ა ჰქვიან და ნედლის მჟავისას(ა) — წ უ ა, ვიეთნი ს ა წ ე ბ ე ლ ო ს უქმობენ ZAB.

წ ო წ ო ქ ა არს ჴმელის მჟავის ნაწური, ხოლო წ უ ა — ახლის მჟავისა ნედლისა, (+ ვიეთნი ს ა წ ე ბ ე ლ ს უჴმობენ Cab) C. ჴმელი მჟავის წუა D.

წრაპაკანი (ფრინ.) ყო(ვ)ელთ(ა) სირთ(ა) უმცირესი(ა) ZAB.
(ფრინ.) მცირე სირია CD.
[**წრახნა** ნ. სწრახნი].
წრახნილი მეტად შეგრეხილი ZAB.
მეტად დამახილი სთვითა CD.
წრე მ(გ)რგვლად (მგრგვლივ D) ხაზი მოვლებული ZABCabD.
მგრგვლად ხა'ზის მოვლება Cq.
[**წრედა** ნ. დაწრედა, ნაწრედი; შდრ. წრეტა].
წრეტა სრულიად (სრულობით C) წარმოცლა ZABC.
სრულობით დაცარიელება D.
ნ. ნაწრეტი; შდრ. წრედა.
წრიალა (ფრინ.) ZABCD.
წრიალი მახვილის ქელზე წასმის ქმა ZABCD.
წრიაპი (ფრინ.) სადედლე ვარია ZAB.
(ფრინ.) მოდიდო წიწილი CqD.
ნ. ქათამი.
წრიაპი ესე არს რკინა შემზადებული კბილებიანი ტერფთა ამოსაკრავად, რათა ფრიალოთა მავალსა კაცსა ფერჴი არა მოუცურდეს ZA.
ესე არს რკინა შემზადებული, კბილედი, ტერფთ ამოსაკრავი, რათა ფერჴი არა მოუცორდესთ ფრიალოთა ადგილთა B. წრიაპი ეწოდების ფერჴთა კაცთათვის შემზადებულსა რკინასა რასმე, რათა ძნელოვანთა ადგილთა სლვასა არა მოუსხლტეს ფერჴი; წ რ ი ა პ ი ეწოდების კვალად მოდიდოს წიწილასა Cab. ფეჴრქის საკრავი რკინა მოუსხლეტელობისათვის Cq. ფერჴზე საკრავი რკინა სავალად D.
წრიმლი წირპლი ZABCD.
წრიპინი შეშინებულთ (შეშინებულის A) ბაზთ ქმიანობა ZAB.
ქორთა, მიმინოთა და ეგევითართა შეშინებულის(ა) ქმიანობა CD.
წრტიალი ტკივილთ ნამეტნაობა ZAB.
ფრიად მტკივნეული C. მტკივნული ფრიად D.
წრუწუნი (+ ესე არს B) ბაგეებით ქორთ მოწოდება, გინა ცხენთ ქმის ცემა ZAB.
ბაგით ქორის ხადილი, გინა ცხენის ქმის ცემა C. განუმარტავია D.
წრფელი (+ 3, 3 მათე ZA) წრფელი არს უზაკველი საქმე; წრფელი არს ყო(ვ)ელივე საქმე მართალი; და ს წ ო რ ე — სადა არა იყოს ბორცვები, ქვენები და ღრიღოვანი (ღირღოვანები B, არამედ ყოვლად სწორ(ე) იყოს ZAB.
რომელი საქმესა უზაკველსა იქმოდის,‑ ეწოდების მას წ რ ფ ე ლ და მ ა რ თ ა ლ. წ რ ფ ე ლ ეწოდების ყოველსა საქმესა მართალსა, რომელსა შინა არა იყოს ბორცვეზი, ქვენები და ღრიღოვანი (ღირღოვანი CqD), არამედ იყოს ყოვლად ვაკე და მართლ სავალ(ი) CD.
ნ. ეწრფელა, სიწრფოება, შესწრფა.
წუა დაწვა ZAB.
განუმარტავია Cab.
ნ. დააწუევიწე, დაწვა 1, დაწუა, იწუების, იწჳს, მოწუა, მრგულიად დასაწუელი, მწუადი, მწუავე (მწარე'სთანაც), მწუარი, მწუელი; წვა (ღმერთ'თან), ყოვლად დასაწუელი, შეეწუა, შემწუელი, შეწუა.

წუა ნედლი მჟავე გამოჴდილი CqD.
ნ. წოწოქა.

წუაა დაწვა(ა) ZABCb.
განუმარტავია CaqD.

[**წუად** ნ. გაწუდა, მოწუდილი, წუდილი; შდრ. წოდ.].

[**წუართ** ნ. ეწუართა, იწუართა, მოწვრთა (წურთა'სთან), მწურთელი, ნაწუართი, საწურთელი, უწვართი (უმწყს'თან), წურთა, წურთილი].

წუდილი[1] (21, 28 ეზეკ.) მახვილ-მოწვდილი ZA.
მოწვდილი მახვილი (21, 28 ეზეკ.) B.

წუევა (12, 33 გამოსლ.) მიწოდება ZAB.
ნ. დაწუევა, მაწუეველი, წვეულობა (მაცმან'თან).

წუეთი[2] (+ 5, 7 მიქია ZAa) ცვარი ჩამოვარდნილი ZABCD.
ნ. დაწთობა, მწთოლვარე, ნაწუეთი, წთოდა, წუეთი.

წუელა (წველა C) მოწველა ZAB.
მოწველა რძისა (+ გინა მაწონი C) CD.

წუელი (წველი CD) (ბალ.) (7, 4 მათე) წველი არს ყანის ძირი ვიდრე ქუვილამდე, ხოლო ქ უ ვ ი ლ ი იგი — თავწარსხმული ოდენ ZAB.
(ბალ.) წველი არს ძირითგან ვიდრე ქუ(ვ)ილა(დ)მდე, ხოლო ქ უ (ვ) ი ლ ი (+ თავთავი CqD) არს იგი თავწარსხმული (წარსხმული D) CD.
ნ. ნაწუელარი.

წუენი[3] (6, 19 მსაჯ.) წ ვ ე ნ ი არს საჭსნილოდ თუ სამარხო ნადუღარი. ხოლო ახლისა ყველისა განაწურსა ჰქვიან შ რ ა ტ ი და ძველთა ყოველთასა—ნ ა ჰ ყ ვ ე ბ ი; და სხვად, რაძცა გაიწურვიან, მას განადენსა (განადენსა-მას B) — წ ა ქ ა და სხვათა ღნიოშთა — წ უ ნ წ უ ხ ი ZAB.
წ ვ ე ნ ი ეწოდების ყოველსა ნადუღარსა საჭმელსა წნოისა (წნოვენისა Cq), წვენთა (წვენსა Cq) საჭსნილოთა, გინა სამარხოთასა; ხოლო შ რ ა ტ ი — ახლისა ყველის(ა) წვენსა; ხოლო ნ ა ჰ ყ ვ ე ბ ი — ძველისა ყველისა წვენსა, გინა სადღვებ(ე)ლის ნარცხთა; ხოლო (და Cq) წ ა ქ ა — მაწვნისა და ღოს განაწურთა წვენთა (განაწურსა წვენსა Cq); წ უ ნ წ უ ხ ი სხვათა ღნიოშთა წვნებთა (სხვა ღნიოში წვენები Cq) (+ რასამე Cab) C. განუმარტავია D.
ნ. ნაწუნევი, პურის-წუეხი, წნოანი, წმული.

[**წუერვა** ნ. დაწუერვა].

წუერი (წვერი C) (2 მეფ. 9, 4) თმა ნიკაპთა; წ ვ ე რ ს უწოდენ თავსა მთათა და ბორცვთასა, გინა წვერთა ლახვრისა და მახვილისათა, გინა კუნწუხთა ხეთასა, გინა ჯგვერთა ქვერთხისათა (6, 21 მსაჯ.), გინა საბელთა (+ და A) მკედისა დასასრულთა ZA.
წ ვ ე რ ი არს თმანი ნიკაპთანი; წ ვ ე რ ს ა უწოდენ თხემთა მთათა და ბორცვთასა, გინა წვეტთა ლახვართა და მახვილთასა, გინა კუნწუხთა ხეთასა, გინა ჯგვერთა ქვერთხისათა

---

[1] ნუსხებშია: „წვდილი“, წყაროში კი: „აღმოწუდილო“. [2] ნუსხებშია: „წვეთი“.
[3] ნუსხებშია: „წვენი“.

(6, 21 მსაჯ.), გინა საბელთა და მკედისა დასასრულთა B. მახვილისა და ლახვრისა წინა კერძი (+ წ ვ ე რ ი ეწოდებიან ყოველსა დასარულსა ზედათსა ხეთასა, გინა მთათა და გორათასა, გინა მისთანათა რასამე Cab) C.

ნ. ბობოწვერა. ვაცისწვერა, თმა, მეწვერვის, მწვერვალი (გრჯლა'სთანაც), მწვერვალო, წვერა.

წვერი[1] ნიკ(ა)პის ბალანი CD.

[**წვეტი** ნ. მწვეტი].

წუთი (1 მეფ. 14, 9) წამთან ნახე ZA.

ერთი წამი სამეოცი წუთია (+ 1 მეფ. 14, 9 B) BC. ერთი წამი სამეოც წუთად განიყოფვეებიან D.

ნ. დღე, საწუთო, საწუთრო.

[**წუთის-სოფელი** ნ. სოფელი].

წუთხი (+ 7, 5 იობ ZA) შარავთან ნახე ZAB.

ბაყლნარევი სისხლ-წალა CD.

წული (+ 34, 24 დაბად. ZA) ვაჟი ZACD.

ვაჟი (34, 24 დაბად.); რომელ არს აიმკნე და ახოვნება გონებისა (დიონისი[2] 8, 108) B.

ნ. დედაწული, დისწული, კაცი, საუფლისწულო, საწულო, სახლის-წული, ძმის-წული.

წული თოფის ტყვივის (ტყვიის BCa) ქმა ZABCD.

წულილი[3] D.

წულილი და **წურილი** (წვლილი და წვრილი ZAB; წვლილი, წურილი Cab; წვლილი, წვრილი Cq) განიყოფ(ებ)იან. წ ვ ლ ი ლ ი არს სხეულობისაგან მოკლებული და სახე ბროლისა, ვითარცა სული და აერი და მისთანანი და წვლილმოგონება (20, 10 იერემ.); ხოლო წ ვ რ ი ლ ი — მცირე, ვითარცა ქვიშა და მკედი და უდიდეს (უდიდესის A) უდარესი ZA.

განიყოფებიან: წვლილი სხეულიანობისაგან მოკლებული და სახე ბროლისა B. განუმარტავია C.

ნ. მიმოწულილვა, მოუწურილე, მოწლო, მწულილი (ლიტრა'სთანაც), ნიავ-წულილი, სიწულილე, წურილი.

წულილ-მოგონება[4] (20, 10 იერემ.) ფიქრი ZAa.

(20, 10 იერემ.) B.

ნ. წვლილმოგონება (ფიქრ'-თან).

წუმბე მყრალი ლაფი ფინთი ZA.

მყრალი ფინთი ლაფი B.

ნ. მწუბება, წუმპე.

წუმპე იგივე ლაფი ZA.

იგივე B.

ნ. წუმბე.

წუმწუხა[5] (19, 23 დაბად.) ზეცით ცეცხლი არს, რომელი აწვიმა სოდომს (+ გოგირდითა ZAa) ZA.

ზეშთა ცეცხლი არს, რომელი შთამოიჭრა სოდომს B. ზეშთა ცეცხლი არს, რომელი შთამოიჭრების და იქმნა სოდომს Cb.

ნ. გოგირდი, წუმწუმა, წუნწუბა.

---

[1] ნუსხებში: „წვერი". [2] შდრ. A — 163: 280 კიდეზე („წულობ'ა"). [3] ნუსხაში: „წვლილი". [4] ნუსხებში: „წვლილმოგონება". [5] წყაროში: წუნწუბაჲ".

წუმწუმა გოგირდის კერასი ZAB CD.

ნ. წუმწუბა, წურწუმა.

წუნება თვალსა და გულში არ მოეწონოს Z.

თვალში არ მოეწონოს (მოწონება B) და გულში AB. განუმარტავია Cb.

ნ. გწუნობ, დამიწუნა, დაწუნება, მაწუნებელი, საწუნარი, საწუნელი, სწუნობ, სწუნობა, წუნი.

წუნი წუნების ნაწილი ZAB.

დასაწუნი (საწუნო CqD) რამე CD.

[**წუნკალა** ნ. წუნკელა].

წუნკელა უპატიური, წუნკალი ZA.

უპატიურივით B. უპატიური CD.

[**წუნპე** ნ. იწუნპების].

[**წუნწ.** ნ. მაწუნწალი].

წუნწკლი წვეთთ ნაწვეთი (ნაწვეთარი CD) ZABCD.

წუნწუბა გოგირდი. (+ არამედ B) იოსიპოსი საგონებლობით ა ს ფ ა ლ ტ ო ს წუნწუბად იტყვის ZAB.

წუნწუბა არს გოგირდი, არამედ იოსიპოს საგონებლობით ა ს ფ ლ ა ტ ო ს ს წუმწუბად იტყვის Cab. წუნწუბა(ს) საგონებლობით (საგონებლად D) იოსიპოსი ა ს ფ ა ლ ტ ო ს იტყვის CqD.

ნ. წუმწუბა, წუმწუმა, წურწუმა.

წუნწუხი წვენთან ნახე ZAB.

განაწური ღნიოში რამე წვენი C. ქარადულის განაწური წვენი D.

წურბელი (მძრომ.) (+ 30, 15 იგავ. ZA) ZABCD.

წურვა [1] (+ 6, 6 ამოს, ZAa) გაწურვა, დაწურვა ZAB.

რისაც ღვრეულთ გაწურვა, გინა გამოჰყლეტილის გამოწურვა Cab. რისაც გამოჰყლეტილის გამოწურვა, გინა ალრეულთ გაწურვა Cq. რასც გამოწურვა D.

ნ. აწურა, აწურვა, გამოწურვა, დაწურვა, მიწურვა, მოუწურე, მწურავი. ნაწური, საწურავი, საწური.

წურთა [2] (+ წვრთა A) არს, რა კაცი კაცსა ტკბილითა სიტყვითა ასწავლიდეს კეთილსა და, უკეთუ სიტკბოთ არა შეისმინა, ტუქსვითაც კამს; პირუტყვთ უმწყსთაცა მ ო წ ვ რ თ ა დ ითქმის, რომელი კაცთა ნებისად მოსწვართონ ZA.

წვრთა არს, რა კაცი კაცსა ტკბილითა სიტყვითა ასწავლიდეს კეთილსა და, უკეთუ სიტკბოთ არა შეისმინა, ტუქსვითაცა; პირუტყვთ უმწყსთა მ ო წ ვ რ თ ა ც ა ითქმის, კაცთა ნებისად მოსწვართონ რომელიმე B. წ ვ რ თ ა არს, რა კაცი კაცს სიტყვით(ა) ასწავლიდეს ტკბილად და, უკეთუ სიტკბო არ(ა) შეისმინოს, ტუქსვითაც(ა) სწვრთიდეს საქციელითა და ზნითა; წ ვ რ თ ა დ ითქმის უმწყსი ცხენი(ცა) (+ და Cq) გინა პირუტყვი კეთილად განსწვართოს, ვითარ` ენებოს კაცსა, ეგრე(თ) ქცეოს C. განუმარტავია D.

ნ. მცნება, წუართ.

წურთილი [3] წვრთაქმნილი ZAB.

წურილი [4] (41, 6 დაბად.) წვლილთან ნახე ZA.

[1] წყაროშია: „წურეილსა“. [2] ნუსხებშია: „წვრთა“. [3] ნუსხებშია: „წვრთილი“. [4] ნუსხებშია: „წვრილი“, წყაროში კი: წულილნი“.

წვიტოანი (41, ნ დაბად.) B. განუმარტავია CD.

წურწუკი უდუმო ცხოვარი კუდიანი ZAa.

წურწუმა კუმკუმა ZAB.

აბრაკი, კუმკუმა CD.[1]

ნ. საპფორი.

წუღა სამოგვის ფე(რ)ქსაცმელი ZAB.

ფე(რ)ქსაცმელი(ა) სამოგვისა C. განუმარტავია D.

ნ. ფერქსამოსი, ფერქსაცმელი.

[**წუწ** ნ. მეწუწება].

წუწა ფრთედაუღერებელი ZAB CD.

წუწი ქმელი წირპლი ZABCD.

[**წუწკი** ნ. იწუწკების].

წუწქნა ბაგით ამოწოვნა ZAB.

წუწუკუნი ლეკვის ტირილი ZAB.

მცირე ლეკვის ტირილი CD.

ნ. იწუწკუნა, ტირილი.

წუწუნი უნდომი ცუდი ტირილი ZA

უნდომი ტირილი BCD.

ნ. მოუწუწუნა, ტირილი.

წუხვა (3. 44 გოდებ.) შეწუხება თუ დაწუხვა ZAa.

ნ. ა) ვწუხ, იწუხა, მწუხარე, მწუხარება, საწუხარი, სწუხხარ, შემაწუხებელი, შეუწუხებია, შეწუხება, შეწუხებული, წუხილი; ბ) დაიწუხნეს, დაწუხვა; შდრ. ჰუხ, ხუჰი.

წუხილი (+ ესე არს B) თუ ვინმე სენთაგან ანუ საზრუნავთაგან დიდად შეჭირვებულ(ი) იყოს ZAB.

წუხილი არს სნეული მეტად შეჭირვებულ იყოს, გინა კაცი საზრუნავსა რას(ა)მე, ზედა შეიჭირვებდეს დიდად C განუმარტავია D.

წვვი[2] (19, 31 იოანე) კაცის კანჭი ZA.

კანჭი კაცისა (19, 31 იოანე) B. კანჭი CD.

ნ. საწვევე, სწორწვეედი (გუერდ'თანაც), წეროს-წვვა.

წვვსაცმელი[3] (წვივსაცმელი A) ეწოდების ყო(ვ)ელთა სხვილბარკალთა სამოსელსა. ნ ი ფ ხ ა ვ ი, არს ტილოსა ანუ ნარმისაგან შეკერული ცალკეცი; რ ო პ ა ნ ა გ ი არს ორკეცი, საპირე რაც(ა) იყოს და სარჩული სხვაჲ: პ ე რ ი კ მ ე ბ ი არს ნაქსო(ვ)ისა ანუ ხავედისა საპირე იყოს და სარჩული სხვაჲ; ხოლო ს ა წ მ ა რ თ უ ლ ო გარეგან საცმელი, რომელსა შალვარს უკმობენ ZA.

წვივსაცმელი ეწოდების ყოველთა სხვილბარკალთ სამოსელსა. ნ ი ფ ხ ა ვ ი არს ტილოსი ანუ ნარმისაგან შეკერილი ცალკეცი; რ ო პ ა ნ ა გ ი არს ორკეცი საპირე რაიც იყოს და სარჩული სხვაჲ; პერიკმი არს საპირე ნაქსოვი ანუ ხავედი სარჩულ-ქი; ხოლო ს ა წ მ ა რ თ უ ლ ო — გარეგან საცვამი, რომელსა შალვარს უკმობენ B.

წვმა[4] (5, 6 ესაია) მზის(ა) შარავანდედი მიწათა და წყალთაგან

---

[1] აქ ეტორი შენიშვნას ურთავს: „ქართულსა ენასა დიდი გამოწვლილვა უნდა, ამისთვის რომე ერთი ასო სიტყვათა (სიტყვას D) განჰყოფს, რამეთუ წ უ რ წ უ მ ა სხვა არს (სხვაჲ D) და წ უ მ წ უ მ ა — სხვა და წ უ ნ წ უ ბ ა — სხვა CD. [2] ნუსხებშია: „წვივი". [3] ნუსხებშია: „წვივსაცმელი". [4] ნუსხებშია: „წვიმა".

ალილებს ცვართა და შერთავს ღრუბელთა და (+ რა Ab) ღრუბელი ველარ დაიტევს, ჩამოადენს წვიმათა. წვიმათა სახელნიცა განიყოფ(ებ)იან: ცვარი არს სინოტივისაგან ჰაერისა უღრუბლოდ მოსული ლამით და დილეულ ფურცელზედ მდგარი; ნიჟი არს ცვარის(ა) უმცირესი ნაწილი და ღვაფი ცვარისა უდიდესი; თქორი არს წვმა წვლილი და კაცთაგან ძნიად სახილავი; თქეში — უსხოსი თქორისა, ვითარცა ალნაცარი რამე; ფრუტი არს თქეში ნისლოვანი; ჟღმურტლი (+ არს Z) ფრუტისა უდიდესი და უფროსად ნისლოვანი; დელგმა არს წვიმა დიდი და გვიან მომდარებელი; ისხარი — წვიმა სწრაფი და ადრე მომდარებელი; ღლოფო — წვიმა დიდი და დამაბნელებელი და ღვაროვანი; ქარიშხალი არს ქარნარევი ძლიერი წვიმა; შხაპი არს ანაზდი და ჩქარი წვიმა; ხოლო ხეთა ფურცელნი რა წვიმას იტვირთავს და შემდგომად წვეთას დაიწყებს, ლეშხსა და ჟვავს(ა) უწოდენ ZA.

(5, 6 ესაია) მზისა შარავანდედი წყალთა და მიწათაგან ალილებს ცვართა და შერთავს ღრუბელთა და, რა ღრუბელი ველარ იტვირთავს, ჩამოადენს წვიმათა. წვიმათა სახელნიცა ესრეთ განიყოფიან: ცვარი არს სინოტივისაგან ჰაერისა უღრუბლოდ მოსული ლამით და დილეულ ფურცელთა•ტვირთული; ნიჟი არს ცვარისა უმცირესი ნაწილი და ღვაფი — ცვარისა უდიდესი; თქორი არს წვიმა წვრილი და კაცთაგან ძნიად სახილავი; თქეში — უსხო თქორისა, ვითარცა ალნაცარი რამე; ფრუტი არს თქეში ნისლოვანი; ჟღმურტლი — ფრუტის უდიდესი და უნისლოვანესი; დელგმა არს წვიმა დიდი და გვიან მომდარებელი; ისხარი — წვიმა სწრაფი და ადრე მომდარებელი; ღლოფო — წვიმა დიდი და დამაბნელებელი და ღვაროვანი; ქარიშხალი არს ქარ-ნარევი ძლიერი წვიმა; წხაპი არს ანაზდი და ჩქარი წვიმა; ხოლო ხეთა ფურცელნი რა წვიმასა იტვირთვენ და შემდგომად წვეთას დაიწყებს, ლეშხსა და ჟვავს უწოდენ B. ჰაერი მქუხვალე არს და, რა მისი ორთქლი მიიწევის ვიდრე ღრუბლა(დ)მდე, ღრუბლისა მიერ ორთქლი იგი მიიზიდავს (მოიზიდავს CqD) წყალთა, რამეთუ ღრუბელი ნოტიო არს ზღვისა მიერ და, რა სიცხე მზისა ეკვეთების ჰაერსა, დადნების და წყალი ჩამოედინების; მეორედ ესრეთ მზისა შარავანდედი რა თაოგ(რ)ების წყალთა და მიწათა, მათ მიერ ალილებს ცვართა და შე(ჰ)რთავს ღრუბელთა (ღრუბელსა CqD), რა მზისა სიმქუხვალე დაალხუნებს (დადგების D), ღრუბელი ველარ (ვერღარა CqD) თავს-იდებს ტვირთვად და ჩამოადინებს წყალთა. (+ და Cab) თუმცა უმეტესი სიმქუხვალე დაადგრა, უდიდესი წვიმა ჩამოედინების. წვიმანიცა განიყოფებიან ათად (ცხრად CqD): ცვარად, (+ ღვაფად Cab), ნიჟად, თქორად, თქეშად, ფრუტად, ჟღმურტლად, ღლოფად, ისხარად (+ და Cab) დელგმად: ცვარი არს ჰაერისა მიერ უღრუბლოდ მოსული ლამით და დილეულ ფურცელზე(დ) (ფურცელსა ზედა CqD) ხილული; (+ ღვაფი არს ცვარისა უდიდესი;

ხოლო Cab) ნ ი ჟ ი (+ არს CqD) ცვ(ა)რისა უმცირეს(ი) ნაწილი; თ ქ ო რ ი არს წვიმა წვლილი და კაცთა მიერ ძნიად სახილავი; თ ქ ე შ ი არს წვიმა უსხოსი თქორისა, ვითარცა ალნაცარი ზეცით მომავალი; ფ რ უ ტ ი არს წვიმა ნისლოვანი და თქეშ-ნარევი; ჟ ღ მ უ რ ტ ლ ი არს უდიდეს(ი) ფრუტისა (+ და CqD) კმირ-ნისლოვანი; (+ ფ ო შ ფ ო შ ი არს თხელი ნისლი Cb); ღ ლ ო ფ ო არს წვიმა დიდი (მცხეედი D) და ღვარო-(ვ)ანი; ი ს ხ ა რ ი არს წვიმა მსთვა-დი, ძლიერი და ჩქარი, რომელ-სა დარ(ნ)იცა სწრაფით მოჰქონდეს, უკმო-რა-სწყდეს (უკმო-რე-სწყდეს CqD); დ ე ლ გ მ ა არს წვიმა დიდი და დამაბნელებელი ჰაერისა, ქარნა-რევი, ვითნი ქ ა რ ი შ ხ ა ლ ა დ სა-ხელ-სდებენ მას; ხოლო ღვარსა სე-ტყვისასა (სეტყვიანსა CqD) ღ ლ ო-ფ ა დ უწოდენ; ხოლო ტევრნი და ხენი რა წვიმათა (+ ცვართა C) იტვირთვენ და (+ იგი CaqD) შემ-დგომად წვიმათასა დაიწყებენ წვეთა-სა, ლ ე შ ხ ს ა და ჟ ვ ა გ ს ა უწოდთ, ვითარცა სხვათა რომელთა-სა წვეთსა CD.

ნ. ეწვმა, მწვმარე, ნაწვმარი, ნისლი, ჟინჟლი, საწვმარი, ცისი-ერი.

წვნტლი ც ი ნ გ ლ ი არს ცხვი-რით მონადენი, ვითარცა წყალი; ხოლო წ ვ ი ნ ტ ლ ი — უსქესი მისი და ბ ო ტ ო ტ ი — დიდი და სქელი და ჟ ღ ვ ი ნ ტ ი — ბოტო-ტის უმცირესი ZA.

ცინგლი არს ცხვირთ მონადენი ვი-თარცა წყალი და წ ვ ი ნ ტ ლ ი უს-ქეში და ბ ო ტ ო ტ ი — დიდი და სქელი და ჟ ღ ვ ი ნ ტ ი — ბოტო-ტის უმცირე B. წ ვ ი ნ ტ ლ ი არს ცხვირთ მონაჭოცი; (+ ხოლო Cq) ც ი ნ გ ლ ი — იგივე მონაჭოცი და თხელი, წყალთა მსგავსად ჩამონა-წვეთი და ბ ო ტ ო ტ ი — წვინტლი დიდი და ზრქელი C. განუმარტავია D

[წყ (წყ-ებ) ნ. იწყებს; შდრ. სამ-წყელი].

[წყ-ავ ნ. წყე].

[წყავი ნ. მწყავი].

[წყალ ნ. ეწყალოდა, ვწყალობ. იუწყალოვა, მეწყალის, მიწყა-ლე, მოწყალე, მწყალობელი, სა-წყალი, საწყალობელი, სწყალობ. უფალო შეგვიწყალენ (კირიეე-ლეისონ'თან), უწყალო, შ˜ე, შე-წყალება, წყალობა].

წყალი (1, 2 დაბად.). წ ყ ა ლ ი არს ერთი ოთხთა კავშირთაგანი კეთილად დაბადებული ღ˜თისა-გან პირველსა დღესა. წ ყ ა ლ ი არს ნივთი ნოტიო, გრილი, მძი-მე და ქვე დამზიდველი და ადვი-ლად დასათხეველი[2]. ქ ვ ე ყ ა ნ ა უმძიმეს არს წყალთა და ჰ ა ე რ ი უსუბუქეს წყალთა და ც ე ც ხ-ლ ი — უსუბუქეს (ჰ)აერთა. წყა-ლი ეწოდების ზღვასა, ტბასა მდინარესა, წყაროსა, ფშასა. ჯურღმულთა, წვიმათა და თოვ-ლისა ნაღნობთა და ამათ მიერ იქმნებიან (იქმნების A) ნათ-ლის-ღება, ხოლო ვარდის-წყალ-თა (ვარდის-წყლითა A) და სხვა-თა მიერ ნოტიოთა (ნოტიოთა მიერ A) არა იქმნებიან ZA.

(1, 2 დაბად.) წყალი ერთი არს ოთხთა კავშირთაგანი, კეთილი დაბა-

[1] ნუსხებშია: „წვინტლი". [2] განმარტება აქამდე ყველა რედაქციაში აღებულია იოანე დამასკელის გარდამოცემიდან (S — 1463, 67 r).

დებული ღ"თისაგან პირველსა დღესა. წ ყ ა ლ ი არს ნივთი ნოტიო, გრილი, მძიმე და ქვე დამზიდველი, ადვილად დასათხეველი. წყალთ უმძიმესი არს ქ ვ ე ყ ა ნ ა და წყალთ უსუბუქესი — ჰ ა ე რ ი და ჰაერის უსუბუქესი — ც ე ც ხ ლ ი. წყალი ეწოდების ზღვათა, ტბათა, წყაროთა, მდინარეთა, ჯურღმულთა, წვიმათა და თოვლთა ნადნობთა; ამათ მიერ იქმნება ნათლის-ცემა, ხოლო თვინიერ ამათსა ვარდისწყლითა, მისთანათა ნოტიოებითა არა იქმნების, იცოდეთ B. წყალი ერთი არს ოთხთა ნივთთაგანი, კეთილი დაბადებული (+ პირველსა დღესა Cb) ღ"თისაგან. წ ყ ა ლ ი არს ნივთი ნოტიო და გრილი (+ და CqD) მძიმე და ქვედამზიდველი (+ და CqD) ადვილად (ადვილი Cb) დასათხეველი[1]. წყალთა უმძიმესი არს ქ ვ ე ყ ა ნ ა და ქვეყანისა უსუბუქესი არს წყალი და წყალთა უსუბუქესი არს ჰაერი, ხოლო ჰაერისა უსუბუქესი არს ცეცხლი. (+ წ ყ ა ლ ი ეწოდების ზღვათა და წყაროთა, მდინარეთა, გინა ჯურღმულის წყალთა, გინა წვიმისა და თოვლისა, ხოლო ნათლის-ცემა არა იქმნების თვინიერ ამათთასა, სხვისა მიერ წვენთასა, ვარდისა იყოს თუ მისთანათა Cab) CD.

ნ. ასო, ვარდის-წყალი, ვეცხლის-წყალი, კაეშირი, ლაქვა, მეფე წყალთა (ლევიანთან'თან), ნივთი, პირის-წყალი, სავარდიმწყლე, სარწყული (ჭურჭელ'თანაც), სტუქო, ქაშქის წყალი, წმიდა წყალი (აიაზმა'სთანაც), წყლიანი, წყლიერნი, ჭავლი წყლისა; შდრ. რწყვა.

წყალი მიტევებისა (47, 3 ეზეკ.) ნათლის-ღება ZAa.

წყალი მოცვისა (3, 14 ნაომ) წყალი გარმოვლებული სიმაგრეც ZAa.

წყალობა (+ 50, 2 ZA) (+ წყალობა ABCD) არს მწუხარება სხვისა ბოროტსა (ბოროტთა BCq) ზედა ZABCD.

ნ. მწუხარება.

წყალი ცხოველი (წყალი ცხოველი A) (19, 17 რიცხვ.) წყაროს წყალი ZAa.

19, 17 რიცხვ. AbB.

წყალმანკი წყლით მანკიერი ZA.

წყალწყალა (ფრინ.) ZABCD.

წყარო (2, 6 დაბად.) ზღვათა და მდინარეთაგან განვლიან სოროთა ქვეყანისათა და ზღვისა სიმწარესა ქვეყანა დასწურავს და შესვამს და ვითართა ადგილთა განვლიან წყარონი, კეთილთა ანუ ცუდთა, ეგევითარნი იდინებიან გემოთა და, უკეთუ გოგირდისა ლითონთა განვლო, ტფილ(ნ)ი იქ(მ)ნებიან წყარონი ვითარცა მდუღარე; უკეთუ მდინარისა მახლობელად, მისგანვე გამოდიან წყარონი, არა უწოდთ წყაროდ, არამედ ფ შ ა დ; ვიეთთა ჯ უ რ ღ მ უ ლ ი ც ა წყაროდ აღუწერიათ. (+ და ZAa) რა წყარონი შეკრბებიან და ჩავლიან, ჭ ე ვ ი ეწოდების; და ქვევჲთ რა შეერთდებიან, მ დ ი ნ ა რ ე შეიქმნების; უკეთუ წყალი მაღალთა კლდეთა ჩა(ს)დის — დ ა ნ ჩ ქ ე რ ი; და დაბალთა კლდეთა

---

[1] განმარტება აქამდე ყველა რედაქციაში აღებულია იოანე დამასკელის გარდამოცემიდან (S — 1463, 67 r).

ჩამდენსა — ჩანჩქერი; ხოლო ლოდნართა მჩქერვალოსა — გოჩგოჩანი; სადა ღრმად და მდოვრედ მიდის — ლუბრმაჲ; და სადა წყნარად და არა ლუბრმად დიან — მონიოჲ; სადა მჩქერვალო დაწყნარდების და ერთსა ადგილსა დაღრმავდების — მორევი; დანჩქერი ღრმად ჩაიჰრების და აღმოდუღილივით ზე აღმოიჰრების — ზვირთი; სადა მონიო წყალი ჩაიღვლარჰნება — ჰევლი; სადა მდინარეთა გასავალია — ფონი; სადა მდინარენი დასრულდებიან, წყალთა მათ შესაკრებელსა უწოდენ ზღვასა; სადა ზღვა დავიწროვდება — სრუტსა; სადა გარე შემოევლების, უწოდენ ტბასა; ცუდსა მცირესა ტბათაგანსა — ტბორე(სა) ZA.

(2, 6 დაბად.) ზღვათაგან და მდინარეთაგან განვლიან სოროთა ქვეყანისათა და სიმწარესა ქვეყანა დასწურავს და შესვამს და ვითართა ადგილთა განვალს წყაროდ, კეთილთა ანუ ცუდთა, ეგევითარნი იდინებიან. უკეთუ გოგირდისა ლითონთა განელო, ცხელი იქმნების წყარონი; უკეთუ მდინარისა მახლობელად დიან წყარონი, მისვე მდინარისაგან გამონაწოვნი, არა უწოდთ წყაროდ, არამედ ფშად; ეიეთთა ჯურღმულიცა წყაროდ აღუწერიათ; რა წყარონი შეკრბებიან და ჩავლიან, ქევი ეწოდების; და ქევები რა შეერთდებიან, მდინარე შეიქმნების; უკეთუ წყალი მაღალთა კლდეთა ჩასდის — დანჩქერსა; და დაბალთა კლდეთა ჩამდენსა — ჩანჩქერს უწოდენ; ხოლო ლოდნართა ზედა მჩქერვალოსა — გოჩგოჩანსა, სადა ღრმად და მდოვრედ მიდის — ლუბრმათა და სადა წყნარა დიან და არა ლუბრმად — მონიოსა; სადა მჩქერვალო დაწყნარდების და ერთს ადგილს დაღრმავდების — მორევსა; სადა ჩანჩქერი ღრმად ჩაიჰრება და აღმოდუღილივით აღმოიჰრება — ზვირთსა; სადა მონიო წყალი ჰაილვლარჰნება — ჰევლსა; სადა მდინარეთა გასავალია — ფონსა; სადა მდინარე დასრულდება, წყალთა შესაკრებელსა, უწოდენ ზღვასა; სადა ზღვა დავიწროვდება — სრუტსა, სადა გარშემოევლება, უწოდენ ტბასა; ცუდსა მცირესა ტბათაგანსა — ტბორესა. B. სოლომონ იტყვის წყაროთათვის: ზღვათა მიერ წყალნი განვლიან სოროთა ქვეყანისათა და რაოდენი სიმლაშე და სიმწარე აქვან წყალსა ზღვიასა, ქვეყანა დასწურავს და შესვამს და წყალსა განავლენს ადგილსა საქღომელსა, ვითარ(ი) შეჰგვანდეს, ადგილი კეთილი, გინა ცუდი, ადგილი ბოროტი, გინა ბიციანი. მსგავსს: (მსგავსთა D) მათთა ადენენ; უკეთუ სოროანთა სადამე დაემთხვა ლითონ(ნ)ი გოგირდისა(ნი) (გოგირდთანი Cq), წყარონი ცხელნი გამოვლენ მუნ(ით) მისგან. [+ ხოლო წყარონი მას ეწოდებიან, სადა კლდეთა და ქვეყანათა შორის გამოეცენებიან; ხოლო მდინარეთა კიდეთა ახლოს უკეთუ მისვე (მასვე Cq) მდინარეთა მიერ გამოწოვნილნი გამოეიდოდენ, არა ეწოდების წყარო, არამედ ფშა; რა წყარონი შეკრბებიან და წყალნი მომდინარე შეიქმნებიან (შეიკრიბიან Cq) და შეერთდებიან, ეწოდების (ეწოდებიან Cq) მდინარე; ხოლო მდინარე სადა კლდეთა მაღალთა გარდმო(ს)დის, ეწოდების დანჩქერი; და დაბალთა კლდოვანთა (კლდეთა Cq) ზედა ჩანადენთა — ჩანჩქე-

რ ი; ხოლო ლოდებთა ზედა(ნ) ჩქარა მდინარეთა (მინადენთა Cq) მ ჩ ქ ე რ ვ ა ლ ო; სადა ვაკეთა წყნარად დიან (+ და Caq) ღრმად და უყიანად ლ უ ბ რ მ ა (+ ეწოდების Cab); სადა წყნარ(ა) დიან და არა ლუბრმად — მ ო ნ ი ო; ხოლო სადა მჩქერვალო დაწყნარდეს და ღრმა იქმნეს — მ ო რ ე ვ ი; სადა ჩანჩქერი ღრმად ჩაიპრებოდეს და აღმოდუღილივით აღმოიპრებოდეს — ზ ვ ი რ ო ი; სადა მონიო ჩაიცემცემებდეს და ჩაილვლარპნებოდეს — პ ე ვ ლ ი; და დასასრულ, სადა წყალთა შესაკრებელი არს, ზ ღ ვ ა დ სახელ-ვსდებთ; ხოლო სადა ზღვათაებრ უდინრად (უძრავთა Cq) და გარ თვალით შემოსაწერთა და უმცირესთა(ცა) უწოდთ ტ ბ ა ს ა; და ცუდსა (ცუდთა Cq) და მცირეთა ტბათაგანსა — ტ ბ ო რ ე თ ა; (+ ხოლო დიდთა მდინარეთა, სადა კაცთა მიერ განვლად შესაძლებელ არს, უწოდთ ფ ო ნ ს ა Cab) C] CD.

წყე საწყეო ZABD.

საწყეო, ასაწყველი C.

ნ. აწყვა, აწყული, მმწყელი, საწყავი, (პურპელ'თანაც), საწყეო, წყევი.

[**წყებ** ნ. წყ].

[**წყებ** ნ. გულწყება, გულწყებული].

წყევა საწყეოთ წყვა ZA.

წყვა B. აწყვა CD.

ნ. წყე.

წყევა (+ 27, 12 დაბად. ZAB) წყევლა ZABCD.

ნ. გწყევ, გწყევლი, ეწყევა, იწყევა, მწყევარი, საწყევარი, წყეული, წყევლა.

წყევი (28, 25 იობ) აწყვა ZAa.

ნ. წყე.

წყევლა დარისხება ZAB.

წ ყ ე მ ა და წ ყ ე ვ ლ ა არს ... ქოცა, გინა მოკლება, გინა ძურთხ... ვისაგან განშორება C.

ნ. ეწყევლა, სწყევლი, სწყევლის, წყევა.

წყენა ZAa.

ნ. გიწყინა, [ეწყინა,] იწყენს. მეწყინა, მეწყინების, მიწყინა, მოწყე, მოწყენა, მოწყინება, ნაწყენი, საწყინარი, სწყინობ, [უწყინარი].

წყელი (+ 2 მჯულ. 27, 15 ZA). დაწყეელილი. ესე არს კურთხევისაგან განშორებული და მოკლებული ZAB.

წყვლევა ნ. წყუდევა.

წყვდიადი ნ. წყუდიადი.

წყვედა ნ. წყუედა.

წყვეტა ნ. წყუეტა.

წყვილი ლუწივით ZAB.

ორი (+ გინა ლუწი C) CD.

ნ. სწორწყვილედი (გუერდთან); შდრ. პუღელი.

წყვილი (24, 2 დაბად.) ორნი ზარკალნი ანუ ყვერნი და მისთანანი ZA.

(24, 2 დაბად.) ესე არს ორნი ზარკალნი ანუ ყვერნი, გინა ეგევითარნი B. ორნი ზარკალნი, გინა ყვერნი, გინა ეგეთივე C. ზარკალი D.

[**წყინ** ნ. წყენა].

წყირთლი (წყირთხლი B, [წყრთილი] Cb) (12, 7 გამოსლ.) წირთხლი ZA.

12, 7 გამოსლ B. [კარის გარდასაბჯენელი] Cb.

ნ. კარსე, წირთხლი.

წყლვა (+ წყლვა AB) არს მახვილით დაკოდა, გინა შიში დიდისა საოც(რ)ისაგან, რა ეცეს, იწყლვის, (იწყლვიან B) ვითარცა განკვრემილ(ნ)ი ZAB.

წყლვა არს (+ ჭორცთა D) დაკოდა მახვილითა (მახვილთა მიერ D), წყლვად ითქმის შიში (+ დიდი C) უჩინოსა საოცრისაგან CD.

ნ. გწყლავ, ეწყლა, იარა 2, იწყლა, მწყლველი, შიში, წყლული.

წყლიანი მოქდომილ-შვენიერი ZAB.

ჯავარიანი (+ თუ მოქდომილი C) CD.

წყლიერნი წყალში მყოფნი ZABCb.

წყლით მანკიერი (+ 14, 2 ლუკა ZAa) ესე არს სრულიად განსიევებული და კურნებაშეუძლებელი ZAB.

ესე არს გასივებული და მკურნალთაგან კურნება-შეუძლებელი C. წყლით მანკიერობა არს, რა კაცი განსივნეს და არღარა ეკურნოს მკურნალთა მიერ D.

წყლი-საქანელი ნ. წყლის-საქანელი

[**წყლის-პირი** ნ. საწყლისპირო].

წყლის-საქანელი (წყლი-საქანელი CD) ესე არს სიღრმიდამ წყლის (წყალთ B) ამოსაღებელი, გინა ზოდიაქო მეათერთმეტე, იანვარს 20 რა მზე შევალს ZAB.

წყლი(ს)-საქანელი ეწოდების სიღრმით აღმოსაღებელთა (აღმოსაღებსა D) მათარასა წყალთასა; ვარსკვლავსა(ცა), რომელსა (რომელ არს CqD) ზოდია მე(ა)თერთმეტე, მზე იანვრის(ა) თვესა რა შევალს (შევა D) მ.საც (მასაცა CqD) უწოდენ CD.

ნ. მერწყული (ზოდიაქოსთან). საწყული.

წყლტუ უმქისო ZAB.

უმქისო. წყლტუდ ითქმის უმქისოცა (+ და C) უბალნო და გლუვი(ცა) CD.

წყლტუ (27, 11 დაბად.) უბალნო ZAB.

წყლტუკლდეობა (26, 14 ეზეკ.) სალი კლდე უვალი ZAB.

ეზეკ. 26, 14 Cb.

[**წყლტუობა** ნ. ლირლვლოვანი].

[**წყლულება** ნ. თუკრთა].

წყლული (+ 1, 6 ესაია ZAa) დაკოდილი ZABCD.

ნ. იარა 2, წყლვა.

წყმდების წარწყმდების ZABCb.

[**წყმედ** ნ. წარწყმედა, წყმდების. წყმედული].

წყმედული (+ 50, 6 იერემ. Z) წარწყმედული ZA.

წარწყმედილი B.

[**წყნარ** ნ. სიწყნარე, შეწყნარება].

წყობა (+ 14, 3 ზაქარ. ZAa) წყობა(ა)-ლაშქრობის რაზმი, გინა რიგიან რაც დასდვა, გინა დაზავება და მისთანა ZA.

წყობა-ლაშქრობა, გინა რაზმთ რიგი, გინა რიგით რაც დასდვა, გინა დაზავება B. ლაშქრობა C. ლაშქარი D

ნ. დაწყობა, ნაწყობი, საწყობი, ჩაწყობილა, ჩაწყობილი, წინამეწყუე; შდრ. მწყობრი.

წყობა დაწყობა CD.

წყობით გაწყობით Cb.

წყრთა (3, 47 დანიელ) წყრთა არს

იდაყვითგან თითის წვერამდე, ხოლო ხონოლროფში[1] წყრთა მ ქ რ ა დ დაუწერიათ. მრუდედ და სომეხნიცა ეგრე იტყვიან ZA.

(3, 47 დანიელ) წყრთა არს იდაყვით თითის წვერამდე: ხოლო ხონოლროფში[1] წყრთა მ ქ ა რ ა დ დაუწერიათ, სომხურიდამ მოუღიათ B. ნახევარადლი, გინა იდაყვით თითამდე. წყრთისათვის ხონოლროფში მ ქ (ა) რ ა დ ეწერა, ზოგან სომხურშიაც მქარი ეწერა Cab. ნახევარადლი, გინა იდაყვით თითამდე. წყრთისათვის ხონოლროფში[1] მ ქ რ ა დ ეწერა, მ ქ ა რ ი არ არის Cq. ნახევარადლი. წყრთისათვის ხონოლროფის სხოლიონზე მქრად ეწერა D.

[**წყრთილი**] ნ. წყრთილი.

წყრომა მცირე რისხვა Z.

რისხვა მცირე AB. რისხვას უმცირეს(ი) C. განუმარტავია D.

ნ. გაწყრომა, გულის-წყრომა (წადილ'თანაც), იგულისწყრომა, იწყრომა, მწყრალი, მწყრომი, საწყრომი.

[**წყუ** ნ. წყობა].

წყუდევა[2] (+ 1, 14 აბდია ZAa) დაპყრობა სახლში ZAB.

დაპყრობა სახლსა (სახლთა Cq) შინა C. დაპყრობა სახლში D.

ნ. დაწყუდევა, საწყუდევი; შდრ. შესაწყდობილი.

წყუდიადი (წყვდიადი CqD) (+ 10, 22 გამოსლ. ZAB) ძნელი ბნელი ZABCD.

ნ. ღამე.

წყუედა (წყუჩდა ZA, წყვედა BCq) მოსრვა ZAD.

მოსრვასავით BC. ქოცა B.

ნ. აწყუედა, აწყუედილი, გარდაწყუედა. გაწყუედა, გწყუედ, დაწყუედა,' მოწყუედა, მწყდარი; შდრ. წყუეტ.

წყუეტა[3] კრეფა B.

ნ. ვაწყუეტა, თავსაწყუეტელა, იმედის-გარდაწყუეტა, მოწყუეტა, სადმამწყვტე, საწყუეტი, უწყუეტელი, უწყუეტი; შდრ. წყუედა.

წყუჩდა ნ. წყუედა.

წყურვეული მოწყურ(ვ)ებული ZAB.

წყურვილი (5, 13 ესაია) წყლის სმის ნდომა ZAB.

წყლის ნდომა C. განუმარტავია D.

წყურიელი (+ 25, 5 ესაია ZAa) მოწყურ(ვ)ებული ZA.

წყურტი სნეულობა არს, რომელი მრავალს წყალსა ასმევს კაცსა და განაკჳმობს სიმჴლით ZA.

სნეულებაა, რომელი მრავალს წყალს ასმევს B. სნეულება არს, რომელი მრავალსა (მრავალთა CqD) წყალსა (წყალთა CqD) ასმევს (ასმევდეს Cq) CD.

ჭა ჯურღმული წყალთა (წყლისა CqD) ZABCD.

ნ. ჭაჲ (მთხრებლ'თან).

ჭაბუკა (+ 2, 5 რუთ ZAB) ახალგაზ(რ)და ქალი ZABC.

ნ. კაცი.

ჭაბუკი (+ 25, 27 დაბად. ZAB)

---

[1] შდრ. გიორგი ამარტოლი, ს. ყაუხჩიშვილის გამოც., გვ. 18, r. [2] ნუსხებშია „წყვდევა", წყაროში კი „მოწყუჩდად". [3] ნუსხაშია: „წყვეტა".

ახალგაზ(რ)და ვაჟი ZABC.

ახალგაზრდა D.

ნ. კაცი, საჭაბუკო, სიჭაბუკე, უჭაბუკე, ჭაბუკა, ჭაბუკიდი.

ჭაბუკიდი ჭაბუკა ZAa.

ჭადარი ხე ჯავარიანი Z.

ჯავარდარი Aa.

ნ. ჯავარი 2; შდრ. ჭანდარი.

ჭადრაკი სამორინოა (+ გრიგოლის ცხ. ZAa) ZAB.

სამღერელია C. განუმარტავია D.

ჭაელი სხვილი ნაწნავი თმა ZAB.

სხვილი ნაწნავი C. სხვილი ნათხაზი D

ჭაელი წყლისა (17 სიბრძ.) ZAa.

ნ. მჭაელი.

[**ჭავჭავი** ნ. ბელურა, ჭივჭავი].

ჭაკი (ოთხფ.) კრდალი ცხენი და ვირი ZABC.

(ოთხფ.) კრდალი D.

ნ. მოჭაკე, ცხენი.

ჭაკუნტელი (ბალ.) (+ 51, 20 ესაია Z) ტკბილი ჭარხალი ZAB.

(ბალ.) ჭარხალი(ა) C. სხვა რიგი ჭახრაკია D.

ჭალა წყლის პირი ნაყოფიერი ZAB

წყლის პირი ტყიანი C. განუმარტავია D.

ჭალაკი (23, 2 ესაია) კუნძული, გინა ჭალა ZAB.

კუნძული C.

ჭალი ურმის მანა ZABCD.

ჭალიკონი ქარია ერთი სასტიკი ZA.

ქარია ერთი B. ქარი არს ესე. (და ესე ქარი არს D) ზღვათა აღმაშფოთებელი და სასტიკი CD.

ნ. ქარი.

ჭამა (+ 2, 17 დაბად. ZAB) გაძღომის ნაწილი(ა) ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. აჭამა, ეჭამა, ვაჭამე, ვჭამ. იჭმება, მეჭმება, მიიჭამა, მიჭამე. მოუჭამე, მოჭმული, მჭამელი, საჭამადი, საჭამადი, საჭამარ, საჭმელი. სჭამ. სჭამე, სჭამს, უჭმევია, ფერიმჭამელა, შეუჭამია, შეჭამა, შეჭამადი, შეჭმა, შეჭმით. ძირას-მჭამელი, ჭამადი, ჭამებული. ჭმული.

ჭამადი (+ 5, 43 მარკ. ZA) საჭმელი ZAB.

ჭამბარი მწყემსთ კარავი ZAB

(ოთხფ.) მცირე ჯოგი თხათა CD

ჭამებული (+ 15, 23 ლუკა ZA) ნასუქარი ZAB.

ჭანარი (თევზ.) ZABCD.

ჭანგა (ბალ.) ZABCD.

ჭანგი ფ რ ჩ ხ ი ლ ი არს კაცთა თითთა რქანი; ჩ ლ ი ქ ი და ჭ ლ ა კ ი არს ზროხათა და რაიც ფერჴ-განპებული არს, მათი ფრჩხილი; ქ ა ჩ ა ჩ ი არს ცხენთა და მისთანათა ფერჴის მრთელი ფრჩხილი; ჭ ა ნ გ ი არს მჴეცთა ფერჴის ფრჩხილი; კ ლ ა ნ ჭ ი არს ბაზთა და ფრინველთ(ა) ფრჩხილი ZA.[1]

ფ რ ჩ ხ ი ლ ი არს თითთა კაცთა რქანი; ჩ ლ ი ქ ი არს ზროხათა და მისთანათა განპებული ფერჴის ფრჩხილი; ქ ა ჩ ა ჩ ი არს ცხენთა, ვირთა და მისთანათა მრთელი ფერჴის ფრჩხილი; ჭ ა ნ გ ი არს მჴეცთა ფერჴის ფრჩხილი; კ ლ ა ნ ჭ ი — ბაზთა და ფრინველთა ფრჩხილი B.[1]

[1] ZAB-ში ავტორის შენიშვნაა: „ფრჩხილთან დაწერე“.

ფრინველთა (ფრინვლისა CqD) და მქეცთა ფრჩხილსა (ფრჩხილთა Cbq) ეწოდების (ეწოდებიან D) CD.

ნ. საჭანგე, ფრჩხილი 1, ყუავის-ჭანგა, ჭანგა.

ჭანგი (ჭანგი; კანჭი CD) უმეცართ ნი ღვინოსა მოძმარებულსა რომელნიმე ჭ ა ნ გ ს (ა) უწოდენ (+ და ZA) რომელ(ნ)იმე კ ა ნ ჭ ს ა. არც(ა) ერთია (ერთი არს B) მათი სახელი (ა სახელი მათი B), ანუ მ ო ძ მ ა რ ე ბ უ ლ ი, ანუ ჭ მ ა ხ ი (+ არს ZA) ZAB.

ღვინოსა მოჭმახებულსა ვიეთნი ჭ ა ნ გ ს უქმობენ (+ და Cq) ვიეთნი კ ა ნ ჭ ს ა CD.

ჭანდარი (ხე) (+ 24 ზირაქ ZAa) ZABCD.

შდრ. ჭადარი.

ჭანჭალი ყუერთ ძარღვნი კაკალთ (კაცთა ZAa) მიდამონი ZA.

ყუერთ ძარღვნი მიდამო B. კაკის ძარღვნი მიდამო(ნი) CD.

ჭანჭიკი ჩხირთაგან ფარეში ZAB.

ხის ფარეში CD.

შდრ. ჭილიბი.

ჭანჭრობი კორდი წყლიანი ნოტიო ZAB.

ჭანჭყალი ნაკლული ჭურჭლის ჴმა ZAa.

[ჭაჲ ნ. ჭა].

ჭაობი სათიბი (+ და B) ნოტიო ადგილი ZAB.

მეტად ნოტიო ადგილი C. ნოტიო ადგილი მეტად D.

ჭაპანი საურმე თოკი ZABCD.

ნ. საბელი, საჭაპნავი.

ჭაპი ბანდულთა და წაღათ შესაკრავი ZAB.

ბანდულის შესაკრავი CD.

ჭარბატელა (ბალ.) ZABCD.

ჭარბი ნამეტნავი ZABCab.

დამეტებული CqD

ნ. საჭარბე (აბრა'სთანაც).

ჭარდალი ნ. ჭარტალი.

ჭარი (ფრინ.) (+ 11, 15 ლევიტ ZAB) ჭარო ZABC.

შდრ. ჭარო.

ჭარიკი ნახევარკოკა ZAB.

ნახევარკოკა ჩავიდეს (ჩავა CqD) CD.

ნ. კოკა, საწყაული.

ჭარკუანი (ჭარკვანი ZAB, ჭარკვანა Cab) იკანქელი ZABCab.

ნ. იკანქელი.

ჭარმაგი (ოთხფ.) თეთრზე შავი(თ) დაწინწკ(ლ)ული (დაწიწკული B) ZABCD.

ჭარმალი ჭაღარა ZAB.

მქცოვანი CD.

ნ. კაცი, ჭაღარა.

ჭარო (ფრინ.) ქორს(ა) ჰგავს, ხეზე ჯდების, თევზს ამოიტაცებს წყლით და სჭამს ZA.

(ფრინ.) ქორს ჰგავს, ხეზე ჯდება, თევზს ამოიღებს სიღრმით B. (ფრინ.) თევზს ამოიღებს წყლით, ქორს ჰგავს Cab. (ფრინ.) ჭარი Cq. (ფრინ.) D.

ნ. ფოცხვ, ჭარი.

ჭარტალი (ჭარდალი Ab) სომხური, მ რ ა ვ ა ლ მ ე ტ ყ ვ ე ლ ს კაცს(ა) ჰქვიან ZA.

ცხადად მრავალმეტყველი B. (+ ჭაოტალი Cb) არს რიტორი, გინა ცხად-მოუბარი, გინა საჩინოდ მოლაპარაკე, გინა სწორედ მთქმელი, გინა მრავალ-მოუბარი Cab. ცუდ-მოლაპარაკე Cq. ცუდი ლაპარაკი D.

ნ. სიჭარტლე.

ჭარხალი (ბალ.) ZABCD.

ჭარხლის მკლავი (ბალ.) CD.
ჭაჟკა (ბალ.) ძურწას ჰგავს. ფეტ-ვი(ა) წამქდარი ZA.
(ბალ.) ძურწას ჰგავს BC.
შდრ. ჭიუკა.
ჭაფალა (ჭაფულა Cb) (თევზ.) ნა-ფოტას ჰგავს ZABCD.
ჭაქნი ჭიქის გატეხის ქმა ZABCD.
ჭალარა წვერჭრელი ZAB.
(უქმ.) ჭალარა სომხურია, ქართუ-ლად მჭცო და ჭარმაღი ეწო-დების (ეწოდება CaD) CD.
ჭალვ[1] სათიბელი ZABC.
ჭაშა შუბლს ზეით(ი) (ზედეთი B) თავის ძვალი ZABD.
შუბლ(ს) ზედეთ თავის ძვალი C.
ჭაშაკები (+ 52, 19 იერემ. ZAB) სასმისი ჭურჭლები ZABC.
ჭურჭლები D
ჭაშმაგი ბერი მჭნე(დ) შემძლებე-ლი (შემძლები B) ZAB.
[ჭაჭ ნ. იჭაჭება].
ჭაჭა ყურძნის ქერქი ZABC.
განუმარტავია D.
ნ. ქერქი.
ჭაჭანება გლეხურად ჩამი-ჩუმი ZA.
ჩამი-ჩუმი გლეხურად B. ჩამი-ჩუმი CD
ჭაჭყ[2] პეშვი ZABCD.
[ჭაჭყ ნ. იჭაჭყება].
ჭახაკაური (ბალ.) Cb.
ჭახრაკი სასთავით საბრუნავი ZAB.
სასთავი საბრუნავი CD.
ჭდე ხე დაჭდეული ZABC.
განუმარტავია D.
ნ. გარდაჭდომა, საჭდომი.
ჭდეული დაჭდომილი ZAB.

[ჭედ ნ. გაჭედა 2].
ჭედა (41, 7 ესაია ZAa) ცხენის ფერჯის მორკინვა, გინა ილექ-როს მუშაკობა ZA.
ცხენთ (ცხენის Cq) ფერჯის მორ-კინვა BC. განუმარტავია D.
ნ. გაჭედა 1, მჭედელი, ოქრო-მჭედელი, საჭედარი, სჭედ, უჭე-დი; შეუჭედია.
ჭედილი[3] (ოთხფ.) გამოყვერ(ე)ი-ლი (გამოყვერული Ab) ცხოვარი ZABC
(ოთხფ.) D.
ნ. ცხოვარი.
[ჭედილი ვეცხლი ნ. ლიტრა].
ჭევლი მდინარის ჩაციმციმება ZA
მდინარის ციმციმი CD.
ნ. მჭავლი, წყარო, ჭავლი.
ჭელტვა ესე არს კაცი რა საქმე, ხალისიან და ზედაზედ იქმოდეს. გინა ესრეთვე ალერსით შეაყვა-როს თავი თვისი უალრესთა და ზედა-ზედ იახლოს ZA.
მიჭელტვა არს, რა კაცი საქმესა ხა-ლისითა წამ და წუთ იქმოდეს, გინა კაცი კაცთან სიყვარულით ზედასა-ზედა მივიდოდეს, გინა უყვარულს კაცსა ეგოდენ ჴშირად ეახლ(ო)ს, თა-ვი შეაყვაროს C. ჭელტვად ვიტყვი ვაჭართა დაჩინჩებასა, ამგვარად კაც-თა შოვნასა D.
ნ. მიჭელტვა.
ჭენება გაქცევა ZA.
რბოლა (+ გინა გაქანება C) CD.
ნ. აჭენა, გააჭენა, დაჭენებუ-ლი, მჭენებელი, სიარული, სლვა.
[ჭენტ ნ. მოჭენტა].
ჭენჭი ცხიმთან ნახე ZA.

---

[1] ნუსხებშია: „ჭალვი". [2] ნუსხებშია: „ჭაჭვი". [3] აქედან B ხელნაწერს აკლია.

მწვალის (მწვალთ D) წვეთი CD.
ჭერ კლდის ნაწყობი ZA.
ჭერდ-ჭერდ ნაწყობ-ნაწყობად ZA.
კლდე ნაწყობ-ნაწყობი Cab. ნაწყობ-ნაწყობი Cq.
ჭერხი ბწკალი, ესურვაზით შეყრილი კავი თევზთა Cb.
[**ჭერ** ნ. ჭრა].
[**ჭერ** (ჭირ) ნ. გარდაჭირება, დაჭირება, ეჭირა, თუალის-დაჭერა, მიიჭირა, მჭირავი, ნაჭერალი].
ჭერამი (ხე) ZABCD.
ნ. დარანდო.
ჭერი სართული ZACD.
ჭექა აბჯრის (აბრის D) ცემის ჴმა ZACD.
ჭეშა ნ. ჭეხა.
[**ჭეშმ** ნ. საჭეშმო].
ჭეშმარიტი[1] (2 კორინთ. 6, 7) სწორედ მართალი Z.
სწორად მართალი A. ნანდვილევე C. ნამდვილევე D.
ნ. ვჭეშმარიტობ, უჭეშმარიტე.
[**ჭეხ** ნ. წამოჭეხება].
ჭეხა (ჭეშა Ab) დიდი ქუხილი ZACD.
ჭვავი ნ. ჭუავი.
ჭვარტლი ნ. ჭუარტლი.
[**ჭველთი** ნ. ჭჳლთი].
ჭვილთი ნ. ჭჳლთი.
ჭვინტა ნ. ჭჳნტა.
ჭვინტი ნ. ჭჳნტი.
[**ჭვირ** ნ. ჭჳრ].
ჭვირი ნ. ჭჳრი.
ჭვირობა ნ. ჭჳრობა.
ჭვირს ნ. ჭჳრს.

[**ჭვრეთა** ნ. ჭრეთა].
ჭვრეტა ნ. ჭურეტა.
[**ჭვრინ** ნ. ჭურინ].
[**ჭთოლა** ნ. მჭთოლარე].
ჭია (მძრომ.) ესე არს აბრეშუმისა და ყაჭის მატლი; ხოლო ჭ უ ა — სხვანი წვრილნი მძრომნი; და ბ ო ბ ო ლ ი — მათი უდიდესი მძრომნი ZA.
(მძრომ) CD.
ნ. მიანის ჭია (3 მალაქ'თან). უჭიო, ჭიაფუნდურა, ჭიაყელა, ჭია-ჭუა.
ჭიაკოკონა ჩალის ცეც(ხ)ლი დიდი Cb
ჭიანური ZACD.
ნ. კითარი.
ჭიაფუნდურა (მწერ.) ნესვის მზიდავი ჭუა ZA.
(მწერ.) CD.
ჭიაყელა (მძრომ.) წითელი გრძელი ჭია ZAa.
(მძრომ.) CD.
ჭია-ჭუა (მძრომ.) ჭია და ჭუანი ZA.
ბევრიგი ჭია Cb.
ჭიგო დიდი სარი ZACD.
ჭიდება არს მჴეცი და კაცი რა შეიჭიდნენ, გინა მჴეცი და მჴეცი ანუ პირუტყვი და პირუტყვი, ხოლო კაცი კაცსა რა ეჭიდებოდეს, რ კ ე ნ ა ეწოდების ZA.
ესე ჭიდება და რკენა განიყოფებიან: ჭ ი დ ე ბ ა არს უკვე მჴეცი რა შემოეჭიდოს კაცთა, (+ გინა მჴეცი მჴეცსა Cab) ანუ წრტიალი რამე სატკივარი ეუფლოს, მსოფლიონი შ ე მ ო ჭ ი დ ე ბ ა დ იტყვიან; ხოლო რ კ ე ნ ა — რა ორნი კაცნი შეიჭიდნენ.

[1] წყაროშია: „ჭეშმარიტებისათა".

ფ

ს.-ს ორბელიანის ავტოგრაფი H 1653 ხელნაწერიდან

არა ითქმის ჭიდებად, არამედ რკინად CD.

ნ. ეჭიდა, იჭიდება, მეჭიდება, მოჭიდარი, მჭიდებელი, საჭიდარი, სჭიდაობ, წამომეჭიდა.

ჭივილი ქმიანობა რამე(ა) ZACD.

ჭივჭავი (ცივჭავი, ჭივჭივი, ჭავჭავი C; ჭივჭავი, ჭივჭივი D) (ფრინ.) ჭავჭავი ZA.

(ფრინ.) ბეღურა CD.

ჭივჭივი (ფრინ.) ჭავჭავივე ZA.

ნ. ჭივჭავი.

ჭიკარტი (ბალ.) ZACD.

ჭიკჭიკი ფრინველთ სიმღერა ZA.

ესე არს ყრმათა მიერ (+ კეთილად CbqD) უბნობა, ანუ ფრინველთაგან (+ რაიმე CbqD) კეთილ(ად) ქმიანობა (ქმობა D) CD.

ჭილი (ბალ.) (19, 6 ესაია) ჭილიცა სამ-ოთხ გვარი არს: შ ო ლ დ ო არს დაბალი და ღერომგრგვალი ჭილი; ვ ი ვ ი ლ ო ს ი არს მაღალი და მგრგვალი ჭილი; ჩ ა ლ ა მ გ ე ლ ა — ფოთელბრტყელი ჭილი; და სხვა გვარიც (გვარნიცა A) არიან ZA.

(ბალ.) CD.

ჭილიბი ურმის თვ(ა)ლის ჭანჭიკი (ცანჭიკინი Ca) ZACD.

ჭილო ნიორთა და მისთანათა ერთი შენაძრობი ძირთაგან(ი) ZA.

ჭილობი ჭილთაგან წნული. ჭილობიცა სამ-ოთხ რიგია: ნ ე ჭ ა—კეთილი და სუფთა; კ ე ლ მ ე ნ ი — სხვილი და ცუდი; და სხვა-სხვა რიგნი ZA.

ჭილის საფენელი C. ჭილის საჯებელი D.

ნ. ფასათი, ფსათი.

ჭილყუავი[1] (ფრინ.) შავი ყვავი ZAC.

(ფრინ.) D.

ჭიმა (ჭიმვა CD) გაჭიმა, აჭიმა ZA.

გაჭიმვა C. განუმარტავია D.

ნ. აჭიმვა, აჭიმული, გაჭიმა, სჭიმავ.

[ჭიმა-ჭიმი ნ. ცა].

ჭიმვა ნ. ჭიმა.

ჭიმი კანაფის ავშარა ZACD.

ჭიმითა (31, 9 ფსალმ.) გაჭიმითა ZA.

ჭიმკა მაცთურად იტყვიან გლეხნი ZA.

ნერადინი მაცთური(ა) CD.

ნ. ნერადინი, ქაჯი, ჰაერის მცველი:

ჭიმონი გუდა-სტვირა ZACD.

ნ. ნესტვ.

ჭიმური ესე არს პური დაფხვნილი, გინა ბრინჯი, ანუ სხვა მარცვალნი მგზარი, ერბოსა ანუ ზეთში მოხრაკო, რომელსა სპარსნი ფ ლ ა ვ ს ა უწოდენ ZA.

ჭიმური ეწოდების ბრინჯთა, გინა ბულღურთა, გინა პურთა დაფშვნეტილთა (დაფშვნილთა Cq) ერბოთა და ზეთით მოხრაკულთა, რომელ(სა) სპარსნი ფ ლ ა ვ ს (ა) (ფლავად Cq) უჭმობენ C. განუმარტავია D.

ჭიმჭიმელი ესე არს არიას ცა მეხუთე ZA.

განრღვეულის მეტაფრ.:[2]

---

[1] ნუსხებშია: „ჭილყვავი“. [2] შდრ. ძვ. ქართ. ლიტერატურის ქრესტომათია, ა. ყუბანეიშვილისა, ტ. I, გვ. 26, 27.

„მომეც თვალი ჭიმჭიმელი და კიმკიმელი" CD.

ნ. არეა, ცა, კიმკიმელი.

ჭიმჭიმი წვრილად (წვლილად C) ჭრელი ZAC.

[**ჭინკა** ნ. ჭიმკა].

ჭინო (ფრინ.) პატარა კაკაჩა ZA.

(ფრინ.) CD.

ჭინტვა განსავ(ა)ლით გა(ნ)სლვაზე(დ) გარჯა ZAC.

განუმარტავია D.

ნ. აჭინტვა, აჭინტული, უჭინტარი.

ჭინჭარი ჯინჭარი Cb.

[**ჭინჭილა** ნ. ჭიჭლა].

ჭინჭილაკი ურმის თვალის ჭილიბი ZA.

ურმის ღერძის ჩასაყარი C. განუმარტავია D.

ჭინჭრაქა (ფრინ.) ZACD.

[**ჭინჭყლი** ნ. იჭინჭყლებს, მიჭინჭყლე].

ჭიპი უპე, მუცლის შუა ჩუბუტო ZA.

უმეთ ჩანაქვრეტი C: განუმარტავია D.

ჭიპჭიბი Cb.

[**ჭირ** ნ. ჭერ].

[**ჭირ** ნ. გჭირს, დაჭირება, ეჭირა, ვაჭირვე, ვიჭირვი, იჭირვი, იჭირვის, მაჭირვებელი, მეჭირება, მიჭირება, მიჭირვება, მოჭირვა, მოჭირვება (მოთმინება'სთანაც), მჭირნე, მჭირსიედ, ნაჭირვები, საჭირო, სჭირს, უჭირს, შეუჭირვებია, ჭირვა, ჭირვება, ჭირვეული, ჭირი, ჭირნახული].

ჭირანო მთოვარის ცა უქვემოესი ZA.

ნ. მთოვარე, ცა.

ჭირვა დაჭირვა, მოჭირვა ZA.

დაჭირვა CD.

ნ. ჭერ (ჭირ).

ჭირვება[1] რაც სჭირდეს კაცს, კაი თუ ავი Z.

რაც სჭირდეს, კაი თუ ავი AB. კარგი რამ სჭირდეს თუ ავი C. განუმარტავია D.

ჭირვეული (1, 4 იონა) ჭირის პატრონი ZA.

1, 4 იონა B.

ჭირი (+ 42, 21 დაბად. ZAB) ბოროტი და ავი (პავი Cab) ედვას ZABCab.

განუმარტავია CqD.

[**ჭირნახული** ნ. ნაჭირნახულევი].

ჭირხლი თოვლთან ნახე ZA.

ესე არს ორთქლი სინოტივეთა ზედ შეყინებული სიცივისაგან ხეთა ზედა ანუ ქვათა, გინა ცხოველთა თმათა ზედა და ეგევითართა B. ყინვა ხეზე(დ) შეყინებული C. განუმარტავია D.

ჭიტი ქელტარზე ნასთი ნახევი ZA.

ქელტარზე ნასთის დანახევი B. ჭახრაკის ტარზედ რაც ნასთი დაეტევა (დაეტევა ნასთი Cq) დახევით (დახევად Cq), ნახევსა ჰქვიან C. ჭახრაკის ტარზედ რაც ნასთი დაეხვევის, ნახევსა ჰქვიან D.

ჭიუკა (ბალ.) ჭაუკა ZAB.

ნ. ჭაუკა.

ჭიქა კაეთ(ა) მიერ გამოღნობილი პურჭელი ZA.

ჭიქა არს კაეთა მიერ გამონადნობ-

---

[1] აქედან გრძელდება B ხელნაწერი.

თა ჭურჭელი B. ჭიქა არს კაცისა მიერ გამონაღნობი (გამოღნობილი Cb) ჴელოვანთაგან და მისგან შთაბერვისა მიერ შეიქმენ ჭურჭელთა მსგავსთა ბროლისათა, საწდეთა და ჯამებთა და სირჩათა და ყოველთა ჭურჭელთა, რომელიმე შეღებენ ფერად-ფერადად, გინა ჭურჭელთა მათ, გინა სარკმელთათვის კანკელთა სასინათლოთათვის, რომელიმე თვალთა პატიოსანთა ამსგავსებენ, რომელნიმე მინასა შე(ჰ)მზადებენ, რომელთა შთასხმენ ოქროთა შიგან ვითარცა მხატვრისაგან ჴელოვანთასა დახატულსაებრ, რომელიმე თმათა მსგავსთა იქმენ და სხვანი მრავალთა უცხოებსა სხვარიგსა (სხვარიგთა Ca) Cab. განუმარტავია CqD.

ნ. საჭიქე, წედა.

[ჭიქის კრიალოსანი ნ. ქარასტა].

[ჭიქის სალვინე ნ. კარაბა].

ჭილყი ნ. ჭილყ.

ჭილრიკა მაჩხ-თეთრმორეული ZAa.

ჭილყ[1] ფრინველის წინა მკარი ZAB.

ფრინველის საფრინავის წინა წვერი (ძვალი Cq) C. განუმარტავია D.

ჭიჭინა (მწერ.) ZABCD.

ჭიჭინი ჭიჭინას ჴმიანობა (+ სირთ ჴმიანობადაც ითქმის Cb) ZA BCD.

ჭიჭლა მცირე სალვინე ZACD.

მცირე სალვინე ქეცისა B.

ჭიჭმატა მეტად წვრილი მძივ(ნ)ი ZAB.

მეტად წვლილ(ი)-წვლილი (წვლილ-წვრილი Cb) CD.

ჭიჭნაური[2] (+ 16, 13 ეზეკ. ZAa) აბრეშუმი ZABC.

ჭიჭნაური მაშას ეფრემს(!) აბრეშუმად მოუპოვნებია D.

ჭიჭრიკუელა (ჭიჭრიკველა ZB CbqD, ჭიჭრიკელა Ca) ცუდ(ი) ჭრელები ZA.

ცუდჭრელა B. ჭრელ-ჭრელა CII.

ჭიჭყინა (თევზ.) წვრილი თევზ-(ნ)ი ZAB.

(თევზ.) CD.

ჭიჭყინი გოჭთ(ა) ჴმიანობა ZA BCD.

[ჭიჭყნა ნ. აჭიჭყნილი, შეჭიჭყნილი].

ჭიხვინი ცხენთ მრისხანების ჴმა ZA.

ცხენთ (ცხენის CD) წყრომის ჴმა BCD.

ნ. ქვქვინი.

ჭიხი ნ. ჭიქი.

ჭიხმაკური კაცი ყოვლის გზით გაუწყობელი (გაუწყობარი B) ZABCab.

კაცი გაუწყობელი ყოვლის გზით Cq. კაცი გაუწყობელი D.

ჭიქი (ჭიხი Z) (მძრომ.) სხვათა ტილი რა სხვას შეაჯდეს ZA.

(მძრომ.) სხვითა ტილი B. (მძრომ.) ტილი (ჭილი Cb) CD.

[ჭკ ნ. დაეჭკო, შეიჭკო].

ჭკა (ფრინ.) პატარა ჭილყვავი ZABCD.

ჭკანტნი თითის (თითთ BCq) გარდაწევის ჴმა ZABC.

მცირე ჴმა რისამე D.

ჭკანჭკანტა (ჭკანჭანტა ZCb) (ხე) ZABCD.

---

[1] ნუსხებშია: „ჭილვი“. [2] წყაროშია: „ჭიჭნაუხტითა“.

ჭკვიანი (ჭკუიანი ABCb) ჭკუ(ვ)ის მქონებელი ZAB.
ჭკუის მქონე Cb.
ნ. სიჭკვიანე.

ჭკნობა დაჭკნობა, შეჭკნობა ZAB.
დაჭკნობა C. განუმარტავია D.
ნ. დაჭკნობა, მჭკნარი, შეჭკნობა; შდრ. ჭნ.

ჭკუა სიბრძნის გზები ZABC.
განუმარტავია D.
ნ. უჭკუო, ჭკვიანი.

ჭკუიანი ნ. ჭკვიანი.

[**ჭკურ** ნ. მჭკურველობა].

ჭკუტა (ხე) წვრილი სხალი გვარად ZA.
(ხე) წვრილი სხალი B.

ჭლაკი (10, 26 გამოსლ.) ჩლიქი ZA.
ჩლიქი, გინა ფრჩხილი (10, 26 გამოსლ.) B. ჩლიქი, გინა ფრჩხილი, გინა მცირე რამე CD.
ნ. ფრჩხილი, ჭანგი, ჭლიკი.

ჭლაპი-ჭლუპი Cb.

ჭლექი სიმჭლის სენი ZABCD.

ჭლიკი (+ 4, 13 მიქია ZAa) ჭლაკი ZA.
ჭლაკივე B. წვივი CD.
ნ. ფრჩხილი, ჭლაკი.

ჭმაჭნა (ჭმაჭვნა ACqD) უგვანი გრეხა ZABCD.

ჭმახე მოძმარებული ZABCD.
ნ. ჭანგი.

ჭმული შეჭმული, მოჭმული ZA.
მოჭმული B.

ჭმუნვა მწუხარებასთან ნახე ZAB.
დაღრეჯა. ჭმუნვა არს წუხილი უჭმო(ო)ბისა მოქმედი (მქნელი D), რომელი ითქმის შ თ ო ბ ი ლ CD.
ნ. დააჭმუნვა, ვჭმუნავ, იჭმუნა, მჭმუნვარე, მჭმუნვარება, საჭმუნავი, სჭმუნავ, ჭმუნვილი; შდრ. ჭოვ.

ჭმუნვილი მჭმუნავი, ჭმუნვის მოქმედი ZA.
ჭმუნვის მოქმედი B.

ჭმუხვა ურვეული ანუ ტკივნეული (ტკინვეული Z), არა კვნესოდეს, არამედ წარბისა ხრითა შეეტყობოდეს ZA.
ესე არს ურვეული ანუ ტკივნეული, არა კვნესოდეს, არამედ წარბით და წამთა ძრვითა შეეტყობოდეს B. ჭმუხვა არს, რომელსა ელმოდეს ანუ ეურვებოდეს და არა ჭმა-ჰყოფდეს, არცა კვნესოდეს, არამედ წარბითა (წარბთა D) და წამითა (წამთა D) (+ მიერ Cq) ძრვითა (ძვრათა Cq) შეეტყვებოდეს (შეეტყობოდეს CqD) CD.
ნ. მჭმუხველობა, შეჭმუხვა, შეჭმუხვილი; შდრ. ჭუხ.

[**ჭნ** ნ. დაჭნობა, უჭნო; შდრ. ჭკნობა].

ჭობოსანი ძვალთ საფხეკი ქლიბივით ZA.
ძვალთ საფხეკი B. განუმარტავია CD.

ჭოგი მოწლო ლატანი D.

ჭოგრი შორ(ს)სათვალე ZAB.
Γ დურბინდი 1 Cb.
ნ. დურბინი.

ჭოგრი მსოფლიონი (მსოფლიერნი B) წვრილს ლატანს უქმობენ ZAB.
მომცრო (მოწლო Cq) ლატანი C.

ჭოვილო (ფრინ.) ჭანჭრობში (ჰ)ზის, მწყერს(ა) ჰგავს, ნიკარტი გრძელი აქვს და ანაზდად აფრინდება ZA.

(ფრინ.) ჰანჭრობში ნიკარტ-გრძელი B.[1] (ფრინ.) CD.

ჭოლაური ქრმალია ერთრიგი ZAB.

ქრმალია ერთი CD.

ჭოლოყი ალმა სასროლი ჯოხი ZAB.

ნივოზთ სასროლი ჯოხი Cab. ნიგვზის სასროლელი (სასროლი D) ჯოხი CqD.

ნ. ჯოხი.

ჭონი ბეწვის მკერავი ZA.

ბეწვისა და ქუდის მკერავი B. ტყავის მკერვალი C. განუმარტავია D.

ჭოპნი ნ. ჭყაპნი.

ჭორი ტყუ(ვ)ილთან (ტყვილთან Aa) ნახე ZAB.

ჭორად სახელ-ვსდებთ დაუჯერებელსა (დაუჯერებელთა Cb) ჰამბავთა, გინა საცილობელთა და არასწორთა დავარდნათა, რომელიმე მართალცა იქმნებოდეს Cab. ჭორად სახელ-ვსდებთ დაუჯერებელისა ჰამბავისა, გინა საცილობელისა და არასწორისა დავარდნისა, რომელიმე მართალცა იქმნების Cq. დაუჯერებელის ჰამბვის დავარდნა საცილობელისა და არასწორისა, ვითა კიდეც გამართლდება D.

ნ. მოუჭორე, მჭორავი, სჭორავ. სჭორავს, ტყუვილი, უჭორავს.

ჭოროყანი სვეტის წვერი შემოჭდობილი (შემოჭდეული C) ZA BC.

სვეტის წვერი D.

ჭოროხი მდინარისაგან ქვიშა შეყრილი ZAa.

ჭორტანა (ბალ.) ZABCD.

ჭორტი (7, 26 ისო) ქვაკაცა აგებული ZAB.

ჭორტი არს ქვა აგებული უკაროდ კაცთ(ა) უმაღლესად ნიშნად რათამე დასანიშნველად (დასანიშნელად CbqD) CD.

ნ. აჭორტვე.

ჭორტიყი (ფრინ.) კოკბის ვარია ZABCD.

ჭორფლი წვრილად შავი აჩნდეს ZA.

წვრილი შავი რამ აჩნდეს B. მარზე(დ) შავის წვლილის (ა)ჩენა C. განუმარტავია D.

ჭოტი ლობიოთა და ცერცვთ გრძელი ქერქი ZA.

(ბალ.) ლობიოს და ცერცვის ქერქი B. (ბალ.) დიდი ლობიო CD.

ნ. ქერქი.

ჭოტი ფრინველი. ფ რ ი ლ ე ნ ი ს წ ი გ ნშ ი: „ჭოტიცა გაიგონებს მისსა ქმათა კაცთა“[3] D.

ჭოღვა მხილთ ჭრა B.

ნ. მოჭოლვა.

ჭოჟი ადგილი წყლიანი ZABCD.

ჭოჟინა ჩჩვილთ სატარებელი ZAB.

განუმარტავია C.

ჭოჭოქი მოუთმენელი თვლემა ZABCb.

ა ნ დ რ ი ა ს ა ლ ო ს: „შერისხა ეშმაკთა, რომელ(ნ)ი მოართმენ რულთა (რულსა D) და ჭოჭოქთა (ჭოჭოქსა D) განუმრავლებენ (განუმრავლებთ D)“ CD.[2]

[**ჭოჭყი** ნ. ქვი].

ჭრა (+ 9, 3 ეზეკ. ZAa) კვეთა ZABCD.

ნ. ალჭრა, აჭრა, გამოჭრა, გა-

---

[1] განმარტების გაგრძელება B-ში ჩამოხეულია. [2] Cb-ში წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია.

ჭრა, გჭრი, დაჭრა, მიიჭრა, მიჭრა, მოჭრა, მჭრელი, ნაჭერი (ფარჩა'-სთანაც), საჭერი, სჭრის, შეჭრა, ჩაჭრა, წაჭრა, წაჭრილი.

ჭრეთა ტყავთ მოჭ(ვ)რეთა ZA.

მოჭვრეტი ტყავთი B. მოჭვრეტისავით CD.

ნ. საჭრეთელი.

ჭრელებული ჭრელად ქმნილი ZAB.

ჭრელი (30, 39 დაბად.) სხვადასხვა ფერი ZA.

(30, 35 დაბად.) სხვადასხვა ფერი B. სხვადასხვა ფერი ერთში C. განუმარტავია D.

ნ. ნაჭრელები, სიჭრელე, ყაყაჩოჭრელა, ჭრელებული, ხეჭრელა.

ჭრიალი[1] კართა და ურემთ ქმიანობა (ქმა B) ZAB.

ურმისა და კარის ქმა CD.

ნ. იჭრიალებს, მეჭრიალება, უჭრიალებს.

ჭრიანტელი მყავით წითელის შეჭამადი ZA.

[ჭრინ ნ. მჭრინავი].

ჭრინვა სირთ ამო ქმიანობა ZA.

ფრინველთ ამო ქმა CD.

[ჭრიჭინა ნ. ჭიჭინა].

ჭრიჭინი შაშვთა და მისთანათა შეშინებულის ქმიანობა ZA.

ჭრტიალი სითზო ეწოდების სიცივისა წინაალმდეგსა რასამე მცირესა ნაწილსა; მზვარე არს მზემდეგი ადგილი მოთბო; ყუდრო არს, სადა ქარი ძლიერად ვერა ხვდებოდეს, გინა ქმელთა, გინა ნავსაყუდელსა მშვიდთა; სიცხე არს განძლიერებული სიმხურვალე მზისა თუ ცეცხლისა, გინა ჰაერისა, გინა სნებითა განხურვებულისა; ხვატი არს მეტად ძლიერი სიცხე მზისა; ჰაპანება არს მოუთმინარი სიცხე მზისა; ჭრტიალი არს რა მზემან კლდენი, გინა ბარნი ადგილ(ნ)ი განაქურვოს და თვალნი ვერ შემძლებელ იყოს შედგმად, გინა ილეკრო გამდნარი ცეცხლისაგან ელვარობდეს საზარლად; ხოლო უნჯუფა აბანო ცხელი და გინა სახლი მისთანა A.[2] სიცხის ლამლაპი CD.

ნ. სიცხე; შდრ. ჭყრტიალი.

ჭრტინვა (+ 2, 19 გოდება Z) უგვანი ზახილი ZA.

ლაპარაკი ანუ ზახილი (ძახილი D) CD.

ნ. და-ვე-ირჩთინება, მჭრტინავი.

ჭრუვი კურივი არს რქა ძვალთა, გინა შამბი უგულო, უნაქვრეტო, სრულობით სავსე; ხოლო ჭრუვი განქვრეტილი ვითარცა სტვირი; და ფუჭი კაკალთა, ნუშთა და მისთანათასა უგულოთა ეწოდებიან ZA.

ჭრუვი ეწოდების კაჭაჭი (+ ანუ Cab) ხე ანუ რქა განქვრეტილი იყოს; ხოლო კაკალთა, თხილთა (+ ნუშთა Cab) და ეგევითართათვის, რომელნი უგულონი იყოს, უწოდთ (ეწოდება D) ფუჭსა (ფუჭი D) CD.

[ჭრუნ ნ. აჭრუნვე].

ჭრუტი თვალ-წვრილი (თვალ-წვლილი CD) და ღრმა ZACD.

ჭრხიალი კოკობთა და მისთანათა ქმიანობა ZA.

კოკბის ქმიანობა (ქმა D) CD.

ჭუ ვეგის ჭიბი ZA.

---

[1] აქედან B ხელნაწერს აკლია. [2] A-ში კიდეზე შენიშვნაა: „სიცხესთან დაწერე“

ვეგის მუცელი CD.
ჭუა (მძრომ.) ჭიასთან ნახე ZA.
ნ. ბაზაჭუა.
ჭუავი[1] (ბალ.) ZAD.
(ბალ.) ქუზი C.
[**ჭუალა** (ჭუალი) შდრ. ბრჭუალი].
ჭუარტლი[2] კვამლთაგან შემურვი-
ლი (მომურვილი C) ZAC.
განუმარტავია D.
[**ჭუ(ვ)** ნ. ჭუვილი].
[**ჭუვ** ნ. უჭუარ; შდრ. ჭუვილი].
ჭუვაგენი (ჭუვარგენი Cb) ჩონ-
დარი პირ-დასხმული ZA.
სათხროლი ხეთა Cb.
ჭუვილი (+ 17, 2 გამოსლ. ZA)
ჭმუნვა, გინა წუხილი ZAC.
ჭმუნვა D.
ნ. შეიჭუა, ჭუვნიერი; შდრ.
ჭმუნვა, ჭოვ.
ჭუვნიერი (ჭუვნიერ Cq) ჭუვი-
ლიანი ZACb.
(2 სჯულ. [28, 65]) ჭუვილია Ca.
2 სჯულ. CqD.
ჭუკჭუკი მწყერი, კმიანობა ZA.
მწყე(ნელი კმიანობა CD.
ჭუმინვა ლეკვის წკმუილი ZA.
ჭუპრა (უკმ.) კუკი ZA.
ნ. კუკი.
ჭურეტა[3] მზერა ZA.
მზერასავით C. განუმარტავია D.
ნ. გამოჭურეტა, ეჭურიტა, ვა-
ჭურეტინე, იჭურიტება, მზერა,
მზესუჭვრიტა, მიჭურიტა, მიჭუ-
რიტანა, მიჭურიტე, საჭურეტელი,
სჭურეტს, უჭურიტე.
ჭურვილი (31,5 რიცხვ.) ჯავშნით
შეკაზმული ZA.
ჯაჭვით შეკაზმული (შეკმაზული
Cb) C. შეკაზმული ჯაჭვითა D.
ჭური (+ 4 მეფ. 11, 11 ZA) აბჯა-
რი ZACD.
ნ. იარაღი, საჭურველი, სპი-
ლენძ-ჭური (ქოს'თან), შეჭურვი-
ლი, ჭურვილი.
ჭური (9, 15 საქმე) ქვევრი ZAD.
ქვევრი. ჭური ეწოდების ტყზილი-
სა საცავსა, ხოლო ტყზილი და ტყბი-
ლი მახლობელ არიან, რამეთუ ერთი-
სა ასოთი განიყოფებიან. და ტ ყ ბ ი-
ლ ი ეწოდების წვენსა ყურძნისასა,
ხოლო ტ ქ ბ ი ლ ი — თაფლთა და ყო-
ველთა მისთანა(თა) გემოანთა, არა-
მედ არცა ტყბილი და არც(ა) ტკბილი
არა არს სულისა უტკბოსი. და ჭუ-
რ ი . ეწოდების საცავსა ტყბილისასა
და კვალად ჭ უ რ ი — ჯაჭვთა და
ჯავშანთა, რომელ(ი) არს საცავი სხე-
ულისა და სულისა, რომელ არს ყო-
ველთა უტკბოსი. ხოლო ესე ჭური,
საცავი ტყბილისა, განიყოფებიან (გა-
ნიყოფების Cq), რამეთუ დიდთა ეწო-
დებიან (ეწოდების Cq) ქ ვ ე ვ რ ი
და მისსა შედეგსა — ყ ვ ა ბ ა რ ი და
მისსა უმცროსსა — ქ ო ც ო, არამედ
ყოველივე ჭური არს C.
ნ. ზნოან, იარაღი. ჭურჭელი.
[**ჭურინ** ნ. მჭურინავი, ჭრინვა].
[**ჭურიტ** ნ. ჭურეტა].
ჭურჭელი (31, 37 დაბად.) ჭურჭე-
ლი ზოგადი სახელი არს ყო-
(ვ)ელთა ჭურჭელთა, ხოლო ესე
ჭურჭელ(ნ)ი განიყოფებიან ათ-
ხუთმეტად: იარაღად, გვარდა-
კად, ლა(ნ)კანად, ჯამად, სალვი-
ნედ, წედად, სარწყულად, ვაშ-
კარანად, ზარდახშად, ფუკად,
სფირიდად, ჭურად, საწყავად,

[1] ნუსხებშია: „ჭვავი". [2] ნუსხებშია: „ჭვარტლი". [3] ნუსხებშია: „ჭვრეტა".

შარაგულად. იარაღი არს აბჯარნი და საჭურველნი და ჭურჭელნი მჭედელთა, ხუროთა, ვალატოზთა და ყო(ვ)ელთა ქელოსანთანი; გვარდაკი არს ჭურჭელი საგბოლელი: ქვაბი, სიავი, კარდალა; ტაფა, ქოთანი, კოჭობი და მისთანანი; ლანკანი არს ჭურჭელი ილექროსა: თეფში, ფეშხუმი, ბარქაში, ფიალი, ტაშტი და მისთანანი; ჯამი არს ჭურჭელი ნოტიოთა: ბადია, ლოდა, ლოდაკი, უსკურა, პინაკი, ფილჯამი და მისთანანი; სადგინე არს: სურა, საწდე, დასტი და მისთანანი; ჭურნიცა და წედანიცა სადგინედ ითქმის (ითქმიან Ab); წედა არს ჭურჭელი სასმისი: ფიალა, თასი, ბარძიმი, სირჩა, ჩარა, ბიდასი, სტაქანი, დოსტაქანი, ორთომელი, კვანჩხი, სარიოში, ყანწი, კულა და მისთანანი; სარწყული არს ჭურჭელი წყალთა: იათული, გოვზაკი, სტამნი, კუტალი, წურწუმა, წყლის-საქაწელი, მათარა, თასუხა და მისთანანი; ვაშკარანი არს შთასადებელი ქსო(ვ)ილი ჭურჭელი: ჭვალაგი, ტომარა, მანდიკი, მახალი, მახალაკი, შულდაკი, ხალთა, ჩაქვი, ბალანტი, თალისა, ხილინდარი, ჯუზდანი, ჩალათა, თალია და მისთანანი: ზარდახშა არს მაგარი შთასადებელი: კიდობანი, სკივრი, კოლოფი, მოთხე, ბოყვი, ჯღრე და მისთანანი; ფუკა არს ჭურჭელი ძელთაგან თლილი: ტაბაკი, სიფლი, რობა, როგო, ხის თეფში, მოდი, გობი, ყარყარა, კოდი, ტავარა, კოკა, კუტალი და მისთანანი; სფირიდი არს ჭურჭელი ნათხაზი ბაიათა, ჭილთა, ხრალთა[1] და მისთანათაგან; ჭური არს კეცთაგან ჭურჭელი: ქვევრი, ყვიბარი, ქოცო, ხალანი, დერგი, ლაგვინი, ლაგვინარი და მისთანანი (ეგევითარი B); საწყავი არს ჭურჭელი ყო(ვ)ელთა მარცვალთა და ნოტიოთა აღსაწყავი: კოდი და მისთანანი, კოკა, ჩაფი და მისთანანი; შარაგული არს ჭურჭელი დაწნული [+ წკეპლითა (წკებლითა Ab) და ღვედქეცითა, რაჲც არის ZA][2] ZAB.

ჭურჭელი ზოგადი სახელი არს ყოველთა ჭურჭელთა, ხოლო ჭურჭელ(ნ)ი ესე განიყოფებიან ათოთხმეტად (ათსამეტად Cb): იარაღად, (+ ტერად CaqD), გვარდაკად, ლანკანად, ჯამად, სადგინედ, წედად, სარწყულად, ვაშკარანად, (+ ფუკად C), სფირიდად, ჭურად, საწყავად და შარაგულად: იარაღი არს ჭურჭელნი რკინისანი, ზოგი-რე ხისანი (ხისაცა D), აბჯარნი და ყოველ(ნ)ი საჭურველ(ნ)ი კაცთანი, ჭურჭელ(ნ)ი მჭედელთა(ნი) და ოქრომჭედელთა(ნი), ხუროთა (+ და Cab) ვალატოზთა(ნი) და ყოველთა ქელოსანთა, რაჲც(ა) მოქმედი იყოს; [+ ტერი

[1] აქამდის B-ს აკლია 1 ფურცელი

[2] Ab-სა და B-ში მომდევნოდ: „ტერი არს ჭურჭელი ქვეშსაფენი, საგებელი, საბურავი და მისთანანი“ გადაუხაზავს.

არს ჭურჭელი ქვეშსაფენ(ელ)ი (+ და C) საგებელი: ორხავა, ძილო (+ ნოხა C), ფიჩვი, ტაბასტო, ნაბადი, თაქნაბადი, თექა, ქუნთი, საბანი, შატქუნი, ხირამული და ესგევითარნი რანიცა CaqD; გვადრაკი არს ჭურჭელი საგბობელი: ქვაბი, სიავი, ჩალხანა, ტაფა, ტაფაკი, კარდალა, ქოთანი, კოჭობი და მისთანანი; ლანკანი არს ჭურჭელი სატაბლე: თეფში, ფეშხუმი, ბარქაში, ფილი, ტაშტი და მისთანანი; ჯამი არს ჭურჭელი წნო(ც)ანთა საჭამადთა(ნი): ბადია, ლოდა, ლოდაკი, უსკურა, პინაგი, ფილჯამი, და მისთანანი; სადგინე არს ჭურჭელი ღვინისა: სურა, საწდე, ქიშა, ფარჩი და მისთანანი, ჭურნი და წგდანიცა სადგინედ ითქმიან; წდა არს ჭურჭელი სასმისი: ფიალა, თასი, ბარძიმი, სირჩა, ჩარა, ბიდახი, დოსტაქანი, დევატაფა, ორთომელი, კვანჩხი, სირიოში, კათხა, ყანწი, ჭარაქსი, კულა და მისთანანი; სარწყული არს ჭურჭელი წყალთა: იათული, გოჯზაკი, სტამნი, საპფორი, კუტალი, კუმკუმა, წურწუმა, წყლი(ს)-საქანელი, მათარა (+ თასუხა C) და მისთანანი; ვაშკარანი არს ჭურჭელი შთასადებელი: გვალიგი, ტომარა, ველავარკი, მანდიკი, მახალი, მახალაკი, შულდაკი, ხილთი, ტავარჯუბი, ჩაქვი, ბალინტი, თალისა, ხილინდარი, ჯუზდანი, ჩალითი, ჯალდანი და მისთანანი; ფუკა არს ჭურჭელი ხეთა (ხეთაგან D) ხქეწილთა (ხეეწილი CqD): ტაბაკი, რობი, გობი, როფი, ხის თეფში და ჯამი, მოდა, (კოკა D), როგო, ყარყარა, კასრი, მათხირი, ტა(დ)განა, კოდი, (+ ხის კოკა, კუტალი და მისთანანი C; + ყოველი ხეთაგან ხვეწილი D); სფირიდი არს ჭურჭელი ნათხაზი ჭილისაგან და ბაისა(გან) (ბაიისაგან Cb), (+ და CaqD) ხის ქერქისაგან: ზამბილი, ზმილაკი (მზილაკი Ca) და ყოველივე თხზული; ჭური არს ჭურჭელი კეცისაგანი: ქვევრი, ყვიბარი, ქოცო, ხალანი, დერგი, ლაგვინი, ლაგვინტარი (ლაგვინარი Cb) და ყოველი(ვე) ეგევითარ(ნ)ი; საწყავი არს ჭურჭელი ასაწყველი: ჩაფი, რომელ არს გვერდი, სათელი, ქსესტი, დოქი, დორა, დორაკი, კასრი, გორა, ჭარიკი, ვადო, ხოისი, რომელ არს მარი, სიტა, ლიტრა, მეტრო, კოდი, კაბიწი, ქილაკი, გუში, კოდიკი და მისთანანი; შარაგული არს ჭურჭელი წველილის წკეპლითა (წკეპლისა D) და ბ(რ)წკლითა თლილითა წნული ანუ ლერწმისა (ლერწმითა D; + ნახევითა C) ანუ (და D) ჩალითა (და)წნული: გოდორი, კალათი, გიდელი, აშარული, სკნისკი [+ კიშტი, (+ ყობული Cab) C] და რა(ნ)იც მისთანა(ნი) არიედ (არიან CqD) CD.

ნ. ასსარონი, ბაკანი, გეჯა, საჭურჭლე.

ჭუტვა თვალთ ხუჭვა B.

ნ. მოჭუტვა.

ჭულელი ულელი წყვილი ZABCD.

ნ. ცანკუჭულელი.

ჭულუმბური (ბალ.) ბალახია, ხილივით მოიბამს კუთხოვანსა, წაბლივით გული აქვს, ჭოროხის პირს მოვა ZAB.

(ბალ.) ესე ბალახია, ხილივით მოიბამს, გული წაბლს უგავს, ჭოროხის პირს მოვა ერგეს[1] Cab. (ბალ.) ბალახია, ხილივით მოიბამს, გული წაბლს უგავს Cq.

ჭუჭუა ჩჩვილთ ვაჟთ ასო ZAB.

ჩჩვილთ ყლე CD.

ნ. მორი.

ჭუჭული მართვესთან ნახე ZA.

[1] ერგეს — ეგრისს? (რედაქტ.).

(ფრინ.) მართვთან ნახე B. (ფრინ.) ჭუჭული არს მართვენი ბატთა, იხვთა, კარაპთა და ყოველთა წყალთა შინა მყოფთა მფრინველთასა Cab. (ფრინ.) ჭუჭული არს ბატისა, იხვისა, კარაპისა და ყოველთა წყალთა მფრინველთა მართვე Cq. (ფრინ.) ჭუჭული არს ბატისა, იხვთა, კარაპისა და მისთანა მართვე D.

ჭუჭყი ნაზანი მწიკვლი ZAB.

ავი ნაზანი CD.

ნ. მწიკული; შდრ. ტუტყი.

ჭუჭყუნი მუცლის ქმიანობა ZABCD.

[ჭუხ ნ. დაჭუხვა, შეჭუხვილი; შდრ. წუხვა, ჭმუხვა, ხუჭი].

ჭუხჭუხი მწყერთ ბრძოლის ქმიანობა ZA.

ჭჳლთი[1] ხოჭივით არის ZA.

ხოჭი CD.

[ჭჳნ ნ. მჭჳნვარე].

ჭჳნტა[2] (ფრინ.) ZACD.

ჭჳნტი[3] ფერჴ(თ)საცმელთ (ფეჴსაცმელთ Ab) წინა წვერი ZA.

ჭვინტი ეწოდების მოგვისა (მაშეისა D; მაშაისა Cab), ცანდლისა და ქალამნის(ა) წინა კერძოს(ა), გინა წუღისა და მისთანათა(სა) CD.

[ჭჳრ ნ. გამოჭჳრვა, გამჭჳრვალი, მჭჳრობელი, სჭჳრს, უჭჳრს, ჭჳრი, ჭჳრობა, ჭჳრს].

ჭჳრი[4] შეხედვა ZAC.

განუმარტავია D.

ჭჳრობა[5] (+ 41, 16 ეზეკ. ZACb) ჭჳრეტა ZACD.

ნ. მზერა.

ჭჳრს[6] გამოსჭჳრეტს ZACD.

ჭყავილი ტურათა და ციცათ(ა) ქმიანობა ZAB.

ტურათა (+ და C) კატათ(ა) ქმიანობა CD.

ჭყანტი (ჭყანტნი Cb) ჭანჭრობზე(დ) მეტი ZABCD.

ჭყანტნი (ჭყატნი Cbq) ძარღვის რამე ქმა ZAB.

ძარღვის ქმა რამე(ა) C. განუმარტავია D.

[ჭყანჭი ნ. ჭყანტი].

ჭყაპი წვიმა თოვლ-ნარევი ZAC.

წვიმა თოვლიანი B. წვიმა-ნარევი თოვლი D.

ნ. თოვლი.

ჭყაპნი (ჭოპნი Ab) ქევის გასლვის (გასვლის Aa) ქმა წყალთა ZA.

ქევს (ქევის Cab) გასვლის წყალთ(ა) ქმა BCD.

[ჭყაპუნ ნ. იჭყაპუნებს].

ჭყაპუნა ესე არს ორღანო, წამალი ანუ ნოტიო (მისთანა B) შეასხას მიღმა ZAB.

ჭყაპუნა არს შემზადებული რამე ლერწამთაგან, გინა ხეთაგან, ანუ კალათა და ვეცხლთაგან, გინა მისთანათა რასამეგან ჭურჭელი რამე, რომ(ე)ლისა მიერ შიდა მორთულის(ა) ჩხირისა დაძვრათა მიერ აღმოწოვს წამალ(ნ)ი, გინა წყალნი, ღვინო და ძმარნი და წინარე წაძვრისა მიერ შეასხას წამალი იგი დაკოდილსა ანუ ღრმათა ადგილთა რათამე Cab. ოყნა CqD.

[ჭყაპურტ ნ. გაჭყაპურტა; შდრ. ჭყიპურტი].

ჭყატნი ნ. ჭყანტნი.

[ჭყეპ ნ. ჭყუეპ].

---

[1] ნუსხებში: „ჭვილთი“. [2] ნუსხებში: „ჭვინტა“. [3] ნუსხებში: „ჭვინტი“. [4] ნუსხებში: „ჭვირი“. [5] ნუსხებში: „ჭვირობა“. [6] ნუსხებში: „ჭვირს“.

ჭყეტა თვალის ურიგოდ გახილება ZA.
თვალის გახილება ძლიერ B.
ნ. გამოჭყეტა, გაჭყიტება.
[ჭყვეპ ნ. ჭყუეპ].
ჭყვირილი ლორთ ჴმიანობა ZAB.
ყრმათა უგვანი ტირილი, გინა ღორთა ჴმიანობა C.
ჭყივილი გოჭთ(ა) ჴმიანობა ZA BCD.
ჭყიმა (ჭყიმი CD) (ბალ.) ZABCD.
ჭყინტლი მეტად უნდილი ZA BCD.
ჭყიპურტი ზურგზედ გაპებული ZA.
განპებული ზურგზედ B. გაპობილი CD.
შდრ. გაჭყაპურტა.
[ჭყირტ ნ. გაჭყირტვა].
ჭყირტი მეპასუხე მოუთმენარი (მოუთმინარი AB) ZAB.
დაუთმობლად მეპასუხობდეს C. ა დ ა რ ე ჯ ა ნ.: „იჭყირტად უპნობდით" Cq.[1] (2 დარეჯან.[2]) [ამიყად უბნობად მე მითარგმნავს ლოლაბერიძეს დათუნას?] D.
[ჭყიტ ნ. ჭყეტა].
[ჭყლეჟ (ჭყულეჟ) ნ. დაჭყლეჟა, იჭყულეჟს, მოუჭყულიჟე, შეჭყლეჟული].
ჭყლეტა ჴელით გამოწურვა რისამე ZAa.
ნ. დაჭყლეტა, იჭყლეტს, მოუჭყლიტე, მოჭყლეტა.
ჭყლინტი დაუყამებელი ხულის გული ZAa.
ჭყორვილი თევზის საპყრობი(ა) ZA.

თევზის (თევზთ Cq) საჭერი C.
ნ. საპალურო.
ჭყორი (ხე) ბაძგარი ZAB.
(ხე) CD.
შდრ. დეკა.
ჭყრტიალი ახალ ჴაჩალხულის ილეკროს ელვარება ZAB.
ვეცხლი და მისთანანი, ახალ გაჩალხული, მზისა მიერ ელვიდეს Cab. ვეცხლი და ოქროს, გინა თვითბერს და მისთანათ მზე შეაჯდეს და ელვარებდეს Cq. განუმარტავია D.
ნ. აჭყრტიალა, მეჭყრტიალება, სჭყრტიალებ, უჭყრტიალებს; შდრ. ჭრტიალი.
[ჭყუეპ ნ. ნაჭყუეპი (წუენ'თანაც), სანაჭყეპო].
[ჭყულეჟ ნ. ჭყლეჟ].
[ჭყუნ ნ. დაჭყუნვა, სჭყუნავ].

[ხ ნ. ახებს, ეხების, ეხნენ, ეხოს, ვახებ, შეხება (საგრძნობელ'თანაც)].
ხ͞ ქარაგმით ხ ო ლ ო ZA.
ხ ო ლ ო ქარაგმით B.
ხაბაზი არაბულია, მ ე პ უ რ ე ZA.
მ ე პ უ რ ე არაბულად BCD.
ხაბიძგინი ხავიწივით რაიც ZAB.
ხაბიძგინი არს, რა(ი)ც ერბოში ან(უ) ზეთში მოიხარშებოდეს (მოიხარშება Cq) ხავიწივით(ა) C. ხაბიძგინი ხავიწივით და რაც ერბოში მოიხარშება ან ზეთში D.
ხადა (1, 6 იონა ZAa) ღ͞თს მოუწოდა, გინა უალრესსა ZA.

---

[1] წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია. [2] შდრ. ამირან-დარეჯანიანი, ს. ყუბანეიშვილის გამოც. (ლიტ. ქრესტ.), გვ. 8, 19.

(ვკ, 20 დაბად.) B.

ნ. გხადი, მოხადე, (მოწოდე-ბა'სთანაც), მხადა, მხადე, ხადილი 1, 2, ხადილობა, ხდად, ხდილნი.

ხადალი ხალთა ZABC.

ხადანა ძონძი წიდოვანისა ZABC.

ხადილი (3 მეფ. 18, 24) უალრესთ მოწოდება ZA.

მოხადეს ვიტყვით, რა ჩვენგან უპატიოსნესს(ა) ჩვენდა მოსლვად მოუწოდ(ო)თ, სამასპინძლოსაც იმერელნი „ხადილს“ მით უქმობენ C. მოხადეს ვიტყვით, რა ჩვენგან უპატიოსნეს ჩვენდა მოსლვად მოუწოდთ, ესე არს ხადილი D.

ხადილი იმერულად სამასპინძლო ZAB.

(უქმ.) სამასპინძლო C.

ხადილობა (2, 84 მამათ ცხ.) ZAa.

ხადუმი არაბულია, ყვერულს ჰქვიან ZA.

არაბულად ყვერული B. არაბულად ყვერულს(ა) ჰქვიან Cab.

ხავარტა (ბალ.) ხასი, ყრდელი ZAaB.

(ბალ.) Ab. (ბალ.) უშხუნი Cb. (ბალ.) კიტრი Caq. (ბალ.) საზამთრო თუ კიტრი D.

[ხავატა ნ. ხავარტა].

ხავიწი ფქვილი, ერბოთ მგბარი ZABC.

ერბოთ ფქვილი, მგბარი D.

ნ. ხაბიძგინი.

ხავონანი (7, 18 იერემ.) ნაზუქი-ვით ZAB.

(იერემ. 7, 18) ნაზუქი(ა) C.

ნ. ხაოანი.

ხავსი (ბალ.) მხავსი ZAB.

(ბალ.) ხავსი არს (მ)დაბალი და ლბილი რამე მწვანვილი, ხეთა და კლდეთა შემოხვეული, ქვეყანათა (ქვეყანასა Cq) და ქვათა(ცა) ზედა-(ცა) იქმნების მრავალგან და წყალთა შინაცა C. (ბალ.) ხავსი არს დაბალი რამე მწვანვილი, ხეთა და კლდეთა შემოხვეული, ლბილი და მცირე, ქვათა და ქვეყანათა ზედაცა იქმნების მრავალგან და წყალთა შორისცა D.

ნ. მხავსი, უხავსო.

ხაზაზა (ბალ.) ხახვს(ა) ჰგავს კუთხიანია ZAB.

(ბალ.) ხახვსა ჰგავს CD.

ხაზალი სპარსულია, ქართულად ლაქლაჟა ჰქვიან ZAB.

სპარსულად შემოდგომურს ფოთოლთ (ფოთლის Cb) ფერადობას ეწოდების, ხოლო ქართულად ლაქლაჟა Cab. ფოთელი ფერად-ფერადი Cq. ფერად-ფერადი ფოთელი D.

ხაზი (+ ესე არს B) სიგრძე უსივრცო, რომელ არს ღრამმი ZAB.

ღრამმი CD.

ნ.· მხაზავი, მხაზველი, ნახაზი, სახაზავი.

ხაზიდი (ოთხფ.) სიასამური(ა) ZABCb.

კვერნას ჰქვიან სპარსულად Caq. ფერი რამ არის D.

ნ. სიასამური, ტყავი.

ხათაია ნაქსოვია ერთი ZA.

ნაჭსოვია BCD.

ხათრითი შამფურის წვერის დასადები (სადები A) ZA.

შამფურის წვერთ სადები B.

ხალა გრძელი წვრილი ჯოხი ZAB.

-გ(რ)ძელი წვლილი ლატანი(ვით) (+ ხე CaqD) CD.

ხალამბარი მცირე ბეღელი ZAB CD.

ნ. ბელელი.

ხალანი პირ-ფართო ქოთანი ZAB.
ქოთანი პირ-ფართო CD.
ნ. ქურქელი.

ხალარი ხის ქერქი დახეული დასათხზველად C. ხის ქერქი D.

ხალასად ნაკერი ოქრომკედით ნაკერს უქმობენ (+ და ZA) რა ენაა, არ ვიცი ZAB.

Г **ხალაჯაური** ქელქუნდი ? Cb.

ხალბადე სამპირი ბადე ZA.
პერანგიანი ბადე BCD.
ნ. ბადე.

ხალენი (4 მეფ. 2, 8) უნდო მაზარა ZA.
უნდო მაზარა ცხოვართ მატყლისა B. წამოსასხმელი (წამოსასხამი CqD) უნდო CD.
ნ. არავიქი

ხალეპო (50 კავშ. [1]) ავი ZABC.
ხალეპ ავიო, ბოროტი D. 50 კავშ.[1] „და უფროს ხალეპო ესე, რომელ ჟამი არა ენაცვალების ხრონოსა, არამედ კერძოსა" CqD.

ხალვა (+ ვეფხისტყ.[2] ZAa) თავისწინა, მარტო ZA.
თავისწინ(ა), გინა მარტო BC. თავისწინა D.

ხალოა გულის ვაშკარანი ZABC.
ნ. ვაშკარანი, ტავარჯუხი.

ხალი გალატოზთ საზომი ხე ZA.
გალატოზთ საზომი B. საზომი მაშენებელისა C.

ხალი ესე არს პირის-სახეზედ შავი წინწკალი, გინა კალმახზე წითელი და მისთანანი (+ რომელ არს ფ ი დ ა კ ი ZAa) ZA.
ესე არს პირისახეზედ შავი წინწკალი, გინა კალმახის წინწკალი B.

ხალინჯი ჰროლი, გინა მოგრძე ჩხირი ZA.
ჰროლი. მოგრძე ჩხირსაც უწოდენ და მგბრის ხრაკვა B. ჰროლი. ხ ა ლ ი ნ ჯ ი მოგრძე ჩხირსაც ჰქვიან C. მოგძე ჩხირი D.
ნ. მოხალინჯება.

[**ხალის** ნ. დახალისება].

ხალისი მოუწყინებელი ნდომა ZAB.
მოუწყინარი ნდომა C. განუმარტავია D.
ნ. მოხალისე.

ხალისი ნდომა B.

ხალიჩა სხვათა ენაა, ქართულად ძ ო ლ ო ჰქვიან ZAB.

[**ხამ** ნ. გახამება, სახამებელი, შეხამება].

ხამანწკა (თევზ.) ნიჟარას კორცი ZAB.
(მძრომ.) ნიჟარის (ნიჟარას Cq) ქორცი CD.

ხამარი (1, 22 ესაია) ღვინის მსყიდ(ვ)ელი ZABC.

ხამი ესე გლეხთაგან მოღებულ არს და სახელ-სდებენ პარტახტთა აგარაკთა და გამოუჯაგვავთა ცხენთა და პირუტყვთა, აბრეშუმთა, ჩიგორგალთა და რაგინდ(ა)რასა სხვათა ZA.
(უქმ.) ესე გლეხთაგან მოღებულ არს და სახელ-სდებენ პარტახტთა აგარაკთა და გამოუჯაგვავთა ცხოველთა და აბრეშუმთა, ჩიგორგალთა და რაგინდერა სხვათა B. (უქმ.) ხამად ითქმის ცხენი ნაბამი ნასუქარი, გინა გამოუჯაგვავი რამე, გინა გამოუხარშავი აბრეშუმი C. ხამად ითქმის

---

[1] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 107, 15). [2] შდრ. ვეფხის-ტყაოსანი, სტროფი 27, 2.

ცხენი ნასუქარი და ნაბამი, გინა გამოუჯაგვავი, რაიც რამე იყოს D.

ხამი სხვილი სამოსელი ZAB.

სამოსელი CD.

ხამური გრეხასავით B.

ნ. მოხამურება.

ხამუში შესვენებულის მუშაკისაგან (მუშისაგან B) მქნედ მუშაკობა ZAB.

ხამუში არს შესვენებულის მუშაკისაგან ძლიერად მუშაობა (მუშაკობა D) CD.

ხამხა ოქრო-ქსო(ვ)ილი ქამხაზედ(ა) ZAB.

ნაქსოვია რაცაღა, არა ქ ა მ ხ ა, არამედ სხვა C. რაცაღა ნაქსოვია D.

შდრ. ქამხა.

ხამხამი წამწმის ძრვა ZABD.

წამწმის ძრვა, გინა ბეჭთ საშუალი C.

ნ. დახამხამება; შდრ. დაკამკამება.

ხამხამი ბეჭთ საშუალი ZABD.

[**ხან** ნ. განხანება].

ხანაგა ობლების საკრებულო სახლებია ZA.

ქარვასლავით არის, ობლების საკრებულო B.

ხანად (48, 15 ეზეკ.) სახანო ZAa.

ნ. ხანისა.

ხანანელი არავიქთან ნახე ZAB.

ნ. ხანანელ (არავიქ'თან), ხალენი.

ხანგალი საკერავი(ს) ძაფის კონა ZAB.

ხანდაზმული ხან-გამოვლილი ZAB.

ხანდაკი სხვათა ენაა, ქართულად თ ხ რ ი ლ ი ჰქვიან ZAB.

თხრილი სიმაგრისათვის CD.

ხანი (32, 16 დაბად.) ჟამთ გამოვლანი. ხანი, ჟამი და მისთანანი განიყოფებიან: ხ ა ნ ს ა არა აქვს საზომი, რამეთუ ითქმის: „ხანი მოკლეს ჟამისა“ და ითქმის: „ხანი ძეს სოფლის(ა) დასასრულამდე“; ხოლო ჟ ა მ ი არს დღისა და ღამისა ათორმეტათორ ნაწილად გა(ნ) მყოფელი; ჟ ა მ ა დ ითქმის მეფეთა უფლებანი, რამეთუ ვიტყვით: „ჟამსა მის მეფისასა კეთილი იყო“ და სხვათა ჟამთა დავიწუნებთ და ეგევითარნი; ხოლო დ რ ო არა არს ჟამებრ, არამედ მიჰგავს რასმე, რამეთუ ვიტყვით: „დრო მაქვს“ და „არა დრო მაქვს“ (+ და Z) ეგევითარნი ZAa.

(32, 16 დაბად.) ჟამთ გამოვლანი AbB. ჟამთ გამოსლვა (გამოვლა Cq) CD.

ნ. განხანება, მიხანოდთა, უხანო, ხანდაზმული, ხანოვ, ხნიანი, ხნოანი.

ხანი, ხანისა თურქთ ენით ხანი მ ე ბ ა ტ ო ნ ე, გინა ე რ ი ს თ ა ვ ი არს ZA.

ხანი თურქთ ენით მ ე ბ ა ტ ო ნ ე თუ ე რ ი ს თ ა ვ ი B.

ხანისა[1] (41, 8 ეზეკ.) ხ ა ნ ი და ხ ა ნ ი ს ა (ხ ა ნ ი ს ა და ხ ა ნ ი არს B) ორკეცი კედელი ზღუდესთან, რომლისა (რომელ B) საშუალ კაცმა(ნ) გაიაროს ფო-

[1] წყაროშია: „ხანი“.

ლორცის მსგავსად და სახანო — მის ხანისას(ა) ადგილი, რომელსა განმზღვრებელ უწოდენ ZAB.

(+ ეზეკ. 41, 8 Cb) ხანისა და ხანი არს ორკეცი კედელი ზღუდისა თანა, რომე შუა კაცმა გაიაროს, ფოლორცისა მსგავსად; სახანა მის ხანის ადგილია, რომელსა ეწოდების განმ(ვ)ზღრებელისა, რომელი ითქმის მოშორვებითსავით Cab. ხონოლროუი.[1] და ხანი არს ორკეცი კედელი, რომ შუა კაცმა გაიაროს ფოლორცის მსგავსად; სახანო — იმ ხანის ადგილი, რომელსა ეწოდების განმვზღრებელისა Cq. ხონოლროუში D.

ნ. განმვზღრებელი, ხანისა, სახანო; შდრ. სოხანო.

ხანოდ (18. 5 კავშ.) ხანი ჟამთანი: მის ხანო(დ)თ — მის ხ(ა)ნით ZAB.

ხანი. მიხანოით — მის ხანით (185 კავშ) Cb.

ნ. მიხანოდთა.

ხანული რძის მოზიარენი დიაცნი ZA.

სძის მოზიარე B. რძის მოზიარენი CD.

ხანჩირი ევნის ლვედის გარდასაბამი ZAB.

უღლის ლვედის ჩხირი C. ლვედის ჩხირი D.

ხანძარი ცეცხლი ველზე(დ) (ველთ B) მონაგზები ZAB.

ველს ნაგზები (+ მოდებულად C) ცეცხლი CD.

ნ. ცეცხლი.

[**ხანწ** ნ. უხანწეს].

ხანჭკალა (ბალ.) B.

ხანხლვა[2] ჩქარად და ავად შეწვა ZAB.

ავად შეწვა Cab.

ხანჯალი სხვათა ენაა, საგვერდული მახვილია, ქართულად სატევარი ჰქვიან ZA.

საგვერდული მახვილი, სხვათა ენაა B.

ხაო ორხოათ ნაქვეცი ZAB.

ორხაყის (ორხოვის D) ნაკვეცი CD.

ხაო სიცივით წყლულთ (წყლულის C) გასივება ZABC.

წყლულის გაცივება D.

ხაოანი (ხაონანი B) ხავოანი ZA.

(7, 18 იერემ.) ნაზუქიეით B.

ნ. ნაზუქი, ხავონანი.

ხაპი (ბალ.) გოგრა, აყიროსთანახე ZAB.

(ბალ.) გოგრა Cb. (ბალ.) ხაპირი, გოგრა CaqD.

ხაჟუჟი ჩჩვილთ ჩასალოკი წამლის სმევა ZA.

ჩჩვილთ (ჩჩვილის CD) ჩასალოკი წამალი BCD.

[**ხარ** ნ. ახარა, გაახარა, გიხაროდენ, ეგიხაროდენა, ეხარებინა, ვიხარებ, იხარა, იხარებს, მახარა 2, მახარებელი, მახარობელი, ნახარები, სახარება, სახარო, სახარულევანი, სიხარული, ხარება].

[**ხარ** (ხრევ) ნ. გახრა, ვეხრები, მოხრა, წახრა, ხრა, ახრევდენ, ახრევენ, ახრევს].

[**ხარ** ნ. გამოხრვა, მოხრა 2, ხრვა].

---

[1] Cq-ში წყაროს დასახელება გადახაზულია. [2] ნუსხებშია: „ხანხელა“.

ხარ (+ 1, 42 იოანე ZA) შენ მყოფობ ZABC.
განუმარტავია D.

ხარა ნაქსოვია ერთი ZA.
ნაქსოვია BCD.
ნ. ქარაი.

ხარაბუზი (2 შჯულ. 14, 5) ნადირია მსგავსი ცხენისა ქვეყანასა აფრიკისასა (აფრიკასასა A, აფრიკეთისასა B) ZAB.
(ოთხფ.) (2 სჯულ. 14, 5) ხარაბუზი ბერძულსა და სომხურს ლექსიკონთა შინა ნ ა დ ი რ ა დ ეწერა, ხოლო ლათინთა ლექსიკონთა შინა გამოძიებულად ეწერა: ნადირი არს მსგავსი ცხენისა ქვეყანასა აფრიკისასა C. (ოთხფ.) ხარაბუზი ბერძენთა და სომეხთა ლექსიკონთა შინა არა საცნაურ იყო, ნადირად ეწერა, ხოლო ლათინურთა გამოძიებულთა შინა ეწერა: ნადირი არს მსგავსი ცხენისა ქვეყანასა აფრიკას D.

ხარაზანი ლოდნი, წარიგებით ჩასხმულნი გრძლად საზღვართაებრ ZA.
ლოდნი, წარიგებით ჩასმულნი B. ქვა, წარიგებით ჩასხმული CD.

ხარაზი წულა-მაშიის მქერავი ZA.
წულა-მაშიის (წულა-მაშის Cq) მქერავი BC განუმარტავია D.

ხარატი ხის ჰურჭლის მხეწელი ZA
ხის მხეწელი ჭახრაკითა B. ხის მხ(ვ)ეწელი, ფუკთ(ა) მთლელი C. ფუკათა მთლელი D.

ხარატონი (ფრინ.) ZAB.

ხარბი ხვასტაგთა უნამუსოდ შემკრებელი ZA.
უნამუსოდ შემკრებელი ხვასტაგთა B. ანგარივით CD
ნ. მოუხარბე, სიხარბე.

ხარბუხა ძნელი (ძლიერი B) ქვეღები ZAB.

ხარგა ბალანთ (ბალნის B) კარავი ZAB.
ხარგა კარავია თხის ბალანთაგან (ბალნისა მიერ D) ქსოვილი CD.
ნ. სახლი.

ხარდანი (ხე) სარიანი ვენაჴი ZAB.
სარიანი ვენაჴი დაბალი CD.

ხარდარიოს (ფრინ.) იტყვიან, ხარდარიოს სრულიად სპეტაკი არსო, მისი სკინტლი თვალთა აღუხილავსო, სნეულსა წინა რა დასდვა, მოკვდ-ვსა არა შეხედავს და, ვისაც შეხედავს, სენს თვითან შთანთქავს (შთანთქამსო Cq) და სნეული მორჩებისო C.

ხარდიორდა მოგვერდი(თ) ფუნდრუკი ZAB.
ფუნდრუკია CD.

ხარება (21, 8 იერემ.) სასიხარულოს თქმა ZAB.
სასიხარულოს სმენა CD.
ნ. ხარ 1.

ხარვეზი ქნულ(ს) შუა კორდი დანარჩომი ZAB.
ქნულში დანარჩომს კორდს უწოდენ CD.

ხართუთა (ხე) ტუტა ZAB.
(ხე) ხართუთა თურქთა ენაა, ქართულად ტ უ ტ ა ეწოდების CD.
ნ. თუთა.

ხარისხი (30, 18 გამოსლ.) აღსავალთან ნახე ZAB.
ხარისხი ეწოდების ზე აღსავალსა და აღსავალსა ტახტ-ტახტად C. ხარისხი ეწოდება ზე აღსავალსა და აღსავალსა D.

ნ. ბემი, ბემონი, ტვქი, დარაჯა 2.

ხარიტი ქოფიტივე B.

ნ. გაიხარიტე.

ხარიხა მისაყრდნობელი ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. არდაბაგი.

ხარკი (+ 12, 14 მარკ. ZA) სამეუფო ხარჯი ZABCab.

განუმარტავია Cq.

ნ. მეხარკე, მოხარკე.

ხარკობა ცდილობა ZABCqD.

ცილობა(ჲ) Cab.

შდრ. მხარკელი, უმხარკესად.

ხარო ქვითკირის (ქვიტკირის Cq) ორმო ZACD.

ქვის ორმო B.

ნ. მთხრებლი.

ხაროჲ (+ ხაროჲ CD) და ეროჲ ვინავე ესეობს რური და საწყმედო(ჲ) უკუნობითა ZABCD.[1]

ხარტი სასრევთან ნახე ZAB.

ხარტი სასრევი არს ცულთა და პირზრქელთა მახვილთა (მახვილთა პირზრქელთა D) გამლესველი, რომელიმე მგრგვალი და (+ საბრუნავი D) რომელიმე შოთი CD.

ხარტოფილაქსი ბერძულად წ ი გ ნ ე ბ ი ს მ ნ ე ZA.

ბერძნულად წ ი გ ნ ე ბ თ მ ნ ე B.

წიგნების შემნახავი CD.

ნ. სკრინიარი.

ხარტუკი[2] (4 მეფ. 19, 28) ლატანს შუა კავია, ცხვირს გამოსდებენ და ორი კაცი გაათრევს ZAB.

(+ არს Cb) რკინის კავი, ლატანთა საშუალ დაკრული (დასხმული Cb), რომელიცა ცხვირთა შინა განაცვან წარსათრეველად Cab. გრგოლი Cq. კავი D.

ხარშვა გბობა ZABCD.

ნ. მოუხარშე.

ხარშო წნო(ვ)ანი (წვნიანი CqD) ქორცი ZABCD.

ხარჭა (25, 6 დაბად.) ცოლს გარდა სხვა ქალი ZA.

ცოლს გარდა სხვა (+ 25, 6 დაბად. B) BCD.

ხარხარი ბრიყული სიცილი ZABCD.

ნ. სიცილი.

ხარჯვა წარგება ZAB.

ნ. ნახარჯი.

ხარჯი წარსაგებელი ZABD.

დასახარჯავი C.

ხასი პირ-შემდებელი გლეხურ(ად) ZAB.

პირ(ს)-შემდებელი CD.

ხასი (ბალ.) ყრდელი ZABCD.

შდრ. ხავარტა.

[**ხასიათი** ნ. ნიშატი].

ხატვა[3] დახატვა ZAB.

ნ. დახატვა, ესხატი, ეხატა, ვხატავ, მხატვარი, ნახატი, ხატი, ხატოვნება, ხატული.

ხატი (8, 4 რიცხვ.) მსგავსი სახე ZAB.

მსგავსებასავით CD.

ნ. ალალმა, მეხატური.

ხატოვნება (+ 1, 26 დაბად. ZAB) ხატოვნებაჲ არს არსებითთა განყოფილებათაგან რეცა ხატოვანქმნილი და სახედადებული (სახედაბადებული B) არსებაჲ, რომე-

[1] განმარტება გამოკრებილია იოანე დამასკელის გარდამოცემიდან (S — 1463, 6 — 7). [2] წყაროშია: „ხრატუკი“. [3] ნუსხებშია: „ხატუა“.

ლი და(ჰ)ნიშნავს სახოვანსა სახესა, ვითარ-იგი არსება(ჲ) ხატოვანქმნილი და სახედადებული (სახედაბადებული B) სულიერისა და მგრძნობელისა სხეულისაგან (+ და CD) სრულმყოფელი ცხო(ვ)ელისაჲ და ქვალად მიმღებელი სიტყვიერისა და მოკვდავისაჲ განასრულებს (განსრულებასა ZAB) სახესა კაცისასა და ხატოვნებად (ხატოვნად ZA) სახელ-იდების, ვითარცა ხატოვანქმნილი არსებაჲ (არსებისაჲ Ca). (ვრცელად 25 კათიღორიას თავში იძიე)[1] ZABCD.

ხატრუკი მოხარშული ნიგოზი (+ და მისთანა Cq) ZABCD.

ხატულა ხატი დასახულა ZA.

ხატი დასახული B.

[**ხაფანგი, (ხაფანი)** ნ. ქერქი].

ხაღან, ხაყან ჩინეთის მეფე ZA.

მეფე ჩინეთისა B.

ხაშარი ფალანგთ სვეტნი, რომელსა თურქნი ჩ ი ბ უ ხ ს უწოდენ ZA.

ფალანგთ სვეტი B. ფალანგის სვეტნი C. განუმარტავია D.

[**ხაში** ნ. მეხაშე].

ხაშმი ავ(ი)-ჰაერო(ვ)ანი და უმაშნო ZABD.

ხაშმი (+ 2 მეფ. 3, 30 ZAB) სენია კორცთ დამარღვეველი ZABC.

სენი ქორცის დამარღვეველი D. ნ. სიხაშმე.

ხაშმული დახაშმული ZAB.

ხაშური მლაშე წყლის მარილი, გინა რაც წყლისა და ტბისაგან მარილის მსგავსი რამ გამოვა: შაბი, ბავრუკი, გვარჯილა და მისთანანი, მათს ნიშანს ეწოდების ZA.

მლაშე წყლის მარილი BCab. წყლის მარილი მლაშისა Cq. ზღვის მარილი D.

ხაშხაში (ბალ.) სხვათა ენაა, ქართულად ყ ა ყ ა ჩ ო რ ა ჰქვიან ZAB.

(ბალ. უქმ.) CD.

ხაცხაცა (ხაცხაც Cb) შეცვლით საქმის ქნა ZAB.

შეცვლით რომ საქმე ქნას Cb.

[**ხაჭაპური** ნ. ნაზუქი].

ხაჭიჭორა (ბალ.) ZABCD.

ხაჭო (1 მეფ. 17, 18) ყველი და სძის შემტკნარებულიდამ რამდენრიგი იქნების, ხაჭო არს ZA.

სძე შემდგარი მტკნარედ (+1 მეფ. 17, 18 B) BC. სძე შემდგარი D.

ხახვი ნ. ხახვ.

[**ხახუნი** ნ. ვახახუნე, ვეხახუნები, იხახუნებს, მოუხახუნე, უხახუნებს].

ხახვ[2] (ბალ.) (+ 11, 5 რიცხვ. ZAB) ZABCD.

ხდა მოხდა, დაძაბა Cb.

ხდად (3, 9 სოფონ.) მოწოდებად ZA.

ხდილნი მოწოდებულნი ZA.

ხდომა წილთ რგება ZA.

წილად რგება B. ხვდა CD.

ნ. დახდომა, მიხდომა, შეხდომა; შდრ. ხუდომა.

ხე (ხე) (1, 11 დაბად.) ZAB.

[1] ამოღებულია იოანე დამასკელის კათიღორიიდან (S — 1463, 47 г). [2] ნუსხებშია: „ხახი“

ხეთა ძირთა ზედეთ რა სხვილ-ნი რტონი განეყოფვიან, ეწოდე-ბის გ რ ჯ ლ ა (გრძლა Ca); ხო-ლო მას ზედათ განყოფილთა ეწოდე-ბის ბ ო რ ჯ ლ ლ ი; და მას ზედეთ განყოფილთა — რ ტ ო ნ ი; ხოლო ზერელესა — მ წ ვ ე რ ვ ა ლ ი (+ და Cq); ზედათთა წვლილთა — კ ე წ ე რ-ნ ი; ხოლო სიმაღლისა კეწერთა — კ უ ნ წ უ ხ ი C. განუმარტავია D.

ნ. ალვის ხე, ზეთის ხე, კუშ-ტობანის ხე, ხებალახა, ხეგჳმრა, ხევნარი, ხეკამა, ხეკატა, ხერკინა, ხეტარი, ხეტუხტი, ხეშავი, ხეში-შუელი, ხეჭრელა; შდრ. ხევანი (=სპარს. ხეივანი?).

ხება ზე მიღება B.

ნ. ხ.

ხებალახა (ხე) ZABCD.

ხეგჳმრა[1] (ხე) ZAB.

ხედვა (+ ხედვა AB) არს თვალის ჩენა, გინა საქმე საცნაური, გინა მეცნიერება ZAB.

ხ ე დ ი. ხედვა(დ) საცნაურსა საქ-მესა ეწოდების; ხ ე დ ვ ა დ უწოდენ ფილასოფოსნი მეცნიერებასა; (+ ხ ე დ ვ ა არს თვალის ჩენა C) CD.

ნ. აგამხედველე, ახედვა, გხე-დავ, დახედვა, იხედება, მზერა, მხედავ, მხედავი, მხედველი, სახე-დველი, ქუეგანხედვა, ღმერთი, შეაახედავი, შეუხედავს, წახედა, ჴედი.

ხედი (21 კავშ.)[2] ხედვა, დახედვა ZABCb.

ხედვა Caq.

ხეე ქართ მიდგომ-მოდგომათ(ა) (მიდგომ-მოდგომის Cq) მთქმე-ლობა ZABCq.

ქართ (+ უკან Cb) უკუდგომის მთქმელობა Cab. ხეე ქართა მიწევ-მოწევისა მთქმელობაა D.

ნ. ელატი 1.

[**ხე ელატი** ნ. ელატი 1, 2].

ხევა გახევა, დახევა ZAB.

დახევა, გახევა C. დახევა D.

ნ. აახევინე, ახიოს 2, განხევა, გახევა, დახევა, ნახევარი, უხევს; შდრ ცისხეული.

ხევანი (ხე) ხეთ რიგით დგომა ZAd.

ხის რიგი CD.

ხევნარი (ხე) (16, 9 ესაია) ხიანი ადგილი ZAB.

ხიანი ქშირად Cab.

[**ხევს** ნ. უხევსო; შდრ. ხემსი].

ხეზი საბელთან ნახე ZAB.

წვლილი ბაწარი გ(რ)ძელი CD.

ნ. სიჯიმი.

ხეთუფალა (ხე) ZABCD.

ხეთქა გახევა ZABCD.

ნ. განსთქდა, განხეთქა, გან-ხეთქილება (წვალება'სთანაც), გა-ხეთქა, დაახეთქა, დანახეთქი, და-ხეთქება, დახეთქილი, ვახეთქე, იხეთქა, მიიხეთქა, მიხეთქა, სქდა, სქდება, სქდომა, წასქდა.

ხეიბარი კაცი დაშავებული ZAB.

დაშავებული CD.

ხეკამა (ხე) ZAB.

ხეკატა (ხე) ZABCD.

ხეკერი (20, 18 იობ) ესე არს და-ცოხნად (გაცოხნად B) შეუძ-ლებელი ZAB.

---

[1] ნუსხებშია: „ხეგვიმრა“. [2] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 61, 6).

მაგარი, ძარღვიანი, გაუცოხნელი ჭორცი, გინა რაგინდარა (იობ 20, 18) Cab. მაგარი ძარღვიანი ჭორცი გაუცოხნელი CqD.

[ხეკოდა ნ. კოდალა].

[ხელ ნ. ერთხელ].

[ხელ ნ. ხლება].

ხელი გიჟთან ნახე ZAB.
ნ. სიხელე.

ხემსი მცირედი რამ(ე) ჭამადი ZAC.
მცირედი (მცირე D) ჭამადი BD.

ხენდრო (ბალ.) დიდი მარწყვი ZABCD.
ნ. მარწყვ.

ხენეში (7, 17 მათე) ცუდი თუ ავი ZA.
ცუდი, ავი (7, 17 მათე) B. ავი CD.

ხენჯი ილეკროს ნაწური ZA.
ბრპენისა (+ და BC) კილის(ა) ნაწური BCD.

ხერგი ძელნი მდინარეთ (მდინარის B) მონატანი ZAB.
მო(ა)ჯარი. მდინარის მონატანი ხენი C. მოჯარი D.

ხერდოვანი (+ 8, 70 მამათ ცხ.[1] ZAa) ჭმელზედ ნაყარი ხერგი ZAB.
ქერგიანი ჭმელზე(დ) Cab.

[ხერვა ნ. მხერვალი].

ხერთვისი (ხერთუსი ZA) ზღვათა და წყალთა საშუალ ადგილი ჭმელი ZA.
ესე არს წყალთა და ზღვათ საშუალ ჭმელი ადგილი, ჭალაკი B. ქვეთ შესაყარი CD.
ნ. კუნძული.

ხერკინა (ხე) ჩათლაყუჩი ZA.
(ხე) ჩათლიყუჩის ხე BC. (ხე) D.

[ხერხ ნ. განხერხვა, იხერხება. მხერხავი, ნახერხი, ხერხი; შდრ ქერქი]

ხერხემალი ზურგის ძვალი ZAB.
ზურგის მძივი C.

ხერხი (10, 15 ესაია) ZAB.
განუმარტავია CD
ნ. ტაბარაკი; შდრ. ხერხ, ქერქი.

ხერხი (თევზ.) ZABCD.

ხეტარი კრმლის (ქლმის D) კოტა ZABCD.

ხეტუხტი (ხე) ZAB.
ნ. ტუხტი.

[ხეული ნ. ცისხეული].

[ხეშ ნ. გახეშვა].

ხეშავი (ხე) ZABCD.

ხეშიშუელი[2] (ხე) ZABCD.

ხეჩაკალი ბარჯი ZABC.

ხეწა მეტის მოძრცვა ZABCD.
ნ. ახეწა, ახეწილი, ნახეწი, სახეწი.

ხეჭბი ქერქთან ნახე ZAB.
კაკლის გარეგანი CD.

ხეჭრელა (ხე) ლუკუფხა ZABCD.
ხეჭუჭი კვერცხის ქერქი ZAB.
კვერცხის გარეგანი CD.
ნ. ქერქი.

ხეხა ცხრილზე შინდთა და მისთანათ(ა) გაქნა ZA.
ცხრილზე(დ) შინდთა და მისთანათ(ა) გაქნა, რათა გაედინოს BCb.
განუმარტავია Ca.
ნ. ეხეხების.

ხეხო (ხე) ჯავზი ZAB.
ნ. ნეხოთაჲ.

ხვადი ნ. ხუადი.

ხვავი ნ. ხუავი.

---

[1] შდრ. A — 1105, 201 v, ბ 23. [2] ნუსხებშია: „ხეშიშკელი“.

ხვაიშანი ნ. ხუაიშანი.
ხვალ ი. ხუალ.
ხვალე (4 მეფ. 6, 28) დღეის მეორედ ZAB.
დღეისის მეორე დღე C. განუმარტავია D.
ნ. დახვალიება, დახვალისება.
ხვალო (ხე) ვერხვი ფურცელზურგ-თეთრი ZA.
ფოთელ-ზურგ-თეთრი ვერხვი BCab. ვერხვი(ა) ფოთელ-ზურგ-თეთრი CqD.
ხვანჯარი ნ. ხუანჯარი.
ხვანჯი ნ. ხუანჯი.
ხვანჯული ნ. ხუანჯული.
ხვარაზმი ნ. ხუარაზმი.
ხვარბალი ნ. ხუარბალი.
ხვართქლა ნ. ხუართქლა.
ხვარი ლექსთ მეტ-ნაკლულობათა ასო ZA.
ლექსთ მეტ-ნაკლები ასო B. ხვარად ვიტყვით ლექსთა მეტი ანუ ნაკლები ასო(ნი) ჰქონდენ (ჰქონდეს D) CD.
ხვასრო ნ. ხუასრო.
ხვასტაგი ნ. ხუასტაგი.
ხვატი ნ. ხუატი.
ხვაშიადი ნ. ხუაშიადი.
[**ხვდომა** ნ. ხუდომა].
ხვედრება ნ. ხუედრება.
ხვედრი ნ. ხუედრი.
[**ხვევ** ნ. ხუევ].
ხვევნა ნ. ხუევნა.
ხვერეფი ნ. ხუერეფი.
ხვესტი ნ. ხუესტი.
ხვეტა ნ. ხუეტა.
ხვეული ნ. ხუეული.
ხვეწა ნ. ხუეწა.
ხვეწი ნ. ხუეწი.
ხვეწილი ნ. ხუეწილი.
ხვეწნა ნ. ხუეწნა.
ხვეჰა ნ. ხუეჰა.
ხვიდოდი ნ. ხვდოდი.
ხვითქი ნ. ხვთქი 1, 2.
ხვინტიარში ნ. ხვნტიარში.
ხვინჰა ნ. ხვნჰა.
ხვიჟირი ნ. ხვჟირი.
ხვირი; ხვირი და ხოირი; ხვირო, ხორი ნ. ხვრი.
ხვიტი ნ. ხვტი.
[**ხვიტიანი** ნ. კომბოსტო].
ხვლივი: ხვლივი, ხვლიკი, მხვლიკი ნ. ხულივი.
ხვლიკი ნ. ხულიკი.
ხვნა ნ. ხუნა.
ხვრა ნ. ხრვა.
ხვრეტა ნ. ხურეტა.
ხვრინვა ნ. ხურინვა.
ხზედი[1] (+ 6, 2 ზაქარ. ZAa) წაბლის ფერი, გინა ქურანი ZAB.
მოწითლო, გინა ქურანი C.
[**ხიაშამჭარი** ნ. ირეოსი].
[**ხიაწი** ნ. თოვლი].
ხიბალიკი გასაცინებელი ZABCD.
ხიბა-ხუბა ხილნი, ხიჩატელნი, მხალთ ძირნი ცუდნი და მისთანა საჭმელები ZA.
ხილები, ცუდი მხალთ ძირები და მისთანანი B. ხიბა-ხუბა არს მხალთა და ძირებთა და ხილთა ნარევად მრავალგზის ჰამდეს კაცი CD.
ხიბლვა შეგრძნება ZABCD.
ნ. მხიბლავი, ნახიბლი, სახიბლავი.
ხიბლი საგრძნებო კრული ZA.

[1] წყაროშია: „ხსედნი".

ხიზალალა დამარილული ქვირითა ZA.

ქვირითა დამარილული B. ქვირითის ტარეხი Cab. განუმარტავია CqD.

ხიზანი ლტოლვილი ZAB.

ნ. ხიზნვა.

ხიზვნა ნ. ხიზნვა.

ხიზი ცმელი დანაყილი ZAB.

ცმელი დანაყილი ქურის-თვის (ცურთათვი D) CD.

ხიზმუზიანი ზერე-ქვერე(დ) ZABCD.

ხიზნვა[1] მტერთა და სენთ (სნებათა Cab) დარიდება ZABCab.

მტრისა და სნებისაგან (სნებათაგან D) დარიდება CqD

ნ. ხიზანი.

ხილვა (+ 1, 1 ესაია ZAB) ნახვა ZABCD.

ნ. აღხილვა 1, 2; გემოს ხილვა (საგრძნობელ'თან), ეხილვების, ვეხილვები, იხილა, იხილვება, მეხილება, მიიხილა, მიხილა, მიხილე, მიხილეს, მოხილვა, მხილავი, მხილველა, მხილველი, სახილავი, სახილველი, უხილავი, უხილავს, ცათ მოხილვა, ძვრხილული, ხილული

ხილი (40, 10 იერემ.) ZAa.

განუმარტავია AbBCqD. ხის ნაყოფი, ?ოგი-რე ბალახთა Cab.

ნ. ეხილების, ვეხილები, ზეთის-ხილი, უხილო, ხილისაცავი, ხილნარი, ხიჩატელი.

ხილინდარი საკვესე ZABCD.

ნ. ვაშკარანი, ჩანთა.

ხილისაცავი (1, 8 ესაია) მეხილის ქოხი ZAB.

სახილედ ქოხი (და)საცავად (+ ესაია 1, 8 Cb) C.

ხილიფა მშეილდის ჩასადებელი (შთასადებელი B) ZABCD.

ხილნარი (4, 13 ქება) ხილით ხენი მრავალი ZA.

(4, 13 ქება) B.

ხილული ნახული ZAB.

ხიმი ლერწმისა და ჩალის ბაკი ZAC.

ლერწამ-ჩალის ბაკი B. ლერწმის ბაკი D.

ნ. ზღუდე.

ხიმინჯი წყალში საქმარი სხვილი მანა ZA.

წყალში საქმარი მანა(ა) სხვილი BC. წყალში მანა სხვილი D.

ხინდახორი პირუტყვთ ბაკი ZA.

პირუტყვთ ბაგა B. ბაგა პირუტყვთა Cb.

ხინკალი დუმის შაშხი ZABCD.

ნ. აპოხტი.

ხინკილა ლომის ოგრა ZABCD.

[**ხინძ** ნ. სახინძავი].

ხინძვა ტომრის პირის წაკვრვა ZA.

ტომრის წაკვრვა B. ტომრის პირის გარდაკვრვა CD.

ხინჯო ბრინჯის გასაწურავი (საწურავი B) ZABCab.

განუმარტავია CqD.

ხიპი დაშნაცუდა, რეცა ჯრმალი ZA.

დაშნაცუდა BCD.

ხირატი ქვავნარი სახნავი მიწა ZA.

ქვიანი საქნავი B. საქნავი ქვიანი გვერდი CD.

---

[1] ნუსხებშია: „ხიზენა“.

ხირაული თხელი ფიჩვი (ფიქვი Ca) ZABCD.
  ნ. ტერი.

ხირხალი ზღუდესთან ნახე ZAB.
  ნ. ზღუდე, ქირქალი.

ხირხიტონი ნიგოზ-წყალთ შეჭა-მადი ZAB.
  ნიგვზით წყალთ შეჭამადი Cab. ნიგვზის შეჭამადი CqD.

ხის-მუშკი ბობოწვერა ZAB.
  ნ. ბობოწუერა.

ხისტი (2 მჯულ. 21, 18) ფიცხე-ლი ZA.
  (2 მჯულ. 21, 18) ფიცხელს ჰქვიან B. ურჩი და შეუჯერებელი (+ გინა ფიცხელი Cab) CD.

ხიტი წვინტლი B
  ნ. იხიტა, იხიტე.

ხიშტაკი საქლის ძირი ZABCD.

ხიშტი პირ-გ(რ)ძელი ლახვარი ZABCD.
  ნ. ლახუარი.

ხიჩაობა უჩვევ(ე)ლის წყენა ZAB.
  ესე არს უჩვეველისაგან დაჩვევის წყენა და ვერ იარშიოს Cab. ვერ იარშიოს (+ ხიჩიობა არს უჩვევე-ლისაგან დაჩვევის წყენა Cq) CqD
  ნ. მეხიჩავება, სახიჩარი.

ხიჩატელი ხილი ეწოდების წალ-კოტთა მყოფთა ხილთა ხეზე სხმულთა, ქერქ-რბილთა, ვითარ-ცა ვაშლთა, ბროწეულთა, ყურ-ძენთა, ლიმოთა და მისთანათა; ხოლო ხ უ ლ ი — ქერქ-მაგართა, ვითარცა ნუშთა, ნიგოზთა, წაბლ-თა, ნაქვთა და მისთანათა; ხოლო ხ მ ი ლ ი — ბალახთა ზედა მობ-მულთა, ვითარცა ნესვთა, მელ-საპეპონთა, მარწყვთა, კიტრთა და მისთანათა; ხოლო ხ ი ჩ ა-ტ ე ლ ი — ველურთა ტყეთა ში-გან უმუშაკოდ მოსულთა ხის ხა-ყოფთა ZA.
  ველური ხილი. კაცთ ნამუშაკევ-თა და წალკოტთა მდგართა ხ ი ლ ი ეწოდება; ხოლო ველურთა და უმუ-შავართა — ხ ი ჩ ა ტ ე ლ ი; ბალახთა მობმულსა ხილსა — ხ მ ი ლ ი, რო-მელ არს ნესვი, კიტრი, მარწყვი და მისთანანი; ხოლო ხ უ ლ ი — კმელთა ხილთა, ნიგოზთა, თხილთა, წაბლთა და მისთანათა. კაკრა B. ხ ი ჩ ა ტ ე-ლ ა დ იწოდებიან ყოველი ხილი ვე-ლური, ხოლო ხ ი ლ ა დ — წალკოტ-თა მდგარი და კაცთაგან ნამუშაკევი C. ხ ი ჩ ა ტ ე ლ ა დ იწოდების ხი-ლი ველური ყოველივე, ხოლო ხ ი-ლ ა დ წალკოტსა მდგარი D.

[**ხიჩაფარი** ნ. კარავნი, კარკინო].

ხიწვი ნ. ხიწჳ.

ხიწიწი ნახიჭო ZABCqD.
  ნახიჭო. ხ ი წ ი წ ი არს და ნა-ხ ი ჭ ო, რი ცმელი გარდაადნო და გარდასწურო და ნაწურთა დანაშთო-ში მოხრაკულნი ნაშეტნაეი მწვადი-ვით რამე Cab.

ხიწჳ[1] ძელთ ანაძრობი ეკალივით ZAB.
  ხის ანაძრობი ეკლის მსგავსი CD.

ხიხაურა (ფრინ.) ZABCD.

ხლა შავი ჭელმანდილი არაბული ZA.
  შავი ჭელსაკოცი BD. შავი ჭელ(ი)-საკოცია C.

ხლათვა დახლათვა ZABCD.
  ნ. დახლათვა, ეხლათების, ჩახ-ლათვა, ჩახლათული.

---

[1] ნუსხებშია: „ხიწვი“.

ხლათი მრავალ-ზაკვა ZABCD.

ნ. ხუანჯი.

[**ხლამინდი** ნ. ქლამინდი].

ხლაპი ჩქარა(დ) შესმა ერთ ყლუნტად ZAB.

ხლუპში ნახე Cab. ქვემო ნახე ხლუპთან Cq. განუმარტავია D.

შდრ. ხლუპი.

ხლდომა (+ 3, 8 საქმე ZAa) ხლტომა ZABCD.

ნ. სიარული, სლვა; შდრ. ხლტომა.

ხლება ახლოს ყოფ(ნ)ა ZABCD.

ნ. მხლებელი; შდრ. ახლო.

ხლება შეხება რისამე ZAB.

შეხება CD.

ნ. მიხლება, სახლები, ხლებული.

ხლებული ხლებაქმნილი ZAB.

ხლიჩი ესე არს ირმისა ზედა ყბათა ზედა ადგილი ფოსოვი, რომელსა შინა თვალთა მისთა კამა(ს)ში დადგებიან და წამლად სენთა იხმარებენ Z.

ხლტომა მაღლა შეხლტომა ZA.

ვლდომა BCD.

ნ. სახლტომი, სლვა, უხლტება; შდრ. სტულობა, ხლდომა.

[**ხლტუნ** ნ. იხლტუნებს].

ხლუპი ხლაპის უჩქარესად უდიდესის შესმა ZA.

ხლაპის უჩქარესად უდიდესი B. ხ ლ ა პ ი (ხლუპი D) არს დიდსა რასამე ერთ(ს) ჩანთქმად შესმა სასმლისა, ხოლო ხ ლ უ პ ი — უდიდესთა მისთა უსწრაფესად CD.

[**ხმა** ნ. ჴმა].

[**ხმა** ნ. ხუ].

ხმილი ხიჩატელთან ნახე ZA.

პალახის ხილი: ნესვი და მისთანანი B.

ხმორდლო წყლისაგან ჩაფლატოებული ადგილი ZAa.

ხმუწვილი ძაფი ტოლ-მეტად ნასთავი ZA.

ხშირად ხმუწიანი B.

ხმუწი მისი ნასკვები ZA.

ძაფი ტოლ-მეტად ნასთავი (დასთული CD) BCD.

ხნიანი ხან-გამოვლილი ZAB.

ხნოანი იგივე ხან-მრავ(ა)ლიანი ZA.

ხან-მრავალი იგივე B. ხან-გამოვლილი, გინა ხან-დაზმული Cab.

ხოდაბუნი საბატონო დიდი ყანა ZA.

საბატონო ყანა BC. საპატრონო ყანა D

ხოერა (ბალ.) ZABCD.

ხოვადაგი ქ ვ ი პ რ ი ა ნ ე ს ნ ე ტ ა ფ რ. (ც ხ ო ვ რ ე ბ ა Cab)[1]: „მას შინა (მაშინა ZA) არს (არიან ZAB) ხოვ(ა)დაგი მსგავს(ი) ამ(ა)ოებისა" ZABCD.

ხოვრიელი ვრცელგვარად ZAB CD.

ხოზიკი (ბალ.) ღელაღუნტას ძურწა ZAB.

(ბალ.) ძირხვენის ძურწა CD.

ხოირი (10, 3 ივდით) ესე არს საქალო და სავაჟო თავსახურავი გვირგვინსავით ZA.

(10, 3 ივდით) ესე არს საქალო რამე თავსახურავი სარაღუჯივით B. (+ ივდით 10, 3 Cb) (+ ხოირი

[1] ZA-ში წყარო დასახელებული არ არის.

არს Cab) საქალო არახჩინი თავსახურავი გინა გვირგვინის მსგავსი C. საქალო არახჩინი D.

ნ. ვარჯის სადგმელი, ხვრი.

ხოისი მარი, 10 ქსესტი(ა) ZAB CD.

ნ. საწყავი, საწყაული.

ხოიშანი ხვაიშანი ZAB.

ხოიშანი (+ არს Cab) მოკმარება, გინა ლხენა, მეხვაიშნე (მეხვაიშენ Cq) — მომკმარე, შუამავალი C. ხოიშანი—მოკმარება, მეხოიშნე — მომკმარებელი, შუამავალი D.

ნ. სახოიშნო, უხოიშნო, ხუაიშანი.

ხოკა პირი(ს)სახის გლეჯა ZAB.

ნ. იხოკდა, ნახოკი.

ხოკერი ხის ქერქის ჰურჰელი ZABCD.

ხოკი ღორთა და კამბეშთ სენი (+ ყაპუ ZAa) ZA.

ღორის სენი და კამბეშთა B. ღორთა და კამბეშთ(ა) სენი(ა) CD.

ხოლაზნა სამართებლის ქვა ZAB.

დიდი მაქური(ა) CD.

ნ. სასრევი.

ხოლიპი (ბალ.) ბასილის პირველ მარხვის სწავლაში: „დაბერეთ ნესტსა აზაოში, რაჲამს მხალიცა იგი, რომელსა ეწოდების ხოლიპი" B.

ხოლიხი საჰუჰყინე ბადე ZAB.

ბადე(ა) საჰიჰყინე CD.

ნ. ბადე.

ხოლმე (+ ესე ZA) არს სიტყვაჲ რამე ძოლანდელქმნილთა საქმეთა და ჰამბავთა გამარჩეველი, რამეთუ რა ვიტყოდეთ ძოლანდელთ(ა) (ჰ)ამბავთა, შეუდგენთ დასასრულად: „კეთილად უმასპინძლებდი ხოლმე" და „მივართმიდი (მივართვი B) ხოლმე", გინა „ბოროტი უყვი ხოლმე" და ეგევითარნი ZAB.

ხოლმე არს სიტყვა რა(ჲ)მე ძოლანქმნილთა საქმეთა ანუ თვისთა ანუ სხვათა ჰამბავთა თხრობათა შინა საქმარი, რამეთუ, ვიტყოდით რა ძოლანდელთა საქმეთა ჰამბავთა, შეუდგენთ მას დასასრულსა სხვათათვის ესრეთ: „კეთილად უმასპინძლებდის ხოლმე" და „მიართმიდის ხოლმე", გინა „ბოროტი უყვის და არა განასვენის ხოლმე", გინა ჩვენთვის ვიტყვით: „ვალხენდი(თ) ხოლმე", ანუ „ვსცემდი(თ) ხოლმე" და „ვასწავეებდი(თ) ხოლმე" და ესევითარნი წარსრულმოკსენებულნი C. განუმარტავია D.

ხოლო (+ 2, 1 მათე ZA) ესე არს ვითარცა „და" სიტყვათა დამამტკიცებელი (დამატკბობელი B). სადაცა ჭამდეს ZAB.

„და"-ს მაგიერი (+ არს Cab) და უტკბილესი C. „და"-ს მაგიერად D.

ნ. ხ~.

ხომ ესე მოაჴსენებს ძოლან ნაქმართა დავიწყებულთა საქმეთა, რომელთა მოვაგონებდეთ და ვეტყოდეთ: „ესრეთ გითხარ ხომ" და „ესრე(თ) გამცენ ხომ" (+ და B), „ესრეთ გიყავ ხომ" და მსგავსი ამისი (ამათი B) ZAB.

ხომა მოაჴსენებს პირველ ნაქმარსა საქმესა, გინა ნათქვამსა რასამე, ოდეს არღარა აჴსოვდეს (აჴსონდეს Cq) ვისმე, მოვაგონებთ და ვეტყვით: „ესრეთ გითხარ ხომ" და „ესრეთ გამცენ ხომ" და „ესრეთ გიყავ ხომ" და ყოველ(ნ)ი მსგავს(ნ)ი (ა)მის(ნ)ი C. განუმარტავია D.

ხომალდი დიდი ნავი ZAB.

დიდი ნავთაგანი Cb. ჭუმალდი

(ქვამალდი Cq), ნავთაგანია Ca. ქუმალდი D.

ნ. ნავი, ქუმალდი.

ხონდრო (7 ნემეს.)[1] (+ ხონდრო B) დამუხვილის (მახვილის AbB) რამე სახედ იწოდება, ვითარცა ქლიბი და ჭობოსანი ZAB.

(+ ხონდრო Cq) რომელი მახვილის(ა) სახედ იწოდების (+ ხონდრო არს ლირლოვანი და ქეცოვანი დამჭშხალულ-დამზველარი Cb) CD.

ხონებრივი ნ. ტონებრივი.

ხონი დიდი ტაბაკი ZA.

ტაბაკი დიდი B. გრძელი ტაბაკი Cb.

ხონჩა (უჯმ.) სხვათა ენაა, ქართულად სიფლი და ტაბაკი ჰქვიან ZAB.

[**ხორ** ნ. ნახორი].

ხორა (+ 18 სიბრძნე ZAa) შეშის ზვინი ZAB.

შეშის გრო(ვ)ებული CD.

ხორა ქმელი მუნი ZABCD

ნ. მუნი.

ხორგი (ხორგი, ხორდი CD) წყალთ ყინული, დიდი მონატეხი ZA

წყალთა დიდი ყინული B. ესე ორივე წყალთა დიდთა (დიდის D) ყინულისა სახელი არს CD.

ნ. ენთელი, ყინული, ხორდი.

ხორდი იგივე ხორგი ZAB.

ნ. ენთელი, ყინული, ხორგი.

[**ხორეპისკოპოსი** ნ. ქორეპისკოპოსი].

ხორთა 3 მეფ. 7, ტაძრის შენებაში: „ხორთა მისთა, (+ ხორთა მისთა Cq)“ CqD.[2]

[**ხორთუმი** ნ. ნიჩური, ჩიჩვრი].

[**ხორი** ნ. ხორთა].

ხორკლი ეკლის მსგავსი მოკლე და უმახვილო ZA.

ეკლის მსგავსი უმახვილო და მოკლე B. ეკლის მსგავსი და უსხო და მოკლე რამე Cab. ეკლის მსგავსი და უსხონი რამე და მოკლე Cq. განუმარტავია D.

ხორო (+ 2 ეზრა 12, 37 ZA) მერძულია, ფერხულს(ა) ჰქვიან ZAB.

ხორო(ც) ძნობთა და მძნობელთა განწყობილობასა უწოდენ (უწესენ D) CD.

ნ. მაელეთ.

ხორსი (ხოროსი Cab) ჩახმახის მოსაშალი ZA.

მოკვესილის თოფის მოსამართავი B. ჩახმახის მოსამართავს ეწოდების ხოროსი Cab.

ხორშა ქარი(ა) შემწველი ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. ხორშაკი.

ხორშაკი[3] (41, 6 დაბად.) ქარი შემწველი. ხორშაკი სამხრეთის წრილში ძეს და ხორშა — გარეშე წრილსა შინა ZA.

ქარი შემწველი (41, 6 დაბად.). ხორშაკი სამხრეთ წრილში ძეს და ხორშა — გარეშე წრილში B. ხორშა და ხორშაკი ქარი არს (ქარია D) შემწველი და მაწყუნარი CD.

ნ. ქარი.

ხორში (ხორში და დანეშტებული Cq) დანეშტებული და ხორში ეწოდების სვეტთა და

---

[1] იგულისხმება ნემესიოს ემესელის „ბუნებისათვს კაცისა“ (გვ. 77, 22). [2] Ca-ში სიტყვა წყაროს დასახელებითა და მოწმობით გადახაზულია. [3] წყაროშია: „ხორშაკეულნი“.

სვეტთ(ა) საშუალთა (შუა B) ადგილთა ტაძრისათა (ტაძარსა შინა B) და მისთანათა ZAB.

ხორში და დანეშტებული ეწოდების სვეტსა სვეტთა შორის ადგილთა ტაძრისა და მისთანათასა Cab. ითქმის სვეტთა და სვეტთა შორის ადგილისათვის Cq.

ხორჭოვილო მგბარი რომ შესწვა ZA.

მგბარი შემწვარი BCD.

[**ხორხი** ნ. ქორჭი].

ხოსროვანი (ხოსროანი CD) ჯავშანია ერთრიგი ZA.

ერთი რიგი ჯავშანია B. ერთს აბჯარსაც ჰქვიან და სპარსულ(ს) ნაქსოვსა დიბასა (დიბისა Ca) — ხოსროული C. აბჯარია ერთი D.

ნ. ჯავშანი, ჯაჭვ.

ხოსროული სპარსული ნაქსოვი(ა). დიბა ZAB.

შდრ. ხუასრო.

ხოტბა მეტი ქება ZABCD.

ხოტო 24 ნუმეს.: „ილმურკვნის სახედ ხოტოსა" D.

ხოფი ნავის ნიჩაბი ZAB.

ხოშკაკალა წვრილი (წვლილი CD) სეტყვა ZABCD.

ხოშორი წვრილისა (წვრილსა AB) და სხვილის (სხვილს Ab) საშუალი ZA.

სხვილისა (სხვილსა BCq) და წვრილის (წვრილს BCq) საშუალი BC. მომსხო D

ნ. საშუალო.

ხოშრვა ცხენის ლურსმის ცვლა B.

ნ. მოხოშრვა.

ხოჭა ხოკა, ლაწვთ გლეჯა ZAB.

ხოკა, გლეჯა პირთა და ლაწვთა C. გლეჯა, ხოკა D.

ნ. ნახოჭი.

ხოჭი რკინის ბარჯი სათევზე ZAB.

ჭვილთი, რკინის ბარჯი სათევზე C. რკინის ბარჯი, ჭვილთი D.

ხოჭიჭი მცირე აკვანი ZAB.

რეცა აკვანი მცირე CD.

[**ხოხინ** ნ. მეხოხინება].

[**ხოხლვა** ნ. ხუხული].

ხოხმიკი ყველა უკლებელად, გლეხურად ZA.

ყველაკა უკლებად, გლეხურად B. (უქმ.) ყველას წალებით C. (უქმ.) D.

ხოჯა სხვათა ენაა, ყვერულს ჰქვიან და დიდვაჭარსაცა ZA.

(უქმ.) სხვათა ენაა, ყვერული, გინა დიდვაჭარი B (უქმ.) ყვერული (+ გინა ვაჭარი C) CD.

ხრა (6, 13 იგავ.) გახრა, გამოხრა, მოხრა, დახრა ZA.

გახრა, გამოხრა, დახრა, მოხრა B. გამოხერა C. განუმარტავოა D.

ნ. ხარ 2.

ხრაკვა[1] ცხიმით ხარშვა B.

ნ. მოხრაკვა.

ხრალი ესე არს, რაიც ხის ქერქი დაიხევის, სფირიდად და ავრიტად და ნეჭად და მისთანათად მოიქსოვების ZA.

ესე არს, რაისაც ხისა ქერქნი დაიხევიან და სფირიდი, ავრიტი და მისთანანი მოიქსოვებიან B. ხრალი არს ტყავი ძოლისი, თელისა, ლაფანთა, ცაცხვთა და ეგევითართა, რომელნი საბლად დაიგრიხებიან და სფირიდად მოიქსოვიან Cab. ტყავი ძოლისი, თელისა და ეგევითარ, რომელი საბლად

[1] ნუსხაშია: „ხრაკუა".

დაიგრიხებიან და სფერიდად მოიქსოვიან Cq.

ნ. ქერქი.

ხრამა-ხრუმი ქერქთ (ქერქის CD) ჭამის ქმა ZABCD.

ხრამი კლდიანი ღრმა ჴევი ZA.

ღრმა ჴევი კლდიანი BCD.

ნ. ღელე.

[**ხრამული** შდრ. ფიჩხული].

ხრასტი ნერწყვი არს მსგავსი წყლისა; დუყი — მისი უსქესი; ფურთხი — მაზედ მეტი; ხრასტი — მეტი სქელი და მყრალი ZA.

ნერწყვი არს მსგავსი წყალთა; დუყი — უსქესი; ფურთხი — მაზედ მეტი და ხრასტი — მეტი სქელი და მყრალი B. დიდი ფურთხი CD.

ხრაწი ალზე(დ) საჭმლის ასუნება ZAB.

საჭმლისა ცეცხლის ალისაგან ასულება (ასუნება Cb) C. განუმარტავია D.

ნ. სიმყრალე.

ხრახნილი ქახჩის ხის ჭდეული ZA.

ქანჩის ჭდეული B. განუმარტავია CD.

[**ხრევ** ნ. ხარ 2].

ხრეკა ძრცვა CD.

ნ. მხრეკელი.

ხრესა მოსმით მონაყვა ZABCD.

ნ. მოხრესა.

ხრვა[1] ესე არს ჴორც-მცირე ძვალთა კბილით კიდება; და ღრღნა — უჴორცოთა ძვალთა კბილით კიდება და მისთანანი ZA.

ხვრა არს ჴორც-მცირე ძუალთ კბილით კიდება; ხოლო ღრღნა — უჴორცოს ძვალთა და მისთან.თა კბილით კიდება B. ხვრა არს ჴორც-მცირე(ს) ძვლის(ა) კბილით ჭიდება; ხოლო ღრღნა — ძვლისა უჴორცოსა, გინა სხვისა მაგრისა რასამე კბილით ჭიდება CD.

ნ. გამოხრვა.

[**ხრვისოლითოს, ხრვისოლითოს** ნ. ხრვსოლითოს].

ხრიალი ჩამოცვივნის ქმა ZAB.

ჩამონაცვეივ(ნ)თ ქმა CD.

ნ. იხრიალა.

ხრიზმო (ხრიზმოს BCD) ელლენთა ენაა, წინასწარ მოსწავება ZA.

წინასწარ მოსწავება ელლენებრ B. ხრიზმოს და დელფოს არს წინასწარ მოსწავებული Cab. ხრიზმოს არს წინასწარ მოსწავებული, დელფოსცა იგივე(ა) CqD.

ნ. დელფო.

ხრიკა მაჯის შესაკრავი კავი(ა) ZABCD.

ხრიკი. მორკინალთ ჴელოვნება ZAB.

მაკარტო, მორკინალთ ჴელოვნება(ა) C. მაკარტო D.

ნ. მეხრიკეობა.

ხრილი წისქვილის გარ-მოდებული ფქვილი ZAB.

წისქვილის გარ-მოყრილი ფქვილი CD.

ხრინვა სნეულის გულზე ქშენის ქმა ZAB.

---

[1] ნუსხებში: „ხვრა".

სნეულის გულზე(დ) ჭშენასავით ყელში ჭმა C. განუმარტავია D.

ხრინწი ჭმის ჩავარდნის სენი ZABC.

განუმარტავია D.

ხრო (ოთხფ.) მქეცთ ჯოგი ZAB CD.

ნ. ჯოგი.

ხროა (18 კავშ.)[1] რაჲც რამ ფე-რი ZAB.

რაიც რამ ფერი CD.

ხრონო ბერძნულად წ ე ლ ი წ ა-დ ი, საზომი მიდრეკისა ZAB.

ხრონო არს საზომი მიდრეკისა, რო-მელ არს წ ე ლ ი წ ა დ ი (+ ბერძნუ-ლებ C) CD.

ხროხი მოდიდო კაცი ZABCD.

ხრტიალი მოკვდავის ხ(ვ)რინვასა-ვით ჭმიანობა ZAB.

ხვრინვასავით ჭმა მოკვდავისა C. განუმარტავია D.

ნ. ფშვნვა, ხრტინვა, ხრტინ-ვიდა.

ხრტილი ღრაჭა ZAB.

ხრტილ(ი) არს ძვალი რამე, რბი-ლისა და მაგრის საშუალი Cab. ხრტილი არს ძვალი რამე რბილი, ცხვირი ზუთხისა და მსგავსი მისა CqD.

ნ. საშუალო.

ხრტინვა (+ 2, 78 მამათ ცხ.[2] ZA) ხრტიალი ZABCb.

ხრტინვიდა ხრტიალებდა Ca.

ხრუსტვა შეხრუსტვა, მოხრუსტვა ZA.

ცეცხლისაგან კანის მობლუნძვა B. ცეცხლისაგან მოხრუკვა (მოხრუსტვა Cb) Cab.

ნ. შეხრუსტვა:

[**ხრუტუნი** ნ. ფშვნვა]

ხრუსოლითოს (ხრვისოლითოს ZA, ხრვისოლითოს BCD) ოქ-რო ქვა, ყვითელი იაგუნდი (+ და თილია ZA) ZAB.

თვალია, ოქროს ქვა C. ოქროს ქვა. თვალი D.

ნ. ოქროს ქვა.

[**ხრჩობ** ნ. ჩახრჩობილი].

ხრწევა დაცადება, თუ დაყენება ZAB.

დაცადება, გინა დაყენება CD.

ნ. დახრწევა, ვეხრწევი, იხრ-წევა.

ხრწნა[3] დაჴსნა კავშირთა და დარ-ღვევა ZA.

(+ ხოლო Cab) ხრწნილებისა სა-ხე ორსა დაჰნიშნავს: დაჰნიშნავს ხრწნილება(სა), სრულიად დაჴსნასაც და უჩინო ქმნასა ჴორცთასა კავშირ-თა (ნივთთა CD) მიმართ, რომელთა-გან შემოკრებულ იყოს. (და CqD) კვალად დაჰნიშნავს შიმშილსა, წყუ-რილსა, დაშრომასა, ჴორცთა შინა (შიგან CD) რასამე განწონასა, სი-კვდილსა, რომელ არს სულისა და ჴორცის(ა) განყოფა და ეგევითართა (ეგევითარნი CD) (+ კიდევ ქმნას-თანაც ნახე B) BCD.

ნ. განხრწნა, ვხრწენით, მიხრ-წნილი (კაც'თანაც), მხრწნელი, უხრწნელი, უხრწოდ, ქმნა, ხრწნი-ლება, ხრწნილი.

---

[1] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანები (წიგნი II, გვ. 54, 29). [2] შდრ. A — 1105, 29 ra. [3] განმარტება გ:მოკრებილია იოანე დამასკელის გარდამოცემიდან (S — 1463, 89 r.).

ჴრწნილება ჴრწნის მოსლვა. ჴრწნილებისა სახე ორსა დაჰნიშნავს; დაჰნიშნავს ჴ რ წ ნ ი ლ ე ბ ა სრულიად დაქსნასაცა და უჩინო-ქმნასა ჴორცთასა კავშირთა მიმართ, რომლისაგან შემტკიცებულ იყოს; და კვალად და(ჰ)ნიშნავს შიმშილსა, წყურილსა და შრომასა, ჴორცთა შინა რასამე განწონასა, სიკვდილს, რომელ არს სულისა და ჴორცის განყოფა და ეგევითარი[1] ZA.

ჴრწნის მოსვლა B.

ჴრწნილი ჴრწნა-ქმნილი ZAB.

[**ხს-ენ** ნ. ქსნა].

[**ხსენ** ნ. ქსენ].

ხსენი ნ. ქსენი.

ჴრწნილი ჴრწნა-ქმნილი ZAB.

[**ხსენ** ნ. ქსნა].

ხსოვნიერი ნ. ქსოვნიერი.

[**ხუ** (ხუამ, ხმა) ნ. ახმა (ალებაჲს-თან), გამოიხუნა, განხმა, თუალ-უხუავი, თუალ-უხუაობა, თუალ-ლება, თუალ-ლებული, თუალ-ხმა, თუალ-ხმიერად, თუალ-ხმიერი, იხუენ, მიიხუნა, მიხმა, მოუხუენ, წარხმა, ხუნა].

[**ხუ** ნ. ქუ].

ხუადი[2] ძალლი და მჴეცი მამალი ZAB.

(ოთხფ.) მამალი მჴეცი და ძაღლ-(ნ)ი C. (ოთხფ.) მამალი მჴეცი D.

ნ. ძაღლი.

ხუავი[3] (2 ნეშტ. 31, 6) შეგროებული მარცვალი ZA.

შეგროებული BCD.

ხუაიშანი[4] (+ დიოლოლ.[5] ZAa) საშველად მოჴმარება ZA.

მოჴმარება საშველად B.

ნ. მეხუაიშნე, სახოიშნო, უხუაიშნა, უხუაიშნო, ხოიშანი.

ხუალ[6] (+ 1, 15 იგავ. ZA) იარები ZABCD.

ხუალე (4, 6 ისო) დღეის მეორე დღე ZA.

(4, 6 ისო) B.

ხუალისაგან (10, 24 საქმე) ხვალის(ა) დღე ZA.

(10, 24 საქმე) B.

[**ხუამალდი** ნ. ქუმალდი].

ხუანჯარი[7] ნიფხვის ზორტი ZABC.

განუმარტავია D.

ხუანჯი[8] ხრიკი და ხლათი ZABCD.

ნ. დახუანჯვა, დახუანჯული, დილიმმანი, მხუანჯავი.

ხუანჯული[9] დახლათული ZAB.

ხუარაზმი[10] (+ ვისრამ. ZA) ბანოვანთ გამგებელი ZAB.

დედოფალთა და ბექათ (ბიქათა Cb) შეყრილობათა გამგებელი C. ვ ი ს რ ა მ ი ა ნ შ ი: „დედოფალთა და ხათუნთა ხვარაზმი ვიყავ" CqD[11].

ხუარბალი[12] (ბალ.) (+ 29, 1 ესაია ZA) ყანის მარცვალი ZABCab.

(ბალ.) CqD.

ნ. ჹბრენიკი.

---

[1] განმარტება გამოკრებილია იოანე დამასკელის გარდამოცემიდან (S — 1463, 89 r). [2] ნუსხებშია: „ხვადი". [3] ნუსხებშია: „ხვავი". [4] ნუსხებშია: „ხვაიშანი". [5] შდრ. A—1103, გვ. 101 v, a 17. [6] ნუსხებშია: „ხვალ". [7] ნუსხებშია: „ხვანჯარი". [8] ნუსხებშია: „ხვანჯი". [9] ნუსხებშია: „ხვანჯული". [10] ნუსხებშია: „ხვარაზმი". [11] წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია Ca-ში. [12] ნუსხებშია: „ხვარბალი".

ხჳართქლა[1] (ბალ.) ZABCD.

ხჳასრო[2] სპარსთ მეფე ZAB.

შდრ. ხოსროული.

ხჳასტაგი[3] (2 ნეშტ. 32, 29) საქონელი და საყოლელი ZA.

საქონელი და საყოლელნი B. ხვასტაგი ეწოდების ყოველსა საქონელსა და საყოლელსა CD.

ხჳატი[4] მეტად ძლიერი სიცხე ZAB.

ძალიან სიცხე Cb.

ნ. სიციევე, ციცი, ქრტიალი.

ხჳაშიადი[5] საქმე დაფარული საკორციელო ZAa.

საქმე დაფარული AbB. საქმე დაფარვით(ი) CD.

[ხჳდომა ნ. მიხჳდება, ჰხჳდა; შდრ. ხდომა].

ხჳედრება[6] მიხვედრება, მოხვედრება ZAB

ნ. ახჳედრა, მიხჳედრება, მოხჳედრება, სახჳედრი.

ხჳედრი ZAB (ხვედრი ZABC) ესე არს წილად ხვედრებული, გინა ვითარებათაგან ხდომილი ZAB

სახდომელი ZAB.

რაც მოხვდეს (+ ხვედრი ეწოდების ხვედრებულსა წილად, გინა სხვარიგად C) CD.

[ხჳევ ნ. გარდახჳევა, გარდახჳეკვ..., ვეხჳევი, მხჳეველი, ხჳევნა, ხჳეული].

ხჳევნა[7] მიკონება თუ გარდაჭდომა ZAB.

გარდაჭდობა (+ გინა მიკონება C) CD

[ხჳეპა ნ. სახჳეპელი].

ხჳერეფი[8] ფშვიერი მიწა ZAB.

ხჳესტო[9] ლალივით ZABC.

დ ა ბ ა დ., ი ვ დ ი თ: „კალნიერებასა და სიხვესტესა შეძრწუნდა ყოველი ბანაკი ასურთა“ CqD[10].

ნ. სიხჳესტე.

ხჳეტა[11] (+ 7, 5 იობ ZA) აფხუკასავით ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. იხჳეტა, მოხჳეტა.

ხჳეული[12] ხენი მოგრეხით (მოხვევით B) ზრდილი, გინა ფოფხი და მისთანანი ZAB.

მოხვეული CD.

[ხჳეწ ნ. ხჳეწნა].

[ხჳეწ ნ. გარდახჳეწა].

ხჳეწა[13] მოთლა, გინა ძაფის დაფხეკა ZAB.

მოთლა CD.

ნ. გამოხჳეწა, მხჳეწელი, ხჳეწი, ხჳეწილი.

ხჳეწი[14] მოკაკული სათლელი ZABCD.

ხჳეწილი[15] (5, 11 ამოს) გათლილი ZAa.

ხჳეწნა[16] ვედრება ZA.

ვედრებასავით BCD.

ნ. ახჳეწა, ეხჳეწა, ვახჳეწებ, ვეხჳეწე, ვეხჳეწები, იხჳეწა იხჳ-

---

[1] ნუსხებში: „ხვართქლა“. [2] ნუსხებში: „ხვასრო“. [3] ნუსხებში: „ხვასტაგი“. [4] ნუსხებში: „ხვატი“. [5] ნუსხებში: „ხვაშიადი“. [6] ნუსხებში: „ხვედრება“. [7] ნუსხებში: „ხვევნა“. [8] ნუსხებში: „ხვერეფი“ [9] ნუსხებში: „ხვესტო“. [10] წყაროების დასახელებანი და მოწმობა Cq-ში გადახაზულია. [11] ნუსხებში: „ხვეტა“. [12] ნუსხებში: „ხვეული“ [13] ნუსხებში: „ხვეწა“. [14] ნუსხებში: „ხვეწი“. [15] ნუსხებში: „ხვეწილი“. [16] ნუსხებში: „ხვეწნა“.

ეწება, იხუეწებოდა, სახუეწარი, სახუეწი, სახუეწნარი, შემოხუეწნა, შეხუეწება.

ხუეჭა[1] უსამართლოდ შეკრება ZAB.

უსამართლოდ წართმა CD.

ნ. მოხუეჭა, მონახუეჭი სარგებელი (სარგებელ'თან), მჩუეპელი, ნახუეჭი.

ხუვილი წყალთა და ქართ(ა) ქმა ZABCD.

ხუთ ხუთის ნაკვეთი ZAB.

ხუთგული (ხე) ზმარტლი ZAB.

ნ. ზმარტლი.

ხუთეული (41, 34 დაბად.) ხუთისაგანი ZA.

(41, 34 დაბად.) ხუთისაგან ერთი B.

ნ. ერთეული.

ხუთვა დაჭერასავით ZABCD.

ნ. შეხუთვა, სულთა-მხუთავი.

ხუთი (+ 25, 15 მათე ZA) სამი და ორი ZAB.

... ნახევარი CD.

ნ. მეხუთე, ხუთეული, ხუთშაბათი.

ხუთნი ქმანი კათიღორიაში პპოო ZAB.

ხუთნი ქმანი, რომელ არიან ფი... ...ფოსობის(ა) გზანი და სწავლის კლიტენი: ა) არსება, ბ) ნათესავი, გ) ვითარება, დ) რომელობა, ე) შემთხვევითი. ამათთვის კათიღორია იცითხე .+ და Cab) განწავლის (ვასწავებს CqD). სხვა ხუთნი ქმანი, რომელთა იტყვიან ფილასოფოსნი: ნათესავი, სახე და ამათ საშუალ(ი) გა(ნ)ყოფილება, განთვისებული და შემთხვევითი. იმცენ განმარტება ხუთთა ქმათანი[2], ვითარმედ, ნ ა თ ე ს ა ვ ი სადამე არს დანიშვნითი ქმაჲ მრავალთა და სახითა განყოფილთად რაარსობისა შორის შესმენილი; ხოლო გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა ჲ დანიშნვითი (დანიშვნითი Cab) ქმაჲ მრავლად და განყოფილთა სახითა, რომელ(ი) რაჲარსოაის(ა) შორის(ი) შესმენილი; ხოლო ს ა ხ ე დანიშნვითი (დანიშვნითი Cab) ქმაჲ მრავალთა და რიცხვით(ა) გა(ნ)ყოფილთად რაჲარსობისა შორის შესმენილი; ხოლო გ ა ნ თ ვ ი ს ე ბ უ ლ ი არს დანიშვნითი ქმაჲ არსებითი ერთი სახისად შესმენილი; ხოლო შ ე მ თ ხ ვ ე ვ ი თ ი არს ქმაჲ დანიშვნითი მრავალთა და სახითა განყოფილთად, ვითარ ყოფისა შესმენილი CD[3]

ხუთი ქვა გესლით მკურნალი ZAB.

ქვა არს (ქვაა Chq) გესლისა მარგებელი C. განუმარტავია D.

ხუთშაბათი აფროდიტისა ZA.

განუმარტავია B.

ნ. აფროდიტისა, კვრა, შაბათი.

ხუი (უქმ.) სხვათა ენაა, ქართუ-

---

[1] ნუსხებშია „ხვეჭა". [2] შდრ. A — 250, 95 r. 15; 129 v. [3] ჩამოთვლილი ხუთი ც... ...ვის კიდეზეა ჩამოწერილი: ა", ბ", გ", დ", ე". ხოლო განმარტების ბოლოს Cab-ში გამოყოფილად ავტორს დაურთავს შემდეგი შენიშვნა: „აწ ამისა შემდგომად რომელნიცა ქართველნი სწავლისა საზომსა მიიწევიან, ვიცი, ჩემთვის იწყებენ გმობასა, რასათვის ესრეთ უწერიათ. აქა მრავ ლი ...ლევაწ...რე, რომელი ლექსიკონისა რიგი არა იყო, მ გრამ მაშინ ნეტამც თქვენ კოფილიყავით, მეც ვერიებდი ზედმიწევ... ...ი, არამედ ვერაადა ვპო(ვ)ე და უცებისა და უსწავლელისაგან ეოდენ იქმნ... ...ვინც ...ართებულს ალაწერთ, ქართულია (ქართლს Ch) ის უჯობა".

ლად ა ვ ი ზ ნ ე ჰქვიან ZA.

(უქმ.) სხვათა ენაა, ქართულად — ა ვ ი ზ ნ ე, გინა ფ ხ ი კ ი ა ნ ო ბ ა B.

ხულა სახლი სავაჭროს სადები ZAB

სახლი სავაჭრო C. განუმარტავია D.

ხული ნაჭუჭ-მაგარი ხილი: ნუში, ნიგოზი, თხილი, წაბლი, ბუსტუ- ლი და მისთანანი ZA.

ქმელი ხილი. ხიჩატელთან ნახე B.

ნ. ხიჩატელი.

ხულგო (ხულუგო B) ასაკ-მოკლე ვაყი ZA.

ასაკ-მოსული ვაყი B.

ხულივი (ხვლივი ZAB; ხყლივი, ხვლიკი, მსვლიკი CD) (მძრომ.) ხვლიკი ZAB.

(მძრომ.) CD.

ხულიკი[1] (მძრომ.) მხვლივი ZA.

(მძრომ.) მსვლიკი B.

ნ. ხულივი.

ხულუნგო (ბალ.) უფხო ყანა ZAB.

ხუმარი მასხარა ZAa.

მასხარა, სპარსულად ნ ა დ ვ ო ნ ე ვ ი B.

ნ. ხუმრობა.

ხუმლა (ხე) შავი ხურმა B.

ხუმრობა წყლიანობა ZAa.

განუმარტავია AbBCqD. ესე არს სიტყვა კეთილი და გამაცინებელი კაცთა Cab.

ნ. ეხუმრა, ვხუმრობ, იხუმრა, მასხარა, სახუმარი, ხუმარი.

ხუნა[2] ალება B. მიიხვნა, მიილოსავით Ca მიიხვნა D.

ნ. ხუ 1.

ხუნაგი სასის გასივება ZAB.

სასის ჩამოსლვა (ჩამოსვლა CaqD) CD.

ხუნტრუცი თამაშობაში ნახე ZAB.

(+ ესე Cab) არს ჭაბუკათა ქალთა მიერ როკვა, ფუნდრუკი, რბოლა ძალისაებრ მათისა C. ხუნტრუცი არს თამაშობა ქალთა მიერ ჭაბუკთა, გინა როკვა, გინა ფუნდრუკობა და რბოლა ძალისაებრ მათისა D.

ნ. სათამაშო.

ხუნწი (ხე) ერთი ხილია ZA.

(ხე) ხილია BCb.

ხუნწკალი ყურძნისა და მისთანათ გურკა ZA.

ყურძნის გურკა და მისთანისა B

[**ხურ** ნ. კურვება].

ხურეტა[3] ცხელის წვენთ წვეთ-წვეთით შესმა ZA.

ცხელთ წვენთ შესმასავით B.

ნ. სახურეტელი.

ხურვა ესე არს სახლის სართულის დაფარება და კაცთ ქუდის დაბურვა და მისთანანი ZA.

ესე არს სახლთ სართულის დაფარება, გინა კაცთ ქუდის დაბურვა B. ხურვად ითქმის სახლის სართულთა დადგმა, გინა თავსა კაცისა(სა) დაბურვა C. დახურვა. ხ უ რ ვ ა დ ითქმის სახლის სართულთა დადგმა; ხოლო თავსაბურავთა და ეგევითართა ბ უ რ ვ ა დ ითქმის D.

ნ. დახურვა, ნახურავი, სახურავი (ჩულ'თანაც), წახურვა.

ხურინვა[4] (+ 1, 6 იონა ZAB)

[1] ნუსხებში: „ხვლიკი“. [2] ნუსხებში: „ხვნა“. [3] ნუსხებში: „ხვრეტა“. [4] ნუსხებში: „ხვოინვა“.

ძილში ხრუტუნი ZABCD.
ნ. ფშვნვა.

ხურიო განათლებასავით ZAB.

ხურისჯოხისახი არს ვითამ მომწონებელი შენის გაგონებისა Ca.

ხურმა (ხე) არაბთ(ა) ენაა, ქართულად დ ა ნ ა კ ი ს-კ უ დ ი ჰქვიან ZAB.
ნ. ფინიკი 2, ხუმლა.

ხურო (8, 6 ოსე) მთლელი ZAB.
ქელოსანი, გინა ხის მთლელი (+ ოსე 8, 6 Cb) C. განუმარტავია D.
ნ. ახუროვნა.

[**ხურხლი** ნ. თოვლი].

ხურჯინი თურქთ(ა) ენაა, ქართულად მ ა ხ ა ლ ი ჰქვიან, (+ და ZA) ამგას—მ ა ხ ა ლ ა კ ი ZAB.

ხუტილი მოხვევასავით ZABC.
განუმარტავია D.

ხუფთანი ჯაჭვს ზეიდამ საცმელია ZA.
ჯავშანზე საცმელი B. ჯაჭვზედ (ჯაჭვსზე Cb) საცმელია Cab. რ ო ს-ტ ო მ ი ა ნ ი[1]: „ჯაჭვ-ხუფთანი წაუქდინა" CqD.

ხუჩხუჩი ტირილთან ნახე ZAB.
ჩუმი გულის-ამოსკვნა CD.
შდრ. ჩუხჩუხი.

[**ხუც** ნ. ბაქაულთ-უხუცესი, კაცი უხუცესი (მამა'სთან), მანდატურთ-უხუცესი, მოხუცებულა (კაც'თან), მოხუცებული (კაც'თანაკ), ნახუცარი, უხუცესი (უმცროს'თანაც), ხუცესი].

ხუცესი (15, 2 მათე) მოხუცებული ZA.
პატივით მოხუცებული (20, 17 საქმ.) B. განუმარტავია CD.

ხუჭი თვალის დახუჭვა ZAB.
დახუჭვა CD.
ნ. დახუჭვა, მხუჭავი; შდრ. ჭუხვა.

ხუჭუჭი არს კრავის ტყავი, სპარსნი რომ ყ ა ლ ა მ ა ს უქმობენ; ხოლო ბ უ ყ უ შ ი — ცხვრის ტყავი დახუჭუჭებული, რომელსა (რომ A) ს ა ჩ ე ხ ს უქმობენ ZA.
ბუყუში ეწოდების ცხვრის ტყავსა, სპარსთაგან ს ა ჩ ე ხ ა დ სახელ-დებულსა; ხოლო ხ უ ჭ უ ჭ ი — კრავის ტყავსა ყ ა ლ ა მ ა დ სახელ-დებულსა B. განუმარტავია CD.

ხუხულა არს ყრმათა მიერ ზედითი ნამუშაკარი (ნამუშაკევი B), რეცა სახლაკი ZAB.
ხუხულა არს ყრმათა მიერ(ი) ზედითი ნამუშაკევი, რეცა სახლი CD.

ხუხუნი გატყორცის ქმა ZABC
განატყორცის ქმა D.

ხვდოდი[2] (28, 15 დაბად.) B.

ხვთქი[3] (მძრომ.) (+ 11, 30 ლევიტ. ZAB) კორკოდილო ZABCD.
ნ. კორკოდილო, ნიანგი, სალამანდრა.

ხვთქი[3] საპნის პერ(ე)ული ZA BCqD.
საპოვნის პერ(ე)ული Cab.

ხვნტიარშე[4] მებარგული, გინა ნართევი ZAB.
მებარგული, გინა ნართაული (ნართიევი Cb) C. ბარგი და მებარგული D.

ხვნჭა[5] წყალთ კენჭი ZAB.

---

[1] შდრ. შაჰნამეს ქართ. ვერსიები, წიგნი II, სტროფი 4186 გ. [2] ნუსხაშია: „ხვიღოლი". [3] ნუსხებშია. „ხვითქი". [4] ნუსხებშია. „ხვინტიარშე". [5] ნუსხებშია: „ხვინჭა".

წყლის ქვიშა CD.

ნ. ღვნჭა, ქვა.

ხჳჟირი[1] ნამტვრევ-ნალეწი ZAB CD.

ხჳრი (ხვირი ZABCb; ხვირი და ხოირი Ca; ხვირი, ხორი CqD) (+ 52, 18 იერემ. Z) სამღ(რ)დელო თავსახურავი ZABC.

ესე არს სამღდელო თავსაბურავი D.

ნ. ხოირი.

ხჳტი[2] (ბალ.) თავ-კვრივი კომბოსტო ZA.

(ბალ.) თავ-სხვილი კომბოსტო B. (ბალ.) კომბოსტოს (კონბოსტოს Cb) ძირის კერძო C. (ბალ.) კომბოსტოს ძირი D.

ნ. კომბოსტო.

ხშირი მრავალი ზედიზედ ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. ქშირი.

ჴ

[ჴ ნ. იჴნა].

ჴ̄ა ქარაგმით ჴ მ ა ZA.

ჴ მ ა ქარაგმით B.

[ჴად ნ. აჴდა, აჴდილი, გამოჴდა, განჴდა, გარდაჴდა გარდაჴდევინება, გაჴდა, გჴდი, იჴადა, იჴდება, იჴდიდეს, მადლის გარდაჴდა, მიჰჴადა, მოუჴადე, მოჴდა. მოჰჴადე, ნაჴადი, საჴადელი, უჴადე, ფერმიჴდილი, შეჴდა, შეჰჴადა, ჴდა, ჴდევა, ჴდილი, ჰჴდის].

ჴავილი მელისა და შვლის ჴმიანობა ZABC.

მელისა, შვლისა ჴმიანობა D.

[ჴალ ნ. დაჴლა, იჴალება, შეჴლა, ჩააჴალე, ჴლა].

ჴალარჩი სამინდალი, წმი(ნ)და ფქვილი C.[3]

ნ. წმიდა, ქლარჩი.

ჴალვა მარცვალთ შეწვა ZAB.

ჴალვა არს განჴურვებულს ჴურჰელზე(დ) მარცვლის შეწვა (მარცვალი შეწვას D) CD.

ნ. მოჴალვა, ჴალი.

ჴალი (1 მეფ. 25, 18) მოჴალული მარცვალ(ნ)ი ZAB.

მარცვალი მოჴალული CD.

[ჴამ ნ. გიჴმს, მიჴმ, მოჴამსე, საჴამსო, უჴამსი, უჴმდა, ჴამდა, ჴამს, ჴმდა].

ჴამდა ჯერ-იყო, თუ მართებდა ZAB.

ჴამლი ბაზთ პაიჭი ZAB.

ქორის პაიჭი CD.

ჴამლი (3, 5 გამოსლ.) ფერჴ(თ)-საცმელი ZAB.

ფერჴ(ს)-საცმელი (+ გინა მოგვი C) CD.

ნ. მეჴამლე, საჴამლე, საჴამრობელი, უჴამლო.

ჴამს ჯერ-არს თუ მართებს ZA.

ჯერ-არს თუ მართებულია B. მართებულია CD.

ნ. მოჴამსე, საჴამსო, უჴამსი, ჴამ.

[ჴან ნ. დაჴნული, მოჴნვა, მჴნველი, ნაჴნავი, საჴნველი, საჴნისი, ჴნვა, ჴნული].

ჴარაბუა (მწერ.) ZABCD.

ჴარაჴსი (ჴარახსი ZAB) რქის სასმისი ZABCD.

---

[1] ნუსხებშია: „ხვიჟირი“. [2] ნუსხებშია: „ხვიტი“. [3] B-ში ეს სიტყვა გადახაზულია განმარტებითურთ: „საუკეთესო ფქვილი სამინდო“.

შდრ. ქარაქსი.

ქარი (ოთხფ.) (1, 3 ლევიტ.) მამალი ზროხა ZAB.

(ოთხფ.) CD.

ნ. ზროხა, კამბეში, მექრე, ურემ-ქარნი, ჯიქვ-

ქარის-შუბლა (ბალ.) ZABCD.

ქარის-ჩლიქა (ბალ.) ZABCD.

ქარის-ძირა (ბალ.) ZABCD.

ქარქანჩო (ვეფხის-ტყ.[1] ZAa) სადაფს შიგნითი ZA.

სადაფთ შიგნითი B. სადაფის შიგნითი პირი Cab. ვეფხის-ტყ.: „ჰგავს თუ ტყუბი მარგალიტი სხენან ბროლის ქარქანჩოსა“ Cq.[2] ვეფხის-ტყ. D.

ქაფი (+ ვეფხისტყ.[3] ZAa) მაღალი, ბოხი, საშინელი ქმა ZAB.

ქაფი არს მაღალი, ბოხი და საშინელი ქმა(ჲ) CD.

ქაფქაფი დუღილის ქმა ZAB.

დიდი(ს) დუღილის ქმა CD.

[ქაშ ნ. ქშვა].

ქაჩნი გახეთქის ქმა ZABCD.

შდრ ქეჩა.

[ქაქ ნ იქაქდი იქაქდეს, მექაქება, ნაქაქი, ქაქება, ქაქილები].

ქაქა საყლაპავი ZACD.

საყლაპავი, გინა ხოკა B.

ქაქება ხოკება B.

ქაქვა ოქრომკედის დაკრწნა B.

ნ ღ ქაქვა, დაქაქული.

ქაქილები (+ 2 შჯულ. 14, 1 ZAa) ნახოკარი ZABCq.

ნახოკალი Cab. ნახოკები D.

ქბო (ოთხფ.) (1, 3 ლევიტ. ZAB) ზროხის შვილი ZABC.

(ოთხფ.) D.

ნ. ზროხა, მექბორე.

ქბოშერი ქბო რჩეული, გინა ხის ახალი ყლორტი ZA.

ქბო რჩეული, გინა ხეთ ახალნი ყლორტნი B. (ეზეკ. 2) Cab. (ეზეკ. 20) Cq.

ქბოშობია კვერცხი ცეცხლში გამოდენილი Z.

[ქდ ნ. ქედ].

ქდა დახურვილის მოქდა ZABC.

დახურვის მოქდა D.

ნ. ქად.

ქდა სნებათ (სნების CD) მორჩენა ZABCD.

ქდა (1 მეფ. 10, 2) ავიდა ZA.

წავიდა (1 მეფ. 10, 2): ქდა განვიდა რასამე, გინა განძრო B.

ნ. ქედ.

ქდალი ნ. ჭრდალი.

ქდევა ზღვევა B.

ნ. ქად.

ქდენა მოქდენა, წაქდენა ZABCD.

ნ. ქედ.

ქდილი ნაქადი ZAB.

ქდილი (21, 28 ეზეკ.) მახვილ(ი) მოწვდილი ZAB.

ქდომა (+ 4 მეფ. 3, 22 ZAB) მიქდომა, გინა წინა-აღდგომა ZABC.

მიქდომა D.

ნ. ქად.

ქდომილი წინ-აღდგომილი ZAB.

[ქებ ნ. ჰქებდით].

---

[1] შდრ. ვეფხის-ტყაოსანი, სტროფი 1589, 4 („ხარხაჩოსა“). [2] წყაროს დასახელება და მოწმობა Ca-ში გადახაზულია. [3] შდრ. ვეფხის-ტყაოსანი, სტროფი 1315, 3 („ხაფი“).

[ჴედ (ჴდ, ჴდენ, ჴდომ) ნ. აჴდენა, აჴდომა, აჰჴდა, განჴდა, გარდაჴდომა, დაჴდა, დაჴდომა, ვმჴედრობ, ზარ-ჰჴდა, თავჴედი, თანაწარჴდა, მიჴდება, მიჴდომა, მიჰჴდა, მოუჴდინე, მოჴდა, მოჴდენა, მოჴდომა, მოჴდომილი, მოუჴდება, მუუჴე, მჴდომი, მჴედარი, მჴედრ, ნამჴედრალი, საჴედარი (ცხენ'თანაც), უჴდებოდა, უჴედი, შეჰჴდა, შთაჴდა, ჩამოჴდომა, წააჴდინა, წაჴდა, წაჴდება, წაჴდენა, წარჴდა, წარჴდომა, ჴდა 3, ჴდენა, ჴდომა, ჴდომილი].

ჴედნა ცხენთ მოწვრთა ZAB.
ნ. იჴედნება.

ჴევი (+ 26, 17 დაბად. ZAB) ღელეთ უდიდესი ZABCab.
განუმარტავია CqD.
ნ. ღელე, წყარო, ჴეობა.

ჴევის-ბერი ერთის ჴეობის უხუცესი კაცი ZA.
ერთის ჴეობის უფროსი კაცი B. ერთის ჴეობის (ჴევის Cb) უხუცესი C. განუმარტავია D.

ჴევნები (7, 19 ესაია) ჴევი და ჴევი ZA.
ღელეები (7, 19 ესაია) B.

[ჴელ ნ. გჴელავ, გეჴელყვის, ეჴელყვის, იჴელთა, მეჴელნი, მეჴელყვის, მოჴელე, საჴელი, საჴელო, ქრისტესჴელა, ჴელად, ჴელადა, ჴელბორკილი, ჴელეჩო, ჴელეწიფების, ჴელეწიფებოდა, ჴელთ, ჴელთ-მოქმედება, ჴელთ-უფალი, ჴელი, ჴელით-ქმნული, ჴელ-იპოტვოდედ, ჴელის-აპყრობა, ჴელისაპყრობი, ჴელის-დადება. ჴელის-დასხმა, ჴელის-პყრობა, ჴელის-წაყრა, ჴელის-წერილი,. ჴელკუბო, ჴელმანდილი, ჴელმარჯუე, ჴელმეხაკი, ჴელმეხი, ჴელმწიფე, ჴელმწიფებანი, ჴელნავი, ჴელობა, ჴელოვანი, ჴელოვნება, ჴელოსანი, ჴელსაბამი, ჴელსაფქავი, ჴელსაყრელი, ჴელსაქოცი, ჴელუყრელი, ჴელშუბა, ჴელცემული, ჴელცუდად, ჴელძარი].

ჴელად ჴელთშინასავით ZAB.

ჴელადა ჴელსატაცი ჰურჯელი ZAB.
ჰურჯელი(ა) სარწყული, მომცრო C. განუმარტავია D.

ჴელბორკილი (3, 10 ნაომ) ZAa.

ჴელეჩო მობრტყე სათლელი რკინა ZA.
მობრტყე სათლელი B. განუმარტავია CD.
ნ. ეჩო.

ჴელეწიფების (+ 1 კორინთ. 3, 11 Z) შეძლება აქვს ZA.

ჴელეწიფებოდა შეძლება ჰქონდა ZACb.
შეძლება ჰქონდასავით B.

ჴელთ ჴელში ZA.
ჴელშისავით B.
ნ. იჴელთა.

ჴელთ-მოქმედება ყრმანი მკურნალთანი ჴელთ-მოქმედებად უწოდენ, მკურნალნი რაჲ ჴელსა შეახებდენ სნეულთა ZA.
ყრმანი მკურნალთანი ჴელთ-მოქმედებად უწოდენ, ჴელსა რა შეახებდენ მკურნალნი სნეულთა B. ჴელთ-მოქმედებად უწოდენ ყრმანი მკურნალთანი, ჴელთა რა შეახებ(დ)ენ მკურნალნი სნეულთა CD.

ქელთ-უფალი კეთილი კერვა, ანუ ქსოვა და ეგევითარნი იცოდეს ქმნად ZA.

კეთილი კერვა, ანუ ქსოვა, ანუ ეგევითარი რამ იცოდეს ქმნად B.

ნ. იქელთუფალა.

ქელი (21, 24 გამოსლ.) მაჯას წინათი ZAB.

განუმარტავია CD.

ნ. ქელ.

ქელით-ქმნული (2, 18 ესაია) კერპი ZA.

(2, 18 ესაია) კერპი, ნატეირნი B. (ესაია 2, 18) ქელით გაკეთებული Cb.

ნ. ალალმა.

ქელ-იპოტვოდედ ქელ-იყოფოდედ ZAB.

ქელის-აპყრობა (2 ეზრა 8, 6) ესე არს ზეცად მიმართ ქელის განმარტვა სავედრებელად; ქელის-აპყრობად ითქმის ულონოთა და დავრდომილთ(ა) შეწევნა ZA.

ესე არს ზეცად მიმართ ქელთ აღპყრობა სავედრებლად; ქელისაპყრობად ითქმის ულონოთა და დავრდომილთ შეწევნა და აღდგინება B.

ქელისაპყრობი (ქელისაბყრობი B, ქელის-საპყრობი Cab) (21, 3 ეზეკ.) ქრმალი(ა) ZABCab.

ქელის-დადება ესე არს მკურნალმა(ნ) რა სნეულს წამლობა დაუწყოს, გინა დიდებულმან (+ ვინმე ZA) ვინ გინდა მიიბაროს და თვის(ი) საფარველს ქვეშ დაიფაროს, გინა ღირსმან ლოცვის მიღებად თავზე(და) ქელი დასდვას ვისმე ZAB.

ქელის-დასხმა (ქელის-დასხუმა Cb) (+ 8, 17 საქმე ZAa) ესე არს მღდელთმთავარმა რა სამღდელო დასთაგანი აკურთხოს, გინა კაცი რა შეიპყრან საპატიმროდ (+ 4, 3 საქმე ZAa) ZA.

ესე არს ეპისკოპოსმა რა სამღდელოთაგანი აკურთხოს, გინა კაცი რა შეიპყრან საპატიმროდ B. განუმარტავია Cab.

ქელის-პყრობა ქელის დაჭერა ZA.

ქელის-წაყრა საქმის (საქმე ZAB) ქნით გაადვილება ZABC

ნ. წაყრა.

ქელის-წერილი[1] (1, 17 ტობია) ZA.

ქელკუბო ქელით სატარებელი კუბო ZA.

განუმარტავია B.

ქელმანდილი ქელსაჭოცი ZAB.

ქელმარჯუე (ქელმარჯვე ZAB Cbq, ქელმარჯუჱ Ca) მოუცდენელივით ZABC.

განუმარტავია D.

⸢ქელმიბაკი დაბანჩა⸣ Aa.

⸢ქელმიხი თოფი⸣ Aa. ქელთოფი Ca.

ქელმწიფე (+ 4 მეფ. 10, 1 ZAB) შემძლებელი ZABCb.

ქელმწიფებანი მეექვსე დასი ანგელოზთა ZAB.

---

[1] წყაროშია: „ქელით-წერილი“.

ქელნავი საომარი სამკლავე ZA BC.

საძკლავე D.

ქელნები მარჯილის გასაწევი (+ ლატნები ZA) ZAB.

მარჯილის გასაწევი და ურმისა Cb. ურმისა და მარჯილის გასაწევი Ca. საყევარი ქართანი Cq. საყევარი D.

ქელობა მოსაქმეობა რამ(ე) ZAB.

ქელოვანი (10, 5 იერემ.) საქმის(ა) კეთილად მოქმედი ZAB.

მოქმედი კეთილ(ი) სამუშაკოთა C. განუმარტავია D.

ქელოვნება (14 სიბრძნე) ZAa.

ქელოსანი ხურო, გალატოზი, ხარაზი, მკერვალი და ყო(ვ)ელი ეგევითარი ZA.

ესე არს ხურო, გალატოზი, ხარაზი, მკერვალი და რაიცა მისთანანი B. ხურო, გალატოზი, ხარაზი და მისთანანი C. განუმარტავია D.

ნ. ვქელოსნობ.

ქელსაზამი მელევანდი ZABC.

განუმარტავია D

ქელსაფქავი (ქელსაფქუავი Cab) ქელის წისქვილი ZABC.

განუმარტავია D

ქელსაყრელი საქმრად გამოსადეგი ZAB.

ქელსაქოცი ZAB.

ქელმანდილი C. განუმარტავია D.

ნ. ენქერი

ქელუყრელი არად საქმარი ZAB.

ურგებივით (ურგებელივით Cq) არსაქმარი C.

[ქელფოცხი ნ. ფუცხვ].

ქელშუბა მოკლე შუბი ZAB.

ნ. ლახუარი, სათხედი.

ქელცემული (+ 4 მეფ. 15, 19 ZAB) ქელის მომ(მ)ართავი ZAB CD.

ქელცუდად (2 შჯულ. 15 (?)) ქელცარიელი ZAa.

ქელძარი ქელის ჯინი საზიდარი ZA.

ქელჯინი საზიდარი BC. განუმარტავია D.

ქეობა ერთ(ს) წყალზე(დ) მრავალ(ი) მოსახლე (მოსახლეობა Cq) ZABC.

[ქერ ნ. განქერული; შდრ. ქირ].

ქერი (37, 17 გამოსლ.) სასანთლეთ რტოები ZA.

(37, 17 გამოსლ.) სასანთლეთ ღერო B. სასანთლეთა რტოებთა და მისთანათასა იტყვიან: „შვიდ-ქერიო" ანუ „ხუთ-ქერი" და „სამ-ქერი"; ხოლო განქერულთა — გაფიცრული რამე გაღობილივით Cab. ქერად ითქმის გაფიცრულივით რამე; განღობილი — განქერულად; გინა სასანთლისა და მისთანათა რტოთა სამ-ქერთა და ხუთ-ქერთა, გინა შვიდ-ქერთა ვიტყვით Cq. ქერად ითქმის გაფიცრულივით რამე. ვიტყვით განქერულსა და სასანთლისა რტოთა სამ-ქერათა, გინა ხუთ-ქერთა და შვიდ-ქერათა D.

ნ. შვდ-ქერი.

ქერქი საქმის მცოდნელობა ZAB.

მცოდნელობა საქმეთა C. მცოდინარეობა საქმეთა D.

ნ. ვერაგობა, ფალანგი.

ქეტი (+ 30 ზირაქ ZAa) შეუგნებელი ZABCab.

შეუგნებელივით CqD.

ქეჩა ძლიერად განპება (გაპობა CD) ZABCD.

ნ. გაქეჩა, ნაქეჩი; შდრ. ქაჩნი.

[**ქიქ** ნ. ექექების].

[**ქვ** ნ. ქუ].

ქვებული ნ. ქუებული.

ქვედა ნ. ქუედა.

ქვედნა ნ. ქუედნა.

ქვეზა ნ. ქუეზა.

ქველა ნ. ქუელა.

ქვერქვეტო ნ. ქუერქუეტო.

ქვივილი ნ. ქვვილი.

ქვიმირი ნ. ქმირი 1, 2.

ქვიობა ნ. ქვობა.

ქვირი ნ. ქვრი.

ქვიფლი ნ. ქუფლი.

ქვიფლოვანი ნ. ქუფლოვანი.

ქვიქვინი ნ. ქუქუნი.

ქვნეშა ნ. ქუნეშა.

ქვრელი ნ. ქურელი.

ქვრეტა ნ. ქურეტა.

ქიდი (37, 25 ესაია ZAa) მდინარეზედ გადებულს დიდსა და ვრცელსა ქიდი ჰქვიან; მომცრო, — ბოგირი; და ერთს ხეს გადებულსა — წანწალა; ხოლო უსურვაზით დაწნულს გაწნულსა — ბონდი ZA.

მდ ნარეზე გადებული. ქიდი დიდსა და ვრცელს ჰქვიან; მომცრო, — ბოგირი; ხოლო ერთსა ხესა გადებულსა — წანწალა B. მდინარეზე(დ) გადგმული სავალად (სავალი Cq) C.

ნ. მექიდება, უქიდო.

ქივდი ნაცრისფერივით B.

ნ. დაქივდებოდა, დაქივება.

ქივილი ყვავთ ქმიანობა ZABC.

ქინქილი ავი სლვა ZA.

ავი სიარული B.

[**ქირ** ნ. აქირება, აქირებული, ჩაქირება, წაქირება [შდრ. ჭერ].

ქირქალი ზღუდესთან ნახე ZAB.

ძულთაგან შემოზღუდვილი სივრძეზე, ზე-ქვეობით ასრე C.

ქიფი ძაფის შული ZAB.

ძაფი დაქსელილი მოკლედ C.

ქლა დაქლა, მიქლა, მოქლა ZA.

დაქლა, დახეთქება B. დახეთქება, გინა შეხეთქება C.

ნ. ქალ.

ქლარჩი ქეთილი ფქვილი სამინდო ZA.

სამინდო B.

ნ. სამინდო, სამინდალი, წმიდა; შდრ. ქალარჩი.

ქლაჩნი ხის ქელით გაქლეჩის (გაქეჩის B) ქმა ZAB.

ხისა ანუ რასამე ქელით განქეჩის ქმა C.

შდრ. ქლეჩა.

[**ქლეს** ნ. ნაქლესი].

ქლეჩა გაქლეჩა, დაქლეჩა, მოქლეჩა ZA.

დაქლეჩა, გაქლეჩა B.

ნ. ააქლიჩე, გაქლეჩა, გქლეჩ, დაქლეჩა, იქლიჩე, უქლიჩა, ჩაქლიჩე; შდრ. ქლაჩნი.

[**ქლიჩ** ნ. ქლეჩა].

[**ქმ.** ნ. ქამ].

[**ქმ** ნ. ქმელი, ქმობა].

ქმა (+ 27, 22 დაბად. ZAB) წა(რ)მოჩენილი სასმენელი ZABCab.

განუმარტავია Cq.

ნ. გულის-ხმა, თანამექმეობა,

უქმო 2, შეერთქმავდენ, ხუთნი ქმანი, ქ˜ა, ქმიანი, ქმიანობა, ქმოანება, ქმობა.

ქმარება რისაცა შეწევნა B.

ნ. ასაქმრებს, ექმარა, ექმარებოდა, იქმარა, იქმარებ, მექმარება, მომქმარო, მოქმარება, საქმარი, უქმარი (შალავათ'თანაც), შეუქმარებია.

ქმდა ქამს-იყო ZA.

ქამდა, ქამს-იყო B. ქამდა C.

ქმევა ქმარება ZABC.

ნ. ვიქმევ, იქმია.

ქმელეთი ქვეყანა ზღვას გარდაის (გარდა B) ZAB.

ქვეყანა თვინიერ ზღვისა Cb. განუმარტავია Caq.

ნ. ქმელი 2.

ქმელი (+ 1, 9 დაბად. B) უნოტიო ZABC.

ნ. სიქმელე, ქმელეთი, ქმელიერობა, ქმელცხობილი, ქმიადი, ქმობა 2.

ქმელი (1, 9 დაბად.) ქმელეთი ZA.

ქმელიერობა ქშირი სიქმელე ZAB.

[ქმელი ყურძენი ნ. ჩამიჩი].

ქმელცხობილი პაქსიმატი ZAa.

ნ. პაქსიმატი.

ქმიადი უფო(ვ)ელი ZABC.

ქმიანობა ქმა-ყოფა. ქმიანობის გა(ნ)ყოფილებითა (განყოფილებათა Ab) შემოკრებულად დაწერა აქ მენება. დია მრავალია, სიგრძისათვის არ დავსწერე ZA.

ქმა-ყოფა. ქმიანობათა განყოფილებათა შემოკრებულად დაწერა აქ მენება. დია მრავალია, გრძლად მოვიდოდა, მის-მის ადგილს ნახე B. ქმიანობათა განყოფილებათა აღწერა აქა შემოკრებულად მენება. მრავალი იყო, სიგრძისათვის ვერ აღვსწერე C

ნ. ქმოანება.

ქმილვა (1 ეზრა 8, 29) ღამის-თევა ZAa.

ნ. ქუმილი.

ქმოანება სხვასა და სხვას (სხვადასხვას A) ქმის თქმა ZA. ქმიანობა სხვადასხვა რიგად B. ქმიანება Cb.

ნ. მუსიკა, ქმიანობა.

ქმობა ქმის-ყოფა ZAB.

ნ. ექმო, ვქმობ, იქმო, მქმობი. უქმო 1, ქუეყნით-მქაობელი, ქუეყნის-მქმობელი, ქმა, ჰქებდით.

ქმობა გაქმობა, შექმობა ZA.

გა(ნ)ქმობა BC.

ნ. გაქმობა, ქმელი.

ქნარცვ[1] (+ 7, 16 ფსალმ. ZAa) მთხრებლთან ნახე ZAB.

მთხრებლი მიწისა კაცთათვის C.

ქნაშა-ქნუში (ქნაშა-ჰნუში Ab) ომში ქვნეშა ZAB.

ომში ჩუმი ქმა C.

ნ. ქუნეშა.

ქნდური (ბალ.) (+ 2 მეფ. 17, 18 ZAB) (მ)სხეილი ცერცვი ZABC.

ნ., ბაკილა, ლორის ქნდური (კალვიქს'თან).

ქნვა (ქუნა B) (28, 24 ესაია) მოქნვა (მოქვნა Aa) ZAa.

[1] ნუსხებშია: „ქნარცვი“.

ერქვნით თხრილობა B.

ნ. ჭან.

ჭნული (+ 2 მეფ. 23, 11 ZAB) ერქვნით გარდათხრილი ZABC.

ჭომი (+ 4 მეფ. 23, 5 ZA) ჭომლი ZAB.

ჭლიადი, მრავალვარსკვლავი C.

ნ. ჭომლი.

ჭომლი მრავალვარსკვლავი ZA.

მრავალი ვარსკვლავთა (4 მეფ. 23, 5) B.

ნ. ჭომი.

ჭომლი ქორაკანდელი ZAB.

ქორაკანდელი, მრავალსასანთლე C.

ჭორცი 2, 23 დაბად. ZAB.

ცხოელთ სხეული Cb. განუმარტავია Caq.

ნ. მეჭორცე, ჭორციელი.

ჭორციელი (+ 2, 4 ივდით ZA) ჭორცმოსილი ZAB.

[ჭორციელი სარგებელი ნ. სარგებელი].

ჭორჭი (5, 16 ქება) მკერდის კერძი ნაწილი ყელისა (+ არს, კორჭი B), სადა ამოდის ჭმანი სამ[illegible]ყოფნი ZAB.

მკერდის კერძო ნაწილი ყელისა; კორკი არს, რომელსა შიგა(ნ) აღმო-ვალ[illegible] ჭმანი სახიობთანი (სახიობისანი C.) C

ნ მგლის-ჭორჭა.

ჭოფა (ხე) ხილია ერთი ZA.

(ხე) ხილია BCb.

ჭოცა მოჭოცა, წა(რ)ჭოცა ZA.

მოჭოცა B. აღმოჭოცა Cb. აღჭოცა Caq

ნ. აღსაჭოცელი, აღჭოცა, აჭოცა, აჰჭოცა, გაჭოცა, მოჰჭოცა, ჰირსაჭოცი, შეჭოცა, შეჰჭოცა, ცხვრსაჭოცი, წარჭოცა, (წმიდა'სთანაც), ჭელსაჭოცი; შდრ. ჭოცა 2.

ჭოცა მოსრვა, დაჭოცა ZA.

მოსრვა BC.

ნ. დააჭოცინა, დაჭოცა, მჭოცელი, ნაჭოცი, ჭოცილი; შდრ. ჭოცა 1.

ჭოცილი დანაჭოცი, მონაჭოცი ZAa.

დანაჭოცი B.

ჭოჭგა მკე ოდით სლვა Cb.

ჭოჭობი (ფრინ.) ZABC.

ჭრდალი[1] (1, ვიობ) ჭაკი ცხენი და ვირი ZA.

(ოთხფ.) ჭაკი ცხენი B. (ოთხფ.) ჭაკი C

ნ. ცხენი.

ჭრმალი[2] (ჭრმალი, კმალი BC) (1 მეფ. 17, 39) ესე ჭრმალიცა მრავალგვარნი არიან სხვადასხვა თემთა ქმნილთაებრ და რომელიც(ა) ჭრმალი ძველი, გრძელი, განხრილი, მზეველი (+ და A) მკვეთელი და სრულია, გლუვი იყოს თუ გამოფერდილი, ანუ ლაროსანი, გორდა თუ კალდიმი, — ამას ქართველნი (ჰ)ყვარობენ. ფრანგნიცა ესეთსა და სხვარიგთაცა ახალსა არა (ჰ)რიდებენ; არაბნი სხვარიგსა, სპარსნი სხვასა, თემითი-თემად, რომელიმე დრეკილსა, რომელიმე შვეტთა, სხვანი ბასრთა, სხვანი რბილთა; არამედ ბრძენნი და გამოცდილნი, ღვაწლისა მძლენი მჭედარნი საქებურად ამას დასდე-

[1] წყაროშია: „ჭდალი". [2] წყაროშია: „ხმალი".

ბენ, რომელი გვარიანიცა იყოს, ძველი და არა ღვლარჭნილი, არცა სადა მცირედი სიმრუდე ჰქონდეს, არც მაღალ-დაბლობა აჩნდეს ცახეთაცა ოდენ(ი), ლიბრი იყოს, და არა თეთრ, ზომიერ სიგრძით და სიბრტყითა, წინა კერძო მცირედ განხრილ(ი) და არა საშუალ, ძვალთა და რკინათა მკვეთელ და თვით უვნებელ, ადრე არ(ა) დამბლაგველ, უტალ-უნაფრცხენო, ყუა-ზრქელ, გნდე-სწორე, შაშარ-მოკლე. თუცა ესრე სრული ვერა ჰპოო, ერთისა და ორის კლებისათვის ნუ დაიწუნებთ, — სრული გვიან საპოვნარია ZA.

ესე ქრმალნიცა მრავალგვარნი არიან სხვათა და სხვა თემთა ქმნილებათაებრ. რომელიც ქრმალი ძველი, გრძელი, განხრილი, მზეველი და მკვეთელი და სრულია, გლუვი იყოს თუ გამოფერდილი, ანუ ღაროსანი, გორდა თუ კალდიმი, — ამას ქართველნი ჰყვარობენ. და ფრანგნი სხვარიგსა სიახლესა არა რიდებენ, უკეთუ შეიმუსრა, არარა ჰგლიან, ადრე შეიქმენ. არაბნი სხვასა და სპარსნი სხვასა და ყოველნი თემნი სხვადასხვა რიგსა დაწესების გამო: რომელიმე დრეკილთა, რომელიმე შვეტთა, რომელიმე ბასრთა, სხვანი რბილთა, თემთა და წესთა გამო. არამედ ბრძენთა და გამოცდილთა ღვაწლისა მძლეთა მჭედართაგან საქებურად დადებული ესე არს, რომელის გვარისაც იყოს, ძველი იყოს და არა ღვლარჭნილი, არცა სადა მცირედი სიმრუდე ჰქონდეს, არცა მაღალ-დაბლობა აჩნდეს ადმე ცახეთაცა ოდენი, ლიბრი იყოს და არა თეთრ, ზომიერი სიგრძით და სიბრტყითა, წინა კერძო მცირედ განხრილ და არა საშუალ, ძვალთა და რკინათა მკვეთიდ, თვით უვნებელ, არა ადრე დამბლაგველ, უტალ-უნაფრცხენო, ყუა-ზრქელ, გნდე-სწორე, შაშარ-მოკლე. თუმცა ესრედ სრული ვერ ჰპოო, ერთისა და ორის კლებისათვის ნუ დაიწუნებ, — სრული გვიან საპოვნარია B. ქრმალიცა მრავალრიგი არს სხვათა და სხვათა თემთა მიერ ქმნილი ნებისაებრ მათისა. რომელი ქრმალი ძველი და განხრილი, მზეველი და მკვეთელი და სრული არს, გლუვი გინა ფერდილი იყოს, გინა (+ თუ Caq) ღაროვანი, ძველად ქმნილი ფრანგთაგან (ფრანგთა მიერ Cq; ფრანგულთაგან Ca) გორდა ანუ კალდიმი, — ესრეთსა ქართველნი ჰყვარობენ; არიან სხვაცა ახალნი და მზეველნი, რომელიმე გლუვე, რომელიმე ფერდილნი და უფრო-რე წვლილი და გნდ(ნ)ოვანი ვითარცა ხიშტი, ესევითართა ფრანგნი ჰყვარობენ და არა ეზრუნვებიან შემუსრვასა ზედა, რამეთუ მალიად შეიქმონენ-ყე (შეიქმენ Cq), აგრევე სპარსნი სხვარიგთა და არაბნი სხვარიგთა ჰყვარობენ, ყოველნი თემნი ნებისაებრ მათისა. არამედ ქრმლისა სიკეთე და გვარიანობა ესე არს: რომელ(ი) ძველი იყოს და არა ღვლარჭნილ, არცა სადა მცირე სიმრუდე ჰქონდეს, არცა მაღალ-(მ)დაბლობა სადამე აჩნდეს ცახეთა(ცა) ოდენი, ლიბრი იყოს და არა თეთრ, ზომიერ სიგრძობითა და სიბრტყით(ა), წინა კერძო მცირედ განხრილ(ი) და არა საშუალ, ძვალთა და რკინათა მკვეთ და თვით უვნებელ, არა ადრე დამბლაგველ, უტალდა უნაფრცხენო, ყუ(ე)ა-ზრქელ, გნდე-სწორე, შაშარ-მოკლე. რაოდენრიგნი არიან ქრმალნი, სახელ(ნ)იცა ეგრე მრავალ არიან, ქვეყანათა მიერ სახელასდებენ ანუ მოქმედთასა, თემნი და გულნი კაცთანი (კაცისანი Cq) რომელიმე ზემო წერილსა ჰყვარო-

ბენ, რომელიმე არა, სხვანი — შვეტსა (+ და Ca) სხვანი — დრეკილსა, სხვანი — ლბილსა, სხვანი — ბასრსა, (ბასრთა Cq) ნებისაებრ მათისა. არამედ ბრძენთა და გამოცდილთა ლეაწლისა მძლეთა მჭედართა ·ზემო წერილნი საქებ(ე)ლად დაუცთ, თუმცა მისებრი(ვ) სრული ვერ(ა) ჰპოოს ვინმე, ერთისა და ორისა კლებისათვის ნუ საწუნელ უჩნს, სრული ძნელია C.

ნ. ასაქრმლებს, თური 2, ლვქური, მექრმლე, ყუავის-ქრმალი; შდრ. ქელისაპყრობი.

[ქს ნ. ქსნა].

[ქხას ნ. დაჰქსასოს, ჰქსასვა].

[ქსენ ნ. საქსნე].

[ქსენ ნ. ქსნა].

ქსენება სხვის მოგონება ZAB.

სხვის(ა) მოგონება სიტყვით(ა) C.

ნ. ალქსენება, ეძვრისმოქაენა, ეხსენა, ექაენა, ვექსენები, ვიქსენებ, იქსენა, მექსენება, მიმოქსენება, მოქსენება (თქმა'სთანაც), [illegible], მქსენებელი, საქსენებელი (იადგარ'თან), ძვრის ქსენება; შდრ. ქსოვნა.

ქსენი[1] პირველ ნაწოვნი სძე ZA.

პირველი მონაწველი სძე (რძე CbqD) BCD.

ქსნა (+ 27, 49 მათე ZAa) ბოროტისაგან განრინება ZABC.

ნ. ასაქსნელი, აქსნა, გამოქსნა, განქსნიდა, დაქსნა, დაქსნილი, დაჰქსნდეს, ვიქსნი, თავქსნიერი, იქსნა, მექსნება, მქსნელი, საქსარი, საქსნილო, უქსარი, ქსნილი.

ქსნილი ბოროტისაგან განრინებული ZAB.

განთავისუფლებული, გინა გახსნილი Cb.

ქსნილი გა(ნ)ქსნილი ZAB.

ქსოვნა ხსოვნა ZAB.

ხსოვნა, დაუვიწყებ(ე)ლობა C.

ნ. აქსოვნდა, აქსოვს, გახსოვს, ვიმაქსოვრე, მაქსოვარი, მაქსოვს, ნაქსოვნი, საქსოვარი, ქსოვნიერი, ქსოვნება; შდრ. ქსენება.

ქსოვნება ხსოვნება ZAB.

ქსოვნიერი[2] მახსოვარი ZAB.

[ქუ ნ. გამოაქუა, განექუა, დაექუნიან, ქუებული].

ქუარდნა გლეჯა B.

ნ. აღმოქუარდნა, აღქუარდულებით.

ქუება[3] კლება B.

ქუებული (ქვებული ZAaBCD, ქუჵბული Z) (24, 11 გამოსლ.) დაკლებული ZA.

(24, 11 გამოსლ.) დაკლებულივით AaB. დაკლებული, გინა დაცალიერებული C. დაცარიელებული D.

ქუედა[4] (+ 4, 21 მსაჯ. ZAB) ხის ურო ZABCD.

შდრ. ქუერქუეტო.

ქუედნა[5] (+ 2, 8 სოფონ. ZAa) დაჩაგვრა ZAB.

დაჩაგვრა, გინა გალიქვა CD.

---

[1] ნუსხებშია: „ხსენი". [2] ნუსხებშია: „ხსოვნიერი". [3] ეს სიტყვა ამავე განმარტებით ლექსიკოგრაფს გატანილი აქვს „ქვება"-ზედაც. [4] ნუსხებშია: „ქვედა". [5] ნუსხებშია: „ქვედნა".

ნ. გქუედნი, დაჰქუედნის, მქუედნელი.

ქუეზა (ქუწზა Ż, ჴვეზა BCD) (+ 1 მეფ. 25, 18 ZA) მგრგვალი პური ZACD.

(1 მეფ. 25, 18) მგრგვალი ქმიადი თუ პური B.

ქუელა[1] ZABCD.

ნ. იქუელა, მქუელარე.

[**ქუერთნ** ნ. დაჰქურთნიდეს, ჰქუერთნა, ჰქუერთნიდეს].

ქუერქუეტო[2] პატარა ქვედა ZA.

მომცრო ქვედა BCD.

ქუწბული ნ. ქუებული.

ქუწზა ნ. ქუეზა.

ქუვილი (ბალ.) (+ 12, 1 მათე ZAB) ყანის თავთავი ZABC.

(2, 3 რუთ) ყანის თავთავი B.

ნ. წუელი.

[**ქუთ** ნ. ნაქუთევი].

[**ქულეფა** ნ. შექულგფა].

ქუმალდი (27, 30 საქმე) მომცრო ნავი ZAB.

მომცრო ხომალდი Cb.

ნ. ნავი.

ქუმილი[3] (126, 1 ფსალმ.) დარაჯასთან ნახე ZAB.

ესე არს, რომელიცა მეპატრონისა კართა ღამე დარაჯობდეს, გინა პირეტყვთა უდარაჯებდეს C.

ნ. გქმილავ, დარაჯა 1, მქმილავი, მქუმილნი, საქმილავი, ქმილვა.

ქუნა ნ. ქნვა.

ქუნდი (16, 25 საქმე) მახესთან ნახე, ზალვანა ZA.

(16, 25 საქმე) მახესთან ნახე B. ფერქის შესაპყრობ(ე)ლად შემზადებული რამე C.

შდრ. საქუნდარი.

ქუნდი კაცისა, რომელ არს ზალვანა B.

ქუნდი მართვესთან ნახე ZA.

მართვთან ნახე B. (ფრინ.) ქუნდი ეწოდების მართვესა ტრედისათა და მართვესა მწეროსათა (მწეროთასა Cq) C.

ქუნეშა[4] გვამში კვნესის მსგავსი ZAB.

ნ. ამოქუნეშა (სულის-კუეთა'სთან); შდრ. ქნაშა-ქნუში.

ქურაობა ეწოდების ცხენთა, ჯორთა, აქლემთა, პილოთა და ვირთა მამალ-დედლობისა აღრევათა; ზროხათა, კამბეშთა და ყურდგელთასა — მაკინტლობა; ცხოვართასა — ნერბვა; ნადირთასა — ქერშილობა; ძაღლთა და მჴეცთასა — მძუვნობა; ფრინველთასა — პეპლვა; თევზთასა — ტულაობა; ფრინველთა ვიდრე დაპეპლვამდე განქურევებასა ამრეზა ეწოდება (ეწოდების A) ZA.

ცხენთა, ჯორთა, ვირთა, აქლემთა, პილოთა მამალ-დედლობის აღრევასა ეწოდების ქურაობა; ზროხათა, კამბეშთა და ყურდგელთასა — მაკინტლობა; ცხოვართასა — ნერბვა; ნადირთასა — ქერშილობა; ძაღლთა და მჴეცთასა — მძუვნობა; ფრინველთასა — პეპლვა; ფრინველთა ვიდრე პეპლვამდე განქურევებასა — ამრეზა. თევზთასა ტულაობა ეწოდება B. ესე (ქურაობა Cq) სახელი არს

[1] ნუსხებშია: ქველა". [2] ნუსხებშია: „ქვერქვეტო". [3] წყაროშია: „მქუმილნი". [4] ნუსხებშია: „ქენეშა".

ცხოველთა მამალ-დედალთა დადედლების ჟამთა თანა აღრევისა: რამეთუ ცხენთა, ვირთა (+ და Cab) ჯორთა და აქლემთა და მისთანათასა ეწოდების (ეწოდებიან Cq) ქ უ რ ა ო ბ ა- ვ ე; ზროხათა, კამბეშთა და ყურდველთასა ეწოდებიან (ეწოდების Cq) მ ა კ ი ნ ტ ლ ო ბ ა (მ ა კ ი ნ რ ო- ბ ა Cb); ცხოვართასა — ნ ე რ ბ ვ ა; ნადირთასა — კ ე რ შ ი ლ ო ბ ა; მჴეცთა და ძაღლთასა — მ ძ უ ვ ნ ო- ბ ა; ფრინველთასა — პ ე პ ლ ვ ა; ხოლო ქორთა და შავარდენთა და მისთანათა ვიდრე პეპლვა(დ)მდე განქურვებათა — ა მ რ ე ზ ო ბ ა და შემდგომად — პ ე პ ლ ვ ა ვ ე; თევზთასა ეწოდების ტ უ ლ ა ო ბ ა C.

ქურელი[1] (11, 8 ესაია) გველისა და მისთანათ(ა) სორო ZAB.

ქურეტა[2] (21, 18 ფსალმ.) გაქვრეტა, შექვრეტა ZA.

გაქვრეტა BC.

ნ. განქურეტა, გაქურეტა, ჩაქურეტილი, ჩაქურიტე, ქურეტა. [ქურ(ვ) ნ. ქურაობა, ქურვება].

ქურვება (+ 4, 9 ამოს ZAa) სნეულის დღითი-დღე სიცხის მომატება. ქ უ რ ვ ე ბ ა დ ითქმის სიძვ[...] გულის-თქმა; გინა ილეკროს ცეცხლში გაცხელება; გინა თორ[...] [...]და ლუმელი ცხელდებოდე[...] ZA

[...] არს სნეულის დღითი-დღე სიცხის მიცემა; ქ უ რ ვ ე ბ ა დ ითქ[...] ს სიძვის გულის-თქმა; გინა ილეკრო ცეცხლში გამოაქურვეთ; გინა თორნე და ლუმელი ცხელდებოდეს B. ქ უ რ- ვ ე ბ ა დ არს სნეულებად დღითი-დღე ცხელებისა; ქ უ რ ვ ე ბ ა დ ითქმის სალ˜თო სურვილი, გინა გულის-თქმა სიძვისა; ქ უ რ ვ ე ბ ა დ ითქმის ოქრო, ვეცხლი, რკინა და მისთანანი ცეცხლით რა გამოაქურვო, გინა თორნე და მისთანანი Cab. ქ უ რ ვ ე ბ ა არს სნეულება დღითი-დღე ცხელებისა; ქ უ რ ვ ე ბ ა დ ითქმის ოქრო, ვეცხლი, რკინა და მისთანანი ცეცხლით რა გამოაქურვო და ეგევითარნი: ქ უ რ ვ ე ბ ა დ ითქმის სალთო სურვილი, გინა გულის-თქმა სიძვისა Cq. ცხელება D.

ნ. გამოქურვება, განქურვება, ზემქურვალი, მქურვალე, მქურვალება, მქურვალი, უქურვებს, ქუემქურვალი, ქურაობა.

ქურთი (26, 67 მათე) ქურთი არს მჯილი შეკონვილი, რომელ არს ქ უ რ ჯ ვ ა; ქ უ რ თ ი არს წკეპლები და ეკალნი შეკონვილი. ორითავე სცემდენ (სცემდეს Ab) მაცხოვარსა ZA.

(26, 67 მათე) ქურთი არს მჯილი შეკონვილი, რომელ არს ქ უ რ ჯ ვ ა; ქ უ რ თ ი არს წკეპლები შეკონვილი, ორითვე სცემდეს მაცხოვარსა B ქურთით ცემა გრიგოლი ღ˜თისმეტყველის სხოლიო(ნ)სა შინა ეწერა. ქურთით ცემა არს მჯილი მიმოქცევითა თითთათა ძლიერად ტკივნებად შემძლებელი, რომელსა მსოფლიონი (+ ქ უ რ ჯ ვ ა დ უწოდენო, ხოლო ქურჯვასა მას აწ მსოფლიონი Caq) ბ ლ ი კ ვ ს ა უწოდენ. და მეტაფრასში (ნეტაფრასში Caq) ეწერა: „მოაქენდა დედაკაცსა ქურთი შეშისაო“,— ესე შეკონვილი შეშა თქვა. მჯილიცა, უკეთუ თითნი არა შეიკონა, არა არს მჯილი; მჯილითაც(ა) სცემდენ მაცხოვარსა, ეკლისა და ფიჩხის (შეშის Cq) კონითაცა, (+ ესე Cab) არა წინა-

[1] ნუსხებშია· „ქვრელი“. [2] ნუსხებშია: „ჰვრეტა“.

ალუდგების ერთმანერთსა (ესე Cq) C. ხურთით ცემა გრიგოლი ღ˜თის-მეტყველის სხოლიონში ეწერა. ქურ-თით ცემა არს მჯილი მიმოქცევითა თითთათა ძლიერად ტკივნებად შემძ-ლებელი, რომელსა მსოფლიონი ქ უ რ ჯ ვ ა დ უწოდენ. ნეტაფრას-ში ეწერა: „მოაქენდა დედაკაცსა ქურთი შემისაო“, შეკონვილი შეშა თქვა; მჯილიც უკეთუ არა შეიკონა, არა არს მჯილი. ორითავე სცემდეს მაცხოვარსა და ერთმანერთს არა წი-ნა-ალუდგების D.

[**ქურთნ** ნ. დაჰკურთნიდეს, ჰკუერ-თნიდეს].

ქუფქუფი ყელ-ვიწრო ჰურჰლის ვსების ჴმა ZAB.

ყელ-ვიწრო, პირ-ფართო ჰურჰლის ვსების ჴმიანობა (ჴმა CqD) CD.

ქჳვილი[1] (8, 16 იერემ.) ქვიქვინ-თან ნახე ZAB.

ცხენის (ცხენთ D) საალერსო ჴმია-ნობა (ჴმა Cq) CD.

ნ. იჴვლა, ქვობა.

ქჳმირი[2] (1 მეფ. 25, 18) დასაფა-რებელი ZAB.

[illegible], გინა წისქვილის ხვარ-[illegible] C [illegible] წისქვილის აახ-[illegible] და ავერაკვი Cq განუ-[illegible] D

ქჳმირი[3] წისქვილის სახვარბლე ZA

წისქვილის ხვარბლის ჩასაყარი B.

[**ქჳნჩ** ნ. ამოჴვნჩვა].

ქჳობა[4] (+ 48, 39 იერემ. ZAB) კივილი, გინა ვალალება (ვალალა B) ZABC.

კივილი D.

ნ. ქჳვილი.

ქჳრი[5] ჯინი ZABCD.

ქჳფლი[6] ესე არს ქვათა, კლდეთა და მისთანათა ზედა ნოტიოდ მომწვანო(დ) ანუ მოწითლო(დ) რამე აღმოაჩნდეს (აღმოჩნდეს B) ZAB.

ნ. ქჳფლოვანი.

ქჳფლოვანი[7] (14, 37 ლევიტ) ქვიფლ-ნაჩენი ZAB.

ქვიფლოვ(ა)ნებაჲ არს ქვათა ზედა ანუ კლდეთა (+ და კედელთა Cbq) ზედა აღმოაჩნდეს ნოტიოდ რამე მომ-წვანო (მომწვანე Cq) ანუ მოწითლოდ (მოწითლედ Cq), გრძ(ე)ლად ანუ მომგრგვალებით (შემომგრგვლით Cq) C. ქვიფლოვნება არს ქვათა ზედა ანუ კლდეთა და კედელთა ზედა აღმოაჩნ-დეს ნოტიოდ რამე მომწვანე ანუ მო-წითლედ გრძლად D.

ქჳქჳნი[8] (+ 8, 6 იერემ. ZAb) ესე არს ცხენისაგან ოგურის ცხენი-ს(ა) მიმართ, გინა დედისაგან კიც-ვის მოწოდება; ქ ვ ი ვ ი ლ ი არს სავედრებელი ჴმა-ყოფა, რაჲ სა-ზრდელისა ჟამი მოუ(ვ)იდეს, ქვივის პატრონისა მიმართ; ხოლო ჭ ი ხ ვ ი ნ ი ჴმა მრისხანებისა ცხენისა ZA.

ქ ვ ი ქ ვ ი ნ ი არს ცხენისაგან ცხენთა ოგურისა მიმართ, გინა დედი-საგან კიცვის მოწოდება; ქ ვ ი ვ ი ლ ი არს სავედრებელი ჴმა-ყოფა, რაჲ სა-ზრდელისა ჟამი მოვალს, ქვივის პატ-რონისა მიმართ; ხოლო ჭ ი ხ ვ ი ნ ი არს ჴმა მრისხანებისა ცხენისა B. ესე

[1] ნუსხებშია: „ქვივილი“. [2] ნუსხებშია: „ქვიმირი“. [3] ნუსხებშია: „ქვიმირი“. [4] ნუსხებშია, „ქვიობა“. [5] ნუსხებშია: „ქვირი“. [6] ნუსხებშია: „ქვიფლი“. [7] ნუსხებ-შია: „ქვიფლოვანი“. [8] წყაროშია: „ქვივილსა“, ნუსხებშია: ჭვიქვინი“.

ქვიქვინი, ქვივილი და პიხვინი ქმიანობაჲა ცხენთანი. ჰ ვ ი ვ ი ლ ი არს ცხენთა სავედრებელი ქმა-ყოფა (ქმა Cb), რა მოუვიდეს ჟამი საზრდელისა, ქვივის პატრონისა მიმართ; ქ ვ ი ქ ვ ი ნ ი არს ხადილი დედისაგან კიცვისა, გინა ოგურისა მიმართ; და პ ი ხ ვ ი ნ ი არს ქმა მრისხანე ცხენთა C.
[ქშ ნ. ქშირი].
ქშვა დაქშვა ZACD.
დაქშვა, კარის დაჯრა B.
ნ. დაქშვა, საქშველი, ქშული.
ქშირად ხშირად ZAB.
ქშირი ხშირი ZABCD.
ნ. გააქშირა, ვაქშირებ, მოუქშირე, სიქშო, უქშირებს, ხშირი.
ქშული დაქშული ZAB.
[ჰცე ნ. მქცოანი (კაც'თანაც)].

ჯ

ჯ͞ა ქარაგმით ჯ ვ ა რ ს ა ZA.
ჯ ვ ა ^ ა ქარაგმით B.
ჯაბალა ჯავშანია ერთი ZA.
ჯავშანი ნახე B. იბჯარია ერთი CD
ნ. [illegible]
ჯაბანი 7, 13 ოსე) ომში მოშიშარი ZAB
(+ ოსე 7, 13 Cb) ჩუკენი, ომში მოში[illegible] C. ჩუკენი, მოშიში D.
ნ. [illegible], ვჯაბნი, იჯაბნა, მეჯაბნე, მიჯაბნა, მჯაბნელი, მჯაბნი, ჯაბნე (მშვდ'თანაც), სჯაბნი, უჯაბნავს, ჯაბნობა.
ჯაბნობა ომში მოშიშ(რ)ობა ZAB.

ჯაგანი წქეპლ(ნ)ი თევზთა და ხილთ(ა) ასასხმელი ZA.
წქეპლი თევზთ ასასხმელი B. თევზის ასასხმელი წქეპლი C. თევზის ააასხამი წნელი D.
ჯაგარი ღორის ფაფარი ZABCD.
ნ. თმა.
[ჯაგუ ნ. საჯაგუავი].
ჯაგვა გამოქედნა ZAB.
გამოქნა თუ ჰედნა CD.
ჯაგი (ხე) წვრილი ჩირგვი ZAB.
(ხე) წვრილი (წვლილი CqD) ტყე CD.
ჯაგლაგი (ოთხფ.) ცხენცუდა ZAB.
(ოთხფ.) ცუდი ცხენი CD.
[ჯაგჯაგი ნ. სიარული, სლვა].
ჯადაგო (სულის წმიდის მეტაფრასი) ჯლანი და მისთანა (გინა B) შეურაცხი რამე ცუდი ZAB.
ს უ ლ ი ს წ მ ი დ ი ს მ ე ტ ა ფ რ.: „არცა ყოველნი იტყვიან კეთილთა, არამედ ჯადაგო ხოლო კეთილად" CD[1].
ნ. მეჯადაგე.
ჯადეგი (ვისრამიანში) გრძნეულობის მოქმედი ZA.
გრძნების მოქმედი B. გრძნების მქნელი CD.
ჯადვარი (ბალ.) ZABCD.
[ჯადო შდრ. ჯადეგი].
ჯავარი წყალფერი, გინა მოქდომილობა ZAB.
წყალფერიანივით, გინა მოქდომილი C. განუმარტავია D.
ჯავარი (ხე) სხვათა ენაა, ქართულად ჭ ა დ ა რ ი ჰქვიან ZAa.
ჯავზი (ხე) ხეხო ZAB.

---

[1] B-ში წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია.

ჯავთაგი (+ ანდრია სალოსი ZAa) კონდაკი ZAB.

განუმარტავია D. ა ნ დ რ ი ა ს ა ლ ო ს ი: „ეპყრა ერთსა ჴელსა სახარება და მეორესა ჯავთაგი" C.[1]

ნ. კონდაკი.

ჯავრი (უჭმ.) სხვათა ენაა AbB რისხვა, გინა წყენა C. განუმარტავია D.

ნ. გაჯავრდი, ვჯავრობ, მეჯავრება, მიჯავრა, მოუჯავრდი, მჯავრობ, ნაჯავრები, საჯავრო, სჯავრობ, უჯავრებია.

ჯავშანი (+ ჯავშანი B) არს აბჯარი რკინის(ა), ტანსსაცვამი ჯაჭვი (ოჯაჭვი ტანსსაცვამი B). ხოლო ამა ჯავშანთა გვარ(ნ)ი არიან ხუთ: სამანქანი, ზეიდალი, ხოსროანი, ქირაფქა და ჯაბალა. ს ა მ ა ნ ქ ა ნ ი არს ჯაჭვისთვალი მგრგვალი, სამ-ფარეშოსანი, შიგნით ნიკარტოვანი, რბილი (+ და ZA) გარდაგრეხით ძნიად გასატეხელი; ზ ე ი დ ა ლ ი არს მსგავსი სამანქ(ა)ნისა (+ და ZA) თ(ვ)ითო რიგი ჯაჭვის-თვალი მთელი, უფარეშო (+ და B) თითო (+ თვალი ZA) ფარეშოსანი; ხ ო ს რ ო (ვ) ა ნ ი [illegible] ზეიდლისა და ქვედა პირი ღარღაროვანი; ქ ი რ ა ფ ქ ა არს მობრტყე ჯაჭვის-თვალი [illegible]ოვან. რბილ-ბასრი და უფ[illegible]ურე ბასრი, გარდაგრეხით ადვილად გასატეხელი; ჯ ა ბ ა ლ ა არს მსგავსი ქირაფქისა, ჯაჭვისთვალ-მ(გ)რგვალი, რომლისამე ფარეში მგრგვალი (+ და ZA) რომლისამე ქქლებრივი. ესე ხუთ(ნ)ი აბჯარნიცა სხვადასხვა გვარნი იქმნებიან, რომელიმე თვალ-გრძელ(ი), რომელიმე თვალ-ფართო, რომლისამე (რომელიმე B) ფარეში(თ) სხვადასხვაობა და ჯვარედი, არამედ ამავე ხუთთაგან(ნ)ი არიან. არამედ ჯავშანთა სისრულე და სიკეთე ესე არს, რომლისაგანცა(ა) იყოს: გრძელი და ფართო იყოს, (+ და ZA) ჯაჭვის-თვალი რაზმად დაწყობილი იყოს ფარეშ-შვენიერი და ძნელად გასაკსნელი, ნოტიობაში გვიან დაგესლდეს, ყრილი არა ჰქონდეს, კალთიდამ შედევნებით უსხო (+ და უსხოსი ZA) იყოს, მკერდთა (+ და A) ბეჭთა და ღლიათა უზრქელესი და მიყრილი (+ იყოს ZA). ქირაფქის თვალი კრმალსავით იზევდეს და სამანქნისა მრავალ-საგრეხი იყოს, რომელსაც ნიკარტი ჰქონდეს გვარიან(ი) და რომელსაც ღარი — მოჭდომილად. ერთისა და ორის კლებისათვის ნუ აძაგებ(თ), სრული ძნელია. ხოლო თ ო რ ნ ი არს მთელი რკინა (რკინის B) პოლიტიკი, ტან(ს) ჩასაცმელი ZAB).

ტანსაცმელი (ტანსაცვამი Cq) ჯაჭვი C. ტანსაცვამი ჯაჭვი D.

ნ. ბეგთარი, ჯაჭვ.

ჯაზვალი სპარსთა ენაა, ქართულად ო ყ ო რ ა ჰქვია(ნ) ZAa.

ჯალაბი დედა-წულ(ნ)ი ZABC.

დედა-წული D.

[1] წყაროს დასახელება და მოწმობა B-ში გადახაზულია.

ნ. მოჯალაბე.

ჯალაბობა დედა-წულიანობა ZA.

დედა-წულიანთ B.

ჯალაგარი ქვის საზიდავი ლასტი ოთხის კაცის ასაწევი Ca.

[**ჯალათი** ნ. ჭონდაქარი].

ჯალამბარი დიდი ქვის მაღლა ასატანი ZA.

მაღლა დიდის ქვის ასატანი B. ჭელძარივით, დიდის ქვის ასატანი მჯართ სატვირთავი Cb. ორნი ლატანნი გარდაბმულნი ბოძურად დიდის ძელის ასაწეველად X ასე Ca. ორნი ლატანი გარდაბმული დიდის ძელია ასაწეველად X Cq. ორნი ლატანნი გარდაბმულნი ძელის საზიდრად D.

ჯალაღანი ცუდი თივა ნათიბი ZAa.

ჯალდა სასაქმო ქარგა ZA.

სასაქმო ხეთავან B. ცხენის იარაღის საკერავი, შეშის იარაღი რომ დაიჭერს Cb.

ნ. ქარგა.

ჯალდანი საბზეე ტომარა ZABCD.

ჯამა (ოთხფ.) კრდალი აქლემი ZA.

(ოთხფ.) აქლემი კრდალი BCD

ნ. აქლემი.

ჯამა

ჯამაგირი წლითი-წლად გაჩენილი ZA

წლითი-წლად სარჩო B.

ნ. მოჯამაგირე.

ჯამბარა ერქვნის დასაკრავი ZAB.

ერქვნის ღვედია მოკლე Cab განუმარტავია CqD.

შდრ. იმანტა.

ჯამი ჭურჭელთან ნახე ZAB.

ჯამნი არიან ჭურჭელნი წნო(ვ)ანთა შეჭამადთანი: ბადია, ლოდი, ლოდაკი, უსკურა, პინაგი და ფილჯამი. (+ ხოლო Cq) ბ ა დ ი ა არს ჯამი ყოველთა უდიდეს(ი) (+ ფრიად Ca), ვინათგან ნადიმთა შინა მით მოიღებენ წნოვანსა მენადიმეთათვის მისაღებელად და მუნით გან(ჰ)ყოფენ; ლ ო დ ა არს უმცირეს მისსა და უდიდეს სხვათა ჯამთა(სა); ლ ო დ ა კ ი არს ჯამი ერთისა კაცისა ჯერისად მისართმეველი; უ ს კ უ რ ა არს სამი-ოთხი, გინა მეტი ჯამნი ქმნილნი (ჰქმნან Cq) ერთსა თეფშსა (თეფშთა Cq) ზედა ლეროიანად ნაქმ(ა)რად სხვადასხვა საჭმელებთათვის; პ ი ნ ა გ ი არს ჯამი ლოდაკისა უდიდესი ორთა კაცისა (კაცთა Cq) მისართმად; ხოლო ფ ი ლ ჯ ა მ ი — უმცირეს ყოველთასა მჟავეთათვის და მაწონთა (+ და მისთანათათვის Cab) მისართმეველად (მისართმელად Cq) C. ჯამნი არიან ჭურჭელნი წვნოვანთა საჭამადთა: ბადია და ლოდა, ლოდაკი, უსკურა, პინაგი და ფილჯამი D.

[**ჯამრუზი** ნ. ტრო].

[**ჯანიშინი** ნ. ეპიტროპი].

[**ჯანქალ** ნ. ნაჯანკალევი].

ჯანჯალი ცხენის ავი სლვა (სვლა B) ZABCqD.

ცხენის ავი სიარული Cab.

[**ჯარ** ნ. გაჯრა, მიჯრა, მოჯრა, შეჯრა, ჩაჯრა, ჯრა].

[**ჯარა** ნ. ჭახრაკი].

[[1]**ჯარა** ნ. დასტაქარი[1]].

[**ჯარაოტი** ნ. ქალბანა 2.].

ჯარბი (ჯარბნი D) (მძრომ.) მძვინვარე ასპიტი ZA.

(მძრომ.) მძვინვარე BCb. „ვითარცა ჯარბნი იქედნენი ისტვინვიდენ (ისტვინვიდეს Cq)“ Caq[1]. (მძრომ.) D.

---

[1] მოწმობა წყაროდან B-სა და Cb ნუსხებში გადახაზულია.

ჯარგუალი (ჯარგვალი BC) ZAa.

ესე არს ძელნი მოჭდობილნი სამ-ოთხ კუთხედ მაღალი, ვითარცა კიდობანად სახელ-სდებენ B. ესე არს ხე მოჭდობილი სამ-ოთხ კუთხად, ვითარცა კიდობანს (კიდობანად Cq) უჭმობენ (უწოდენ Cq) CD.

შდრ. ჯირგუალი.

ჯარი მრავალ(ი)-კაცნი ZACD.

მრავალ-კაცნი: მ ი ჯ რ ა — ჯარია შეტაკება B.

ნ. ბრბო, გუნდი, მეფის ჯარი (ურდო"სთან), საჯარო. საჯაროდ, ჯარნი, ჯაროსანი.

ჯარნი ჯარი და ჯარი ZAB.

ჯაროსანი კაც-მრავალი ZAB.

[**ჯაუკ** ნ. მეჯაუკე].

ჯალანა ნუშისა და მისთანათა გულსა და ჩირებთა ტყბილ(ი)ს-კვერში ამოავლებენ და გააჭმო-ბენ სანუკვარად ZA.

ესე არს ნუშთა და მისთანათა, გინა ჩირებთა, ტყბილის-კვერთა ამოავლე-ბენ და გააჭმობენ სანუკვარად B. ჯა-ლანა არს ნუშსა, ნიგოზსა, თხილსა და მისთანათა ძაფზედ ასხმულს ტყბილის (ტკბილის Ca) კვერში გაავლებენ შე-სანახავად, რათამცა დროიან ჭამდენ Cab. თხილი, ნუში, ტყბილის-კვერში ამოვლებული Cq. თხილი, ტკბილში ამოვლებული D.

ჯალინი (+ 2 ნემეს[1]. ZAa) პირ-მიმჯნილი და არ დამჯერებელი ZA.

პირ-მიმჯნილი და არდამჯერო B. პირ-გარდამჯნილი და არა დამჯერ Cb. მრისხანის უარესი (უდარესი Cq), გინა ყბედი Caq მრისხანის უდარესი D.

ჯამარატი ქიშპივით(ა) გლეხუ-რად ZAB.

ქიშპი CD.

ჯამკუტა (ნე) ღვედკეცი ZABCh

[**ჯამრატი** ნ. ჯამარატი].

ჯამუში სხვათა ენაა, ქართულად მ ა ტ ო ვ ა რ ი და ა ე შ ა გ ი ჰქვიან ZAB.

ჯაჭვი ნ. ჯაჭვ 1, 2.

[**ჯაჭვი შესაბორკილავი** ს. ჯაჭვ]

[**ჯაჭვი შესაბორკილებელი** ნ ჯა-ჭვ].

ჯაჭვ[2] (4 მეფ. 11, 11) ჯაჭვი ეწო-დების ყო(ვ)ელსა ილეკროსა ერთი-მეორეში გაყრილსა: ა ბ-ჯ ა რ თ ა, ჯ ა ვ შ ა ნ თ ა, გინა ჯ ა ჭ ვ თ ა შ ე ს ა ბ ო რ-კ ი ლ ე ბ ე ლ თ ა, გინა კ ა რ-ს ნ თ ა, გინა ც ა ნ დ თ ა ჯაღ-ლისა და მისთანათა დასაბმელთა, გინა წვრილთა ძ ე წ კ ვ თ ა ილეკროთასა, გინა შ ი ბ თ ა თვალ-მარგალიტითა ასხმულთა ქალთ ყელსაკიდ(არ)სა ZA.

(4 მეფ. 11, 11) ჯაჭვი ეწოდების ყოველსა რკინასა, გინა ილეკროსა ერთსა მეორეში გაყრილსა: ა ბ ჯ ა რ-თ ა, ჯ ა ვ შ ა ნ თ ა, გინა ჯ ა ჭ-ვ თ ა შ ე ს ა ბ ო რ კ ი ლ ა ვ თ ა, გინა კ ა რ ს ნ თ ა, გინა ც ა ნ დ თ ა, გინა ძაღლისა და რაისაც დასაბმთა ჯაჭვთა, გინა წვრილთა ძ ე წ კ ვ თ ა ილეკროთასა, გინა შ ი ბ თ ა თვალ-თა და მარგალიტითა ასხმულთა ყელ-საკიდართა; ქვაბის საკიდარს ჯაჭვს— ც ა ნ დ ი B. ჯაჭვი, რომელ არს ჯაჭ-ვედნი, განიყოფებიან ოთხად: აბჯ-

[1] შდრ. ნემესიოს ემესელი, ბუნებისათვს კაცისა, გვ. 35 სქოლიო 23,1. [2] ნუს-ხებშია „ჯაჭვი".

რად, ჯაჭვად, კარსნად და ძეწკ(ვ)ად. აბჯარი არს (+ ჯაჭვი ტანს ჩაცვამი Cab), რომელი ზემო(თ) ვაქ-სენე; ხოლო ჯაჭვი ეწოდების კაცთა შესაკრავსა, ყელთა და ტანთა შესაბორკილებელთა; ხოლო კარსნი (+ არს Cab) რაიც რამე ერთი-მეორეში გავლებულ(ი) იყოს, რკინა-რკინათა, ანუ რვალი (+ რვალთა C), ანუ ოქრო და ვეცხლი და ეგვევითარ-ნი; ხოლო ძეწკ(ვ)ი წოდებულ არს წვლილთა ჯაჭვთათვის, რომელთა ნივთთაგანისაც(ა) იყოს, ოქრო გინა რაიც რავე წვრილი (წვლილი CqD) ყელ(თ) საკიდარი, ანუ მოაბმელი (მოსაბმელად Cb, მოსაბამი D) რასა-მე ზედა; (+ შიბი ეწოდების ყე-ლის ჯაჭვსა ჩამოსაკიდარსა ოქრო-თაგან, ხოლო ცანდი არს ქვაბთა საკიდარი ჯაჭვი ართა ზედა ცეცხლი-სათა Cb) CD.

ჯაჭვ[1] ჯაჭვი ეწოდების ყოველსა რკინა-სა რკინათა (+ შინა Caq) განყრილ-თა, გინა ოქროსა, ვეცხლსა და ეგვევი-თართა (ეგვევითართა Cq). ხოლო ჯაჭ-ვი, რომელ არს საჭურველი, რომელ-სა აბჯრად, ჯავშნად და თორად სახელ-ედების, ამა აბ-ჯართაგანნი არიან სხვადასხვა. ამის-თვის აღესწერე წიგნსა ამას შინა, რა-თა ყოველთა მოსწავლეთა მეცნიერე-ბაი აქვნდეს. არიან აბჯარნი: სამან-ქანი, ზეიდალი, ხოსროვანი, ქირიფქა და ჯაბალა: სამანქანი არს [illegible], თვალ-მგრგვალი და სამ-ფა-რეშოსანი (სამ-ფარეშში Cq) და შიგ-ნით ნიკარტოვანი, ლბილი და გარდა-გრეხით ძნიად გასატეხელი: ზეი-დალი არს მსგავსი სამანქნისა და თვითო ჯაჭვის-თვალი მრთელი და უფარეშო აქვს და თვითო რიგი ფა-რეშოვანი; ხოსრო(ვ)ანი არს მსგავსი ზეიდლისა და ქვეშე (ქვეშე-თი Cq) პირი ღარად-ღაროვანი; ქი-რაფქა (ქირაბქა Cb) არს მობრტყ-ჯაჭვის-თვალი ფარეშოვანი (ფარე-შოსანი Cq) ლბილ-ბასრს საშუალი და უფროროე ბასრი (+ და C) გარდა-გრეხით(ა) ადვილად გასატეხი; ჯაბალა არს მსგავსი ქირაფქისა ჯაჭ-ვისთვალ-მგრგვალ(ი), რომელიმე ფა-რეშ-მგრგვალი, რომელიმე ქალთა მაგავსი. ესე აბჯარნიცა (აბჯარებიცა Cq) სხვადასხვა იქმნებიან, არამედ ამავე მქოფობიანი, რომელიმე თვალ-გოძელ, რომელიმე ფარეშ-ჯვე-რედი. ხოლო აბჯართა სიკეთისა სის-რულე ესე არს, რომლისაგანც იყოს. გრძელი და ფართო იყოს და ჯაჭვის-თვალთა რაზმ(ნ)ი სირავერდად და-წყობილ იყოს, ფარეშნი შვენიერნი და ძნელად გასახსნელი იყოს, ნოტი-ობათა შინა გვიან(ად) დაგესლდეს. ყრილი არა აქვნდეს, კალთითგან (კალთისაგან Ca) უსხოობით (უსხოთ და უსხოობით Cq; უცხოობით Cb) შენადეენები იყოს, მკერდთა (+ და Cab) ბეჭთა და ღლიათა უზრქესი და მიყრილი იყოს, ქირაფქის თვალი ქრმალსაებრ მზეველი იყოს და სამან-ქნისა მრავალ-საგრეხ(ელ)ი, რომელ-საც(ა) ნიკარტი ჰქონდეს გვარიანად და რომელსაცა ღარნი მოჭდომილად. რომელსაცა ერთი-ორი აკლდეს სის-რულეზე(და), ნუ დაიწუნებ, სრული გვიან(ად) იპოების C. ჯაჭვი ეწოდე-ბის ყოველსა რკინასა რკინათა შინა განყრილთა, გინა ოქროთა და ვეცხლ-სა ეგვევითართა, ხოლო ჯაჭვი, რო-მელ არს საჭურველი, რომელსა აბჯ-რად, ჯავშნად და თორად სახელ-ედების. ესე აბჯარი განიყოფების სხვად და სხვად. ამისთვის აღვწერ წიგნსა ამას შინა, რათა ყოველთა მეცნიერება გაქვნდეს. არიან აბჯარ-ნი: სამანქანი, ზეიდალი, ხოსროვან .

[1] ნუსხებშია: „ჯაჭვი".

ქირაქფა და ჯაბალა: სამანქანი არს ჯაჭვი თვალ-მგრგვალი. ამფარეში და შიგნით ნიკარტოვანი, ლბილი და გარდაგრეხით ძნიად გასატეხელი; ზუიდალი არს მსგავსი სამანქნისა და თვითო ჯაჭვის-თვალი ძრთელი და უფარეშო აქვს და თვითო ფარეშოსანი; ხოსროვანი არს მსგავსი ზუ[illegible]ლისა და ქვეშეთი, პირი ლარალ-ლაოოვანი, ქირაფქა არს მობრტყე ჯაჭვის-თვალი ფარეშოსანი, რბილ-ბასრი საშუალი და უფროროე ბასრი, გარდაგრეხით ადვილად გასატეხი. ჯაბალა არს მსგავსი ქირაფქისა ჯაჭვისთვალ[illegible]ვანი, რომელიმე ფარეშ-მგრგვა[illegible] რომელიმე [ქალოთა მსგავსი]. [illegible] სხვადასხვა რიგნი იქმნ[illegible] [illegible] მყოფობიანი და ხვა [illegible] [..] [illegible] ესე არს რომ[illegible] [illegible] გრძელი და განი[illegible] და ოაზმნი ჯაჭვის-თვალ[illegible] სირავოვად დაწყობილ იყოს, [illegible] შე[illegible]ერსა და ძნელად გა[illegible] ხოლიობათა შინა [illegible] ყრილი არა აქვნ[illegible] [illegible] ხო და უსხოობი[illegible] შინ [illegible] იყოს და მქერდთა და [illegible] მიყრილი [illegible] ვალი კრმალსავერ [illegible] ჰანქსისა სიგრძ[illegible] [illegible] ჰქონდეს [illegible] როველსაცა ლარნი [illegible] რომელსაცა ერთი[illegible] [illegible] პისოლეზე [illegible] [illegible] ცვიან იბოიან D

ჯაქა-ჯუქი მრავალჯერ დიდი(ს) ტკ[illegible]ების ქმა ZAB.

მრავალჯერ დიდი ტაკების ქმა C. ესეც ქმა ბევრჯელ D.

შდრ. ჯაქნი

ჯაჭველი ნ. ჯაჭუელი.

ჯაქნი დიდი(ს) ტკეცების ქმა ZAB.

დიდი(ს) ტკეცბის ქმა CD

შდრ. ჯაქა-ჯუქი

ჯაჭუელი[1] (ხე) Z

განუმარტავია Cb

ჯაჯა დამნაშავე(ს) კაცის ტანჯვა ZABC.

განუმარტავია D.

ჯგვერება ნ. ჯგუერება

ჯგვერი ნ ჯგუერი.

ჯგლითი ჯრა ZABCb.

[**ჯგონ** ნ. განჯგონებულთა]

ჯგუერება[2] ჯგვერის ტკება ZAB.

ჯგვერით (ჯგვერის Cq) ჩხლეტა C ბლაგვით ჩხლეტ. D.

ჯგუერი[3] ხის სადგისი, გინა ჯოხის წვერი ZAB.

ხის სადგისი CD.

ნ. იჯგუერა, ჯგუერება.

ჯგულემა Cb.

ნ. გჯგულემ, მიჯგულიმა, ნაჯგულემი, საჯგულემელი, სჯგულემ, უჯგულემია

ჯგუფი ერთი წელიწადი ოთხი ჯგუფია, სამ-სამი თთვე. გაზაფხული, ზაფხული, შემოდგომა და ზამთარი ZA.

ერთი წელიწადი ოთხი ჯგუფია, სამ-სამი თვე B.

ჯგუფი ერთად მდგარნი ZAB.

ერთგან მდგარნი CD

ჯდა იჯდა ZA.

ჯდების ესე იგი არს პირველ

---

[1] ნუსხაში [illegible] ჯაქველი. [2] ნუსხაში [illegible] „ჯგვერება". [3] ნუსხაშია. „ჯგვერი".

იჯდა, აწ ზის (ჯდების B) და მერმე(ც) დაჯდების ZAB.

ჯდომა (+ 4 მეფ. 19, 2, ZA) კერძოდგომა და კერძოდება შეიქმა ჯდომასა ZACab.

კერძოდგომა, კერძოდება შეიქმს ჯდომასა. მუქლ-მოკეცით განსვენება B. განუმარტავია CqD.

ნ. გამოჯდომილი. დაჯდა, დაჯდომა, დება, ვჯდები, ვჯედ, იჯდა, იჯდები, იჯდომა, მიუჯევ, მჯდომარე, მჯდომი. ნაჯდომი, სჯდები, ჯდა, ჯდების, ჯდომილი.

ჯდომილი მჯდარი ZAB.

ჯე ომის ნაშოვრის მოზიარე ZA.

ომის (ომში Cab) საშოვრის მოზიარე BCab. ომში მოზიარე საშოვრისა Cq. ომში მოზიარე D.

ჯებირი (+ 9 ზირაქ. ZAa) ლაშქართ საფარი ZAB.

ლაშქრობისათვის საფარი CD

[ჯედ ნ. ჯდომა].

[ჯედ ნ. შეუჯდება].

[ჯეირანი ნ. ჯერანი].

ჯეკმა (3, 16 ისო) ნივთი ნამეტნავი ZAB

ნამეტნავი CD.

ჯელთაობა ერთი ფუნდრუკია ZA.

ფუნდრუკია BCD.

ჯენჯი თავის ნაპარსი ZAB.

თავის თავის ნაპარსი C. კაცის ნაპარსი D

ნ. თმა.

ჯენჯო ცხელის პურჭლის გარდმოსადგმელი შალი ZA.

ქვაბთა გარდმოსადგმელი შალი რაჲ, ქალი არ დასწვას B. ქვაბის გარდმოსადგმელად ქილის მოსაკიდარია (გარდმოსადგმელად ქილის მოსაკიდებელი Cq) შალისა C.

ჯერ ჯერეთის ნაკვეთი ZAB.

ნ. ჯერეთ.

[**ჯერ** ნ, გჯერვარ, დააჯერა, დამჯერებელი, დაჯერება, ვჯერვარ, იჯერებს, საჯერო, უჯერო. ჯერა, ჯერება; შდრ. ჯერ 3].

[**ჯერ** ნ. გააჯერა, განსჯერვიდა. მოუჯერე. შეუჯერებელი, შეჯერება. ჯერ-არს, ჯერი. ჯერჩინება (ნებაითთანაც); შდრ. ჯერ 2].

[ჯერ ნ. ერთჯერ].

ჯერა დაუჯერებიეს ZAB.

ჯერეთ (+ გინა დაუჯერებიეს Cb) CD.

ჯერადა ძველი ლილის წვენი ZAB

ძველი ლილა CD.

ჯერაკუმია სვეტებთა ზედა კამარათა შე(ჰ)კვრენ და შუა ადგილსა დაუტეობენ და გარემოს სასახლეს აღაშენებენ, შუა ადგილი არს ჯერაკუმია ZA.

სვეტებთა ზედა კამარათა შე(ჰ)კვრენ, შუა ადგილსა დაუტეობენ და ზედან სასახლეთა აღაშენებენ. ესე არს ჯერაკუმია BCb. იერუსალიმის წარტყუენვაჲ:[1] ევპო(ვ)ე ჯერაკუმიასა პატრიაქისასა მას შინა მკვდარი 15; ეპო(ვ)ე ჯერაკუმიასა მეფისასა მკვდარი 80 კაცი CaqD[2].

ჯერანი სხვათა ენაა, ქართულად

---

[1] შდრ. Тексты и разыскания... т 9, стр. აგ 7, 11. [2] წყაროს დასახელება და მოწმობა Cb-ში გადახაზულია.

ქ უ რ ც ი კ ი და გ ა რ ე თ ხ ა ეწოდების (ჰქვიან B) ZAB.

(ოთხფ.) ჯერანი არა არს ქართული, ქართულად ქ უ რ ც ი კ ი და გ ა რ ე თ ხ ა (~ გარეთხა და ქურციკი Cq) ჰქვიან C. (ოთხფ. უქმ.) ჯერანი არა არს ქართული, ქართულად გ ა რ ე თ ხ ა ეწოდება D.

ჯერ-არს (19, 17 ლევიტ.) საქნელია ZAB.

ჯერება შეჯერება, დაჯერება ZA.

დაჯერება, შეჯერება, რწმუნება B. დაჯერება, სჯერა, რწმუნებასავით Cab. რწმუნებასავით CqD.

ნ. ჯერ 2, 3.

ჯერეთ (+ 22, 11 გამოცხ. ZA) ამქელადსავით ZABC.

ნ. ჯერ 1.

ჯერი (+ 30, 11 გამოსლ. ZAB) რიგივით ZABCab.

რიგი CqD.

ჯერკუალი (ჯერკვალი BC) (+ 1 მეფ. 25, 17 ZAB) მავნებელი ZABCD.

[**ჯერმასი** ნ. წმიდა, შდრ. გერმა-ნი].

ჯერმაჭი Cb.

ჯერ-ჩინება (+ 2, 15 დანიელ ZAa) სათნო უჩნდეს ZA.

სათნო უჩნდესავით. ჯერ-ჩინება კარგი გასინჯე. დ ა მ ა ს კ ე ლ ი ს ს ა რ წ მ უ ნ ო ე ბ ა შ ი: (......) B. დაჯერება, სათნო უჩნდისავით Cab. დაჯერება CqD.

ნ. ნება, ნებსითი, უკუთქმა.

[**ჯექ** ნ. ჯღომა].

ჯეჭკა (ჯეჯკა D) ცოტად დანაყა ZAB.

ცოტად და ავად დანაყა C. ცოტად დანაყვა ავად D.

ნ. მიჯეჭკა.

ჯეჯლი (6, 4 მსაჯ.) ყანა ახალამოსული ZA.

(ბალ.) ახალ(ი) ამოსული ყანა (+ 6, 4 მსაჯ. B) BCD

ნ. -აჯეჯლე.

ჯვა ჯმა ქნა Z.

მოჯმა ქნა AB.

ჯვარი ნ. ჯუარი.

ჯვარცმა ნ. ჯუარცმა.

ჯვარცმული ნ. ჯუარცმული.

ჯვარცუმა ნ. ჯუარცმა.

ჯვრიტინა ნ. ჯურიტინა.

ჯ˝ი ქარაგმით ჯ ვ ა რ ი ZA.

ჯ ვ ა რ ი ქარაგმით B.

ჯიბე ფარაგი ZAB.

(უქმ.) C. განუმარტავია D.

ჯიბუკი დიდი ლუსმარი ZABCD.

ნ. სამსჭუალი.

ჯიგანა ავი პური ZABCD.

ჯიდაო ცხენის კისრის დასასრული ZAB.

კისრის დასასრული ცხენისა (ცხენთა Cq) C. კისრის დასასრული D.

ჯიკი (დარეჯან.[1]) ლაშქრის მოჯრა ZA.

ლაშქართ(ა) მოჯრა BCab. მ, 4 დ ა რ ე ჯ ა ნ.[1]: „სიდიდემან ლაშქრისამან და ჯიკმა(ნ) შეგვაშინეთ" CqD[2].

ჯილა ცუდი ვეგი ZABCD.

ნ. ვჯილავ, მოუჯილე, მოჯილვა, სჯილავ.

ჯილაგი გვარად საქმის მოდგმა ZABCab.

საქმის მოდგმა გვარად CqD.

ჯილდო გამარჯვებისათვის (გამარჯვების B) ნიჭი ZAB.

---

[1] შდრ. ამირან-დარეჯანიანი, ს. ყ უ ბ ა ნ ე ი შ ვ ი ლ ი ს გამოც. (ლიტ. ქრესტ.), გვ. 50, 34. [2] წყაროს დასახელება და მოწმობა Ca-ში გადახაზულია.

ჯილდო არს გამარჯვებულის მეომრის სანიჭარი CD.

ნ. ნაჯილდოები. საჯილდოე, აჯილდოო.

ჯილე წყალთაგან გამოფლატული ZA.

წყალთაგან ქვე გამოფლატული B. წყალთაგან გამოფლატული (+ ქვეშეთ C) CD.

ჯილეხი ზროხის მომსრველი (მომსვრელი AB) სენი ZAB.

არს რამე სნეულება მომწყვედელი კაცთა და პირუტყვთა, არა თუ სრვა, რომელსა მსოფლიონი ა ვ ს ჟ ა მ ს უქმობენ, არამედ სხვა Cab. ჯილეხი ეწოდების სენთა მომწყვედელთა კაცთა და პირუტყვთასა Cq. ჯილეხი ეწოდება სენთა მომსვრელთა კაცთა და პირუტყვთასა ერთბამად D.

ჯილფი (ოთხფ.) ცხენის გვარია ZABCD

ჯილდა უდ(რ)თო ერქვანი ZAB.

უდ(რ)ოო ერქვანი(ა) CD

ნ. კუთანი. ერქუანი. საჭნეელი.

ჯილდაო შავი მელი. წითელი და შეღებულიც ჯილდაოდ ითქმის ZA

შავი მელი ანუ წითელიც შეღებულიც ჯილდაოდ ითქმის B (ოთხფ.) ჯილდაო არს თვით შავი მელი, კვალად შეღებულიცა და თვით წითელიცა Cab. (ოთხფ.) ჯილდაო არს შავი მელა (მელი D) გინა შეღებული (+ გინა თვით წითელი Cq) CqD.

ჯიმრი ერთის ჩვეულებიდამ (ჩვეულობიდამ A) ველარ გაეშოროს და ჭშირად იქმოდეს შეუზარებლად ZA.

ესე არს ერთის ჩვეულობისაგან ველარ განეშოროს და ჭშირად იქმოდეს შეუზარებლად B. ჯიმრი ეწოდების (ეწოდება D) ერთისა ზნისაგან ანუ ჩვეულებისაგან ველარ (ვერ D) განეშოროს (გამოვიდეს D) და ფრიად იქმოდეს (+ რომელ არს ლ ო თ ი მაჰმადიანთა ენითა Ca) CD.

ჯინი გოდორ-მარჭილი ZAB.

მარჭილ-გოდორი C.

ჯინიბი მარქაფა ცხენი, გინა მეორე სარი ZAB.

ცხენი გვარიანი, გინა მარქაფა C. (ოთხფ.) ცხენი გვარიანი D.

ნ. მეჯინიბე, საჯინიბო, ცხენი.

ჯინიხი მეორე სარი (+ მარქაფა Cb) CD

ჯინჭარი (ბალ.) (+ 31. 40 იობ ZA) ZABCD.

ნ. თაბასარა. ჭინჭარი, ჯინჭრის-დედა.

ჯინჭველი (მძრომ.) (+ 6, 6 იგავ. ZA) ZABCD.

ჯინჭველ-ლომი (ოთხფ.) (4, 11 იობ) აფრიკას მჴეცია ერთი, ვითარცა ლომი და მჴეცი მძვინვარე ZA.

(მძრომ.) (+ 4, 11 იობ) მჴეცია ერთი, ვითარცა ლომი და ვეფხი მძვინვარე B. (მძრომ.) (იობ 4, 11) Cab (მძრომ.) CqD

ჯინჭრის-დედა (ჯინჯის-დედა Ca) (ბალ.) ZABCD

ჯინქვა (ფრინ.) ლაღო ZABCD.

ჯინჯიბახი (+ ესე არს B) ორი ლატანი გარდაბმული დიდის ძელის ასაწეველად (ასამართავად B, ასამართავი Cb) ZABCb.

წყალში ფეხ-გადადგმული ხე, ვირის ფეხი Caq. განუმარტავია D.

შდრ. ვირის ფეხი.

ჯინჯიხი მდუღარესა და თბი-ლ(ი)ს საშუალი ZAB.

მეტად ცხელი CD

ნ. საშუალო.

ჯინჯოთი შალის ნაგლეჯი ZA BCD.

ნ. ძონძი.

ჯირგუალი[1] ძელნი მოჭდობილნი სამ-ოთხ კუთხედ, მაღალი, ვიეთ-ნი კიდობანს უქმობენ ZA.

შდრ. ჯარგუალი.

ჯირი ორ-პირად (ორ-პირ B) მო-ქნილი ტყავი ZAB.

ჯირიში მოსართვის ამოსაზიდი ZAB.

მოსართვის ამოსაზიდი თასმა Cab ამოსაზიდი თასმა (+ მოსართვისა Cq) CqD

ჯირკვალი ნ. ჯირკუალი.

ჯირკი კუნძი დასაწვავი (საწვავი B) ZAB.

ცუდი კუნძი CD

ჯირკუალი (ჯირკვალი BCD) ყე-ლის და ღლიის კორძი ZA.

ყელთა და ღლიათ კორძი B. კორ-ძი ყელთა, კისერთა და ღლიათა C. კორძი D.

ჯირმიხი (ბალ.) ძირხვენათაგანია ZAa.

ჯიროლა პატარა ბეღელი ZAB.

მომცრო ბეღელი CD.

ნ. ბეღელი.

ჯირჯვა დასივებასავით B.

ჯირჯუ[2] ძალად (ძალით C) დასი-ვებული ZABC.

ძალით დასივებული C. ძალად და-სივება D.

ნ. გაჯირჯუება, გაჯირჯუდა, დაჯირჯუა, დაჯირჯუება (სირ-სივნე'სთანაც).

ჯიტი ყრმათაგან შეხედვის შე-ხილი ZAB.

ყრმული შეხედვით შეზახილი C განუმარტავია D.

ჯიქი (ოთხფ.) (+ ჯიქი B) ვეფხ-ს(ა) ჰგავს, უდიდეა, რომელსა სპარსნი ბ ა ბ რ ს უწოდენ; ერთ თემსაც ჰქვიან აფხაზეთის მოსამ-ძლვრესთა (სამძლვრად B) ZAB.

(ოთხფ.) ვეფხსა ჰგავს და უდიდეა C. (ოთხფ.) ვეფხს გავს, უდიდეა D

ნ. ბაბრი, გაჯიქება.

ჯიქურ პირის-პირ ZABCD.

ჯიქურა (ბალ.) ინდოური (ინდუ-რი Cq) ფეტვი ZABC.

ჯილა დიდებულთ თავ(ს)სარჭობ-ZAB.

სამთავრო თავს სარჭობი C. განუ-მარტავია D.

ნ. დოდო, ოყრის ჯილა (ზილფ'-თან), ჯილოსანი.

ჯილა-მშულდი (ჯილა-მშვილდ-ABC) ტყეთა შინა სასხლეტად მორთვენ მშვილდ-ისართა. რა ნადირნი გავლიან, შესძრავს. დასხლტება (+ და Z) მოჰკლავს ZA.

ტყეთა შინა მორთვენ სასხლეტად მშვილდ-ისართა, რა ნადირმა გაე-ლოს, შეძრას, დასხლტეს და მოკლას B. ესე არს, ტევრთა შიგან მომართ-ვენ მშვილდთა და ისართა, რა ნადირ-მან განვლოს, შესძრას, დასხლტე-ისარი და ეცეს ნადირსა (— ნადირს ეცეს D) CD.

ჯილოსანი ჯილა-რჭმული ZAB.

---

[1] ნუსხებში: „ჯირგვალი". [2] ნუსხებში: „ჯირჯვი".

ჯილური ქორის (ქორთ C) საკის-რე ZABC.

განუმარტავია D.

[**ჯიყჯიყი** ნ. ვჯიყჯიყებ].

ჯიშკილა (ბალ.) ლანძილი ZAB CD.

ნ. ლანძილი.

ჯიხური ხის კოშკი ZAB.

მოდიდო სახლი გ(რ)ძელი CD.

ჯიქვ[1] (ოთხფ.) მამალს(ა) ქ ა რ ი ეწოდების რქის სიდიდისათვის, თვარა იგიცა გარეთხა არს, და დედალს(ა) — შ უ ნ ი, და წალსა მათსა დ უ რ ა ყ ი ეწოდების ZA.

(ოთხფ.) მამალსა ქ ა რ ი ეწოდება რქის სიდიდისათვის, თვარა იგიცა გარეთხათაგანი არს, და დედალსა — შ უ ნ ი, და წალსა მათსა — დ უ რ ა-ყ ი B. (ოთხფ.) ჯიქვს(ა) მამალსა ეწოდების ქ ა რ ი რქის(ა) სიდიდი-სათვის, თვარა იგიცა თხათაგანი (თხა Cq) არს, და დედალსა (ეწოდების Cq) — შ უ ნ ი და წალსა მათსა — [illegible] C. (ოთხფ.) ჯიქვსა სა-[illegible] ქ ა რ ი ეწოდების რქის სი-დიდ[illegible], სადედლესა — შ უ ნ ი, [illegible] ნუკრსა დ უ რ ა ყ ი ეწო-[illegible] D

ჯიჯ[illegible]ი უშვერი ლაპარაკი ZAa.

[illegible] AbB. ძიძგინივე(ა) C.

ნ [illegible]ლება.

ჯოჯლ[illegible] ([illegible]) ZABCD.

ჯოჯ[illegible]ობა ინჯლივი ZABD.

[illegible] ნჯლივი, ქუთუთოზე (ქუთუ-თოს Cq) ბმო C.

ჯლაყუი ჩაბეჭისა, გინა ცხენის ლაჯის ქმა ZAB.

ჩაბეჭილის ქსლის ქმა, გინა ცხენთ (ცხენის Cq) ლაჯის ქმა C. ცხენის ლაჯის ქმა D.

[1] ნუსხებშია: «ჯიქვი».

ჯლექა ცხენის მიქუს(ვ)ლ-მოქუ-სვლა ZA.

ცხენის მიქუსლვა-მოქუსლვა B. ცხენის მიქუსლვასავით C. შექუსვლა-სავით D.

ნ. შეჯლექა.

[**ჯლიქ** ნ. ჯლექა].

ჯლოყინი რწყევად (რწყევის B) განმზადების ქმა ZABC.

რწყევად განმზადება D.

[ჯლ]უგი ჩლუგი B.

ნ. დაჯლუგება; შდრ. ჩლუგი.

ჯმა (+ 2, 11 ტობია ZAa) კაცთა-გან მოსკორვა ZA.

მოსკორვა (+ კაცთა B) BD. კაცთა მოსკორვა C.

ნ. ვჯუამ, მეჯმიან, მოჯმა (კუკუა'სთანაც), ნაჯუამი, სჯუამ.

ჯმერჭი (ბალ.) ZABCD.

ჯმნა (14, 18 ლუკა) ჭელის-აღება, გინა გამოცლა ZAa.

გამოცლა, გინა ჭელის-აღება (14, 18 ლუკა) Ab. გაშვება (+ თუ გამოცლა B) BD. ჯმნა არს გაშვება (+ ყოვლადვე Cab) გინა გამოცლა C.

ნ. ვიმჯნი, ვიჯმნი, იჯმნა, უჯ-მნა, ჯმნილი.

ჯმნილი (14, 19 ლუკა) გამოცლი-ლი, გინა ჭელ-აღებული ZA.

გაშვებულივით B.

ჯმუქი მოდაბლო და მჭნე კაცი ZAB.

ჯმუჯნა რეცა გალაქვა დაცემით ZA.

რეცა გალაქვა B.

ჯობინება სწორთ უკეთესობ თქვან ZAB.

ნ. აჯობნინა. იჯობინა. საჯო-ბინარი.

ჯობნა სწორთ უკეთესობა ZAB.

უკეთესის სწორსა C. განუმარტავია D.

ნ. აჯობა, აჯობებს, გაჯობა, [illegible]იჯობს, გჯობვარ. ვჯობვარ, [illegible]ჯობი, მჯობობა, ნაჯობნი, [illegible]ჯობს, უმჯობესი, უჯობნებია, [illegible]ობინება, ჯობნებული.

ჯობნა სამღერელი წაულოს ZAB.

ჯობნებული ნაჯობნი ZA.

ჯობნა-ქმნილი B

ჯოგი (ოთხფ.) ჯოგიცა ესრეთ გა-ყოფებიან: ცხენის(ა) ჯოგს(ა) (ჯოგთა Ab) ეწოდების რ ე მ ა; [illegible]ოგსა ზროხისათა—მ რ ო წ ლ ე, [illegible]ომელსა მსოფლიონი ნ ა ხ ი რ-ს უწოდენ (უქმობენ Ab); [illegible]ა ცხოვართასა — ს ა მ წ ყ-[illegible], ჯოგსა ცხოვართა და თხა-[illegible]ა რ ვ ე; ჯოგსა ღორ-[illegible] კ ო ლ ტ ი; ჯოგსა ნა-[illegible]ირთასა ფ ა რ ა; ჯოგსა მჭე-[illegible] ხ რ ო; ჯოგსა ფრინ-[illegible]ელთასა — გ უ ნ დ ი; გ უ ნ-დ ი ვ ე ითქმის კაცთა ზედა, ანგე-ლოზთა ზედაცა ZA.

([illegible]) ჯოგნიცა ესრეთ განიყო-[illegible], რამეთუ: ჯოგსა ზროხათასა [illegible]დების მ რ ო წ ლ ე, რომელსა [illegible]ოფლიონი ნ ა ხ ი რ ს უწოდენ; ჯოგსა ცხოვართასა — ს ა მ წ ყ ს ო; ჯოგსა ცხოვართა და თხათასა — [illegible] რ ვ ე; ჯოგსა ღორთასა — კ ო ლ-ტ ი, ჯოგთა ნადირთასა — ფ ა რ ა; ჯოგთა მჭეცთასა — ხ რ ო; ჯოგთა ცხენთასა — რ ე მ ა; ჯოგთა ფრინ-ველთასა — გ უ ნ დ ი; გ უ ნ დ ი-ვ ე ითქმის კაცთა ზედაცა, ანგელოზ-თა და ეშმაკთა ზედა, ხოლო ჯ ო გ ი საკუთარ ცხენთა არს B. ჯოგიცა გა-ნიყოფებიან რვად: მროწლედ, სამ-წყსოდ, არვედ, კოლტად, ფარად, ხროდ, რემად და გუნდად: მ რ ო წ-ლ ე არს ჯოგი ზროხათა, ვითარი ნ ა ხ ი რ ა დ სახელ-სდებენ; ს ა მ წ ყ-ს ო არს ჯოგი ცხოვართა; ა რ ვ ე არს ჯოგი თხათა და ცხოვართი(ცა); კ ო ლ ტ ი არს ჯოგი ღორთა; ფ ა-რ ა არს ჯოგი ირემთა, არჩვთა, ჯიქვთა, არნთა, ქურციკთა (გარეთხა-თა CqD) და ეგევითართა; ხ რ ო არს ჯოგი მჭეცთა; რ ე მ ა არს ჯოგი უქადთა ცხენთა; გ უ ნ დ ი არს ჯო-გი (მ)ფრინველთა, ჟამალად გუნდი კაცთათვის(ცა) ითქმის; და ანგელოზ-თა და ეშმაკთათვისცა გუნდად იტყ-ვიან; ხოლო მცირედთა ცხოვართა და თხათა ქ ა მ ბ ა რ ს ა უწოდენ და არა ჯოგსა (ჯოგთა CqD) CD.

ნ. მეჯოგე, საჯოგე.

ჯოლბორდი ისრის მთლელი ZA BCD.

შდრ. მებურნე.

ჯოლგი ე ქ ვ ს თ ა დ ღ ე: „უკეთუ (თუ C) მთ(ო)ვარეს(ა) რქანი ჯოლგად ესხნეს (+ და BC) გან-მარტებულ“ ZABC[1].

ჯოლდო-მოლდო ცუდმადი კაცნი ZA.

ცუდმადი ლოხორა B. ლოხო[illegible] CD

ჯომარდი სხვათა ენაა, ქ ვ ე ლ ს ა ჰქვიან ZAB.

მჭნე და ცქვიტი Cab. განუმარტავია Cq. (უქმ.) D.

ჯონჯოლა ირმის ნიჩვრა ZAB.

სოკოა CD.

[1] C-ში წყარო დასახელებული არ არის

ჯონჯოლი (ხე) ZAB.
(ხე) კამპარი CD.

ჯორი (15, 13 ივლით) კერძოვირი. ამის გამო სახელ-ედების, რამეთუ უცხენოდ (უვიროდ Ab) ზროხისაგანცა იშობების ZA.
(15, 13 ივლით) ჯორისა კერძოვირი ამის გამო სახელ-ედების. რამეთუ ვიროდ არ შეიქმნების, და უცხენოდ ხროხისაგანცა იშობების. B. (ოთხფ.) კერძოვირი (+ ივლით 15, 13 Cb). ჯორისა ამის გამო ეწოდების კერძოვირი (კერძოვირი ამის გამო ეწოდების CqD), რამეთუ უვიროდ არ შეიქმნების, და უცხენოდ ზროხათა მიერ იშობების CD.
ნ. მეჯორე.

ჯორი (+ 3 მეფ. 10, 22 ZAa) საკრავის ალყის კიდი ZAB.
საკრავის ალყათ კიდი Cab. საკრავის კიდი ალყათა Cq.
ნ. ზიკიპინტი.

ჯორის-ტერფა (ბალ.) ZABCqD.
(ბალ.) ვირის-ტერფა Cab.

ჯორჯი მოდიდო (+ და ZA) უსუფთაო ZAB.
უფთაო CD

ჯორჯიანი გიორგიანი ZAB.

ჯოში ვარსკულებულივით ZAaB.
სკულებული CD.

ჯოხი ესრეთ განიყოფებიან: ფ ა ე ნ ი არს ჯოხი სამეფო, რომელ არს ს კ ი პ ტ რ ა; ყ ა ვ ა რ ჯ ე ნ ი არს ჯოხი თავ-ჯვარედი, გინა მოკავებული, ეპისკოპოზთ (ეპისკოპოსთ A) საპყრობი; კ ვ ე რ თ ხ ი (+ არს ZAb) ჯოხი გრძელი, უთაო, საგვემელი შემცოდეთათვის; ა რ გ ა ნ ი არს კვერთხის უსხოსი, საბრჯენელად და დასაყრდნობელად კაცთა უძლურთათვის; კ ო ბ ა ლ ი არს ჯოხი თავმსხვილი, მოდრეკილი, მანდატურთა და ბაზიერთა საპყრობელი; ტ ო რ ი არს ჯოხი დიდი და გრძელი, მწყემსთ საჭირავი; ტ ო კ ვ ე ც ი არს ჯოხი მოკლე და სხვილი გაცემებაში საარშიოდ საჭმარი; წ კ ე პ ლ ი არს წვრილი და მედრეკი; ჭ ო ლ ო კ ი არს ჯოხი მოკლე, ხეზედ სასროლი; ტ ა ფ ე ლ ა არს რიკთ სამღერელი და მისთანათანი ZA.
ჯოხნიცა ესრეთ განიყოფიან: ფ ა ე ნ ი არს ჯოხი სამეფო, რომელსა ბერძენნი ს კ ი პ ტ რ ა ს უწოდენ; ყ ა ვ ა რ ჯ ე ნ ი არს ჯოხი თავ-ჯვარედი, გინა მოკავებული, ეპისკოპოსთ საპყრობი; კ ვ ე რ თ ხ ი არს ჯოხი გრძელი, უთაო, საგვემელი შემცოდეთათვის; ა რ გ ა ნ ი არს კვერთხის უსხოსი საბრჯენელად და დასაყრდნელად კაცთა უძლურთა; კ ო ბ ა ლ ი არს თავ-სხვილი, მოდრეკილი, მანდატურთა და ბაზიერთა საპყრობი; ტ ო რ ი არს ჯოხი მეტად დიდი და გრძელი, მწყემსთ საჭირავი; ტ ო კ ვ ე ც ი არს ჯოხი მოკლე და მოსხო, გაცემებაში საარშიოდ საჭმარი; წ კ ე პ ლ ი არს წვრილი და მედრეკი; ჭ ო ლ ო კ ი არს ჯოხი მომცრო, ხეზედ სასროლი; ტ ა ფ ე ლ ა არს რიკთ სამღერელი და მისთანანათა B. ჯოხიცა განიყოფების: სკიპტრად, კვერთხად, არგ(ა)ნად, ყავარჯნად, კობლად, ტორად, ტოკვეცად, წკეპლად, ფაენად და ჭოლოკად. ს კ ი პ ტ რ ა არს ჯოხი მოოჭ(ვ)ილი თვალ-მარგალიტითა, ხვიროსანი, მეფეთა ჴელთ საჭერი (საჭირავი CqD); კ ვ ე რ თ ხ ი არს

ჯოხი გრძელი, უთავო და საგვემელი (+ შემცოდეთათვის C); ა რ გ ა ნ ი არს (+ ჯოხი C) კვერთხისა უდიდესი, საბრჯენელი და მისაყრდნობელი კაცთა უძლურთანი; ყ ა ვ ა რ ჯ ე ნ ი არს ჯოხი თავ-ჯვარედინი; კ ო ბ ა ლ ი არს ჯოხი მანდატურთა და ბაზიერთა ქელთ საჭირავი (საჭერი CqD), თავ-სხვილი და დადრეკილი; ტორი არს ჯოხი მეტად დიდი (+ და Cab) გრძელი (სხვილი D; + მწყემსთ საჭირავი C); ტ ო კ ვ ე ც ი არს ჯოხი მოკლე, სხვილი (+ და CqD) საარშიოდ საქმარი გაცემებასა (გაცემებათა CqD) შინა; წ კ ე პ ლ ი არს ჯოხი წვლილი (წვრილი Caq) და მედრეკი; ფ ა ე ნ ი არს ჯოხი მომცრო, რიკთა სამღერელი; ჭ ო ლ ო კ ი არს ჯოხი მოკლე სასრეველი მილმართ ანუ შელმართ ნიგოზთათვის ჩამოსაყართ CD

ჯოხიო (ხე) ეკანძვალა ZA.

(ბალ.) ეკანძვალა BCb.

ჯოჯგანი ტივის სახოპე სვეტი ZAB.

ტივის სანიჩბე სვეტ(ნ)ი CD.

ჯოჯვა ვენაქის შტოს მოტეხა ZAB.

ვენაქის გაფურჩვნა (+ შტოთ მოტეხა Cq) C.

ჯოჯო (მძრომ.) გოგო, ხვლიკს უფროსია ZA.

(მძრომ.) გოგო BCD

ნ. მსევანი.

ჯოჯოხეთაპეტი მეჯოჯოხეთეთ უხუცესი ZABC

ჯოჯოხეთი (14, 9 ესაია) ქვეყანათა შორის (ქვეყნისა ქვეშე B) ოთხნი სფერონი არიან: გარეგანი სფერო — მამამთავართ დილეგი; მას შიგნითი სფერო — უნათლავთ ჩჩვილთ სამყოფელი; მას შიგნითი სფერო — სალხინებელი ჯოჯოხეთი; და შიგნით მეოთხე — საუკუნო ჯოჯოხეთი, გამოუქსნელი ZAB.

ქვეყანისა (ქვეყანასა Cq) ქვეშ ოთხნი სფერონი არიან: გარეგანი მამა(თ)-მთავართ(ა) დილეგი, არს სიგრგვლე მისი (ას)ოცდაერთჯერ ასიათას ხუთასი ეჯი, სიგრძე მისი ოთხმოცდაათჯერ ასიათასი ეჯი, სივრცე მისი ათჯერ ასიათას ოცდაორი ეჯი. სიღრმე მისი ხუთჯერ ასიათას ათორმეტი ეჯი; მას შიგნით(ი) მეორე სფერო არს უნათლავეთ(ა) ჩჩვილთა სამყოფი, ხოლო არს სიმგრგვლე მისი ოცდასამი ათას ექვსას ოცდახუთი ეჯი, სიგრძე და განი მისი შვიდასიათას ხუთას თექვსმეტი და ნახევარი ეჯი, სიღრმე მისი (~ მისი სიღრმე Cq) ათას ორას ოცდაორი ეჯი და ერთი ეჯის მესამედი ნაწილი; მესამე სფერო — სალხინებელი, არს სიმგრგვლე მისი თხუთმეტი ათას შვიდაორმოცდაათი ეჯი, სიგრძე და განი მისი ხუთასი (ხუთი Cb) ათას ათერთმეტი ეჯი, სიღრმე მისი (~ მისი სიღრმე Cq) ხუთასი (ხუთი Cb) ათას ათერთმეტი ეჯი. შიგნით(ი) ჯოჯოხეთის სიმგრგვლე შვიდი ათას რვაა(ა)ს სამოცდაათხუთმეტი ეჯი, სიგრძე და სივრცე (+ მისი Cab) ორიათას ხუთას ხუთი და ნახევარი ეჯი, სიღრმე მისი (~ მისი სიღრმე Cq) სამი (სამას Cq) ათას შვიდას ორმე(ო)ცდა(ა)თხუთმეტი ეჯი და ეჯის მეოთხედი ნაწილი C. ქვეყანასა ქვეშე ოთხი სფერონი არიან: გარეგანი მამამთავართ დილეგი არს, სიმგრგვლე მისი ოცდაერთჯერ ასიათას ხუთასი ეჯი, სიგრძე მისი ოთხმოცდაათჯერ ასიათასი ეჯი, სივრცე მისი ათჯერ ასიათასი და ოცდაორი ეჯი, შუაგულიდამ გარე კიდურამდე სისქე მისი ხუთჯერ ასიათას და თერთმეტი ეჯი. მას შიგნი-

თი მეორე სფერო არს, უნათლავთ ჩრჩილთა სამყოფი, ხოლო არს სიმგრგვლე მისი ოცდისამიათას ექვსას ოცდახუთი ეჯი, სიგრძე და განი მისი შვიდი ათის ხუთას თექვსმეტი და ნაშვიდი ათას რვაას სამოცდათხუთმეტი ეჯი. სიგრძე და სიგრცე ორი ათას ხუთას ხუთი და ნახევარი ეჯი, აქადამ იქამდე სიღრმე სამასი ათას

ეჯი, აქიდამ იქიმდე სიღრმე ორას ოცდაორი ეჯი და ერთის მესამედი ნაწილი. მესამე სფერო ჯოჯოხეთის სიმგრგვლე არს თხუთმეტი ათას შვიდასორმოცდაათი ეჯი, სიგრძე და განი მისი ხუთჯერ ასიათას თერთმეტი ეჯი, აქადამ იქიმდე, ხუთჯერ ასიათას თერთმეტი ეჯი. შინა ტარტაროზის სიმგრგვლე შვიდას ორმოცდა თხუთმეტი ეჯი და ეჯის მეოთხედი ნაწილი D.

შდრ. ტარტაროზი.

ჯოჯოხეთი (17, 4 იერემ.) საუკუნო გამოუსლველი ZAa.

გამოუქსნელი B.

ჯრა მრავალ კაცთ ვიწრო(დ) ყოფ(ნ)ა ZABC.

განუმარტავია D.

ნ. ჯარ.

[ჯუ ნ. ჯმა].

ჯუარედი ჯვარის სახე ZAB.

ჯუარი (ჯვარი C) (19. 17 იოანე) ესე არს ძელი გარდაჭდობილი ასსიკვდილოთა კაცთა დასამსჭვალავად (დასამსჭვალველად A), ხოლო აწ ჯვარნი ქრისტეს ჯვარისა სახედ თაყვანის-საცემელად ZA.

ესე არს ძელი კადაჭდობილი ზედ აცთ დასამსჭვალველად სასიკვდილოდ, ხოლო აწ ჯვარნი ქრისტეს ჯვარის სახედ თაყვანის-საცემელად B. განუმარტავია CD

ნ. მეჯუარე, ჯ˜ა, ჯ˜ი, ჯუარედი, ჯუარცმა, ჯუარცმული.

ჯუარცმა (ჯვარცუმა Cb, ჯვარკმა Caq) (19, 10 იოანე) ჯვარზე მიკრვა (მიკვრა A) სამსჭვალებითა ZA.

ჯვარცმა არს ჯვარზე მიკრვა, დამსჭვალვა B. (+ ჯვარცმა Cb) არს ჯვარზედ მიკვრა, გინა განსხირვა, გინა განრთხმა Cab. ჯვარზე მიკრვა, გინა განსხირვა, გინა განრთხმა Cq.

ჯუარცმული (ჯვარცმული Ab) ჯვარზე დამსჭვალული ZA.

ჯვარზედ მიკრული B.

ჯუბა (+ ვეფხისტყ.[1] ZAa) სამოსელი პერანგივით ZA.

სხვილი სამოსელი პერანგივით B. განუმარტავია Cb.

ჯუბაჩა (+ ვეფხისტყ.[2] ZAa) მოკლე ჯუბა ZA.

მოკლე ჯუბა, რომელსა ჩაიცმენ ზღვაში მოარულნი ვიდრე მუცლის დაფარვამდე, ა ვიდრე ნიდაყვამდე B.

ჯუზდანი ყელსაკიდი ქისა (კი. BC) ZABC.

ყელსაკიდი კისა BC. განუმარტავი D.

ნ. ვაშკარანი.

[ჯუკ ნ. მეჯუკე]

[ჯულანგაბინი ნ. გამოზრდილი].

ჯუმალი ერთპირად რიცხვი ZABC.

ერთპირად D

ჯუნჯრუკი (ბალ.) Aa

ჯურიტინა[3] მცირე სასინათლო ZABCD.

[ჯურმუცი ნ. მეჯურმუცე].

ჯურუმი დანაშაულზე წანართმევი ZABC.

განუმარტავია D.

ჯურღმული (16, 14 დაბად.) მთხრებლთან ნახე ZAB.

მთხრებლი წყლისა CD.

ნ. ლაქვა, მთხრებლი, წყარო.

ჯუფთი გამჭმარი ორაგულის კორცი ZA.

სხვათა ენაა, ქართულად გამჭმარ. ორაგულს ჰქვიან B. (უკმ.) ჯუფთი არა არს ქართული, არამედ მოუყვნიათ რათალაც Cab. (უკმ.) CqD.

ნ. მეჯუფთე.

ჯუღი (50 ზირაქ) ZAa.

ისო ზირაქი 50: „დღეთა შინა მისთა მოაკლდეს ჭურჭელნი წყალთანი, ვითარცა ჯუღი სიმდაბლესა შინა ზღვისასა ზრუნვიდა ერისა თვისისა დაცემისათვის“ B.

ჯუჯუ ქათამთ მოწოდება ZAB.

ქათმის ხადილი CD.

ჯუჯუმკალი (მძრომ.) ZABCD.

[1] შდრ. ვეფხისტყაოსანი, სტროფი 1062,2. [2] შდრ. ვეფხისტყაოსანი, სტროფი 515,1. [3] ნუსხებში: „ჯვრიტინა“.

ჯლანი მეშთ ნაცვეთი ZAB.

მაშეისა. მოგვისა და კანის ნაკვე-თი Cab. კანის ნაცვეთი CqD.

ნ. მოჯლანული.

ჯლარდლა (ხე) ZABCab.

(ხე) მაღალოში CqD.

ჯლიბა (მძრომ.) ტკიპივით ტი-ლი(ა) ZAB.

(მძრომ.) ტკიპის მსგავსი ტილი CD.

ჯლრე ცუდი კიდობანი და მისთა-ნა(ნი) ZAB.

ცუდი (ავი Cq) კიდობანი, გინა კო-ლოფი ცუდი C. ავი კიდობანი, გინა კოლოფი D

[**ჯლუნ** ნ. მოჯლუნვილი].

ჰ

ჰა უგვარო ქმის-გაცემა ZAB.

ქმის გაცემაა უგვაროდ Cab. განუ-მარტავია D.

[**ჰაბი** ნ. ქაშთაჯი].

ჰაერი (ჰაერი, აირი CabD) (4 მეფ. 23, 5) ესე (ჰ)აერი ერთი არს ოთხთა კავშირთაგანი (+ პირველსა დღესა დაბადებული ZA). ესე არს ნივთი წვლილი (+ და B) ნოტიო (+ და ZA) მქურ-ვალი (მქურვალე B), ცეცხლისა უკვე უმძიმესი და ქვეყანისა და წყლისა უსუბუქესი, აღმოფშ-ვინვისა და ქმა-ყოფისა მიზეზი, უფერული, ორ-სახე, ორ-საჩინო, (+ რამეთუ B) ნათლისა არს შემწყნარებელი და ბნელისა, მსახური სამთა გრძნობათა ჩვენ-თანი, რამეთუ მის მიერ ვ(ჰ)ხე-დავთ და გვესმის და ვიყნოსთ. ხოლო ესე ჰაერი განიყოფების სამად (~ სამად განიყოფებიან B); უქვემოესსა ეწოდების (ჰ) ა-რ ე; საშუალსა — ა ი რ ი; და უზემოესსა — ნ ი ა ვ-წ ვ ლ ი ლ ი ZAB.

ჰაერი ერთი არს ოთხთა ნივთთა-განი, არს ნივთი წვლილი (+ და C) ნოტიოა, მქურვალე, ცეცხლისა უკვე უმძიმესი, ხოლო ქვეყანისა და წყლი-სა უსუბუქესი, აღმოფშვინვისა და ქმა-ყოფისა მიზეზი, უფერული, ორ-სახე, არს ორ-საჩინო, რამეთუ ნათ-ლისა არს შემწყნარებელი და ბნელი-სა, მსახური სამთა გრძნობათა ჩვენ-თა, რამეთუ მის მიერ ვხედავთ. გვესმის და ვიყნოსთ[1] (+ ხოლო ესე ჰაერნი სამად განიყოფვიან: უქვე-მოესი, საშუალი და უზემოესნი: უქ-ვემოესსა ეწოდების ჰ ა რ ე და სა-შუალსა — ა ე რ ი და უზემოესსა — ნ ი ა ვ წ ვ ლ ი ლ ი Cb) CabD.

ნ. აირი (კავშირ'თანაც), სტუ-ქო, წყალი, ჰაეროვანი, ჰაეროვნე-ბა.

ჰაერის-მცველი[2] (ჰავრის-მცუშ-ლი Z, ჰაერის-მცუელი A) ესენი არიან ეშმაკნი, ოდეს გარდ(ა)-მოითხივნეს, უბოროტესნი ჯო-ჯოხეთად შთაჭდენ და უდარეს-ნი ჰაერთა შინა დაშთენ, რომელ-ნი მუნცა' იტანჯებიან. მათგან არს საოცრებათა ჩვენება, და ფე-

[1] აქამდე განმარტება აღებულია იოანე დამასკელის გარდამოცემიდან (S 1463. 67 r) [2] Cb-ში მხოლოდ განსამარტი სიტყვაა წარმოდგენილი, დანარჩენი ფურცლები Cb-ს აკლია.

თება, ღამე კაცთა მრავალსახედ ჩვენება, სახლთა და ცხენთა დაუფლება, ქვათა სროლა, ნაკლულის პურის ა(ლ)ვსება და ეგევითარნი. მსოფლიონი ქაჯად და ჭიმკად სახელ-სდებენ; ხოლო მოჰმადიანნი (ჰ)ური, ფერი და ყილმან(ა)დ იტყვიან და ანგელოზად ესვენ ZA.

ესენი არიან ეშმაკნი. ოდეს გარმოითხინეს, უბოროტესნი ჯოჯოხეთად შთაცვივეს და უდარესნი ჰაერთა შინა დაშთნეს, რომელნი მუნცა იტანჯებიან. მათგან არს საოცრებათა ჩვენება და ფეთება, სახლთა და ცხენთა დაუფლება, ქვათა სროლა, ღამე კაცთა მრავალსახე ჩვენება, ნაკლების პურის აესება და ეგევითარნი, რომელსა მსოფლიონი ქაჯად და ჭიმკად სახელ-სდებენ, ხოლო მოჰმადიანნი ჰური, ფერად და ყილმანად იტყვიან და ანგელოზად ესვენ B. ესენი არიან ეშმაკნი. ოდეს გარდმოითხინნეს, უბოროტესნი ჯოჯოხეთად შთაკვ[illegible]ნეს და უდარესნი ჰაერთა შინა დაშთენ, რომელ მათგან არს საოცართა ჩვენება, ცხენთა და სახლთა დაუფლება, ღამე კაცთა მრავლითა სახითა ჩვენება, ქვათა სროლა და ეგევითარნი, რომელსა მსოფლიონი ქაჯად, ჭიმკად და ეგევითარად სახელ-სდებენ, ხოლო მოჰმადიანი ჰურით და ფერად იტყვიან Ca.

[ჰაეროვანი ნ. ლამაზი].

ჰაეროვნება კეთილ-მოჭდომილი სახოვნება ZA.

კეთილ-სახოვნება მოჭდომილი B. ჰაეროვნებაჲ არს კეთილ-სახოვანობა მოჭდომილი Ca. ჰაეროვნება არს კეთილ-სანახაობა მოჭდომილი D.

ჰავი ავი ZABCaD.

ნ. ავი.

ჰაზარაპეტი სომხურია, ათასისთავს ჰქვიან ZAB.

ჰაზრი მცირე რამ შეტყობა ZA.

მცირე შეტყობა რამე (რასმე D) BCaD.

ნ. მოჰაზრე; შდრ. აზრი, საზრი.

ჰაი-ჰაი გაკვირვების სიტყვა ZA.

გაკვირვების რამე სიტყვა B. საკვირველიეით სიტყვა სათქმელი Ca. საკვირველსავით D.

[ჰალვა ნ. ჰუნგია].

ჰამბავი ნაქმართ თხრობა ZA.

ნაქმართ მბობა B. ნაქმართ საქმეთა მბობა Ca. განუმარტავია D.

ნ. ამბავი.

ჰამრობა აღრიცხვა ZAB.

(+ ჰამრობა არს D) აღრიცხვა, გინა ანგარიში CaD.

ნ. უამრავი, უმარა.

ჰანი მამა-დედათ მშობელი ZA.

მამა-დედათ მშობელი, ბებია B. ბებია, მამა-დედათ მშობელი Ca. ბებია, მამის დედა D.

ჰარე ჰარე არს ქვეყანათა (ჰ)აერ-კეთილობა და მაშვენობა CaD.

ნ. ჰაერი.

ჰარი ქართ შერისხვა ZA.

ქართ (ქარის D) შეწყრომა BCaD

ნ. ელატი 1.

ჰარილი[1] (+ ვისრამ. ZA) რბილი

[1] აქედან Ca ხელნაწერს აკლია.

ჯირი ZAB.

ვ ი ს რ ა მ ი ა ნ ი: „შენი ტანი პარილისაებრ რბილი“ CaD.

[ჰასა ნ. ილაო].

ჰასაკი (13, 33 რიცხვ.) ასაკი ZAB.

ასაკი. ჰასაკი არს საზომი ჟამთა, რამეთუ თვითეულსა ჟამთასა ცხადჰყოფს D.

ჰატავაკი ვარსკვლავია ერთი ZA.

მნათობი ✱ B.

[ჰაშა ნ. ვარძმი].

ჰაჭაპეტი საქმესა ზედამდები ZA.

საქმეზე ზედამდები B.

ჰბაძვიდა ბაძი ა(ლ)ელო ZAB.

ჰბერვიდა უბერევდა ZA.

ჰგავს მაგავს არს ZAB

ჰგაოდა ეზოუნებოდასავით ZAB.

[illegible]ოუნვებოდა D

ჰგვანდა ნ. ჰგუანდა.

ჰგვემდა ნ. ჰგუემდა.

ჰგიეს (+ 1, 1 სიბრძნე ZAa) მყოფობს ZABD.

ჰგიობს გმობა ZAa.

ჰგუანდა[1] ჰგავს იყო ZA.

ჰგუემდა[2] (8, 17 ტობია[3] ZAa) [illegible]ცემდა ZA.

ჰე ჱი. ეგრეთ ZAB.

[illegible] D.

ჰელა ე ე მოასპარეზეთა და მოფუნდრუკეთა ადგილი არს სასვენებელი, რამეთუ ორთა მჭარესა (მჭარეთა) ადგილთა და(ჰ)ნიშვნენ ასვენებელ(სა) სადგურთა (სადგურად B) ZAB.

ჰელა მობურთალთა, მოასპარეზეთა, მოფუნდრუკეთა სასვენებელი ადგილ არს ორთა. ორთავე მჭართა ადგილთა განყოფენ სადგურ-სასვენებლად D.

ჰეტრატიკონი (+ ვისრამ. ZA) თხელი ეტრატი ZAB.

ეტრატი D.

ნ. ეტრატი, წიგნის-ტყავები.

ჰიდორია ესე იგი არს ყოველი სიტყვა წესითა შეურაცხითა გინება(ჲ) არს, დალა(ცა)თუ თვით იგი სიტყვა არა (ჰ)გვანდეს გინებასა ZAB.

ჰილათი ([2], 153 მამათ ცხ.[4]) სპარსულია, ჩ ხ უ ბ ი თ ZAa.

ჰილლონ ს ა ზ რ დ ე ლ ი არს გარეშითა სიტყვითა ZA.

ს ა ზ რ დ ე ლ ი ა გარეშითა სიტყვითა B. ჰილლონ ს ა ზ რ დ ე ლ ს ა უწოდიან გარეშითა სიტყვითა D.

ჰინ ძარღვი არს ერთ(ი) რიგი ZA.

ძარღვია ერთრიგი B. ძარღვი რაჲ არს D.

ჰინდური გრიგოლის იამბიკოში 1 Z.

ჰკრებდა შეჰკრებდა, აგროებდა ZA.

აგროებდა B.

ჰკრევდა შეჰკრევდა, უკრევდა ZA.

---

[1] ნუსხებში: „ჰგვანდა“. [2] ნუსხებში: „ჰგვემდა“. [3] შდრ. H — 895, („ჰგუწმი“). [4] შდრ. A — 1105, 63 v, 9: „პილაჲ“.

ჰლამის ლამის, ქნა ნებავს ZA.

ქ(მ)ნა ნებავს BD.

ჰლამოდა ქნას აპირებდა ZA.

ჰლოცვიდა (+ 3, 18 ლუკა ZAa) ლოცვევდა ZAB.

[ჰმა]ტს (1 კორინთ. 15, 41) Z.

ჰნაკთავს არიგებს ZB.

ჰნატრა (6 კავშ.[1]) ZAa.

ჰოობა „ჰ(ე)“-ს თქმა ZAa.

ჰორლი მოაბასთან ნახე Z.

მეაბასთან ნახე AB. 4 იოსიპოსში D[2].

[ჰოროლი ნ. ოროლი (ლახუარ'-თან)].

ჰპოო (5, 4 იგავ.) იპოვნო ZAa.

ჰრეუმისი სიმიათა მწერალი ZAB D.

ჰროარტაგი[3] (3 მეფ. 21, 8) წე-რილში ნახე ZAB.

ჰროარტაგი არს წიგნი მეფეთა მი-ოი, ყოვლადვე მოუშლელი D.

შდრ. როარტაგი.

ჰროკონომოზი მოქელე რამ არის ZABD

ჰრონი (გიორგი მთაწმიდელი[4]) ZAB

ჰრული (131, 4 ფსალმ.) მცირე რამ ძილი ZAB.

ნ. რული

ჰრქუა (ჰრქვა B) (+ 109, 1 ფსალმ. ZA) უთხრა ZAB.

ნ. ჰქუა.

ჰსიტყო (37, 6 იერემ.) სიტყვა უგო ZA.

ჰუბუტი ვარსკვლავთ ადგილსა რასმე ეწოდების არაბთა ენითა ZA.

ქალმწიფეთ საჯდომი, სხვათა ენა მგონია B.

ჰულბაჲ (ბალ.) ულბო ZAB.

ჰუნე, ონე და უნე (ჰუნე, ონე B) (ოთხფ.) (4 მეფ. 6, 14) გვარიანი და კეთილად წვრთილი ცხენი ZA.

(ოთხფ.) (+ მეფ. 6, 14) ცხენი გვა-რიანი და წვრთილი B.

ნ. ცხენი.

ჰუპა ამზიდე ZAB.

[ჰური ნ. ჰაერის-მცველი].

[ჰ]ფრთხებით (1, 28 ფილიპ.) Z.

ჰქარავს აქროლებს ZAB.

ჰქირდავს ეკიცხვის ZAB.

ჰქუა უთხრა ZAB.

ნ. სიტყუა, ჰრქუა.

ჰყო (8, 2 ისო) (ჰ)ქნა ZAB.

ჰყოვნი (2, 6 ივდით) დაიგვიანებ ZA.

ჰყოფს იქს ZAB.

ჰყოფს გა(ნ)ყრას უზამს ZAB.

ჰყრია ადგილზე(დ) დებით მრავა-ლი ZAB.

---

[1] ი. პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 29, 34). [2] ციტატი იოსიპოსიდან ხელ-ნაწერში წარმოდგენილი ყოფილა, მაგრამ ფურცელი დაზიანებულია და არ იკითხება. [3] წყაროშია „როარდაგი“. [4] შდრ. ათონის კრებული, გვ. 330, 35.

ჰყუარობს მოყვარულია ZAB.
ჰხვეხი ლხობა B.
ჰხუდა [1] (1, 9 ლუკა) მიხვდა ZAa.
ჰქდის აჰქდის, გაჰქდის, მოჰქდის ZA.
მოჰქდის, გაჰქდის B.
ჰქებდით ქმობდით ZAB.
ჰქსახვა მ[ო]ლობავით B.
ჰქუერთნა [2] (2, 7 ამოს) თრგუნვით ლეწა B.
ჰქუერთნიდეს [3] (2, 7 ამოს) ZAa. ნ. დაჰქუერთნიდეს.
ჰქუწრთნა ნ. ჰქუერთნა.
ჰქუწრთნიდეს ნ. ჰქუერთნიდეს.

ჵ

ჵი (+ 6, 7 ტობია ZAa) (+ ჵი B)
არს ართრონი სიტყვათა დამაშვენიერებელი ZAB.
ჵი საკვირველადცა ითქმის, კაცთა მიერ განსაკუთრებულად და მჭმუნვარეთა მიერ კმოიხმარებოდაც D.
ჵიმე საკვირველად გასაჩემი ZA.
ჵიმე [illegible] შეთქმა არს (+ გინა სა- [illegible] B) BD
[ჵი შენ ნ. რაკა].
[ჵი-ჵი ნ. იპი-იპი].
ჵორომი (ჵორომი ZA) ესე არს ცომის გუნდათა დასაწყობელი გამოსაცხობელად (გამოცხობამდე B) ZAB.
ჵორომჲა უწოდიან საფენსა მას, რომელსა ზედა ცომისაგან ქმნილსა გუნდასა დასდებენ ზედა ვიდრე გამოცხობამდე D.

ჶ

ესე ჶე ძველად ტართან იჯდა და რიცხვშიაც მეოთხასედ ყოფილა. წერილთა შინა დია საკმარია და ონსა და ჶეს უნად სვემდენ. და შემდგომად ჶე რიცხვიდამ ამოუღიათ და ოთხასად უნი დაუსვამთ, რადგან ფარი მეხუთასე იყო, უნსა და ფარს შუა ჶე ცუდად რალათ მჯდარიყო, ამისთვის ბოლოს ჵეს ქვეშეთ დავსვი, რიცხვი რიცხვს მოეზას და ეს(ე) ბოლოს იყოს, რათა რიცხვი არ(ა) აირიოს ZA.
ესე ჶე ძუელად ტართან იჯდა და მეოთხასედ რიცხვად სვემდენ და წერილთა შინაცა საკმარ არს და ონსა და ჶეს უნის ადგილს სმიდეს, რამეთუ უნი მაშინ არა სცოდნიათ. შემდგომად უნი მოუგონიათ და ოთხასად იგი დაუსვამთ და ჶე რიცხვიდამ ამოუღიათ, არა მხოლოდ რიცხვიდამ ამოუღიეს, წერილთა შინა მისი კითხვაცა დავიწყებიესყე B.
ჶაკინთე [4] იაკინთი ZAB.
თვალია C.

[1] ნუსხებშია: „ჰხვდა“. [2] ნუსხაშია: „ჰქუწრთნა“. [3] ნუსხებშია: „ჰქუწრთნიდეს“ [4] ნუსხებშია: „ჳაკინთე“.

ჳაკინთი (ვიაკინთი CD) (3, 23 ესაია) ლურჯის უმქრქალესი ZA.

მავი (3, 23 ესაია) B. მავი, ცისფერი, ლურჯი (+ ესაია 3, 23 Cb) C. მავი D.

შდრ. იაკინთი.

ჳვილოსი B (ვივილოსი ZABCD) (ბალ.) (+ იოსიპოს[1] ZAa) ჰილი ZAB.

შეისწავე, რამეთუ ვივილოსი ჰილს ეწოდების, რომლისაგან შექმნეს კიდობანი მოსეს ჩასაწვენ(ლ)ად და მოსცხეს ასფალტოსი (და)ყენებად წყალთათვის CD.

ნ. ჰილი.

[**ჳნელი** ნ. ცა].

ჳოტა (ვიოტა C) ახალწლის თავი ZAB.

[ნ კ რ ე ბ ა 62]: „კალანდობა და ვიოტად ვრუმალ წოდებულთა და პირველთა დღეთა მარტისასა იმძნონ" Cq[2].

შდრ. ვოტა, ვრომალ.

ჳპატოსი ZAB (ვიპატოსი ZAB Cab) (3, 3 დანიელ) მეფეთ წინაშემდგომელი ZA.

(3, 3 დანიელ) წინაშემდგომელი მეფეთა B. (+ 3, 3 დანიელ ZAa) წინაშემდგომელი მეპატრონეთა ZAB. წინაშემდგომელი Cab.

ნ. იპატი, იპატოსი.

ჳპოდიასტოლი ZAB (ვიპოდიასტოლი ZABCab) ქარაგმაა ამრიგი (ამგვარი B) ~ სადა ესე ჯდეს სიტყვას(ა) ქვემოთ, სამთა სიტყვათა შეჰკრავს. და ესე ~ ორთა სიტყვა(თა) ერთად შეკრვით(ა) თქვან, ნუ გა(ნ)აცალკერძო(ვ)ებენ ZAB.

ქარაგმაა ამგვარი, ~ სადაც სიტყვას ქვეშეთ უზის, სამ(ს) სიტყვას შეჰკრავს ZA.

ქარაგმაა ამგვარი ~ B (+ ქარაგმაა ამრიგი Cb) ~ სადა ესე სიტყვას ქვეით (უ)ჯდეს, სამთა სიტყვათ(ა) შეჰკრავს, და ესე ~ ორთა სიტყვათა ერთად შეკრვით თქვან, ნუ გააცალკერძოებენ Cab.

ჳპოვათრად (ვიპოვართად ZAB, ვიპოვათრად CD, ჳპოვართად ZAB) (59 კავშ.)[3] ნუ თუ ერთად ZAB.

ნუ თუ ერთთა. კავშირში თახვე სხოლიოზე(დ) (ზხოლიონზე Cq) ასე ეწერა C. ნუ თუ ერთთა (ასე თანვე ეწერა) 5 9 კ ა ვ შ. „ხოლო სხვა იგი ერთი, რომელსა ნივთად და ჳპოვათრად და ბვთეგენად უწოდს ხედვა"[4] D.

ჳსსოპი ZAB (ვისსოპი ZAB) (ბალ.) უსუპი ZAB.

[**ჳჳლოსი** ნ. ვივილოსი].

ჳფ (45, 11 ეზეკ.) ღომორი ZA.

ჳფენ (ვიფენ BCab) ქარაგმაა ამგვარი (ამრიგი BCb) ~ სადა ესე სიტყვას(ა) (+ ზედეთ ZA) უჯდეს, ნახევარსიტყვაა

[1] შდრ. A — 675, 31 r, 7. [2] Cq-ში წყაროს დასახელება და მოწმობა გადახაზულია :[3] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 126, 26 — 27). [4] იგულისხმება იოანე პეტრიწის თარგმანება (წიგნი II, გვ. 126, 26 — 27).

(სიტყვა არს Cb) ZABCb.
ჶ- სადა ესე სიტყვას უჯდეს, ნახევარი სიტყვა არს Ca.

ჶ

ეს(ე) ჶა ძველა წიგნებში იჯდა და მწერლებს უგულებელს-ექმნა(თ). მე ახლა ჩაუმატე ZA.

ჶაკინთი სკლატი თუ შალი ZA.
ნ. ვაკინთი.

ჶარმანდი ანაფორასავით საცვამია ZA.
ნ. ვარმანდი.

ჶარმე კურტაკი ZA.
ნ. ვარმე.

ჶეხნები მსხვერპლის საცავი ZA.
ნ. ვეხნები.

ჶილასოჶოსი სიბრძნის მოყვარე ZAa.
ნ. ფილასოფოსი.

ჶილასოჶოსი ფილასოფოსი ZA.

ჶოილნი ოთხი ქრთილის წონა(ა) ZA.
ნ. ვოილნი.

ჶოი ვაისავით ZA.
ნ. ვოი.

ჶოოტა ურიონი ZA.
ნ. ვოოტა.

ჶულოცავ ვლოცავ ZA.[1]

---

[1] აქ ავტორის შენიშვნაა. „ეს ჶი ჩვენს ენაში ეგოდენ საჭმარი არ არის, მაგრამ სხვათა ენის თარგმანებისათვის დიდად საჭმარია და ამისის ჭმარებით დია გაშვენიერდება სიტყვა. ვითარცა ჳე ვინისა და უნის საშუალია სათქმელად, ჲე ინისა (+ და Z) ანისა, ეგრეთვე (აგრეთვე A) ესე ვინისა და ფარის საშუალი არს. განიხილე, გულისხმიერო!“ ZA.

უცხო შესატყვისობანი

(იტალიურ-თურქულ-სომხური)

შემოკლებანი:

ლ. — ლათინური, რასაც ზოგჯერ იტალიურს ეძახის ლექსიკოგრაფი.

თ. — თურქული.

ს. — სომხური.

ა

ააცჳ ს. ნიენცუ Aa.
აბაზი თ. აბაზ ZAa. ს. აბაზ Z.
აბანა ს. ლვაცუცი Z, ლვაცუიც Aa.
აბანო თ. ჰამამ ZC, ჰმამ Aa. ს. ბალნის ZC, ბალანის Aa.
აბედი თ. ყავ ZAaC, არაყ Aa. ს. აფიეთ ZAaC.
აბზინდა თ. თოყა ZAaC. ს. ოვაკ ZAa.
აბლაბუდა ს. ვოსტან AaC.
აბრაკი თ. ავთათა AaC.
აბრამადი თ. ნაზირ ZCab, ნაზირი AaCq.
აბრ[illegible]ემა თ. ანთიმონ Z, ანთიმო-[illegible]
აბრ[illegible]მი თ. იფაქ Z, იფაგ AaC. [illegible] ZAa, აბრეშუმ C.
[illegible]უტარატი თ. ასირლან ZAa, ასრ-[illegible] ლანძლამერ ZAaCaq, [illegible]რ Cb.
[illegible] თ. ეილალ ZAaCab.
აგ[illegible]კი ს. აგარაკ ZAaCaq.
აგ[illegible] თ. თიქმალ, იათმალ C.
[illegible]ობა თ. ჰვიათ ZAa.
აგერ ს. ჰორეს ZAa.
აგრე ს. აილპეს ZAa
აგრემც ს. ჰენცნავეტ ZAa.
აგუსტოსი თ. აბმაჰ C. ს. ოგოს-ტოს ZAa.
აგური თ. ქარფიჩ C. ს. ალივს C.
ადამატინე თ. ალმას Aa. ს. ანდა-მანდ ZAa.
ადგილი თ. იერ AaC. ს. ტიელ AaC.
ადგილის-მთავარი ს. ტიელაპიეტ ZAa.
ადვილი თ. ჰასანთ Z, ჰსანდ Aa, ჰასანდ Cbq, ჰასად Ca. ს. ჰიეშტ ZAaCab, იეშტ Cq.
ადი ს. ი ვიერ გნა ZAa.
ადლი თ. არშუნ ZAaC. ს. გაზ ZAaC.
ადრე ლ. მანე B. ს. ვალ ZAa.
ადრინდელი ს. ვალუია ZAa.
აელება ლ. არმონია B.
აეშაგი ლ. სპია B. თ. ჩაშუშ ZAa B, ჯაშუშ C.
ავ ს. ვატ ZAa.
ავაზა თ. ბაარს ZAaBC.
ავაზაკი ლ. ასასინო B. თ. ხირსიზ AaBC. ს. ავაზაკ AaBC.
ავაზანი ლ. ვასკა B. თ. ჰაუზ AaBC. ს. ავაზან ZAaBC.
ავარი ს. ავარ AaC.
ავარტნი ს. მახარ ZAaCab. მახა-რი Cq.
ავაჯი ლ. კანთოუერმო B.
ავბედი ს. ვატაბახტ ZAa.

ავზი ლ. პიშინა B. თ. ჰაუზ ZAaBCa, აუზ Cbq. ს. ავაზან Aa.

ავთრათი ლ. პოლიცა B. თ. ბარათ ZAaBC.

ავი ლ. მალუს, კათივო B. თ. ფის ZAaBC. ს. ამბახტ ZAa, ოსალ C.

ავილი თ. ბალაბან AaBC.

ავლინი ლ. ლეტამაიო B. ს. ავლინ Z, ავილინ Aa.

ავლინე ს. არრაქეირ ZAa.

ავობა ს. ამბახტუთინ Z, ამბახტუთივნ Aa.

ავჟანდა ლ. სტაფა B. თ. უზანგ Z, უზანგუ AaBC. ს. უზანგ C.

ავშანი თ. იავშან ZAaBC.

ავშარა ლ. კავეცა B. თ. ლოხტა ZAaBCq, ნოხტა Cab. ს. ლოხტენ BC.

ავშარაჯი ლ. ზიროფო B. თ. შარბათ ZAaB, შარბათი Cb.

ავხანა ლ. ლოგიკუმენი B. თ. აბრიზ ZAaB.

აზატი ს. აზატ ZAa.

აზმაითი ლ. აბალიარე B. თ. ყარილან ZAaBC. ს. დურალ Z.

აზმანი თ. ოგაჯ ZAaBC. ს. მუორც Cb.

აზმნა ს. კაწერ Z, კარწერ Aa.

აზმნობდა ს. ეარილ ZAa.

აზნაური ლ. ომოჩივილე B. ს. აზნ...კან ZC, აზნვაკან Aa, აზნუვაკან B.

აზუა ლ. ალოეს B. თ. საბრ ZAa, საბრი BC. ს. საბრ Ca.

აზლვევს ს. ვჭარიეცნე ZAa.

აზლვევინებს ს. ქუვჭარიეცნე ZAa.

აზლუდი თ. ჩიბუხ ZAaBC.

ათარი თ. ხურდაფრუშ Cb, ხურდაფრუში Caq.

ათასი ლ. მილე B. თ. მინ ZAaB. ს. ჰაზარ ZAaB.

ათასისთავი თ. მინბაში ZAaB. ს. ჰაზარაპიეტ ZAa, ჰაზარაპეტ B.

ათეული ს. ტასანუორდ Aa.

ათი ლ. დიეჩე B. თ. ონ ZAaBC. ს. ტასნ ZAaB, ტას C.

ათიათასი ლ. დეჯემილა B. თ. ონმინ ZAaB. ს. ტასნჰაზარ ZAa.

ათისთავი თ. ონბაში ZAaB. ს. ტასაპიეტ ZAa.

ათქუა ლ. ვოტო B.

ათძალი ს. ტასნალიავ ZAa, ტასნალიე BC.

აი ს. ჰორეს ZAa.

აიაზმა ს. ჯურ ორჰნუთიან ZAa.

აიაპოხტიან ს. ლიზანოლქ ZAa.

აის ს. აინ ZAa.

აიტანა ს. ი ვიერ ტარავ ZAa.

აიჭუა ს. ი ვიერ გგვიაც ZAa.

აიძულა ს. ბრრნადატიაც ZAa.

აკანათი ს. ვუორროგაით ZAa.

აკანო ს. ხორან ZAa.

აკატი ლ. აგატი B. ს. კოჰაზმ ZAaB.

აკაური ლ. ჩინუმვ B. თ. ყუი ZAaB. ს. კარაპ ZAaB.

აკელდამა ს. აკელდამა ZAa.

აკვანი ლ. კულლა B. თ. ბეშიქ B, ბეშიკ ZAaCbq. ს. ოროროც ZAaBCbq.

აკიდება ლ. პორტამენტო B. თ. უქლანმალ AaB. ს. ბარრნალ Aa, ბარცელ B.

აკლდამა ლ. სეპულტურა B. ხ. აკიელდამა Aa.
აკლებინა ხ. პაკასიეცუიც Aa.
აკოცა ლ. აბაკატო B. თ. ოფდი ZAaB ხ. პაჩ არავ ZAa, პაჩეცავ B.
აკუთა თ. ოჯახ Cbq.
აკურთხა ლ. აბენეტიკტო B. ხ. ორპნიაც ZAa.
ალაბასტრი ლ. ალაბასტრი B.
ალავერდი თ. იონჯა ZAaBC.
ალალი თ. ლეი ZAaBC. ხ. ალალ ZAaBC.
ალარდენი თ. ნარდანი ZAa, ნარდან B, ნარდანა Cb, ნარდანგ Ca, ნარდანი Cq.
ალერდი ხ. ხუოტ ZAa.
ალერხი თ. მეპრუბან BC.
ალვა ხ. ჰალევს ZAa.
ალვის ხე ლ. ჴიპრეს B. თ. სალვაალაჯი ZAaB, სალვაალაჯ C. ხ. კიპრო B.
ალი ლ. ქეარო B. თ. იოლო Ca, იალო Cq. ხ. ბუოც AaBC.
ალიზი ს. კიომინდ AaB, კომინდ Cb, კოგინდრ Ca, კომინდრ Cq.
ალილუია ლ. ალელუია B. ხ. ალელუია B, ჰალელუია C.
ალისფერი ს. ბუოცავუნ Z, ბუოცავუინ Aa.
ალიტრიონი თ. დენგიზამი ZAaB.
ალმასი ლ. დამატინე B. თ. ალმას ZAaB.
ალო ხ. ჰაჴ Cab, აჴ Cq.
ალო ლ. ალოე B. ხ. ჰალუეს ZAa, ალვენ BCab, ჰალვენ Cq.
ალუბალი ლ. ამარელა B. თ. ალუბალ Z, ალუბალი AaB.
ალყა თ. იონღარ Cq.
ამ ლ. ლუი B. თ. ბუ Z. ხ. სა ZAa.
ამა ხ. ზსა ZAa.
ამალი ლ. ინედია B.
ამანი ხ. ბაზპან ZAa.
ამაო ლ. ვანიტა B. ხ. უნაინ ZAa, ზურ BC.
ამარი ხ. აბოვ ZAaBC.
ამარტა თ. იეშმ Aa, იეშმი B, იაშმი C.
ამახ ხ. სმა ZAa.
ამაღლება ლ. ასენსიონე B. ხ. ჰამბარძუმ Z, ჰამბარძუმნ Aa.
ამაღლებული ლ. აშეცო B. ხ. ჰამბარძიალ ZAa.
ამბაზი თ. შარიქ ZAaB.
ამბარი თ. ამბარ ZAaB.
ამბონი ხ. ამბიონ ZAa.
ამბორება ხ. ამფორ C.
ამბოხება ხ. მაქარრიალ ZAa.
ამბორი ლ. აბრაჩამენტო B. ხ. ჰამბურიელ ZAa.
ამდენი ლ. კვანთი B. თ. ბუყადარ ZAaC, ბუღადარ B. ხ. აისჩაფ ZAa, ესლადამ BC.
ამეთვისტომი ლ. ამეთვისტომი B. ხ. იაკინთე ZAaBC.
ამიანტოს ლ. ამიანტოს B.
ამიანური თ. ჰამიან Cb, ქესა Cq.
ამიერ ხ. აისუპიეტ ZAa.
ამინ ლ. ამენ B. თ. ამენ Z, ამინ B, ამინა C. ხ. ამენ ZBC.
ამინაშატი ლ. მედალიო B.
ამინდი თ. ჰვა C.
ამლათი ხ. ისკუინ ZAa.
ამლაკი ლ. კო B. თ. აბლაყ ZAaB.
ამოწმა ხ. ვკაიაცუიც ZAa.

ამოქუნეშა ს. არჭიელ ZAa.
ამპარტავანი ს. ჰპარტ ZAa.
ამპარტავნება ლ. სუპერბია B. თ. თაქაბურლუხ AaB. ს. ჰპარტუ-თივნ ZAa.
ამპახ ს. ჰექ ZAa.
ამპოდიტი ლ. რეფლუსო B. თ. მადიი ZAaB.
ამქმელი ს. გრკოლ ZAa.
ამღურიელი ს. პლტორიალ ZAa.
ამყნა ს. პარუს Z, პატრუს Aa.
ამხანაგი ს. ნნკიერ ZAa, ინგერ BCaq, ინგიერ Cb.
ამხილა ს. უსუიც ZAa.
ან თ. ია ZAaBC ს. კამ ZAa.
ანაბარი თ. ამანათ ZAaBC. ს. მა-ვაიაციალ ZAa.
ანადირა ს. ვუორსაცუიც ZAa.
ანაზდეული ს. ანკარწაკი ZAa.
ანაკუეთი ს. თიეფ ZAa.
ანაფორა ს. ფერეჯ Aa.
ანგარება ლ. ავარაცია B. თ. თამჰ Z. ს. აგჰუთივნ Z, აგაჰუთივნ Aa.
ანგარი ლ. ავარაცია B. თ. თამაჰ-ქარ ZAaBC. ს. აგაჰ ZAa.
ანგარიში ლ. კაპო B. თ. ჰესაბ ZAaBC. ს. ჰამარ ZAa, თივ B.
ანგელე ს. ჰრიეშტაკ ZAa.
ანგელოზი ლ. ანჯელე B. თ. ფი-რიშტა ZAaBC. ს. ჰრიეშტაკ ZAa, ჰრიშტაკ BCbq, ჰირიშტაკ Ca.
ანდაზა თ. ნუმუნა ZAaBC. ს. ორინაკ ZAaBC.
ანდამატი ს. ანდამანდ ZAa.
ანდერძი ლ. ტესტამენტოს B. თ. ვასიათ ZAaBCq. ს. კტაკ ZAa, კატაკ Cq.
ანდერძნამაგი ს. კტაკარან ZAa.
ანეული ს. ციელ ZAaBC.
ანთება ს. ვარრიელ ZAa.
ანთრაკა ლ. მორბოგალიკო B. თ. ათეშაქ ZAaBCb, ათეშაგ Ca, ათეშაქი Cq.
ანთრაკი ლ. კარბუნკოროს B. ს. კარკიონ Caq.
ანტაკრად ს. ჵსტაპარანუოც ZAa
ანტექრისტე (ანტე BC) თ. თა-ჯალ ZAaBCbq, დაჯალ Ca. ს. ნიერრ ZAa, ნიერ B.
ანუ ს. კამ ZAa.
ანყოლი ს. სოლნაკამერ C.
ანძა ლ. მა B.
ანწლი თ. ითგან Cq.
ანჯმნი თ. აშქარა ZAaB. ს. აიტ ZAa.
აპაური ლ. ვინკოლა B. თ. სამბალ ZAaBC. ს. კაპან ZAa, სამოდენ Cb, სამოდა Ca.
აპნისი ს. შამას Aa.
აპოხტი ლ. პრეშუტტო B.
აპრილი თ. ნამანმაჰ Cbq, ბაჰმან-მაჰ Ca. ს. აპრილ Aa.
არაკალი ს. ქესმა BC.
არ თ. იოხ Caq. ს. ვუოჩ ZAaCa, ოჩ Cq.
არა ლ. ნო B. თ. იოხ ZAaB ს. ჩე ZAa, ოჩ B.
არა ნებსითი და უნებლიეთი ს. ვოჩ აკამავ ZAa.
არაკი ს. არრაკ ZAa, არაკ C.
არამედ ლ. ათქუვი B ს. აილ ZAaC, აძლ B.

არაონი თ. ბეი B.
არაყი თ. არაყ ZAa. ს. ცქი ZAa.
არა-წმიდა ლ. ლუსურიი B. თ. ნაფაქ ZAaB. ს. ანსურბ ZAaB.
არგანი ს. ცუპ ZAaBC
არდაგი ლ. ლენდი B. თ. ფუთა ZBC. ს. ლენჯაკ Z, ლიენჯაკ Aa, ლენჯაქ BC.
არდგმული თ. ხრმან Z, ხარმან AaBCq. ს. კალაპან ZAaBC.
არდი ს. არდ ZAa.
არეა თ. მარიხ AaBC. ს. ჰრათ B.
არე-არედ ს. ასტ-უსტ ZAa.
არევა ს. ხარრნიელ ZAa.
არვად ს. ავარ Aa.
არვე ს. აიწიც იერამაკ Aa, ჰოტიც BC.
არილი ს. ბუნნ ZAa.
არიოთი ს. არიოვთ ZAa.
არიხ ლ. ჩე B. თ. ვარ BC. ს. ე ZAa, კა BC.
არმალანი თ. მათაა Z, მათაი AaBC
არ[illegible] ლ. სინდონე B. ს. პას-[illegible] ZAa.
არნ[illegible]ალ BC.
[illegible]ნყოინ ZAaBC.
არს[illegible] ესენცა B. თ. ჯოვარ ZA[illegible] ოვარი B[1], ბუჯუდ C. ს. [illegible]იევნ ZAa, ეუთინ B, ე[illegible] C.
არსებაიაი ს. ეაკან Aa.
არქი თ. თავარ ZAa, თავარა BC. ს. ტაპარაკ ZAaBC.
არლანში თ. ორქან AaBC. ს. ქარ-შიკ Aa.
არლარა ს. ელ ვუოჩ Aa.
არყი თ. ყაინ ZAaBC. ს. ქეჩი ZAaBC.
არჩევანი ს. ვიჰაკ ZAa.
არჩჳ თ. იეზგეჩი ZAa, იაზგეჩი BC. ს. ფსიტ ZAaBCab, ფსიტი Cq.
არც ლ. ნე B. თ. ჱეჩ C. ს. ვუოჩ Cab, ვონჩ Cq.
არცა ს. ვუონჩ ZAa.
არძანნი ს. არძანნ ZAa.
არძი თ. ალაჯა ZAaBC.
არწივი ლ. აკვილა B. თ. აიდიოს AaB. ს. არწივ ZAaBC.
არჯაკელი ლ. ზერჩო B. თ. ჯივიროთი ZB, ჯივიროთ Aa. ს. არჯაყელა ZAaB.
არჯალი თ. ბეჰაია Z, ბეჰია Aa, ბეაია B.
არჯასპი თ. ზალ ZAaBC. ს. არჩასპ ZAaBC.
ასაბადი თ. ამაჩხანა ZAaBC.
ასაკი ლ. ეტა B. ს. ჰასაკ ZAa.
ასაკრავი თ. ⌈ფატყბანდ⌉ Ca.
ასარი თ. დანგ ZAaBC. ს. დანკი ZAa, დანგ BC.
ასე ლ. ქოსსე B. თ. ბელა ZAaB Cq, ბეილა Cab. ს. აისპეს ZAa Ca, ასპეს BCbq.
ასეთი ს. აისპისი Aa.
ასერ ლ. ადესადეს B.
ასესხა ლ. იმპრესტატო B.
ასთევე ს. აისპეს იევს Aa.
ასი ლ. ჩენთო B. თ. იუზ ZAaBC.

[1] B-ში თავდაპირველად „ბუჯუდ“ წერებულა, გადაუხაზავთ და „ჯოვარი“ ჩაუწერიათ.

ს. ჰარივერ ZAa, ჰარირ BC.

ასისთავი ლ. კაფიდან B. თ. უზბაშ ZB, უზბაში AaCbq, იუზბაში Ca. ს. ჰარივრაპიეტ ZAa.

ასკატა თ. ბალრიყარ Z, ბალრიყარა AaBC.

ასკილი თ. ყუშბურნი ZAaBC. ს. მასურ ZAaBC.

ასლი თ. ფარინჯ ZAa, ფრინჯ BC. ს. აჰარ ZBC, ჰაჰარ Aa.

ასო ლ. მემბრო B. თ. ბუდ ZAaB. ს. ანდამ ZAa.

ასო თ. არფ ZAa. ს. ტარიერქ ZAa.

ასო ლ. ლეტერა B თ. არფ ZBC. ს. ტარრ ZAa.

ასპარეზი ს. ასპარეზ ZAaCab, ასპარეზი Cq.

ასპიროზი თ. ზოჰარა Cb.

ასპიტი ლ. ასპიტი B. ს. იჟი ZAaC.

ასპიტის ქვა ს. იჟაქარ ZAa.

ასტამი ს. აკიშ BC.

ასული ლ. ფილია B. თ. ყიზ BCq. ს. დსტიერ ZAa, დუსტრ BCq.

ასფალტო ლ. ასფალტო B. ს. ასფალტო ZAa.

ასწავა ლ. ინსენიამენტო B. ს. უსუიც ZAa.

ასწავლა ს. ხრატიაც ZAa.

ასწრაფებდა ს. შტაპუმ ერ ZAa.

ატამი ლ. პერსიკო B. თ. შავთალ ZAaBCbq, შავთალუ Ca. ს. დიელც ZAaBC.

ატანა ს. ი ვიერ ტანილ ZAa.

ატარი ლ. სპეციანე B. თ. ხურდაფრუშ ZAaB.

ატლასი თ. ატლას ZAaBC

ატრია ლ. მაკარონი B. თ. ერიშტა ZAaBC.

აუარებდით ლ. კომფესო B. ს. ხოსტოვან იელიერუქ Aa.

აუწყა ლ. ალესე B. ს. ზიექუციაც ZAa.

აფთარი თ. ქავთარ ZAaBC. ს. ბუორიენი ZAa, ბორენ BC.

აფიცა ლ. აჯუტარო B. ს. იერდმნიაც ZAa.

აფრა ლ. ლემა B. თ. იელქან ZAa იალქანი B, იალქან C.

აფრაკი თ. ფიჩ ZAaBC. ს. ფეთრაკ ZAa, ფეთრაქ B, ფეთრაქაშ Cb, ფეთრაქშ Caq.

აფროდიტი ლ. მერკურიო B. თ. ზოარა Z, ზოჰრა AaB. ს. ლუსაფერ B.

აფსინდი ს. დარნუთინ Z, დარნუთივნ Aa.

აფსკა ლ. პელე B.

აფუარი ლ. როტა B. თ. ჩალხ ZAaB.

აფუცა ს. იერდმნიაც ZAa.

აქ ლ. ქვა B. თ. ბურადა ZAaB Caq, ბურად Cb. ს. ასტ ZAaCq, ესტიელ BCab.

აქა ს. ესტი ZAa.

აქადამ ს. ესტლაც ZAa.

აქადგან ს. ესტიელაც ZAa.

აქავება ლ. მიროდე B. ს. ქორრუთივნ ZAa.

აქატი ს. კოჰაზმ ZAaBCab, კოჰმაზმ Cq.

აქებდით ლ. ლოდავი B. ს. ორნიეცექ Z, ორჰნიეცექ Aa.

აქეთ ს. გოვიეცექ ZAa.

აქეთ ს. დეს ZAa.

აქეთი ხ. ესთენ ZAa.

აქეთკენ ხ. აის კუის ZAa.

აქლემი ლ. კაბალო B. თ. დევა ZAaBCab. ხ. უღტ ZAaBC.

აქცევდა ს. ფულ ერ აწუმ Aa.

ალაპი თ. ჯანაშ ZAaBC. ხ. მატალ BC.

ალარ თ. დაა Aa, ჸეჩ B, ჸჩ Cab, ეჩ Cq. ხ. ელ ჩე BC.

ალბეშვდა ს. კნქიელ ZAa.

ალება ლ. ლევამენტო B. თ. გოთურმალ BC. ს. ვიერ კალიელ. ZAa, ვიერაკალელ B, ვიერ კარნიელ Cb, ვიერ კარნელ Ca, ვიერ კანელ Cq.

ალების ლამე ლ. კარნავალ B. ს. ბუნ ბარიეკიენდან ZAa, ბარიკენთან B.

ალელვება ს. ალეკოწიელ ZAa.

ალვიარება ლ. კომფესიონე B. ს. დავანუთივენ ZAa.

ალვსება ს. ლნულ ZAa.

ალზუავება ს. გუორროზიელ ZAa.

ალთქმა ლ. ვოტო B. თ. თობა ZAaB. ს. ულტ ხოსტმუნქ Z, უხტ ხოსტმუნქ Aa, უხტ B.

ალიელი თ. მარლი B, მარლ C.

ალიძრნეს ს. ხრუვეცან Caq.

ალლუმი თ. ჴან Z, სანი AaBC.

ალმართი ლ. სალითურა B. თ. იოხუშ AaBC. ს. დარივიერ B, დარიდუს Cab, დარიეერ Cq.

ალმატება ს. ავიელულ ZAa.

ალმოსავალი ლ. ლევანთე B. თ. გუნდოლან AaBCab, გუნბათან Cq. ხ. არივიელ Z, არიევიელ Aa, არეველ BC.

ალმოცოხნა ლ. რუმინარე B. თ. გავშამალ AaBC. ხ. ვუოროჭალ ZAa.

ალმსაარებელი ლ. კომფინტენტე B. ხ. ხოსტოვანუოლ ZAa.

ალმსთობა ს. ხოსტოვანიელუ Z.

ალმტკბო ს. სკტარაწ Z.

ალმურკუნა ს. უნაინაკან Z.

ალმქმნელი ს. კატარიელ Z.

ალორევი ს. ტრამიელ ZAa.

ალორძინება ს. აჭილ ZAa, აჭუმნ B.

ალსა[ა]რება ლ. პენითენცია B. ს. ხოსტოვანიელ ZAa, ხოსტოვან B.

ალსაარებადი ს. ხოსტოვანიელუ Aa.

ალსასრული თ. ახირი C. ს. კატარაწ Aa.

ალსაჭოცელი ს. უნაინაკან Aa.

ალსრულება ს. კატარილ Aa.

ალურედი თ. რახტ ZAa, რახტი BC.

ალური თ. ყანთარლა ZAaBC.

ალფუვნება ს. ხმუორიელ ZAa.

ალცრა ს. ხარბალიელ ZAa.

ალწბა ს. ბურბუქეცინ E.

ალწერა ს. აშხარაჰაგირ Z, აშხარჰაგირ Aa.

ალჭოცა ს. ჯინჯიალ CE.

აყალო თ. გილ Z.

აყირო ლ. წუქა B. თ. ყაბახ ZAaBCD ს. დუთუმ ZAa, თუთუმ BCD.

აყრა თ. ქოჩმალ CD.

აშიყი თ. ჰაშიყ D.

აშკი თ. მამთულ ZAa, მამთული B.

აჩაჩა თ. ჩუთ CD.

აჩივლა ს. აპსტამბიეცუიც ZAa.
აჩრდილი ლ. ომბრა B. თ. ქოლგა Z. ს. სტივიერ Z, სტვიერ Aa, ჰოვანი B.
აჩქარდა ს. შტაპიაც ZAa.
აჩქარება ს. შტაპილ ZAa.
აჩხაბერი თ. დაბულლა ZAa.
აცა ს. მესათ ZAa.
აცადე ს. მესაფ ZAa.
აცალე ლ. ვერმა B.
აცნობა ს. წანუციაც ZAa.
აცრა თ. დოლარ D. ს. თელტალ D.
აცხოვნა ლ. სალვატო B. ს. აპრეცუცინ Z, აპრიეცუიც Aa.
აძლევდა ს. ტალის ერ ZAa.
აძლევს თ. ვერეირ ZAaBCD ს. ტალისე ZAa, ტალისა BCD.
აძმო ს. იელბაირაციაც ZAa.
აძნელებს ს. დევარაცნუმე ZAa.
აძრწოლებდა ს. სარსაფიეცნუმ ერ Aa
აწ ს. არდ ZBCD, აიქმ Aa.
აწამა ლ. მარტირეზატე B. ს. ვაკაიეცუიც Z, ვკაიეცუიც Aa.
აწამა ს. ნაჰატაკიაც Aa.
აწე ს. ჰიმი ZAa.
აწვე ს. აიქმ Z, აიქმ იევს Aa.
აწონა ლ. პეზარე B. ს. კშრრიელ ZAa.
აწონილი ს. კშრრიალ ZAa.
აწყუა ს. ჩაფიელ ZAa.
აწყული ს. ჩაფიალ ZAa.
აჭრა თ. დოლრამალ Cab, დოლარ Cq. ს. თელტალ Cq.
ახალი ლ. ნოვე B. თ. იენგი ZAaBCD. ს. ნუორ ZAaBCab, ნორ CqD.
ახალწლისა ს. ჰამირა Ȧa.
ახარა ლ. ლარეგრატო B. ს. ევიეტიაც ZAa.
ახებს ს. კუმიერძიენა Aa.
ახიოხ ს. უჰ Aa.
ახლა ლ. ადესო B. თ. იმდი AaB. ს. ჰიმი ZAaB.
ახლად ს. ნუორუოც Aa.
ახლო ლ. ვიჩინო B. თ. იახუნ AaBCD. ს. მოდიკ ZAaBCD.
ახოვანი ს. არიუთუნ BCaqD, ირიუთუნ Cb.
ახორი ს. მსურ Aa.
ახოსალარი თ. ყათირჩი AaBCqD, ყარჩი Cb, ყათრჩი Ca. ს. ჯორარაწ BCab.
ახს ს. მოდიკ ე Aa.
ახტა თ. იალირ ZAaBCab, აილირ CqD.
ახუეწა ს. ალაჩიეცუიც Aa.
აჯირება ს. ნიერჰაკუთივნ ZAa.
აჯოცა ს. ჯნჯიელ ZAa.
აჯსნა ს. არძაკილ Z.
აჯჯა თ. ამან ZAa, აყიყათ BCqD, ჰაყიყათ Cab. ს. პალატანქ ZAa.
აჯჯილა თ. ჩადრი ZAaBCbqD, ჩადირა Ca.
აჯჯობა ს. ალთიაც ZAa.
აჯჯობებს ს. ალთე ZAa.
აჰა ლ. ეკკო B. თ. იშტა, ჰალა Z, იშტა, ჰლა Aa, იშტა B. ს. აჰავასიკ ZAa.
აჰჯსნა ს. არძაკილ Aa.

ბა ს. გუოგ ZAa.
ბაბაჭუა ლ. რანიო B. თ. ოროჭჩაჭ ZAa. ს. სარდი ZAa.

ბაბილო ლ. ვიტე B. ს. ბარუნაკ BCD.

ბაბრი თ. ბაბრ CD.

ბაბღანი თ. ბუთიმარ ZAa.

ბაგა ლ. სტაბოლო, პრესეფიო B. თ. ახურ ZBC, ახური D. ს. ჰასურ Z, მსურ Aa, მუსურქ BCD.

ბაგე ლ. ლაბრო დისუჰრა B. თ. ტოტალ ZAa. ს. შრონ BC.

ბაგინი ს. ბაგინ ZAaCaqD, ბაგი Cb.

ბაგირი ლ. კუმინა B.

ბადაგი ლ. მუსტოკოტო B. თ. მუსალას ZAaC, მუსალის B, მუსალასი D.

ბადე ლ. რეტე B. თ. თორ ZAa BCD. ს. დამპ Z, დამბ AaBCD.

ბადენი ს. ფარრს ZAa.

ბადვა ს. წნუნდ Aa.

ბადიში ლ. ნიპოტე B. თ. ნავასი ZBCD. ს. თუორრ ZAaCb, თუორ BCaqD.

ბადლიჯანი ლ. მელანცანა B. თ. ბადლიჯან ZAaB. ს. ბადლიჯან Z.

ბადრაგა ლ. გვარიერი B.

ბავთი ს. გარმ ZAa.

ბავრაყი ლ. ბანდიარა B. თ. თუღ Aa. ს. ხაჩვარ B.

ბავრუკი ლ. ბორაჩე B. თ. ბორა ZAaBCD. ს. ბარაკია B, ბარაკი CD.

ბაზარი ლ. მარკატო B. თ. ბაზარ ZAaB. ს. ფუოლოც Z, ფუოლუოც Aa.

ბაზიერი ლ. უოკონიერო B თ. ყუშჩი ZAaBCD.

ბაზმა ლ. ლუჩერნა B. თ. ჩირახ ZAaB, ფისუსი D. ს. ჰრაგ B. ჰრაქ C, ჰრაქი D.

ბაი ლ. ბაინილი B.

ბაია ს. გუოგ ZAa. პტუღ D.

ბაკი ლ. სპენდორე B. თ. ხალხამ Z, ხალხალ AaBCabD, ხალხალი Cq. ს. ალალ BC, ალალი D.

ბაკლა თ. ბახლა CD. ს. ბაყლა Cab, ბაკლ D.

ბალამწარა ლ. ჩერასამარა B

ბალანი ლ. კაფელი B. თ. თუქ ZAaBC, თუქი D. ს. მაზ ZAaB CD

ბალანტი თ. ქესა BCD. ს. ბალახ Z, მალახ Aa.

ბალასინი ლ. ბალსამო B. თ. ბალასან ZAaBD, ბალასინ C. ს. პალასინ ZAa.

ბალახავარდი თ. ბულახოთ ZAaC. ბულახოთი BCqD. ს. ჯრაკოტიმ ZBCb.

ბალახი ლ. ერბა B. თ. ოთ ZAaB CD. ს. ხოტ ZBCD.

ბალბა ლ. მალვა B. თ. აბანქობაჯი ZAaBCaqD. ს. კუტატუკ ZAaB, კატატუკ Caq, კატატუკი D.

ბალბალუკა ს. ახპახპუკ ZAaB CaqDE.

ბალთა თ. ბავთა Caq, თოყა E.

ბალი ლ. ჭრაზო B. თ. გილას ZAaBCDE. ს. ბალ BCDE.

ბალიში ლ. კაფეცალე B. თ. ნაზბალიშ ZAaBCD. ს. ბარც BCab, ბალიშ CqDE.

ბალქოში თ. ხალიჩაფუჩ ZB, ხალიჩაფუჩი AaCD.

ბალღამი ლ. მათერია B. თ. ბალღამ ZAaBCbqDE.

ბალღინჯი ლ. ჩიმიჩე B. თ. თახტაბით ZBCab, თახტაბითი Aa.

ბალღოჯი ლ. ამარელა B. თ. ალუბალ ZCab, ალუბალი AaBCq.

ბამბა ლ. ბამბაჯე B. თ. ფამბუხ ZAaBCbqDE, ფანბუხ Ca. ს. ბამბაკ ZAaBCbqD, ბანბაკ CaD.

ბანა ლ. ლავარსე B. თ. ჩიმალ ZAaBCDE. ს. ლვანიელ Z, ლვანალ Aa, ლიელანა B, ლიელნალ Cb, ლიელან CaqDE.

ბანაკი ს. ბანაკ BCD, ბანაკი E.

ბანდალი თ. ⌈გეზმლ⌉ E.

ბანება ლ. ბანიამენტო B. ს. ლვაციელ ZAa.

ბანებული ს. ლვაციალ ZAa.

ბანი ლ. თეთო B. თ. ბაჯა CqDE. ს. ქტუორ Cq, ქტურ DE, ჰიერთიკ E.

ბანი ლ. პარტე B. ს. ბანინაკ BCD, ძაინაკიც E.

ბანოვანი ს. მაინარარ E.

ბანჯარი ს. ბანჯარ ZAa.

ბაო თ. ⌈ქოლგა⌉ E. ს. სტუიკი E.

ბაჟი ლ. გაბელა B. თ. რახტარ ZAaBCE, როხტარ D, გომრუ Z, გომრუქ AaBCDE. ს. დალმა მაქს Z, დალმა გინა მაქს Aa, დამლენ BCD, მაქს E.[1]

ბარათი ლ. ლეტტერა B. თ. ⌈ყაბ-ზი⌉ E. ს. მურჰაკ E.

ბარამბო თ. ბეჩათ ZAaBCDE. ს. ძაქახოტ ZAaBCDE.

ბარაქა თ. ⌈ბარაქა⌉ E. ს. ⌈ბარაქა⌉ E.

ბარბაცი თ. ინგლეირ BCDE.

ბარბითი თ. მულნი ZAaBCDE.

ბარგი თ. რობა, სეისხანა B, ურუბა CDE, ⌈ასისხნა⌉ E. ს. აბ[illegible] BCDE.

ბარდანი ს. ბარდან ZAa.

ბარე ს. ჩიხ E.

ბარება ლ. კონცენიმენტო B. თ. თაფშურმალ ZAaB, ასმარლალ Cb, ისმარლალ CaqD, ⌈თაფშურ⌉ ისმარლალ E. ს. პაჰიელ ZAa. ⌈პელ⌉ E.

ბარებული ს. პაჰაწ Aa.

ბარვა ლ. ვანგარე B.

ბარი ლ. ლოგოკალდო B. თ. არაჽ ZAaBCDE, ⌈სვილ⌉ E. ს. დაშტ BCabE.

ბარი ლ. .ვანგა B. თ. ბელ ZAaB CDE. ს. ბაჰ ZAaBCDE.

ბარკალი ლ. კოშა B. თ. ბუდ ZAaBCDE. ს. ანდამ BCDE.

ბარტყი ლ. უჩელოდენიტო B. თ. ბალა DE. ს. დოხ DE.

ბარტყულა ს. ველარ BCD. ⌈ვენლრ⌉ E.

ბარქაში თ. საჰნ ZAaB, საჰაინ Cb. საჰინ Ca, საჰნი CqD, სჰანი E. ს. ⌈ბადია⌉ E.

ბარძიმი ლ. კალიჩე B. ს. სკ[illegible] ZAaBCD, სიკი E.

ბასილისკო ლ. ბასილისკო B. ს. ქარბ ZAa.

ბასრი ლ. აჩაიო B. თ. ფოლად

[1] E-ში დაწერილი ყოფილა „დამლენ", რაც შემდეგ გადაუხაზავთ და „მაქს" ჩაუწერიათ.

ZAaBCDE. ს. პოლვატ BCqDE, პოლოტ Cab.

ბატასინი თ. ღენგიზორდაგ ZAaB CDE. ს. ზატასინ CDE.

ბატი ლ. ოქაპაპია B. თ. ყაზ ZAaBCDE. ს. ბაღ ZAaBCDE.

ბატკანი თ. ყუზ Ca, ქორფა CbqDE. ს. ქორფა ZE, ქორფენ BCbqD, გარრნ Aa, გარრ Ca.

ბატონა ლ. სინიორა B. თ. ხანუმ Z. ს. ტიროჰი ZAa.

ბატონი ლ. სინორ B. თ. აღა ZAaBCDE. ს. ტერ ZAa, პარუნ BCaqDE, პარუონ Cb.

ბაქი თ. ჰაურ-ზაურ ZAaBCDE, ⌜აურ-ზურ⌝ E.

ბაღანა თ. ჩუჯულ CDE.

ბაყაყი ლ. რონა B. თ. ყურბაღა ZAaBCDE. ს. ცუორდ ZAaBC DE.

ბაყლი ლ. სპორქარა B. თ. ჩირქ ZAaB, ჩირქი CDE. ს. კიელტ ZAaBCDE.

ბაყჳ ს. ⌜ანდმ⌝ E.

ბაძი თ. ქან CDE. ს. ქენ ZAa, ⌜ჯიგრენ⌝ E.

ბაწარი ლ. სპაგო B. თ. იფ E. ს. ⌜თიგლ⌝ E.

ბაჭია ლ. ლეპრეტო B.

ბაჭკა ს. ფანჩხ AaBCDE.

ბაზრი თ. ზალანოს ZAaBC, ზალა-ნოზ D, ზალანოზი E.

ბგოლვილი ლ. სუპა B. თ. შორვა ZAaB.

ბებერი ლ. ღონავექია B. თ. ყარი AaBCDE. ს. პარავ BCqDE, პარრაჴ Cab.

ბებია ლ. ნონა B. თ. ნანა ZAa ს. ჰანიკ D.

ბებკი ს. ⌜მურჯ⌝ E.

ბებლი თ. ჯაზი ZAaBCE, ჯაიზ D. ს. კახართ BCDE.

ბეგარა თ. ⌜ყალნი⌝ E. ს. კორ E.

ბეგარი ლ. ლაპენა B.

ბეგვა ს. ⌜დნგუმა⌝ E.

ბეგთარი თ. ყათლავ ZAa, ყათლა-ვი BCDE.

ბედაური თ. ბედავ Z.

ბედეკი თ. თაჰმირ ZAaB. ს. ბიე-თიეკ ZAa.

ბედი[1] ლ. ფურთუნა B. თ. იყბალ Aa, დოვლათ B, სითარა E. ს. ბახტ AaBCE, თალენ E.

ბედნიერი ლ. ფურთუნათო B. თ. დოვლათლი B. ს. ბახტავუორ ZAa.

ბედნიერობა ს. ბახტავორუთიენ ZAa.

ბევრი ს. ბივრ ZAa, ბიევრ BCq. ბევრ Cab, ბიევრქ D.

ბეზეკი ს. ბეზეკი BCD.

ბეზლება ს. მატნილ ZAa, მატ-ნიელ BCab.

ბელეკონი ლ. ტერევინთო B. თ. ჩათლაყუჩ B. ს. ბიევიექნი ZAa, ბელეკონ D.

ბელტი თ. ჩიმ BCD. ს. ჰუმბ BCD.

ბემი ს. ბიემ ZAa.

ბემონი ს. ფაიტიელენ ბიემ ZAa.

[1] აქედან E ხელნაწერს აკლია.

ბეჟმედი თ. ზაბარჯათ ZAaCb, ზებერჯათ B.

ბერვა ლ. სოფიარე B. თ. უფურმალ BC, უფურ D. ს. ფჩიელ ZAaBCab, ფჩელ CqD.

ბერვარი ს. ბურვარ ZAa.

ბერი ლ. ვექიო B. თ. ყოჯა AaBCD. ს. ჰალეორ BCaD, ჰალევუორ Cb, ჰალეუორ Cq.

ბერტყა ლ. სკოლარე B. თ. სილქ AaBCbqD, სილქმაქ Ca. ს. თაფტალ ZAaBCD.

ბერწი ლ. სტერილე B. თ. ყისირ ZAaBCD. ს. ამულ ZAaBC, სტიერჩ D.

ბერწობა ს. ამულუთივნ ZAa.

ბეღელი ლ. მალაზინო B. თ. ამბარ BCD.

ბეწვ ს. მაზ Z.

ბეჭდიდი ს. კნქაწ ZAa.

ბეჭდის მცველი თ. უზუქ Aa. ს. კნქაპაჰოლ ZAa, მატნიკ Aa.

ბეჭდოსანი ს. კნქიალ ZAa.

ბეჭედი ლ. ანელო B. თ. უზუქ ZBCD. ს. კნიქ ZAa, მატნიკ B, მატანიქ Cb, მატანიკ CaqD.

ბეჭი ლ. დორსო B. თ. ქურაგ ZAaBCD. ს. ერინ ZAaBCD.

ბზა ლ. პალმა B. თ. შიმშალ BCD.

ბზე ლ. პალია B. თ. სამან ZAa BCD. ს. არდნ ZAa, დარმან BCD.

ბზეწვია ს. პიპიზა BC.

ბზიკი ლ. ვესპა B. თ. ეშაქარუს Z, ეშაგარუსი AaBCD. ს. კრეტ BCD.

ბია ლ. კოთონიო B. თ. ჰაივა ZAaBCbqD, ჰივა Ca. ს. სერკევილ Z, სარკევილ BCD

ბიალონი თ. ხირლა B.

ბივრილი ს. ბივრიელ ZAa

ბივრიტი ლ. ბერილოს B. ს. ბივრილი B. ბივრილ CD.

ბილაონი თ. ხირლა ZAaCD.

ბილიკი თ. ჯირიხ ZAaBCD. ს. კაწან BCD.

ბილწი ლ. სპორკო B. თ. მურტარ AaBCD. ს. პილწ ZAa.

ბინძური თ. თამბალ Z.

ბირკი თ. ფითრახ AaBCD.

ბისონი ლ. ჰიანეტა B. ს. ბიცჰიეზ. Z, ბიეჰიეზ Aa.

ბიტორიტი ს. ნიერქიენი ZAa.

ბიცი ს. ჭაჰიჭ ZAa, ალტალტუკ BCD.

ბიძა ლ. ციო B. თ. ამი ZAaBCD ს. აფი, როხბერ B, აფი CD.

ბიძია თ. ტაი ZAaB. ს. ქერი B.

ბიწი თ. ყალბ Cab, ყალბი Cq ს. არატ ZAa, ბიწ BCD.

ბიწიანი ს. არატიალ ZAa.

ბიჭი ლ. ბასტრდო B. თ. ჰარამზადა Z, არამზადა AaB. ს. ბიჯ BCD.

ბიჯგება ს. ქაილილ ZAa

ბიჯგი ლ. პასი B. თ. ყადამ ZAaBCqD. ს. ქაილ ZAaBCab, შიემქ Cq, შიექ D.

ბლიკჳ თ. იმბრუხ ZAaBCaq, იმბრუზ Cb, იმბრუს D. ს. ბრუნცკ BCabD, ბრუნც Cq.

ბლისტი თ. ხასი ZAa.

ბმა თ. ბაღლამალ ZAaBCD. ს. კაპიელ ZAaCa, კაპელ BCbqD.

ბმული ს. კაპ აწელ Z, კაპ აწერ Aa.

ბნედა ლ. მალქადუკო B. თ. თაბ AaBCD. ს. ნაღავილ BCab, ნაღავულ CqD.

ბნევა თ. დალითმალ BCab, დალით CqD. ს. ვერდარნიელ Cab, ვერეთარ CqD.

ბნელი ლ. სკურო B. თ. ყარანლულ B, ყარანლუხ CD. ს. მუთნ ZAa, ხურ B, ხაურ CD.

ბობოყუელა თ. ქარგაზი Cb.

ბობლნი თ. დაირა BC. ს. თამბუქ BCab. თმბუქ CqD.

ბოგანო ს. გლოლ CD.

ბოდიში თ. თავაზა ZAaBCD.

ბოვი თ. მადანი[1] CD.

ბოვრი თ. გუგან Z, გოგან AaB CD. ს. ბორ BCD.

ბოზი ლ. ფუთანა B. თ. ყახპა ZAaBCqD, ყაჰხბა Cab. ს. ბუოზ ZAa, ბოზ CqD.

ბოზობა ს. ბუოზუთივნ Aa.

ბოკვი[2] თ. ალჯაყაინ CE. ს. ლენატერევ CE.

ბოლო თ. ახირ Cb. ს. ვიერჯ ZAa, ვახჰან BC.

ბოლო თ. ყუირულ E. ს. პოჩ CE.

ბოლობეჰედა თ. ბელიბალლი CE.

ბოლოდ ს. ვიერჯიელ ZAa.

ბოლოკარკაზი ლ. მივლუმ B. თ. ომაინ ZAaB. ს. ანქლ ZAaB.

ბოლოკი ლ. რავი B. თ. თურფ ZAaBCE ს. ბუოხკ ZCab, ბოხკ AaBCqE.

ბომონი ს. ბაგინ BCE.

ბოძი თ. ბარამა ZAaBCE. ს. ბოქოყ ZAaBCb.

ბორა ს. ბორა CqE.

ბორბალი ლ. როთა B. თ. ჩალხი Z, თოფ E. ს. მრრიკ ZAa. ⸢ბორბლ⸣ E.

ბორგ ს. მუოლი ZAa.

ბორგა ს. მოლორუთივნ ZAa. მოლორუთინ B.

ბორკილი თ. ბუხავ ZAaBCE. ს. კაპანოქ ZAaBCE.

ბოროტი ს. ჩარ ZAa.

ბოროტად მადიდებელი ს. ჩარაფარრ ZAa.

ბორცჳ თ. ⸢თაფა⸣ E. ს. ბლურქ ZAaE, ბრურქ BC.

ბორძიკი თ. ბუდურგან BCE. ს. ბუდურმი CE.

ბორჯალი თ. ვადა AaBCE. ს. ⸢ერეს ემ ტვილ⸣ E.

ბოსელი თ. ფაგა ZAa, დამ BC, ტამ E. ს. გომ ZAaBCE.

ბოსტანი თ. ბუსთან E. ს. პეჰეზ Cab, პეწეზ Cq. პეეზ E.

ბოტი თ. თაქა ZAaBCE. ს. გოტ E.

ბოტოტი ს. ფინცლიქ CE.

ბოქაული თ. იასაულ ZAaB, იასაული E. ს. ⸢ისყლ⸣ E.

ბოქვენი ს. პუორტ E.

ბოღლამო თ. ⸢ბოღლმო⸣ E.

ბოყინი ლ. გროტო B. თ. გეგირმალ ZAa. ს. ბხკალ BCab.

ბოყჳ ს. კროჰ CabE, კროჰა Cq.

ბოჩოლა თ. ტანა ZAaBC. ს. მოზი E.

ბოცომკალი ლ. ბრუკო B ს. მარახ ZAa. ჯორიაქ BC.

---

[1] Cab-ში „ბადან" ფორმაა. [2] აქიდან ისევ გრძელდება E ხელნაწერი.

ბოძალი თ. აჩარხ ZAaBCE. ს. ⌜ერკნაიელრ⌝ E.
ბოძებული ს. პარგიევიალ ZAa.
ბოძი თ. ⌜ინამი, შაფალნი⌝ E.
ბოძი თ. ⌜დირაგ⌝ E. ს. სინ CabE.
პოჭკო თ. ⌜ფაფახ⌝ E. ს. ⌜წილ⌝ E.
ბოხი ს. მარ BC, მარი E.
ბუერი ს. პინ ZAaBCE.
ბუუტად ს. ⌜მილ⌝ E.
ბრაზი თ. ყუდურ ZAaBC, ⌜ყუ-დუზ⌝ E. ს. დარ ZAaBCaqE, დარრნ Cb.
ბრალი თ. ⌜გუნა⌝ E. ს. ⌜მიელ⌝ E.
ბრანგუ ს. იერევაირ Z, იერევაირი Aa, ერევაირი E.
ბრანძი ს. ⌜გურჯა⌝ E.
ბრაწი თ. თაბულიყ ZAa. ზურ-თი E. ს. ცრანცი ZAa ცარან-ცი E.
ბრგე თ. ⌜იაქა⌝ DE, ⌜ალიშ⌝ DE.
ბრგუნილი ს. ⌜ელტქ⌝ E.
ბრდღვნა ს. ⌜გრბოსტ⌝ E.
ბრე ს. კუნელ BCbqE, კუნიელ Ca.
ბრეტი ს. ბროტ BCE.
ბრექა ს. ხლუშ BCE.
ბრიალი ს. ბორბოქვნ B, ბორბო-ქუინ C, ბორბოქუზ E.
ბრინჯაო ლ. ბრენცო B. თ. ჯამ AaBCab, ჯამი Cq. ს. დიელნა-პლინძ Cab.
ბრინჯი თ. დალდალან ZAaBCE. ს. ბრინჩეინ ZAa, ბრინჩნი BCE.
ბრინჯი ლ. რიზო B. თ. დუ-გი ZCabE, დუგ AaBCq. ს. ბრინძ ZAaBCE.
ბრიყვ ლ. ვილანო B. ს. პიერ BCE.
ბრმა ლ. გვერჩო B თ. ქორ ZAaBCE. ს. კურ ZBCE, კუირ Aa.
ბროლი ლ. ქრისტალო B. თ. დურ ZAaBC, დურნაჯაფ E. ს. ბივრიელ ZAa, ბურულ B, ბრულ Cb, ბროლ CaqE.
ბროწეული ლ. პომოგრანატო B. თ. ნარ ZAaBCE. ს. ნურრ ZAa ნურ BCE.
ბრპენი ს. კაპარ ZAaB
ბრუ ლ. ტორნე B.
ბრუნვა ლ. ჯირლათო B. თ. მა-ლაყ ZAaBCb, ტოლანმალ CqE. ს. პტიტელ Cq, პტტიელ E.
ბრუჟება თ. სარხოშ ZAaBC.
ბრუტი თ. დულუზ ZAaBCE. ს. ბრუდ ZAaBCE.
ბრყენა თ. ტაშარმუტ ZAaBCq ტაშარმუთ Cb, ტაშარმულ Ca. ს. წიტატანძ ZAaBCE.
ბრძანება ლ. ქომანდარე B. თ. ბუირმალ ZAaBCE. ს. ჰრამან ZAa, ჰარამანქ BCE.
ბრძანებული ს. ჰრამაიალ ZAa
ბრძენი თ. ⌜თალი-მელი⌝ E. ს. იმა სტუნ ZAaBCE.
ბრძვილი ს. ჰარვაწქ ZAa. ხაი-ხათელ BC.
ბრძმედი თ. ქურა E. ს. ბოვი C
ბრძოლა თ. დოგუშ ZE. ს. პატიე-რაზმ ZAa, პატირაზმ BCE.
ბრძოლვილი ს. პატიერაზმაწ ZAa
ბრწკალი ს. ცანგ B, ცლანგ CE
ბრჭალი ს. გარშაპარ BCabE.
ბრჭე თ. ⌜ყადი⌝ E. ს. ატიენ ZAa
ბრჭობა ს. ატიენუთივნ ZAa.
ბრჭუალი ლ. პუნთურა B. თ. სანჯ ZAaBCE. ს. ხითქ ZAaBCE.

ბრჯგა თ. დარზ ZAaB, დარძ CE. ს. ორან BCE.

ბუ ლ. ნიქტიკორაზ B. თ. იაფალალ ZCaqE, იაფალახ AaBCb. ს. ბუი ZAa, ბუვ BCE.

ბუგრი ს. ქანტაგუორწს[1] Aa.

ბუდე ლ. ნიდო B. თ. იუნ ZAaB Cbq, იუა E. ს. ბუინ ZAa, ბუნ BCbqE.

ბუდე თ. ⌈ბოხჩა⌉ E.

ბუდებული ს. ბუინავორიალ ZAa.

ბუდეშური ს. ბუდეშურ CE.

ბუერი თ. ბორან ZAaBCE. ს. ⌈ღოსნ⌉ E.

ბუზალაკი ს. კეტ BCE.

ბუზი ლ. მოსკა B. თ. ჩიბან ZAaCb, ჩიბინ BCaqE[2]. ს. ჰანჴ ZAa, ჰანჯ BCaqE, ჰადნჯ Cb.

ბუკი თ. ქანარა ZAaBCE.

ბუკნაწო თ. ბაიყუშ ZAaBCE. ს. ბუვაჰაკ ZAaBCE.

ბულბული ლ. რუსოლინი B. თ. ბულბულ Z, ბულბული Aa, ჰაზარან BCab, ჰაზარა[3] CqE. ს. ⌈ფიროლნ⌉ E.

ბულდარი თ. ჯირი CE.

ბულღური ს. ძავარ BCq. ⌈წნდლ⌉ E.

ბუმბა თ. ყუმბარა ZAaB.

ბუმბერაზი თ. ოლუზ E. ს. ⌈ფლვინ⌉ E.

ბუმბული ლ. პენა B. ს. ბუმბულ BCqE, ბუნბულ Cab.

ბუნაგი თ. ბინა ZAaBCE. ს. ოთევან ZAaBCE.

ბუნება ლ. ნატურა B. თ. თაბიათ ZAaBC. ს. ბნუთივნ ZAa, ბუნუთუნ BE, ბნუთინ Cbq, ბუნუთინ Ca.

ბუნებითი ს. ბუნუთიენიაკ Z, ბნუთიენიაკ Aa.

ბუნი ს. ბუნ ZAa. ⌈ჯდიაკოთ⌉ E.

ბუნიკი თ. ბალჩუხ E.

ბუნიობა ლ. ეკვინოციო B თ. ნავრუზ Z, ნავროზ AaB.

ბუჟუჟი თ. საჩეხ ZBCD, საჩეხი AaE, ⌈ფაფახ⌉ E, ⌈საჩახ⌉ E.

ბუჟღუნდი თ. ყირმიზ Z. ყირმიზი AaBC.

ბურანი ს. ⌈ნანჯღემ⌉ E

ბურბურა თ. ჩამირა Z, ჩამირ AaBCDE. ს. ბოხ ZAaBCqDE. ბუოხ Cab.

ბურეჯი თ. თაქანა ZAaB. ს. ტაშტ ZAaB.

ბურვა თ. ორთმალ ZAaBCDE. ს. წალ B. წაცკიელ Cb. წაწკიელ Ca, წაწკელ CqDE.

ბურვაკი ს. ბურვაკ CDE.

ბურვილი თ. ორთმიშ Z.

ბურთი თ. თოფ ZAaBCDE. ს. გუნდა BCDE.

ბურჩ ს. მარახულ Aa.

ბურნაკი ს. მუღუკ Z, მეღუკ Aa.

---

[1] ამოწერილია სომხური ბიბლიიდან, როგორც დაბოლოება მოწმობს. ბიბლიის სათანადო ადგილს (ოსე 7, 5), რომელიც ქართულ ნაწილთან არის მითითებული, მართლაც ძლიერ დაზიანებული იკითხების [2] E-ში თავდაპირველად წერებულა „მუჩაგ", რაც გადაუხაზავთ და ჩაუწერიათ „ჩიბინ" [3] E-ში დაწერილი ყოფილა „ბულბულ", შემდეგ იგი გადაუხაზავთ და ჩაუწერიათ „ჰაზარა"

ბიჟიელ B, ბჟიელს Cb, მჟიელს Ca

ბურწუმელი თ. ყიზილჯათიქან CD, ⌜ყიზილჯხთიქნ⌝ E.

ბურჯი თ. ბურჯ CDE.

ბუსტული ლ. ფისტოქ B. თ. ფისტა ZAaB.

ბუქი თ. ქულაქ ZAa, ქურაგ B, ქულაგ CDE, თიფი BCDE, ⌜ბურნ⌝ E ს. ჩსან BCDE.

ბულაური ს. სინაგლუბ BCDE.

ბულრაობა ს. ფორხოც BCDE.

ბუში ს. ბიჯ BC.

ბუშტი ლ. ვესიკა B. ს. ფუჩიკ CbqDE, ფუჩიეკ Ca.

ბუჩი თ. ⌜მემპლ⌝ E.

ბუჩქი ს. ⌜თუფ⌝ E.

ბუძგი ს. ⌜ვუნძნა⌝ E.

ბუწი ლ. ვორვოჯი B.

ბუწინი ლ. ბუთე B.

ბუწუწი ს ⌜პვლ⌝ E.

ბუჭულა ს. პიჭელ BCDE.

ბუხუნი ს. ⌜კოხვხცნეს⌝ E.

ბუა ს. ბუი ZAa.

ბლავილი ს. ჰარრაჩიელ ZAa, მალუმ BCD. მალაუმ E. ⌜მრნჩუმა⌝ E.

ბლავის ს. ჰარრაჩუმე ZAa.

ბლუარი ს. ჰარავურ ZAa, ჰარავ BCab, იევსივ Cq, იევსივს DE.

ბლუერა ს. ⌜პელ⌝ E.

ბჭე ს. ღურნ ZAa

გ

გააგემრიელა ს. ჰამიემატიაც ZAa.

გაავრთა ს. მიაკცუიც ZAa.

გაავრცელა ს. იერკარიაც ZAa.

გაათავა ს. ვიერჯიაც ZAa.

გაამრუდა ს. წრრნიაც ZAa.

გაამურება თ. ⌜ანლლიშდი⌝ E. ს. ⌜ხარნეცე⌝ E.

გაანათლა ს. ლუსავორიაც ZAa.

გაათფლიანა ს. ქრტნიაც Z. ქრტნქიაც Aa.

გააპარა ს. ფახცუიც ZAa.

გაარიგა ს. კარქიაც Z, კარგიაც Aa.

გაასრულა ს. კატარიაც ZAa.

გაალუძა ს. ზართიაც ZAa.

გააცხადა ს. აიტნიაც ZAa.

გაბადანი თ. ⌜ჳაბდნ⌝ E.

გაბედვა ს. ⌜მქივა⌝ E.

გაბრა თ. ⌜ვაბმა⌝ E. ს. ⌜სირტარვა⌝ E.

გაგება ს. კარგიელ ZAa.

გაგზავნა ს. ულარკიელ ZAa.

გადი ს. იელი Z, იელ Aa.

გადგინება ს. გრგრილ E.

გაენუაგა ს. ნვაგიაც ZAa.

გავა თ. საღრი ZAaBCE. ს. გავ ZAaBC, გავა E.

გავაზი თ. უთალგუ ZAaBCE, ბალაბან ZAaBCE.

გავალაკი თ. ქოლგა E. ს. გაჰავუორაკ ZAa.

გაზაფხული ლ. პრიმავერა B. თ. ბაჰარ ZAaBCab, ბაჰრ Cq, ბჰარ E. ს. გარრნანამუტ ZAa, გარნუქ B, განუგ Cb, გარუნქ Ca, გარნუგ CqE.

გაზი ლ. ტენალია B. თ. ქალფათინ ZAaBCE. ს. ⌜ქალფთნ⌝ E.

გათავდა ს. პრწავ ZAa.

გათავება ს. გლხავორიელ ZAa.

გათავება ს. პრწიელ ZAa.

გალა ს. ᒥუსნᒣ E.
გალავანი თ. ჰასარ CqE. ს. გალავანი ZAa, ᒥჯებრიᒣ E.
გალატოზი თ. ბანა ZAaBCE. ს. ბნა ZAa, ᒥპატდრიᒣ E.
გალია თ. ყაფაზ ZAaBCab, ყაფაზი Cq, ყაფასი E.
გალობა თ. ᒥაზმᒣ E. ს. ორნუთუნქ E.
გამარჯვება ს. აჯოლუთინ Z, აჯოლუთივნ Aa.
გამარჯვებული ს. აჯოლიალ ZAa.
გამეში თ. ჯამუშ Z. ს. გუომეშ ZAa
გამმარჯვებე ს. აჯოლ ZAa.
გამმარჯვებელი ს. აჯოლოლ ZAa.
გამო ს. ი მარდქანე ZAa.
გამოაქვს ს. ხორიალ Z, ხორიელ Aa
გამობუტკოვის ს. კოლკუიზ ZAa.
გამოზრდილი თ. მურაბა AaBC.
გამორჩევა თ. სლა ᒥმსლათᒣ E. ს. ჲინდრიელ Z, ინდრიელ Aa.
გამორჩეული ს. ჲინდრიალ Z, ინდრიალ Aa.
გამოსვლა ს. იელიც ZAa.
გამოსცადა ს. ფორძეაც Z, ფორძიაც Aa.
გამოუცდელი ს. ანფუორძ ZAa.
გამოქანდაკებული ს. დროშიალს ZAa.
გამოღება თ. ჩხარმალ ZAaBCE. ს. ჰანიელ ZCa, ჰანელ AaCbqE.
გამოცანა ს. ჰანიელუიდ ZAa, ბუნგლი C.
გამოცდილი ს. ფუორძიალ ZAa.
გამოცხადება ს. აიტნუთივნ ZAa.
გამოცხადებული ს. აიტნიალ ZAa.
გამოძიება ს. ქნნილ ZAa.
გამოჭრა თ. ბიჩ ZAaBCbqE. ს. ძიევიელ ZAa, კტრიელ B, კტრელ CbqE.
გამოჯდომილი ს. დაშტანი Cq.
გამღივარი თ. ᒥმასხარაᒣ E.
გამყოფებული ს. კაიაციალ ZAa.
გამცემელი ს. მატნუოლ ZAa.
გამხილება ს. ანდიმანილ ZAa
გან ს. ი თაგავორე ZAa.
განა ს. ჰაგიემ ZAa.
განალო ს. იებაც ZAa.
განგოზა ს. ბრიელ ZAa.
განგრკეს ს. ვრიპი ZAa.
განვკფდი ს. მაშიეცა ZAa.
განზრახვა ს. მტაწიელ Aa.
განზღურებისდამი ს. ვა(ს)ნ საპმანიელუ ZAa.
განთიადი ს. არაოტ ZAa, ტუ BCDE.
განთვსებული ს. ანჰატ Aa.
განი თ. ენნი AaBCDE. ს. ლენჭ ZBCDE, ლიენჭ Aa.
განი ს. ი,-ე. Aa.
განიგურდიოს ს. ვრიპიე ZAa
განიერი ს. ლიენ ZAa.
განიშუა ს. იეთუოლ ZAa.
განკითხვა ს. ვიჭირ ZAa.
განკიცხვა ს. წალრიელ ZAa.
განკიცხული ს. წალრიალ ZAa.
განკრთომა თ. ᒥყორხდიᒣ E. ს. ᒥვხლᒣ E.
განკუართული ს. პატმუჭან ჰანიალ Aa.
განკურვება ს. ზარმანალი BCbqDE, ზარმანალ Ca.

განმალუძებელი ს. ზარდუციჩ ZAa.
განმზადება ს. პატრასტიელ ZAa.
განმკაცრება ს. ზგუიშ ZAa.
განმკერველი ს. ფორძიელუ ZAa.
განმსტრობა ს. ზგუშანალ Aa.
განპება ს. ʳციელელˡ Ca.
განპოხება ს. პარარატიელ Z, პარარტიელ Aa.
განრთხმა ს. ძგიელ ZAa.
განრინება ს. ʳანცკაცეˡ E.
განრისხება ს. ბარკუთივნ ZAa.
განსათხეველი თ. ჯულაბ B.
განსათხზველი ს. ხნამიელუ ZAa.
განსაშორებელი ს. ჰიერანალუო ZAa.
განსაცდელი ს. ფორძუთივნ ZAa, ფორცუთუნ BCaqE, ფორცუთიუნ Cb.
განსთქდა ს. ჰიერძავ ZAa.
განსრულება ს. კატარიელაგუინ ZAa.
განსუენება ს. ჰანგსტიელ ZAa, ჰანგის BCD, ჰნგიზ აპაჶვ E.
განსხირპვა ს. ტარაჶიელ ZAa.
განსჯა ს. დატ ZAa, დატიალ Cb.
განსჯერვიდა ს. კარგერ ZAa.
განტევება ს. არძაკიელ ZAa. არცაკიელ BC, არძაკიეს E.
განტეხა ს. იებიეკ ZAa.
განუკუეთელი ს. ანჰატიელ Aa.
განფიცხება ს. ხსტუთივნ Aa.
განქარვება ს. ჰნვავ CabE, ჰანგავ Cq.
განყოფა თ. აირულმალ ZAaB, აირლმალ Cab, აირალმალ CqE. ს. ბაჟანიელ ZAaCb, ბაჟანელ BCaqE.

განშჯა ს. დატიელ Aa.
განჩინება ლ. სენთენცა B. თ. ʳქოიმთ მუნიˡ E. ს. ʳდადსტნˡ E.
განცდა ს. ფუორძილ ZAa, ʳფორცეცოˡ E.
განცხადება ს. აიტნილ ZAa.
განძება ს. არტაქსიელ ZAa
განძი თ. ʳზინათˡ E. ს. გაῦძ AaBCE.
განწვალება ს. ატკაცუცანიელ Aa
განწმედა ს. სრბიელ ZAa.
განხევა ს. პატრიელ ZAa, ʳპატრატლˡ E.
განხმა თ. ʳაჩმლˡ E. ს. ʳბაცელˡ E.
განჴერული ს. ზლუოციალ Aa, პატუვარქ BC, ʳპატუხვარქˡ E.
განჴრწნა ს. აპაკახიელ ZAa.
განჴურვება ს. იერრრაციალ Aa.
განჯაფა თ. განჯაფა ZAaBCE
განჰყავ ს. ბაჟანე ZAa.
გაპარვა ს. ელ Cq.
გაპობა ს. ჰლელ E.
გარდა ს. ქან ზ Aa.
გარდაის ს. ზართნე ZAa.
გარდართხმა ს. ზოთუოც ZAa
გარდაცმა ს. ნიაქცუ E.
გარდაქდა ს. ვჯარიელ ZAa.
გარდაქდომა ს. ანცანქ ZAa.
გარდი-გარდმო ს. ხოტორ-მოტორ Cab.
გარე თ. დიშხარი E. ს. დუს E.
გარეთ თ. დიშხარი ZAaBC. ს. არტაქს ZAa. დუს BC.
გარეთხა თ. ჯეირან BCE. ს. აიწიემან Cab, ʳჯირნˡ E.
გარეული ს. ვაირიენი ZAa.
გარეშემო ს. შურჯანაკი ZAa.

გარეშემოუწერელი ს. ანპარაგრიელი ZAa.
გარეშემოწერილი ს. პარაგრიალ ZAa.
გარიელი თ. ანღუთ ZAaBCE.
გარკუევა ს. ვუორვუოშიელ ZAa.
გარნა ლ. ვერბი B. ს. ზაიც ZAa BCE.
გარსაკრი თ. ფოშტანგ ZAaB, ფოშტანგი CE. ს. ⌈ფიოშტნზ⌉ E.
გარჯა ლ. უათიგარე B. თ. ჯაფა ZAaB.
გასტიბუბუ ს. ⌈ზაპი⌉ E.
გატეხა ლ. რომუერე B. თ. სინმალ ZAaBCE. ს. კუოტრიელ ZAa, კოტრელ BCbE, კოტრიელ Ca.
გატყორცა ლ. ტირარე B.
გაუთავა ლ. ლაუენიტო B.
გაუკუეთელი ს. ანჰატი Aa.
გაღმართ თ. ოგეჩა ZAaBCE. ს. ღიმაც BCE.
გაღმრთობა ს. ასტვაწაცუიც Aa.
გაღრევება თ. ლოთმალ ZAaBCE.
გაღვძება ლ. ზვილიარე B. თ. ოიანმალ ZAaBCE. ს. ზართნანალ ZAa, ზართნიელ BCa, ზართნელ CbqE.
გაყოფა ლ. სპართირე B ს. ბაჟანიელ ZAa.
გაყრა თ. გეჩურმალ E. ს. ანცკაც E.
გაშლა თ. აჩმალ CE. ს. სფრრიელ ZAa, ფრელ BCqE, ფრიელ Cab.
გაშუება თ. ყოიმალ ZCa, ყოივერმალ AaBCbqE. ს. ვიერთოლნიელ C, ვიერთოლ E.
გაჩრა თ. ⌈ეჩ⌉ E. ს. ⌈ანდრე⌉ E.
გაცემა თ. ვერმალ CqE. ს. ტალუ CqE.
გაცისკრება ს. არავოტიალ Aa.
გაძაბვა ს. ⌈ძიქ⌉ E.
გაძლება ს. დიმნიელ ZAa.
გაძღოლა ს. არრაჯნუორდილ ZAa.
გაძღომა ს. აგიენალ ZAa.
გაჭიმა თ. სილმალ ZAaB, სილდი Cb, სიხდი CaqDE. ს. ძგილ ZAa, ძიქ BCDE.
გაჭრა თ. ქესმალ ZAaBCDE. ს. კტრილ ZAa, კტრიელ BCab, კტრი CqD, კოტრი E.
გახევა ს. პატარრიელ ZAa.
გაჴდა თ. ჩხართმალ CE, ჩხარმალ D. ს. ჰანელ CbqDE, ჰანიელ Ca.
გაჴმა ს. ⌈ჩორაცვი⌉ E.
გაჴმობა თ. ყურუთმალ Z. ს. ჩორანალ Z, ჩუორანალ Aa.
გაჴოცა ს. ქავიელ ZAa.
გაჴურეტა ს. წაკილ ZAa.
გაჯი ლ. ჯესო B. თ. გაჯ AaB CqE [1], ალჩი BCDE.
გბობა ს. ⌈ეფლ⌉ E.
გბოლილი ს. თან Aa.
გგონია თ. ⌈გუმნი ვიარ⌉ E. ს. ჰამარის ZAa, ⌈ენც გიდე⌉ E.
გდება ს. ⌈ႡႥძელ⌉ E.
გებჲ თ. ⌈ႨიქმალႨ E.
გეგმი თ. ⌈ვარაურდ⌉ B.
გეზელი თ. ჯურა BCDE.
გეზი თ. ⌈ჩილდრ გეჩნ⌉ E.

---

[1] E ხელნაწერში შესატყვისი „გაჯ“ უწერია განსამარტ სიტყვას „გაჴეჩა“.

გელიქაშალ ლ. სიპარე B.
გემი ს. ჰამილ ZAa.
გემიერი ს. ჰამავუორ ZAa.
გემო ლ. გუსტო B. თ. ტად Z, ტადი AaBE. ს. ჰამ ZAaBDE.
გემრიელი ლ. საპორიტო B. თ. ლაზათლუ Z, ლაზათლი AaBCD. ს. ჰამიემატიალ ZAa.
გემსი თ. ჩირქი ZAa, ჩირქ B.
გენკი ს. ვანკი ZAaB.
გერგე თ. მიდილ DE.
გერი ლ. ფილიასტრო B. თ. ოგა AaBCbqDE, ოგაი Ca. ს. ხორ-თატლა BDE, ხორთატყა C.
გერმაკი ს. გიერმაკ ZAa.
გესავ ს. ჰაშტუმიმ ZAa.
გესლი ლ. ველენო B. თ. ზაჰრ ZAaB, ⌈ზაჰრი მარ⌉ Ca, ⌈ალე⌉ Ca. ს. თუვინჭ E.
გვა ლ. სკოფარე B. თ. სუფურ-მალ ZAaBCDE. ს. ავლილ Z, ავილილ Aa, ავლელ B, ავლიელ Cab, ავლე CqDE.
გზა ლ. სტრადა B. თ. იოლ ZAaBCD. ს. ჰანჰაპარ ZAa, ჰა-ნაპარ BCD, ჰამფა BCbqD, ჰან-ფა Ca.
გზავნა ს. ულარკილ ZAa.
გზირი თ. ქიზირ ZAaBD, ქსირ Cb, ქიზირი Cq. ს. ხუოჩ ZAaB.
გონავს ს. ჰაჭის ZAa, ჰაჭიეცეს B.
გინება ლ. ბიასმარე B. თ. სოგმალ AaB. ს. ჰაიპუოპილ ZAa, უშუნ [illegible].
გიჟი ლ. მათო B. თ. დელი AaB. ს. ხიევ B.
გირაო ს. გრავ ZAa.
გირგალი ლ. ილვულმინე B.
გიშერი თ. შავა ZAaBCD ს. სკო BCD.
გიშრაფერი თ. ჰარისა ZAaBCD
გიხაროდენ ს. ვუოლჯუ́ნ ZAa ურახ D.
გკადრებ ს. იშხიემ ZAa.
გლარჯა თ. ბურნითი ZBC. თაჰ-ბაქო Aa.
გლახაკი ლ. პოვრო B. თ. ფალი-ZAaB ს. ალქატ ZAaBCb, ახკალ D.
გლერძი თ. გავან ZAaBCbqD.
გლესა ლ. ლიშარე B.
გლეხი ლ. სუდიტი B. თ. რაჰათ ZAaBCbq, რაიიათ Ca, რაჰთ D ს. ხიელჭ ZAa, შინაკან BC.
გლეხური ს. ხიელჭცი ZAa.
გლოვა ლ. ლუტტო, დოლიო B. თ. იას AaBCD. ს. სგალ ZAa, სუ-BCD.
გმირი ლ. ჯიგანდე B. თ. ოლუზ Cb. ს. ჰსკაი ZAa, ჰსკა BCab სკი D.
გმო ს. ჰაიპოპიელ ZAa.
გმობა ნასაზა Ca. თ. ქუფრ Ca. ს. ჰაიპოპუთივნ ZAa, ჰაიჭუთუნ B, ჰიჭუთინ Cb, ჰაიჭიანჭ Ca.
გნებავს ს. კამის ZAa.
გნოლი თ. ჩილ ZAaBCD. ს. აა-ლამ ZAaBCD.
გოგვა ს. სორორტ DE.
გოგირდი ლ. სურფანო B. თ. ქო-ქირდ ZAa, ქოქირთ BC. ს. ქო-ქურთ BCD, ⌈წწუმბ⌉ E[1].
გოგო ს. ქუოწ ZAa.
გოგორა თ. ⌈არაბა⌉ E. ს. ⌈ანივ⌉ E.

[1] E-ში თავდაპირველად წერებულა „ქოქურთ“, რაც შემდეგ გადაუხაზავთ

გოდება ლ. ლამენტაციონე B. ს. ვუოლბ ZAa, ულბქ BCab.

გოდოლი თ. [ყალა] E. ს. აშტარაკ ZAaCDE, [ბიერთ] E

გოდორი თ. საფათ ZAaBCD, საბ-ვათ E. ს. საკარრი ZAa, ქთოც BCqDE, ქთუოც Cab, [კთუოც] E.

გოვზაკი ს. კუჟ Aa.

გოზაური თ. [უთანმაზ] E.

გოზინაყი ს. [ნნგუზკაპ] E.

გოთაული თ. [დონუგ] E. ს. [აპს-ტამბ] E.

გოლოლათი ს. ქუთაროთს ZAa.

გომბიო ლ. როსპო B.

გომური თ. [ტაგ] E.

გომფისი თ. ქოთირა ZAa. ს. ხეჟ ZAaB.

გონება ლ. მენთე მენც B. ს. მიტ ZAa.

გონი თ. ბუთ E., გუონ CqDE.

გონიერი ს. ხიელამუტ ZAa, ჰან-ჰარ BC.

გონჯი თ. [ფის] E.

გორა ლ. კორინა B. თ. თაფა ZAa BE. ს. თუმბ E.

გორგალი თ. თოფ ZAaB. ს. კწი ZAaBC. კწიკ DE.

გორგოში თ. ყანყალ ZAa.

გორვა ს. გლუორილ ZAa.

გორი თ. თაფა CD. ს. თუმბ CD.

გოსპანი კუპპაიქ BCb.

გოქნოცი[1] თ. ფეშტამალ ZAaB.

გოქში თ. ყანყალ BCDE.

გოლდარა ს. [გოლდრა] E.

გოჯი ლ. ფორქეთო B. თ. ჩონჩხა ZAaBCDE. ს. ხოზიაკ ZAa, გო-ჯი BCbqDE, გოჯ Ca.

გპირდება ს. ხუოსტანუმე ZAa.

გპოვა ს. გტიაც ZAa.

გრაგნა ს. პატილ ZAa.

გრაკი თ. თაბულიყ BCD, თაბულ-ყი E. ს. ცრანც BCDE.

გრგოლი თ. ალყა Z, ალღა AaB CaqDE, ჰალყა Cb. ს. ოღ ZAa BCDE.

გრდემლი თ. სნდან Z, სინდან AaB. ს. სალ ZAaB.

გრემა თ. ნიმრანგ BCD, ნიმრან-გი E.

გრეხა ს. ვუოლორნილ ZAa, ოლორუმ BCDE.

გრეხილი ს. ვოლორნიალ ZAa

გრიალი ს. გრინდუმ BCDE.

გრიგალი ს. წრარ ZAa.

გრივი ს. გრივ ZAaBCD, გრიუვ E.

გრიკი ს. მუოშავაირი Aa.

გრილი თ. სარინ ZAaBCbqDE. ს. ჰოვ ZAaCb, ჰოვა BCqDE.

გრკალი თ. ჩამბარ ZAaBCbqDE. ს. კრნდაკ BCbqDE.

გრძელი ლ. ლუნგო B. თ. უზუნ ZAaBCbqDE. ს. ერგარ ZAa, ერგენ BCbqDE.

გრძნება ლ. სტრეგარია B. თ. ჯა-დუ ZAaBCbqDE. ს. მუოქ ZAa.

გრძნეული ლ. სტრეგონე B. თ. ჯადუქარ ZAaBCbq. ს. მუოგი-ალ ZAa.

გრძნობა ს. ზგაიარანქ ZAa.

[1] *დოქნოცი.* ნუსხებში „ბოქნოცი" არის, რაც შეცდომაა. იგი სომხურიდან სეს-ხებული ჩანს.

გსურიან ს. ფაფაგუმ ის ZAa.

გსურის ს. ფაფაგის ZAa.

გუალე ს. იექაიჭ ZAa.

გუალაგი თ. მაფრაშ ZAa, მარფაშ B, ჩუვალ Ca. ს. ჯვალ Ca.

გუალვა თ. ყურახლუხ ZAaBCE. ს. ერაშტ BCDE.

გუამი ლ. პერსონა B. თ. სიფათ ZAaB, ⸢თლათაყანიშ⸣ Aa, ⸢აქანიმ⸣ B. ს. ანძნ ZAa, ანძ BCbqDE.

გუამოვანი ს. ანძნაორაკ Z, ანძნავორაკ Aa.

გუანება თ. ოხშამალ ZAaBDE, ოლშამალ Cbq. ს. ნმანიალ ZAa, ნმანა BCbq, ნამანა D.

გუარი თ. ⸢ასლი ხოივი⸣ E. ს. ციელ ZAa.

გუარლი თ. ფაჰრიზა ZAaBCDE.

გუარჯილა ლ. სალპეტრა B. თ. შორა ZAaBCE, შირა D. ქოქარჩილ ZAaBCD.

გუგა ს. ბიბ ZAaBE.

გუგული ლ. კუკუვაია, ცივეტა B თ. უსუფნას ZAa, უსუფნასი BCbqDE. ს. გუქუ BCbqDE.

გუდა ს. პარკ BCbqDE.

გუდაფშუტა თ. თოზალან ZAa. ს. გილათის BCbqDE.

გუელვეშაპი ლ. დრაგონე B. თ. აჟდაჰ ZAaE, აჟდაჰა B, აჯდაჰ CbqD. ს. ოძავიშაპ ZAa, უშაპ Cb, უშაბ E.

გუელთევზი თ. ილანპალუხ ZAa.

გუელი ლ. სეფენთე B. თ. ილან ZAaBCbqDE. ს. ოძ ZAaBCbq, ოც DE.

გუელის მბრძოლი ლ. ოფიმაკუ B. ს. ოძამარტ AaB.

გუეპა თ. ⸢დოლმალ⸣ E. ს. ჰაოკანილ ZAa.

გუემული ს. ჰარკანიალ ZAa.

გუერდი ლ. კოსტა B. ს. კუოლ ZAa.

გუთანი თ. ქოთან ZCD. ს. გუთან ZAaC, ქუთან D.

გულარძნილი ს. თივრ BCD

გული ლ. კუორე B. თ. ურაგ ZAaBCDE. ს. სირტ ZAaBCDE.

გულისათქმელი ს. ცანკალი ZAa.

გულის-ზრახვა ს. მტავ აწიელ ZAa.

გულის-თქმა ს. ცანკანალ ZAa, ბოხჩახოუთუნ BCDE.

გულის-სიტყუა ს. ცანკანალ ZAa

გულის-წყრომა ს. სრტმტუთიას Aa, ბარკუთუნ BCDE.

გულპყრობილი ს. ქაჯალიერ ZAa

გულფირტგს-ბალახი თ. სალაფ ZAa, სალაბ B.

გუმბათი ლ. კფოლა B.

გუნდა ლ. გალა B. თ. მაზუ BCE.

გუნდა ლ. ტროკო B. თ. გულ BCE.

გუნდი ლ. რეჯიონე B. ს. გუნდ BCE.

გუნდრუკი ლ. ინჯენჯო B. თ. ასლიბანდ ZAaB. ⸢ასნ ლაბა⸣ E. ს. კნდრუკ ZAa, კუნდრუკ B, კნდრუ E.

გუნება ს. მიტქ ZAa.

გუნი ლ. იტერცია B. თ. იარაყან ZAaBC, იარაყანი E.

გურდემლი თ. სინდან ZAaBCbqD; სნდან Ca. ს. სალ ZAaBCD.

გურიტი ლ. ტორთორელა B. თ. გოგეიქ ZAaBCD. ს. ტატაქ Z, ტატარაქ AaBCD.
გურკა ლ. ნიოლო B. ს. კორიზ CE.
გუშინ ლ. იერი B. თ. დუნან ZAa BCE. ს. ერიეკ ZAa, ერეგ BCE.
გუშინასწინ ლ. ავანდიერი B. თ. ისრაგუნ BCaqE, ისრააგუნ Cb. ს. მეკელ ორ Cb.
გუძარი თ. ჯავაჰირ Cab, ჯავაირ Cq, ჯაჰვაირი E.
გჳან ს. ამილ ZAa.
გჳან ს. ავლუმ ენ Z.
გჳნდა თ. ისტარუხ Z. ს. გუზიენქ Z. გუზიემქ Aa.
გჳნი თ. იარაყანი ChqD. იარაყან Ca.
გჳრგჳნი ლ. კორონა B. თ. თაჯ Z, თაჯი Aa. ს. პსაკ ZAa, პისაკ BCD.
გჳრილა თ. ბაბუნაჯი ZAaBCD.
გჳრისტი თ. ბახია ZAaBCD.
გჳძინი თ. იაზგოგარჩინ ZAa-BCD. ს. ვერი ალუნაკ ZAaBD, ვერი ალუნიაკ Cb, ვერი ალუნეკ Ca. ვერი ალუინაკ Cq.
გლჳძავს ს. ზართუნ ის ZAa.
გცალიან ს. პარაპ ის ZAa.
გცოდე ს. მიელა ZAa.

დ

და ლ. ეთ B. ს. იევ BCE.
დაამა თ. ბაღლადი Z. ს. კაპიაც ZAa.
დაამარა ს. აპსპიაც ZAa.
დაამერა ს. ალიევორიაც ZAa.
დაამნელა ს. მთანიაც ZAa.
დაამრალა ს. მიელიაც ZAa.
დააგდო ს. ეთოლ Z, ეთუოლ Aa.
დაადუმა ს. ლრრაცუიც ZAa.
დაავედრა ს. პატვირიაც ZAa.
დაალტო ს. დაციაც Z, თაციაც Aa.
დაამდაბლა ს. ხუონარპიეცუიც ZAa.
დაამონა ს. წარრაიეცუიც ZAa.
დაამყარა ს. ჰასტატიაც ZAa
დაანანა ს. ზლჯაცუიც ZAa.
დაარბლა ს. ვუორბაცუიც ZAa
დააპატიმრა ს. ბანტარკიცუიც Z. ბანტარკიეცუიც Aa.
დააჟამა ს. ჟამანიეცუიც ZAa.
დაარწმუნა ს. ჰავატაცუიც ZAa.
დაასწავლა ს. უსუიც ZAa.
დაატყუვა ს. ხაბიეცუიც ZAa.
დააუფლა ს. ტირაცუიც ZAa
დააფარა ს. წაწკიაც ZAa.
დააქადა ს. პარწიეცუიც ZAa
დაალჳძა ს. ზარდიეცუიც ZAa.
დააყენა ს. კანგნიაც ZAa.
დააშრო ს. აშხატიაც ZAa.
დაარჩა ს. სოვრეცუიც Z, სოვრიე-ცუიც Aa.
დააძჳრა ს. თანაკაცუიც Z, თანკა-ცუიც Aa.
დააწვინა ს. პარკეცუიც Z, პარკი-ეცუიც Aa.
დააჭმუნვა ს. ვიჭუმნიეცუიც ZAa
დააჭოცინა ს. სპანიეცუიც ZAa.
დაბა თ. ყასაბა ZAa, [იერ] E. ს. გიოლ ZAa.
დაბადება ლ. ვილაჯო, კასალე B. თ. დოღმალ CE. ს. წნნდუოც ZAa, წნუნდ CqE.

დაბადებული ს. წნნდიალ ZAa.

დაბალი ლ. უმილე B. ს. ცაწრ ZAa.

დაბანა ს. ლვანალ ZAa.

დაბანაკება ს. ბნაკილ ZAa.

დაბანაკებული ს. ბნაკიალ ZAa.

დაბანილი ს. ლვაციალ ZAa.

დაბარება ს. აპსპრიელ ZAa, Γაბს-პრე˥ E.

დაბარვა თ. Γპელ ელა˥ E.

დაბეჭდვა ლ. სიჯილარე B. ს. კნჭილ ZAa, კინჭელ BCbqE, კინჭიელ Ca.

დაბეჭდული ს. კნჭიალ ZAa.

დაბირი ს. დაბირ CE.

დაბლა ს. სტუორ ZAa.

დაბმა ს. კაპილ ZAa.

დაბნები ს. გიოლქ ZAa.

დაბნელება ს. მთანალ ZAa.

დაბრკოლება ლ. სკანდალო B. ს. კაითაკლანალ ZAa, გაითაკლუთინ E

დაბრუება თ. სარხოშლუხ ZAa, სარხოშ BCD, Γზარხოში˥ E.

დაგდება ს. უნკნილ Z, გნკნილ Aa.

დაგება თ. დოშმალ E.

დაგვა ლ. სკოფარე B. თ. სუფურ-მალ ZAaB. ს. ავილიელ ZAa, ავლელ B.

დაგვანება ს. ამიენალ ZAa.

დადგინება ს. კაიანალ ZAa.

დადგმა ს. დრილ ZAa.

დადება ლ. მეტერე B. ს. დნილ Aa.

დადვოლდიან ს. დიციენ ZAa.

დაეკანი ს. დაჰიეკან ZAa.

დაერთო ს. პატაჰიეცავ ZAa.

დავაწრო ს. თაციც ZAa.

დავვრჭნეთ ს. ჰარცუქ ZAa.

დავი ს. დავ ZAa.

დავიწყება ლ. სკოდარე B. თ. უნუთმალ ZAaBCDE. ს. მორ-რანალ ZAa, მურანალ BCDE.

დავრდომა ს. ტანასასკ Cab, ტა-ნანასკ Cq, ტნანასკ D, ტნანკ E

დავრდომილი ლ. ბიზონიოზო B თ. ილაჯილაზუმ B. ს. ტინკალ B

დაზამთრება ს. ძმიერიელ ZAa.

დაზღებული თ. მუნასიბ ZAaB CDE.

დათმობა ს. ჰამბიერიელ ZAa

დათრგუნვა ლ. კალპესტრარე B. ს. კუოლილ Z, კუოხილ Aa, კო-ხელ BCbqDE.

დათვ ლ. ორსო B. თ. აიუ AaBC aq, აიჰუ Cb, Γფირუზ˥ E. ს. არჯ ZAa, არჩ BC, არჩი E.

დათხევა ს. ჰიელანალ ZAa.

დათხეული ს. ჰიელანილ ZAa.

დაი ლ. სორელა B. თ. ბაჯი AaB CDE. ს. ქურ ZAaBCDE.

დაიდგნა ს. წუნრ იჯანერ ZAa.

დაიდუმა ს. ლრრიაც ZAa.

დაკლვა ლ. მაცათე B. თ. ბოღაზ ლამალ ZE. ს. მუორდილ ZAa, მორთელ E.

დაკოდა ს. ფაიტატ ZAa.

დაკოდა თ. იარა ZB.

დაკოდილი თ. იარა CDE. ს. ჯლა-ტაწ Cab, [კტრატწ], Γჯლტაწ˥ E.

დალაქი ლ. ბარბიერო B.

დალპოლვილი ს. ფტიალ ZAa.

დალტობა ს. თაციალ ZAa.

დალტობილი ს. თაციალ Aa.

დამაბრკოლებელი ლ. საკანდალოსო B. ს. გაითაქლიეცუცანუოლ ZAa.
დამადლება ხ. შნუორპილ ZAa.
დამალვა ს. თაგცნიელ ZAa.
დამანი თ. ˹ყაურსი˺ E. ს. ბარაპან ZAa.
დამართება ს. პატაჰუმნ ZAa.
დამარხვა თ. სახლამალ Z. ს. პაჰილ ZAa.
დამბადებელი ს. სტიელწოლ ZAa.
დამბალი ს. დრჩაწ ZAa.
დამდაბლება ს. ხუონარპილ ZAa.
დამდამივა ს. პარწანჭ ZAa.
დამკვდრება ს. ჰასტატილ ZAa.
დამონება ს. წარრაილ ZAa.
დამტერება ს. თშნამანილ ZAa.
დამტკიცება ს. ჰასტატნულ ZAa.
დამშრალი ს. ცამაქიალ ZAa.
დამძიმება ს. წანრანალ ZAa.
დამჭობა ს. ინგჰუმ BC, ინგჰუმნ DE.
დანა ლ. კორთელო B. თ. ბიჩახ ZAaBCb, ბირჩახ Caq DE. ს. დანაკ ZAaBCDE.
დანაიფრანგი ლ. თუცთ B.
დანაკი ს. დანაკ E.
დანაკისკუდი ლ. დათოლო B. თ. ხურმა ZAaBCDE. ს. არმაეიენი ZAa, არმავენი BCDE, ˹ამბრვი˺ E.
დანანება ს. ფოშიმნიელ Z, ფუოშიმნიელ Aa.
დანაშაული ს. მიელაივ ZAa.
დანახეთქი ს. ვიჰ ZAa.
დანგი თ. დანგ ZAaBCD. ს. დანგ B.
დანერგვა ს. ტნკილ ZAa.
დანთქმა თ. ბათმალ ZAaB.
დანეცვა ს. ბრდია Cb, ბრდიალ Ca.
დანიად ს. იევუნდ E.
დანიშვნა ს. ნშანილ ZAa.
დანიშნული ს. ნშანავუორ ZAa.
დაჟინება ლ. სტინარსი B.
დარანდო თ. ყაისი ZAaBCDE, ˹ნუშ, წირხ˺ E.
დარაჯა თ. ყარაულ ZAaBCaD. ყარაული CbqE.
დარაჯა ს. ზარისხ ZAa.
დარბაზი ლ. პალაც B. თ. სარაია B, დივანხანა AaCDE.
დარბაისერი თ. ომარალარ AaB CD.
დარგი ს. დასს ZAa.
დარგული თ. ბითმიშ ZAa. ს. ტნკიალ ZAa.
დარი ს. ეოდ B, ოთკ CaqDE.
დარიჯნაგი თ. ყალიბ ZAaBCD, ˹ყალიბი˺ E.
დარჩობა თ. ბოღმალ ZAaBCDE. ს. ხიელდილ ZAa, ხხტელ BCq DE, ხხტიელ Cab.
დასაბამი თ. იბთიდა ZAa. ს. ისკ ZAaBCDE.
დასაბმელი ს. კაპიელუო ZAa.
დასავალი ლ. პონენთე B. თ. გუნბათან ZAaBCDE. ს. არემუტ ZAaBCDE
დასავსები [1] ლ. მოკროლა B.
დასასრული თ. ინთი Z, ინთიჰ Aa.
დასაყული თ. ყორულ ZAaBCDE.

---

[1] განსამარტი სიტყვა B-ში გადახაზულია.

დასი თ. ბოლუქ ZAaBCDE. ს. დასს ZAa.
დასმა ს. დრილ Aa.
დასო ს. ანტარრს ZAa.
დასტამბა ს. ტპიელ ZAa.
დასტამბო თ. შამამ CDE. ს. შამამ CDE.
დასტანაგები ს. ქოლეს ZAa.
დასტახანი ლ. ტუვანია B. თ. სუფრა B. ს. სიელან B.
დასხმა თ. თოქმალ E.
დატევება ს. თუოლულ ZAa.
დაუდგრომელი ს. ანდადარიელი ZAa.
დაუდეგარი ს. ანდადარ ZAa.
დაუთმო ს. პამბიერიაც ZAa.
დაფა ლ. თავლინო B. თ. დასგა BCqD, დასგაპ Cb, დაზგაპ Ca.
დაფარნა ლ. ველა B.
დაფდაფი თ. დაულ ZAaBCabD, დაული CqE. ს. დოლ B, დოპოლ Cab, დოპლ CqE.
დაფი თ. დაირა ZAaBCDE.
დაფიონა თ. შაფალ ZAa.
დაფლვა ლ. სეფულირე B. თ. ბასურმალ ZAaBCDE. ს. თალიელ BCab, თალელ CqDE.
დაქადება ს. პარწიენალ ZAa.
დაქანცვა ს. ხუონჯიელ ZAa.
დალალვა ს. დათრილ ZAa.
დალათუ ს. თეპეტ ZAa.
დალი თ. დამლა ZAaBCDE. ს. დამლენ B, დამლ Cb, დამლა CaqDE.
დალლეტილი ს. ტიერრაჶ Cab, ტიერაჶ CqDE.
დალმართი ლ. კალითურა B. თ. ენიშ ZAaBCDE. ს. დარივერ BCDE.
დაყოვნება ს. ეამიქნალ ZAa
დაყუჟდრება ს. ნახატილ ZAa
დაშთობა თ. ბოლმალ Z, ას E. ს ხიელდილ ZAa. |ხიეხტი| E.
დაშლა ს. არგიენალ ZAa.
დაშნი ს. დაშნი CqD.
დაშრომა ს. აშხატილ ZAa.
დაშრომა ს. ცამაქილ ZAa.
დაშურება ს. ნახანძიელ ZAa.
დაშჯა ს. დატილ ZAa.
დაჩუმება ლ. თაზერე B. ს. მჯანალ ZAa.

დაცლა ლ. ვოთათე B. თ. ბოშალთმალ Z. ს. დარდკილ Aa, დარდკილ Z.
დაცობა ლ. თურარე B.
დაცომილი ლ. ინდიჯისტიონე B. თ. ემთილა ZAaBCqDE.

დაცუეთა ს. თლფატილ ZAa.
დაცხიკუება ლ. სტრენუთარე B.
დაწება ს. თაციელ Aa.
დაწებვა ლ. კოლატო B.
დაწვა ს. პარკილ ZAa.
დაწუა ს. აირილ ZAa.
დაწყობა ს. სქსილ ZAa.
დაჭირება ს. კარიქ ZAa.
დაჭკნობა ს. თარშამილ ZAa.
დახურვა ლ. კოპრირე B. თ. ორთმალ Z. ს. წაწკილ ZAa.
დაჭოცვა თ. ურდი Z. ს. სპანანიელ ZAa.
დაჯდა თ. ოთურდი Z. ს. ნსტეცავ Z
დაჯდომა თ. ოთურმალ Z. ს. ნსტიელ Z.
დაჯერება ს. ჰავატალ ZAa.

დამყდუნდით ს. ბარბარეიქ ZAa.
დამყდუნვება ს ბარბარუთივნ ZAa.
დგიმი თ. ქუჯ ZAaBCDE. ს. ასპ BCDE.
დგომა თ. დურმალ Ca, [დურ] E. ს. კანგნიელ Ca, კაცი CqD, კაც E.
დგუში თ. ზუმბა ZAaB.
დებავი თ. დიბა ZAaBCDE.
დედა ლ. მათერ B. თ. ანა ZAaBCbE, ნანა BCE. ს. მაირ ZAa, მორ BCbqDE, მერ Ca.
დედა ს. კანაის ZAa.
დედაზარდლი ს. სარდი ZAaBCaqD, მარდი Cb, სართი E.
დედათ-მოურავი ს. ტატმერ BCDE.
დედაკაცი ლ. დონა B. ს. კინ ZAa.
დედალი თ. დიში ZAaBCabDE, დიშ Cq. ს. ეგ ZAa, ექ BC, მარი BCDE
დედამთილი ს. სკიესრ ZAa, სკესურ B, კესურ CDE.
დედამძუძე ს. დაიაკ ZAaB.
დედიდა თ. ხალა E. ს. მორქურ ZAa, მოროქირ E.
დედინაცვალი ლ. მადრენიო B. ს. მაირათუოხ ZAa.
დედობილი ს. [მერბრნწ] E.
დედოფალი ლ. რეჯინე B. თ. [ხათუნ] E. ს. თაგუჰი ZAa.
დედული ს. მაირაკან ZAa.
დედუფალი ს. დშხუი DE, თაქუინ D.
დევი ს. დიევ ZAa, დევქ Cb, დევიქ Caq, დიევიქ D, დიევქ E.
დევნა ს. ჰალაწიელ ZAa.
დეზი თ. მაჰმუზ ZAaBCbqDE. ს. ხაით ZAa.
დეირი ს. დეიერა ZAa.
დეკანოზი ს. ავაქ ერეც DE.
დეკენბერი თ. ქანუნენელავალ, ქანუნელავალ DE. ს. დიეკტიმბიერ ZAa.
დეკეული ს. ცუილ ZAa.
დელამუტი ს. დელამუტ BCbqDE.
დელხვინა ს. ოროუნდ E.
დენგრა ს. გერმა BCbqDE.
დერგი თ. ქილა ZAaBCbqDE. ს. კარასიაკ ZAa.
დესპანი ლ. ბაშათორე B. თ. ელჩი ZAaB. ს. დიესპან ZAa.
დეფანი თ. თალარ ZAaB, ეივან E. ს. სრაჰა CqD, სრჰა E.
დვრიტა თ. ყურსაღ ZAaBCbqDE ს. დიელ BCbqDE.
დია ლ. მართე B. თ. მუშთარ BCbq, მუშთარი DE. ს. ლუსუნთაგ B
დიადი თ. [ჩოხ] E. ს. [შატ] E
დიაკეული ლ. ვითელო B. თ. დუგა ZAaBCDE. ს. ცუილ ZAa, ერინჯ BCDE.
დიაკონი თ. [სოხტა] E, მუონთ ZAa, მონთ E.
დიასპანი თ. ელჩი ZCD. [ჩაფარ] E. ს. დიესპან ZAaE, დესპან CD.
დიალ ს. ვუიე ZAa
დიაცი ს. კინ ZAa.
დიბა თ. დიბა CDE. ს. დიპაკ E.
დიდგულა ლ. სამბიკო B თ. ქეჩაალაჯ Z, ქეჩაალაჯი Aa, ქეჩალაჯი BCbqDE, ქეჩალაჯ Ca. ს. კატატკენ ZCa. კატატკენი AaBCbqDE.
დიდება ლ. გლორია B. თ. [შუქუ-

რალია⌋ E. ს. ფარრქ ZAa, ფარქ BCaqDE.

დიდი ლ. გრან B. თ. ბეუქ ZAa BCDE. ს. მიეწ ZAaD, მიეოწ BCbqD, მიენძ Ca.

დიდკაცობა თ. ბეუქადამლუღ Z. ს. მიეწ მარდუთივნ ZAa.

დიდრაჭმა ს. ზიერკდრამიან ZAa.

დიდროა ს. მიეწამიეწქ ZAa.

დივანბირი თ. მუში D.

დივანი თ. დავთარ ZB, დავთარი Aa.

დიკატორი ს. ჰარტარახოს ZAa.

დილა თ. საბაჰ Z, საბა AaB. ს. წაიგ ZAa, არაოტ BCaqDE, არრაოტ Cb.

დილეგი თ. ყაზამხანა CDE. ს. ბანტ ZAa, ⌈კარაფნარან⌉ E.

დინდგელი თ. ვარაჰუმ ZAaBCb qD, ვარამუმი Ca. ს. აკნამუომ B, აკნამუმ CDE.

დინება ს. გლხუმონ E.

დირე ს. გიერან ZAa.

დისწული თ. იაგან ZAaB, იეგან CDE. ს. ქვიერტლა ZAa, ⌈ქიერ-ვუორდი⌉ E.

დიყა თ. ბალდალან ZAaBC, პალ-დრლან E. ს. თელახაშ ZAaBCD, თელახაში E.

დნობა ს. ძულანალ ZAa.

დნობილი ს. ძულაციალ ZAa.

დო თ. აირან ZAaBCDE. ს. თან ZAaBCDE.

დობილი თ. ოგაბაჯ ZAaBCDE. ს. ⌈ქურაგირ⌉ E.

დოლი ს. დოლ ZAa.

დომბა თ. დომბა E.

დორაკი ს. დურაკ E.

დორბლი ს. ფცლინგ E.

დორი თ. იასთულ ZAaBCE, იას-თული D.

დოშაქი ს. დოშაქ CDE.

დრაუკი თ. ⌊ალმ⌉ E.

დრაქმა ს. დრამქ ZAa.

დრაში თ. თაბილქუბი ZAa, თა-ბილქუბ BCDE.

დრამკანი ს. დაეკან B.

დრეკილი თ. ეგლალი ZAaB.

დრკუ თ. ⌊აგრი⌉ E. ს. თივრ ZAa, თიუ B, თიურ C, თიურს D, თი-ურსნ E.

დრო ლ. თემფო B. თ. ვახტ Cab, ვახტი CqD, ვიახტ E. ს. ქამანკ ZAa, ვუოხტ Cb, ვოხტ Ca, ოხტ CqD, უოხტ E.

დრომონი ლ. გალიონ B. თ. ყა-ლიონ ZAa, ყალიონი B.

დრონგალი თ. ჯალათ Cb, ⌊ჯა-ლადი⌉ Ca.

დრონი თ. ⌊ფარჩა⌉ E.

დროშა ლ. ბადილიონ B. თ. ალამ, ბაირახ ZAaB, ⌈ალამ⌉ E.

დრტვნვა ს. მრმნჯალ ZAa. ტრტნჯუც BCDE.

დუბეიდი ლ. ქონსერვა B. თ. მა-ჯუნ ZBC, მაჯუნი AaD.

დუზი თ. ⌈ყაყმრ⌉ E.

დუკატი თ. ჯამბაზ ZAaB.

დუმა ს. დმაკ ZAa, დუმაკ BCDE.

დუმილი ს. ლრრუთივნ ZAa.

დუმნა ს. ლურრ ZAa.

დუნე ს. თილ Cb.

დუქი თ. თუფულ CD. ს. თუქ ZAaCDE.

დურაჯი თ. თურაჯ ZAaBCaqE, დურაჯ CbD.

დურიტა თ. ყურსალ ZAaBCbq DE. ს. დიელ BCbqDE.

დუქანი ლ. ბეთეგა B. თ. ⌈ქულბაქი⌉ E. ს. ხანუთ BCD.

დუქარდი თ. ყრხლუღ Z, ყრხლუხ AaBCDE. ს. ღრლიეხ ZCbE, ყრლიეხ BCa.

დუღილი ლ. ბოლინე B. თ. ყაინამაღ ZAaBCDE. ს. იეფერ BC DE.

დუშაყი თ. ჩიდარ Cab, ჩიდარი CqDE.

დჯრე ს. გიერან ZAa.

დღე ლ. ჯორნო B. თ. გუნ ZAa BCaqDE, დუნ Cb. ს. ტივ ZAa, ორ BCDE.

დღეს ლ. ოჯი B. თ. ბუგუნ ZAaB. ს. აისორ ZAa, ესორ B.

დღესასწაული ი. ვესტადუპრეპეტო B. ს. პანდისაურ ZAa, რამიციალ B.

დღეება თ. ჩახლამაღ ZAa, ჩახალმაღ BCDE. ს. პარელ ZCb, პარიელ BCa, პარუმა CqD, პარუმ E.

ე

ეაჯა ს. პალატოაც ZAa.

ებანა ს. ლუაციალ ერ ZAa.

ებანი ლ. ტინბანე B. თ. დაირა ZAaBC, დაფი ZAa.

ებგური თ ⌈ყრულ⌉ E.

ებრი ს. იეციალ ZAa.

ებისკოპოზი [1] ს. ებისკოპოს E.

ებრძანა ს. ჰრამაიალ ერ ZAa.

ებრძოლა ს. მარტიალ ერ ZAa

ეგ ს. აიტ ZAa.

ეგება თ. ბალიქი ZAaBCaq, ბალქი Cb, ⌈ჩნქი⌉ E. ს. თიერიევს ZAa.

ეგების თ. ⌈ბალქი⌉ E.

ეგინებინა თ. სომმიშდი E.

ეგირი თ. ეგირ CabD, ეგირი Cq.

ეგლოვა ს. სგიალ ერ ZAa.

ეგოდება ს. ვოლბაციალ ერ ZAa.

ეგონა ს. კარწერ ZAa.

ეგრე ს. ეტენც ZAa.

ეგრეთ ს. აიდპეს ZAa.

ეგუემა ს. ჰარკანიელ ერ ZAa.

ედემი ს. იედიემ ZAa.

ედნა ს. ნიშანი B.

ევარძმა თ. პაშა ZAa.

ევაშა ს. ვაშიალ ერ ZAa.

ევროპი თ. ჯაზრ B.

ეზამთრა ს. ძმიერრნიალ ერ ZAa.

ეზაფხულა ს. ამარნიალ ერ ZAa.

ეზო ს. სრაჰს ZAa, გავით CD.

ეზოსა შინა მქცევილი თ. ეშიკვექილ ZCb, ეშიკვექილი AaBCa qD.

ეზოს-მოძღუარი თ. ნაზირ ZCab, ნაზირი AaBCqD.

ეზრახა ს. ხოსიალ ერ ZAa.

ეზრუნვა ს. ჰოგაციალ ერ ZAa.

ეზლო ს. ვჭარიელ ერ ZAa.

ეთერი ს. ჰურ ZAa.

ეთქვა თ. დიფტლრ E.

ეკალი ლ. სპინა B. თ. თიქან ZAa BCD. ს. ფუშ ZBCb.

---

[1] განსამარტი სიტყვა გადახაზულია.

ეკალმუხა. თ. აბანუს ZAa, აბანოს B.
ეკიდა ს. კახაჭ ერ ZAa.
ეკლესია თ. ქილისია E. ს. ეკლეცია DE.
ეკლოვისი და კარისი თ. საგთა ZAa.
ეკრიბა ს. ქალიალ ერ ZAa.
ეკრძალებოდა ს. ზგუშაცნუმ ერ ZAa.
ელამი ს. კუონქ ZAa.
ელამი ს. თივრ ZAa.
ელაპარაკა თ. დანიშდი Cb. ს. ხოსუმ ერ Cb.
ელდა ლ. სპაზიმო B.
ელვა ლ. ლამპო B. შიმშად ZAa BCDE. ს. ფაილატაკ ZAa, პეწქ BCDE.
ელვიმახ ს. იელიმას ZAa.
ელიკრიტონი ს. ბაზმაგუნიაკანც E.
ელმოდა ს. იერკნიელ ZAa.
ელოცა თ. ნამაზ ყლმიშტი Z. ს. აღოთიელ ერ ZAa.
ელქაჯი ს. ელქაჯ E.
ელჩი ს. დიესპან Aa.
ემბაზი ს. ავაზან ZAaBCDE.
ემენი თ. ნასტა ZAaBCDE. ს. იქ BCa, ინქ Cb.
ემეფა ს. თაგაორიელ ერ Z, თაგავორიელ ერ Aa.
ემორჩილა ს. ჰნაზანდიელ ერ ZAa.
ემოხა ს. ზგიეციელ ერ ZAa.
ემპლასტრო ლ. გვენთო B. თ. მაჰლამ ZAaB.
ენა ლ. ლინგვა B. თ. დილი ZCb, დილ AaBCaqDE. ს. ლიეზუ ZAa, ლიზ BCqDE, ლიზუ Cab.
ენადირა თ. ავლამიშტი Z. ს. ვეორსელ ერ Z, ვეორსიელ ერ Aa.
ენაყროვნა ს. ვორკრამოლიერ ერ ZAa.
ენდრო თ. ბოია BCDE. ს. ტორონ ZAa, ტონდირ BCDE.
ენდრონიკა თ. ბოია Aa. ს. ტორონიაკ ZAa.
ენება ს. კანიეცავ ZAa.
ენერგა ს. ტნკიელ ერ Aa.
ენთება ს. ვარრუმე ZAa.
ენკრატისი ს. აბიშხარ DE.
ეომა ს. მარტიელ ერ ZAa.
ეპარხოზი თ. აზამეეზირ ZCab, ანამვეზირი Aa, აზამვეზირი BC qD. ს. იეპარქეუს ZAa.
ეპატრონა ს. ტირაციელ ერ ZAa.
ეპისკოპოსი ს. იეპიკეოპეოს Z, იეპისკეოპეოს Aa, ეპისკოპოსი B, ეფისკოპოს Cb, ეპისკოპოს CaqD.
ეპისტოლე ლ. ეპისტოლე B. ს. თუღთ ZAa.
ეჟუანი თ. ჯინღრივ ZAaBCbq, ჯინღროვ Ca, ჟინღრუ D, ჯინღრო E. ს. ბოჟოჟი BCDE.
ეჟურა ლ. ფიასტრა B. თ. ყურუშ ZAaB.
ერბო ლ. ბუტირო B. თ. ინავიაღ ZAaB, იაღ CDE. ს. ივღ ZAa, იეღ B, იუღ CqDE.
ერბოკვერცხი ლ. ვრითათა B. თ. ყაიანაღ ZAaB. ს. ჰიეღძუ ZAa, ძუაზეღ B.
ერგასი ლ. ჩინქუანთა B. თ. ელლი-ZBCab, ელი AaCqDE. ს. ისუნ ZAaBCDE.

ერდო ლ. თეთო B. თ. ბაჯა ZAaBCDE. ხ. კტურ ZBCDE.
ერევანდი ლ. ჩეჩი B. თ. ნუხუდ ZAaBCD. ხ. სისიერ ZAa, სოსერ B.
ერთი ლ. უნო B. თ. ბირ ZAaBCDE. ხ. მინ ZAa, მეკ BCDE.
ერთობილად ხ. მიანგამაინ ZAa.
ერთპირად ხ. მიაბიერაინ ZAa.
ერთპირობით ხ. მიაბიერანოვ ZAa.
ერთხელ თ. ბირქარაზ Cb. ხ. მინანგამ ZAa.
ერი ლ. სეკულარე B. თ. ხალღ ZAaB, ⌜ჯამთ⌝ E. ხ. ჟოღოურთ CE, ჟოღოურდ D.
ერისთავი ხ. ჟოღოურდაპიეტ ZAa.
ერიცხვა ხ. თვიელ ერ ZAa.
ერკემალი ლ. კასტრატო B. თ. ყოჩ ZAaBCbD. ხ. ყოჩ BCb.
ერმი ლ. ვენერე B. თ. ოთარიდ ZAaB, ოტარიდ Cb, უტარიდ Ca, ოტარიდი CqDE. ხ. ფაილაწუნ B.
ერჯსივმა თრთურნ ZAa.
ერქეფში ეგრემშ ZAaBC, ეგრემში DE.
ერქუანი თ. ქოთან ZAaBCD, ქუთან E. ხ. გუთან ZAaBCDE.
ერწმუნა ხ. ჰავატაციელ ერ ZAa.
ეს ლ. ქეესტო B. თ. ბუ ZAaBCDE. ხ. აის ZAa, ეს BCDE.
ესარგებლა ხ. შაპიელ ერ ZAa.
ესახა ხ. ნკარიელ ერ ZAa.
ესე ხ. ზაის ZAa.
ესერა ხ. აჰა აის ZAa.
ესიზმრა ხ. იერაზიელ ერ ZAa.
ესიძა ხ. ფიესიელ ერ ZAa.
ესრეთ ლ. ქომექვესტო B. თ. ბეილა ZAaBCqDE. ბეილა Cab. ხ. აისპეს ZAa, ასპეს BCDE.
ეს რომ ხ. აის ვუორ ZAa.
ესტუმრა ხ. ჰოვრიეცავ Z, ჰივრიეცავ Aa.
ესწავა ლ. ავევაიპარატო B.
ესწრაფა ხ. კანუხიელ ერ ZAa.
ეტარტერო ლ. კვარტანა B.
ეტერი თ. ⌜სუთი⌝ E. ხ. ⌜პელი⌝ E.
ეტი ხ. ქესმა CDE.
ეტიკი ლ. ქუნდუტორე B. თ. ბელად ZAaBCDE.
ეტირა ლ. ავევაფიანჯოთო B. თ. აღლამიშტი Z. ხ. ლაციელ ერ ZAa.
ეტლი ლ. კაროცა B. თ. ყოჩ ZAaBD, ყოჩი CD, არაბა ZAaBCDE. ხ. კაროც ZAa, კარაოქ BCDE.
ეტრატი ლ. ბერგამენა B. თ. თირიშა ZAaBE, თი C. ხ. მაგალათ ZAa, მაქალათ BCDE.
ეტყოდა თ. დეირდი Z, დიარდი Cb. ხ. ასერ ZAa, ხოსეცავ BCa, კოსერ Cb, ხოსეცა CqD, ხოსეცი E.
ეული თ. ლევანდ ZAaBCab, ლევანდი CqDE. ხ. ეკვაჭ Aa, ⌜აჰსვა⌝ E.
ეფიცა ხ. ერდუმნიაც Z, იერდუმნიაც Aa.
ეფუდი ხ. ეფუდ CD, იეფუდ E.
ეფუცა ხ. იერდვავ ZAa.
ექთი თ. მუვთ D.
ექინი ლ. ანჩინი B. ხ. ვუოზნიქ ZAa.

ექსი თ. უყუფ ZAaB, ულუფ Cab.
ექსოვიტი თ. ბოლუქბაში ZAaB.
ექუსი ლ. სეი B. თ. ალთი ZAaB CDE. ს. ვიეც ZAaBCDE.
ექუსუნჯი ლ. კანაფო B. თ. ასრალმადან ZAaB. ს. კანაფ B.
ეღირსა ს. არჟანიი ელიევ ZAa.
ეღვძა ლ. ერაზვილიათო B. თ. ოიანმიშიდი B. ს. ზართუნ ერ ZAa.
ეყვის ს. ირაორ E.
ეყნოსა ს. ჰოტჰოტიელ ერ ZAa.
ეყოლა ⌈სლიეხ⌉ E.
ეშობა თ. დოლმიშტი Z. ს. წნიელ ერ ZAa.
ეშინოდა თ. ⌈კორხრდი⌉ E.
ეშმა ს. ⌈კხრთ⌉ E.
ეშმაკი ლ. დიაოლო B. თ. შეითან ZAaBCE. ს. დიევ ZAaCq, დევიქ B, დიევქ CabE.
ეშმაკობა თ. შეითანლუღ Z. ს. დიეთუთივნ ZAa.
ეშურებოდა თ. თალასეირდი Z. ს. შტაპუმ ერ ZAa.
ეშჯ ს. ⌈სლიეხ⌉ E.
ეჩო აშა B. ს. ურაქ CbqDE.
ეჩუენა ლ. სევედუტო B. თ. გორულდი Z. ს. იერიევიეცა Z, იერიევიეცავ Aa.
ეცემა თ. დოგმიშტი Z. ს. წიეწიელ ერ ZAa.
ეცუა ლ. ერავისთითო B. ს. ⌈აქისერ⌉ E.
ეძახა თ. ჩაღრამიშტი Z. ს. კანჩიელ ერ Z.
ეწამა ს. ვკაიაც ZAa.
ეწამებოდა ს. ვკაუმ ერ ZAa.
ეჭირა თ. იაზმიშტი Z. ს. გრიელ ერ ZAa.
ეჭოდა ს. კოჩიეცავ ZAa.
ეჭრჳელა ს. ულიეცავ ZAa.
ეჭვმა ს. ანძრიევიელ ერ ZAa.
ეჭყივა ს. ანიწელ ერ Z, ანიწიელ ერ Aa.
ეჭამა თ. იემიშტი Z. ს. კიერიელ ერ ZAa.
ეჭვ თ. გუმან BCabE. ს. კარწიქ ZAa, კაიწიქ BCab, ⌈ზიელ⌉ E.
ეხარებინა ს. ავიეტარანიელ ერ ZAa.
ეხატა ს. ნკარიელ ერ ZAa.
ეხების ს. მიერციენუმ ე ZAa.
ეხუეწა თ. იალვარდი Z. ს. ალაჩიაც ZAa.
ეჯი ლ. ლელა B. თ. ალაჯ ZAaB CabE, ალაჯი CqD.
ეჯიბი თ. ⌈ეში⌉, ⌈ქელაზ-ბაში⌉ E.

▮

ვ˜ა ს. ვორპიეს ZAa.
ვაალდვილე ს. დიევრაცუცი Z, დივრაცუცი Aa.
ვააზატე ს. აზატიეცუცი ZAa.
ვაგინე თ. სოგდუმ Z. ს. უშუნცაეცი ZAa.
ვაზი ლ. ვიტა B. თ. თანაქ ZAaB CDE. ს. ვუორთ ZAa, ვორთ BCDE.
ვათევ ს. ჰსკიემ ZAa.
ვათქმიე ს. ასაცნიელ ტვი ZAa.
ვაკასი ს. ვაკას ZAaE.
ვაკე ს. ტაფ CDE.
ვაკმიე ს. ბავაკანაცცი ZAa.
ვალი ლ. დებიით B. თ. ბორჯ

ZAaBCDE. ხ. პარტ ZAa, პართკ BCE, პარტკ D.
ვალხამოხ თ. ბალასინ E.
ვამზადებ ხ. პატრასტუმიმ ZAa.
ვანა თ. ყონახ BCqDE, ხონახ C. ხ. ნოთის ZAa.
ვაი ხ. ვაი ZAaCD.
ვაჟი თ. ოღლან ZCDE. ხ. ტღა ZAaCDE, არუ ZAa.
ვარ ხ. იემ ZAa, ⌈იესმ⌉ E.
ვარა ხ. კათმერ B.
ვარდი ლ. როზა B. თ. გულ ZAaBCDE. ხ. ვარდ ZAa, ვართ BCDE.
ვარდის-წყალი ლ. აკუაროზა B. თ. გულაბ ZAaB. ხ. ვარდიეჯურ ZAa, ვართეჯურ B.
ვარდკაჭაჭა ლ. ჩიკორია B. თ. ქასნი ZAaBCDE. ხ. ჰარჭატუკ BCDE.
ვარია ლ. პოლასტრო B. თ. ბეჩა ZAaB. ხ. ვარრეკ Z, ვარეკ B.
ვარსკულავი ლ. ლესტელე B. თ. ილდუზ BCDE. ხ. ასტღ ZAaCqDE, ასტყ BCab.
ვარშამანგი ხ. ვარშამანგ BCabDE, ვარშამანგი Cq.
ვარძმი თ. ჰაშა ZAaBCDE.
ვარხვ ლ. ფელიკანოს B. თ. საყაყუშ ZAaBCDE. ხ. ჰვალასინ ZAa, ჰავალასან BCbE .
ვასილისკო ლ. ბასილისკო B. ხ. ქარბიც B, ქარღ CDE.
ვასხი თ. ⌈ბორჯ⌉ E. ხ. ⌈პრთქთ⌉ E.
ვაშა ხ. ვაშ B, ვაშა E.
ვაშკარანი ხ. კსაკი DE.
ვაშლი ლ. პომო B. თ. ალმა ZAaBCaqDE, ალმ Cb. ხ. ხნძუორ ZCb, ხნძორ AaBCaqDE.
ვაშტი ლ. სოლდათი B. თ. იენგიჩარ Z, ენგიჩარ AaB, ყორჩ Cab, ყორჩი CqD.
ვაცი ლ. კაფრო B. თ. სეიზ ZAaBCDE[1] ხ. ნუხაზ BCDE.
ვაციკი თ. ოღლაღ Cab, ჩებიჩ Cq, ჩებიჩი D. ხ. ულ Cab.
ვაჭარი ლ. მერქანთე B. თ. ბეზირგან ZAaBCDE, ხოჯა C. ხ. ვაჭარ B.
ვახ თ. ოხა DE.
ვახშამი ლ. ჩენარე B. თ. ⌈ახშამ⌉ E. ხ. ⌈როგნა აც⌉ E.
ვახში ხ. ტუოკუოღ Cb, ტუოკოუოხ Ca.
ვეგი თ. აშულ ZAaBCE, აშუყი E. ხ. კუოჭი Z, კოჭი BDE, კოჭ Cbq, კუოჭ Ca.
ვედრება თ. ⌈ელთმახ⌉ E. ხ. ხნდრიალ B, ალანჩაქ Cab, ალანჩა Cq, ალანჩ D, ალაჩქირ E.
ვეზირი თ. ვეზირ ZCDE. ხ. იეპპარქუოზ Z, იეპპარქუოს Aa.
ველი თ. დუზ ZAaB. ხ. ტაფ ZCabD, დაშტ BCqE, თალა E.
ველო ხ. ⌈ვნუმემ⌉ E.
ველის-ყრდელი ლ. ლატუკასალვატიკა B. თ. ქაუ ZAa. ხ. იელეგუგ BCDE.
ველური ვირი ლ. აზინოსტავალიკო B.
ვენაჴი ლ. ვინია B. ხ. იგი BCqDE, იქი CaE.

---

[1] E-ში თავდაპირველად წერებული „თაქი“ და გადაუხაზავთ.

ვერძი თ. ჰამალ ZAa, ოგაჯ B, ჰოგჯ Cb, ჰოგაჯ Ca, ყოჩ Cq DE. ს. ხუი ZAaBCDE, ფუორც C.

ვერცხლი ლ. არჯენთო B. თ. გუმიშ B. ს. ერწათ B.

ვერხვ თ. ყავალ BCDE. ს. ბარდი BCDE.

ვეფხი ლ. თიგრო B. თ. ყაფლან BCaqDE. ს. ინწ BC.

ვეშაპი თ ⌈აჯდაჰ⌉ E. ს. კიტი ZAa, უშაბ Z, ვეშაპ BCq, უშაპ Cab, ვეშაპი DE.

ვეცხლი ლ. არჯენტო B. თ. გუმიშ ZAaBCDE. ს. ერწათ Z, არწათ BCDE.

ვეცხლის-წყალი ლ. არჯენტოვიკო B. თ. ჯივა ZAaBCDE. ს. სინდიკ BCDE.

ვთხრი თ. ყაზეირამ Z. ს. ფორუმემ Z.

ვიარე თ. გეზდუმ ZAaBCDE. ს. მანეკა ZCab.

ვიკენტი ს. ⌈ლვაფს⌉ Z.

ვითარცა ლ. სიკუთ B. თ. ⌈ჩეჯაქი⌉ E. ს. ორპეს B, იბრიევ C, ⌈ონც⌉ E.

ვიგრი თ. ქარგარდან B.

ვინ თ. ქი B, ქიმ ZAaBCaqE. ს. ოვ ZBCaqE.

ვირთაგუა თ. სჯსიჩან Z, სუსიჩან AaBCE. ს. ჯრამუკნ B.

ვირი ლ. აზინო B. თ. ეშრაგ ZCq, ეშაქ AaBCabE. ს. ეშ BCab, იშ CqE, ⌈გრსტ⌉ E.

ვიწრო თ. ტარ ZAaBCE. ს. ნიელ ZBCE.

ვკარგავ თ. ითურეირამ Z.

ვკლავ თ. ოლდურეირამ Z.

ვკოცნი თ. ოფეირამ Z. ს. პაჩუმემ Z.

ვმადლობ ლ. გრენგრაციარე B.

ვმოციქულობ ლ. მანდატო B.

ვმსახურებ ლ. სევრო B.

ვმტერობ ლ. ვაჩოინომიჩიციო B.

ვმუშაობ ლ. ლავრო B.

ვნადირობ. თ. ავლეირამ Z. ს. ჰორსუმემ Z.

ვნახავ ლ. ვედერო B. თ. გორარამ B. ს. კუტესნემ B.

ვნახე თ. გორდუმ Z, გორარამ Aa ს. ტესა Z.

ვნება ლ. პასიონე B.

ვრცელი ლ. ლარგო B. თ. აზიმ Ca.

ვსციგუ ს. პატგამავუორქმქ Cb.

ვტირ ლ. პიანგო B. თ. აღლეირამ B.

ვტყუი ლ. ომენტიტო B. თ. იალანამ ZAaB. ს. სუტემ ZB.

ვფრთხილობ ლ. სტოვიჯილანდე B.

ვფსალმუნობ ლ. სალმეჯო B.

ვქადაგებ ლ. ედიკო B.

ვქსოვ ლ. თესო B. ს. გორძუმემ Z.

ვლებავ ლ. ტინგო B. ს. ნერკუმემ Z.

ვშიშობ ლ. ოპაურა B.

ვლირსვარ ლ. ჰონდენიო B.

ვშობ ს. ჭარუმემ Z.

ვცემ ლ. ბათო B. თ. დოგარამ Z. ს. კუწეწემ Z.

ვცილობ ლ. დიბუსტო B.

ვცოდევ ლ. ფეკო B.

ვძებნი ლ. ჩერტო B. თ. ახტარეირამ ZAa, ახტარეიმ B.

ვძულვარ ლ. ოდია B.
ვწამლობ ლ. მედიკო B. თ. დარმანელეირამ ZAaB.
ვწერ ლ. სკრიო B. თ. იაზეირამ ZAaB. ს. გრუმემ Z.
ვწირავ ლ. ედიკომესა B.
ვჭამ ლ. მანჯო B. თ. იეირამ ZAaB. ს. უტუმემ Z.
ვხატავ ლ. პინგო B.
ვხუმრობ ლ. ბრულა B თ. ხოშტაბლუხელეირამ Z. ს. ჰანაქიმ ანუმ Z.
ვჯერვარ ლ. მიკოდენტო B. თ. ყაბულამ ZAaB. ს. ოჯუემ C.
ვმყავ თ. ელადუმ ZAaB, ეილადუმ Cab. ს. არი Cab.

ზ

ზაბაკი თ. სადაფქარ ZAaB.
ზავი ს. შარადრუთიუნ E.
ზაკუა ს. ნიენგაუ B, ნენგაურ CqE.
ზალვანა თ. ტომბრუხ ZAa.
ზამბახი თ. ზამბახ CE.
ზამთარი ლ. ინვერნო B. თ. ყიშ ZAaBCE. ს. ძმიერრ ZCb, ძმიერ BCa, ძმერუქ Cq, ძმერს E.
ზანზალაკი ლ. სონალია B.
ზანტი ლ. პონტრონე B. გაჰალ BCab, გაალ CqE.
ზაპები [1] თ. ქულიჩა ZAaBCD.
ზარბაზანი ლ. კანონნე B. თ. თოფ ZAaBCDE.
ზარი ლ. კამფანა B. თ. ჩანგ ZAaBCDE. ს. ზანგაკ ZBCDE.
ზარმელი ლ. მერენდა B.
ზარნაშო ლ. ბუბუნებ B. თ. სარუყუმ BCD, სარუყუში E, უგი BCDE. ს. ბუ ,BCD.
ზარქაში თ. [ქამრ] E. ს. [ზრქში] E.
ზატიკი ს. ზადიკ B, ზატიკ CDE.
ზაფრა თ. საფრა CDE.
ზაფრანა ლ. ზაფრან B. თ. საფრან AaDE, ზაფრან BC. ს. ზაფრანგ BCab.
ზაფხული ლ. ესტატე B. თ. იაზ ZAaBCDE. ს. ამარრ ZCb, ამარ BCaqDE, [გარუნქ] E.
ზაქი თ. გადაქ ZAaBCDE. ს. ძაქ BCabDE.
ზახილი ლ. ქიმარე B. თ. ჩაღირმალ ZAaBCaqDE, ჩაღრამახ Cb. ს. კანჩიელ ZCab, კანჩიალ B, კანჩელ CqE, კნჩელ D.
ზე ლ. სოპრა B.
ზეგ ლ. პოსდომანი B. თ. ბირისიგუნ ZAaBCDE. ს. ელორ ZBCDE.
ზეგანი ლ. კოლინა B.
ზედ თ. უსტუნდა Ca, უსტუნ CqDE. ს. ვრა CaD, ვრან E.
ზედა თ. არლაჯ CaqDE. ს. ვარგორძ CaqD, ვრაგორძ E.
ზედადგარი ლ. ტერევდიო B. თ. საჯაიალ ZAaBCabDE, საჯაიალი Cq. ს. კასკარენქ ZBCab, კასკარენ DE.
ზედაშე ს. ბაჟანქ Cb, ბაჟაქ CaqDE.
ზედმოურნე თ. სარქარ ZAaBCab, სარქარი CqD.

[1] D ხელნაწერი აქედან გრძელდება.

ზედნადები ლ. ეპატა B. ს. ვეროდირ BCDE.

ზეზი თ. იეშმ ZD, იეშმი AaBC, ეშმ E.

ზეთი ლ. ოლიო B. თ. იაღ ZAaBCDE. ს. ძეთ B, იულ C, ძით DE.

ზეთის კურთხევა ხნეულისა ლ. ესტრემაუნციონე B.

ზეთის-ხილი ლ. ოლივა B. თ. ზეითუნ ZAaBCDE. ს. ძითეინ BCDE.

ზელა ლ. სტროფიჩარე B. ს. უნცელ BCb, უნციელ Ca, უნც CqDE.

ზენკალი თ. ჩილინგარ BCa, ჩლინგარ Cb, ჩილინგარი Cq.

ზენტეხი თ. ფარისიაუშან ZAaBCD.

ზეპირი ლ. ომილია, ამენტე B. თ. აზბარ ZAaBDE

ზერდაგი თ. ყულა ZAaBCDE.

ზესთა ს. არაკელ D.

ზეწარი ლ. ინცოლე B.

ზიანი ლ. დანნო B.

ზიარება ლ. კომონიონე B, ევქარისტია B.

ზიარი თ. [ბარაბრ] E. ს. [ანშერო] E.

ზითევი ლ. დოთე B. თ. ნიქა ZAaBCbqE, ნიაქ D [ჯიჰაზ] Ca. ს. ბაჟინქ BCDE.

ზიკი თ. ჩიხი ZAaBCbqDE, [ჩოლი] Ca.

ზის ლ. სიედე B. თ. ოთურეირ ZAaBCDE. ს. ნსტაწე Z, ნსტაწა BCab, ნისტელ CqDE.

ზიხარ ლ. ასედირე B. თ. ოთურმიშსან B. ს. ნსტუმეს B.

ზმარტლი ლ. ნესპოლი B. თ. აზგილ ZAaBCDE, მუშმალა ZAaB. ს. ზკიერრ Z, ზკიერ BCDE.

ზმნა ს. პამიქ D, [პმაიქ] E.

ზმორვა ლ. სტენექარე B. ს. ჰიპკოტაწ CaD, ჰიპკოტაც CqD.

ზნე თ. [ადათი] E, [ხასიათ] E.

ზოგი ს. იმასინ Cab, იმიასინ CqDE, ჰასარაკ Cab, ჰასარაკაზ CqDE.

ზოლი თ. ყურსი ZAaBC[1]. ს. ზოთ CaqDE.

ზოდიაქო ლ. ლეპიანეტე B. თ. ბურჯ ZAaB.

ზომა ლ. მიზურა B. თ. ოლჩმაღ ZAaBCDE. ს. ჩაფელ BCDE.

ზონარი ლ. ნასტრო B.

ზორაყი ლ. პაპალალო B. თ. თუთი ZAaBC, მოინა DE.

ზორდა ს. სნურ Ca.

ზოსტერი ლ. ჯინთურინო B. თ. ქამარ ZAaBCD.

ზრახვა ს. ხუხურდ B, ხურურდ CE, ხურდ D.

ზრონა ლ. ვაქა B თ. სილირ ZAaBCaqDE, სლრ Cb, უდი CDE. ს. ტავარ BCDE.

ზუარა თ. [ყაურბნ] E.

ზუარაკი ლ. ვიტულო B. ს. ზვარაკ C, ზვარაკი DE.

ზუერი ლ. ბანქიერო B.

ზუთხი ლ. სტჯრიონო B. თ. უზუნბურნი ZAaBCbE.

[1] C რედაქციის ნუსხებში „ყურსი“ მიწერილი აქვს შეცდომით „ზოგს“.

ზუმბა თ. [ჩიბუხ] E.

ზუმბური ლ. ჩერადისპანია B. თ. ლაქ ZAa, ლაქი B.

ზურგი ლ. სპალა B. თ. არხა ZAa BCDE[1]. ს. ქამაკ Z, მეჩკ BCDE.

ზურმუხტი ლ. ზმერლადო B. თ. ზუმრუთ ZAaBCbqD[2], ზურმუთ Ca.

ზურნაიკი თ. დუდუქ[3] ZAaBC qD, დუდუგ Cab, დუდუგი E. ს. შუვ B, შვუ Cab, შუვუ CqD, [ზურნა] E.

ზუფანი თ. ჰარბა BCD.

ზუფინი თ. ჯირითი E.

ზუჩი ლ. ელმობრიონე B.

ზჯნი თ. თაია E. ს. დეზ E.

ზღაპარი ლ. ფაბულა B. თ. ჰექიათ BE. ს. არრასპი B.

ზღვევა თ. ოდათ CDE. ს. ვჯარელ CDE.

ზღვევინება თ. ოდათ ZAaB. ს. ვჯარელ B.

ზღუა ლ. მარე B. თ. დანგიზ Z, დენგიზ AaBCDE. ს. წოვ BCD.

ზღურბლი ლ. ლასოლია B.

ზღუე თ. ფარჩ BCD, ფარჩი E.

თ

თაგალა თ. ლაბადა ZAaBCE.

თაგალი თ. ბახია ZAaCE. ს. დარცკარ ZAa.

თაგუ ლ. სორჩე B. თ. სიჩან ZAa BCE. ს. მუკ ZBCE.

თავადი თ. ნოინ B. ს. იშხან C.

თავდები ლ. სიგურტა B. თ. ზამინ ZAaB. ს. ერაშხაორ ZAaB, ერაშხავორ Cab.

თავთა თ. თავთა ZAa. ს. თავთი ZAa.

თავი ლ. კაპო თესტა B. თ. ბაში ZE, ბაშ AaBC. ს. გლუხ ZAa BCE.

თავისუფალი ლ. ლიბერო B. თ. [აზატ] E. ს. ანძიშხან ZAa, აზატ BCE.

თავის-საცო ლ. კუშინო B.

თავის-წინა თ. ხალვათ ZAaBCE.

თავმდები ს. ერაშაავორ Cab.

თავს-შედება ს. გლუხ დნიელ ZAa.

თავსაწყუეტელი თ. სუთდუგუნ ZAaBC, [სუთდუგან] E. ს. ბოქა ZAaBC, ბოქო E.

თავ-უყო ლ. აჩენო B.

თავხსნიერი თ. ჰალალზადა ZBC, ალალზადა Aa.

თავქედი თ. აივინ E. ს. [ბრი] E.

თათა თ. [ჩის] E.

თათარი თ. [თურქი] E, [მსურმნ] E. ს. [თურქ] Ξ.

თათი თ. [თარაქმა] E. ს. თათ B.

თაკარა თ. შიშახანა B.

თაკილი ს. ტრასკან Caq, ტრასკარ E:

თალია თ. ბარდან ZAaB. ს. ჯალდან B.

---

[1] D-ში „არხა“ შესატყვისი შეცდომით უწერია განსამარტს „ზუმბური“. [2] D-ში „ზუმრუთ“ შესატყვისი შეცდომით უწერია განსამარტს „ზურგი“. [3] D-ში შესატყვისი „დუდუქ“ და „შუვუ“ მიწერილი აქვს განსამარტ სიტყვას „ზურმუხტი“

თალიხა ლ. საქეთო B. თ. ქესა ZAaB.

თალპიონნი ხ. თლპიოტ ZAa.

თალფაქი თ. ფაფახ E.

თალხანი თ. ⌈ხლვიათ⌉ E.

თალხი ლ. თალქო B.

თამაშობა ლ. ჯოგარე B. თ. ოინამალ ZAaB, [ოინმალ] E. ს. ხალალ Z, ხალ BE.

თამბაქო ლ. თაბაქო B. თ. თამბაქო B. ხ. თამბაქო B.

თანა ლ. კონა B. ხ. ⌈იელ⌉ E.

თანამდები ლ. დებითო B. თ. ბურჯლუ Z, ბორჯლი AaB. ხ. პარტაპანაც ZAa, ⌈პართვოტრ⌉ E.

თანანადები ლ. დებითორე B. ს. პარტის ZAa.

თანაწარჭდა ს. ანცარარ ZAa.

თარგმანება ს. თარქმანუთუნ ZAa.

თარგმანი ლ. ინტერპრეტე B. თ. თევსირ B, ⌈ჯათი⌉ E. ხ. თარქმან ZAaBCD.

თარეში თ. თარეშ ZAa. ს. თალანორთ ZAa.

თართი თ. ქოფაქ ZAaCDE, ჩობან ქოფაქი B.

თარო ხ. თარექ ZAa.

თარხანი თ. თარხან ZAa. ს. აზატ ZAa.

თარჯიმანი თ. მუჩალგა E, ⌈თრჯიმნ⌉ E.

თასი ლ. თაცა B. თ. ფიალა ZAaB. ხ. მატრთას ZAa.

თასმა ლ. სპაგო B. თ. ყაიშ ZAaBC, ყაიში DE. ხ. ფუოკ Aa, თასმენ DE.

თასუხა თ. რაბია ZAaBCD.

თაფლი ლ. მილე B. თ. ბალ ZAaBCq, პალ CabDE. ს. მიელრ ZAaBCE, მიელ D.

თაფლი ველური ლ. მილე სალვატიკო B. ხ. მიელრ ვაირენი ZAa

თაფლუჭი ლ. სიჩერა B. თ. ქეიფ ZaABC, ⌈რახი⌉ E. ხ. ოღ ZAa, ოღი BCDE, ⌈არაყ⌉ E.

თაფული თ. ⌈ქოთხ⌉ E.

თაქალთო თ. თაქალთო ZAaBCDE. ხ. თაქალთო BCD.

თაქნაბადი თ. ქეჩა E.

თაყუანება ლ. ადორარეB. თ. შეჟდა ZAa, შეზდა C. ხ. ანგანიმ ZAa. ერგინპაქან BC, ერგინპაქანე D.

თაქჳ ლ. კოსტოტირო B. თ. ყუნდუზ ZAaBC, ყუნტუზ DE. ხ. ჯრიოჩხარ Z, ჯირიოჩხარ Aa.

თაჯური ენა ს. ტაჭიკი ლიზ ZAa.

თბილი ლ. თეფიდო B. თ. ისი Z ხ. ტაქ ZAaE, გოლა BCD.

თებო ს. იელტოთ ZAa.

თეგი ლ. სტამბატო B.

თევა ს. ჰსკუმ ZAa.

თევზი ლ. ფეშო B. თ. ბალუხ ZAaBCE, პალუხ D. ს. ძუკ ZAaBCqDE, ძუგ Cab.

თეთრი ლ. ბიანქო B. თ. აღ, ბაიაზ ZAaBCDE. ხ. სიპტაკ ZCabE, სიპიტაკ Aa, სპიტაკ B, სპეტაკ Cq, სიპეტაკ D.

თელა თ. ყოზყარა ZAaBCDE. ს. თიელინ Z, თიელ AaBCDE.

თელგამი თ. ბალლამ CD, ⌈ჩირქი⌉ E.

თელვა ს. ჰარიელ ZAa.

თემი ლ. პროვინჩია B. თ. ოლქა ZAaB. ხ. გავარ B.

თერაფონი ხ. თერაფინ D.

თერიაყი თ. თრიაქ ფარუხ Ch, თრიახ ფარუხ E.

თერისტროფა თ. ჩარი ZAaBCD ხ. ტატუნ ZAa.

თერმონი თ. ჩაი ZAaBDE.

თესვა ლ. სიმენცარე B. თ. საფმალ ZAaBCab, ⌈ბითმალ⌉ E. ხ. ცან ZAa, ცანელ BCqDE.

თესლი ლ. სიმენცა B. თ. თოხუმ ZAaBDE, თოხმი C. ხ. სიერმ ZAaCDE, სერმ B.

თეფში ლ. პიათო B. თ. ბოშყაბ ZAaBCE, ბოშყაბი D. ხ. სიქტილბა ZAa, თეფში BCqD, თეფშინ Cab.

თეძო ლ. ნატიკე B. თ. საქინ ZAa BC, საქვინ DE. ხ. უჯენ ZAaB CDE.

თთუე ლ. მესე B თ. აი ZAaBCDE. ხ. ამის ZAaBCabDE, აძსი Cq.

თია ლ. ნატა B. თ. ბურ C, ფურ DE. ხ. მისამოლ B.

თიატრონ ხ. ⌈პრაპარიკ⌉ E.

თიბვა ლ. ფალჩე B. ხ. ⌈ხუოტპარიელ⌉ E.

თივა ლ. ჳენო B. ხ. ხოტ B, ხუოტ E.

თივთიკი თ. თივთიგ CqE, თივდიგ D. ხ. დივთიკ CDE.

თითი ლ. დეტო B. თ. ბარმალ ZAaBCDE. ხ. მატ BCD, მატნ E.

თიკანი ლ. კაპრეტტო B. თ. ოლლახ ZAaBCDE. ხ. ულ BCabDE, ულ Cq.

თილანი თ. თილან ZAa.

თინთიკი ხ. სიხორიკ C, სოხორიკ DE.

თირკმელა ლ. ტართუფოლო B. თ. დომბალა ZAaB.

თირკმელი ლ. რონიონე B. თ. ბოგრაქ ZAaBCDE. ხ. პოლოჰიკ ZE, პოჰოჰიკ CabD, პოჰოჰიკი Cq. იეკამუნ BCD, ⌈იერიკამუნ⌉ E.

თიჴა ლ. ჳანგო B. თ. კავ CE.

თლა თ. იონმალ Cb. ხ. ტაშელ CbE.

თმა ლ. კაპელი B. თ. საჩ ZAaB, საჩი E. ხ. იერ B. მაზ, ⌈ვარს⌉ E.

თმენა ხ. ჟუჟკალუმნ E.

თმობა ლ. სპასიენცია B. ხ. ⌈ისივარის⌉ E.

თნევა თ. ⌈ბეგბო⌉ E. ხ. ⌈ჰავანუმნ⌉ E.

თოვლი ლ. ნევე B. თ. ყარ ZAa BCDE. ხ. ძინ BCD, ძინიენ E.

თოკი ლ. კორდა B. თ. იფ ZAa BDE. ხ. პარანკალ BCab, ⌈პარან⌉ E, თოგ CqDE.

თორნე თ. თანდურ ZAaBCDE. ხ. თონდირ BCE, თოუნდირ E.

თოფი ლ. სკოფო B. თ. თუფნგ Z, თოფანქ Aa, თოვანქ BDE, თვანქ C. ხ. თვანქ BDE, თვანგ C, ⌈მიექენა⌉ E.

თოფის წამალი ლ. პოლვერა B. თ. ბარუთ ZAaB.

თოში ლ. ნევეჯალატა B. თ. ყარყარა ZAaBCDE. ხ. თოშ E, ⌈ჸარნ⌉ E.

თოხარიკი ლ. პორტანტე B. თ. იორღა ZAaBCDE. ხ. ⌈ჩრნთაც⌉ E.

თოხლი თ. თოხლ C, თოჴლი DE. ს. თოხლინ Cab, თოხლი CqD, [გარნტრიევუორ] E.
თოხლო ს. თერხოროვ BCqDE, თერახოროვ Cab.
თოჟი ლ. მალბუნე B. თ. ალადოგან CaqDE.
თრევა ლ. სტრაშინარე B. ს. [ქარშივლ] E.
თრთოლა ლ. თრემარე B.
თრთვლი ლ. პრეინა B. ილჯელო B. თ. ყუროვ E. ს. იელი? E.
თრითინა ლ. სკორიტალო B. თ. სოვსარა ZAaBC, სოვსარ DE. ს. არნეტ CqDE.
თრიმლი თ. ვალქ CDE.
თრიხა თ. შაპმაი ZAaBCD, შამაი E.
თუ ლ. სი B. თ. აგერ ZAaBCab DE. ს. თე AaBCabDE.
თუალვა ლ. კონტარე B. თ. სანამალ ZAaB, სანმალ Cab, ესაბ E. ს. პამბარქ Z, პამბარ AaE, პამბრიელ Cb, პამბრელ BCa.
თუალი ლ. ოქიო B. თ. გოზ ZAaBCDE. ს. აკნ AaB, აჩკ CDE.
თუალშავა თ. ფილუა ZAaBCDE.
თუარა თ. იოხსა AaE ს. [თე ჩე ნა] E.
თუთა თ. თუთ CDE.
თუთი თ. თუთ CDE.
თუთია თ. თუთია ZAaBCD.
თუთუბო თ. სუმალ ZAaBCDE. ს. ალტორ ZAaB, ახტორ Cb, კალტორ ZAa.
თუთქი ს. [მუორმუოტ] E.
თულემა ლ. ასოპიტო B. თ. ფინაქ ZAaBC, ფინაქი DE. ს. მარაფელი B, ნნჯიელ E.
თუნი ლ. ფურნაჯე B. თ. ქურა ZAaBCD.
თურგანი ლ. კავალეტ B. თ. ბადალიჩ ZAaBC, ბადალიჩი DE.
თური თ. ნიშინა BCDE. ს. [თივი] E.
თურინჯი ლ. ჩეთრო B. თ. თურინჯ BCE.
თურში ს. ქარქაშან BCaqD.
თუხტი თ. ისტილ ZAaBCab, ისტილი CqDE. ს. სტილ B.
თჳთბერი ლ. ოთონე B.
თჳთო თ. თაქთაქ CDE. ს. მეკ-მეკ Cab.
თჳრნათენი ლ. რაჯი, ზარა B, გულვა B. ს. ნუშულქ B.
თქმა ლ. დირე B. თ. სოილამალ ZAaBCaDE, სოიილამალ Cq, დემალ Cb. ს. ხოსელ B, ხოსიელ Ca, ხოსკ CqDE, ასელ Cb, [ასიელ] E.
თქორი თ. ჩისქინ E.
თქუენ ლ. ვოი B. თ. სიზ ZAaBC DE. ს. დუქ Z, ძიეზ CDE.
თხა ლ. კაპრა B. თ. გეჩი ZAa BCE. ს. იწ B, ეწ C, [აიწ] E, ელ E.
თხელი ლ. მანო B. თ. სეირაქ BC DE. ს. ნოსტრ BCDE.
თხემი ს. გაგათ ZAaBCa, გაქატ Cb.
თხიერაკი თ. [ზრჩა], [ჯუმი] E. ს. ტქპუორ ZCq, ტიქპორ AaB DE, ტიქპუორ Cab.
თხიერი თ. ხირჩა ZAaBCDE. ს. ტიკ ZBCDE, ტიკო Aa.

თხილამური თ. ლაქა5 ZAaBCDE.
თხილი ლ. ნოჯელი B. თ. ფუნდუხ ZDE, ფუნდუხ AaB, ფინდუხ C. ს. ტხილ BCD, ტქუოლინ E.
თხის-რქა ლ. კაპრიკორონ B. თ. ჯადი ZAaBCDE. ს. ზაჰრუო BE, ზჰრუოც CqD.
თხისუჩი ლ. ლანკაპრინა B. თ. დივთიკ ZAaB. ს. დივთიკ B.
თხლე თ. ქძლაქ ZAa, ქილქ BCDE, ⌈დურდ⌉ E. ს. მრუჩ B, ბროჩ C, ბროჩთ D, ბრუოჩ E.
თხოვა ლ. ჩერქა B. თ. ისტამალ Cb. ს. ხნდრიელ BCab, ხნდრელ CqE, ხნდრაელ D, უზელ E.
თხოვება ლ. ფრესტარე B.
თხრა ლ. ქავარე B. თ. ყაზმალ ZAaBCDE. ს. ფორელ ZBCDE, ⌈ბრიელ⌉ E.
თხრამლი ლ. მარჩა B.
თხრობა ს. პატმელ CqE, პატმეალ D.

ი

ია ლ. ვიოლა B. თ. ბანოვშ Z, ბანავშ. ^.aBCDE. ს. მანიშაკ ZAaBCDE
იაგუნდი ლ. რობინო B. თ. იალუთ ZAaBCDE
იადონი ლ. პასაროკარანიო B. თ. ⌈ფირლნ⌉, ⌈ქისბ⌉ E.
იავარი თ. ⌈თარეში⌉ E.
იამა ლ. ლაფიანჩეთო B. თ. ჰაზელადი ZAaB.
იანვარი თ. ქანუნელ ასან Cab, ქანუნელასანი CqDE.

იარა ლ. აქამინათო B. თ. გეზდი ZAaB. ს. მანეკავ Z.
იარაღი ლ. სტრუმენტო B.
იასამანი ლ. იესომინო B. თ. იასამან ZAaBCDE.
იასაული თ. იასოულ Cab, იასაული Cq, იასაულ D.
იასპი ლ. იასპი B.
იატაკი ს. იატაკ CDE.
იაღლავაში ლ. იმპიასტრო B.
იაჯდა თ. ⌈იალვარირდი⌉ E. ს. ⌈ალაჩერ⌉ E.
იგავი ლ. პარაბულა B. თ. დესმილ Cab, დემსილ CqD. ს. არაკ BCDE.
იგი ლ. კველო B. თ. ოო ZAaB. ო Cab. ს. ნუქა BCE, ენ Cab.
იგურდივ ს. ნუქარ D.
იდაღ ლ. ვივა B. ს. ვივა Z.
იდაყვ ლ. გომიტო B. თ. დირსაგ ZAaBCD. ს. არმუნგ BCDE.
იდვა ლ. ერალი B.
იდუმალ ლ. საკრამენტალმენტე B. ს. წაწოეკ Cab.
იელვა ლ. ლამპეჯა B.
იეფი თ. შეის BCD.
ივლისი თ. თამუზ მაჰ CDE.
ივნისი თ. ჰაზირან მაჰ CDE.
ივნო ლ. აპატატიო B.
ისფერი ლ. ვიოლაჩე B. თ. ბანავშ Z, ბანავშა AaB. ს. წირან B.
იკვლივი თ. ჩორაქოთ B, ჩორაქოთი CDE.
ილაო თ. ყოლინჯ DE.
ილიკტრიონი თ. სანდალოზ ZAa.
ილისტიკი თ. შაულ ZAa, შაული Cb.

იმარმენი თ. აჯალ ZAaB.

იმას ლ. აქეელო B.

იმედი ლ. სპერანცა B. თ. უმუდ ZAaBCDE. ს. მელ BCab, მელა, ⸢ტლოს⸣ E.

იმუშავა ლ. ათრავალიატო B.

ინა თ. ხინა ZAaBCDE. ს. ჰინა BCab, ინა DE.

ინანთი ლ. აკუადეფიორე B. თ. არაყბაჰრი ZAaDE, არაყბარი BCab, არაყბაჰარი Cq.

ინდოური ლ. გალინო ინდია B. თ. მუყალამა ZAaBE. ს. მისრუჰავ ZAa.

იობელისნი ლ. ტრუმბეთა B. თ. ბორ ZAa, ბორი BCDE.

იოტა თ. მუნჯუხ ZAaBCDE.

იპი-იპი თ. ბალი-ბალი ZAaB.

იპოვა ლ. ლატროვატო B. თ. თაფტი Z, თაფდი AaB. ს. გდნავ B.

ირბინა ლ. ლაქურიტო B.

ირემი ლ. ჩერვო B. თ. მარალ ხილან ZAaBCDE. ს. იელპახრ BCqDE, იელპაზრა Cab.

ირიბი თ. ყილაჯ ZAaC, ყილაჰ BDE. ს. ლელაჰ BCab.

ის ლ. ქეელო B. თ. ოო ZAaBCaqD, ო Cb. ს. ენ BCDE.

ისავროა ლ. ქამალეონდო B.

ისარი ლ. ჳულეცა B. თ. ოხ ZAa-BCDE. ს. ნიეტ ZBCDE.

ისევ თ. გენა CDE. ს. ელ Cab, ⸢ენენც⸣ E.

ისესხა ლ. იმპრესტატო B.

ისრიმი ლ. აგრესტა B. თ. ყორა ZAaBCDE. ს. ჟურ BCqDE, ჟურრ Cab.

ისუენა ლ. რიპოზარე B.

ისწავა ლ. ლაპიარატო B.

იტანჯა ლ. სვფათიკათო B.

იტირა ლ. ლაფიანჯოთო B.

იტყოდა ლ. დიჩევა B. თ. დიარიდი ZAaB, დიარდი Cb. ს. კოსერ Cb.

იფნი თ. გოვრიშ ZAaBCDE. ს. ჰაცი ZAaBCabD, ჰცი CqE.

იფქლი ლ. ჳრუმენტო B. ს. აშნან BCqDE, აშლან Cab.

იქ ლ. ლა B. თ. ორადა ZAaBC, ონდა E. ს. ენდი ZCb, ენდიელ BCa, ენდია CqE.

იქედნე ლ. ვიპერა B.

იქმნა თ. ოლდი ZAa. ს. ელავ Z.

იქნა ლ. სეფათო B. თ. ოლდი BCab. ს. ელავ BCab.

იქნება თ. ოლურ ZAaBCDE. ს. კული Z, კლი BCDE.

იქნებოდა თ. ოლურდი Cb. ს. კლერ Cb.

იქცა თ. ⸢ყაითდი⸣ E. ს. ⸢ედერია⸣ E.

იქცევისა თ. ⸢ტლმლ⸣ E.

იყი ლ. აკვავიტა B. თ. არაყ ZAaBCaqD, არაყი Cb. ს. ციქი ZAaB, ოშინატ ZAa.

იყო ლ. ერა B. თ. ვარიდი ZaABCDE. ს. ერ B, კერ Cab, ელავ CqDE.

იშვა ლ. სენათო B.

იშვილა ლ. ადოტტიო B.

იჩქითი თ. ⸢ყაფლ⸣ E.

იცი ლ. საპეტე B. თ. ბილურსან ZAaBCab, ბილურ CqDE. ს. გიდეს ZBCab, გიდე CqD.

იცოხ თ. ბილურ Cb. ს. გიდე, Cb-

იცოდა თ. ბილურიდი ZAaB. ს. გიდერ Z, გიდეირ B.
იძმო ლ. ფურატელანცა B.
იძრვის ს. [ჟაჟა გალს] E.
იწვა ლ. კოლქატო B. თ. იათეირდი AaB.
იწრო თ. ტარ ZAaB. ს. ნიელ ZBCaE.
იჭე თ. შაქ ZAa. თ. [გუშნ] E.
იხე ლ. ანეტრა B. თ. ორდაგ ZAa CDE. ს. მრტიმ ZAaBCDE.

კაბა ლ. ვესტელუნგა B. თ. ტონ ZAaBCDE, ყავთან ZAaB. ს. კაბენ ZAaCbqDE, კაბენ Ca, ძორძ B.
კაბდო ს. კარპატ BCD, კარპტ E.
კაბიწი თ. თიღარ E. ს. კაბიჭ Cb.
კაბლაფანჩი თ. ხილათ ZAaBCb.
კადნიერება ს. ჰანდუკ BCab.
კავი ლ. ამო B. თ. ჩანგალ ZAaB, [ჩანგლ] E.
კავიდარაონ თ. აქაქ Z, ჰაქაქ Aa.
კავიდარი თ. აქაქ B, აქაქი CDE.
კავშირი ლ. ელემინტო B.
კავშირი ლ. სოლდატურა B. თ. ლეპმ BCqD, ლეჰემ Cab, ლეჰმი E.
კათაკმეველი ლ. კატაკუმენ B.
კათოლიკე ლ. კათოლიკა B. ს. კათალიკე E.
კათოლიკე ძარღვ თ. ბედენი BD, ბედენ C.
კათოლიკო ლ. მუჩალგა B.
კაი თ. ეი, [იახში] E. ს. [ლავ] E.
კაკაბი ლ. ფერნიჩე B. თ. ქაქლიგ ZAaBC, ქაგლიქ D, ქაქლიქ E. ს. კაქავ ZAaBCD.
კაკალი თ. ჯაუზ CDE. ს. პოპოქ CDE.
კაკანი ს. კუკუჩ BCaqD, კუჩკუჩ E.
კაკაჩა ლ. გაბიან B. თ. ყურუთყუმ BCbE, ყურუთყუმი CaqD.
კაკბის-საწეწელა თ. შათარა ZAa.
კაკულა თ. პილ ZAa, დილი BCD, ილი E.
კაკურაზი თ. ტაშთულაქ ZAaBC, თაშთულაქი DE.
კალა ლ. სტანიო B. თ. ყალაი ZAaCb, ყალა BCaqDE. ს. კლიეკ ZAaBCab, კლიკ CqDE.
კალათა (კალათი AbBCDE) ლ. კანესტრო B. თ. საბათ Z, სბათ Aa, [საფთ] E. ს. ქალელაკ ZAa.
კალამი თ. ყალამ ZAaBCE, ყალამი D. ს. გირიჩ B.
კალანდრა თ. თიღუმ ZAa, თარღუმ BC.
კალაპოტი ლ. ვორმა B. თ. ყალიბ ZAaBCDE. ს. ყალიბი Z.
კალთა ლ. ვმირია B. თ. ათაგ ZCab, ეთაგ AaBCqDE. ს. ფეშ ZCab, ფეშ AaBCqDE.
კალია თ. ყალიატაშ ZAaBCDE. ს. კალქარ B, ქალაქარ CD, კალ CDE.
კალმასი ს. კალამას ZCab, კალმას AaCqE.
კალმახი თ. ალაბალუხ BCqD, ალაპალუხ Cab, ალაპლუხ E. ს. კამრახეთ BCDE.
კალნაბი თ. ლახანა E, [ქლმ] E.

კალო ლ. აია B. თ. ხირმან BCa, ხრმან CbqDE. ს. კალ BCDE.
კამა თ. რაზიანა ZAaBCDE. ს. [რხიანა] E.
კამათელი თ. ქაბათინ ზარი BC DE.
კამარა თ. თაღი Cb, თაღ DE. ს. კამარ DE.
კამბეში ლ. ბუჯულო B. თ. ჯამუშ ZAaBCDE. ს. გომეშ ZAaBC DE.
კამური თ. [უზნ] E. ს. [ალორ] E.
კანაფი თ. ასრალ CE, ასრან D. თ. შადან CabD, შადანა Cq. ს. კანიეფ Cab, კანაფ CqDE.
კანდელი თ. ყანდილ CD. ს. კანთიელ CE, კანთელ D.
კანკელი ლ. ბალუსტრა B.
კანკლედი თ. ფანჯარა D.
კანონი ლ. კანონ B. თ. ყანუნ ZAaBCDE. ს. კანუნ BCq, კანონ Cb, კანუონ Ca, კანთენ D.
კანჭი ს. კანჭი Cq, კანჭ D.
კანჯარი ლ. ონაჯერ B. თ. გურახარ ZAaBCbqDE, გურხარ Ca. ს. ცირ ZAaBC.
კაპანი ს. ქარკაპ Cb.
კაპარი ლ. კაპარი B. თ. გაიბარ ZAaB
კაპარჭი თ. ქეში ZAaBCDE. ს. აპარჭ Cq, კაპარჭ D.
კაპეტოლიონი თ. ბუთხანა CbqE, ბუდხონა Ca, ბუდხანა D.
კაპილონი ლ. ოსტარია B. თ. მიანა B.
კაპოეტი თ. ყარაპალუხ ZCa, ყარაბალუხ AaBCqD, ყარაპლუხ E. ს. კაპოტ B, კაპუტ Ca, [კაპოტ] E.
კაპოეტი თ. თულაქ ZAaBCDE
კაფი ლ. პიეტრადიოჩილე B. თ. ჩახმახტაშ ZAaCD, ჩახმახტაში BE. ს. ფრანგაქარ BCqDE. ფრანგაქარ Cab.
კარაბა თ. ყარაბა ZAaB.
კარაბადინი თ. ჰექმათქითაბ ZAa Cb, ექმათქითაბი BDE, ჰექიმათქითაბ Ca, ჰექმათქითაბი Cq.
კარავი ლ. პადილიონე B. თ. ჩადირ ZAaBCE, ჩადრი D. ს. ხვრან BCDE.
კარაკინი ლ. ქომვახო B. თ. ფარგალი BCqDE, ფარგალ Cab.
კარაპანი ს. კალაპან BCDE.
კარაპი თ. ყუი CDE.
კარაული ლ. სუმარო B. ს. გრასტ ZAaBCDE.
კარაქი ლ. ბუტიროფრესკო B. თ. ქარაიაღ ZAaBCDE. ს. უგი B, კუგი CDE.
კარაჭინი თ. ჯორაბ ZAaBC, ჯორაბი D, ჩორაბი E. ს [მურბა] E.
კარგი თ. იახში CaE, [ეი] E. ს. ლავ CaE.
კარგვა თ. ითმაღ CDE. ს. კორცნიელ Cab, [კორელ] E.
კარი ლ. ფორტა B. თ. ყაფი BC DE. ს. დურ BCDE.
კარკინო ს. ხიჩაფარ B.
კარკალი თ. [ჩინგილ] E. ს. [ჩინგილ] E.
კარხე ს. ჩარჩუბა B.
კასაბი ლ. მაჩელარო B. თ. ყასაბ ZAaBCD, ყასაბი E.

კასია ლ. კანელა B. თ. დარიჩინ ZAaCab, დარიჩინი BCq.

კახრი თ. ქულაგ E. ს. ქულა E.

კასტორიო თ. თაჯფუჩ ZAa, თაჯ-ფუჩი BCqD, თაჩფუჩი Cab.

კატა თ. ფიშიკ E. ს. კატუნ E.

კატარღა ლ. გალერა B. თ. ჩაგ-თურ B, ⌈გემი⌉ E.

კატასი ლ. თუალიადელარტალე B.

კატკატო თ. ზულფა ZAa.

კატუჯარი თ. სირაჯა CbqDE, სირჯა Ca.

კაცი ლ. ვირო, ომო B. თ. ადამ ZAaBCDE. ს. მარდ BCbqD, მართ CaE.

კაჭაჭი თ. ⌈ყარაჩოთ⌉ E. ს. ⌈კაჭაჭ⌉ E.

კაჭკაჭი თ. სღსღან Z, სიღსიღან AaBCDE. ს. კეჩელ B, კეჩელაკ CDE.

კბილი ლ. დენტა B. თ. დიშ ZAa BCD. დიში E. ს. ატამ ZAaBC DE.

კდემა ლ. ვერეკონდიარსი B. ს. ამოთ ZAaBCDE.

კედარი თ. ⌈ ... რალეხ⌉ E. ს. კედარ CDE ⌈ ... ⌉ E.

კედელი ლ. მურარია B. თ. დივარ ZAaBCaqDE, დივარა Cb. ს. პატ BCDE.

კეეშანი ს. ... შან BCD, ⌈კეეშანი⌉ E.

კევი ლ მასტიჩე B. თ. საყიზ BE, საჰყზ Cab. ს. მასტაკ BCab.

კევრი თ. ველ BCDE. ს. კამ BC DE.

კეთილი ლ ბონე B. თ. ხეირ ZB, ხეირი Aa. ს. ბარი ZAaBCaqDE.

კეთორი ლ. ლეპრა B. თ. ლაქა ZAa BCD. ს. ბოროტ BCDE.

კეთროვანი ლ. ლეპროსო B.

კეისარი ლ. იფრადორი B. თ. ყაი-სარ ZAaB.

კელენი თ. ⌈შნდრასა⌉ E.

კემუხტი თ. საღრი ZAaBCDE.

კენტი თ. თაქ ZAaBD. ს. მიჰტ BCaqDE, კიენდ Cb.

კენჭი ლ. პეტრინა B.

კერა ლ. კაფივოგო B.

კერაკნი თ. მანყალ ZAaB, მაჰყალ Cb, მანყალი Caq.

კერასი ლ. მოქოლორჩერინთო B. მუმაპატ BCDE.

კერატი თ. ყაბან CDE. ს. კერატ CDE.

კერატი თ. ყირათ ZAaBCD, ყი-რათი E.

კერვა ლ. კუჰირე B. თ. თიქმალ ZAaBCDE. ს. კარუმ BCqDE, კარელ Cb, კარიელ Ca.

კერკეტონი ლ. ბარიჩელო B. თ. ჰასას ZAaBCabD, ჰასასი Cq, ასასი E.

კერმა თ. აღჩა ZAa, ახჩა B.

კეროვანი ლ. თორჩა B. თ. შამ ZAaBCD.

კერპი ლ. იდოლია B. თ. ბუთ ZAaBCDE. ს. კარა B, კურა CD, კურაქ E, ⌈კრაპშტ⌉ E.

კერპის თაყუანისმცემელი ლ. იდოლატრია B. თ. ბუთფარ B. ს. კარაპაშტ B.

კერპმსახური ლ. იდოლიატრო B.

კეტი თ. ქუსქ ZAaBCDE. ს. ნინგ BCD, ნინქ E.

კეფა ს. წუწურაქ BCbqD, წუნწურაქ Ca, წურწურაქ E.
კეფა ს. ⌈ვეჩი⌉ E.
კეფანი თ. სარფუშ BC, სარფუში E.
კეფი ს. ეჯს B.
კეცა თ. ⌈ღუშრი⌉ E. ს. წალ C, წალე DE.
კეცი ლ. კრეტა B. ს. კავ BC.
კეხი თ. ყალთაღ ZBC, ყალთახ AaE. ს. ⌈ყალიხ⌉ E.
კიბე ლ. სკალა B. თ. ნარდივან ZAaBCDE. ს. სანდუხტ ZAaB CDE.
კიბორჩხალი ლ. კრანჯო B. თ. იანუჯ ZAaBCDE. თ. ხრჩანგალ ZAaDE, ხარჩანგალ BC. ს. ხეჩაფარ BCDE.
კიდე ს. წაგს DE.
კიდება თ. ასმალ ZAaBCDE. ს. ბრნცელ B, ბარცნიელ Cb, ბარციელ Ca, ბრნცნელ CqDE.
კიდევ ლ. ანქორა B. თ. გენა ZAa BCDE. ს. ელ BCDE.
კიდობანაკი თ. სანდუხჩა ZAaBC bqDE, სანდუხ Ca. ს. ტაპანაკ Ca.
კიდობანი ლ. ქასა B. თ. სანდუხ ZAaBCbqDE ს. ტაპანაკ BCb qDE.
კიდონტი ლ. პერაგონი B.
კივილი ს. ლიტალ Cb.
კითარი ლ. კიტარა B.
კითხვა თ. ოხუმაღ ZAaBCDE. ს. კართელ BCqD, კართნიელ Cb, კართიელ Ca, კართალ E.
კითხულობა თ. სორმაღ CDE. ს. პარცნიელ CAb, პარცნელ Cq DE.
კიკვა ლ. სოლდათ B. თ. იენგიჩარ Z, ენგიჩარი Aa, ენგიჩარ B, ⌈ისულ⌉ E.
კიკინი ს. მკკუმ E.
კილამურა თ. ბასვაჯ Cb, ბასვაჯი CaqD.
კილო თ. ილიგი Cb, ილიგ CqDE.
კინკლოსი თ. თარლუმ ZAaBC, თარლუმი DE. ს. ტომარ BCDE.
კინტი ს. ჩაქ CaqDE.
კინტრო ლ. ორიზონტე B.
კინწი თ ⌈ბოინ⌉ E. ს. ⌈მლინქ⌉ E.
კირი ლ. გალჩინა B. თ. ააქ B, აპაქ E, ქირაჯ BCDE. ს. კირ BCD.
კირკიტა თ. ქარქიჯაქ ZAaBCDE. ს. ოლამალუკ BCbqDE, პოლამალუკ Ca.
კირკიტი ს. კირკიტ CD.
კირჩხიბი თ. სარათან ZAaE. ს. ზეცგედინ CDE.
კისერი ლ. კოლლო B. თ. ბოინ ZAaBCDE. ს. შლინქ ZBCDE.
კისკასი თ. ⌈ლსფაჩა⌉ E.
კიტრი ლ. პიტროლო B. თ. ხიარ ZAaBCDE. ს. ვარუნაკ ZAaB CD, ⌈ვარნუკ⌉ E.
კიცვ ლ. პოლლესტრო B. თ. ტაი ZCabE, თაი AaBCqDE. ს. ქურრაკ ZCab, ქურაკ AaBCqDE, ავანდაკ ZAaB.
კლდე ლ. პეტრა B. თ. ყაია ZAa BCDE. ს. ვემ ZAaBC, ქარაფ C.
კლდის-დუმა ს. ნუმ Cab, ნუნუ CqDE.
კლემბა თ. აქსუქლუღ Cb, ⌈აქსუღ⌉ E. ს. პაქსუთინ Cab, პაკძ DE.

კლერტი თ. სეზ ZAa. ს. კოთრუჯ BCE, კოთრუნჯ D.

კლუვა ლ. სკანარე B. თ. ოლდურმალ ZAaBCab. ს. სპანელ Cb, სპანიელ Ca.

კლიტე ლ. ქიავე B. თ. ანახდარ ZAaBCDE, [ქილითი] E. ს. ბალანიქ BCbq, ბალანიკ Ca, ბალნიქ DE.

კმა ლ. ბასტა B. ს. [ერიქა] E.

კობალი თ. ჩომახ BCE. ს. ჰმაკ Cb.

კოდალა თ. ალაჯდალან ZAaBCE. ს. წარაკუტუტ ZAaBCE.

კოდი თ. კოთ ZAaBCE. ს. კოთ ZAaBCE.

კოდრატე ს. ნაქარაკიტნ BC.

კოვზი ლ. გუქიარო B. თ. ყარაშულ ZCb, ყაშულ AaBCaqE. ს. გდალ ZAaBCE.

კოზაკი თ. ქოშაგ ZAaB, ქოშაკ C, ქოშაქ E.

კოთხუჯი თ. ეგირ ZAaE, ეგირი BC.

კოკა თ. სანგ BCq, სანაგ Cab, ქუზა CE. ს. კუჟ BCE.

კოკობი ს. კოკომ CaqE.

კოლაუზი თ. ბელად Ca.

კოლოტი ს. კოლოტ BC, კოლოტ E.

კოლოფი ლ. საკათულა B.

კოლტი თ. [ფარა] E.

კომბოსტო ლ. ქაული B. თ. ქალამ ZAaBCE. ს. ქალამ BCE.

კომენტარი თ. მუშრიბ ZAaCb, მუშრიბი Caq, [მუში, მუშრუბი] E.

კომხი თ. ჯანიშინ Cb, ჯანიშინი CaqE.

კომში ლ. კოტონიო B. თ. ჰაივა ZAaBC, აივა, [კმში] E. ს. სარკავილ B, სერკევილ Cab, სარკევილ CqE.

კონა ს. ფუნჯ BCDE.

კონდაკი ლ. მისალე B. ს. ხორურთატედრ BCDE.

კონქი თ. [თაღი] E.

კონჩოლი ლ. ჩუპა B.

კოპანო ლ. ვულუკა B.

კორა ს. პოტოქი E.

კორკოტანა ს. კატატუკ Cab.

კორკოტი თ. ჰარისა E. ს. [კორკოტ] E.

კოტა თ [ვადა] E. ს. [ბურ] E.

კოტოში ლ. ვენტუზა B. თ. ოჯამათ ZAaBCDE.

კოფა ს. მატუკ BCD.

კოღო თ. მუჩაგ E. ს. მუწაკ CqDE, მალაკ Cab.

კოში ს. [აშტრავ] E.

კოშკი ლ. ტორრე B. თ. ქოშკ ZAa, ქოშქ BCDE, [ყალა] E, [ბურჯ] E.

კოცნა ლ. ბაჯარე B. თ. ოფმალ BCDE. ს. პაჩელ BCab, პაქელ CqDE.

კოწახური თ. ზირიშკ ZAaB, ზირიშკი E, ყიზამუხ ZAaBCDE.

კოჭი თ. აშულ ZAaBCDE. ს. კოჰი BCqDE, კუოჰ Cab.

კოჭიკური ლ. ქიერიკა B.

კოჰისანელებელი ლ. ძეძარო B. თ. ზანჯაფილ ZAaB.

კოჰლი ლ. ცოფო B. თ. ალხალ

ZAaBCDE, თოფალ ZAaBCDE, [ჩოლახ] E. ს. კალ BCDE.

კოჭობა თ. ჩაქჩაქი ZAaBCqDE, ჩაქჩაქ Cab.

კოჭობი ს. ბჟუთ BCab, ბჟუტ CqDE.

კოხი ს. [ჩეჩა] E.

კოხტა თ. გარიმიქ E. ს. [ქონა] E.

კრავი ლ. აგნუსანიელო B. თ. ყუზ ZAaBC, ყუზი DE. ს. გარ ZAaCqDE, გარრ BCab.

კრამიტი ლ. თელოგა B. თ. ქარამით ZAaB.

კრატირი ს. მალზმან ZAa.

კრება ლ. სინოდოს B. თ. [ჯანკაი] E. ს. ყოლოვ ZAaB, ყოლოურთ CabE, ყოლოურდ CqD.

კრებული ს. ყოლოურთ ZAa, ყოლოვრდ B.

კრეტსაბმელი ლ. ველო B. თ. ყაფილულ B, ყაილულ Cq, ყაფილული DE ს. ვარაქულ BCaqE, ფარაქულ Cb.

კრეფა თ. დოშურმალ CDE. ს. ქალელ CbqDE, ქალიელ Ca.

კრეჰა ს. ხუზელ Cab, [ხუზლ] E.

კრეხა თ. [ოლრულმალ] E.

კრიალესვანი ლ. კორონა B. თ. თასპა ZAaBCaD, თასბა Cq.. ს. ტეროლორმია B, ტერალორმია Ca

კრიკინა ს. კრეკ BCD

კრინვა ს. კნაუმა Cab.

კრინი ლ. ტუპეროზა B.

კრკიალა თ. ყავლალუ ZDE, ყავლალი AaBC.

კრკო ლ. გლანდა B. თ. ფალუთ ZAaBCD. ს. კალნი BCDE.

კროკო ლ. ზაფრან B. თ. ზაფრან B. ს. ზაფრანგ B.

კრონოსი ლ. სატურნო B. თ. ზუალ BD, ზაულ C, ზუალი E. ს. ერევაკ B.

კრული ს. ანიწაწ E.

კრუხი თ. ქურქ ZAaBCDE. ს. თუხს BCDE.

კრძალვა ს. გუშანალ CqDE.

კრწყილი ლ. ფოლიჩე B. თ. ბირა ZAaBCDE. ს. ლუ BCDE.

კუ ლ. თართარუკა B. თ. თოსფალა BCD, თოსბალა E. ს. კურიი BCDE.

კუალად ს. დარნიალ B, დარნიელ CDE.

კუალი თ. იზი ZAaBCDE. ს. პეტ BCab, იეტ CqDE.

კუამლი ლ. ჳუმო B. თ. თუთუნ ZAaBCDE. ს. წუხ BCDE.

კუართი ლ. თუნიკა B. თ. [ქოინაკ] E. ს. პატმუქან BE.

კუარცხლბეკი ლ. სკაპელო B. ს. პატვა B.

კუზასტი ს. ჩიქილა B, ჩქილა Cb, ჩიქლა Ca.

კუზო თ. ქეჯავა ZAaBCDE.

კუდა ს. პოჩიკ Cab.

კუდი ლ. ქონდა B. თ. ყუირუღ ZAaBCDE. ს. აქინ BCDE.

კუდმოზუერი თ. [თარფ] E. ს. [თართ] E.

კუერთხი ს. ცუპ BCb, გავაზან E.

კუერი ლ. მარტელა B. თ. ჩაქუჩ ZAaBCD, ყურსი D. ს. ქუქი B.

კუერო ს. ბლით BCDE.

კუერნა თ. ზარდავა ZAaBCDE. ს. დალენ BCDE.

კუერცხი ლ. ოვა B. თ. იმურთა ZAaBCDE, ⌜ფულტ⌝ E. ს. ძუ ZBCDE.

კუესი ლ. ბათიფოქო B. თ. ჩახმახ ZAaBCDE. ს. ურჰანგ ZCab, ურანგ B, ჰურანგ CqDE.

კუეხნა თ. ოგუმალ ZAaBCDE [1]. ს. პარწენუმა BCab, პარწენუმ CqDE.

კუზა ლ. გობო B.

კუთხე ლ. კანთონე B. თ. გუშა ZAaBCDE. ს. ქუნჯ B, ქუნჯნ C.

კუილი ლ. კორეჯა B. თ. ოსურმალ ZAaBCDE. ს. ტრრიელ BCa, ტიერრ Cb, ტრელ Cq, ტრე DE.

კუკილი ს. კკზი CqDE.

კუკუ თ. ⌜უსუფნასი⌝ E. ს. გუქუ E.

კულანი ს. კლან Cab, კალან CqDE.

კულიავი თ. თოვრლოთ ZAaBCDE. ს. ჩამან BCDE.

კულმუხო ს. ანდუზ BCab, ანდუზი CqDE.

კუმაში თ. ყუმაშ CDE.

კუმპა ლ. საპონე B. თ. საპუნ ZAaB. ს. საპუნ B.

კუნესა თ. ინგლიმალ ZAaCqE, ინგილმალ BCab, ინგიმალ D. ს. ტნქეულ BCab, ტნქუმ CqDE.

კუნკული ლ. კაფუჩო B. ს. ველარ B, ⌜ფელრ⌝ E.

კუნძი თ. ქუთუგ ZAaBCDE. ს. გუონჯი B, გუონჩ Cb, გუონჯ Ca, გონჯ CqD, გონჯი E.

კუნძული თ. ადა CDE, ჯაზირა CDE.

კუნწუბი თ. მუდახილ ZAa.

კუპრი თ. ყირ ZAaBCDE. ს. კუპრ BCab, კუპრი CqDE.

კურაკი თ. ბულა CD.

კურთხევა ლ. ბენედიციონე B. თ. ბარაქათ ZAaB. ს. ორნუთუნ B, ორნუთინ Cq.

კურთხევანი ს. მაშტოც Cab.

კურკლი ს. კტტუორ Ca.

კურკუმა თ. ლულაინ CE, ლულაინი D.

კურნება ს. ბუჟუშკუთუნ BCDE.

კურო თ. სოვრ ZAa, სორ BCDE. ს. ცულ ZAaBCDE.

კუროსთავი თ. დემურთიქან ZAaB. ს. ტატასკ ZAa, ტატას B, ტატასქ Cab.

კურტანი ლ. ბასტო B. თ. სამარ BCDE. ს. ფალან E.

კურტუმი ს. ტუტუზ B, ტტუზ Cab.

კურჩხი ს. ხზურ Cab.

კურცხალი ს. წკნოტ Cb, წლნოტ Ca.

კუტალი თ. ლულაინ ZAaCbE, ლულაინი B. ს. ფარჩ BCD, ფარჩი D.

კუტი თ. ქუთ E.

კუტლეული თ. ქალა ZAaB.

კუშტი ს. ⌜ღჟრაცწ⌝ E.

კუჩაბა ს. კოკოზნაკ Ca.

კუჭი თ. თაფაქ ZAa, თაფაგ BCab, ფათაგ Cq. ს. ქარშიქ BCDE.

---

[1] ZAaBCD-ში შეცდომით სწერია „ოგუმალ".

კვნჩხი თ. ყარა არუგ DE. ხ. მამუხ DE.

კვრა ლ. სეტიმანა B. თ. ავთა AaB. ს. შაბათ B.

კვრიაკე ლ. დომენიკა B. თ. ბაზარ BCDE. ს. გირაგი BE, კირაკი CD.

კვრიონნი თ. ისთიმაყუშ Aa, ისითმაყუში B, ყიზყუში Cbq, ყიზყუშ Ca, ყიზყუში D. ს. ერაშტაჰავ ZAaCb, ერაშთჰავ BCaq, ერაშტჰვ DE.

კვსტორი თ. ხასადარ ZAa, ხასადარი B.

ლ

ლაა თ. გათლახ B.

ლაგამი ლ. ბრილია B. თ. უგან ZAaBCDE. ხ. სანწყ ZAaBCqD, სანცყ Cab, სანწყი E.

ლაგუანი ხ. საჰფორ Cab. საჰფორი Cq.

ლაგჳნი ლ. ლანჯენლა B. ს. საჰფორი B.

ლადანა ლ. ლადანე B. თ. ლადან ZAaBCD.

ლავაში თ. ბიდა ZAaBCD. ს. ლოშ ZAaBCDE.

ლაზიერი ლ. რეჯინე B. თ. ფარზ ZAaBCD, ფარზი E.

ლაინა თ. ყარაიელვა ZAaBCDE.

ლაინი თ. ხადაგ ZAaE, ყადაქ BCD, ბეზ E. ს. ლეინ B, ლეჰინ Cab.

ლაკანი ხ. სკტიელ Cb.

ლალვა ლ. ლიტიკარე B. ს. კარაუილ B, კაგიელ C, კაგიელ D.

ლალი ლ. რუბინო B. ხ. ლალ ZAaBCDE.

ლამაზი ლ. ბელო B. თ. გოზალ ZAaBCD, გოგჩაგ E. ხ. სირუნ BCDE.

ლამპარი ლ. ლუჩერნა B. თ. ჩირახოვან ZAa, ჩირახ E. ს. ჯაჰს BCDE, ლაპტერ D.

ლანკანი ს. კოუნ DE, [ამნ E.

ლანჩა ლ. სოლა B. თ. ტაბან ZAaBCDE.

ლანძჳ ლ. კნესტრა B. თ. ფანჯარა ZAaBCDE.

ლანძლვა თ. სოგმალ CD. ს. უშუნცტალ Cb, უშუნცნ Ca, უშუნც CqDE.

ლაპა თ. შილაფლოვ ZAaBCb, შილაფლავ CaDE, შილაფლავი Cq.

ლაპარაკი თ. სოილამალ ZAaBCDE. ს. ხოსელ BCqDE, ხოსიელ Cab.

ლაპოტი თ. ავგარდან ZAaBCb, ავგარდანი CaqDE.

ლაფი თ. გუმიშპალუხ ZCbE, გუმიშბალუხ AaBCaqD.

ლარი თ. ყუმაშ Cab, ყუმაში CqDE, [ფრჩა] E. ს. [ფართალ] E.

ლარო თ. ჩირფ Cq, ჩირფი DE.

ლაფერი თ. სუფრაყაშულ ZAaBCa, სუფრაყარშულ Cb, სუფრაყაშული CqDE.

ლაღი ს. ჰაპარტ C, ამბარჰვაჰ DE.

ლაყაფი თ. [დნიშმა] E.

ლაყე ს. ლაკ BCDE.

ლაში ლ. ლაბროდისოტო B. თ. ტოტალ ZAaBCDE. ს. პრუოშ Cb, პრუოაშ Ca, პროშ BCqDE.

ლაშქარი თ. ასქარ ZAaB, ასკარ CDE. ს. ჰეწელ BCab, ⌈ცწელ⌉ E.

ლახორა თ. ჩარექა ZAaBCab, ჩარექაყოშუნ Cq.

ლახტი თ. თოფუზ ZAaBCE, ⌈შამპრ⌉ E.

ლახუარი ს. ქელართ CaqE.

ლაჯგი ს. შიემჭ Cq, შიეჭ E.

ლბილი თ. იმუშალ BCE. ს. კაკოლ BCab, კაკულ CqE.

ლევანა თ. თუქანმალ CE. ს. პაქსუთინ Cab.

ლეკი ს. ⌈ბრორ⌉ E.

ლეკვ თ. ენუგ ZAaBCE. ს. კურიუნ BCE, ლა(!) B, ლაკოტ CE.

ლენცოფა ს. ალიშპან Caq, ალიშპნ E.

ლერწამი თ. ყარლუ ZAaBE, ყარლო C, ⌈ქმიშ⌉ E. ს. ელექ B, ⌈ქმიშ⌉ E.

ლესვა თ. ბილავარმაგ E. ს. სრუმ E.

ლექსი ლ. ვერსი B. თ. ბაით B.

ლექსიკონი ლ. დიციონარიო B. თ. ლოღათ ZAaBCab. ს. ბარგირჭ ZBCab.

ლეღატი ლ. ლეღატა B.

ლეღუსუარი ლ. მორო B.

ლეღუსულელი ლ. სიკომორო B. თ. თუთ ZAaB. ს. თუთე B.

ლეღვ ლ. ვკო B. თ. ინჯირ ZAaB, ინჯი CE. ს. თუზ ZBCE.

ლეში თ. ⌈ლეში⌉ E. ს. ლეშ E.

ლეწა ს. ⌈ქსელ⌉ E.

ლეწვა ს. კასიელ BCab, კას CqE.

ლია თ. ბათლახ ZAaBCE.

ლიბვრი ლ. ლიგვიროსი B. ს. ზუტფ Ca, ზუტაკ CqE.

ლითონი ს. პოლ BC, პოლ E.

ლითონი თ. მაღან ZÁaB. ქან ZAa, ქანი BCE.

ლილა თ. ჩივთი ZAaBC, ჩივით E. ს. ლიელაკ BCE.

ლილიფარი თ. ნელუფარ E.

ლიმო ლ. ლიმონე B თ. ლიმონ ZAaB, ლიმ E.

ლინი თ. სინჯ ZAa, სინჯი BC.

ლიპი ლ. ილჯელავერიმ B.

ლიტანია ლ. ლიტანია B. ს. ლიტანია B, თაფურ CE.

ლიტრა ლ. ლიბრა B. თ. ბათმან C, ⌈ბათმნ⌉ E. ს. ლიდრ BCDE.

ლიფი თ. მუშამბა ZAaBCaqDE, მაშამბა Cb.

ლიფლიფი ლ. ლანტერნა B. თ. ფანარ ZAa, ფანარი Ca. ს. ფანოს B, ⌈ფანუს⌉ Ca.

ლიფსიტა თ. ⌈ყურდა პლუხ⌉ E.

ლმობა ს. იერკნუმ E.

ლობიო ლ. ფაჟოლი B. ს. პოლოპიკ E.

ლოგინი ლ. ლეთო B.

ლოდი თ. ⌈ქასაქ⌉ Ca, ⌈ღალთან⌉ Ca. ს. გილ CDE.

ლოდინი ს. ⌈მნუმემ⌉ E.

ლოინი თ. ნარ ZCa, ნარი AaB CbqD.

ლოკა ს. ლაპსტეც CaqD, ლპსტეც E.

ლომი თ. ასალ ZAa.

ლომი ლ. ლეონე B. თ. ასლან ZAaBCDE. ს. არიუწ BCDE.

ლორი ს. ⌈ლორი⌉ E.

ლოფორთქინი ლ. ლომაკე B. ს.

ლაპარტუკ BCD, ლპრტუქ E.
ლოქო ს. ლოქო E.
ლოდარიკი ლ. კანთარი B. თ. ყან-თარ ZAa, ყანთარი BCbqDE.
ლოყა ს. თუშ BCbqDE.
ლოცვა ლ. ორაციონე` B. თ. ნამაზ ZAaBCbD. ს. ალოთქ BCbq, ⌈წყნდრ⌉ E.
ლოხორო თ. ნუხალა ZAaBCqD.
ლტობა ს. ⌈თაცნელო⌉ E.
ლუკმა თ. თიქა ZAaBCbD, ლეხმა Cq, ლუხმა D. ს. ბურ-თუჩ BCb, პატარ CqDE.
ლული თ. ⌈ფინაქ⌉ E.
ლუმბა ლ. ვეროდექავალო B. თ. ნალ ZAaB, ნალი CbqD. ს. ნალი B.
ლურჯი ლ. თურნიქო B. თ. გოგ ZAaBCbqDE.
ლუსმარი ლ. ქიდო B. თ. მიხ ZAa BDE. ს. მიეხ BDE.
ლუწი თ. ჩივთ ZAaBCbq, ჩივთი DE, ⌈ჯუფთ⌉ E. ს. ჯუხტ BCbq DE.
ლხინი თ. სოიბათ BCbqDE.

მაგარი ლ. დურო B. თ. ყაიმ B.
მადლი ლ. გრაცია B. თ. სუაბ ZAaBCbE, ⌈ხეირ⌉ E. ს. შნორ BCb, შნურ CqDE.
მადლიერი თ. ⌈რაზი⌉ E. ს. შნუ-ჰკალ CqD, შნორაკალ E.
მადლობა ლ. გუაცა E.
მაზარა ლ. კაფა B.
მაზიდა თ. დასფიჩ Z, დასფიჩი AaB.
მაზლი ს. ტექრ BCbqDE.
მაზმანი ს. მაზმან CbqD, მაზმანი E.
მათ თ. ოზლარ ZAaBCb. ს. იրანց BCb, ირან CqD, იურიანც E.
მათემათიკა ს. ⌈იერკნაჩაფუთიუნ⌉ E.
მათითი ს. ⌈მქუქ⌉ E.
მათოთი ს. ხრხნდუკ E.
მათრაჭი თ. ყამჩი ZAaBCbqDE ს. ძალან ZAaB, ⌈ძალვიჩ⌉ E.
მაიმუნი თ. ფიჩინ BCqDE, ფიჩიქ Cb. ს. კაპიკ BE.
მაისი თ. აიარმაჰ E, ⌈რამზნ⌉ E
მაკარტლი თ. ფანდ ZAaBCb, ფან-დი CqD.
მაკე თ. ბოლაზ ZAaBCbqDE, ბე-ბა ZAaBCbqDE. ს. ალი B, ⌈ჰლი⌉ E [1], წანდრაწ CbqE.
მაკნანი ლ. ველო B.
მაკრატებული ლ. კორბიჩე B. თ. ყაიჩ B, ყაიჩი CbE, მახაზ BE, მახას Cb. ს. მაკრატ CbE.
მაკრატელი თ. მახაპ Z, მახაზ Aa CqD, ყაიჩ ZAaD, ყაიჩი Cq. ს. მაკრატ CqD.
მალამო ლ. გვენთო B. თ. მაჰლამ ZAaBCbqDE.
მალატონი მალუთა ZAaBCbqD
მალალური თ. სურუსანდალ Z, სა-რუსანდალ AaBCbq. ს. იელაკო-ლოლაკ BCqDE.

[1] B-სა და E-ში თავდაპირველად ყოფილა „წანდრაწ" და შემდეგ გადაუხაზავთ

მალე ლ. ფრესტო B. თ. თეზ ZAaBCbqDE. ს. თაფოტ BCbqD, ⌈ფუტ⌉ E[1].

მალემსრბოლი ლ. ფოსტა B. თ. ჩაფარ ZAaBCb.

მალვა ლ. ნისკონდერე B. თ. გიზლანმალ ZAaBCbqDE. ს. თაქცნიელ BCb, თაქ CqD, ⌈თაქჩილ⌉ E.

მალთო თ. ყათრან ZAaBCbqDE.

მალი თ. უგრუგ CqDE. ს. ⌈ვაზოლ⌉ E.

მალი თ. ⌈მაჰალ⌉ E. ს. ⌈ნჰანგ⌉ E.

მალოქი ლ. მალვა B. ს. ⌈კატატუკ⌉ E.

მამა ლ. პატრი B. თ. ათა ZAaBCbqDE, ბაბა ZAaBCbqD. ს. ჰორ BCqD, ჰერ Cb, ⌈ჰაირ⌉ E.

მამალი თ. ხორუზ DE. ს. აქლარ D, ⌈აქალალ⌉ E[2], ორცაკ D.

მამამთავარი ლ. პატრიარქი B. ს. ნაჰაპეტ BCb.

მამამთილი ს. კესურ D, სკესურარ E.

მამამძუძე ს. ⌈დასტიარაკ⌉ E.

მამიდა თ. ბიბი ZAaBCbqDE. ს. ჰროქირ BCbqD, ⌈ჰრაქუირ⌉ E.

მამინაცვალი ლ. პატერნიო B. ს. ხორთაერ E.

მამობილი თ. ⌈ატალუღ⌉ E. ს. ⌈ჰაირაგირ⌉ E.

მამონა ს. მამონა D, ⌈ახირავუთიამბ⌉ E, ⌈სტაცვაწქ⌉ E.

მამული თ. ⌈მულქ⌉ E. ს. ⌈ჟაირენი⌉ E.

მან თ. ო E. ს. ნა E.

მანათობელი ს. ლუსაორჩი B.

მანანა თ. ⌈ქებინი⌉ E.

მანგალი თ. ორახ Z, ორაღ AaBCbqDE. ს. მანგალ BCbqDE.

მანგი თ. ⌈აი⌉ E. ს. ⌈ლუნიაკა⌉ E.

მანდ თ. ⌈ორია⌉ E. ს. ⌈ეტია⌉ E.

მანდარი თ. ⌈ბურადადურ[3]⌉ E. ს. ქაქარ CbqD.

მანდატურთ-უხუცესი თ. ეშიქაღასბაში Z, ეშიქაღსბაში AaB, ეშიკასბაშ Cb.

მანდატური თ. იასაულ ZAaBCb, ⌈იასაული⌉ E, ⌈სოლბათი⌉ E.

მანდრაგორი ლ. მანდრაგორი B. თ. ადამისალამუთ ZAaCbq, ადამისალმუთ B, ადამისალამოთუ DE. ს. მანთრაქორ BCqDE, მანთრაგორ Cb.

მანი თ. მუთა ZAaCb, ქებინი Cq, ქებინ D.

მანკანა თ. მანყალ ZAaCb, მანღალ B, მაყალი CqD.

მანდიკი თ. ⌈ხურჯინ⌉ E.

მანიაკი ს. მანიაკ B, მანიაკი E.

მანქანი თ. ⌈ჩალხი⌉ E.

მაჟაური ლ. ტარლო B.

მარადლამე ს. ჰანაპასგიშერ BCb.

მარადლე თ. ⌈არგუნ⌉ E. ს. ზორაჰანაპას B, ზორჰანაპას CbE, ზორანაპას CqD.

მარანი ლ. კანტინა B.

მარაო ლ. კრისპინო B. თ. იალ-

---

[1] E-ში თავდაპირველად დაწერილი ყოფილა „თაფოტ“ და მერე გადაუხაზავთ.

[2] E-ში თავდაპირველად დაწერილი ყოფილა „ორცაკ“ და „აქლარ“, შემდეგ გადაუხაზავთ. [3] ხელნაწერშია: „ბურა დადურ“.

ფუქ BCb, იალფუქი CqDE. ს. მფიჩი B, მფჩი Cb.
მარბიელი თ. თარეშ ZAa, თარეში B.
მარგალიტი თ. ინჯი ZAaBCbq DE, ინჯ Ca. ს. მარქრიტ BC, მარქარიტ DE.
მარგლა ს. ქახან BCab, ხაქან Cq DE. ⸢ხახნუმ⸣ E.
მარდა თ. ⸢მარდი⸣ E.
მარზაპანი თ. ნაიბ Z, ნაიბი AaB, ჯანიშინ Cab, ჯანიშინი CqD. ს. ფოხანაორთ BCb, ფოხანორთ Ca.
მართალი ლ. ვერო B. თ. დოღრი ZAaBCDE. ს. ართალ B, ართარ CD, ართალი E. ⸢ლორთ⸣ E.
მართლმადიდებელი ს. ულაფარ BCaqD, ულლაფარ Cb.
მართური თ. შაბუ ZAaB.
მართჳ ს. ძაქ E.
მარი ს. საფურ E, მარი E.
მარილი ლ. სალე B. თ. ტუზ ZAa BCDE. ს. ალ BCDE.
მარიხი თ. მარიხ ZAaBCqDE, მარიხი Ca.
მარმარილო ლ. მარმარ B. თ. მარმარ ZAaBCDE. ს. მარმარ BC DE.
მარმენიო ლ. დესტინო B. თ. აჯალ ZAaB.
მარტაცი თ. ქაში ZAaBCD.
მარტი თ. ააზარ მაჰ DE. ს. ⸢ახწ⸣ E.
მარტო ლ. სოლო B. თ. იალღუზ ZAaBCbqDE, ⸢იალაუზ⸣ Ca, ⸢თანჰა⸣ Ca, ⸢ვაჰიდ⸣ Ca. ს. მენაკ BCabE.

მარტორქა თ. ქარ გედახ E. ს. მიელჯურ BCDE.
მარტჳლია ლ. პენტეკოსტე B.
მარტჳრი ლ. მარტირ B. ს. მარტიროს B.
მარქაფა თ. იედაგ ZAaBCDE, ქოთალ ZAaBCDE. ⸢ჯანიბათ⸣ Ca. ს. ⸢ქოთლ⸣ E.
მარჩბივი ლ. ჟემელო B. თ. ექიზ ZAaB.
მარცუალი თ. დანა CDE. ს. ჰატიკ CDE.
მარცხენა ლ. სინისტრა B. თ. სოლ ZAaBCDE. ს. ძახ BCDE.
მარწუხი ლ. ჳორჰიფე B. თ. ყიზყაჯ ZAaBCab, ყისყანჯ CqE, ყისყანჩ D. ს. აწლინქ BCab, აწინქ CqDE.
მარწყჳ თ. ჩოგალაგ ZAaBCb, ⸢ჩიგალამ⸣ Ca, საგალაქ DE. ს. მორი BCDE.
მარხვა ს. იეზუთუნ B.
მარხვა თ. ორუჯ CDE. ⸢ფრიზ⸣ E. ს. პახ BCDE, ჲეზუთუნ Cb.
მარჴილი თ. ხიზაქ ZAaBCDE. ს. ხიზაკ BCDE.
მარჯანი თ. თურუმთეი ZAaBCq DE, თურუმთიე Cab.
მარჯუენა ლ. დესტრა B. თ. საღ ZAaBCDE[1]. ს. აჩუ BCb, აჩ Ca, აჯ CqDE.
მას თ. ონა ZAaBCab. ს. ზნა BC DE, ჭნდურ Cab.
მასმორნი თ. მანყალ D.
მასპინძელი თ. ხონახა ZAaBCb. ს. ჰარავიროდ B, ჰრავიროდ Cb.
მასხავაზა ლ. ამიტო B.
მასტაკი თ. საყიზ BCqDE, საყზ

[1] Z-ში სწერია „სალ“.

Cb, საჰყზ Ca. ს. მასტაკ BCDE, მაატირუ B.

მასტაფა თ. აში AaBCD.

მასხარა თ. მასხარა C.

მატაკარანი თ. სუფრაჩ Cab, სუფრაჩი CqD, თუშმალ E.

მატიანე თ. დავთარ ZAaD, დავთარი E. ს. მატინ DE.

მატიტელა ს. მატიტიერ BCDE.

მატლ ლ. ვერმი B. თ. ყურდ ZAaBCab, ყურდი CqDE ს. ჭრთუნგ BCDE.

მატყლი ლ. ლანა B. თ. გუზამ BCb, იუნგ BCab, იუნ CqDE, უაშმ Ca. ს. ბურთ BCE, ბრთ D.

მაქმანი ს. მაქმან CqDE.

მაქო თ. მაქუქ CaqD, მუქუქ E. ს. მაქუქ BCaqDE.

მაქური ლ. პეტრადიაფილარე B. თ. ბლოვ BCab, ბულოვ CqDE.

მალალი თ. უჯა BCDE. ს. ბაძრ BCDE.

მალაო თ. საყოვ BC.

მალნიტი თ. მუხლადის ZAaBCqD, მუხლადიზ Cab. ს. მალნის B.

მაღრანი თ. თულაშ ZAaBCD, ⌈თულიში⌉ E.

მაყარი თ. საღდუჯ ZAaBCD, საღდუჯი E ს. ჯამანგდიქ B, მაკარ CDE.

მაყუალი თ. ბოგურთგან ZAaBCbqD, ბოგურთკან E. ს. მოში BCaqDE, მუოში Cb.

მაშ ლ. სკარფა B. თ. ბას ZAaBCab. ს. აპა ZAaBCDE.

მაშა თ. მაშ CDE.

მაშა თ. მაშა E.

მაშია ლ. პანტოფული B. თ. ბაშმაყ ZAaBCDE. ს. მუჰატ B, სოლ B, მაშიქ Cab, მაშიკ CqDE.

მაშინ ლ. სკორფი B. თ. ოჩახ ZBCDE, ოჩაღ Aa. ს. ანჟამ Cab, იანჟამ E, ენოხტ CaE.

მაშკი თ. ⌈თეჯრ⌉ E. ს. ფელკიუქ BCDE.

მაშურალი თ. იორულმიშ ZAaBCab. ს. დათარაწ BCab.

მაშფალა თ. ხარაკ ZAaBCab.

მაჩვ თ. ფორსულ[1] ZAaBCDE. ს. ქაქარუკ ZAaBCDE.

მაჩქათელა თ. იარასა ZAaBCbqDE, იასარა Ca. ს. მაშკათუკ B, მაშკათევ Cb, მაშკათივ Ca.

მაჩხი თ. ალაგოზლი ZAaBCDE.

მაცთური ს. პატრიჩ Aa.

მაცხოვარება ს. კეცუთუნ Aa.

მაცხოვარი თ. ⌈თანღრი⌉ E. ს. ქეცუციჩ Aa, ფირკიჩ CqD, ფრკიჩ E.

მაძღარი თ. თოხ ZAaBCDE. ს. აიგაც ZAa, კუშტ BCDE.

მაწაკი თ. ზილიფ ZAaBCaDE, ზილფი Cb, სილიფ Cq. ს. ძერ ZAa.

მაწოვარი ს. ჯანბოთ Z, ჯანბოდ Aa.

მაწოვნებელი ს. ჯანბეცოლ ZAa.

მაწონი თ. იოღურთ BCDE, ⌈ყარ-

[1] Zab-ში სწერია „ფორსულ".

თულ] E. ს. მაჭონ ZAa, მაწუნ CDE, მაკარდუნ B.
მაჭაკალი თ. [ყურუმსალი] E.
მაჭი ს. მაჭ CqDE.
მაჭიკი ს. [მაჭიკი] Z, შირდუ B.
მახათი თ. ყიხ ZAaB, ჩვალდუზ ZAaDE, ჯუალდუზ Cq.
მახალაკი თ. აგბა ZAaCq, ჰაგბა BCabE, აბგა D.
მახალი ლ. ბისაჩე B. თ. ხურჯინ ZAaBCD, ხურჯინი E. ს. მახახ ZAa.
მახარა ს. ავეტიაც ZAa.
მახარი ს. მახარ CD, [მახლუვა] E.
მახარობელი თ. მუშტულუღჩი C, მუშტლუხჩი D. ს. ავიეტარანიჩ Z, ავეტარანიჩ Aa.
მახე თ. გუზგუ CDE. ს. ოროგაკ BCb, აკანათ CaqDE.
მახლახი თ. ანგა ZAaBCD, ანგაზ E. ს. მახლახ CD, მალლახ E.
მახლობელი ს. მიერძაუორ B.
მახოხი ს. მახუხ CE.
მახვლი ს. სურ ZAa, სურქ E.
მაჯგა ლ. პოლსო B. თ. ბილაგ ZAa BCDE.
მაჯაგანი თ. ჯაფა ZAaBCab.
მაჯლაჯუნა ს. ფირფიჯიქ BCD.
მაჯნა თ. მუვთ ZAaB.
მგელი ლ. ლუფა B. თ. ყურთ ZAaCab, ყურთი CqDE, ყურდ B. ს. გელ BCab, გილ CqDE.
მგლოიარე ს. სგაუორაც B.
მგორვალა ლ. პეპე B. თ. ფილ-ფილ ZAaBC, პილპილი D.
მგოხანი აფუზ ZAaBC, აფიზი D.
მგრაგნელი ლ. ბრუკო B. ს. თოთურ BCDE.
მგრგვლოვანი ს. ერკათაგირ ZAa BCDE.
მგრძნობელი თ. ჯისმიასას ZAaB.
მდაბალი თ. ალჩახ CDE. ს. ცაჶ CDE.
მდადი თ. იენგა ZAaBCDE. ს. არინქურ B.
მდგნალი თ. ბედმუშკ ZAaCb, ბედმუშკი BCqDE, ბიდმუშკ Ca.
მდელო ს. ოჭარ Cb.
მდიდარი თ. [ხოჯა] E.
მდივანი თ. [იეზიჩი] E. ს. [ქთიბ] E.
მდინარე ლ. კურენთე B. თ. ჩაი ZAaBCDE. ს. არეგიეტუ BCDE.
მდოგვ ლ. სინაპე B. თ. ხარდალ ZAaBCab, ხარდალი CqDE, [მანანხუო] E.
მდურვა თ. [უქუს] E.
მე თ. მან ZAaBCDE. ს. იეს BC DE.
მეაბანოე თ. ჰამამჩი ZAaBCab ამამჩი CqDE. ს. ბაღნისაპან B, ბაღნისპან Cab.
მეაბჯრე თ. ჯაბადარ ZAaB.
მეაფქიოე ლ. ნოსტრომ B. თ. იალ-ქაჯი Z, იალქანჯი AaB.
მეაქლემე თ. სარვან ZB, სარვანი Aa.
მეგობარი თ. მუსაიბ ZAaBCD, მუსაიბი E. ს. ინკერ ZAa, მიერ-ძარუც B, მიერძარუ CDE.
მედგარი ს. ვატ ZAa.
მედანი თ. მეიდან CDE.
მევაჟინე თ. შარბათდარ ZAa.
მევარძმე თ. ჰაშაქარ ZAa. აშა-ქარ B.
მევეპე თ. ყისახონ ZAa.

მეზობელი თ. ყონში ZAaBCDE. ს. ჰარევან BCDE.

მეზუერე თ. რახტარ Cab. ხ. მაქპაურქ BC.

მეკიცე ს. ბრუდ BCaqD, ბრტი E.

მეკობრე ლ. კორსალ B. თ. ჯალალ ZAaBC, ჯალალი DE.

მეკრე თ. ყაფიჩ ZCab, ყაფიჩი AaBCqDE.

მეკუჭნავე თ. ჰაუშტარ Cab, აუშდარ Cq, აუშტარ D, აუშდარი E.

მელანი ლ. იქიოსტრო B. თ. მურაქაფ ZAaBCD, მურაჭაფი E. ს. თანაქ BCD.

მელევანდი თ. ყოლბაღ BCabD, ყოლბაღი CqD.

მელი თ. თულქ ZAaBCab, თულქი CqDE. ს. ალვეს ZAaBCDE.

მელის-კუდა თ. ბუიმადარონ ZAaBCqDE, ბუიმადარან Cab. ს. პარცმენაკ ZAaBD, ბრანცმენაკ CD.

მელსაპეპონი ლ. ანგური B. თ. ყარფუზ ZAa, ყარფუს B. ს. მიელრაპოპოპ BCab, მელსაპენ CqDE.

მემარაგე თ. რამლჩი ZAaBCD.

მემაჭე ს. მაჭკალ BCDE.

მემორინე თ. ყუმარბაზ ZAa.

მენაკი ს. ასლიჯან E.

მეპრატაკე თ. დაბაღ ZAaBCD, დაბაღი E. ს. ხალახურდ B.

მეპურე თ. ჩორაგჩი ZAaB.

მეპურეთ-მოძღუარი თ. ჩორაქჩიბაშ Z.

მეჟამნე თ. საათსაზ AaB.

მერამლე თ. ჰრამლჩი Cb, რაჰამლჩი Ca.

მერანი თ. ჩაფხუნ ZBC, ჯაფხუნ Aa.

მერე თ. სონღრა Z, სორა Aa.

მერმე თ. სოლრა Aa, სორა BCE. ს. დარციალ BCb.

მერმის თ. გელანილ ZAaBCb. ს. გალტარი BCab.

მერული თ. იაბა BD, იბა CD, დირგან BCab, დირგანი CqDE. ს. იელან BCDE.

მერცხალი ლ. რონდინა B. თ. ყარანყუშ ZAaBCE, ყარაყუშ D. ს. წიწიერნიქ BE, წწიერანქ Cb, წიწერანქ Ca, წიწიერინქ CqD.

მერწყული თ. საყა BCDE.

მერქი ლ. ბანკა B.

მესტუმრე თ. მეჰმანდარ ZAaBCD, მეჰმანდარი E. ს. ასპნჯაკან ZAa.

მეტი თ. ართუხ ZAaBCE, ართუღ D. ს. აველ BCDE.

მეუფე თ. ფადიშაჰ Z, ფადიშა Aa, ⌈თანღრია⌉ E. ს. ⌈ასტწ⌉ E.

მეფე ლ. რე B. თ. ფადიშა BCqDE, ფადიშაჰ Cab. ხ. თაგაორ BCDE.

მეფილმეხე თ. თვანგჩი Ca.

მეფუნდუკე თ. ქარვანსარადარ Z, ქარვანსრადარ AaB.

მექონოთნი ს. მექონოთნ DE.

მეცარი თ. ⌈ჯადვაქრ⌉ E.

მეცით თ. ⌈ვერ⌉ E. ს. ⌈ირანტუ⌉ E.

მეცნიერი თ. ⌈თანიშღ⌉ E. ⌈ბენანჩ⌉ E.

მეძებარი თ. თულა ZAaBCDE, ზაღარ ZAaBCDE.

მეწამული თ. ყირმიზ ZCab, ყირმიზი AaBCqDE. ს. კარმირ BCDE.
მეჭეჭი თ. ზიგილ ZAaBCb. ს. კოწიწ B, გორდნუქ BCb.
მეხი ლ. ტუონონ B. თ. ილდირიმ ZAaBCDE. ს. კეწაკ BCD, კეწაკე E.
მეჯინიბე თ. მეჰთარ CD, მეთარ E, ძეის CDE.
მეჯლიში თ. მეჯლიშ C, მიჯლიშ DE
მეჯორე თ. ყათრჩი Cb. ს. ჯორარაწ Cb.
მეჵარი თ. ქებინ C.
მზა თ. ჰაზირ ZAaBCDE, ჰადირ[1] BCab.
მზაკუარი ს. ნიენგაუორ B.
მზარდული ს. დასტიარაკ B.
მზარეული ლ. კოკო B. თ. აშბაზ Z, აშჩი AaBCDE, [აშპზი] E.
მზე ლ. სოლე B. თ. გუნაშ ZAaB, გუნ CDE. ს. არეგაკ BCE.
მზერა თ. ბახმალ ZAaBCDE. ს. მიტიკანალ B, მტიკანელ Cab.
მზისიერი თ. ავთაფი ZAa, ავთაფ B.
მზუარე თ. გუნეი CDE. ს. ჰარეგუნ CDE.
მთა ლ. მონთანია B. თ. ტაღ Z, დაღ AaBCaqDE. ს. ლერინქ BCaqDE, სარ Ca.
მთავარი თ. ბეგ E.
მთაჭჳ თ. ყუნდუზ D, ყუნტუზ E.
მთიები თ. ლუჰიფერო B. ს. ზარუცეკ CqDE.
მთოვარე ლ. ლუნა B. თ. აი ZAaBCDE. ს. ლუსნიაკ BCa, ლსნიაკ Cb, ლუსი CqDE.
მთრვალი ლ. უბრიაკო B. თ. ქეიფლი ZAaB, სარხოშ DE. ს. არფაწ B, არფანაც DE.
მთქნარება ლ. ალარე B. თ. ასნადერ ZAaBCb. ს. ოროშტალ BCDE.
მთხოვარი თ. დილანჩი Cb. ს. უზოღ Cb.
მთხრომელი თ. ჰაილაღ Z, აილაღ AaBCDE .
მთხუნველი თ. ქორსიჩან B, გოზსუზსიჩან Cb, გოზსუზქობალაქ CaqDE. ს. ბორხამუკ B, ბორახამუკ CDE.
მიგება ს. პატასხანე BC, პატასხანე D, პატასხან E.
მიდამო თ. [სირი] E.
მიზდი თ. ქირა ZAaBCqDE, ქირაჰ Cab.
მიზეზი თ. საბაბ Cq, საბაბი D. ს. პატჭარა CaqDE. [ბუხტნი] E.
მიკი თ. ტლაღ ZAaBCDE. ს. კლისტრიკ ZAaBCqDE, კლსტრიკ Cab.
მილი ლ. მილე B.
მილი თ. მილ C.
მილიონ ლ. მილიონ B.
მიმადლებული ს. ბეგრიალ Z, ბეგრიალდ Aa.

---

[1] მზა-ს თურქული შესატყვისი „ჰადირ" BCab ხელნაწერებში სომხური შესატყვისების რიგშია და თან Ca ხელნაწერში „მზარეული" სიტყვის გასწვრივ სწერია.

მიმინო თ. ყრლი Z, ყირლი AaB DE, ყრლ Cab, ყირლ Cq. ათ-მაჯა ZAaBCDE. ს. ვრნჯაკ Z, ვარინჯაკ AaBDE, ვრნჯნაკ Cab, ვარინჯნაკ Cq.

მიმოხი თ. ზორბაზ ZAaBC, ზორბაზი D.

მინა ლ. კარაფა B. თ. მინა CaqDE, ⸢შუშა⸣ E.

მინდორი ლ. ფიანურა B. თ. დუზ ZAaBCDE. ს. ტაფ BCDE.

მისანა თ. საყანყურ Z, საყანყური Aa.

მისანი თ. ⸢ჯადოვიაქრი⸣ E.

მისი თ. ონუმ BCqDE, ონ უნ Cab. ს. ნორა BCDE. ნრანნ Cb, ნრანნა Ca.

მისიანი თ. ხისიმ E.

მიტრა ლ. მიტრა B. თ. ⸢თაჯი⸣ E. ს. თაგ E.

მიტყალი თ. მისხალ ZAa, მისხალი B.

მილება თ. ⸢კოშულმალი⸣ E.

მიცემა თ. ვერმალ ZAaBCDE. ს. ტალ B, ტალნ Cab, ტალაც CqDE.

მიწა ლ. თერა B, ლატერა B. თ. თოფრახ ZAaBCq, თოფრალ CabD. ს. ჰუოლ BCab, უოლ CqDE.

მიწალები ს. არჩასპ ZAa.

მიწევა თ. იეთიშმალ Cab. ს. ჰასნელ Cb, ჰასნიელ Ca.

მიჭურიტანა თ. აინა CDE, გუზგი CabD. ს. ჰაილ CaqDE, ჰაილი Cb.

მკა თ. ბიჩმალ ZAaBCDE. ს. უნძ BCDE.

მკალავი თ. ყალაიჩ ZCa, ყალაიჩი AaBCbqDE. ს. კლიეკჩი Cb.

მკალი ლ. ლაგუსტე B. თ. ჩაგირგან ZAaBCDE. ს. მორეხ BCaqDE, მუორეხ Cb.

მკელობელი თ. ⸢ჩოლხ⸣ E. ს. ⸢კალ⸣ E.

მკერდი ლ. პეთო B. თ. სინ ZCb, სინა AaBCaqDE. ს. დოშ BCDE.

მკერვალი ლ. სარტორე B. თ. დერძი ZAaBCabE, დერზი CqD. ს. დერციკ BCDE.

მკლავი ლ. ბაჩო B. თ. ყოლ ZAaBCD. ს. ბაზუკ BCaqDE, კუ[რ] B, კურრ Cab, კურ CqD, კურს E.

მკუარი თ. ჩირა ZAaBCDE. ს. მარხ BCDE.

მკუახე თ. ქალ Cab. ს. ხაკ CDE.

მკუდარი ლ. მორთო B. თ. ოლი ZAaBCDE, ⸢მეით⸣ E. ს. მიერაწ BCqDE, მიერრაწ Cab.

მკურნალი ლ. მედიქო B. თ. ჰაქიმ ZCE, ჰექიმ AaB, ჰაქიმი D. ს. ბიჟიშკ BC, ⸢ექიმ⸣ E.

მკვდრი თ. ბუჯიათ ZAaBCDE.

მკვრცხე ლ. გროტო B. ს. კაიტარ ZAa.

მკვრცხლი ლ. პიდესტრას B. ს. ვოტოქ ZAa, ჰიეტ B, კაიტარ CD.

მლაშე თ. შორა D, შორალ E. ს. ალი ZAa.

მმურკვნელი თ. გაზირ ZAa.

მნათე თ. ჩირახჩი DE.

მოგვ ლ. მაჯი B. ს. მუგ E.

მოგვ ლ. სტივალი B. თ. ჩაქმა ZAaBCab, ჩექმა CqDE, ჯიზმა ZAaBCDE. ს. კოშიკ B.

მოდა თ. ჩანახ DE.
მოდი თ. გელ ZAaBCDE. ს. არიე BCab, არი CqDE.
მოზუერი თ. ჯონგა CDE, თოსუნ CDE. ს. მოზი Cbq, მუოზ Ca, მოზ DE.
მოთმინება ს. შუშკალუთუნ Cb.
მოთნე ს. აპაჭიც E.
მოთხვილი თ. ბოხჩა ZAaBCD.
მოთხრობათა მწერალი თ. ვაყანივისი ZAaBCD, ვაღიანივისი E.
მოკარული ს. ბაჯალან Caq.
მოკლე თ. გოდაგ Cb. ს. კარჭ Cb.
მოკუდავი ლ. მადი B. ს. ოქევარმან DE.
მოკუესილი თ. ჩახმახი Ca.
მომგრგუალება თ. ქურა B.
მომგრგუალებული თ. ქურა C.
მომთხრობელი ლ. მისიონარიო B.
მომკალი თ. ბიჩინჩი BCDE. ს. უნძა B, უნძანოღ CDE.
მომყმარი თ. ⸢აჯაქ⸣ E. ს. ⸢სოვაწ⸣ E.
მონა თ. ქოლა ZAaBCDE. ს. წარა BCqDE, წარრა Cab.
მონაზონა ლ. მონაკა B.
მონაზონი ლ. მონიკა B. ს. მონაზონ B, აფელა BCqDE, აფიელა Cab.
მონასტერი ს. ვანჭ CD.
მოოქვილი თ. მურასა ZAaBCD.
მორავაყუნი თ. ჩაქიდა ZAaCaq, ჩაქიდ Cb.
მორბედი თ. ⸢ფიშხითმათი⸣ E[1].
მორგვ ს. კუონდ Cab, კუნდ CqDE.
მორეწა თ. ⸢ელმუზდი⸣ E. ს. ⸢შირნა⸣ E.
მორიელი თ. ბუა ZAaB, რუთიელა ZAa, რუთეილა B.
მორიგე თ. ყუმარ ZAaBCD.
მოსაზვრა თ. ვარაურდ ZAaB.
მოსართავი ლ. პინთურასელა B. თ. ყოლან ZAaBCDE. ს. ⸢ღოლნ⸣ D.
მოსელი ს. ვოსოხ BCab.
მოსპოლვა ს. სატაკეც DE.
მოსრვა ს. კუტურეცინ E.
მოსრული თ. გელდული E.
მოტყუვება თ. ალდათმაღ ZCab. ალდადმაღ AaBCqD. ს. ხაფალ B, ხაფიელ Cab.
მოტყუნა თ. სიქმაღ Cb. ს. ქუნელ Cb.
მოურავი თ. ტარულა ZAaBCDE, სუბაშ ZCaBCbDE, სუბაში Caq.
მოქლონი ლ. ლუქეთო B. თ. ⸢ქილი⸣ E. ს. ⸢ბალნიკ⸣ E.
მოქმედებითი ს. ნიეւ.ოგუორწაგან Z, ნიერგუორწავან Aa.
მოქცევა თ. დოურ C. ს. დარძავ E.
მოქცევი ს. შრჯან ZAa.
მოყივნება ლ. მორმორალე B.
მოყუარე თ. ყაუმ CaDE, დოსტ CaDE. ს. ბარიკამ B, ⸢ბარეგამ⸣ E.
მოყუასი თ. ყაუმ, დოსტ D, ⸢იოლდაშ⸣ E. ს. ინგიერ Ca, ინგერ CqDE.
მოცდა̃ თ. ⸢აგლი⸣ E. ს. მნა E.
მოცემა თ. ვერმაღ E. ს. ⸢ტალ⸣ E.
მოციქული ლ. აპოსტოლოს B. თ.

[1] ხელნაწერში „ფიშხით“ ცალკე სწერია და „მათი“ ცალკე.

რასულა B, ⸢ელჩი⸣ E. ხ. არაქელ BCD, ⸢არქელ⸣ E.

მოცხარი თ. ყარალათ Z, ყარაყათ AaBCbD.

მოძღუარი ლ. მაგისტროს B. თ. ⸢რაბი⸣ E. ხ. ვართაპეტ BCDE.

მოძღუარპეტი ლ. ჯერენალი B.

მოწამე თ. შაჰად ZBCD, შაჰდ Aa, შჰდ Cq, შჰად E. ხ. ვკა BCqDE, ვგა Cab.

მოწამე ლ. მარტირე B. თ. შეიდ ZAaBE, შეით CD. ხ. მარტიროს ZAaBD, მარტიროზ Cab, მარტიროზს Cq ⸢მრტილოზ⸣ E. ნაჰატაკ Z, ნაჰტაკ Aa.

მოწაფე თ. შაგირდ ZBCD, შეგირდ Aa, შაგირდი E. ხ. აშაკერტ BCqDE, აშაკიერტ Cab.

მოწონება თ. ბეგანმალ ZAaBCDE. ხ. ჰავანიელ BCa, ჰავანელ CbqD, ჰავანექ E.

მოწყალე თ. რაჰმლი CqD. ხ. ოღორმაწ B.

მოხუცებული თ. ალსაყალუ Z, ალსაყალი AaB. ხ. წერუც B, წიერუც CDE, ჰალეორ Cab.

მოჴსენება თ. ⸢არზაელრმი⸣ E.

მპარავი ლ. ლადრო B. თ. ოღრი ZAaBCDE. ხ. გოღ BDE, გუოღ Cab, გოღ Cq.

მპარაობა თ. ოღრულუღ ZAa, ოღრულუხ B. ხ. გოღუთუნ B.

მჟავე ლ. აგრო B. თ. თურში ZAaBCDE. ხ. თუთუ B, თთუ CabE.

მჟაუნა ლ. აჩეთოზა B. ხ. თურთუნჯუკ BCqE, თრთნჯუკ Cab.

მრავალი ლ. მულთი B. თ. ჩოხ ZAaBC, ქესირ ZAaBC. ხ. ბაზუმ BCE, შატ Cab.

მრავალძარღუა ლ. ფიანტაჯინე B. თ. ბაღიარფაღ ZAaB, ბაღიარფაღი Cb, ⸢ბაღაიაფრაღი⸣ Ca. ხ. გალტიკურრ Z, გაღდიკურრ AaBCab, ქართეკურ Cq, ქახტიკურ E.

მრგულიად-დასაწუელი ხ. ვუოღჯაკ B.

მრეშველი თ. ⸢ოდნჩი⸣ E.

მრეში თ. აბრაშ ZAa, აბრაში B.

მრისხანება ლ. ირა B.

მროწლე ხ. პარაკამორ BCab.

მრუდი თ. აგრი ZAaBCE. ხ. წურ BE, წურრ Cab.

მრუმე თ. ⸢თანუმდუმ⸣ E. ხ. შლაცავ ZAa.

მრუშება ლ. იმუნდიცია B. ხ. პორნიკ BCE.

მრწამსი ლ. კრედო B. ხ. ავატამქ B.

მრწემი ხ. კრტსიერ CE.

მსახრვალი ხ. თოიჩი B, თოვიჩ E.

მსახური თ. ⸢ფიშხთმანი⸣ E.

მსაჯული თ. ⸢მდივანბეგი მუსლიმი⸣ E. ხ. დატაორ E.

მსთუად თ. ⸢თეზ⸣ E. ხ. კანხე E.

მსრბოლი თ. ჩაფარ E, ⸢ულაყ⸣ E.

მსტოვარი ლ. სპიონე B. თ. ჯაშუშ ZAaBCbqE, ჯასუს Ca. ხ. გეტ BC, ლარ [. . .] B.

მსუნაგი თ. სალახან ZAaBCab, სალახანი CqE.

მსუქანა თ. ფარფიონ ZAaB, ფარფოინ CE, სამუზოთ ZAaB. ხ. დანდურ BCbq, დანდურრ Ca.

მსუქანი ლ. გრასო B. თ. სამუზ

ZAaBCaqE, სარმუზ Cb, ⸢ჩარბ⸣ Ca. ს. გერი B, გერ CaqE.

მხხუერპლი თ. ყურბან E. ს. პა-ტარაქ BCDE.

მტარვალი თ. იასაულ E.

მტევებარი ს. მიექნაკაზენს ZAa.

მტერი ლ. ინიმიქო B. თ. დუშმან ZAaBCDE, ⸢ხასმ⸣ Ca. ს. თშნამ B, თშნამუ Cab, თშნამი CqDE, ჩარგამ Cab, ⸢ჩარგმ⸣ E.

მტიერი ლ. ტინიოზო B. ს. კუნტნ BCD.

მტილი ლ. ორროტო B. თ. ბუსთან E. ს. პპეზ B, პეპეზ Cb, პპზ Ca, პარტეზ Cq, პეეზ DE.

მტკავილი ლ. პალმე B. თ. ყარიშ ZAaBCDE. ს. თიზ AaBCDE.

მტკაილი ს. ფუქ E.

მტუერი ლ. პოლვერე B. თ. თოზ ZAaBCDE. ს. ფოშ B, ფოში CDE.

მუაზა ლ. სეჯა B. თ. ჯინაზა CqD.

მუახლე თ. ⸢ყარავაშ⸣ E.

მუდამ თ. ჰამაშა DE.

მუდარა თ. ⸢ილთმაზი⸣ E.

მუდრეგი თ. იავა ZAaBCbDE. ს. ⸢ანტრ⸣ E.

მუზაფარი ს. ⸢ტარეხ⸣ E.

მუზრაკი თ. ⸢ჯდა⸣ E. ს. ⸢ჯიდა⸣ E.

მუკაშარი ლ. ფავეთა B.

მული ლ. კონიტო B. ს. ტალ CbDE, ტექრ Ca, ტა Cq.

მუმლი ლ. სანცალე B. თ. მუჩაგ ZAaBCD, ჰუნი E. ს. მუწაკ BCqD, მოწაკ Cab, მალოკ BCb, მლოკ Ca, მულაკ E.

მუნ ლ. რონია B. ს. ანდ Cq.

მუნი, მლერი და ხორა ლ. რონია B. თ. ყოთურ ZAaBE. ს. ქოს BE.

მუნჯი ლ. მუტო B. თ. ლალ DE. ს. ⸢ხულ⸣ E.

მურაკი თ. ბაქმაზ ZAaCab, ბაქ-მაზი BCqD. ს. რუბი E.

მურახა თ. მურასა CD.

მური ლ. მირრა B. თ. მურიმაქ ZAaB, მურა C. ს. ზმურა ZAaB, მურა E.

მურტი ლ. მირტა B.

მუსა თ. განჯინა Z.

მუტელი ლ. კუნო B. თ. ამჯუღ ZAaBC, ამჯუხ E. ს. პუც B.

მუტრუკი თ. ყოდუხ ZAaBCE. ს. ჰავანაკ BCE.

მუფარახი თ. მუფარა ZAaBC.

მუქაფა თ. ⸢მუქაფა⸣ E.

მუქიბი თ. ფეშქაშნივისი ZAaB Cab, ფეშქაშვისი Cq, ამბარდა-რიც E.

მუღარბარა თ. გულქანდი ZAa BCb.

მუყა ს. ⸢ოჩჩრ⸣ E.

მუშა ლ. ლაბორატორე B. თ. ილართ B, ილრათ Cab, ილრათი Cq, ფაჰლა B, ფალა Cb. ს. მუ-შაკ B, მშაკ Cab.

მუშაითი ლ. სალტაბანქა B. თ. ჯამბაზ ZBC, ჯამბაზი AaE.

მუშაკი თ. ილრათი E, ⸢ფლლა⸣ E. ს. მუშაკ E.

მუშკი ლ. მუსკო B. თ. მუშქ ZAa, მუსქ B, მუშკ E.

მუშტი ლ. ბუნიო B. თ. იმბრუხ ZAaB, იმრუხ CE. ს. ბრუნცკ BCabE, ბრუნცკი Cq.

მუცელა ლ. უშითა B

მუცელი ლ. ფანცა B. თ. ყარნი ZAaBCqE, ყარნ C. ხ. ფუორრ BCab, ფორ CqE.

მუწუკი ლ. კარბონკო B. თ. ჩიბან E. ხ. ხუოც E.

მუხა ლ. ჩერქია B. თ. ფალუთ E. ხ. კალნი E.

მუხთალი თ. მუხანათ BCbqE, მუხთალ Ca.

მუხრუჭი თ. ლავაშა ZAaBCE.

მუხუდო თ. ნუხუდ CE. ხ. სისერი Cq, სისერ E.

მუხური თ. თოქმა C.

მუქლთ-მოდრეკა ი. რევრენცა B.

მუქლი ლ. ჯინოქო B. თ. დიზ ZAaBCE. ხ. წუნგ BCab, წუნკ CqE.

მუქლსაფენი ლ. ფენიტაპე B. თ. ფეშქირ B.

მუჯა თ. ტუზლალ CE.

მუჯამარი თ. ბუურდან BC, ბუურდანი E, გიშტასუზ C..

მუშარაკი თ. თამასუქ ZAaBC, თამასუქი E.

მჟრსინი ლ. მუნტე B.

მფლობელი ს. კაროლ E.

მფრინავი ლ. ვოლე B.

მფრინველი ლ. უჩელო B. თ. ყუშ E. ხ. თრჩნუქ CE, ჰავქ Ca.

მფსონი თ. შარიქ ZAaBCab, შარიქი Cq, შერიქი E.

მქადაგებელი ლ. პრეტიკათორე B.

მლამიობი თ. იარასა ZAaB. ხ. ჩლჯიკან Caq.

მღდელი ლ. პრეტე B. ხ. გაჰანა BCab, ქაჰნა CqE

მღდელობა ლ. ორდინესკრო B.

მღეზარი ლ. ტენთორე B. ხ. ნერკარარ B.

მღილი თ. დარმა ZAaB. ხ. ციეც Cb.

მღურიძე ლ. ტორვიდო B. თ. ბულანუხ ZAaBCE. ხ. პოღ B, პტოღ C, პღტუორ Cab, პღტორ E.

მღჯმე ხ. გუბ B.

მღჯძარე ლ. რვილიათო B. თ. ოიანუხ ZAaB. ხ. ზართუნ B.

მყიფე ხ. სიერტ BCE.

მყნა თ. ფევანდ E.

მყრალი ლ. სპუცა B. თ. ყოხმიშ ZAaBCE. ხ. ჰოტაწ BCab, ჰოტა CqE.

მყოფი თ. მოუჯუთ Z, მოუჯუდ AaB. ხ. ძენთაკა B.

მყუარი ლ. რანოკი B. თ. ⌈ყურბალ⌉ E. ხ. გუორდ Cb.

მყუდრო ს. ანდარტუთუნ B, პანდარტუთუნ Cb.

მყურელი თ. ქორამალ ZAaBCbqE. ხ. ლორტუკ BCbqE.

მშიერი ლ. ჯამათო B. თ. აჯი ZAaBCbqE. ხ. სოვაწ BCbqE.

მშიშარი ლ. პავრუზო B. თ. ყორხან Z, ყორხჩი AaB.

მშრალი ლ. შუთო B. თ. ⌈ყურუ⌉ E. ხ. ცამაქ BCbqE.

მშვდი ლ. პჩივკო B.

მშვდობა თ. მეჰრაბა BCbqE. ხ. ხალალუთუნ BCqE, ხალალუთიუნ Cb.

მშვდობის-მყოფელი ხ. ხალარაც E.

მშვლდი ლ. არკო B. თ. იიი

ZAaBCbE. ს. ანელ BCqE, ანიელ Cb.

მშვლდოსანი თ. ყოუზ ZAaBCb, ყოუს CqE. ს. ლელნაორ BCqE, ლენლაორ Cb.

მშვნვიერი ს. შნჩაორ B.

მჩუარი ლ. თელა B.

მცენარე ს. ბოხბოჩ BCb.

მცველი ს. პაჰპან B.

მცირე ლ. ფოკო B. ს. ფოქრ BE, ფუოქრ Cb, თერი E, ⌈საკავ⌉ E.

მცნება ლ. კომანდამენტო B. ა. პატუირან BCqE, პატურან Cb.

მცნობი თ. თანიშ ZAaBCbq. ს. ჰანანჩ BCb.

მცონარება ლ. აჩიდია B.

მცუედანი ლ. იმპოტენტო B. თ. ჩუკლუკ BCbqE.

მცურავი თ. უზმაჩ Cb, უზმაჩი CqDE. ს. ლიელ Cb.

მცურევა ს. ხიქირ BCbqE.

მცხუედი ს. ზანგან B, ზანაგან CbqD.

მძახალი ლ. ყუდა B. ს. ხნამი BCbqDE.

მძევალი ლ. რეპი B.

მძივთი ს. კუპრ CqD.

მძივი ს. ⌈ულუნქ⌉ E.

მძიმე ლ. პეზო B. თ. ალირ ZAaBCbqDE. ს. წანრ B, წანლრ CbqDE.

მძინარე ლ. დორმო B. ს. ქნაწ Cb.

მძლე ლ. ბიკტორ B.

მძორი თ. ჯანდაქ BCDE. ს. ლეშ Cab, ლეში CqDE.

მძლნერი ლ. მერდა B. თ. ფოხ ZAaBCDE. ს. ქაქ ZAaBCDE.

მწავი თ. სუით ZAaBCDE. ს. შინჯირ B, შნჯირ CD, შინჯრი E. ⌈ვუზ⌉ E.

მწარე ლ. ამარო B. თ. აჯი ZAaBCDE. ს. დარნ BCab, დარ CqDE.

მწაფელი ლ. პოსტილიონე B. ს. პოტალ Cab, ოტალ CqE.

მწდე თ. ⌈საღი⌉ E, ⌈ფიალაჩი⌉ E. ს. ტაკარაპიეტ ZAa, ⌈ვინი აწოლ⌉ E.

მწევარი ლ. ლეპრერო B. თ. თაზ ZAaBC, თაზი DE. ს. ⌈თახ⌉ E.

მწერი ს. ჰანჯ B.

მწერო თ. დურნა ZAaBCD. ს. კრუნგ BCD.

მწიგნობარი თ. ⌈მოლა⌉ E, ⌈იეჩი⌉ E. ს. დპრაც Cb, არავაგირ E.

მწიკული თ. ჩირქ CD, ჩირქი E.

მწირი ლ. პელიგრინა B. ს. პან-დუხტ BCD. გიზექი E.

მწიფე ლ. ვათო B. თ. იეთიშმიშ ZAaBCab, ⌈იეთიშ⌉ E. ს. ჰასაწ BCE.

მწნილი თ. ⌈თუში⌉ E. ს. თთუ Cab, ⌈თუთუ⌉ E.

მწუადი ლ. როსტო B. თ. ქაბაბ ZAaBD. ს. ხოროვაწ BDE.

მწუალებელი ლ. ერეტიკოს B. ს. ერცუაწ BCab, ერცვაწ Cq. იერცვაწი D.

მწუანე ლ. ვერდე B. თ. იეშილ ZAaBCDE. ს. კანანჩი B, კანაჩ CDE.

მწუანვილი თ. სავზი CaE.

მწუარი თ. ქაბაბ Cab. ს. ხორო-ვაწ Cab.

მწულილი ლ. დენარო B. თ. დი-

ნარ ZAaBCD, ⌈კაზიბეგ⌉ E. ს. ⌈მნყალ⌉ E, ლუამაის BCD, ლუმაის E.

მწუხარება ს. ტრტმუთუნ B.

მწუხრი ლ. სერა B. თ. ახშამ ZBE, ალშამ Aa.

მწვრე ს. ტიყმ B.

მწყავი თ. სიფისტან ZAa, სიფისტანი B.

მწყაზარი თ. ⌈ფრლსნ ტოლნ⌉ E.

მწყემსი ლ. პასტორე B. თ. ჩობან ZAaBCDE. ს. ჰოვ BCDE.

მწყერი ლ. კვალია B. თ. ბლდრჩინ ZCab, ბილდირჩი AaB, ბლდირჩი CqE, ბლდრჩი D. ს. ლუორი BCa, ლუორ CbqDE.

მწყერმარჯილი ლ. კუთურნიქს B. ს. ლუამარგ B, ლურამარგ Cab, ლურამარგი CqDE.

მწყრთა თ. შიქარბალ ZAaBCE, შიქარბალი D.

მჭადი ს. ჰათ BC.

მჭაველი ს. ⌈ბეთ⌉ E.

მჭამელი ლ. კანკარო B. ს. უტულ Cb.

მჭედელი ლ. ვერარო B. თ. დემურჩი ZAaBCbqDE, დემურჩ Ca. ს. დარფინ BCDE.

მჭირხედ თ. ⌈ბეჯითი⌉ E.

მჭლე ლ. მაგრო B. თ. არუხ ZAaBCDE. ს. ნიჰრ B, ⌈ჯანდქ⌉ E.

მჭნავი თ. თოლაქ ZAaBCab, თოლაქი CqDE. ს. ჭნავ Cab, ჭნავი CqDE.

მხალი ს. ბანჯარ B. ⌈ახცნ⌉ E.

მხატვარი ლ. პინთორე B. თ. ნაყაშ ZB, ნაყაში Aa.

მხე თ. მაიხოშ ZAaBC, მაიხოში DE.

მხერვალი ლ. ტიმონე B.

მხერხავი თ. ბიჩხიჩი ZAaB.

მხიარული ლ. ლეგრო B. თ. ⌈ჩალი⌉ E. ს. ურახ BCbqDE, უხარ Ca.

მხიბლავი თ. ჯადუქარ ZAaB.

მხილება ს. ანდიმანუთუნ BCD. ანდიმანუთ E.

მხილველი თ. ფელამბრ[1] E. ს. ⌈გრქრ⌉ E.

მხოლო თ. ⌈იალღუზი⌉ E. ს. ⌈მენკა⌉ E.

მჯარე ლ. ფართე B. თ. თარაფ ZAaB.

მჯარი ლ. სპალა B.

მჯარი თ. ყულაჯ BC. ს. ⌈უსl. ⌈კარნ⌉ E.

მჯედარი ლ. კავალიერი B. ს. ზინაორ B.

მჯევალი ლ. სერვა B. თ. ყარავაშ ZAaBCDE, ხალაიალ ZAaB, ჯარია CDE. ს. ალახუი B, ალახაუი Cb, ალახანუი CaqDE.

მჯეცი ლ. ვერა B. ს. ⌈ჯანიორ⌉ E, გაზან Cb, გაზანოც D.

მჯნე ლ. ვალორე B. ს. ქაჯ BCD. ქაჩ E, ჟირ DE.

მჯიდი ლ. პუნიო B.

ნ

ნაბადი თ. ქეჩა ZAaBCDE. ს. თალიქ ZAaBCDE.

ნაბერწყალი თ. შინდილა ZAaB.

---

[1] ხელნაწერში „ფელ“ ცალკე სწერია და „ამბრ“ ცალკე.

ნაბული თ. ბუნა ZAaB, ბინა Cab. ხ. ტაპ CqDE.

ნაგავი ლ. მუმლეცა B. თ. ზიბილ ZAaB. ხ. ავლუგ B.

ნაგევი თ. ზიბილ C. ს. ავლინქ Cq, ავლანქ DE.

ნაგერალი თ. ხორალ ZAaBCab, ხორალი CqDE, გენდიგელან DE.

ნაგუზალი თ. ქოსოვ CDE. ხ. ანძოლ CE, ანძოხ D.

ნადიმი ლ. ბანგეტო B. თ. მეჯლიშ ZAaBCD, მეჯლიში CqE.

ნადირი ლ. ქაჩა B. თ. ავ ZAaBCDE. ხ. ჭრს BCDE.

ნადირობა ლ. ქაჩარე B. თ. ავლამალ ZAaBCDE. ხ. ჭრსილ B, ჭრსიელ Cab, ჭრსელ CqDE.

ნავთი თ. ნავთ ZAaBCDE. ხ. ნივთ BCDE.

ნავი ლ. ნავი B. თ. ქულას ZAaBCab. ს. ნავი BC.

ნავკოლარი თ. რეიზი E.

ნავკოსალარი თ. კაფიდანი Z, რეიზი D.

ნავსე ლ. კალაფატნი B.

ნავლელი ლ. ვიელი B. თ. ზაპლა ZAaBCDE. ს. ლიელინ BCab, ლილი CqDE.

ნაზი თ. ნაზ E. ხ. ⌈აზიზ⌉ E.

ნათელი თ. იშილ ZAaBCbqE, შუქურ E. ხ. ლუს ZAaBCbqE.

ნათესავი თ. აყრაბა AaB, ⌈ხისავ⌉ E. ხ. აზგ AaB.

ნათესი თ. აქინ ZAaBCb. ს. ცანაწ CbDE, ცანწ Cq.

ნათლვა ხ. კნქიელ Cb, კნქ E.

ნათლიდედა ხ. სანამერ Cb.

ნათლის-ღება ლ. ბათუსიმ B. ხ. ⌈ჯუროხნელ⌉ E.

ნათლის-ცემა ს. ⌈კნქელ⌉ E.

ნათლული ხ. სან BCbqDE.

ნაიბარი თ. ⌈ამანათ⌉ E. ხ. ⌈ვწ⌉ E.

ნაკი ს. ნაჰახჯ BCq, ნაჰანკ Cb, ნაჰანჯ D, ნაჰნჯ E.

ნაკლები თ. აქსუგ ZAaBCbqDE. ხ. პაკას BCbqDE.

ნაკლული ხ. კაროტ BCbqD.

ნაკუერცხალი ლ. ბრაჟა B. თ. ქოზ ZAaBCbqDE. ხ. კაიწაკ BE, კაწიაკ CbqD, პოლ CbqD, ოპლ E.

ნალი თ. ნალ CbqDE. ხ. ნალი Cb, ნალ CqDE.

ნალია თ. შაჰფარა E. ხ. ჰანჯაკულან E.

ნამგალა თ. აბაბილ ZAaBCbqDE. ხ. ყიზიზან ZAaBCbqD.

ნამგალი თ. ორლან ZAaB, ორალ Cb. ს. მაგალ Z, მანგალ AaBCb.

ნამურდი თ. ⌈უნჯ⌉ E. ხ. ⌈ულუნქ⌉ E.

ნამუსი თ. ⌈ყაირათი⌉ E.

ნამყენი თ. აშლამა ZAaB, ფევანდ ZCb, ფევანდ AaBCqE, ფევანდი D. ს. პატრის BCbqDE.

ნამხი თ. ⌈ასრათ⌉ E.

ნანქერი თ. ყორფი BCb, ყორფინ CqDE, ქორთუგ BCbqD. ხ. ზამბ CbqDE, ⌈ქურთქა⌉ E.

ნაოთხალი თ. ჩარიექ ZAaB.

ნაპარევი თ. ოღურლუ Z, ოღრ Aa, ოღრულამალ B. ხ. გოლანოვ B.

ნაპირი თ. ყირაღ BCqDE, ყრაღ

Cb. ს. ანვ BCbqDE, აფ BCbqDE.

ნაჟუ თ. ჯალლუზა ZAaBCbqDE.

ნარაჯი თ. მურაბა ZAaBCbqDE, რეჩელ ZAaBCbqD, რეჩელი E.

ნარგიზი ლ. ნარჩის B, ზერნექალე B. თ. ნარგიზ CbqDE.

ნარდი ლ. ტრაქტრაქ B. თ. ფრიდ ZAa, ფრიდი B, ფარიდი Cb. ს. თავლი ZAaBCbqDE, ნარდ Cq.

ნარდი თ. სუმბულ ZAaBD.

ნარდიონი თ. ხოშბუ ZAaB, ზილფიალ CbqD, სუმბულ E.

ნართევი თ. ჩარექა CbqD.

ნარი თ. ყალლან CbqDE.

ნარინჯი თ. ნარინჯ D, ნარინჯი E.

ნარუქი თ. ნუგბარ ZAaBCbqD, ნუგბარი E, თურვანდა ZAaB.

ნარჩიტა ლ. კარდელინო B.

ნასკვ თ. დუგა ZAaBCbq, დუგ DE. ს. კაპ BCbqDE.

ნასრანი თ. გულინასრი ZAaB.

ნატა თ. ბულლარ ZAaBCb. ს. ⌈ზრნდზი⌉ E.

ნატრა თ. ასრათ ZAaBCbqE, სრათ D. ს. ერანიელ Cb, ერნელ CqDE.

ნატისული თ. თუზდ ZAaBCb, თუსდ Cq, თუსტ DE. ს. მულ BCbqDE.

ნაუსტარი თ. ბათილლა ZCb, ბათილა AaBCa.

ნაფირი თ. ნაფირ CD, ნაფირი CqE.

ნაფოტი თ. ყიხმილ ZAaBCDE.

ს. ტაშელ BCqDE, ტაშიელ Cb, ტაშიელ Ca.

ნაფუზარი თ. ზამი CDE. ს. ახპინჭ CDE.

ნაქურდალი თ. ოლურლანმიშ Cab. ს. გოლანოვი Cab.

ნაღარა თ. ნაღარა CDE. ს. ⌈თმბუკ⌉ E.

ნაღარი ს. მიჩნაკ DE, ⌈აკოს⌉ E.

ნაღები თ. ყაიმაღ BCDE. ს. სიერ BCDE.

ნაღუარევი თ. ყურუჩაი ZAaBCab, ⌈ყურუჩი⌉ E. ს. ⌈პიელიელატ⌉ E.

ნაღუერდალი თ. ⌈ისტქიულ⌉ E. ს. ⌈მუიარმუოტ⌉ E.

ნაყარი ს. ⌈იღლნა, იელჯიურ⌉ E.

ნაყვა ს. ⌈სხკიელ⌉ E.

ნაყოფი ს. ⌈პუტულ⌉ BCqDE, პტულ Cab.

ნაყრთანება ლ. გოლა B. თ. ლოთ B. ს. ვორკარამურ BC, ⌈შვაიტუთიუნ⌉ E.

ნაყრთანი ჯ. ლოთ ZAa. ს. ვორკარამურ ZAa.

ნაჩხენთი თ. ყარაჩოფ ZAaBCaqDE, ყარანჩოფ Cb. ს. ⌈შაპრი⌉ E, ⌈კაჰკაჰ⌉ E.

ნაცარი ლ. ჩენერ B. თ. ქულ ZAaBCDE. ს. მოხირ B, მუოხირ Cab, მუხირ CqDE.

ნაცარქათამა თ. ⌈უნიჯა⌉ Ca. ს. თელ BCDE.

ნაცვალი თ. ბადალ ZAaBC, ბადალი DE. ს. ფუოხ BCDE.

ნაცილი თ. იალან Ca. ს. სუტ Ca.

ნაძლევი თ. მარჯ ZAaBCDE.

ს. ღაშ ZAa, ღავღ B, ყავღ Cb, ღავღ CaqDE.

ნაძვ თ. ქუქნარ ZAaBCD, ქუქნარი E. ს. მარქ ZAa, მაირ BC, ზმაირ DE, ცრთნი BCDE.

ნაწილი თ. ჯუზვი ZAaBC. ს. მას BCb.

ნაწლევი ლ. ბედელი B. თ. ბაღარსიღ ZAaBCDE. ს. აღიკმაღიკ BCDE.

ნაწუელარი თ. ხოზან ZAaBCDE. ს. წღნოტ BCDE.

ნაწყლი ლ. კულო B. თ. გოთ ZAaBCDE. ს. ვუორრ BCab, უორ CqDE.

ნაჭერი თ. ფარჩა ZAaBCab, ⌈ფრჩა⌉ E. ს. კტუორ BCab, ⌈კტორ⌉ E.

ნაჭუჭი ს. ხერჭეპ CDE.

ნახაპეტი თ. სარქარი E.

ნახევარი ლ. მეძო B. თ. იერუმ ZAaBCqDE, იარუმ Cab, ბუჩუხ ZAaBCDE. ს. კის B, კეს CDE.

ნახვა თ. გორმაღ ZAaBCDE. ს. ტესნელ B, ტესნიელ Cab, ტიეს CqD, ტესანიელ ან ტიესუთიუნ E.

ნახირი თ. ნახირ Cab.

ნახიჭო თ. ჯიზლუხ ZAaBCb, ჯიზლახ Ca. ს. ხოროვიჭ ZAaBCbqE, ხოროვიჭი D, ხოროვაწ Ca.

ნახპეტი თ. სარქარბაშ ZAa, სარქარბაში B, სარქარი DE.

ნახშირი ლ. კარბონე B. თ. ქომურ ZAaBCDE. ს. გორძილ BCqDE, გორძლი Cb, გორძლინ Ca, ⌈შიეხჭ⌉ E.

ნახჭი თ. შაბაქა ZAaBCD.

ნდომა თ. ისტამაღ ZAaBCDE. ს. უზელ BCb, უზიელ Ca, გუზელ CqDE.

ნება თ. რიზა ZAaBCbqD, ზირა Ca, რაზი E. ს. კამქ BCbqDE, კამთ Ca.

ნებეულად ს. პატარრ ZAa.

ნები ლ. პალმადინამანო B. თ. ქეფი BCD.

ნებიერი თ. ⌈არზ⌉ E.

ნებსითი ს. კამოვ B.

ნედლი ს. გეჯ BCDE.

ნეზვ ს. ექ E.

ნეკენჩხალი ს. ⌈ლელა⌉ E. ⌈ტრვი⌉ E.

ნეკი ლ. ავლიკოლარე B. თ. სიჩალახ ZAaBCDE. ს. ჭკიტ BCDE.

ნელსაცხებელი თ. ზილფი ალ CDE.

ნემსი ლ. აგო B. თ. იგნა ZAaBCDE. ს. ასეღ BCqD, ასიეღ ZCabD.

ნემხმახათი თ. ყიიხ Cab.

ნერწყვ თ. თუფულ ZAaBCb, ⌈თუფლა⌉ Ca. ს. თუქ ZB, თქ Cab.

ნესტვ თ. ⌈დუდუვა⌉ E. ს. ფუღქ BCDE.

ნესუპუნპულა თ. გარმაგ ZAa, გარმაგი B, გარმაქ Cab, გარმაქი Cq.

ნესვ ლ. მელლონე B. თ. ყაუნ ZAaBCDE, ⌈ემშ⌉ E. ს. სიელხელნ BCD, ხარბუზაკ ZBCE.

ნეტა თ. ქაშკამ Ca. ს. ერნეკ Ca.

ნეტავი თ. ქაშკა B, ქაშკამ Cb. ს. ერნეკ Cb.

ნეტამც თ. ქაშკა ZAa.

ნქტარება ს. იარანიელ B, იარანიალ C.

ნეტარი ლ. ბეატე B. ს. იარანიალ D, ირანიელ E.

ნეშტი ს. მნაცაწ E.

ნეჭა თ. ასირ ZAaBCb, ჰასირ Ca.

ნეხვ ლ. სტაბიუ B. თ. ზიბილ ZAaB. ს. ახპ BE, თრიქ Cb.

ნიადაგ თ. ჰამაშა CbqDE, ჰამიშა Ca. ს. ⌈ამენ⌉ E.

ნიავი თ. ⌈ნასიმ⌉ Ca, მეჰ D, ⌈ჭკაპ⌉ E.

ნიავქარი ს. მირრიქ Cab.

ნიახური ლ. სელერი B. თ. ქარაფ AaBCDE. ს. ნეხურ Cab, ნიახურ CqDE.

ნიბლია თ. თირნის ZAaBCDE.

ნიგოზი თ. ყოუზ ZAa, ყოზ BCDE, ჯაუზ ZAaB, ⌈ჯაოზი⌉ E. ს. ხინგოს B, ხინგოზ CDE, ⌈პოპოქ⌉ E.

ნივთი ლ. მათერია B. თ. ანსურ ZAa, მასალა ZAaBD. ს. ნივთ ZAaB.

ნიზბი თ. ლაბაქ ZAaBCE, ლაბაქა D.

ნივთიერი თ. ანსურ Z, ანსური Aa.

ნიკაპი ლ. ბარბოცო B. თ. ჩანა ZAaBCD. ს. კზაკ ZBC.

ნიკარტი თ. დირსაგ ZAaB. დიმდიგ CDE. ს. კრტუც BCDE.

ნიკრისი თ. ნიყრის ZAaBCDE.

ნინოფი თ. ნელუფარ ZAaB.

ნიორაკთ-მოძღუარი თ. თუშმალბაში CD.

ნიორაკი თ. თუშმალ Cb. თუშმალი CaqD .

ნიორი ლ. ალიო B. თ. სარმუსალ ZAaBCE, სარმუზალ D. ს. სხტუორ ZCab, სიხტორ BCqDE.

ნიჟარა თ. ⌈სადფ⌉ E.

ნიჟარი თ. ფარფურ ZAaB.

ნიჟორგალი თ. სადახყორჩი ZAaB.

ნირი თ. ნიხრ ZAaB.

ნისლი ლ. ლანებბია B. თ. დუმან BCDE. ს. მარახულ BCDE.

ნიუკი ს. ნიუკ BCb.

ნიფხავი ლ. მუტანია B. თ. თუმბან ZAaBCbqDE, თუმან Ca. ს. ფოხან ZBCDE.

ნიშანი თ. ნიშან Cb. ს. ნიშან BCDE.

ნიშატი თ. ხასიათ ZAaB.

ნიჩაბი თ. ქურაგ ZAaBCDE. ს. თიი ZBCDE, უნაწუნც BC, უწანუც D, იეწანუც E.

ნიჩური თ. ⌈ხორთუმ⌉ E.

ნიჭი თ. ინამ ZAaBCaqDE, ⌈შაფალთ⌉ E.

ნიჯგორი თ. სადალყორჩი Cb, სადახყორჩი CaqD.

ნობა ლ. ტრუმბენა B. თ. ნაღარახანა ZAaBCD.

ნობათი თ. ⌈კისმათი⌉ E.

ნოენბერი თ. თაშრინულ სანი CbqDE, თაშრინულ სან Ca.

ნოინი თ. ბეგლარბეგი ZAa, სულთანი D, ⌈ბეგ⌉ E. ს. ⌈პრუნ⌉ E.

ნოღრათი თ. ჰაზარფეშა Z, ჰზარფეშა Aa, აზარფეშა BCb.

ნოშო თ. ⌈იერფალი⌉[1] E. ს. ⌈ტრკო⌉ E.
ნუ ლ. მა B. ს. მი ZBCDE.
ნუგეში ს. მიხითარ CaqDE.
ნუგეშინის-მცემელი ლ. პარაკლიტოს B. ს. მიხითარ B, მხითარიჰ Cb.
ნუზლი თ. ზაჰრა BD, ზჰრა CD, ⌈აზულა⌉ E. ს. ჰაშარ CDE.
ნუთუ ს. ⌈უზლ⌉ E.
ნუკრი ს. ავანაკ Cab.
ნურა თ. ტარუ BCDE. ს. მარდოქე B, მარდოქ Cab, მარდოქი CqD.
ნუსხა თ. ⌈სიაჲ⌉ E.
ნუშა ლ. ბათო B.
ნუში თ. ბადამ ZAaBCDE.
ნულლი თ. ნუყლი ZAaBCqD, ნუყლ CabD, ნუღლი E.

Ⴍ

ობარა თ. ჰობარა CDE.
ობი ს. ბორფოს BCab, ბოფორს CqDE.
ობოლი ლ. ორფანო B, თ. ოქსუზ ZAaBCDE. ს. ურბ BCDE, ვორფიკ Cb.
ოგი თ. ზირანდაზ ZAaBCb, ⌈ზირანდაზი⌉ Ca. ს. ⌈ზირანდაზი⌉ Ca.
ოგრა ლ. სუპა B. თ. შორვა ZAaBCDE.
ოგური თ. ⌈ოგური⌉ E.
ოდა თ. ⌈ოთხ⌉ E.
ოდენ ს. ⌈საკაინ⌉ C.
ოდეს თ. ⌈აჩნ⌉ E. ს. იერბ E.

ოდი თ. ქურქ ZAaBCb, ბურქ CaqDE. ს. ტოთ ZBCDE.
ოდიკი ლ. კორფორალე B. ს. ბუირფურინ BCD.
ოდოში თ. უთმა AaB. სუთულ DE. ს. ძელი DE.
ოთხი ლ. კვარტო B. თ. დორდ BCDE. ს. ჩუორს BCab, ჩორს CqDE.
ოთხმეოცდაათი ლ. ნოვოთანთა B. თ. დოლსან B.
ოთხმეოცი ლ. ოთანთა B. თ. საქსან B. ს. უთნასუნ B.
ოთხშაბათი ლ. მერკორდი B. თ. ჩარშამბა ZAaB. ს. ჩორექშაბათ ZB.
ოკდონბერი თ. თაშრინულ ავალ DE.
ოლარი ლ. სტოლა B. ს. ურარ BE.
ოლაქკანდური ლ. თართანა B. თ. ფურგატა ZAa, ფურკატა B.
ოლენა ს. ლანჯლიერ B, ლანძლიეზ Cb, ლანჯლიეზ CaqD. ლნჯლიეზ E.
ომი თ. დოგუშ BCDE. ს. ⌈კრვი⌉ E.
ომირა თ. ელჩ Cb, ელჩი Caq. ⌈რასულ⌉ Ca.
ომფორი ს. ვიმაფორ DE.
ონგალი თ. გავსარი ZAa, გავსარ B.
ონე თ. ⌈ბელვიათ⌉ E.
ონტკოფა თ. ტანატაშალ ZAaBCbq, ტანატაშალი CaDE. ს. ლოლოკ BCDE.

---

[1] ხელნაწერში „იერ“ ცალკე სწერია და „ფალი“ ცალკე.

ონჩხომელი ლ. ბარქა B. თ. შაითა ZAaB.

ორბი ხ. არწივ E.

ორგული თ. ⌈მუხნთ⌉ E. ხ. ⌈კელწაორ⌉ B.

ორე ხ. კრეპ E.

ორთუქი თ. დიგდიგი BDE, დიგდიგ C, ⌈ასლი, ჩულიდრ⌉ E.

ორთქლი თ. ბული B. ხ. გოლოშუნ B.

ორი ლ. დუე B. თ. იქი ZAaBCDE. ხ. ერკუ BCDE.

ორიონი თ. შაფალ ZAaBC. ხ. ჰაიკიუნ BC.

ორკიოლი თ. თუნგი ZAaB.

ორმეოცდაათი ლ. ჩკუანთა B. თ. ელლი Z, ელი AaB.

ორმეოცი ლ. კვარანთა B. თ. ყრხ Z, ყირხ AaB.

ორმო თ. ყური ZAaBCDE. ხ. ჰუორ BCab, ორ CqDE.

ორნატი ხ. აკოს BCDE.

ორტაბახი თ. მოჰთადილ B, მოთადილი Cbq, მოთადილ Ca, მოჰთადილი DE.

ორხული თ. იქი ჯანი Cb. ხ. ერკუ ჰოქის Cb.

ორღანო ლ. ორღანო B.

ორშაბათი ლ. ლუნედი B. თ. დუშამბა ZAa. ხ. ერკუშაბათ B.

ორძის ხ. იჰე B.

ორხოვა თ. ხალი ZAaCab, ხალ B, ხლი E, ყალი CqDE. ხ. ნუოპ BCab, ნო CqE.

ოსანნა ხ. ოსანნა E.

ოსპი ლ. ლენთი B. თ. მარჯიმაქ BCDE. ხ. ვოსპ B, ვუოსპ Ca, ვოუოსპ Cb, ოსპ CqDE.

ოსტატი თ. უსტა ZAaBCb.

ოსტიგანი თ. ჰაუშდარ Z, აუშდარ Aa, აუშდარი B.

ოტარიდი თ. ოთარიდ CDE.

ოფლი თ. თარ ZAaBCDE. ხ. ქირტინქ B, ქრტინქ CabDE, ქრტნუმ Cq.

ოფოფი თ. ჰუდუდ ZAaBCaq, ჰუდჰუდ Cb, ფოხლი, ბიბიქ E. ხ. ჰოპოპ BCab, ოპოპ CqE.

ოქოქა თ. ჩუთ ZAaB, ჩუთი E.

ოქრო ლ. ორო B. თ. ყიზილ ZAaBCDE. ხ. ოსკი BCb, ოსკ Ca, უსკი CqDE.

ოქრომკედი ლ. ორფილატო B. თ. გულაბათინ ZAaBCqDE, გულაბადინ Cab. ხ. კლაპიტონ BCDE.

ოქრომჭედელი ლ. ორეფიჩე B. თ. ზარგარ ZAaBCD, ყუიმჯი ZAaB. ხ. ოსკერიჩ BCD.

ოქროს-ქვა ლ. ხრისოლინთოს B.

ოქროს-თმა თ. სირმა ZAaBC.

ოქროქსოვილი თ. ზარბაბ ZAaB. ხ. უსკეჰურ B.

ოქსინო თ. სირმა E.

ოღალო თ. შილთიხ ZAa, ბოჰთან ZAaB.

ოყარი თ. ოხარ ZAaBCDE.

ოშივარი თ. ბუხარ Aa.

ოშხივარი თ. ბუხარ BCb, ბუხარი CaqE.

ოჩხარი ხ. ⌈ოჩხარი⌉ E.

ოცდაათი ლ. ტრენთა B. თ. ოთუზ ZAaB. ხ. ერესუნ B.

ოცი ლ. ვენთი B. თ. იგირმი ZAaBCE. ხ. ქსან BCE.

ოცნება თ. ხიალ ZAa.

ოხვრა ლ. სოსპირარე B. თ. ახ E.

ოხრახუში ლ. პეროსემოლო B. თ. მაღდანოზ ZAaBC, მაღდანუზი D.

ოხჳანი თ. ⌈ახირზამნ⌉ E. ხ. ვახჳან CDE.

ოჴერი ლ. დესარტო B. თ. ვერანა ZAaCE, ვერან B. ს. სკნდიკ B. ავერაკ CE.

პ

პაემანი ლ. დეტერმინაციონე B. თ. ვადა BCDE. ს. ⌈ილრარ⌉ E.

პაექრობა თ. ბაჰასი Z, ბაასი Aa. ს. ჰაკაჰარრუთივნ Z, ჰაკაჰარუთივნ Aa.

პაზიონი ლ. ტოპაზი B. ს. პაზიონ E.

პაიკი თ. ფია CDE.

პაიჭი ლ. კალცეთა B. თ. ჩახჩურ ZAaBCD.

პალანი თ. ჯაიზ ZAaC, ჯაიზი BDE. ს. ⌈ფელნ⌉ E.

პალვანდი თ. ჩიდარ AaB.

პალო თ. ყაზუხ B, ⌈მახ⌉ E. ხ. ბირ CDE.

პანაშჳდი ლ. ოუჩიო B. ს. პაშტუმ BCDE.

პანდუქსიონი თ. ქარვანსრა ZAaBCqD, ქარვანსარაია Cab, ქარვანსარა D, ხან C. ხ. პნდუკ Cb, პანდუკ CaqD, პანდუოკ E.

პანტა თ. მეშა არმუდ C, მეშარმუტ DE.

პაპა ლ. ავო B. თ. დადა ZAaBCD. ხ. პაპ BCDE.

პარაკად ლ. ანკარია B. ს. პაჰკ B.

პარასკევი ლ. ვენერდი B თ. ჯუმა BCDE. ხ. ურფათ BCDE.

პარაფსხიტი ხ. ტუქ DE.

პარეხი ს. ფარას E.

პარვა ლ. რუბარე B. თ. ოღრულმალ ZCqD, ოღრულუმალ Aa, ოღრულამალ B, ოღრამალ Cab, ოღრულუხ E. ხ. გოღუთუნ BCqDE, გოღუთინ Cab.

პარკი ბორსა B.

პარსვა თ. ყრხმალ Cb. ს. ხუზელ Cb, ხუზ E.

პარტახტი თ. ხამ ZAaBCDE. ხ. ხამ BCDE.

პარტახტი ლ. პეტექე B. თ. ასბა ZAaBC, ასპა E.

პასენაქი თ. ყორიასაულ ZAaB.

პასუხი თ. ჯუღაბ BD.

პატარა თ. ქუჩუგ CaqDE, ქუჩუქ Cb. ს. პსტიკ CDE.

პატივი ლ. ონორე B. თ. ჰაზათ ZAaBCabDE, პზათ Cq. ს. ჰარგინქ Ca, ირგიქ E.

პატიმარი თ. თახსირ ZAaB, ტუთსალ CabE, დუთსალ CqD.

პატოჰანი ს. პტრაჰან Ca.

პატრიკი თ. ბეგლარბეგი ZAaB.

პატრონი ლ. პატრონი B. თ. იასი CbDE, იესი B, იას Caq. ხ. ტერ CabE.

პატრუქი თ. ფილთა CDE. ხ. პატრიკ C, პატრიქ DE.

პატრუცაგი ნამა B.

პატრუჭაკი თ. ნამა ZAa.

პალური თ. შალახ ZAaBCDE. ხ. ⌈შალახ⌉ E.

პაჭენისი თ. სავალ ZBC, სავალი Aa, ჩაფარ Cq. ხ. პატჰენ B.

პაბტი თ. მუდახილ ZBCa, მუდახილი AaCbq.
პენტა ს. გზელ BCqDE, გზიელ Cab.
პენტელა თ. ჰალაჯ ZAaBCDE. ს. თალქადირ B, თახკადირ CD. ⌜გზაწარარ⌝ E.
პეპელი ლ. ვარვალა B. თ. ფარვანა B, თიხუნ BCD. ს. პეპელ E, ⌜თიფერუნ⌝ E.
პეპლვა თ. ⌜ჯუთტაშალ⌝ E. ს. თერთიკ B, თეთრიკ CDE.
პერანგი ლ. კამიჟა B. თ. ქოინაგ ZAaBCD, ქოჰინაგ E. ს. შაბიკ BCD, შაპიკ E.
პერი ლ. შკუმა B. თ. ქაფ ZAaBCaqDE. ს. ⌜ფრფურ⌝ E.
პეტალი თ. ჯილჯილა ZBCDE, ჯილჯილა Aa. ს. ⌜პეპლ⌝ E.
პეტი ს. პეტ CaqD, პიეტ E.
პეშვ თ. აუჯ E. ს. ბურ B.
პიდალიო ლ. ტიმონე B.
პიდალიტოს ლ. ტიმონე B.
პითიკი ლ. ინდიან B. თ. ჯუჯ Z, ჯუჯა AaBC. ს. ქურ B.
პილო ლ. ლევანდე B. თ. ფილ ZAaBCDE. ს. ფლ BCDE.
პილპილი ლ. პეპე B. თ. ფილფილ ZAaBCDE.
პინა ლ. კატინო B. თ. ჯამ ZAaBCDE, თას ZAaBCDE. ს. ხან CaqD.
პიპიზი თ. ნალფარა ZAaBC.
პირად-პირადი ლ. დიონისორტე B. თ. თუოლი-თურლი ZAaB CDE. ს. პაჭუჭი B, პაჭუჭიალ CbqE, პაჭუპიალ Ca.
პირველნაყოფი თ. ნუგბარ CD, ნუგბარი E, თურვანდა CD.
პირი ლ. ბოქა B. თ. აღზინ ZCa, აღზი AaBCbqDE. ს. ბერან BCDE.
პირისახე თ. უზ Z, უზი AaB.
პირმშო ს. ანდრანიკ BCDE.
პიროქრო თ. ზარბაბ CD.
პირსაჭოცი ლ. შუქამანო B. თ. უზმარამასი B. ს. ერესრფი B, ერესისრფიჩ Cb, ერესსრფიჩ Ca.
პირუტყვ თ. ჰაივან ZAaBCDE. ს. ანასუნქ BCDE.
პიტაკი თ. არზა ZAaBCD.
პიტნა თ. ნანა ZAaBCE, ანან D. ს. ანანუხ BCDE.
პლაკუნტი ს. პლაკინდ Aa.
პობა ს. ჭდელ E.
პოვნა თ. თაფმალ ZAaBCDE. ს. გდელ BCqDE, გდნიელ C.
პოლოტიკი თ. ჩარაინი ZAaD, ჩარაინ BCbqE.
პოპლიკა ლ. სპანო B. თ. ქოსი ZAaBCDE. ს. ქოსაკ Ca, ქოსკა E.
პორფირი ლ. პორფირა B. თ. გულიხარ ZB, გულიხარი Aa. ს. წირან BCbqDE, წირანი Ca.
პორფირის ქვა ლ. პორფირა B. თ. სუმალტაშ ZAaB.
პოტირიცი ს. ⌜ნიკრაქი⌝ E.
პოხილი ს. პრარატ B, პარარტ CabE.
პრასა ლ. პორრო B. თ. ქავარ ZAaBCDE. ს. პრასა BCqD, პრას Cab, პრასენ E.
პროვატიკაჲ ს. პრობატიკე DE.
პროტოსსპათარი თ. ყილიჯ ყორჩი BCD.

პრპენი თ. ⌈ყურყუში⌉ E. ხ. ⌈არჭი⌉ E. კაპარ E.
პრწკენა ხ. კჩმტიელ Cb.
პტული თ. თურვანდა B, ნუგბარ BCab, ნუგბარი Cq.
პუმპულა თ. დასტამბო ZAa, შამამ BCab, გარმაჭი D. ხ. შამამ ZAaBCb.
პუნგია თ. ჰალვა ZAaBCD.
პური ლ. პანე B. თ. ჩორაქ ZAaBCDE, ეჭმაგ B, ⌈აჭმაგ⌉ E. ხ. ჰაც ZAaCE, ჰაცი BD.
პურობილი თ. ტუთსალ CDE.

ჟამი ლ. ორა B. თ. საჰათ ZAaCa, საათ BCbqD, საათი E. ხ. ჟამ ZAaBCDE.
ჟამკანონი ხ. ჟამაგირჭ ZAaCa, ჟამაგირ BCbqD.
ჟამნი ხ. ჟამჭ ZAa.
ჟანგარი ხ. ჟანგარრ Z, ჟანგარ Aa.
ჟანგი ლ. არუჯინე B. ხ. ჟანგი Z, ჟანგ Aa.
ჟანტი თ. ნამ ZAaB.
ჟეჟა ხ. ჯართ Aa.
ჟერო თ. ბურნიყარშულ Z, ბურნიყაშულ Aa.
ჟივილი ხ. ჰიჩუოც Z, ჰიჩოც Aa.
ჟინი თ. ინად E. ხ. ⌈ჯინ⌉ E.
ჟინჟღილი ხ. ⌈ყრ⌉ E.
ჟოლა ლ. მორობიანქო B. თ. თუთ ZAaBCE, თუთა ZAaD. ხ. ⌈მორი⌉ E.
ჟოლო თ. მურუხ[1] ZAaBCDE. ხ. მორი BCDE.
ჟონვა ხ. მჟუმა Cab, მუჟუმა CqDE.
ჟრუანტელი თ. ჩიმჩისტურმალ ZAa. ხ. ფშაქალველ ZAa, ზარზანდ E.
ჟღუნი ლ. მოქეთა B.

რ

რა თ. ნა ZAaBCDE. ხ. ინჩ BCDE.
რაბი თ. ⌈რაბი⌉ E. ხ. რაფი CaqDE, ⌈ვართაპეტ⌉ E.
რად ხ. ინდერ B. თ. ⌈ნიჩუნ⌉ E.
რადგან თ. ⌈ჩნქი⌉ E. ხ. ჰანციელ BCa, ჰანცელ CbqDE.
რადი თ. ⌈აგრი⌉ E. ხ. ⌈წერ⌉ E.
რაზა თ. ზირზა BCDE.
რათა თ. ⌈ნალრთა⌉ E. ხ. ⌈ქანი⌉ E.
რამეთუ ლ. ქვა B. ხ. ზი BCabDE.
რაფათა ლ. იოხი B. ხ. რაფათა E.
რაფინდი ლ. ლავრო B.
რაც თ. ჰარნა CDE. ხ. ორინჩ CDE.
რახი თ. არაყი DE. ხ. ცქი DE.
რახსი თ. ქეჰრ D. ქეჰრი E.
რაჴსი თ. ქერ C.
რაჰაბ თ. რახაბ BC.
რბევა თ. თალამალ ZAaBCDE. ხ. თალან BCqD, თალნიელ Cab.
რბოლა თ. ჩაფარმალ AaBCDE. ხ. ვაზელ BCqDE, ვაზიელ Cab.
რგვა ხ. ტნგიელ Ca, ⌈ტნგეც⌉ E.

---

[1] ZaBCb-ში წერია „მურუხ“.

რეგუენი თ. ნადან BCD, ⸢ჯე-ლი⸣ E.

რევანდი თ. რევანდ ZAaBCa, რე-ვანდი CbqDE.

რევმაჲ თ. ხილთ ZAaBC, ხილთი D.

რევნა ს. პარტეც CbqD, პარ-ტიეც Ca.

რეკა ს. ⸢ზნგაკატეს⸣ E.

რემა ს. ⸢თორა⸣ E.

რეტინე ლ. რეზინეს B. თ. გა-ზანგო ZAaBDE. ს. რეტინ BCaqDE.

რეცხა თ. იუმალ ZAaB, იუიმალ CD, ⸢ჟი⸣ E. ს. ლვაც BCbqDE, ლვანიელ Ca.

რეჰანი თ. რეჰან Z.

რვა ლ. ოთო B. თ. საქზ Z, საქიზ AaBCb, საქის CqDE, საქს Ca. ს. უთნ B, უთ CDE.

რვალი თ. ჯამ ZAaB, თუჯი CD, ⸢მის⸣ E.

რვილი ს. ეშ CbE.

რიგი ს. კარქ BCDE.

რიგიტი ლ. ფორჭელეთა B.

რიდე თ. მანდილ ZAaB, სარუხ ZAaB

რიკი ს. კიტ BCq. კტი CabDE.

რიოში თ. ჯუნუბი CD.

რისხვა ს. ბარკუთუნ BCaqDE, პარკუთუნ Cb.

რიცხჳ თ. ⸢სნ⸣ D. ს. თივიუ BCD, თივუ E; ⸢ამაბარელ⸣ E.

რკენა თ. გულიშმალ ZAaB. გუ-ლაშ CD, ⸢ვულაშლუჷ⸣ E.

რკინა ლ. ჲერრო B. თ. დემურ ZAaBCbqDE, დემირ Ca. ს. ერ-კათ BCDE.

რკო ლ. ჩერქია B. თ. ფალუთ ZAaB. ს. კალნი B.

რკუევა ს. ისტაკ BCaqD. ჰნდრიელ Cb.

რობა თ. თაბახ ZAaBCabE, თა-ბახი CqD.

როგო ს. ⸢კოთ⸣ E.

როგორ თ. ნეჯა ZAaBCDE. ს. ვონც BCqDE, ვუონც Cab.

როდინი თ. დონგიჩ ZAaBCq, დონდიჩფილ Cb. ჰავანგდსტა E. ს. სანდ BCb, დონგიჩ CaDE.

როდის თ. ჰაჩან ZAaCa, აჩან BCqDE. ს. სანდ CaqDE, იეფ Ca.

როკი ხ. ხილ CDE.

რომ ს. ⸢კიორ⸣ E.

რომელი თ. ჰანგსი ZAaCbqD, ანგსი B, ჰნგსი Ca, ⸢ქიმ⸣ E. ს. ვორ BCqD, ვუორ Cab, ⸢ოვი⸣ E.

რომანაგი ს. ანდრავარტის E.

როსკიპი თ. ყახბა ZAaB.

როქი თ. ინამ E.

როში ს. სურ E.

როჭიკი თ. ჯირა ZAaBCD. ს. რო-ჭიკ BCDE.

როჭო თ. ყარაყრღოულ Z, ყარა-ყირღაულ AaBCDE. ს. სარაჰავ BCb, სარაჰავქ Ca, სარაჰვ CqDE.

რტო თ. ბუდახ DE. ს. ⸢ჭუჸ⸣ E.

რტყმა ს. ⸢ქპლ⸣ E.

რუ თ. არხ ZAaBCDE. ს. არუ BCqDE, არრუნ Cb, არრუი Ca.

რული ლ. ასოპიმენტო B.

რუსხმული თ. თირა ZAaBCDE.

რქა ლ. კორნო B. თ. ბუინუზ ZAaBCaqDE. ს. იელჯურს B, იელჯურ CaqDE, პუოზ Ca, ⌈პოზ⌉ E.

რქა ს. ნიშანახეც C.

რლუნა ლ. ილდელოვიო B. ს. ძელელი B, იელიელ DE.

რყევა ლ. ტერემოთ B. თ. ზინზილა ZAaB.

რჩევა თ. მუშავარა ZAaE. ⌈მუსლათ⌉ E.

რჩული თ. დინ CDE. ს. ორინ CDE, ავიტ E.

რცხა თ. უიმალ ZAaBC, თუიმალ DE, იიხმალ ZAaBCDE. ს. ლვალ BCqE, ლვანიელ C, ლვარ D.

რძალი თ. გელინ ZAaBCDE. ს. არსი BCq, ჰარს Cab, ჰარსი E.

რძე თ. სუთ ZAaBCDE. ს. კათ BCDE.

რძიანა ს. იშკათლუკ B, იშაკათლუქ CbE, იშკათლუქ CaqD.

რწება ს. ორორეც BCD, ორორე E.

რწმუნება ს. ჰავატ BCDE.

რწყევა თ. ყუსმალ ZAaBCD.

რწყვა თ. სუარმალ ZAaBCDE. ს. ჯრენქ BCbqDE, ჯრიელ Ca.

რჭმა თ. ⌈ჯაფა⌉ E. ს. ⌈ტნჯუმა⌉ E.

საანჯმნო თ. აშქარა ZAaBDE, აშკარა Cab.

საარაო თ. ჰაშაიჩუნ Z, ჰშაიჩუნ Aa, აშაიჩუნ B.

საბაზიერო თ. ყუშხანა AaCDE.

საბალახე თ. ქოდავ ZAa.

საბანი ლ. კოფერთურა B. თ. იორღან ZAaBCDE. ს. ლეჰებ C, ლეჰბ BCqDE.

საბარკალი თ. ყადარა ZAaBCDE, ბოგდა E.

საბექი ს. საბიეკაი DE.

საბელი ლ. კორდა B. თ. იფ ZAaB CDE. ს. ტოსუნქ B. თოგ CDE.

საბერველი ლ. მოუტო B. თ. ქორუგ ZAaBCDE. ს. ფუქს ZAaB CDE.

საბრჭე ს. ოროჰათი Cb, ორჰათ Ca, ოროკათი CqD, ოროქათი E.

საბუქარი ლ. გუანდი B. თ. ბაჰლა BCDE, ელდევან BC, ელდევანი DE.

საბძელი თ. სამანლუხ ZAaBCDE. ს. მარაქ ZAaBCDE.

საგალი ს. ფურუნდატ BCD.

საგანგიო თ. ქარხანა ZAaBCbDE.

საგდებელი თ. ქამანდ ZAaBCD, ქამანდი E.

საგზალი თ. ზახირა ZAaB. ს. თოშარ ZAa, პაშარ B.

საგზებელი თ. ქურახანა ZAaB, ქურა C.

საგონებელი თ. ფიქრი ZAaB.

საგრკუელი ს. იერასატან ZAa BCb.

საგრძნობელი ლ. ლისენცი B.

საგძალი თ. ზახირა B, ⌈აზუღა⌉ D. ს. პაშარ ZBCDE, თოშარ Cab, თოშაკ CqDE.

სადა ლ. დოვე B. თ. ჰარადა

ZAaBCab, ნარადა CqDE, ჰან-ჯარ CDE. ს. ვორდი ZCab, ორ-დია B, ვორდია CqDE.

სადავე თ. ჯილავ ZAaBCDE.

სადარნო ს. დარანატი ZAa, და-რანეატი B, დარანეანტი CbqDE, დარანეანტ Ca.

სადაფი თ. სადაფ ZAaBCDE[1].

სადგისი ლ. ალენა B. თ. ბიზ ZAaBCDE. ს. წერუნ ZAaBCb, ჰერუნ Caq.

სადგურის-მოლუაწე ს. პანდუგა-პეტ AaB.

სადილი თ. ⸢ჩაშ⸣ E. ს. ⸢ჭაშ⸣ E.

სადუნი ლ. ინთეპეთრე B. თ. დილ-ბანდ ZAaBC, დილბანდი DE.

სადღეუბელი თ. ნაჰრა ZAaBCDE. ს. ხნოც ZAaBCDE.

საერკოლატო ს. გაშდოხ B.

სავათი თ. დოვლახ ZAaBCDE. დუგუნ თოხლი ZAaBCDE. ს. აროს ZAaBCDE.

სავანე თ. მანძილ ZAaBCb, ს. იჯევან ZAaBCab.

სავარდე თ. გულისტან ZAaB.

სავარდი ლ. როზარიო B.

სავარდისწყლე თ. გულაბდან ZAaB.

სავარცხელი თ. ტარაღ ZAaB CDE. თ. ⸢თარახ⸣ E. ს. სანდრ ZAaBCDE.

სავარძელი თ. ⸢სნდლ⸣ E. ს. ⸢ათორ⸣ E.

სავსე თ. ტოლუ ZAaBCqDE, ტო-ლი Cab. ს. ლიქ ZAaBCDE.

საზამთრო თ. ყარფუზ CabE. ს. ძმერუქ CDE.

საზედაო თ. არღაჯ ZAaBCb[2]. ს. ვარგუორძ Z, ვარგორძ AaB, ვარგორძი Cb.

საზოგადო ს. ჰსარაკ ZAa, ჰასა-რაკ B, ჰასარაკაც Cab.

საზრდელი ს. კირაკურ E.

საზღვარი თ. სინურ BCDE. ს. სამან BCDE.

სათავნო ს. გლუხკ Cab.

სათარი ს. ქაშან Cab.

სათბობი თ. თუნგი B.

სათი ს. სათ E.

სათიბი თ. ჩაირ D.

სათივე თ. ჩაირ ZAaBCDE. ს. ხოტარქ BCDE.

საიითე თ. უსქუფ AaB. ს. მატ-ნოც B.

სათმე ს. მაზუთიელ ZAaB.

სათუალე ლ. ოქიალე B. თ. გოზ-ლუქ ZAaBC, გოზუქ DE. ს. პაი-აცარან ZAaB.

სათუელი ს. ქურა D, ქურ E.

სათხეველი თ. საჩმათორ ZAaBC DE. ს. ცანც ZAaB. ⸢თორ⸣ E.

სათხეპელი თ. ნალ C.

საიდუმლო ლ. საკრამენთი B. ს. ხორურთ ZAaB.

საკანონო ს. აბაშხარუთუნ ZAaB.

საკაცე თ. თაბუთ CqD, ⸢თაბუ-თი⸣ E.

საკმეველი ს. ხუნკ AaDE.

საკმელი ლ. იჩენცო B. თ. ხუნგ CD. ს. ხუნკ BCD.

---

[1] C-ში წერია „სადავ“. [2] ZaA-ში წერია „არღაქ“.

საკმუნია ლ. საყმუნია B.

საკოჭავი ლ. ფუნის B. ს. ჩვან ZAaB.

საკრავი თ. საზ BCD, საზი E.

საკუეთელი თ. ყილიჯ BCDE. ს. ძევიჩ ZAaBCDE.

საკუერთხი ს. ვოლჯაკ ZAaBCb.

საკუთარი თ. ხასა C, ⌈იალღუზ⌉ E. ს. ⌈მანუმ⌉, ⌈მენიქ⌉, ⌈იმნა⌉ E.

საკურთხეველი ლ. ლამპადა B.

საკუჭნაო თ. აუშხანა CDE.

საკუხი თ. ⌈ჭურჭი⌉ E. ს. წამაკალ ZAaBC, მუშტაკ E.

საკჳრველი თ. აჯაიბ ZAaBC, აჯაიფ D. ს. არმანალი ZAaBD, არმანელ Cab, არმანალ Cq.

სალაგმე თ. უგანდიში Z, უგანდიშ AaBCDE. ს. აზუკ ZAa.

სალამანდრა ლ. სალამანდრა B. თ. სალამანდრ Z, სამანდარ Aa.

სალამური თ. დუდუგ Z, თუთაგ AaB, თუთაქ CD. ს. შუუ ZAa, შივ B, შვი CD.

სალარო თ. ხაზინა CDE. ს. ⌈ხაზინა⌉, ⌈ტუნ⌉ E.

სალბილობელი თ. ფარიზანა AaB.

სალბუნი თ. მაჰლამ CabD, მჰლამ Cq. ს. სპიელან Cab, სპიელანი Cq.

სალესავი თ. ⌈ყლგეჯ⌉ E. ს. სროც CaE.

სალოკელი თ. სიქანჯაბუნ ZAa, სიქანჯამინ B.

სალტე თ. ბილაზურგ Cq. ს. აპარჯან Cq, აპარანჯა D, აპარანჯან E.

სალხინებელი ლ. ილფურგატორიო B. ს. ქავარანჭ ZAaB.

სამა ხ. ⌈პარ⌉ E.

სამალდი ს. ⌈სმოტენ⌉ E.

სამანგიო თ. ქარხანა CD.

სამანი თ. სინურ E, სამან E.

სამარაგდე ლ. ზმარაგდოს B. თ. ზურმუთ Z, ზუმრუთ AaB ს. ზუმირ ZAaBC, ზუმირი E.

სამარე თ. გორ C, გორი DE. ს. გიერიეზმან B, გერეზმან Cab.

სამართალი თ. ⌈დივიან⌉ E.

სამარილე ლ. სალიერო B. თ. ნამაქდან ZAaB. ს. ალამან ZAaB

სამარხო ს. პასუც B.

სამგდარე თ. მუშაბალ AaB.

სამება ლ. ლატრინიტა B. ს. იეროროუთინ AaB.

სამეოცდაათი ლ. სეთანთა B. თ. იეთმიშ ZAaB. ს. უცუნ ZAaB.

სამეოცი ლ. სესანთა B. თ. ალთმიშ ZAaB. ს. ვაცუნ ZAaB.

სამზარეულო ლ. კუჭინა B. თ. აშხანა ZAaBCaqDE. აშპაშხანა Cb. ს. სპანდანოც ZAaB.

სამზეური ლ. კაპელო B.

სამზრუნველო ს. ვანქ ZAaB.

სამი ლ. ტრე B. თ. უჩ ZAaBCabDE. ს. ირიექ ZCab, ირექ BDE.

სამინდო ს. ნაშიჲ DE.

სამკაული თ. ზინათ ZAaBC, ზინათი D. ს. ზართ C.

სამკერდული თ. სინაბანდ ZAaBCaqDE, .სინაბანდი Cb.

სამკლავე ლ. მანიპელო B.

სამკლავე თ. ყოლჩალ ZAaB.

სამოგუე ლ. სიეკ B. თ. სახტიან ZAaB.

სამოთხე ლ. პარადიზოგერესტრე B. თ. ჯანათ ZAaBE. ხ. დრახტ ZAaBCDE.

სამონველი ლ. სტრილია B. თ. ყაშაუ ZAaBCDE. ს. ⌈ყშლუნ⌉ E.

სამორინე თ. ყუმარხახა ZAaBCD.

სამოხელი თ. ასპაბ ZAaBCDE. ს. ჰანთერძს ZAaB, ⌈სმოსლი⌉ E.

სამოცვი თ. ალთმიშ C. ხ. ვაცუნ C.

სამოციქული ლ. ეპისტოლე B. ს. არაქელაკან ZAaBCbqD, არრაქელაკან Ca.

სამოწაფო თ. მადრასა ZAa.

სამოწფო თ. მადრასა BC, შაგირდხანა D. ხ. დბრატუნ C.

სამრეკლო ს, ზანგაკატუნ ZAaB.

სამსალა თ. სამ ZAaC.

სამსჭუალი თ. მიხ E. ხ. გამ D.

სამუმლე თ. მუჩაგდან ZAaB.

სამურაკი თ. გუჯან ZAaB, გუჯანი CDE.

სამური თ. სამურ E. ხ. ⌈სმურ⌉ E.

სამუსი თ. საზ ZAaB.

სამფარჩხი თ. ყოშმალ ZAaBCE, ყოშმალი D.

სამყური ს. სირისირი ZAaBCDE.

სამშაბათი ლ. მართელი B. თ. სეშამბა ZAaB, სალი ZAaB. ს. ირექშაბთი Z, ირექშაბათ AaB.

სამშვნეელი ს. შუნჩ ZAaB.

სამწეროზელი ხ. ქშოც ZAaBCq, ქშუოც Cab.

სამწიგნობრო თ. მადრასა CD. ს. დბრატუნ Cb, დაბრატუნ Caq.

სამხრეთი ლ. მეძოჯორნო B. ხ. არავ BC.

სანდალი თ. სანდალ ZAaCbDE, სანდალი B, სანდლი Caq. ხ. ⌈სნდლ⌉ E.

სახელებელი ლ. სპეცია B. თ. ბიბარ ZAaBCDE. ხ. ტაქდიელ B, ⌈ფილფილ⌉ E.

სანერწყუე თ. სულუფდან ZAaB CbqD, სურფადან Ca.

სანეშტე თ. ადაფხანა ZAaBCqD, აბხანა Cab.

სანთელი ლ. კანდელა B. თ. მუმ B, ჩირახ E, შამ E. ხ. მომ BE.

სანუკვარი თ. მაზა AaBCD.

საოლავი თ. სურმა ZAaBCbDE.

საოსტიგნო თ. აუშხანა ZAaB.

საოფლე ლ. ვებრე, მალინია B. თ. თარლამა ZAaB.

საპალნე ლ. სომა B. თ. უქ ZAaBCbqDE, იუქ Ca. ხ. ბიერნ Z, ბიერრ BCab, ბერ Cq, ბიერ DE.

საპირე ლ. ვაჩა B.

საპონი თ. საბუნ Cab, საპუნ CqDE. ს. ოჰარ CD, საპუნ E.

საპყარი ლ. სტროფიატო B. თ. ქუთ ZAaBCabD, ქუთი CqE.

საპყრობილე თ. ჯინჯილხანა CD. ს. ბანტ CD.

საჟამნე ლ. ოროლჯო B. თ. საათ B.

სარანგი თ. ბოლუქბაშ ZAa, ბოლუქბაში BC.

სარალუჯი ს. შუშტაკ ZAa.

სარგებელი ლ. გვადანიო B. თ. ფაიდა ZAaBCDE. ხ. შაჰ ZAab, შა BCqDE, ⌈ავირც⌉ E.

სარგილო ს. მრტაპარ Z, მრტაპრ AaB, მარტარ CDE.

სარგო თ. რუსუმ ZAaBCab, რუსუმი CqD.

სარდიონი ლ. სარდიუს B. ს. სარდიონი CqD, სარდიონ E.

სარეგუავი თ. თალაყუ ZAaBCD.

სარეცელი ს. ანკულის BCDE.

სარეწავი ლ. ჯათურა B. თ. მუზდ ZAaBCab, ⌈ელმუზდი⌉ E. ს. ძიერნაახ B, ძიერნაპახ Cab.

სარვაგი თ. სარანჯამ B, სარანჯამი C.

სართი თ. უსტალულ ZAaBCDE. ს. ვერეკ Cb, ⌈ვერექ⌉ E.

სართული ლ. თეტო B.

სარკე ლ. სპექიო B. თ. აინა ZAaBCDE, ⌈გუზგი⌉ E. ს. ჰაილი ZCb, აილ BCq, ჰაილ CaE.

სარკმელი ლ. ჯნესტრა B. თ. თალჩა ZAaBCDE. ს. პატუნქ BCD, პატუჰან E.

სარო ლ. მორაჯინე B.

სარო ლ. ჩიპრესო B. თ. სალვა ალაჯ ZBE, სალვა ალაჯი AaD. ს. ნოჰი ZAa, ნუჰი DE.

სარსარაკი თ. ბაზგაქ ZAaBCDE.

სარტყელი ლ. კორდუნე B. თ. ყუშალ ZAaBCqDE, ყურშალ Cab. ს. გოდიკ ZAaBCDE.

სარქუელი ს. ხუფ ZBCDE.

სარცხვნელი ს. ზარაკან BC.

სარჩა თ. ⌈სარჩა⌉ E.

სარჩული ლ. ჯოდრა B. თ. ასტარ BCDE. ს. ასტარრ ZBCab, ასტარ CqDE.

სარწმუნოება ს. ჰავატ BCD.

სარწყული ლ. ვაზო B.

სასა ლ. პალატო B. ს. ქუქურდ BCDE.

სასაგნო თ. ამაჩხანა ZAaBCDE, ⌈ბუთა⌉ E.

სასაკმეველე ლ. ნავიჩიელო B.

სასანთლე ლ. კანდელიერე B. თ. შამდან ZC, შამადან AaBDE. ს. აშტანაკ BCDE

სასახლე ლ. კაზა B. თ. სარაია ZB, სარია Aa.

სასთაული თ. დორ Z, ისთულ CbDE, ისთული Cq. ს. ბარც E.

სასო თ. უმუდ Ca. ს. უის BCaqDE, მელ Ca.

სასრევი თ. ბლოვ ZAaBCab. ს. სროც BCa, სროუც Cb.

სასტიკი ს. სასტიკ CDE.

სასუფეველი ლ. ილპარადიზო B. ს. არქაუთუნ BCD.

სასწაული თ. ქარამათ ZAaBE. ს. ნიშან ZAaBCaqDE.

სასწორი ლ. ბილანჩა B. თ. თარაზ ZAaBCDE. ⌈კაფნ⌉ E. ს. კშიერქ ZCabE, კშერქ BCqD.

სასჯელი ს. დატასტან E.

სატანა ს. სატანე DE.

სატაცური თ. ყულანჩარ ZAaB CDE. ს. წნეფაკ ZAaBCDE.

სატევარი თ. ხანჯალ ZAaB, ხანჩალ Cbq, ხანჯარ Ca, ხანჩალი DE. ს. ⌈ხნჯლ⌉ E.

სატეხი ს. დურ ZCa.

სატლი თ. სათლი ZAaBCDE.

სატფურება ს. ნავაკატიქ Cq.

საუბარი ს. ბარ C.

საუნჯე თ. ხაზინა BCDE. ს. განძატუნ BCDE.

საუნჯეები სამხრისანი ხ. შეტმმარან Cb, შტემმარან Ca.
საფანელი ხ. ფოშ Z, ფოში DE.
საფანველი თ. რაფი ZAaB.
საფარველი ხ. ზუპურვაკ B, ზპურვაკ Cab, ზპატურვაკ CqDE.
საფეთქელი ლ. ტემფია B.
საფირონი ლ. სოფირ B. ხ. საფირონ BCDE.
საფიცარი თ. ანდლამა ZAaB.
საფლავი ლ. სეფულთურა B. თ. მაზარ ZAaBCDE, ყაბრი CDE. ხ. შირიმ B, გერეზმან CDE.
საფლობი თ. ბათლახი Cb, [ბათლახ] E.
საფუარი ხ. ზანგვაწ BCDE, ხაში B, ხაშ Cab.
საფუძველი ხ. ჰიმნ BC.
საქლეში ხ. იემუნქ CDE.
საქმე თ. იშ ZAaBCb. ხ. გორძ ZAaBCb, ბან Ca.
საქორწილო ხ. ტუეიკ BCDE.
საღარი თ. ყაშხა BCqDE, ყაშღა Cab.
საღონე თ. ხაზინა ZAaBCbq, ხაზინეი Ca, [ღამ] Ca.
საღრტილი ხ. ურჰანგაქარ Z.
საღვნე ხ. გავ ZAa, [გავი] E.
საყდარი ლ. ტრონო B. თ. ქურსი ZAaBCDE. ხ. ათოორ ZAa, ათორ BCDE.
საყელო თ. იახა ZAaBCDE. ხ. ოძი BC, ფოხპატ BC.
საყნოსელი თ. [ბურნი] E. ხ. [ქინთ] E.
საყური თ. სირღა ZAaBCDE. ხ. გინტ ZAaBCDE.
საყვნელი თ. ულგუჯ Ca. ხ. აწლი Ca.
საყვრი თ. [ნაფირ] Ca.
საშველი ხ. ასპ CDE.
საში ხ. [ტნჯუგ] E.
საშუალო ხ. მიჯაკ ZAa.
საშჯელი ხ. დადასტან BCab, დატასტან CqD.
საჩეხი თ. თურა ZAaBCDE.
საცა თ. [არდა], [ური] E. ხ. ვორდივორ Cab.
საცერი თ. ეგრემშ B.
საცერი ლ. სედაცო B. თ. ელაგ ZAaBCDE. ხ. მაღ ZAaBCDE.
საცეცხლე თ. ბუხარ Cab, ბუხარი CqDE. ხ. ბუხური კ Cab, [ბუხრიკ] E.
საცეცხლური ლ. ტურიბლო B. ხ. ბურვარ Z, ფურვარ BCDE.
საცინველი თ. დინგ ZAa, დინგი BCb.
საძაგელი ხ. ამპატჶ BCDE.
საძაგრავი თ. აიაზლუხ CDE.
საძირკუელი ლ. ფონდამენტო B. ხ. [იმქ] E.
საძნელო ლ. დიფჩილე B.
საძოვარი ხ. აროტ Z.
საძუე თ. ყუშხუნ ZAaBCaqDE, ყუშღუნ Cb.
საწათხე თ. დუგუნ ZAaB.
საწამებელი ხ. ჰავატალუ Z, უკაუთუნ BD, ვკაუთუნ C.
საწერელი ლ. კალამანიო B. თ. დუათ ZAaBCb, დივით Cq, [ყალამდან] Ca. ხ. კალამან Z, კალამარ AaBCD, გირიჩ E.
საწერტელი ხ. ხაითოც ZAaBCab.
საწივნე ლ. ლეტორინო B.

საწინასწარმეტყუელო ლ. პროფეტია B. ს. მარქარაკან ZAaBCbqDE, მარქარაკ Ca.

საწმართულო თ. შალვარი, ⸢დონ⸣ E.

საწმისი ს. ასრ DE, ⸢ბურთ⸣ E.

საწნეხელი ს. ნძან Cab, ინძან CqDE.

საწვეე თ. [იზარ] Ca, ⸢სრავილ⸣ Ca, ⸢თუმან⸣ Ca. ს. ⸢ფოხახ⸣ Ca.

საწვმარი ლ. კაფოტო B. თ. იალმურლუხ[1] ZAaBDE, იალმულუხ C.

საწყაული ს. ჩაქუ CDE.

საჭანგე თ. აბრა ZAa.

საჭედარი თ. ნალი ZAaBE.

საჭირო თ. ზარურ ZAaBC.

საჭმელი ლ. ვივანდა B. თ. იამაღ AaB. ს. ქერაკურ B.

საჭრეთელი თ. ისკანა E, ელდემურ E. ს. დურ E.

საჭურისი ლ. კასტრატო B. თ. ხადუმ ZAaBCD, ხადუმი, ⸢ხოჯა⸣ E.

საჭურჭლე თ. ჯაბახანა ZAaBCqDE.

სახაზავი ლ. რიგა B. ს. დოშხარ ZAaB.

სახამებელი ლ. ამიდო B. თ. ნიშასტა ZAaB.

სახარება ლ. ევანჯელი B. თ. ინჯი ZAaBCbqD, ინჯილ CaE. ს. ავეტარან ZAaBCDE.

სახე ლ. ჯგურა, იმაჯინე B. თ. შიქილ ZAa.

სახელი ლ. ნომე B. თ. ადი ZAaBCbqDE, ად Ca. ს. ანუნ ZAaBCqDE, ანუმ Cab.

სახიერი ლ. ბონისიმო B. თ. ხოულუ BC.

სახიობა ს. მრჩმინ BCab.

სახლაკი თ. ოთახ Cb, ოთაღ CaqD.

სახლი ლ. კაზა B. თ. ევ ZAaBCD, ევი E. ს. ტუნ ZBCDE.

საქელი ლ. მანიკა B. თ. იენგ ZAaBCDE. ს. თიევქ BCDE.

საქელო ლ. ოფიციო B. თ. მუჩა ZAaB.

საქლე თ. ფეინდაზ ZAaBCab, ფეინდაზი CqDE.

საქმილავი ს. პაპე AaB, პაპ Cq.

საქმილი ლ. სიჯეთი B. ს. ჰნუოც Cab.

საქნისი თ. ხოფ ZAaBCDE. ს. ხუოფ ZCab, ხოფ AaBCqDE.

საქუნდარი თ. ⸢ბოლზ⸣ E. ს. გავაჰნდ ZAa.

საჯინიბო ლ. სტალლა B. თ. თავლა ZAaBCbDE, თოვლა Ca, თავლ Cq, ახურ ZAaBCDE.

სდნები ს. ჰალვუმის Cb.

სეკდენბერი თ. აბულმაჰ E.

სელი ლ. ლინო B. თ. ბეზირ ZAaBCD. ს. კტვაჰატ ZCab, კტვაჰტ AaB, კტაჰტ CqD.

სელი თ. ⸢სნდლ⸣ E. ს. ⸢ათორ⸣ E.

სენაკი ლ. სტანცა B. თ. ოთახ ZAa, ოთაღ B, ⸢მნდრსა⸣ E.

სენი თ. ⸢იალურთ⸣ E. ს. ახტ BCDE.

---

[1] Z-ში „იალბურლუხ“ წერია და Cb-ში „იალბულუხ“.

სერაფიმი თ. ასრაფინ DE. ს. სეროფიმ DE.
სერი თ. [გდუქ] E. ს. ⌈მადეკ⌉ E.
სერობა თ. ⌈ახშმ⌉ E.
სერტყი ს. ზანტარ BCDE.
სესხი თ. ბორჯ CaqDE. ს. ფუოხ BCab, ფოხ CqDE.
სეტყუა ლ. ლაგრანდინე B. თ. ტოლუ ZAaBCqDE, ტოლ Cab. ს. კარკუტ ZAaBCDE.
სეფილა თ. ხონჩა ZAaB.
სეფის-კუერი ლ. ოსტია B. ს. ნიშხარქ ZAaBCDE.
სეფური თ. ვარჯიშ ZAa, ვარჯიში BCb.
სეფქა თ. ჩამბაროხ ZAaBCDE.
სეხნა თ. იედაშ ZAaBCaqDE, იედაგ Cb. ს. ანუნაკან ZAaBCD, ანუნაკიც E.
სვავი თ. ჰუმეი ZAaBCDE.
სვია თ. ყალხანბალუხ ZCab, ყალიანბალუხ AaBCqD, ყალხნბალუხ E.
სვია თ. სარმაშულ ZAaBCE, სარმუშალ D. ს. ჟილლიპატ ZAaB CDE.
სვილი თ. ჩავდარ ZAaBCDE. ს. აშორა ZAaBCDE.
სვინა ს სტინგნოს D, სტიგნოს E.
სვინტრი ს. სინტრიკი ZAaB, სინტრიკ CqD, სნტრიკ E.
სვლა თ. ⌈გეზმლ⌉ E. ს. ⌈მნგლ⌉ E.
სთესავს ს. ცანუმა Z.
სთნავს ს. ჰაჭიეცენ B.
სიავი თ. ყაზან ZE. ს. სან ZAaBCE.
სიათა თ. იათა Ca, სიათა CbqDE. ს. სიათა C.

სიარული თ. გეზმალ CDE. ს. მანგალ CDE.
სიახამური თ. სამურ CD.
სიბა თ. ბელ ZAaB.
სიბრძნე ლ. საპიენცია B. თ. ელმ AaB, ⌈თალიl, ⌈ბელ⌉ E. ს. იმასტუთუნ BC, იმასტუხ DE.
სიგიჟე თ. დელილულ AaB.
სიგრძე თ. უზუნლულ ZAa, უზუნლუხ B. ს. ერგენუთუნ B.
სიდაბლე თ. ალჩახლუხ ZAaB. ს. ცაწუთუნ B.
სიდედრი თ. ყაინანასი ZAaBCDE ს. ზონქაჯ Z, ზანქაჩ BCDE.
სიდიდე თ. ბეუქლულ Z, ბეუქლუხ AaB. ს. მიენძუთუნ ZB.
სიეშმაკე თ. შეითანლულ Z, შეითანლუხ AaB. ს. სატანაუთინ Z, დევუთუნ B.
სიზმარი თ. დუშ ZAaBCDE. ს. ერაზ ZAaBCDE.
სიკილა ს. სიკილა ZAaBCDE.
სიკრიტონი თ. ხალვათხანა Cq.
სიკრული თ. ფალჩი Cq.
სიკუდილი ლ. მორთო B. ოლმალ ZAaBDE. ს. მაჰ ZAaBE.
სილავშარა თ. თალიმ ZBC, თალიმი AaD.
სილაჲ თ. ნურ Cq.
სილენძი თ. დუმბექ CaBE, დუმბექი CqD.
სილი ლ. თისიკია B.
სილირბე თ. ხირა Cq.
სიმამრი თ. ყაინათასი ZAaBCDE. ს. ანერ ZAaBCDE.
სიმგრგულე თ. დაირა ZAaB.
სიმიათა-მწერალი თ. ვალიანივისი Ca, ვალანივისი E.

სიმინდი თ. ლაზუ ZAaB, ლაზუთ CDE. ს. ორმანაცკორეკ B, ჵრმანაცკორეკ CDE.

სიმსივნე თ. შიშმალ AaBCDE. ს. ურრაწ AaBCab, ურაწ CqDE.

სიმღერა თ. [ოხუმალ] Cq.

სინ თ. [ჯავშან] Cq.

სინა ლ. ოლვერე B. თ. მაფრახ ZAaB.

სინანული ლ. პენტიმენტო B. თ. ფოშიმან ZAaBE, თობა D.

სინდონი თ. თეჯირ AaBC, თეჯირი D.

სიონი ს. სიონ E.

სირავარდი თ. ალაია CDE.

სირაქლემი ლ. სტრუცე B. თ. დევაყუშ ZAaBCD, დევაყუში E. ს. ჯალამარქ ZAaBC, ჰალამარქ DE.

სირბილე ლ. მორბიდო B. თ. იმუშალულ ZAa, იმუშალლულ B.

სირბილი ლ. პრესტო B. თ. ჩაფმალ B.

სირვა ლ. ფრიტატა B. თ. ქუქუ ZAaBC

სირი თ. [სარჩა] E. ს. ჰნჯლუკ Cab. ჰინჯლუკ Cq, ჰინჰლუკ E.

სირინოზი ს. ჰამბარუაც Cb.

სირინოზი თ. მაჰდუბა ZAaBCD, მაჰდუმბა E.

სირსუალი თ. ჩლავ Z, ჩილავ AaBCbq, ჩილავი CaDE.

სირჩა ლ. ბიქერო B.

სირცხვილი ლ. ვერგონია B. თ. უთანმალ ZAaBCDE. ს. ამანჩიელ ZAaCab, ამანჩელ B, ამანჩ CqE.

სისვი ს. კაპიტ Z.

სისხლი თ. ყან Z. ს. არინ Z.

სიტკბოება თ. შირინლულ B. ს. ქახცრუთუნ BCb.

სიტკბო ლ. დოლჩეცა B. თ. შირინლულ ZAa. ს. ქახცრუთუნ ZAa.

სიტყუა ლ. პაროლა B. თ. ქალამ ZAaB, [სოზი] E. ს. ბან ZAaBD. [ხოსკ] E.

სიტყუერი თ. ნათიყ AaB.

სიფლი ლ. თაბარიყე B. თ. ხონჩ. ZAaB.

სიფრიფანა თ. სათი ZAaB.

სიყმილი ლ. კარესტია B. ს. სოუთიჩ BCab.

სიყუარული ლ. ამორე B. თ. სევმალ Z, სევუნდულ BD, სევუნდუხ C, სევნდულ E. ს. ირადათ B, სერ ZAaBCb, სირელ CaqDE.

სიში თ. ყორხმალ Cab. ს. ვახიელ Cab.

სიჩქური ლ. დელირამენტო B ს. შალფალფუთინ ZAaB, შახპახპუთინ CqDE.

სიცივე ლ. ილფრედდო B. თ. საუხლულ ZAa, საუხლუხ B.

სიცილი ლ. რისო B. თ. გულმაღ ZAaBCDE. ს. წიწალ ZBCDE.

სიცოცხლე ს. კენთანუთინ Z.

სიცრუე ლ. ვანო B.

სიცხე ლ. ილკალდო B. თ. ისილულ ZAaBCE, ისილუხ D ს. შუოქ ZAaCb, შოქ BCa, შუაქ CqDE.

სიძე ლ. კონიატო B. თ. იეზნ. ZAaBCabE, იეზნას CqD. ს. ფესა ZAaBCDE.

სიძვა ლ. ჶორნიკაციონე B. ს. შნუთინ B, შნარ DE.

სიძნელე ლ. ჳასტიდიოსე B. თ. ჩა-

თინლუღ ZAa, ჩათინლუხ B. ხ. ღქარუთინ B.

სიძვრე ლ. ავარო B. თ. ბაჰალუღ ZAaB. ხ. თანგუთინ ZB.

სიწმიდე ლ. სანთიტა B. ს. სურფუთუნ ZAaB.

სიხარული ლ. ალაგრეცა B. თ. შადლუხ ZAaB. ს. ხნღრუთუნ BCb, ურახუთინ CaqD, ურახუთუნ E.

სკა ლ. ქუპელო B. ს. ფეთაკ ZBCDE.

სკამი ლ. სედია B. თ. [სნდლ] E.

სკარა ლ. სკარა B.

სკარამანგი თ. ჩიგინი Aa, ჩიგინ B.

სკივრი ლ. კრინიო B. თ. სანდუხჩა AaBCbqDE, სადუხჩა Ca.

სკინტლი ს. წიერტ CDE.

სკიპი, სკიპი ლ. ძიბიბო B. თ. ქიშმიშ ZAaBC, ქიშმიში DE. ს. ჩამიჩ ZAaCD, ჩამიჩი BE.

სკრინიარი თ. მუსტოფ Z, მუსტოფი AaBCqDE, მუსტაფი Cab.

სკუნელი თ. იემიშა ZAaBCab, იემიშან CqDE, იელუქუმ ZAaBCab, იელუმუქ CqDE. ს. სინძ ZAaBCDE.

სკუპა ლ. ბერეტინო B. თ. ქალაფოშ ZAaB, არახჩინ ZAa, არახჩინი B. ს. თასაკ ZAaB.

სლვა თ. გეზმაღ ZAaB. ს. მანგალ Z, გნალ B.

სლოკინი ლ. სინკოცო B. თ. იჩყირმაღ ZAaB. ს. ზიკირტუ Z, ზიკირტუმ AaBCDE.

სმა ლ. ბევრე B. თ. იჩმაღ ZAaBCDE. ს. ხმიელ ZAaBCabE, ხმელ CqD.

სმენა ლ. ოდიტო B.

სნება ლ. კონიციონე B.

სნეკვა ს. ტნქიელ Cab.

სნეული ლ. კონშუტო B.

სოინარი თ. მისხალი ZAaBCab.

სოკო ლ. ფონგი B. თ. ქობალაქ ZAaBCD, გობალაქ E. ს. სუნგ ZAaBCDE.

სოკო ლ. მორათიე B. თ. ბაბასილ ZBCD, ბაბასილი Aa.

სოლი ლ. ცეფა B. თ. ჩივთ ZAaBC, ჩივ DE. ს. სიეპ ZCab, სიეფ AaBCqDE.

სოლინარი ლ. ქანალე B. თ. მილი ZAaDE, მილ BCaq.

სოლინჯი თ. ჩორაქოთ ZBC, ჩორაქოთი AaD, შამბალილა E. ს. ანოშაამემ E.

სონდული თ. შუნღარ ZAaBCD, შუნყარ E.

სორექი ს. სურექ CaqDE.

სორო ლ. გროტა B.

სოსანი ლ. კაფუჩინელი B. თ. სუსან AaBCqD, სუსანი E.

სოფელი ლ. მონდო B. თ. დუნია Z, [დუნა] E, ქანთ Cab. ს. აშხარქ ZAaBCb, აშხარქს E, გიეღ Ca.

სოღდა თ. ეშაქლალა ZAaB.

სპა თ. სიფა ZAaBCDE.

სპათარკოვკლარი თ. ლაშქარნივისი ZAa.

სპანი თ. სიფალარ ZAa.

სპანძელი ლ. ისპანაჩი B. თ. ისპანაღ ZAaB.

სპარაზენი ს. სპარაზენი ZAaCqD, სპარაზენ BCa.

სპასალარი თ. სიფასალარ ZAa BCDE.

სპასიაკი ლ. პორფირა B.

სპეკალი თ. ჯავაჰირ Z, ჯავაირ AaB.

სპერიმური თ. ⌈ქოსნალარა⌉ Ca.

სპეტაკი თ. ალ Cab, ბაიაზ E. ს. სიპტაკ Cab, სპეტაკ CqD, სიპიტაკ E.

სპეტი ლ. ჯერენალი B.

სპეტი თ. სიფიდაჯ ZAaBCD.

სპილენძი ლ. რამე B. თ. მის ZAaBCDE. ს. პლინწ ZAaBCaq DE, მლინწ Cb.

სპილენძჭური თ. ქოს ZAaCab, ქოსი BCqD.

სრვა ლ. ფესტე B. თ. თაუ ZAa, ბაბა BCD, ⌈ზერიმი⌉ E. ს. მაჰ ZAaBC.

სროლა თ. ათმალ ZDE. ს. ⌈გძელ⌉ E.

სრსვილი ს. ზქალცკიელ B.

სრული ლ. ინტიერო B.

სრულიად ს. ბოვანდაკ CaqDE, ბივანდაკ Cb.

სრუტი ლ. პორტოდელმარე B. თ. ბოლაზ AaB.

სტადიონი ლ. სტადიო B.

სტამბა ლ. სტამბა B. თ. ბასმა ZAaB. ს. ბასმა B.

სტამნი ს. სტამნი BCD, ⌈სტომარ⌉ E.

სტაფილო ლ. რადიქა B. თ. ზარდა ZAaBCDE, ფურჩუგულ ZAaB, ფურჩუგული C, ფურჩუგლი DE. ს. გაზარ ZAaB CaqDE, გარაზ Cb.

სტევი ლ. პელი B. ს. სტიევუშ D, სტიევუ E.

სტიხარი ლ. კამიჩე B. თ. ⌈ქოინგ⌉ E. ს. ⌈შაბიკ⌉ E.

სტოვა ლ. პიშინა B.

სტოლი ლ. გალეაცა B.

სტრატული თ. ყათარ ZAa.

სტუენა ლ. ფისტიო B. თ. მუშლურლულ ZAaB, მუშლურულ Cab, მუშხურულ CqDE. ს. შუველ ZAaB, შუელ CDE.

სტუმარი ლ. ჳორასტიერე B. თ. ყონახ ZAaBCDE, მუსეფირ ZAaCD, მუსაფირ B, მუსეფურ E. ს. ჲარ ZAaBCDE.

სტურაკი ლ. სტურაჩა B.

სტჳრი ლ. ჰუფელო B. თ. ზურნ. ZAaBE. ს. ფუქს ZAaB, პუქუ Cb.

სუბუქი ლ. ლეჯიერო B. თ. იონგულ ZAaB, იუნგულ CDE ს. თეთევ ZAaBCDE.

სუდარი ლ. სუდარი B. თ. ქეფინ ZAaB, სეფინ Cb, ქაჲან Ca. ქეიფინ CqDE. ს. პატანქ ZAa BCDE.

სუე თ. იყბალ Cq.

სუელი ლ. ზანიატო B. თ. იაშ ZAaBC, იეშ DE. ს. თაც ZAa BCDE.

სუეტი ლ. კოლანა B. თ. დირაგ ZAaBCDE. ს. სინ ZAaBCDE.

სჳსტატიკოსი თ. გუამანსარ ZAa, გუამანსარი B.

სუკი ლ. სკიენა B.

სულგრძელი ლ. ტუტულონგო B.

თ. საბრლი B. ს. ერკარამუტ B, ერკარამუტუთუნ Cb.

სულელი ლ. პაცე B.

სულეპა ს. ლაკუმა E.

სულთქმა ლ. რესპირო B. თ. ახ B. ომარ E. ს. ჰიეწუთიუნ B.

სული ლ. ანიმა B. თ. ჯან ZAaB CDE. ს. ოგი ZAaBCqDE, ჵქი Cab.

სულიწმიდა ლ. სფირიდუნსანთუს B. თ. რულყუდუს ZAaB. ს. ოგისურფ ZAa, ოგისურბ B.

სუმბული თ. სუმბულ CDE.

სუნება ს. ჰოტაკალ E.

სურა თ. თუნგი BCDE.

სურავანდი თ. ნუზლა ZAaBCD.

სურდო ლ. კათარო B. თ. სუქამ ZAaB, ზუქამ CD

სურვილი ლ. ჲჯრი B. ს. ფაფაქ E

სურო თ. ამაშაჯივან CDE. ს. ბათუტაკ ZAaB.

სუსტი ლ. დებულე B.

სუფევა ს. არქაუთუნ CDE.

სუფთა თ. ⸢თაქიზა⸣ E.

სუფრა თ. სუფრა CDE.

სუქური თ. ქოლგა ZAa.

სჳნაქსარი ლ. მარტილოლოჯიო B. ს. ასმაურქ BCDE.

სჳნდიკოზანი ლ. კომპარე B.

სფერო თ. ქურა ZAaB.

სფირიდი თ. ზამბილი E.

სქელი ლ. გროსო B. თ. იოლუნ CabE. ს. ჰასტ CabE.

სცემდა თ. დოგეერდი Cb. ს. წეწუმერ Cb.

სცემდეს თ. დოგეირდილარ Cb. ს. წეწეინ Cb.

სცრის ს. მაღუმა Cb.

სძალი ლ. სპოზა B. თ. გელინ ZAaBCabE. ს. ჰარსი ZAaB. ჰარს Cb, ჰარსნ Ca, არსი E.

სძე ლ. ლატტე B. თ. სუთ ZAaBCabE. ს. კათ ZAaBCabE.

სძინავს თ. იათეირ Cb. ს. ქნაწა Cb.

სწავლა ლ. ინსენიამენტოს B. თ. ოგრანმალ ZAaBCbqDE, ოგრანმან Ca. ს. სავრელ B, სავრიელ Cab.

სწავლობს თ. ოგრანეირ Cb. ს. სავრუმა Cb.

სწამობს ლ. იფთირა B.

სწევს თ. ჩაქეირ Cb. ს. ქაშუმა Cb.

სწერია თ. იაზლმიშ Cb. ს. გრაწა Cb.

სწოვს ს. წწუმა Cb.

სწონს ს. კშრუმა Cb.

სწორე ლ. პიანო B. თ. დრუსტ ZAaB. შიტაკ Z.

სწორი ლ. ეგვალე B. თ. ბარაბარ CDE. ს. დრუსტ CD. ⸢ჰავასარ⸣ E.

სწრაფი ლ. სოლეჩიტო B. ს. ფუთ CaqDE, ⸢შუტოვ⸣ E.

სწყევლი ს. ანიწუმეს Cb.

სწყევლის ს. ანიწუმა Cb.

სჭამ თ. იარსან Cb. ს. კუტეს Cb.

სჭამე თ. იე Cb. ს. კიე Cb.

სჭამს თ. იეირ Cb. ს. უტუმა Cb.

სჭიმავ ს. ძქუმეს Cb.

სხალი ლ. პერო B. თ. არმუტ ZAaB, არმუდ Cb, არმუთ CaqDE. ს. ტანძ ZAaBCDE.

სხარტი თ. სალბეი ZAaBCDE. ს. ფანჩხ ZAaBCD.
სხდებიან თ. ოთურეილარ Cb. ს. ნსტუმენ Cb.
სხდებით თ. ოთურეირსიზ Cb. ს. ნსტუმექ Cb.
სხდომა თ. ოთურმალ CDE. ს. ⌈ნსტილ⌉ E.
სხეპლა თ. მუყაიშ ZAaBC.
სხეული თ. ჯიზმი B. ს. მარმინ BC.
სხეულის-მცველი თ. ჯიზმი ZAa. ს. მარმინ ZAa.
სხლვა ლ. სკაქიარე B. ს. ეტელ Cb.
სხმილი ს. წეტუკ E.
სხუა ლ. ლალტრო B. თ. ოზგა ZAaBCDE. ს. ურიშ ZAaBCDE.
სხუაგან თ. ოზგაერ Z. ს. ურიშტიელ Z.
სხუანი თ. ოზგალარ Cb. ს. ურიშნიერ Cb.
სხჳლი ლ. გროსსო B. თ. იო-[illegible] ZAa. ს. პასტ ZAaBCab, [illegible] E.
სჯული, რჯული თ. დინ Cb. ს. პავატ Cb.

ტაბაკი ლ. ტაბარიშო B. თ. ხონჩა ZAaBCDE. ს. ტეფურ ZAaB CDE
ტაბიკი თ. საშ ZAaBCDE. ს. სამინ ZAaBCab, სამი CqDE.
ტაბლა ლ. თავლა B. თ. სუფრა ZAaBE. ს. სიელან ZAaBCDE.
ტაბლაკი თ. თაბილბაზ Z, ნალარა CD.
ტაბლი თ. თაბილბაზ AaBCDE, ⌈დულბახ⌉ E.
ტაბუცუნი ლ. სალათ B.
ტაეპი ს. ოდუვაწ ZAa.
ტავარჯუხი ს. ტავარჯუხ Z.
ტაიჭი თ. ⌈ბედვიათ⌉ E.
ტაკუკი ლ. ამპულეტა B. ს. ბაშაკ:მან B, ბაქკამან CDE.
ტალავარი ლ. პადილიონე B. ს. ტალავარ ZAaB, ტალავარ CD.
ტალახი ლ. ფანგო B. თ. ფალჩუხ ZAaBCDE. ს. ტილ ZAaBCDE.
ტალღა ლ. პეტრაფოკაია B. თ. ჩახმახტაშ ZAaB.[1] ს. ურპანგაქარ Z, ურანგაქარ AaB, ⌈ურნგაქრ⌉ E.
ტანი ლ. კორფო B. თ. გავდა ZAaBCDE, ⌈ბედნ⌉ E. ს. ლაშ ZAaBCDE.
ტანისამოსი ლ. ვესტე B. თ. ასპაბ ZAaB.
ტანტრაბეჩი ლ. ნეტადენტი B. თ. ილალ ZAaBCab, ილალი Cq, ხილალი DE.
ტანჯვა ლ. ვასტიდიო B. თ. ისკაჯა Z, ისკანჯა AaBCbqDE, ისკანჯ Ca. ს. ჩარჩარანქ Z, ტანჯილ D, განჰრილ E.
ტარაბუა ლ. დეპანატორო B. ს. ვილალა CDE.
ტარბი თ. ალასილირჩინ ZAaBCaqDE, ალასილირჩი Cb.

[1] Z-ში წერია „ჩახმახტაში“.

ტარება თ. გეზმალ Z. ს. მანწიელ Z. [მანწ] E.

ტარეხი თ. [ფლაჩუხ] Cq.

ტარი თ. საფ DE. ს. კოთ DE.

ტარი თ. იგნა D, იგ E. ს. ილიკ DE.

ტარიგი თ. თოხლი CDE. ს. ვოროვოჯ Cab.

ტაროხი თ. რუზიგარ ZAaB. ს. ავინდ Z.

ტარსიკონი ლ. სიეკ B. თ. სახტიან ZAaBCab, სახტიანი Cq. ს. ზუკ ZAa, ზიეკ B.

ტარტარი თ. იხფლათ, ბიჰუდა Ca. ს. ჟაჟ Ca.

ტარტაროზი ს. ტარტარუსნ CqDE.

ტარხუნა თ. თარხუნ ZAaBCD.

ტატაში თ. დემურთიქანი Z, დემურთიქან CDE. ს. ტატაშ Z, ტატქ Cb.

ტაფა ლ. ლეკარდა B. თ. თავა ZAaBCDE. ს. [მორაღც] E.

[illegible] ფაფ BCDE.

ტაშრი ლ. [illegible]ახილე B. თ. ლაგან [illegible] ს. ტაშტ BCD.

[illegible] ტაჭარ BCbqDE.

ტახი თ. ყაბან ZAaBCDE. ს. კე-[illegible] [კრწან] [ტკ] E.

[illegible] თ. [illegible] AaBCb, თასთ [illegible]

[illegible] AaBCDE. ს. [წოლ] E.

[illegible] თ. [illegible]ეზ ZAaB, ულკუზ [illegible] ს. [illegible] ZAaBCDE

[illegible] თ. [illegible] მეშა] E

[illegible] CDE

ტენცო თ. იარფუზ CDE. ს. დახც CqDE.

ტივი თ. სალ ZAaBCD. ს. ტოფ ZAaBCb.

ტიკი თ. [ხირჩა] E. ს. [ტიკ] E.

ტილი ლ. პიდოქიო B. თ. ბით ZAaBCDE. ს. ვუოჩილ Z, ვოჩილ AaBCab, ოჩილ CqDE.

ტილისმა თ. თილისმა Z, თილისმ AaBCDE.

ტილო თ. ქათან ZAaBCaqDE, ქეთან Cb. ს. კტავ ZAaBCaqDE.

ტიმოთე ს. ქახცრ Cq.

ტირილი ლ. ფიაჯერე B. თ. აღლამაღ ZAaBCDE. ს. ლაცც Z, ლაცნიელ AaBCab, ლაც CqDE

ტირიფი თ. სოგუთ ZAaBCDE. ს. ურრნ ZAaB, ურრ Cab, ურ CqDE.

ტიტა თ. თურფანგ ZAaBCDE. ს. კწმანაკოტ ZAaBCDE.

ტიტული თ. [ჩიფლიხ] E. ს. ტკლორ Z, [ტიკლორი] E.

ტკბილი ლ. დოლჩე B. თ. შირინ ZAaBCDE. ს. ქახცრ ZAaBCDE

ტკბილის-კუერი თ. ფისტი CaqD.

ტკებნა ს. წაფწაფ CDE.

ტკეცი ლ. მუეეტა B. თ. მაშა AaBCDE.[1]

ტკივილი თ. აღრის ZAaBCbqDE, აღრი Ca. ს. ცავ ZAaBCDE.

ტკიპი ლ. ძეკა B. თ. გენ ZAaB, გენა CE. ს. ტიზ ZAaBCE.

ტლინკი ლ. დოლორე B. ს.

[1] [illegible] უწერია განამარტს „ტკებნა".

ტრტინგ ZCabE, ტრტნგ AaB, ტირტინგ CqD.

ტომარა ლ. საქო B. თ. ჩვალ ZAaBCaD. ჯ[illegible]ვალ Cb, ჩუვალ C[illegible]. Fვალი E. ს. ჯვალ ZAaB CD[illegible].

ტომი ლ. ჯენეალოჯია B. თ. სინსილა ZAaB. ს. ტუომ ZAaB, ტუმიე CE.

ტორუა თ. ჯილბურ ZaBC, ილბურ D. ყაზალაბ E. ს. კინლიქ ZAaBCabD, კინლინქ CqE.

ტრ[illegible] ლ. [illegible] B. თ. გოგარჩინ ZAaBCaqDE, გოგარჩი Cb. ს. [illegible] ZCab, ალუნაკი Aa, [illegible] BCqDE.

ტ[illegible]ედეილი თ. აჰვანგ Z, ჰავანგ AaBCD, ავანგი E.

ტრელი თ. ქოვლი ZAaBCab.

ტრო ლ. ვეტრო B. თ. [illegible] ZAaB.

ტრ[illegible]ილი თ. [illegible], DE.

ტუ[illegible] ლ. [illegible] B. თ. ჩალალ ZAa[illegible], [illegible] CqDE.

ტუ[illegible] თ. [illegible] Z.

ტუტა ლ. [illegible] B. თ. ხარ-[illegible] ZAaBCDE.

ტ[illegible]ლრული თ. თოლრულ ZAaC, [illegible] BD.

ტუჩი ლ. ლაბრუ B.

ტყნი ლ. მიდოლა B. თ. ბენი ZAaBCDE. ს. ღუღ ZAaBCab, [illegible] CqDE.

ტყურვა თ. მასყალ ZAaBC.

ტყრთი ს. შალაკ Cab.

ტყავი ლ. პელე B. თ. დარი BCDE. ს. კაში BCDE.

ტყავი თ. ქურქ D, ქურქი E ს. [ფუშტა] E.

ტყბილი თ. შირა ZAaBCb, ს. ქახცუ ZCb.

ტყე ლ. ბოსკო B. თ. მეშა ZAaBCDE. ს. მერი ZCb, მერ BCaqDE.

ტყემალი თ. არუგ ZAaBCDE, ალუჩა BCDE. ს. შლუორ ZAa CabD, შლორ BCqD.

ტყირპი ლ. მილძა B. თ. ქენა ZAaBCD, [ტალალ] E. ს. ფიწიელ ZCa, ფიწელ AaBCb, ფიწალ CqDE.

ტყის-ქათამი ლ. ბეკაცა B. თ. [მეშა თუხ] E. ს. [მერაპავ] E.

ტყორცა თ. [სალმაღ] E. ს. [ძგიელ] E.

ტყუბი ლ. ჯემინი B. თ. ჯოვზა ZAaBCDE. ს. იეკაორ ZAaBCD, იეკაორნ E.

ტყუე თ. იესირ ZAaBCDE. ს. გერი ZAaBCDE.

ტყუელვა ს. წაღ CqDE.

ტყუეობა ს. გერაცნიელ Z.

ტყუვილი თ. იალან ZAaBCbDE ს. სუტ ZAaBCDE, [ღრუღ] E.

ტყუნა თ. სიქმალ ZAaBDE. ს. ქუნელ ZAaB, [ქუნიელ] E.

ტყვპა ლ. პიომბო B. თ. ყურყუშ ZAaBCDE. ს. არჭიჭ ZAaBCDE.

უ

უაზნო თ. [ბედასლი] E. ს. ზანრომშ CaqDE.

უბადო თ. [ფეის] E. ს. [ოსლი] E.

უბადრუკი ს. უშავარ ZAa, თუ-

შავარაკ B, თუშვარაკა CDE.
უბანი თ. მაჰლა ZAaBCDE. ს. თალ ZAaBCDE.
უბე თ. ყოინ CDE. ს. წოც CDE.
უბედური თ. [სითრასუსჰ] E.
უბიწო ლ. იმაკოლატე B. ს. ანბიწ ZAaB.
უგბილი თ. ზალუმი E.
უგემური ლ. შიაფიტო B. ს. ანჭამ C, ანჰმ E.
უგრეხელი თ. ქვიშნა DE. ს. ქურიშინა ZAaB, ქურიშნა Cab, ქურიშნია CqD.
უგრძნობელი თ. ყაირიასას Aa, ყეირიასას B.
უგუნური ს. ანზგამ ZAaBCab, ანგაზმ DE.
უდაბნო თ. ბეებან Cb, [ჩოლ] E. ს. ანაპეატ Z, ანაპატ AaBCbE.
უდი თ. ჰუდ ZAaB.
უდიერი თ. [ბუხტნი] E.
უელი ს. იწამორ DE.
უზაბარი თ. ჰუზაბარ ZAaBCDE.
უზანი თ. გარმაშოვ ZAaBC[1] DE. ს. გორამასტ ZAa, გორამასტი BCDE
უზმა თ. ნაშასტა ZAaB, ნაშტა CDE. ს. ანოთ ZAaBCDE.
უზმასალოკ თ. სიქანჯამინი Cb.
უთნო ს. უნბარიშ Cab, ანბარიშ Cq.
უთო თ. უთი B, უთო CDE. ს. უთი B, უთო CD.
უთხრა თ. დედი BCDE. ს. ასავ BCDE.

უკან თ. გერი AaBCDE. ს. ედევ AaBCDE.
უკაცრავად ს. ანმართი DE.
უკეთესი ს. [ვანცლვი] E.
უკეთუ ს. მითე AaBCaq, იათე DE.
უკუდავა თ. ხულფა CD. ს. დანდურრ Cab, დანდურ Cq, დანდური D.
უკუდავი თ. მუჯარად ZAaB. ს. ანმაჰ ZAa, ანმჰ DE.
უკუნი ს. ავიტენი E.
უკუნითი ს. ავიტენ ZAaBCab, ავიტენი CqD.
უკუნისამდე ს. ავიტენაც ZAaB CqDE, ავიტენიც Cab.
ულბო თ. შამბალილა ZAaBCD. ს. ანოშჰამიემ Z, ანოშამემ AaBCD.
ულვაში ლ. ბუსაჩო B. თ. ბილ ZAaBCDE. ს. ბიეხ ZAaBCDE.
ულო ს. კიემ ZBCE, კიმე D.
ულუკი ს. ვუჰუკ ZAaBCD.
ულუფა თ. ჯირა CDE, თაინ CDE.
უმანკო თ. მიამიტ ZAaB.
უმარილო ს. ალანი Z.
უმეცარი თ. [ავამ] Ca.
უმი თ. ჩიგი ZAaBCDE. ს. ჰუმ ZAaBCDE.
უმრწემესი ლ. ტროუპ B.
უნაბი ლ. სუჩოლე B. თ. ჰუნაბ ZAaBCDE.
უნაგირი ლ. სელა B. თ. იარ ZAaBCab, იერ CqDE, თამქ ZAaBCDE.

[1] Cb-ში სწერია „გარშაშოვ“.

უნდი ხ. უნდ Cq.
უნივთო თ. ბინასი ZAa.
უნკია ლ. უნჩა B.
უნჯი თ. ხაზინა ZAaB. ზინათ E ხ. განძ ZAaBCDE.
უპე თ. შიქამ ZAaB ს. პორტ ZAa.
ურაკპარაკი ხ. ჰრაპარაკ Aa, ურაკპარაკი B, ჰარაკპარაკ Cab, ჰრაკპარაკ Cq.
ურემი თ. ყანლლი ZAaBCDE. ს. სელ ZAaBCDE.
ურემ-ჭარნი ხ. საილ Cab.
ურვება ხ. ქოსიელ Z, ქოსელ AaB, ქორელ Cab. ⌈ქორელ⌉ E
ურთხლი ხ. გენი ZAaBCDE.
ურიბი ხ. ლელაჴ CDE.
ურიშა თ. სულუფ ZAaBC, სულუფი D.
ური ხ. ურრნ ZCab, ურრ AaB, ურნაჰრ CqD. ურნჰარ E.
ურუხი თ. ⌈სოვიი⌉ E
ურჩხული ლ. დრეგონ B. ხ. ჰივალჷ ZAaBCb
ურცი თ. ქაგლიგოთ ZAaBCDE. ს. ურც ZAaBCDE
უსაზომო თ. ⌈ოლჩმალსუზ⌉ E.
უსაცილოდ ლ. ჩელთო B.
უსიტყუელი თ. საჰაილ ZAaB.
უსკურა ∞ მოჯმა Z. მაჯმა AaBCab.
უხტარი თ. მაქთუბ ZAaB
უხუპი ს. მუშტაკ CD, მუშტკა E.
უხუხური თ. სუსტ E.
უხხეული თ. მუჯირათ ZAaB.
უტევანი ხ. ასპარეზ Cb.
უტუჳ თ. ლალ ZAaCbE ს. ჰამბრ ZAaBCDE.
უუცლო ხ. ანტერ ZAaBCab

უფალა ლ. დომინა B.
უფალი ლ. დომინოს B. ს. ტერ ZAaBCDE.
უფასოდ თ. მუფთ Z. ს. ანჰახ Z.
უფსკრული ს. ანდუნ ZAaBCar ანდუდ CqD, ანდუნდ E.
უღელი ლ. ჯოგო B. თ. ბოიხდრუზ ZAaBCD, ბოინდუღ E. ს. ლუძ ZAaBCDE.
უღმრთო ლ. კონსაგრატო B. თ. ⌈ფირსუზ⌉ E. ს. ანასტვაწ BC. ამპარიშტ DE.
უღმრთოდ თ. ალასუზ B. ს. არანცასტვაწ B.
უყუარდა ს. სირუმერ ZAa.
უყო თ. ელადი ZAa ს. არავ ZAa
უშვილო ლ. სენცაფილიორე B ს. ანიშატაკ Z.
უშხუნი თ. უშხუნ ZAa, ფივკ'ს Cb. ს. ხავარწილ ZAaBCb.
უშჯულო ლ. ინფედელი B. თ. ლინსუზ B, ⌈ფირსუზ⌉ E. ს. ანორენუთუნ ZAaBCab, ანორენუთ CqDE
უჩიგანი თ. ჩუთუბირ ZCb.
უჩურჩული ს. ქჩფჩე Cb.
უჩუჩხუნებს ს. კჩმტეც Cb.
უცვლის თ. დეგიშეირ Cb. ს. ფოხუმა Cb
უცნაური ს. ანწანოთ ZAaBCDE.
უცოდველი ს. ანმიელ Z.
უცომო ლ. აძიმო B. თ. ხამურსუზ ZAaB. ს. ბალაჴ ZAaB.
უცხო თ. ყარიბ ZAaBCD. ს. ოტარ ZAaBCDE.
უძოვნია ს. არაწელა Cb.
უძლებება ს. ანაიგ ZAaBCab.

უწინ თ. ილარი ZAaB.
უწოდა ხ. კანჩეცი D, კუჩეცი E.
უწყება თ. ნალმ ZAaBC. ხ. გუშაწ ZAa, გუშაკ BCDE. გზაწუნ ZAaB, ზგაწუნ CD, ზგაცუნ E.
უჩუ ხ. კარკარ ZAaBC.
უჯრწნილი ხ. ანაპაკან ZAaBCaq.

ფ

ფაენი ლ. შელტრო B. ხ. წიერტ AaB
ფაზარი თ. ფაზარ Cab, ფანზარი DL
ფაიკი თ. რიქა ZAaBCDE. ხ. ფაიკ ZAaBCD, ფაიკი E.
ფაკელი თ. სარუს ZAaBC, სარუ- [illegible] DE. ხ. ფაკელ Z, ფაკელ A[illegible]BCDE
[illegible] მაშსალა ZAaBCDE.
[illegible] თ. ალაჩუხ ZAaCab. [illegible] BCqDE
[illegible] ფალ CaqE
[illegible]აკი თ. ჰალვა ZAaBC.
[illegible]აკი ხ. ფამფალაკ ZAaBC, [illegible] DE
[illegible] თ. [illegible]ულმუქ ZAaBCDE.
[illegible] Z [illegible]ინძ AaBCqDE, ხინა [illegible]
[illegible] თ. ფანუს CDE.
[illegible] ჯჰებ B, ჯიბ Cb.
[illegible] თ. აჩულ CD.
[illegible] თ. დასფიჩ ZAaB
[illegible]ილი თ. ბარაბარ CD.
ფ[illegible]უში თ. ჩივთ ZAa. ჩივით [illegible]Cab, ჩივი Cq.

ფარეში თ. ფარეშ ZAaBE, ფარეში D.
ფარეხი თ. ქუზი ZAaBCE, ქუზ D. ხ. გუპუკ ZAaBCab, გუუქ Cq, გუქ DE.
ფართო ხ. ანდორრუფ ZAaBCD, ანდორრუთ E.
ფარი თ. ყალხან ZAaBCDE. ხ. ვაპან ZAaDE, ასპარ BCD, ასპარა D.
ფარილი ხ. მურ ZAaBC.
ფარისეველი ხ. ფარისეცი DE.
ფარტენა ხ. ფათილ E.
ფარლია თ. აჩულ ZAaBCabDE, აჩლ Cq.
ფარლული თ. ბოინბალ ZAaBCD
ფარშამანგი ლ. პაუნა B. თ. თაუზყუშ ZAaBC, თაუზყუში D, თაუჯ E. ხ. სირამარქ ZAaB CbqDE, სირამარჯ Ca.
ფარჩა თ. ფარჩა Z, [ფრჩა] E, ფართალ C, ფართალი D, [ყუმში] E
ფარცხი თ. დუზან ZAaBCab, დუზდან Cq, დუზდა DE. ხ. ტაფან ZAaBCDE.
ფასი თ. ბაჰას ZBCab, ბაჰსი Aa, ბაასი CqDE. ხ. ჰახ ZBCab, ახ AaCqDE.
ფასის-საცავი ხ. განძანაკ Z.
ფასკუნჯი ლ. გრიჯემ B. თ. სიმრუღ ZAaB, სიმურღ CDE. ხ. პასკუნჯ ZAaBC.
ფაფა ხ. ხაშილ ZAaBCDE.
ფაფარი თ. იალ ZAaBCDE. ხ. ბაშ ZAaBCDE.
ფაშარი თ. ქართუ CDE. ხ. ქართუ ZAaBC, ქართუა DE.

ფაშვ ლ. ტრიფა B. თ. შიქამბა ZAaBCD. ყარინ E. ს. თაფან ZAaBCDE.

ფაჩარი ს. მაზიკ DE.

ფაჩუნიერი ს. თავ ZAaBCab.

ფაცერი თ. თარფ ZAaBCE, თარფი D.

ფახანგარი თ. თამბალით ZAaBC, თამბალითი D.

ფებერვალი თ. შაბათმაჰ CDE.

ფეთმაგი თ. ტოლად ZAaBCDF. ს. წესკი ZAaBCqDE, წესკ Cab.

ფეთქა თ. ჩაბალამალ ZAaBCDE. ს. თრთუმ ZAaBCab, თრთრუმ CqDE.

ფეიქარი თ. ჯუფა Cab, ჯულფა CqDE. თოხუნჯ Cab, თოხუნჯი CqDE. ს. ჯუპლაკ ZCab, ჯულაკ AaBCqDE.

ფელამუში თ. ქესმა B.

ფელგამი თ. ბალღამი B. ს. ხილთი Cab, ხილთ CqD.

ფელვანდი თ. ჩიდარი E.

ფელიკი თ. თეჯირი BCqE, თეჯირ Cab

ფელღამი თ. ბალღამ E.

ფენა თ. [სალ] E. ს. ფრიელ ZAaBCab, ფრე CqDE.

ფერდელა თ. ქამარა ZAaBCab.

ფერდი თ. ქოვქ ZAa.

ფერეზიკი თ. დალლალ Z, დალალ AaBCD

ფერი თ. რანგ ZAaBCab, რანგი CqDE. ს. გუნჯ ZAaBCDE.

ფერობა თ. ხოშამად ZAaBCDE.

ფერსო ს. იეც E.

ფერფლი ს. მორიჯ CDE.

ფერქი ლ. პიედე B. თ. აიაღ ZAaBCD, აიალი E. ს. ვუოტ ZAaBCab. ვოტ CqD, ოტ E.

ფესანგი ს. ჩალ Cab.

ფესვ თ. ქოქ DE. ს. ტაკრი CqDE.

ფეტვ ლ. მილიო B. თ. ტარუ ZAaBCDE. ს. კორეკ ZAaBCD, კორიკ E.

ფეშხუმი თ. მალზიმან DE.

ფთილა ს. კოლოლ CqDE.

ფიალა თ. ფიალა E. ს. ტაშტ DE.

ფიალი ს. ტაშტ ZAaBC.

ფითილა თ. ფილთა ZAaBCE, ფითილა D. ს. [პტრუქ] E.

ფითრი ს. მულამუჭ Z, მლამუჭ AaBCab, მალამუჭ CqDE

ფითხი თ. ხაქანდაზ ZAaCb, ხაქანდაზი BCa.

ფილასოფოსი თ. [თალიბელი] E. ს. [იმსტუმ] E.

ფილენჯი ლ. რომატიზო B.

ფილონი ლ. პიოვიალე B. შირჩარ ZAaCqE, შრჩარ B, სირჩარ Cab, სურჩარ D.

ფილჯამი ლ. კანვვეტა B თ. ფინჯან ZAaB.

ფინიკი თ. [ხურმა] E.

ფინიქსი თ. ყაყანოზ Aa, ყაყანოს BCD, ყაყანუს E:

ფირტკ ლ. პოლმონე B თ. ალჯიგარ ZAaB. ს. თუოქ ZAaBCD.

ფისი ლ. ფეჩე B.

ფისტა თ. ფისტაი Cq. ს. ფუსტულ DE.

ფისუა ლ. გატა B. თ. ფიშიკ ZAaB. ს. კატუ Z, კატუნ AaB

ფიტი ს. ჩიეჩ ZAaBCDE.

ფიფინა თ. ფირინი ZAaB.

ფიფქი ს. თრთევ Cab. თერთევ CqDE.

ფიჩვ ლ. თაბელო B. თ. ქილიმ ZAaBCDE. ს. კარპეტ ZAaBCaqDE, კარპიეტ Cb, ძუნძ CDE, ბარფოშ Cb.

ფიცარი ლ. თაულა B. თ. თახტა ZAaBCDE ს. ტახტაკ ZAaBCDE.

ფიცი თ. ანდ ZAaBCDE. ს. ორთუმ ZAaBC, ⌈ორთუმ⌉ E.

ფიცხელი ს. ხისტ ZAaBCabDE.

ფიწალი თ. ჩარანგუჩ ZAaBCDE. ს. ჵორსილ Z, ჵორსილ Aa, ჵრსლი BCa ჵრალინ Cb, ჵრსილ CqD.

ფიჭვ თ. შამალაჯ ZAaBCD, შამალაჯი E. ს. იელევან ZAaBCD, ⌈იელევან⌉ E.

ფლავი თ. ფლოვ Z.

ფლატე თ. იერლულან ZAa, იარლულან BCD, ⌈იერლილ⌉ E. ს. ჭარამფულ ZAaBCDE.

ფლიდი თ. თალბიზ ZAaBC, თალბიზი D.

ფლისკინა ს. ხანდაკ B.

ფლური თ. აშრაფ ZAaBCaqD, არშაფ Cb. ს. ფლორ ZAaCaD, ფლო[illegible] CbqE, დაეკან B.

ფოთოლი თ. იარფალ ZCabE. ს. ტერევ ZCabE.

ფოლადი თ. ფოლად Z ს. პულოტ Z.

ფოლი თ. ყაზიბეგ ZAaBCab, ყაზიბეგი CqDE. ს. ფუოლ ZAaBCab, ფოლ CqDE.

ფოლიო თ. ყანთაფა ZAaBCDE.

ფოლორცი თ. ქუჩა ZAa. ს. ფოლოც ZAaBCqDE.

ფონი თ. გეჩუტ ZAaBD, გეჩუთ CE, ⌈ჩილდირ⌉ E.

ფორთოხალი ს. ფურფუტუნ E

ფორიაქი თ. ⌈ქისმ⌉ E.

ფოსო ს. ფოს ZAaCqDE, ფუოს BCab.

ფოცხი ს. ⌈ფოცხი⌉ E.

ფოცხუერი თ. ვარშაყ ZAaCaq, ვაშაყ BCb, ვარშაყი DE. ს. ლისამ ZAaBCDE.

ფოჩი თ. ფუნჯ ZAaB.

ფოხალი ს. ფოხალ ZAaBCDE.

ფრე თ. ⌈ბულაძ⌉ E. ს. ⌈ახპირ⌉ E.

ფრენა ს. თრჩელ B.

ფრთე თ. ყანად BCDE. ს. თიევ BCDE.

ფრთოსანი თ. ყანადლი ZAaB. ს. თიევაორ ZAaB.

ფრთხილი ს. ზუვართ ZAa, ზუართ BCDE.

ფრთხოლა ს. ხრტნიელ ZAaBCab. ხრტნუმ CqDE.

ფრთხუნვა თ. ქიშნარ ZAaBCDE ⌈ხრტნოლ⌉ E.

ფრიად ს. უიუ ZAaB, იუუ CDE.

ფრინველი თ. ყუშ ZAaB. ს. თრჩნუქ ZAaB, თივაორ Cb, თიევაორ Ca, ჰავქ Ca, თრჩუნ Cq.

ფრჩხილი ლ. უნია B. დრნალ ZCab, დირნალ AaBCq. ს. ღუნკ ZAa, ღუნგ BC.

ფრცქუნა ს. კლიეპელ ZCab, კლეპელ AaBCqD, კლპელ E.

ფრცხილთუალი ლ. ონიქინოს B. ს. იელუნგ CDE.

ფსალმუნი ლ. პსალმუნ B. თ. ზა-

ბურ Z, ზბურ AaBCb, ხ. სალმოს ZAaBCDE.

ფსელი ლ. ორინა B. თ. იშ ZAaB. ხ. შიერრ ZAaBCab, შიერ CqDE.

ფუთხი თ. ქაჩალ, [ქალ] E. ხ. [ბორტ] E.

ფუნდუკი თ. ქარვანსარა ZE, ქარვანსრა AaBCqE, ქარვანსარაია Cab, ხან Cab, ხანი CqDE. ხ. ფუნდუკ Z, ფუნდუგ AaB, ფნდუგ Cb, ფადუგ Ca, ფანდუგ CqDE.

ფური ლ. ვაკა B. თ. ინაგ ZAaBCE, იანგ D. ხ. კოვ ZAaBCDE.

ფურისულა ს. ფაფუჩალი ZAaBCabDE.

ფურნე თ. ქურა CqDE.

ფურცელი ლ. ჶოლიო B. თ. იარფალ ZAaBCaqD. ხ. ტერევ ZAaBCaqD.

ფუტკარი ლ. აპე B. თ. არიუ ZAaBCDE. ხ. მიელუ ZAaBCD, ჰანჯ CaE.

ფუქსავატი თ. ჯუჯა CaD, [ჩაჯოl E.

ფუღურო ლ. ბუშო B.

ფუში ლ. როთურა B. თ. ღაბა ZAaBCaqD, ღაბან Cb, [ღაბნი] E

ფუცი ლ. ჯურამენტო B. თ. ანდ ZE. ხ. ორთომ Z, ორთუმ E.

ფუცხვ ს. იერიექყან ZAa, იერიექყანი B.

ფუჰი ლ. ვაკუო B. ხ. ფუჰ ZAaB, ფუჩ Cab.

ფუხალი ს. ტხკი ZCabE, ტხიკ AaB, თხიკიკი Cq, თხკი D.

ფქვა ლ. მაჩინა B. ხ. ალუნიელ ZAaBCab, ალუმ CqE, ალუმ D

ფქვილი ლ. ვარინა B. თ. უნ ZAaBCDE. ხ. ალირ ZAaBCDE.

ფქნარება ლ. რესპირარე B.

ფშალა ლ. ლუფული B. თ. სარმაშულ ZAaBCabD. ხ. ყილლიპატ ZAaBCaD, ყლლიპატ Cb.

ფშატი თ. იგიდა ZAaBCDE. ხ. ფშატ ZAaBCabE, ფშატი CqD.

ფჩილი ლ. ჰუნია B. თ. დრნალ Cab, დირნალ CqDE. ხ. ლუნგ CDE.

ფხა თ. ყილჩიხ ZAaBCab, ყლჩიხ Cq. ხ. ქისტ ZAaBCDE.

ფხანა ლ. გრატამენტო B. თ. ყაშინილ ZAaB, ყაშმალ CDE. ხ. ქორელ ZAaCab, ქორა B, ქორენქ CqDE.

ფხინი ს. ქერიჩ E.

ქ

ქადა ს. გათა ZAaBCab, ქთა Cq, ქათა DE.

ქადაგება თ. ვაზლუხ ZAaBCq. ვაზლულ CabD, ვაზილულ E. ხ. ქაროზ ZAaBCDE.

ქადაგი თ. ვაზი ZAaB. ხ. ქაროზარ ZAaB.

ქავილი თ. ყაშინილ ZAaBCE. ყანიშილ D. ხ. ქორა ZAaBCDE

ქათამი ლ. გალინო B. თ. თაუხ ZAaBC, თოუხ DE, თაყაყუ CDE. ხ. ჰავ ZAaBCDE.

ქალამანი თ. ჩარუხ ZAaBC. ხ. ტრიეხ ZAaBC.

ქალაქი თ. შაჰარ ZBCab, შაჰრ

AaCq, შპარი D, შპარი E. ს. ქალაქ ZAaBCDE.

ქალბანა თ. ყათრან ZAaBCD. ს. ჯარაოტ ZAaBCbq, ჯარაო Ca, ქალბანნ CqE, ზაუშ D.

ქალი თ. ყიზ ZAaBCqDE, ყზ Cab. ს. ალჩიკ ZB, ალჯიკ Aa, ახჩიკ Cab, ახჯიკ CqDE.

ქალწულა ლ. ლავერჯინე B. თ. ბიქრი ZAaB., ს. კუს ZAaB.

ქალწული თ. ბიქრი CbDE, ბიქრ Caq. ს. კუს CDE.

ქამხა თ. ლოთდან BC. ლოთდანი D

ქანდა თ. კარაყ ZAaBCabDE, ყარაყი Cq.

ქანდაკი თ. შაბაქა AaBCD.

ქანი თ. ქან Z

ქარავმა ლ. [illegible]ბრევიატურა B. თ. [illegible] ZAaBC, ნუღდა DE. [illegible] ZAaBCDE.

[illegible] თ. ქარვან ZD, ქარავან [illegible]რვან Cq ქარვანი E.

[illegible] ს. ქარაძენძ Z.

[illegible] C, ქარგარ DE.

[illegible]ქურუბარ ZAaCabD, [illegible]BCq, ქარუბპრი E.

[illegible] თ. [ვურჯისტნ] E. ს. [illegible] E.

[illegible]ვენტო B. თ. იელ [illegible]DE ს. ქამი ZCDE, [illegible]DE

[illegible] ლ. [illegible]რტა B. თ. ქალაზ ZA[illegible], [ქოზ] E. ს. თუხტ ZAa BE

[illegible] თ. მაზმანთაქ ZAaB, მაზ-[illegible]ლაგ Cab, მაზმანლაგი CqDE.

ქარქაში თ. ყილ ZAaBCab, სადახ ZAaBC.

ქარქუეტი ს. ხრიკ ZAaBCa, ხრია CqDE.

ქარშიკი თ. ორქან CD, [ორქმ] E. ს. [ჩყან] E.

ქატო თ. ქაფაქ ZAaB, ქაფაგ CD, ქაფაკ E. ს. თიეფ ZAaBCDE.

ქაფი თ. ქაფ CD. ს. [ფურფურ] E.

ქაფური თ. ქაფურ CD, ქაფური E.

ქაღალდი ლ. ქარტა B. თ. ქაღაზ ZAaBCqDE. ქალზ Cab ს. თუხტ ZAaBCDE.

ქაშთაჯგი თ. ჰაბი ZAaBCD, ჰაბ Cab.

ქაში ს. სამირ ZAaBCDE.

ქაჩალი ლ. ტინია B. თ. ქაჩალ Z ს. ქალ AaB

ქაჩაჩი ს. პიჭიელ ZAa, პჭიელ BCb, სიმბაკ CaqDE.

ქაცვ ს. [ფუუშ] E.

ქაჯი თ. ჯინ AaBCb.

ქება თ. თარიფ AaBC, თარიფი D ს. იერგ Aa, გოველ BCab, გოუქ CqD, გოუმა E.

ქება-ქებათა ლ. კანტიკუმკანტიკორუმ B. ს. იერგ იერგოც ZAa, იერგ იერგუოც B.

ქედანი თ. ალაბახტა ZAaBCDE. ოფალ ZAaBCDE. ს. დრონ ZAaCDE, დრონი B.

ქედი თ. ბოინ Cab. ს. უს CabE.

ქედი თ. სირთ, [ქდუვა] E.

ქენება თ. [იალვიარ] E.

ქერი თ. არფა ZAaBCDE. ს. გარი ZAaBCDE.

ქეროფიში ს. ქეროფიმ DE.

ქერქი თ. ყაბუხ BCaqD, ყაპუხ Cb[1], ყაბუღ E. ს. კლიეპ ZCbq, კლეპ BCaD, კჰიეპ E.

ქეჯიმი თ. იალჩაღ ZAaBCab, იანჩალი CqDE.

ქვა ლ. სასო B. თ. ტაშ ZAaBCDE. ს. ქარ ZAaBCDE.

ქია თ. ⌈ფიჩი⌉ E. ს. ⌈კაბკა⌉, ⌈მიმონი⌉ E.

ქილა ს. ბელელ E.

ქილვაში თ. თაქალთო ZAaBC.

ქიმია თ. ქიმია CD.

ქინქლა ლ. ზანსაროს B. ს. მანჯეხ ZAaBC, მნჯეხ D.

ქინძი ლ. ჩიმინო B. თ. ქიშნის ZAaB, ქიშნიშ CDE. ს. ჰამიემ ZCab, ჰამემ AaCqDE, ამიემ B.

ქინძის-თავი ს. ქოროც ZAaB.

ქირა თ. ქირა Z. ს. ქრიეჰ Z.

ქიტი თ. ქაფქირ ZAa, ქაფქირი BCb. ს. ქაფქაშ Z.

ქიშმიში თ. ქიშმიშ ZE. ს. ჩამიჩ ZE.

ქიშპი ს. ქენ. ⌈ქმუშტ⌉ E.

ქლამინდი თ. ⌈ქარაქლ⌉ E.

ქლიავი ლ. პრუნიო B. თ. გოვალ ZAaBCab, გუალ CqDE, ალუ ZAaBCD. ს. დამბილ ZAaBCDE.

ქლიბი ლ. ლიმა B. თ. იეგა ZAaBCDE. ს. ხარტოც ZAaBCDE.

ქმარი თ. ერისი ZAaBCab, იერისი CqDE. ს. მართ ZAaBCDE.

ქმნა თ. ელაჲი Z, ⌈ელდი⌉ E. ს. არავ ZAa, ⌈ანელ⌉ E.

ქნა თ. ელადი ZAab, ეილადი Cab, ⌈ელადი⌉ E. ს. არავ BCDE.

ქნარი ლ. ჩეტრა B. ს. ქნარ ZAaBCDE.

ქოგური ს. ⌈ვაჰუჰ⌉ E.

ქოთანი თ. ქოჯა ZAaBCab, გოჯა CqDE. ს. კჰუჰ ZCab, კუჰუჰ AaBCqDE.

ქოთაო ლ. კაფეცა B.

ქოლგა ლ. ლაფიდარე B.

ქონდარი ლ. თიმო B. თ. მარზა ZAaBCDE. ს. კორთინ ZAaBCab, კოთრინ CqDE.

ქონდაქარი თ. ჯალათ ZAaB, ყასაბ D.

ქონება ლ. ავერე B. თ. ვარმალ ZAaB. ს. უნელ ZAaB.

ქონი ლ. სეგო B. თ. ფიი ZAaCabE, ფი B. ს. ჰრაქუ ZAaBCDE.

ქორაკანდელი ლ. ნუმიერე B. ს. ჯარ ZAaB.

ქორანიკონი თ. თარიყ ZAaBCD, თარიყი E. ს. ტომარ ZAaBCb. ⌈ნივინ⌉ E.

ქორეპისკოპოსი თ. ჯანიშინ C. ჯანიშინი D.

ქორი ლ. სტროვიერეთ B. თ. ყუშ ZAaBCDE, ტოღან ZAaBCDE. ს. ბაზა ZCab, ბაზ AaBCqDE.

ქორი ლ. ქორო B. ს. დახ ZAaB.

ქორწილი ლ. მატრიმონიო B. თ. თოი ZBCDE, დუგუნ BCDE.

---

[1] Cb ხელნაწერში „ყაპუზ“ არის.

ს. ჰარსანიქ ZCa, ჰარსნიქ B, ჰარსანიკ Cb, არსნიქ CqDE.

ქოსა თ. ქოსა CabDE. ს. ქოსაკ CabE.

ქოქონაკი თ. ქანქან ZCab, ქანქანი AaBCqDE.

ქოჩაბანდი თ. ჩარბოლუქ ZAa Cab, ჩარბოლუქი BCq.

ქოჩორი ლ. ფოლონთა B. თ. ქანქულ ZAaBCDE. ს. ქანქულ DE.

ქოში თ. ხაროკ ZAab.

ქოხი ლ. კაპანნა B.

ქრთამი ლ. ფარაგვანთი B. თ. რიშვათ ZAaBCE, რიშვართ D. ს. კაშარქ ZAaBCDE.

ქრთილი ს. ნიკანაქ ZAa, ნკანაქ B, გარიელ Cb.

ქრისტე ლ. ქრისტე B. თ. მესია ZAaBDE. ს. ქრისტოს ZAaBDE.

ქრისტეს-სისხლა ლ. ჩილიდონია B.

ქრისტვნა ლ. კრესიმა B. ს. დრომშმ ZAaBCab.

ქრისტიანი ლ. ქრისტიანო B. ს. ქრისტონა ZAaB.

ქრმიელი ლ. მარიტატა B.

ქრცვნი ლ. დონოლა B. თ. სიჩოულ ZAaBCDE.

ქრცხემლი თ. დემურყარა ZAaBCaqDE. ს. ვორტი ZAaBCqDE. ვუორტი Cab.

ქრცხილი ს. ლაში ZAaB, ლაჟი CDE.

ქსელი თ. არიშ ZAaBCDE. ს. ჰინაწ ZAaB.

ქსენონი ლ. ოსპიდალე B.

ქსოა ლ. თესერე B. ს. გორძიელ Z.

ქუაბი ლ. კალდარა B. თ. ყაზან ZAaBCDE. ს. პლინწ ZAa CqDE, პლინძ B, პლინძ Cb, პყინძ Ca.

ქუაბი ლ. გროთა B. თ. მაღარა ZAaBCDE. ს. აირხ ZAaB, ⸢ერი⸣ E.

ქუდი ლ. ბერეთა B. თ. ბორქ ZAaBCab, ბორქი CqDE. ს. გდაკ ZAaBCDE.

ქუდუნა თ. უნლუჯა ZAaBCDE.

ქუევრი თ. ქუფ ZAaBCD, ქუფი E. ს. კარას ZAaBCDE.

ქუეითი თ. იაიალ ZCb. ს. ჰეტევაქ ZBCb, ეტევაქ AaCqD.

ქუემეხი თ. თვანგ Ca.

ქუესკნელი ლ. ივკმოლოგო B.

ქუეყანა ლ. მონდო B. თ. დუნია ZAaBE. ს. იერგირ C.

ქუეყნიერი ლ. მონდანო B.

ქუეყნის-გული თ. აიულალამ ZAa.

ქუეწარმავალი ლ. რეთთილე B. ს. სოღონ ZAaB.

ქუთუთო ს. თერთემ CqDE.

ქუმელი ს. ფოხინდ ZAaBCqDE, ფუოხინდ Cab.

ქუნთა ლ. კუპერთადილანა B. თ. გაბა ZCab, ქაბა BCqD.

ქურანი თ. ⸢ქურანა⸣ E.

ქურდი თ. ოღრი ZAaBCDE. ს. გუოღ ZCE, გოღ AaBD.

⸢**ქურთი**⸣ თ. ⸢იეზითი⸣ E. ს. ⸢ქურთ⸣ E.

ქუროვი ლ. ვედვა B. თ. ტულ ZAaBCDE[1]. ს. აირ ZAaB[1],

---

[1] Z-სა და Aa ნუსხებში „ტულ“ და „აირ“ მიწერილი აქვს „ქუროს“.

მროფვეროქ Cab, ორფვეროქ CqDE.

ქურიმა თ. თულქიყუირულ ZAaBCqDE, თულქყუირულ Cab. ს. ალვესაქინ ZAaCDE, ალვესააქი B.

ქური ლ. მანიცა B. თ. ელჯაგი CabD, ელიჯაგ Cq.

ქურუმი თ. მუნაჯიმ ZAaB.

ქურციკი ლ. კაფრონე B. თ. ჯეირან ZAaBC, ⌈ჯივირ⌉ E, ⌈ალიგ⌉ E. ხ. მაიწიან ZAaB, ზაიწიან Cab, აიწან, ⌈ვიხტრ⌉ E.

ქუსლი ლ. კალქანიო B. თ. დაბან ZAaBCDF. ს. კრუნგ ZAaBCE.

ქუში თ. ⌈ნაფიხ⌉ DE.

ქუხილი ლ. ილტუონო B. თ. გურგურ BCDE. ს. ურეტაც BCDE. ·რუმ CD, ·ორუმ E.

ქჳსლი თ. ბაჯანალ ZAaBCDE. ს. ქენაკალ ZE, ქენკალ AaBCD.

ქჳშა ლ. არენა B. თ. ყუმ ZAaBCDE. ს. იეზიბრ ZAaBCab, იეზიებრ CqDE. ავაზ ZAaBCDE.

ქშენა ლ. ლ.[illegible]ოე B. ს. ტ·ნქუმ AaB

ღ

ღ̄ა თ. ალლაჰა Z. ს. ასტვაწო Z.

ღადო თ. ყუმი AaB, ტალღა CDE.

ღალა თ. ბაჰრა ZAaBCDE. ს. ბაჰრენ ZAaBCD.

ღალღა თ. იელვა ZAaBCDE. ს. ღალღალ ZAaBCDE.

ღალია თ. ზილფიალი D.

ღამე ლ. ნოთე B. თ. გეჯა ZAaBCDE. ს. გშიერ ZCa, გიშერ AaBCbqDE.

ღამის-თევა ლ. ვიჯილია B. ს. ესკუმ ZAaB.

ღამურა თ. ადამალდადან CqDE. ს. მართხაქლუქ CqD, მართახაფლუქ E.

ღანძილი ს. ღანძილ ZCDE.

ღაჟო ს. ხაჯუა ZAa. ხაჯვა B. ხაჯვენ CD.

ღაჟღაჟა თ. ხაზალ ZB, ხაზალი AaCab.

ღართი თ. იაფინჯ Z, იაფინჯი AaB, ⌈იეფინჯ⌉ E.

ღარიბი თ. ⌈ფლირ⌉ E.

ღაღადება ლ. გრიდარ B. ს. ადალაქ AaB.

ღაწჳ ლ. ვაჩო B. ს. თუშ ZAaBCDE.

ღება თ. ⌈აჩმლ⌉, ⌈ბაცხ⌉ E.

ღებვა ლ. თინჯერე B თ. ბოიალ ZAaB. ს. ნერკელ ZAa, ნერკინ BCaqDE, ნერკიელ Cb.

ღებილი ს. ძანძასარით ZAaBC.

ღელაღუნტა თ. ქანგარ ZAaBCDE. ს. ოროჰუნდ ZCb, ოროუნდ AaB, ორუნდ CaqE.

ღელე ლ. ვალლე B. თ. ⌈დარა⌉ E. ს. შვიტ CqDE.

ღელვა ლ. თემფესტა B. ს. ალიკოუც B.

ღერღეთი ლ. ოკა, ფაფარ B. თ ყაზ ZAaB, ⌈ყაზ⌉ B. ს. ბად ZAaB, ⌈ზად⌉ E.

ღერძი ს. სონი ZAaCab, სრინ B სირნი CqDE.

ღეჲა ს. წამ CD, წამე E.

ღია ლ. აპერტა B. თ. აჩუღ ZCab, აჩმიშ AaB, აჩ CqDE. ს. ბაც ZAaBCDE.
ღილი ლ. ბუთონე B. თ. დუგმა ZAaBCDE. ს. კოჭაკ ZAaBC-DE.
ღიმი ს. ქტიელ ZAaB, ქტიელ C, [შიშეიქ] E.
ღინჭი თ. კალამთრაშ ZAaB.
ღირება თ. [დაგრ] E.
ღირება ს. აჟიელ Ca.
ღირსი ლ. დენიო B.
ღიტინი ს. ხუხუტ ZAaB. ხუტუტ CaqDE.
ღიჭა ს. [ლიჭ] E.
ღიჭი ს. [ლიჭა] E.
ღლავი თ. ლოქპალუხ ZAa, ლოქ-ლუხ B. ს. ლოქო ZAaBCab.
ღლაჩი ს. ლოქო E.
ღლია თ. ყულთულ ZAaBCbqD, [illegible]ოლთულ Ca. ს. კრანატაკ B, [illegible]ტაკ Cab, კრნტაკ Cq, კრან-[illegible]
[illegible] ლ. დიი[illegible] B. თ. ალაჰ ZAa CqDE, ალლაჰ Cab. ს. ასტვაწ [illegible]BCDE
[illegible] თ. [ჯებირ] E. ს. ჩაფარ [illegible]
[illegible] თ. ფასტა BCDE.
[illegible]ონა ს. ლონა CDE.
[illegible]ონე თ. ილაჯ ZAaBCab, ილა-[illegible] Cq, [მაჯალი] E. ს. ჭარ ZAa-[illegible] [ჯან] E.
[illegible] ლ. პორქო B. თ. დონლუზ [illegible]BCDE, თანგუზ CDE. ს. ხუ-[illegible] ZCab, ხოზ AaBDE, ხოზი [illegible]q

ღორღი თ. [ხურდატაში] E. ს. ხ[illegible] ბარ ZAaBCDE.
ღორჯო ს. ლონა ZAaBCDE.
ღოჯი ლ. სკალიონე B. ს. სლიწ Cq, სლიწზ E.
ღრეჯა თ. [დილმილ] E.
ღრიანკალი ლ. სკორფიონე B. თ. აყრაბ ZAaBCDE. ს. კარიჭ ZAaBCDE.
ღრმა თ. დარინ ZAaBCDE. ს. ხოურ ZAaB, ხუორ Cab. ხორ CqDE.
ღრუბელი თ. ბულუთ ZBCDE, ბულუთა Aa. ს. ამპ ZAaBCqD. ამბ CabE.
ღრუდი თ. ქაპრიზ B, ქარიზ Cb.
ღრძილი ლ. ჯენჯივე B. ს. ლინდ BCDE.
ღუალი ს. ავლუკ CDE.
ღუარი ს. სელავ C, ავარქ E.
ღუარძლი ლ. ძიძანია B. თ. დე-ლი ZAaB, დელუ CDE. ს. ვო-რომ ZAaBC, ორმუნქ ZAa, დე ვე CDE.
ღუაწლი ს. ჰაკატამსტ ZCab, ჰა-კატამასტ AaBCq, ჰამატამატ D. ჰკატამატ E.
ღუედი თ. [ყაიში] E. ს. ფუოგ ZAa ფოგ E.
ღუედკეცი თ. დონლუზდუშაყ ZA aBCab, დონლუზდუშალ CqDE
ღუეძილი ლ. ფასიჩი B. თ. ბორ-რაკ ZAa, ბორაკი B, ფახლა-ვა Cb.
ღუზა ლ. ანკურა B.
ღულარჭნილი ს. ოლორმოლორ Cab.
ღული თ. ჩინი ZAaCDE, ჩინ B.

ლუძელი თ. ფურუნ ZAaB.

ლუა ლ. ჯინეპრო B. თ. არჯიშ ZAaBCDE. ს. გენინ AaBCab, გინენი CqDE, გენი ZAa, ანფუტ ZAa.

ლუნო ლ. ვინო B. თ. ჩახირ ZAaBCabDE, შარაბ AaB, ⌈შრაბ⌉ E. ს. გინი ZAaBCabDE.

ლუნჭილა ლ. ჰარრო B. ს. ოჭარ AaB, ოროჭ CD, ოროჯ E.

ლუძილი ლ. ზველთო B. ს. ზართნუშ ZAaB, ზართუშ C.

ლუძლი ლ. ვეგათო B. თ. ჯიგარ ZAaBCE, ჯიგარი D. ს. ლიერთ ZAaBCE, ლერთ D.

ყადავახად თ. ჰაურზაურ ZAaB.

ყავა ლ. კაფე B. თ. ყაჰვა ZB, ყავა Aa.

ყავარჯენი ს. გავაზან ZCab, ⌈ევზნ⌉ E.

ყათარი თ. ყათარ Z.

ყალბი თ. ყალბ Z.

ყამირი ს. ხამ E.

ყანა თ. თახილ CbqDE. ს. არტ ZAaBCDE.

ყანჩი ს. ანკლ Ca, ანყი E.

ყაპ-ყაპი თ. გოგყარლა ZAaBCqDE, გოგყრლა Cab. ს. კარაკურ ZAaBCab, კრაკურ CqDE.

ყარამფილის ყუავილი თ. გული მიხაკ ZAaB.

ყარამფილი ლ. კაროფალი B. თ. მიხაკი Z, მიხაკ AaBCD.

ყარანა თ. ყუზლუნ E.

ყარაულა თ. ყარაბათახ ZDE, ყარაბათლახ AaBC. ს. ძგნაკულ ZBCabE, ძაგნაკულ AaCq, ძაგნეკულ D.

ყარს ლ. ფეტორ B. თ. ყოხმიშ B, ყოხარ Aa, ყოზეირ C. ს. ჭო Z, ჭტაწ BCab, ვოტაწა CqE. ოტაწა D.

ყარყანტო ლ. გროგოლინო B. ს. ყარყიჯუქ BCDE.

ყარყატი ლ. ეროდიონეშ B. ს. არაგილ ZAaB.

ყაყანი ლ. კომფუზიო B.

ყაყაჩო ლ. პაპავერ B. თ. ლალა ZAaBCDE. ს. პუტ ZAaBCDE.

ყაყაჩორა თ. ხაშხაშ ZB, ხაშხაში Aa.

ყაყაჩო ჭრელა თ. ლალაზარ ZAaB.

ყაწიმი ლ. კოლანა B.

ყაჭი ლ. ლალეთა B. თ. ქეჯი ZAaBCDE. ს. კაზ ZAaBCDE.

ყაჯირი თ. ყართალ CaqDE.

ყბა ლ. გუანჩა B. თ. ანგ ZAaBCD, ჩანა E. ს. კზაკ ZAaBCDE, წნოტ ZAaBCDE.

ყდა თ. ხანა ZAaBCDE. ს. ტუორქ ZAaBCDE.

ყდა ლ. კორნიჩე B, თ. მუყავა ZAaB.

ყელი ლ. კოლუს B. თ. ბოღაზ ZAaBCDE. ს. ბუგ ZAaBCDE.

ყელსაბამი თ. ბოინბაღ CabD, ბოინბაღი CqE.

⌈ყენი⌉ თ. ⌈შაპ⌉ E. ს. ⌈შაპ⌉ E.

ყეფა თ. ითურეირ CDE. ს. ჰაჩოელ Ca, ჰაჩელ Cb, ჰაჩუმ Cq, ჰაჩუმა DE.

ყეჯჯალი ლ. ფორჩინე B. თ. ჩათალ B.

ყივილი ხ. წუღრუღ CqDE.

ყინვა თ. ღოღმაღ DE ხ. სარ DE, ⌈პარზიქა⌉ E.

ყინული ლ. ილყაჩინო B. თ. ბუზ AaBE. ხ. სარუც AaB, სარიც E.

ყიშტი ლ. აფითარე B. თ. იჯარა BCDE.

ყლე ლ. კაცი B. თ. სიქ ZAaBC-DE. ხ. კლირ ZAaBCDE.

ყმა ლ. ვასალო B. თ. ნოქარ ZAaBCDE. ხ. პუორტ Z, პორტ AaBCabDE, პორტი Cq.

ყმუილი ხ. ორნუმ E.

ყნოსა ლ. ოდორატო B.

ყობული თ. ყუბულ DE.

ყოველთა სადგური თ. ქარვანსარაია Cab, ქარვანსრა Cq.

ყოველი თ. ჰამი BCDE. ხ. ამენაინ ZAaB, ამენ CDE.

ყოვლის-მპყრობელი ლ. ონიპოტ...ცა B. ხ. ამენაკალ ZAaBC DE

ყოვნება თ. ⌈აგლან⌉ E.

ყოთურმაჯა თ. ⌈ყოთურმაჯა⌉ E.

ყოლბი თ. ყავლი ZAaBCqDE, ყავლ Cab.

ყორანი ლ. კორვუს B. თ. ყუზღუნ AaBCDE. ხ. გილაკრრავ Cab, გილაკრავ BCqDE.

ყორე ლ. პარესიკუს B. ხ. ⌈ანტილ ქარა ბრ⌉ E.

ყოხ ხ. არაპცე DE, ⌈ანელ⌉ E.

ყოყმანი ხ. ⌈ყოყმუმ⌉ E.

ყოში თ. ⌈ყოთრმაჯა⌉ E. ხ. ⌈თა... თურ⌉ E.

ყრა ხ. ვერაწაწ BCaqDE, ვერარაწ Cb.

ყრანტალი ხ. კრტუფუმ E.

ყრდელი ლ. სალვატიკა B. თ. ქაუ ZAaB.

ყრიალი ხ. ღორღოც Cb, ღორღოც Ca, ღრღოც CqD, ღრღროც E.

ყრმა თ. ⌈ოღლი⌉ E. ხ. ტღა CDE.

ყრმაა ლ. პოელა B.

ყროყინი ლ. ბალარ B. ხ. ზრუმ DE.

ყრუ თ. ქარ CqD. ხ. ხულ CqDE.

ყრჩოლა ხ. მუღ CqD.

ყრჩოლება ხ. მულ E.

ყუავი ლ. კორნაჭა B. თ. ყარღა ZAaBCDE. ხ. აკრავ ZAaBCq DE, აკრრავ Cab.

ყუავილი ლ. ფლოს B. თ. ჩიჩაგ ZAaBCE, ჩიჩაგი D. ხ. წალიკ ZAaBCDE.

ყუავილი ლ. ფერიოლე B. თ. ჩიჩაგ ZAaB. ხ. წალიკ ZAaB.

ყუავის-ჭანგა თ. ყაზაიაღი ZAa ხ. სიბელ ZAa.

ყუავის-ქრმალა ხ. აკრავათურ BCqDE; აკრკავითურ Cb, აკრრავითურ Ca.

ყუავფრჩხილა თ. ყაზაიაღ BCab, ყაზაიაღი CqD. ხ. სიბელ BCDE.

ყუალა თ. ჰამი DE. ხ. ჩიმ DE.

ყუანა ლ. დისენთარია B. თ. ფიჩი ZAaB.

ყუარება თ. სევმაღ CDE. ხ. სირელ CDE.

ყუდრო თ. ⌈ტღღა⌉ E.

ჟუდრება ლ. იმპროპერიო B. ს. ნახატიქ ZAa, ნახატინქ B, ტრასკან CqD, ტრსკან E.

ჟუელა ლ. ომნეს B. თ. ჰამი ZAaB, ჰამისი Cab. ხ. ჩიმ ZAaBCab.

ჟუელი ლ. კაჟო B. თ. ფენირ ZBCab, ფანირ AaCqDE. ხ. პანირ ZAaBCDE.

ჟუერი ლ. თესთიკულუმ B. თ. ტაშაღ ZAaBCDE. ხ. პლუორ ZCab, პლორ AaBCqD. პლორი E.

ჟუერული ლ. კაპონე B.

ჟუნცი ლ. ციცარე B.

ჟურბელა თ. ტანაყირახ ZAaB CDE. ხ. ანგაჭამტნუკ Z, ანგაჭატნუკ AaB, ანგაჭამტნოკ Cab, ხგაჭაძუტნოკ CqDE.

ჟურდგელი ლ. ლეპრე B. თ. ტავ[illegible] ZAaBCDE, თუშყან CDE. [illegible] ZAaB, ალაფსტრაკ [illegible] ლაპსტრაკ B, ალა[illegible]

[illegible] დიაქვა B.

[illegible]რება თ[illegible] ახძალ Z. ხ. მტიკ ა[illegible]

[illegible] B. თ. ყულაღ [illegible] ხ. [illegible]ნკ ZAaB, უნგ [illegible] C[illegible] [illegible]ვაჭ ZAaB [illegible]

ჟურიმალი ლ. გუნჩა B. ხ. აპატაკ [illegible] Cab

[illegible] თ. [illegible] Aa

ჟურიმლის ცემა თ. სილა B.

ჟურშა თ. ყარაყულაღ ZAaBCD.

ჟურცემულ ხ. დაშნი E.

ჟურძენი ლ. უვა B. თ. უზუმ ZAaBCDE. ხ. ჰა[illegible] ZCab.

ჰალ[illegible] AaB, ჰალუღ CqDE

ჟურჰი ხ. კორჰი DE.

ჟურჭუმელა თ. ყუსლი CqD.

ჟუჟუნი ხ. ⌈კორკრუმა⌉ E.

ჟჳთელი ლ. ჯალო B. თ. სარუ ZAaBCDE. ხ. დიელინ ZAaB CabDE, დიელ Cq.

ჟჳრილი ლ. გრიდარ B. თ. ბაღირმაღ ZAaBCaqDE, ბაღრიმაღ Cb. ხ. გორრალ Z, გორრაწ AaBCab, გორაწ CqDE.

შ

შაბათი ლ. საბათო B. თ. შამბა ZAaBCaqDE. ხ. შაბათ ZAaCa qDE, შაფათ B.

შაბი ლ. ალუმედორექ B. თ. ზაგ ZAaCbqDE, გაზ BCa. ხ. შიბ ZAaBCDE.

შაბიამანი ლ. ვიტრიოლო B. ხ. გოზტაში Aab, ⌈ვჭჭკატი⌉ E.

შავარდენი ლ. ფალკონა B. თ. ლაჩინ ZAaBCDE, შაინ CDE. ხ. შაენ ZAaB, შაიიენ CaqDE. შაიინ Cb.

შავბალახა ხ. აიეკ ZAaBCabE, აიეკი CqD.

შავი ლ. ნეგრო B. თ. ყარა ZAaB CDE. ხ. სიევ ZAaBCDE.

შავცეცხლი თ. ფინდიხი Ca.

შათქუნი ლ. ლეთო B. თ. დოშაქ ZAaB.

შაირი თ. ბაეთ ZAaB, ბეით E.

შალაფი ლ. ბარინა B. თ. მათხაფ ZAaBCqD. მათხაფ Cab, მათხაფი E. ხ. შალაფ Z, ⌈შალფ⌉ E.

შალაშინი ლ. ფიანელა B. თ. რანდა ZAaBCDE.
შალგი ხ. ბოხკუტ ZAaB, ბოლკუტ CDE.
შალვარი თ. შალვარი E. თ. ⌈დისიდონ⌉ E.
შალი ლ. პანო B.
შამფური ლ. სპიდო B, შიშ ZAaBCDE. ხ. შამთურ ZAaCbqDE, შანფურ B, შაფურ Ca.
შანა ლ. სენიო B. ხ. ⌈ნიშნ⌉ E.
შანდაკი ხ. ⌈ლელკაცქ⌉ E.
შანთი თ. ყურსი E. ხ. ⌈ლურსხ⌉ E.
შანთი ხ. ⌈შათი⌉ E.
შაპრი ხ. ⌈შაპრ⌉ E.
შარა ლ. სტრადონე B. თ. ⌈ჯადა⌉ E. ხ. ⌈შარ⌉ E.
შარავანდედი ლ. რაჯი B.
შარავანდი თ. თაჯ Z, თაჯი [illegible]aBCDE. ხ. თაგ ZAaCDE, დაგ [illegible]
შარლი ლ. ორინა B. თ. იშ B, ავ- [illegible] Cq. ხ. შიერრ Cab.
შარშან ლ. ლანოპასატო B. [illegible]ლდირ ZAaCq, ბლდირ [illegible]CabD, ბლდრ E. ხ. წერუ Z[illegible]b, წიერუ AaB, პწრუ CqDE.
შა[illegible]ოვანი ხ. ამლან ZAaBCqDE.
შა[illegible]რი თ. შაი ZAaBCDE. ხ. შიი [illegible]BCDE.
შა[illegible]რთხელი ხ. ბალაჭ Cab.
შა[illegible]რი ლ. ცუქურო B. თ. შაქარ [illegible]aBCaqDE. ხ. შაქარ ZAaB[illegible]qDE.
შაშარი თ. ნაშტარ ZAaB.
[illegible]შვ ლ. მერლუს B. თ. ყარათაუხ ZAaBCDE. ხ. მოშაპავ ZCbqDE, მოშაჰვ AaB, მუოშაჰვ Ca.
შაშკულა თ. რეჰან D, რეჰნ E.
შაშპრა ლ. ბასილიკუს B. თ. რეჰან ZAaBC, რეჰნი E.
შაშხი ლ. კაროსალათა B. თ. ბასტურმა ZAaBCDE. ხ. აპუხტ ZAaBCaqDE, აპუოხტ Cb.
შებმა თ. ⌈დოგუშ⌉ E.
შებლალვა ლ. იმრათარე B.
შეგინებული ლ. კონთამინაციო B. თ. ნაჯიშ ZAaBCD, ნაჯიში E. ხ. არატაორ ZAaBCE.
შეგნება თ. ⌈სოგმა⌉ E.
შედგომა ლ. სეკვერე B.
შედედება ლ. კვალიატო B. ხ. მერველ CDE.
შევედრება ლ. სუფლიკარე B.
შევრდომა ლ. პროსიდით B.
შევსლბი ლ. ქუნთუბათუს B. ხ აბაშენა ZAaB, ჩაურეცუც CDE.
შეზავება ლ. მიშერე B.
შეკრვა თ. ბაღლამაღ ZCab, ბაღლანმაღ AaBCqDE. ხ. კაპელ ZAaCbE, კაპიელ BCa, კაბიალ CqD.
შემდეომად თ. ⌈ორანსორა⌉ E. ხ. ⌈ენდურ⌉ E, ⌈იედ⌉ E.
შემთხუევითი თ. არაზ ZAaBCq DE, არზ Cab. ხ. მაკადირ ZAaB, პატაჰუმ CDE.
შემოდგომა ლ. ავტუნო B. თ. ფაიზ ZAaBCDE. ხ. აშუნქ ZAaBCDE.
შემოქმედებითი ხ. არარიჩ ZAa.
შემოქმედი ხ. არარიჩ B.
შემუსრვა თ. ⌈სინდურ⌉ E. ხ. ფშრიელ BC.
შენ თ. სან ZAaBCDE. ხ. დუნ ZAaBCDE.

შენდობა თ. რუხსათ Cab.
შენება თ. იაფმალ CDE, ⌈თიქმალ⌉ E. ს. შინუთინ CqD, შინუთუნ E.
შენი თ. სანუნ Z. ს. ქუან Z.
შენობა თ. ავადანლულ ZCabD, ავადანლუხ AaBCq, ⌈ამნათ⌉ E. ს. შინუთინ ZCab, შინუთუნ AaB.
შერაცხა ს. დარძაცინ CqD, დარძცინ E.
შერგება ს. დარძაცინ ZAaBCab. ს. მარს CqDE.
შერევნა ს. მარს Cab.
შესადგომელი ს. პიეტიევაკან ZAa.
შესაძლებელი თ. მუმქინ C.
შესმენა ს. ამბახტან BC, ამბასტან DE.
შესხმა ს. ⌈მოუმა⌉ E.
შეტყობა ს. იმაც E.
შეურაცხება ს. ანგოსნელ E.
შეურივე ს. ხარნე Cb.
შეუსწორე ს. დრსტე Cb.
შეუფთხე ს. ხრტნაცცუ Cb.
შეულებე ს. ნერქე Cb.
შეუძლია ს. კარა Cb.
შეუჭამია თ. იეიფტურ Cb. ს. კერელა Cb.
შეუხედავს თ. ბახეიფტურ Cb.
შეშა ლ. ლენია B. თ. ოდუნ ZAaB. ს. ფეტ ZAaB.
შეჩვენება თ. ლაჰნათ Aa. ს. ნიზოვ ZAaBC.
შეძინება ს. ჰნარ CqDE.
შეძრწუნება ლ. თურვარე B. ს. ხროვეცა CqDE.
შეწირვა ს. გთუთუნ BCaqDE.
შეწუვა ს. ხოროველ BCa, ხოროვეცა E.
შეჭამა თ. იედი Cb. ს. კერავ Cb.
შეჭამადი ლ. მინესტრო B. თ. ფარიზანა B, იემაგ Cb. ს. პასუც B, უტელუ Cb.
შეხება ლ. ტატტო B.
შვა ს. წნავ ZAaBCDE.
შვილი თ. ოღლი ZE. ს. ვორთი ZCb, ⌈ტღა⌉ E.
შვილიშვილი თ. ნავასი ZAaBCq, ნავას Cab[1]. ს. თუორრ Z, თუორ AaBCa, თორ Cq.
ში თ. იჩინ Cb, იჩი Ca. ს. მეჩი Cab.
შიგ თ. იჩი ZAaB, იჩინდა Cab. ს. მეჩ ZAaCab, მიჩ B.
შიგა თ. იჩი CqDE. ს. მეჯ CqDE, ⌈მიჩუმ⌉ E.
შიგნით თ. იჩარი ZAaBCDE. ს. ნექსევ ZAaBCDE.
შილი ს. ტექრაკინ ZCb, ტექრაკირ AaBCaqDE.
შილინგი თ. შადლუხ BCab, შადლუხი CqDE.
შიმუნვარი თ. ⌈ყარვიაშ⌉ E. ს. ნაჟიშტ ZAaBCDE.
შიმშილი თ. აჯილუხ ZAaCqDE, აჯლუხ Cab. ს. სოვუთინ Z, ქასცაწ CDE.
შიმშილობა თ. აჯილუხ B.
შინ თ. ევდა Cb, ⌈ევი⌉ E. ს. ტან Cb, ⌈ტნ⌉ E.
შინდი თ. ზოღალ ZAaBCDE. ს. ჰუონ ZAaBCDE.
შინება თ. ყორხმალ Cab. ს. ვა-

[1] Cb-ში „ნავას“ უწერია „შვილს“.

ხიელ Cb, ვახელ Ca, ვახ CqDE.

შიქრიკი თ. შათირ AaBC.

შიშაგი ს. შაკ ZAaBCDE.

შიში თ. ყორხმალ Cb, ყორხ CqDE. ს. ვახიელ Cb, ვახ E, ცერკოლ Cq, ცრკიოლ DE.

შიშინი ს. თუშმ E.

შიშუელი თ. ჩიფლახ ZAaBCDE. ს. მიერკ ZAaBCDE, ტკლუორ Cab, ტკლორ Cq, ტიკლორ DE.

შნო თ. ანდამ ZAaBCDE.

შობა თ. დოლმალ ZAaBCDE. ს. წნუნდ Z, წნიელ AaBCab, წნავ CqDE.

შოვნა თ. ოაფმალ E. ს. ჰარელ ZAaBCDE.

შოლტა ს. ხარაზან ZAa, ხარზან B, ხარზნ CDE.

შოლტი ს. ძოლ ZAaB, ძუოლ CDE, გან Cb.

შორენკეცი თ. ქაში ZAaB.

შორის ს. იმეჯ ZAaBCab, იმეჯი CqD.

შორს თ. უზახ ZAaBCDE. ს. ჰიერრუ ZAaBCab, იერუ CqDE.

შრე თ. ჯავსარ ZAaBCab, ჯავსარი Cq.

შრეტა ს. ჰანქცციელ Cb, შიჯუცანიელ Ca, შიჯუცანელ CqD.

შრეში თ. ჩირიშ ZAaBCDE. ს. შიჯუცანელ Z, შიჯუცანიელ AaB Cb.

შრობა ს. ცამაქაცნიელ ZCab, ცამაქაცნელ AaB, ცამაქელ CqDE.

შროშანი თ. სილირჩინ ZAaBCqDE, სლრჩინ Cab. ს. ყიერ ZAaBCDE.

შროშანა თ. ზამბახ ZAaBCDE.

შროშანი თ. სუსან CDE. ს. შუშან ZAaBCDE.

შტანგი ს. ლარდ ZAaBCDE.

შტახსი ს. შტახს ZAaB.

შტო თ. ბუდახ ZAaBCDE. ს. ჰულკ ZAaBCab, ჰუხკ CqDE.

შუა ლ. ნელმეძო B. თ. ორთა ZAaB, ორთასი CDE. ს. მეჯ ZAaB, მეჩ CDE.

შუადღე ლ. მეძოჯორნე B. თ. გუნორთა ZAaB. ს. კესორ ZAaB.

შუათითი ლ. დეტომენდიო B.

შუალამე თ. გეჯაორთასი ZAaB. ს. კესგშიერ Z, კესგიშერ Aa.

შუბი ლ. ლანიშა B, ფიკა B. თ. ჯიდა ZAaBCDE. ს. მზრახ ZCb, მუზრახ AaBCaqDE.

შუბლი ლ. ვონეთე B. თ. ალუნ ZAaBCDE, ⌈ქალი⌉ E. ს. ჰაკატ ZAaBCDE.

შუება თ. ფარალათ ZAaBC.

შუელა თ. მადათ BCDE. ს. ოქტელ ZBCbqDE, ოქტიელ Ca.

შუელი ლ. კაპრიო B. თ. ჯივირ ZAaBCDE, ⌈ალიმ⌉ E. ს. კახტარ ZAaB, კსტარ Ca, კხტარ CbqDE.

შუენიერი თ. ⌈მოხლ⌉ E ს. ⌈სირინ⌉ E.

შუკა ს. შუკა CaqD.

შულტა ს. ხუოჩ Aa.

შულო თ. ქალაფ ZAaBCDE. ს. ვილა ZAaBCDE.

შუნი ს. ხუოჩ Z.

შურდული ლ. გონდა B. თ. საფან ZAaBCD. ს. პარსოტ ZAaBCab, პაროსტ CqD.

შური ლ. იმვიდია B. თ. ყისყანმახ
ZAa. ს. ნხანძ ZAaB.
შურივა თ. ბურუნდურუხ ZAa
BCDE. ს. ხრფუკ ZBCDE, ხურ-
ფუკ Aa.
შულლი თ. ყარყაშ ZAaBCD.
ს. კრივ ZAaBCD.
შუშტყუმალი თ. ალუჩა ZAaB.
შუშხუნა ლ. რაჯი B. თ. მუშაქ
ZAa, მუშაქი BCD[1]. ს. თშშან
ZAa.
შვდი ლ. სეთე B. თ. იედი ZAaB
CbqDE, იედ Ca. ს. ოხტნ Z,
ოხტ AaBCD.
შხერთ თ. თუვი ZAaB.
შჯული თ. დინ BCqD.

ჩადუნა ლ. ფელჩე B.
ჩალა თ. ჩოფ ZAaBCD. ს. წიელ
ZAaBCD.
ჩალუმელი ს. ახცან ZAaBCqD,
ალცან Cab.
ჩანახი თ. ჩანახ ZAa. ს. ხან
ZAaBCab.
ჩანთა თ. ჩანთა CqD.
ჩანჩქერი ს. ფირფიჩან ZAaBCD.
ჩაუქი თ. ჯალდ ZAa.
ჩაფი ს. ჩაფ ZAaBCaqD.
ჩაჩაბა ლ. ქარტასუგა B. თ. ყაშა-
ვქალათ ZB, ყაშავქალთ Aa.
ს. ჩულლაღ ZAa.
ჩახრუხი თ. შარუხ ZAaBCD.
ჩაქჳ თ. თოფრა ZAaBCa, თორბა
Cb, თორფა CqD. ს. პარკ
ZAaBCD.

ჩეკი თ. ათეშქაშ Z, ათეშქაში
AaBCb.
ჩელხი თ. ქოზარ CD. ს. ხზურ
CD.
ჩემი თ. მანუმ ZAaBCD. ს. იმ
ZAaBCab, იმნ CqD.
ჩეფიჩი თ. ჩებიჩ C, ჩებიჩი D.
ჩექა თ. ქოქირდ CD. ს. ქოქურთ
CD.
ჩექმა თ. ჩაქმა Cab, ჩექმა CqD.
ს. კოშიკ Cb.
ჩივილი თ. შიქიათ ZBCbqD, ში-
ქაათ Ca. ს. განგატ ZBCD.
ჩითი თ. ჩით ZAa. ს. ჩით
ZAaBCD.
ჩილბური თ. შაშრანგ Z, "შაშთ-
რანგ" Cb, შაშთრანგი Cq.
ჩინური თ. ჩინი CqD.
ჩინჩავატი თ. მურთადი CqD.
ჩირი თ. ყახ ZAaBCD.
ჩიტვაშლა ს. წიტატანძ CD.
ჩიტი ს. წიტ ZAaBCD.
ჩიჩვრი თ. ხორთუმ ZAaBCDE.
ჩიხრიხი ს. ჩიხრიხ ZAaBC, ჩიხ-
რიხნი DE.
ჩლიქი ს. პჭიელ ZCDE, პიჭიელ
AaB.
ჩობალი თ. იჩიიელ CqD. ს. ჭაჭუკ
CqDE.
ჩონჩორიკი თ. ფეინ ZAaBCE.
ფეინი D.
ჩოჩვა ლ. სტავოლარე B.
ჩოლრათი თ. ქაშკულ ZAaBCab,
ქაშკული CqD.
ჩოქოსანი ლ. ვესტიტო B.
ჩრდილი ლ. ემბრა B. თ. ქოლგა

[1] Cab-ში შეცდომით სწერია „მუშაქი“.

ZAaBCDE. ს. შვაქ ZAaBCDE.

ჩრდილოეთი ლ. ტრამუნთანა B. ს. ძუაის ZAaBCDE, ჰარავი DE.

ჩუბინი თ. ქამანდარ ZAaBCDE.

ჩუგლუგი ლ. პიკონი B. თ. თულუნგ ZAaBCab, თულუნგი CqDE.

ჩუდკეცი ლ. მანთო B. ს. კრკნუც ZAaBDE, კარკნუც C.

ჩუენ ლ. ნოს B. თ. ბიზ ZAaBCD. ს. მიენქ ZAaBCD.

ჩუენება ლ. ვიზიო B. თ. გორსათმა ZAa, გორსათმალ B. ს. იერიმუნქ ZAaB.

ჩუეულება ლ. ასვეფაციო B. თ. ადათ ZAaBCD. ს. სოვრუთუნ ZAa, საურუთუნ B.

ჩუკენი ლ. მოლეს B. ს. იქაცელქ ZAaBCDE.

ჩუკლუკი ს. ჩუკლუკ CDE.

ჩუკნობა ლ. მოლიცია B.

ჩული თ. ჩულ CD. ს. ჯულ CDE.

ჩულუჩი ს. ღურ ZAaBCab.

ჩურჩნა ლ. ჩითოჩითო B.

ჩურჩული ლ. ჩითოჩითო B. თ. ფისილძ ლ ZAaBCD[1], ფიჩილდამალ E ს. ქჩფუჩ ZAaBCa, ქჩღჩიელ Cb, ფუჩფუჩ Cq, ფუჩფუჩი DE.

ჩუსტი ლ. პიანელა B. თ. ფაფუჩ ZAaBCbqDE, ფაფუჰ Ca.

ჩუქება ლ. დაარე B. თ. ბაღიშლამალ ZAa, ბაღიშლანმალ B, ფეშქაშ E. ს. ბახშიელ Cb, ბაშხელ E.

ჩუჩა ლ. პრეპუციონო B.

ჩქარი ლ. ფრატოლოზო B. ს. ჩუსტ CD.

ჩქმეტა ს. კჩმტიელ ZCab, კჩმატიელ AaB, კიჩმიტ CqD.

ჩჩვლი ლ. ინოჯენთი B. ს. მანუკ C.

ჩხივილი ლ. შქათიარე B.

ჩხიკვ თ. ზილზინ ZAa, ზილზიხ BCD. ს. ჩართი ZAaB, ჩართ CD.

ჩხუბი თ. მაღლათა ZAaBCD.

ჩხუერა ლ. ვენთოსიტა B.

ჩხულეტა ლ. აუნჯერე B. ს. კჰმიტ D.

ც

ცა ლ. ჩელუმ B. თ. გოგ ZAaBCD. ს. იერკინ ZAaBCD.

ცალბარი თ. ასმა Cab.

ცალი თ. თაი ZAaBCD. ს. ჰატ Z, ახკ AaB, ჰაკ CD.

ცალიერი ს. პარაპ Cab.

ცამეტი თ. ონუჩ Z. ს. ტასნუირიექ Z.

ცანდი ლ. კამასტრა B.

ცარიელი ლ. ვაკუუს B. თ. ბოშ Z. ს. დარდაკ ZAaB.

ცარცი თ. გაჯ Cb. ს. ბრუვო ZAaBCb.

ცას ლ. ალჩიელო B.

ცაცხვ თ. ჯლოქა ZAaBCD. ს. ლორი ZAaBCqD, ლუორი Cab.

ცახე თ. ზარა ZAaBCD.

ცდა ს. ტალაბ BCD.

ცელი ლ. ფალჩუნა B. თ. ქერახდ

[1] ZAaBCb-ში შეცდომით სწერია „ყიჩილმალ“.

ZAaBCD. ს. გერანდ ZAaBCab, გერანდი CqD.

ცემა ლ. ვერბერაციო B. თ. დოგმალ ZAaBCab. ს. წეწელ ZAa BCab.

ცერეცო ლ. ანეტუმ B. თ. შივით ZAaBCD. ს. სამიტ ZAaBCD.

ცერი ლ. პოლიჩე B. თ. შასტ ZAaBCD. ს. ბით AaBCD.

ცერცვ ლ. გუმი B. თ. ჰულვარ ZAaBCD, ქულქ ZAaB, ქულუ CD. ს. ოლორ ZAaBCD.

ცეცქა თ. მაშა ZAaBCq, მაშ CaD.

ცეცხლი ლ. ინეს B, ვოქო B. თ. ოდ ZAaBCaqD, ოთ Cb, ათეშ ZAaBCD. ს. პურ ZAaB CD, კრაკ ZAaBCD.

ცვალება ლ. მუტარე B.

ცვილი ლ. ჩერა B. თ. მუმ ZAaB CbqD, შამ Ca. ს. მუომ ZAaB CD.

ცვლა ლ. კომუტაციო B. თ. დეგიშმალ ZAaBCD. ს. ფოხიელ Z, ფოხელ AaBCab, ფოხ CqD.

ცთომილნი ლ. ორსა B. ს. ბიბერ ZAa, ბიეერთ B.

ციბა ლ. კანედიდონა B. თ. ზანდუხტთულასი Aa, გუმიშა BCD. ს. გუშინ BCab.

ციბრუტი თ. მათხაფ ZAaBCab, მათხაფი CqD. ს. შალაფ ZAaB Cab.

ციგა ს. ხიზაკ Cab, ძერნახიზაკ D.

ციდა ლ. სპანგო B. თ. ჩარაქ ZAaBCD. ს. ქილ ZAaBCD.

ციეი ლ. ფრედო B. თ. საუხ AaBCD. ს. სარრ AaB, სარრნ Cab, სარ CqD

ცილა ს. ლიელ ZAaBCaqD, ლიელ Cb.

ცილის-წამება ს. ზრაპარტუთუნ C.

ცისად-ცისად ლ. ლუნატიკოს B. ს. ლუსნოტ ZAaB.

ცისარტყელა ლ. არქობალენო B.

ცის-ნატეხა ს. გილასან ZAa, გაილასან BCb.

ცის-ფერი ლ. ჰერლეომ B. თ. მავი ZAaB.

ციღვ თ. ჯაყუა Z, ჯაყუ AaB.

ციცი ლ. გატა B. თ. ფიშიქ Z, ფიშიკ AaB. ს. კატუ Z, კატუნ AaB.

ციცინათელა ლ. კანთარელა B. თ. ილდურუმყურთ ZAa, ილდურუმყურდ B, ილდუზყურთ Cab, ილდუზყურთი CqD. ს. პეწორიკ ZAaBCD.

ციცხვ ლ. კუქიარა B. თ. ჩამჩა ZAaBCD. ს. შერეფ ZAaBCD.

ციხე ლ. ტურის B. თ. ყალა ZAaBCD. ს. ბიერთ ZCab, ბერთ AaBCqD.

ცმა თ. გეიმალ ZAaBCD. ს. ჰაქნიელ Z, ჰაქცნიელ AaBCab.

ცმელი ლ. ადიპემ B. ს. ჭარპ ZAaB, ჭარპს Cb, ჭარპინ Cq.

ცნობა ლ. კონიციო B. თ. თანიმალ D. ს. ჭანანჩ D.

ცოდვა ლ. პექატუმ B. თ. ბაბალ ZAaBCD, გუნაჰ ZAaCD. ს. მიეღკ ZAa, მიეღ BCD, მიეხკ Cab.

ცოდვა ბუნების-გარეგანი ლ. პექატოკონთარანატურა B. ს. მეღარტაქინ ZAa.

ცოდვა მომაკუდინებელი. ლ. პექა-

ტომორთალე B. ხ. მიელმაჰაცუ Z, მიელმააცუ Aa.

ცოდვა შემთხუევითი ლ. პექატონონაბიტუატო B. ხ. მიელპატაჰმან Aa.

ცოდვა შესანდობელი ლ. პექატო ვენიალე B. ს. მიელ თოლუთინ ZAa.

ცოდვა ჩუეულებითი ლ. პექატო აბიტუატო B. ს. მიელ საუორაკან ZAa.

ცოდვილი ლ. პეკატორე B. თ. გუნაჰქარ AaBCD. ს. მიელაორ AaBCD.

ცოდნა ლ. შიენცია B. თ. ბილმაღ ZAaBCD. ს. გიღუთუნ ZAaB, გიღანოღ Cb, გიღნოღ Ca, გიღოღ CqD.

ცოთი თ. აბრა ZAa.

ცოლეურნი ს. ანერანჭ ZAa.

ცოლი ლ. მულია B. თ. არვად ZAaBCaqD, ავრად Cb. ხ. კინ ZAaBCD.

ცოლოსანი ს. კინაორ ZAa.

ცომი ლ. პასტა B. თ. ხამურ ZAaBCbqD, ხამირ Ca. ხ. ხმუორ ZAaBCD.

ცოტა ლ. ფოკო B. თ. აზ ZAaBCD. ს. ქიჩ ZAaBCD.

ცოფი ლ. ვატვე B. ს. ცოფ D.

ცოცხალი ლ. ლიუს B. თ. დირი ZAaBCD. ს. კენდან ZCb, კედან Aa, კენთან D.

ცოცხი ლ. სკოფა B. თ. სუფურგა ZAaBCD. ს. ავილ ZAaBCD.

ცოხნა ლ. მასტიკარე B. თ. ჩაიმაღ ZAaB, ჩაინამაღ CD. ს. აროჭ ZAaBCD.

ცრა ხ. მაღელ ZAaBCD.

ცრემლი ლ. ლაკრიმა B. თ. იაშ ZAaBCD. ხ. არტასუნგ ZAaBCD.

ცრუ ს. ზაპირატ ZAaBCD.

ცრუტი ს. კოტრან ZCab, კოტორანა AaB.

ცუარი ლ. რუჯალდა B. თ. შაბნაბ Z, შაბნამ Aa, ნამ ZAaBCD. ს. პუტ ZAaBCD.

ცუდი ლ. ინუთილის B. თ. ფუჩ ZAaB. ს. სუსკ ZAaBCab, სუსკი CqD.

ცუდმავალა ლ. ვალაბონდო B.

ცუილი ლ. ლოფა B. ხ. თის ZAaBCD.

ცული ლ. სკურია B. თ. ბალთა ZAaBCD. ხ. ტპარ ZAaBCD, კაცინ ZAaCab, კაცი BCqD.

ცუნდრუკი ლ. ზუზურაბანდ B. ს. შიშინჯინ ZAaBCqD, შიშნჯინნ Cab.

ცურვა ლ. ნოტარე B. ს. ლიელ ZAaBCb, ლიალ Ca.

ცური ს. კურწ Cb, ურწ CaqD

ცქურინა ს. ტარაღან Z, ტარაღანა AaB.

ცხადი ლ. იშეოკულის B.

ცხავი ლ. კრიბუს B. ს. შატარარ ZAaBCD.

ცხარი თ. თუნდ BCb. ხ. თეჟ BCab.

ცხება ლ. უნციო B. ს. დროშმ C.

ცხედარი ლ. ლეთუმ B. ხ. მაიჭ ZAaB.

ცხელება ლ. ფებრის B. თ. ისითმაღ ZAaB. ხ. ტაქცნიელ ZAaB.

ცხელი ლ. კალდო B. თ. ისი ZAaBCD. ს. ტაქ ZAaBCD.

ცხენი ლ. კავალი B. თ. ათ ZAaBCD, აუნ Cab, აუნთ CqD. ს. ძი ZAaBCD.

ცხენოსანი ლ. კავალიერე B. თ. ათლუ AaBCab. ს. ძიაორ AaB Cab.

ცხობა თ. ბიშმალ CD. ს. თხიელ ZAaBCab, თხელ CqD.

ცხოელი თ. ინსან AaBC, დირი Cab. ს. კენდან Aa, ქენთან BC.

ცხოვარი ლ. პეკორა B. თ. ყოინ ZAaBCD, ყუი CD. ს. ვოხჩარ ZAaBCb, ოხჩარ CqD, ვუოჩ-ხარ Ca.

ცხონება ს. კეცუ ZAaBCD.

ცხრა ლ. ნოვე B. თ. დოჰყუზ ZCab, დოყუზ AaBCqD. ს. ინნ ZAaBCD.

ცხრამუცელა თ. ყიზყუშ ZAa, ყიზყუში B.

ცხრილი თ. თარლუმ ZAaB.

ცხრილი თ. ხალმურ ZAaBCD. ს. ხაზალ ZAaBCD.

ცხრო თ. თითრამალ ZAaBCD. ს. ჯიერმიელ ZCb, ჯერმელ AaB, ჯერმიელ Ca, ჯერმუმ CqD

ცხური ლ. ნაზო B. თ. ბურნი ZAaBCD. ს. ქინთ ZAaBCD.

ცხურ-სატეხელა ს. იელიწალიკ BCb, იელიწალკ CaqD.

ცხვრსაქოცი ლ. ფაცოლეთო B.

ძ

ძაბრი ლ. იმბუტო B. თ. ყიფი ZAaBC ' ყიღ D ს. წარაქარ ZAaB, ზაპრი Cb.

ძაგება ს. ფოვნელ B, ფნოვეც CD.

ძალა თ. გუჯ ZAaBCD. ს. ზორ ZAaBCD.

ძალად თ. გუჯილან Z, გუჯინ AaB. ს. ზოროვ ZAaB.

ძალი თ. იონლარ ZAaBCD. ს. ნა-ლიელ ZAaB, ნალიე CD.

ძარღვ ლ. ვენა B. თ. დამარ ZAaBCD. ს. ჯილ ZAaBCD.

ძაღლ-თევზი ლ. ფეშეკანო B.

ძაღლი ლ. კანე B. თ. ით ZAaBCD, იით C. ს. შუნ Z, შან AaBCD.

ძაღლის-ენა ს. შანლიზუ Cab.

ძგერა ს. ტრფუმ ZAaBCD.

ძგიდე თ. ზავია AaBC.

ძე ლ. ფილიე B. თ. ოღლი ZAaB ს. ვორდი Z, უორდი AaBCD. ვორთი Cab.

ძებნა თ. ახტარმალ ZAaBCD ს. პტრიელ ZAaBCab.

ძეგლი ს. არძან ZAaBCab.

ძელი ს. გერან ZAaBCD.

ძერძერუკი თ. ყაჯირ Z, ყაჯირი AaB.

ძეძვ ს. ცაქ ZAaBCab, ცაქი CqD

ძილი ლ. სონნო B თ. იუხ ZAa BCb, უიხუ Ca, უხ CqD. ს. ქუნ ZAaBCD.

ძიმწარე თ. ზარავანდ ZAaBCD

ძირაკი თ. ზირა ZAaBCD.

ძირი თ. დიბ C, დიბი D. ხ. ტაკ-რინ Z, ტაკ CD.
ძირტკბილა თ. ბიანა ZAaB, ბიან CD. ხ. ქახცრმარუჭ B, ქახცრა-მარუჭ CD.
ძირხუენა თ. ქანგარ CD. ხ. ორო-ჰუნდ Cab, ოროუნდ CqD.
ძიძა თ. თაია ZAaBCab. ხ. დაია ZAaBCab.
ძლევა ხ. ახტიელ Cab.
ძლიერება თ. ყუდრათ ZAaB.
ძლივ თ. ანჯახ Cb. ხ. ბრუმ Cab.
ძლისპირი ხ. შარავან Cb.
ძმა ლ. ფრა B. თ. ყარდაშ ZAa BCD. ხ. აღბერ ZAaBC, ახპერ Cab. აღპერ D.
ძმადი ხ. მაკარ Cab.
ძმარი ლ. აჩეთო B. თ. სირქა ZCab, სილქა AaBCqD. ხ. ქა-ცახ ZAaBCabD, ძაცახ C.
ძმაცვა ხ. ხურამანკპაც Z, ხურა-მანკპც AaCD, ხურამანკპეც B.
ძ[illegible] თ. ყარდაშ ოღლი Z. ხ. [illegible]ორთი Z.
ძ[illegible] [illegible]ლაშლუღ Z. ხ. ახპერ [illegible]
ძმ[illegible] ლ. ამიკო B
ძნა [illegible]ო B. თ. დარძ ZAaBD, [illegible] ხ. ხურც ZAaBCD.
ძნ[illegible] [illegible]ღიფიჩილე B. თ. ჩა-თ[illegible] ZAaBCaqD. ხ. დეარ ZAa BC[illegible]
ძნ[illegible] ლ. მუსიკა B.
ძ[illegible] ლ. პასქოლარე B. თ. ოთა-რმაღ Cb. ხ. არაწიეღ Z, არაწელ [illegible]CD
ძოლო თ. ხალიჩა ZAaBCD.
ძოწი ლ. კორალო B. თ. მარჯან ZAaBCD. ხ. მარჯან ZAaB.
ძრვა ლ. ტერრემოტო B. თ. ზინ-ზილა ZAaBC. ხ. ჟაჟ ZAaBC.
ძუ თ. ყანჩუხ ZAa, ყანჯუხ BCD ხ. ქაწ ZAaBCD.
ძუა ხ. ძარ ZAaBCD.
ძუალი ლ. ოსო B. თ. სუმუგ ZAaBCD, გემუქ ZAaBCD. ხ. ვოსკრ ZAaBCbqD, ვუოსკრ Ca.
ძუელი თ. ქოჰნა ZAaBCD, ესკი AaBCD. ხ. იენ ZAaBCD, ჰინ ZAaBCab.
ძუძუმწოვი ხ. ცანცგალ Z, ცნცგალ Aa, ცანცავალ B, ცნცგალ CD.
ძურობა თ. ბაჰალუღ ZCD, ბაჰ-ლუხ Aa, ბაჰალუხ B. ხ. თანგუ-თუნ ZAaB, თანგუთინ CD.
ძურწა ლ. ჯთრი B. თ. ირიშაგ ZAaB, ირიშგან C, არიშკან D.
ძუძუ ლ. მამელა B. თ. ამჯაგ ZAaBCD. ხ. წიწ ZAaBCD.
ძღარბი თ. ქორფიჯ ZAaBCab. ქირფიჯ CqD ხ. კუნძია ZAaCD კუნძია B.
ძღომა ხ. კშტანალ Cab.
ძღუენი თ. ფეშქაშ BCD. ხ. პა-ტარაგ ZAaB, სიეღან Cab.

წ

წაბლი ლ. კასტანია B. თ. შაფა-ლუთ ZAaB, შაჰფალუთ CabD, შჰფალუთ Cq, ქესტანა ZAaBC, ქესტანა D. ხ. ქასტან B, წაილინ Cab, წაბლი CqD.
წადი თ. გეთ CD. ხ. გნა CD.
წავიდა თ. გეჰტი ZCab, გეშტი AaB, გეჩთი CqD. ხ. ჩუვეცავ

ZAa, ჩუეცავ BCaq, ჩუეჩავ CbD, განც Z, გნაც AaBCD.

წათი ხ. ბროჭ D.

წალამი ლ. რონკეთო B.

წალდი ლ. რონკა B. თ. დაპრა ZAaBCD. ხ. კაცნოტ ZAa, წალდ Cab, წალდი CqD.

წალი თ. ჩებიჩ ZAaBC, ჩებიჩი D.

წალკოტი ლ. ჯარდინე B. თ. ბაღჩა ZAaBCD. ხ. ბურასტან ZAaBC.

წამალი ლ. მედიკამენტო B. თ. დარმან ZAaBCD. ხ. დიელ ZAaBCD.

წამება ხ. ვკაუთუთ Cb, ვუკაუთუნ Ca, უკაუთუნ CqD.

წამებული ლ. მარტირე B. თ. შეიდ ZAaBC, შეით D. ხ. ნაჰატაკ ZAa, მარტიროს BCq, მარტიროზ Cab, მა D.

წამი თ. დაყიყა AaCqD, დაღიღა B

წამწამი ლ. პელო B. თ. ქიფრიგ ZAaBCD. ხ. თერთეუნჭ ZCb, თერთეუნგ AaBCaqD.

წარბი თ. ყაშ ZAaBCab, ყაში CqD. ხ. უნჭ ZAaBCD.

წარგება თ. ხარჯლამაღ Cab. ხ. მსხიელ ZCab, მისხელ AaB.

წართმა ხ. ხლიელ ZCab, ხლეელ CqD.

წარმართება ხ. აჯოლუმ ZAaB, აჯუღეცინ CD.

წარმართი ლ. ჯენდილი B. ხ. ჲთანოც Z, ჰეთანოც AaBCq, ჰეთანუც Cab.

წარმდები ხ. ანგუნჭ Caq, ანდგუნჭ D.

წარნაქი თ. ლალიზუა ZAaBC.

წარტყუენვა ხ. გერელ ZAaBCD.

წარწყმედა ხ. კორცნელ ZCb, კორცნიელ AaBCa. ხ. კორეცი CqD.

წარჭდომა ხ. ანციც ZAaB, ანცინ CD.

წდოლა თ. სულგუნ ZAaB.

წები თ. იაფიშხან ZAaBCD. ხ. ყურსაღ ZAaBCD.

წევა თ. ჩაქმაღ CaqD. ხ. ქაშელ CaqD.

წელი ლ. ლომბო B. ხ. ალიკ ZAaBCD.

წელი თ. ბელ Cq, ბელი D. ხ. მეჩკ CqD.

წელიწადი ლ. ანო B. თ. ილ ZAaBCD. ხ. ამს ZAaBCD, ტარი ZAaBCD.

წენტილია თ. რუბ ZCab, რუბი AaBCqD.

წერა თ. იაზმაღ ZAaBCabD, იაწმაღ Cq. ხ. გრიელ ZAaBCab, გროღ CqD.

წერაქვი თ. თულუნგ ZAaBC, თულუნგი D. ხ. წერვალ ZAaBCD.

წერო თ. დურნა ZAaBCD. ხ. კრუნგ ZAaBCbqD, კრრუნგ Ca.

წერტილი თ. ნოღდა B.

წელან თ. ბაიაღ ZAaBCqD, ბაიახ Ca, ბაიხ Cb. ხ. ენთკელ ZAa, ეთკელ BCab, ენთკელით CqD, კანთკელით ZAaB, კნთკელით Cab

წეწონ. ხ. წეწუონ Cb, წეწონ Ca.

წიგნარა ხ. კწიკ ZAaBCD.

წიგნი თ. ქითაბ ZABCab, ქითაბათ CqD, მაქთუბ D. ხ. გირ ZAaBCD.

წიგნის საცავი თ. ქითაბხანა ZAaB, დავთარხანა Cab.

წიდოვანი ხ. აბაჰრი ZAa.

წივა თ. თაზაქ ZAaBCD. ხ. ათარ ZAaBCD.

წითელა ლ. მორვილი B. თ. ყიზილჯა ZAaBCD. ხ. კარმირ ZAaB.

წითელა ს. ზიმელ ZAaBCaqD.

წითელი ლ. როზო B. თ. ყირმიზი ZAaCbqD, ყირმიზ BCa. ხ. კარმირ ZAaBCD.

წილი თ. ფაი ZAaBCab.

წილია ლ. ლენდინე B. ხ. ანიწ CqD.

წინ თ. ილარი ZAaB, ირალი Cab, ოგუმ CqD. ხ. არჩევ ZAaBCD.

წინადაცუეთა თ. სუნათ ZAaB Cab. სუნათი CqD. ხ. თლფატ ZAaB, თალფატ CD.

წინათ ლ. ავანთი B.

წინამცურვალი ს. სუოანდაკ ZAa BCD.

წინამძღუარი ხ. არრაჩნორთ Z, არაჩნორთ Aa, არაჩნორთი B, არრაჩნორთი Cab, არაჩორთ Cq.

წინასწარმეტყუელება ლ. პროფიტია B.

წინასწარმეტყუელი ლ. პროფიტა B თ. ფელამბარ ZAa. ნაბი ZAaBC. ხ. მარქარა ZAaB, მარქარ Cab. მარქარე Cq.

წინაშე ს. არრაჯ BCab. არაჯ CqD.

წინდა თ. ჩორაბალ Z, ჩორაბალა AaBCab, ჯორაბალა CqD, ხ. გულბა ZAaBCbqD, გურბა Ca, გურბექ Cb.

წინდი თ. რეინ ZAaB, გირავ ZAaCaqD, გრავ B, გრრავ Cb.

წინწალი თ. ნოლდა ZAaBCD.

წინწილა თ. სინჯი ZAaCq, სინჯ BCab. ხ. ძნწლექ ZAa, წინწლექ BC, წინძლექ D.

წინწკალი ლ. შინდილა B. თ. ულალუჯ ZAa, ულალურჯ BC, ულალჯუ D. ხ. პეწაკ ZAaBCab.

წირვა ლ. მესა B. თ. ფაქნამაზ ZAaB. ხ. მატუცან ZAa, მატუცანე B, პატარაქ Cab.

წირპლი ხ. ჰროპოტ ZAaB, ჰრპოტ Cab, ჰპროტ CqD.

წისქვილი თ. დეგირმან ZABCD. ხ. ჯალაც ZAaBCD.

წიფელი თ. გურგან ZAaBCD, ფისტუხ Cab, ფისტულ CqD. ხ. აჰარ ZAaBCab, აჰარი CqD.

წიწაკა თ. ბიბერონი B. ხ. პარკოშ CqD.

წიწილი თ. ჯუჯა ZAaBCab. ს. ჰუტ ZAaBCD.

წიწილკურა ხ. ჰუტკირანუტ ZA aB, ჰუტკირანუკ CD.

წიწმატი თ. თარათაზა ZAaBCqD. თარათაზ Cab. ხ. კოტიმ ZAa BCD.

წიხლი თ. თაფ ZAaBCD. ხ. აცქი ZAaBCabD, აციკ Cq.

წკეპლი ს. ჰიპოტ ZCqD.

წკიპარტი თ. ფისკა BC. ხ. კორაფუნ ZAaB. კორფან Cab, კორფანუ CqD.

წლეულ თ. ბუ ილ ZAaBCD. ს. ესტარი ZAaBCab, ესტარის CqD.

წმიდა ლ. სანთე B. თ. ველი AaB. ს. სურბ AaBCD.

წმიდა წყალი ლ. აკვაბენედიკტა B.

წნელი ს. ურრ Z, ურ AaBCD.

წნეხა ს. მზიელ Cab, მუზე CqD.

წოვნა ს. წიწიელ ZCab, წიწელ AaB, წუწუმ Cq, წუწუმა D.

წოლა ლ. კორკარსი B. თ. იათმალ AaBCD. ს. ხოტორუნგ ZAa BCD.

წონა ს. კშრიელ ZAaBCab, კშრელ CqD.

წოქო ს. თერახროვ Z, თერხოროვ AaBCqD, თერახოროვ Cab.

წრუწუნი ს. წვწვალ Z, წავწავაც AaBCqD, წვწვაც Cab.

წრფელი ს. ულიღ AaBCD.

წუეთი თ. დამლა CD. ს. კათელ Cab, კათენ CqD.

წუელა ს. კთუმ CqD.

წუერი ლ. ბარბა B. თ. საჰყალ ZCab, საყალ AaBCqD. ს. მირუქ ZAaBCD.

წუერი ს. წერ CD.

წუმწუმა ლ. სურფანელო B. თ. ქირფით BCbqD, [ვუგირდ] Ca.

წუნი ს. ფუტ ZAaBCab, ფუთ CqD.

წუნწუბა ს. წუ Cab.

წურბელი ლ. სანკვესუკა B. თ. ზალუ ZAaBCaqD, სულუგ ZAaBCaqD ს. ტაზარიეკ ZAaB, ტზრიეკ Ca, ტზრუკ CqD.

წურწუმა თ. ავთაფა ZAaBCD, იბრიხ ZAaBCD. ს. საფორ ZAaB.

წურილი თ. ინჯა ZAaBCD. ს. ბარაკ ZAaBCD.

წულა ლ. სკალფინი B. თ. მასტ ZAaB. ს. მისხნ ZAaB.

წჳვი ლ. ლამბა B. თ. ყალჩან ZAaBCab, ყალჩამი CqD. ს. კანჭ ZCab, კანჭი AaBCqD.

წჳმა ლ. ლაპიოჯა B. თ. იაღმურ ZAaB, იაღიშ CD. ს. ანძრევ ZAaBCD.

წჳნტლი ლ. სპუთო B. ს. ხლინგ ZAaBCD.

წყალი ლ. აკვა B. თ. სუ ZAaBCD ს. ჯურ ZAaBCD.

წყალობა ლ. ისირი კორდია B. თ. რაჰმ ZAaB. ს. ოღორმუთუნ ZAaB, ოღორმუთინ C.

წყალწყალა თ. ათყუშ ZAaBCab. ათყუში CqD. ს. ჯრაპიპიჵ ZAaBCbqD, ჯარაპიპიზ Ca.

წყარო ლ. ფუთანი B. თ. ბულახ ZAaBCD. ს. ახპირ ZAaBCD.

წყევლა ს. ანიწელ ZAaB, ანიწიელ Cab, ანიწუმ CqD.

წყეული ს. ანიწაწ ZAaB.

წყვილი თ. ჩივთ ZAaBC, ჩივთ D. ს. ჯუხტ ZAaCD, ჩუხტ B

წყლით მანკიერი ლ. იტროპიზა B თ. ისისხა BCD.

წყლის-საქანელი ლ. აკვარიო B. თ. დალავ ZAaBCD. ს. აწელჯურ ZAaB, აღწელჯურ CD.

წყლტუ ს. ლიერკ Cab.

წყლული ს. ვირაორ ZAaBC.

წყობა ს. პატირაზმ CD.

წყრომა თ. აჯიღ ZAaB, აჯის-

ლანმალ Cab, ავილლამალ CqD.
წყურვილი თ. სუსუზ AaBCab. ს. წარავიელ Z, წარავ AaBCD.

ჰაბუკი ს. იერიტასრსათ ZAa, იერიტარსათ B, იერიტასართ C.
ჰადარი თ. ჯავარდარ Z, ჯავარდარი Aa.
ჰადრაკი ლ. ეშაქ B. თ. სათრანჯ ZAaBCD.
ჰაკი თ. მადიან ZAaBCD. ს. ყსრახ Z, ყისრახ AaBCaq, ყისრალ CbD.
ჰალაკი ს. კლზი ZAaB.
ჰალი ს. ჰალ ZAaBCD.
ჰამა თ. იამალ ZD. ს. უტელ ZD.
ჰანგი თ. ყაინალ CD.
ჰანდარი თ. ჩინარ ZAaBCD. ს. ჯანდარ CbqD, ჩანდარ Ca.
ჰაპანი ს. ჰაპან Cbq, ჰოპან CaD.
ჰარბაცულა ს. ჰანდუკ ZAaBCaqD. [illegible] დუკი Cb.
ჰარი [illegible] იექტუმ B. თ. დემურყა[illegible] ს. კარჩანგ B.
ჰარმალი ს. ჰალარა CbqD, ბალარა Ca.
ჰარ[illegible] თ. დემურყაინალ ZAaCD. ს. კარ[illegible]ნგ ZAa, კრჩანგ CbqD, კრჩხანგ Ca.
ჰარხალი ლ. ბე[illegible] B. თ. ჩუქუნდური ZAaBCD. ს. ტაკრი AaBCqD, [illegible] Ca, ქახ Cb.
ჰარხლის მქლავი თ. ფაზი CD. ს. ბაზუკ CD.
ჰალარა ს. ხარ ZAaB.

ჰაჰა ლ. ჰიპრე B. ს. კნჰიერნ B, კანჯიერ CD.
ჰახრაკი თ. ჯაჰრა ZCb, ჯარა AaBCaqD. ს. ჯაჰრენ ZCa, ჯარენ AaBCbqD.
ჰედე თ. ქარდ ZAaBCD. ს. ხაზ ZAaBCD.
ჰედეული ს. ხაზაწ AaB.
ჰენება თ. სავირდმალ ZAaCD. ს. ვაზელ Cb.
ჰერამი თ. არუგ Ca. ს. წირან ZAaCD.
ჰერი ს. ოჰოროქ ZAa, ოჰორქ Cb, ოჯოქ Caq, ოჯოქრ D.
ჰეშარიტი თ. ჰაყენ ZAaC. ს. ჰიშმარიტ ZCab, ჰეშმარიტ AaCqD.
ჰია თ. ბოჯუქ D. ს. ჰიჰუ D.
ჰიანური თ. ქამანჩა ZAaCD. ს. შავარ ZAaCD.
ჰიაყელა თ. სოხულჯა Cq, სოხულჯახ D. ს. ჯანყელ Ca.
ჰიდება თ. გულიშმალ CD. ს. კალნუმ CD.
ჰიფჰვი თ. სარჩა ZAaCD. ს. სარაწიტ CD.
ჰილი ს. პროტოვ ZAa, პრტოვ CbqD.
ჰილყუავი თ. ყარაყირღა ZAaCbqD, ყარაყარა Ca. ს. ჰავჭავ ZAaCbD, ჰავჭავი Cq.
ჰიმა ს. ძქელ CqD.
ჰიმოწი ს. პარკაპუკ ZAaCaqD, პარკაპუკუ Cb.
ჰიმური თ. ფლოვ C, ფლოვი D ს. ჰიმბური Ca.
ჰინჰილაკი ს. ჰილიბ ZCabD, ჰილიბი AaCq.

ჭინჭრაქა თ. ბილინაბუთ ZAaCD. ს. თიშ ZAaCD.

ჭიპი თ. გობქ Z, გობაქ AaCD. ს. პუორტ ZCab, პროტ AaCqD.

ჭირვა თ. ღუთმალ ZAa, ტუთმალ CD. ს. ბრნიელ ZAaCD.

ჭირი ს. ნიეღერ Cb, ნიეღელ CaqD.

ჭირხლი ს. სინქიერრ Z, სინქიერ AaBCD.

ჭიქა ლ. ვეტრო B. თ. შიშა ZAaBCD. ს. აპაკი ZAaBCbD, აპიკ Caq.

ჭიჭინა ლ. ჩიგალა B. თ. ჯრლაიქ ZAaB. ს. ჟიჟი ZAaB, ჰეჰენ CD.

ჭიხვინი ს. ხრხნჯელ Cb.

ჭკანჭკანტა ს. შიმშირი ZAaBC. ს. თიმშირი D.

ჭკვიანი თ. აყლლუ Z. ს. ხიელ-ქაორ Z.

ჭკნობა ს. თრომოშვეც ZAa, თრმოშქეც CD.

ჭკუა ლ. ჯერებრო B. თ. აყლი ZAaBCbqD, აყლ Ca. ს. ხიელქ ZAaBCD.

ჭობოხანი ს. ტორვიჩ CD.

ჭოგრი ლ. ქანოქიალე B. თ. დურ-ბინ Z.

ჭონი თ. ქურქჩი ZAaBCD. ს. ჰუონ ZCa, ჰონ Aa.

ჭოროყინი თ. ზუზანა AaBCD.

ჭორფლი ს. პეპენ ZAaBCD.

ჭოჭინა ს. ჰოჰი CD.

ჭრა თ. ქესმალ ZAaBCD. ს. კტრიელ ZCab, კტრუმ AaBCqD.

ჭრელი თ. ალაჯა ZAaBCqD, ალა Cab. ს. ჩალ ZAaBCabD, ჩალ' Cq.

ჭუავი თ. ჩოვდარ ZAaCD. ს. აშორა ZAaCD.

ჭუარტლი თ. ჰიეს ZAaCD. ს. მურ ZAaCD.

ჭურეტა თ. ბახმალ ZAaCD ს. მტიკანელ ZAa. მთკანელ C, მითკანელ D.

ჭური თ. ქუფ Ca. ს. ანოთ CD.

ჭულელი ს. ლუძ Ca.

ჭუჭუა ს. ჰულ Ca.

ჭყაპუნა თ. ოყნა ZAaBCD.

ჭყივილი ს. ჰულულუმ CqD.

ხ

ხაბაზი თ. ჩორაქჩი ZCD, ჩორაგ-ჩი AaB. ს. ჰაცთხოღ ZCab, აცთხოღ AaBCqD.

ხადილი ს. კოჩია D.

ხადილი ს. კართალ AaBCab.

ხავარტა ს. ხავარტ C.

ხავიწი ს. ხაშილ C.

ხავსი ს. მამუხ ZAaB, მამურ CD.

ხაზი თ. ხათ ZAa, ხათი B.

ხაზიდი თ. სამურ ZAaB.

ხათრითი ლ. ბრანდენალე B.

ხალა ს. ძოლ ZAaBCD.

ხალენი ს. მაშქიაკ ZAaBCD.

ხალი თ. შიმშა ZAaBC.

ხამარი თ. შირაჩი ZAaB, შირაჯ Ca.

ხამი თ. ბეზ CD.

ხანი ს. ვუოხტ ZCa, ოხტ AaBCbqD.

ხანჯალი ლ. პუნიალე B. თ. ხან-

ჩალ ZAa, ხანჩარ B.
ხაო თ. ალშა CD[1].
ხაო თ. თაშანგ CqD.
ხარგა თ. ყარაჩადირ ZAaB.
ხარდიორდა ს. ქოქვენ ZAa, ქოქოვენ BCD.
ხარება ლ. ანონციაციონე B. თ. მუშტულუღ B. ს. ავეტიქ ZAa BCD.
ხართუთა თ. ხართუთ CD.
ხარისხი თ. მართაფა Cab, მართაბა CqD. ს. ასლიჯან C, ხარისხ D.
ხარიხა თ. მოაჯარ Z, მოჰაჯარ AaB, მაჰჯარ Ca, მაჰჯარი Cbq, მააჯარი D.
ხარკი ლ. ტრიბუტო B. თ. ხარაჯ Z, ხარაჯა AaBCD. ს. ჰარკ ZAaBC.
ხარშვა ს. ეფელ Z, ეფუმ AaB. ს. ხაშიელ Ca, ხაშუმ CbqD.
ხარშო ს. ხაშუ ZAaBCD.
ხარჭა თ. ხასა ZAaBCD. ს. არჭ ZAaBCbq, ჰარჭ Ca.
ხასი ლ. ლათუტა B. თ. ქაუ ZAaBCD. ს. მაროლ ZAaB, ხას Cb
ხატი ლ. პგორა B. თ. სურათ AaBCD. ს. პატკიერ AaB, პატკიერქ CD.
ხაშარი თ. ჩიბუხ ZAaBC, ჩიბუხი D.
ხაშმი ს. სიერმანაკათან ZAa, სიერმანაკათნ B, სიერმნაკათნ C.
ხაშხაში თ. ხაშხაშ CqD.
ხაჭო ს. დელამუტ BCaqD, დელამუტი Cb.
ხახვ ლ. ჭიპოლე B. თ. სოღან ZAaBCD. ს. სუოხ ZCa, სოხ AaBCbqD.
ხე ლ. არბურო B. თ. აღაჯ ZAaBCabD. ს. წარრ ZAaCa, წარ BCbD.
ხედვა ლ. ვისტა B. თ. გორმაღ CqD. ს. ტესნელ CqD.
ხევა თ. ირთმაღ ZAaBCabD, იერთმაღ Cq. ს. პატრიელ Z, პარიელ Ca.
ხეზი თ. სიჯიმ ZAaBC.
ხეიბარი ს. შაჰატ Ca.
ხემსი ლ. კოლაციონე B.
ხენეში ს. ხენეშ ZAaBCD.
ხერთვისი ლ. კუნძულა B. თ. ადა B. ს. კღზი ZAaB.
ხერკინა თ. საყიზალაჯ ZB, საყიზალაჯი AaCqD, საყზალაჯ Cb, საჰყზალაჯ Ca.
ხერხი ლ. სეგა B. თ. ბიჩხი ZAaBCD. ს. სღუოც ZCab, სღოც Aa, სიღოც BCqD.
ხეტარი ს. ბურ ZAaBCD.
ხემუში ლ. სკორცა B. ს. ქეღეღ ZAaBCD.
ხეხო ლ. ნოჩემუსკატა B. თ. ჯაუზ ZAaB.
ხვალე ლ. დომანე B. თ. იერუმ ZAaB, საბაჰ Ca, საბა CbqD. ს. ექუან ZAa, ექუც BCabD, ეგუც Cq.
ხიბლვა თ. ჯადუ ZAaBCD.
ხიზალალა თ. ხავიარ ZAaBCD.

[1] CbqD-ში შეცდომით „ალმა" სწერია.

ხილი ლ. ჶროუთო B. თ. იემიშ ZAaBCD, მეივა D. ს. მირქ ZAaBCD.
ხილინდარი თ. ჩანთა ZAaBC.
ხინჳო თ. თუშფალანგ ZAaCb, თუშფალანგი BCa.
ხირაული თ. ქილიმ ZAaBCD. ს. კარპეტ ZAaBCD.
ხიშტი ლ. სპადა B.
ხიწიწი ს. ხოროვიჭ ZAaBCabD, ხოროვიჭი Cq.
ხიჭვ ს. ცლანგ Cq, ცალანგ D.
ხლა თ. ფოში ZAaBCD.
ხოლო ლ. ავთემ B. თ. სეთ ZAaB. ს. ისკ ZAaBCD.
ხომალდი ლ. საიკა B. თ. ქეშტი ZAaBCab, გემი D.
ხორშა თ. სამაილ ZAaB.
ხორშაკი თ. სამაილ ZAaBCqD.
ხოჭიჭი ს. ზარურ CqD.
ხრა ს. კრწირ CqD.
ხრამა-ხრუმი ს. კირკიტოცნუმ Z, კირკიტაცნუმ AaBCD.
ხრიკი თ. ფანდ ZAaBCb.
ხრილი ს. ზამბ CD.
ხრტილი ს. გიელძნ ZAaB.
ხსენი ს. დალ ZAaBC, დარ D.
ხსოვნა ს. მიტს ZAaBCb, მიტნ Ca, მტის CqD.
ხუადი თ. ერქაგ Z, ერქაქ AaBCD. ს. ვუორც ZCa, ვორცი AaBC qD, ვორც Cb.
ხუავი თ. თილ ZAaBCab, თილი CqD. ს. თიელ ZAaBCD.
ხუანჯარი ლ. ჶთუჩა B. თ. თუმანბალ ZCb, თუმბანბალ AaB, თუნბანბალ CaqD. ს. ხონჯან ZA aCD.
ხუარბალი ლ. გრანო B. თ. ბუღდა ZAaBCD. ს. ცორენ ZAaBCb, პატიკ Ca.
ხუედრი თ. ნასიბ ZAaBC.
ხუევნა თ. ყუჯმალ ZAaCD, ყუჯამალ B. ს. ფათათიელ ZCb, ფათათუმ AaBCaqD.
ხუეტა ს. ქერუმ AaBCqD, ქერელ Cb.
ხუთი ლ. ჩინქვა B. თ. ბეშ ZAaBCD. ს. ჰინგ ZAaCab, ინგ BCqD.
ხუთშაბათი ლ. ჯოვედო B. თ. ფანჯშამბა ZAaB. ს. ჰინგშაბათ ZAa, ინგშაბათ B.
ხულიკი ლ. ლუჯერტოლა B. თ. ბოზმეჯა ZAaBCD, ქართანქალა AaBCD. ს. ხლიეზ ZAaB, ხლეზ CD.
ხუმრობა ლ. ბურლა B. თ. ხოშტაბლუხ ZAaBCaqD. ხოშთაბლუხ Cb. ს. ჰანაქ ZAaBCD.
ხურო ს. ივს Cq.
ხურჯინი თ. ხურჯინ Z.
ხუცესი ლ. პატერა B. თ. ქეშიშ CaqD. ს. ირიც ZAaBCaqD, ერეც Cb.
ხუჭუჭი თ. ყალამა ZAaBCD.
ხჳთქი ლ. კორკოდილო B. თ. თიმსან ZAa, თიმსანპალუხ BCqD, თიმსანბალუხ Cab. ს. ლაკარრ ZAaB.

ჰ

ჰალვა ს. ალანძ CD.
ჰამლი ს. კოშიკ CD.
ჰამლეი თ. ფაჩაბანდ ZAaBCabD, ფაჩაბანდი Cq.

ქარაქხი თ. ბუინუზ Cab. ხ. პუოზ Cab, პოზ CqD.

ქარი თ. ოქუზ ZAaBCD. ხ. იეზ ZAaBCD.

ქარის-ძირა თ. ჩოფლამა Cab.

ქბო ლ. ვიტელო B. თ. ბზოვ ZCab, ბუზოვ AaBCqD. ხ. ზუოთ, ზორთი AaBCq, ზუორთი Cb, ზუორთ Ca, ზრთი D.

ქეცი თ. ღარა ZAaBCD. ხ. ჰილე-ღატ ZAaBC. ძუორ ZCab, ძორ AaBCq.

ქილეჩი თ. ქურაქ Z, ქარქ AaBCab, ქარქი CqD. ხ. ურაქ ZAaBC.

ქილი ლ. მანო B. თ. ელ ZAaBCD. ხ. ძიერ ZAaBCbq, ძიერრ Ca.

ქილის-წყურა თ. ვარჯიშ Caq, ვა[illegible] Cb.

ქილ[illegible]ილი თ. მაჰრამა ZAaB.

[**ქე[illegible]ხი**] თ. [ტაბანჩა] Ca.

ქილ[illegible] თ. ყოლჩალ ZAaD, ყოლ-ჩას [illegible]C.

ქილოვანი თ. ფეშაქარ Z.

ქილოსანი თ. ფეშაქარ AaB.

ქილსაბამი თ. ყოლბაღ ZCa, ყოლბაღი AaBCbqD.

ქილსაფქავი ხ. ერკანქ ZAaBC, ერქან D.

ქილსაჰოცი ლ. სარვიეთა B. თ. იაღლუხ ZAaBCD, მაჰრამა Z AaB. ხ. ალლუხ ZAaBCD.

ქიღი თ. ქორფი ZAaBCbq, ქორფ Ca. ხ. კარმუნჯ ZAaBC.

ქმა თ. სას ZAaBC. ხ. ძენ ZAaBC.

ქმილი თ. ყურუ ZAaBC. ხ. ჩუ-ორ ZCa, ჩორ AaBCbq.

ქმიადი თ. ქობბა ZAaB, ქომბ Cab, ქომბა Cq. ხ. ბაღაჰ ZAaBC.

ქმობა თ. ყურულმაღ ZAaBC. ხ. ჩორნიელ ZAaB, ჩორაცნიელ Cb.

ქნდური ლ. ფავე B. თ. ბახლა ZAaBC. ხ. ბაქლა ZAaBC.

ქნვა თ. აქმაღ Z. ხ. ვარიელ Z.

ქნული თ. შუმ ZAaBC, ერიგ ZAaBC. ხ. ციელ ZAaBC.

ქომი ხ. ბაზმასტელ BCab.

ქომლი ხ. ბაზმასტელ ZAa.

ქომლი ხ. ჯარრ Z, ჯარ AaB.

ქორცი ლ. კარნე B. თ. ეთ ZAaBC. ხ. მის ZAaBC.

ქოცა თ. ურლმაღ Cb, ოლდურმაღ Caq. ხ. კოტორუმ Cbq, სპანიელ Ca.

ქოჭობი თ. ყრლაულ Z, ყირლაულ AaBCaq, ყირლოულ Cb. ს. ვერაჰავ ZAaBC.

ქრდალი თ. მადიან ZAaB. ს. მიტაკ ZAaBC.

ქრმალი ლ. შაბლა B. თ. ყილიჯ ZAaBC. ს. თურ ZAaBC.

ქრწნა ს. კიეღწელ Z, კეღწელ AaBC.

ქსენება ს. იშიელ Z, იშუმ AaBC.

ქსოვნა ს. მტიტ Cb, მიტიტ Cq.

ქსოვნება ს. მიტიტელ AaB.

ქუიდა თ. ოოხმახ ZAaBCD. ს. თაკ ZAaBCD.

ქუილა ლ. თოსარე B. თ. ოქსურმალ ZAaBCD. ს. ჰაზელ ZCb, ჰაზუმ AaBCaq, ჰზუმა D.

ქურქუიტო ს. დუოხ, გრავან D.

ქუშალდი ლ. სკიფო B. თ. სინდალ ZAaB.

ქურ[illegible] დელუქმალ ZAaBCbq, [illegible] Ca. ს. წაკელ ZAaBCb, [illegible], წაკუმ Cq.

ქვეილი ს. ხირხნჯიელ Ca.

ქვმირი ს. გარავანდ ZAaB, გრავანდ Cab, გრავანდუოხ Cq.

ქვწლოვანი ს. ნისტაგუინ D.

ჯ

ჯადეგი თ. ჯადუქარ ZAaBCD.

ჯადვარი თ. ჯადვარ ZAaBC, ჯადვარი D.

ჯავზი თ. ჯაუზ ZAa, ინდჯაუზ B.

ჯავრი თ. აჯიხლანმალ Ca.

ჯავშანი ლ. ჯაქო B. თ. გეიმ ZAaB. ს. ზრიეჰ Z, ზრჰენ AaB.

ჯალაბი თ. არამ CD.

ჯალდა თ. ქარგა ZAaB.

ჯალდანი თ. ბარდან ZAaBCD.

ჯამა თ. მაია ZAaBCD.

ჯამაგირი თ. ტოლნუხ ZAaB.

ჯამბარა ს. ჭამბარაკ ZCa, ჯამბარაკ AaBCbqD.

ჯადანა თ. ქუმა ZAaBCD.

ჯამჯ თ. გეიმ C. ს. ზრიჰენ Ca, ზრჰენ Cb, ზჰრენ Cq.

ჯამზ თ. ჯინჯილ Cb, ზინჯილ Caq.

ჯაჯა თ. ისკანჯა ZAaBCD.

ჯაშური ს. ხურჩუნგ Cq.

ჯდომა თ. ოთურმალ ZAaBC. ს. ნსტიელ ZCab, ნისტელ AaBCq.

ჯერ ს. დიერ ZAa.

ჯეჯელი ს. ზარმიტის ZAaBCD.

ჯიბე თ. ჯებ ZAaBC. ს. ჯიებ Cb, ჯიბ Ca.

ჯიბუკი თ. ყალან ZAaBCabD, ყალიანი Cq.

ჯინჭარი ლ. ორთიკა B. ს. ალინჭ ZAaBCD.

ჯინჭველი[1] ლ. ჶორმიკა B. თ. ყარინჩხა ZAaBC, ყარინჩახ D. ს. მრჯვნ Z, მრჯივნ Aa, მორმუნჯ BCD.

ჯინჭველ-ლომი ს. მრჯივნ არუჵ ZAa.

ჯინქვა ს. ხაჯვი ZAaBCD.

ჯირი თ. ბულდარ ZAaB.

ჯიქი თ. ბაბრი ZBCbqD, ბაბრ AaCa.

ჯილა თ. სორლუჯ ZAaBCD.

ჯილური თ. ჯილლუ ZAaBCD.

ჯიშკილა ს. ლანძილ ZAaCabD, ლანძილი Cq.

ჯმა თ. სიჩმალ ZAaBC, სიჩლ D. ს. ქაქელ ZAaBCbqD, ქაქიელ Ca.

ჯმნა ს. ჰრაყარელ ZCq, ჰარაყარელ AaB, ჰრაყარულ Cb.

ჯორი თ. ყათირ ZAaBCaqD, ყათრ Cb. ს. ჯორინ ZCb, ჯორი AaBCaqD.

ჯორის-ტერფა ს. დარატერევ ZAaBCD.

ჯორჯი ს. ბიჩირიკ ZAaB, ბიჩრიკ CD.

ჯოხი თ. ალაჯ ZAaBCD. ს. ჰამაკ ZAaBCbqD, ჰმაკ Ca.

ჯოჯო თ. ჯუდამალიქ ZAaB, ჯუდამულიქ Cab, ჯუდამულ CqD, მარმილი ZAaBCD. ს. ქარათოთოშ ZAaBCD.

ჯოჯოხეთი ლ. ლინფერნო B. თ. ჯაჰნამ AaBCqD, ჯაჰანამ Cab. ს. დეოხკ AaBCqD, დეოხტ Cb, დეუოხტ Ca.

ჯოჯოხეთი თ. ასვალას ავლინ ZAa.

ჯუარი ლ. კრუჩე B. თ. ხაჩ ZAaBCD. ს. ხაჩ ZAaBCbqD, ხეჩ Ca.

ჯუარცმა ლ. კრუჩისო B. ს. ხაჩელუთინ AaB.

ჯუმალი თ. ჯამ ZAaB, ჯამი CD.

ჯურუმი თ. ჯარიმა ZAaBCD.

ჯურღმული ს. ჯრჰუორ ZCa, ჯურიორ AaBCqD, ჯრჰორ Cb.

ჯუფთი თ. ჩივთ CD.

ჯუჯუმკალი ლ. კანთარელა B. ს. ჰრიეკ CD.

[1] B-ში სამივე შესატყვისი გადახაზულია.

ჯღარღლა თ. შიშხინა ZAaB, ჩიჩხინა CD.

ჯღიბა ლ. პიატოლა B.

ჰ

ჰაერი ლ. ლარია B. თ. ჰავა AaBCabD. ს. ოდუც AaBCabD.

ჰაერის-მცველი ს. ოთაინქ ZAa-BCab.

ჰუნე, ონე და უნე ს. იერივარ B.

ჰავი თ. ფის ZAaBCaD. ს. ოსალ ZAaBCaD.

ჰამბავი თ. ხაბარ ZAaBCa. ს. ჰამბავ ZAa, ჰამბავი B.

ჰორლი ლ. ლეთიკა B. თ. თახტირევანდ ZAa, თახტირევანდი B.

ჰროარტაგი თ. ხათიშარიფ ZAa, ხათიშარიფი B. ს. ჰროარტაგ ZAa.

ჰრქუა თ. დედი ZAa. ს. ასეც ZAaB.

უცხო შესატყვისობებში გამორჩენილი ერთეულები

აჟრეში ლ. კოლატორიო B.

ბელატი ლ. ქალოვ B.

ბოდლიწო ლ. ცუპა B.

ქსტიმამიზუ ლ. ანთიმონი B.

თარგმანი ქუეყანათა
და
ქალაქთა სახელებისა

ა

აბადდონ ებრაულად, აპოლიონ ბერძულად, ექსტერმინანს ლათინურად (იოანეს გამოცხადების 9. 11, რომელი წერილ არს), მომსპოლველად გამოითარგმანების Z.

ებრაულად, და ბერძულად აპოლიონ, და ლათინურად ექსტერმინანს, (რომელი წერილ არს იოანეს გამოცხადების 9, 11) მომსპობელად გამოითარგმანების A. ებრაულად, ხოლო აპილიონ (აპოლიონ Cb) ბერძულად და ექსტერმინანს ლათინურად, მომსპოლველად გამოითარგმანების, რომელი წერილ არს იოვანეს მოხილვის 9 თავსა და 11 რიცხვში Cab.

აბარიმ გარდას(რ)ული გინა გარდამავალი ZAC[1].

აბბა მამა(ო) ZAC.

აბბია მამა ჩვენი უფალი ZAC.

აბბიუ მამაო ZAC.

აბდემელიქ მონა მეფისა ZAC.

აბდიმუ მონა ალსარებისა ZACab.

მონა აღსარებული Ca.

აბდონ მონაო ZAC.

აბდულმესია მონა ქრისტესი ZAC.

აბედნაგო მონა ბრწყინვალებისა ZAC.

აბელ ღ̃თის მიერი, გინა პირველითგანი (პირველთაგანი Cq), გინა გლოვა ZA.

აბელმაუხ გლოვის დასაწყისი, გინა ძლევენი, გინა (ანუ Ab) შესაწირავი ZA.

გლოვის პირველი ფესვი, გინა შესაწირავი, ანუ ძლევენი C.

აბენეერ (აბენერ Z) შვილი მართალი ZAC.

აბია მამა უფლისა ZAC.

აბიათარ მამა ა(ღ)მაღლებული ZAC.

აბიან გლახაკი ZAC.

აბიბოხ ZACab.

აბიგაილ მამა შვებისა ZAC.

აბიგალ მამის გამოცხადება ZA.

მამის ჩემის გამოცხადება C.

აბიგას (აბისაგ C) მამის უმეცრება ZAC.

აბიდას მონა უფლისა ZAC.

აბიეზელ ლოდი შეწევნისა ZAC.

აბიმელიქ მამა მეფისა ZAC.

აბინადაბ მამა მექორწინე ZAC.

აბინერ მამის ცმელი ZAC.

აბისაგ ნ. აბიგას.

აბისალომ მამა მშვიდობისა ZAC.

აბრა ბერძულად მქევალი ZACab.

ბერძულის ენით მქევალი Cq.

აბრამ ზე ამაღლებული ZAC.

[1] Ca ამატებს: „რაც ამგვარი სახელებია ებრაული, ქალდეური და ელლენურია, რასაც ჩიტის თვალი უზის, სულ სხვა ენაა, საღთო წერილში სწერია“.

აბრაჰამ მამა მრავალთა, მამა მაღალი Z.

მამა მრავალთა, მამა მაღალი, მამა ნათესავთა A. მამა მრავალთა, მამა მაღალი, მამა ნათესავთა, გინა მამა-შვილთა Cab. მამა მრავალთა, მამა მაღალი, მამა ნათესავისა, მამა შვილთა Cq.

აბხალომ მამა მშვდობისა ZAC.

აგაბოს მკალი ZAC.

აგაგ დიაკეული ZA.

საწარბე ჩვენი, გინა დიაკეული C.

აგარ მწირი ZAC.

ავგისტოს ღდესასწაული განმზადებული ZAC.

აგიგვას ანვიას გემოვნება ZA.

რომელ არს ანგიას გემოვნება C.

ადამ კაცი, გინა ქვეყნიერი, გინა მეწამული ZA.

კაცი გინა ქვეყნიერი, გინა მეწამული, გინა მიწა განკაცებული, გინა ქვეყანა ქალწული. გინა ქვეყანა განქორციელებული C.

ალონ [illegible], გინა სიღრმე, გინა ჩაკიბული ZA.

[illegible], გინა სიღრმე ადგილთა, გინა ხარისხი C

ადონაი (ადონა C) უფალი ZAC.

ადონიაი უფლისა ჩემისა ZA.

უფლისა ჩემისა რისხვით სიმრავლისა ერთ არს სახელის-დებბ ღ~თისა, რომელი თარგმანმა ოდესმე დიდვე ნაცვლად სახელთა ღ~თისათა C.

ადონიას ძპყრობელი უფალი ZAC.

აედიუ მონა უფლისა ZABCab.

მონება უფლისა Cq.

აერუ ხვალე ახლო ZAB.

ხვალე ახლო მონიო განმასვენებელი უახლოესთა C.

აზაელ ძალი ღ~თისა ZABC.

აზავ მხედველი ZABC.

აზარია შემეწია უფალი ZABC.

აზორ შემწე ZABC.

აზოტე მეწამულ(ი) განსასვენებელი ZABC.

აზოტოს ებრაელებ(რ) ასდოდ განძ(ა)რცვა ZABC.

ათალია ჟამი უფლისა ZABC.

ათანასი უკუდავი ZABCab.

ათენე უუხო ZAB.

თვინიერ უხვებისა C.

აკაკი ZABC.

აკან იწროება ZABC.

აკელდამა (+ 1, 19 საქმე ZAa) დაბა სისხლისა ZAB.

აკკარონ ბერწობა ZABC.

ალექსანდრე მწყემსი ზროხათა ZAB.

შემწე ზროხათა C.

ალექსანდრია ებრაელებრ ასინოვ უგბოლ(ვ)ელი, გინა შერე(ვ)ნილი ZAB.

ებრაულად ასინოვ, რომელი თარგმანების უგბოლ(ვ)ელი, გინა შერყეული (შერყვნილი Cab) C.

ალილოუია აქებდით უფალსა ZAB.

თარგმანი ათანასესი: აქებდით უფალსა. *თარგმანი კვირილესი:* რამეთუ ა ლ აქებდითად გამოითარგმანების, ხოლო ლ უ ნანდვილევედ, ხოლო ი ა უფლად, გინა ღ~თად. ი ი თ ებრაელთა შინა, ვითარმცა განკუთვნილად ს~ღთოდ, ვითარმცა აქებდით მას, რომელ არს უფალი ყოველთა. *თარგმანი ევსუქისი:* ვითარმცა ვაქებდეთ ღმერთსა ცხოველსა, რომელ არს მითხრობა ქველის მოქმედებისა მისისა. *თარგმანი სხუა:* ალილუია აქებდით ყოველნი არსნი უფალსა C.

ამალეკ ერი ენოვანი ZABC.

ამამ დედა მაშინებელი ZAB.

დედა შიშ მათდა C.

ამან ჰამან, ამბოხება ZAB.

რომელ არს ჰამან, ამბოხება C.

ამანა სარწმუნოება, გინა შეშმა-რიტება ZABC.

ამახაი ძლიერი, გინა ერთა შესა-წირავი ZAB.

ძლიერი, გინა ძალოვანი, გინა ერის შესაწირავი C.

ამბა მამასავით ZABC.

ამბაკომ [illegible]ოკინალი, გინა მამაო ადდეგ ZABCab.

მორკინალი გმირი, გინა მამაო ად-დეგ Cq.

ამელიქ მეფე ZABC.

ამინადაბ (ამინაბადაბ Cb), ერი საჭორწინე ZABC.

ამ[illegible]თა ენითა დედა ZABC.

ამ[illegible]ულად წყალსა ეწოდე-[illegible] ხოლო წყაროსა მ ო კ ო რ Z.

[illegible]ეწოდების ებრაულად, ხო-[illegible]სა მ ო კ ო რ ABC..

[illegible]ონ C) ერი მისი [illegible]

[illegible]ლი კრავი განდგომილი Z [illegible]

ამ[illegible] მამა, გინა მეათორ-[illegible]ა მოთმინე, გინა საცა-[illegible]

[illegible] მამა ესაიასი, გინა ერთი [illegible] წინასწარმეტყველთაგა-[illegible] მოთმინე, გინა საცავი C.

[illegible]ერი მართალი ZABC.

[illegible]არე, გინა მეტყველი ZAB.

[illegible] გინა მეტყველი, გინა მორ-კინალი, გინა უფლება ძალთა მთავ-რობა ისრაიტელთაგან C.

ანა[illegible] წყაროსა ეწოდენ (+ ასუ-რულად AbB) ZAB.

წყაროსა უწოდენ ასურისა (ასუ-რულისა Cq) ენითა C.

ანანია ღრუბელი უფლისა, გინა მადლი უფლისა ZAB.

ღრუბელი უფლისა, გინა მადლი უფლისა, გინა აღიდებს Cab; ღრუ-ბელი უფლისა, გინა აღიდებს, გინა მადლი უფლისა Cq.

ანასტასი აღდგომელი ZABC.

ანგია დღესასწაული ZABC.

ანდრია მჴნე ZABC.

ანდრია მოციქული ქრისტესი და ძმა პეტრე მოციქულისა, ბეთ-საიდელი, პირველ ნათლის მცემ-ლის მოწაფე იყო, მერმე ქრის-ტეს მოწაფე შეიქმნა, შითიას, ეფირუმს, პატარას და ეჴიას ქა-დაგა, კეისრის მიერ ჯუარს ეცუა და მისი გვამი ამალვინ ქალაქსა იტალიისასა არის Z.

ანდრია მოციქული ქრისტესი და ძმა წმიდა პეტრესი ბეთსაიდელი, უწინ- ნათლის-მცემლის მოწაფე იყო, შემდგომად ქრისტეს მოწაფე შეიქნა, შითიას, ეფირუმს, პატრას, აქაიას ქადაგა და ეჴეა კეისრის მიერ ჯუარს ეცვა და მისი გვამი ამალვინ ქალაქს იტალიისას არის A.

ანეკლიტე Cab.

ანიაზე Cab.

ანიკიტოს Cab.

ანნა მადლი გინა აღშენება ZABC.

ანტიოქია ნაცვლად ურმისა Z ABC.

აპოსტოლოს მოციქული, გინა დესპანი ZABC.

აპფო (4 მეფე 2, 14) აჴ, გინა წამ-სა შინა ZAB.

აჴ; გინა წამსა შინა C.

არაბია (2 ნეშტთა 26, 2) მწუხრ-თაგან ZABC.

არაბია (ფსალ. 71, 15) ებრაელებ(რ) საბაა, წყურილთაგან განშორებული. საბაა მოქცეუ-ლი, არაბია მზის დასავალი ZAB.

(ფსალმუნისა 71, 15) ებრაელებ(რ) საბაა. ესე არს წყვილთაგან განშო-რებული. საბაა (+ მოქცევა Cq) მოქ-ცეული (მოციქული Cb; + არაბია მზის დასავალი Cab) C.

არამ ამაღლება, გინა რქა მაღალი ZAB.

არამა სიმაღლე, ამაღლება, სიმაღლი-საებრ, უმეტეს სიმაღლე, გინა რქა ამაღლებული C.

არარატი (არარატ ABC) შერყე-ვისათვის წყევა, გინა შეჩვენება ZAB.

შეჩვენება შერყევისა, გინა წყევა შერყევისა C.

არბეე ოთხი ZABC.

არგობ გამოცხადება მართალი ZABC.

არეუნა კიდობანი, გინა როკვა ZABC.

არიმათია ამაღლება მისი ZABC.

არიოპაგიტა სრულიად ყოველთა ცეცხლთა ბორცვ(ი) (ბორცვთა Cq) ღ̃თისათა ZABC.

არიოპაგოს ბორცვი ცეცხლი-სა, ბორცვი ღ̃თისა (+ კვალად C), პაღოს მთის სახელი არს, ხო-ლო არიოპაღოს მთა არიასი ZABCab.

ბორცვი ცეცხლისა, ბორცვი ღ̃თი-სა Cq.

არისტოტელი (+ ესე A) იყო დი-დი ფილასოფოსი სტაჲირ(ი)ე-ლი ფერიპატ(ი)ოელთ მოძღვა-რი, რომლისა მამასა ეწოდა ნი-კომაქომ, მკურნალი, და დედა-სა—ფისტიადე. (+ ხოლო იგი Z) იყო ტანითა მოკლე და მოდრე-კილ(ი), ხატითა დუხჭირ(ი), ენა-ბრგვნილ(ი). ალექსანდრე მაკე-დონელის მოყვასი (+ და Z) მო-ძღვარი და თანაგამზრახი, (+ და A) პლატონისაგან განსწავლუ-ლი (განსწავლებული Z), სა-მეოცის წლისა მოკვდა ZA.

არმენია ებრაელებ(რ) არარატ(ი) ZAB.

ებრაულად (ებრაელებ Cq) ითქმის არარატი C.

არნონ მოხარული ZABC.

არტაქსერქსეს არტაშეს; ნათელი, გინა წყევა ZAB.

რომელ არს არტაშეს, ნათელ, გინა წყევა C.

არფაქსატ განმკურნებელი, გინა წინასწარ სახილავი ZAB.

განმკურნებელი, გინა წინასწარ-მეტყველებით (წინასწარმეტყველება Cq) სახილავი C.

ასაფ შემკრველი ZAB.

შემკრებელი C.

ასერ საქმით(ა) შემპყრობელი, ძე კაათისი ZAB.

საქმის მიერ შემპყრობელი, ძე კა-ათისი́ C.

ასერ ნეტარება, გინა ბედნიერი ძე იაკობისი, გინა მდიდარი ZABC.

ასკალონი (ასკალონ Cq) აღწონი-ლი ZABC.

ასტაროთ ცხოვარი, გინა ოხჭან ქონებული ZAB.

ცხოვარი, გინა ოხჭან(ი) ნაქონები C.

ასუიტოს ჭელმწიფე და თავი ZABC.

ახურ დიდების მპყრობელი; ნეტარი; შუამდინარე ZAB.
დიდების მპყრობელი, გინა ნეტარი, გინა შუამდინარე C.
ატტალია განმამრავლები, მწყემსობი, სახიერმყოფელი ZAB.
განმამრავლებელი, გინა მმწყსებელი, გინა სახიერმყოფელი C.
ატტიკა ათინა ZAB.
აფფათა (+ ეფათა ZA) განეხვენით ZABC.
აფფოთ დაფარულად Ca.
აქაab ძმა მამისა ZABC.
აქაზ შემპყრობელი, გინა მომგები ZABC.
აქაია ტკივილი, გინა ჭმუნვა ZABC.
აქიმელიქ ძმა ჩემი მეფე ZABC.
აქიტობ ძმა სახიერი ZABC.
აქსა კაცი შემოსილი ZABC.
ალმორეველი განმამწარებელი ZABC.
ალუბა ლეკვი ლომისა ZABC.
ამარონ მთა, გინა მთიული ZABC.
ამოგ ქება ZABC.

ბაალ ´ომონი, გინა მპყრობელი ZABC.
ბაალ (ოსე 10, 14) ირბელ ინტრნლ ეწყო ღმერთი ZAB.
(ოსეს 10, 14) ირბელ ინთრნლ, ესე არს ეწყო ღმერთი C.
ბაალამ ერი ამაო ZABC.
ბაალიმ ბომონი, მპყრობელი, გინა ეშმაკი ZABC.
ბაბელ შფოთი და შერევნა ZAB.
შფოთება და შერევნა C.
ბაბილონ Cab.

ბაბილოვანი შერევნა, გინა შფოთი ZABC.
ბათუელ შვილება ღ˜თისა, ბათოილ სახლეული ღ˜თისა ZAB.
შვილება ღ˜თისა, ბათოილ სახლეული ღ˜თისა, ანუ სული ღ˜თისა C.
ბალა დაძველებული ZAB.
დაძველებული ამბოხებით მქცევალი რა(მ)ქაელისი აღსასრულსა შინა C.
ბალა შთამთქმელი ZAB.
შთამნთქმელი, ამაოკრებელი ციხე აღსასრულთა C.
ბალაამ დაძველება, გინა მფრინველთ მზმნელი Z.
დაძველება ერისა (+ გინა ფრინველთ მზმნელი Aa) ABC.
ბალაკ გამაოკრებელი ZABC.
ბანერგეზ (მარკ. 3, 17) ძენი ქუხილისანი B.
ნ. ბოანერგეს.
[**ბანერგეს** ნ. ბენერგეს, ბოანერგეს, იაკობ ზებედესი].
ბანიას ˜ძე უფლისა ZABC.
ბარაბა განვრცობა ZABC.
ბარაკ ელვარება ZABCab.
ელვარება, გინა თხელი Cq.
ბარაქია აკურთხა უფალი ZAB.
აკურთხა უფალი, გინა კეთილმეტყველი უფალი C.
ბართლომე მოციქული, გალილეველი იყო, ინდოეთს ქრისტე (მ)ქადაგა, სომხითს მოვიდა და მუნ სომეხთ ცოცხალს ტყავი გაჰქადეს. მისი გვამი ჯერ ლიფას კუნძულსა იყო და მერმე ბენევენტოს ქალაქსა და შემდგომად მესამე ოტონე კეისარმა(ნ) (მ)რომეს მიიხვნა ZA.

ბართლომეოს ძე დამოკიდებული წყალთა ZABC.

ბარიონა ძე მსგავსი ტრედისა ZAB.

ძე ტრედისა, გინა ძე მსგავსი ტრედისა C.

ბარიოს განათლებული ZABC.

ბარნაბა ძე ნუგეშინის-ცემისა, ძე მოძღვრისა, გინა მამისა ZABC.

ბარნაბა მოციქული ლევიტელი (ლევიტელთ A) დიაკონი იყო, კვიპრელი, პავლეს მოყვასი (+ და A), ორნივე სულის წმიდის მოციქულნი იყვნეს (იყო Ab) და ნერონ კეისრის ჟამში (ჟამსა A) კერპმსახურთაგან დაიქოლა და ზენონ კეისრის ჟამში (ჟამსა A) მისი გვამი კვიპრის კუნძულსა შინა პო(ვ)ეს ZA.

ბარსაბა ძე ვარე მოქცეულისა ZA.

განუმარტავია BC.

ბარტიმოს ძე სიბრმისა ZABC.

ბარუქ კურთხეული ZABC.

ბატუს ზომიერი და უსულიანი Z.

ზომიერ-უსულიანი AB. ზომიერება უსულისა C.

ბეელზებულ, ბელზებულ, ბომონი ბუზთა Z.

ბომონის ბუზი A. ბომონის ბუზი, გინა ბელზებულ B. ბელზებუ[illegible]ს ბუზი C.

ბე[illegible]ეგორ (ბელფეგორ ZCa) [illegible]ონთა ცნობა ZABC.

ბეერა მამისა ZABC.

ბეთი სახლსა დაიშნავს ZAB.

ბეთავენ სახლი ამოებისა ZABCq.

სახლი ამაოებისა Cab.

ბეთანია სახლი სათნოებისა, გინა დიდებისა, გინა მორჩილებისა ZAB.

სახლი სათნოებისა, გინა დიდებისა, გინა სახლი მორჩილებისა Cb. სახლი სათნოებისა (მორჩილებისა Cq), გინა დიდებისა Cab.

ბეთარონ სახლი რისხვისა ZABC.

ბეთბაგე სახლი შეცული, გინა პურისა, გინა შემთხვევისა ZAB.

სახლი შეცული, გინა სახლი პურისა, სახლი შემთხვევისა C.

ბეთბარა სახლ(ი) ყოფილი ZAB.

ნასახლარი C.

ბეთდაგონ სახლი სახილე ZABC.

ბეთელ სახლი ღ̃თისა ZABC.

ბეთერ გა(ნ)ყრა ZABC.

ბეთლემ სახლი პურისა ZABC.

ბეთლემი სახლი ცხოვრებისა, გინა სიწმიდისა ZABC.

ბეთსაბეე (ბეთსაბე C) სახლი ფიცის ქალაქი ZABC.

ბეთსაიდა სახლი საიფქლე (+ გინა ABC) სახლი მაყლოვანი ZABC.

ბეთსამოს სახლი მზისა ZABC.

ბეთსემეს სახლი მზისა(ვე) ZABC.

ბეთსერი სახლი შფოთისა ZABCb.

ბეთსური, სახლი შფოთისა Caq.

ბეთულ ქალწული ZABC.

ბეთფორ სახლი ცნობისა ZABC.

ბელ დაძველებული ZAB.

ბელა შთამთქმელი, გინა ამაოკრებელი ZAB.

შთამთქმელი, ამაოკრებელი C.

ბელზებულ ეშმაკი დედალი ZAC.

ეშმაკი მთავარი B.

შდრ. ბეელზებულ.

ბელიალ სიბრძნე მიდრეკილი უღელთაგან ZAB.

სიბრძნე მიდრეკილ თვინიერ უღლისა C.

ბელიარ თხოვა ZABC.

ბელფეგორ ბელ — კერპი, ფეგორ (ფეგორ B) — ადგილი, გინა ფეგორ — კერპი; ბელ — ადგილი, ბელფეგორ კერპი ფსკერისა, გინა სახლისა ZAB.

ბელ — კერპი, ფეგორ — ადგილი; სხვანი იტყვიან: ბელ ადგილისა, ფეგორ კერპისათა, ბელფეგორ კერპი ფსკერისა, გინა სახლისა Cab.

ნ. ბეელფეგორ.

[ბენარგეს ნ. ბენერგეს].

ბენედიკტე კურთხეული ZABC.

ბენენნომ ძე ძლიერთა, გინა მდიდართა ZABC.

ბენერგეს ძენი ქუხილისანი ZAB.

ნ. ბოანერგეს.

[illegible]მენ ძე მარჯვენისა ZABC.

[illegible] პ[illegible]რთა [illegible]ემთა ZABC.

[illegible]რა მამისა ZABC.

[illegible]თ დასაბამი, პირველი წიგ[illegible] ZAB.

[illegible]ბამი(თ) ესრეთ იწოდების პირ[illegible] მატიანეთა სჯულისათა C.

[illegible]თა (ბეროქთა ABC) მტე[illegible] ZABC.

[illegible] ჯურლმული ფიცისა, გი[illegible]სული ძლიერებისა ZAB.

[illegible]ურლმული ფიცისა. ბ ე რ ს ა ბ ე [illegible] ძლიერებისა C.

[illegible]ფეგორ ხილვა სარცხვინელთა ZAB.

ხილვა სირცხვინელი C.

[illegible]როონ Cab.

ბეჭემოთ (ბეჰმოთ ZAB) ირემი, გინა ოთხფერჴი ZABC.

ბიკენტი C.

ბიკტორ C.

ბოანერგეს წმიდის ჯერასიმეს მიერ ბანერემ, რომელი ჩვენ მიერ ითარგმ(ა)ნა ბ ა ნ ე რ გ ე ს, ძენი ქუხილისანი ZAB.

წმიდისაებრ ჯერასიმესა ბანერემ, რომელ არს ჩვენდა ბ ა ნ ე რ გ ე ს, ძენი ქუხილისანი C.

ბოოზ, ბოოს ძლიერება ZA.

ბო(ო)ს, ძლიერებათა შინა BC.

ბორით მხალი ფიცხელი გემოთი ZAB.

მხალი, რომელსა აქვს სიფიცხე გემოთა Cb. მხალი, რომელსა შინა არს სიფიცხე გემოთა Caq.

ბოსომ კეთილი სახიერება ZA.

კეთილი სახარება BC.

ბოხორ სიმაგრე ZABC.

ბოხორა სიმაგრე ZABC.

გაად გამოკურვებული ZABC.

გაბაა ბორცვი ZABC.

გაბაათ ბორცვთა თხემი ZAB.

ბორცვის თხემი Cab, ბორცვის წვერი Cq.

გაბათან ა(ღ)მაღლებული ZABC.

გაბაონ ბორცვი შეყრილი ZABC.

გაბირ ნება კაცისა ZABC

გაბრიელ კაცი ღმრთისა, გინა სახე ღმრთისა ZAB.

კაცი ღმრთისა, გინა ღმერთი და კაცი, გინა სახე ღმრთისა C.

გად კეთილ-ბედნიერობა მორტყმული ანუ (გინა BC) ძველი დღეთა, გინა განსაცდელი ZABC.

გადგად კეთილ ბედით შეპურვილი მწყობრი ZA.

ბედით კეთილ შეჰურვილი მჴყობრი B. კეთილ ბედნიერობა, ბედნიერობით შეჰურვილი მჴყობრი C.

გაზა განძლიერდი ZABC.

გაზერ ბედკეთილ შერტყმული ZAB.

კეთილ-ბედნიერობა მორტყმული C.

გაზეფილაჭიუმ ტაძრის საუნჯეთა დასამარხავი ZA.

საუნჯეთა ტაძრისათა დასამარხავი B. სადა საუნჯეთა ტაძრისასა (ტაზრისასა Cq) შეინახვიდეს საგანძურთა C.

გათერ მწირი ცნობილი ZA.

მწირი ცნობითა B. მწირ ვიყავ ცნობითა C.

გაიოხ Cab.

გალაად უხვად მიცემით მომწოდე(ბელი), გინა საწამებელი ZAB

უხვ[illegible] მიცემის მოწმობა, გინა საწამე[illegible] C

გალატე მაწოვარი ZABC.

გალგალ ურმის თვალი მბრუნავი ZABC

გალგალა [illegible]რება ჩემი ZABC.

გალილია მბრუნავი საჩინო, გინა მოს[illegible]ული, გინა გამოცხადება ZAB

[illegible] შვენიერად ბრწყინვალ[illegible] მოს ვებელი უფლისა, გინა [illegible]ცხადება C

გამდი [illegible]ამოსაცდელი ZABC.

გარდარიწელი თვისი სახლეულ[illegible]ნი ZA.

თვის[illegible] სახლეულთაგანისა B. თვი[illegible] სახლისა მათისა C.

გარიზინ მწირობა მათი ZABC.

გებალ დასაარული, გინა თხემი მთისა, გინა ქვე-ძველი ZAB.

დასასრული, გინა თხემი მთათა, გი[illegible]ნა ქვავი ძველი C.

გედდურ გულის-თქმა ZABC.

გედეონ შემმუსრველი ZABC.

გეენია მთხრებლი, გინა ქნარცემნელი ZABC.

(+ გეენია არს D) მთხრებლი, გი[illegible] პირი მლვიმისა DE.

გეჱნნონ ღელე განმხეთქელი ZABC.

გელასი Cab.

გელბოე ბრუნვით მიდევნებუ[illegible] ZAB.

მბრუნავთ შედგომით მიდევნებ C.

გელგელ მომგრგვალებული, გინა გამოცხადება ZAB.

ებრაულითა (ებრაულის CqD) ენითა მომრგვალებულად და გამოცხადებად გამოითარგმანების (+ ეზეკია 10, 13 Cq) CD.

გენასარეთი მტილი მთავართა ZABC.

გეონ მკერდი ZABC.

გეონი (+ ვითარმედ C) ქვეყნით დაბადა ღმერთმან კაცი, გინა თვისება ღმრთისა კაცთათვის, გინა პირის(ა)გან საუკუნოსა ZABC.

გერგესეველი სამკვიდრო (სამკვიდრებელი C) მათი, გინა მწირი დაღონებული ZABC.

გერსამ მუნ მწირი ZAB.

მწირი მუნ C.

გერსონ შორიელი სოფლით ZAB.

შორიელი სოფლის(ა)გან C.

[გეჵენნონ ნ. გეჱნნონ]

გიბილიი კიდე დასასრულთა ZAB

კიდეთა დასასრული Cab. გ ი ბ ლ ი ი კიდენი დასასრული Cq.

გიერხონ მოვედ მუნ ZABC.
გიორგი მუშაკი ZABC.
გიჰვონ მუქლთ(ა) გარდავლა ZABC.
გოთ საწარბე ZABC.
გოთანიელ სახლ(ი) ჩემი მცირე ZABC.
გოლგოთა თხემისა ადგილი ZAC.

თხემის ადგილი, სამსჯავრო ადგილი B.

გოლიათ გარე-საზღურება, გინა გამოჩენილი ZABC.
გომერ მპარავთ მფარველი, გინა განმამწარებელი ZA.

მპარავთ მფარველი, გინა განსამწარებელი B. მპარავთ(ა) შემნახავი, გინა გა(ნ)სამწარებელი C.

გომერ სუნნელება ზომიერი ZA.

სრულება ზომიერი B.

გომორ სრულება ზომიერი C.
გომორთა ერი შეურაცხი ZABC.
გომოსი ჩვენება ZABC.
გრეკი ...ელებ(რ) ეუანიმ, ესე ...რს მაცთური ZAB.

...ელად ეუანიმ, ესე არს მაცთ... C.

გრეკი ბერძენი ZAB.
გრიგოლი Cab

დაგონ (+ 1 მეფ. 5, 2 ZA) ხილი, ...ხა თევზი, გინა ძლიერება ZABC.
დავით სასურველი, გინა ნიში ZAB.

...აყვარელი, გინა კმასაყოფელი ნიში, გინა სასურველი C.

დათან ჩვეულ(ი) შჯული ZABC.
დალილა სიგლახაკე ZABC.
დამასკო (4 მეფე 16, 9) მსგავსი დაწვისა ZAB.

(4 მეფე 16, 9[1]) მსგავსად დაწვისა C.

დამასკოჲ სისხლ-მეტნობა, გინა სისხლის მსმელი, გინა სისხლი სულისა ZAB.

სისხლმეტობა, ჩვენებრ სისხლის მსმელი, გინა სისხლი სულისა C.

დამასკოს დამასკელად ითქმის (+ ებრაულად Cq) ZABC.
დამასუ Cb
დან განმსჯელი, გინა სჯა ZAB.

განმსჯელი, გინა სჯა, გინა განკითხვა, გინა მსჯავრი C.

დანიელ სასჯელი ღმრთისა, გინა განკითხვა ძლიერი ZAB.

სასჯელი ღმრთისა, გინა მსჯავრი, გინა განკითხვა ძლიერი C.

დარიოს დარეჰ, ზე მთხოველი ZABC.
დარმასკუ, დარმასკუს აღმართი საწყინო ZAB.

აღზრდით ურვეული C.

დებორა ფუტკართ(ა) სიტყვა ZABC.
დეკაპოლი ათქალაქი ZAB.

ათქალაქთა ქვეშე სოფლები Chq.

დიაპული (ამბაკუმის 3, 4) ებრაელებ რესეი, ფრინველი ალისა ZB.

(ამბაკუმის 3, 4) ებრაელებ რესეი, ფრინველი ალისა A. (ამბაკუმის 3, 4) ებრა რესევი, ესე არს მფრინველი ალისა C.

დიბრეჰაიამ(ი)ნის სიტყუანი დღეთა ZABC.

---

[1] შეცდომით უწერია 1 მეფ. 16, 2.

დიდიმოს ქვეყნიერი ZABC.
დითალასუმ ორ ზღვა, გინა საკ-მათოთა მოკლება ZAB.
ორნი ზღვანი, გინა კმობა მოკლე-ბისა C.
დიმიტრი ქვეყანა ZABC.
დიოდოხოსი მონაცვ(ა)ლე ZABC.
დიონოსი საღ̃თოთა ნაწვეთი ZABC.
დიონოსიოს Cb.
დოვრ ნათესაობა ZABC.
დოთაიმა მოკლება ფრიად(ი) ZABC.
დოიკ რომელ არს დოვეკ, დაღო-ნებული, შრომით შერყვნილი ZAB.
რომელ არს დ ო ვ ე ვ (დოვეც Cb), დაღონებული მშრომალე, შერ-ყეეა C.
დომინოს ლათინურად უფალი ZAa.
უფალი ლათინურად AbB. უფალი Cb.
დორა ნათესაობა, გინა მკვიდრო-ბა ZABC.

ე

ებალ ვრკალი ძველთაგან ZABC.
ებერ C
ებრაელი C.
ებულოს მეცნიერი ZABC.
ეგლონ ვენაკი ZABC.
ეგჳპტე ბნელი, გინა ჭირი და შრომა ZABC.
ედენ შვება, გინა ქვეყანა წითე-ლი ZA.
ჩვენებურად ედემ—ფუფუნება B. ჩვენებრივ ედემ—ფუფუნებისა C.
შდრ. ედემი.

ედომ მწითური, გინა მეწამული, გინა ქვეყანა ZABC.
ევა ძრწოლა გველთა, გინა ცხო-(ვ)რება ZAB.
სათრთოლებელი გველთა, გინა ცხორება C.
ევალი Cab.
ევარისტოს Cab.
ევდუქსი Cab.
ევთრათი მეფეთაგან განათლე-ბულ ZAB.
ჴელმწიფეთაგან განათლებული C.
ევთჳმეოს რომელ არს სიხარული B.
ევმანოელ (7, 4 ესაია) ჩვენ თანა ღმერთი ZAB.
ევრა წიაღ-მოსრული ZABC.
ევრი გარ(დ)მოიელვნე ZABC.
ევსები Cab.
ევსევი Cab.
ევტუქი Ca.
ევტუქიანე Cb.
ევფრათა ნაყოფიერება ZABC.
ევფრატი განყოფა ZABC.
ევფროსი Cab.
ევფროსინე Cab.
ევფუდი (+ 17, 5 მსაჯ. ZA) ცხად არს ჭეშმარიტად ZABC.
შდრ. ეფუდი.
ეზეკია სიმტკიცე ღმრთისა, გი-ნა ძლიერება, გინა შემწეობა ღმრთისა ZAB.
სიმტკიცე ღმრთისა, გინა ძლიერე-ბა ღმრთისა, შემწეობა ღმრთისა C.
ეზრაელ თესლი ღმრთისა ZABC.
ეთამ ძალი მათი, გინა რისხვა ZABC.
შდრ. ეტამ.
ელაფ ჴელთ მეტი, ჴელი მიუღიეს ZA.
ჴელთ მეტი, ჴელი მიიღე B. ჴელის ნამეტნაობაჲ, ჴელი მიიღე C.

ელეესმოვს ღმრთის გამოსვლა, გინა აღდგომა ZA.
ელეესმოვ და ელეესმოვთ გამოსლვა BC.
ელეფთერი Cab.
ელეიზაჲ ღმრთის(ა) გამოსლვა, გინა აღდგომა ZABCab.
ელეპად დებარიმ მეხუთესა წიგნ-სა შინა სჯულისასა ZAB.
ესენი არიან სიტყვანი, ესრეთ იწოდებიან მეხუთესა წიგნსა შინა სჯულისასა C.
ელია უფალი ღმერთი ჩემი ZABC.
ელიაბ ღმერთი მამისა ჩემისა ZAB.
ღმერთი, ჩემი მამა C.
ელიაზარ ღმრთის(ა) შეწევნა ZABC.
ელიაკიმ ღმრთის(ა) აღდგომა ZABC
ელიახ ღმერთი უფალი ZABC.
ელ[illegible]ერ ღმრთის(ა) შემწეობა ZABC
ელ[illegible]ბედ ღმერთი ფიცისა [illegible]ABC.
[illegible] ტ[illegible], ესე იგი არს [illegible] ZABC.
[illegible] ღმერთი, ჩემი მეფე [illegible]B
[illegible], ჩემი მეუფე C
[illegible] ეველიმონი, ესე ნიშანი, [illegible] ZAB.
[illegible]მონი, ესე ნიშანი, გინა იგი [illegible]
[illegible], ესე ნიში, გინა იგი ნი-[illegible]
[illegible]მონი ღმრთის სიტყვა, გინა [illegible] ZAB.
ღმრთისა სიტყვა, გინა რწმუნე-ბ[illegible] C.
ელიონ ა(ღ)მაღლებული ZABC.
ელისაბან ღ͞თის ბაგე ZAB.
ელისაბანა ღ͞თისა ბაგე C.
ელისაბედ ღმერთი, სავსება ჩემი ZAB.
ღმერთი, ამავსებელი ჩემი C.
ელისამ ღმერთი, ფიცი ჩემი ZABC.
ელისამაჲ ღ͞თის სმენა ZAB.
ღ͞თისა სმენა C.
ელისე ღ͞თის(ა) ძალი ZABC.
ელისეოს ღმერთი მაცხოვარი ZAB.
ღ͞თისა მაცხოვარება, გ.ნა ღმერ-თი მაცხოვარი Cb.
ღმერთი მაცხოვარება, გინა ღმერ-თი მაცხოვარი Caq.
ელისურ ღ͞თის პყრობილ ვარ ZAB.
ღ͞თისა მიერ შეპყრობილ ვარ (+ მე Caq) C.
ელიუ ღმერთი ესე ჩემი ZAB.
ღმერთი ჩემი ესე C.
ელიფაზ ღმერთმან გა(ნ)მფინა მე ZABC.
ელკანა ღ͞თის(ა) მადლი, გინა წყალობა, გინა მოგებული ZA BC
ელმოდათ ღ͞თის განზომა ZA.
ღ͞თის(ა) განზომა, გინა ცალიერი BC.
ელმონაჲ სწავლის მოყვარე ZAaBC.
ელმონი ღ͞თის წილი, გინა სარ-წმუნოება, გინა ნიშანი ZAaB.
ღ͞თის წილი, გინა სარწმუნოება, გინა ესე ნიშანი C.
ელნათან ღმერთმან მომცა ZABC.
ემათ მეშურდული ZABC.
ემათა ზღუდე ანუ რისხვა, ესე არს აწ ანტიოქიად წოდებული,

ხოლო დევლათა—სოფელი მისი, დაფნი ZAB.

(+ ემათა Cab) არს, რომელსა აწ ანტიოქიად უწოდენ, ხოლო დევლთა — სოფელი მისი, დაფნი. ემათა ზღუდე ანუ რისხვა C

ემაკ ღელე ZABC.

ემან სიმკურვალე ZABC.

ემაუს ჰოშიში ზრახვა ZABC.

ემმანოგთ სარწმუნოება ZABC.

ემმანოელ ჩვენ თანა ღმერთი ZABC.

შდრ. ევმანოელ.

ემმაოს ერი განათლებული ZABC.

შდრ. ემაუს.

ემორ კარაული ZABC.

ენაკ გმირ-სახილავი, ე ნ ა კ—დაღონება ცუდი ZAB.

გმირი სახილავი, ე ნ ა კ—დაღონება მათ C

ენაკიმ [illegible] მირი, გინა დიდი. ე ნ ა- [illegible] რობინი — დაღონებულთ [illegible] ZAB.

[illegible] ე ნ ა კ ი მ, რო- [illegible] ნ. (ქებრონი Cq), და- [illegible] კომა C

ენკადი [illegible] წყაროთა ZA.

[illegible] წყაროაა BC.

ენკატ[illegible] ZA) პოხილი, გინა [illegible] მოლებული ZAB.

[illegible] ხოვანმოლებული C.

ენკენია [illegible] წლად განახლება (+ 3, 2 დანიელ ZA) ZAB.

[illegible]ენია წლითი-წლად განახლებად [illegible] გმანების CDE.

[illegible] ეხჩენია.

ენოვ დავიწყება ZABC.

ენოკინტე უმანკო ZABCab.

ენონ ეჰა იგინი ZABC.

ენოს კაცი რჩეული, გინა დავიწყება ZAB.

კაცი, გინა კაცი რჩეულთაებრ (+ კაცი Caq), გინა დავიწყებათა C.

ენუქ მადლი, გინა ფშვა ანუ სატფურება, გინა დღესასწაული Z.

მადლი, გინა ფშვა, ანუ სატფურება, ანუ დღესასწაული A. მადლი ანუ ფშვა, ანუ სატფურება, ანუ დღესასწაული B. მადლი. ე ნ უ ქ სიტფურება, ანუ ფშვა, ანუ ყნოსა, ანუ დღესასწაული C.

ენჩენია მოქცევა სატფურებისა ZA.

ენკენია, მოქცევა სატფურებისა B. ენკენია, ზედ მოქცევა სატფურებისა C.

ნ. ენკენია.

ერგაბ ლოდი, გინა ქვა ZABC.

ერემას კადნიერება, გინა ურვა, გინა სიმაღლე უფლისა ZABC.

ერიქოვ მთ(ო)ვარე თვისა ZA.

განუმარტავია BC.

ეროდე შემოსილი დიდებითა ZABC.

ერუსალემ ტაძარი მშვიდობისა ZA.

განუმარტავია BC.

ესაია ჴსნა უფლისა, გინა მაცხოვარი უფლისა, გინა მაგრილობელი ZAB.

იჴსნა უფალმან, გინა უფლისა ჴსნა, გინა მაცხო(ვ)არება უფლისა, გინა მაგრილობელი ZAB.

ესდრა რომელ არს ე ზ რ ა, შემწე, ეზო ZABC.

ესებონ ზრახვა ZABC.

ესთერ დაფარული, დამალული ZA.

დაფარულ-დამალული B. დამალული და დაფარული C.

ეტამ, ეთამ (მ)ფრინველი მათი ZABC.
ეფრაიმ (2 მეფე 13, 7) მტვერით სავსე, გინა ტყვივის(ა) რამ(ე) ZAB.
ეფრა ესე არს მტვერით სავსე, გინა ტყვევისა რამე (2 მეფეთა 13, 7) C.
ეფრაიმ ხილი მრავლად მომცემელი ZAB.
ხილი მომცემი განმრავლებითი C.
ეფრატა პოხილი, გინა ხილის მომცემელი ZAB.
პოხიერება, გინა ხილის მომცემი C.
ეფრემ ალორძინება, ვინა ნუგეშინის-მცემელი, გინა უმჯობესისადმი (უმჯობესისდამი B, უმჯობისა მიმართ C) წარმა(რ)[illegible] (წარმატება Cq) ZABC.
ეფრონ [illegible]ვერი, გინა მიწა პოხილი ZAB.
პვერი, გინა მიწა მსუქანი C.
ეფრონსინა სიხარული ZABC.
ეფფათა განეხვენით ZABC.
ეფფაა ZABC.

ვ

ვალოს [illegible] ZABC.
ვაიედაბერ იტყვის (იტყოდა C) წიგნი რიცხვთა ZABC.
ვაიკრა (ვაიკრა BC) წიგნი ლევიტელთა ZAB.
[illegible] წიგნსა ლევიტელთასა C.
ვასთი მსმელი განმლეველი ZAB.
მსმელი და დამლეველი C.
ველესმოვთ (ველესმოთ C) ესე არს სახელი მეორისა წიგნისა მატიანეთა, რომელსა გ ა მ ო ს ლ ვ ა თ (ა) უწოდიან ZAB.
ესენი არიან სახელნი მეორეთა მატიანეთა სჯულისათა, რომელთა ბერძულად გ ა მ ო ს ლ ვ ა თ ა ს უწოდენ C.
ვიქენტი მძლე ZABCb.
ვიტალი Cab.
ვონიფანტე Cab.

[illegible]

ზაბადი ნაზორევი ZAB.
საზორაეი, გინა ნაზორევი C.
ზაბათ საზორავი ZAB.
იგივე საზორავი C.
ზაბილონ ნიჭი სულისა, გინა წარმართება ანუ კურთხევა ZAB.
ნიჭი, გინა წარმართება სულნელი, ანუ კურთხევა C.
ზაბულონ (ზაბოლონ BC) სამკვიდრებელი, გინა მიწევნა ღ~თისა, გინა წარმართება გზათა, გინა მოსყიდული, გინა მადლი ღ~თისა ZA.
სამკვიდრებელი, გინა მიწევნა ღ~თისა, გინა წარმართება გზათა, გინა მოსყიდული, გინა მადლი ღამითი B. სამკვიდრებელი, ჩვენებრ მიწევნა ღ~თისა თანა, წარმართება გზათა, გინა ვაჭარი, გინა მადლი ღამისა C.
ზაგიგ ნათესავი ZABC.
ზაქქო (1 ნეშტ. 28. 11 ZAB) ხენაკი ZABC.
ზალოთ პურქელი წყალთა ZABC.
ზამასარიოვთ საცეცხ(ლ)ური ZABC.
ზამბიმ (ზამბი ZA) ფსალმუნთა ჩემთაგანი ZAB.
ფსალმუნისა ჩემისა C.
ზამბინოს Cab.
ზამბრი მენესტვე ZABC.
ზარა ა(ღ)მოსავალი ZAB.
აღმოსავლეთი C.
ზაქარია მოქსენება უფლისა ZAB.
მოქსენება უფლისა, გინა მძლე

უფალი, გინა მძლე ლომი, გინა საჯ-სენებელი ღ῀თისა (ღვთისა Cq) C.

ზაქე წმიდა, გინა მძლე ZAB.

წმიდა, ჩვენებრ მძლე C.

ზაქეოს მართალი ZABC.

ზებ მგელი ZABC.

ზებდაე მწირი ჩემი ZAB.

მწირყოფილისა, გინა მწირი ჩემი C.

ზებედეოს ზორვა. გინა მწირი ZAB.

ზორვა კორცთა, გინა ზორვილი; ზ ე ბ ე დ მწირობა C.

ნ. იაკობ ზებედესი.

ზელეფა, ზელფა სიურება პირისა ZABC.

ზელოტეს მეშურნე ZABC.

შეფირო Cab.

ზიბეე საზორველი ბრწყინვალე-(ბა)თაებრ ZAB.

საზორავი ბრწყინვალებისაებრ C.

ზორაბაბელ ფერმიკდილი რისხვა-თა და შრომათაგან ZAB.

ფერქცეული რისხვისაგან. შრომთი-საგან C

Ⴞ

ჵებერ გონება ZAB.

ჵეროდე B.

ჵეროდეს ტყავით გამდიდრებუ-ლი ZA.

ჵეროდიადე ZA.

Თ

თაბორ სლვა სულისა ZABC.

თაბორი რჩეული, გინა უმანკო ZAB.

რჩეულება, გინა უმანკოება (უმან-კო Cb) C.

თაბრონ იგივე ზეითი ZAB.

იგივე არს ზეით C.

თაგორ რჩეული, იუდასთან ნახე ZA.

რჩეული BC.

თადეოზ (თადეოს Cq) მაქებელ-ნი ZABC.

თავ ნიშანი ZABC.

თამარ დანაკის-კუდი, გინა რტო ZABC.

ნ. ითამარ.

თარა გამარჯვება ელადით ZABC.

თარაკ გულისხმა კურთხეულთა ZABC.

თარე მფშველი, გინა სული ნა-თელი ZAB.

თარე (თარა Cq) მყნოსელი, გინა მფშველი სუნელებათა (სულნელო-ბათა Caq), გინა სული ნათელი C.

თარსის სავსე სიხარულითა, გინა მსტოვარი, გინა მსახური სიხა-რულისა ZAB.

სავსება მხიარულებისა, გინა მსტო-ვარი, გინა მსახური სიხარულისა C.

თარსუშ რომელ არს თ ა რ შ ი შ, ფრთოვანი ZABC.

თარში მსტოვარი ZABC.

თევდორე განრინებული, გინა ნი-ჭი ღ῀თისა ZABCab.

განრინებული Cq.

თეკერ საწყაული, გინა საზომი ZABC.

თემან აღსასრულ ZAaBC.

თეოფილე ღ῀თის-მოყვარე ZAB Cab:

თერაპონ (დიონოს. ეპისტ. 8, 34) მსა-ხური, მოწესეთა სახელ-ედების, რო-მელ არიან მონოზონნი B.

თერაფ ცხოვრებული, გინა თხრო-ვა საქმის გამოკითხვათა, დასა-

ბურავი კიდობნისა, გინა ხატი, გინა კერპი, გინა კურნება ZAB.

ცხო(ე)რებული, გინა თხოვა, საქმე გამომკითხველთა, დასაბურველი სამოსელთა კიდობნისა, გინა ხატი, გინა კერპი, გინა კურნება C.

თერაფიმ ალმართებულივით ZAB.

ალმართებულთაებრ C.

თერაფიმს დღესასწაულთ გამოკითხვა ZAB.

დღესასწაულის გამოკითხვა C.

თერაფინი (+ 17, 5 მსაჯ. ZAa) სამისნო, გინა ნიშთ მიმცემი, გინა საკითხავი ZAB.

სამისნო, გინა ნიშნის მიმცემელი, [illegible] მოსაკითხავნი CD. მსაჯ. 17, 5 E

თერაფის დ[illegible]ესასწაულთ საყოფე[illegible] ZAB

[illegible]ულის საყოფელი C.

თ[illegible]ლი, გინა მარჩბივი [illegible]

[illegible]ლი, გინა მიუწდომელი, გი[illegible]

[illegible]ციქული, მარჩბივი, გა[illegible] ქრისტე ქადაგა [illegible]იას, ფერსიას, ირ[illegible]იას და მერმე ინ[illegible] და მუნ მეფის [illegible] ლმინე ქალაქს ის[illegible] ZA.

[illegible] თაფეტი ქარი სადაური [illegible]

დაური C.

[illegible]

[illegible]ვენიერება, გინა სივრცე, [illegible] (+ თანა C) განტევებული ZABC

იაბე[illegible] კმელიერობა, **ი ა ბ ე ს** მშმუნვარება ZABC.

[იაედ ნ. იარედ].

იავანა (იავან AbBC) საზრალო ZABC.

[იაილ ნ. იაჰიელ].

იაისიტის განნათლებული ZABC

იაკის ნეტარება ZAB.

ნეტარე(ბ)ულობა C.

იაკობ მორკინალი, გინა მწიხნელი, გინა მზაკვარი, გინა შემძლებელი, გინა მომასრულებელი, ღირსად მბრძოლი (მბრძოლათა B, ბრძოლასა C) ZABC.

იაკობ ზებედესი (4, 21 მათე) ძმა იოანე მახარებლისა, მენარგის, რომელ არიან ძენი ქუხილისანი. იყო გალილეველი, ქადაგა ქრისტე პირველად ჰურიასტანს და სამარიას და შემდგომად სპანიას წა(რ)ვედა, და რომელთამე აღიარის, და ვაალომა იერუსალიმად მოვიდა და (ჰ)ეროდე აღრიპას მიერ თავი წარეკვეთა ჰურიათა მომადლებისათვის, 84 წლისა ეწამა, ხოლო მისი გვამი სპანიადვე წარიღეს და ჰომფოსთელა ქალაქს(ა) დამარხეს ZA.

იაკობ უმცირესი რომელ არს იაკობ ალფესი, ძმა თადეოს მოციქულისა, რომელსა ძმად ქრისტესად უწოდენ. რომელსა სახელედებოდა იუსტოს. ღვინო და თაფლუჭი არა სვა და კორცი არა ჭამა. არა აღვიდა თავსა მისსა საპარსველი, არცა იბანა, არცა იცხო პირსა. ესრე წმიდა იყო. წმიდა წმიდათასა (+ შინა Ab) შევიდის. შემდგომად ამაღლები-

სა იერუსალიმის ეპისკოპოზად დაიდგინა მოციქულთა მიერ. 30 წელსა მუნ ეპისკოპოზად ჯდა. 96 წლისა იყო, ქრისტეს შჯული ქადაგა. პირველად ქვა დაჰკრიბეს და შემდგომად მაღლის(ა) ხარისხით გარდმოაგდეს და სამურკნელითა განტვინეს ჟამსა ნერონის(ა)სა ZA.

იამინი (იამინ Cq) (36, 24 დაბად. ZAa) მარჯვენა, გინა ქალაქი ZA.

მარჯვენე, გინა ქალი BC.

შდრ. იემინი.

იარედ (იჲედ Ab) უფლის(ა) გარდამოსლვა ZAB.

გარდამოსლვა უფლისა C.

იახონ მკურნალი ZABC.

იაფეთ ფართოება, გინა სისავსე ZAB

ფართოება, გინა სივრცე C.

იაქუმ (3 მეფე 7, 21) სიმართლე, გინა გა(ნ)მზადება ZABCb.

იაშიელ, იაილ საშინელ(ი) ცხო(ვ)რება უფლისა ZABC.

იდუმია მწითური ქვეყნისაგან(ი) ZABC.

იებერ ებრაული (ებრაელი ABC), გინა გონება ZABC.

იებო დათრგუნვა ZAB.

იებოს განზერგნა, გინა დათრგუნვა C

იეზონიას სმენა უფლისა ZABC.

იეზრაელ თესლი ღ~თისა ZABC.

იეთრო აღმამაღლებელი ZABC.

იემინი მარჯვენა ZABC.

შდრ. იამინი.

იერაპოლი (იერაპოლის C) ZABC.

იერემია ამაღლება უფლისა ZABC.

იერემიელ წყალობა უფლისა ZABC.

იერიქო მთოვარე თთვისა ZABC.

იერობალ ლალვა ბომონისა ZABC.

იეროსალიმ ხილვა მშვიდობისა, (+ გინა C) ხილვა სრული, გინა სახლი მშვიდობისა ZABC.

იესბოკ არს ცალიერი ZABC.

იესე ჰალაკი ნაყოფიერი, გინა ავრილობს თუ (გინა C) სცავს, თუ (გინა C) სატფურება ZABC.

იესო უფალი მაცხოვარი ZABC.

ნ. იესუს, ი~ჳ.

იესსე არსება ყოფადი ZABC.

იესუს (+ ებრაელებრ ZABCbq) იეჰოსუაჲ, ჩვენებრ (ჩვენებურად Cbq) ი ე ს ო, უფალი მაცხოვარი ZABC.

იეფანდოქ (იეფადონქ C) გოდოლი, გინა სახლი, გინა ადგილის სახლი (სახელი B) ZAB.

გოდოლი, გინა სახლი, გინა ციხე, გინა ადგილის სახელი C.

იეფთაჲ რომელ არს იეფთაე, განმღებელი ZABC.

იექონია განწმედა ZABC.

იექონიას მომზადება უფლისა ZABC.

იეჰუ თვით გარ(ე)-მდგომარე ZABC.

იეჰუს მღილი გამრყვნელი (დამფშვნელი C), გინა მჭედელი ZABC.

იეშუს (1 ნეშტ. 8, 10) თანამზრახველი ZABC.
იფბილეუზ (იებილეუს Cq) საყვირი ZABC.
ივლიანე Cab.
იზაქარ სასყიდელი ZABC.
ითამარ ჭალაკი დანაკის კუდისა ZABC.
ილიუ ძლიერი ქე(ლ)მწიფე ZABC.
ინდია ოფერ (იობ 28, 13) ესე არს ნაცარი ZABC.
ინდუს ესე არს ინდოთა ებრაულებ (ებრაელებ B, ებრაელებრ C) ითქმის სულისა, ვითარმედ (ესე არს C) ქება ZABC.
იობ მამობა, მქონებელი მამისა ZABC.
იოათამ სრული (+ გინა C) ბიწი ZABC.
იოაკიმ [illegible] ვლის(ა) აღდგომა ZABC.
იოაკინ [illegible]ფლის(ა) პირველად (პირ[illegible] C) გა(ნ)მზადება ZABC.
[illegible] (იოვანე C) მადლიერი, [illegible], მოწყალე, გინა დად[illegible] არს მადლი, გინა ნიჭი, [illegible]ჩივმადლე, ანუ ნება, ანუ [illegible] ZAB.

[illegible]ნი, სახიერი, მოწყალე. [illegible] ოადგრომილ არს მადლი, [illegible] გინა რომელსა მივმადლე, [illegible] ანუ საქმე C.

[illegible]

[illegible] მახარებელი ძმა იაკობ მო[illegible]სა, მარადის ქალწული [illegible]ტეს საყვარელი მოწაფე, [illegible]ომად ამაღლებისა პატრო[illegible] (პატრასიას A) ქადაგა და [illegible]ნტიანე კეისრისა მიერ პატმოს ხერთვისსა ექსორია იქმნა. გამოცხადება მუნ აღწერა. მერმე (პ)რომს მდუღარეს ზეთსა შთააგდეს და ნერონ კეისრის ჟამსა ეფესოდ მიიწია და მუნ ტრაიანეს ჟამსა სიბერით მიიცვალა. ქრისტეს ამაღლების შემდგომად 68 წელი იცოცხლა ZA.
იოას ორგულ, სასოწარკვეთილ ZABC.
იოას (4 მეფ. 7, 8) უფლის ცეცხლი, მღილთა მიერ დაფხვნილი ZAB.

უფლისა ცეცხლი (4 მეფ. 7, 8 და 27) მღილისა მიერ დაწვლილებული C.

იოაქ ძმა ZABC.
იოაქაბ სათნო(ება), გინა ნეტარება ZABC.
იობ ტკივნეული (+ და C) ჰირვეულ(ი), გინა მამა ZABC.
იობელიან ერგასი(სი) ZABC.
იოელ (იოველ C) ნების მოქმედი, გინა საყვარელი ღ~თისა, გინა წინამძღვარი ღ~თისა, გინა დასაწყისი ღ~თისა ZAB.

ნების დამწყებელი, გინა საყვარელი ღ~თისა, გინა საყვარული ღ~თისა, გინა წინამძღვარი ღ~თისა, გინა საყვარელი უფლისა, გინა დასაწყისი ღ~თისა C.

იოვანე ნ. იოანე.
იოველ ნ. იოელ.
იოვიდაჲ მეცნიერება ZABC.
იონა ტრედი, გინა დაუბადებელი ZABC.
იონადაბ სასძლო ZABC.
იონათან უფლისა სახლი, ძე ს(ა)ულისი ZABC.

იორამ მაღალი ZABC.
იორდანე მდინარე სასჯელისა, გინა გარდამოსლვა (გარდამოსვლანი C) უფლისა ZABC.
იოსაფატ უფალი მსაჯული ZABC.
იოსებ აღორძინება, გინა დიდება, გინა შეძინება ღ̃თისა ZABC.
იოსედეკ სამართალი ჩემი ZABC.
იოსეფ (80, 2 ფსალმ.) უფლის აღორძინება ZAB.
(ფსალმ. 80, 2) უფლისა აღორძინება ჲეჰოსეფისებრ C.
იოსიას ცეცხლი უფლისა ZABC.
იოქაზ (2 ნეშტ. 34, 8) შეპყრობილი ZACab.
(2 ნეშტ. 34, 8) შემპყრობელი BCq.
იოქაზ უფლისა შეპყრობა ZABC.
იოჰანნა მადლიანი, სახიერი, მოწყალე ZABC.
ისაკ კიცხევა (კიცხვა Aa), გინა სიცილი ZABC.
ისაქარ სასყიდელი ZABC.
ისაზარ სასყიდელი ZAB.
სასყიდელივე C.
ისკარიოტელი სიკვდილ-შემოსილი ZAB.
კაცი სასიკვდინე, გინა სიკვდილ-შემოსილი C.
ისმაელ სმენა ღ̃თისა, გინა ვითარ აღდგეს (აღდგების C) ღმერთი ZABC.
ისმაიტელი მორჩილება ღ̃თისა ZABC.
ისრაელ მხილველი ღ̃თისა, კმაობა ღ̃თისა, ხილვა ღ̃თისა ZAB.
ღ̃თის მხილველი, კმაობა ღ̃თისა (+ გინა ხილვა ღ̃თისა Cab) C.
ისრაილი გონება მხილველი ღ̃თისა, გინა ხილვა ღ̃თისა ZABC.
გონება მხილველი ღმრთისა DE.
იტურია (იტვირია AbBC) საძოვარი ZABC.
იუდა აღსარება ZABC.
იუდა თადეოზ (იუდა თადეოს A) გალილეველი, მოციქული ქრისტესი, ძმაჲ იაკობ მცირისა. შემდგომად ამაღლებისა მესფოთამიას ქადაგა და მერმე ფერსიას და სიმონ მოციქულსა თანა იყოფოდა. მერმე აქა ფერიას ქადაგა და მუნ აღესრულა ZA.
იუდას ქება, გინა (ჩვენებრ C) აღსარება ZABC.
იუდით C.
იულიოს ლიტონი ფერი ZABC.
იქაბოთ სადა(ა) დიდება, ვაი დიდება(თა) ZABC.

კ

კაბადუკია ებრაელებ კაფთორიმ, ესე (+ იგი ZA) არს ZABC.
კადეოთ ბლვართა ZABC.
კადეს სიწმიდე შეწირული ZABC.
კავქს შეურაცხქმნილი ZABC.
კაიაფა განბასრ(ებ)ული, გინა (კვალად C) მოკიცხული ZABC.
კაინ მოგება, გინა შური სახილავი ZAB.
მოგებული, გინა მოგება, გინა შური სახილავი C.
კაინან ქმნული (ქმნილი B) ღ̃თისა ZABC.
კაირ მოსაგებელი ZABC.
კალებ, ქალებ გულ(ი) ლექვებრი(ვი) ZAB.

გულ[ი] ლეკვთაებრ(ი) C.
კამუილ აღდგომა ღ̃თისა ZABC.
კანა შურის მგებელი, გინა მონაგები ZAB.
შური შენმიერი, გინა შურის-მგებელი, გინა მონაგები C.
კანანელი ესე არს კანა დაბისაგან გალილიისა ZAB.
ესე არს კანა დაბისა გალილიისაგან C.
კანანელი აღშენებული BCbq.
კაპერნუმ (კაპერნაუმ Ca) დაბა ნუგეშინის-ცემისა ZAB.
დაბა ნუგეშინის-საცემელი C.
კართაჯინენსაჲ (კართაჯინენსიაჲ C) ებრაელებ(რ) თარსის ფა-[illegible] ცობის სიხარული ZAB.
ებრაელებრ თარსის, დაფარული [illegible] [illegible]ურების სიხარული C.
კა[illegible]ათარიმ ქალაქი ნაძვთა, გინა [illegible], გინა სახლი მაღნართა [illegible]C.
კა[illegible]ეფერ ქალაქი წიგნთა [illegible]
[illegible] ნობა წინ(ა)ცვეთისა, გი-[illegible] (ცრავი C) წინადაცვე-[illegible]
[illegible] ქ]ერმელ.
[illegible] [illegible]ქი სინანულისა [illegible]ია B), გინა სინანუ-[illegible]ბისა C) მწირობისა
[illegible]
[illegible]რებათა დაქშვა ZAB.
[illegible]ქშვა კრებულთაებრ C.
[illegible] ZABC.
[illegible] [illegible] მჭუნვარე ZABC.
[illegible]
[illegible]ვარი დაბადებულთა [illegible]
[illegible], ქეტურა მცივანი ZABC.

კეფა (+ პეტრე B) კლდე, გინა ფიქალი ZAB.
პეტრე, ლოდი, გინა კლდე C.
კვირილე ნ. კურილე.
კვირინე ნ. კურინე.
კივროს ვითარ საწყალი ZAB.
ვითარ საწყალობელი C.
კილიმაქს სიტყვა ღ̃თისა ZABC.
კინოთ მონაგებით სყიდული ZAB.
მოგებული სყიდვა C.
კიპროს შვენიერი ZABC.
კის ქარქვეტი ZABC.
კლემენტოს სასურველი ZABCab.
კლეოპა დიდება ყო(ვ)ელთა ZABC.
კლიმი ვაზი ZABCab.
კოლასელი ვედრება ZABC.
[კოპარი ორთა ნაწევართა მობმულებისა საშუალი (ანტონი კათოლიკოსის ახალს კატიღორიაში): „რაოდენის ძლითსა შინა სიტყვასა ორთა რიამეთა ფიცართა ერთად შეყოფილთა აქუნ საშუალ შედუღება კოპარისა] Cq.
კორბანა სამღვდელო საუნჯე (+ გინა შესაწირავი ZAB) ZABD.
სამღდელო საუნჯე, გინა შესაწირავი ძღვენი (+ გინა ნიჭი მარკ. 7, 11 Cb) C.
კორე ბელატი ZAaB.
თავბელატი, რომელთა შუბლს ზეითთავეთა თმანი არ(ა) ასხენ C.
კორე (1 ნეშტ. 9, 19) მოწოდებულ(ი), აღმომკითხველი ZAaBC.
კორნილიოს Cab.
კოროლამი მომზრახეობა ZAB.
ესე არს მოზრახეობა Cab. ესე არს მოზრახეობა Cq.
კოსზი ტყუ(ვ)ილი ZABC.
კრატოს მპყრობელი B.

ქვრილე (ქვირილე Cab).
ქვრინე (ქვირინე BC), უსამკვიდრო(ო) ZAB.
უსამკვიდრებელი C.
ქვრინთელი (ქვირინელი BC) მზაყოფა ZAB.
მზაობა C.

ლაბან სპეტაკ(ი), ბრწყინვალე ZABC.
ლაბოს მარტორქა, გინა გულისმდებელი ZAB.
მარტორქა, არამედ ჩვენ მიერ გულის-მდებრად (მდევრად Cab) გულისჴმა-იყოფების C.
ლაზაროს ღ̃თის(ა) შეწევნა ZABC.
ლამექ გლახაკი, გინა მკოდოვანი ZAB.
გლახაკი, გინა მდაბალი C.
ლაქაჲ წარსადინელი ZABC.
ლაქის გზა ZABC.
ლაჰაიდოთ (ლა[illegible]იდოთ Cq) ელვა, მ[illegible] [illegible]ლი (მკურვალე B) რკინი[illegible] ZAB.
ელვა, განკურვებული რკინა C.
ლებეოს [illegible]ული ZABC.
ლეგეონ [illegible] [illegible]ვილი მბრძოლი ZAB.
ლევი [illegible] [illegible]რული, გინა გამორჩეუ[illegible] [illegible] ჩემთვის გასყიდული ZAB.
[illegible], წინაშე მდგომარე, გა[illegible] [illegible]ველი (შესაკრეველებული Caq) [illegible] გამორჩეული, ლევი ჩემთვის გა(ნ)სყიდული C.
ლევიათან (ლევიანთან BC) შეკრულ(ი), მოყ(ვ)სობა მისი ZABC.
ლევიქო ქემდებარე ZABC.
ლეონ ლომი ZABCab.
ლეონტი ლომ(ი) ZABCb.
განუმარტავია Ca.
ლეუბელონ ალსარება სარწმუნოებისა ZAC.
ალსარება სარწმუნოებათა B.
ლექი ლაწვი, ყბა ZABC.
ლეჯი შჯული ZAB.
სჯული C.
ლია მშობელი, თუ შემწყნარებელი ZA.
მშობელ, თუ (გინა Cb) შეწყნარებული BCb.
მშრომელი, გინა შეწყნარება Caq.
ლიბანოს (+ 50 ზირაქ Z) ბრწყინვალება ZABCab.
ბრწყინვალე Cq.
ლიბია ებრაელებ(რ) ლ უ ბ ი ა, გული ზღვისა ZABC.
ლივერი Cab.
ლითოსტრო (ლითოსტროს C) ქვათა მიერ პყრობილი, გინა შეკრული ფიცარი (ფიცრით B) ZAB.
ქვათაგან პყრობილ(ი), გინა შეკრული (+ ბრტყელი Caq) ფიცარი (ფიქალი Cq) C.
ლობნი სპეტაკობა ZABC.
ლოთ გამოჴსნა ZABC.
ლოტ გაუყარი მახლობელი ZAB.
თანა განუჴსნელი მახლობელი C.
ლუკა აღდგომა, გინა (+ თვით Cbq) აღდგა ZABCbq.
ლუკიოს Cb.

მ

მაასიას საქმე უფლისა ZABCbq.
მაატართ (მაატროთ Cbq) მოცდენა ZABCbq.
მააქაატრიტა განვრდომა, გინა განშორება ZABCbq.

მამალოთ ღიღადება ZABCbq.

მაგდალენა განდიდებული, გინა გოდოლი ZABCbq.

მაგი მოგუ, გინა ფილასოფოსი ZAB.

მოგვისებრ ბრძენი, გინა ფილასოფოსი Cbq.

მადიან სასჯელი. დავი ZABCbq.

მათეოს მონიჭებული ღ~თისა ZABCbq.

მათუსალა თვისთა სიკვდილის მთხო(ვ)ელი ZAB.

თვისის სიკვდილის მთხო(ვ)ელი Cbq.

მალაბაოვთ გამომეტყველი ეშმაკი მუცლით გამო, გინა მკვდართ ძვლებით(ა) (ძვლებთა B) მიერ მისნობელი (მისნობდეს B) ZAB.

გამომკითხველი ეშმაკი მუცლით [illegible]მო, გინა მკვდართა ძვალთა მიერ [illegible]ნებელი (მგრძნობელნი Cq) Cbq.

მ[illegible]ელ (მალალიელ Cq) მაქებე[illegible] ZABCbq.

[illegible] მწვარი. მ ა ლ ე ლ ნა[illegible] ძლიერი ZABCbq.

[illegible]ლიელ ნ. მალაიელ.

[illegible] ანგელოზი ZAB.

[illegible]ზი, გინა ანგელოზი ჩემი [illegible]

[illegible] მეფე ZAB.

[illegible]ფეთა Cbq

მალაქიან მეფობათა ZABCbq.

[მალელ ნ. მალალ].

მალია გამოცხადება ZABCbq.

მამბრე ხედვისაგან, გინა მაღალი, გინა გამოცხადება სახილავთა, გინა ხილვა მსოფლიოთა გული(ს)-ზრახვათა, გინა მწირობა (მწირობისა Cb) ZABCb.

ხედვისაგანი Cq.

მამზერ მემრუშედ შობილი ჭირი ZAB.

მემრუშეთაგან შობილი ბიჭი Cbq.

მამონა უსამართლოდ მოგებული სიმდიდრე ZAB.

უსამართლოდ მოგებული სიმდიდრე, გინა ურიცხვი სიმდიდრე Cbq. [ვერცხლის-მოყვარე], უსამართლოდ მოგებული სიმდიდრე D.

მანაემ ნუგეშინის-მცემელი ZAB Cbq.

მანასე დავიწყება ZAB.

დავიწყებულ, დავიწყება დავიწყებულისა, გინა დავიწყება შემთხვეულთა ძვირთა Cbq.

მანუვე, მანოე განსვენება ZAB Cbq.

მარა მწარე ZABCbq.

მარდოქე მწარედ შემუსვრილი ZA.

მწარედ შემუსვრა B. მწარედ განტეხა Cbq.

მართა ნაცვლად კმობილი (მკმობელი C), გინა საუფლო, გინა დანერგული, (დანერგვა BC) ZABC.

მარიამ მაღალ სიმწარით ზღვის გინა განმანათლებელი ZAB.

ამაღლებული სიმწარით ზღვისა, გინა განმანათლებელი ჩვენი C.

მარკელე Cb.

მარკოზ ზღუდე მრჩობლი, გინა მაღალი მცნება ZAB.

გარ ზღუდე მაღალი, გინა მეორე ზღუდე სახლთა ზედა, გინა მაღალი მცნება C.

მარნაქს რომელ არს, ვითარმედ ღ~თი,

ბერწმტკიცე მოჰმადის ბორგვნილობა B.

მარხიპპონ (მარსიპპიონ C) დამორჩილებული ZABC.

მასეფატ სამსტოვრო ZABC.

მატათეოს გარდართხმული ZABC.

მატათია ფარვა უფლისა ZABC.

მაქსიმე Cab.

მელეტი Cb.

მელტიდი Cab.

მელქა მეფე, გინა განსვენება, გინა დედუფალი (დედოფალი C) ნათლისა ZABC.

მელქიას მეფე, უფალი ZABC.

მელქისედეკ (მელქისიედეკ Ab, მელქიზედეკ BCab) მეფე სიმართლისა ZA.

მეფე სიმართლისა ღ~თების მოყვარე, დიონოსი 9 და 41 B. სიმართლისა C.

მელქისუაა მეფე მაცხოვარი ZABC.

მერრან სიმწარე ZABC.

მესია ცხებული უფლისა ZABC.

ნ. აბდულმესია.

მესიტი შუამდგომელი ZABCab.

მესოლამ მშვიდობის მყოფელ(ნ)ი ZABC.

მესოპოტამია სოფელი ესრეთ თქმულ, ვითარმედ ორთა მდინარეთა ტიგრისი და ევფრატის მიერ შემოიცვებიან ZAB.

სოფელი ესრეთ თქმულ, რამეთუ ორნი მდინარენი ევფრატი და ტიგრისის(ი) მიერ შემოივლებიან C.

მესტრაიმ რომელ(ნ)ი შეიწირ(ვ)ოდიან ZABC.

მეტაბეელ სახიერ(ი) ღ~თი ZAB.

რამეთუ სახიერ(ი) ღმერთი, გინა სახიერება ღ~თისა C.

მიადელ ბრკოლების მქნელი ZA.

ჭი თხოვილი B. ჭი თხოვილი C.

მიერაა სიმწარე ZABC.

მიხე იგავთ(ა) წიგნის სახელი(ა) ZAB.

იგავი(ა), სახელი წიგნისა C.

მიხია გარდამავალი ZABC.

მისფათ სასჯელი ZABC.

მიფოსთე (მიფიოსთე AB; მიფიოსეთ C) პირით შეურაცხი ZABC.

მიქა გლახაკი, გინა მკოდოვი ZAB.

გლახაკი, მკოდოვი, გინა მდაბალი ანუ დამდაბლებული C.

მიქაელ ერის-მთავარი, გინა ღ~თი ძლიერობს ღ~თულად ZAB.

ღ~თი ძლიერობს ღ~თისაებრ, მიქაელ — ერის-მთავარი ღ~თისა C.

მიქია ვითარცა მიქაელ ZAB.

ვითარცა მიქაელის თარგმანი C.

მიქოლ ჭი ყოველნი ZABC.

მოაბ მამისაგან, გინა ცვალება წამებისა, გინა წყალი მამისა ZABC.

მოკორ ნ. ამმაიძ.

მორიას სიმწარე ZABC.

მოს შეხება ZABC.

მოსა (8, 9 ნეშტ.) ტვირთი ZABC.

მოსა პური ულომო ZABC.

მოსე წყლისაგან გამოეილე ZABC.

მოსოქ ფიცხელი მშვილდოსანი ZAB.

განსიფიცხებული (განსაცვიფრებელი Cq) მშვილდოსანი C.

ნ

ნაამ შვენიერი ZABC.

ნაას გველი ZABC.

ნაასონ გველი წყალთა ZABC.

ნაზათ ნებსითი ZABC.

ნაზალ უცებ(ი), ფსალმუნში ადგი-ლ(ი) ZABC.

ნაზო წინასწარმეტყველთ ნიშანი (ნიში B) ZAB.

ნაზოთისაებრ ნაზოთ ლაპარაკი, წინასწარმეტყველება, გინა წინასწარმეტყველი ნიშთა C.

ნაზოთე განმწმედელი ZABC.

ნაზუქოდორნოსორ ტყება სასჯელის(ა) (+ გარე C) მოცვისა ZABC.

ნაგებ სამხრეთი ZABC.

ნადაბ სასძლო სძალყოფისაებრ ZAB.

სასძლო ძალყოფისაებრ C.

ნადაბ სათნო ყოფა ZABC.

ნაზარ ყვავილი ZABC.

ნაზარეველი გამორჩეული ZAC.

გამორჩეული, გინა მომრჩენალი B

ნაზაროვეთი წმიდაქმნილი, გინა განთნვილი (განკუთვნილი BC), [illegible] (დაცვა) ZABC.

[illegible] (ა) მიერ შეწყალე- [illegible] ZAB.

[illegible] (+ 4, 7 გოდება ZAa; [illegible] AbB) განწმედილი, გინა [illegible] განჩინებული, გი- [illegible], გინა წმიდაყო- [illegible] ZAB.

[illegible] არს განწმედილი, გა- [illegible] ბული (+ გინა [illegible] ქმისაებრ C) CD.

[illegible] ZABC.

[illegible] ZABC.

ნათანაელ მოცული (მოცემული BC) ღ̃თისა ZABC.

ნათანეველი[1] შეწირული ღ̃თისა (1 ეზრა 7, 24) ZABCb.

(+ 2 ეზრა 7, 46) BCb.

ნათაძელ შეწირული ღ̃თისა ZABC.

ნაომ ნუგეშინის-ცემა, გინა შეწყალება ZABCbq.

ნაქორ განსვენება მთავრისა, განსვენება ნათლისა ZAB.

განსვენება მთავრისა, გინა პატიოსანი, გინა განსვენება ნათლისა, გინა კრულებაჲ სახილველ(ნ)ი C.

ნეაპოლის ახალქალაქი ZABC.

ნ. ნეოპოლი.

ნებ ჩვენ ZABC.

ნებროთ, ნევროთ მქდომი ZABC.

ნ. ნემროთ.

ნეემია (ნეემიას C) ნუგეშინის-ცემა ZABC.

ნევროთ ნ. ნებროთ.

ნეკუსტან სპილენძი Z.

სპილენძეული ABC.

ნემან მისგან ZABC.

ნემროთ, ნებროთ მქდომი, გინა წინააღმდგომი ZAB.

მქდომი, გინა წინააღმდეგი, გინა თვისებრ მიცემული (+ გინა Caq) აღსარება, გინა ეფიოპელი C.

ნ. ნებროთ.

ნეფთალიმ ფართოება, გინა გა(ნ)ვრცობა, გინა შეწევნა ZAB.

საზოგადო ნაწილი, შეწევნა, გინა ფართოება, თანა (გინა Cq) აღმზრდელი, გინა განვრცობა C

ნიკერ 13, 1 საქმე B.

---

[1] [illegible] ,რთგან: „ნათანაელთა“, მეორეგან: „ნათანიმაელნი“.

ნინევი ყურე შვენიერ(ი), გინა მიცემული ZAB.

შვენიერი, გინა ყურე შვენიერი, გინა მიცემული C.

ნოე დაცხრომა, გინა განსვენება ZABC.

ნოემა შვენიერება ZABC.

ნოიამაა (ნოიმაა AbB, ნოიმა C) ძალი გაგონებისა ZAB.

გაგონება C.

ნოდემინ სიტკბოება ZABC.

Ⴣ

ჳეხო მაცხოვარი ZAD.

მაცხოვარი, ი ა ო-მაცხოვარება(ო) BC. განუმარტავია E.

ჳეხო მაცხოვარებაო ZAa.

ႭჃ

ოდილამ (ოდოლამ) ნ. ოვდილამ.

ოვბაბ ბუნებითი ZABC.

ოვბადიას მონა უფლისა ZABC.

ოვბიდ ყდემ (ედომ BC), მონა კაცთა ZABC.

ოვბეთ მონა მუცლითი (მუცლით- ი C) გამომკითხვ(ე)ლისა, გინა მორჩილი ZABC

ოვგ მეორეე ხაცარში (ხაცართა ძეეძე C) გამომცხვარი (გამამ- ცხვარი A) პური ZABC.

ოვდილამ და ოდილამ (ოვდილამ და ოდოლამ AbBC) მოწმობა მათი ZABC.

ოვირტხ კიდურნი ZABC.

ოვირუთიონ ახოვნება ZABC.

ოვკინ კაცი ZABC.

ოვნა მზის სახლი ZABC.

ოვრ ალტება წყრომათა ZABC.

ოვრა ხილვა საუკუნოთა ZABC.

ოვრაკ ბანაკი ZABC.

ოვსადა (ოვსად C) ფრინველი მძო(ვ)რის მჭამელი, ფრთეჭრელი (ფრთეჭრელოსანი C) ZABC.

ოზია ძლიერება უფლისა ZABC.

ოზიელ ძლიერება ღ˜თისა ZABC.

ოზო ოზიასებრვე ZAB.

ოზიასებრ ძლიერება C.

ოზორთ სუბუქი ZABC.

ოლლა ა(ლ)მაღლება დასაწველი ZABC.

ონამ ჭირი ZABC.

ონანა ჭირი, გინა უაჯო (უსამართლო C) ლმობა ZABC.

ონესიმოს სარგებლიანი ZABC.

ოოლა ტალავარი (+ ეზეკ. 23, 4 B) ZABC.

ორ (+29, 16 დაბად. ZAa) ცეცხლი ZABC.

ორებ ყვავი ZABC.

ორვონოს Cab.

ორიას ცეცხლი უფლისა ZABC.

ოსანნა კურთხევა, გინა მაღალთა მსგავსება, გინა დიდება, გინა გვაცხო(ვ)ნე(ნ), გინა კურთხეულ არს მომავალი (მამავალი ZA), გინა უფალი მაცხოვარი, გინა ძლიერი მეუფე მშვიდობისა, რომელი მომავალ არს მაღლით ZABC.

ებრაულად ოსანნი დიდება და გვაცხონეფაც ითქმის D. ებრაულად ოსანნა გვაცხონენ ჩვენ და დიდებაცა ითქმის E.

ოსეე მაცხოვარი, გინა განმარინებელი ZAB.

მაცხოვარი, განრინებული (განრინებულად Cq. განმარინებელი Cb), გინა ცხოვნებული C.

ოფირი მიწისაგანი ZABC.
ოფნი მჯილი, მუჭი ZABC.
ოქოს განზრახული ZABC.

პ

პავლე საკვირველი, გინა რჩეული, გინა მზრახველი ZABC.
პავლინოს Cab.
პალესტინე ნაცარსხურებული ZAB.
ნაცართა მიერ სხურებული C.
პასექი (+ 23, 5 ლევიტ. ZAa) გარდმოავალი, გინა ზესთა სავალი, პასექი ითქმის ებრაულად განსლვად, ხოლო ბერძულად ვნებად ZAB.
გარდმოსავალი, გინა ზემთა სავალი, (+ გინა ზემთა სლვა Caq); პასექი ითქმის განსლვად ენითა ებრაულითა, ხოლო ბერძულებ—ვნებად C. განუმარტავია DE
პასქა (+ [illegible]ნ, 18 მათე ZAa) ევვიპ[illegible] [illegible]ლ[illegible]ლვის მოჴსენება, გინა [illegible]ა, გინა განსვლა, გინა [illegible]ვა ZAB.
[illegible]ული მოსაჴსენებელად [illegible]ტით წარმოსლვისა, ალვ[illegible]მოითარგმანების, გინა გან[illegible] გარ[illegible]ლვად C. (+ პას[illegible]ლისა ენითა პასექი იწოდ[illegible]ლად, ხოლო ბერძ(ნ)უ[illegible]ვნებად; პასქად იწოდების დღე[illegible] მოსაჴსენებელად მყოფი [illegible] წამოსულისა (წამოსლვისა D), ალუსებადაც გამოითარგმანე[illegible] DE.
პასხა პასქა ZA.
პასქისავითვე B. ეგრეთვე, ვითარ[illegible] პასქა C.

პეკაე ნაკვერცხალი, გინა ღრუბელი ZAB.
ნაკვერცხალი, გინა ღუმელი C.
პელაგიოს Cab.
პენტატეუქე (პენტატეუქს B, პენტატეუქუს C) ხუთი წიგნი ZABC.
პენტეკოსტე (პენტეკოტე Caq) ხუთ ათეულთა დღეთა ZAB.
ერგასი ქვეში დღე C.
პერატე ZA.
აბა რა გესმა (ისმის C) მასვე ენასა ზედა BC.
პერთე სიტყვის მგებელი ZABC.
პერსე გამოსცადა ZABC.
პერსეტიმინ (პერსეტმინ ABC) წინადაცვეთა ZABC.
პეტაფრე ანტეო, გინა გულისიტყვა ამაო ZAB.
ანტეო, გინა ამაო გულის-სიტყვა C.
პეტრე კლდე, გინა ფიქალი, (+ გინა Z) განმარტება, გინა განჴსნა, გინა გულისხმის-ყოფა (გულისხმის-მყოფელი AB) ZAB.
ბრტყელი ფიცარი (ფიქალი Cbq) გინა კლდე, გინა განმარტება, გინა განხსნა, გინა გულისხმის-მყოფელი C.
პეტრე იყო ქალაქით ბეთსაიდით (ბედსაიდით A) ძმა ანდრიასი და მან დაამოწაფა ქრისტესა, ჴელოვნებითა მებადური, თავი მოციქულთა, რომელსა ეწოდა ქ ლ დ ე. პირველად ქადაგა ანტიოქიას, მერმე ალექსანდრიას და წარვიდა (ჰ)რომედ, ოცდახუთ(ი) წელ(ი) მუნ და(ჰ)ყო და ნერონის მიერ თავდამოქცევით ჯვარს-ეცვა წლისა ZA.
პიგმეი ებრაულად (ებრაელებრ A, ებრაელებ BC) ითქმის (ითქ-

მიან C) გამაგიმ (+ კაცი დაბალი ZAB) ZABC.

პილატე პირშემრღვეული ZABC.

პიოს Cab.

პლატონ ფილასოფოსი, ბეჭბრტყელობისათვის უწოდეს. ათინელი იყო, პირველად მხატვრობა ისწავა, (+ და A) მერმე ფილოსოფოსობა(ა), რომელ ყოველთა უაღრეს იქმნა, 81 წელიწადი (წელი A) იცოცხლა და ტილი-ს(ა) სიმრავლემ(ა) განხრწნა და მოკლა (მოკვდა A) ZA.

პონტიანე Cab.

პონტიუ რჩეული მზრახველი ZABC.

პორფირი ფილასოფოსი იყო, ტირიელი დიდებულის შვილი, ავრილიანოს კეისრის ჟამსა, ქრისტიანეთ დიდად მტერი, ათხუთმეტი წიგნი დაწერა ქრისტიანობის წინაამდეგი. პორფირი მისთვის ეწოდა, პორფირს სამოსელს იცვემდა ზვაობისათვის, თუ არა მალაქო ერქვა Z.

ფილასოფოსი. ტირიელის დიდებულის შვილი იყო, რომს იყო ავრილიანოს კეისრის ჟამსა, ქრისტიანეთა დიდად მტერი. 15 წიგნი დაწერა ქრისტიანობის წინაამდეგი, პორფირი მისთვის ეწოდა, პორფირს სამოსელს იცვემდა ზვაობისათვის, თვარა მალაქო ერქვა A.

პროლიტუხ მოსრული მწირი ZABCb.

პროვატიკაჲ ცხოვართა საბანელი ZAB.

ცხოვართ საყოფელი, სადა შეწირულთა არვეთა შეინახვიდეს, გინა ცხოვარი C.

პროვატიკე პროვატიკე ცხოვარიდ გამოითარგმანება D.

პროკლე ლიჩიელი ფილასოფოსი იყო, მოწაფე პლატონისა და მოძღვარი მარკოზ ანტონინე კეისრისა, პორფირის შემდგომად მეორე მტერი დიდი (~ დიდი მტერი A) ქრისტეანეთა ZA.

პტოლემეოს თვით მჭმობელი (+ ალექსანდრიელთა მეფესა ეწოდების ZAB) ZABC.

რ

რაბ ზვავი, გინა ძლიერი ZABC.

რაბბა მრავალასო და მძლე, გინა გმირული, მამა ჩემი (მამა ჩვენი B) ZAB.

მრავალასო, მძლე, გინა დიდ გმირთაებრ მამა ჩვენი C.

რაბი (მარკ. 9, 4 ZAa) მოძღვარი ZABE.

მოძღვარო C. მოძღვარი ებრაულად D.

რაბიგონ კურთხევის(ა) სასუჯელი ZABC.

რაბუნი (20, 16 იოანე ZABCb) მოძღვარი ZABCaq.

რაგავ ვნებული ZABC.

რაგუელ (რაგუჱლ ZA) მწყემსი ღ˜თისა ZABC.

რამ მაღალ(ი) ZABC.

რამისეს ოხრა მღილთა ZAB.

გრგვინვა კრკილთა (გრკილთა Cq) C.

რასიდონ მცოდინარე ZABC.

რაფაელ კურნება ღ˜თისა ZABC.

რაფაიმ გმირნი მკურნალნი ZABC.

რაქაელ ნიავი ზეშთა (ზესთა AB, ზეგარდამო C) ძლიერი, გინა

ძაცხოვარი, გინა სამწყსო ღ˜თი-სა, გინა ცხოვარი ღ˜თისა ZAB.

რაქოფ მცოდინარე ZABC.

რაჰაბ რახაბ, ვრცელი, გინა თან-განხრწნილი ZA.

ვრცელ(ი), გინა თანგანხრწნილი (თანა განქსნილ C), რახაბ BC.

რაშქა (რაჰაკ C) უგუნური, გინა ცოფი ZAB.

უგუნურ C.

რებეკა მსუქანი, გინა სიხარული, გინა მოთმენა (მოთმინება Caq) მრავლად (მრავალი C) ZABC.

რებლაა რებლ(ა)თა (რებლა Cb) ბრეულობა ZABC.

რემონ ბროწეული ZABC.

[რეხვი (რესევი) ნ. დიაპული].

ოეხფა განსხირპა ძალისაებრ (ძალ-თაებრ C) ZABC.

რექაფ (რექაბ BC) ZABC.

რობუამ (რობოამ AB, რობოვამ C) თანაგა(ნ)მტევებელი ერისა (ერი B) ZABC.

რომა მაღალ(ი) ZABC.

რუბენ ძხილველობისა (ძხილვე-[illegible] ძისა BCaq, ძხილველისა ძი-[illegible] Cb), გინა სული ძისა ZABC.

[illegible] (რუთ BC) მაძღარ(ი), გინა [illegible] წრაფე ZABC.

[illegible]მა მაღალი ZABC.

სა[illegible]ფ მზრახველ(ი) ZABCbq.

მოხუცებული, გინა მზრახველი Ca

საბა მოხუცებული, გინა მოქცე-ვა წარტყვენილთა, გინა გარე მოვლა ZABCb.

მოქცევა წარტყვენილთა (წარტყვე-ნულთა Ca) გინა გარე მოვლა Caq.

ხაბათა გარემოსილ(ი) ZABC.

საბაკ ლობე ZABC.

ხაბაოთ (+ 1, 9 ესაია ZAB) ძალ-თა, გინა მჴედრობათა ZABC.

(+ ებრაულითა ენითა E, საბაოთ D) მჴედრობად გამოთარგმანებულა (+ და E) კვალად უფალ ძალთა, ვი-ნათგან დასცა მბრძოლი ბუნებისა ჩვენისა DE.

საბასტანი სახლი შვენიერი, გინა ქონდარი ZABC.

საბაციალ ზედ დადგ(რ)ომილი ZABC.

საბბატისმუს შვება და განცხრო-მა ZABC.

საბბატუმ იგივე ZABC.

საბეკი (+ 22, 13 დაბად. ZA) ხე გამოჴსნისა, გინა მიტევებისა, გინა ვერძისათვის ZAB.

ხე გამოჴსნისა, გინა მიტევებისა, გინა ვერძისათვის, გინა ნერგი. საბეკი საკუ(რ)თხად მართლად გან-მარტებული, გინა ზეაღწევნული ნერ-გი, მართლიად მჴირავი რქა (რქა-თა Cbფ), რათა იყოს ცხადად (ცხად Cq) სახე ჯვარისა. საბეკი — აღ-ძაღლებული C. ხე გამოჴსნისა D. საბეკი — ხე გამოჴსნისა გამო-თარგმანების E.

საბიანე Cab.

სადა ჴოვლად კმა-ყოფა ZABC.

სადაროთ განკერძოებული ZAB.

განცალკერძოებული C.

სადერმოთ ლევგი ZA.

ლელვ BC.

სადეროდ სახლი(ა) ღ˜თისა ZABC.

სადეროთ ფოლორცი ZABC.

სადუკ მართალი ZABC.

სადუკეველნი მართალნი ZABC.

სალათიელ (სალათიელ C) კითხვა ღ̃თისა ZABC.

სალაკიმ ქვაბი, გინა ქვრელი ლომისა ZABC.

სალე მოვლენა ZABC.

სალი მაღლი ZABC.

სალიმ მშვიდობა, გინა მაღლი ZABC.

სალიმ აღმოდინება ZAaBC.

სალლათა (სალლათ C) აჴრდილი შიშთა ZABC.

სალმონ მშვიდობის მყოფელი (+ გინა მცნების განუყოფელი C) ZABC.

სალომე მშვიდობა ZABC.

სალომით მშვიდობის მყოფელი (მიაგებელისაებრ Cab) ZABC.

სალომონ მშვიდობის მყოფელი ZABC

სამალიელ მშვიდობა ZABC.

სამანასარ (სამანსარ C) მშვიდობა შეკრული ZABC.

სამია (სამიაჲ Cq) სასმენელი ZABC.

სამარია [illegible] ნადირთაებრ, გინა [illegible] ვნება ZAB.

[illegible] ნადირთაებრ, გინა შეუძლებობა C

სამარიელ ([illegible] იელი C) მცველი ZABC

სამაქ [illegible] ZABC.

სამბაკ [illegible] მოგებული ZABC.

სამეგარ [illegible] ZABC.

სამენ [illegible]ადებული ZABC.

სამიაჲ ნ. სამიაჲ.

სამონ მაღალი ელ(ლ)ენებრ ZABCD.

სამხონ (სამონ Ab) მზე სახელნართაული ZAB.

მზე მისა მეორე სახელ C.

სამუელ (თოვლი ZABCb) თხოვილი ღ̃თისა, გინა მიცემული ღ̃თისა ZABC.

სანე ჟამი მოიწია, ჟამთ წარმოჩინებული ZAB.

ჟამი მოიწია, მოიღო ჟამმა აღმძვრელი და ჟამთა წარ(მო)მაჩინებელი C.

სარა უფალი დედაკაცი, გინა მჴნოსელი ZAB.

უფალი დედაკაცი, ცოლი აბრამისი გინა მჴნოსელი, უფალი დედაკაცი საჴნოსელთა C.

სარაი უფალი დედაკაცი ჩემი ZABC.

სარან წინააღმდგომ(ი) ZABC.

სარეფთა იწრო ზაკვა, გინა სიმქუჴეალე, გინა მოკლება პურისა (პურთა B) ZAB.

იწროებ ზაკულებათა, ს ა რ ე ფ თ ა სიმქუჴეალე, გინა მოკლება პურისა C.

სარონ, სარონა (სარონ, გინა სარონა C) განსწორება ZABC.

სარრა მთავრობა, გინა მშობელი, გინა ხილვა ცხენისა ZABC.

სატანა წინააღმდგომი (წინააღმდეგი Ab), გინა მჴდომი ZABC.

წინააღმდგომი D. წინააღმდგომი, სატანა—მჴდომი E.

საულ (1 მეფ. 9, 2) საულ მელი ZABC.

საულ მთხოველი ნაცვ(ა)ლად (მონაცვლე C), გინა თანამდები (თანამდეგი ZAa) ZABC.

ხაფან ცხო(ვ)ელი ფერჭმოკლე ZABC.
ხაფარ მსაჯული ZABC.
ხეგორ მცირე ZABC.
ხეგორი სიმდაბლე ZABC.
ხედეკ სიმართლე ZABC.
ხედეკიას მართალი უფალი ZABC.
სედრაკ უდალმართო ZAB.
თვინიერ დალმართისა C.
სედუკე მარტოება ZABC.
სევე აღდგომა ZABC.
სეთ დაბადებული ZABC.
სეით სმა ZABC.
სეთირა (2, 22 გამოსლ.) ქათამი, სირი ZAB.
(2, 22 გამოსლ.) ქათამი და სირი, ცოლი მოსესი C
სეირ ბალნიანი (+ გინა თმიანი C), გინა ზრქელი ZABC.
სელა [illegible] ძე იუდას ცმე-ლებრ(ი) ZAB
[illegible] ქსხელი, ძე იუდასი ცმელთაებრ C
სელიხა მესამე ZABC.
სელმონ მოსაგებელი, გინა სით-[illegible] ABC.
[illegible] ZABC.
[illegible] (წყრომა C), გინა [illegible] უსამართლოება [illegible]
[illegible] კე, გინა მშვიდო-[illegible] ZABC.
[illegible] გინა განსვენება, [illegible] ZAB
[illegible] მბავი, დიდებული, გინა [illegible], გინა სული, გინა სრუ-[illegible] C.
სემი მშვიდი ZABC.

სემეი (1 ნეშტ. 2, 28) სახელი ჩემი ZABC.
სემეფ მსგავსება ZABC.
სემეფთაი დადებული ZABC
სემია ისმინე ჩემი ZABC.
სემპფორა მოხედვა, გინა (ანუ C) შვენიერება ZABC.
სენნექერიმ (სენექერიპ C) სე-ნექერიმ, ცალიერი, გინა ქმელი-ერობა ZAB.
სენექერიმისაებრ, ძლიერი ცალი-ერობა გამოცდილ(ი)სიებრ საქმე-ლე C.
სეონა (სეონ C) ქმობილი ZABC.
სეპფორა მხიარულება და სიკეთე ZABC.
შდრ. სეფორა.
სერაპიონ სერაფიმ(ი) ZABCb.
განუმარტავია Ca.
სერაფიმი ცეცხლის პირება, გინა მომწველ პირისა ZAB.
(+ გამოითარგმანების D) ცეცხლიპ პირებად, გინა მომწველი(სა) პირი-სა CD.
სეტინ განპყრობა ZABC.
სეფარუაიმ (2 მეფ. 22, 13 ZAa) წიგნი თუ მწიგნობარი ZAB.
წიგნი, გინა მწიგნობრობა C.
სეფერეთინი ს. ქერეთინი და სე-ფერეთინი.
სეფორა (2, 15 გამოსლ.) შვენიე-რი, გინა საყვერელი (საყვირი C) ZABC.
შდრ. სეპფორა.
სეშონ ფესვით (ფესვთა C) აღ-მოფხვრა ZABC.
სვილინე საბაა, მეფე (მეფეთა C) საბაასთა ZABC.
სვიქემ ბეჭედი ZABCb.

სიბა ძალი მჴედრობათა ZAB.

ცხენთ მსხდომარე ძალნი მჴედრობათანი C.

სიბოლეთ ტვირთი ZABC.

სიდონ მაჴირვებელი, გინა ნარდი ZAB.

მაჴირვებელნი, გინა ნადირი C.

სიდონი სანადირო ურგები ZABC.

სიქერა სიმთრვალე ZABC.

მთრვალობა C.

სიკიმა (სიკიმაჲ C) სასწავლო (სწავლის C) გვემა ZABC.

სილაჲ ნათელი ZABC.

სილევერი Cab.

სილობისტრონ (სილიპისტრონ Ca) Cab

სილოე (სილოვე Cq) მოვლინებული (+ ესე წყაროა შუაღამიდამ შუადღედამდინ მდინარეობს და შუა დღისას დაშრების... B) ZAB.

მოცემული, გინა მოვლინებული C.

სილოვამ მოვლინებული ZABC.

სილოეე ნ. სილოე.

სიმალეკო Cab.

სიმეონ მსმენელი სასმენელთა (+ ჰიმართ C) ZABC.

სიმონ ჰშეიდჰმუნვილი, გინა სმენად წუხილი ZAB.

მშვიდი ჰმუნვათ(ა)გბრ, გინა ისმენდი, გინა სმენად წუხილი C.

სინ (16, 1 გამოსლ.) მაყლოვანი ZABC.

სინ აბჯარი ZAB.

სამურველი ჯაჭვი C.

სინა წყური(ე)ლი, გინა გამოცდა ZABC.

სიონ (2 მეფ. 5, 7) საველი (+ გინა მოზღუდვილი C), გინა ორზღუდე ZABC.

სიონ (2 შჯულ. 4, 48) ღალვა, (გინა დრტვინვა C) ZABC.

სიონი სამასალო, გინა დეტი, ს ი ო ნ ი სადგური ღ᾿თისა ტაძარი, გინა უფალი, გინა მცნება; ს ი ო ნ ი ეწოდების მაღალსა, რომელ არს ეკლესია ZAB.

სამასალო, რომელ არს გუშაგი, გინა დეტი, რომელი შორით ხედვიდეს; ს ი ო ნ ი სადგური ღ᾿თისა; ს ი ო ნ ი ეწოდების მაღალსა, რომელ არს ეკლესია, კვალად ტაძარი და უფალი და მცნება და სხვაცა მრავალი C. სიონი გამოითარგმანების სამასალო(დ), რომელ არს გუშაგი, გინა დეტი, რომელი შორით ხედვიდეს. ს ი ო ნ ი (+ გამოითარგმანება E) სადგური ღთისა და ს ი ო ნ ი ეწოდების მაღალსა, რომელ არს ეკლესია და (კვალად D) ტაძარი და უფალი და მცნება (+ და სხვაცა მრავალი D) DE.

სირიკონ Cab.

სისარა მხილველი ცხენთა ZABC.

სიფემ რიცხვი ZABC.

სიმორ შავ(ი) დუხჭირი ZABC.

სოდომი კიდეგანობა მათი ZAB.

განცალკერძ(ო)ება C.

სოლომან (სოლომონ C) მშვიდი (მშვიდობა BC) ZABC.

სოლომონ მოწყალე, გინა ჯეროვან-მეტყველი ZABC.

სომერ მცველი ZABC.

სორეკი (სორექი და სორიკი C) (+ 5, 2 ესაია ZABCb) რჩეული (+ გინა ვენაჴი ZABCD) ZABCDE.

სორეხ ვენაჴი ZABC.

სორიკი (სორეკი ZA) ვენაჴი ZAB. ნ. სორექი.

[**სორიმ** ნ. ტირიი].

სოსიმოს Cab.

სოფირიმ (სოფირიმ C) მსაჯული ZABC.

სოფონია განმსტრობა უფლისა ZAB.

გულისხმის-ყოფა (გულისჴმის-ყოფა Cq) გინა მსტოვრობა უფლისა, გინა განმალვიძებელი ყოვლით კერძო C.

სოფრიმ ნ. სოფირიმ.

სოფრონ მზის თვალი (+ მათი C) ZABC.

სტეფანე გვირგვინი ZABC.

სულამიტის მშვიდობა სრულობით ZABC.

სუნამიტის მძინარე ZABC.

სურ გა(ნ)მცხრომელი ZAB.

განმცხრომი C.

სურია ნათელი მათი, გინა განცხრომა ZABC.

სუსანაა, სუსან ვარდი ZABC.

სუქარ სარდილობელი ZABC.

სჳმონ მორჩილი ZAB.

მორჩილი, გინა მორჩილები C.

სჳნაჲმაოს Cb.

ტაბითა ქურციკი ZABC.

[illegible]თა კუმი (5, 41 მარკ.) შენ [illegible] ყრმაო, აღდეგ ZABCb.

[illegible]რიოს ხილვა თვისი (თავისა C) ZABC.

[illegible]რისი სული ღ̃თისა, გინა სუ[illegible] წყალთა ზედა ZAB.

[illegible]ული ღ̃თისა, გინა მეფე, გინა ნისლი წყალთა ზედა, გინა თუ სული იქცეოდა წყალთა ზედა C.

ტიმეოს ბრმა, გინა სიბრმე ZABC.

ტიმოთე პატივი ღ̃თისა ZABC.

ტირიი ებრაულებ (ებრაელებ B) ს ო რ ი მ, აჴირვის ZAB.

ებრაულად ს ო რ ი მ, ესე არს აჴირვ(ა)ის C.

ტიტე საპატიო ZABC.

ტობია (ტოპიაჲ C) სახიერი უფალი ZABC.

ტრაქონელთა მოკლება სალეწავისა ZABC.

ტუბალიამ მსოფლიო მონაგები ZABC.

უდუთ ოთხნი იგი ასონი არიან ესე: იოთ, ალფ, უდუთ, გით, რომელი მარადის ცხო(ვ)ელობასა (ცხოველობისა BC) ღ̃თისა და სამარადისოდ მყოფობასა (მყოფობისა BC) მის(ი)სა არს მომასწავებელ, არიან ოთხნი (+ სახელნი ამის ასოსანი BC) ესე: იოთ, ალარ, უ, ანე, ხოლო ესენი მარადის (+ და C) სამარადისობისა ღ̃თი წარმოჩინებულ არს ZABC.

ურიახ განათლება უფლისა (ღ̃თისა C) ZABC.

ურიელ ცხო(ვ)ელ(ი) საღ̃თო ZABC.

ფაბოოს Cab.

ფაკეე განმღვბელ(ი) ZABC.

ფალდასა (ფალდასარ Ab, ფალდას BC) დაცემა მოქენეთა(ა),

ანუ დაცემა(ჲ) სიგლახაკისა(ჲ) ZABC.

ფანუელ მხილველი ღ˜თისა, გინა პირი ღ˜თისა ZABC.

ფარან ნაყოფიერი ZABC.

ფარაო, ფარაონ, ფარეოს (ფარეოზ C) გამგებელი, გინა განგდება, გინა სამწყსოს მრქენელი, გინა დაყენებული, შუაგამოსული; ხოლო ფარაო მეგვიპტელთ (მეგვიპტელებრ B) მეფე ZAB.
გა(ნ)მგებელი, (+ გინა Cab) განგდება, გინა სამწყსოს მრქენელი, გინა დაყენებული, გინა შუაგამოსული, ხოლო ფარაო ეგვიპტელთა ენითა მეფეს მოასწავებს, ხოლო ალექსანდრიელთა მეფესა პტოლემეოს (პტოლემეოზ Cb) ეწოდების და (ჰ)რომიელთა მეფესა—კეისარი, სპარსთა(სა) მეფესა—ხვასრო (+ და რომელთამე—შაჰ Cab), ბაღდადის(ა) მეფესა—ამირ-მუმლი, ინდოთ(ა) მეფესა [illegible]მა Cb), ჩინეთის მეფესა—[illegible] ოზბეგისასა (ოსბეგისასა Cq) (+ ხანი Cb) C.

ფარეზ [illegible]ჩყოფილი, ძე იუდასი, [illegible]ვეთა ZAB.
[illegible]ლებ., ძე იუდასი (+ გინა [illegible]b) C.

ფარეზ ზღუდე, გინა ღონის მო[illegible](ვეთა C) ZABC.

ფარეს (1 ნეშტ. 7, 16) ცხენოსანი ZABC.

ფარისეველი (+ 23, 13 მათე ZAB) განყოფილ(ნ)ი, გინა განშორებულ(ნ)ი, გინა განჩინებული, გინა განკუთვნილი ZABC.
განჩინებულად და განთვისებულად ითქმის D.

ფასგა გორა ZABC.
ფასე ZABC.

ფასექი წიაღსლვა (წიაღსვლა BC) ZABC.

ფასებ შაცხო(ვ)არება(ჲ) პირმშოთა(ჲ) ZABC.

ფატუელ (ფატუჱლ ZABCab) დიდებული ZABC.

ფელმონი ნიშნეულ(ი) ZABCab.

ფენეეს პირნი შემწენი ZABC.

ფერეზელნი განბნეულნი ZABC.

ფეტილონი მეძიებელი უშჯულოებისა (უსჯულოებისა BC) ZABC.

ფილიმონ მომადლებული, გინა საკვირველი ZABC.

ფილიპოს შეტყობითი (ნატყობითი C) ცხო(ვ)რება ZABC.

ფილიპპე პირი ქელთა, გინა პირი ლამპ(ა)რისა ZABC.

ფილისტია ფილისტიმელთა, ნაცრით (ნაცართა მიერ C) განბნეულთა ZABC.
ფილიტოს Cq.

ფისონ (ფისონი BC) მობერვა ღ˜თისა კაცთა მომართ ZABC
ფლაბიანე Cab.
ფლაკიტონ Cab.

ფოგორ ფრუსტუნი ZABC.

ფსომთომფანის (+ 41, 45 დაბად ZAB) მთარგმნელი, რომელსა გამოეცხადა ყოფა ასმფანის, საფათფანი(ს), ასურულად მეცნიერი დაფარულთა (+ და B) დაფარულთ მთარგმნელი, ანუ სიზმართ ა(ღ)მხსნელი, გინა სიზმართ მსაჯული ZABC.

ქ

ქაბარათ მადიდებელი სიტყვათა ZABC

ქალე [illegible] ლებრ ქ ა დ ი მ, ეშმაკი ZAB

ბრაელებრ ქ ა ს დ ი მ, ესე არს თარმედ ეშმაკი C

ქაზათ ტყუ(ვ)ილი ZABC.

ქალებ ნ. კალებ.

ქ[illegible] ულ[illegible]ული (მკურვალი C). წარმდები ZABC.

ქანან ვაჭარი მოღვაწე ZABC.

[illegible]რმელ კარმელსავით ZA. [illegible] B. იგივე არს, ვა[illegible] C

ქებრონ სასწორი, ანუ ხილვა სახისა, გინ. მოყ(ვ)სობა ZABC.

ქერეახ მხიარული ZABC.

ქერეთინი და სეფერეთინი (ქერეთინ და სფერეთინ Cbq, ქერეთინ და სფელეთინ Ca) შურდულოსან(ი) (+ და C) მშვილდოსანი ZABC.

ქერმელ კარმელსავით ZAB.

იგივე არს ვითარცა კ ა რ მ ე ლ C.

ქერობ ვმოძღვრი მრავალ მეცნიერთა ZAaB.

ვითარ მოძღვარ, სიმრავლე მეცნიერებათა C.

ქერობინი გული აღდგომილი ZABC.

ნ. ენაკიმ, ქერობინი.

ქეროფიმი მეცნიერება და გულისხმის-ყოფა ZAB.

მეცნიერებად (მეცნიერებად Cab) და გულისხმის-ყოფად გამოითარგმანების CD.

ქეტურა ნ. კეტურა.

ქოდქოდ ასპიტი ZABC.

ქორებ ორებისაებრ ZAB.

იხილე კორებ C.

ქორეი წყარო ZABC.

ქორისოს ცხებული ZABC.

ქსვსტოს[1] ZABCb.

ქუს ეთიოპია ZABC.

ნ. ქუსბორია.

შ

შენოპეგია დღესასწაული ტალავრობისა ZABC.

შიბბოლეთ ეკალი ZABC.

[1] ნუსხებშია: „ქსვისტოს“.

ჴ

ჴელესხირა მიდრეკილი ასურასტანი, (+ გინა C) ქვეყანა ასურასტანი ZAC.

ჯ

ჯერასიმე ჰიერონიმესავით ZA.
ვითარცა ჰერონიმე B. იხილე ჰერონიმე(სთან) C.

ჰ

ჰებერ დასაწყისისაგან ZAB.
ნ. ჱბერ.

ჰებრაელთა (34. 9 იერემ.) გარდამავალთა ZAa.

ჰებრაელი (+ 34, 9 იერემ. ZAa) გარდამავალი ZAB.
ნ. ჱბრაელი.

ჰელუჲ ღ~თო ჩემო ZAB.

[**ჰეროდეს** ნ. ჱროდეს].

[**ჰეროდიადე** ნ. ჱროდიადე].

ჰურია ZAB.

ქვეყნის ზომათა

ჩოუ ჯხვი

ა[1]

ავუსტა |77.3 || 43.30|.
ავინიონ |32.30 || 48.20|.
აზოვიტი არჭეში არს Cb.
აზოტე ლაზა არს Cb.
აზრუმი კარნუ ქალაქი |23. — || 43 50|.
ათინა |52.45 || 37.15|.
აირარატი კამახა არს Cb.
აკვილია |34. — || 45.12|.
აკრაკანტი კანდია არს Cb.
ალაბი |70.73 || 38. — |.
ალექსანდრია სკანდარია არს Cb.
ალექსანდრია ეგვიპტისა |60.30 || 30. — |
ალექსანდრია სირიანისა |68.32 ||
ალექსანდრია იტალიისა |30. — ||
ალჟერა აფრიკისა |22. — || 32.30|.
ალჟერა სარდენისა |30.20 ||
ამბერგა ბოემელი |32.40 || 49.26|.
ამისტრადამი |27.34 || 52.4[0]|.
ანგოლა აფრიკისა | — . — || —
ანდრიანეპოლე ურანა (53 — || 43. — |
ანვერსა ფიანდრისა |24.30 || 51.40|.
ანკონა |38.30 || 43.40|.
ანტიოქია |70.15 || 37.20|.
ნ. ემათა.
ანჩირა |62.20 || 42.30|.
არაზის მდინარის სათავე |81. — || 46. — |.
არდავედი |90.55 || 41.10|.
არდველ(ი)ა | — . — || — . — |.
არეცო |34.40 || 40.42 A, 50|.
არიმინო |35. — || 43.50|.
არჟერტინა |27.50 || 48.44|.
ასისი |35.20 || 42.55|.
ასკალონი |67.28 || 32.27|.
[ატტიკა ნ. ინ].
აშთარხანი |82.20 || 40.20|.

ბ

ბაბილონი ეგვიპტისა |64.30 || 29.40|.
ბაბილონი ბაღდადისა |83.10 || 33.50|.
ბანოთი 4 მეფე 17.30 Ca.
ბარი წმიდის ნიკოლაოზის საფლავი |42.30 || 40.6|.
ბარუთ |68.20 || 34.50|.
ბარჩილონა |28.30 || 43.15|.
ბასილეა |28. — || 48.30|; |47.30 A|
ბასრა |20.26 || 39.26|.
ბაქო ნ. სეკუნდიკარი.

[1] ეს მასალა (ქვეყნის ზომათა რიცხვი) მხოლოდ ZA რედაქციის ნუსხებში.

გ

ე

[1] Cb-ში სხვა კ[illegible]თილორია და მომდევნო მოწმობა არ მოიპოვება, Caq-ში კი ესე[illegible]ი გადახაზულია

ნილო |40.15 || 40.45|.
ნილონ |31.30 || 49.30|.
ნორჩა |38. — || 42.44|.

ო

ორლეანი (ორლეანს A) |20.40 || 47.10|.
ორმუზი |92. — || 29. — | Z.
|92. — || 19. — | A.

პ

პავია |31. — || 44.50|.
პალერმო |37. — || 38. — |.
პამპლონა | — || 43. — |.
პარიზი |24.30 || 48.40|.
პატუა |32.50 || 44.50|.
პაფო |63.35 || 36.10|.
პერსეპოლი შირაზი |93.40 || 37.4|.
პერუჯა |35.20 || 42.56|.
პერღამო |56.50 || 41.8|.
პრაღა · 15 || 50.10|.

რ

რავენა |35. — || 44.20|.
რათისისბუნა |63.32 || 42.34|.
რაკუზა |44.40 || 42.30|.
რაფსი არაზის მდინარე ZAa.
არაზი Ab
რეკანათი |40. — || 43.22|.
რემის ფრანცისში |22.15 || 48.45|.
რეჯო კალაბრიასი |43.10 || 38.15|.
რეჯო ლომბარდია |32.30 || 43.30|.
როდოს კუნძული |58 — || 85.—|.
რომა |36.30 || 41.56|.
როჩელა |16.30 || 47.10|.

ს

საგუნთო |14.36 || 39.40|.
საგონა |40.30 || 44. — | ZAa.
|29.20 || 43.40| Ab.
სალერმუნ |40. — || 40.40|.
სალისბურგი |35.40 || 47.40|.
სალმათიკა | — . 50 || 40.15|
სამოს |52.40 || 41.15|.
სარაკოტა |18.10 || 40.40|.
სარდენია კუნძული |30 20 || 38.30|.
სარდის |29.20 || 43.40| ZAa.
სებასტე |68.6 || 42.26|.
სეგოვია |8.30 || 38. — |.
[სვეპი ნ. ჯუთი].
სიდონ |68. — 34.35|.
სიენა |34.20 || 42.50|.
სივილია | — . — , 37. — |
სინა |104.30 40.35|.
სინოპე |63 4 | 43.30| Z.
|63.40 | 4 30| A
სიპონტუნ |42 50 42 30|
სირაკუზა |40.30 37 20|.
სკუტრი |40.30 || 44. — |.
სოფია |80. — 36 55|
სპანია [. || .] ZAa.
სპირა |27.40 , 49.30|
სპოლეტო |36.20 42 45|
სტოქოლმა |27 — 60 30|
სტრიგონია |42 30 | 49. — |.
სუზა |88.35 || 31 5 .
სურათი |116.25 || 21 10|.

ტ

ტარაჭონა |16.20 || 41. — |
ტარსო |66.14 || 38.56|.
ტიგრისის მდინარე |84.— || 32.36|.
ტოლედო |10. — || 40. — |.

[1] წყაროშია: „უქიკნი".

ბოლოსიტყვა და დანართი

[Curriculum vitae]

ZAB

ამა წიგნისა მომლვაწებელსა სულხან-საბა ორბელიანს ლოცვით მოიჴსენებდეთ, მეფის არჩილისა და მეფის გიორგისა და ბატონის ლეონის დიდის ძმისწულსა, საქართველოს მსაჯულის ბატონის ორბელის ძესა. ამი(თ) მეფეთ ბრძანებითა ალ(ი)ქერა ესე წიგნი ფრიადითა შრომითა და რუდუნებითა, რამეთუ ქართლის ქვეყანას ლექსიკონი აღარ იპოებოდა და ოცდა(ა)თს წელიწადს ძვილ შეაწყო განმარტებით. რამეთუ ერისაგანი იყო და წარჩინებული და სოფლისა საქმისაგან უცალო იყო. მაშინ ქორანიკონი იყო ჩქ˜ჰე. ამისა შემდგომად მონაზონ (მონოზან B) იქმნა და გარე სჯის მრავალმთის წმიდის ნათლი(ს)მცემლის მონასტერს დაადგრა. ქორანიკონს ჩქ˜ჟზ მარტ(ს) ი˜ზ მონაზონ (მონოზან B) იქმნა. ქორანიკონს ჩ˜ღი დეკემბერს ი˜ ხვარასანს წავიდა, მეფე(ს) ქაიხოსროს გჳმო, და ფებერვალს კ˜ გამოისტუმრა მრავლის ნიჭითა. მაის(ის) ი˜ა ქართლს მოვიდა. ქორანიკონს ჩღ˜იბ აპრილს კ˜გ ისპაანს წავიდა, მეფე ვახტანგს გაჰყვა. ბ˜ ნოემბერს გამობრუნდა, დეკემბერს კ˜ ქართლს მოვიდა. ქორანიკონს ჩღ˜იგ აგვისტოს ი˜ზ საფრანგეთს გაიპარა: ფრანცია (ვრანცია ZAa), ჯენევია, სიკილია, (პ)რომი ნახა. ფრანციის (ვრანციისის ZAa) მეფე, რომპაპი, კრანდუკა უცხოდ (უცხოთ B) კარგად დახვდენ, ყო(ვ)ელი კაცი გაჰკვირდა. რაც იმ ქვეყნებში უცხო და ძვირად სანახავი იყო, ყველა (ყვალა B) აჩვენეს. წმიდა პაპამ წმიდის ჯვარის ნაწილი, წმიდა კლემენტოს (კლემენტოზ ZA) მოწამის თავი და სხვა მრავალი ნაწილი უბოძა, ი˜ზ მარიამობის(თ)თვეს გამოისტუმრა. გზებზე წმიდა ადგილები და მრავალი წმიდა ადგილები მოილოცა. კ˜ ღვინობისთვეს მალთას მოვიდა ზ დეკემბერს ფრანციის (ვრანციის ZAa) მეფის ხომალდი მო(უ)ვიდა, წამოვიდა ქორანიკონს ჩღ˜იე, იანვარს ი˜თ კოსტანტინეპოლის (კოსტანტინებოლეს AB) მოვიდა იქ დაეგვიანა ის წელიწადი, ფრანციის (ვრანციის ZAa) დესპანისა(ა)ღგა (მრავალ კეთილ Z) კელ(ის) შემწყობითა. (+ იქ იწყო წერად ლექსიკონი ესე აგვისტოსს ათსა და ქორანიკონს ჩღ˜ივ, იანვარს ოცს გაასრულა B).

Ab	ZAaB
ვინც ეს ლექსიკონი გარდაწეროს და საბას სახელი ასრევ არ დაწეროს, მის მაგიერად უფალმა ის გაიკითხოს.	

AB

Z | დაბადებულა სულხან-საბა ორბელიანი ქართულის ქ~კს ტ~მჵ ოკდონ-ბერს (ოკდომბერს B) კ~დ, რომ ლათინურად ოთხი ნოენბერი იქნება, დღესა კვირიაკესა, ჟამსა შუაღამისასა (შუალამესასა A).

(+ ჩვალად მქცოვნებისა ჟამსა მეფეს ვახტანგს წირპყვა ხაზარეთს და პეტრებრუხის ქალაქს მიიცვალა იანვარს, ქ~კს უ~იგ B).

[ᲓᲐᲜᲐᲠᲗᲘ]

ZAB

იესო ქრისტეს (+ ღ~თისა ჩვენისა Z) სამეოცდათორმეტთ (სამეოცდათორმეტი Z) მოწაფეთ სახელები და ვინ იყვნენ და სად ეპისკოპოს (ეპისკოპოზ ZA) იქმნეს

1 წ~ა აბარ.

2 წ~ა აგაბოს წინასწარმეტყველი საქმე(თა) 11 თავსა შინა მოჴსენებული.

3. წ~ა ალექსანდრე, ძე სვიმონ კვირინელისა, ავენიოს ეპისკოპოსი.

4. წ~ა ამპილად ოდესიას ეპისკოპოსი (ეპისკოპოზი Aa).

5 წ~ა ანანია, რომელმან პავლეს ნათელ-სცა.

6 წ~ა ანდრონიკე მაჭარის ეპისკოპოსი (ეპისკოპოზი A).

7 წ~ა ანსიკრიტ იკანიის ეპისკოპისი (ეპისკოპოზი Aa) მეგრელთ მჴარეს.

8 წ~ა ანტიპა, რომელი გამოცხადებასა შინა წერილ არს.

9 წ~ა აპელეს ზმირინის ეპისკოპოსი, ჰრომა 16 თავს მოჴსენებული.

10 წ~ა არისტა კიპრეს სალმინის ეპისკოპოსი.

11 წ~ა არისტარხოს, რომელი წერილ არს საქმ. 27 თავს(ა), პირველად აპამიის ეპისკოპოს(ი) (+ იქმნა AB) და შემდგომად თესალონიკისა.

12 წ~ა რისტოელოს ინგლიზის ეპისკოპოსი.

13 წ~ა არტემან ტიტე(ს) გ~ თავში (თავს AbB) მოჴსენებული.

14 წ~ა არქიპოს, რომელი წერილ არს კოლასელთ 4 თავს(ა) შინა.

15 წ~ა ბარნაბა საქმე 4 თავში (თავს AB) მოჴსენებული.

16 წ~ა ბარტიმე, რომელსა აღუხილნა თვალნი ქრისტემან.

17 წ~ა ეგნატი ანტიოქი(ი)ს ეპისკოპოსი, შემდგომად ევადიოსის ეპისკოპოს იქმნა.

18 წ~ა ევადიოს, რომელი შემდგომად პეტრესა ანტიოქიის ეპისკოპოს იქმნა.

19 წ~ა ეპაფრა კოლასელთ ეპისკოპოსი, I კოლას 1 თავში (თავს AB) მოჴსენებული

20 წ~ა ეპაფროდიტე ფილიპელთ ეპისკოპოსი, ფილიპ(ელთ) 2 თავში (თავს AB) მოჴსენებული.

21 წ~ა ერასტოს პაანიის ეპისკოპოსი, შემდგომად ფილიპელთ ეპისკოპოს იქმნა. საქმ 19 თავს და 2 ტიმოთ. 4 თავს მოჴსენებული.

22. წ~ა ერმის ფილიპეპოლის ეპისკოპოსი ბერხსა.

23 წ~ა ერმის დალმატის ეპისკოპოსი.

ZAB

24. წ~ა ეროდიონ შემდგომად ანდრიასა პატრაზას ეპისკოპოსი (ეპისკოპოზი Aa) აქიისას(ა) და შემდგომად ტარასი(ი)ს ეპისკოპოსი.

25. წ~ა ზაქე პალესტინის საზარეს ეპისკოპოსი, ლუკა(ს) 19 თავში (თავს AB) მოჴსენებული.

26. წ~ა ზენან პალესტინის იოლიპოლის ეპისკოპოსი, ტიტე(ს) 3 თავში (თავს AB) მოჴსენებული.

27. წ~ა თადეოს.

28. წ~ა იასონ საქმ 17 თავში (თავს A; თავსა შინა B) მოჴსენებული

29. წ~ა იოანე მოხუცებული, რომელი იოანე მახარებელმა ეფესოს ეპისკოპოს (ეპისკოპოს Z) ყო, რომელსა იერონიმოს მოიჴსენებს.

30. წ~ა იოანე მარკოზ საქმ. 12, (+ 15 AB) თავში (თავსა AB) მოჴსენებული.

31. წ~ა იოსებ არიმათიელი ინგლიზია მოციქული.

32. წ~ა იოსებ მართალი, წ~ის მატათის (მატათეს B) მოყვასი, ერიტოპოლის [illegible], შემდგომად იერუსალიმის ეპისკოპოს(ი) (+ იქმნა B) საქმ. 1 თავს(ა) მოჴსენებული.

[illegible] წ~ა იაუ მართალი კოლასელთ 4 თავში (თავს AB) მოჴსენებული.

34. წ~ა იუდა ბარსაბა საქმ. 15 თავს(ა) (თავში Z) მოჴსენებული.

[illegible] წ~ა იულიას აპემის ეპისკოპოსი.

[illegible] წ~ა [illegible] ბეროესას ეპისკოპოსი მაკედონი(ი)სასა; ტიმოთ. 4 თავში (თავს AB) მოჴსენებული.

37. წ~ა კვარტოს პერუთის ეპისკოპოსი.

38. წ~ა კლემენტოს სარდიკის ეპისკოპოსი.

[illegible] წ~ა [illegible] ლუკა(ს) 24 თავს(ა) (თავში Z) მოჴსენებული.

[illegible] წ~ა [illegible] ვიენას ეპისკოპოსი ფრანციისისა(სა), 2 ტიმოთ. 4 თავს(ა) (თავში [illegible]) [illegible]ბული

41. წ~ა [illegible], ძმა მარიამ მაგდალენელისა, მარცილიის ეპისკოპოსი.

42. წ~ა [illegible] სირენის ეპისკოპოსი საქმ 13 თავს(ა) (თავში Z) მოჴსენებული.

43. წ~ა [illegible] ლ[illegible]ვდიკის ეპისკოპოსი, შემდგომად ოლუმპიადოს ეპისკოპოსი, [illegible] 16 თავს(ა) თავში Z) მოჴსენებული.

44. წ~ა [illegible] საქმე 14 თავში (თავს AB) მოჴსენებული.

[illegible] წ~ა მარკოზ მახარებელი.

[illegible] წ~ა [illegible], წ~ის ბარნაბას მოყვასი, აპოლონიას ეპისკოპოსი საქმ. 12 თავსა [illegible] 4 თავს(ა) (თავში Z) მოჴსენებული.

[illegible] [illegible], [illegible] ეპისკოპოსი, ესე იგი ყრმაა, რომელმან ხუთი პური [illegible] მო[illegible] ქრისტეს(ა), იოანე(ს) 6 თავს (თავში Z) მოჴსენებული.

[illegible] [illegible], რომელი მე[illegible]თორმეტედ (მეათორმეტად ZA) შეირაცხა.

[illegible] [illegible] ეპისკოპოსი ფრანციისისა (ფრანციისისა ZAa).

[illegible] [illegible] ტარსისის ეპისკოპოსი საქმ 21 თავს(ა) (თავში Z) მოჴსენებული.

[illegible] [illegible] [illegible] ეპისკოპოსი იოანე(ს) 1 თავში (თავს AB) მოჴსენე-[illegible]

[illegible] [illegible] ატარას ეპისკოპოსი ანდრიას შემდგომად მესამე.

[illegible] წ~ა ორბანოს მაკედონი(ი)ს ეპისკოპოსი.

54. წ~ა პატრობას ანაპოლის ეპისკოპოსი.

ZAB

55. წ~ა პრისკილა, კოლაფიონის ეპისკოპოსი, შემდგომად კაფას ეპისკოპოს იქმნა (+ იტალიისასა B).
56. წ~ა როფოს, ალექსანდრეს ძმა, მარკ 15 თავს(ა) (თავში Z) მოჴსენებული.
57. წ~ა როფოს, დებაიდის ეპისკოპოსი, რომაელ. 16 თავს(ა) (თავში Z) მოჴსენებული.
58. ყ~ა სეზარ, დირაქონის ეპისკოპოსი.
59. წ~ა სელიდონიოს, შობითგან ბრმა, დეგზის ეპისკოპოსი.
60. წ~ა სეფას ქანიას ეპისკოპოსი.
61. წ~ა სეიმეონ(ე) შავი ბოსტარას ეპისკოპოსი, არაბეთს, საქმ. 13 თავში (თავს AB) მოჴსენებული.
62 წ~ა სილოვანე, თესალონიკის ეპისკოპოსი, 2 თესალ. 1 თავს(ა) (თავში Z) მოჴსენებული.
63 წ~ა სიმონ, ძე კლეოპასი, მესამედ იერუსალიმ(ი)ს ეპისკოპოსი (ეპისკოპოზ Aa) იქმნა.
64. წ~ა სიმონ, კეთროვანი და ფარისეველი.
[illegible] წ~ა [illegible]პატროს იკონიის ეპისკოპოსი, საქმ. 20 თავსა და რომაელ. 16 თავში (თავს A. თავსა შინა B) მოჴსენებული.
[illegible] წ~ა [illegible] კოსტანტინეპოლის ეპისკოპოსი.
[illegible] წ~ა [illegible] იკონიის ეპისკოპოსი (ეპისკოპოზ Aa).
68 წ~ა ფილოლოღოს სინაპის ეპისკოპოსი.
[illegible] წ~ა [illegible] მარატონის ეპისკოპოსი.
7[illegible] წ~ა [illegible] ეპისკოპოსი, საქმე 16 თავში (თავს AB) მოჴსენებული
[illegible] წ~ა [illegible]ოსებ იტყვის, სოსთენი მოწაფე იყოო.
[illegible] წ~ა ეპიფანე იტყვის, სტეფანე მოწაფე იყოო.

ZAB

მო[illegible]ლენი, რომელნი არიან ქართულნი და რომელთამე არდარა [illegible]ენ და დავიწყებიეს და სხვა [illegible] ენათაგან მოულიეს მისდა (მისად ZA) ნაცვლად

[illegible]ულნი	ქართულნი
[illegible]	წყალთ მნე
[illegible]ამვეზირი	ეპრახოზი
[illegible]	[illegible]ატიკოსი
[illegible]	კერკეტონი
[illegible]	ოფიკალი
[illegible]რი	ოსტიგანი
[illegible]	მესილე

Ca

ქართულნი მოჴელენი და ჴელისუფალნი და თათრულნი, რაც ვთარგმნე

ეპრახოზი	
პატახში და პიტიახში	სხვას ქალაქსა და თემში მჯდომი ვეზირი
მდივანი და ვეზირი	კარის უმცროსი ვეზირი
აბრამადი	სილაროს ნაზირი

ZAB

ბეგლარბეგი	პატრიკი
ბელადი	ეტიკი
ბოლუქბაში	ექსოვიტი
დაბალი	მეპრატიკე
დალალი	ფერეზიკი
დაჰბაში	ათისთავი
დივანბეგი	მსაჯული
დომაქჩი	მესახვენებლე
ელჩი	დესპანი
ეშიკაღასი	ბჭეთგამგებელი
ვალი	(+ ქელმწიფე ZAa)
ვაყანივისი	მოთხრობათა მწე- რალი
ვაყანივისი	სიმიათა მწერალი [1]
ვეზირი	მდივანი
თავილდარი	გამგეთუხუცესი
თალიში	მტარვალი
თარეში	მარბიელი
თუშმალი	მზარეულთ (უ)ხუ- ცესი
იასაული	მანდატური
ინჯაყარაული	დეტი
ლაშქარნივისი	დომესტიკოსი
მეჰმანდარი	მესტუმრე
[illegible]	ათასისთავი
მუსტოფი	სკრინიარი
მუსტოფი	დივანთა ზედა ქელ- მწიფე
მუსტოფი	
მუში	დივანბირი
მუში	ეპისტატი
მუში უფროსი	პროტონოტარი
მუშრობი	კომენტარი
ნაზირი	აბრამადი
ნაზირი	ეზოსმოძღვარი
ნაიბი	მარზაპანი
ნაიბი	(+ ქორიკოზი ZAa)
რიქა	(+ ფაიკი ZAa)

Ca

ეზოს მოძღვარი	ქარხნის ნაზირი
მსაჯული	დივანბეგი
ბჭე	ყადი
სიმიათა მწერალი	ვაღიანივისი
პრეუმისი	ვაღიანივისი სხვა
სკრინიარი	მუსტოფი
დივანთა ზედა ქელმწიფე	სხვა მუსტოფი
ექსკეპტრობის მოქმედი	სხვა მუსტოფი
ეტისხარტულარი	მუში
დივანბირი	სხვა მუში
კომენტარი	მუშრობი
მუქიბი	ფეშქაშნივისი
ცაშტთმთავარი	ყულარაღასი
მსახურთუხუცესი	ყორჩიბაში
სახლთუხუცესი	არ არის თათრულში
მანდატურთუხუ- ცესი	ეშიკაღასბაში
უჯიბი და ამირ- ეჯიბი	არ არის თათრულში
ეზოსა შინა მქცე- ველი	ეშიკავეძილი
მეკრე	ყაფიჩი
ჩუხჩერახი	არ არის თათრულში
მანდატური	ხაქეთილო იასაული
მტარვალი	საავო იასაული
მატაკარანი	სუფრაჩი
მზარეულთუხუ- ცესი	თუშმალბაში
ნიორაკი	თუშმალი
მესტუმრე	მეჰმანდარი
ოსტიგანი	მუშდარი
ნიეორგალი	ხადახყორჩი
კერკეტონი	ასასი
ნიხპეტი	ხარქარი
ზედმოურნე	სხვა რიგი ხარქარი
დესპანი და დიას- პანი	ელჩი

[1] B-ში „ვაყანივისი სიმიათა მწერალი" გადახაზულია.

ZAB

სადახყორჩი	მენიჯგორე
სარაფი	კატალივტი ·
სარდარი	
სარქარ	ნახაპ(ი)ეტი
სარქარდა	ზედმოურნე
სარქარი	
სარქარბაში	ეპისტირატი
საყა	მერწყული
სოიბათ იასაული	(+ ⌈სალერსოს მან-დატური⌉ Aa)
სულთანი	იპპარხი
სუფრაქეში	მეტაბლე
სუფრაჩი	მატაკარანი
სპასალარი	ამილბარი
უზბაში	(+ ასისთავი ZA)
ფეშქაშნივისი	მუქიბი
ქუშიკი	კუმილი
ქუშიკნივისი	(+ ⌈კუმილთ მწერა-ლი⌉ Aa
ქეჩა	
ქეიკელი	ციხი(ს)თავი
ყადი	ბ(რ)ჱე
ყარაყოში	
ყორული	ღროჯასთან ნახე
ყაფაჩი	მეკ(ი)რე
[illegible]ყორჩი	მეკრმლე
[illegible]სხონი	მეეებე
[illegible]აული	(+ ⌈მასენიქი⌉ B)
[illegible]	(+ ⌈მსახური⌉ Aa)
	თანამცორველი
[illegible]	მსახურთუხუცესი
[illegible]	მონათუხუცესი
[illegible]	შიკრიკთან ნახე
[illegible]	მევაჟინე
[illegible]	(+ ⌈მეოტიკის ბირე Aa⌉; + ხაშარნი B).
[illegible]	ბალემსრბოლი და ბაჰენისი
[illegible]	წესთმთავარი
(+ ჩილინგარი	ზეინკალი B)
[illegible]	მნათე
ჩირახჩიბაში	პრიმიკრიონი (+ [მნათეთ უხუცესი] Aa)

Ca

მარზაპანი	ჯანიშინი
განმგებელი	სხვა რიგი ჯანი-შინი
კომსი	ნაიბი დიდი
პოტირიტი	საბეროს ჯანიშინი
ქორეპისკოპოზი	სხვარიგი ჯანი-შინი
მეჭურჭლეთუხუ-ცესი	ჯაბადარბაში
მოლარეთუხუცესი	ხაზინადარბაში
მამასახლისი	ქეხა
ხაცვალი	ვექილი
ამირა	
ამირთ-ამირა	
პროტიკორი	ჭილჯოხიანიო
პჳაპეტი	
ლიმოლოლოსი	
რეფერენდარი	კატესტეოსი
პროკონოზი	
ინიოხი	
ინოხი	შირახზაში
კამიკლარი	
კენტირიონი	უზბაში
ოფიკალი	
ბირდივტი	
პრეკონი	
პრეპოტიტორი	ათასისთავის უმცროსი
პრიმიკრიონი	ჩირახჩიბაში
სეკუნდიკარი	
სეეკინტოსი	
სკვიტორი	
სპათარკოვოკლარი	
სტოლარი	
სტრატილოკოსი	
ქანტეირიონი	ასისთავი
ქოლასტიკოსი	
ლომენარხი	
ლომენტარი	
სხეულის მცველი	ქეშიკი
ბჭეთ განმგებელი	
ათასისთავი	მიმბაში
ასისთავი	უზბაში

ZAB

ხანი	რიგონი
ხასადარი	სკვიტორი
ჯაბადარი	მეაბჯრე
ჯალათი	კაპიკლარი და ქონდაქარი
ჯანიშინი	გამგებელი
ჯანიშინი	
ჯარჩი	
ჯამუში	მსტოვარი და იეშაგი.

Ca

წესთმთავარი	
ნᵒ თავი	
ათისთავი	დაჰბაში
ციხისთავი	ქუთვალი
ამირსპასალარი	
სპასალარი	სიფასალარი
ამირბარი	სარასკარ
მჭედართმთავარი	სარდარ
მჭედართმყვანებელი	
მჭედართმოძღვარი	
ამილახორი	მირახორბაში
მეაბჯრეთუხუცესი	
მესაწოლეთუხუცესი	
ძე' იგე	
საჭურჭლეთ ნაცვალი	
სალაროთ მოლარე	ქილითდარ
პირის მეღვინე	
მეღვინეთუხუცესი	სირაჩბაში
საღვინის მუქიბი	
სავანმგეოს მუქიბი	
განმგეთუხუცესი	
მეჯამეთუხუცესი	
სირემოს ნაცვალი	
საწოლის მწიგნობარი	
ზარდახშის მწიგნობარი	
ეპისტატისი მუშათუხუცესი	სარჭარი
ეპიტიკოსი მეფის ჭუმილი	
ეპიტირატი დამხედავი	
ექსოვიტი გუნდის თავი	
პროტისთიარი მზარეულთუხუცესთ უფროსი	
პროტონოტარსი მწერალთ უფროსი	
პროტოსსპათარი მეჭლმე მეფისა.	

ZA

საქმართ სახელები ესეცა გარდაცვლილი

თათრული:	ქართული:
აბი	ქაშთაჯი
აბრა	საქარბე
ავგარდანი	ლაპოტი
ავშილა	შაჰნარი
აზარფეშა	ნოლრათო
ათეშქაში	ჩექი
[illegible]	[illegible]
ბოხჩა	მოთხეილი
[illegible]	მულარპარა
[illegible]	ყასია
[illegible]	ჰოგრი
ვარაყი	ქანდა
[illegible]	სეფური
[illegible]	კროკო
[illegible]	ოგი
[illegible]	კასტორი
[illegible]	ხინჭო
[illegible]	კაკულა
[illegible]	აშკი
[illegible]	მასმორი და მანკანი
[illegible]	ძლუნი
[illegible]	ტკეცი
[illegible]	ფიქლა
[illegible]	ლუზიიდი
[illegible]	ყარამფილი
[illegible]	ნარაჯი

თათრული:	ქართული:
მურასა	მოოჭვილი
რუბი	მურაკი
სარანჯამი	სარჯაგი
სარფუში	კბფანი
სიქანჯამინი	სალოკელი
სუფრაყაშული	ლაფერი
ფანარი	ლიფლიფი
ფაპრიზანა	სალბილობელი
ცეინდაზი	საქლე
ფილფილი	მგორვალა და პილპილი
ფირინი	ფიფინა
ქაფი	პერი
ქაფქირი	ქიტი
ყათარი	სტრატული
ყალამთრაში	ლინწი
ყალამი	
ყალბი	რცოში
შიშაქა	ნახჭი
შარბათი	აფშარაჯი
ჩაი	თერმონი
ჩარჩამი	
ხალიჩა	ძოლო
ხალიჩაფუჩი	ბალქოში
ხაქანდაზი	ფითხი
ჯამრუზი	ტრო
ჯანჯაფილი	კოჭი
ჯაფზი	ხეხო და ჯაგზი
ჯაყვა	ცილვი
პალუგა	ბუნგია

განჯაფისა და მისის თამაშობის სახელები
(+ ქართულად და თათრულად A)

თათრული	ქართული:
[illegible]	ზანგი
[illegible]	ლარი
[illegible]	გვირვვინი
[illegible]	ავთრათი

თათრული:	ქართული:
ალაზჩა	ვეცხლი
ყიზილი	ოქრო
(+ ავთაფი ZAa)	მზისიერი
(+ ყილიჯი ZAa)	ჭრმალი
(+ ჩანგ ZAa)	ჩანგი
რანგირანგი	ტყაპუნა.

Ca

სახელები თვეთანი

ებრაულად:	ლათინთა:	ქართულად:	ქართული გლეხთა:
	იანვარი	აპანი	ფებერვალი
	ფებერვალი	სურწყუნისი	განცხადებისთვე
	მარტი	მირკანი	მარტი
	აპრილი	იგრიკა	აპრილი
	მაისი	ვარდობისა	მაისი
	ივნისი	მარიალისი	ივანობისთვე
	ივლისი	თიბისა	კვირიკობისთვე
	აგვისტოსი	ქველთობისა	მარიამობისთვე
	სეკდენბერი	ახალწლისა	ენკენისთვე
	ოკდონბერი	სთვლისა	ღვინობისთვე
	ნოენბერი	ტირისკნისა	გიორგობისთვე
	დეკენბერი	ტირისდენი	ქრისტიშობისთვე

მაკედონელთა:	მეგვიპტური:	არაბთა:	თათრული რუმთა:
ავდინოსი	პოფფი	ქანუნიახირ	ქანუნნელასან
პერეტიოსი	ათიქ	შბათ	შაბათმაჰ
დეისტროსი	ქუაკო	ადა	აზარმაჰ
ქსადიკოსი	ფარმათი	ნისან	ნამანმაჰ
არტემელისიოსი	ტულიბ	აიარ	იარმაჰ
დესიოსი	მექეს	ჰაზარან	ჰზირანმაჰ
პანემოსი	პიმინოთ	თამუზ	თამუზმაჰ
ლოვიოსი	ფარმოფირ	აბ	აბმაჰ
გორპიოსი	პაქ	აილულ	აბულულმაჰ
ვიპერვერეტეოსი	პავნი	თიშრინიავალ	თიშრინულავალ
დიოსიოსი	ეპეფიმეთი	თიშრინიახირ	თიშრინულასანი
აპელეოსი	თოუთ	ქანუნიავალ	ქანუნელავალ

ინდოთა:	იონთა:	სომხური:	სხვა სომხური:
[illegible]	თემელიონ	ნავასართ	ბრამ
[illegible]	სეკერფარიონ	ჰორი, დეკენბერი	ოვდან
[illegible]	ლავტრომიონ	საჰმი	ნერჰან
[illegible]	მეტაგენიონ	ტრე	შამს
[illegible]	ბედარემიონ	ქალაც	იგამ
ლაგუნ	ეპესეონ	არაც	შიფათ
ჩეთრ	მალმაკტრიონ	მაჰეკი	ნახა
ვეისახ	თესტიონ	ჰარიექი	ყამარ
ლეიჩ	პისიდიონ	აიჰეკი	ნავარ
აჭარ	გემილიონ	არიერ	თირა
სამან	ელბაბიონ	მარგაც	დამა
ბადო	მანქიონ	ჰროტიც	ჰამირა
		აველიაც, მეტნი	

აზურთა:	ხარკინოზთა:	ჯალალის ნავროზს უკან:	არაბთ მთვარის სახელი:
სანონზრა	ქანუნ, ავალ	ფარვარდინმაჰ	მაჰრამ
საბატის	შებათ	ორდიბეჰიშთმაჰ	საფარ
ადარის	ააზარ	სერდადმაჰ	რაბიალ ავალ
ნისანის	ნისან	თიირმაჰ	რაბიალ ახირ
ჰიარის	აიარ	მურდადმაჰ	ჯამადიალ ავალ
ჰთიაზარან	ჰზერან	შაჰრივარმაჰ	ჯამადიალ ახირ
თამუზის	თამუზ	მეჰრმაჰ	რაჯაბ
აბამის	აბ	აბანმაჰ	შააბან
ოლულის	ეილულ	აზარმაჰ	რამაზან
თიშრიმიკიდიტა	თაშრინ, ავალ	დეიმაჰ	შავალ
თიშრიმინიტა	თაშრინ, სანი	ბაჰმანმაჰ	ზილყადა
ქანონვდელ	ქანუნ, სანი	ისვანდარმაჰ	ზილჰჯა

რიცხვი ჩინელთა, რომელ ათორმეტთა წელიწადთა ათორმეტთა პირუტყვთა სახელსა უწოდენ და თვითოსა წელსა თვითოს აუფლებენ, რომელთა სახელები ესე არს:

Ca

ჩინელთა:	ქართული:	არაბული:	თათრული:	სპარსული:
ყურყუნჯალ	თაგვის წელიწადი	ყიფარ	სიჩანილ	მუშ
[illegible]	ზროხის წელიწადი	ბაყარ	უდიილ	გავ
ფარსინჯილ	ავაზის წელიწადი	ნამარ	ბაარსილ	ფალანგ
თუღთაინჯილ	ყურდგლის წელიწადი	არნაბ	თუშყანილ	ხარგუშ
[illegible]	ხვითქის წელიწადი	ფისმაჰ	ლუილ	ნაჰნგ
[illegible]	გველის წელიწადი	ჰაია	იილანილ	მარ
[illegible]	ცხენის წელიწადი	ფარას	იუნთილ	ასპ
[illegible]	ცხვარის წელიწადი	ყანამ	ყუიილ	გუსპანდ
[illegible]	ყაპუზუნის წელიწადი	ჰმდუნა	ფიჩინილ	შეიმუნ
[illegible]	ქათმის წელიწადი	დუჯაჯა	თაყუილ	მურღ
[illegible]	ძაღლის წელიწადი	ქალბ	იითილ	საგ
[illegible]	ღორის წელიწადი	ხნზირ	თანგუზილ	ხუქ

ორშაბათი	მთოვარისა
სამშაბათი	არიასი
ოთხშაბათი	ერმისა
ხუთშაბათი	აფროდიტისა
პარასკევი	დიოსისა
შაბათი	კრონოსისა
კვირა	მზისა

პირველ ესენი ეწოდა მზგეფსა.

ათორმეტთა ზოდიაქოთა სახელები, რომელსა მზე მიითვალ[ა]ვს თვითოსა თთვესა თვითოსა, ხოლო მთოვარე ერთსა თთვესა ათორმეტსავე:

Ca

ქართული:	არაბული:	სომხური:	ლათინური:	ბერძული:
ვერძი	ჰამალ	ხუი	არიეთე	
კურო	სორ	ცულ	თავრო	
მარჩბივი	ჯოვზა	იეკაორნ	ჯემინი	
კიბორჩხალი	სარათან	ხეცგედინ	კანკრო	
ლომი	ასად	არიუწ	ლეონი	
ქალწული	სუნბულა	კუს	ვერჯინე	
სასწორი	მიზან	კშერ	ლიბრა	
[illegible]ნკელი	აღრაფ	კარიჭ	სკარპიონე	
მშვილდოსანი	ყოუზ	აღეღნაორ	საჯიტარი	
თხისრქა	ჯადი	ზაჰრუის	კაპრიკორნო	
მერწყული	დალუ	აღწეღჯურ	აკვარიო	
თევზი	ჰაუთ	ძუგ	ფეშ	

სომხური ჟამის სახელები კვალად:

დღის ჟამისა:	ღამის ჟამისა:
აჭინ	ხავარაკნ
წაქინ	ახჩამუხჩნ
[illegible]	მუთაცელ
ქარ[illegible]კაიდელონ	შარაკატნ
შარაველიელინ	ჰამაოტნ
იერგრატესნ	ბადავაკან
შანთაკიოლნ	ხუთაბელნ
ჰარაკანთ	ტიზაკნ
ურ[illegible]ალაილას	დუსაჯიმნ
თალართელან	არა‾დნ
არაიდნ	ლუსაფაინ
ჰარფალნ	ვაილაწე

ZA

[illegible] ქ[illegible]ეყნის მზომელი BCab
[illegible] [illegible]ის სასწორი
[illegible] [illegible]ურლმულის თორნე
[illegible] [illegible]ათლილის თვალებით ხატი გამოყვანილი
[illegible] (მ)ფრინველთ მზნელი
[illegible] წყალთ მოსინჯვა
[illegible] რისხვა შესაძრწუნებელი
[illegible] [illegible] სურვილის ცეცხლი ჩვენს შორის ძალისა
მიერ სულისა წმიდისა

ZA BCab

სპეკალი	ყოველი თვალი პატიოსანი
ოლეკრო	ოქრო, ვეცხლი, რკინა და ყოველი(ვე) მისთანანი
სინიბი	ცხენი ფეხმაგარი
სონდასობა	შრომისაგან განსვენება
ელრალები	ძოწი, ამარტა, ქარვა, ლაჟვარდი და მისთანა ქვები
საორახე	ძვალთ საკაფელი
ჩეხო	ჩამოსაკიდარია შიგ საჭმლის შესადგმელი

ZAB Cab

[illegible] ძალუან (დასაბამიდამ B) ქრისტეს მოსლვამდე ქართულის რიცხ-[illegible] წელიწადი ხუთიათას ასოთხმეოცდა ათრვამეტი 5198. [illegible] შემდგომად ვიდრე ქრისტე(ა)მდე წელნი ორიათას ცხრაას [illegible] ლმეტი 2957 აბრაჰამის შობის შემდგომად ვიდრე ქრის-[illegible] ორიათასი თხუთმეტი 2015, მოსეს ეგვიპტით გამოსვლით [illegible] 515 ღვთის ცხებიდამ ქრისტესამდე წელნი ათას [illegible] 1012

[illegible] დასაბამიდამ ქრისტეს მოსლვამდე (მოსვლამდე B) [illegible] 5508 წელი გამოვიდაო, მაგრამ ქართული რიცხვი [illegible] გამოვიძიე და ფრანგული (ვრანგული A) [illegible] რიცხვი ქართულს ემოწმებიან.

[illegible] წელი (+ შემდგომად Z) გამოჩნდა [illegible], წიგნი იყო, ვქრისტიანდით ქრისტიანობა [illegible] გასრულდა, ერთიათ წერილი და ქრისტეს გა-[illegible] მიუთარეთ დაწერაო.

ვახტანგ მეფის ნათქვამი(ა) (+ ეს B):

[illegible] ქრო ასრე საბა, ქება მმართებს აწყა მეცა,
[illegible] ად სიტყვა, რა ვიხილე სიბრძნე მეცა,
[illegible] სრე კრებით, ქვეყნად მევლო გინდა მე ცა,
[illegible] თ, თუ ვისწავლი, ვით ვინავლი კიდეც მეცა.

ZA BCab

მისივე მეფისა (მეფის ვახტანგის თქმული Ab):

[illegible] თვან იყო მუდამადე სიბრძნის სწავლისა მსახველი,
[illegible] წელს იკითხა, თქვა, ვერასი ვარ მარხველი,
[illegible] ბევრი ქვეყანა, ბევრისაც იყო მნახველი,
[illegible] სახუმან სახელითა ქნა სახელი

ZABCb Ca

საბას ნათქვამი

ამ ლექსიკონის რიგები თუ ბრძენმა(ნ) დამიწუნოთა,
ჩემს დროს ვეძიე, ვერ შევხვდი თქვენთანას დასარწმუნოთა,
ეს რა შევკრიბე, მიქებდენ, მაშინ აწ დასამგუნოთა,
და ყურდგლის გამდრეკსა ჯორჯს ძაღლსა არ სდებეს საძაზუნოთა.

ZAB Cab

აქ ლექსიკონი არ იყო, და-ცა-(ჴ)კარგოდათ ქართველთა,
უკრძალველობით ფურცელი გაებნიაყე ქართ ველთა.
ახლად შევკრიბე, შევაწყევ, ჩემი ვიშრომე სულ ხანი
საბამან ორბელიანმან, ვის ერად მერქვა სულხანი.

ZAB

Ⴇ

მოურნე მარიამ განსწმედს ვეცხლისაებრ ბერთა.

Ⴈ

მქნედ არს მიუწევნელ მოსავთა მისთა მწედ ერთა.

ქალი ჲ. ქენში ქდ
ადვე, ბეჟან, შიგი ცხენი ქიტას მიეც [1].

---

[1] Aა-ს სულ ბოლოს მოეპოვება ანდერძი: „ამა წიგნისა აღწერასა ქელი მიეყავ ნოენბერის ათოთხმეტსა, ქორონიკონს ჩღ~კა, ხოლო აღსრულდა იინვარსა ათოთხმეტსა, ქორონიკონს ჩღ~კბ“.

ADDENDA ET CORRIGENDA

სულხან-საბა ორბელიანის ლექსიკონის დღემდის ცნობილი ავტოგრაფული ნუსხები 6 რედაქციას გვიჩვენებს.

ბოლო, Z *რედაქცია*, ერთი ნუსხით არის წარმოდგენილი (H — 1429), რომელიც ავტორისა და მისი ძმის ზოსიმეს მიერ არის გადაწერილი 1725 წელს.

Z რედაქციას წინ უსწრებს A *რედაქცია*, რომელიც ორი ხელნაწერისაგან შედგება: Aa (A — 75) — ძირითადად ზოსიმესი და ნაწილობრივ საბას ნაწერი 1721/22 წწ.-ში და Ab (A — 1473) — საბას ავტოგრაფი.

A რედაქციის წინამავალია B *რედაქცია*, რომელიც ერთი ხელნაწერით არის წარმოდგენილი (H — 1658) — საბას ავტოგრაფი, 1715/16 წწ.-ში ნაწერი.

B რედაქციას უსწრებს C *რედაქცია*, სამი ხელნაწერისაგან შემდგარი: Ca (Q — 400) — ზოსიმეს ნაწერი; Cb (H — 95), მისივე ნაწერი; Cq (ქუთაისი — 300)— ზოსიმესთან ზიარად ნაწერი.

C რედაქციის წინ დგას D *რედაქცია*. იგი ერთი ხელნაწერისაგან შედგება (S — 2498), რომელსაც ვახტანგ VI-ის ნაწერად მიიჩნევენ.

D რედაქციას E *რედაქცია* უსწრებს. იგი ყველაზე ადრინდელია, ერთი ნუსხისაგან შედგება (H — 416) და ავტოგრაფს წარმოადგენს.

განსამარტავ სიტყვასთან ლექსიკონში ჯერ ბოლო რედაქციის (თუ თანხვდენაა— რედაქციების) განმარტებაა მოყვანილი (კორპუსით), ხოლო მერმე — წინამავალი რედაქციებისა რიგზე (პეტიტით).

მხატვარი გ. ლომიძე
მხატვრული რედაქტორი ი. სიხარულიძე
ტექრედაქტორი ც. ჯაფარიძე, ა. რაზმაძე

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 15.06.91. ქაღალდის ზომა 60×90 1/16; საწიგნე-საჟურნალო; ბეჭდვა ოფსეტური; გარნიტურა ვენეცია; პირობითი ნაბეჭდი თაბახი 41,0; პირობ. საღ. გატ. 41,0; სააღრიცხვო-საგამომცემლო თაბახი 40,1 ტირაჟი 60.000; შეკვეთა № 3606

Издательство «Мерани». пр. Руставели 42.

Отпечатано с диапозитивов издательства на Смоленском полиграфкомбинате Министерства печати и информации Российской Федерации. 214020, Смоленск, ул. Смольянинова, 1.

Качество печати соответствует представленным издательством диапозитивам.